skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje
od 1. VII. 1976
do 30. IX. 1976

11

ljubljana 1977

skupščina
socialistične
republike
slovenije

sejni zapiski

seje
od 1. VII. 1976
do 30. IX. 1976

ljubljana 1977

St-S: 19/11 I
Sekretarijat Skupštine SRS
dokumentacija
Inv. št. 194/77

zbor združenega dela

33. seja

(12. julija 1976)

Predsedovala: Štefan Nemec,
predsednik Zbora združenega dela in

Jolanda Slokar,
podpredsednica Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemec: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 33. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in 1. odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 15. 6. 1976 in 21. 6. 1976 sem razširil dnevni red z naslednjimi točkami:

— predlogom odloka o najetiu posojila SR Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev sklada solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju;

— osnutkom zakona o stalnih sredstvih sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980;

— osnutkom zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v dobi od leta 1976 do leta 1980;

— osnutkom zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin in

— osnutkom zakona o delitvi sredstev sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

Glede na to predlagam zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. odobritev zapisnika 31. seje in zapisnika 32. seje Zbora združenega dela,

3. predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980,

4. osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980,

5. predlog za izdajo zakona o himni SR Slovenije, z osnutkom zakona,

6. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona,

7. osnutek zakona o samoupravnih sodiščih,

8. osnutek zakona o rednih sodiščih,

9. predlog zakona o javnem pravobranilstvu,

10. osnutek zakona o javnem tožilstvu,

11. predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju,

12. predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravic do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona,

13. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe,

14. predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev,

15. predlog zakona o prometu z nepremičninami,

16. predlog zakona o pravicah na delih stavb,

17. predlog zakona o republiških blagovnih rezervah,

18. osnutek zakona o skupnostih za ceste,

19. samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo.

20. predlog odloka o najetju posojila SR Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Sklada solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju,

21. predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije,

22. predlog o razdelitvi dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije.

23. osnutek zakona o stalnih sredstvih sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976 do 1980,

24. osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v dobi od leta 1976 do leta 1980,

25. osnutek zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin,

26. osnutek zakona o delitvi sredstev sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,

27. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977,

28. volitve in imenovanja,

29. vprašanja delegatov.

Ima kdo pripombe ali dodatne predloge k predlaganemu dnevnemu redu? (Nihče.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani dnevni red soglasno sprejel.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na volitve Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Predlagam, da v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvolimo naslednje delegate: za predsednika Jožeta Posavca, za člana pa Nedo Ščuko in Stanka Simčiča.

Manjka delegat Jože Posavec. Predlagam, da za predsednika Komisije izvolimo Nedo Ščuko, za člana pa Stanka Simčiča in Marjana Maričiča.

Želi kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne.) Dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlagano komisijo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 33. sejo zbora izvoljeni: za predsednika Neda Ščuka, za člana Stanko Simčič in Marjan Maričič.

Prosim predsednika in člane Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba in nato poročajo zboru.

Med tem časom bom dal nekaj obvestil. Obveščam vas, da nas je Skupnost socialnega varstva Slovenije z dopisom z dne 30. 6. 1976 obvestila, da je Skupščina Skupnosti socialnega varstva Slovenije na seji Zbora uporabnikov in Zbora izvajalcev dne 28. 6. 1976 sprejela predlog zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, skupaj z amandmaji Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 14. in 16. členu in Odbora za družbenoekonomske odnose zbora združenega dela in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin k 10., 14., 20. in 47. členu ter Zakonodajno-pravne komisije k 5., 44., 45., 46., 51. in 52. členu.

S tem je zakon sprejet v vseh treh zborih v enakem besedilu.

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave SR Slovenije in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda, vprašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v italijanskem ali madžarskem jeziku! Ugotavljam, da se je Gianfranco Silian, poročevalec Komisije za narodnosti, prijavil, da bo v svoji razpravi na seji zbora uporabil pravico, ki je določena z ustavo in poslovnikom in govoril v italijanskem jeziku.

Na današnjo sejo zbora so bili povabljeni predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, Izobraževalne skupnosti Slovenije, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Kulturne skupnosti Slovenije, Zdravstvene skupnosti Slovenije, Skupnosti socialnega varstva Slovenije, Posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo, ter Loterijskega zavoda Slovenije.

Na sejo so bili povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Vse lepo pozdravljam in jih vabim k sodelovanju.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, predlagam, da glede na najnovejše dogodke v Avstriji na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora poslušamo informacijo

v zvezi s položajem slovenske manjšine v Avstriji, ki jo bo dal podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije tovariš Rudi Čačinović, nato pa sprejmemo izjavo.

Obveščam vas tudi, da smo se predsedniki zbora Skupščine SR Slovenije na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije dogovorili, da bomo poslušali ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976— 1980 in k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora, in sicer po končani 2. točki dnevnega reda. Ekspoze bo podal tovariš Andrej Marinc, predsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Ugotavljam, da Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja še ni zaključila z delom. Zato se lahko pomenimo še o trajanju seje. V sklicu za to sejo sem obvestil delegate, da bo seja predvidoma trajala dva dni. Morda je prav, da se že sedaj pomenimo o tem. Na dnevnem redu imamo 29. točk. Gotovo je, da bo seja trajala tudi po 16. uri. Vprašujem delegate, ali naj sejo nadaljujemo jutri ali pa jo končamo danes! (Danes.) V tem primeru prosim delegate, da vztrajajo do konca, da ne bi bilo osipa delegatov v popoldanskem delu, ker bi to zboru onemogočalo veljavno sklepanje.

Ker komisija še ni zaključila z delom, prehajam na 2. t o č k o d n e v n e g a r e d a , to je na odobritev zapisnika 31. seje in zapisnika 32. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik 31. seje in 32. seje Zbora združenega dela ste prejeli. Prejeli ste tudi popravek k zapisniku 32. seje Zbora združenega dela. Vprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev k zapisnikom!

Ugotavljam, da nima nihče pripomb in predlogov za dopolnitev zapisnikov. Prosim, da potrdimo oba zapisnika z dvigom rok. Kdor je za potrditev zapisnikov, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so zapisniki 31. seje in 32. seje Zbora združenega dela odobreni.

Prekinjam sejo Zbora združenega dela. Sejo bomo nadaljevali po skupnem zasedanju.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Prosim predsednico Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja, da poda poročilo!

N e d a Š č u k a : Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 33. sejo dne 12. 7. 1976.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 138 delegatov. Pooblastila je predložilo z gospodarskega področja 86 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 16 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 9, iz kmetijske dejavnosti 16, iz obrtne in podobnih dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov, iz delegacij

aktivnih vojaških oseb in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Za različne točke dnevnega reda je poslala več delegatov skupina delegatov s področja delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev 1. okoliša — Ljubljana-Center, ki ima 2 delegatski mesti. Skupina je delegirala 3 delegate, med njimi Aleksandra Hunjadija od 1. do 4. točke in Miroslava Kerta od 5. do 29. točke dnevnega reda.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja iz 3. okoliša, 13. okoliša, 23. okoliša in 30. okoliša po 1 delegat, skupaj 4 delegati, s prosvetno kulturnega področja iz 1. in 3. okoliša po 1 delegat, skupaj 2 delegata, s socialno-zdravstvenega področja iz 1. okoliša 2 delegata, iz 4. okoliša 1 delegat, iz 5. okoliša 1 delegat, skupaj 4 delegati; iz kmetijske dejavnosti iz 5. okoliša in 7. okoliša po 1 delegat, skupaj 2 delegata. Skupno manjka torej na današnji seji 12 delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije in zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Ne.) Potem dajem poročilo Komisije na glasovanje. Glasovali bomo z dvigom rok. Kdor je za poročilo komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno sprejel poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 33. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da Zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

Prehajam na 3. in 4. točko dnevnega reda. Preden preidemo na ti dve točki dnevnega reda, predlagam, da združimo razpravo o 3. in 4. točki dnevnega reda, to je k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980, in k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

To predlagam glede na to, da se vprašanja prepletajo in zato ni mogoče dokumentov ločeno obravnavati. Sklepe k obema točkama bomo sprejeli po končani skupni obravnavi.

Ali se strinjate s takim načinom obravnavanja? (Da.) Ugotavljam, da se strinjate, zato prehajam na uvodna obvestila k 3. in 4. točki dnevnega reda.

Predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980, je predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Za svoja predstavnika je Izvršni svet določil k 3. in 4. točki Zvoneta Dragana, podpredsednika Izvršnega sveta in Jožeta Zakonjška, člana Izvršnega sveta ter predsednika Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Ekspoze smo poslušali na skupnem zasedanju vseh treh zborov. Gradivo pa so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za agrarno politiko in Odbor za družbenoekonomske

odnose in razvoj Zbora občin, ki so dali skupno poročilo, Odbor za finance našega zbora in Odbor za finance Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora in Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, Komisija za narodnosti, ki je dala poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je tudi dala poročilo. Vsa poročila ste prejeli.

Danes ste prejeli na klop dopolnitve besedila predloga dogovora, ki jih je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Na klop ste prejeli tudi sklep Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Osnutek družbenega plana so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za agrarno politiko našega zbora ter Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki so dali skupno poročilo, Odbor za finance našega zbora in Odbor za finance Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo. Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora in Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo. Komisija za narodnosti, ki je dala poročilo in Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Poročila ste prejeli.

Z dopisom z dne 1. 7. 1976 ste prejeli tudi stališča Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Republiški konferenci SZDL Slovenije k osnutku družbenega plana. Danes pa ste prejeli na klop tudi predlog stališč Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in stališča Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Na klop ste prejeli tudi predlog sklepa, ki naj bi ga sprejel naš zbor po končani razpravi o družbenem planu.

Predlagam, da tako kot običajno izvolimo posebno komisijo, ki bo spremljala razpravo in na podlagi razprave po potrebi predlagala spremembe in dopolnitve predloženega sklepa. Ali se strinjate s takim postopkom? (Da.) Ugotavljam, da se strinjate. Predlagam, da izvolimo 5-člansko komisijo, v katero predlagam naslednje tovariše: Vojka Čoka, Milana Boleta, Jožeta Kerta, Franca Travnikarja in Rudolfa Potočkega. Ali ima kdo drugačen predlog? (Nekdo iz delegatske klopi: Ali so to delegati ali pa predstavniki?) To so vsi delegati. Želi o tem še kdo razpravljati? (Ne.) Potem prosim, če z dvigom rok predlog za izvolitev komisije potrdite! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno izvolil komisijo, ki bo spremljala razpravo k 3. in 4. točki. Prosim izvoljene tovariše, da spremljajo razpravo in se po končani razpravi sestanejo v sobi 209.

Preden pričnemo z razpravo, ki bo skupna za predlog dogovora in za osnutek družbenega plana, bi vas rad obvestil še o tem, da sem vse predloge za spremembo družbenega dogovora, ki so prišli do seje, poslal Izvršnemu svetu s prošnjo, da predloge prouči in zavzame do njih stališča. To je Izvršni svet tudi storil in zato smo danes tudi dobili na klop amandmaje, ki jih predlaga Izvršni svet k predlogu družbenega dogovora, o katerem pa mi ne odločamo. Torej zbor ne sprejema družbenega dogovora, temveč samo pooblašča Izvršni svet, da ga podpiše. Zato ne bomo na seji odločali o predlogih za spremembo, temveč bom predlagal na koncu razprave sklep, s katerim bomo naložili Izvrš-

nemu svetu, da dodatne predloge še prouči in jih v postopku za sklenitev dogovora upošteva ter s tem seznani Zbor na naslednji seji.

Glede predloga sklepa o družbenem planu opozarjam na to, da s tem sklepom sprejemamo le načelna stališča, na podlagi katerih bo Izvršni svet izdelal predlog družbenega plana. Vse konkretne pripombe bomo poslali Izvršnemu svetu, da jih bo proučil in upošteval pri izdelavi predloga plana. Glede na to vas prosim, da svoje predloge za spremembe in dopolnitve sklepa predlagate v čimbolj konkretni obliki, da bo mogoče sklep ustrezno dopolniti. Prav tako pa prosim, da daste konkretne predloge za spremembe in dopolnitve predloga družbenega plana, da jih bomo lahko čimprej posredovali Izvršnemu svetu.

Pričenjam razpravo. Ali želi kdo od poročevalcev odborov ali predstavnikov predlagatelja dati še ustno dopolnitev k pismenim poročilom? Prosim! Besedo ima tovariš Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem!

Jože Zakonjšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Samo na kratko vas bom obvestil, kakšno je stanje na področju izdelave dogovora o temeljih družbenega plana, glede na to, da vam je znano, da je v zadnjih dneh potekala zelo intenzivna akcija v temeljnih organizacijah združenega dela, ki so se odločale o sprejemanju samoupravnih sporazumov, ki so temelj za dogovor o družbenem planu, podobno kot tudi v občinah in v vseh drugih sredinah: v skupščinah, samoupravnih interesnih skupnostih, v Gospodarski zbornici in Sindikatih.

Tovariš predsednik je že povedal, da Skupščina ne sprejema družbenega dogovora, temveč samo pooblašča Izvršni svet za podpis tega dogovora. Moram povedati, da smo dobili precejšnje število spreminjevalnih predlogov. Na seji Izvršnega sveta, ki je bila dne 10. 7. 1976, je Izvršni svet obravnaval amandmaje k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije ter je pri opredeljevanju za ali proti posameznemu amandmaju izhajal iz temeljnega izhodišča da mora vsak amandma ki zadeva materialne odnose, temeljiti na ustreznem samoupravnem sporazumu.

Izvršni svet ni mogel sprejeti takšnih amandmajev, ki bi predstavljali za podpisnike in za nosilce neko materialno obveznost, če ta materialna obveznost ni predvidena v ustreznem samoupravnem sporazumu in med nosilci tudi neposredno opredeljena. Bilo je nekaj amandmajev, ki so pomembni za splošno politiko, kot jo sicer načrtujemo v družbenem planu, nimajo pa karakterja dogovora oziroma sporazumov, ki so sestavni del dogovora o temeljih plana.

Glede na takšen pristop je Izvršni svet zavzel odklonilno stališče do nekaterih predlogov. Pri tem gre predvsem za področja gozdarstva, lesne industrije in predelave lesa. Med temeljnimi nosilci te proizvodnje samoupravni sporazumi še niso sklenjeni. Za vse takšne in podobne primere, ki predstavljajo temeljne naloge v bodoči razvojni politiki, Izvršni svet meni, da je potrebno v najkrajšem času doseči ustrezne osnove za samoupravne sporazume med poslovno in dohodkovno povezanimi nosilci proizvodnje. Te sporazume bomo kasneje vključevali v dogovor o temeljih plana.

To velja tudi za celotno področje družbenih dejavnosti — iz razlogov, o katerih je govoril tudi predsednik Izvršnega sveta v uvodnem ekspozeju —, ki je še odprto. Pri tem smo se odločili, da bi glede na zahtevo po kvalitetni razpravi in po takšnem pristopu, ki bi zagotavljal resnično izjavljanje delavcev o nalogah

na teh področjih, podaljšali rok za te skupnosti od 30. septembra na 30. oktober 1976. V tem naknadnem roku naj bi vse skupnosti sklenile samoupravne sporazume tudi za tiste dejavnosti, ki jih sedaj opredeljujemo v dogovoru le globalno in le s kriteriji. Glede na naloge in rok je postavljena zahteva, da izvedemo enako intenzivno in zavzeto politično akcijo pri temeljnih organizacijah združenega dela, kot je bila izvedena pri opredeljevanju za dejavnosti, ki predstavljajo razvoj infrastrukture oziroma nekaterih drugih gospodarskih dejavnosti. To praktično pomeni, da naj bi jeseni 1976 k temu dogovoru sprejeli aneks za ta področja in tudi za nekatera druga, ko bodo sprejeti samoupravni sporazumi med nosilci materialnih obveznosti za skupne naloge na teh področjih.

Rad bi vas ob tej priliki tudi informiral o tem, kako je potekala akcija podpisovanja samoupravnih sporazumov v temeljnih organizacijah združenega dela. Doslej od 60 občin še 4 niso poslale poročil. Nekaj občin, med temi 56, je to poročilo poslalo tako globalno, da je treba še seštevanje oziroma da je treba še ugotoviti rezultate, druge so to poročilo poslale na takšen način, da je rezultate ugotovil šele Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje in iz njih sestavil zbirni pregled. Zbirni kompletni pregled imamo za 43 občin.

Kakšni so rezultati glasovanj o sporazumih? Za sporazum o energetiki je glasovalo 96 % vseh tozdov, za sporazum o premogu 89,4 %, za sporazum o nafti in plinu 88,2 %, za sporazum o razvoju in modernizaciji železnic 92,3 %, za sporazum o razvoju cestnega prometa in cestne infrastrukture 95,8 %, za sporazum o razvoju luškega prometa 91,8 %, za sporazum o razvoju PTT 94,2 %. Skratka, lahko ugotovimo, da je kljub relativno kratkem času, upoštevajoč dejstvo, da je bil razvoj teh dejavnosti dalj časa v središču pozornosti in tudi v razpravah v samoupravnih interesnih skupnosti, referendum uspel v zelo visokem procentu. S to akcijo bi praktično lahko prenehali na podlagi zakonov prisilno združevati sredstva in urejati razvoj na teh področjih tako, da bi to nalogo neposredno prevzelo združeno delo. Dejansko so se prvič delavci v združenem delu neposredno v temeljnih organizacijah izrekli o največjih in najpomembnejših skupnih interesih, in sicer ne samo glede politike razvoja na teh področjih, temveč tudi glede neposrednih materialnih obveznosti. Izrekali so se o usmerjanju svojega dohodka za razvoj na teh področjih. Seveda se bomo morali dogovoriti, kaj to pomeni in kako postopati v tistih temeljnih organizacijah, ki teh sporazumov niso podpisale, ki pa so očitno v manjšini. Imamo že sklepe skupščin teh skupnosti, da samoupravne interesne skupnosti glede na svoje obveznosti podpišejo dogovor o temeljih srednjeročnega plana razvoja, kar velja tudi za Gospodarsko zbornico Slovenije, ki je predlagala, kot ste lahko videli, precejšnje spremembe tistih določb, ki se nanašajo na njeno delovanje in organiziranost. S predloženimi spremembami bo dogovor podpisala, tako da lahko pred Skupščino izjavimo, da je uspel celoten postopek sprejemanja sporazumov in družbenih dogovorov in da teče vzporedno s sprejemanjem dogovora o temeljih plana. Menimo, da ga bomo podpisali v roku, ki je predviden, to je 25. oziroma 26. julija 1976, to je neposredno pred sprejemanjem družbenega plana. Zato tudi prosimo, da nam Skupščina da pooblastilo, da dogovor podpišemo.

Predsednik Štefan Nemec: Ali želi besedo poročevalec Odbora? (Ne želi.) Besedo ima delegat Franc Stajnko, gospodarsko področje, 13. okoliš!

Franc Stajnko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Dovolite, da vam povem nekatera stališča in pripombe vseh treh zborov Skupščine občine Maribor, ki so obravnavali na 23. seji 29. 6. kot konferenca delegacij predlog dogovora o temeljih družbenega plana in osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Po razpravi na sejah zborov občinske skupščine in po sejah samoupravnih organizacij in skupščin skupnosti so delegati sprejeli naslednja stališča, pripombe in predloge:

Z amandmaji Izvršnega sveta, med drugim tudi k 7. členu, nismo bili seznanjeni, saj smo jih dobili na klop. V osnutek dogovora o temeljih družbenega plana je bila vnesena hitra cesta skozi Maribor in tudi obmejni prehod Šentilj. Kaže, da je po predlogu Izvršnega sveta ta cesta izbrisana. Vnesen je samo mestni del hitre ceste skozi Maribor. Ponovno predlagamo, da se vključi ta del ceste, kot je bilo napisano v prvotnem besedilu. Poleg tega naj se vključi tudi to, kar je Izvršni svet sprejel: ureditev mejnega prehoda Šentilj, in to zaradi izredno velikega porasta prometa preko tega mejnega prehoda.

To ureditev narekuje zlasti dejstvo, da je mednarodni prehod Šentilj vedno bolj zasičen s prometom in da se navezuje na novo pyrnsko cesto (E-93), ki je napajana z avtomobilskim prometom tudi z drugega področja, kot je turnska cesta (E-94), ki jo bo povezoval predor Karavanke. Zaradi tega je treba dati v planskih dokumentih tej cesti enak pomen kot cesti, ki bo povezovala predor skozi Karavanke. Kljub predoru skozi Karavanke se ne bo zmanjšalo število motornih vozil, ki bodo vozila skozi Šentilj. Po zgraditvi predora skozi Karavanke bosta imela oba mednarodna mejna prehoda veliko prometa. Upoštevati moramo, da bo predor skozi Karavanke zgrajen v najboljšem primeru čez štiri leta, kar pa je malo verjetno, saj izkušnje kažejo, da so taka dela izredno zahtevna in dolgotrajna, zlasti kadar gre za mednarodno povezavo. Med tem časom pa bo promet narastel in bomo imeli vedno večjo prometno gnečo in zastoj na cesti od Šentilja do Maribora in skozi Maribor. Zato bi morali obenem reševati oba cestna odseka in cesto od Šentilja skozi Maribor zgraditi čim prej. Prav tako je potrebno, da se mednarodni mejni prehod Šentilj dokončno uredi, ker zasilne ali začasne rešitve le zmanjšujejo težave in jih ne odpravljajo. S tem v zvezi je treba rešiti tudi vprašanje povečanja števila delavcev carinske in obmejne službe, kajti zaradi velikih nalog carinske službe nastajajo zastoji na tem mednarodnem mejnem prehodu.

Vsekakor je treba uskladiti samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji, predvsem 5. člen z besedilom dopolnjenega 7. člena dogovora.

V 12. členu predloga dogovora so premalo razvidne obveznosti za razvoj domače strojegradnje, predvsem glede izkoriščanja njenih proizvodov tam, kjer po tehnoloških rešitvah, kvaliteti in cenah zadovoljujejo potrebe investitorjev. Tako se lahko zmanjša uvoz. Zato je potrebno, da se domača strojegradnja izenači glede pogojev kreditiranja z inozemskimi dobavitelji ter da se v ta namen zagotovijo sredstva in ustrezni pogoji kreditiranja. Predvsem banke bi morale domači strojegradnji omogočiti ustrezne kreditne pogoje za prodajo individualne ali serijske opreme pod enakimi pogoji, kot jih imajo nekatere jugoslovanske ali inozemske proizvajalke strojne opreme.

Strojegradnja je sorazmerno slabo opremljena, ker ima zastarela osnovna sredstva in se bo v prihodnosti morala boriti za posodobitev tehnologije proizvodnje. Tudi v ta namen je treba omogočiti strojegradnji možnosti za pridobitev domačih ali tujih kreditov.

Po predlogu dogovora o temeljih družbenega plana in osnutka družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 so obveznosti gospodarstva zaradi pospešenega razvoja energetike, prometne infrastrukture, proizvodnje surovin in prehrambenih proizvodov, poleg obveznosti za skupno in splošno porabo, zelo velike in se bodo odražale pri konkurenčnih sposobnostih na domačem in še posebno na tujem trgu.

Vprašanje je, koliko so predpostavke o povečanju storilnosti in s tem o povečanem dohodku realne in odraz vedno predvidenih pogojev gospodarjenja. Zaradi tako visokih obveznosti gospodarstva, predvsem predelovalne industrije, je vprašljivo, kakšne bodo realne možnosti za razširjeno reprodukcijo in razvoj te industrije. Zato bi morali biti bolj kritični pri določanju obveznosti gospodarstva.

Za pospeševanje izvoza v dežele v razvoju in neuvrščene dežele predlagamo, da se določijo konkretnejši pogoji kreditiranja izvoza, predvsem za industrijsko opremo. Menimo, da je bilo potrebno v federaciji in republiki v ta namen zagotoviti posebna kreditna sredstva, ker v nasprotnem primeru ne bo mogoče doseči predvidenega pospešenega izvoza v te dežele.

Mnenja smo tudi, in predlagamo, da se v 5. členu predloga dogovora zajame, poleg že naštetih vrst prometa, tudi letalski promet, ki je deloma zajet le v osnutku družbenega plana. Tudi razvoj letalskega prometa v srednjeročnem planskem obdobju mora biti enako samoupravno in enotno urejen v republiki, kot so druge vrste prometa, to je železniški, luški, cestni in PTT promet. Samoupravni sporazum za razvoj letalskega prometa v Sloveniji bi moral biti pripravljen in sprejet, kot so bili sprejeti sporazumi za vse druge vrste prometa. Ta sporazum bi morali zajeti v 5. členu predloga dogovora o temeljih družbenega plana. V nasprotnem primeru ne bo letalski promet dosegel potrebnega razvoja v tekočem planskem obdobju.

V osnutku družbenega plana na str. 19 Poročevalca št. 16, točka 2., 5., 6., je navedeno, da bo »letališka infrastruktura usposobljena na obstoječih letališčih skladno z naraščajočim potniškim in blagovnim prometom. Razširjene in posodobljene bodo letališke zmogljivosti osrednjega slovenskega letališča Ljubljana-Brnik in dokončano letališče v Mariboru, skladno s potrebami družbenogospodarskega razvoja gravitacijskega območja in z dogovorjeno prometno politiko v SR Sloveniji«.

Letališče v Mariboru je že dograjeno in se bo razvijalo v skladu s potrebami gravitacijskega območja. Zato ga je treba obravnavati enako kot letališče Ljubljana-Brnik z njegovim gravitacijskim območjem. Letališč ne moremo deliti na osrednja in lokalna, ker ima vsako letališče svoje potrebe in možnosti razvoja, ki ga narekuje družbenogospodarski razvoj gravitacijskega območja. To naj se uredi s samoupravnim sporazumom vseh prizadetih oziroma zainteresiranih udeležencev in nato vključi v dogovor o temeljih družbenega plana.

V dogovoru o temeljih plana so opredeljena tudi nekatera pomembna gospodarska področja, ki so ključnega pomena za zagotavljanje pogojev dinamične gospodarske rasti. Specifično področje je obravnavano samo v 19. členu predloga dogovora, to je področje profesionalne elektronike. Menimo, da so poleg tega tudi še druga področja, ki so prav tako pomembna za gospodarski razvoj Slovenije.

Po mnenju delegatov naše občinske skupščine bi morali ustrezno opredeliti tudi razvoj poslovne skupnosti Tovarne avtomobilov Maribor in verjetno še nekatere, ki bodo nosilci razvoja določenih področij dejavnosti.

Dogovor o temeljih plana vsebuje tudi kriterije in razvoj družbenih dejavnosti. Moram opozoriti, da so ti kriteriji zelo splošni, to pa zato, ker samoupravni sporazumi o osnovah samoupravnih planov samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti še niso usklajeni, kar velja zlasti za vertikalno usklajevanje. Le-ti bodo predvidoma usklajeni šele do konca septembra 1976.

Glede na dokajšnjo usklajenost temeljnih gospodarskih nalog med posameznimi nosilci planiranja in zaradi dejstva, da družbene dejavnosti še nimajo usklajenih svojih samoupravnih sporazumov, imajo delovni ljudje in občani vtis, da te dejavnosti še vedno ne izhajajo iz realnega porasta dohodka. Zato je nujno, da se usklajevanju nalog na tem področju in ostrejši selekciji prioritet posveti večja pozornost. Potrebno je tudi zaostriti odgovornost za usklajevanje, da bo to izvedeno do predvidenega roka, to je 30. 9. 1976.

To je bilo nekaj stališč vseh treh zborov Skupščine občine Maribor. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima tovarišica Ivica Kavčič, gospodarsko področje, okoliš 7!

Ivica Kavčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Osnutek družbenega plana Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980 so obravnavali vsi delavci združenega dela občine Idrija. Delegati za Zbor združenega dela in Zbor občin smo na skupni seji povzeli pripombe in stališča, ki so bila izoblikovana na zborih delovnih ljudi in jih posredujemo obema zboroma republiške skupščine.

Predvsem je treba povedati, da so delovni ljudje ocenjevali ta planski dokument resno in zrelo, kajti iz njega je vsekakor moč razbrati prizadevanje za realno oceno naših skupnih možnosti in hotenj v naslednjem srednjeročnem obdobju. Popolnoma je prišla do izraza tudi zavest, da spričo dosedanje strukturne neusklajenosti našega gospodarstva in mnogo prenizke rasti skupne družbene produktivnosti naloge, ki so pred nami, niso niti najmanj lahke in da jih bo možno reševati samo, če bo v ta prizadevanja vključena sleherna celica naše družbe.

Pogoj za to je seveda, da ima vsaka temeljna organizacija združenega dela svoj srednjeročni plan in da ta plan dobi svoj realni odraz v našem skupnem dogovoru: v srednjeročnem planu republike, tako da vsakdo ve, s kakšnimi družbenimi pogoji gospodarjenja v tem obdobju lahko računa.

Za delavce Idrije, z njihovim 500 let starim rudnikom živega srebra, lahko trdimo, da imajo svoje minulo delo vgrajeno v prenekatero drugo delovno organizacijo. Iz osnutka srednjeročnega plana teh pogojev za svoje delo niso mogli razbrati. V razpravi na zborih so to jasno izrazili in izoblikovali stališče, ki ga delegati posredujejo republiški skupščini. Stališče je, da je plan v tem smislu vsekakor potrebno dopolniti, tako da bo v njem vidno mesto te industrijske panoge. Povedati je treba, da smo tako stališče delegati že posredovali prav temu zboru 29. 12. 1975, ko smo obravnavali predlog resolucije za letošnje leto.

Ob tej priliki je bila dovolj natančno predstavljena tudi težka ekonomska situacija rudnika. Zato vsega, kar je bilo že povedano, ne bom ponavljala. Naši delegati pa menijo, da je potrebno, da ponovno jasno predstavimo izjemni položaj te organizacije združenega dela v našem ekonomskem prostoru in da damo s tem delegatom Zbora združenega dela obrazložitev za našo zahtevo po obravnavanju položaja rudnika v srednjeročnem planu.

Položaj je izjemen, ne samo zato, ker je to edina tovrstna organizacija v državi in nima možnosti povezav v reprodukcijske celote, temveč predvsem zato, ker 90 % svojega produkta izvaža in je zato pri ustvarjanju dohodka popolnoma odvisna od razmer na svetovnem trgu surovin. Svetovni trg in odnos razvitih držav do proizvajalcev surovin poznamo, poznamo tudi krizo, ki zato nastaja v deželah v razvoju. Če vemo še, da je kriza živega srebra samo še večja zaradi varstva okolja, potem vam katastrofe, ki je doletela kolektiv, ki to surovino izvaža, ni treba posebej opisati.

Vprašajmo se samo, katera delovna organizacija združenega dela v državi bi ne glede na surovinsko krizo normalno poslovala, če bi 90 % svojih izdelkov izvažala ob okoli 30 % normalnem izvozu, če seveda izpade dohodka na tem področju lahko krije z višjimi cenami na domačem trgu!

Razlogi za slabe pogoje gospodarjenja v tej panogi so jasni. Upam, da je dovolj jasno, da takim pogojem organizacija združenega dela ni kos in da mora glede tega zato opredeliti svoje stališče širša družbena skupnost. Glede na to, da je po sedanjih cenah poslovanje z izgubo neizbežno, je potrebno opredeliti proizvodnjo živega srebra v tem srednjeročnem obdobju in tudi ukrepe, s katerimi lahko tej proizvodnji zagotovimo normalne pogoje gospodarjenja.

V osnutku plana je zapisano, da bomo ostali pri sedanjem obsegu proizvodnje. Ta definicija seveda ni zadostna. Dodati je treba tudi, kako bomo v tem primeru kompenzirali izpad dohodka, ki je neizogiben kljub maksimalnim naporom kolektiva za zvišanje produktivnosti. Kolektiv 900 delavcev rudnika mora dobiti odgovor. Kolektiv namreč za to stanje prav gotovo ni sam kriv. Odgovor mora dobiti zato, da bo lahko pametno usmeril svoja prizadevanja za nadaljnjo politiko poslovanja. Nadaljnje negotovo životarjenje ne more biti sprejemljivo, saj hromi vsako normalno delovno iniciativo delavcev. Pri tem je seveda treba povedati, da si družbeni dejavniki v republiki prizadevajo, da bi se ta težka situacija rešila. Sedaj je skrajni čas, da se rešitev problema konkretizira in da se določi obseg proizvodnje ter način in pogoji pokrivanja izpadlega dohodka. Tako bodo delavci rudnika vendarle vedeli, kaj se jim obeta v prihodnjem obdobju in ne bodo v skrbeh za svoje osebne dohodke in za sredstva za normalno poslovanje.

Da so ustrezne rešitve potrebne in da je naša država za take rešitve tudi v svetovnem merilu, je razvidno iz letos ustanovljenega sklada za kreditiranje proizvodnje surovin v okviru UNCTAD-a. Potreba po takem reševanju je izražena tudi med ukrepi kreditno-monetarne politike v pravkar izdelanem predlogu srednjeročnega plana Jugoslavije. Menimo, da je potrebno, da srednjeročni plan SR Slovenije, ki se s tem problemom neposredno srečuje, vsebuje podrobnejšo opredelitev reševanja tega problema.

Delegati zato predlagamo, da se v predlogu srednjeročnega plana SR Slovenije definira družbeni pomen proizvodnje živega srebra, opredelijo ukrepi za normalno poslovanje organizacije združenega dela Rudnik živega srebra in ob sedanjih nizkih svetovnih cenah nakažejo mesto in perspektive Rudnika živega srebra v Idriji za to obdobje. Le v tem je garancija, da bo tudi ta kolektiv normalno zaživel in prispeval svoj delež k doseganju naših skupnih ciljev. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Prosim! Besedo ima delegat Zvone Mratinkovič, gospodarsko področje, okoliš 1.

Zvone Mratinkovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Osnutek srednjeročnega plana SR Slovenije so obravnavali vsi trije zbori občinske skupščine Celje konec meseca junija in na predlog Izvršnega sveta skupščine, delegacij v zboru krajevnih skupnosti in OZD Gozdno gospodarstvo Celje izoblikovali naslednje pripombe in stališča:

1. Ponovno izražamo naše nesoglasje glede predvidevanj nadaljnje izgradnje skupnih transportnih terminalov, ker v teh predvidevanjih ni Celja, čeprav so v tej smeri izvedene že pomembne priprave.

2. Menimo, da v osnutku ni dovolj obdelan razvoj tercialnih dejavnosti, predvsem trgovine in turizma. Ta pripomba je zasnovana na številnih zahtevah občanov glede razširitve oskrbovalnega omrežja in je v tej zvezi potrebno urediti položaj reproduktivne sposobnosti te panoge.

3. Na področju komunalnega gospodarstva, kjer je še vedno precej nerešenih vprašanj sistemsko-ekonomske narave, bi bilo potrebno opredeliti najpomembnejše osnovne rešitve:

Komunalna dejavnost se obravnava zelo skopo v II. delu pod točko 9, »Modernizacija gospodarstva in prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti«. Predlagamo, da se to besedilo vključi v isti del pod točko 1. 4, ki obravnava stanovanjsko dejavnost. S tem v zvezi naj se naslov spremeni tako, da se glasi: »Stanovanjska in komunalna dejavnost.«

Predlagamo, da se v II. delu pod točko 2.9.4. črta besedilo: »S samoupravnimi sporazumi o ustanovitvi komunalnih interesnih skupnosti vgraditi ustrezen sistem financiranja«. To vprašanje naj se reši v III. delu v točki 7 z dodatnim odstavkom, ki naj se glasi:

»Sekretariat za urbanizem, ob sodelovanju ustrezne institucije, izdela predlog enotnega sistema financiranja komunalnih interesnih skupnosti. Predlog sistema mora na ustrezen način vključiti mestno rento«.

4. Na področju družbenih dejavnosti je marsikaj izpuščenega in nedorečenega. Tako se na primer na področju socialnega varstva postavlja vprašanje, kako izvajati zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Iz osnutka ni nikjer razvidno, od kod sredstva za to, od kod sredstva za planiranje investicije na tem področju. Na celotnem področju družbenih dejavnosti bi bilo potrebno na podlagi temeljite selekcije predvideti prioriteto predvidenih nalog.

5. Gozdarstvo je zajeto v poglavju surovinskih osnov, kjer je splošni pomen gozdov za okolje in življenje samo deklarativno nakazan, z druge strani pa je gozdarstvu kot surovinskemu viru naložena zahtevna naloga povečanja etata za 2 % letno s posebnim poudarkom, da to velja za zasebni sektor. V zasebnem sektorju naj bi takšne rezerve očitno tudi obstajale. Navedeno je, da je tako povečanje etata možno dobiti predvsem s povečanim vlaganjem v izgradnjo gozdnih prometnic in z ustrezno politiko cen.

Povečanje izkoriščanja etata v zasebnem sektorju v območju Gozdnega gospodarstva Celje je poleg izgradnje cest in stimulativne cene odvisno tudi od organizacijskih možnosti izkoriščanja etata, kjer pa se srečujemo z razdrobljeno kmečko posestjo gozdov in privatnolastninsko miselnostjo. Tudi realizacija predvidenega poseka lesa glede na fizične zmogljivosti lastnikov gozdov postaja vse bolj problematična. Takšno stanje pa v veliki meri vpliva na gospodarjenje z gozdovi v zasebni lastnini in posredno tudi na vlaganja, ki so v gozdarstvu odvisna od realizacije etata.

Določbe srednjeročnega plana tega ne upoštevajo niti ne nakazujejo rešitev. Sodimo, da manjkajo konkretne navedbe potrebnih sredstev za vlaganja pri tako povečanem etatu in kakšen obseg naj ima v tem delež povečanja cen lesnih sortimentov. Poudariti je treba, da omenjeni problemi niso prisotni samo v območju Gozdnega gospodarstva Celje ampak tudi drugod po Sloveniji. Naša delegacija meni, naj se za naše stališče najde mesto v besedilu dokumenta, ki nam nalaga konkretne obveznosti.

V celjski občini pa je poleg navedenega še poseben problem pri gospodarjenju z gozdovi v ožjem delu celjske okolice zaradi poškodb od plinov. Na tako imenovanem plinskem območju je prizadet prirastek, s tem pa se posebno zmanjšuje lesna zaloga. Tako je problem škode na vegetaciji posredno vezan tudi na možnost zagotovitve etata, še posebej glede na povečane količine v srednjeročnem planu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima Marjan Somrak, delegat z gospodarskega področja 17. okoliš — Novo mesto!

Marjan Somrak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

V imenu delegatov z gospodarskega področja 17. okoliša — Novo mesto in v imenu podpisanih delegatov predlagam naslednji amandma k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od 1976—1980:

Za četrto alineo prvega odstavka 1. člena naj se doda nova 5. alinea, ki se glasi:

— »zasnov policentričnega razvoja SR Slovenije«.

Utemeljitev: V letih 1974 in 1975 smo se po široki javni obravnavi gradiva o zasnovi regionalnega razvoja opredelili za najprimernejšo prostorsko usmeritev bodočega razvoja SR Slovenije. Tedaj smo tudi ugotovili izjemen in daljnosežen pomen načrtnega regionalnega prostorskega razvoja, ki pa ga bomo lahko uresničili postopno, tako z opredelitvami v srednjeročnih načrtih kakor s konkretnimi akcijami.

Predlog družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji v obdobju 1976—1980 sicer obravnava nekatere elemente regionalnega prostorskega načrta, vendar z osnovnim namenom pospeševati razvoj manj razvitih območij. Ne glede na določila v tem dogovoru pa menimo, da bi moral tudi osnovni dokument, to je dogovor o temeljih družbenega plana, vsebovati ustrezno prostorsko usmeritev.

Navedeni predlog je obravnavala tudi Skupščina skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje ter se z njim strinjala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima delegat Andrej Kuzman, prosvetno-kulturno področje, 6. okoliš!

Andrej Kuzman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Delegati skupine delegatov 6. okoliša za prosvetno-kulturno področje izražamo nezadovoljstvo nad izredno skopostjo, s katero osnutek družbenega plana obravnava razvoj vzgoje in izobraževanja. Vzgoja in izobraževanje sta sicer omenjena na nekaj mestih, vendar prinaša osnutek plana v glavnem le načelna stališča, konkretnosti pa je zelo malo.

Nekoliko bolj je s številkami opremljeno le vzgojno-varstveno področje, medtem ko v srednjem šolstvu, kjer si zadajamo najtežjo nalogo, o usmerje-

nem izobraževanju skoraj ni govora. Omenjen je le podatek o novih zmogljivostih za okoli 12 000 učnih mest, menda pa je ta številka že vprašljiva.

Ob tem, po našem mnenju precej optimističnem osnutku plana družbenega razvoja izražamo bojazen, da ne bi zaradi takega položaja vzgoje in izobraževanja v družbenem planu prišlo ravno na tem področju do neizpolnitve postavljenih ciljev, kolikor ne bi uspeli zagotoviti za celoten razvoj vzgoje in izobraževanja dovolj sredstev.

Na podlagi povedanega in dejstva, da je danes že bila omenjena prednost razvoja vzgoje in izobraževanja, zahtevamo, da se v planu družbenega razvoja vzgoja in izobraževanje prikaže enotno in strnjeno pod samostojnim naslovom, podobno kot je oblikovano besedilo za družbeno prehrano in za informiranje, ter da se problematika obravnava celovito in temeljito. Besedilo bi bilo treba dopolniti s projekcijo kadrov na vseh ravneh ter s podatki o investicijah za potrebne objekte. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim! Besedo ima Marija Ambrožič—Počkar, delegatka gospodarskega področja 33. okoliša, Ljubljana-Vič-Rudnik!

Marija Ambrožič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov gospodarskega področja 33. okoliša, Ljubljana-Vič-Rudnik, dajem dve pripombi k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Gre za dva predloga, od katerih se eden nanaša na stanovanjsko dejavnost, drugi pa na cestni promet.

Skupina delegatov gospodarskega področja 33. okoliša je na svoji seji dne 8. 7. 1976 obravnavala osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. V splošni razpravi so se delegati strinjali s stališči in pripombami skupščinskih odborov in komisij. Poleg teh pripomb in dopolnitev pa skupina predlaga še naslednji dopolnitvi:

Na strani 11, poglavje 1.4, stanovanjska dejavnost, naj se v sedmi alinei četrtega odstavka ne upošteva niti ne navaja olajšava, katero predvideva družbeni plan razvoja SFRJ. Zato bi morali to besedilo ustrezno uskladiti. Predlagamo, da se za besedo »razvrednotenjem« vstavi vejica, nato pa doda besedilo »uvajanjem davčnih olajšav za sredstva, vložena v stanovanjsko izgradnjo, in drugih stimulativnih ukrepov«.

Obrazložitev za to dopolnitev je že dal naš delegat v razpravi k družbenemu planu razvoja SFRJ na 31. seji Zbora združenega dela, zaradi tega te obrazložitve ne bom ponavljala.

Na strani 19, točka 2. 5. 2 v poglavju o cestnem prometu, ni posebno poudarjena tendenca oziroma potreba po zmanjševanju tovornega prometa na cestah. Z ustreznimi obveznostmi prevoznikov na cestah bi morali destimulirati cestni prevoz težkih tovornjakov, ker le-ti občutno slabšajo naš cestni potencial. V podporo hitrejšemu ukrepanju na tem področju navajam nekaj statističnih podatkov, ki nazorno kažejo na nevzdržno situacijo na naših cestah.

Glede na udeležbo težkih tovornih vozil v primerjavi s celotnim prometom je v posameznih državah stanje naslednje:

Zvezna republika Nemčija 7,5 %, Francija 10 %, Italija 11 %, Nizozemska 13 %, Belgija 10 %, v Sloveniji pa od 15 do 32 % na cestah I. reda, na cestah II. reda pa celo od 30 do 38,5 %.

Če pri tem upoštevamo še razvitost cestnega omrežja v navedenih državah in v Sloveniji, izhaja, da morajo biti eksplicitno navedeni konkretnejši ukrepi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima delegat Peter Šivic, gospodarsko področje, 30. okoliš!

Peter Šivic: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Čisto na kratko bom poročal o predlogu, ki smo ga obravnavali na 33. seji naše delegacije.

Gre za specifične razmere, ki so le v nekaterih občinah, na primer v občinah Ljubljana-Center, Piran, Škofja Loka in Ptuj.

Iz razlogov, ki onemogočajo nove gradnje v okviru teh občin, predlagamo, da se v 20. členu predloga dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 dopolni besedilo z naslednjim stavkom: »Poleg zagotovitve izgradnje 65 000 stanovanj bodo izboljšane tudi stanovanjske razmere v starem stanovanjskem fondu in s tem zagotovljena tudi ureditev tega problema«.

Ta naš predlog bom na kratko obrazložil: V občini Ljubljana-Center imamo nad 3000 stanovanj, zgrajenih še v prejšnjem stoletju. Njihov standard je zelo nizek. Pretežni del teh stanovanj je v spomeniško zaščitenih zgradbah ali v zaščitenih območjih mesta in jih ni mogoče nadomestiti z novimi gradnjami. Marsikdaj stanovalci v teh stanovanjih ne morejo uporabljati naprav, ki so že postale standardne, kot so pralni stroj in drugi gospodinjski aparati. Predlagamo, da se naš predlog uvrsti med zaključke in upošteva pri sklepanju dogovora. S tem bi bilo omogočeno, da se s tako dopolnjenim 20. členom preide na razreševanje nakazanega problema. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Besedo ima delegat Gianfranco Silian, kulturno-prosvetno področje, 3. okoliš!

Gianfranco Silian (govori v italijanščini): Komisija za narodnosti Skupščine SR Slovenije je na seji 30. 6. 1975 obravnavala predlog dogovora o temeljih plana srednjeročnega razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Po natančni proučitvi gradiva je Komisija ugotovila izredno družbeno pomembnost predloženega dokumenta. Vendar pa Komisija meni, da v dokumentu, ki je v razpravi, niso dovolj poudarjeni posebni interesi italijanske in madžarske narodnosti, kot je to določeno v ustavi SR Slovenije. Zato Komisija predlaga, da se besedilo ustrezno dopolni tako, da bo obvezovalo vse pristojne organe za uresničevanje pravic obeh narodnosti. V tem smislu Komisija predlaga dopolnitev k 22. členu tega dokumenta. Vsebina te dopolnitve je navedena v poročilu, priloženem k gradivu, ki so ga delegati prejeli za 33. sejo Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Na isti seji je Komisija obravnavala tudi osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet. V razpravi je Komisija ugotovila, da so v tem izredno pomembnem družbenem dokumentu premalo poudarjeni posebni interesi italijanske in madžarske narodnosti, ki živita na slovenskem ozemlju. Glede na obveznosti, ki izhajajo iz določil ustave SR Slovenije Komisija meni, da je

treba tudi v družbeni plan SR Slovenije vključiti določila o nekaterih nalogah in nadaljnjem uresničevanju narodnostne politike, določila, ki bodo obenem služila vsem pristojnim organom pri odgovornejšem odnosu do potreb in interesov narodnosti. Po natančni proučitvi dokumenta je Komisija sestavila predloge za spremembe in dopolnitve. Omenjene spremembe in dopolnitve so navedene v priloženem poročilu, ki so ga delegati prejeli z drugim gradivom za 33. sejo zbora.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Prosim! Besedo ima delegat Erno Rahten, gospodarsko področje, okoliš 5!

Erno Rahten: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu delegatov 5. okoliša predlagam amandma, ki so ga oblikovali zbori Skupščine občine Velenje.

Skupščina občine Velenje je pripravila amandma k 25. členu predloga dogovora, ki se nanaša na varstvo okolja. Predlagamo, da se v tretji alinei, ki se nanaša na izkoriščanje naravnih virov, podrobneje opredeli, da se zaščita okolja nanaša ne le na odpiranje gramoznih jam, pridobivanje gradbenega materiala ter sečnjo gozdov, ampak tudi na pridobivanje rudnin in torej na izkop premoga.

V amandmajih, ki jih je pripravil Izvršni svet, vidimo sicer, da je k 25. členu predlagal določen popravek. Moti pa nas, ko se govori »o gradbenem materialu oziroma rudninah«. Menim, da je rudnine težko povezovati s pridobivanjem gradbenega materiala. Sprejemljiva bi bila rešitev, če bi namesto »oziroma« dali besedo »in«. S tem bi se spremenil smisel tega besedila. Ali pa bi sprejeli besedilo, ki ga predlaga v amandmaju Skupščina občine Velenje. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Že uvodoma sem povedal, da Skupščina k predlogu družbenega dogovora ne sprejema amandmajev, ampak da bomo vse predloge za spremembo dogovora s posebnim sklepom, ki naj bi ga na koncu razprave k 3. in 4. točki sprejel zbor, poslali Izvršnemu svetu s prošnjo, da naj jih prouči. Zato ne bo treba posebej sklepati o amandmajih k predlogu dogovora Prav tako ne bomo sklepali o amandmajih k osnutku družbenega plana, ker je to šele osnutek in se vsi predlogi obravnavajo kot pripombe.

Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima Ivan Pajntar, delegat gospodarskega področja, Nova Gorica — Ajdovščina, 6. okoliš!

Ivan Pajntar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Naša skupina delegatov ima nekaj pripomb k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

V razpravah, ki so potekale v območju občine Nova Gorica in ki so jih verificirali delegati za Zbor združenega dela in za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz območja občin Ajdovščina in Nova Gorica dne 8. 7. 1976 v Novi Gorici, so se izoblikovale naslednje pripombe:

Ugotavlja se, da je v vseh dosedanjih republiških dokumentih maloobmejni promet opredeljen zelo deklarativno. Dejstvo pa je, da predstavlja maloobmejni promet visoko postavko deviznega priliva v SR Sloveniji. Glede na to bi bilo potrebno opredeliti in konkretizirati ukrepe za razvoj maloobmejnega prometa s treh vidikov:

1. Trgovina, kot nosilec maloobmejnega prometa, je v dokaj neugodnem položaju že od leta 1972. Je praktično investicijsko nesposobna, po drugi strani

pa ji primanjkujejo trajna obratna sredstva. Kolikor hočemo še nadalje povečevati maloobmejni promet, bi bilo potrebno opredeliti konkreten instrumentarij za razvoj trgovine.

2. Možnost v maloobmejnem prometu ima tudi sodelovanje in povezovanje gospodarstva v trajno gospodarsko sodelovanje in kooperacijo.

3. Za večanje maloobmejnega prometa bo potrebno razmisliti o reviziji tržaškega, videmskega in goriškega sporazuma.

Predloženi osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 premalo ali pa sploh ne upošteva nekaterih določil mirovnega sporazuma z Italijo, ki je bil sklenjen leta 1975. Ob tej priložnosti želimo opozoriti zlasti na naslednje:

1. V planu ima pomembno mesto energetika. Glede na sedaj neizkoriščen potencial reke Soče in na sporazum z Italijo je potrebno vnesti v republiške planske dokumente hidroelektrarno Solkan, hidroelektrarno Kobarid in ureditev pogojev za namakalni sistem v sosednji Italiji, kot to določa sporazum.

2. Posebno mesto v sporazumu zavzema prometna infrastruktura, kjer je zlasti poudarjeno, da bosta obe strani podpirali razvoj obmejnega prometa in boljše navezave italijanskega cestnega omrežja s cestnim omrežjem v Jugoslaviji. Zato menimo, da bi morali ob obravnavanju navedenih dokumentov upoštevati tudi avtocesto Nova Gorica—Razdrto.

Ob gradnji predvidenih prometnih povezav je že dalj časa v razpravi tudi gradnja skupnega transportnega terminala v Vrtojbi, ki bo služil ne samo območju Nova Gorica, marveč širši regiji in pospeševal tudi mednarodno menjavo.

3. Glede železniškega transporta, za račun tretjih držav, mora plan opredeliti naloge, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije, ko je obravnavala gospodarsko sodelovanje s sosednjimi državami.

Glede na potres, ki je zajel naše območje, morajo priti v srednjeročni plan razvoja SR Slovenije ukrepi za odpravo posledic na prizadetih področjih. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Drago Kek, gospodarsko področje, Maribor, 13. okoliš!

Drago Kek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Vsi trije zbori občinske skupščine v Mariboru so k 3. in 4. točki dnevnega reda sprejeli naslednja stališča, predloge in pripombe:

Skupščina samoupravne interesne skupnosti PTT prometa Slovenije je predlagala, na podlagi razprav o razvoju PTT prometa, ki so bile na ustanovnih skupščinah območnih samoupravnih interesnih skupnosti PTT prometa, naslednje dopolnitve oziroma spremembe predloga samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja PTT prometa v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980, ki je bil objavljen v prilogi Poročevalca Skupščine SR Slovenije z dne 14. 6. 1976:

K 3. členu: Za 6. alineo naj se vstavi nova alinea, ki naj se glasi: »Upoštevati pri razvoju PTT kapacitet interese splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.«

K 4. členu: »Obseg investicijskih vlaganj v PTT zmogljivosti je treba povečati od 2581 milijonov din na 2620 milijonov din.«

K 6. členu: Skladno s povečanjem zneska za 2620 milijonov din se spremeni struktura sredstev za financiranje takole: lastna sredstva PTT organizacije Slo-

venije 38,6 %, združena sredstva uporabnikov PTT storitev v okviru območnih samoupravnih interesnih skupnosti PTT prometa 22,9 %, krediti iz sredstev hranilnih vlog pri Poštni hranilnici (iz območja Slovenije) 11,8 %, krediti poslovnih bank 18,2 %, komercialni krediti proizvajalcev in dobaviteljev opreme ter drugi krediti 8 %, drugi viri sredstev 0,5 %.

K 20. členu: Besedilo tega člena naj se črta.

K 21. členu: V prvi vrsti naj se črta beseda »dokončno«, tako da se besedilo glasi: »Sporazum je sklenjen, ko ga sprejmejo . . .«

Obrazložitev: Bistveni del predloženih amandmajev je predlog za povečanje investicijskih vlaganj v PTT zmogljivosti od 2581 milijonov din na 2620 milijonov din. Do navedenega povečanja v višini 39 milijonov din je prišlo predvsem na osnovi predlogov območnih samoupravnih interesnih skupnosti za PTT promet oziroma v zvezi s predlogi samoupravnih sporazumov o temeljih plana razvoja PTT prometa za posamezna območja.

Tehtne in zelo argumentirane razprave o hitrejšem razvoju PTT prometa so bile zlasti na ustanovnih skupščinah območnih skupnosti v Celju, Kopru, Mariboru, Novi Gorici in na drugih skupščinah, pri čemer je bil dan poseben poudarek razvoju manj razvitih območij ter manj razvitih obmejnih območij.

Pomembno je stališče glede dopolnitve, ki se nanaša na splošni ljudski odpor.

Na osnovi teh razprav so bili na ustanovnih skupščinah sprejeti ustrezni predlogi samoupravnih sporazumov, ki so bili predloženi v sprejem uporabnikom in izvajalcem PTT storitev.

Ker so bili spreminjevalni predlogi dani v času, ko je bila že izvršena priprava za natis predloga samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja PTT prometa Slovenije v obdobju 1976—1980 za Poročevalca Skupščine SR Slovenije, je mogoče izvršiti ustrezno dopolnitev le prek amandmajev k že objavljenemu predlogu sporazuma.

S predloženimi amandmaji se finančne kvantifikacije v 4. členu sporazuma spremenijo le minimalno. Spremembe v strukturi sredstev po virih financiranja se dopolnijo skladno s predlaganim povečanjem sredstev v 4. členu sporazuma.

Zaradi pomena PTT dejavnosti za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito naj se v predlogu sporazuma o razvoju PTT prometa kot usklajevalca in nosilca vseh sistemov v SR Sloveniji poudari tudi upoštevanje interesov splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Predlagamo, da se besedilo 20. člena sporazuma črta, ker so vse območne samoupravne interesne skupnosti PTT prometa Slovenije že ustanovljene, tako da to določilo tega člena ni več potrebno.

Skladno s tem naj se v prvi vrsti 21. člena sporazuma črta tudi beseda »dokončno«.

Delegati Skupščine občine Maribor se strinjajo s predlaganimi spremembami in dopolnitvami ter predlagajo, da se te spremembe in dopolnitve upoštevajo ne samo v samoupravnem sporazumu o temeljih plana razvoja PTT prometa Slovenije, ampak tudi v 8. členu dogovora o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim! Besedo ima delegat Stojan Šibila, gospodarsko področje, 19. okoliš, Krško, Sevnica in Brežice.

Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija

Stojan Šibila: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegati za Zbor združenega dela iz posavske regije s sedežem v Krškem so razpravljali o osnutku družbenega plana razvoja Slovenije za obdobje 1976 do 1980. Ob tem so sprejeli naslednjo pripombo glede dobave velenjskega lignita za proizvodnjo elektroenergije:

Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj, Krško uporablja velenjski lignit že od leta 1954 dalje. Vsa investicijska oprema za potrebe energetskih naprav v tovarni je bila nabavljena na podlagi sporazuma z rudnikom lignita, ki se je zavezal, da bo tovarni dobavljal potrebne količine lignita, to je okoli 240 000 ton letno. Zaradi elektroenergetske krize v Sloveniji se načrtuje, da se bo lignit iz rudnika Velenje v celoti namenil za proizvodnjo elektroenergije. Sprašujemo se, ali ni takšen ukrep zelo enostranski, ker se pri tem zanemarja dolgoletno sodelovanje med Tovarno celuloze in papirja in Rudnikom lignita Velenje. Na ta način se jemlje delavcem tovarne pravica do minulega dela. Tako stališče tudi ni uskladeno z 240. členom osnutka zakona o združenem delu. Tovarna Djuro Salaj zahteva, da se najdejo možnosti za dolgoročno dobavo lignita iz rudnika Velenje tudi po letu 1980 v današnjih količinah, in to brez omejitve.

Tudi samoupravna sporazuma o združevanju sredstev za financiranje objektov elektroenergije in razvoja proizvodnje premoga so tozdi v podjetju Djuro Salaj podpisali pod pogojem, da se preskrba premoga uredi, kot je navedeno v gornjem besedilu. Predlagam, da se to posreduje Izvršnemu svetu, da ugotovi možnosti za rešitev vprašanja, ki je navedeno v moji pripombi. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima delegat Iztok Vivod, gospodarsko področje, 5. okoliš!

Iztok Vivod: Predlagam naslednje dopolnitve k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980!

1. V poglavju 1.3, »Naloge na področju družbenega standarda in usposabljanja delovnih ljudi za produktivno delo«, predlagamo, da se za petim odstavkom točke 1.3.9 doda naslednji odstavek:

»Poseben problem predstavlja zaposlovanje v rudarstvu, ker se mladi ljudje neradi odločajo za ta poklic. Zanimanje za rudarski poklic se lahko poveča le preko rudarske poklicne šole, ki bo nudila učencem-rudarjem vse pogoje solidnega šolanja. Treba je zato posvetiti vso skrb izgradnji dijaških domov in preskrbeti za vse ostale pogoje izobraževanja, kot so športni in rekreacijski objekti, posebno nagrajevanje ter ostale ugodnosti.«

Zaradi narave dela je rudarski poklic zelo težak. Zanj se odloča vse manj mladih ljudi. Zaradi beneficirane delovne dobe rudarji relativno hitro odhajajo v pokoj. Poleg tega se pojavlja visok odstotek invalidnosti rudarjev, težavnost dela pa zahteva relativno daljše dopuste. Ugotavljamo, da se zelo malo učencev pripravlja za rudarski poklic; večina jih prihaja iz drugih socialističnih republik. Zato je nujno, da se tistim, ki se odločijo za ta poklic, nudijo resnično vse ugodnosti pri njihovem izobraževanju.

2. V poglavju 17, »Temeljne naloge na področju urejanja prostora in varstva okolja«, predlagamo, da se četrti odstavek dopolni z naslednjim besedilom:

»Pod varstvo okolja se šteje tudi zavarovanje interesov območij in ljudi, ki so ogroženi zaradi eksploatacije premoga«.

Izkopavanje premoga povzroča v občini Velenje izredno težke in obsežne probleme. Z izgradnjo IV. elektrarne v Šoštanju se bo proizvodnja premoga

močno povečala, kar že vpliva in bo nedvomno tudi v bodoče vplivalo na spreminjanje pokrajine. Eksploatacijsko območje rudnika se namreč razširja na zelo gosto naseljena območja naselij Družmirje, Gabrke, Pesje, Škale ter mesta Šoštanj, severno od reke Pake. Ti posegi so tako usodni, da bo prišlo do celotnega ali delnega pogrezanja omenjenih krajev, kar že sedaj povzroča velike gospodarske, finančne, socialne in tudi politične probleme. Imamo že več sporov med prebivalstvom ogroženih območij ter občinsko skupščino, njenimi organi in Rudnikom Velenje.

Prizadeti prebivalci se že izseljujejo na drugo območje, prišlo pa bo do rušenja številnih družbenih in zasebnih stanovanjskih ter gospodarskih objektov, kakor tudi komunikacij in komunalnih naprav. Posebej je treba poudariti, da v ogroženih naseljih že 10 let niso mogoče nikakršne gradnje in adaptacije, kar pomeni absolutno stagnacijo omenjenih naselij.

V zvezi s tem se pojavljajo problemi, ki ne zadevajo samo materialne strani prizadetih, temveč so vzrok hudih psihičnih pritiskov na občane, ki morajo zapuščati domove in zemljo. Po približnih ocenah bo potrebno preseliti preko 2000 ljudi, ki v tem trenutku še ne vedo, kje bodo njihovi novi domovi in kmetije. Poudariti moramo, da v tem primeru ne prihaja samo do rušenja objektov, kot je to primer pri potresih, temveč izginjajo najlepši, ravninski predeli zemlje, na katerih bi lahko še naprej intenzivno razvijali kmetijstvo. Že sedaj imamo prek 400 ha ugreznin. Po končanih eksploatacijah pa jih bo približno 2000 ha.

Rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje se že sedaj trudi, da bi uspešno reševal navedene probleme, očitno pa je, da so tako obsežni in težavni, da jih sam zadovoljivo ne more rešiti. Osnovni vzrok je v dejstvu, da so sredstva za nastalo škodo minimalna in torej nezadostna. Sedanja cena premoga namreč ne omogoča izplačevanja dejansko ugotovljene škode. Zato je nujno, da se ta problem rešuje z ugodnim dolgoročnim kreditom, cena premoga pa naj bi omogočala plačevanje anuitet. Tako bi bilo omogočeno dolgoročno reševanje nastale rudarske škode, ki znaša po ocenah preko 1 milijarde din. Šoštanjske elektrarne proizvajajo sedaj preko 41 % celotne električne energije v Sloveniji, s premogom, ki ga pridobiva prek 5000 zaposlenih. Tako Skupščina občine Velenje kot tudi REK Velenje ne moreta sama reševati opisanih problemov. Zato sodimo, da je naša zahteva upravičena. V reševanje tega velikega problema se morajo neposredno vključiti tudi pristojne republiške institucije in organi. Tako se rešujejo podobni problemi tudi v drugih republikah, kjer se vključuje celo federacija, na primer v Tuzli.

3. V III. delu osnutka družbenega plana, »Smernice in okviri za ukrepanje SR Slovenije«, naj se v drugem odstavku točke 22. doda osma alinea, ki naj se glasi:

»Republika in občine se zavezujejo, da bodo najkasneje do konca novembra 1976 izdelale takšen sistem oblikovanja splošne porabe, ki bo temeljil na dogovorjenih osnovah. Hkrati s tem bodo občine sprejele tudi merilo, pogoje in postopek za solidarnostno združevanje sredstev za celotno srednjeročno plansko obdobje.«

V skladu z ustavo in zakoni bodo občinske skupščine morale skrbeti za izvajanje nalog, ki jim jih nalagajo predpisi. V zvezi s temi nalogami pa se je potrebno dogovoriti za realno dogovorjeno proračunsko porabo občin, ki so se v preteklem obdobju hitreje razvijale, pri čemer pa so ostala njihova proračunska sredstva limitirana. Gre za ustreznejše financiranje redne dejavnosti so-

dišč, tožilstev in pravobranilca samoupravljanja, občinskih uprav in regijskih obveznosti, splošnega ljudskega odpora itd.

Za te dejavnosti nam zmanjkuje finančnih sredstev, tako da sredstva za pokrivanje osebnih dohodkov delavcev, katerih osebni dohodki se zagotavljajo z občinskim proračunom, ne rastejo skladno z rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu. Končno se je potrebno dogovoriti tudi za osnovna merila glede solidarnosti in pomoči med občinami. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima delegat Franc Erlih, kmetijsko področje, Murska Sobota, 5. okoliš!

Franc Erlih: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije s področja kmetijstva daje k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 naslednje predloge za spremembo oziroma dopolnitev besedila:

V začetku 5. odstavka na strani 10, kjer je govor o nadaljnjem razvoju bolnišnic, naj se besedilo spremeni tako, da se glasi: »Po dokončanju začetih gradenj iz preteklega srednjeročnega obdobja se bolnišnice ne bodo povečevale.« Ostalo besedilo naj ostane nespremenjeno.

V predzadnjem odstavku na 13. strani, kjer je govor o solidarnostnem sofinanciranju zdravstva v manj razvitih območjih, naj se izpusti beseda »osnovne«, tako da se to besedilo glasi: »prednostnih nalog zdravstvene službe v manj razvitih območjih«.

V predlogu dogovora in v osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije je različen pristop glede razvoja zdravstvene službe v manj razvitih območjih. Pospešuje se samo razvoj osnovne zdravstvene službe, medtem ko se bolnišnična dejavnost ne pospešuje bolj kot na razvitih področjih.

Regionalna bolnišnica v Murski Soboti, ki zagotavlja hospitalno varstvo za okrog 130 tisoč prebivalcev, ki naravno gravitirajo k tej bolnišnici, je najbolj nerazvita regionalna bolnišnica v Sloveniji. S sedanjimi kapacitetami ne more zagotoviti ustreznega zdravstvenega varstva. Zlasti je v težkem položaju kirurški oddelek, saj ima le 38 standardnih postelj. Naš srednjeročni program razvoja bolnišnice se zato zavzema za izgradnjo kirurškega oddelka.

Na regionalnem referendumu o samoprispevku za izgradnjo kirurškega oddelka in druge investicije v zdravstvu so občani z veliko udeležbo pokazali, kako čutijo ta problem in kako nujne so investicije na tem področju. Zato upravičeno pričakujemo solidarnostno udeležbo iz razvitejših območij SR Slovenije. Nevzdržno je, da bi nujne kirurške primere prevažali v oddaljene bolnišnice, saj bi bila taka rešitev na škodo bolnikov in tudi dražja. Podpiramo koncept enotno organizirane zdravstvene službe na našem področju, s tem da bi se zdravstvena služba povezala v enotno delovno organizacijo. Podpiramo tudi predvidene prednostne naloge na področju osnovnega zdravstvenega varstva, pri čemer je potrebno upoštevati, da smo v neenakem položaju glede na druga področja v republiki pri razvoju bolnišnice, če hočemo Pomurju zagotoviti ustrezno zdravstveno varstvo. Pri gradnji kirurškega oddelka se želimo držati republiških normativov glede kapacitet, ob upoštevanju delitve dela med kirurškimi oddelki v SR Sloveniji. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Kdo še želi besedo? Besedo ima tovariš Drago Benčina, predstavnik zdravstvene skupnosti Slovenije!

Drago Benčina: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V Zdravstveni skupnosti Slovenije, kot tudi v občinskih in regionalnih zdravstvenih skupnostih, je bila temeljita razprava o obeh dokumentih srednjeročnega značaja, to je o predlogu dogovora o temeljih družbenega plana in o osnutku družbenega razvoja Slovenije za srednjeročno obdobje.

V ta namen so bili sprejeti spreminjevalni in dopolnilni predlogi v obliki amandmajev, ki smo jih posredovali tudi Skupščini SR Slovenije, Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije in sicer 5. ter 8. t. m. Na žalost vidim, da teh gradiv delegati za današnjo sejo niso prejeli.

Pri tem bi moral posebej poudariti, da so se delegati zdravstvene skupnosti zavedali svojih obveznosti in dolžnosti, ki jih imajo zdravstvene skupnosti v srednjeročnem obdobju pri povečevanju produktivnosti skupnega družbenega dela, obrambne sposobnosti prebivalstva, socialne varnosti ter življenjske ravni delovnih ljudi. Skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije pa je že 12. maja 1976 sprejela predlog samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah planov zdravstvenih skupnosti, ki žal do danes, iz nerazumljivih razlogov, še ni bil objavljen. Ker delegati niso sprejeli naših spreminjevalnih predlogov in pripomb, dovolite, da jih na kratko ponovim. Seveda bom ponovil predvsem naše glavne pripombe in spreminjevalne predloge. Najprej bom navedel pripombe k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana:

1. Predlog dogovora družbenim dejavnostim ne daje zadostnih in konkretnih usmeritev za srednjeročno obdobje, medtem ko je usmeritev zelo konkretna za področje gospodarskih dejavnosti, zlasti nekaterih, kar seveda menimo, da je pravilno. Zaradi tega ker družbene dejavnosti nimajo konkretne usmeritve v dogovoru o temeljih družbenega plana, se hote ali nehote ustvarja videz, kot da družbene dejavnosti za celotno družbeno reprodukcijo niso tako pomembne in da se obravnavajo še vedno kot oblika porabe, ki jo je potrebno uokviriti, in sicer ne glede na njihov prispevek k ustvarjanju materialne proizvodnje.

2. Nesprejemljivo je določilo dogovora, vsaj za zdravstvene skupnosti, po katerem je potrebno samoupravne sporazume o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti prilagoditi z družbenim planom dogovorjeni politiki, kar v bistvu pomeni, da so samoupravni sporazumi izvedbeni akti družbenega plana, s katerimi je potrebno konkretizirati in realizirati z družbenim planom sestavljeno politiko. Delegati zdravstvenih skupnosti Slovenije so mnenja, da bi bilo potrebno v dogovoru o temeljih planov, tako kot pove sam naslov tega dokumenta in kot je bilo danes tudi v uvodnem ekspozeju predsednika Izvršnega sveta povedano, določiti temeljna izhodišča ter vsebinsko usmeritev za izdelavo družbenih planov, pri tem pa upoštevati tudi politiko, za katero so se delovni ljudje sporazumeli v svojih samoupravnih sporazumih za področja družbenih dejavnosti.

Če bi sprejeli predlog o osnutku družbenega dogovora tak, kot je za to področje predviden, bi to pomenilo podrejanje samoupravnih sporazumov družbenim planom, kar pa vsekakor ne more biti postavljeno kot zahteva, pač pa je lahko le v smislu usklajevanja sistema srečujočega se planiranja. Tudi odločitev, da se samoupravni sporazumi za področje družbenih dejavnosti sklepajo šele po sprejetju družbenih planov, kaže na določeno tendenco podrejanja sporazumov že sprejetim odločitvam in politiki, začrtani v družbenih planih.

3. Besedilo 6. odstavka 22. člena predloga dogovora po mnenju zdravstvenih skupnosti ne predstavlja materije, ki bi spadala v tako pomemben akt, ker gre pri tem za finančno metodologijo, ki je povsem proračunsko naravnana. Samoupravne interesne skupnosti se morajo namreč v procesu svobodne menjave dela dogovoriti o financiranju programov in ne o posameznih kalkulativnih elementih, kot so osebni dohodki, materialni stroški, zakonske in druge obveznosti itd.

Sprejem takega besedila vsekakor ne bi prispeval k besedilom, ki se nanašajo na področje financiranja samoupravnih interesnih skupnosti, tako kot je predvideno v ustavnih dokumentih, pa tudi v osnutku zakona o združenem delu, kjer je govor o svobodni menjavi dela na teh področjih.

4. Predloženi amandma, ki so ga dale zdravstvene skupnosti Slovenije, pomeni v bistvu kompromis med besedilom 22. člena predloga dogovora in med že sprejetimi stališči, ki jih je sprejela Skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije na seji obeh zborov 12. maja 1976, ki pa niso bila upoštevana. V razpravi na tej seji Skupščine Zdravstvene skupnosti so se namreč delegati zavzemali za konkretne usmeritve, ki bi jih moral vsebovati ta dokument za posamezne družbene dejavnosti, in ne za splošne usmeritve družbenih dejavnosti, kot je to primer v sedanjem besedilu oziroma tudi v amandmaju, ki ga predlagamo. Prav zaradi tega tudi ne vztrajamo pri sprejetem besedilu predloga v celoti, pač pa le pri bistvenih in najpomembnejših določilih, ki so razvidna iz obrazložitve.

Pri tem je bilo še posebej poudarjeno, da so podpisniki družbenega dogovora med seboj enakopravni in da je pristop k družbenemu dogovoru stvar svobodne in prostovoljne odločitve vsakega posameznega podpisnika.

Treba je torej dati možnost za usklajevalni postopek. Dovolite, da povem še nekaj besed k osnutku družbenega plana.

1. Osnutek družbenega plana po mnenju delegatov zdravstvenih skupnosti postavlja pravilno izhodišče, da je potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju dati prednost predvsem tistim dejavnostim, med njimi tudi področju družbenih dejavnosti, ki v največji meri prispevajo k povečanju družbenega proizvoda celotnega gospodarstva in celotnega družbenega dela. Konkretizacija tega načela pa ni dosledna. Tako se na primer področju zdravstva ne pripisuje izredno velikega pomena, ki ga ima zdravstvo pri celotni družbeni reprodukciji za razliko od drugih družbenih dejavnosti, zlasti na področju biološke reprodukcije.

2. Dejstvo, da zdravstveno varstvo, in v okviru njega niti preventivno niti osnovno zdravstveno varstvo, ni vključeno v prioritetne naloge, ki jih osnutek družbenega plana daje samo usmerjenemu izobraževanju, raziskovalni dejavnosti in nekaterim kulturnim dejavnostim, kaže na to, da predlagatelj ni upošteval, da sta predvsem preventivno in osnovno zdravstveno varstvo temeljna pogoja za zdravo življenje in okolje in da lahko bistveno prispevata k proizvodnji in povečanju produktivnosti celotnega družbenega dela.

Zdravstvene skupnosti v Sloveniji se zavedajo temeljnih nalog na področju zdravstva in gospodarske stabilizacije, prepričane pa so, da brez dobro organiziranega, racionalnega in uspešnega zdravstvenega varstva, zlasti aktivnim zavarovancem dela, tega ne bo mogoče doseči. Prav zaradi tega predlagamo, da bi morala sredstva za potrebe zdravstvenega varstva rasti vsaj vzporedno z družbenim proizvodom, čeprav rastejo potrebe zdravstvenega varstva praviloma hitreje od družbenega proizvoda, in to ne samo pri nas, ampak v vseh razvitih državah.

Iz predloga samoupravnega sporazuma o temeljih planov zdravstvenih skupnosti, ki so jih v večini občinske zdravstvene skupnosti že sprejele, kar pomeni da so bili obravnavani tudi v združenem delu in v krajevnih skupnostih, izhaja konkretna opredelitev, da bi bilo potrebno za zadovoljitev že sprejetih pravic, ki so si jih na področju zdravstvenega varstva delovni ljudje samoupravno zagotovili, predvideti poprečno rast sredstev za področje zdravstva vsaj po stopnji 6,2 %, kar je nekoliko izpod planirane rasti družbenega proizvoda, vsaj po prvotnih podatkih.

3. Ocena sedanjega stanja ravni zdravstvenega varstva, ki govori o tem, da so vsi prebivalci v Sloveniji zdravstveno zavarovani, kar naj bi bil dokaz velikih dosežkov na področju zdravstva, je po našem mnenju zmotna. Pri tem gre namreč le za dosežene pravice, ki niso realizirane, in sicer ne iz naslednjih razlogov:

1. Pomanjkanje zdravstvenih kadrov v osnovni in preventivni zdravstveni službi je znatno, saj nam manjka okoli 500 zdravnikov in okoli 2500 medicinskih sester.

2. Imamo neustrezne prostore in opremo v osnovni in predvsem preventivni zdravstveni službi, zlasti na manj razvitih področjih, na podeželju, in tudi za potrebe zdravstvenega varstva borcev NOV.

3. Neustrezni so tudi prostori Medicinske fakultete, kar povzroča stalno omejevanje vpisa na Medicinsko fakulteto. Gradnja te fakultete je v zaostanku. Izgradnjo financirajo sicer tudi zdravstvene skupnosti, vendar je popolnoma jasno, da dokler ne bo zgrajena nova fakulteta, ne bo mogoče uspešno reševati problematike zdravstvenih kadrov, zlasti zdravnikov.

4. Problemi so zaradi nedokončanih investicij, zlasti v regionalnih bolnišnicah v Mariboru, Novi Gorici, Kopru in tudi Murski Soboti. O tem je že razpravljal delegat pred menoj. To povzroča pomanjkanje bolniških postelj in odklanjanje pacientov za sprejem v bolnišnice. Večje so zahteve celotnega prebivalstva, ki zahteva kvalitativno in kvantitativno izboljšanje zdravstvenih storitev. Vsi si namreč želijo, če tako poenostavljeno rečem, zdraviti se v kliničnem centru, kar seveda ni mogoče. Seveda je treba upoštevati psihično stanje bolnikov in sprejeti potrebne ukrepe.

Potrebna so tudi večja sredstva za potrebe splošnega ljudskega odpora na področju zdravstva, kjer ima zdravstvo izredno velike naloge.

Samoupravno sprejete odločitve o obsegu in kvaliteti zdravstvenega varstva se določajo s samoupravnimi sporazumi in ne samo z zakoni. Zaradi tega ni mogoče samoupravnih sporazumov enostavno eliminirati in reči, naj se realizirajo samo tiste pravice, ki so določene z zakonom. Pri tem bi še posebej opozoril na samoupravno odločitev vseh delovnih ljudi v Sloveniji, ki so se z referendumom leta 1972 odločili, da se zdravstveno varstvo kmetov in delavcev izenači in da je treba v ta namen prispevati znatno več sredstev, zlasti v zadnjem času, ko so se kmetje zavedli teh svojih pravic in zato nenormalno raste število zdravstvenih storitev, zlasti v regijah, kot je na primer Murska Sobota in nekatere druge, kjer je večje število kmečkega prebivalstva. Po naših zadnjih informacijah raste na področju Prekmurja število storitev celo po letni stopnji 30 %.

Zaradi dejstva, da se praviloma povečujejo zdravstvene storitve in denarna nadomestila v pogojih slabših gospodarskih rezultatov oziroma da se zdravstvene storitve ne ozirajo na gospodarsko situacijo, in tudi dejstva, da imamo limitirana sredstva, prihaja v zdravstvenih delovnih organizacijah in zdravstve-

nih skupnostih neprestano do problemov deficitarnega poslovanja. Ta je še posebno pogojen s stalnim povečevanjem zdravstvenih storitev, porabe zdravil in tudi s stalnim zviševanjem materialnih stroškov (energija, hrana itd.), ki so se na področju zdravstvenega varstva po zadnjih podatkih Zavoda za planiranje zvišali že za več kot 40 %. V ta namen se sredstva ustrezno ne povečujejo, ampak so limitirana, ne glede na taka gospodarska gibanja.

Prav zaradi takih problemov tudi osebni dohodki na področju zdravstvenega varstva še bolj zaostajajo, zlasti za področjem gospodarstva, saj zadnji podatki Republiškega sekretariata za delo kažejo, da je ta zaostanek še vedno večji kot 10 %, upoštevajoč kategorijo pogojno nekvalificiranega delavca.

Če bi bile sprejete končne odločitve, po katerih naj bi sredstva za zdravstveno varstvo naraščala za okoli 18 % pod rastjo družbenega proizvoda za celotno srednjeročno obdobje, torej le s 5,2% letnim porastom, kot je orientacijsko predvidel Zavod za plan, potem bi bilo potrebno sprejeti nekatere ukrepe, če bi hoteli ohraniti sedanjo raven zdravstvenega varstva. Ob upoštevanju stopnje rasti zdravstvenih storitev in denarnih nadomestil bi bilo predvsem potrebno na vsak način sprejeti odločne ukrepe za racionalizacijo porabe v zdravstvu, kar bi dosegli z boljšo organizacijo dela in drugimi ukrepi, ki jih morajo zdravstvene delovne organizacije tudi sicer izvršiti v interesu stabilizacije gospodarstva.

Kot možna rešitev se mora upoštevati tudi zagotovitev dopolnilnih sredstev iz čistih osebnih dohodkov delavcev v združenem delu ali povečanje participacije zavarovancev pri zdravstvenih storitvah oziroma osebnih prispevkov zavarovancev oziroma bolnikov. To bi seveda predstavljalo bistveno zmanjšanje solidarnosti. S tem v zvezi se postavlja vprašanje, ali bi bilo to humano in ali je to v skladu z današnjimi družbenopolitičnimi usmeritvami. Nadalje je možna rešitev tudi v opustitvi oziroma reduciranju zdravstvenih investicij, kot so Medicinska fakulteta, Onkološki inštitut in že omenjene regionalne bolnišnice. Končno je mogoče zmanjšati pravice, o katerih so se delovni ljudje, kot sem že dejal, samoupravno dogovorili in jih praktično tudi že uveljavljajo. Vsekakor bi moralo biti zmanjševanje pravic zadnji ukrep, ki pa vsekakor ne bi prispeval k izboljšanju zdravstvenega stanja in tudi ne k izboljšanju gospodarske situacije.

O vseh teh ukrepih morajo po mnenju delegatov zdravstvenih skupnosti povedati svojo besedo delovni ljudje v združenem delu in v krajevnih skupnostih, ker gre za pravice, ki niso zagotovljene in dane z zakonom, ampak so že bile samoupravno sprejete in jih je zato potrebno upoštevati, prav tako kot zakonske in tudi tiste, predvidene v družbenih planih. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Aleksander Ilič, gospodarsko področje, 23. okoliš!

Aleksander Ilič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za gospodarsko področje 23. okoliša je na svoji razširjeni seji dne 9. julija 1976 razpravljala o osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 ter načelno podprla omenjeni dokument.

Pri obravnavi zadnjega odstavka poglavja 2.4, »energetika«, je bila skupina mnenja, da bi moral biti začetek gradnje rafinerije Sermin predviden za leto 1978 in ne za leto 1979.

Rafinerija Sermin predstavlja enega najpomembnejših strateških objektov za slovensko gospodarstvo. S svojimi multiplikativnimi učinki bo rafinerija

omogočila hitrejši gospodarski razvoj SR Slovenije, saj bo odločilno vplivala na razvoj bazne kemije in na energetsko bilanco. Poleg tega pa bo rafinerija s svojo izvozno usmerjenostjo omogočila učinkovitejše vključevanje SR Slovenije v mednarodno delitev dela in prispevek k zmanjševanju primanjkljaja v zunanjetrgovinski bilanci. Prav tako bo rafinerija omogočila še hitrejši nadaljnji razvoj obalnega območja in valorizacijo njegovih komparativnih prednosti v slovenskem gospodarskem prostoru.

Zato skupina delegatov meni, da je Slovenija dolžna izkoristiti razmeroma ugodne finančne aranžmaje, ki se ji ponujajo z izgradnjo rafinerije, in gradnjo začeti čimprej, najkasneje pa v letu 1978. Glede na to skupina delegatov 23. okoliša za gospodarsko področje predlaga, da se v predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 začetek gradnje rafinerije Sermin premakne iz leta 1979 v leto 1978. Zato naj se v zadnjem odstavku 4. člena v zadnji vrsti leto »1979« zamenja z letom »1978«. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim! Besedo ima dr. Igor Veter, predstavnik Skupnosti zdravstvenih organizacij SR Slovenije.

Dr. Igor Veter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Svet skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij SR Slovenije je na svojem zasedanju 7. julija 1976 obravnaval predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za isto obdobje.

Na zasedanju je bilo ugotovljeno, da oba dokumenta v predlagani obliki ne ustrezata dejanskim potrebam, tako ne zdravstvenih delovnih organizacij kot tudi ne delovnih ljudi in občanov. Zato je Svet Skupnosti zdravstvenih delovnih organizacij v celoti soglašal s pripombami in obrazložitvami, ki jih je predlagala Zdravstvena skupnost Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima Srečko Herman, delegat socialno-zdravstvenega področja, 1. okoliš!

Srečko Herman: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Ne bom ponavljal izvajanj tovariša Benčine, ker se mi zdi, da so bila zelo izčrpna. Kot delegat 1. okoliša pa moram po nalogu svoje delegacije povedati, da je naša delegacija, ko je razpravljala o predlogu dogovora in osnutku srednjeročnega plana, obravnavala tudi mnenje Zdravstvene skupnosti SR Slovenije in se z njim popolnoma strinja. Delegati zahtevajo, da se mnenje Republiške skupnosti upošteva pri izdelavi obeh besedil. Kot delegat zdravstva moram povedati, da se čudim, da pri današnji razpravi ne sodeluje Republiški komite za zdravstvo. Prosim predstavnike, če so na seji zbora, da še oni povedo svoje mnenje glede obeh srednjeročnih dokumentov.

Po predvidevanjih, ki so v planu, odpade na Klinični center 25 % republiških sredstev za neposredno zdravstveno varstvo. Za Klinični center je v tem srednjeročnem planskem obdobju namenjenih 6007 milijonov dinarjev, kar pomeni, da bi glede na raven in obseg zdravstvenih storitev imel center letno 197 milijonov (novih) dinarjev primanjkljaja. Zaradi tega primanjkljaja bi bilo potem nujno, da se skrči obseg dela ali da se zaprejo nekatere dejavnosti centra, kot je omenil že tovariš Benčina. To bi bil zadnji ukrep. Lahko bi tudi zmanjšali število specialističnih in ostalih pregledov. Med ukrepi za stabilizacijo je

tudi skrajšanje ležalne dobe, za kar si Klinični center že dalj časa uspešno prizadeva. Seveda se mora zaradi skrajšanja ležalne dobe povečati število specialističnih pregledov, če hočemo paciente, ki so bili v centru na zdravljenju, ambulantno kontrolirati. Zaradi tega menimo, da je specialistična dejavnost v osnutku družbenega plana premalo omenjena. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima delegat dr. Franc Heber, socialno-zdravstveno področje, 4. okoliš!

Dr. Franc Heber: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati!

Delegacija socialnega in zdravstvenega področja 4. okoliša je dne 9. 7. 1976 obravnavala osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 in je ugotovila, da so v njem nekatera neskladja. V osnutku plana se ugotavlja, da zdravstvena dejavnost v nekaterih oblikah zdravstvenega varstva še zaostaja in da ni dovolj razvita, zato je določeno na strani 9 v točki 1.3.6, da bo v tem obdobju nujno oskrbeti boljše in popolnejše zdravstveno varstvo aktivnega prebivalstva, otrok in mladine, žena, udeležencev NOB in usposabljanje zdravstvene službe za izredne razmere ter okrepiti higiensko-epidemiološke dejavnosti za ohranitev zdravega okolja.

Dokument torej ugotavlja nezadovoljivo stanje na teh področjih. S tega in še drugih prav tako pomembnih vidikov pa je v diametralnem nasprotju orientacijski prikaz sredstev v samoupravnih interesnih skupnostih za to obdobje. Poprečna stopnja rasti za zdravstvo se predvideva v višini 5,2 %, kar pomeni v naslednjih letih skoraj 20 % zaostanka za stopnjo rasti družbenega proizvoda.

Menimo, da planirana sredstva za obdobje 1976—1980 izključujejo možnost, da bi obdržali raven zdravstvenega varstva, kaj šele, da bi izboljšali stanje na omenjenih področjih, kot to terja omenjeni osnutek dokumenta.

Za izvajalce zdravstvenega varstva so torej taka izhodišča nesprejemljiva in ne bi mogli sprejeti odgovornosti za eventualne negativne posledice.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Prosim! Besedo ima delegat Aleksander Hunjadi, področje dejavnosti državnih organov, organov, 1. okoliš, občina Ljubljana—Center!

Aleksander Hunjadi: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Glede na vaš uvodni poziv, da naj bo razprava delegatov čimbolj konkretna, saj smo v časovni stiski, ker je rok za predložitev plana zelo kratek, predlagamo dopolnitev k poročilu Komisije za narodnosti k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Komisija za narodnosti je k točki 1.3.5 na strani 9 predlagala, da naj se doda stavek: »Več skrbi bodo deležni otroci italijanske in madžarske narodnosti«. Predlagamo, da se prvi dve besedi: »več skrbi«, nadomestita z besedilom »posebne skrbi«, naprej pa naj se nadaljuje besedilo, ki ga je predlagala komisija.

Posebne obrazložitve k spremembi tega predloga ne bom dal, ker smo jo pismeno posredovali predlagatelju. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Ali lahko preidemo na sklepanje? Vprašujem predstavnika predlagatelja, ali želi odgo-

voriti na dane pripombe k družbenemu dogovoru in k osnutku plana! Prosim! Besedo ima tovariš Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta!

Zvone Dragan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Preden bi zaključili razpravo o tej točki dnevnega reda, naj opozorim na nekaj dejstev.

Bistvena je razlika med dogovorom o temeljih plana in med osnutkom plana, na katero pa ni treba delegate posebej opozarjati. Razlika ni samo v značaju enega in drugega dokumenta. Dogovor o temeljih plana podpisujejo in sprejemajo podpisniki dogovora in sprejemajo konkretne obveznosti, ki jih vsebuje dogovor, plan pa bo sprejela skupščina, predvidoma 30. julija. Ker je sedaj šele v fazi osnutka, bomo pripombe in dopolnitve, ki so bile dane danes v razpravi, proučili v naslednjih dneh. Predlog bomo predložili Skupščini predvidoma 20. julija, ki ga bo obravnavala 30. julija. Tedaj bo tudi priložnost, da se predložijo amandmaji, ki bodo obravnavani po predpisanem postopku.

Torej je razlika v vsebini in funkciji obeh dokumentov, razlika pa tudi v samem postopku njunega sprejemanja. Zakaj je bilo potrebno na to najprej opozoriti?

Skupščina in njen Izvršni svet, ki je tudi eden izmed podpisnikov tega družbenega dogovora, nimata pravice bistveno spreminjati njegove vsebine. Dogovor je bil mesec dni v samoupravni bazi, ki se je do njega opredeljevala in pooblastila podpisnike. Podpisniki pa so organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, izvršni sveti skupščin občin, sindikati, Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Vsi ti so ta predlog dogovora obravnavali in zato posegajo v materialna razmerja med podpisniki, zlasti organizacijami združenega dela, poslovnimi bankami in samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Zato je tudi Izvršni svet v soboto, ko je razpravljal o pripombah in predlogih za spremembe dogovora o temeljih plana, to načelo moral upoštevati, če ne, bi se zgodilo, da bi po opravljenem postopku v samoupravni bazi prišli sedaj skozi zadnja vrata z nekaterimi bistvenimi spremembami materialne narave.

To bi razvrednotilo ves postopek, zato predlagamo, da nas Skupščina pooblasti, da sopodpišemo dogovor o temeljih plana na podlagi amandmajev oziroma sprememb, ki smo vam jih danes predložili, in da ponovno proučimo vse tiste predloge, dane v današnji razpravi, ki so sprejemljivi z gledišča sprejetih kriterijev, in jih vključimo v dogovor. Jeseni, ko bomo morali ponoviti postopek pri vseh podpisnikih dogovora o temeljih plana zaradi družbenih dejavnosti, bomo lahko na podlagi predhodnih soglasij vseh podpisnikov v dogovor vključili tudi nekatere pomembnejše gospodarske obveznosti. Te bodo torej morale biti sprejete po istem postopku kot vse dosedanje.

Če ne bomo tako ravnali, bi lahko marsikdo dejal, da tako oblikovanega dogovora ni podpisal. Če bi bila spremenjena materialna razmerja, bi vsak podpisnik lahko zahteval obnovo celotnega postopka.

Naj povem nekaj misli o predlogih, ki so bili predloženi danes, ne upoštevajoč sprejetih kriterijev, o katerih je bilo govora. Najprej še tole. Če spremenimo ves člen o vlogi Gospodarske zbornice Slovenije, ki je eden izmed organizacijskih nosilcev podpisnikov dogovora, ne posežemo v materialna razmerja. Drugače je glede predlogov v zvezi z energetiko ali prometom. Vsi ti globoko spreminjajo materialna razmerja, ki zadevajo banke, interesne skupnosti ali organizacije združenega dela.

O predlogu delegata iz Maribora o razvoju cestnega prometa naj povem, da so z zadnjim amandmajem stališča uskladena. Bistvena sprememba je v tem, da se opušča rok 31. 12. 1980, do katerega naj bi bili dograjeni vsi cestni odseki. To rešitev je sprejel Izvršni svet po predhodni uskladitvi s Komitejem za promet in zveze in s Cestno skupnostjo Slovenije. Ko pa bomo jeseni podpisovali aneks k družbenemu dogovoru, bomo proučili možnost za korekcijo te rešitve.

Dan je bil tudi predlog, da se dopolni besedilo o razvoju strojegradnje in profesionalne elektronike. Tolmačeno je bilo, da je proizvodnja gospodarskih vozil sestavni del strojegradnje. Mislim, da danes tudi ne bi razpravljali o tem, kaj je in kaj ni profesionalna elektronika. Že v uvodnem ekspozeju je bilo poudarjeno, da gre za avtomatizacijo in celotno tehnološko preobrazbo gospodarstva in da je profesionalna elektronika svojevrstna infrastrukturna dejavnost, ki posega v pogoje tehničnega napredka in razvoja ne samo gospodarskih, temveč tudi družbenih dejavnosti.

Vprašanje je bilo dano o razvoju rudnika živega srebra v Idriji. Več kot je napisano v družbenem planu, v fazi osnutka ni mogoče storiti. Še vedno se intenzivno proučujejo rešitve problemov rudnika živega srebra v Idriji. Lokalni faktorji, sam rudnik in drugi zainteresirani dejavniki pravkar izdelujejo konkreten in večleten program reševanja tega očitno perečega problema. Zaradi različnih možnih praktičnih izvedb sanacije sedaj še ni primeren čas za sprejem dokončne rešitve.

Glede družbenih dejavnosti priznavamo, da je velika škoda, da nismo uspeli skupaj s samoupravnimi interesnimi skupnostmi pripraviti dokončnih predlogov. Nekatere skupnosti so veliko storile, druge pa zelo malo, tako da vseh ne bi smeli dati v en koš. Družbene dejavnosti moramo obravnavati tudi celovito, in sicer z vidika skupne porabe in celotne narodnogospodarske bilance. Ta vprašanja je treba razčiščevati in skupaj predočiti uporabnikom oziroma delavcem v združenem delu. Tega doslej nismo mogli storiti, ker na primer izobraževanja ali pa zdravstva ne moremo iztrgati iz vsega kompleksa družbenih dejavnosti in ju obravnavati ločeno. Pomembneje je, da predložimo delavcem, zlasti v materialni proizvodnji, vse njihove pravice in materialne obveznosti. Ti so namreč partnerji v svobodni menjavi dela.

Zaradi tega ni ostalo drugo, kot da do jeseni skrbno pripravljeni ponovimo ves postopek. V zvezi s kritiko odnosa med dogovorom in planom ter samoupravnim sporazumom, kaj je baza, kaj ni baza, kaj je izvedbeni akt in tako naprej, bi morali upoštevati zvezni zakon o temeljih sistema družbenega planiranja. Zakon točno določa, da med planskimi akti ni hierarhije. Govori pa se o procesu srečevalnega planiranja. Kaj to praktično pomeni? To pomeni, da mora dogovor o planu republike temeljiti na samoupravnih sporazumih. To je ena plat medalje. Druga plat pa je ta, da morajo biti tudi parcialni samoupravni sporazumi združenega dela ali bank ali interesnih skupnosti uskladeni z globalno družbeno razvojno politiko ter morajo upoštevati globalne družbene materialne zmogljivosti vse družbene reprodukcije.

Zaradi te soodvisnosti planskih aktov je treba v samoupravnih sporazumih o temeljih planov upoštevati tudi družbeno dogovorjena merila razvojne politike in globalne materialne sposobnosti družbe v naslednjem planskem obdobju.

Vse predloge o socialnem in ekonomskem položaju madžarske in italijanske narodnosti bomo proučili, zlasti z vidika njihovega povezovanja s celotno politiko razvoja. Upoštevali bomo vse, kar je v skladu z jasnimi določbami ustave

glede družbenoekonomskih pogojev za enakopraven razvoj madžarske in italijanske narodnosti.

Naj dam odgovor še na dva predloga. Predlog glede razvoja PTT zahteva spremembe sporazuma in dogovora o temeljih plana. Za njegovo realizacijo je namreč potrebna tudi korekcija investicijske bilance in konkretnih materialnih obveznosti za razvoj PTT omrežja. Mislim, da ni mogoče skozi zadnja vrata sprejemati novih dodatnih materialnih obveznosti, to je takih, katerih v predhodnem postopku niso verificirali podpisniki. To ne pomeni, da Interesna skupnost za PTT promet nima pravice spreminjati svojega plana. Vendar, če spremembe posegajo v celotna družbena materialna razmerja, je potrebno zanje izvesti enak postopek kot za vse druge. Mnenje pa je, da na področju gospodarske infrastrukture korekcije o sredstvih za investicije v naslednjih letih iz domačih in tujih virov niso mogoče. Če pa vztrajate pri svojem predlogu, bodo ta problem vsi podpisniki družbenega dogovora ponovno proučili. Bilanca sredstev, naj ponovim, je v vsej infrastrukturi skrajno napeta.

No, in končno glede rafinerije Sermin. O rafineriji Sermin je bilo že dosti govora in tudi v planskih aktih je sedaj prvič jasno opredeljena kot razvojna naloga v SR Sloveniji. Zanjo se zavzemamo tudi pri snovanju medrepubliških dogovorov o razvoju energetike v naslednjem obdobju. Kriteriji zanjo so jasno postavljeni. To so plačilno-bilančni, energetski in razvoj bazične kemije v Sloveniji. Vendar je izvedba projekta šele v fazi intenzivnega razčiščevanja odprtih vprašanj, tako z domačimi kot s tujimi partnerji. Drugi argument, zakaj ni mogoče premakniti začetka gradnje za leto nazaj, je v tem, da je bilanca investicijskih sredstev za naslednja leta na področju energetike ter bazične kemije izredno napeta. Če bi bili izdelani že sedaj vsi projekti, nimamo sredstev, da bi lahko začeli graditi pred letom 1979. In tretji argument, ki je pravzaprav najbolj tehten. Nosilec projekta je skupaj z drugimi partnerji Polikem, ki je s podpisom dogovora o temeljih plana prevzel predloženo obveznost. Polikem pa skupaj z drugimi partnerji ni sposoben pred letom 1979 prevzeti obveznosti.

To pomeni, če sami partnerji teh obveznosti niso zmožni prevzeti, da je logično, da ne moremo enostransko korigirati predlaganega roka. Vse, kar je tu napisano, je bilo dokaj trezno presojeno.

Vse, kar sem povedal, je le nekaj odgovorov na vprašanja, dana v razpravi, brez ambicije, da bi bili popolni. Zato je obveznost Izvršnega sveta:

1. Da vse današnje predloge, amandmaje in pripombe v naslednjih dneh temeljito prouči in zavzame do njih stališče ter jih uvrsti v predlog družbenega plana, ki ga boste dobili čez teden dni. O predlogih, ki jih ne bo sprejel, bo dal ustrezno argumentacijo.

2. Glede dogovora o temeljih plana pa mislim, da bi morali vsi, ne samo Izvršni svet, vztrajati pri osnovni konstrukciji, ki je bila do sedaj razčiščena, skupaj z amandmaji, ki smo jih vam danes predložili.

V imenu Izvršnega sveta prosim, da danes sprejmete odlok o pooblastilu za podpis dogovora. Je pa še čas, da do jeseni po obnovljenem postopku proučimo odprta vprašanja in po potrebi dopolnimo dogovor. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance, ki ste ga dobili danes na klop. Po amandmaju naj se v tretji vrsti odloka za letnicama 1976 do 1980 postavi pika, nadaljnje besedilo pa črta.

Dajem na glasovanje amandma Odbora za finance. Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Sedaj bomo glasovali o predlogu odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SRS, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980. Kdor je za, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Predlog odloka je z večino glasov sprejet.

Predlagam še naslednji sklep:

1. Pri dogovarjanju za sklenitev dogovora o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980 z drugimi podpisniki je Izvršni svet dolžan upoštevati predlog dogovora o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1976—1980 z dne 6. 9. 1976 in dopolnitev besedila tega dogovora z dne 10. 6. 1976 ter pri tem proučiti in upoštevati pripombe, predloge in stališča, izražena na današnji seji zbora.

2. O poteku usklajevanja besedila in o sklenitvi dogovora o temeljih družbenega plana za obdobje 1976—1980 naj Izvršni svet obvesti Zbor združenega dela na seji dne 30. 7. 1976.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Sklep je z večino glasov sprejet.

S tem zaključujem 3. točko dnevnega reda. 4. točko dnevnega reda, o kateri smo imeli skupno razpravo s 3. točko, to je osnutek družbenega plana SRS, prekinjam. Komisija naj prouči spreminjevalne ali dopolnilne predloge k stališčem, ki jih imamo na klopi. Ko bo končala svoje delo, naj poroča zboru.

Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 13.15 in se je nadaljevala ob 14.05.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Vidim, da še niso navzoči člani komisije, da bi lahko zaključili 4. točko.

Predlagam, da preidemo na 6. točko dnevnega reda, to je predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Doreta Dovečarja, republiškega podsekretarja za notranje zadeve. Izvršni svet Skupščine predlaga, da zakon obravnavamo v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer tako, da se združita 1. in 2. faza, tako da hkrati obravnavamo predlog za izdajo in zakonski osnutek. Ali ima kdo k predlaganemu postopku kakšno pripombo? Če nihče, obravnavamo zakon kot osnutek.

Predlog za izdajo zakona in osnutek sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Prosim tovariša Dovečarja, da prevzame besedo!

Dore Dovečar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlog za spremembo in dopolnitev zakona o notranjih zadevah, v skladu s splošnimi in posebnimi pogoji, ki vplivajo na varnostna razmerja v naši repu-

bliki, in v skladu z doseženimi spoznanji in stopnjo naše zavesti ter organiziranosti, konkretizira ustavna določila Socialistične republike Slovenije o družbeni samozaščiti in pomeni pomemben nadaljnji korak k podružbljanju varnosti. V ustavi SR Slovenije je o tem rečeno, da delovni ljudje, občani, organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične in druge organizacije ter družbenopolitične skupnosti s svojimi dejavnostmi uresničujejo družbeno samozaščito kot funkcijo samoupravne družbe, zato da varujejo ustavno ureditev, samoupravne pravice delovnih ljudi ter druge pravice in svoboščine človeka in občana, varujejo družbeno premoženje in zagotavljajo osebno in premoženjsko varnost delovnih ljudi in občanov ter svoboden družbeni razvoj. V dosedanjem zakonu o notranjih zadevah so bila glede tega opredeljena le osnovna izhodišča in načela, sicer pa je zakon urejal s področja varnosti in zaščite le tisto, kar delovni ljudje in občani zagotavljajo prek državnih organov in njihovega delovanja.

Z razvojem družbene samozaščite in njenim uveljavljanjem v samoupravni družbeni praksi in s široko akcijo Zveze komunistov in Socialistične zveze postajajo takšna razmerja presežena. Skrb za varnost ustavne ureditve in družbene lastnine, za varno počutje delovnega človeka in občana, njegove lastnine pred vsemi oblikami zlorab in kršitev družbenih, zakonskih in moralno-etičnih norm, postaja postopoma stvar odgovornosti vseh družbenih dejavnikov in vseh delovnih ljudi. Podlaga temu so družbeni dogovori in samoupravni sporazumi med nosilci družbene samozaščite v občinah, krajevnih in delovnih ter drugih skupnostih in organizacijah in njihovi samoupravni akti. Predlogi rešitev v tem zakonu naj bi vzpodbudili še širše medsebojno dogovarjanje in sporazumevanje o vsebinskih vprašanjih, o varnostnih problemih in o njihovem reševanju v različnih pogojih. Zakon predpostavlja sistem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja kot nujen pogoj za nadaljnjo praktično akcijo ter daje za to potrebne pravne osnove ter okvire.

V naši republiki pri razvoju družbene samozaščite nismo postavljali nekih šablon. To je omogočilo nastajanje številnih oblik in mnogo ustvarjalnega razmišljanja pri iskanju praktičnih rešitev v bazi. S tem pa so nastopili tudi pogoji, da se vsa ta prizadevanja na nek način povežejo v enoten sistem, od temeljnih celic do republike, v zakonu, ki bo celovit in ki naj zajema vse tisto, kar na področju varnosti urejajo delovni ljudje neposredno skozi sistem družbene samozaščite, in tisto, kar urejajo prek upravnih organov, ki jih ustanavljajo za opravljanje teh nalog v okviru svojih družbenopolitičnih skupnosti. Bo pa, razumljivo, potrebno določene rešitve, vsebovane v družbenih dogovorih in sporazumih uskladiti.

Razlogi, ki narekujejo izpopolnitev sedanjega zakona oziroma njegovo preraščanje v zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, pa niso samo organizacijsko-pravne narave. Takšne rešitve narekujejo objektivni pogoji in varnostne razmere, v katerih živimo. Socialistična Jugoslavija in z njo Slovenija je zaradi svoje lastne samoupravne poti, zaradi politike neuvrščenosti v mednarodnih odnosih, zaradi vpliva, ki ga ima v svetu, predmet stalnega interesa tako naprednih kakor tudi reakcionarnih sil v svetu. Sile, ki jim naš razvoj ni pri srcu, poskušajo izvajati proti nam različne oblike pritiska, preračunanega na ustvarjanje notranjega nemira in širjenja nezaupanja v pravilnost naše politike in naše poti. Pri tem uporabljajo različna sredstva, od propagande do mednarodnega terorizma. Pa tudi sicer se moramo zavedati, da še zdaleč kot družba nismo osvobojeni določenih negativnih pojavov, od nespoštovanja samouprav-

nega reda, dogovorov in zakonov pa do različnih vidikov kriminalitete in parazitizma, ki nastajajo na naši lastni osnovi ali pa se javljajo kot ostanek stare družbe oziroma buržoazne in birokratske morale.

Trdno smo odločeni, da se vsem tem pojavom, pa naj nastajajo znotraj ali prihajajo od zunaj, upremo. Pri tem pa nam je na voljo, da organiziramo in usposobimo vse poštene delovne ljudi in občane ali pa gremo le po poti povečevanja profesionalnih varnostnih efektivov, ki bodo v imenu delovnih ljudi skrbeli za varnostni sistem in njihovo varnost. Našemu sistemu prav gotovo ustreza prvo in temu naj služi tudi izpopolnjeni zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah.

Z izpopolnjenim oziroma novim zakonom o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah se uvaja enotna organiziranost na področju družbene samozaščite od krajevne skupnosti do republike in konkretneje opredeljujejo pravice in dolžnosti delovnih ljudi, občanov in njihovih organizacij in skupnosti.

Dovolite, da posebej opomnim na nekatere bistvene značilnosti oziroma posebnosti predlaganih rešitev. Le-te so:

1. Enotna in nedeljiva odgovornost za stanje na področju varnosti in ljudske obrambe na vseh ravneh ter enotno obravnavanje varnostnih in obrambnih vprašanj.

2. Odgovornost občine za varnostne razmere in stanje družbene samozaščite v svojem območju in v družbi kot celoti se povečuje, dobiva konkretnejše oblike.

3. Oblikovanje narodne zaščite v delovnih oziroma krajevnih skupnostih, za izvajanje določenih pravic in dolžnosti na tem področju daje našemu samozaščitnemu varnostnemu sistemu posebne značilnosti.

4. Organi socialistične republike Slovenije dobivajo v primeru izrednih okoliščin za varstvo ustavne ureditve ter javnega reda in miru potrebna zakonska pooblastila v skladu z ustavo.

5. Ureja se položaj organizacij, ki izvajajo družbeno zavarovanje, kot organizacij posebnega družbenega pomena.

Z enotnimi odbori krajevnih skupnosti in temeljnih oziroma drugih organizacij združenega dela ter sveti pri občinskih skupščinah bodo prav gotovo problemi varnosti mnogo celoviteje obravnavani: kot problemi občine, krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela. Skrb za varnost bo postala še v večji meri odgovornost vseh družbenih dejavnikov v občini, posebej Zveze komunistov.

Problematika javne in državne varnosti bo v okviru priprav za splošni in ljudski odpor prišla bolj do izraza kot pomemben element odpora in boja proti zunanjim in notranjim nosilcem izpodkopavanja naše ustavne ureditve.

Na ravni občine do sedaj nismo imeli družbenega organa za področje varnosti in samozaščite in se ni s temi vprašanji znotraj izvršilnega organa nihče celovito ukvarjal. Ta problematika je bila v preteklosti preveč prepuščena posameznim organom za notranje zadeve, pa tudi koordinacija njihovega dela je bila bolj odvisna od njih samih. To je povzročilo, da to tako pomembno področje v delu občinskih skupščin ni bilo dovolj prisotno, ne zato, ker ta ali oni ne bi hotel, ampak zaradi danih organizacijskih oziroma sistemskih rešitev.

Formiranje narodne zaščite je gotovo največja novost in specifika tega zakona. Zakon nalaga vsaki temeljni oziroma drugi organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti, da obvezno ustanovi narodno zaščito kot lastni samozaščitni inštrument. Osnujejo jo in zanjo odgovarjajo v političnem, organizacij-

skem, kadrovskem in materialnem pogledu. Opravljanje nalog v okviru narodne zaščite je obveznost vseh in izhaja iz ustavnih pravic ter obveznosti. Oproščeni so je samo tisti, ki nalog zaradi objektivnih ali drugih razlogov niso sposobni opravljati. Razumljivo, da ta obveznost velja tudi za vse vojne obveznike do njihovega vpoklica v enote jugoslovanske ljudske armade ter za pripadnike civilne obrambe oziroma civilne zaščite. Z narodno zaščito, ki ima svoje korenine v narodni osvobodilni borbi, dobiva naš varnostni sistem najširšo in množično osnovo. Bodo pa seveda potrebni veliki napori pri oblikovanju njene organizacije in za njen pravilen razvoj.

Prednost njenemu formiranju moramo dati na tistih področjih, ki so za nas varnostno najpomembnejša. To so področja ob meji in še nekatera.

Posebna pooblastila, ki jih daje zakon, izpolnjujejo določene praznine v našem sistemu. Prav gotovo niso novost ali posebnost naše družbe. Danes, ko imamo v svetu opravka z raznimi oblikami terorizma, vse do direktne kršitve suverenosti držav ko vmešavanje v notranje zadeve postaja praksa, sprejemajo takšne zakonske norme mnoge države.

Tudi naša delegatska skupščina ne sprejema teh določil zaradi tistih, ki jih predstavlja in zastopa, pač pa kot obrambni inštrument socialistične samoupravne družbe pred določenimi posamezniki oziroma z namenom, da se posamezniki v določenih razmerah, ki bi zahtevale najvišjo stopnjo budnosti, na primeren način zaščitijo in zavarujejo, da ne bi bili izkoriščeni kot objekt ali sredstvo tujih in sovražnih sil za uresničitev njihovih ciljev in načrtov.

Zakonski predlog opredeljuje organizacije, ki se poslovno ukvarjajo z zavarovanjem premoženja, kot organizacije posebnega družbenega pomena.

Odbori zborov Skupščine SR Slovenije do predlaganih rešitev niso imeli bistvenih pripomb. Če pa bi se Skupščina odločila, da bi se dejavnost organizacij posebnega pomena razširila še na opravljanje varnostnih uslug v drugih organizacijah, bo potrebno nekatere formulacije spremeniti in še bolj poudariti pogoje, ki jih takšna organizacija mora izpolnjevati, da bi imela tak status. Odprta vprašanja pa bi morali še nadalje proučevati, posebej v luči delovanja narodne zaščite.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije meni, da so razlogi za sprejem tega zakona utemeljeni, zato predlaga Skupščini, da predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek sprejme kot osnovo za pripravo končnega predloga, ki bi ga na osnovi današnje razprave in vaših pripomb predložili Skupščini oktobra tega leta. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Potem zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je sklep z večino glasov sprejet.

Sekretar me opozarja, da je komisija končala delo. Prav tako sem prejel tudi dopis Družbenopolitičnega zbora s stališči k osnutku družbenega plana.

Vračamo se k 4. točki dnevnega reda, to je k osnutku družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980. Prosim predstavnika komisije, da poda poročilo!

Vojko Čok: Delovna skupina, ki jo je imenoval Zbor združenega dela na današnji seji, je proučila pripombe in predloge iz razprave in ugotovila:

1. Da se večina predlogov in pripomb smiselno vključuje v osnutek družbenega plana o razvoju Socialistične republike Slovenije in v predlog stališč Zbora združenega dela, ki smo ga danes dobili na klop, razen tistih, ki se nanašajo na spremembe materialnih odnosov oziroma pravic in obveznosti, ki izvirajo iz že sprejetih samoupravnih sporazumov. Te predloge in pripombe naj Izvršni svet prouči in ob podpisu dogovorov za področje družbenih dejavnosti predlaga morebitne spremembe v mejah, ki bodo sprejemljive za podpisnike ustreznih samoupravnih sporazumov oziroma družbenih dogovorov.

2. V zvezi s konkretnimi pripombami in predlogi razpravljalcev, ki se nanašajo na posamezne delovne organizacije in njihove medsebojne odnose oziroma specifičnosti panog in drugih dejavnosti, delovna skupina predlaga, da jih predlagatelj družbenega plana podrobno preuči in upošteva pri izdelavi predloga družbenega plana, kar je zapisano tudi v točki III predloga sklepa.

3. Delovna skupina meni, da ni potrebno spreminjati ali dopolnjevati predloga sklepa Zbora združenega dela, ki smo ga danes sprejeli, in predlaga Zboru združenega dela, da ga sprejme v predloženem besedilu s tem, da v točki V podaljša rok, do katerega naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije poroča Zboru združenega dela o poteku podpisovanja planskih dokumentov, in sicer od 31. 10. na 31. 11. 1976. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kot sem rekel, je predsednik Družbenopolitičnega zbora poslal obvestilo, da je Zbor sprejel predlog stališč, ki jih imamo na klopi z določenimi spremembami in dopolnitvami. Te spremembe in dopolnitve bom kar prebral:

Družbenopolitični zbor je na današnji seji obravnaval osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in sprejel stališča k osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 z naslednjimi dopolnitvami:

3. točka stališč se spremeni tako, da se v celoti glasi:

»Za takšen samoupravni sistem planiranja in uveljavljanja v združenem delu kot nosilcev upravljanja družbene reprodukcije moramo razviti učinkovit družbeni sistem informacij, ki bo zajemal vsa področja in dejavnosti. Z družbenim sistemom informacij moramo zagotoviti nosilcem planiranja vse informacije za pripravo, uresničevanje in dopolnjevanje razvojnih planov kakor tudi za tekoče poslovanje.

Za izoblikovanje, uveljavljanje in učinkovito delovanje družbenega sistema informacij je potrebno čimprej povezati uporabnike in proizvajalce informacij v ustrezne samoupravne interesne skupnosti.«

V 7. točki stališč naj se v šesti vrsti črta beseda »drugimi«, za besedama »združenega dela« pa se črta pika in doda besedilo: »v drugih dejavnostih«.

Točka 8 se spremeni tako, da se v celoti glasi:

»Pri pripravi osnutka srednjeročnega plana razvoja Slovenije je bilo mnogo prizadevanj, da se v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih s področja družbenih dejavnosti uveljavijo ustavna načela o svobodni menjavi de-

la med delavci v materialni proizvodnji in delavci v družbenih dejavnostih in utrdi spoznanje, da so za skladen, na osnovi kvalitativnih dejavnikov temelječ družbeni in ekonomski razvoj nujno potrebne ustrezno razvite družbene dejavnosti.

V dosedanjem delovanju samoupravnih interesnih skupnosti uporabniki storitev delavcev v družbenih dejavnostih še niso v celoti vplivali na programe dela in razvojne plane ter niso uspeli sproti usklajevati svojih potreb in zahtev za financiranje programov dela in razvojnih planov družbenih dejavnosti v odnosu na obseg dohodka, ki ga ustvarjajo. To se je še posebej pokazalo v primerih ko stopnja rasti družbenega proizvoda zaostaja za planirano in ko višine prispevkov za družbene dejavnosti, ki dotekajo na osnovi sedanjih dogovorov in sporazumov, ne prilagajamo sproti stopnji rasti. Takšno soodvisnost je potrebno uveljaviti v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih za področje družbenih dejavnosti v naslednjih petih letih.

Za učinkovito uresničevanje srednjeročnega plana in družbenih dogovorov moramo čimprej sprejeti merila za opredelitev namena in obsega storitev v družbenih dejavnostih, katere je potrebno financirati ne glede na stopnjo rasti družbenega proizvoda in tistih potreb delavcev v združenem delu, ki se bodo zadovoljevale samo v odvisnosti od rasti družbenega proizvoda.«

10. točka stališč se spremeni tako, da se v celoti glasi:

»Glede usmeritve v planu k skladnejšemu razvoju celotne republike je potrebno, da se bodo delavci v združenem delu sporazumevali in dogovarjali o najustreznejših načinih razvoja manj razvitih območij v republiki. V tem srednjeročnem obdobju bo še zelo pomembno tudi uresničevanje obveznosti in ukrepov, ki so jih sprejele samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti v okviru republike«.

Doda se nova 11. točka, ki se glasi: »V družbenem planu Slovenije bi bilo potrebno opredeliti tudi naloge v zvezi z uresničevanjem ustavnega položaja narodnosti«.

Doda se nova 12. točka, ki se glasi:

»Za učinkovito uresničevanje razvojnih planov in družbenoekonomskih odnosov, kakor so opredeljeni v ustavi in osnutku zakona o združenem delu, je izredno pomembna stalna aktivnost za pravočasno in ustrezno pripravo ter sprejemanje samoupravnih aktov in zakonov oziroma predpisov.«

Predlog stališč družbenopolitičnega zbora z dne 12. 6. 1976 k osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 so delegati dobili pred sejo.

Torej, to so spremembe prvotnega besedila stališč, ki smo jih dobili na klop. Te je upoštevala tudi komisija, ki je obravnavala naše sklepe.

Želi kdo razpravljati? (Ne.)

Ugotavljam, da tudi ta stališča niso v nasprotju s stališči našega zbora oziroma s predlaganimi sklepi, ki jih je predlagala komisija.

Če se nihče več ne javlja, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog sklepov o osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980. Kdor je za predlagane sklepe, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so sklepi z večino glasov sprejeti.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Andreja Ujčiča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za kulturo. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini SR Slovenije, da zakon obravnava na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika, in sicer, da se združita prva in druga faza. Ali ima kdo kakšno pripombo k predlogu, da se združita prva in druga faza? Prosim! Besedo ima tovariš dr. Lojze Hrček, kulturno-prosvetno področje 1. okoliša!

Dr. Lojze Hrček: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Skupina delegatov za kulturno-prosvetno področje 1. okoliša je na svojem rednem sestanku med drugim razpravljala tudi o osnutku zakona o himni SR Slovenije in je sprejela tudi tele sklepe:

Strinjamo se, da je potrebno, da dobi naša socialistična samoupravna skupnost, SR Slovenije svojo himno. Strinjamo se tudi z mnenjem Predsedstva Republiške konference SZDL, da je besedilo predložene himne zastarelo in premalo aktualno, torej neprimerno. Nismo pa istega mnenja z njim, da naj se sprejme samo glasba, kajti himna je po našem mnenju celota. Zato se ne strinjamo z osnutkom zakona. Tako bi sprejeli očitno neustrezno himno z zavestjo, da je le polovična rešitev. Prav tako nismo za hiter postopek. Nerazumljivo se nam zdi, da od začetne akcije, ki ni zajela vseh občanov, do danes vsa leta ni bilo več govora o himni. Zato predlagamo, da razpravljamo o njej šele tedaj, ko bo predložena kot celota in brez pridržkov, to je dokončno. Svoj predlog utemeljujemo s temi stališči:

Čeprav je v primerjavi z drugimi osnutki zakonov, ki jih sprejema naša delegatska skupščina, ta predlog Republiške konference SR Slovenije delovnega ljudstva pomanjkljivo dokumentiran, se delegati spominjamo, da so priprave in razprave o izboru himne SR Slovenije potekale že pred leti, vsekakor pred sprejetjem nove ustave SFRJ in SR Slovenije. Ta ustava je postavila vsakega delavca in občana v središče samoupravnega odločanja o vseh zanj pomembnih vprašanjih. Nedvomno je himna SR Slovenije kot simbol slovenske in samoupravne socialistične družbe tako pomembna kot tiste zadeve, o katerih na tem mestu sklepamo na podlagi predhodne razprave in odločanja slehernega človeka in občana, ker zares zadeva vsakogar neposredno.

»Naprej zastave slave« je odigrala svojo napredno vlogo takrat, ko je klicala slovensko junaško kri v boj za blagor očetnjave in za pravico, ki trga naš dom. Tako je postala del himne kraljevine SHS in pozneje kraljevine Jugoslavije. Uresničenje vseh narodnostnih idealov iz preteklosti je slovenski narod izbojeval šele v skupnem boju vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti v osvobodilnem boju, ki ga je vodil delavski razred s svojo komunistično partijo.

Pesem, ki bi se izognila tej najsvetlejši zgodovini slovenskega ljudstva, ne more biti njegova himna. Prav ta veličasten boj za svobodo, za narodne in delavske pravice, za uveljavitev samoupravljanja zahteva novo himno, ne pa predelano staro himno.

Himna SR Slovenije naj bi odsevala tudi našo današnjo stvarnost, gojila naj bi domovinska čustva, spoštovanje do izbojevanih pridobitev preteklosti, ki so omogočile delovnim ljudem in občanom Slovenije svobodno, samostojno in

enakopravno življenje skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Vzbuja naj tudi ponos nad graditvijo samoupravne družbe. Kazala naj bi svetlo pot v prihodnost ob prizadevanjih za svetovni mir na temeljih naše domoljubne politike neuvrščenosti. Poleg tega pa naj bi himna izražala tudi potrebo, da vse naše pridobitve razvijemo dalje in da jih v primeru potrebe odločno obranimo.

Zaradi vsega pomembnega predlagamo delegatom Skupščine, da predložene pesmi »Naprej zastave Slave« ne sprejmejo za himno SR Slovenije. Prav tako predlagamo, da se takoj začne postopek za sprejem himne SR Slovenije, ki bo vključeval javno obravnavo in odločanje vseh delovnih ljudi in občanov SR Slovenije. V ta namen bi bilo potrebno preko javnega natečaja ustvariti nove himne in šele nato primerno glasbo. Po končanem postopku naj bo delegatom Skupščine predložena kot celota z besedilom in glasbo.

Prepričani v ustvarjalne sposobnosti naših mojstrov lepe besede in žlahtne glasbe verjamemo, da v skladu z našim predlogom lahko pridemo hitro do dobre in primerne himne, s katero bomo v celoti in vsi zadovoljni. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati o postopku? Če nihče, dajem na glasovanje predlog, da se obravnava zakon v prvi in drugi fazi. Kdor je za, naj prosim glasuje! (11 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (86 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (16 delegatov.)

Obravnavali bomo torej zakon v prvi fazi, kot predlog za izdajo zakona.

Predlog za izdajo zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno pravna komisija, ki sta dala poročili. Poročili smo prejeli. Začenjam razpravo. Kdo še želi besedo? Ne želi nihče besede? Lahko zaključim razpravo? Potem zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o himni SR Slovenije se sprejme.

Osnutek zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi osnutka naj upošteva pripombe, dane na današnji seji.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je sklep z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samoupravnih sodiščih, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovarišico Evo Naglič, članico Izvršnega sveta in republiško sekretarko za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajnopravna komisija, ki so dali poročila. Poročila smo prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Adolf Jurše, predstavnik Komisije za pravosodje!

Adolf Jurše: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Kljub temu, da je Komisija za pravosodje Skupščine SR Slovenije že predložila vsem zborom Skupščine SRS dokaj obsežna pismena poročila, menimo, da je koristno za popolnejše razumevanje v zakonih nakazanih usmeritev in za vzpodbuditev razprave dati tudi nekaj dodatnih ustnih pojasnil.

Skupne ugotovitve za vse tri osnutke zakonov, o samoupravnih sodiščih, o rednih sodiščih in o javnem tožilstvu, ki so na seji Komisije za pravosodje izstopale in bile poudarjene, so naslednje:

Izvajamo fazo graditve novega pravosodnega sistema v republiki, ki bo usklađen z vsebino ustavno začrtanih samoupravnih odnosov in z doseženo stopnjo družbenega razvoja.

Področje pravosodja doživlja drugo obravnavo v Zboru združenega dela in Zboru občin in tretjo obravnavo v Družbenopolitičnem zboru.

Ob idejno-političnih izhodiščih in tezah za ustavno preobrazbo sodnega sistema v republiki, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel kot osnovo za preobrazbo po obširnih razpravah na prvih regionalnih posvetih z udeležbo delavcev iz pravosodja, družbenopolitičnih organizacij in občinskih skupščin, je opozoril pri tem na povezanost zamisli v SR Sloveniji s procesnimi zakoni iz pristojnosti federacije ter zadolžil predlagatelja, da se pri tem zavzema za take odprte ureditve, ki bodo omogočale izvedbo konceptov. Posebej je poudaril povezavo med vsebinsko preosnovo pravosodja in kadrovskimi pogoji za njeno uresničitev pri čemer so bili omenjeni vplivi od študijskega programa na fakulteti do vrednotenja dela delavcev na sodiščih. Družbenopolitični zbor je o tem sprejel znana stališča na svoji 23. seji 21. 1. 1976.

Ob predlogih za izdajo zakonov, z delovnimi tezami, smo slišali v ekspozeju odmev z drugih regionalnih posvetovanj, ki jih je organiziral Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Izhodišča in smer ustavne preobrazbe pravosodja so bili ponovno potrjeni.

Predlagane rešitve je obravnavala tudi Komisija Predsedstva CK ZKS za spremljanje uresničevanja ustave, nekatera vprašanja pa tudi Predsedstvo naše skupščine, Republiška konferenca SZDL Slovenije in Republiški svet za vprašanja družbene ureditve.

Posebej velja omeniti, da je kljub obilici priprav, razprav in posvetovanj v fazi predlogov za izdajo teh zakonov in ob osnutku zakona o javnem pravobranilstvu bilo naslovljenih na Skupščino sorazmerno veliko vlog in opozoril, skupaj 18 v fazi predlogov za izdajo, ob sedanjih osnutkih pa do petka 9. tega meseca še osem (Trebnje, Škofja Loka, Vrhnika, Logatec, Ormož, Kamnik, Murska Sobota in Šmarje pri Jelšah). Pošiljali so jih: skupine delegatov posameznih občin, skupščine občin, kolektivi sodišč, občinski in medobčinski organi Zveze komunistov in Socialistične zveze. Takšno število opozoril in zahtev opozarja zlasti na tri vprašanja:

— da niso v celoti razumljena izhodišča in teze glede vsebine ustavne preosnove pravosodja, ki zlasti na raven temeljnega sodišča prenaša skoraj vse prvostopenjske pristojnosti; usposobljenost temeljnega sodišča za popolno opravljanje tako zamišljene funkcije in popolno nudenje sodnega varstva delovnim ljudem, občanom in samoupravnim organizacijam ter skupnostim, je zato globalni objektivni kriterij za mrežo rednih sodišč.

Kaže pa se tudi, da oddelek temeljnega sodišča ni ustrezno definiran in da osnovnega namena, približevanja krajevnega sodstva občanom in organizacijam, ne zadovoljuje. Razrešitev te dileme, v povezanosti z nastajajočim samoupravnim sodstvom in kadrovskimi vidiki (število manjkajočih sodnikov je okoli 100) in kombinirana izvolitev za dvoje ali več temeljnih sodišč bi lahko še bolj objektivizirali mrežo sodišč;

— da se ne povezujejo dovolj preosnove rednega s samoupravnim sodstvom, kar je izhodišče za vsebinske premike.

— da le niso dovolj globoko in celovito razumljene in povzete zamisli o tem, kako se bo opravil postopen premik k podružbljanju sodne funkcije, od pre-

težno državne k samoupravnim sferam, kar pa je rdeča nit idejno-političnih izhodišč za ustavno preobrazbo pravosodja.

Ob današnji obravnavi osnutkov zakonov s tega področja zato morda ni odveč, da obnovimo generalno nalogo in zadolžitev, ki je bila sicer že potrjena: zgraditi z ustavo skladen in notranje usklađen pravosodni sistem, ki bo bolj učinkovit in ekspeditivnejši in ki bo bolj vključen v vse tokove revolucionarne preobrazbe družbe v etapi popolnega uveljavljanja samoupravnega položaja in funkcije delavcev in vseh delovnih ljudi, vključno s prevzemanjem tudi sodne funkcije v svoje samoupravno izvajanje s pretežno preventivnim delovanjem.

Pri tem velja mobilizirati vse družbene sile in še prav posebno delavce v pravosodju, za kritično soustvarjanje takega sistema. Ustvarjalnost naj bo usmerjena v boljše, racionalnejše, ljudem razumljivejše delovanje pravosodja, z vedno bolj poudarjeno vlogo pri gojitvi socialistične samoupravne kulture in odgovornosti pri ravnanju vseh in vsakogar, kar je tudi pot do spoštovanja ustavnosti in zakonitosti in do zavestnega ustvarjanja samoupravnega reda in družbene discipline.

Komisija za pravosodje ocenjuje, da so osnutki vseh treh pravosodnih zakonov v skladu z dosedanjimi dognanji in spoznanji in v smeri izhodišč, če prav ima relativno veliko pripomb na posamezne rešitve. Tudi te so nastale z namenom, da se pripomore h kar najboljšim rešitvam, saj gre vendar za izvirno ustvarjanje novega pravosodnega sistema, za katerega zlasti na področju samoupravnih sodišč ni veliko vzorov in še manj izkušenj. Prav to pa terja še dodatno angažiranje vseh ustvarjalcev sistema in poglobljeno ter usmerjeno družbeno-politično zavzetost vseh družbenih dejavnikov.

Tovarišice in tovariši delegati! K osnutku zakona o samoupravnih sodiščih pa podajam še naslednja mnenja:

Obširna razprava o osnutku zakona o samoupravnih sodiščih na seji Komisije za pravosodje je opozorila na težko razrešljivo dilemo: kako lahko organizacijski predpis razgrne možnost samoupravnega razreševanja sporov med delovnimi ljudmi in občani ter samoupravnimi organizacijami in skupnostmi z nekaj modeli ali tipi samoupravnih sodišč, ko razvrščanje zelo različnih sporov v vzorčne tipe sodišč ne more pokriti pestrega povezovanja ljudi in organizacij, ki po številčnosti povezav znatno presegajo možno tipizacijo oziroma organizacijske modele samoupravnih sodišč. Dodatno težavo predstavlja dejstvo, da ni definiran samoupravni spor in se ga v paksi zelo različno razlaga, od najožjega gledanja, na primer samo med tozdi znotraj delovne organizacije, do najširšega, na primer do poslovne skupnosti z eno od mnogih povezav delovnih organizacij navzven.

Konkreten izraz te dileme se na primer pojavlja v rešitvi, ki jo vsebujejo 32., 33. in 37. člen osnutka, ki urejata arbitriranje. V 32. in 33. členu se govori o sporih med družbeno-pravnimi osebami, v 37. členu pa o sporih, ki nastajajo v odnosih v okviru organizacij združenega dela itd.

V vseh rešitvah se pojavljajo tudi samoupravne interesne skupnosti, kar je posebej vprašljivo, ker samoupravne interesne skupnosti ne zajema niti prva niti druga rešitev, če jo imamo za skupnost, prek in znotraj katere je organizirana ustavna svobodna menjava dela.

Ta primer opozarja dovolj nazorno, da bo v začetnem obdobju nastajanja in delovanja samoupravnih sodišč še kako potrebna temeljita opora in pomoč samoupravnim sodiščem tudi z idejnopolitičnih osnov in s pristnim sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij pri tem.

Odprtost posameznih tipov samoupravnih izhodišč s klavzulo »in druga samoupravna sodišča« morda predstavlja izhod v sili, ki pa samodejno ne bo prinašal novih rešitev, ki bi jih terjala praksa. Zato bo še pomembnejše v začetni fazi delovanja samoupravnih sodišč pozorno sproti proučevati predlagane rešitve in spremljati tudi nastajanje novih navad in kulture obravnave sporov iz temeljnih samoupravnih razmerij. Za začetek bi bilo verjetno realno odpreti in gojiti delovanje sedaj predlaganih tipov samoupravnih sodišč tudi z namenom, da bi se pridobile, zbrale in analizirale izkušnje teh, preden bi razširili mrežo in nastajanje novih, drugih, nedefiniranih in podobno.

Žal še vedno ne moremo povzeti izkušenj pri delu z zakonom že omogočenih posebnih sodišč združenega dela pri samoupravnih interesnih skupnostih, ker se še vedno niso ustanovila, so pa eno od samoupravnih sodišč.

Iz poročila Komisije za pravosodje želim opozoriti še na eno pripombo, in sicer k 57. členu osnutka, v katerem je predviden enoletni rok za uskladitev predpisov in samoupravnih splošnih aktov z zakonom. Menimo, da sega to določilo v nekaj temeljnih organizacijah in krajevnih skupnostih, katerih kadrovske in strokovne sile za tako zahtevno dopolnjevanje statutov in drugih samoupravnih aktov poznamo. Poleg tega je pred nami še nekaj podobnih zakonov, ki bodo tudi segli do temeljnih skupnosti, npr. zakon o združenem delu, in bi veljalo roke za usklajevanje samoupravne zakonodaje uskladiti in nuditi tudi organizirano strokovno pomoč temeljnim skupnostim pri tem delu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovarišica Eva Naglič, članica Izvršnega sveta in republiška sekretarka za pravosodje!

Eva Naglič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek zakona o samoupravnih sodiščih je bil izdelan ob upoštevanju stališč in pripomb k delovnim tezam, ki so bile priložene k predlogu za izdajo tega zakona. V obrazložitvi osnutka je, da bi se izognili ponavljanju vsebine obširne obrazložitve delovnih tez in uvodnega poročila k predlogu za izdajo tega zakona, nakazanih le nekaj bistvenih rešitev, ki so bile sprejete v osnutek zakona in se razlikujejo od delovnih tez. Tudi sedaj ni razlogov za obširno ponavljanje splošno znanih političnih izhodišč za reformo pravosodnega sistema v postopku za uskladitev z novo ustavo, zato delegate le v najkrajših črtah seznanjam s temeljnimi razlogi za predlagane rešitve.

Oblikovanje samoupravnega sodstva kot enakopravnega dela sodnega sistema v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi prehaja z zakonom o samoupravnih sodiščih v novo obdobje usklajevanja pravosodne funkcije z ustavno opredeljenimi samoupravnimi odnosi, ki narekujejo v skladu z ustavnimi opredelitvami sodne funkcije čimprejšnje oblikovanje in ustanovitev samoupravnih sodišč, ki bodo v okviru novega samoupravnega položaja delovnih ljudi, samoupravnih organizacij in skupnosti na samoupravno oblikovan način reševala spore iz samoupravnih razmerij, spore iz razmerij, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo, in spore iz pravic, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo.

Splošna sodišča združenega dela, oblikovana po določbah zveznega in republiškega zakona o sodiščih združenega dela, in posebna sodišča združenega dela, kot jih predvideva ustava, so del sistema samoupravnega sodstva, ki ga pa ta

zakon ne ureja, ampak navaja za postopek pred samoupravnimi sodišči, določbe, ki so urejene z zveznim zakonom o sodiščih združenega dela. Samoupravna sodišča, ki jih ureja osnutek, bodo vplivala na obseg in vsebino dela sodišč združenega dela splošne in posebne pristojnosti, saj je možno spore iz samoupravnih razmerij predložiti v reševanje posameznim vrstam samoupravnih sodišč, ki jih predvideva ta osnutek, če ni dana izključna pristojnost sodišč združenega dela. Isto velja tudi za zadeve iz pristojnosti rednih sodišč.

Osnutek zakona poleg opredelitve samoupravnih in drugih sporov, ki jih rešujejo samoupravna sodišča, opredeljuje vrste in pristojnosti samoupravnih sodišč. Pri tem je bilo upoštevano v razpravi o tezah izoblikovano stališče, naj s tem zakon ne zapira možnosti pri ustanavljanju samoupravnih sodišč in pri določanju njihove stvarne pristojnosti. Ustanovitelji morajo z aktom o ustanovitvi upoštevati le načela tega zakona o organiziranosti in sestavi samoupravnih sodišč, glede na naravo sporov, ki naj jih ta sodišča rešujejo. Ta opredelitev seveda ni bila soglasna in je bila deležna pomislekov v razpravi v skupščinskih telesih ob obravnavi tega osnutka. Kolikor ne gre za pravnoredakcijske izboljšave, ki jih je seveda potrebno sprejeti, je v konceptu osnutka zakona na tem področju treba sprejeti politično rešitev, in sicer bodisi v smislu delovnih tez s popolno in čisto koncepcijo stvarne pristojnosti, organizacijskih oblik in poslovanja posameznih vrst samoupravnih sodišč, na katero bi bili ustanovitelji vezani, bodisi s konceptom, predlaganim v tem osnutku, po katerem je ustanoviteljem v okviru načel tega zakona prepuščena določitev tako stvarne pristojnosti kot organizacijskih oblik in poslovanja posameznega samoupravnega sodišča. Osnutek zakona je oblikovan kot sistemski zakon, ki naj zagotavlja načela za organizacijo, sestavo in pristojnost samoupravnih sodišč. Sestavljen je iz dveh delov, in sicer iz splošnih in skupnih določb ter posebnih določb. Splošne in skupne določbe se uporabljajo za vsa samoupravna sodišča, kolikor s tem ali drugim zakonom za posamezno vrsto samoupravnega sodišča ni drugače določeno.

Drugi del zakona vsebuje določbe o arbitražah, sodiščih in poravnalnih svetih. Med načeli postopka je treba opozoriti na načelo ustavnosti in zakonitosti, neposrednosti, ekonomičnosti in kontradiktornosti, pri čemer prinaša osnutek pooblastilo za uporabo procesnih določb zveznega zakona o sodiščih združenega dela za reševanje samoupravnih sporov in pooblastilo za uporabo procesnih določb zakona o upravnem postopku za reševanje sporov iz pravic, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo.

Opozoriti je še treba, da so nekatere rešitve v tem osnutku vezane na ustrezne rešitve v zveznih procesnih zakonih, kolikor osnutek predvideva obvezen pristop strank pred vložitvijo tožbe oziroma drugega zahtevka v postopku pred rednim sodiščem za poskus poravnave pred samoupravnim sodiščem. Za zagotovitev samoupravnega varstva udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči je kot pravilo predviden dvostopenjski postopek. Zoper pravnomočno odločbo samoupravnih sodišč je predvideno izredno pravno sredstvo — zahteva za varstvo zakonitosti.

Pravnomočne odločbe samoupravnih sodišč se ne izvršijo, če izvršilno sodišče ugotovi, da je odločba oziroma poravnava samoupravnega sodišča v nasprotju z zakonom. V organizacijskem pogledu je treba opozoriti, da samoupravna sodišča odločajo zborno po načelu soglasja in subsidiarno s preglasovanjem. Sodniki samoupravnih sodišč se volijo in razrešujejo po načelih postopka, ki velja za volitev in razrešitev sodnikov rednih sodišč, pri čemer

se v tem zakonu ne predpisuje strokovnost, ampak se to prepušča ustanoviteljem.

Določena je krajša mandatna doba, to je 4 leta, in dopuščena je ponovna izvolitev še za eno mandatno dobo. Pri tem je vprašanje udeležbe poklicnih sodnikov kot sodnikov samoupravnih sodišč. Menimo, da ne bi smelo biti ovire za izvolitev sodnikov rednih sodišč tudi za sodnike samoupravnih sodišč. Pri postopku za izvolitev in razrešitev sodnikov samoupravnih sodišč osnutek samo načelno vključuje Socialistično zvezo delovnega ljudstva in sindikate. Pripombe pa so dane za popolno izenačevanje tega postopka s postopkom, predpisanim z osnutkom zakona o rednih sodiščih.

Predlagani zakon naj bi s svojimi določbami omogočil čim bolj pestre možnosti oblikovanja samoupravnih sodišč, kot jih bo narekovalo življenje glede na samoupravno organiziranje družbe, zato so se ustvarjalci osnutka izogibali vsem togostim s predpisovanjem minimalnih zahtev za izvrševanje sodne funkcije z željo, da bi bilo pravno varstvo vseh udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči čim bolj učinkovito, tako pri izvrševanju samoupravnih pravic kot pri spoštovanju, zagotavljanju in izvajanju samoupravnih obveznosti.,

Nekatera politična in tudi strokovna opozorila v razpravi o osnutku kažejo na nekoliko drugačen strokovno-političen pristop k reševanju posameznih vsebinskih in organizacijskih vprašanj, vendar bistveno ne odstopajo od obstoječih osnutkov niti od sprejetih izhodišč za preobrazbo pravosodnega sistema in tez za reorganizacijo pravosodja in jih je možno sprejeti kot podlaga za izdelavo ustreznih rešitev v zakonskem predlogu.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Ne želi nihče več? Lahko zaključim razpravo?

Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o samoupravnih sodiščih se sprejme.

2. Zbor združenega dela nalaga predlagatelju, da pripravi predlog zakona, izhajajoč s stališč Družbenopolitičnega zbora, in da v skladu z njimi upošteva predloge, dane v poročilih delovnih teles zbora in Skupščine in v drugih gradivih ter predloge, dane v razpravi na današnji seji.

Ima kdo kakšno pripombo k temu sklepu? (Nihče.) Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za). Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Zaključujem 7. točko in prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o rednih sodiščih, ki ga je prav tako predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Evo Naglič. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti ter Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Adolf Jurše, predstavnik Komisije za pravosodje!

Adolf Jurše: Dovolite, da na kratko podam še ustno poročilo k temu osnutku zakona. Ob že povedanih splošnih ugotovitvah za vse tri osnutke pravosodnih zakonov ostane iz dela Komisije dodatno opozoriti še na nekatera vprašanja.

Večina doslej znanih pripomb je bila dana o mreži temeljnih in višjih sodišč, določeni v 28. in 29. členu. Komisija za pravosodje je že ob tezah zakona vztrajala pri stališču, da morajo odločilno vlogo pri določitvi mreže odigrati objektivni kriteriji ter ponudila, da se upoštevajo zlasti: nova pristojnost posameznih sodišč, stalnost dela, obseg pripada zadev in njihova frekvenca z napovedjo, kaj bodo postopoma prevzemala samoupravna sodišča (tu gre za oceno pričakovane uspešnosti, na primer arbitraž, poravnalnih svetov itd.), potrebni kadrovski potenciali, novo vrednotenje dela sodnikov po delu, prostorske in stanovanjske kapacitete, naseljenost prebivalstva in obseg območja sodišča, vloga oddelkov, vloga sodnikov porotnikov itd.

V obrazložitvi lahko preberemo, da so ti kriteriji upoštevani v 28. členu v skrajni možni meri in da je seštevek vseh izražen v merilu, da so za temeljna sodišča potrebni 4 sodniki in predsednik. Vpliv vseh kriterijev skupaj se morda res izraža v tem sintetičnem pristopu, vendar doslej niso bili razgrnjeni. Domnevamo lahko, da jih zlasti ne poznajo občinske skupščine in družbenopolitične organizacije, ki so po osnovnih stikih in skrbi za sodno varstvo občanov in organizacij le prepričane, da mreža sodišč ni popolna.

Del zamere občin gre na račun izjem od pravil. Iz tabele priloge so te izjeme razvidne. Vsebina pripomb enega dela občin pa kaže, da funkcija oddelka temeljnega sodišča ali ni prav opredeljena ali pa ni razumljena kot je zamišljena. Gre namreč za težnjo, da se najde pravo razmerje med načeli približevanja sodstva občanov, kar se uresničuje vsebinsko s prenosom krajevne pristojnosti — to se poskuša zagotoviti tudi z oddelki krajevnih sodišč, temeljnih sodišč, in pa z načelom specializacije, ki zagotavlja tudi večjo kvaliteto in večjo učinkovitost. Razmišljanja o teh dilemah opozarjajo, da bo potrebna podrobnejša ureditev oddelka v 92. členu. Na to razmišljanje še posebej sili podatek, prevzet iz priloge obrazložitve, da terja uresničitev tega modela temeljnih in višjih sodišč 481 sodnikov, medtem ko je bilo konec leta 75 zaposlenih brez vrhovnega sodišča le okrog 380 sodnikov. Primanjkljaj 100 sodnikov v Sloveniji pa je eden od objektivnih razlogov, ki bo terjal nadaljne napore, tudi ob načrtovanju mreže sodišč. Ponuja se zamisel, da bi v volilni postopek vključili posamezne sodnike za območje dveh ali celo treh temeljnih sodišč in njihovih oddelkov, da bi lahko s polno legalnostjo sodili tudi na temeljnih sodiščih in oddelkih, kjer ni zadostnega števila sodnikov.

Večja gibljivost v tej smeri bi, če bi točneje in širše opredelili tudi pristojnost oddelka, lahko vzpodbudila celo postopno ustvarjanje pogojev za mnoge oddelke v občinah, kjer sedaj niso predvideni. Pregled, koliko občin pokrije posamezno temeljno sodišče, kaže namreč na nekoliko nenormalno razporeditev: 10 temeljnih sodišč za eno občino, 13 za 2 občini, 2 za 3 občine, 1 za 5 občin in eno sodišče za 9 občin. Skupno je predvidenih 14 oddelkov.

Morda ti podatki opozarjajo na potrebo po podrobnejšem proučevanju predloga mreže in nas lahko na koncu celo prepričajo, da bi bilo prav razmisliti celo o prehodni ureditvi za čas, ko bo uresničenih več objektivnih pogojev, med njimi na prvem mestu kadrovski, za postavitev čiste sheme mreže rednih sodišč. Druga opozorila in povezave glede enotnosti ureditve, na primer glede kadrovanja, razrešitve, nazivov, dvojezičnosti, porote itd. v tem in drugih dveh zakonih, so navedene v poročilu Komisije za pravosodje ter drugih delovnih teles ter jih ni treba posebej podčrtavati. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Nemanja Lazarević, gospodarsko področje, 13. okoliš Maribor!

Nemanja Lazarević: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je že ob obravnavi delovnih tez obravnavala obstoj oziroma samostojnost gospodarskega sodstva v SR Sloveniji in je tudi ob obravnavi osnutka zakona 7. julija zavzela isto stališče. Na utemeljenost obstoja gospodarskega sodstva v SR Sloveniji je pokazala dosedanja praksa, ki jo je očitno upošteval tudi slovenski ustavodajalec, ki se je opredelil za organizacijsko samostojna specializirana redna sodišča. Prvi odstavek 275. člena ustave SR Slovenije dobesedno pravi: »Redna sodišča se ustanavljajo z zakoni kot redna sodišča splošne pristojnosti in kot specializirana redna sodišča!« V skladu z ustavo torej je, da gospodarsko sodstvo v Sloveniji ostane organizacijsko samostojno. V opravičilo ukinitve organizacijsko samostojnega gospodarskega sodstva se ni mogoče sklicevati na nekakšno načelno enotnost rednega sodstva oziroma na načelo enotno organiziranega sodnega varstva, kajti takega načela ustava ne da samo ne pozna, temveč je to načelo v nasprotju s potrebno enotnostjo sodnega varstva, ki ga zagotavlja Vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije. Od večjega ali manjšega obsega vsega dela gospodarskega sodstva torej ne bi smelo biti odvisno, ali bo to sodstvo obstajalo kot organizacijsko samostojno ali ne. Od tega je lahko odvisna le mreža teh sodišč. Torej je vprašanje, ali so potrebna štiri temeljna sodišča ali morda le tri ali celo dve sodišči z oddelki. Sicer pa se tudi ne glede na to obseg dela gospodarskega sodstva ne bo tako veliko zmanjšalo. To se skuša prikazati s tem, da se bo število plačilnih nalogov zmanjšalo in da izvršilni postopki, ki so odpadli, nimajo večjega pomena. Zaradi tega se bo obseg sodniškega dela le za malo zmanjšal, saj veliko večino dela z izdajo plačilnih nalogov in izvršilnih sklepov opravijo strokovni in administrativni delavci.

Pripad gospodarskih sporov se bo z uveljavitvijo samoupravnega sodstva gotovo nekoliko zmanjšal. Vendar pa lahko pričakujemo, da bodo reševanje velike večine tako imenovanih medrepubliških gospodarskih sporov, in teh je 65 %, stranke še nadalje poverjale slovenskim gospodarskim sodiščem, ki so se uveljavila kot nepristranska in objektivna. Če se torej na drugi strani upošteva, da bo zaradi zaostritve zakonitosti in družbene discipline ter pogojev gospodarjenja celo verjetno prišlo do povečanja pripada gospodarskih kazenskih zadev, prisilnih poravnav in stečajev, z uveljavitvijo novega zakona o združenem delu pa tudi registrskih zadev, potem še celo ni mogoče govoriti, da se bo obseg dela gospodarskih sodišč zelo zmanjšal. V tej zvezi velja poudariti, da osnutek zakona o združenem delu predvideva v 33. členu, da se spori, ki nastajajo v družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosih v organizacijah združenega dela in drugih oblikah združevanja dela, rešujejo obvezno z usklajevanjem, posredovanjem arbitraž, sodišč združenega dela in drugih samoupravnih sodišč. Samo ko gre za take spore, je torej izključena pristojnost rednih sodišč.

Teh sporov je bilo v času, ko so jih reševala še gospodarska sodišča, zelo malo in se obseg dela gospodarskih sodišč ni prav nič zmanjšal, potem ko so reševanje teh sporov prevzela sodišča združenega dela.

Čeprav spada urejanje sodstva po novi ustavi v pristojnost republike, ni mogoče negirati določenega jugoslovanskega značaja gospodarskega sodstva, saj

rešuje gospodarske spore blagovno-tržnega značaja na enotnem jugoslovanskem trgu, rešuje pa tudi druge zadeve, ki so v tem smislu prav tako pomembne, kot so na primer prisilne poravnave, stečaji in registracijske zadeve.

Čeprav ne bi bilo določbe ustave Socialistične republike Slovenije, da gospodarsko sodstvo ostane organizacijsko samostojno, bi značaj tega sodstva vsekakor zahteval, da se vsaj organizacija prvostopenjskih gospodarskih sodišč, s katerimi prihajajo stranke v neposreden stik, uskladi z drugimi republikami oziroma pokrajinama. Izhodišča, da je samoupravljanje na taki stopnji razvoja, da je nujno treba reševati eventualne spore na samoupraven način oziroma v samoupravnih sodiščih, so zelo jasna. Vprašanje pa je, kako je to v praksi izvedljivo pri reševanju tako imenovanih medrepubliških gospodarskih sporov, ki se tičejo širših območij SFR Jugoslavije, kjer še niso prišli do takih kršitev. Znano je, da so oziroma da bodo samostojno organizirano gospodarsko sodstvo ohranile vse republike in obe pokrajini.

Staro pravilo je, da ne spreminjamo in reorganiziramo tistega, kar dobro in uspešno deluje in posluje. Gospodarsko sodstvo Slovenije je bilo več kot 20 let svojega obstoja in delovanja uspešno in učinkovito in je uspešno reševalo najtežje naloge, česar nihče ne zanika. Gospodarsko sodstvo Slovenije se je znalo dinamično prilagoditi potrebam našega družbenega razvoja in redno upoštevati družbenopolitično pomembnost in prednost določenih nalog. To se je pokazalo zlasti v veliki akciji vpisa organizacij združenega dela v nov sodni register, ko so gospodarska sodišča ob podpori družbenopolitičnih organizacij opravila veliko delo, o katerem so informirala Skupščino Socialistične republike Slovenije.

V nemajhni meri je vse to posledica organizacijske samostojnosti gospodarskega sodstva, ki jo je tudi zaradi tega potrebno ohraniti. Hvala za pozornost.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Aleš Maček, področje državnih organov, 3. okoliš!

Aleš Maček: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu naše skupine delegatov s področja državnih organov za območje celjske in posavske regije bi povedal naslednje:

Naša skupina soglaša z merili, ki jih je upošteval predlagatelj osnutka pri določanju mreže temeljnih in višjih sodišč. Glede ustanavljanja oddelkov temeljnih sodišč in pristojnosti oddelkov je v obrazložitvi osnutka navedeno, da bodo ti oddelki imeli praktično tako pristojnost kot sedanja občinska sodišča oziroma celo večjo pristojnost, glede na to, da bodo reševali nekatere zadeve, ki so sedaj v pristojnosti okrožnih sodišč. Taka ocena pa po našem mnenju ni povsem točna, kar je možno utemeljevati že s številom sodnikov v sedanjih občinskih sodiščih in predvidenim številom sodnikov v bodočih oddelkih, v katere se bodo spremenila sedanja občinska sodišča. V oddelkih je namreč predvideno precej manj sodnikov, kot jih sedaj dela v občinskih sodiščih. V zvezi s pristojnostjo oddelka menimo, da 32. člen osnutka ne ustreza, ker predsednik temeljnega sodišča prepušča odločitev, ali bodo in kdaj oddelki reševali tudi zadeve iz pristojnosti senata, to pa so v glavnem vse pomembnejše zadeve. Po našem mnenju bi bilo treba to vprašanje urediti enotno za vsa temeljna sodišča oziroma za vse njihove oddelke s tem osnutkom, sicer bo lahko v praksi prihajalo do večjih razlik med dejansko pristojnostjo posameznih oddelkov.

Nadalje predlagamo spremembo 33. člena osnutka, ker reševanje vseh preiskav in vseh mladoletniških zadev prepušča osmim temeljnim sodiščem v več-

jih centrih. Doslej v predloženih gradivih za ta predlog nismo zasledili dovolj tehtne obrazložitve. Ne vidimo razloga, zakaj neko temeljno sodišče ne bi bilo sposobno voditi preiskave, bilo pa bi sposobno zadevo do konca rešiti na glavni obravnavi s sodbo. Tudi v praksi bodo težave, ker bo za začetek postopka pristojno eno temeljno sodišče in eno tožilstvo, za nadaljevanje pa drugo sodišče in drugo tožilstvo. Spisi bodo romali sem in tja, še zlasti takrat, če se bo pokazala potreba po dopolnitvi preiskave.

Po našem mnenju bi zadostovalo, če bi predlaganih osem večjih temeljnih sodišč vodilo preiskave v pripornih zadevah, ker so pripori na sedežih teh sodišč in tudi pripornih zadev je razmeroma malo. Prav tako smo tudi glede mladoletniških zadev mnenja, naj jih rešujejo vsa temeljna sodišča. Pri teh zadevah je potrebno veliko stika med sodnikom za mladoletnike in mladoletnikom, ki je v postopku zaradi storitve kaznivega dejanja, in to tako v pripravljalnem postopku in na glavni obravnavi kot tudi po izrečenem ukrepu, ko se prevzgojni proces pravzaprav šele začne. Težave pa bodo, če bodo postopek v mladoletniških zadevah vodila le večja temeljna sodišča, saj bo pogosto mladoletnik prebival daleč od sodišča.

Osnutek predvideva, da na sodiščih sodijo poleg sodnikov tudi sodniki porotniki. Tako ustava SFRJ kot tudi ustava Socialistične republike Slovenije predvidevata možnost, da sodijo poleg sodnikov porotnikov tudi porotniki. Zanima nas, ali je predvideno, da bi se ta ustavna možnost v našem pravosodnem sistemu kjerkoli upoštevala. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim! Besedo ima tovariš Rutar Franc, gospodarsko področje, 7. okoliš-Idrija!

Franc Rutar: Skupina delegatov občine Idrija za Zbor združenega dela Socialistične republike Slovenije je obravnavala osnutek zakona o rednih sodiščih, ki je na dnevnem redu današnje seje.

V zvezi s predvideno reorganizacijo presodnih organov, s katero se v Idriji ukinja občinsko sodišče, namesto njega pa predvideva samo oddelek temeljnega sodišča v Tolminu, so bili delegati mnenja, da je takšna ureditev za Idrijo neprimerna in da je nujno, da tudi v bodoče posluje temeljno sodišče s sedežem v Idriji.

Poglavitni razlog, zaradi katerega je delegacija zavzela takšno stališče, je naslednji:

S predvideno organizacijo rednih sodišč načelo približevanja sodstva delovnim ljudem in občanom, kot eno izmed ustavnih načel, ni dovolj upoštevano in se od njega marsikje oddaljuje. S takšno organizacijo delovnim ljudem ne bo dana možnost, da bi čim bolj neposredno in enostavno urejali svoje zadeve pri pravosodnih organih. To še posebej velja za občino Idrija, zaradi njene specifične geografske lege. Ker je predviden sedež novega temeljnega sodišča v Tolminu, ki je od naše občine, zlasti če upoštevamo njeno obsežnost, močno oddaljen, bo našim občanom bistveno oteženo iskanje ustrezne zaščite na sodišču. Pri tem je zlasti treba upoštevati neugodne avtobusne zveze: avtobus samo enkrat dnevno povezuje obe navedeni občinski središči. Pri tem je treba poudariti, da v občini Idrija v vsem povojnem obdobju nimamo odvetnika, zaradi česar je pravna pomoč sodišča še toliko bolj nujna. Občina Idrija si je v preteklih letih prizadevala zagotoviti prostore in kadre za potrebe tukajšnjega sodišča.

V kratkem bodo v občini na razpolago 4 diplomirani pravniki s pravosodnim izpitom, tako da bodo zagotovljeni vsi kadrovski in ustrezni prostorski pogoji za nemoteno delovanje sodišča. Ne nazadnje upravičujejo nadaljnji obstoj in delovanje temeljnega sodišča v Idriji tudi zgodovinski razlogi, saj je Idrija dobila rudarskega sodnika že leta 1509. Od leta 1848 dalje pa v Idriji ves čas posluje okrajno oziroma občinsko sodišče.

Glede na navedene, utemeljene razloge predlaga skupina delegatov občine Idrija za Zbor združenega dela Skupščine Socialistične republike Slovenije, da se 28. člen osnutka zakona o rednih sodiščih spremeni tako, da se določi, da tudi v občini Idrija posluje samostojno temeljno sodišče. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovarišica Vida Kirn, gospodarsko področje, 17. okoliš — Novo mesto!

Vida Kirn: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov 17. okoliša predlagam naslednjo spremembo osnutka zakona o rednih sodiščih:

29. člen naj bi se dopolnil tako, da bi bilo višje sodišče tudi v Novem mestu, in sicer za območje temeljnih sodišč v Brežicah, Krškem in Novem mestu. Dalje naj se 34. člen dopolni tako, da imajo, razen pristojnosti iz 31. in 33. člena, vse pristojnosti iz 34. člena poleg temeljnih sodišč v Celju, Kopru, Ljubljani, Mariboru še temeljna sodišča v Kranju, Murski Soboti, Novi Gorici in Novem mestu, tako kot to določa 33. člen osnutka zakona.

Utemeljitev: Idejnopolitična izhodišča za preobrazbo pravosodnega sistema zahtevajo tako organizacijo in mrežo sodišč, ki bi omogočila njihovo optimalno realizacijo. In to bi bilo z ustanovitvijo višjega sodišča v Novem mestu nedvomno doseženo. Novo mesto je in bo tudi v prihodnje, upoštevajoč republiška predvidevanja o policentričnem razvoju v SR Sloveniji, ostalo regionalni center. Novo mesto je že vseskozi organizirano okrožno sodišče. Sodišče ima primerne delovne pogoje in tako usposobljen pravni kader, da je in bo nedvomno tudi v prihodnje kos svojim nalogam. To trdi delegacija zato, ker je bilo dosedanje delo okrožnega sodišča vedno dobro ocenjeno. Orientacijsko bo višje sodišče v Novem mestu obravnavalo letno okrog 25 najtežjih in najbolj kompliciranih kazenskih zadev, 350 do 400 pritožbenih kazenskih zadev ter 550 do 600 pritožbenih civilnih zadev. Tak obseg dela pa bi še vedno potreboval za tekoče reševanje zadev najmanj 6 do 7 sodnikov. To pa je že tako visoko število kvalificiranega kadra, da poleg drugega upravičuje obstoj te institucije.

Prav nerazumljiv in nesprejemljiv je 34. člen. Menimo, da je nujno potrebno vključiti v gospodarsko sodstvo vseh osem temeljnih sodišč, ki so po 33. členu pooblaščena za preiskavo. Če bo ostalo predvideno besedilo, potem trdimo, da je načelo približevanja sodstva občanom in delovnim ljudem premalo upoštevano in da predstavlja razdalja 70 km za Novo mesto in za 21 tisoč delavcev, zaposlenih v prek 100 temeljnih organizacijah združenega dela in OZD v Novem mestu izredno visoke stroške, predvsem pa izgubo mnogo dragocenega časa; za Belo krajino pa seveda še toliko večje. Trdno smo prepričani, da bi bil v zadostni meri dan poudarek tudi specializaciji sodnikov, saj ni dvoma, da izmed 17 predvidenih sodnikov ne bi bilo nekaj specialistov tudi za gospodarsko sodstvo.

Predlog so podprli vsi trije zbori Skupščine občine Novo mesto 23. in 24. junija, Skupščina Skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje

23. 6. in vse družbenopolitične organizacije dolenjske regije; seveda pa tudi vsi pravosodni organi z območja okrožnega sodišča v Novem mestu.

Ob zaključku pa bi želela povedati še to, da je bilo že v letu 1951 poskusno za dobo dveh let ukinjeno okrožno sodišče v Novem mestu, vendar je bilo čez dve leti znova ustanovljeno. Okrožno sodišče ima tolikšen obseg nalog, da bi moralo obstajati še naprej. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim. Besedo ima tovariš Savo Vuk, gospodarsko področje, Ajdovščina!

Savo Vuk: Tovarišice in tovariši delegati! V zvezi s predloženim osnutkom zakona o rednih sodiščih in predlogih, ki so bili že dani v razpravi o delovnih tezah, ki je zajela širok krog delovnih ljudi, ter ob dejstvu, da ni bil sprejet predlog, da bi se pristojnost temeljnega sodišča v Novi Gorici razširila tudi na gospodarske zadeve, meni naša delegacija, da bi bilo zaradi načela približevanja sodstva občanom, zaradi velikosti občin Nova Gorica, Ajdovščina, Idrija in Tolmin ter števila delavcev in organizacij združenega dela v tem območju potrebno, da bi imelo temeljno sodišče v Kopru pri temeljnem sodišču v Novi Gorici oddelek za sojenje gospodarskih zadev, in to za območje temeljnega sodišča v Novi Gorici in temeljnega sodišča v Tolminu. Delegacija meni, da taka rešitev ne posega v postavljeni pravosodni sistem niti ne odpira kadrovskih ali ekonomskih vprašanj, saj je okrožno gospodarsko sodišče v Kopru že doslej gospodarske prestopke iz območja novogoriške, tolminske, idrijske in ajdovske občine obravnavalo v Novi Gorici. Tu v sodni stavbi ni bilo nikdar težav s prostorom za razprave. Taka rešitev, kot že rečeno, ne ruši sistema niti ne ustvarja težave, ima pa prednost, da utrjuje načelo približevanja sodstva občanom, saj bi udeleženci imeli blizu sodišče.

Zaradi vsega povedanega naj se 2. točka 34. člena spremeni tako, da se doda besedilo, da ima sodišče v Novi Gorici za območje temeljnih sodišč v Novi Gorici in Tolminu oddelek za sojenje gospodarskih zadev iz prvega odstavka tega člena.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Marjan Šinkovec, gospodarsko področje, 22. okoliš — Trbovlje!

Marjan Šinkovec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 22. okoliša, Trbovlje me je pooblastila, da dam k osnutku zakona o rednih sodiščih naslednje pripombe:

Načelno pozdravljamo večje število temeljnih sodišč v Socialistični republiki Sloveniji, vendar se delovni ljudje, zlasti delavci pravosodja, sodišča in javnega tožilstva, javnega pravobranilstva, družbenega pravobranilca samoupravljanja, društva prijateljev mladine, socialnega skrbstva in drugi javni delavci zavzemajo v celoti za primarno pristojnost temeljnega sodišča v Trbovljah in za dokončno reševanje zadev mladinskega kriminala.

Pred sodiščem se zvrsti letno okoli 50 mladoletnikov, če pa upoštevamo še kakih 20 mladoletnikov iz sedanje okrožne pristojnosti, potem je teh mladoletnikov okoli 70 letno. To pa že zahteva sodnika za mladoletnike, ki sodeluje ne samo v pripravljalnem postopku in na prvi stopnji pri izrekanju ukrepov, temveč zlasti pri nadzoru izvajanja izrečenih vzgojnih ukrepov. To pa prav gotovo ne bi bilo pri tako povečani predvideni pristojnosti temeljnega sodišča

v Ljubljani. Mnenja smo, da bi se zgodila velika krivica tej populaciji in tudi ostalim, ki delajo skupaj s sodnikom za mladoletnike, če bi se ta pristojnost prenesla na temeljno sodišče v Ljubljani. Prav gotovo bi oddaljenost sodišča bistveno vplivala na hitrost in učinkovitost obravnavanja mladoletnikov ter na nadzor nad njimi po izrečenih ukrepih.

Tukajšnji sodnik za mladoletnike je bil in je še v stalnem kontaktu s socialnimi delavci Zasavja zaradi prevzgoje mladoletnikov, ki so storili kazniva dejanja. Stiki z njimi so vsak teden. Lahko se sicer postavimo na stališče, da formalno vodi postopek temeljno sodišče v Ljubljani, dejansko pa ga izvaja temeljno sodišče v Trbovljah na podlagi zaprosila, vendar to pomeni v naši samoupravni družbi očitno birokratiziranje ter kršitev osnovnih ustavnih in zakonskih načel o neposrednem delu vsakega delavca in neposrednem kontaktu delavca — sodnika z mladoletnikom.

Takšno možnost reševanja kazenskih zadev zoper mladoletnike je treba takoj odločno zavrniti, ker bi bila v nasprotju z duhom ustave in bodočega zakona o združenem delu. Ta pripomba velja tudi za reševanje naprošenih preiskav oziroma preiskovalnih opravil po zaprošenem sodišču, ker naj bi bilo temeljno sodišče v Ljubljani pristojno za ves predhodni postopek za temeljno sodišče v Trbovljah. Navedeni faktorji in javno mnenje se upirajo tudi temu prenosu zadev na enakovredno sodišče v Ljubljani. V Zasavju se je že izoblikovalo stališče, da naj temeljno sodišče v Ljubljani rešuje le priporne zadeve, ko je treba soočati in sprotno zasliševati priprte obdolžence zaradi kolizijske varnosti, ne pa zaradi begosumnosti ali nevarnosti iteracije. V teh dveh primerih tukajšnje sodišče že sedaj bolj uspešno rešuje zadeve kot občinska sodišča v Ljubljani, ki so na sedežih priporov. Zavedati se je treba, da gre za regijo s skoraj 50 000 prebivalci z lastnimi posebnostmi, ki jih najbolje poznajo sodniki, ki živijo v Zasavju povezani z javnim družbenim življenjem, ne pa sodniki v Ljubljani, ki so odmaknjeni od celotne problematike, zaradi česar jih imamo lahko upravičeno za kabinetne delavce, kadar konkretno rešujejo zasavske zadeve.

Glede na obrazloženo menimo, da je prenos pristojnosti kazenskih zadev zoper mladoletnike na nekatera temeljna sodišča, navedena v 33. členu, nepotreben ter predlagamo, da se te pripombe upoštevajo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim, besedo ima Franc Hvala, gospodarsko področje, 20. okoliš — Postojna!

Franc Hvala: Želim se oglasiti zaradi tega, ker menim, da nekatere utemeljitve v obrazložitvi osnutka zakona, posebno o mreži sodišč, niso ustrezne.

V Cerknici smo od vsega začetka podpirali idejno-politična izhodišča za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema, posebno pa še delovne teze za izdajo zakona o rednih sodiščih. Mreža temeljnih sodišč je bila v teh tezah tehtno in skrbno pripravljena. Taka organizacija mreže bi bila tudi odraz preobrazbe pravosodnega sistema, v katerem mora biti posvečena posebna pozornost razvoju samoupravnega sodstva in utrjevanju vloge in položaja vseh samoupravnih institucij ter metodam dela tega sodstva.

Število sodnikov v rednem sodstvu in število temeljnih sodišč je bilo v delovnih tezah zakona v skladu z večjim poudarkom na sistemu samoupravnega sodstva. Rešitev mreže sodišč v delovnih tezah zato še vedno zagovarjamo in podpiramo. Vzrok naše razprave danes je v mreži rednih sodišč in njena pred-

videna organiziranost kot je opredeljena v osnutku zakona. Po našem mnenju je ta organiziranost porušila vse kriterije, s tem pa povzročila nejasnosti. V njej se vidijo često le ozki lokalni interesi in ne dovolj utemeljene in pretehtane odločitve predlagatelja zakona, ki je te interese pri predvideni organizaciji upošteval. Tako imamo sedaj izredno velika temeljna sodišča z velikim številom sodnikov in zadev. Sodiščem bo sicer omogočena specializacija, vendar bodo oddaljena od družbenih dogajanj. Na drugi strani pa imamo sorazmerno majhna temeljna sodišča z majhnim številom sodnikov in majhnim številom zadev, ki so na podlagi pripomb na delovne teze predvidena zaradi velikih območij, ki jih ta pokrivajo. S tem v zvezi se že postavlja prvi kriterij dela za štiri sodnike in predsednika sodišča kot vprašljiv.

Kljub temu, kot že povedano, zagovarjamo mrežo sodišč iz delovnih tez zakona. Zaradi nekaterih argumentov in spremenjenih kriterijev za organizacijsko mrežo sodišč pa smo v primeru, da bo število sodišč približno tolikšno, kot jih predvideva osnutek zakona, dolžni predlagati, da se namesto predvidenega oddelka sodišča na Rakeku za občino Cerknica predvidi temeljno sodišče. O utemeljitvi na široko ne bi govoril. Občina je ena izmed geografsko večjih in z večjim številom prebivalcev kot nekatere druge občine, ki imajo temeljna sodišča. Ne moremo govoriti o pomanjkanju prostora, ker tega pomanjkanja ni, niti ne o pomanjkanju kadrov, ker tudi kadri bodo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Milan Marn, gospodarsko področje, 12. okoliš — Škofja Loka!

Milan Marn: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da vas v zvezi z osnutkom zakona o rednih sodiščih seznanim z naslednjim:

Skupščina občine Škofja Loka je na skupni seji dne 30. junija 1976 sprejela sklep, da od predlagatelja osnutka zakona o rednih sodiščih zahtevamo, da se tudi v občini Škofja Loka ustanovi temeljno sodšiče, če bo na Gorenjskem ustanovljeno več kot eno temeljno sodišče. Obrazložitev je bila že posredovana predlagatelju. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovarišica Eva Naglič, članica Izvršnega sveta!

Eva Naglič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker je bil predlog za izdajo zakona o rednih sodiščih, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela na zasedanju zbora 31. marca 1976, skupno z delovnimi tezami, obširno obrazložen, je potrebno v obrazložitvi osnutka zakona opozoriti samo na tista pomembnejša vprašanja, ki so v osnutku urejena drugače, kot so bila urejena v delovnih tezah in ki so bila spremenjena glede na pripombe in mnenja v razpravi.

Čeprav je v sprejetih idejno-političnih izhodiščih za preobrazbo pravosodnega sistema in tezah za opredelitev pravosodnega sistema v SR Sloveniji poudarjeno, da morajo bodoča temeljna sodišča postati podlaga za graditev in razvoj celotnega rednega sodstva in naj bi zato praviloma reševala vse zadeve na prvi stopnji tudi s področja dosedanjega gospodarskega sodstva, so glede na določena stališča in mnenja o nadaljnji potrebnosti gospodarskega sodstva

kot specializiranega sodstva predvidevala variantno možnost nadaljnjega obstoja okrožnih gospodarskih sodišč.

Ker pa je bilo v obširni razpravi o tem vprašanju tako v zborih in telesih te skupščine kot v Republiškem svetu za vprašanja družbene ureditve ter v raznih drugih organih in družbenopolitičnih organizacijah sprejeto stališče, da je v skladu s prej navedenimi idejno-političnimi izhodišči in izhodišči in tezami treba gospodarsko sodstvo vključiti v temeljna sodišča, je bila taka rešitev sprejeta tudi v osnutek zakona in tam tudi obrazložena.

Splošne določbe o organizaciji rednih sodišč se razen določbe, da se temeljna sodišča ustanovijo za območje ene ali več občin, ne razlikujejo od določb delovnih teles, pač pa so pomembnejše spremembe glede mreže, to je sedežev in območij sodišč. Po delovnih tezah je bilo predvidenih 15 temeljnih sodišč s 26 zunanjimi oddelki, po variantni rešitvi pa 17 temeljnih sodišč s 24 oddelki. Kot je bilo v obrazložitvi osnutka zakona navedeno, je bilo prav glede mreže sodišč, zlasti temeljnih, največ pripomb in predlogov, katerih bistvena vsebina je bila, da je ustavno načelo približevanje sodstva občanov premalo upoštevano, da se preveč poudarja specializacija sodnikov in s tem zvezana potreba po velikih sodiščih. Kot je bilo ob obrazložitvi povedano, so bili nekateri predlogi utemeljeni in po skrbni proučitvi teh predlogov je bil na podlagi številnih podatkov o obsegu dela sedanjih občinskih sodišč glede na predvideno pristojnost novih temeljnih sodišč, glede na dejavnost bodočih samoupravnih sodišč, zlasti poravnalnih svetov in glede na zahteve o specializaciji sodnikov sprejet kriterij, da se ustanovi temeljno sodišče tam, kjer bi bilo dela za najmanj 5 sodnikov vključno s predsednikom sodišča.

Pri tem je bilo upoštevano tudi upravno delo predsednika sodišča in razbremenitev sodišča z zadevami, ki jih bodo predvidoma reševali poravnalni sveti, ter družbena angažiranost sodnikov za preprečevanje družbeno negativnih pojavov in sodelovanje z organi in organizacijami, ki delujejo za iste cilje, ter angažiranje pri spremljanju pojavov, ki jih sodišče ugotavlja pri svojem delu.

Pri nekaterih predvidenih temeljnih sodiščih, ki sicer po navedenem kriteriju ne bi imela pogojev za ustanovitev, so bili upoštevani drugi specifični pogoji, kot so velikost območja, prometne zveze, gostota prometa, razvojne perspektive območja, lega ob državni meji, dvojezičnost območja, kadrovski pogoji za obstoj in delo sodišča, pravno varstvo občanov v primeru, če ne bi bilo sodišča, stanovanjski pogoji, obstoj ustreznih sodnih zgradb itd. Pri tem so bili upoštevani utemeljeni predlogi in stališča delegacij občinskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov na posameznih področjih, ki so bila predložena oziroma izražena med pripravljanjem osnutka zakona.

V vseh tistih občinah, kjer so sedaj občinska sodišča, pa ni pogojev za ustanovitev temeljnega sodišča, bodo ustanovljeni oddelki temeljnih sodišč, ki bodo praktično imeli tako pristojnost kot sedanja občinska sodišča oziroma celo večjo, ker se bodo na oddelkih obravnavale tudi zadeve, ki so sedaj v pristojnosti okrožnih sodišč. Na teh oddelkih bodo stalni sodniki, tako da ustanovitev oddelka ne bo pomenila kadrovskega osiromašenja občine, kot je bilo v razpravi večkrat poudarjeno. Ob tem je treba dodati, da se načelo približevanja sodstva občanom ne uresničuje samo z mrežo rednih sodišč, temveč tudi z znatno širšo pristojnostjo temeljnih sodišč, ki bodo dejansko odločala o vseh zadevah na prvi stopnji, razen glede najhujših kaznivih dejanj, za katera je predpisana smrtna kazen ali kazen strogega zapora nad 10 let.

Poleg tega je treba upoštevati tudi nova samoupravna sodišča, ki bodo na samoupraven način razreševala sporna razmerja med delovnimi ljudmi in občani in ki so enakovredna rednim sodiščem. Torej je mrežo sodišč treba ocenjevati tudi s tega vidika. Potrebna specializacija velja še bolj za višja sodišča, ki bodo morala še kvalitetneje opravljati svoje naloge. To pa je mogoče doseči samo v primeru, če bo tako sodišče imelo zadostno število sodnikov, kar je odvisno od pripada zadev. Ena od bistvenih nalog višjih sodišč bo zlasti instančno, to je pritožbeno sojenje, skrb za enotno sodno prakso in usklajevanje kaznovalne politike. Ob upoštevanju teh razlogov so v osnutku zakona predlagana samo 4 višja sodišča, glede na obseg dela in potrebno število sodnikov.

Glede na te kriterije, ki naj bi veljali za ustanovitev višjih sodišč, ni mogoče sprejeti predloga Medobčinskega sveta Zveze komunistov Slovenije Pomurja, ki ga je podprla tudi Komisija za narodnosti Skupščine SR Slovenije, da naj bi bilo višje sodišče tudi v Murski Soboti. Predvideni obseg dela za območje sedanjega okrožnega sodišča v Murski Soboti po novi pristojnosti je 746 zadev, za kar bi bilo potrebno 5,1 sodnikov. Če upoštevamo še posle predsednika sodišča, bi bilo potrebnih 6 sodnikov. Tak obseg dela pa nedvomno ne zadošča za nujno potrebno specializacijo sodnikov in ne zagotavlja kvalitetnega dela, saj ne bi bilo mogoče sestaviti niti dveh specializiranih senatov.

Mnenje, da bi se zaradi tega zmanjšale možnosti za uveljavitev ustavnih pravic pripadnikom madžarske narodnosti, po naši presoji ni utemeljeno. Tudi v bodoče bo višje sodišče v Mariboru skladno z 18. členom osnutka zakona moralo zagotoviti enakopravnost madžarskega jezika v postopku pred tem sodiščem, sicer pa bo predlagatelj tudi ta predlog še natančneje proučil. Mislimo, da je potrebno ta vprašanja reševati s skupnimi močmi in skupnimi prizadevanji in kar najbolj racionalno. Da bi mreža temeljnih sodišč omogočila že poudarjeno kvaliteto dela in učinkovitost sodišč, bo treba s skupnim sodelovanjem najti najustreznejše rešitve. Zato je bila vsem izvršnim svetom občinskih skupščin poslana informacija o predvideni mreži sodišč, da bi dali svoje predloge. Niso bili upoštevani nekateri dosedanji predlogi, ki potrebo po temeljnem sodišču komentirajo s tradicijo ali s povsem nenačelno zahtevo: če bo imela ta in ta občina temeljno sodišče, ga zahtevamo tudi mi, če pa bo tam oddelek, se tudi mi strinjamo z oddelkom, čeprav je sicer zahteva domnevno argumentirana s približno enakim obsegom predvidenega dela. Razširitev predlagane mreže občinskih sodišč bi ob upoštevanju vseh dosedanjih predlogov dejansko pomenila status quo. Temeljna sodišča bi bila na sedežih vseh sedanjih občinskih sodišč, kar je nedvomno povsem v nasprotju s sprejetimi idejno-političnimi izhodišči in tezami.

Pri tem je treba poudariti stališče, sprejeto na seji Komisije za pravosodje Skupščine SR Slovenije ob obravnavanju osnutka zakona, da predstavlja predlagano število sodišč, tako temeljnih kot višjih, skrajno mejo, do katere je bilo mogoče na podlagi objektivnih kriterijev postaviti mrežo temeljnih sodišč v Socialistični republiki Sloveniji.

Osnutek zakona povzema v idejno-političnih izhodiščih in tezah predlagana imena sodišč, kljub nekaterim nasprotnim predlogom. Če gre za temeljito vsebinsko preobrazbo pravosodnega sistema, naj bo ta izražena tudi v imenih sodišč, in eventualno koordiniranje z drugimi republikami, ki s svojimi že izdanimi zakoni samo delno izvajajo preobrazbo pravosodja, ne bi bilo smotrno.

Stvarna pristojnost sodišč glede na delovne teze ni bistveno spremenjena. Ob upoštevanju pripomb in predlogov je dopolnjena pristojnost temeljnih sodišč

za opravljanje preiskovalnih dejavnosti. Na izvenobravnavni senat 8 temeljnih sodišč, ki opravljajo preiskave in mladinsko sodstvo, je preneseno reševanje zadev tistih temeljnih sodišč, ki ne morejo sestaviti svojih izvenobravnavnih senatov, in odločanje o pritožbah zoper sklepe preiskovalnega sodnika, kadar opravlja preiskavo iz pristojnosti temeljnega sodišča; določena je pristojnost višjega sodišča za podaljšanje pripora do treh mesecev, čeprav so bila glede tega izražena stališča, naj bi o tem odločalo temeljno sodišče.

Pristojnost za reševanje upravnih in upravno-računskih sporov je dana Vrhovnemu sodišču SR Slovenije. Poleg tega je bila po predlogu skupščinskih teles precizneje določena pristojnost zunanjega oddelka temeljnega sodišča v senatnih zadevah z območja oddelka in ni prepuščena razporedu dela, kot je bilo v delovnih tezah. Ni pa mogoče, vsaj ne ta trenutek, pritrditi temu, naj bi zakon povsem določal pristojnost zunanjega oddelka, ker s tem ne bi bilo dovolj učinkovito izpeljano načelo smotrnosti in ekonomičnosti postopka in taka določba ne bi bila prilagojena sedanjim in prihodnjim potrebam.

Zaradi možnosti kvalitetnejšega in učinkovitejšega reševanja preiskav in mladinskega sodstva bi bilo tudi potrebno tehtno proučiti predloge, za katere ta trenutek mislimo, da niso dovolj utemeljeni, da bi tudi te zadeve reševala vsa temeljna sodišča. Iz istih razlogov in zaradi potrebne specializacije je bilo tudi gospodarsko sodstvo skoncentrirano samo na 4 temeljna sodišča, vendar pa bo resnično še potrebno proučiti predlog, naj bi gospodarske prestopke reševalo 8 temeljnih sodišč.

Osnutek zakona sicer vsebuje določbe o sestavi sodišč, ker menimo, da je po ustavnih določbah, kljub nekaterim nasprotnim stališčem, sestava sodišč v pristojnosti republike. Ker pa je po zavzetem stališču v organih federacije sestava sodišč stvar sodnih postopkov in ker predlagane spremembe procesnih zakonov že vsebujejo ustrezne določbe, bodo te v tem zakonu verjetno izpadle.

Določbe o sodnikih in sodnikih porotnikih so v primerjavi z delovnimi tezami le nebistveno spremenjene. Ob upoštevanju pripomb in predlogov vsebuje zakon le tele spremembe:

Sodniku, ki ni ponovno izvoljen ali je zaradi ukinitve sodišča predčasno razrešen, je dolžna družbenopolitična skupnost, ki ga voli, preskrbeti drugo delo, ki ustreza njegovim strokovnim sposobnostim. S tem so sodniki izenačeni z vodilnimi delavci po 12. členu zakona o medsebojnih razmerjih v združenem delu, s čimer je bolj zagotovljena njihova socialna varnost. Ob tem bo treba tudi proučiti vprašanje, če je v skladu z načeli osnutka zakona o združenem delu mogoče prenehanje dela sodniku zaradi ukinitve sodišča.

Ob določbah o pravici dodelitve sodnika k drugemu sodišču se pojavlja vprašanje, če je v skladu z volilnostjo sodnika, da je lahko dodeljen k drugemu sodišču zunaj območja družbenopolitične skupnosti, katere skupščina ga voli.

Pri volitvah sodnikov porotnikov je sprememba v tem, da so po določbah osnutka lahko ponovno izvoljeni in ne samo dvakrat zaporedoma. Nasprotna rešitev namreč ne bi bila v skladu z ustavno določbo. Pri določbah o sodnikih in sodnikih porotnikih bo glede na različne predloge nedvomno še potrebno proučiti vprašanje strokovnih pogojev in strokovnega izpopolnjevanja ter pogojev za izvolitev za posamezno vrsto sodišča, ne samo za sodnike, temveč za vse voljene in imenovane funkcionarje v pravosodju in vse pogoje izenačiti, kar bo predmet posebnega zakona. Poleg tega pa bo verjetno potrebno izenačiti razloge za razrešitev sodnikov in sodnikov porotnikov.

Vprašanje jezika, v katerem poslujejo sodišča, ureja 18. člen osnutka zakona. S tem so sprejeta stališča skupščinskih teles, da naj ne bi poseben zakon urejal dvojezičnega poslovanja vseh državnih organov, temveč naj ustrezne določbe vsebujejo vsi organizacijski pravosodni zakoni. Prvotna rešitev, da se vodi postopek v italijanskem oz. madžarskem jeziku, če stranka to zahteva, glede na pripombe, zlasti Komisije za narodnosti, osnutek zakona spreminja tako, da sodišča v območju, kjer je določena enakopravna uporaba italijanskega oz. madžarskega jezika, vodijo postopek tudi v teh jezikih, če stranka ta jezik uporablja. Tehnično izvedbo tega postopka, ki ne bo preprosta, bo podrobno urejal sodni poslovnik. Potrebno bo še proučiti predlog Komisije za narodnosti Skupščine SRS, da naj bi bila enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika še bolj poudarjena s tem, da bi se odstavek, ki vsebuje določbe o dvojezičnem poslovanju, pomaknil takoj za prvi odstavek 18. člena ali pa da bi bila ta določba vsebovana v posebnem členu.

Med drugimi splošnimi določbami osnutka zakona sta važnejši spremembi, da sodišče prekine postopek samo v primeru, če je predlagalo postopek za presojo ustavnosti zakona, ne pa tudi drugega predpisa oz. samoupravnega splošnega akta, kar je bilo sprejeto glede na dane pripombe, in da ni opredeljen inštitut porote, čeprav so delovne teze skladno z ustavo ta inštitut vsebovale. Na tako rešitev je vplivalo dejstvo, da je to v našem pravnem sistemu nov inštitut in da vprašanje udeležbe porotnikov, pristojnosti, sestave, funkcije porotnikov in postopka v porotnih zadevah še ni proučeno ter da je to tudi vprašanje procesnih zakonov, za katere je pristojna federacija.
za katere je pristojni federacija.

Osnutki sedanjih procesnih zakonov porote ne urejajo in smo na ureditev tega vprašanja tudi opozorili zvezne organe.

V določbah o občni in skupni seji so bili upoštevani predlogi. Tako je osnutek uvedel razširjeno skupno občno sejo in je skušal precizneje in v skladu z osnutkom zakona o samoupravnih sodiščih urediti sestavo skupne seje. Opustitev določbe o sprejemanju načelnih pravnih mnenj in način glasovanja naj bi povzročila, da bi se skupna seja usmerjala na dogovarjanje, ne pa na glasovanje oziroma preglasovanje.

To so v glavnem vprašanja, ki jih je bilo treba naglasiti pred obravnavanjem osnutka zakona o rednih sodiščih, da bi jih z vsestranskim delovanjem mogli urediti tako, da bodo nova sodišča v novem pravosodnem sistemu sposobna opravljati svoje naloge tako, kot delovni ljudje in občani od njih pričakujejo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Ne želi nihče več? Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o rednih sodiščih se sprejme.

2. Zbor združenega dela nalaga predlagatelju, da pripravi predlog zakona izhajajoč iz stališč Družbenopolitičnega zbora in v skladu z njimi upošteva predloge, dane v poročilih delovnih teles zbora in drugih gradivih ter predloge, dane v razpravi na današnji seji, zlasti pa da v dogovoru z zainteresiranimi občinami uskladi mrežo sodišč z interesi delovnih ljudi in občanov in določili zakona.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ni pripomb.) Potem dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (110 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep z večino glasov sprejet.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o javnem pravobranilstvu, ki ga je prav tako predložil Izvršni svet. Izvršni svet je določil tovarišico Evo Naglič za svojega predstavnika.

Zakon so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija. Danes smo prejeli na klop tudi amandma Izvršnega sveta k 19. členu, poleg tega pa sem sedaj prejel pismo od predsednika Družbenopolitičnega zbora, v katerem mi sporoča, da so sprejeli še amandma k 30. členu. Amandma se glasi: V drugi vrsti tega člena naj se besede »izpolnjuje pogoje za imenovanje po dosedanjih predpisih« nadomestijo z besedami »ima pravosodni izpit«.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Predstavnik Zakonodajno-pravne komisije!

Vladimir Žibrat: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija soglaša z vsemi amandmaji Komisije za pravosodje Skupščine SR Slovenije, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 30. 6. 1976, in amandmajem Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 19. členu. Komisija umika svoj amandma k 23. členu, ker meni, da je amandma Komisije za pravosodje k temu členu preciznejši.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih. Dajem na glasovanje amandmaje Komisije za pravosodje, ki se nanašajo na 17., 18., 23., 27. in 28. člen. Zakonodajno-pravna komisija se z njimi strinja, prav tako tudi Izvršni svet. Dajem te amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (98 delegatov glasuje za.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (4 delegati.)

Ugotavljam, da so z večino glasov sprejeti amandmaji Komisije za pravosodje k 17., 18., 23., 27. in 28. členu.

Sedaj dajem na glasovanje amandmaja Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanašata na 17. in 27. člen.

Kdor je za amandmaja Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (100 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.) Amandmaja sta z večino glasov sprejeta.

Sedaj prehajam na glasovanje o amandmaju Izvršnega sveta k 19. členu. Zakonodajno-pravna komisija se strinja z amandmajem, prav tako tudi Komisija za pravosodje. Kdor je za amandma k 19. členu, ki ga predlaga Izvršni svet, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Amandma je z večino glasov sprejet.

Imamo še amandma, ki ga je sprejel Družbenopolitični zbor k 30. členu. Besedilo amandmaja ste prejeli na klop. Kdor je za predloženi amandma, naj prosim glasuje! (98 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet tudi ta amandma.

S tem so vsi amandmaji izglasovani. Sedaj dajem na glasovanje predlog zakona o javnem pravobranilstvu v celoti. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97

delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o javnem pravobranilstvu z večino glasov sprejet.

Zaključujem 9. točko in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o javnem tožilstvu.

Tudi ta zakon je predložil Izvršni svet. Predstavnik predlagatelja je Eva Naglič. O zakonu so razpravljali: Odbor za družbenopolitični sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Eva Naglič!

Eva Naglič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek zakona o javnem tožilstvu je zasnovan na načelih, izraženih v ustavi Socialistične federativne republike Jugoslavije in v ustavi Socialistične republike Slovenije. Izdelan je skladno s tezami, ki so bile v tem zboru obravnavane na seji 31. marca letos. Upoštevani so tudi predlogi in pripombe, ki so bile dane v razpravi o predlogu za izdajo zakona o javnem tožilstvu. Ker so bila načela in posamezne rešitve, ki jih vsebuje predloženi osnutek, podrobno obrazložene v delovnih tezah in ker je obrazložen tudi predloženi osnutek zakona, bi opozorila samo na nekatere pomembnejše razlike med delovnimi tezami in predloženim osnutkom.

Javna tožilstva poleg pregona storilcev kaznivih dejanj in drugih dejanj, ki so kazniva, in vlaganja pravnih sredstev v okviru svoje dejavnosti tudi spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njihovih funkcij, ter dajejo predloge za preprečevanje družbeno nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti, družbene odgovornosti in socialistične morale.

V zvezi s to funkcijo javnih tožilstev je posebej poudarjeno, da take predloge dajejo tudi družbenopolitičnim organizacijam, ker si tudi te organizacije prizadevajo za iste cilje in ker so v širšem smislu tudi družbenopolitične organizacije odgovorne za stanje zakonitosti.

V predloženi osnutek je vnesena tudi določba, da javna tožilstva v območjih, za katera je z zakonom ali statutom družbenopolitične skupnosti določena enakopravna uporaba italijanskega oziroma madžarskega jezika, uporabljajo pri svojem poslovanju tudi madžarski oziroma italijanski jezik. Ta določba se razlikuje od določb, ki urejajo uporabo jezika narodnosti pri rednih in samoupravnih sodiščih. Razlika je zaradi tega, ker javna tožilstva glede na svojo funkcijo ne vodijo nobenega postopka. Njihovo občevanje s strankami je omejeno na sprejemanje ovadb, izjav in na obveščanje oškodovancev o zavrnitvi ovadbe. Ta določba zagotavlja, da bodo pripadniki narodnosti lahko dajali ovadbe v svojem jeziku in da jih bo javni tožilec tudi obveščal v njihovem jeziku.

Številni sedeži temeljnih javnih tožilstev so uskladeni s temeljnimi sodišči. Pri tem so bile upoštevane vse pripombe, ki so bile dane o številu in sedežih temeljnih javnih tožilstev. Da bi se zagotovila socialna varnost delavcev, ki opravljajo javno tožilsko funkcijo, in da bi se v tem pogledu izenačili z ostalimi funkcionarji, osnutek določa, da je družbenopolitična skupnost dolžna javnemu tožilcu oziroma namestniku, ki ga ni ponovno imenovala, preskrbeti drugo delo, ki ustreza njegovim strokovnim sposobnostim. Javnega tožilca in njegovega namestnika je iz v zakonu določenih razlogov tudi možno odstraniti.

O odstranitvi odloča višji javni tožilec. V delovnih tezah je bilo predvideno, da o odstranitvi javnega tožilca SR Slovenije odloča Komisija za administrativne zadeve, volitve in imenovanja pri Skupščini SR Slovenije. Zaradi pripomb, da imenovana komisija nima take pristojnosti, je bila ta določba v predloženem osnutku izpuščena. Predlagatelj meni, da v praksi do take situacije sploh ne bo prišlo, če pa bi že prišlo, se bo pač rešila z drugimi sredstvi. Ista rešitev velja tudi za predsednika Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Osnutek predvideva, da z 31. decembrom 1978 prenehajo delati sedanja javna tožilstva in da s 1. januarjem 1979. leta začnejo delati javna tožilstva, ki bodo ustanovljena po obravnavanem zakonu.

Da bi se nova javna tožilstva lahko formirala, je potrebno, da se do začetka dela določi začasna sistemizacija. Predloženi osnutek predvideva, da začasno sistemizacijo administrativnih in strokovnih delavcev določi javni tožilec SR Slovenije v soglasju z izvršnim svetom skupščine ustrezne družbenopolitične skupnosti. Taka rešitev se predlaga zato, ker vsem ostalim javnim tožilcem preneha funkcija in edino javni tožilec SR Slovenije ostane na svojem položaju. Zoper to rešitev so dane pripombe, in sicer da naj bi začasno sistemizacijo določali pristojni javni tožilci. Predlagatelj tega predloga za enkrat ni mogel upoštevati, ker sedanji občinski javni tožilci ne morejo biti pristojni, da bi določali sistemizacijo za bodoča temeljna javna tožilstva. Lahko jo sicer pripravijo, ne morejo pa je formalno pravno veljavno določiti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o javnem tožilstvu se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (91 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovarišico Elo Ulrih, članico Izvršnega sveta in predsednico Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Prejeli smo tudi informacijo o stanju in problemih pri usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v SR Sloveniji in informacijo Skupnosti socialnega varstva Slovenije o družbeni skrbi za otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Obveščam tudi, da je predlog zakona obravnavala kot enakopravni zbor Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije, ki je 7. 7. t. l. sprejela predlog zakona v besedilu, ki ga je predlagal Izvršni svet. Pričenjam razpravo. Prosim, besedo ima tovarišica Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje!

Ela Ulrih: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! O predlogu zakona pravzaprav nimam namena govoriti, ker je predložena pismena obrazložitev in ste jo lahko prebrali. Razlog, da sem se prijavila k besedi, je vloženi amandma. Če smem, tovariš predsednik, se bom opredelila do amandmaja.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije ne sprejema tega amandmaja. Razen osnovne šole v naši družbi nobeno drugo šolanje ni obvezno. Osnovna šola pa je že po ustavi in po zakonih obvezna, in to pravzaprav za vsako ceno tudi takrat in tam, kjer so družbeni pogoji ali družbene možnosti slabše, manj razvite. Po ustavi in zakonu je družba dolžna ustvariti možnosti, da se osnovno šolanje lahko razvija.

Zaradi tega ta predlog, da bi usposabljanje otrok z motnjami že pred vstopom v osnovno šolo razvijali obvezno tudi takrat in tam, kjer so ustvarjeni pogoji, ne more biti zakonska določba. Predlagatelj se zaveda, da je za otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju vsekakor koristno čimbolj zgodno vključevanje, vendar kot že predlagatelj amandmaja to ugotavlja, to ni možno, iz razlogov, ki jih nekatere navaja že predlagatelj amandmaja sam.

Zaenkrat še nimamo sredstev in služb, s katerimi bi odkrivali vse otroke v zgodnji starostni dobi, ki so prizadeti v svojem duševnem ali telesnem razvoju. Da bi to ugotovili, bi seveda morali takoj razviti to službo in zagotoviti, da z njo zajamemo slehernega otroka takoj po njegovem rojstvu. Disperzija otrok, ki so prizadeti v svojem duševnem ali telesnem razvoju, je seveda zelo velika. Ti otroci tako v podeželskih območjih kot v urbanih središčih. To pa seveda pomeni, da bi morali, takoj ko bi bilo usposabljanje v predšolski dobi obvezno, vse te otroke že v predšolski starosti pred 6. oziroma 7. letom starosti nekje koncentrirati, kjer bi jih lahko glede na stopnjo in vrsto motenosti ustrezno vzgajali. Taka koncentracija otrok po vrsti in stopnji motenosti še posebej ni možna oziroma je vezana s prevozi na dolgih relacijah ali pa z izgradnjo posebnih domov. S tem bi tudi otroka že v predšolski starosti odtrgali od njegove družine in ga vključili v dom. To pa je po mnenju predlagatelja še prezgodnja doba in tudi s tega vidika nismo pripravljeni na to.

Tudi strokovna obravnava bi morala biti zagotovljena in bi zato potrebovali občutno več strokovnih delavcev, ki zdaj komajda zadoščajo za to, kar nudimo tem otrokom v obveznem osnovnem šolanju oziroma v dodatnem šolanju za poklicno izobraževanje teh otrok.

Ne nazadnje so seveda tudi tu finančne možnosti, ki so za sedaj zelo skromne, kar je pokazala tudi današnja razprava pri sprejemanju osnutka družbenega plana in dogovora o temeljih plana.

Reči moram, da take določbe zakona ne bi mogli izvajati iz vseh prej navedenih razlogov. Preprosto bi ostal zakon mrtva črka na papirju. Nasprotno pa je tako iz zakona in še posebej iz informacije, ki je priložena k tej točki, razvidna skrb za otroke in mladostnike, motene v duševnem in telesnem razvoju. Razvidno je namreč, da se vsi zainteresirani samoupravni in družbeni dejavniki angažirajo za vse starostne stopnje otrok, da bi jim ublažili njihov položaj in da bi zagotovili optimalen možen razvoj vsakega takega otroka in mladostnika. Zato si ti dejavniki prizadevajo vključiti tudi predšolskega otroka v programe svoje dejavnosti in v mejah možnosti zagotoviti vsem tem prizadetim otrokom ustrezno in potrebno pomoč.

Mislim, da so sestavljalci amandmaja mislili na to, da bi se vsaj tam, kjer je to možno, zagotavljala družbena strokovna obravnava otroka že v predšolski starosti.

Prav k temu pa, mislim, zavezujejo vse te dejavnike drugi družbeni dokumenti. Zato ni treba, da bi dali to v zakon. S tem bi utegnili tudi deangažirati tiste družbene dejavnike, ki delajo to na prostovoljni osnovi in z resnično zavzetostjo za reševanje tega problema, sredstev za to, da bi zakonsko določbo izvajali, pa praktično nimamo.

Izvršni svet iz teh razlogov ne sprejema amandmaja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima predstavnik Zakonodajno-pravne komisije.

Vladimir Žibrat: Zakonodajno-pravna komisija opozarja, da je v njenem amandmaju k 10. členu po pomoti izpadla še navedba druge vrste prvega odstavka, v kateri naj se besedilo »občinske skupnosti« nadomesti z besedilom »pristojnim organom občinske skupnosti«.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih. Imamo amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 10. členu s popravkom, ki ga je dal predstavnik Zakonodajno-pravne komisije, in k 16. členu. Izvršni svet se z amandmajema strinja. Odbor za družbenoekonomske odnose nima pripomb. Dajem na glasovanje amandmaja Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (101 delegat glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Zakonodajno-pravne komisije k 10. in 16. členu z večino glasov sprejeta.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju skupine delegatov iz Maribora. Slišali smo obrazložitev tovarišice Ele Ulrih. Izvršni svet torej zavrača ta amandma. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Odbor nima pripomb.

Dajem predlog amandmaja na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (30 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (52 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (16 delegatov).

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Sedaj dajem predlog zakona v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (103 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegati.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju z večino glasov sprejet.

Zaključujem 11. točko in prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil dr. Antona Fazarinca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za zdravstvo in socialno

varstvo. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da zakon obravnavamo v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika, to je da se združita prva in druga faza.

Vprašujem delegate, ali ima kdo glede tega kakšno pripombo! (Nihče.) Zakon bomo torej obravnavali v drugi fazi kot osnutek zakona. Predlog za izdajo zakona in osnutek sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose ter Zakonodajno-pravna komisija. Vsa poročila smo prejeli. Obveščam vas, da je zakon obravnavala kot enakopraven zbor Skupščina Zdravstvene skupnosti. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima dr. Anton Fazarinc, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za zdravstvo!

Dr. Anton Fazarinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Pred slabimi tremi leti je tekla javna razprava o resoluciji o načrtovanju družine in zakonu o prekinitvi nosečnosti. Kot rezultat te razprave je bila aprila 1974 sprejeta resolucija o načrtovanju družine in družbenih prizadevanjih za njen nastanek in varnost. Glede zakona o prekinitvi nosečnosti, ki je bil tedaj predložen v javno razpravo, sočasno z ustavno razpravo, se je izoblikovalo stališče, da je svobodno odločanje o rojstvu otrok ena temeljnih človekovih pravic, ki naj bo zapisana v ustavi. Osnutek zakona, ki je danes pred vami, je v skladu z ustavo Socialistične republike Slovenije v celoti in z njenim 233. členom posebej. Ta člen se glasi:

»Pravica človeka je, da svobodno odloča o rojstvu otrok. Ta pravica se lahko omeji samo iz zdravstvenih razlogov.

V zvezi z uresničevanjem te pravice zagotavlja družbena skupnost potrebno izobrazbo ter ustrezno socialno varstvo in zdravstveno pomoč v skladu z zakonom«.

Priloženi osnutek zakona je v skladu tudi z resolucijo o načrtovanju družine in družbenih prizadevanj za njeno stanje in varnost. Z vsem tem se predlagani osnutek zakona vključuje v okvir prizadevanj za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov in za osvobajanje človeka in dela. Prispeva k preseganju protislovij med interesi posameznika in skupnosti, in to na področju najbolj zasebnega življenja, ki pa je tudi za socialistično skupnost zelo bistveno, tako zaradi celovitosti novih medčloveških odnosov kot zaradi soodvisnosti med splošnimi družbenoekonomskimi razmerami in motiviranostjo ljudi, da postanejo starši.

Politični pomen daje temu zakonu torej v prvi vrsti njegova vloga pri uresničevanju ustave v širšem pomenu. Zato ga moramo obravnavati kot enega od zakonov, ki jih sprejemamo v okviru ustavnega preoblikovanja našega celotnega družbenopolitičnega sistema. Posebna funkcija, ki jo ima v tem širšem okviru predlagani zakon, je opredeljena v njegovem naslovu in vsebini. Vendar pa tudi s to svojo posebno funkcijo zakon ne postavlja zaprte meje med zdravstvenimi, socialnimi in drugimi vidiki, ker take meje ni ne v življenjski praksi ljudi ne v strokovnem delu in niti ne v teoriji.

V predlaganem zakonu je zdravje pojmovano tako, kot smo ga definirali v svetovni zdravstveni organizaciji. To pomeni popolno telesno, duševno in socialno blagostanje. V našem primeru gre za tako pojmovanje zdravja ne samo potencialnih staršev ampak tudi otrok. Glede na to se z določbami tega zakona konkretizira tisti del načela iz 233. člena ustave SR Slovenije, ki govori o zdravstveni pomoči v zvezi z uresničevanjem pravice do svobodnega odločanja o

rojstvu otrok. Osnutek zakona ureja namreč oblike in načine zdravstvenega varstva, ki ga mora družbena skupnost zagotoviti človeku, da bi lahko svobodno uravnaval rojstvo otrok. Obenem se določajo omejitve te pravice zaradi varovanja življenja in zdravja imetnika te pravice in otroka, ki naj se rodi.

Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok je torej pripravljen na temeljih ustavnih določil, novih znanstvenih spoznanj na področju reprodukcije človeka ter naprednih gledanj na celotno varstvo zdravja.

Pristop k obravnavanemu vprašanju je popolnoma nov. Osnutek zakona za razliko od dosedanjega zakona ne obravnava le vprašanja prekinitve nosečnosti, temveč tudi vse ostale načine za uravnavanje rodnosti: kontracepcijo, sterilizacijo, zdravljenje neplodnosti. V splošnih določbah obravnava zakon najprej preprečevanje zanositve. Ta kategorija se izvirno pojavi v naši zakonodaji in uzakonja tako začasno kot stalno preprečevanje zanositve. Z mislijo, da je bolje preprečiti kot zdraviti, smo na čelo zakona postavili kontracepcijo. Zakon ne obravnava sredstev in načinov za začasno preprečevanje zanositve. Kontracepcija je bila že do sedaj dostopna kot del zagotovljenega zdravstvenega varstva.

Sterilizacijo obravnava zakon temeljiteje. Prvič, sterilizacija je poseg, s katerim človek glede na sedanjo stopnjo medicinske znanosti zavedno izgubi svojo oploditveno sposobnost, in drugič, o tem posegu do sedaj nismo imeli pravnega predpisa. V zakonu so zato postavljene omejitve pravice do sterilizacije v primerih, ko človekova volja ni popolnoma svobodna ali pravno relativna in v primerih, ko gre za mladega človeka, ki bi bil spričo nepovratnosti posega kasneje nepopravljivo prizadet v psihofizični integriteti.

Po novem zakonu bi bilo mogoče opraviti sterilizacijo razsodni zdravi osebi, ženski ali moškemu, ki je stara več kot 35 let, če s posegom ne bi ogrozili življenja osebe, ki sterilizacijo zahteva. Zahtevo po tem posegu bodo obravnavale komisije prve stopnje za umetno prekinitev nosečnosti. Komisija bo morala seznaniti tistega, ki bo sterilizacijo zahteval, z njenim pomenom in posledicami, predvsem pa z dejstvom, da je sterilizirana oseba stalno nesposobna za oploditev. Ker je to nepovratni poseg, bi se lahko opravil šele po 6 mesecih od odločitve, razen v primerih, ko je sterilizacija potrebna iz zdravstvenih razlogov. V tem času bi oseba, ki zahteva sterilizacijo, lahko še enkrat pretehtala svojo odločitev. Za osebo, ki ni razsodna, lahko zahtevajo sterilizacijo starši ali skrbniki s soglasjem organa občinske skupnosti socialnega skrbstva, ne glede na to, ali je oseba, ki naj bi bila sterilizirana, že polnoletna ali ne.

V tretjem poglavju obravnava osnutek zakona umetno prekinitev nosečnosti in uvaja več novosti. Zakon priznava splav za enakopravno metodo uravnavanja rojstev, omejuje pa ga z zdravstvenimi razlogi, med katerimi je najvažnejši trajanje nosečnosti ali drugače povedano, od dosedanjih predpisov v zvezi z umetno prekinitvijo nosečnosti, ki so določali pogoje, kdaj se sme opraviti, so v našem predlogu opredeljeni razlogi, zaradi katerih se ne sme opraviti. Zakon določa, da je umetna prekinitev nosečnosti medicinski poseg, ki se opravi na zahtevo nosečnice, če nosečnost ne traja več kot 10 tednov. V primerih, ko traja nosečnost več kot 10 tednov, pa se lahko opravi umetna prekinitev nosečnosti le, če je nevarnost posega za življenje in zdravje nosečnice ter za njeno bodoče materinstvo manjša od nevarnosti, ki grozi nosečnici ali otroku zaradi nadaljevanja nosečnosti in zaradi poroda.

Zakon torej dovoljuje umetno prekinitev nosečnosti do 10 tedna nosečnosti brez zadržkov, po 10 tednih pa določa v interesu zdravja postopek pri komisiji

za umetno prekinitev nosečnosti. V obsežnih raziskavah umetne prekinitve nosečnosti v svetovnem merilu je bilo ugotovljeno, da je komplikacij po splavu manj, čim krajša je nosečnost. Umetna prekinitev nosečnosti je namreč bistveno drugačen poseg v prvih tednih nosečnosti kot kasneje.

V primerih, ko nosečnost ne traja več kot 10 tednov, je s predloženim osnutkom predvideni postopek torej zelo enostaven. Nosečnica ima samo pogovor s socialnim delavcem, članom komisije, ki nosečnico z vso potrebno dokumentacijo napoti v ustrezno zdravstveno ustanovo za umetno prekinitev nosečnosti. Le v določenih primerih bo socialni delavec svetoval nosečnici še razgovor z zdravniki člani komisije. Pri tem pa bo vloga teh zdravnikov le svetovalna in nosečnica na svet komisije ni vezana. Ženske, noseče več kot 10 tednov, bodo morale zaradi interesa zdravja posredovati zahtevo po umetni prekinitvi nosečnosti komisiji prve stopnje. Komisija bo pretehtala, ali so razlogi za umetno prekinitev nosečnosti tehtnejši od razlogov za ohranitev nosečnosti in bo temu ustrezno odločala. V primeru zavrnitve zahteve se bo nosečnica lahko obrnila na komisijo druge stopnje, katere mnenje bo dokončno. Umetno prekinitev nosečnosti zahteva lahko tudi mladoletna nosečnica sama, če je le razsodna. Tudi nosečnica, ki ji je sicer odvzeta opravilna sposobnost, je pa razsodna, lahko sama zahteva prekinitev nosečnosti. Tako kot zahteva za sterilizacijo mora tudi zahteva za umetno prekinitev nosečnosti vsebovati privolitev oseb v smislu zakona o zdravstvenem varstvu.

V četrtem poglavju obravnava zakon zmanjšanje plodnosti. Zmanjšana plodnost se običajno obravnava kot individualni problem, čeprav to ni samo problem ljudi, ki ne morejo imeti svojih lastnih otrok. Ustava zagotavlja tudi pri tem ustrezno zdravstveno pomoč. Ženska in moški imata po tem zakonu pravico, da se ugotovi vzrok njune zmanjšane plodnosti in da se skuša odpraviti. Umetna osemenitev se lahko opravi samo ženski, ki je polnoletna, razsodna, zdrava in v taki starostni dobi, ki je za rojevanje najprimernejša. Umetno osemenitev se lahko izvede s semenom ženinega moža, s semenom drugega moškega ali s semenom moža in s semenom drugega moškega. Dajalec semena ne sme biti moški, ki ni telesno in duševno zdrav. Ta zahteva velja ne glede na to, ali je dajalec semena mož ženske, ki naj bi bila osemenjena, ali ne. Zakon zagotavlja anonimnost vseh oseb, ki so z umetno osemenitvijo prizadete, podatki pa so poklicna skrivnost. Umetno osemenitev bodo lahko opravljale samo zdravstvene institucije, ki jih bo določil Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo.

Zakon zavezuje vse zdravstvene, socialne in druge delavce, da seznanjajo zainteresirane s postopkom, potekom in učinkom uporabe sodobnih načinov in sredstev za uravnavanje rodnosti. Kot poudarjamo že v uvodu, predloženi osnutek zakona predstavlja torej uresničitev ustavne pravice o svobodnem odločanju o rojstvu otrok in s tem povezanih zdravstvenih ukrepov, družbeno potrditev znanstvenih dognanj na področju reprodukcije človeka in prispevek k družbeni akciji za odpravljanje ovir, ki omejujejo ljudi pri uresničevanju želje po otrocih, za uveljavljanje svobodnega, odgovornega in družbenoaktivnega starševstva in za humanizacijo odnosov med spoloma. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, lahko zaključim razpravo. Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona, se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (102 delegata glasujeta za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepa sprejet.

Zaključujem 12. točko in prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša dr. Mira Sajeta, namestnika republiškega sekretarja za urbanizem.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona so obravnavali: odbora za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora in Zbora občin ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš dr. Miro Saje!

Dr. Miro Saje: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Danes obravnavamo skupino zakonskih predlogov, s katerimi naj bi v bodoče urejali del zemljiške politike ter tudi uredili doslej še odprta vprašanja v zvezi z lastnino na delih stavb. V predlogih zakonov smo upoštevali skoraj vse pripombe, ki smo jih prejeli k osnutkom zakonov, s čimer smo na določen način vnesli v besedilo več jasnosti in preciznosti. Izbrane so bile variante, za katere so se delegati opredelili v dosedanji razpravi, sprejete pa so bile tudi nekatere predlagane izboljšave. Vse predloge, ki jih nismo mogli sprejeti iz kakršnegakoli razloga, smo utemeljili v obrazložitvah k vsakemu posameznemu zakonu. Da bi kompletirali zakonodajo s področja zemljiške politike, nam ob sprejetju te skupine zakonov manjka samo še zakon o gospodarjenju s stavbnimi zemljišči, za katerega pa so predloženi zakoni osnova. Zato bo po sprejetju predlogov zakonov, ki so danes pred vami, možno zaključiti tudi delo pri zakonu o gospodarjenju s stavbnimi zemljišči in ga predložiti Skupščini kot osnutek. Predlagatelj je obravnaval tudi predlagane amandmaje k posameznim zakonom in se z njimi strinja.

Predlagam, tovarišice in tovariši delegati, da predložene zakone skupno z amandmaji sprejmete! Hvala.

Podpredsednica Jolanda Slokar: Hvala! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (85 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev.

Zakon je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil dr. Mira Sajeta.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo.

Poročila ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Miroslav Kukec gospodarsko področje, 29. okoliš!

Miroslav Kukec: Tovarišica podpredsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov za Zbor združenega dela z gospodarskega področja 29. okoliša in skupina delegatov Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad za Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta obravnavali osnutek zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev in dali predlog, da se 4. člen predlaganega osnutka zakona spremeni tako, da bi se glasil: »Za potrebe stanovanjske in drugačne kompleksne graditve lahko določi skupščina občine zemljišče v mestu in naselju mestnega značaja oziroma na drugem območju, ki je po urbanističnem programu določeno za stanovanjsko graditev ali drugačno kompleksno graditev, vzgojno-prosvetne objekte in kompleksno industrijsko graditev, rekreacijske objekte in podobno«.

To stališče v predlogu tega zakona ni upoštevano niti ni iz obrazložitve predloga tega zakona razvidno, zakaj predlagatelj tega stališča ni sprejel. Glede na pomembnost vztrajamo pri predlagani spremembi 4. člena.

Podpredsednica Jolanda Slokar: Hvala! Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta. Prosim!

Dr. Miro Saje: Tovariš delegat opravičujem se, če obrazložitev glede dikcije 4. člena ni povsem jasna. Moram pa opozoriti, da se urbanistični načrt izdeluje v merilu 1 : 10 000. V večjem merilu se ne dela. To je pa merilo, na podlagi katerega ni mogoče precizno določiti meje in drugih zemljiških in prostorskih elementov. Zaradi tega je izbran v 4. členu zazidalni načrt. Ta je bil že sedaj podlaga za kompleksno razlastitev in je tudi podlaga za prenehanje lastninske pravice kakor tudi za izdajo lokacijskih dovoljenj in za druge prostorske akte. Zaradi tega predloga delegacije, ki je bil prisoten in zelo resno obravnavan pri končnem predlogu besedila zakona, niso mogli sprejeti. Prosim, da to upoštevate! Hvala lepa!

Podpredsednica Jolanda Slokar: Sprašujem tovariša Miroslava Kukca, če vztraja pri amandmaju!

Miroslav Kukec: Ne vztrajam?

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam najprej na obravnavo amandmajev.

Imamo dva amandmaja ki pa sta redakcijske narave. Amandmaja je sprejel Zbor občin. To sta amandmaja k 16. in 17. členu. Amandma k 16. členu se glasi:

»V oklepaju naj se poleg Uradnega lista SR Slovenije 27/72 citira tudi Uradni list SR Slovenije št. 29/72, in sicer tako, da se za številko 27/72 postavi vejica in doda številka 29/72«.

Amandma k 17. členu pa se glasi: »V drugi vrsti naj se beseda »drugega« nadomesti z besedo »druga«.

Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta za mnenje! (Se strinja.)

Zakonodajno-pravna komisija se tudi strinja.

Dajem najprej ta amandmaja na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (93 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Amandmaja sta z večino glasov sprejeta.

Sedaj dajem predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev, v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (89 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prometu z nepremičninami, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je določil tovariša dr. Mira Sajeta za svojega predstavnika.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja, Odbor za družbenopolitični sistem ter Zakonodajno-pravna komisija. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanaša na 9. člen. Se predlagatelj strinja z amandmajem? (Da.)

Potem dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (En delegat.)

Amandma je z večino glasov sprejet.

Dajem predlog zakona o prometu z nepremičninami v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (94 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Predlog zakona je z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o pravicah na delih stavb, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Ta zakon so obravnavali isti odbori in komisije. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanašajo na 19., 27., 36. člen. Izvršni svet se strinja z amandmaji. Odbor se prav tako strinja.

Kdor je za predložene amandmaje, naj prosim glasuje! (99 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Dajem predlog zakona o pravicah na delih stavb v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (98 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o blagovnih rezervah, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Miloša Šulina, člana Izvršnega sveta in začasnega predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene. Predlog so obravnavali: Odbor za družbenoekonomski razvoj in Odbor za finance ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Prosim? Besedo ima tovariš Miloš Šulin, član Izvršnega sveta in začasni predsednik Republiškega komiteja za tržišče in cene!

Miloš Šulin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Zakon, ki ga predlagamo, uresničuje določbo 2. točke prvega odstavka 321. člena ustave SR Slovenije, ki pravi, da republika z zakonom ureja razmerja na področju republiških blagovnih rezerv, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane. Po svoji vsebinski strani pa je zakon povezan tudi s 3. točko istega odstavka, ki se nanaša na urejanje razmerij na področju ljudske obrambe, ter z 20. točko istega odstavka, ki določa, da republika ureja z zakonom tudi področja varstva pred naravnimi nesrečami.

Tudi resolucija o družbenoekonomski politiki za leto 1976 zahteva, da se že v letošnjem letu začno oblikovati republiške in občinske blagovne rezerve, v skladu z dinamiko, predvideno v srednjeročnem programu oblikovanja blagovnih rezerv.

Gospodarska stabilnost in stopnja oskrbe tržišča sta poleg splošne učinkovitosti gospodarjenja v veliki meri odvisni tudi od obsega zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov, s katerimi razpolaga gospodarstvo kot rezervo za kontinuirano proizvodnjo in za kritje morebitnih motenj v redni preskrbi.

Zato je zagotovitev potrebnih zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov v prvi vrsti stvar organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo ali prometom določenih izdelkov. Poleg tega pa je treba računati tudi z motnjami širšega obsega, ki lahko prizadenejo družbo kot celoto ali njen večji ali manjši del. Te motnje so lahko posledica mednarodnih političnih kriz, nevarnosti napada na državo, elementarnih nesreč in podobnega.

V takšnih primerih je širša družbena skupnost zainteresirana in dolžna, da preskrbi ustrezna materialna sredstva kot svojo rezervo za nadaljnjo proizvodnjo in preskrbo prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

V naših pogojih, posebno pa v okviru koncepcije splošnega ljudskega odpora, dobiva sistem materialnih rezerv pomembno vlogo in nalogo, kajti materialne rezerve morajo ustrezati specifičnim zahtevam take borbe.

Z blagovnimi rezervami republike in občin bi predvsem dosegli dvoje: možnost takojšnje preskrbe z osnovnimi proizvodi v primeru izrednih razmer ter možnost takojšnje intervencije na trgu osnovnih proizvodov, če bi na njem prišlo do večjih motenj ali pa bi take motnje utegnile nastopiti.

Oblikovanje republiških blagovnih rezerv bi obenem omogočilo njihovo povezovanje z zveznimi blagovnimi rezervami, ki so v območju SR Slovenije, hkrati pa tudi usklajevanje politike oblikovanja porabe in hranjenja na enotnem jugoslovanskem tržišču. Republika pa bi po tej poti lahko tudi aktivneje vplivala na proizvodnjo in uporabo proizvodov, ki so zajeti v blagovnih rezervah, na stabilnejši razvoj proizvodnje blaga kakor tudi na njegov izvoz oziroma uvoz.

Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta na svojih sejah dne 28. aprila obravnavala in sprejela predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah skupaj z osnutkom zakona. Na podlagi razprave delegatov na zboru ter na podlagi predlogov, pripomb, mnenj in stališč skupščinskih teles je Izvršni svet pripravil ta predlog zakona.

Zakonski predlog, ki ga predlagamo v sprejem, se razlikuje od osnutka po tem, da je glede uporabe republiških stalnih blagovnih rezerv sprejeta ustreznejša rešitev, ki natančneje določa, da se te rezerve lahko izjemoma uporabijo tudi za potrebe občin v primeru izrednih razmer, če za odpravo motenj pri preskrbi z osnovnimi proizvodi občinske rezerve ne bi zadoščale. Možnost za uporabo republiških blagovnih rezerv za potrebe občin je v primeru vojne, naravne nesreče in večjih motenj na trgu blaga osnovne preskrbe.

V ostalem smo v predlogu zakona upoštevali v glavnem vse pripombe, dane k osnutku zakona. Glede na to, da predstavljajo stalne blagovne rezerve tudi pomembno komponento naše obrambne sposobnosti, je treba program republiških blagovnih rezerv šteti za sestavni del naših obrambnih priprav.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o republiških blagovnih rezervah.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (94 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Zaključujem 17. točko in prehajam na 18. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o skupnostih za ceste, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Livija Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Livio Jakomin!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik tovarišice in tovariši delegati!

Obstoječi republiški zakon o javnih cestah, ki obravnava Samoupravno interesno skupnost za ceste, ni usklađen z ustavo SR Slovenije.

Zakon o cestnih skupnostih bo pospešil oblikovanje in organiziranje interesnih skupnosti in uveljavitev novih družbenoekonomskih odnosov na tem področju in nove neposredne odnose z delavci v združenem delu kot subjekti družbene reprodukcije. Novo oblikovanje interesnih skupnosti za ceste v SR Sloveniji bo omogočilo svojim članom, delovnim ljudem in občanom, združenim v temeljnih ogranizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih, da bodo v okviru interesnih skupnosti sprejemali plane in programe za delo in razvoj skupnosti, da bodo ti plani in programi usklađeni med seboj in z družbenimi plani družbenopolitičnih skupnosti ter da bodo na tej podlagi zagotavljali usklajevanje odnosov v celotni družbeni reprodukciji in usmerili celotni materialni in družbeni razvoj v skladu s skupnimi, na samoupravnih temeljih določenimi interesi in cilji. V teh novih interesnih skupnostih bodo imeli delovni ljudje in občani možnost in pogoje za dosledno in kompleksno opravljanje svojih funkcij v procesu družbenega planiranja.

Osnutek zakona izhaja iz ugotovitev, da je dejavnost skupnosti za ceste posebnega družbenega pomena. Takšna opredelitev upravičuje obvezno ustanovitev interesnih skupnosti na področju javnih cest. Osnutek zakona predvideva obvezno članstvo delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela ter delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih skupaj z delavci temeljnih organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnost v cestnem gospodarstvu. Tako članstvo je predvideno glede na to, da je za javne ceste resnično zainteresiran najširši krog delovnih ljudi in občanov ter skoraj celotno združeno delo.

Osnutek zakona ne opredeljuje podrobno, kateri delavci so na strani izvajalcev interesne skupnosti za ceste. Nedvomno so to cestna podjetja. Poleg tega pa naj bi med obveznimi člani interesnih skupnosti na strani izvajalcev bile tudi organizacije združenega dela, ki so kakorkoli občasno vključene v cestno gospodarstvo. To so projektanti, gradbena podjetja in podobno.

Zakon bo moral podrobneje obdelati problematiko članstva in razčleniti samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti za ceste.

V skupnostih za ceste zadovoljujejo člani svoje osebne in skupne potrebe na področju javnih cest. Enakopravno in skupno oblikujejo politiko razvoja javnih cest, določajo program razvoja, združujejo sredstva in določajo namen njihove uporabe ter uresničujejo druge skupne interese.

Člani ustanovijo skupnost za ceste s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi. S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi in statutom skupnosti za ceste člani podrobno urejajo delovno področje, organizacijo skupnosti, sestav, pooblastila in odgovornosti skupščine in drugih organov skupnosti, način odločanja v skupščini in njenih organih, način, kako člani nadzorujejo delo organov upravljanja in strokovnih služb in druge zadeve skupnega pomena.

Z osnutkom zakona so predvidene območne skupnosti za ceste in skupnost za ceste SR Slovenije.

Območje območne skupnosti bodo člani določili s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti. Osnovno vodilo za tako predlagano opredelitev samouprave na tem področju je bilo v tem, da naj uporabniki cest odločajo, sklepajo in ukrepajo v okviru svojih pravic in dolžnosti o vseh javnih cestah svojega območja.

Uporabniki javnih cest morajo biti pri samoupravi na področju javnih cest zavestno angažirani, če hočemo doseči kvalitetne premike v tej smeri.

Zainteresiranost za ceste, ki je tako živa v večini krajevnih skupnosti na podeželju, mora najti prostor v vseh zainteresiranih skupnostih. Z zakonom bodo določena le načela za ustanovitev območnih skupnosti, in sicer glede na to, da naj bi bile območne skupnosti zaokroženi del cestnega omrežja, ki naj bi bil hkrati tudi funkcionalno in ekonomsko celovit. Samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi skupnosti pa je prepuščeno, da določi meje posamezne območne skupnosti. Nedvomno se bodo uporabniki in izvajalci na področju cest v posamezni občini samoupravno opredelili, kolikšno skupnost je smotrno in ekonomsko ustanoviti, da bo možno zagotavljati razvoj cestnega omrežja določenega območja, ki je dohodkovno že soodvisen.

Ker bo območje območne skupnosti praviloma obsegalo teritorij več občin, dejavnost cestnega gospodarstva v območju ene občine pa zadeva neposredno interes porabnikov samo te občine, se lahko tu ustanovi enotna ali temeljna skupnost za vprašanja cest občinskega pomena.

Dejavnost cestnega gospodarstva v območju ene občine pa je tesno povezana z dejavnostjo komunalnega gospodarstva, stanovanjskega gospodarstva, prometa in zvez ter drugih področij, zato bi se lahko vprašanja s področja cest lokalnega pomena urejevala skupaj z naštetimi dejavnostmi v okviru občinskih komunalnih skupnosti.

V skupščino območne skupnosti za ceste izvolijo delegate delavci temeljnih organizacij združenega dela s področja gospodarstva ter delovni ljudje v krajevni skupnosti v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti.

V Skupščino Skupnosti za ceste SR Slovenije delegirajo delegate ustrezni zbori območnih skupnosti.

Pristojnosti območnih skupnosti glede vseh cest v njihovem območju bodo izredno obsežne in zahtevne. Tako naj bi obsegale vse naloge od dolgoročnega, srednjeročnega in letnega planiranja razvoja in del na področju cestnega gospodarstva do izvajanja teh planov in zagotavljanja sredstev za njihovo realizacijo. V Skupnosti za ceste SR Slovenije, ki bo predvsem mesto usklajevanja in dogovarjanja ter reševanja zadev republiškega pomena s področja cestnega gospodarstva, pa bodo člani uresničevali skupne interese tako, da bodo skrbeli za skladen razvoj cestnega omrežja glede na policentrični razvoj Slovenije usklajevali in nato sprejemali dolgoročni in srednjeročni načrt razvoja cest v SR Sloveniji.

Pri tem je potrebno poudariti, da bodo te programe razvoja območne skupnosti samostojno načrtovale. V Skupnosti za ceste SR Slovenije pa se bodo ti programi morali med seboj usklajevati.

Pomembna vloga Skupnosti za ceste SR Slovenije pa bo tudi usklajevanje programov razvoja cest z realnimi možnostmi izvršitve teh programov. V Skupnosti za ceste SR Slovenije bodo njeni člani urejevali tudi zadeve v zvezi z gradnjo in rekonstrukcijo mednarodnih cest in tistih cest, ki so republiškega pomena. Katere so ceste republiškega pomena, pa bodo določili s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti.

Nadalje sodijo v pristojnost Skupnosti za ceste SR Slovenije še zadeve, ki se nanašajo na ceste v obmejnih območjih, in zadeve v zvezi z razvojem in vzdrževanjem cest v manj razvitih območjih.

Iz tega je razvidno, da gre za zadeve, ki se niti smotrno niti učinkovito ne bi dale reševati v ožjem območju. Poleg tega pa to terja enotna in skladna politika razvoja cestnega omrežja v republiki kakor tudi zagotovitev določene kvalitete celotnega cestnega omrežja, ne glede na sredstva, zbrana po območjih.

Za izvajanje nalog v okviru Skupnosti za ceste SR Slovenije območne skupnosti samoupravno združujejo sredstva. Samoupravno se namreč sporazumevajo o višini in načinu združevanja potrebnih sredstev za uresničevanje omenjenih skupnih interesov.

Zakon predvideva preobrazbo zbiranja sredstev za javne ceste. Samoupravno združevanje sredstev uporabnikov za vlaganje v javne ceste je pogoj za razvoj cestnega gospodarstva ter za lasten razvoj uporabnikov cest ter njihova družbena obveznost. Uporabniki cest bodo sklepali v okviru interesne skupnosti samoupravne sporazume o združevanju sredstev za zagotovitev dogovorjenega razvoja cestnega gospodarstva. Samoupravno združevanje sredstev, katerega obseg, kriteriji in pogoji za združevanje se bodo določali sporazumno v okviru Skupnosti za ceste SR Slovenije, bo postalo temeljni vir zbiranja sredstev za izvedbo osnovnih ciljev srednjeročnega razvoja javnih cest.

Tovarišice in tovariši delegati! S predloženim osnutkom oziroma zakonom naj bi se sistemsko uredilo področje samoupravnega organiziranja na področju javnih cest. Vsekakor pomeni ta zakon šele osnovo, na kateri naj bi slonela celotna izvedba razgibane samoupravne organiziranosti cestnega gospodarstva v SR Sloveniji. Zato bo za realizacijo načel zakona veliko premišljenih določb v samoupravnih sporazumih o ustanavljanju interesne skupnosti. Z ustanovitvijo interesne skupnosti na področju cest bi se zaključila prva faza samoupravnega organiziranja na področju prometne infrastrukture saj bi se ta skupnost pridružila že ustanovljenim skupnostim na področju železniškega, luškega in PTT prometa. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Prosim! Besedo ima tovariš Lampelj Franjo, gospodarsko področje, 13. okoliš - Maribor!

Franjo Lampelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Samoupravni organi samoupravnih organizacij in skupnosti v občini Maribor, pristojni odbori občinske skupščine, predsedstvo občinske skupščine in skupine delegatov za delegiranje v zbore republiške skupščine so razpravljali o predlogu za izdajo zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste in o osnutku zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste. Delegati občinske skupščine Maribor so že k predlogu za izdajo zakona dali pripombe in predloge. Iz predloženega osnutka zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste ugotavljamo, da predlagatelj naših pripomb glede samoupravne organiziranosti cestnih samoupravnih interesnih skupnosti ni upošteval. V vseh teh razpravah v občini so bila izoblikovana enotna stališča in podane zahteve samoupravnih organizacij in skupnosti, da je potrebno kar najbolj dosledno in neposredno izpeljati načelo, da se v samoupravni interesni skupnosti delovni ljudje in občani kot uporabniki združujejo z delavci, ki opravljajo določene dejavnosti, da oboji združujejo sredstva, določajo namen njihove uporabe, opredeljujejo pogoje in način opredeljevanja teh dejavnosti, sprejemajo in uresničujejo programe dela in razvoja, vplivajo na oblikovanje cen ipd.

Izhajajoč iz razprav v občini Maribor smo v dosedanjih razpravah o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste poudarjali predvsem naslednje: Zakon naj opredeli temeljne interese, ki naj bodo podlaga za združevanje dela in sredstev na področju cestnega gospodarstva. Temeljna samoupravna interesna skupnost mora biti delegatska baza za republiško skupnost. Delegatska baza za temeljne skupnosti pa morajo biti posebne delegacije v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela. Vse to pomeni graditev republiške samoupravne interesne skupnosti in baze navzgor oziroma iz temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti, ki povezujejo delovne ljudi in občane ene ali več občin v republiško cestno skupnost. Zavzemali smo se torej za temeljno samoupravno interesno skupnost, ker bodo v tej lahko najbolj neposredno zastopani interesi delovnih ljudi in občanov, temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, saj bi bilo protiustavno, da bi izvajali združevanje sredstev za izvedbo srednjeročnih in drugih programov iz načrtov mimo njih.

Predlagatelj v obrazložitvi pravilno ugotavlja, da je od rešitve tega osnovnega vprašanja odvisen ves koncept zakona, sam pa se je odločil, da ostanejo osnovna izhodišča tega osnutka nespremenjena od tistih v predlogu za izdajo zakona. Odločil se je torej za organizacijo samoupravnih interesnih skupnosti,

ki se povezujejo iz območnih v republiško skupnost za ceste. Pretirano je poudarjena bojazen, da bi gospodarjenje s cestnim omrežjem razdelili na 60 občin, da ne bi bil zavarovan širši družbeni interes in da ne bi prišli do izraza avtentični interesi. Primeri in izkušnje iz severovzhodne Slovenije kažejo, zlasti pa tiste iz obdobja usklajevanja in sprejemanja srednjeročnega načrta republiške cestne skupnosti, da usklajevanje programov in načrtov, od lokalnih do nacionalnih, ni iluzija, ampak ga je z utemeljenimi predlogi in razpravami možno realizirati. Trdimo lahko, da je bilo delo lokalnih činiteljev, koordinativna vloga regionalne skupnosti, delovanje strokovne službe in organov republiške skupnosti za ceste ob sestavljanju srednjeročnega načrta republiške cestne skupnosti po vsebini samoupravno.

Osnutek zakona, kot je predložen, bi pomenil v naši praksi in ob uveljavljanju sistema srečujočega planiranja, družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja korak nazaj. Zagotovo bi ne bil v taki meri prisoten neposredni vpliv temeljne skupnosti delovnih ljudi in občanov, temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti in občine, če upoštevamo, da je cestna dejavnost v večini občin že samoupravno organizirana. Ko govori predlagatelj o možnostih ustanavljanja temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti v občinah ima pri tem v mislih prenos skrbi za določene ceste lokalnega pomena na take skupnosti. Menimo, da tako stališče negira že obstoječe samoupravne oblike v občinah in ni v skladu z intencijami ustave o samoupravni organiziranosti tako pomembne dejavnosti, kot je cestno gospodarstvo. Pri sestavljanju osnutka zakona bi morali biti predvsem pozorni, da iz združenih sredstev ne ustvarjamo možnosti za nastajanje novega odtujenega kapitala. Združevanje sredstev, ki ne bi temeljilo na neposrednem odločanju o konkretnih programih in načrtih v delegatski bazi, samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju znotraj občin, med občinami in širšo družbeno skupnostjo, bi dejansko pomenilo odtujevanje sredstev neposrednih proizvajalcev in uporabnikov in ustvarjanje novega odtujenega kapitala in proračunski odnos. Delegati občine Maribor menijo, da bi moral osnutek zakona izhajati iz drugačnih izhodišč o samoupravnem organiziranju cestnega gospodarstva in združevanju sredstev za realizacijo programov in drugih nalog. To pa pomeni, da lahko izhajajo vse nadaljnje samoupravne interesne skupnosti iz temeljne skupnosti.

Pri tem nikakor ne bi smeli organizacijskih oblik samoupravnega delovanja prilagajati posameznim kategorijam oz. vrstam cest, ampak nasprotno, ob dosledni izpeljavi sistema iz temeljne samoupravne interesne skupnosti bi morali diferencirati programe in načrte od lokalnih do vseh nadaljnjih programov in načrtov cestne dejavnosti. Torej gre v smislu obrazložitve osnutka zakona s strani predlagatelja za drug koncept zakona, ki ne omogoča, da bi zakon izhajal iz temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti v občini ali za več občin. Le tako bomo lahko zagotovili spremembe glede zagotavljanja temeljnih in drugih virov za financiranje cest, za katere se tudi predlagatelj zavzema. Ob koncu moram poudariti, da se delegati krajevnih skupnosti in združenega dela v občini Maribor odločno zavzemajo za dosledno uveljavljanje samoupravnih odnosov na področju cestnega gospodarstva in vztrajajo, da naj predlog zakona in samoupravna organiziranost teh dejavnosti resnično omogočita odločanje, soodločanje in vpliv delovnih ljudi in občanov pri oblikovanju politike, združevanju sredstev ter programiranju in uporabi sredstev na vseh nivojih cestnega gospodarstva. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? Prosim, tovariš Livio Jakomin!

Livio Jakomin: Mislim, da sem dolžan dati na poročilo, ki ga je dal delegat iz Maribora, naslednje pojasnilo: Mislim, da ni protiustavno tako ustanavljanje republiške in območnih skupnosti. Ustava namreč v 68. členu omogoča prav takšno organiziranost na področju cestnega gospodarstva. Pred kratkim smo v tem zboru sprejemali in ustanavljali samoupravno interesno skupnost za PTT, ki izhaja iz istih principov, in sicer, da imamo območne skupnosti, iz katerih izpeljujemo republiško. Takrat ni bilo nobenih predlogov in nobenih protiustavnih konceptov.

Bojim se, da se izza takih predlogov skriva nekaj drugega. Mi ne želimo, da imajo občine, ki lahko zbirajo večja sredstva, določen monopol na svojem področju. Smisel predlagane ureditve je v tem, da se v širši regiji sredstva prelivajo in da se ustvarijo za vse občine približno enaki pogoji. Nedvomno je v mariborski regiji solidarnost prisotna, vendar moramo razumeti tudi to, da ne pišemo zakona samo za eno območje, ampak za celotno Socialistično republiko Slovenijo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Želi še kdo razpravljati? (Ne.)

Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o skupnostih za ceste se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in ostalih gradivih ter predloge, dane v razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (95 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Zaključujem 18. točko in prehajam na 19. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo, ki ga je Skupščini predložila v potrditev Posebna izobraževalna skupnost za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo.

Za svojega predstavnika je Skupnost določila Staneta Jenka, predsednika Skupnosti. Sporazum sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo poročila, prejeli pa smo tudi predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo. Danes pa smo prejeli tudi mnenje Izvršnega sveta, iz katerega izhaja, da Izvršni svet k sporazumu nima pripomb.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Predlog odloka je sprejet z večino glasov.

Zaključujem 19. in prehajam na 20. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o najetju posojila SR Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovariša Draga Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Predlog odloka sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.)

Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o najetju posojila SR Slovenije pri Narodni banki na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Predlog odloka je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, to je na predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Loterijski zavod Slovenije.

Za svojega predstavnika je predlagatelj določil tovariša Miroslava Šarčeviča, direktorja Loterijskega zavoda Slovenije. Predlagani predlog so obravnavali: odbora za finance našega zbora in Zbora občin ter Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo tudi predlog odloka o razdelitvi presežka dohodkov Loterijskega zavoda SR Slovenije po zaključnem računu za leto 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, mnenje Koordinacijskega odbora za družbene organizacije in društva Republiške konference SZDL Slovenije, Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka. Kdor je za, naj prosim glasuje! (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Predlog odloka je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 22. točko dnevnega reda, to je na predlog o razdelitvi dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, ki ga je prav tako predložil Loterijski zavod Slovenije.

Predstavnik je Miroslav Šarčevič. Predlog sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Izvršni svet je dal pozitivno mnenje. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Ne želi nihče? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razdelitvi dela dohodka Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (100 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata).

Predlog odloka je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 23. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976 do 1980,

ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Zakon so obravnavali: Odbor za finance našega zbora in Zbora občin ter Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo poročila, prejeli smo tudi mnenje oziroma predlog Izvršnega sveta Slovenije.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Janez Kučan, delegat Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ!

Janez Kučan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši. Delegacija SR Slovenije je osnutek štirih zveznih zakonov, ki so predloženi Skupščini, obravnavala na svoji današnji seji in jih primerjala s sprejetim osnutkom družbenega plana SFRJ za obdobje 1976—1980. V imenu delegacije predlagamo v vseh treh zborih enake pripombe k že sprejetim pripombam, ki so jih dali odbori in pa Izvršni svet. Pripombe dajemo zato, ker smo konec prejšnjega tedna uskladili osnutek plana SFRJ in ni bilo možnosti opraviti primerjave zakonov z osnutkom plana. Pripombe so v skladu s stališči, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela ob razpravi o srednjeročnem planu SFRJ in so takšnega značaja, da delegacija meni, da je nujno, da se sprejmejo kot pripombe Skupščine SR Slovenije k tem zakonom. Tako bo delegacija lažje usklajevala predloge zakonov z delegacijami iz drugih socialističnih republik in SAP Kosovo.

Pripombe k temu zakonu so naslednje:

K 3. členu: V prvem in drugem odstavku tega člena naj se za navedenima procentoma (0,17 %, 1,80 %) dodajo besede »družbenega proizvoda družbenega gospodarstva«. Glede na namen stalnih sredstev sklada je treba besedilo »namenska sredstva« nadomestiti z besedilom »namensko posojilo«, ker sicer ni jasno, da gre tudi pri teh sredstvih za posojilo in ne za nepovratna (namenska) sredstva.

K 10. členu: V 5. odstavku na koncu naj se besedilo »urejeno priznavanje tega zneska v obveznosti do gospodarsko manj razvitih republik in SAP Kosovo po letu 1980« nadomesti z besedilom: »urejen način obračunavanja teh sredstev po letu 1980«.

K 16. členu: Prvi odstavek tega člena naj se spremeni tako, da se glasi: »Pogoji, pod katerimi se stalna sredstva sklada iz drugega odstavka 1. člena tega zakona na samoupravni podlagi združijo in skupno vložijo v razvojne programe v gospodarsko manj razvitih republikah in Socialistični avtonomni pokrajini Kosovo, ne smejo biti manj ugodni kot pogoji, določeni v 15. členu tega zakona za stalna sredstva sklada, ki se oblikujejo iz obveznega posojila, razen če se zainteresirane organizacije združenega dela ter izvršni sveti skupščin socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin ne dogovorijo drugače.«

Predlagano besedilo je v skladu z dopolnitvijo teksta v osnutku zveznega družbenega plana za obdobje od leta 1976—1980. Upoštevati je tudi treba, da v primerih združevanja sredstev in skupnih vlaganj organizacije združenega dela prevzemajo tudi dolgoročen riziko poslovanja in je zato nujno zagotoviti ugodnejše pogoje od tistih, ki sicer veljajo za pogoje sredstev iz obveznega posojila.

Črta naj se tretji odstavek tega člena, kar je utemeljeno s predlagano dopolnitvijo prvega odstavka tega člena.

K 21. členu: Ta člen je treba preformulirati tako, da zakon ne bo veljal za nazaj.

Oblikovanje stalnih sredstev sklada za obdobje od 1. 1. 1976 do uveljavitve tega zakona naj se zagotovi s prehodno določbo v tem smislu, da bo nastala razlika v »višini sredstev, pokrita s petimi enakimi deli do konca srednjeročnega obdobja, to je do leta 1980«.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilih skupščinskih teles, v predlogu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije z dne 6. 7. ter pripombe, ki so bile dane na današnji seji zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona.

So kakšne pripombe k predlaganemu sklepu? (Ne.) Potem, dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je za naj prosim glasuje. (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Predlog sklepa je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 24. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v dobi od leta 1976 do leta 1980.

Zakon je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Zakon so obravnavali: odbora za finance našega zbora in Zbora občin ter Zakonodajnopravna komisija. Poročila smo prejeli, pa tudi predlog oziroma mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Janez Kučan!

Janez Kučan: Delegacija daje pripombo k 6. členu, in sicer naj se namesto besede »zagotavlja« vstavi beseda »omogoča«. Enako predlagamo tudi k 8. členu, poleg tega pa predlagamo, da se na koncu 8. člena črta besedilo »in Socialistični avtonomni pokrajini Vojvodini«. Predlog je utemeljen z ustreznim besedilom v srednjeročnem družbenem planu Jugoslavije do leta 1980.

Prav tako je potrebno 11. člen preformulirati tako, da zakon ne bo veljal za nazaj.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim? Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v dobi od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, ki so jih dala delovna telesa Zbora združenega dela, Izvršni svet in delegati na seji zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami soglasje k predlogu zakona. Kdor je za, naj prosim glasuje!

(93 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Predlog sklepa je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 25. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije.

Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta. Kdo želi razpravljati? Prosim, tovariš Kučan!

Janez Kučan: K prvemu členu delegacija predlaga, da se v prvi, tretji in peti vrsti besede »in avtonomnih pokrajin« nadomestijo z besedami »in SAP Kosovo«.

K 7. členu predlaga delegacija, da naj se v drugem odstavku na koncu doda besedilo: »na način, ki ga določajo socialistične republike in socialistični avtonomni pokrajini«. Dopolnitev omogoča, da republike oprostijo nekatere organizacije združenega dela tega prispevka.

K 11. členu predlagamo, da se dosedanji 11. člen v celoti črta in nadomesti z besedilom, ki je sprejeto v srednjeročnem planu Jugoslavije. 11. člen naj bi se glasil: »Devizna sredstva za potrebe sklada se bodo zagotavljala v skladu z zakonom.«

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.) Lahko zaključim? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe navedene v poročilih skupščinskih teles in pripombe, dane na današnji seji.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami da soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (94 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Predlagani sklep je sprejet z večino glasov.

Prehajamo na 26. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi poročilo oziroma mnenje Izvršnega sveta. Kdo želi razpravljati? Ne želi nihče? Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o delitvi sredstev sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja

gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku daje zbor pripombo, ki jo je dal delegat tovariš Kučan.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu s to pripombo soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Sklep je z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 27. točko dnevnega reda, to je na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977, ki ga je prav tako predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Z osnutkom delovnega programa smo prejeli tudi informacijo o uresničevanju delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1975 do julija 1976. Z dopisom z dne 6. 7. 1976 pa smo prejeli pismo predsednika Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek delovnega programa so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za agrarno politiko, Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja ter Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.)

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1976 do julija 1977.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da soglasje k predlogu delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1976 do julija 1977.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (2 delegata.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je sklep z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 28. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Za svojega predstavnika je Komisija določila pri vseh predlogih odlokov Marjeto Šentjurc, članico Komisije. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje. Kdor je za predlagani odlok, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.)

Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.) Z večino glasov je torej v našem zboru sprejet naslednji sestav Odbora za usmerjeno izobraževanje: predsednik Boris Berce, podpredsednik Lojze Cepuš, člani: Cvetka Erzetič, Martin Kajzer, Zdravko Kaltnekar, Mihaela Roth, Mladen Tancer, Mihaela Verbič, Vlado Vorih in Anita Žoher.

2. Predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve naše skupščine.

Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet. S tem je v našem zboru ponovno izvoljen za predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru Branko Vezovišek.

3. Predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov je prav tako predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije.

Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanje borcev NOV in vojaških invalidov. Kdor je za, naj prosim glasuje! (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet z večino glasov.

S tem je Just Miklavc v Zboru združenega dela razrešen dolžnosti namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanje borcev NOV in vojaških invalidov.

Prehajamo na 29. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za socialno-zdravstveno področje 3. okoliša, Nova Gorica bo odgovoril dr. Anton Fazarinc, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo.

Dr. Anton Fazarinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za socialno-zdravstveno področje 3. okoliša s sedežem v Novi Gorici je postavila v zvezi z vzroki pomanjkanja nekaterih vrst zdravil, zlasti preparata silubin, naslednje delegatsko vprašanje:

»Kje so vzroki, da primanjkuje zdravil proti sladkorni bolezni, zlasti preparata silubin?

Na postavljeno vprašanje dajemo naslednji odgovor:

Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo sicer ni pristojen za registracijo, uvoz in prodajo zdravil na debelo, je pa v mejah svojih ostalih pristojnosti storil vse, da bi se problem pomanjkanja nekaterih zdravil čim hitreje rešil. O tem problemu je že maja informiral pristojne zvezne organe, na opozorilo diabetološke službe in Zveze društev diabetikov SR Slovenije. V stiku

s proizvajalci in distributerji zdravil je ugotavljal in ocenjeval založenost z oralnimi antidiabetiki v SR Sloveniji. Javnost je bila obveščena o teh naporih Komiteja v Ljubljanskem dnevniku v začetku junija tega leta. Po informacijah, ki jih imamo od distributerjev zdravil, je na zalogi dovolj drugih oralnih antidiabetskih preparatov, primanjkuje pa preparatov bigvanidske skupine, kot so silubin, buformin in dipar. Distributerji imajo zagotovilo domačega proizvajalca Belupo, da bo eden od teh preparatov, to je buformin, na tržišču 17. tega meseca.

Vzroki za pomanjkanje nekaterih vrst zdravil, tudi zdravil proti sladkorni bolezni, so v tem, da domača farmacevtska industrija dejansko uvaža nekatera zdravila od tujih partnerjev, prikaže pa jih kot lasten proizvod. Zvezni komite za zdravstveno in socialno varstvo je opozoril to industrijo, da je takšno ravnanje napačno. Bila je postavljena zahteva, da farmacevtska industrija, ko odkupi licenco od tujih partnerjev, zdravila tudi proizvaja oziroma sprejme tehnološki postopek, ne pa da uvaža gotova zdravila in jih daje v promet kot lasten proizvod, s čimer dejansko monopolizira uvoz.

Ker je soglasje za uvoz, promet na debelo in izvoz zdravil v pristojnosti zveznih organov, menimo, da bi bilo potrebno zastavljeno delegatsko vprašanje postaviti Komisiji za zdravila pri Zveznem komiteju za zdravstveno in socialno varstvo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 25. okoliša, Domžale bo odgovoril Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 25. okoliša posredujemo naslednji odgovor:

Prva rezervata avtoceste na področju občine Domžale od Lukovice do meje z občino Žalec sta bila določena že leta 1969, ko je bil proučevan potek avtoceste na odseku Levec—Ločica po Savinjski dolini.

Prva varianta avtoceste je bila projektirana na področju Zlatega polja, druga pa po dolini Črnega grabna. Obe varianti sta bili navezani na potek avtoceste po južnem robu Savinjske doline in sta bili gradbeno, tehnično in prometno dokaj neugodni. S spremembo trase avtoceste v Savinjski dolini in njeno pomaknitvijo na severni rob doline, se je spremenil tudi potek variante avtoceste na odseku med Ločico in Lukovico. Izdelane idejne študije in variante so tudi pokazale, da bo mogoča dokončna izbira variante le na osnovi izdelanega idejnega projekta in na osnovi dokaj podrobnih geoloških raziskav.

Izdelava idejnih projektov je tekla v letih 1974 in 1975 in bo končana letos. Dodatno je bila izdelana še varianta s približno 2 km dolgim predorom, ki je po zadnjih izsledkih tudi najugodnejša. Idejni projekti bodo investitorju na voljo oktobra letos. Mesec dni po prejemu projektov bo izvršen strokovni pregled in ocena projektov, obenem pa bo sprožen postopek družbene verifikacije izbrane variante pri Skupščini občine Domžale in Republiškem sekretariatu za urbanizem. Na osnovi tako sprejetih stališč bo mogoče ukiniti rezervate izločenih variant in zožiti rezervat sprejete variante avtoceste na odseku med Ločico in mejo občine Domžale.

Z odlokom Skupščine mesta Ljubljana, sprejetim v letu 1974, sta bila določena rezervata tako imenovane gameljske in mengeške variante, ki potekata

tudi na področju občine Domžale. Potek obeh variant avtoceste je bil določen v sodelovanju s pristojno urbanistično službo Skupščine občine Domžale.

V začetku leta 1975 sta bili izdelani idejni študiji variant avtoceste v obeh rezervatih. Hkrati je bila naročena študija valorizacije prostora gameljske in mengeške variante avtoceste, ki naj bi služila kot osnova za izbor ene od obeh variant in za ukinitev rezervata izločene variante. Študija je bila izdelana januarja letos.

Iz doslej izdelane gradbeno-tehnične projektne dokumentacije in prometne študije, ki je bila narejena v okviru izdelave idejnih projektov cest vsega ljubljanskega cestnega sistema, izhaja, da je iz gradbenih in prometnih ozirov ugodnejša gameljska varianta avtoceste. Ob družbeni in prostorski verifikaciji projekta pa so se pojavile težave, ker je Skupščina občine Šiška zavzela odklonilno stališče do poteka gameljske variante v sedanji trasi na področju Šentvida, Skupščina občine Vič pa odklonilno stališče do poteka mengeške variante v Kozarjah.

Iz navedenega izhaja, da rezervata ene ali druge variante avtoceste na področju občine Domžale ni mogoče ukiniti vse dotlej, dokler ne bo rešen potek avtoceste na področju občin Vič in Šiška. Razgovori in dodatne študije so v teku, ni pa mogoče zatrdno zagotoviti datuma rešitve tega problema. Možna pa je zožitev rezervata v trasi obeh variant na najmanjšo možno mero. Tega dela se bo strokovna služba Republiške skupnosti za ceste nemudoma lotila. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim tovariša Draga Petroviča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za energetiko, da odgovori na delegatsko vprašanje skupine delegatov za prosvetno-kulturno področje 4. okoliša — Maribor!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 4. okoliša s področja prosvete in kulture za zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije je v zvezi s predlogom za izdajo zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo in osnutkom tega zakona postavila naslednje delegatsko vprašanje:

»Ali imajo delavci, zaposleni v elektrogospodarstvu, bonitete pri plačevanju električne energije? Če jih imajo, prosimo za pojasnilo, v kakšnem obsegu so le-te!«

Posredujem naslednji odgovor: Poleg osebnih dohodkov po plačilni listi oziroma poleg mase za osebne dohodke nima noben delavec v elektrogospodarstvu Slovenije nikakršnih bonitet. Odgovor na vprašanje je torej negativen. Ker pa smo kljub temu izvedli podrobnejšo poizvedbo o vseh drugih bonitetah, ki jih zajemajo samoupravni sporazumi in so vključeni v maso osebnega dohodka, navajamo zaradi jasnosti tudi te.

Tri temeljne organizacije, od skupno 26 temeljnih organizacij v podjetju DES, imajo poseben način plačevanja električne energije, pri čemer sicer plačujejo porabljeno električno energijo po veljavni tarifi, vendar se del stroškov za porabljeno električno energijo krije iz skupnih sredstev za osebne dohodke delavcev. To so Temeljna organizacija združenega dela Elektro Celje, Temeljna organizacija združenega dela Elektro Krško in Temeljna organizacija združenega dela Elektro Slovenj Gradec. Temeljna organizacija združenega dela Termoelektrarna Šoštanj je po združitvi z Rudnikom lignita Velenje zaradi enotne politike delitve dohodka v delovni organizaciji Rudarsko-elektroenergetskega kom-

binata Velenje dobila za svoje delavce deputatni premog, vendar prav tako v breme osebnih dohodkov. V Temeljni organizaciji združenega dela Termoelektrarna Trbovlje delavci prejemajo deputatni premog in plačilo za tristo kilovatnih ur električne energije mesečno.

Gradivo o bonitetah delavcev v elektrogospodarstvu, ki je vgrajeno v samoupravnih sporazumih, je dano v presojo koordinacijskim odborom Sindikata elektrogospodarstva Slovenije s predlogom, da se o bonitetah ponovno razpravlja in stališča temeljnih organizacij združenega dela v celoti poenoti na osnovi dogovorjenih kriterijev. Bonitete naj bi se v načelu nadomestile v celoti z izplačanimi osebnimi dohodki kot enotnim merilom za vloženo živo in minulo delo. Menimo, da bo zaradi teh vprašanj elektrogospodarstvo uvedlo sistem nagrajevanja, ki izenačuje delavce elektrogospodarstva z dejavnostjo celotnega združenega dela in uveljavilo celotno pravico, da za vloženo delo vsak delavec dobrine svobodno izbira. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Imamo še eno delegatsko vprašanje, pa tovariš Winkler ravno odgovarja v Zboru občin. Sprašujem, ali želi kdo postaviti novo delegatsko vprašanje! Prosim. Besedo ima tovariš Franc Mali, gospodarsko področje, 26. okoliš!

Franc Mali: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija za delegiranje delegatov v Zbor združenega dela iz 26. okoliša, Litija in Grosuplje se je sestala 18. junija in 8. julija in pri obravnavi gradiva za sejo Skupščine SR Slovenije sklenila, da posreduje Skupščini oziroma njeni strokovni službi sklepe. Delegacija prosi, da jih Skupščina pri svojem delu upošteva.

Postopek sprejemanja naj bo vedno dvofazen. Akti, ki jih Skupščina sprejema, so velikega pomena za vse, zato je potrebno najširši delegatski bazi dati možnost vpliva. Vemo pa, da je pri osnutku mogoče največkrat uspeti s predlaganimi spremembami in dopolnitvami.

Zakoni, ki jih delegati dobivamo z gradivom, naj bodo bolj obrazloženi, pri čemer naj predlagatelj v obrazložitvi točno pove, kaj se je na novo uredilo v primerjavi z zakonodajo, ki je določeno področje že urejala, katera zakonodaja se je spremenila in kateri zakoni ne veljajo več.

Veliko pripomb smo imeli k zakonom, ki so jih v republiški skupščini sprejemali namesto tistih družbenih dogovorov, ki bi morali biti do določenega roka formalno pravno veljavni za vse. Ne strinjamo se s takim načinom. Družbeni dogovor bi morali izpeljati pravočasno, tako da ne bi bilo potrebno normativno urejanje določenega področja. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Ne želi nihče več? Ker tovariša Winklerja ni, bomo poslušali odgovor na prihodnji seji, delegaciji pa bomo že pred tem posredovali pismeni odgovor. S tem zaključujem 33. sejo Zbora združenega dela in se zahvaljujem tistim, ki so vztrajali do konca.

(Seja je bila končana ob 18.05.)

34. seja

(30. julija 1976)

Predsedoval: Štefan Nemec,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemec: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 34. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in 1. odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Predlagam, da z današnjega dnevnega reda odložimo 9. in 10. točko dnevnega reda, to je osnutek zakona o opravljanju gospodarskih dejavnoti v tujini in osnutek zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije, ki nam jih je predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ, in da ju uvrstimo na dnevni red seje po skupščinskih počitnicah, ki bo predvidoma 29. septembra 1976. Razlog je predvsem v tem, da ni bilo dovolj časa, da bi zakona, ki urejata tako pomembna vprašanja, obravnavali vsi tisti, ki jih predlagane rešitve zadevajo, in da bi na ta način razčistili vsa vprašanja, ki se ob tem odpirajo. Vsekakor bo potrebno, da k zakonom da svoje mnenje tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in da osnutka zakonov obravnava tudi Republiški svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko.

Tak predlog je dal Odbor za družbenoekonomske odnose, ki je oba osnutka zakonov obravnaval. Če ima kdo izmed delegatov pripravljeno razpravo oziroma se je mislil prijaviti k razpravi, bi bilo prav, če svojo razpravo predloži pismeno, tako da bi jo posredovali telesom, ki bodo ta zakon obravnavala.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predložil v obravnavo Skupščini SR Slovenije predlog zakona o spremembi zakona o plačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo s predlogom, da se obravnava po hitrem postopku.

Glede na to predlagam, da zbor sprejme naslednji dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije;
2. odobritev zapisnika 33. seje Zbora združenega dela;
3. predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980;
4. uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih;
5. program ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini;
6. predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona;
7. predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja z električno energijo;
8. predlog zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975;
9. predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo;
10. osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit;
11. samoupravni sporazum o ustanovitvi Raziskovalne skupnosti Slovenije;
12. predlog poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije;
13. volitve in imenovanja;
14. vprašanja delegatov.

Ali ima kdo kakšno pripombo ali kak spreminjevalni predlog k predlaganemu dnevnemu redu? Prosim!

Besedo ima delegat Vlado Šanca, predsednik Odbora za finance našega zbora!

V l a d o Š a n c a : Odbor za finance, ki je pristojen za obravnavo predloga zakona o spremembi zakona o plačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo, s katerim je razširjen predlog dnevnega reda današnje seje zbora, tega zakona še ni obravnaval. Izvršni svet je namreč poslal Skupščini SR Slovenije ta predlog zakona šele včeraj, s predlogom, da se obravnava po hitrem postopku.

Zaradi tega predlagam, da se skladno z določilom 152. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ustanovi tričlanska komisija zbora. Komisija naj med sejo zbora prouči vsa vprašanja v zvezi s predloženim zakonom in tudi predlog, da se zakon obravnava po hitrem postopku, ter naj o tem poroča zboru. Pri delu komisije naj sodeluje tudi predstavnik Izvršnega sveta. Dokler komisija ne bo končala z delom, naj se obravnava te točke dnevnega reda odloži. Komisija naj sodeluje z enako komisijo, ki jo bo predvidoma imenoval Zbor občin. V komisijo predlagam naslednje delegate: Branka Popoviča, Ivana Zelenška in sebe.

Predsednik Š t e f a n N e m e c : Hvala lepa! Ima še kdo kakšno pripombo? (Nihče.) Potem predlagam, da z dvigom rok potrdimo predlagani dnevni red. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani dnevni red. Predlagam, da razpravljamo tudi o predlogu, ki ga je dal tovariš Šanca, predstavnik Odbora za finance. Ima kdo kakšno pripombo k predlogu o nalogah in sestavi komisije? (Ni pripomb.) Potem predlagam, da v komisijo, ki jo je predlagal tovariš Šanca, izvolimo delegate: Branka Popoviča, Ivana Zelenška in Vlada Šanco. Kdor je za predlagani predlog, da se ustanovi komisija v predlaganem sestavu, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog o imenovanju komisije soglasno sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Predlagam, da v komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora izvolimo naslednje delegate: za predsednika Erno Vrabič, za člana Janka Meha in Jožeta Škofiča. Ali so predlagani delegati navzoči? (Prosim, da dvignejo roko! (Vsi trije delegati so navzoči.)

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, lahko preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 34. sejo Zbora izvoljeni: za predsednika Erna Vrabič, za člana Janko Meh in Jože Škofič.

Prosim predsednika in člane Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, ter nato poročajo zboru.

Na današnjo sejo Zbora so bili povabljeni predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, Raziskovalne skupnosti Slovenije, Republiške skupnosti za zaposlovanje, Zdravstvene skupnosti Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti za elektrogospodarstvo Slovenije, Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet ter Centra za proučevanje sodelovanja z državami v razvoju.

Na sejo Zbora so bili povabljeni tudi predsedniki odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave SR Slovenije in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svoje naroda, vprašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v italijanskem ali madžarskem jeziku! Ne želi nihče? (Nihče.) Lahko torej ugotovim, da se ni prijavil noben delegat, da bi v svoji razpravi na seji zbora uporabil pravico, ki je določena z ustavo in poslovnikom.

Obveščam delegate, da bo po končani 2. točki dnevnega reda 3. skupna seja vseh zborov Skupščine SR Slovenije, na kateri bomo volili delegata za Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Po končanem glasovanju bo skupna seja prekinjena. Po dogovoru s predsednico Zbora občin in predsednikom Družbenopolitičnega zbora bomo nadaljevali sejo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora. Poslušali bomo ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980, ki ga bo dal Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, in uvodno obrazložitev k uresničevanju delegatskega sistema in

delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki jo bo dal Ludvik Golob, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora.

Po končanem skupnem zasedanju bo predsednik Skupščine SR Slovenije razglasil rezultat glasovanja in zaključil skupno sejo vseh treh zborov.

Po končani skupni seji vseh zborov bodo zbori nadaljevali z delom na ločenih sejah.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da vas v imenu predsednika Skupščine SR Slovenije vabim na sprejem, ki bo po končani seji zbora v avli pred veliko dvorano.

Nadaljujemo s 1. točko dnevnega reda zbora. Prosim predsednika Komisije, da poda poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja!

Erna Vrabič: Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 34. sejo, dne 30. aprila 1976.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 140 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 84 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 18 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 12 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 16 delegatov, iz obrtne in drugih dejavnosti 4 delegati, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev ter drugih delovnih skupnosti 5 delegatov in iz delegacije aktivnih vojaških in civilnih oseb v službi v oboroženih silah SFRJ 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij oziroma okolišev: z gospodarskega področja iz 4. okoliša 1 delegat, iz 14. okoliša 1 delegat, iz 15. okoliša 2 delegata, iz 30. okoliša 2 delegata, skupno 6 delegatov; s socialno-zdravstvenega področja iz 6. okoliša 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti iz 3. okoliša 1 delegat, iz 5. okoliša 1 delegat, skupaj 2 delegata; iz obrtne dejavnosti iz 11. okoliša 1 delegat. Skupno je odsotnih 10 delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakonom in ustavo SR Slovenije, zato predlaga, da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu Komisije? (Ne.) O poročilu bomo glasovali javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Prosim, kdor je za poročilo, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja. Ugotavljam, da je na zboru prisotna večina delegatov in da zbor lahko veljavno odloča.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 33. seje Zbora združenega dela.

Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika? (Ne.) Ker nima nihče nikakršnih pripomb, prosim, da z dvigom rok potrdimo zapisnik 33. seje Zbora združenega dela. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 33. seje Zbora združenega dela soglasno odobren.

S tem prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim delegate, da ostanejo v dvorani, da se med tem zberejo še delegati ostalih zborov na skupno zasedanje.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 12. uri.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svoja predstavnika je k tej točki določil Zvoneta Dragana, podpredsednika Izvršnega sveta in Jožeta Zakonjška, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Predlog družbenega plana ste prejeli z dopisom z dne 20. 7. 1976, bil pa je tudi objavljen v dnevnih časopisih Delo in Večer. Danes ste prejeli na klop redakcijske popravke Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje k predlogu družbenega plana.

Z dopisom z dne 23. 7. 1976 pa ste prejeli pregled pripomb in predlogov Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in informacijo Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem o sprejemanju samoupravnih sporazumov iz dogovora o temeljih družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Predlog družbenega plana so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Odbor za agrarno politiko našega zbora ter Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora občin, ki so dali skupno poročilo, Komisija za narodnosti, ki je dala poročilo, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Vsa ta poročila ste prejeli. Prejeli ste tudi amandmaje Skupščine občine Kranj, Skupščine občine Kamnik in Kulturne skupnosti Slovenije.

Danes ste prejeli tudi amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša — Kranj, ki je identičen z amandmajem Skupščine občine Kranj: V amandmaju pod 4 naj se spremeni navedba odstavka, in sicer namesto »5. odstavkom« je pravilno »6. odstavkom«, pod 2.9.2.

Danes ste prejeli na klop tudi stališča in sklepe Republiške konference SZDL Slovenije ter poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora, v katerem je predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, in amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predlagam, da izvolimo skupino treh delegatov, ki bo po razpravi proučila amandmaje in zavzela do njih stališča. Se strinjate s takim postopkom? Ima kdo kakšno pripombo? (Ne.) Predlagam, da v to skupino določimo naslednje delegate: Jožeta Kerta, predsednika Odbora za družbenoekonomski razvoj, Milana Boleta, predsednika Odbora za družbenoekonomske odnose našega zbora in Gojmira Vizoviška, delegata gospodarskega področja 13. okoliša iz Maribora. Ima kdo kak spreminjevalni predlog oziroma pripombe k sestavi te skupine? (Ne.) Potem predlagam, da to skupino izvolimo z dvigom rok. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala lepa. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta predlog sprejet soglasno.

Pričenjam razpravo. Ali želijo predstavniki predlagatelja in poročevalci odborov ali drugih teles še kaj ustno dodati k pismenim poročilom, ki ste jih dobili danes na klop? Besedo ima Jože Kert, poročevalec Odbora za družbenoekonomski razvoj našega zbora!

Jože Kert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker ste skupno poročilo odborov šele danes prejeli na klop, ga verjetno niste utegnili prebrati. Zato dovolite, da pred razpravo, da v njej ne bi ponavljali nekaterih že sprejetih amandmajev, te amandmaje še enkrat ponovim in jih obrazložim v imenu Odbora za družbenoekonomske odnose, Odbora za družbenoekonomski razvoj, Odbora za agrarno politiko našega zbora in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki so imeli skupno sejo dne 26. julija 1976.

V razpravi na omenjeni skupni seji odborov je bilo poudarjeno, da se s sprejemom družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 prvič uveljavlja nov sistem socialističnega planiranja v skladu z določbami nove ustave in na njeni podlagi sprejetega novega zakona o temeljih sistema družbenega planiranja, kakor tudi temeljnih določb, ki jih vsebuje osnutek zakona o združenem delu, predvsem glede družbenoekonomskih odnosov, pridobivanja in delitve dohodka ter samoupravne organiziranosti. Glede na to, da družbeni plan SR Slovenije ni samo najširši družbeni dogovor o skupnih ciljih, nalogah in obveznostih v prihodnjih letih, ki opredeljuje ukrepe in smeri bodočega materialnega razvoja naše družbe, temveč tudi družbeno angažirani dokument, tako po krogu sodelujočih pri njegovih pripravah kot po nosilcih njegovega uresničevanja, je bilo treba opraviti pri usklajevanju različnih interesov in potreb veliko in težavno delo, za kar gre priznanje vsem sodelujočim na vseh ravneh družbenega planiranja kot tudi predlagatelju tega pomembnega dokumenta.

Srednjeročni plan bo nedvomno dajal pobude in odpiral možnosti za razreševanje najbolj perečih vprašanj našega nadaljnjega razvoja. Zaokrožiti pa ga je treba še z vsemi dogovori in sporazumi, ki so njegov neizogibni sestavni del. Šele tako bodo namreč dejansko materializirani cilji in naloge, ki si jih zastavljamo za prihodnje srednjeročno obdobje. Za uresničevanje dogovorjenih nalog so po mnenju odborov pomembni tudi sistemski zakoni, ne nazadnje pa tudi kakovostno in tekoče spremljanje izvajanja plana, ki je v bistvu pogoj za uveljavitev temeljnih načel novega sistema samoupravnega družbenega planiranja.

Ocenjujoč predloženi predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije v celoti so odbori v zvezi s skupnimi interesi in cilji družbenega razvoja dali vso podporo planskim usmeritvam, ki bodo zagotovile kakovosten napredek razvoja proizvajalnih sil in družbenoekonomskih odnosov ter socialnega razvoja, v podrobni obravnavi pa so sklenili predlagati k posameznim točkam naslednje spreminjevalne in dopolnilne predloge:

K 1.3.1: Dvanajsti odstavek naj se po mnenju vseh odborov črta v celoti, ker je smiselno zajet v drugem odstavku. Amandma je redakcijskega značaja.

K 1.5, drugi odstavek: Na koncu drugega stavka naj se za besedo »jedil« črta pika in doda besedilo: »po sodobnih postopkih«. Ta dopolnitev je po mnenju odborov potrebna, da bi se zmanjšala nevarnost kupovanja dragih tujih licenc za pripravo jedil, ki ne ustrezajo potrebam družbene prehrane in navadam naših ljudi in zato ne najdejo potrebnega tržišča.

K 2.3, deseti odstavek: V četrti vrsti naj se črta beseda v oklepaju »časopisov«. Odbori menijo, da ne gre samo za vprašanje zbiranja starih časopisov, ampak za učinkovitejše zbiranje starega papirja nasploh.

K 2.9.4: Ta točka naj se črta v celoti, ker je enako besedilo že zajeto v točki 1.4.2, točke v nadaljevanju pa naj bi se preštevilčile.

K točki 3.4, drugi odstavek: Začetek zadnjega stavka tega odstavka naj se dopolni tako, da se glasi: »Prizadevala si bo tudi, da se odpravijo oziroma znižajo carinske stopnje za uvoz opreme za varstvo okolja, ki je doma ne proizvajamo, ter za nižje carinske stopnje pri«. Predlagana dopolnitev glede odprave ali znižanja carinske stopnje za uvoz opreme za varstvo okolja je potrebna zato, ker se sama oprema dobi na kredit, medtem ko je treba carino plačati takoj, za kar pa delovne organizacije pogosto nimajo likvidnih sredstev. Odbori so menili, da je nujno, da uvoz te opreme uživa podporo najširše družbene skupnosti. V celotnem obsegu sredstva, ki se zberejo na osnovi carin, predstavljajo le nepomemben del.

Odbori so obravnavali tudi amandmaje, ki so bili predloženi Skupščini SR Slovenije do seje odborov, in sicer Skupščine občine Kranj, Skupščine občine Kamnik in Kulturne skupnosti Slovenije. Glede njih so sprejeli naslednja stališča:

a) Amandmaji Skupščine občine Kranj:

Odbori soglašajo z amandmaji k točki 2.3, četrti odstavek, k točki 2.3, peti odstavek in k točki 2.3, enajsti odstavek (tretja alinea).

Odbori ne soglašajo z amandmajem k točki 2.9.2, da naj se za petim odstavkom vstavi nov odstavek v besedilu, kot ga predlaga Skupščina občine Kranj.

Mislim, da imate vsi delegati te amandmaje pred seboj.

Po mnenju odborov predloženo besedilo po svoji vsebini ne sodi v predlog družbenega plana, temveč v samoupravne sporazume in družbene dogovore o temeljih planov srednjeročnega razvoja Slovenije 1976—1980, zato naj se ta predlog upošteva pri prvih spremembah oziroma dopolnitvah družbenih dogovorov.

b) Amandmaji Skupščine občine Kamnik:

Odbori se niso strinjali s predlogom, da naj se v poglavju 2.5, v točki 2.5.1 doda novo besedilo, ki se nanaša na vprašanje vključitve lokalnih železniških prog v javni promet.

Odbori sodijo, da proučitev tega vprašanja spada v samoupravni sporazum o temeljih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980. Ustrezne predloge je potrebno proučiti tudi v regionalnih samoupravnih interesnih skupnostih, saj je med drugim treba uresničiti tudi dogovore o financiranju in stroških poslovanja.

c) Amandmaji Kulturne skupnosti Slovenije:

Odbori soglašajo z amandmajem k točki 2.3, prva alinea.

Odbori pa ne soglašajo z amandmaji k naslednjim točkam:

K točki 3, drugi odstavek: Besedilo družbenega plana je v tej točki dovolj kritično, prepočasen razvoj kinematografije pa ni le posledica šibke materialne osnove, temveč je povezan tudi z razvojem televizije.

K točki 1.3, sedmi odstavek: Amandmaja ni mogoče sprejeti, ker rast skupne porabe v naslednjih letih povezuje z rastjo družbenega proizvoda v družbenem sektorju in ne z rastjo družbenega proizvoda v celotnem gospodarstvu, kot to določa predloženo besedilo predloga plana.

K točki 1.3, enajsti odstavek: Filmski proizvodnji po mnenju odborov ne kaže pripisovati enakega pomena kot ga imajo knjižničarstvo in založništvo ter gledališka dejavnost in varstvo kulturne dediščine. Filmsko proizvodnjo bi tudi težko vključili med temeljne naloge na tem področju.

K točki 2.3, tretja alinea: Predloga ni mogoče sprejeti, saj je v nasprotju s sprejetim stališčem v samoupravnem sporazumu o temeljih planov, da se ne širi število upravičencev do odbitnih postavk in davčnih olajšav. Zato zadošča predloženo besedilo predloga plana, ki našteva politično-informativni tisk.

K točki 8.1, drugi odstavek: Odbori so menili, da izpostavljanje zakonskega zbiranja sredstev pred solidarnostnim združevanjem ni ustrezno in da je zato besedilo predloga plana boljše.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Predsednik Zdravstvene skupnosti Slovenije dr. Srečko Koren je poslal naslednje pismo:

Sporočamo vam, da je Zdravstvena skupnost Slovenije sklenila, da glede na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za dopolnitev drugega dela točke 1.3.6 predloga družbenega plana in glede na stališče 5. seje Republiške konference SZDL Slovenije z dne 27. 7. 1976 sama ne bo predložila amandmaja k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je bil sprejet na seji Skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije 28. 7. 1976.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima Metka Močnik, delegatka socialno-zdravstvenega področja, 1. okoliš, občina Ljubljana-Center!

Metka Močnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija za Zbor združenega dela iz 1. okoliša za socialno-zdravstveno področje soglasno podpira predlog stališč delegatov za ta zbor s socialno-zdravstvenega področja, ker je ugotovljeno, da so v predlogu družbenega plana razvoja neuskladeni razvojni interesi in potrebe vseh družbenih dejavnosti. V predlogu plana niso priznane prednosti tistim dejavnostim, ki neposredno pospešujejo gospodarski razvoj in produktivnost dela. Sedanja rast zdravstvenega varstva, ki je delavcem in občanom zagotovljena z zakonom o zdravstvenem varstvu, zahteva temeljitejše obravnavanje v srednjeročnem planu. Zdravstveno varstvo je odraz socialne politike v naši družbi, neposredno vpliva na produktivnost dela, njegov dejanski obseg določajo delovni ljudje in občani v okviru danih pravic. Stroški za zdravstveno varstvo pa so približno do polovice odvisni od tržnih cen materiala in storitev.

Zdravstvene delovne organizacije so pospešeno uvajale samoupravne odnose v svoje poslovanje, saj so že takoj po sprejetju ustavnih amandmajev pričele z oblikovanjem temeljnih organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti. Na tem področju so prednjačile pred vsemi ostalimi družbenimi dejavnostmi. Nadaljnja samoupravna organiziranost se kaže v oblikovanju nekaterih zdravstvenih centrov.

V samoupravnih interesnih skupnostih, ki imajo sicer z ustavo in zakonom točno opredeljene naloge, prihaja zaradi nerazvijanja samoupravnih odnosov do neskladij med delovnimi ljudmi in občani, temeljnimi organizacijami združenega dela, občinskimi, regionalnimi in Republiško zdravstveno skupnostjo in Zavodom SR Slovenije za družbeno planiranje. To povzroča nepravilno porazdelitev odgovornosti in bremen. Najtežji položaj v tej situaciji imajo zdravstvene organizacije združenega dela, ki naj izvajajo načelo svobodne menjave dela pri čistem proračunskem financiranju. Ker ni mogoče spremeniti obsega razpoložlji-

vih sredstev, je treba prilagoditi obseg dela. Prilagajanje obsega dela samo verbalno v okviru pogodb z zdravstvenimi delovnimi organizacijami ne prinaša zadovoljive rešitve, ampak pomeni prevalitev vsega rizika in odgovornosti na zdravstvene delovne organizacije.

Zdravstveno varstvo v družbenem planu razvoja ne sme biti opredeljeno samo kot faktor družbenega standarda. Ker s svojo dejavnostjo neposredno vpliva na povečano produktivnost v materialni proizvodnji, bi morala biti rast sredstev za zdravstvo usklajena z rastjo družbenega proizvoda. V celoti podpiramo stališče in sklepe delegatov iz delovnih organizacij zdravstveno-socialnega varstva, ki menijo, da je potrebno slediti razvojne interese in potrebe vseh družbenih dejavnosti. Prednost je treba priznati dejavnostim, ki neposredno pospešujejo gospodarski razvoj in vplivajo na produktivnost dela. Nujno je zagotoviti preko regionalnih in občinskih zdravstvenih skupnosti samoupravno dogovarjanje v menjavi dela, izhajajoč iz ustavnega načela, da imajo delavci, zaposleni v družbenih dejavnostih, enak družbenoekonomski položaj kot delavci v materialni proizvodnji.

Pri obravnavah osnutka zakona o združenem delu, ki jih je bilo samo v Kliničnem centru 25 z udeležbo 5120 zdravstvenih delavcev, so delavci te zahteve soglasno postavili.

Z vsakoletnimi družbenimi dogovori je treba v srednjeročnem obdobju po samoupravni poti zagotoviti zdravstvenemu varstvu sredstva za skladen razvoj do tiste mere, ki jo zmore naša družbena skupnost. To pomeni, da morajo zdravstvene delovne organizacije do skrajne mere racionalizirati svoje poslovanje, zdravstvene skupnosti pa opredeliti s pravilniki o izkoriščanju zdravstvenega varstva obseg dela ali pa z iskanjem dodatnih virov sredstev, kot so povečana participacija zavarovancev in tudi z njihovim samoprispevkom ter drugimi ukrepi zagotoviti zadostna sredstva.

Delegati 1. okoliša za socialno in zdravstveno področje predlagamo, da Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije podpre naša stališča, da sredstva za zdravstveno varstvo rastejo enako kot družbeni proizvod, ker ima zdravstveno varstvo direkten vpliv na produktivnost dela v materialni proizvodnji.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ker ne želi nihče več razpravljati, prosim skupino, ki jo je zbor izvolil, da se sestane ter zavzame stališče do amandmajev, ki so bili predloženi po seji odborov, in naj potem poroča zboru.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda. Prosim, da se tej skupini pridružijo tudi člani Odbora za družbenoekonomski razvoj, ki so danes navzoči.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Analizo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, skupaj s sklepi, sta predložila v obravnavo Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije in njegova delovna skupina za spremljanje in izvajanje delegatskega sistema. Za svojega predstavnika sta določila Vladimirja Gošnika, člana Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju vseh treh zborov. Gradivo je obravnaval Odbor za družbenopolitični sistem, ki je dal poročilo. Poročilo ste prejeli.

Predlagam, da izvolimo skupino treh delegatov, ki bo spremljala to razpravo in pripravila eventualne predloge za dopolnitev predloženih sklepov. Ali se strinjate s takim postopkom? (Da.) Ugotavljam, da se strinjate, zato predlagam, da v delovno skupino imenujemo naslednje delegate: Igorja Ponikvarja, Vojka Čoka in Mileno Česnik. Ali so navedeni delegati navzoči? Prosim, če dvignejo roko! Ugotavljam, da je navzoč le delegat Igor Ponikvar. Prosim, da določimo druge delegate. Je tovariš Fran Žumer navzoč? (Da.) Je tovarišica Zora Gosak navzoča? (Da.) Ima kdo kakšen spreminjevalni predlog? (Ne.) Potem prosim, če delegati glasujejo z dvigom rok za predlagano, skupino v sestavi: Igor Ponikvar, Franc Žumer in Zora Gosak! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala lepa.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima delegat Franc Žumer, gospodarsko področje, 8. okoliš, občina Kranj!

Franc Žumer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, ki delegira štiri delegate v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije in skupina delegatov, ki delegira enega delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta zasedali dne 26. julija 1976 v Kranju in sprejeli naslednje ugotovitve in pripombe:

Predlagamo, da se poleg kratkega povzetka analize, v katerem naj se navede predvsem, kakšno orientacijo nam je dala ocena delovanja delegatskega sistema, ki je bila vodjem delegacij in konferenc delegacij predložena na posvetovanju v Kranju dne 15. julija 1976, vključijo še ugotovitve, ki jih bom navedel.

Skupina delegatov ugotavlja, da je bil v zadnjem obdobju napravljen kvaliteten premik v organizaciji delovanja delegatskega sistema in na področju delegatskih odnosov. S tem se delegati pridružujejo splošni oceni, ki je dana v gradivu za današnjo razpravo. Vendar delegati v marsikateri delovni organizaciji čutijo nekatere nepotrebne zavore, ki bi sedaj, po začetnem obdobju uveljavljanja delegatskega sistema, že morale odpasti. Tako na primer v nekaterih delovnih organizacijah delegacije še vedno niso deležne potrebne pomoči. Vodstva strokovnih služb često nudijo ustrezno pomoč le tako imenovani notranji samoupravi, s tem pa onemogočajo delavcem odločanje o velikem delu ustvarjenega dohodka.

Delegacije so pogosto tudi preveč izolirane od delovanja samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, kar delegatom onemogoča, da bi dobili potrebne informacije za primerjavo oziroma za oceno dokumentov, ki so na dnevnem redu v Skupščini SR Slovenije in v Skupščini občine. Celo v nekaterih večjih delovnih organizacijah z večjim številom temeljnih delegacij so veliki odpori proti težnjam delegatov, da se uredijo pogoji za delo delegatov s poslovnikom, da se vzpostavi dovolj učinkovito informiranje, k čemur sodi tudi ustanovitev dokumentacijskih centrov, ki bi nudili tudi administrativno-tehnično pomoč delegacijam, in da se zagotovi organizirana pomoč strokovnih služb. V teh primerih delegati pogrešamo podporo družbenopolitičnih organizacij, med katerimi bi praktično lahko največ prispevala sindikalna organizacija.

V kranjskem gospodarstvu pa so delovne organizacije, ki imajo vzorno urejene navedene nujne pogoje za delovanje delegatskega sistema. V svojih pri-

zadevanjih za še boljše delovanje delegatskega sistema pa imajo težave pri racionalizaciji dela. Posebno službe samoupravljanja, ki pomagajo selekcionirati vsebino dnevnih redov, ki bolj zadevajo posamezne delovne organizacije, so v težavah, kako v kratkem času in na razumljiv način obrazložiti posamezne zadeve na konferenci delegacij.

Podoben, vendar že znan, je z delegatskim sistemom ozko povezan problem obravnave in odločanja na zborih delavcev. V vedno večjem številu delovnih organizacij vidijo izhod v organiziranju samoupravnih delovnih skupin. Ne nazadnje obstaja problem pasivnosti znatnega števila delegatov.

V skupini je bilo ugotovljeno, da se samo z zaostritvijo osebne odgovornosti stanje ne bo bistveno izboljšalo. Potrebno bi bilo boljše izobraževanje delegatov in sploh več samoupravnega izobraževanja vseh delovnih ljudi. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima Vlado Šanca, delegat gospodarskega področja, 9. okoliš, Jesenice!

Vlado Šanca: Delegati občine Jesenice smo obravnavali analizo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Ob tem smo bili seznanjeni z analizo, ki jo je izdelala Občinska konferenca Socialistične zveze. Pri pripravi te analize so sodelovale vse delegacije. Podobno analizo je pripravila tudi občinska skupščina. V razpravah pri analiziranju tega področja je bila postavljena vrsta vprašanj in danih tudi več predlogov in mnenj.

Analize in razprave v naši občini kažejo, da smo v praksi napravili šele prve korake pri uresničevanju ustavnih določil o delegatskem sistemu in delegatskih odnosih. Zato ponekod delegacije še niso postale temeljna oblika neposrednega vpliva delavskega razreda in delovnih ljudi na vsa dogajanja v naši družbi. V veliki meri se opažajo slabosti pri povezovanju: delegacije brez zadostne povezave s svojo bazo ne morejo prenašati v širšo družbeno skupnost resničnih hotenj, interesov in potreb delovnih ljudi.

Delegati smo tudi ugotovili, da ni zadosti povratnih informacij delegatov in da nekateri delegati menijo, da je njihovo delo končano po vrnitvi iz skupščine družbenopolitične ali samoupravne interesne skupnosti. Zato smo mnenja, da bi morali dati več poudarka temu, da mora delegat, ki je delegiran za sejo skupščine, poročati delegaciji in drugim samoupravnim organom o svojem delu v skupščini. Še posebej skrbno smo proučili predlagane sklepe predlagatelja, ki jih podpiramo, vendar tudi opozarjamo, da bi kazalo nekatere sklepe obdelati bolj konkretno. Predvsem menimo, da bi 6. točko morali dopolniti tako, da naj se v statutih in drugih splošnih aktih jasno zapiše organiziranost in delovanje samoupravnih organov ter potek informacij med zbori delavcev, samoupravnimi organi in delegacijami. Mislimo pri tem na povratne informacije. Pri tem je treba poudariti, da naj se samoupravni organi in zbori delavcev bolj zavzemajo za uresničevanje ustavne funkcije svojih delegatov in delegatskega sistema tudi s tem, da v splošnih aktih predpišejo, da bodo vsaj enkrat letno obravnavali delo svojih delegacij in delegatov.

K točki 10 pa smo mnenja, kot je bilo poudarjeno v razpravah delegacij, da bi bilo nujno poudariti, da je za čim boljše, pravočasno in učinkovito informiranje treba izdelati v vsaki organizaciji tudi sisteme informiranja znotraj temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti.

Pri obravnavi dela konferenc delegacij so delegacije opozorile tudi na problem sklepčnosti konferenc. Posebej so poudarile, da bi se morali odločno zavzeti za to, da mora biti vsaka temeljna organizacija združenega dela ali organizacija združenega dela, ki se združuje v konferenci, posebej odgovorna za delo svoje delegacije v konferenci, ker se često zgodi, da nedelavnost posameznih delegacij v konferenci hromi delo konference ali celo onemogoča oblikovanje stališč v konferenci delegacij. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Zaključujem razpravo in prosim delegate, ki so izvoljeni v skupino, to so Igor Ponikvar, Franc Žumer in Zora Gosak, da se sestanejo in da upoštevajo pripombe, ki so bile dane v razpravi pri pripravi predloga za morebitno dopolnitev predloženih sklepov.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda.

Ali je skupina delegatov, izvoljena za poročilo o amandmajih, končala delo? (Ne še.)

Prehajam na obravnavo 5. točke dnevnega reda, to je na program ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predložil Skupščini SR Slovenije v obravnavo: predlog sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji, poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini za leto 1975 in informacijo o izvajanju investicijskih in podobnih del v tujini in o izpolnjevanju pogojev pod katerimi smejo organizacije združenega dela pošiljati delavce na delo v tujino.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Pavla Gantarja, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za delo in Rada Mikliča, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za delo!

Celotno gradivo so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Poročila ste prejeli.

Pripombe je poslala skupina delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša.

Pričenjam razpravo. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta še ustno dopolniti predloženo gradivo? Besedo ima Pavel Gantar, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za delo!

Pavel Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! K tej točki je predloženo poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini za leto 1975 in ostala gradiva, ki jih je že omenil tovariš predsednik in jih ne bom ponavljal.

Omejil se bom samo na nekatera vprašanja, ki so aktualna v zvezi s predlogom sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini.

Zvezni izvršni svet je v programu ukrepov in akcij za postopno vračanje naših delavcev z dela v tujini in za njihovo delovno angažiranje v domovini, ki ga je potrdila Skupščina SFRJ 31. marca 1976, priporočil socialističnim republikam in avtonomnim pokrajinam, da sprejmejo svoje programe teh ukrepov in akcij.

Ko je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije obravnaval to problematiko, je ocenil, da doslej nismo bili dovolj uspešni pri ustvarjanju pogojev za vračanje naših delavcev iz tujine. Da bi bili bolj učinkoviti, je menil, da mora predložiti Skupščini SR Slovenije določene sklepe in priporočila, ki so predmet današnje obravnave.

Predlagani sklepi in priporočila dopolnjujejo sklepe in priporočila za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev na delu v tujini, ki jih je Skupščina SR Slovenije sprejela dne 27. 11. 1973, in sklepe in priporočila za reševanje problematike na področju zaposlovanja v naši republiki, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije dne 2. 7. 1975.

Predlog je usklađen z drugimi, do sedaj sprejetimi dokumenti, ki obravnavajo gibanje in problematiko na tem področju. Med temi so zlasti naslednji dokumenti: družbeni dogovor o minimalnih standardih za kulturne in življenjske pogoje pri zaposlovanju delavcev, na podlagi katerega so v pripravi samoupravni sporazumi o teh standardih, ki naj bi jih v okviru občin sprejele organizacije združenega dela in vsi drugi, ki zaposlujejo delavce. Zelo pomemben dokument je tudi družbeni dogovor o pospeševanju razvoja manj razvitih območij in manj razvitih obmejnih občin v naši republiki za obdobje 1976—1980, ker je prav iz teh območij največ delavcev na delu v tujini, predvsem zato, ker v teh območjih ni dovolj možnosti za zaposlitev in je zato malo pogojev za njihovo vračanje. Ravno na tem področju bo treba čim bolje uresničevati že sprejeti sklep o združevanju sredstev in o odpiranju novih delovnih mest.

Predloženi predlog sklepov in priporočil prispeva k realizaciji vseh omenjenih dokumentov in tvori z vsemi dokumenti vsebinsko celoto. Glavni namen vseh danes predloženih sklepov in priporočil je zlasti v tem, da bi se zagotovilo, da na vseh ravneh in v vseh strukturah pride bolj do izraza interes družbene skupnosti za vračanje naših delavcev z dela v tujini, zlasti pa za ustvarjanje možnosti za njihovo vključevanje v zaposlitev v domovini.

Posebej vas moram opozoriti na tisti del sklepov in priporočil, ki se nanaša na občinske skupščine in na njihovo večje in bolj organizirano prizadevanje za ustvarjanje pogojev za vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo delo oziroma zaposlovanje v domovini.

Opozorili bi na to, da so predlog sklepov in priporočil obravnavali: Svet za družbenoekonomske odnose, Koordinacijski odbor za vprašanje delavcev v tujini pri Republiški konferenci SZDL Slovenije, Predsedstvo sindikatov Slovenije, Komisija za aktivnost ZK v zvezi z odhodom na začasno delo naših delavcev v tujino pri Predsedstvu CK ZKS, Gospodarska zbornica Slovenije in vsi dejavniki, ki so po predlogu sklepov in priporočil nosilci posameznih nalog.

Vsi podpirajo predlog sklepov in priporočil. Mislim, da je potrebno omeniti še to, da sklepi in priporočila postajajo toliko bolj pomembni, ker nekatere države, kot sta na primer Nizozemska in ZR Nemčija, izražajo določeno pripravljenost, da finančno pomagajo pri strokovnem usposabljanju in pri zagotavljanju možnosti za zaposlovanje vračajočih se delavcev doma.

Izvršni svet se strinja z vsemi amandmaji skupščinskih teles, ki so bili danes predloženi, zlasti z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. Prav tako sprejema predlog Zakonodajno-pravne komisije k 6. in 11. točki sklepov in predlaga v smislu tega predloga, da se v alinei 6. točke sklepov črtata besedi »predlagal predpis« in nadomestita z besedami »pripravil predlog za pravno ureditev, s katero bodo določeni pogoji . . .«

V točki 11 ali v alinei 11. točke sklepov naj se črta beseda »rešil« in nadomesti z besedo »proučil«.

Tovariš predsednik! Predlagam, da zbor predlog sklepov in priporočil skupaj z amandmaji skupščinskih teles in amandmajema, ki sem ju pravkar predlagal, sprejme. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Tovariš sekretar! Kot razumem, je Izvršni svet predložil tudi dodatni amandma k 6. in 11. točki, ki pa ga ni pismeno predložil?

Pavel Gantar (iz klopi): Da. Smo za bolj jasne amandmaje.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima Donat Štibelj, delegat 8. okoliša za gospodarsko področje, občina Kranj!

Donat Štibelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 8. okoliša, ki delegira 4 delegate v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za področje gospodarstva in skupina delegatov, ki delegira 1 delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije, sta zasedali dne 26. julija 1976 v Kranju in obravnavali poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike za zaposlovanje naših delavcev v tujini za leto 1975. Nadalje sta obravnavali tudi predlog sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji. Omenjeni skupini se z gradivom, ki ga predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, strinjata in ga sprejemata. Skupini pa predlagata naslednje predloge sklepov in priporočil:

1. Skupščina SR Slovenije naj zaradi pomanjkljivih evidenc naloži vodenje evidenc o zaposlovanju naših delavcev v tujini in njihovem vračanju v domovino tisti službi, ki je za to najbolj usposobljena in ki lahko izdela enotne evidence, da bodo koristile vsem tistim dejavnikom, ki skrbijo za to, da bo zaposlovanje, predvsem pa vračanje še bolj načrtno, kot je bilo doslej.

2. Predlagamo, da Skupščina SR Slovenije naloži RTV Ljubljana, da v svojih oddajah še bolj konkretno sodeluje s takimi prispevki, iz katerih bi delavci, zaposleni v tujini, lahko konkretno spoznali, kakšna delovna mesta so v posameznih regijah na razpolago samo za tiste delavce, ki se bodo vrnili nazaj iz tujine.

3. Skupini delegatov predlagata Skupščini, da priporoči Republiški konferenci SZDL Slovenije, da še tesneje pomaga pri ustanavljanju novih društev in klubov na tistih področjih v tujini, kjer so zaposleni naši delavci.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Prosim, besedo ima Pavle Gantar, republiški sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z razpravo delegata iz Kranja, v kateri je navedel nekatera stališča svoje skupine delegatov, bom odgovoril na vse tri predloge oziroma pojasnil, kakšna so glede tega naša stališča.

Glede prvega vprašanja, v katerem je navedel, da naj Skupščina naloži zaradi pomanjkljivih evidenc o zaposlovanju in vračanju naših delavcev iz tujine

evidenco tisti službi, ki je zanjo najbolj usposobljena, bi opozoril, da je Skupščina SR Slovenije že 27. 11. 1973 sprejela sklep v okviru sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini, da Republiški sekretariat za delo sodeluje s pristojnimi zveznimi organi pri pripravah in izvajanju predpisov o tistih evidencah s področja dela, ki se nanašajo na zaposlovanje naših delavcev v tujini, še posebej evidenc o njihovih družinskih članih, ki ostajajo doma.

Moram vas obvestiti, da je Republiški sekretariat za delo stalno sodeloval pri pripravi zveznega zakona o evidencah s področja dela. Ta zakon je pripravljen. V zakonu je posebno poglavje tudi o evidenci delavcev na začasnem delu v tujini. Torej ta zakon je bil kot predlog v zvezni skupščini tako rekoč že tik pred sprejemom, vendar se je sprejem tega zakona nekoliko zavlekel, ker ga je potrebno uskladiti tudi s predloženim osnutkom zakona o združenem delu. Ta naloga je v delu oziroma je izvedena s predlogom zveznega zakona o evidenci na področju dela.

Kar se tiče druge točke razprave delegata iz Kranja, menim, da je ta zadeva zajeta v 16. točki današnjih predlogov in sklepov, s katerimi je naloženo Sekretariatu Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za informacije, da v sodelovanju s sredstvi javnega informiranja, tudi z RTV in drugimi, zagotovi, informiranost naših delavcev v tujini o politiki in o teh sklepih in priporočilih. Sekretariat za informacije naj se zavzema za to, da bi se zagotovilo, da bi bili naši delavci v tujini še posebej seznanjeni z realnimi možnostmi in pogoji za hitrejše vračanje iz tujine.

Glede tretjega stališča delegata iz Kranja pa bi opozoril delegate, da je tudi že zajeto v sklepih in priporočilih iz leta 1973, v katerih je med drugim Kulturni skupnosti Slovenije in Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije priporočeno, da v sodelovanju z dejavniki, ki se neposredno ukvarjajo s to problematiko, proučujeta možnost za smotrnejše izrabljanje prostega časa delavcev na delu v tujini, vzpodbujata njihov interes za kulturno dejavnost, jim nudita strokovno pomoč pri organiziranju prireditev, še posebej posameznim kulturnim skupinam, društvom in klubom v obliki nasvetov, pošiljanja strokovne literature itd.

Skratka, lahko ugotovim, da gre sicer za tri zelo pomembna področja, vendar so vsa zajeta že v nekaterih današnjih predlogih in sklepih, deloma pa v prejšnjih sklepih in priporočilih s področja zaposlovanja naših delavcev v tujini.

Postavlja pa se vprašanje, v kakšni meri smo učinkoviti pri realizaciji vseh sklepov. Razumljivo je, da bo treba našo učinkovitost povečati. Vsekakor je zelo aktivna Socialistična zveza Slovenije in njen Koordinacijski odbor za vprašanja delavcev v tujini, kar je razvidno iz poročila o tej problematiki, ki je predloženo za današnjo sejo. Moram povedati, da učinkovitost zlasti glede samoorganiziranja in informiranja naših delavcev, ki se je v zadnjem času nesporno zelo povečala, nekoliko zadržuje vprašanja, ki so finančne narave. Tudi za ta vprašanja so v sklepih dane naloge pristojnim organom.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Andrej Zadravec, kmetijsko področje, 5. okoliš, Murska Sobota!

Andrej Zadravec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

V zvezi s sprejetjem sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini, za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v Sloveniji želim opozoriti na nekatera dejstva, ki onemogočajo realizacijo teh sklepov in priporočil v Pomurju. Stopnja rasti zaposlovanja v Pomurju, predvidena z občinskimi resolucijami o družbenoekonomski politiki za leto 1976 v višini od 6—7 %, ne bo dosežena.

V prvem polletju 1976 se je v območju Pomurja ponovno zaposlilo samo 185 delavcev. V primerjavi s stanjem zaposlenosti konec leta 1975 se je stopnja rasti zaposlenosti povečala samo za 0,6 %. V občini Murska Sobota je ugotovljen padec zaposlenosti za 0,3 %. Glede na trenutno situacijo na področju zaposlovanja v Pomurju ne moremo pričakovati bistvenih sprememb v drugem polletju tega leta. Taka situacija na področju zaposlovanja v Pomurju ne omogoča zaposlitev niti pri naravnem prilivu delavcev. Pri tem ne omenjamo povratnikov iz tujine in delavcev, ki bi se lahko sprostili z deagrarizacijo, če bi želeli, da bi tudi v kmetijstvu, predvsem zasebnem, boljše gospodarili.

Tako je v območju Pomurja močno poraslo število brezposelnih. V prvem polletju 1976 je bilo pri Skupnosti za zaposlovanje poprečno evidentiranih 1862 iskalcev zaposlitve, od tega 834 žensk. V primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pomeni to povečanje za 29,3 %. To kaže, da so zaposlitvene možnosti v Pomurju res minimalne. Največ brezposelnih je iz občine Murska Sobota, in sicer 978. Zaposlovanje v tujini ne zavzema več obsega iz preteklih let, ko smo problem brezposelnosti v Pomurju reševali z začasnim zaposlovanjem v tujini. V prvem polletju tega leta se je iz Pomurja v tujini zaposlilo samo 731 delavcev, in to v glavnem sezonci povratniki, kar je za 16,7 % manj kot v istem obdobju lanskega leta. Kljub sprejetim ukrepom za vračanje delavcev iz tujine v Pomurju ne obstajajo objektivni pogoji za njihovo vračanje, čeprav je največ delavcev iz Slovenije na začasnem delu v tujini prav s področja Pomurja.

Do konca junija 1976 se je vrnil iz tujine in evidentiral svoj prihod pri Skupnosti za zaposlovanje kot iskalec zaposlitve 201 povratnik, od tega 59 žensk. To so v glavnem priučeni in kvalificirani delavci. Tukaj niso upoštevani delavci, ki so se vrnili in zaposlili na svojih kmetijah. Ta priliv pa bi bil še veliko večji, če bi obstajala možnost za zaposlitev, saj je veliko teh delavcev zaposlenih v tujini tudi 10 in več let in bi se želeli vrniti prav zaradi svojih otrok, ki obiskujejo nemške šole.

V letu 1975 je bilo povratnikov v območju Pomurja 543. Več kot polovica jih še vedno čaka na zaposlitev. Če primerjamo poprečno rast zaposlenosti v Pomurju v prvem polletju 1976 z istim lanskoletnim povprečjem, znaša ta 3,9 %, v občini Murska Sobota pa 1,8 %. Če primerjamo isto obdobje 1975, pa je ta odstotek 7,6 %, kar pomeni, da so bile zaposlitvene možnosti v letu 1975 veliko ugodnejše kot v letošnjem letu. Zato menimo, da ob stabilizacijskih ukrepih v našem gospodarstvu problem zaposlovanja, predvsem v nerazvitih območjih, samo zaostrujemo in ga ta območja brez pomoči širše slovenske skupnosti sama ne bodo mogla rešiti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Ali lahko zaključim razpravo? Prosim! Besedo ima Pavle Gantar!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Mislim, da je le potrebno nekaj povedati k problemu, ki ga je načel delegat iz Prekmurja. Vprašanje nezaposlenosti ima svoje družbenoekonomske, politične

in socialne dimenzije. Dolžnost vseh naših družbenih dejavnikov je, da ga čim bolj učinkovito rešujemo.

Mislim, da so jasne koncepcije in stališča v družbenem planu gospodarskega razvoja naše republike, ki ga danes sprejemate, da si je treba v SR Sloveniji prizadevati za čim bolj polno in produktivno zaposlitev, da je treba ravno vprašanjem zaposlenosti dati še poseben poudarek, zlasti v manj razvitih območjih, kjer nezaposlenost postaja problem.

Opozoril vas bom na nekaj vprašanj, ker bo treba situacijo na teh področjih še bolj načrtno reševati.

Na vsak način je treba več načrtnih prizadevanj za izboljšanje položaja kmetijstva, da bi bilo kmetijsko prebivalstvo bolj zainteresirano za delo v kmetijstvu, kar se tudi v predlogih sklepov in priporočil za današnjo sejo še posebej poudarja.

Mislim, da je treba posebej poudariti tudi to, da smo doslej pri obravnavanju problematike zaposlovanja v naši republiki dali še posebno nalogo poslovnim bankam, pri obravnavanju investicijskih programov in ustreznih kreditov za investicije gospodarskim organizacijam, da se posvetujejo oziroma da pri svojih odločitvah upoštevajo tudi mnenja Skupnosti za zaposlovanje, pri čemer naj upoštevajo problem zaposlenosti in nezaposlenosti. Mislim, da je tudi dolžnost vsega združenega dela, da preko ustreznih institucij z združevanjem dela in sredstev omogoči nova delovna mesta na teh področjih. Seveda morajo biti pripravljeni tudi ustrezni programi, da se bodo delavci iz teh področij lahko zaposlili.

Mislim, da je pomembno tudi vprašanje mobilnosti delovne sile, ker imamo pri nas še vedno področja, kjer se delavci lahko še zaposlijo. Treba bo tudi to upoštevati, ko se bodo reševali problemi zaposlenosti v posameznih regijah.

Vsekakor se strinjam, da je dolžnost vseh družbenih dejavnikov, da rešujejo problem zaposlenosti na teh področjih, zlasti še v Prekmurju, kjer je zlasti zaostren. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo. Najprej bomo rešili vprašanje, ki ga je načela delegacija iz Kranja.

Tovariš sekretar Gantar je navedel, da so vsa ta vprašanja, ki so postavljena pod točkama 1, 2 in 3, že zajeta v današnjih oziroma drugih prejšnjih sklepih, ki jih je navedel. Ali delegacija vztraja, da se o tem še posebej opredeljujemo, ali je zadovoljna z odgovorom?

Donat Štibelj (iz klopi): Z odgovorom smo zadovoljni.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Torej bomo glasovali o amandmajih. Dajem na glasovanje amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k ugotovitvam, k sklepom, in sicer k 4., 5., 8. in 13. točki, k priporočilom, k 5. točki.

Izvršni svet se z amandmaji strinja. Odbor se strinja. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so soglasno sprejeti amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. Izvršni svet predlaga:

1. V alinei 6. točke sklepa naj se črtata besedi: »predlagal predpis, s katerim se bodo uredili pogoji« in nadomestita z besedami: »pripravi predlog za pravno ureditev, s katerim bodo določeni pogoji«.

2. V alinei 11. točke sklepov naj se črta beseda »rešil« in nadomesti z besedo »proučil«.

Ali se delegati strinjajo s takim načinom predlaganja amandmajev ali pa zahtevajo, da se amandmaji predlože pismeno? (Delegati se strinjajo z ustnim predlaganjem amandmajev.) Ali se Zakonodajno-pravna komisija strinja? (Da.) Odbor ni navzoč. Dajem amandmaja Izvršnega sveta k 6. in 11. točki na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Amandmaja k 6. in 11. točki sta z večino glasov sprejeta.

Dajem na glasovanje predlog sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (130 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sklepov in priporočil soglasno sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in se vračam k 3. točki dnevnega reda, to je k predlogu družbenega plana.

Prosim skupino, da poda poročilo glede amandmajev, ki so bili predloženi! Besedo ima delegat Jože Kert!

Jože Kert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Komisija, ki je bila danes imenovana za pregled amandmajev in za spremljanje poteka razprave, se je sestala s komisijo Zbora občin in s celotnim Odborom za družbenoekonomski razvoj. Pregledali smo dva amandmaja, ker komisija ni obravnavala tistih amandmajev, ki so jih obravnavali že Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za agrarno politiko. Pregledali smo amandma Izvršnega sveta. Ta amandma ste danes prejeli na klop. Izvršni svet predlaga, da se v I. delu na 2. strani, 2. stolpec, za 4. alineo doda nova 5. alinea, ki se glasi: »Uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike, temelječe na kvalitetnejših osnovah, ter razvijanje celovitega poklicnega usmerjanja in štipendiranja, uveljavljanje življenjskih in kulturnih standardov pri zaposlovanju ter dogovarjanju sistema nagrajevanja delavcev po delu.«

S tem amandmajem se komisija strinja.

Drugi amandma Izvršnega sveta je, da naj se v II. delu, »Temeljne naloge na posameznih področjih skupne politike razvoja in ukrepi združenega dela«, točka 1.3.6. stran 4, 4. stolpec za 7. alineo vstavi naslednji odstavek: »Da bi uresničili hitrejši razvoj osnovnega in preventivnega zdravstvenega varstva in tako izboljšali zdravstveno stanje delavcev v združenem delu in zmanjšali izostajanje z dela zaradi bolezenskih razlogov, povečali produktivnost celotnega družbenega dela, krepili obrambno sposobnost, zagotavljali skladnejši regionalni razvoj ter zmanjšali neskladnost med doseženo razvojno stopnjo osnovnega in preventivnega zdravstvenega varstva, bodo v okviru razpoložljivih sredstev, ugotovljenih s samoupravnim sporazumom o temeljnih planih zdravstvenega varstva, rasla sredstva za osnovno in preventivno zdravstveno varstvo vzporedno z družbenim proizvodom.«

Tudi s tem amandmajem se komisija strinja. Mislim, da je amandma tudi v skladu z razpravo tov. Močnikove.

Nadalje je komisija pregledala amandmaje Komisije za narodnosti. S 1. amandmajem se ne strinja in ga odklanja iz istih razlogov kot predlagatelj, to je Izvršni svet. Z amandmajema pod številko dve in tri pa se komisija strinja.

Komisija je vzela na znanje tudi izjavo, da se Izvršni svet strinja z vsemi amandmaji odborov.

Predlagamo, da naš zbor sprejme amandmaje, ki sta jih sprejela naša komisija in Odbor za družbenoekonomski razvoj. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o tem poročilu? (Ne.) Lahko zaključim? Prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za družbenoekonomske odnose. Odbora za družbenoekonomski razvoj in odbora za agrarno politiko našega zbora in Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin. To so amandmaji, ki se nanašajo na točko 1.3.1, 12. odstavek, 4. stran, 3. stolpec, na točko 1.5, 2. odstavek, 5. stran, 4. stolpec, na točko 2.3, 10. odstavek, 3. alinea na točko 2.9, 10. stran, 3. stolpec in na točko 3.4, 2. odstavek, 12. stran, 1. stolpec.

Vprašujem, ali se Izvršni svet strinja s temi amandmaji! (Izvršni svet se strinja? Zakonodajno-pravna komisija se strinja? (Da.)

Dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za predlagane amandmaje, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Dajem na glasovanje amandmaje Komisije za narodnosti. Najprej imamo amandma k uvodnemu tekstu družbenega plana. Vprašujem predstavnika Komisije za narodnosti ali vztraja pri tem amandmaju! Tovariš Abram je predstavnik. Prosim! (Vztraja.) Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (16 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (89 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (15 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Dajem na glasovanje amandmaja Komisije za narodnosti iz poročila komisije pod zaporedno številko 2 in amandma pod zaporedno številko 3. Oba amandmaja naša komisija podpira, prav tako tudi Izvršni svet. Zakonodajno-pravna komisija se strinja.

Kdor je za predlagana amandmaja, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (3 delegati.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Komisije za narodnosti z večino glasov sprejeta.

Sedaj dajem na glasovanje amandma Izvršnega sveta. Komisija, ki je amandmaja pregledala, ju podpira. Zakonodajno-pravna komisija tudi. Dajem na glasovanje amandmaja Izvršnega sveta. Kdor je za, naj prosim glasuje! (129 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Izvršnega sveta z večino glasov sprejeta.

Sedaj prehajamo na amandmaje Skupščine občine Kranj. Imamo amandmaje k četrtemu odstavku, točka 2.3, k petemu odstavku, točka 2.3, k enajstemu odstavku, tretja alinea točka 2.3. Govorim o amandmajih, ki so v predlogu Skupščine občine Kranj pod točko 1.2 in 3. Odbor za družbenoekonomske odnose in drugi odbori, ki so amandmaje obravnavali, se strinjajo s temi amandmaji. Vprašujem Izvršni svet, ali se strinja s temi amandmaji! (Izvršni svet se strinja.) Zakonodajno-pravna komisija se strinja. Dajem amandmaje, ki so navedeni v poročilu Skupščine občine Kranj pod točkama 1.2 in 3, na glasovanje. Kdor je

za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (8 delegatov.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Skupščine občine Kranj z večino glasov sprejeta.

Sedaj dajem na glasovanje amandma Skupščine občine Kranj k točki 2.9.2. Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj ne podpirata tega amandmaja. Izvršni svet? (Izvršni svet ga tudi ne podpira.) Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (15 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (35 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (24 delegatov.) Amandma ni sprejet.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmaju, ki ga je poslala Skupščina občine Kamnik in ki se nanaša na točko 2.5.1. Amandma je glede kamniške proge. Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Odbor za agrarno politiko ne podpirajo tega amandmaja. Izvršni svet ne podpira tega amandmaja. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem ta amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (18 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (81 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (24 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma Skupščine občine Kamnik ni sprejet.

Sedaj dajem na glasovanje amandmaje Kulturne skupnosti Slovenije, in sicer k amandmajem pod točko 1.2 in 3 predloga Kulturne skupnosti Slovenije. Odbor ne podpira teh amandmajev. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Izvršni svet amandmajev ne podpira. Dajem te amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (3 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (105 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (17 delegatov.)

Ugotavljam, da amandmaji pod 1.2 in 3 niso sprejeti.

Sedaj prehajam na amandma, ki sledi iz istega poročila pod točko 4, in sicer k prvi alinei točke 2.3, tretji stolpec na 11. strani. Odbori podpirajo ta amandma. Izvršni svet ga tudi podpira. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem ta amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje. (127 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (4 delegati.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Sedaj imamo še amandmaja pod točko 5 in 6. To sta amandmaja k tretji alinei 2.3 točke in k drugem odstavku točke 8.1. Odbori ne podpirajo teh dveh amandmajev. Izvršni svet ju tudi ne podpira. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem amandmaja, ki sta navedena v predlogu Kulturne skupnosti Slovenije pod točko 5 in 6, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (4 delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (101 delegat.) Se je kdo vzdržal? (20 delegatov.)

Amandmaja nista sprejeta.

S tem smo glasovali o vseh amandmajih. Sedaj dajem predlog družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (193 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Tovarišice in tovariši! Sprejem družbenega plana Socialistične republike Slovenije je sklepno dejanje intenzivne in raznovrstne aktivnosti samoupravnih, političnih in upravnih ter strokovnih dejavnosti. Na tej osnovi začenjamo izvajati, v skladu z ustavnimi načeli, zakon o planiranju po načelih sklepov kon-

gresov Zveze komunistov, kar predstavlja resnični napredek pri poglabljanju samoupravnih odnosov pri odločanju delavcev in delovnih ljudi o rezultatih svojega dela in pogojev dela, saj temelji ta plan na samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, o katerih so se delavci in delovni ljudje odločali z osebnim izjavljanjem. Menim, da je plan angažiran dogovor nas vseh in nas obvezuje z nalogo skupne odgovornosti za njegovo uspešno izvajanje.

Obveščam vas tudi, da me je predsednik Družbenopolitičnega zbora obvestil, da je Družbenopolitični zbor sprejel stališča k planu v takem besedilu, kot so bila nam predložena.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda in se vračam na 4. točko dnevnega reda.

Prosim komisijo, ki smo jo izvolili, da poda poročilo!

Igor Ponikvar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, ki jo je izvolil zbor za spremljanje razprave o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih in za pripravo sprememb in dopolnitev k zaključku, je ugotovila naslednje:

Pismena stališča h gradivu sta poslali skupina delegatov za gospodarsko področje 7. okoliša in skupina delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša. Obe skupini delegatov opozarjata na problem dajanja strokovne pomoči strokovnih služb delovnih organizacij in služb občinskih skupščin.

Naša skupina je ocenila, da opozarja in razčlenjuje navedeni problem predloženo gradivo na več mestih. Poleg tega pa je v zaključkih v 5. in 6. točki posebej izpostavljena naloga strokovnih in drugih služb v temeljnih organizacijah združenega dela. Tudi v uvodnem ekspozeju je bilo reševanje teh vprašanj posebej poudarjeno. Nakazane so bile konkretne naloge služb in poslovodnih organov in njihov odnos do delegacij. Glede na to naša skupina meni, da predloženih sklepov v tem delu ni potrebno spreminjati oziroma dopolnjevati.

Pri ocenjevanju popolnosti te analize in sklepov pa je treba še upoštevati, da je to že tretja analiza o izvajanju delegatskega sistema in da vse tri tvorijo celoto.

Med njimi predstavljajo sklepi in priporočila, ki smo jih sprejeli 25. aprila lani, program dolgoročnega razvoja in stalnega izpopolnjevanja delegatskega sistema.

Sklepi danes obravnavane analize pa opozarjajo le na nekatere aktualne probleme in naloge. Prav zato skupina nima nobenega predloga za dopolnitev oziroma spremembo sklepov te analize in predlaga, da jih v celoti sprejmemo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Sprašujem tovariša Šanca, ki je dal konkretne predloge k 6. in 11. točki teh sklepov, ali je s tem zadovoljen! (Da.) Želi o tem poročilu kdo razpravljati? (Ne.)

Dajem na glasovanje naslednji sklep:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema analizo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnosti, skupaj s sklepi kot sestavnim delom analize.

Kdor je za, naj prosim glasuje! (126 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep z večino glasov sprejet.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša dr. Antona Fazarinca, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Izvršni svet predlaga, da Skupščina zakon obravnava v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, to je da se združita prva in druga faza, tako da bi hkrati s predlogom za izdajo zakona obravnavali tudi zakonski osnutek.

Ali ima glede postopka kdo kakšno pripombo? (Ne.) Če ni pripomb, menim, da lahko zakon obravnavamo v smislu predloga.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom sta obravnavala Odbor za družbeno-ekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija, katerih poročili smo prejeli. Prejeli smo tudi pripombe Zavoda za zdravstveno varstvo v Mariboru in pripombe Skupščine občine Murska Sobota.

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Prosim!

Besedo ima tovariš dr. Saša Luzar, delegat socialno-zdravstvenega področja, 1. okoliš!

Dr. Saša Luzar: Posebna strokovna komisija Medicinskega sveta Kliničnega centra Medicinske fakultete je pred nekaj dnevi proučevala problem precej epidemičnega razmaha hepatitisa v Kliničnem centru in pri tem ugotovila, da pomenijo dializni centri, povsod, ne samo pri nas, enega od najbolj nevarnih virov infekcije s hepatitisom, tako za ostale bolnike kot za medicinsko osebje. Edini učinkovit način preprečevanja nadaljnjega širjenja oziroma omejitve in sanacije centrov je politika popolne, stroge izolacije oziroma izoliranega dializiranja takih bolnikov. To se je pokazalo v praksi v Veliki Britaniji v zadnjih letih. Vsi ostali ukrepi so bili polovičarski in niso nikjer pripeljali do ustreznih rezultatov.

Zato je bila komisija mnenja, da naj se v razpravi o tem zakonu prouči možnost, da se v drugem poglavju za členom 18 doda poseben člen, ki bo določal obvezno izolirano dializo bolnikov, ki so nosilci virusnega antigena.

Komisija je namreč mnenja, da je tak način ne samo učinkovitejši, temveč tudi cenejši. S tem bomo s preventivno akcijo odstranili možnosti okužbe in jih omejili na minimum, kar je mnogo učinkovitejše kot pa kasneje z dražjimi sredstvi in s težjimi posledicami gasiti infekcije v dializnih centrih. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Pri pripravi predloga naj upošteva predloge, dane v poročilih skupščinskih teles in drugih gradivih ter predloge, dane na današnji seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Draga Petroviča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za energetiko. Predlog so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Vsa poročila imamo. Z dopisom z dne 23. 7. smo prejeli tudi dodatek k obrazložitvi predloga zakona, z dopisom z dne 27. 7. pa pripombe konference delegacij za družbenopolitične skupnosti Sava Kranj in pa amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša, Kranj.

Pričenjam razpravo. Besedo ima tovariš Drago Petrovič, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za energetiko!

Drago Petrovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela na sejah 23. junija letos. S tem so delegati, seznanjeni z dejanskim stanjem na področju podpisovanja samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pokrivanje primanjkljaja v prometu z električno energijo, soglašali z mnenjem in stališčem Izvršnega sveta, da tako stanje zahteva sprejetje intervencijskega ukrepa, ki naj zagotovi in omogoči izvršitev in izpolnjevanje določenih nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo. Sedanje stanje pri podpisovanju samoupravnega sporazuma je tako, da je samoupravni sporazum od 3372 organizacij združenega dela podpisalo do 23. julija le 1100, kar predstavlja le 32,6 % organizacij združenega dela. Zbranih je do sedaj 180 milijonov din. Ta denar je že nakazan na račun elektrogospodarstva. Predstavlja eno tretjino ugotovljenega primanjkljaja.

Ti podatki potrjujejo nujnost sprejetja zakona zaradi resne nevarnosti za prekinitev osnovnih virov družbene reprodukcije, kar bi nedvomno predstavljalo ustavitev normalnega in kontinuiranega delovanja elektroenergetskega sistema. K ureditvi poslovanja elektrogospodarstva pa naj obvezuje tudi letošnja resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976.

Če pogledamo, v čem se razlikuje zakonski predlog od osnutka zakona, vidimo, da predlog ne podaljšuje roka za podpisovanje samoupravnega sporazuma, kar je v skladu s stališči, zavzetimi v razpravi o osnutku zakona, saj je vsebina osnutka doživela dovolj veliko publiciteto, s tem pa je bilo danih dovolj možnosti in časa vsem organizacijam združenega dela, da svojo obveznost izpolnijo po samoupravni poti. Padaljševanje roka bi samo še dodatno povečalo stroške elektrogospodarstva.

Novost v primerjavi z osnutkom je tudi določilo, da se prispevna stopnja treh odstotkov odmerja od osnove, pri kateri se ne upoštevajo olajšave, ki jih pozna davčna zakonodaja. S tem odgovarjam tudi na amandma skupine 8. okoliša za področje gospodarstva, to je Skupščine občine Kranj in delegacije Organizacije združenega dela Sava, Kranj. Zakaj tako? V podrobni analizi tega zakonskega predloga vidimo, da le-ta uvaja davčno osnovo le kot kriterij za izračun prispevka, ne upoštevaje morebitne olajšave, ki jih na to osnovo pozna davčna zakonodaja zaradi specifičnih ciljev davčne politike. V zakonu se davčna osnova jemlje kot čisti kriterij za izračun prispevka. Taka osnova

omogoča enakovreden položaj vseh porabnikov električne energije, ne glede na njihov specifični položaj, ki ga imajo kot zavezanci za davek.

Ne smemo namreč prezreti, da predstavlja prispevek po tem zakonu le del cene, in sicer v tistem delu, ki zaradi politike cen ni bil realiziran. Tarife za porabo električne energije pa so, kot vemo, za vse porabnike enake, ne glede na njihov položaj, ki ga imajo kot davčni zavezanci. Zato bi bilo nepravilno upoštevati davčne olajšave. Davčna osnova brez olajšav pomeni torej le obračunsko kategorijo, ki enakomerno razdeljuje breme pokritja primanjkljaja električne energije med vse uporabnike.

Ni dvoma, da narekuje stanje, kakršno vlada danes, sprejetje zakona kot ukrep, ki naj zagotovi pokritje celotnega primanjkljaja, s čimer bo omogočeno nemoteno delovanje in poslovanje v elektrogospodarstvu Slovenije. Hkrati pa ta ukrep tudi pomeni zmanjšanje letošnjih stroškov poslovanja, ki nastajajo zaradi najemanja kratkoročnih premostitvenih kreditov. S tem bomo, tovarišice in tovariši delegati, realizirali eno od nalog, ki nam jih nalaga letošnja resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej o amandmajih. Imamo amandma Odbora za finance k drugemu členu. Amandma je redakcijskega značaja. Izvršni svet se z amandmajem strinja, prav tako tudi Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za amandma Odbora za finance, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.) Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmaju skupine delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša, Kranj. Ta amandma smo dobili od delegacije za družbenopolitične skupnosti Save, Kranj in je aktiviran s tem, da so ga postavili delegati našega zbora na današnji seji. Ali predlagatelji glede na obrazložitev, ki jo je podal tovariš Petrovič, še vztrajate pri amandmaju? (Vztrajajo.) Izvršni svet se strinja. Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb.

Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (21 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (70 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (29 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Dajem predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (6 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (7 delegatov.)

Ugotavljam, da je zakon v našem zboru z večino glasov sprejet.

Zaključujem 7. in prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za zagotovitev sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975, ki ga je Skupščini predložil Izvršni svet.

Izvršni svet je določil za svojega predstavnika Livia Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomski razvoj in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila imamo pred seboj. Prejeli smo tudi dodatno obrazložitev k predlogu zakona in pripombe konference

delegacij za družbenopolitične skupnosti Save, Kranj. Danes smo prejeli amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša. Kdo želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na seji Zbora združenega dela 23. 6. smo obširneje obrazložili razloge za sprejetje predlaganega zakona. Kot je znano, je Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet na svoji skupščini ugotovila, da znaša v letu 1975 izpad transportnega dohodka okoli 450 milijonov din. Zato je bilo sklenjeno, da bodo izpadle transportne dohodke nadomestili solidarnostno vsi člani Samoupravne interesne skupnosti s podpisom posebnega samoupravnega sporazuma. Rezultati sporazumevanja so kljub podaljševanju rokov in ob podpori družbenopolitičnih organizacij neugodni, saj je do 27. 6. 1976 samoupravni sporazum podpisalo le 1070 temeljnih organizacij združenega dela ter tako zagotovilo 139 milijonov din sredstev.

Izpad transportnih dohodkov v letu 1975 je povzročil, da so železniške transportne organizacije v velikih težavah ali celo pred ustavitvijo poslovanja. Sredstev ni niti za poravnanje zakonskih obveznosti. Ker je normalno poslovanje železniškega gospodarstva močno ogroženo, je Izvršni svet ocenil, da so dani razlogi za intervencijo družbenopolitične skupnosti v smislu 70. in 89. člena ustave SR Slovenije. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da je del razlogov za izpad transportnih dohodkov izven neposrednega vpliva interesne skupnosti, kot na primer zagotovitev trajnih obratnih sredstev, revalorizacija osnovnih sredstev, družbena kontrola vseh storitev in drugo. Ob tem potekajo veliki napori, da se večletni stabilizacijski program dosledno uresničuje. Pri tem pa delovne organizacije v železniškem prometu zadevajo na vrsto problemov, kot na primer na veliko fluktuacijo delavcev, neustrezno kvalifikacijsko strukturo in izpolnjevanje mednarodnih pogodbenih obveznosti, obveznosti glede modernizacije, zastarel vozni park in drugo.

Zakonska intervencija je torej nujna, da se zagotovi nemoteno poslovanje železniških in trasportnih organizacij in preprečijo motnje, ki bi s tem prizadele celotno gospodarstvo.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, kot sem omenil, je bil obravnavan 23. 6. 1976 v Zboru občin in Zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije. Takrat je bil sprejet sklep, da naj predlagatelj v smislu predlogov in pripomb na zborih in v skupščinskih telesih izdela predlog zakona.

Med razpravo na zborih in v skupščinskih telesih so bila dana različna stališča glede pristopa do tistih, ki niso podpisali samoupravnih sporazumov. V vseh razpravah pa je bilo poudarjeno, da naj zakon v načelu temelji na enakih prispevnih stopnjah kot samoupravni sporazum, vendar pa tisti, ki samoupravnega sporazuma doslej niso podpisali, ne smejo biti na boljšem kot oni, ki so svoje obveznosti na samoupraven način in v duhu ustave v celoti poravnavali. Zavzeto je bilo tudi to stališče, da naj povečane stroške zaradi nepravočasnega izpolnjevanja svojih obveznosti najemanja posameznih kreditov krijejo podpisniki samoupravnega sporazuma.

Predlagatelj je proučil dane predloge ter meni, da jih v zakonu v celoti ne more zajeti. Predlog zakona spada med tako imenovane intervencijske ukrepe družbenopolitičnih skupnosti, s katerimi se zagotavlja izvršitev določenih

nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo, ker s sporazumom med organizacijami združenega dela ni bilo mogoče zagotoviti sredstev za njihovo izvršitev.

Namen zakona je torej zagotoviti pogoje za izvršitev nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo. Odbor za družbenoekonomski razvoj Zbora združenega dela se je posebej zavzel, da morajo tisti, ki so povzročili dodatne stroške, te stroške tudi kriti. Ta zahteva je popolnoma upravičena, ker v času obravnave predloga ni bilo možno ugotoviti, koliko znašajo dodatni stroški zaradi nepodpisovanja sporazuma do uveljavitve tega zakona. Stroški so namreč nastali v letu 1976, in ne v letu 1975. Torej bomo morali te stroške posebej obravnavati takrat, ko bomo reševali gospodarski položaj železnic za leto 1976.

Predlog zakona je spremenjen toliko, da se pri davčni osnovi ne upoštevajo olajšave za plačevanje republiškega davka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1975.

Ker je tovariš Petrovič obširneje obrazložil razloge, zakaj zakon predvideva tako rešitev, se v celoti pridružujem njegovi obrazložitvi.

Tovarišice in tovariši delegati! Menimo, da predstavlja predlagani zakon tudi del izvršitve nalog, sprejetih z letošnjo resolucijo, zato predlagamo, da zakon sprejmete! Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo želi razpravljati? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Lahko zaključim razpravo? (Da.) Potem zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za finance k 2., 3. in 4. členu. Izvršni svet podpira te amandmaje, Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb. Dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za amandmaje Odbora za finance, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.) Ugotavljam, da so amandmaji Odbora za finance z večino glasov sprejeti.

Prehajamo na amandma skupine delegatov za gospodarsko področje 8. okoliša. Ali predlagatelj vztraja pri amandmaju? (Vztraja.) Iz poročila predstavnika Izvršnega sveta je razvidno, da Izvršni svet ne podpira tega amandmaja. Odbor ne podpira tega amandmaja, Zakonodajno-pravna komisija pa nima pripomb. Dajem amandma na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (23 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (28 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (22 delegatov.) Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Sedaj dajem na glasovanje predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975. Kdor je za, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (8 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Zaključujem 8. točko in prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nerazvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet. Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovarišico Milico Ozbič, članico Izvršnega sveta in republiško sekretarko za finance.

Izvršni svet predlaga Skupščini, da obravnavamo ta zakon v smislu 295. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku. Prosim predstavnico Izvršnega sveta, da obrazloži predlog za hitri postopek!

Milica Ozbič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Za današnjo sejo vašega zbora se je Izvršni svet odločil, da predlaga po hitrem postopku sprejetje sprememb oziroma dopolnitev zakona, s katerim se urejajo obveznosti vplačevanja posojila Skladu za razvoj manj razvitih republik in pokrajine Kosovo.

Obrazložitev, ki vam jo v imenu Izvršnega sveta podajam, je naslednja: Določila dosedanjega zveznega zakona o sredstvih obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo, po katerem republike in pokrajini zagotavljajo reden dotok sredstev Skladu za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nerazvitih republik in pokrajine Kosovo, povzema tudi nov zakon, ki ureja ta razmerja za obdobje 1976—1980. leta in je bil 20. 7. sprejet v zvezni skupščini. Republikam in pokrajinama pa je s tem zveznim zakonom prepuščeno, da se same odločijo o načinu zagotavljanja rednega dotoka sredstev. V naši republiki imamo to urejeno s posebnim zakonom o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo. V 11. členu tega zakona imamo določilo, po katerem se zavezancu za posojilo po tem zakonu, ki v zaključnem računu ali periodičnem obračunu izkazuje izgubo, odloži plačevanje mesečnih akontacij za 3 mesece, to je do naslednjega periodičnega obračuna.

V letošnjem letu so polletni obračuni pokazali, ker so to prvi obračuni po novih predpisih o ugotavljanju in obračunavanju dohodka temeljnih organizacij združenega dela, izredno povečanje števila tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki izkazujejo začasno izgubo v periodičnih orbačunih, predvsem zaradi uveljavljanja principa o vprašljivi realizaciji. Zaradi takih, v času, ko je bil sprejet zakon o vplačevanju obveznega posojila, nepredvidenih oscilacij med letom, ni več zagotovljena kontinuiteta plačevanja posojil Skladu za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo. Ker se posojila vplačujejo iz poslovnega sklada in vsebinsko niso povezana z gibanji v tekočem dohodku, kot jih kažejo preseki ob periodičnih obračunih, ni razloga, da bi še vztrajali pri takih določilih zakona, ki so bila sprejeta v času, ko še nismo računali na sistem ugotavljanja dohodka, kot ga imamo sedaj.

Pri sedanjem sistemu obračunavanja in ugotavljanja dohodka ni zagotovljena kontinuiteta plačevanja tega posojila v skladu z obveznostjo, ki jo je SR Slovenija prevzela do tega sklada. Zato predlagamo spremembo zakona po hitrem postopku, da bi zagotovili tudi v 3. kvartalu tega leta enakomeren priliv sredstev za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo in s tem zagotovili izvršitev svoje obveznosti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Slišali smo obrazložitev.

Vprašujem, ali ima kdo kakšno pripombo, oziroma hoče kdo razpravljati glede hitrega postopka! (Nihče.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da obravnavamo zakon po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (113 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (9 delegatov.)

Ugotavljam, da je z večino glasov sprejet sklep, da se obravnava zakon po hitrem postopku.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Vlado Šanca, predstavnik Odbora za finance oziroma komisije, ki je bila imenovana!

Vlado Šanca: Komisija, ki je bila ustanovljena na začetku seje za proučitev predloga zakona, se je sestala med sejo skupaj s komisijo Zbora občin. Obe komisiji predlagata zboroma, da sprejmeta predlog zakona v besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet. Ta zakon je po mnenju komisije utemeljen zaradi tega, ker je le tako mogoče zagotoviti reden dotok sredstev iz SR Slovenije, ki jih mora ta odvesti Skladu federacije po zakonu o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi razpravljati? Ne želi nihče? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo. Kdor je zanj, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (11 delegatov.)

Ugotavljam, da je zakon v našem zboru sprejet z večino glasov.

Zaključujem 9. točko dnevnega reda in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta dala poročili. Poročili smo prejeli danes na klop. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta. Ker je gradivo strogo zaupne narave, opozarjam delegate, da osnovno gradivo skupaj s poročilom vrnejo delavcu Sekretariata Skupščine, ki bo v dvorani. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit.

2. K osnutku zakona daje zbor pripombe, navedene v poročilu Odbora za finance in mnenju Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami soglasje k predlogu zakona.

Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (11 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki ga je Skupščini predložila v potrditev Skupščina Raziskovalne skupnosti Slovenije.

Za svoje predstavnike je skupnost določila tovarišico dr. Aleksandro Kornhauser, predsednico Skupščine Raziskovalne skupnosti, Marka Stokina, predsednika Izvršnega odbora in dr. Eda Pirkmajerja, sekretarja skupnosti.

Samoupravni sporazum so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose našega zbora in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo in predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije, ter

Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Predlog odloka in poročilo smo prejeli, prejeli smo tudi pismo Raziskovalne skupnosti Slovenije v zvezi s sprejemanjem samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije v občinskih in področnih raziskovalnih skupnostih. Izvršni svet je dal k sporazumu pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog odloka z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije, ki ga je predložila v obravnavo Komisija za pripravo poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Komisija določila tovariša Oskarja Naglava, predsednika Komisije.

Predlog poslovnika so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose, Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za agrarno politiko, Odbor za finance ter Zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima tovariš Oskar Naglav, predsednik Komisije za pripravo poslovnika!

Oskar Naglav: Tovarišice in tovariši delegati! Komisija za pripravo poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije je na osnovi sklepa zbora pripravila predlog poslovnika.

Pri pripravi predloga je komisija proučila vse pripombe in predloge, ki so jih dala ob obravnavi osnutka poslovnika delovna telesa zbora in Skupščine ter pripombe in predloge, ki so jih dali delegati na seji zbora.

Komisija je pri pripravi predloga upoštevala večino pripomb in predlogov, razen pripombe Odbora za družbenoekonomski razvoj k 21. členu osnutka poslovnika, po kateri naj bi se v ta člen vstavila določba, da bi bil predsednik zbora zadolžen, da v primeru nesklepčnosti zbora zaradi predčasnega zapuščanja seje obvesti o tem delegacije. Komisija ugotavlja, da ima predsednik zbora že brez takega določila v poslovniku pravico, da ob takih izjemnih primerih obvesti delegacijo o delegatih, ki so predčasno zapustili sejo.

Dalje Komisija ni upoštevala predloga delegata dr. Lojzeta Hrčka, da se dopolni 25. člen oziroma sedanji 26. člen z določbo, po kateri se med posebne razloge za sklic zbora ne morejo šteti razprave in odločanja o zakonih, s katerimi se izloča del dohodka temeljnih organizacij združenega dela ali del bruto osebnih dohodkov delavcev za skupne in splošne potrebe. Komisija je ocenila, da so posebni razlogi za izjemen sklic zbora po krajšem postopku, na primer objava pripravnega stanja zaradi vojne nevarnosti, elementarna nezgoda velikega obsega, ki zahteva mobilizacijo celotnega slovenskega naroda, in podobno, lahko tudi takšnega značaja, da je treba nemudoma sprejeti zakone, s katerimi se izloča del dohodka temeljnih organizacij združenega dela ali del bruto osebnih dohodkov delavcev za skupne in splošne družbene potrebe. Komisija pa je k temu členu dodala določbo, po kateri je predsednik zbora

dolžan pred pričetkom seje pojasniti razloge, zaradi katerih je sklical sejo v krajšem roku.

Po ponovni proučitvi vsega gradiva za pripravo poslovnika je Komisija vključila v predlog še nekatere spremembe in dopolnitve, ki pa vsebinsko ne spreminjajo v osnutku določenih zasnov posameznih določb. Enak značaj imajo tudi na današnji seji predloženi amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k drugemu in tretjemu členu predloga poslovnika.

Na osnovi pismene obrazložitve, ki ste jo prejeli, in tu podane obrazložitve Komisije za pripravo poslovnika predlagam zboru, da sprejme poslovnik v predloženem besedilu, skupno z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k 2. in 3. členu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih. Imamo amandmaje Zakonodajno-pravne komisije, ki se nanašajo na 2. in 3. člen poslovnika. Komisija te amandmaje sprejema, prav tako tudi odbori.

Dajem amandmaje Zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (118 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije z večino glasov sprejeti.

Dajem predlog poslovnika Zbora združenega dela v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (122 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je poslovnik Zbora združenega dela soglasno sprejet.

Zaključujem 12. točko in prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Glede na določbo 35. člena sprejetega poslovnika našega zbora je potrebno, da imenujemo skupino za pripravo programa dela zbora. Glede na to predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Ustanovi se skupina za pripravo programa dela Zbora združenega dela in pripravo periodičnih programov Zbora združenega dela.

2. V skupino se imenujejo: za predsednika: Jolanda Slokar, podpredsednica Zbora združenega dela, za člane pa: Milan Bole, predsednik Odbora za družbenoekonomske odnose, Jože Kert, predsednik Odbora za družbenoekonomski razvoj, Vlado Šanca, predsednik odbora za finance, Slavko Uršič, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem in Franc Travnikar, predsednik Odbora za agrarno politiko.

Razlog, da so v skupino predlagani predsedniki posameznih odborov, je predvsem v tem, ker se na ta način pokrijejo vsa področja dela našega zbora in s tem zagotovi kar se da kvalitetna priprava programa.

Kdo želi razpravljati o predlogu? (Nihče.) Potem dajem predlagani sklep na glasovanje. Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (124 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep sprejet z večino glasov.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije, ki ga je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Za svojega predstavnika je

Komisija določila pri vseh predlogih odlokov Stanka Jakija, člana Komisije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije. Kdor je za, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije, ki ga je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Slovenije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije. Kdor je za predlagani odlok, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je soglasno sprejet sklep, da je tovariš dr. Božidar Linhart imenovan za guvernerja Narodne banke Slovenije.

Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet daje k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani. Kdor je za predlagani odlok, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet. S tem sta v Zboru združenega dela izvoljeni Tatjana Perčič za sodnico Okrožnega sodišča v Celju in Marija Humer za sodnico Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju je prav tako predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet daje k predlogu pozitivno mnenje.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju. Kdor je za, naj prosim glasuje! (131 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka soglasno sprejet. Tako je v Zboru združenega dela izvoljenih 165 sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje delegata za gospodarsko področje 29. okoliša Ljubljana-Bežigrad, na zadnji seji še ni bilo odgovorjeno oziroma se je delegat izrazil, da je zadovoljen s pismenim odgovorom.

Danes je predstavnik Izvršnega sveta navzoč. Ali želi delegacija, da se da še ustni odgovor? Prosim delegacijo 29. okoliša, da se izreče! (Ni potrebno, da se da ustni odgovor.) Ker nimamo drugih vprašanj, vprašujem, ali želi kdo

postaviti delegatsko vprašanje! Prosim! Delegatsko vprašanje postavlja tovariš Gojmir Vizovišek, gospodarsko področje, 13. okoliš!

Gojmir Vizovišek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zadnji ukrepi skupne komisije podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju so med študenti Univerze v Mariboru imeli negativen odmev. Odločili smo se, da se zaradi aktualnosti tega problema obrnemo z delegatskim vprašanjem na Skupščino SR Slovenije, in sicer zaradi tega, ker vsi naši dosedanji napori, ko smo se skušali vključiti v reševanje tega problema, niso rodili uspeha.

S tem delegatskim vprašanjem želimo doseči, da bi vsi skupaj kritično ocenili, kje smo pri izvajanju štipendijske politike, in si jasno začrtali nadaljnjo pot pri reševanju tega žgočega problema. Opažamo, da za izvajanje štipendijske politike v Sloveniji še nismo pravilno samoupravno konstituirani. To utemeljujemo z naslednjim:

Sklepi skupne komisije podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju se sprejemajo brez predhodnega sporazumevanja s štipendisti oziroma odbori komiteja Zveze socialistične mladine Slovenije v občini in na univerzi.

Štipendijsko politiko izvajamo od zgoraj navzdol. Sklepi komisije obvezujejo komisije pri občinskih skupščinah, da le-te izvajajo, in šele tukaj se vključujejo štipendisti, ki pa teh sklepov ne morejo več spremeniti. Zato postavljamo v zvezi s tem naslednje vprašanje:

Kako je skupna komisija podpisnikov samoupravnega sporazuma o štipendiranju samoupravno konstituirana? Zakaj niso prisotni študentje, ki se s problemom štipendije najpogosteje srečujejo?

Odkar smo sprejeli samoupravni sporazum o štipendiranju, izvajanje tega sporazuma še ni začelo živeti tako, kot sporazum predvideva, in smo v tem času ugotovili več napak, kot so nepreglednost nad kadrovskimi in solidarnostnimi štipendijami, izplačevanje štipendij za nazaj, prepozna valorizacija, pomanjkljivo informiranje štipendistov, slaba samoupravna organiziranost. Na te napake smo opozarjali na javnih tribunah in prek občil javnega obveščanja, vendar na opozorila nismo dobili nikakršnega odgovora. Vprašujemo, kako to, da do sedaj še ni prišlo do sprememb samoupravnega sporazuma o štipendiranju, čeprav stalno ugotavljamo pomanjkljivosti!

Planiranje, ki se izvaja v štipendijski politiki, vsekakor ne zadovoljuje osnovnih kriterijev, ki jih postavlja naša družbena skupnost. To ocenjujemo predvsem z naslednjih vidikov: Prisoten je prevelik razkorak med solidarnostnimi in kadrovskimi štipendijami, čeprav se študentje zavzemajo za prednost kadrovskih štipendij, število katerih pa ni evidentirano. Skupne službe komisij podpisnikov samoupravnega sporazuma so se pri izvajanju uračunale za celih 30 %, kar je vsekakor dokaz za nepravilno delo na tem področju in potrjuje nepreglednost in stihijo v štipendijski politiki. Ta neurejenost ruši vsa naša prizadevanja pri izvajanju kadrovske politike v Sloveniji. Zato vprašujemo, kako se izvaja planiranje na področju štipendiranja v SR Sloveniji!

Sklepi 5. seje skupne komisije v zvezi z ocenjeno finančno situacijo so alarmantni in zahtevajo resno presojo. Tako pravi 7. sklep tega dokumenta, da naj bi v pogodbe za štipendiranje iz solidarnostnega sklada vnesli klavzulo, da štipenditorju ni potrebno izplačati štipendij, če se zmanjša dotok sredstev za štipendiranje. S tem nam v bodoče ne bi več zagotavljali osnovnih eksistenčnih pogojev pri študiju, prav tako pa bi štipendiranje iz združenih sredstev

postavili na slepi tir. Zavzemamo se, da bi se v Sloveniji enovito in ustrezno rešil odnos štipenditor—štipendist, tako za štipendije iz združenih sredstev kakor etudi za kadrovske štipendije. Zato vprašujemo, kako to, da še ni ustrezno urejen odnos štipenditor—štipendist!

Ne želimo zgolj formalnega odgovora, temveč, da se tej pereči problematiki posvetimo z vso resnostjo, da k reševanju pritegnemo tudi prizadete študente in dijake oziroma njihove predstavnike, saj dosedanja praksa kaže, da se pri izvajanju na konstruktivne pripombe le-teh odgovori niso dajali. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Prosim! Besedo ima delegat Vlado Šanca, gospodarsko področje, 9. okoliš — Jesenice!

Vlado Šanca: Delegacija občine Jesenice je po razpravah v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih o problematiki cestnega prometa obravnavala tudi pomen karavanškega cestnega predora, ki bo omogočil neposredno povezavo prometnih tokov in s tem normalen cestni promet po Gorenjski, v Sloveniji in Jugoslaviji.

Obenem bo izgradnja tega objekta pomenila pomemben obmejni prehod in povezavo Jugoslavije s srednjo in severno Evropo, s čimer bo iz teh dežel mogoče hitreje priti v Slovenijo in Jugoslavijo.

Delegati smo seznanjeni s prizadevanji republiških in zveznih organov, da se gradnja predora čim prej začne, kar je še posebej poudarjeno v planskih dokumentih, kot so program izgradnje cest v SR Sloveniji in srednjeročni plan. Upoštevajoč pomembnost izgradnje obmejnega objekta in prizadevanja pristojnih organov za realizacijo planirane naloge postavljamo Izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

V kateri fazi je izdelava strokovno-tehnične dokumentacije za navedeni objekt in kdaj se predvideva začetek gradnje tega predora? Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Besedo ima delegat Marko Kocjan, kulturno-prosvetno področje, 1. okoliš!

Marko Kocjan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na 33. zasedanju Skupščine SR Slovenije 12. 7. 1976 je Zbor združenega dela obravnaval pri 5. točki dnevnega reda predlog za izdajo zakona o himni SR Slovenije z osnutkom zakona. Dr. Lojze Hrček, delegat skupine delegatov 1. okoliša za kulturno-prosvetno področje je zboru obrazložil stališče delegatov. zakaj se ne strinjajo s hitrim postopkom in s predlogom pesmi Naprej zastava slave za himno Slovenije. Zbor združenega dela se je z mnenjem delegatov strinjal. To je ugotovljeno tudi v zapisniku o delu zbora. Naslednjega dne je izšla v Delu poudarjena, črnookvirjena informacija z naslovom »Slovenska himna je že bliže« in s podnaslovom »Zbori Skupščine SR Slovenije za Naprej zastava Slave Davorina Jenka«. V njej nepodpisan novinar obvešča, da so vsi trije zbori (citiram): »obravnavali in hkrati soglašali s predlogom za izdajo in osnutkom zakona o slovenski himni«. In naprej: »Kljub pomislekom v zvezi z besedilom je tako za bodočo slovensko himno določena skladba Davorina Jenka Naprej zastava Slave.«

To je delegate zelo začudilo, kajti informacija ni resnična, zlasti pa zato, ker je taka informacija vplivala na javnost, na javno mnenje v nasprotnem

smislu, kot ga je nakazal Zbor združenega dela. Ta je bil zoper hitri postopek. Zbor je predlog vrnil predlagatelju za sestavo osnutka. Predlagatelj naj bi upošteval predloge Zbora združenega dela, to je, pripravil novo himno, ki bi odsevala današnje stvarno stanje delovnih ljudi in občanov Socialistične republike Slovenije, ki so si v narodnoosvobodilni vojni in revoluciji že izbojevali ne samo narodne ampak tudi vse družbene pravice. Zato lahko z drugimi jugoslovanskimi narodi enakopravno in samostojno razvijajo samoupravno socialistično skupnost ter politiko miru in aktivnega sodelovanja. Stara pesem Naprej zastava Slave je namreč daleč od naše politike, dejanskega stanja in razvoja, hotenj in prihodnje usmeritve delovnih ljudi in občanov v Sloveniji.

V zvezi s tem postavljamo vprašanje: Kako je mogla biti objavljena taka informacija, ki je v nasprotju s sklepom Zbora združenega dela, in kaj je v tem primeru ukrenila Skupščina oziroma kaj je storiti, da bo javnost informirana o sklepu Zbora združenega dela v skladu z zakonom o javnem obveščanju? Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? Ne želi nihče več? Vprašujem predstavnike Izvršnega sveta, ali lahko kdo takoj odgovori na postavljena delegatska vprašanja! (Odgovorjeno bo na naslednji seji.)

V zvezi z zadnjim vprašanjem bi rad pojasnil le to, da je sklep Zbora združenega dela jasen. Osnutek ni bil sprejet, pač pa je bil sprejet predlog za izdajo zakona, kar pomeni, da smo se odločili za to, da je himna potrebna. V sklepu je tudi jasno navedeno, da mora predlagatelj pri pripravi osnutka zakona upoštevati na seji zbora dane pripombe.

Kako je prišlo do take informacije, bo odgovorjeno na naslednji seji.

S tem smo izčrpali dnevni red. Zahvaljujem se vam in vas v imenu predsednika Skupščine SR Slovenije vabim na sprejem. Naslednja seja bo 29. septembra. Vsem tistim, ki še niso izkoristili letnega odmora, želim prijetne počitnice!

(Seja je bila zaključena ob 14.25.)

35. seja

(29. septembra 1976)

Predsedoval: Štefan Nemec,
predsednik Zbora združenega dela in

Jolanda Slokar,
podpredsednica Zbora združenega dela

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Štefan Nemec: Tovarišice in tovariši! Pričenjam 35. sejo Zbora združenega dela, ki sem jo sklical na podlagi 365. člena ustave SR Slovenije in 1. odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisi z dne 14. 9., 21. 9. in 24. 9. 1976 sem razširil dnevni red z naslednjimi točkami:

— s predlogom zakona o spremembi zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976,

— s predlogom odloka o uporabi sredstev, vplačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije,

— s poročilom o posledicah potresov v Posočju in o potrebnih ukrepih za njihovo odpravljanje,

— z osnutkom zakona o temeljih denarnega sistema,

— z osnutkom zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin,

— s predlogom zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976,

— s predlogom zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadane potres,

— z informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976, s stališči in sklepi.

Z dopisom z dne 21. 9. 1976 sem umaknil z dnevnega reda obvestilo Ustavnega sodišča SR Slovenije o nekaterih pojavih in problemih uresničevanja ustavnosti in zakonitosti.

Obvestilo Ustavnega sodišča bo zbor obravnaval na prihodnji seji zbora.

Glede na to predlagamo zboru, da sprejme naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. odobritev zapisnika 34. seje Zbora združenega dela,
3. ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije,
4. osnutek zakona o združenem delu,
5. poročilo o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju,
6. predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji,
7. predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976,
8. predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres,
9. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah,
10. predlog zakona o geodetski službi,
11. predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka,
12. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona,
13. predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona,
14. predlog zakona o spremembah zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976,
15. predlog odloka o uporabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije,
16. informacija o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976, s stališči in sklepi,
17. osnutek zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije,
18. osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev projektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980,
19. osnutek zakona o temeljih denarnega sistema,
20. osnutek zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin,
21. volitve in imenovanja,
22. vprašanja delegatov.

Ali se s predlaganim dnevnim redom strinjate? Ni pripomb. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani dnevni red.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Predlagam, da v komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za današnjo sejo zbora izvolimo naslednje delegate: za predsednika Cirila Kavčiča, za člana Janeza Ferjančiča in Olgo Lorber.

Ali želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 35. sejo zbora izvoljeni: za predsednika Ciril Kavčič, za člana Janez Ferjančič in Olga Lorber.

Prosim predsednika in člana Komisije, da pregledajo pooblastila delegatov oziroma poročilo, ki ga je pripravila strokovna služba, in o tem seznanijo zbor.

Na današnjo sejo zbora so bili povabljeni predstavniki Republiške konference SZDL Slovenije, Gospodarske zbornice Slovenije, Zveze sindikatov Slovenije, Ustavnega sodišča SR Slovenije, Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje in Geodetskega zavoda SR Slovenije. Na sejo so bili povabljeni tudi predsedniki Odborov Zbora združenega dela, člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin ter delegati iz Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Ker imajo delegati v smislu 212. člena ustave in v smislu 12. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije pravico govoriti v jeziku svojega naroda, vprašujem delegate, ali želi kdo razpravljati v madžarskem ali italijanskem jeziku!

Ugotavljam, da nihče ne namerava govoriti v madžarskem ali italijanskem jeziku.

Obveščam vas, da sva se s predsednico Zbora občin na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije dogovorila, da bomo poslušali ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije, uvodno obrazložitev k poročilu o posledicah potresa v Posočju in o potrebnih ukrepih za njihovo odpravljanje in uvodno obrazložitev k informaciji o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976 na skupnem zasedanju Zbora združenega dela ter Zbora občin po končani 2. točki dnevnega reda.

Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za finance našega zbora so imenovali medodborovsko komisijo v katero so imenovali naslednje predstavnike: Jože Kert, predsednik Odbora za družbenoekonomski razvoj, Majda Škerbic, članica Odbora za družbenoekonomski razvoj, Milan Bole, predsednik Odbora za družbenoekonomske odnose, Milan Starman, član Odbora za družbenoekonomske odnose, Vida Kirn, podpredsednica Odbora za finance in Viljem Petek, član Odbora za finance.

Naloga te komisije je, da pregleda predloge nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976 ter poroča zboru, v kolikšni meri je Izvršni svet upošteval stališča odborov, ki so obravnavali osnutek nalog in stališč.

Poleg tega predlagam, da ta komisija obravnava tudi predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 in predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadane potres, ki ju je predložil Izvršni svet s predlogom, da se obravnavata po hitrem postopku.

Oba zakona sta predlagana v sklopu ukrepov za odpravo posledic potresov v Posočju. Predlagam, da omenjena komisija obravnava tudi poročilo o stanju na potresnem področju in o tem poroča zboru.

Predlagam, da zbor potrdi to komisijo ter da ji zaupa nalogo, da spremlja razpravo v zvezi z oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter po potrebi predlaga po končani razpravi ustrezne sklepe.

Ali se strinjate s predlogom o ustanovitvi oziroma pooblastilu medodborovske komisije? Prosim, če se z dvigom rok izrečete za to komisijo. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da se zbor strinja s predlogom o ustanovitvi in pooblastilu medodborovske komisije.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 34. seje Zbora združenega dela.

Zapisnik ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo ali predlog za dopolnitev zapisnika. Ker nima nihče pripomb oziroma predlogov za dopolnitev, prosim, če z dvigom rok potrdite zapisnik! (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala! Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zapisnik 34. seje Zbora združenega dela odobren.

Člani delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin prosijo, da bi zbor obravnaval 19. in 20. točko dnevnega reda, to je osnutek zakona o temeljih denarnega sistema in osnutek zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin, tako, da bi lahko delegacija še sodelovala pri delu našega zbora. Že ob 13. uri danes morajo odpotovati v Beograd, kjer bo v odborih Zbora republik in pokrajin usklajevanje tudi o stališčih in predlogih, ki jih bomo danes sprejeli. Vprašujem, če ima kdo kakšno pripombo glede na to, da se pri obravnavi ne bomo držali vrstnega reda, ki smo ga sprejeli z dnevnim redom! Ugotavljam, da ni pripomb. Zato bomo obravnavali omenjena osnutka zveznih zakonov tako, da bodo člani delegacije lahko pravočasno odpotovali.

Prosim predsednika Komisije, da poda poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja!

Ciril Kavčič: Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije za 35. sejo dne 29. septembra 1976.

Zbor združenega dela šteje 150 delegatov. Za današnjo sejo je predložilo delegatska pooblastila 141 delegatov, in sicer: z gospodarskega področja 86 delegatov, s prosvetno-kulturnega področja 18 delegatov, s socialno-zdravstvenega področja 12 delegatov, iz kmetijske dejavnosti 14 delegatov, iz obrtne dejavnosti 5 delegatov, iz delovnih skupnosti državnih organov, družbenopolitičnih organizacij in društev 5 delegatov, iz delegacije aktivnih vojaških in civilnih oseb v službi v oboroženih silah 1 delegat.

Na današnji seji niso prisotni delegati z naslednjih področij, oziroma okolišev: z gospodarskega področja za 5. okoliš 1 delegat, za 13. okoliš 2 delegata, za 22. okoliš 1 delegat, skupaj 4 delegati; s socialno-zdravstvenega področja za 1. okoliš 1 delegat; iz kmetijske dejavnosti za 5. okoliš 3 delegati in za 7. okoliš 1 delegat, skupaj 4 delegati.

Skupaj je odsotnih 9 delegatov.

Komisija je pregledala vsa predložena pooblastila in ugotovila, da so vsa pooblastila v skladu z zakoni in ustavo SR Slovenije, zato predlaga da Zbor združenega dela vsa predložena pooblastila verificira.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o poročilu? (Ne.) Če ne želi nihče, prehajamo na glasovanje. Glasovali bomo javno in v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za poročilo, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 35. sejo Zbora združenega dela.

Ugotavljam, da zbor lahko veljavno odloča, ker je na seji navzoča večina delegatov.

S tem prekinjam sejo Zbora združenega dela in prosim delegate, da počakajo v dvorani, da se zberejo še delegati Zbora občin, da bomo skupaj poslušali uvodne obrazložitve in ekspoze Izvršnega sveta.

(Seja je bila prekinjena ob 9.25 in se je nadaljevala ob 10.55.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela.

Prehajamo na obravnavo 3. točke dnevnega reda, to je na oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Ocena izvajanja resolucije je bila objavljena v Poročevalcu št. 20. z dne 20. 8. 1976.

Ekspoze Izvršnega sveta smo slišali na skupnem zasedanju. Odbori našega zbora, in sicer Odbor za družbenoekonomski razvoj, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za finance, so obravnavali oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976, dopolnitve k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976 in osnutek ocene in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvih osmih mesecih ter predloge ukrepov in dali svoja mnenja, pripombe in stališča, ki jih je Izvršni svet upošteval pri izdelavi predloga nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976.

Poročila odborov ste prejeli. Za obravnavo predloga nalog in stališč, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 2. 9. 1976, so odbori imenovali svoje predstavnike v medodborovsko komisijo, katero smo potrdili pred pričetkom te točke dnevnega reda.

Komisija je obravnavala predloge nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Slovenije v letu 1976. Ustno poročilo Komisije o obravnavi predloga nalog in stališč bo dal tovariš Jože Kert, predstavnik te komisije.

Danes ste prejeli na klop tudi stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju

SR Slovenije v prvem polletju leta 1976. Za svojega predstavnika je Družbenopolitični zbor določi tovariša Rudija Kropivnika, delegata Družbenopolitičnega zbora. Prosim člane medodborovske komisije, da spremljajo razpravo in po končani razpravi predlagajo ustrezne sklepe in dopolnitve.

Pričenjam razpravo. Prosim tovariša Kerta, da vzame besedo. Besedo ima tovariš Kert, predstavnik medodborovske komisije!

Jože Kert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Komisija, ki ste jo potrdili na začetku današnje seje, je pregledala predlog nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976. Komisija je ugotovila, da vsebuje predlog nalog in stališč razprave in stališča, ki so jih odbori našega zbora sprejeli na svojih sejah in so navedena tudi v poročilih teh odborov. Zato predlagam, da tudi vsi ostali delegati v nadaljnji razpravi upoštevajo besedilo predloga nalog in stališč. Tovariša predsednika pa prosim, tudi v imenu vseh treh odborov, da te predloge da na glasovanje. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima tovariš Rudi Kropivnik, predstavnik Družbenopolitičnega zbora!

Rudi Kropivnik: Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da vas informiram o stališčih in predlogih, ki jih je sprejel Družbenopolitični zbor na seji dne 27. septembra 1976 k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976.

Družbenopolitični zbor je ugotovil, da je v sedanjem trenutku izredno pomembna realna ocena gospodarskega položaja v republiki, zaradi sprejemanja ustreznih in učinkovitih ukrepov, ki naj bi prispevali k uresničevanju ciljev in nalog iz resolucije. Posebno pa je ta realna ocena pomembna v času uveljavljanja novega sistema ugotavljanja rezultatov poslovanja in delitve dohodka, ki je bil uveden v začetku letošnjega leta.

Statistični in drugi podatki za prvih osem mesecev letošnjega leta so nam pokazali, da je uvedba novega sistema obračunavanja in delitve dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela dala vrsto pozitivnih rezultatov, ki se kažejo v večji urejenosti upniško-dolžniških in denarno-blagovnih odnosov. Močno se je izboljšala likvidnost gospodarstva in zmanjšala investicijska poraba brez kritja. Zato ob teh rezultatih Družbenopolitični zbor podpira nov način obračunavanja dohodka, ki temelji na plačani realizaciji.

Nekateri ukrepi ekonomske politike v novem sistemu obračunavanja dohodka pa so povzročili stanje, ki trenutno ne daje povsem jasne slike odnosov v gospodarstvu. To lahko negativno vpliva na zavzetost in naravnanost subjektivnih sil v gospodarstvu za uresničevanje postavljenih ciljev družbenoekonomskega razvoja v letu 1976, kar je vsekakor v nasprotju z intencijami zakonodajalca ob sprejemu novega sistema.

Zaradi prehoda na nov način obračunavanja celotnega dohodka, ob revalorizaciji osnovnih sredstev ter zaradi prepoznega sprejema nekaterih spremljajočih zakonskih in podzakonskih aktov je velik del organizacij združenega dela v naši republiki v polletnih obračunih izkazoval izgubo. V takšnem položaju je mogoče, da si samoupravni, poslovodni in družbenopolitični dejavniki premalo prizadevajo, da bi z analizo notranjih odnosov, prestruktuiranjem proizvodnje,

racionalizacijo, uvajanjem nove tehnologije in inovacij ter z večjo delovno disciplino in storilnostjo poiskali izhod iz nastalega položaja, temveč navajajo kot vzrok predvsem ukrepe ekonomske politike. To jih navaja k temu, da vidijo rešitev predvsem v spremembi predpisov in v ukrepih organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti. Takšno stanje ima lahko zelo negativen vpliv na uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov in na razvoj učinkovitosti proizvajalnih sil.

Zaskrbljenost ob rezultatih polletnih obračunov je toliko večja zaradi vpliva, ki ga omenjene izgube lahko imajo na gospodarska gibanja do konca leta, na tok družbene reprodukcije in na razvoj socialnega področja, če bi se ne glede na vzroke ob polletju izkazanih izgub izvajali zakonski ukrepi, ki so predvideni za uporabnike družbenih sredstev v takšnih primerih, kot so sanacija, prisilna poravnava in v skrajnem primeru tudi stečaj.

Ob tem ko se delegati zbora zavzemajo za nadaljnje uveljavljanje načina obračunavanja celotnega dohodka na podlagi plačane realizacije, poudarjajo pomembnost, da se čimprej sprejmejo vse tiste dopolnitve, ki so nujno potrebne za odpravo tistih vplivov, ki izkrivljajo realne odnose na gospodarskem in socialnem področju.

Družbenopolitični zbor podpira rešitve, ki jih je v zvezi s tem predlagal Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zveznim organom, pri čemer ostaja na delavcih v temeljnih organizacijah združenega dela težišče prizadevanj za učinkovito gospodarjenje in uveljavljanje kvalitetnih faktorjev, zlasti družbene produktivnosti dela in novih odnosov v družbeni reprodukciji.

Ob vsem tem je Družbenopolitični zbor ugotovil, da so bili v prvih osmih mesecih uresničevanja resolucije doseženi pomembni pozitivni premiki na gospodarskem in socialnem področju: splošna stabilnost gospodarstva, boljše prilagajanje proizvodnje zahtevam tržišča, povečanje izvoza in močno zmanjšanje uvoza.

Ob vseh teh ugotovitvah pa zaskrbljuje dejstvo, da se ne uresničujejo nekateri temeljni cilji iz resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976. Predvsem bo nižja od predvidene rast proizvodnje, proizvodnosti dela in družbenega dohodka, kar bo nujno vplivalo tudi na zadovoljevanje potreb skupne in splošne porabe.

Ugotovljena nižja rast investicijskih naložb od tiste, ki je predvidena v resoluciji, je med drugim tudi izraz upadanja reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva in slabitve realnih možnosti, da bi bile pri nadaljnjem uresničevanju srednjeročnega razvoja izpolnjene nekatere bistvene naloge iz petletnega plana razvoja.

Pri ocenjevanju gospodarskih gibanj v prvih osmih mesecih tega leta je posebej pomembno vprašanje, kako so se uveljavljali v resoluciji predvideni kvalitetnejši faktorji kot osnovni pogoj za hitrejši družbenoekonomski razvoj. Dejstvo je namreč, da je produktivnost nizka, da stroški proizvodnje naraščajo hitreje kot cene proizvajalcev, zmanjšujeta se tudi zgoraj omenjena reproduktivna sposobnost gospodarstva ter sposobnost investiranja z modernizacijo in prestrukturiranje proizvodnje. To so nekateri znaki, ki kažejo, da se še prepočasi uveljavljajo kvalitetni premiki v našem gospodarjenju. Pri proučevanju delitve celotnega dohodka pa je posebno vprašanje oblikovanja osebnih dohodkov, za katere mora, zaradi ugotavljanja stanja, še prav posebej veljati njihova povezanost dela in poslovanja.

Predvidevanja razvoja do konca leta, ki kažejo, da bo rast proizvodnje okoli 2 % in da tudi nekatere druge naloge iz resolucije ne bodo uresničene, terjajo pravočasno proučitev odnosov v vseh oblikah potrošnje in na vseh ravneh. Predvidena gospodarska gibanja do konca letošnjega leta terjajo varčevanje tako na gospodarskem področju kot na področju skupne in splošne porabe.

Na takšen odnos do varčevanja s sredstvi opozarja tudi dejstvo, da se sredstva za skupno porabo sicer gibljejo na predvideni ravni, zaradi višje ekstenzivne stopnje zaposlovanja pa je nevarnost pritiskov za povečanje sredstev za te oblike porabe. Na to opozarja tudi dejstvo, da programi družbenih dejavnosti in njihovo financiranje ob sprejemu resolucije niso bili uskladeni.

Slabosti v razmerju med dejavnostjo družbenih služb in njihovim financiranjem izvirajo tudi iz prepočasnega uresničevanja ustavnega koncepta svobodne menjave dela, kar pomeni, da naj bi se preko družbenega dogovarjanja usklajevali interesi, potrebe in možnosti razvoja, obsega dela in financiranja družbenih dejavnosti.

Družbenopolitični zbor podpira predloge ukrepov, ki jih je pripravil Izvršni svet, pri tem pa še posebej opozarja na naslednje probleme in naloge.

Potrebni so napori za nadaljnje uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov v celotnem družbenem razvoju. Na področju menjave blaga in storitev s tujino Družbenopolitični zbor podpira začete akcije za pripravo in uresničevanje zakonov in drugih ukrepov, ki naj uveljavijo prilagajanje zakonodaje, ukrepov ekonomske politike in odločanja v organizacijah združenega dela na tem področju ustavi in usmeritvam za graditev novega mednarodnega ekonomskega sistema. Potrebni so ukrepi da se vse oblike potrošnje na vseh ravneh uskladijo z realnimi možnostmi.

Na podlagi razprave, ki je bila v Družbenopolitičnem zboru, je zbor sprejel tudi sklep, da se v delovni program Skupščine SR Slovenije za naslednje obdobje uvrstita dve temi, in sicer proučitev družbenoekonomskih osnov samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja na področju razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke z vidika uveljavljanja ustavnih načel in določb osnutka zakona o združenem delu s tega področja. V drugi temi pa naj se prouči formiranje dejanskih družbenoekonomskih odnosov, ki se ustvarjajo v združenem delu pod vplivom delovanja ukrepov tekoče ekonomske politike, predvsem z vidikov uveljavljanja ustavnega položaja združenega dela. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim, besedo ima tovarišica Olga Šindič, delegatka gospodarskega področja, 29. okoliš!

Olga Šindič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Skupina delegatov 29. okoliša, Ljubljana-Bežigrad in skupine delegatov za Zbor združenega dela ljubljanskih občin in mesta Ljubljane so obravnavale oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije.

Skupine so zavzele stališče, da je iz ocene izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije razvidno, da se organizacije združenega dela s področja gospodarstva prilagajajo zaostrenim pogojem poslovanja tudi z racionalnejšo politiko zaposlovanja. Stopnja zaposlovanja v neposredni proizvodnji upada, v družbenih dejavnostih in skupnih službah ter v administraciji in v gospodarstvu pa zaposlenost še nadalje narašča.

Člani skupin delegatov menijo, da je treba resolucijo izvajati, zato naj Izvršni svet sprejme take ukrepe, ki bodo zagotavljali izvajanje resolucije. Če organizacije združenega dela z gospodarskega področja upoštevajo dogovorjeno stopnjo rasti zaposlovanja, morajo to upoštevati tudi organizacije s področja družbenih dejavnosti. Izvršni svet naj ugotovi, katere organizacije so prekoračile dogovorjeno stopnjo zaposlovanja in zakaj. Vse ugotovitve o tem naj bodo navedene v naslednji oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije in posredovane delegatom. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Gojmir Vizovišek, delegat gospodarskega področja, 13. okoliš!

Gojmir Vizovišek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Za nami je pol leta petletnega planskega obdobja. Zbrani rezultati za to obdobje kažejo da spet nismo dosegli, kar smo si določili z resolucijo o družbenoekonomski politiki. Predvsem zaskrbljujoči so naslednji rezultati: zmanjšan fizični obseg industrijske proizvodnje, neugodni finančni rezultati, občutno zmanjšana reproduktivna sposobnost, močno povečane zaloge gotovih izdelkov, velik porast števila zaposlenih v negospodarstvu in ne nazadnje, kljub povečanemu izvozu, majhen ostanek dohodka pri prodaji na zunanjih tržiščih. Menim, da takšni rezultati poslovanja niso sprejemljivi niti v gospodarsko močni in razviti državi, ki razpolaga s kapitalnimi rezervami. Toliko manj sprejemljivi so za nas, saj ogrožajo obstoj in delovanje širših družbenih skupnosti. Pri tem mislim predvsem na izobraževalne in raziskovalne skupnosti, pa tudi na pokrivanje zahtev ostalega dela skupne in splošne porabe. Na drugi strani je znano, da brez nenehnega obnavljanja in posodabljanja proizvajalnih sredstev, brez stalnega vlaganja v razvoj in modernizacijo izdelkov, brez iskanja novih, cenejše in ekonomične proizvodnje ni napredka in osvajanja novih tržišč in tako tudi ne dohodka.

Kaj je gospodarstvo brez dohodka, pa menda ni potrebno posebej razglabljati. Ker se vsi zavedamo, da takšnih poslovnih rezultatov ne moremo sprejeti za neko daljše časovno obdobje, bomo vsi morali poskrbeti za to, da se takšno stanje čimprej popravi. Če trdim vsi, potem mislim tu na dejavnike znotraj delovnih organizacij, kakor tudi na tiste v ustanovah, ki imajo širši družbeni vpliv in kontrolo nad gospodarskimi tokovi. Da so v tej smeri že bili storjeni prvi koraki, smo se prepričali v mariborski občini. V septembru je Izvršni svet Skupščine občine Maribor sklical sestanek s predstavniki delovnih organizacij in se po najkrajši poti seznanil s problemi delovnih organizacij, trenutnim stanjem in s perspektivnimi možnostmi. To je le ena od oblik tekočega spremljanja gospodarskih rezultatov. Bolj učinkovito bi morale opraviti svoje naloge tudi vse druge družbenopolitične skupnosti. Menim, da bi se ob večjem angažiranju teh skupnosti hitreje odvijali integracijski procesi, usklajevali dogovori po panogah, dosegali sporazumi pri usklajevanju proizvodnih programov itd.

Ravno na tem področju smo še premalo napravili. Zaradi tega se mnogo delovnih organizacij srečuje z velikimi težavami na domačem tržišču. Nevzdržno je stanje tudi na zunanjih tržiščih, kjer si jugoslovanska podjetja neusmiljeno konkurirajo in zapravljajo še zadnje dinarje dohodka oziroma večajo izgubo. Na področju zaposlovanja so se delovne organizacije v gospodarstvu v večini primerov obnašale kot dober gospodar, zato se je povečalo število na novo

zaposlenih za manj, kot je predvideno z resolucijo. V nasprotju s tem pa je število zaposlenih v negospodarstvu poraslo občutno nad predvidenim. Mislim, da je to problem, ki ga ne kaže podcenjevati. Zavedati se moramo, da so sredstva, ki jih zberejo samoupravne interesne skupnosti, predvidena za financiranje programov in za pokrivanje osebnih dohodkov. Če bo število zaposlenih v teh skupnostih še naprej tako naraščalo, kmalu ne bo več denarja za financiranje programov. Vzporedno s tem pa se zaostruje problem strokovnih kadrov, ki bežijo iz gospodarstva v negospodarstvo zaradi višjih osebnih dohodkov in bolj lagodnega dela. Potreben bi bil večji nadzor nad delom posameznih interesnih skupnosti, saj so v dvodomnem sistemu, ki je sedaj v veljavi, delegati v zborih uporabnikov kot miši, ki jih mačka po svoji volji neusmiljeno premetava in klofuta. Racionalizacija, smotrna izraba sredstev, nagrajevanje po delu so imperativi, ki morajo slej ko prej prodreti v vse strukture samoupravnih interesnih skupnosti. Ugotavljamo, da je organizacijska struktura v posameznih skupnostih preveč razdrobljena, isto delo opravlja preveliko število ljudi v manjših kolektivih. Nujno bi bilo posamezne službe znotraj skupnosti združevati in tako zmanjšati število zaposlenih.

Na koncu naj ugotovim še to, da je Izvršni svet občine, zdaj pa tudi republike, v svojih zaključkih zajel vsa kritična področja in delno že tudi nakazal rešitve. Dodatno k temu, kar je zapisano v zaključkih in stališčih, pa naj povem le še to, da bomo počasi tudi pri nas morali pričeti bolj upoštevati faktor časa in pri izvajanju določenih ukrepov, zbiranju analiz itd. določiti tudi rok, do katerega mora biti naloga opravljena. Mislim, da je skrajni čas, da od ugotavljanja preidemo tudi k dejanjem. Zapisanega, povedanega in ugotovljenega je bilo že veliko.

Obenem dovolite, da v nekaj stavkih prikažem tudi prizadevanja in ugotovitve ene izmed delovnih organizacij, ki je po novih določilih obračunavanja dohodka izkazala na ravni združenega dela negativen poslovni uspeh v prvem polletju tega leta.

Poglaviten razlog, da je poslovni rezultat naše delovne organizacije v prvem polletju slabši od lanskega in celo za malenkostno vsoto negativen, je v zmanjšanju obsega proizvodnje in prodaje. Vrednost prodaje, se je v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta zmanjšala za skoraj 70 milijonov dinarjev ali za 19,7 %, od tega na domačem tržišču za 80 milijonov oziroma dobrih 25 %, medtem ko je bil izvoz za dobrih 10 milijonov dinarjev ali za 29,8 % večji.

Na zmanjšanje prodaje je vplivala situacija, ki je nastala na domačem tržišču pred sprejemom zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev in v prvem obdobju po sprejetju tega zakona, pa tudi zmanjšanje kupne moči nekaterih slojev prebivalstva, predvsem kmetov.

Navedeni vzroki so vplivali na to:

a) da je veletrgovina, preko katere prodajamo več kot 90 % naše proizvodnje, začela drastično zmanjševati zaloge, da bi ohranila ali zopet pridobila plačilno zmožnost in investicijsko sposobnost in ker se je zavedala, da lahko v nastali situaciji prisili industrijo, da prevzame breme zalog finalnih proizvodov, ki so potrebni za preskrbo tržišča.

Zaradi tega so se naročila trgovine v razdobju marec-maj zmanjšale na minimum, v več primerih pa je trgovina celo stornirala že naročeno blago z utemeljitvijo, da nima zagotovljenih plačilnih možnosti po novih zakonih;

b) da se je zmanjšal plasma svetilk zaradi zmanjšanja ali začasnega storniranja investicij;

c) da se je zmanjšala prodaja elektromotorjev, ki služijo pri izdelavi manjših poljedelskih strojev in betonskih mešalcev, na 25 do 30 %, kar je pomenilo za vse 3 jugoslovanske proizvajalce elektromotorjev zmanjšanje plasmajev za najmanj 80 000 kosov v primerjavi z letom 1974;

d) da se je zmanjšal plasma manjših črpalk zaradi prehoda na vaške vodovode in zaradi velikih zalog pri proizvajalcu hidroforjev.

V določeni meri so na poslovni rezultat vplivale tudi višje cene za razne storitve, višji prispevki za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti in drugi vzroki. Cene reprodukcijskega materiala v tem obdobju v poprečju niso naraščale.

Z ukrepi, ki smo jih v okviru stabilizacijskega programa sprejeli že lani in jih tekoče dopolnjujemo tudi letos, smo uspeli obdržati v mejah ali celo znižati planirane pozicije fiksnih stroškov.

Skupna vrednost zalog je bila ob polletju nižja kot 1. 1. 1976. Pri tem je vrednost zaloge gotovih izdelkov ostala praktično nespremenjena, zaloge surovin pa so se znižale za 20 %. Omeniti moramo tudi, da smo ob polletju povečali naš poslovni sklad za znesek nepotrjenih saldov iz leta 1975 v vrednosti 18 570 000 din.

Stanje na domačem tržišču se je začelo normalizirati v juniju. Naročila, ki smo jih prejeli v obdobju junij-avgust, so na ravni plana, kljub temu da so meseci ponavadi slabši. Tudi proizvodnja in prodaja sta v porastu. Prodaja v avgustu je znašala več kot 60 milijonov din, kar je za 7 % nad plansko dinamiko. Stanje naročil in stalno povečanje novih naročil kažeta, da bo prodaja tudi v naslednjih mesecih nad planom. Računamo, da bomo v drugem polletju prodali vsaj za 350 milijonov din naših izdelkov, kar je za 67 milijonov din več kot v prvem polletju.

Obseg prodaje v tej višini nam zagotavlja, da bo naša delovna organizacija pozitivno zaključila poslovno leto. Če analiziramo poslovanje po temeljnih organizacijah, lahko ugotovimo, da kaže periodični obračun za prvo polletje v TOZD Proizvodnja svetilk in predstikalnih naprav povsem drugo sliko kot pa v TOZD Proizvodnja elektromotorjev in agregatov.

Zelo različni poslovni rezultati obeh tozdov, katerih vzrok je skoraj izključno v faktorjih, ki so izven delovne organizacije, predstavlja tudi največji problem našega internega poslovanja, četudi je s samoupravnimi akti zagotovljena neomejena solidarnost pri pokrivanju izgub med tozdi.

Zaradi neugodnih domačih cen, visokega odstotka izvoza in trenutno manjše možnosti plasmaja na domačem tržišču je poslovni rezultat TOZD Proizvodnja agregatov in motorjev negativen. Izguba v prvem polletju znaša 15 milijonov din. Te izgube v drugem polletju ne bo mogoče pokriti in bo poslovni rezultat tega tozda tudi ob koncu leta negativen.

Ukrepi, ki bodo odpravili negativne rezultate v proizvodnji elektromotorjev in agregatov, se že realizirajo in bodo zagotovili, da bo poslovni rezultat tega tozda v letu 1977 pozitiven.

Glavni ukrepi, ki jih v tej smeri pripravljamo, pa so: v letu 1977 moramo povečati prodajo elektromotorjev in agregatov na 290 do 300 milijonov din, kar je za okoli 60 milijonov več kot letos. To je tudi poglavitna naloga, ki jo moramo realizirati.

Dinamika proizvodnje avgust-september je že na tej višini. V zadnjem letu smo začeli s proizvodnjo nekaterih novih skupin izdelkov s področja elektromotorjev in agregatov, katerih prodajna cena nam zagotavlja znatno večjo

rentabilnost. Tudi v bodoče se bomo usmerjali v proizvodnjo posebnih tipov izdelkov, ki zagotavljajo večjo rentabilnost in stabilnejši položaj na tržišču.

V realizaciji so projekti za pocenitev proizvodnje standardnih elektromotorjev, predvsem v smeri manjše porabe reprodukcijskega materiala.

Nadaljevali bomo z varčevanjem pri vseh ostalih vrstah stroškov, večali storilnost in izpopolnili stimulacije pri nagrajevanju. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo želi besedo? Besedo ima Slavko Vošnjak, delegat kmetijskega področja, 6. okoliš.

Slavko Vošnjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo na sestanku regijske delegacije za kmetijsko področje celjske regije obravnavali oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju, nismo mogli mimo dodatnih dokazov o kritičnem stanju v hmeljarski in živinorejski proizvodnji celjske regije. Menim, da so podobni problemi tudi v ostalih regijah.

Naj najprej omenim hmeljarsko proizvodnjo. Položaj na svetovnem trgu je tak, da prodajna cena ne more več konkurirati stroškom proizvodnje. V okviru zvezne grupacije za hmelj, ki vključuje vse proizvajalce hmelja in trgovino v Sloveniji in Vojvodini, smo že lani morali preko fonda rizika te grupacije iskati pomoč v višini 14 milijonov dinarjev za kritje proizvodnih stroškov. Pri letošnjem pridelku je položaj zaradi velikega izpada pridelka zaradi suše (okrog 700 ton ali 37 milijonov dinarjev) še slabši. Poleg tega pa se je cena zaradi revalorizacije osnovnih sredstev in naraščanja osnovnih stroškov od 54 dinarjev za kg suhega hmelja povišala na 57 dinarjev.

Zaradi devalvacije valut zahodnih držav v katere pretežno izvažamo hmelj, je dosežena izvozna cena le 49,04 dinarja in tako ostaja nepokritih 7,96 dinarja pri kilogramu. Za okoli 50 % pokritje te razlike je zvezni fond že odobril tudi letos 13 milijonov dinarjev, medtem ko še vedno nimamo zagotovljenega kritja za ostanek (okoli 11 milijonov). Celotni zahtevek pred katastrofalno sušo je bila namreč 24 milijonov dinarjev. V kritju ni upoštevan izpad zaradi suše, ki povečuje stroške proizvodnje za dodatnih 15 dinarjev na kg suhega hmelja in jih sama organizacija ne bo mogla rešiti. Poudariti moramo, da smo obveščeni o pozitivnem reševanju našega zahtevka, pri čemer nas je zelo podprl Republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Skupščino moram informirati, da je stanje med proizvajalci hmelja težko, in kolikor stroškov proizvodnje ne bomo pokrili, lahko pričakujemo občutno zmanjšanje nasadov, kar pa bi bilo v škodo celotnega gospodarstva, saj se bo obseg deviz bistveno zmanjšal.

Na področju proizvodnje in predelave svinjskega mesa je težko stanje nastalo zaradi nesorazmerja med proizvodnimi stroški in prodajno ceno ter stroški predelave in prodano količino proizvodov. Da je tako je dokaz občutno pomanjkanje osnovne surovine in kljub 37 % povečanju obsega proizvodnje v klavniški industriji je ta poslovala z izgubo več kot 7,5 milijona dinarjev. V predelavi je glavni vzrok negativnega rezultata porast variabilnih stroškov. Nabavna cena za kilogram svinjskega mesa je že do 24 dinarjev. Glede na to, da ga v Sloveniji ni, ga moramo kupovati v drugih republikah. Da bi bila proizvodna cena za proizvajalce stimulativna predlagamo ceno 22 dinarjev ali povprečno okoli 28 do 30 % višjo, kot je sedanja.

Mlečna proizvodnja ima kljub visoki proizvodnosti krav, saj je v družbenem sektorju že več kot 5000 litrov, in visoki delovni storilnosti kot rezultatov večletnih prizadevanj pri organizaciji mlečne proizvodnje, 0,50 dinarja izgube pri litru. Pri tem je potrebno upoštevati, da je krma vrednotena le po variabilnih proizvodnih stroških. Ob kritju tudi fiksnih stroškov pridelovanja krme znaša izguba pri litru mleka 1,16 dinarja. Kakšno bo stanje ob koncu leta, pove podatek, da bomo letos proizvedli preko 12 milijonov litrov mleka.

Pitanje govedi stagnira v primerjavi z lanskoletnim obsegom. Opaža se pospešeno dopitavanje sedanje črede in za 30 % zmanjšano privezovanje mladega pitovnega materiala. Tudi za ta pojav so vzrok nizke cene pitancev, ob upoštevanju vseh premij, ki so se tej proizvodnji priznale v dosedanjem obdobju. Opaža se tudi pomanjkanje kvalitetnega izhodnega materiala, zaradi nagle orientacije v pretežno mlečne pasme, katerih potomci so za pitanje znatno manj zanimivi.

Prav tako je neugodno razmerje cene koruze do prodajne cene pitanca, ki je prav gotovo preveč v prid koruzi. Lastna cena na podlagi dejanske kalkulacije je 27 dinarjev za kilogram. Tako ima ta proizvodnja za 5 dinarjev izgube pri kilogramu prirastka.

Menimo, da cene osnovnih surovin niso uskladene s cenami končnih proizvodov. V primeru, da ne bo večjih intervencij širše družbene skupnosti, bo stanje na tem področju še slabše in bo v naslednjem letu približno enaka situacija, kot je sedaj v proizvodnji svinjskega mesa.

Ob vseh teh dejstvih naj omenim še to, da so osebni dohodki v naših kmetijskih organizacijah za 12 % pod republiškim poprečjem. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Besedo ima tovarišica Majda Škerbic, članica Odbora za družbenoekonomski razvoj!

Majda Škerbic: Spoštovani tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši! V svoji razpravi bi se rada ustavila pri nekaterih kazalcih gospodarskih gibanj. Res je, da kažejo zadnja dva meseca ugodnejšo rast. To pa nas nikakor ne odvezuje, da ne bi z vso mero odgovornosti osvetlili slabosti.

Iz podatkov, ki smo jih prejeli od Zavoda za družbeno planiranje je razvidno, da je gospodarska rast nižja za 0,7 % v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta. Resolucija o družbenoekonomski politiki SR Slovenije za leto 1976 pa predvideva 6 % rast. Produktivnost dela je za 2,6 % nižja, kot v lanskem letu. Resolucija nam nalaga dvig produktivnosti za 3 %. V svojih izvajanjih bom kritična. Izpostavila bom slabosti. Ustavila se bom pri problemu produktivnosti dela in ob tem nanizala le nekatere dejavnike, ki jo pogojujejo. To sta delovna in tehnološka disciplina, ki se tesno vežeta na organizacijo dela in z njo povezano odgovornostjo do dela.

Menim, da moramo tem problemom posvetiti več pozornosti. Družbenoekonomski položaj daje delavcu v združenem delu pravico do dela z družbenimi sredstvi, da zadovoljuje svoje osebne in družbene potrebe in da svobodno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odloča o pogojih in rezultatih svojega dela. Ta pravica, ki jo imamo po ustavi, pa nas tudi zavezuje, da materialno osnovo celotne družbene reprodukcije nenehno obnavljamo, povečujemo in izboljšujemo ter da svoje delovne obveznosti vestno izpolnjujemo. To odgovornost smo zapisali tudi v družbeni plan SR Slovenije in Jugoslavije. Sami urejamo odnose v združenem delu, zato moramo biti pri delu toliko bolj disci-

plinirani in odgovorni za izvršeno delo. Neodgovornost do dela škoduje nam samim, ki združujemo delo in sredstva, da bi ustvarili večji dohodek. Vse preveč pa se neodgovorno obnašamo. Kot primer za neodgovornost navajam nam vsem znani primer Jugokrila, ki je prevzel 6 ton, to je za 26 % premalo surovin. Ta primanjkljaj pa je omenjena organizacija združenega dela opazila šele naslednji dan, ko se je Velenje dušilo v smradu zaradi izteka tekočine iz cisterne. Če bi bil prevzem izvršen z določeno mero odgovornosti, do tega ne bi prišlo.

Drugi primer za neodgovornost do dela: žena-mati želi del porodniškega dopusta izkoristiti tako, da bi delala skrajšani delovni čas, štiri ure dnevno. Tu so se začele težave pri skupnosti socialnega varstva. Dali so ji odgovor, da je ona edina s skrajšanim delovnim časom, da se jim zaradi enega primera ne izplača delati vseh potrebnih obrazcev. Zato bodo počakali, da se bo morda pojavil še kak tak primer.

Iz tega vidimo, da nekateri neodgovorno opravljajo svoje delo. Pri delu se pojavljajo napake. Včasih zaradi nevednosti, pogosto pa zaradi nedoslednega izpolnjevanja delovnih obveznosti.

Pri organiziranju dela imamo vodje na posameznih ravneh. Gre za prvega med enakimi. Ta ima v opisu in v oceni delovnega mesta med drugim nalogo, da vodi in nadzira delo sodelavcev. Torej, če delo ni v redu opravljeno, mora vodja opozoriti svojega sodelavca, da je delo slabo opravil. Vendar se tem dolžnostim vodij pri nas zelo radi izognemo, da se ne bi komu zamerili. Takim izgovorom je potrebno narediti konec, ker je to linija najmanjšega odpora. Jasno je, da naš samoupravni sistem ne dopušča in tudi ne bo dopuščal, da se delavcu nagaja. Gre pa za delovno in tehnološko disciplino, za kulturo dela, ki mora prevladati na naših delovnih mestih. Vsak pošten človek, ki želi delati, bo vidno cenil red in disciplino. Seveda bo pa to zahteval od svojega vodje vse tja do generalnega direktorja.

Naj sklenem misli. Če bomo svoje delo tako izvrševali in če bomo preverjali, ali so postavljene naloge tudi izvršene, in s tem tekoče odklanjali vse slabosti, bomo zagotovo lahko priča porastu gospodarske rasti in produktivnosti dela na vseh področjih družbene reprodukcije, to je v materialni proizvodnji in na področju svobodne menjave dela. Zato je prav, da damo delegati v Zboru združenega dela temu pojavu vso težo. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Besedo ima tovariš Ivan Zelenšek, gospodarsko področje, 1. okoliš — Celje!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! 27. 9. 1976 je zasedal Zbor združenega dela Skupščine občine Celje in obravnaval oceno gospodarskih gibanj v SR Sloveniji v prvem polletju leta 1976. Razprava je potekala o problematiki gospodarjenja v železniškem gospodarstvu in o sklepih ter o predlogih Skupščine samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet z dne 10. 9. 1976.

Delegati so se s temi sklepi in predlogi strinjali in predlagali da naj se njihovo stališče vgradi tudi v predlog nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976, kar obravnavamo pod to točko dnevnega reda.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je realizacijo sklepov in predlogov Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet podprl že v

predlogu stališč in sklepov k informaciji o varnosti železniškega prometa, in sicer kot enega od ukrepov, ki bo pripomogel k trajni izboljšavi stanja na tem področju. Tudi v poročilih odborov našega zbora k oceni izvajanja letošnje resolucije so navedeni predlogi, da naj se naloge na področju gospodarjenja železnic do konca letošnjega leta bolje opredelijo.

Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije je na svojem 8. zasedanju dne 10. 9. 1976 po širokem predhodnem usklajevanju stališč v skupnosti in v pristojnih družbenopolitičnih organih ter organizacijah SR Slovenije sprejela naslednje sklepe in naloge o razrešitvi gospodarskega položaja ŽTP Ljubljana v obdobju od leta 1976—1980.

Pri formiranju cene je potrebno iz stroškov poslovanja izločiti stroške infrastrukture in jih pokriti posebej z nadomestilom. Razlike med izpadom transportnih dohodkov in stroški infrastrukture pa naj se nadomestijo v obliki diferenciranega določanja cen.

Stroški infrastrukture naj se pokrivajo na naslednji način:

— sredstva, ki jih gospodarstvo zadržuje v srednjeročnem obdobju od 1976 do 1980 za razvoj železnice, naj se namenijo za pokritje obvezne amortizacije ŽTP Ljubljana,

— podaljša naj se veljavnost zbiranja sredstev na način in v višini, kot je v veljavi za pokritje izpada transportnih dohodkov v letu 1975,

— preostali del sredstev za kritje stroškov infrastrukture se mora pokriti z usklajenimi ukrepi konverzije kreditov in beneficiranja obrestne mere ter temu ustrezno se mora spremeniti zakon o amortizaciji.

Na podlagi tega sklepa je bil sprejet tudi predlog samoupravnega sporazuma, s katerim bodo člani Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije prispevali del sredstev za pokritje stroškov infrastrukture. Sporazum je skupnost včeraj že posredovala vsem temeljnim organizacijam združenega dela iz gospodarstva, ki so članice SIS za železniški in luški promet.

Obenem se je začela široka družbenopolitična akcija v podporo sprejetju tega sporazuma. Tudi delavci na železnici niso držali križem rok, še posebej ne pri izboljševanju poslovanja železnice. Tu lahko omenimo posebno akcijo za hiter prevoz blaga, imenovano »nočni skok«, ki je namenjena prevozu sadja in zelenjave iz južne Srbije in Makedonije na slovensko tržišče po železnici, ter za boljšo povezavo slovenskega trga v drugih republikah s skladišči v večjih železniških in trgovskih centrih. Vse to je bilo v gospodarstvu in v Samoupravni interesni skupnosti ocenjeno kot pomemben prispevek delavcev na železnici k organizaciji njihove prometne politike, to je k zmanjševanju družbeno neracionalnih prevozov po cestah in povečanju obsega dela na železnici.

Hkrati so za to akcijo pomembne tudi hitrejše in kvalitetnejše storitve, ki dajejo železnici pozitivne gospodarske učinke. Delavci na železnici bodo s temi in drugimi ukrepi, posebno še z ukrepi na področju varstva in urejenosti prometa, prispevali k izboljšanju gospodarskega položaja železnic in zanj tudi vnaprej zavzeto odgovarjali. Vse sklepe in predloge SIS za železniški in luški promet SR Slovenije je potrebno realizirati še pred koncem leta 1976. V nasprotnem primeru ŽTP Ljubljana ne bo mogla zaključiti poslovnega leta 1976 pozitivno, kar bi imelo lahko izredno hude posledice, kot so prekinitev investicij in minimalni osebni dohodki. Zaradi nezmožnosti izpolnjevanja obveznosti pa bi bilo praktično prekinjeno tudi celotno poslovanje.

Na podlagi navedenega predlagam, da se dopolni predlog nalog in stališč, ki jih je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagal v zvezi z realizacijo resolucije o družbenoekonomski politiki Slovenije v letu 1975, z naslednjim besedilom:

Poglavje »1. Ugotavljanje in delitev dohodka« naj se dopolni tako, da se besedilo 2. točke tretje alinee tega poglavja nadaljuje z besedilom: »V zvezi s tem je potrebno s široko družbenopolitično akcijo zagotoviti realizacijo sklepov in predlogov, ki jih je sprejela za razrešitev gospodarskega položaja ŽTP Ljubljana Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije dne 10. 9. 1976«. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Vojko Čok, delegat gospodarskega področja, 23. okoliš!

Vojko Čok: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 23. okoliša za gospodarsko področje, ki je na svoji seji dne 18. 9. 1976 obravnavala oceno izvajanja resolucije o gospodarski politiki in razvoju SR Slovenije za prvih 8 mesecev leta 1976, je v načelu sprejela oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki, ki jo je pripravil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, in stališča ter predloge Izvršnega sveta.

Na osnovi podatkov o izvajanju resolucije v obalnem območju je skupina delegatov ugotovila, da je stanje dokaj zaskrbljujoče. Skoraj vse največje organizacije iz obalnega območja so izkazale ob koncu prvega polletja občutno izgubo. Zlasti zaskrbljujoče stanje je v industriji, kjer je nekaj gospodarskih organizacij med vodilnimi v Sloveniji po višini izgube. Res je, da je omenjena izguba v največji meri posledica prehoda na novi sistem obračunavanja dohodka, vendar pa je tudi izguba, ki presega znesek neplačane realizacije, še vedno precejšnja.

Skupina delegatov meni, da je treba iskati rešitev na osnovi situacije predvsem v tozdih, zlasti na področju produktivnosti, z ustreznejšim proizvodnim programom, s krepitvijo sodelovanja in povezovanja tako v okviru regije kot zunaj nje itd.

Velika večina delovnih organizacij je v tem smislu že sprejela svoje sanacijske programe, vendar se ugotavlja, da bodo za razrešitev sedanjega stanja ob internih ukrepih potrebni tudi nekateri sistemski ukrepi. Opozorili bi radi le na naslednje ukrepe, ki jih je predlagal tudi Izvršni svet občine Koper:

1. Še pred devetmesečnim periodičnim, zlasti pa pred letnim zaključnim računom je treba ponovno proučiti in dopolniti sedanja zakonska določila, predvsem glede obračuna celotnega dohodka v tistem delu, ko gre za realizacijo od izvoza blaga in storitev na odprt račun, in za tisti del terjatev, za katerega velja 15-dnevni plačilni rok. Naj omenim, da je zlasti devizna realizacija za obalno gospodarstvo zelo pomembna, ker so v veliki večini te gospodarske organizacije tudi veliki ustvarjalci deviznega priliva.

2. Poenostaviti je treba postopek menjave tuje valute, in sicer v smislu, kot je že bil v veljavi. Stagnacija in doseženi rezultat trgovine sta na celotnem obmejnem področju z Italijo pogojena tudi z maloobmejnim prometom. Sedanji devizni predpisi in kompliciran postopek menjave valute odbija italijanske državljane in s tem zmanjšuje prodajo domačega blaga.

3. Pri izločanju sredstev za kreditiranje gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo je potrebno tudi luško infrastrukturo izenačiti z ostalo prometno strukturo, to je s cestno in železniško. Ugotavlja se, da je na področju prometne infrastrukture edino Luka Koper dolžna združevati omenjena sredstva, ki so z vidika SR Slovenije neznatna, za Luko pa predstavljajo skoraj polovico sredstev, ki se izločajo za poslovni sklad.

Nelogičnost je še toliko večja, ker se tudi za razvoj luške strukture, enako kot za cestni in železniški promet, združujejo sredstva na osnovi samoupravnih sporazumov, kajti s cenami teh sredstev ni mogoče zagotoviti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Ciril Umek, delegat iz Celja, 1. okoliš!

Ciril Umek: Tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi ocene izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki v prvem polletju 1976 so delegati združenega dela delovne enote v Celju razpravljali o problematiki preskrbe potrošnikov z artikli živalskega izvora, posebno o pomanjkanju svinjskega mesa na tržišču.

TOZD Mesnine, ki oskrbuje mesto Celje in širše mestno območje, je v prvem polletju 1976 dosegla planirani obseg proizvodnje, in to pri vseh vrstah mesa in mesnih izdelkov. Ker nastajajo s prodajo svinjskega mesa prevelike izgube, se bo proizvodnja tega mesa v drugem polletju znatno zmanjšala. Izguba nastaja predvsem zaradi neusklajenih prodajnih in nabavnih cen svinjskega mesa.

Postavlja se vprašanje, ali kriti primanjkljaj na ta način, da določene količine mesa uvozimo oziroma da domačo proizvodnjo regresiramo. Do izboljšanja situacije s svinjskim mesom naj bi se priznal regres. Republiška premija naj bi ostala nespremenjena vse leto ali pa naj se ob izboljšani situaciji zniža.

Menimo, da je potrebno v plansko proizvodnjo obenem s premijami vključiti tudi privatnega proizvajalca, ki do sedaj ni bil dovolj vključen v enotno politiko preskrbe tržišča.

Zato prihaja do negativnih nihanj v kmetijstvu, posebno še v raznih panogah živinoreje. Pripominjam, da naša mesna industrija črpa za svoje izdelke zaloge iz državnih rezerv. Kolikor teh ne bi bilo, bi lahko prišlo do kritične situacije pri preskrbi potrošnikov z mesnimi izdelki.

Na celjskem področju znaša dosedanja izguba pri prodaji svinjskega mesa približno 6 do 10 din pri 1 kilogramu svinjskega mesa, ki ga uvažamo iz drugih republik. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Prosim! Še enkrat se javlja tovariš Gojko Vizovišek iz Maribora!

Gojmir Vizovišek: Menim, da moram spregovoriti nekaj besed v zvezi z razpravo tovarišice Škrbičeve. Njene trditve so sicer točne, vendar jih je potrebno osvetliti tudi iz drugega zornega kota. Gre namreč za to, da sedanje stanje produktivnosti res ni sprejemljivo. To prav gotovo drži, vendar mislim, da je razlog, ki ga navaja tovarišica, preveč podcenjen in tudi pavšalen. Mislim, da me bodo v moji trditvi podprli vsi tisti, ki prihajajo iz neposredne proizvodnje: nikakor ne moremo vprašanja produktivnosti posploševati, temveč ga je treba širše osvetliti. Upam si trditi, da je produktivnost porasla v tistih

temeljnih organizacijah združenega dela, ki so tudi v letošnjem letu lahko dvignile obseg proizvodnje in prodaje. Tam, kjer so možnosti prodaje znatno padle pod raven iz lanskega leta, pa ne moremo in ne smemo trditi, da so se delavci polenili. Učinkovitost dela oziroma produktivnost bi bila znatno višja, če bi se ustrezno z zmanjšanjem proizvodnje zmanjšalo tudi število zaposlenih. Ker takšen ukrep ni možen, se moramo sprijazniti z ugotovljenim dejstvom. Za prikazovanje teh rezultatov bi bilo verjetno dobro, če bi se v analizah tudi posebej prikazale tiste gospodarske organizacije, ki so ostale na lanski ravni oziroma so povečale produktivnost dela in tiste, ki so zmanjšale stopnjo produktivnosti. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Prosim. Besedo ima tovariš Jože Turnšek, delegat gospodarskega področja iz Celja!

Jože Turnšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor združenega dela z gospodarskega področja in skupina za pošiljanje delegatov v Zbor občin Skupščine SR Slovenije dajeta naslednjo pripombo in predlog k predlogu nalog in stališč Izvršnega sveta. Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976.

K 1. poglavju, »Ugotavljanje in delitev dohodka«, 1. alinea:

— Izvršni svet bo dal nalogo vrsti republiških ustanov, da pripravijo analitične separate o dohodkovnem položaju in dohodkovnih zvezah, v katere vstopajo posamezne dejavnosti, ki so v središču pozornosti. Te dejavnosti so: elektrogospodarstvo, železniško gospodarstvo, elektroindustrija, bela tehnika itd.

Po našem mnenju gre v prvih treh primerih le za 4 organizacije združenega dela, ki same lahko izdelajo, glede na stopnjo organiziranosti in kadrovski potencial, tovrstne analitične separate. Zato predlagamo, da se namesto elektroindustrije in bele tehnike v te analitične separate vključita tekstilna industrija in celoten kovinsko-predelovalni kompleks.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Prosim. Besedo ima tovarišica Marija Šlaher, delegatka prosvetno-kulturnega področja, 4. okoliš!

Marija Šlaher: Navedla bom samo pripombo delegatov za prosvetno-kulturno področje 4. okoliša.

Ponovno želimo opozoriti na to, da je uvoz tuje strokovne literature, knjig in revij omejen in da se pri delu čuti občutno pomanjkanje tovrstnega materiala. Mnenje delegatov je, da naj se zagotovijo devizna sredstva v okviru oblikovanja sredstev za skupno porabo tudi za uvoz tuje strokovne literature, ki je nujno potrebna za uspešno delo, na primer v študijskih knjižnicah.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Martin Kramar, 14. okoliš, gospodarsko področje, občini Ormož in Slovenska Bistrica!

Martin Kramar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Tudi naše družbenopolitične organizacije, organizacije združenega dela in temeljne organizacije združenega dela so podobno kot danes mi obravnavale

izvajanje resolucije in zlasti vprašanja izgub. Tudi pri nas smo namreč ugotovili izgube. Interne probleme bomo uredili sami, vendar imamo še dve pripombi.

Da bi lahko te pripombe razčlenil, moram na kratko prikazati naše rezultate:

Periodični račun je predložilo 13 organizacij združenega dela oziroma temeljnih organizacij združenega dela. Od teh jih je 8 izkazalo izgubo. Delež organizacij združenega dela, ki so izkazale izgubo znaša 91,9 % skupno ustvarjenega dohodka. Te organizacije zaposlujejo 88 % vseh zaposlenih v gospodarstvu. Celotna izguba znaša 39 482 000 dinarjev, medtem ko je skupni dohodek znašal 254 190 000 dinarjev in je bil za 21 indeksnih točk višji kot v enakem obdobju 1975.

Da bi lahko pravilno ocenili svoj gospodarski položaj, smo razčlenili vzroke izgub in ugotovili, da 64 % vseh izgub odpade na nezavarovane terjatve domačih kupcev v zadnjih 15 dneh obračunske dobe, da 26 % izgub odpade na stroške, ki se nanašajo na zaloge, da ostalih 10 % odpade na povečano amortizacijo.

Podpiramo napore Izvršnega sveta za stabilizacijo gospodarstva v smislu določil zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev in zakona o ugotavljanju celotnega dohodka, pri tem pa imamo naslednje pripombe:

1. Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela določa, kaj se šteje za plačano realizacijo, in dopušča poravnavo obveznosti iz dolžniško-upniških razmerij v 15-dnevnem roku, ne da bi moral dolžnik plačilo ustrezno zavarovati.

Predlagamo, da se za plačano realizacijo v smislu tega določila štejejo vplačila oziroma primerna zavarovanja plačil tudi za odprti 15-dnevni rok ob zaključku obračunskega obdobja, če je vplačilo oziroma zavarovanje opravljeno do 20 dni po izteku roka, za katerega periodični oziroma zaključni račun predlagamo.

2. Ob 23. členu zakona o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, ki določa, da se popravki finančnega rezultata iz prejšnjih obračunskih obdobij knjižijo neposredno v poslovni sklad, smo mnenja, da je neodtujljiva pravica delavcev, da o deležu dohodka odločajo in da se brezpogojno prizna kot dohodek tozda v ustreznem obdobju.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? Ali želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? Prosim. Besedo ima tovariš Jože Zakonjšek, predsednik Komiteja za družbeno planiranje!

Jože Zakonjšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Ne bom na široko odgovarjal na vprašanja, ki so bila postavljena v tej obširni razpravi.

Očitno je, da imajo razprava in predlogi, ki so bili danes dani, namen dopolniti in konkretizirati politiko, ki jo Izvršni svet predlaga Skupščini. Gre skratka za poudarke, s katerimi se Izvršni svet povsem strinja. Samo na kratko bom komentiral nekaj predlogov in stališč, ki so bili dani v razpravi.

V razpravi so delegati polemizirali glede vprašanja produktivnosti. Kot sem že v ekspozeju poudaril, je zelo pomembno za naše nacionalno gospodarstvo, kakšni so trendi razvoja te temeljne ekonomske kategorije. Za analitsko delo, akcije in pristop je zelo pomembno, da diferencirano ugotavljamo, kje in kako narašča produktivnost v posameznih organizacijah, panogah, gru-

pacijah in po območjih, kje so glavni vzroki za takšno ali drugačno naraščanje produktivnosti. Skratka, potrebno je ugotoviti, kako se obnašajo faktorji produktivnosti od materialnih proizvajalnih sil do kadrov, znanja in seveda vseh ostalih elementov, ki prispevajo k rasti produktivnosti.

V konkretnih situacijah, na podlagi analiz, ki jih pri nas resnično manjka, se lahko izdela tudi realna ocena stanja in pripravijo predlogi za zvečanje produktivnosti v organizacijah združenega dela, ali predlogi odgovornim družbenopolitičnim organom, kadar gre za pristojnosti in za dela, ki so izven neposredne pristojnosti oziroma vpliva temeljnih in drugih organizacij združenega dela.

Povedati moram, da smo v Zavodu SR Slovenije za družbeno planiranje že dalj časa v razgovorih za sklenitev pogodb z ustrezno ustanovo, ki naj bi pripravila metodologijo merjenja produktivnosti dela, ne tako, kot jo sedaj merimo, to je statistično, temveč analitično. Pred leti je bilo več poskusov za tak način ugotavljanja produktivnosti, vendar se s tem delom ni nadaljevalo. Tako bi združeno delo dobilo bolj ustrezno metodologijo za merjenje produktivnosti dela, ki bi jo lahko neposredno uporabilo pri svojih analizah.

Vendar se naše strokovne in znanstvene ustanove zelo slabo odzivajo našim vabilom. Ni problem zagotoviti finančna sredstva za pripravo metodologije merjenja produktivnosti, problem je v pripravljenosti strokovnih ustanov, ki jih pri nas ni malo, da bi se resneje posvetile tej nalogi.

Če govorimo o produktivnosti in o položaju gospodarstva, moramo iskati rešitve za reševanje problemov vse bolj v poslovno in samoupravno povezanih celotah in integracijskih sklopih.

Moderna tehnologija neizogibno zahteva to povezovanje. Obenem zahteva, da se problemi razrešujejo na drug način, z drugo kvaliteto, pri čemer samoupravni odnosi ne smejo niti najmanj trpeti. Sicer tudi ni potrebno, da trpijo, saj gre še celo moderna svetovna proizvodnja danes v oblikovanje ožjih enot, ki so relativno samostojne. Skratka ni nobenih ovir za moderno proizvodnjo, nasprotno, proizvodnja zahteva takšno organiziranost, seveda s točno določenimi povezavami, odgovornostmi in skupnimi nalogami, ki jih potem tudi skupno izvršuje.

Problem, ki ga morda premalo vidimo v teh razpravah, je tudi v tem, kakšna naj bo dinamika rasti produktivnosti in dohodka. Trdimo, da je nujna dinamična rast, ker se brez dinamične rasti lahko postavi pod vprašanje dohodek in vrsta drugih nalog. Vendar, moramo se zavedati, da moramo imeti takšno proizvodnjo, ki bo v perspektivi predstavljala neko osnovo za trajnejši porast standarda in dohodka nasploh.

Mislim, da v to nalogo naši strokovni organi in ustanove še niso zadosti usmerjeni. Imamo primere, ko v nekaterih delovnih organizacijah govorijo, češ mi proizvajamo, nimamo pa kam prodati. Menim, da so strokovne ustanove in poslovodni organi odgovorni, da kolektivom jasno povedo, da določena proizvodnja v novih pogojih in zahtevah trga v okviru Jugoslavije in tudi v svetu nima perspektiv. Treba se bo posloviti od nekaterih proizvodov in iskati novo proizvodnjo, ki bo sodobnejša in bolj primerna za jutrišnji trg. To bo potrebno reševati v okviru organizacij združenega dela, največkrat v širših sklopih in medsebojnih povezavah. Mislim, da se v organizacijah združenega dela in v ustanovah, ki so z njimi povezane v delovnih, strokovnih, raziskovalnih in drugih poslih, ta usmeritev še premalo čuti.

V srednjeročnem planu prestrukturiranja proizvodnje ni omenjeno zaradi samega prestrukturiranja, temveč zato, da bo struktura ustrezna in da bo

zagotavljala trajnejši dohodek v perspektivi, da ne bo podvržena vsakodnevnim nihanjem na trgu in da ne bo pod pritiskom vseh mogočih stalnih nepravilnosti in stihijskih pojavov, ki nastajajo kot posledica neurejenih razmer, pri nas ali v mednarodnih okvirih.

Toliko bi bilo po mojem mnenju potrebno na splošno povedati o razpravi glede samih izhodišč. Kar bi moralo biti primarno, so tudi rezerve, ki jih moramo preverjati in aktivirati. Možnosti so v ustreznem sistemu nagrajevanja za tekoče delo, in seveda kot nova kvaliteta, ki je povezana s celotnim izvajanjem in planiranjem dogovorjenih nalog, v nagrajevanju za minulo delo.

Strinjamo se tudi s predlogi, navedenimi v razpravi za dopolnitev predlogov, nalog in stališč. Odbor za gospodarstvo in finance Izvršnega sveta je razpravljal o predlogih sklepov Skupščine Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet SR Slovenije. O tem je seznanjen tudi Izvršni svet, ki podpira ta prizadevanja. Sedaj je skoraj pred zaključkom tudi podpisovanje medrepubliškega dogovora, ki je v bistvu zasnovan na istih izhodiščih kot predlogi sklepov SIS za železniški in luški promet SRS, seveda kar zadeva urejanje odnosov, ki naj bi bili med republikami skladno urejeni. Očitno gre sporazum in za dogovor o tem, da se prenese težišče naporov v samoupravne interesne skupnosti oziroma v organizacije združenega dela. Iskanje rešitev znotraj njih samih je normalno, seveda ob sodelovanju družbe v tistih točkah, kjer je to neobhodno potrebno.

Strinjamo se tudi s tem, kar je bilo rečeno glede dopolnitve seznama tistih panog ali grupacij, katerim se mora posvetiti posebna skrb. Ta spisek, ki je v predlogih nalog in stališč naveden, pa ni dokončen. Verjetno nam bodo že periodični obračuni za 9 mesecev pokazali, kje so še dodatne težave in kam se bo treba usmeriti.

V ekspozeju omenjeno kmetijstvo ni mišljeno kot celota, temveč so mišljene le posamezne dejavnosti kmetijstva, o katerih so danes govorili delegati. Prav gotovo je med njimi proizvodnja hmelja. Izvršni svet podpira prizadevanja za doseganje boljših cen v izvozu in za rešitev nekaterih odnosov na področju proizvodnje in prodaje mesa, predvsem svinjskega.

Kar zadeva dopolnitev obračunskega sistema, ne bom odgovarjal na posamezne predloge, ker smo se dogovorili, da zahtevamo in vplivamo preko ustreznih odborov in na način, kot je v navadi v odnosih s federacijo, na tiste spremembe, ki pomenijo po eni strani afirmacijo sistema obračuna po plačani realizaciji, to se pravi brisanje vseh fiktivnih elementov iz dohodka, po drugi strani pa takšno tehniko, ki ne bo vnašala toliko nepravilnosti, kot jih je prinesla v polletnem obdobju.

Nekateri predpisi so že pripravljeni. Spremenil se bo obračun dohodka pri izvozu na odprt način za del dobav in storitev, za katere je bil dogovorjen 15 dnevni plačilni rok in na dan sestavljanja obračuna terjatev še ni bila plačana. Gre tudi za plačilo subvencij. Pri tem moram dodati, da je še nekaj neusklajenih stališč. Izvršni svet vztraja pri tem, da bi se terjatve do družbenopolitičnih skupnosti zagotavljale z menico.

Menica naj bi bila vse bolj instrument, ki dejansko kroži kot ekvivalent ustvarjene vrednosti z vsemi pravnimi in finančnimi posledicami in v bistvu predstavlja najpomembnejši instrument v medsebojnih plačanjih, ne pa neko potrdilo službe družbenega knjigovodstva ali pa druge institucije, ki se pod takšnimi in drugačnimi pritiski in pogoji poskuša vnovčiti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Potem predlagam, da se sestane medodborovska komisija, ki smo jo imenovali na začetku seje, in da dokončno oblikuje zaključek te točke dnevnega reda.

S tem bi prekinil to točko dnevnega reda. Nadaljeval bi jo, ko bo komisija končala svoje delo.

Prešli bi sedaj na obravnavo 19. in 20. točke dnevnega reda, zaradi tega, da bodo delegati v Zboru republik in pokrajin lahko odpotovali na usklajevanje v Beograd.

Prehajam na 19. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o temeljih denarnega sistema, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona smo obravnavali na seji našega zbora dne 21. januarja 1976 in dali soglasje ter predlagali načelne in konkretne pripombe in predloge.

Na tej seji naš zbor ni dal pooblastila delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

V času od takrat, ko smo dali soglasje, do sedaj je teklo usklajevanje glede na predlagane pripombe in predloge naše republike in ostalih republik in pokrajin.

Za današnjo sejo ste prejeli sklep, s katerim smo dali soglasje k osnutku zakona, z vsemi pripombami in predlogi, predlog stališč Zveznega izvršnega sveta v zvezi z usklajenimi in neusklajenimi stališči republiških skupščin in skupščin avtonomnih pokrajin glede prečiščenega besedila osnutka zakona, poročilo o usklajevalnem postopku delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in poročilo Odbora za finance, iz katerega izhaja, da je delegacija Odboru poročala o poteku usklajevanja.

Danes ste prejeli tudi poročilo Zakonodajno-pravne komisije in poročilo Republiškega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko, ki je o teh dveh zakonih razpravljal na včerajšnji seji.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zvonimir Volfand, delegat Slovenije v Zboru republik in pokrajin!

Zvonimir Volfand: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da v imenu delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin hkrati podam nekaj uvodnih stališč o vprašanju usklajevanja obeh osnutkov zakonov, ki sta zdaj na dnevnem redu, in sicer o osnutku zakona o denarnem sistemu in o osnutku zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju Narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin.

Usklajevanje stališč skupščin republik in pokrajin o obeh osnutkih zakonov je potekalo na podlagi prečiščenega besedila obeh osnutkov, ki ga je Zvezni Izvršni svet pripravil junija 1976 kot tretjo verzijo osnutkov teh zakonov. Prečiščeni besedili obeh osnutkov zakonov nista bili poslani skupščinam republik in pokrajin, ker pa sta se oblikovno in vsebinsko razlikovali od osnutkov, ki jih je obravnaval ta zbor, je morala delegacija vložiti več naporov in dela za uspešno uveljavljanje stališč Skupščine SR Slovenije.

Delegacija je pristopila k usklajevanju stališč na podlagi prečiščenega besedila predvsem zato, ker je upoštevala stališče Zveznega izvršnega sveta, da je v prečiščenem besedilu vsebina zakona bolj usklajena z ustavo, ker so delega-

cije skupščin in drugih republik in pokrajin sprejele usklajevanje na podlagi predloženega prečiščenega besedila, in ne nazadnje zato, ker je naša delegacija ocenila, da je v interesu SR Slovenije, da čimprej dobimo sistemske zakone, ki bodo vsebovali ustavno vsebino za zadevna področja.

Delegacija ocenjuje, da je bil dosedanji proces usklajevanja relativno uspešen, saj nam je uspelo uveljaviti pretežno večino stališč tega zbora. Pri tem so v zakonskih besedilih naša stališča vključena deloma kot dobesedne pripombe ali pa so bila oblikovana tako, da so s spremembami določili smiselno upoštevana naša stališča.

Pri usklajevanju smo upoštevali tudi stališča drugih republik in pokrajin, kadar so se v njih odražala stališča naše skupščine. Delegacija je aktivno sodelovala tudi za izboljšanje besedila, in sicer s številnimi pripombami, ki so jih podprli vsi, ki so sodelovali pri usklajevanju. Splošna značilnost usklajevanja je bila v tem, da so druge delegacije podprle večino stališč naše delegacije.

Zvezni izvršni svet, kot predlagatelj osnutkov obeh zakonov, v procesu usklajevanja ni soglašal z nekaterimi našimi predlogi. Glede na to, da je naša delegacija vztrajala v načelnih stališčih in ker niso bili dani ustrezni novi predlogi, sta osnutka obeh zakonov do danes ostala neusklajena. Druge delegacije so na podlagi stališč Zveznega izvršnega sveta, predvsem zaradi tega, da bi se zakona sprejela že jutri, to je 30. 9. 1976, odstopile od poprej izražene podpore našim stališčem in sprejele predloge Zveznega izvršnega sveta. Usklajevanje se danes nadaljuje in bo potekalo do seje Zbora republik in pokrajin, ki bo jutri.

Naša delegacija bo pri tem upoštevala stališča, ki jih bo danes sprejel ta zbor, oziroma stališča, ki jih je opredelil Republiški svet za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Pri osnutku zakona o denarnem sistemu niso uskladena stališča zato, ker predlagatelj osnutka zakona, to je Zvezni izvršni svet, ni bil pripravljen vključiti v prečiščeno besedilo člena iz prejšnjega osnutka zakona o denarnem sistemu, po katerem bi bilo možno poravnati obveznosti med dolžniki in upniki brez prenosa plačilnih sredstev, to je s pobotanjem.

Naša delegacija je pri tem predlogu vztrajala iz več razlogov, med katerimi so najpomembnejši naslednji: Ta instrument urejanja finančnih odnosov se v mednarodnih financah zelo uporablja, saj z uporabo tega instrumenta padajo zahteve po količini denarja v obtoku, znižujejo se stroški idr. Nekateri veljavni predpisi, predvsem zakon o združenem delu, predvidevajo prav tako instrument urejanja odnosov med temeljnimi organizacijami združenega dela v okviru posamezne organizacije združenega dela, ko le te ustvarjajo dohodek na podlagi proizvodnje skupnega proizvoda. Poleg tega dosedanje besedilo tega člena zakona predvideva tako obliko pobotanja, ki je v skladu s predpisi, ki urejajo plačilni promet itn.

Zvezni izvršni svet je nasprotoval našemu predlogu predvsem zato, ker je menil, da je pobotanje v nasprotju z določili zakona o zagotavljanju plačil, čeprav je bil mnenja, da je to vprašanje potrebno urediti z drugimi predpisi. Brez večje škode za vsebino zakona bi lahko tudi odstopili od naše dosedanje zahteve, če se doseže dogovor o tem, kje in kdaj bo urejeno vprašanje pobotanja o medsebojnih obveznostih. V končni rešitvi lahko odstopimo v celoti od tega predloga naše delegacije, če pri tem upoštevamo, da bodo v zakonu o združenem delu ustrezna določila, ki bodo izhodišče tudi za druge zakone, kot na

primer za zakon o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, ki bo predvidoma dopolnjen. Na ta način se bo v nadaljevanju usklajevalnega postopka doseglo soglasje in tudi sprejem zakona o denarnem sistemu na jutrišnji seji Zbora republik in pokrajin.

Pri zakonu o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin stališča niso usklajena, ker so razhajanja med predlogi naše delegacije, ki temeljijo na stališčih Skupščine SR Slovenije, in med stališči Zveznega izvršnega sveta pri načelnih vprašanjih.

Delegacija Skupščine SR Slovenije je pri 9. členu osnutka tega zakona zastopala stališče, da je federacija garant le za tiste posle Narodne banke Jugoslavije, ki temeljijo na sprejetih zveznih zakonih, in ne za vse posle Narodne banke Jugoslavije, kot je to predvideno v prečiščenem besedilu. Stališče delegacije temelji na principih, ki so zapisani v drugih zakonskih aktih in na ustavnih opredelitvah o Narodni banki Jugoslavije, ki opravlja splošne bančno-poslovne funkcije kot del enotnega monetarnega sistema le na osnovi posebnih zveznih zakonov.

Pomisleki Zveznega izvršnega sveta do te naše pripombe temeljijo le na občutku, da bi formulacija 9. člena, kot jo predlaga naša delegacija, povzročila nezaupanje v posle Narodne banke Jugoslavije, ki jih ima le-ta z zunanjimi partnerji.

Prav zaradi dejstva, da že imamo zakonska določila, ki našo pripombo utemeljujejo, je mogoče, da brez večje škode za kvaliteto zakonskega besedila odstopimo od te zahteve in 9. člen uskladimo, kakor je bil predlagan.

Naj omenim, da vsebuje 40. člen zakona o denarnem sistemu, ki je bil kasneje usklađen, dejansko formulacijo, kakršno smo želeli v zakonu o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin.

Pri osnutku zakona o Narodni banki Jugoslavije je neusklađen tudi 2. odstavek 16. člena, ki opredeljuje limite obvezne rezerve in predvideva, da višina obvezne rezerve ne more biti višja od 25 % za nobeno vrsto depozita. Ob takem stališču predlagatelja je naša delegacija predlagala stališče Skupščine SR Slovenije oziroma tega zbora, da je zgornji limit obvezne rezerve lahko 20 %, ne pa 25 %.

Zvezni izvršni svet je poleg vztrajanja pri prvotnem predlogu, torej 25 %, prišel med usklajevanjem s predlogom za dopolnitev besedila, v katerem je predvideno, da Zvezni izvršni svet vsako leto z odlokom o izvajanju začrtane kreditno-monetarne politike določi tudi konkretne višine obveznih rezerv za posamezne vrste depozitov. Ostale delegacije, razen naše, so se s tem strinjale.

Delegacija Skupščine SR Slovenije je vztrajala pri načelnem stališču, ker je menila, da je znižanje višine obvezne rezerve v interesu združenega dela. Obvezna rezerva kot instrument za reguliranje denarja v obtoku vsebuje v sedanji praksi največji delež iz najbolj mobilnega denarja bank, to je denarja na vpogled.

Snovanje reguliranja denarja v obtoku na osnovi depozitov dovoljuje hkrati nerestriktivni odnos do drugih oblik povečanja denarja v obtoku, kot je na primer emisija in nekatere vrste kreditov.

Razumljivo je, da povišanje stopnje obvezne rezerve različno zadeva posamezne osnovne, združene in druge poslovne banke, odvisno od tega, kako visoka so njihova sredstva na vpogled. Tako postaja instrument obvezne rezerve

tudi instrument prelivanja sredstev, zato mora imeti odločanje o višini obvezne rezerve politično konponento in lahko poteka le tam, kjer se politično odloča, torej v Skupščini SFRJ, in ne na ravni Zveznega izvršnega sveta. Zato predlog Zveznega izvršnega sveta po mnenju naše delegacije ni sprejemljiv.

Delegacija meni, da je vsekakor potrebno v zakonu opredeliti limit višine stopnje obvezne rezerve. O tej višini se je potrebno dogovoriti na osnovi vseh potrebnih elementov, obenem pa vztrajati pri stališču, da se z vsakoletno resolucijo o ekonomskem razvoju v Skupščini SFRJ opredeli primerna višina obvezne rezerve na podlagi političnih ciljev in vsakoletne konkretne monetarne situacije.

V osnutku zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin ni uskladeno stališče tudi glede 65. in 66. člena prečiščenega besedila. Ta člena opredeljujeta posle Narodne banke Jugoslavije, o katerih odloča Svet guvernerjev na podlagi soglasja oziroma z večino glasov.

Sedanje besedilo 65. člena predvideva, da se z večino glasov sprejemajo vse odločitve, ki se nanašajo na izvajanje skupne emisijske, denarne in devizne politike in na skupne temelje kreditne politike. To so temeljna vprašanja, ki imajo neposreden in velik vpliv na pogoje poslovanja združenega dela, za kar je v duhu ustave potrebno usklajevanje stališč in soglasno odločanje. Zato smo predlagali črtanje 65. in 66. člena in predložili novo besedilo, po katerem se na osnovi soglasja Sveta guvernerjev odloča o vseh zadevah, ki imajo večje materialne posledice za pogoje gospodarjenja združenega dela. Predlagali smo, da naj soglasno odločanje velja za vsa področja, na katerih se izvaja tista kreditno-monetarna politika, o kateri se usklajujejo stališča v Skupščini SFRJ.

Delegacija meni, da je na tej podlagi potrebno iskati oblike usklajevanja in vztrajati pri vsebini našega predloga ter o tem pripraviti ustrezno argumentacijo.

Končal bom s predlogom delegacije temu zboru, da da delegaciji pooblastilo za glasovanje oziroma za sprejem zakonov z nalogo, da na podlagi predlaganih pripomb, ki sem jih omenil, uskladi še neuskladena stališča.

Ker ste pismeno poročilo delegacije prejeli, bom s tem sklenil svojo razpravo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Dragan Mozetič, predstavnik Izvršnega sveta!

Dragan Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se strinja s stališči, navedenimi v poročilu Republiškega sveta za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko k osnutku zakona o denarnem sistemu in k osnutku zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju Narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin. Izvršni svet predlaga, da se besedilo 16. člena drugega odstavka dopolnili tako, da se glasi:

»Stopnja obvezne rezerve ne more biti višja kot 20 % (v primeru, da se zaradi višine te stopnje ne bi sprejel ta zakon, pa maksimum 25 %) za nobeno vrsto depozita in drugih sredstev bank in drugih finančnih organizacij.

Z vsakoletnim aktom zvezna skupščina določi politiko obvezne rezerve za tekoče leto. V odloku o uresničevanju ciljev in nalog skupne emisijske, denarne in devizne politike in skupnih temeljev kreditne politike iz 20. člena zakona o denarnem sistemu Zvezni izvršni svet v soglasju z republikami in pokraji-

nama vsako leto določi najvišjo stopnjo obvezne rezerve za depozite in druga sredstva bank in drugih finančnih organizacij.«

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije pooblašča delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s pripombo Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o temeljih denarnega sistema.

Ima kdo kakšno pripombo k temu sklepu? (Nihče.)

Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (123 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajam na 20. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona smo obravnavali na seji našega zbora 21. januarja 1976 leta.

K osnutku zakona smo dali soglasje ter predlagali načelne in konkretne pripombe in predloge.

Na tej seji zbor ni dal pooblastila delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine Slovenije soglasje k predlogu tega zakona. Od takrat dalje so se usklajevale pripombe in predlogi republik in pokrajin.

Za današnjo sejo ste prejeli sklep, s katerim smo dali soglasje k osnutku zakona, z vsemi pripombami, predlog stališč Zveznega izvršnega sveta o usklajenih in neusklajenih stališčih republiških in pokrajinskih skupščin v zvezi s prečiščenim besedilom osnutka zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju Narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin, poročilo o usklajevalnem postopku delegacije Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ in poročilo Odbora za finance, iz katerega izhaja, da je delegacija na seji Odbora poročala o poteku usklajevanja.

Danes ste prejeli tudi poročilo Zakonodajno-pravne komisije.

Kdo želi razpravljati? Ne želi nihče razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije pooblašča delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik Skupščine SFRJ, da da v skladu s pripombami Skupščine SR Slovenije in Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? Če nihče, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (128 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je tudi ta sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o združenem delu, ki ga je skupščini SR Slovenije poslal v obravnavo Zvezni zbor Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj, ki so dali skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je dala poročilo. Poročilo je predložila tudi Komisija za pravosodje. Vsa poročila smo prejeli. Prejeli pa smo tudi pripombe in predloge Republiškega sveta za vprašanje družbene ureditve. Prosim predstavnika Odbora za družbenopolitični sistem tovariša Slavka Uršiča, da poda uvod v to razpravo!

Slavko Uršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da dam k uvodu razprave o osnutku zakona o združenem delu nekaj pojasnil, zlasti o namenu vključitve našega zbora, njegovih delovnih teles in vseh delegatov v javno razpravo o osnutku zakona in o značilnostih sodelovanja delegatov in odborov v tej razpravi.

Vsi odbori Zbora združenega dela so meseca julija 1976 razpravljali o osnutku zakona in posredovali svoja mnenja, stališča in pripombe, enako kot vsi drugi udeleženci javne razprave, Republiškemu svetu Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil njen nosilec. Tako je razpravljal o pripombah in predlogih odborov tudi republiški svet za vprašanja družbene ureditve. Nekateri od predlogov so vključeni v gradivo tega sveta, ki vam je bilo predloženo.

Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in Odbor za družbenoekonomski razvoj so pretekli teden ponovno razpravljali o osnutku zakona, vendar, kot je razvidno iz njihovega skupnega poročila, njihova razprava ni bila usmerjena k doslej danim podrobnim konkretnim pripombam in predlogom oziroma odbori niso ocenjevali primernosti. Težnja odborov je bila, da bi do izraza prišla ocena bistvenih institutov zakona z vidika vse opravljene razprave med delegati, ki so dali največji poudarek:

1. Družbenoekonomskim odnosom in delavcem v združenem delu s poudarkom na njihovi primarni vlogi v temeljni organizaciji pri pridobivanju, delitvi in razporejanju dohodka. Pri tem je bistveno, da je treba temeljno organizacijo združenega dela še naprej organizacijsko in kadrovsko utrjevati in ji hitreje zagotavljati družbenoekonomsko vsebino ter povezovati temeljne organizacije združenega dela v delovne in sestavljene organizacije ter druge oblike združevanja in povezovanja.

2. Vprašanjem v zvezi z uresničevanjem samoupravljanja delavcev v združenem delu, s poudarkom na vsebini in oblikah neposrednega odločanja delavcev.

3. Pogojem, da se v smislu zakona uresničuje odgovornost za upravljanje samoupravljalskih funkcij.

4. Nekaterim pomembnim vprašanjem v zvezi z upravljanjem in razpolaganjem z družbenimi sredstvi.

5. Varstvu pravic delavcev v medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu.

6. Odgovornosti delavcev za izpolnjevanje delovnih obveznosti.

7. Organom upravljanja pri delu temeljnih organizacij in odnosom, ki naj bolj kot doslej spodbujajo ustvarjalne prispevke delavcev z iznajdbami, racionalizacijami, inovacijami itd.

Odbori so v svojem zaključnem poročilu predložili zboru v sprejem več stališč, ki se vključujejo v splošna današnja družbena prizadevanja za sprejem zakona, ki bo s konkretizacijo ustave in konkretnimi rešitvami optimalno prispeval oziroma omogočal uresničevanje življenjskih interesov delovnih ljudi.

Namen pa imajo tudi opozoriti delegate, da se prek delegatskega sistema aktivno vključujejo v uresničevanje zakona v družbeni praksi, kar jim še posebej omogoča njihova dosedanja aktivnost v javni razpravi in boljše poznavanje družbenoekonomskih razmer v svojih sredinah.

Hkrati se moramo zavedati, da je to pomembno v zvezi s prihodnjimi nalogami Zbora združenega dela, to je obravnavo republiških zakonov, ki jih bo treba sprejeti po sprejemu zakona o združenem delu. Njihova pomembnost za združeno delo ni nič manjša in je zato tudi glede teh zakonov odgovornost delegatov Zbora združenega dela do njihove delegatske baze enako velika.

V stališčih je poudarjeno ustavno načelo, ki ga konkretizira tudi osnutek zakona, potrdile pa so ga vse naše analize in razprave o uresničevanju delegatskega sistema v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti. Bistvo tega je, da je tudi odločanje delavcev po delegatih v teh skupščinah sestavni in neločljivi del njihovih samoupravnih pravic in dolžnosti. V tej zvezi naj omenim enega izmed osnovnih vprašanj takega poglabljanja samoupravnih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, zlasti v zvezi z odločanjem delavcev o izločitvi dela dohodka temeljnih organizacij združenega dela in dela bruto osebnega dohodka delavcev za skupno in splošno porabo ter glede določanja namena in obsega sredstev za te potrebe, da bo na vse odločitve zagotovljen vpliv delavcev. Vse to velja tudi za prihodnje delo našega zbora, pri čemer naj omenim, da tudi zakon o združenem delu omogoča delegatom popolnejše uveljavljanje delegatske baze v zboru.

Na koncu naj omenim še aktualnost stališča v posebni skrbi za usklajevanje samoupravnih splošnih aktov organizacij združenega dela z zakonom o združenem delu in drugimi zakoni, ki mu bodo sledili. Zavedati se moramo, da pri tem ne gre za reševanje formalno-tehničnih vprašanj, marveč na eni strani za vprašanje ustavnosti in zakonitosti, glede katerega po obravnavi poročil pravosodnih organov v Zboru združenega dela ne moremo biti zadovoljni, na drugi strani pa za prizadevanja, da bi bili samoupravni splošni akti resnično izvirni in bi pospeševali optimalni razvoj posameznih organizacij.

Na koncu predlagam še dopolnitev 7. točke stališč. Ta točka naj bi se v celoti glasila: »Zbor združenega dela ocenjuje, da izražajo stališča in predlogi odborov Zbora združenega dela in delovnih teles Skupščine SRS ter stališča in predlogi, ki jih je kot rezultat javne razprave predložil Republiški svet za vprašanja družbene ureditve, realna hotenja delovnih ljudi in občanov SR Slovenije ter da so v skladu s temeljnimi idejno-političnimi izhodišči in načeli osnutka zakona. Zato zbor navedena stališča in predloge v celoti podpira in predlaga, da jih predlagatelj zakonskega osnutka skrbno prouči in upošteva pri oblikovanju dokončnega besedila predloga zakona.«

Vsi trije odbori predlagajo Zboru združenega dela, da sprejme stališča, ki so predložena delegatom v njihovem skupnem poročilu. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Ivan Kukovec, predstavnik Zveze sindikatov Slovenije!

Ivan Kukovec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Želim vas na kratko seznaniti z družbenopolitičnimi in drugimi aktivnostmi v dosedanji javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, z oceno skupnih rezultatov, tako kot se je o njih izrekla konferenca Zveze sindikatov Slovenije

20. 9. 1976 leta, in z aktivnostmi za spreminjanje in poglabljanje samoupravljanja v združenem delu.

Celotni rezultati konference so bili objavljeni v 38. številki Delavske enotnosti z dne 25. 9. 1976. leta, tako da vas bomo lahko zelo skrajšano informirali o delu te konference.

Dogovorili smo se namreč, da v tej obliki posredujemo vse, kar je bilo izrečeno in domišljeno na konferenci, v delegatski bazi in na drugih ravneh politične in samoupravne organiziranosti, da bi temeljna samoupravna okolja uspešno nadaljevala delo. Ne da bi se spuščali v podrobnosti pri ocenjevanju javne razprave o predloženem osnutku lahko ugotovimo, da so po zanimanju in množičnosti razprav bila presežena tudi najbolj optimistična pričakovanja. V tem pogledu lahko na splošno rečemo, da so bili najuspešnejši delavci v organizacijah združenega dela, saj lahko preštejemo na prste tiste, v katerih se do danes o tem osnutku niso kaj bistvenega pogovarjali.

Rezultatov javne razprave pa seveda ne moremo ocenjevati le po zbranih mnenjih in predlogih za dopolnitev osnutka, čeprav jih je okoli 1200, ker ti ne predstavljajo vsega. Ustrezno sintezo so opravili že v občinah. Rezultat razprave je v celoti razviden iz opravljenega dela v samoupravnih okoljih, kjer so izdelali dobre pa tudi manj dobre, vendar pa le uspešne ter pretehtane zasnove dograjevanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Veliko o tem smo lahko prebrali in slišali v sredstvih javnega obveščanja.

Eden poglavitnih dosežkov po sprejemu ustave, predvsem pa v dosedanji razpravi, je nedvomno v tem, da je bilo veliko storjenega za nadaljnjo preobrazbo miselnosti. Delavski razred je nadalje ne le v javni razpravi, temveč s kritičnimi ocenami razmer in programi akcij za preobrazbo odnosov potrdil, da sprejema temeljne rešitve zakona o združenem delu in da zahteva odločno akcijo za njegovo uresničevanje.

Podatki, da je v razpravah sodelovalo skoraj 80 % slovenskih delavcev, nam govore, da v Sloveniji praktično ni delavca, ki ne bi ničesar vedel o tem zakonu. Bili pa bi seveda neobjektivni, če bi trdili, da so delavci na sedanji stopnji poznavanja njegove vsebine tudi že usposobljeni za praktično uresničevanje vseh določil zakona.

Seveda je stopnja poznavanja različna, vendar nekaj je in na tem moramo graditi dalje. Nadalje je izjemnega pomena, da so delavci danes mnogo bolj oboroženi za razvijanje samoupravnih odnosov v svojem konkretnem okolju. Oboroženi z osnutkom zakona so vse bolj sposobni razčlenjevati in samoupravno obvladovati objektivne vezi v dohodkovnih odnosih in na tej osnovi graditi samoupravno združevanje in povezovanje temeljnih in seveda drugih organizacij združenega dela. Po podatkih, ki jih imamo, je velik del organizacij združenega dela oblikoval teame, v katerih so združili politične in strokovne sile in tudi druge za operativno uresničitev zakona.

Nadaljnji pomemben dosežek v razpravi je v tem, da uspešno presegamo pojmovanje o družbenoekonomskem položaju delavca kot o položaju, ki ga označuje zaprtost v delovno organizacijo, kjer naj bi se samoupravljanje končalo pri tovarniških vratih. Namesto tega vse bolj prodira spoznanje o celovitosti delavčevega družbenoekonomskega in družbenega položaja v družbeni reprodukciji in družbi. Delavci v temeljni organizaciji vse bolj spoznavajo, da so delovna organizacija, sestavljena organizacija in druge oblike povezovanja sestavine njegovega lastnega družbenoekonomskega položaja in njegove samoupravne organiziranosti. To se prav tako kaže v tem, da vse bolj prodira spoznanje,

da so samoupravne interesne skupnosti nepogrešljiva sestavina združenega dela in družbenoekonomskih odnosov. Krepi se spoznanje o potrebi po poglabljanju družbenoekonomskih odnosov v krajevni skupnosti, pa tudi spoznanje o položaju in vlogi samoupravne organiziranosti delavcev v družbenopolitičnih skupnostih, od občine do federacije.

V javni razpravi je torej bolj ali manj presežen necelovit pristop k pogojem za samoupravno organiziranje delavcev. Spoznavali smo, da samoupravna organiziranost ni okvir, ki ga je treba napolniti z vsebino, temveč nasprotno: v naših samoupravnih razmerah postane vsaka oblika organizacije nasprotna samoupravljanju in je ovira hitrejšemu razvoju, če ni zgrajena na dejanskih odnosih in če ni zasnovana kot sredstvo za preobrazbo samoupravnih dohodkovnih odnosov. To pa ne velja samo za organizacije združenega dela, temveč tudi za samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti.

Pozitivni rezultati, ki jih ugotavljamo v tej fazi ocenjevanja opravljenega dela pri sprejemanju zakona, ne pomenijo, da se ne zavedamo slabosti ali da v javni razpravi nismo naleteli na šibka mesta v naši samoupravni praksi. Še več! Prav konfrontacija mnenj in soočenje s poudarjenimi rešitvami v zakonu sta pokazala in odkrila, da smo bili na nekaterih področjih samoupravnih odnosov premalo dosledni, premalo vztrajni, pa tudi premalo odločni.

Naj opozorim na nekatere stvari, ki so prišle do izraza na konferenci:

Medtem ko smo na začetku razprave pogosto slišali mnenje, da za »našo« delovno sredino rešitve v osnutku zakona o združenem delu »niso nič novega, saj pri nas že delamo tako«, je razmah razprave in seveda medsebojna obveščenost o razpravi ter politična akcija zahtevala spremembo takšnega obnašanja. Tu in tam so prihajale na dan različne pristranske težnje ščititi in opravičevati stanje v organizacijah združenega dela z akutnostjo gospodarske problematike, s trditvami, češ da ni dobro prehitevati dogodkov, da predpisi niso dorečeni, da so delavci zadovoljni s stanjem itd.

Ponekod so skušali kot argument za lastno neustvarjalnost izkoristiti celo skupne naložbe s tujim partnerjem, češ da taka pogodba ne dovoljuje samoupravnih sprememb, ker bi to bojda zmanjševalo zaupanje zunanje stranke v varnost skupne naložbe itd.

Analiza rezultatov kaže, da je z dosedanjimi rezultati aktivnosti zadovoljna približno tretjina temeljnih in drugih organizacij združenega dela. Druge so manj zadovoljne, vendar so nadaljne aktivnosti dovolj čvrsto zastavljene in bodo doseženi želeni uspehi. Ugotovljeno pa je tudi to, da v nekaj sto temeljnih in drugih organizacij, torej v izrazito manjšem delu, ni bilo doseženo veliko ali pa skoraj nič. Predvsem zaradi subjektivnih slabosti. To se pretežno manjši, vase zaprti kolektivi, kjer sicer tudi v drugih družbenih akcijah zaostajajo, predvsem zaradi slabosti v kadrovski politiki. So pa med njimi tudi večji kolektivi, v katerih nas morajo samoupravne razmere še posebej skrbeti.

Slabše je akcija stekla v krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Poleg organizacijskih slabosti nosilcev javne razprave v teh skupnostih je bilo na konferenci, predvsem še v razpravi tov Kraigherja, opozorjeno na to, da so temeljne in druge organizacije združenega dela tem skupnostim posvetile premajhno pozornost. Bitka za razvite odnose v svobodni menjavi dela in za razvoj celotne družbene reprodukcije se bo namreč dobivala v temeljnih samoupravnih okoljih in v razvitih samoupravnih odnosih, predvsem pa z večjo produktivnostjo dela, z združevanjem dela in sredstev za uresničevanje skupnih in splošnih interesov, na podlagi čimbolj racionalne in vse bolj razvite

delitve dela. Šele na tej podlagi bodo delovni ljudje prek svojih delegatov v samoupravnih interesnih skupnosti in seveda tudi v krajevnih skupnostih ter drugih skupnostih sposobni obvladovati in usklajevati družbena in druga protislovja, ki nas še tarejo.

Razprava na konferenci je še posebej opozorila, da pri tem ne gre za nek samodejni proces, pač pa da gre za razredno bitko, kako se čimprej znebiti hipoteke iz preteklosti, ki vleče nazaj. Vsebinske spremembe, predvsem v dohodkovnih odnosih, moramo doseči čimprej, ker bomo sicer v praksi še naprej reproducirali družbena protislovja na starih preživelih odnosih. Ta pa porajajo in obnavljajo privilegirane položaje posameznih struktur, ki kot kaže, se same plodovom tujega dela ne bodo zlahka odpovedale. Politično aktivnost v tej smeri je torej potrebno bistveno učvrstiti.

Ugotovitev, da sta dohodkovna soodvisnost in družbena narava dohodka dobili domovinsko pravico med delavci v združenem delu. Še pred leti malikovana dohodkovna avtonomija se ruši pod samoupravno kritiko, ki temelji na zahtevi po doslednem uveljavljanju samoupravnih norm. Lahko bi celo dejali, da smo v sindikatih in seveda drugih političnih organizacijah premalo ostri in dosledni, ker nismo že prej bolj prisluhnili tem problemom in z avtoriteto razredne organizacije razkrivali ter razbijali ozko podjetniških in skupinsko-lastniških pojavov pri razpolaganju z družbenimi sredstvi. Ti se kažejo pri nekaterih podpisnikih samoupravnih sporazumov, ki bodisi ne spoštujejo lastnih samoupravno sprejetih obveznosti ali pa v samoupravne sporazume vrivajo družbeno neracionalne in nesprejemljive instrumente delitve dohodka in osebnih dohodkov. V isto kategorijo slabosti sodi tudi pasivnost pri razvijanju sistema stimulativne delitve, ki je že precej dolgo predmet kritike.

Brez namere, da bi z velikimi besedami opozarjali na ta problem, sta bili na konferenci povdarjeni dve spoznanji:

1. Delitev po delu je tisti odločilni člen, ki združuje delo delavcev v celotno združeno delo. Brez uveljavljanja takšne delitve osebnih dohodkov ni mogoče govoriti o celovitih rešitvah za združevanje dela in sredstev.

2. Vsi napori družbenopolitičnih organizacij ne bodo dovolj uspešni, če ne bodo vsi poslovodni organi spoznali družbenoekonomske nuje, da prek delitev povežemo osebne dohodke in delo.

Nadaljnjim aktivnostim za samoupravno združevanje dela in sredstev je bila na javni razpravi posvečena posebna pozornost. Dejansko so naše gospodarske in druge družbene dejavnosti, podjetniške ali zavodske, še zelo razdrobljene in zaprte v svoje okolje. Spričo tega je še prisotna miselnost o kolektivni lastnini družbenih sredstev, pa tudi mezdna miselnost kot posledica tega in seveda proračunska miselnost, povezana s tem. Strukturalna neskladja spreminjamo prepočasi, čeprav so vzrok za slabše letošnje gospodarske in druge rezultate z ozirom na dane možnosti, o katerih je bilo danes že govora.

Ko je bilo govora o celotnih rezultatih javne razprave, je bilo posebej poudarjeno naslednje:

Rezultatov, ki smo jih dosegli, ni mogoče ocenjevati le po zbranih pripombah in dopolnitvah k osnutku zakona. Iz njih bi namreč izhajal napačen zaključek, da so se delavci opredeljevali in da so dograjevali le določila, ki zadevajo samoupravno organiziranost združenega dela, medsebojna razmeja, uresničevanje samoupravnih pravic in drugo. Iz aktivne udeležbe v razpravi pa lahko sklepamo, da so delavci največ vprašanj in zahtev po podrobnejših pojasnilih terjali prav glede rešitve v dohodkovnih odnosih. To dejstvo in poudarek na nalogah

glede razvoja dohodkovnih odnosov v akcijskih programih organizacij združenega dela zagotavljata, da so prizadevanja zastavljena v pravi meri.

Vsa pretekla in sedajna aktivnost kaže tudi na to, da vse bolj prodira spoznanje, da samoupravnih splošnih aktov, od samoupravnih sporazumov pa vse do pravilnikov v organizacijah združenega dela, ni mogoče graditi na vsiljenih vzorcih in modelih. Njihova vsebina lahko na temelju ustave in seveda rešitev v zakonu o združenem delu raste le iz objektivnih razmer in interesov delavcev v organizacijah združenega dela. Le redke organizacije združenega dela so zaključile javno razpravo o osnutku, ne da bi se obvezale za nove naloge prav v smeri, da čimprej izpopolnijo svojo samoupravno zakonodajo.

Kot drugo moramo ugotoviti, da vsi rezultati pretekle akcije še niso vidni. Akcije v številnih organizacijah združenega dela tečejo dovolj odgovorno in zavzeto tudi sedaj in bodo še dolgo časa, da bi bilo vse urejeno.

K obrazložitvi pripomb in predlogov iz javne razprave v osnutku zakona o združenem delu, ki so bili sprejeti na konferenci, naj omenim to, da je predlog dopolnil nastal na podlagi res skrbnega proučevanja vseh zbranih pripomb in predlogov iz javne razprave do konference, ki pa vemo, še traja. To delo sta skupaj opravila Odbor sindikatov Slovenije za samoupravljanje in Republiški svet za vprašanje družbene ureditve. Enotno obrazložitev je konferenca, kot vemo, v celoti sprejela. Iz te obrazložitve naj omenim le naslednje:

Poudariti je treba, da so delavci in delovni ljudje v javni razpravi sprejeli osnutek zakona o združenem delu po vsebini, njegovi osnovni zgradbi in po predlaganih rešitvah. Posredovana mnenja in pripombe so le deloma odraz celotne aktivnosti. Ta so v skladu z idejnimi izhodišči sprejetimi v ZK. Poleg tega pa so delavci razčiščevali lastno samoupravno prakso in jo že prilagajali rešitvam, ki so dane v osnutku zakona. Več kot očitno je, da osnutek zakona o združenem delu izraža realno hotenje delavskega razreda. Zato tudi predlogi za dopolnitev in spremembe, ki so bile sprejete, predlaganih osnov družbenoekonomskih odnosov ne spreminjajo, temveč težijo k temu, da bi bile posamezne določbe čimbolj jasne in razumljive. Če so bili tu in tam izraženi pomisleki in vprašanja k temeljnim kategorijam osnutka, je to bila v večji meri posledica zahtevnosti materije in dejstva, da presegamo nekatere tradicionalne pravne statute lastnine in sploh dohodkovnih odnosov, kar zahteva tudi spreminjanje družbene zavesti. To pa ni kratkotrajen proces. Ta ugotovitev nalaga vsem organiziranim subjektivnim silam, da za uresničitev zapisanih družbenoekonomskih odnosov storijo vse, da zakon ne bo le formalna norma, temveč da bo zaživel v praksi.

Vrsta pripomb in predlogov je bila usmerjena v zahtevo, da bi zakon razreševal številna vprašanja mnogo podrobneje, kar kaže na nerazumevanje ustavnega položaja republik. Bilo je potrebno upoštevati zakonodajne pristojnosti republike in ne težiti k temu, da bi zvezni zakon podrobneje opredelil posamezne institute. Mnogo večjo težo so imeli predlogi in pripombe, ki so poudarili, da je osnutek sistemskega zakona včasih prešel v prevelike podrobnosti. V pristojnost zakonodaje spadajo prav gotovo tisti predlogi in pripombe, ki se nanašajo na problematiko organizacij združenega dela, ki so posebnega družbenega pomena. Prav pa je, da v temeljnih določbah opredelimo enoten pristop pri njihovem dograjevanju. Dalje velja to za urejanje delovnih razmerij, razen temeljnih načel, podrobnejše reguliranje krajevnih skupnosti, organizacijo kmetijskih zadrug in druge dejavnosti.

Nekateri pa so segli tako daleč, da so predlagali zakonsko ureditev vprašanj, ki spadajo celo v samoupravne splošne akte. Ustavna težnja je, da se čimveč

družbenih odnosov, zlasti pa njihova operacionalizacija in konkretizacija, regulira s samoupravnim pravom. Samoupravno pravo, ki je doslej mnogokrat le ponavljalo zakonske norme ali jih je skromno dopolnjevalo, dobiva nove razsežnosti, ker se elementi državne oblasti zmanjšujejo v korist samoupravljanja. Taka je tudi koncepcija obravnavanega osnutka zakona. Nekateri razpravljalci so spregledali, da gre za sistemski zakon o združenem delu ter da bodo vrsto stvari reševali posebni zvezni zakoni, na primer zakon o obligacijah, o bankah, o zavarovalnicah, o prometu blaga, o izvršbi ali pa celo podzakonski akti, na primer uredba o registru. Zato bodo predlogi, ki se nanašajo na taka vprašanja, posredovani pristojnim organom. Tudi na tem področju so bili nekateri predlogi za reguliranje razmerij, ki jih je treba prepustiti družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom. Skratka, javna razprava je bila tako široka, da nam nudijo pripombe in predlogi iz nje zelo bogato gradivo tudi za dograjevanje celotne sistemske zakonodaje, pa tudi posebne republiške zakonodaje.

Med pripombami in predlogi za dopolnitev oziroma spremebo osnutka zakona nismo naleteli na stališča, ki bi nasprotovala idejnim oziroma sistemskim opredelitvam zakona. Zanimivo pa je, da smo ob razpravah o realizaciji določb osnutka v samoupravni praksi naleteli na nerazumevanje novih institutov, kajti še vedno obstaja sicer osamljeno mnenje, da se lahko mnogi odnosi uveljavljajo s klasičnim pogodbenim pravom.

Glede nadaljnih nalog smo na konferenci ugotovili, da so najpomembnejše naslednje: Na osnovi analiz, ki so bile sprejete v organizacijah združenega dela, moramo zahtevati oblikovanje kvalitetnih ocen in programov, kjer seveda tega še niso zadovoljivo opravili. Dalje, veljati mora načelo, da so sprejemljivi le tisti akcijski programi, ki so usmerjeni v uresničevanje samoupravnih dohodkovnih odnosov. Le tako bomo uspešno uresničevali današnje delavske interese v združenem delu. Dosedanje spodbujanje integracijskih procesov moramo še bolj okrepiti in se nasloniti na opredeljene skupne interese v tekočem delu in razvoju, kakor so obdelani v srednjeročnih načrtih. Združevanja dela in sredstev pa ne bomo uspešno razvijali, če vzporedno ne bomo spremenili odnosov pri gospodarjenju z denarjem. To pa zahteva hitrejšo preobrazbo bančništva in drugih denarnih institucij, kar je pogoj za vzpostavitev in razvoj samoupravnih dohodkovnih odnosov.

Naslednji poudarek velja problematiki samoupravnega sporazumevanja nasploh. Učinkoviteje moramo reševati pereča vprašanja tako glede vsebine kot tudi postopkov sprejemanja, izvajanja in odgovornosti za sprejete obveznosti. Če ne bomo resnično uspeli v relativno kratkem času afirmirati samoupravnega sporazumevanja kot načina in sredstva soočanja in usklajevanja včasih preveč različnih interesov znotraj združenega dela, začenši od problemov cen, dohodka, osebnih dohodkov pa do razširjene reprodukcije, se bodo nekatera protislovja in disproporci poglabljali. Sicer vsi vemo, da z administrativnimi ukrepi zaradi njihove neselektivnosti objektivno ni možno veliko bolje reševati sedanjih težav. Povečati moramo nadaljne napore za konkretne akcije pri reševanju odprtih vprašanj ustvarjanja in razporejanja dohodka ter delitve sredstev za osebne dohodke. To med drugim pomeni, da moramo dograditi sistem samoupravnega sporazumevanja na tem področju v povezavi dohodkovnih celot.

Eno bistvenih vprašanj, ki so vezana na problem delitve dohodka in osebnega dohodka, je vprašanje stimulativne delitve po delu, s katerimi je najtesneje povezana produktivnost dela in večja produkcijska sposobnost združenega

dela, pa tudi urejanje ekonomskega in socialnega položaja delavca. Dalje, veliko zahtevnih nalog nas čaka tudi pri doslednejšem uveljavljanju svobodne menjave dela. Vse ocene nas opozarjajo, da pri graditvi odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih nismo doslej dosegli dovolj. Akcijo za razvoj teh odnosov moramo v prihodnje snovati v sleherni temeljni organizaciji in seveda tudi v krajevnih skupnostih. Le tako bodo lahko nastala vsebinsko nova samoupravna razmerja, v katerih bo zagotovljen enakopraven položaj vseh delavcev v združenem delu, ne glede na to, na katerem področju delajo. Podobno velja tudi za našo nadaljnjo aktivnost v razvoju samoupravnih odnosov v krajevnih skupnostih, kjer je še marsikaj komaj na začetku.

V teh dneh sprejemamo operativne načrte za vse ravni in smeri družbenopolitične sindikalne aktivnosti, da ne bi zaostalo delo. Med drugim pa je tudi dogovorjeno, da odbori za organizacijo javne razprave o zakonu o združenem delu ne prenehajo delati, pač pa da nadaljujejo delo kot odbori za uresničevanje zakona o združenem delu.

Bogastvo dogajanj v celotni akciji, ki je bila in je še nadalje povezana z razpravo o osnutku zakona o združenem delu, nam torej utrjuje prepričanje, da stopamo v še bolj intenzivno obdobje uveljavljanja resničnih samoupravnih odnosov. S tem bomo še nadalje dajali prispevke tudi v zakladnico svetovnega gibanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi za uresničevanje oblasti nad plodovi svojega dela.

Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Dovolite mi, tovarišice in tovariši delegati, da se tudi jaz priglasim k razpravi o osnutku zakona o združenem delu.

Moj namen ni, da bi dal oceno ali govoril o poteku javne razprave v Skupščini, ker je več ali manj to povedal predsednik Odbora za družbenopolitični sistem tovariš Slavko Uršič v svojem uvodu. Prav tako ne mislim dajati ocene javne razprave, v katero smo bili delegati vključeni predvsem v svoji delegatski bazi, to je v temeljnih organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih organizacijah. To oceno je verificirano opravila konferenca Zveze sindikatov Slovenije, kot nam je zelo izčrpno obrazložil tovariš Kukovec. Poudariti pa mislim značaj razprave v zboru, ki pomeni tudi zaključek razprave o osnutku zakona o združenem delu v Skupščini Socialistične republike Slovenije.

Pripombe in predloge smo pošiljali Komisiji, ki jih je zbrala, uredil pa jih je Svet za družbenopolitični sistem v posebnem gradivu, ki smo ga prejeli za današnjo sejo. Bila so prisotna tudi na konferenci Sindikatov in bodo poslane za nadaljnje proučevanje v zvezno skupščino.

Naša skupščina ne odloča o zakonu, ker je za to pristojna zvezna skupščina. Je pa prav, da o njem razpravlja, ker gre za pomemben sistemski zakon, in da svoja stališča.

Osnutek zakona je bil prisoten tudi pri drugih družbenopolitičnih in družbenoekonomskih akcijah ter pri sprejemanju drugih zakonov srednjeročnega plana, ki smo ga sprejeli julija letos. Tudi danes imamo na dnevnem redu take zadeve, ki jih moramo gledati skozi prizmo nove ustave in osnutka zakona o združenem delu. Čeprav se javna razprava o osnutku zakona o združenem

delu zaključuje, je še vedno možnost, da realiziramo vsa tista hotenja, ki so bila v javni razpravi že povedana, in ki jih je potrebno še proučiti.

Ob tem pa bi rad še povedal, da je bila razprava v samoupravnih interesnih skupnostih slabša kot v organizacijah združenega dela. To daje sliko, da delavci, ki prek svojih delegatov odločajo v samoupravnih interesnih skupnostih kljub okrepljeni zavesti, da se samoupravljanje in dohodkovni odnosi ne končajo na tovarniškem pragu, večkrat pozabljajo na tisti del svojih interesov, ki jih lahko uresničujejo samo združeni v tej širši povezavi. Gre za to, da zbori uporabnikov samoupravnih interesnih skupnosti enakopravno z delavci družbenih dejavnosti sprejemajo programe svojega dela.

Osnutek zakona o združenem delu še bolj onemogoča, da bi urejali probleme in vprašanja mimo delegatskih zborov skupščin. Samoupravne interesne skupnosti so del skupščinskega sistema, vendar smo doslej le nekajkrat razpravljali skupaj s samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Kljub temu, da smo v analizah o delegatskem sistemu že obravnavali delovanje delegatov v delegacijah za samoupravne interesne skupnosti, pa je celotna analiza še pred nami. Vključena je v naš program dela in jo moramo zavzeto pripraviti in obravnavati. V okviru Socialistične zveze je bila problemska konferenca o tej problematiki, ki je zelo jasno opredelila pomanjkljivosti stališča in predloge za razvoj samoupravnih interesnih skupnosti.

V obdobju, ki je pred nami, se bo treba vključiti v priprave za izvajanje zakona v delovnih in v drugih organizacijah združenega dela. Na ravni republike pa bo treba čimprej sprejeti vse tiste zakone, ki bodo na posameznih področjih podrobneje urejali odnose, v skladu z načeli ustave in določili zakona o združenem delu. Pri tem pa bo moral biti vpliv baze na posamezne predložene rešitve upravnih organov močnejši kot doslej.

Naloga delegatov je, da izražajo avtentične interese okolja, iz katerega izhajajo, vendar uskladene z drugimi ter splošnimi družbenimi interesi.

V nadaljnji aktivnosti pri uveljavljanju novih zakonov bo potrebno veliko pozornost posvetiti tudi usklajevanju samoupravnih aktov, saj je bilo v praksi ugotovljeno, da mnogokrat zavoljo pomanjkljivosti samoupravne zakonodaje prihaja do kršitve samoupravnih pravic in dolžnosti. Razprava je tudi pokazala, da je treba več skrbi posvetiti kadrovskim pripravam za uveljavitev zakona.

Vsekakor pa bo potrebno posvetiti primerno pozornost poglabljanju tistih samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah, ki zadevajo odločanje delavcev o izročitvi dela dohodka tozda in dela bruto osebnih dohodkov za zadovoljevanje splošnih in skupnih družbenih potreb.

Na koncu podpiram še stališča odborov našega zbora in s tem idejno-politično usmerjenost osnutka zakona, z željo, da bi bil zakon sprejet v dogovorjenem roku. S tem sprejemamo nalogo, da storimo vse, da zakon ne bo ostal samo pravna norma, temveč da bo zaživel v praksi.

Predsednik Štefan Nemec: Besedo ima tovariš Tomaž Kavčič, delegat gospodarskega področja, okoliš 9, Jesenice!

Tomaž Kavčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Delegati 9. okoliša, občine Jesenice, smo na skupni seji obravnavali osnutek zakona o združenem delu in poročilo skupščinskih odborov. Izhodišče za obravnavo pa je bila javna razprava o osnutku zakona o združenem delu v občini

Jesenice. Delegati smo ugotovili, da ima osnutek zakona izreden pomen za uresničitev ustave in kongresnih dokumentov. Prav zato pa sta še toliko bolj pomembni ocena in podpora, ki sta bili dani v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, in odločitev večine delavcev, da bodo na osnovi sprejetih zakonskih rešitev intenzivno nadaljevali svoje delo in si prizadevali spreminjati in poglabljati samoupravne odnose.

Javne razprave o osnutku zakona se je udeležila večina delavcev, delovnih ljudi in občanov. Vsekakor pa je pozitivno, da so vse temeljne organizacije in skupnosti pripravili analizo o stanju samoupravne organiziranosti kot sestavni del razprav o osnutku zakona o združenem delu.

Analize so bile v večini organizacij skrbno pripravljene, čeprav delegati ugotavljamo, da vsi delovni ljudje in občani še niso proučili rešitve, ki jih podaja osnutek zakona. Na podlagi tako pripravljenih analiz so delovni ljudje in občani zavestno razpravljali o osnutku zakona in primerjali svoj samoupravni položaj v svojih temeljnih organizacijah in skupnostih.

Kjer so bile organizirane v delovnih organizacijah neposredne razprave delavcev, je bilo nakazano, da se pri dosedanjem organiziranju in delu temeljnih organizacij združenega dela opažata predvsem dve slabosti. Ena se kaže v formalnem pristopu k oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela, ki ima za posledico, da se delavci ne organizirajo kot neposredni nosilci samoupravljanja in odločanja o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela, ampak se o vsem tem odloča na ravni delovne organizacije.

Druga slabost pa se kaže v tem, da se mnoge temeljne organizacije združenega dela organizirajo kot nekdanja podjetja. Zapirajo se vase in ne kažejo pripravljenosti za združevanje dela in dohodka z drugimi. Zato so delavci nakazali in poudarili, da bo ravno zakon o združenem delu prispeval k temu, da bo razumevanje in uveljavljanje družbenega značaja dohodka ena od temeljnih nalog, ki jo bo treba v prihodnjem obdobju v celoti uresničiti.

V zvezi s posameznimi razpravami in vprašanji skupine delegatov ugotavljajo, da je bilo veliko vprašanj o delovnih razmerjih, predvsem glede sklepanja in prenehanja delovnih razmerij, zakaj zakon nima določil glede delovnega razmerja žensk in invalidov.

Pripombe so bile dane tudi k ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela in v zvezi s tem tudi k vprašanju referenduma. Predvsem opozarjamo, da je treba temeljito proučiti predpis in izvedbo referenduma za vse naštete primere. Prav tako tudi menimo, da naj bi bile v zakonu določene in jasno naštete pristojnosti poslovodnega organa. Kjer so delavci razpravljali tudi o analizah svoje organiziranosti, so ugotovili, da bo potrebno ponovno in temeljito pripraviti nove analize, ki bodo tudi že nakazale smer nove organiziranosti v duhu novega zakona o združenem delu.

Vsekakor postavljamo delegati v ospredje vprašanje družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, ne moremo pa mimo dejstva, da se le počasi uresničujejo delegatski odnosi, kakor to potrjujejo analiza in razprave o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v občinski skupščini, v samoupravnih interesnih skupnostih in v krajevnih skupnostih, ki jo je izdelala občinska konferenca Socialistične zveze.

Iz načel osnutka zakona o združenem delu, pa izhaja, da je tudi odločanje delavcev in občanov po delegatih sestavni in neločljivi del njihovih samoupravnih pravic in dolžnosti.

Prav tako pa tudi krajevna skupnost kot družbenoekonomski odnosi ni ustrezno opredeljena z vidiki določil ustave Socialistične republike Slovenije.

Delegati občine Jesenice so v zaključni obravnavi osnutka zakona o združenem delu na podlagi teh ugotovitev ter na podlagi razprav v vseh organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v samoupravnih interesnih skupnostih poudarili, da bo s sprejetjem tega zakona, ki daje nove pobude za nadaljnjo krepitev nalog in položaja delavcev in delovnih ljudi v združenem delu in določneje opredeljuje družbenoekonomski in družbenopolitični položaj delavcev v združenem delu, delavski razred stopil v novo obdobje razvoja socialističnih samoupravnih odnosov.

Zakon je izredno pomemben prispevek k izgradnji celovitega sistema samoupravnega družbenega dela in za doseganje takega položaja delovnega človeka — sodobnega proizvajalca, da bo postal osnovni subjek odločanja o vseh vprašanjih ekonomskega, političnega in družbenega življenja.

Poleg tega pa bi imel še eno pripombo: Menim, da sam zakon premalo poudarja pomen inventivne dejavnosti. O njej na kratko govori le v 114. členu. Ker je inventivna dejavnost eden osnovnih pogojev za povečanje produktivnosti in za zboljšanje samega položaja oziroma pogojev dela delavcev, bi morala biti njena vloga prepredena skozi ves zakon.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim. Besedo ima tovariš Pavle Gantar, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za delo!

Pavle Gantar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na kratko bi spregovoril samo o dveh nalogah, ki sta pred nami v zvezi z realizacijo določil zakona o združenem delu.

Mislim, da je delitev po delu eno najbolj pomembnih vprašanj, katerega moramo že sedaj začeti reševati za dvig produktivnosti, za nadaljnji razvoj našega socialističnega samoupravljanja in za učinkovito gospodarjenje. Gre za realizacijo načela o delitvi po delu. Tu nas čakajo zelo zahtevne naloge, kar velja tako za področje gospodarstva kot za negospodarstvo. Mislim, da lahko trdimo, da na področju delitve po delu, pri čemer mislim na interno nagrajevanje, stopicamo na mestu in da že dalj časa nismo storili kvalitetnih premikov. Posledica tega je, da odstopamo od ustavnega načela in ga kršimo s tem, da so za enako delo zelo različna plačila, da se pojavlja uravnilovka, ki je prisotna zlasti na enakih delovnih mestih. Ugotavljamo tudi, da so administrativna dela avtomatično bolje plačana. In letošnja gibanja na tem področju kažejo, da nadaljujemo anticipirano porabo.

Tovariš Kukovec je že omenil, da se ne upoštevajo sprejeti samoupravni sporazumi, katere so udeleženci podpisali in se zavezali, da jih bodo spoštovali. Tudi ne upoštevamo določbe vsakoletne resolucije o gospodarskem razvoju naše republike. Na tem področju kršimo tudi politične dokumente o razporejanju in delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke. Zato celo menim, da tu ne gre več samo za pravno odgovornost, marveč v določenih primerih tudi za moralnopolitično odgovornost.

Naj vas opozorim samo na podatek, ki sem ga dobil pred dnevi od SDK. Skupne komisije so do 7. 9. 1976 ugotovile, da je bilo lani le 12 kršilcev, to je tistih, ki so izplačali več sredstev za osebne dohodke, kot je bilo dogovorjeno s samoupravnimi sporazumi. V resnici jih je bilo 349. Moramo ugotoviti, vseh 10

skupnih komisij, ki so po zakonu pristojne, da vodijo osnovno politiko, kršilcev ni prijavilo.

Mislim, da gre tu za odnos, ki ga bo treba generalno spremeniti. Opozorim naj vas, da je predsedstvo sindikatov prav temu vprašanju dalo zelo velik poudarek in tudi sprejelo določene sklepe in stališča, da bi se stanje izboljšalo, zlasti pri internem nagrajevanju. Mislim, da je vsako odlašanje rešitev zelo škodljivo. Organizacije združenega dela se morajo odločno zavzeti za stimulativne oblike nagrajevanja, tako za živo kot za minulo delo. Osnutek zakona o združenem delu zavezuje delavce organizacij združenega dela, da določijo osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke, da bodo uresničevali nagrajevanje po rezultatih svojega dela. Če delavci tega ne bodo uredili, bodo lahko sprejemali le zajamčene osebne dohodke. Razumljivo je, da bomo tako politiko lahko uresničevali le ob velikem aktivnem angažiranju strokovnih ljudi in poslovodnih organov v samih organizacijah združenega dela. Lahko trdimo, da se slednji v zadnjem času zelo umikajo od reševanja te problematike. Seveda imajo tu veliko odgovornost tudi sindikati in družbenopolitične skupnosti, od republike do občin, in njihovi organi. Omenil bi tudi razmeroma majhno angažiranost občinskih družbenopolitičnih skupnosti in njihovih izvršnih svetov za stimulativno delitev sredstev za osebne dohodke. Spomladi smo opravili široko akcijo. Sindikati, zbornica in Izvršni svet smo imeli po vsej republiki razgovore, da bi se zlasti zvečalo zanimanje in sodelovanje občinskih izvršnih svetov in občinskih sindikalnih svetov za reševanje te problematike. Zagotovljena je bila pomoč SDK, vendar so rezultati zelo slabi. Zelo redko ugotavljamo intervencije ustreznih občinskih organov, da bi skupaj z občinskim sindikalnim svetom in drugimi odgovornimi dejavniki v občini opozorili organizacije združenega dela na kršitve. Mislim, da teh primerov ni veliko, in akcija, ki smo jo spomladi izvedli, ni dala pričakovanih rezultatov. Na drugi strani pa moram reči, da bodo morale tudi strokovne institucije z ustreznimi aplikativnimi rešitvami bolj pomagati organizacijam združenega dela pri iskanju stimulativnejših oblik nagrajevanja. Posebej poudarjam, da je naša skupna konkretna naloga opredelitev nagrajevanja po minulem delu. Same organizacije združenega dela bodo morale ob pomoči strokovnih institucij oblikovati v skladu s svojimi posebnostmi konkretne rešitve, tako da bodo osebni dohodki v večji meri izraz rezultatov minulega dela delavcev. Le na ta način bomo zainteresirali delavca za investicijske odločitve in tudi za borbo za povečanje dohodka. Ta problem sem na kratko omenil, je pa njegova rešitev prioritetna naloga.

Omenil bom še eno zadevo. Ob realizaciji osnutka zakona o združenem delu v organizacijah se bo treba zelo angažirati pri opredeljevanju pravic, obveznosti in odgovornosti za izpolnjevanje delovnih obveznosti. Delavec, ki se vključi v združeno delo v temeljni organizaciji združenega dela, vzpostavi enakopravno razmerje z vsemi drugimi delavci. Ne gre za razmerje delavca do podjetja, kar je veljalo za obdobje, ko so bila družbena sredstva odtujena od delavca. Iz tako opredeljenega položaja delavca v združenem delu in družbene lastnine izvira med drugim tudi odgovornost delavca za neizpolnjevanje prevzetih obveznosti. Delovno disciplino zakon še posebej poudarja kot samoupravljalsko funkcijo smotrne uporabe družbenih sredstev. Posebej bi poudaril, da je v osnutku zakona o združenem delu osnovno izhodišče, da so pravice in dolžnosti delavca v medsebojni zvezi.

Oblikam odgovornosti moramo v splošnih aktih posvetiti posebno pozornost. To je neobhodni element vsake organizacije v vsaki družbi, kjer se kolektivno

dela. Pri nas temelji delovna disciplina na družbeni lastnini proizvajalnih sredstev in na usklajevanju interesov delavcev v organizacijah združenega dela z družbenimi interesi. Tudi skrb za disciplino je v rokah samih delavcev in organov upravljanja. Zato bo treba oblikam odgovornosti v samoupravni zakonodaji posvetiti posebno pozornost. S tem bomo na eni strani zagotovili pravno varnost delavcev, na drugi strani pa lahko poklicali na odgovornost vse tiste delavce, ki kršijo disciplino. Na koncu bi opozoril še na republiško zakonodajo, ki bo realizirala načela zakona o združenem delu.

Razumljivo je, da bodo posamezna določila zakona o združenem delu zahtevala vrsto sprememb v samoupravnih splošnih aktih organizacij združenega dela. In tudi nekateri republiški zakoni bodo prinesli novosti, ki bodo zahtevale spremembe v samoupravnih splošnih aktih. Vedeti moramo, da ima tudi samoupravno pravo veliko prostora za urejanje originarnih pravic. Reševalo bo vrsto vprašanj, ki ne bodo rešena niti z zveznim niti z republiškim zakonom. Zato bodo potrebni veliki napori vseh odgovornih dejavnikov v republiki, zlasti pa republiških upravnih organov, da bodo pravočasno sprejeti ustrezni zakoni in tako omogočeno sočasno usklajevanje samoupravnih splošnih aktov z zvezno in republiško zakonodajo.

Na ta način bomo prispevali tudi h kvalitetnim rešitvam v samih organizacijah združenega dela in tudi postopek usklajevanja bo racionalen. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejmemo stališča, ki so jih predlagali trije odbori našega zbora.

Ima kdo kakšne pripombe k stališčem? (Ne.) Ugotavljam, da ni pripomb. Dajem stališča na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (120 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so stališča soglasno sprejeta. Odrejam polurni odmor. Sejo bomo nadaljevali ob 14. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13.30 in se je nadaljevala ob 14.10.)

Predsednik Štefan Nemec: Nadaljujemo sejo Zbora združenega dela. Komisija je zaključila delo in lahko da poročilo. Ker ni navzoč predstavnik Izvršnega sveta, določen za to točko, predlagam, da preidemo na 5. točko dnevnega reda, in sicer na poročilo o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovariša Marjana Orožna, republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Uvodno obrazložitev, ki jo je dal tovariš Orožen, smo poslušali na skupnem zasedanju. Preden preidemo na razpravo, opozarjam, da zajema poročilo le del celotne problematike, ki jo obravnavamo na današnji seji. V uvodni obrazložitvi smo slišali, da obravnavajo to problematiko nekatere določbe predloga zakona o ljudski obrambi SR Slovenije, predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 in predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacij in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres. Vsi ti akti konkretizirajo napore za odstranitev posledic potresa v Po-

sočju. Pomenijo pa tudi sistemsko reševanje situacij, ki se pojavljajo ob elementarnih in drugih velikih nesrečah.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim. Besedo ima tovariš Andrej Jermol, gospodarsko področje, 7. okoliš, Tolmin-Idrija!

Andrej Jermol: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Potresni sunki 11. in 15. septembra so ponovno močno prizadeli Tolminsko. Za materialno škodo, ki je sedaj nedvomno še mnogo večja od znanih posledic potresov v maju, še ne vemo. Veliko stanovanjskih objektov druge in prve kategorije sedaj ni moč več popraviti. Za varnost občanov je nujno, da porušimo približno tisoč takih objektov, vendar tudi ta številka še ni dokončna. Mnogo občanov je tako brez strehe nad glavo in s porušenimi gospodarskimi objekti. O vsem ste že bili sproti zelo dobro informirani prek javnih občil, zato ne bom navajal številk.

Akcija, ki je stekla te dni, je pokazala, kako hitro in učinkovito se znamo organizirati. Pomoč vse slovenske družbe je taka, da našim občanom vliva veliko zaupanja v jutrišnji dan. Med njimi ni panike! Že po majskem potresu so začutili, da smo homogena skupnost. Zato lahko trdimo, da jim zadnja katastrofa ni vzela morale in samozavesti ter poguma, da se ne bi z vsemi silami trudili odpraviti posledic potresa v okviru lastnih možnosti.

Trenutno tečeta intenzivno rušenje zgradb in gradnja montažnih hiš in skupnih objektov za bivanje pozimi oziroma za kasnejšo uporabo v vaseh. Hkrati se sanirajo tiste zgradbe, ki se še lahko usposobijo z injektiranjem in vezavami. Organiziranost gradbene operative in podjetij za postavitev 444 montažnih stanovanjskih hiš in 34 večnamenskih objektov je izvedena. Zato trdimo, da bomo vse naše občane prezimili v varnih in toplih domovih. Nas, ki delamo na terenu, skrbi le prevelika skromnost nekaterih, ki nočejo najemati niti najugodnejših kreditov in bi vse radi opravili sami. Ti niso ali kreditno sposobni ali pa nočejo biti v breme družbi in svojim potomcem.

Žal je veliko do sedaj vloženega dela z zadnjimi potresnimi sunki uničenega. Pomoč mladinskih delovnih brigad, Jugoslovanske ljudske armade in vseh drugih, ki so se takoj vključili v akcijo odprave posledic, je bila izredno velika. Z vsemi predvidenimi organizacijskimi prijemi za odpravo posledic potresa in drugimi ukrepi, ki so predvideni, se popolnoma strinjamo in jih podpiramo. Na tem mestu se v imenu vseh delovnih ljudi in občanov naše občine želimo zahvaliti naši javnosti za doslej nudeno solidarnostno pomoč in pomoč, ki nam bo še izkazana, da življenje v naših krajih čimprej normaliziramo. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim. Besedo ima tovariš Alojz Rebolj, gospodarsko področje, 25. okoliš!

Alojz Rebolj: Tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je na svoji seji 27. 9. 1976 obravnavala omenjeno poročilo in med drugim ugotovila, da v poročilu in v obvestilih v sredstvih javnega obveščanja manjka podrobnejša informacija o pomoči prizadetim prebivalcem v Posočju.

Delovni ljudje in občani naše občine kot tudi vse Slovenije so z vso odgovornostjo pristopili k izpolnjevanju svoje solidarnostne obveznosti. Kljub temu pa se večkrat začudijo, ko slišijo, da se prizadetim v Posočju podeljujejo krediti za odpravo posledic potresa.

Menimo, da je bilo premalo pojasnjeno, zakaj se sredstva, ki jih zbirajo in delajo delovni ljudje, kasneje prizadetim v Posočju dajejo kot krediti. Menimo, da bi morala sredstva javnega obveščanja bolj popolno informirati slovensko javnost tako o načinu zbiranja sredstev kakor tudi o načinu njihovega razdeljevanja, predvsem z vidika socialnega položaja prizadetih v potresu, saj vemo, da so bili prebivalci prizadetih območij že doslej v slabšem socialnem položaju. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Ivan Pajntar, gospodarsko področje, Nova Gorica, okoliš 6!

Ivan Pajntar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z današnjo razpravo o poročilu o aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju želimo opozoriti na nekatere probleme, ki jih je povzročil majski in še povečal septembrski potres v naši občini.

Potresna škoda je nastala predvsem v obmejnih in hribovitih predelih občine, ki so nerazviti. Hkrati pa je potres prizadel socialno najšibkejši del prebivalstva, ki si v preteklosti ni mogel obnavljati svojih domov. Poleg škode na stanovanjskih hišah in gospodarskih poslopjih zasebnega sektorja je ugotovljeno veliko poškodb in škode na šolskih zgradbah, otroških vrtcih, kulturnih objektih, trgovskih lokalih in industrijskih objektih, med katerimi je tudi obrat Šampionke v Vrtojbi, ki ni uporaben že od maja dalje.

Škode zaradi novega potresa v septembru še nismo utegnili popisati. Gradbeni strokovnjaki ocenjujejo na osnovi dosedanjih predlogov, da je v občini Nova Gorica škoda na stanovanjskih objektih ter družbenih objektih v povprečju večja za 25 do 30 %. Občutno se je povečala škoda na vseh poškodovanih šolskih, vzgojno-varstvenih in kulturnih objektih.

Poleg posebne osnovne šole, ki jo je že majski potres toliko poškodoval, da pouk v njej ni mogoč, so sedaj zaprte osnovne šole v Biljah, Dornbergu, Medani, Opatjem selu, Ročinju in Braniku. Zaprta je tudi glasbena šola v Novi Gorici.

Pri odpravljanju škode se odbori krajevnih skupnosti in občinski odbori srečujejo z nerešljivim problemom obnove stanovanjskih hiš lastnikov, ki živijo v inozemstvu. Predlagamo da Sekretariat za urbanizem skupaj z Medobčinskim odborom za odpravo posledic potresa posebej prouči to vprašanje, ker bodo sicer ostale hiše neobnovljene.

V občini vlagamo največ naporov v obnovo stanovanjskih zgradb in šolskih ter vzgojno-varstvenih objektov, da bi jih čimprej usposobili za varno bivanje in uporabo.

Vse napore usmerjamo v to, da bi občani obnavljali domove tam, kjer bivajo, ker se zavedamo, kolikšnega pomena je ohranjevati prizadeta območja živa z narodnostnega in obrambnega vidika. Želimo, naj bi bila naša meja zrcalo, po katerem bi se urejala položaj in okolje tudi zamejskih Slovencev. Pri tem se srečujemo s problemi, ker so občani kreditno manj sposobni ali celo nesposobni ali pa težijo k preseljevanju v večja občinska središča.

Slednje je pogojeno z dejstvom, da prizadeta območja nimajo ustrezno urejenih prometnih povezav, cest in telefonov niti urejenega okolja, ki bi zagotavljalo na današnji stopnji razvoja primerne osnovne pogoje za življenje na vasi. Sem spadajo vodovod, kanalizacija, trgovine, otroško varstvo in podobno. Zato menimo, da je potrebno k obnovi vasi pristopiti kompleksno, hkrati

z obnovo domov pa hitro urejevati tudi gospodarsko in negospodarsko infrastrukturo. Pomembno je, da občan vidi perspektivo vasi, v kateri naj bi obnavljal svoj dom. Ob tem si prizadevamo, da bi zgradili manjše industrijske obrate v dveh manj razvitih območjih, in sicer v Ligu in Bajnšicah ter sanirali gostinsko-turistično dejavnost na Lokvah. Tem nalogam v občini nismo kos brez solidarnosti in podpore širše družbenopolitične skupnosti. Predlagamo, da sprejmete vse predloge, ki jih je pripravil v svojem poročilu Medobčinski odbor za odpravo posledic potresov v Posočju, kar bo omogočilo popolno odpravo posledic potresa in ureditev vseh nakazanih problemov.

Ker sem tukaj, bi vas opozoril še na napako v poročilu. Na strani 19 piše o potrebnih ukrepih za odpravo posledic potresa v družbenih dejavnostih. V ta sredstva je vključen tudi samoprispevek občanov. Na strani 20 pa piše, da so za ureditev šolstva v Novi Gorici potrebna sredstva v višini 97 milijonov 500 tisoč dinarjev. Od tega naj bi se iz samoprispevka zagotovilo 65 milijonov dinarjev. Menim, da sredstev samoprispevka ne moremo porabiti za sanacijo škode, ker so to namenska sredstva za šole in vrtce.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala. Kdo še želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Danilo Kosmačin, področje obrti, 1. okoliš, Ljubljana!

Danilo Kosmačin: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Niti v poročilu niti v zakonu nisem zasledil, kakšne pravice bodo imeli kmetje, ki jim bo odvzeto zemljišče. Mislim, da bi bilo potrebno že s tem zakonom urediti primerno odškodnino za tiste kmete, ki od te zemlje živijo. Na drugi strani mislim, da bi imel lastnik zemljišča, ki mu bo odvzeto, pravico do ene parcele za svojo družino. Mogoče je to tako predvideno in sem to prezrl.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Ivan Zelenšek, gospodarsko področje, Celje!

Ivan Zelenšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo včeraj razpravljali o poročilu o solidarnostni aktivnosti in posledicah potresa v Posočju, smo ugotovili, da je to prvo izčrpno poročilo, ker prikazuje vse prihodke in izdatke ter ukrepe. Vendar s tem nismo bili zadovoljni. Pogrešali smo eno stvar. Prosim Operativni štab pri Republiškem štabu za civilno zaščito SR Slovenije, da zavzame stališče do predloga, da bi se v dnevnih časopisih objavile vse temeljne organizacije združenega dela, ki doslej niso poravnale enodnevnega zaslužka za pomoč Posočju. Menimo, da bi morali vse take temeljne organizacije in njihov vodstveni kader poklicati na odgovornost, ker niso realizirali sklepov Skupščine in družbenopolitičnih organizacij v republiki. Če bomo tako delali, ne vem, če bomo daleč prišli. Zato vztrajamo, pri objavi organizacij in odgovornosti tovarišev. Ugotovili smo namreč celo, da so delavci temeljnih organizacij združenega dela sprejeli sklep, da dajo enodnevni zaslužek, vendar ga vodstva niso realizirala. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Ali želi predstavnik Izvršnega sveta odgovoriti na vprašanja delegatov? (Ne.) Ker ni več razpravljalcev, zaključujem razpravo.

Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije v celoti sprejema na znanje poročilo o stanju, o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju, vključno z dopolnitvijo glede na situacijo po potresu 11. in 15. septembra 1976, odobrava dosedanje delo Izvršnega sveta ter podpira ugotovitve in predloge za pravočasno odpravo posledic potresa, izhajajoče iz poročila in dopolnitve poročila.

2. Zbor združenega dela podpira napore za pomoč SR Slovenije ob potresu v Karniji in Benečiji.

3. Zbor združenega dela poziva vse delovne ljudi in občane temeljnih organizacij združenega dela in drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, da se v največji možni meri vključijo v solidarnostno akcijo za čimprejšnjo odstranitev posledic potresov v Posočju.

Ali želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Marjan Orožen!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Ker je bil ta predlog naslovljen na Operativni štab Republiškega štaba civilne zaščite, izjavljam, da ga kot vodja tega štaba sprejemam na znanje. To zadevo bomo skušali urediti s sindikati, ki vodijo to akcijo. Obveščen sem, da Zveza sindikatov Slovenije v »Delavski enotnosti« redno tedensko objavlja realizacijo te akcije. Pregled poteka akcije pa se sedaj opravlja v občinah. Sedaj pa je predlog, da bi objavili delovne organizacije, ki še niso plačale prispevka. Predlog je politično absolutno sprejemljiv ter v skladu s stališči Socialistične zveze, ki je že sprejela sklep, da je potrebno solidarnostno akcijo v celoti uresničiti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali je delegat zadovoljen z odgovorom? (Da.) Potem lahko glasujemo. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (128 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Mihaela Butaro, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za ljudsko obrambo.

Predlog zakona so obravnavali: odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli pa smo tudi amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Ali želi besedo predstavnik predlagatelja? (Da.) Besedo ima tovariš Mihael Butara, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za ljudsko obrambo!

Mihael Butara: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbori skupščine SR Slovenije so dne 8. 10. 1975. leta obravnavali predlog za izdajo zakona o ljudski obrambi z osnutkom in ju sprejeli.

K zakonskemu osnutku je bilo danih 338 predlogov, stališč, pripomb ter mnenj te skupščine in drugih subjektov, od katerih je bila velika večina posredovana predlagatelju prek koordinacijskih odborov za ljudsko obrambo občinskih konferenc Socialistične zveze delovnega ljudstva. Vse to dokazuje, da so delovni ljudje in občani v veliki meri aktivno prispevali k boljši in po-

polnejši ureditvi ljudske obrambe. Predlagatelj je upošteval veliko večino predlogov, stališč, pripomb in mnenj. Tisti, ki jih predlagatelj ni mogel upoštevati, so zbrani v prilogi k obrazložitvi zakonskega predloga in so stališča do njih obrazložena.

S predlaganim zakonom o ljudski obrambi želimo izraziti odločenost delovnih ljudi in občanov, slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti, da skupno z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije branimo z vsemi silami in sredstvi pridobitve narodnoosvobodilnega boja — svojo svobodo, neodvisnost, suverenost, ozemeljsko neokrnjenost in samoupravno socialistično ureditev. V vsako normo zakonskega predloga je vgrajena zasnova splošnega ljudskega odpora, ki so jo sprejeli vsi delovni ljudje in občani, kar pomeni, da predlagane zakonske norme temelje na tej zasnovi, ki jo kot družbeno funkcijo vsakodnevno izvršujejo delovni ljudje in občani kot posamezniki ter v oboroženih silah, civilni zaščiti, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih in drugih organizacijah, v društvih ter v družbenopolitičnih skupnostih. Vsa družba se potemtakem v miru nenehno in načrtno pripravlja na obrambo, katere temeljna oblika je oborožen boj, podprt z vsemi oblikami odpora ljudstva: na zaščito prebivalstva in materialnih dobrin ter na izvrševanje drugih dejavnosti in nalog, ki prispevajo k zavrnitvi napadalca oziroma zloma agresije.

Naša obramba mora biti tako organizirana, da bo omogočila v miru potrebne in gospodarne obrambne priprave, ob morebitnem napadu na Jugoslavijo pa kar največjo pobudo in iznajdljivost posameznika, uveljavitev njegovih duhovnih in telesnih sposobnosti in vojaške ter druge strokovne usposobljenosti, s tem pa učinkovito in organizirano obrambo.

Vse strukture ljudske obrambe morajo biti pripravljene tudi za delovanje v miru v primeru naravnih in drugih hudih nesreč, kakor tudi za primer kakršnihkoli drugih izrednih situacij, v katerih bi bila ogrožena neodvisnost države ali njena politična ureditev ali naš samoupravni socialistični družbeni sistem.

Ta načela so izražena v temeljnih določbah zakonskega predloga in nato razdelana ter izpeljana tudi pri ureditvi vseh obrambnih struktur oziroma komponent ljudske obrambe v preostalem delu zakona.

Zakonski predlog zato predstavlja kompleksnejšo in dolgoročnejšo normativno ureditev področja ljudske obrambe, v skladu z najnovejšimi dognanji in spoznanji, ter vsebuje zato tudi več temeljnih določb, kot jih je vseboval zakonski osnutek. Te temeljne določbe izražajo koncept obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora in dajejo tudi osnovo za njegov nadaljnji razvoj.

V predlogu zakona o ljudski obrambi je normirana tudi družbena samozaščita kot najširši sistem za preprečevanje vseh oblik delovanja, usmerjenega na izpodkopavanje ustavne ureditve in temeljnih vrednot samoupravnega socializma, varstva in zaščite materialnih dobrin ter družbene lastnine. V skladu z odločitvami političnega vodstva, pa tudi po mnogih predlogih iz baze, v praksi že povezujemo, sedaj pa tudi v samem zakonu opredeljujemo področje ljudske obrambe skupaj z dejavnostjo družbene samozaščite. Seveda ureja družbeno samozaščito predlog zakona o ljudski obrambi le v obsegu, ki je nujen, da bi se ta povezanost obeh dejavnosti izrazila. Sicer pa bo to področje v celoti urejal zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah ter drugi akti.

Povezanost obeh področij je izražena med drugimi tudi v skupnih organih. To so odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki se ustanavljajo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, pa tudi v samoupravnih interesnih skupnostih ter drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kjer so za to dani pogoji.

V občini je takšen skupni organ svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, ki ga ustanovi občinska skupščina in je njej tudi odgovoren za izvajanje nalog s področja obeh dejavnosti.

Po zakonskem predlogu je pravica in dolžnost vseh subjektov naše družbe, da nenehno, trajno in ažurno skrbijo za svoje obrambne priprave in načrte ter načrte razvoja obrambnih priprav in so odgovorni za njihovo realizacijo. To pomeni, da so obrambni načrti eden izmed pomembnih kazalcev o tem, kako so organizirani in pripravljeni posamezni družbeni subjekti in družba kot celota za delovanje v vojni ali ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah.

Tudi to predstavlja novo kakovost in širšo ureditev področja ljudske obrambe. Predlagano rešitev je narekovalo življenje, saj se je izkazalo, da so naravne in druge hude nesreče pogoste in lahko vplivajo tudi na obrambno sposobnost naše družbe. Zato se moramo odločno zavzeti za to, da bodo obrambne priprave in načrti vsakodnevna skrb vseh delovnih ljudi in občanov ter njihovih temeljnih in drugih organizacij in skupnosti.

V zakonskem predlogu je predvideno, da se delovni ljudje in občani organizirajo tako, da se zagotovijo najboljše možnosti za izvrševanje njihovih pravic in dolžnosti na področju ljudske obrambe. Pri tem pa jim morajo pristojni organi navedenih organizacij in skupnosti dajati ustrezno strokovno in drugo pomoč.

Zakonski predlog določa, da se v ljudsko obrambo vključujejo ženske enakopravno z moškimi in da imajo na celotnem tem področju enake pravice in dolžnosti. Proces njihovega vključevanja v ljudsko obrambo je še vedno prepočasen. Temu so v nekaterih sredinah ovira tudi stara, preživela in socialističnim odnosom tuja pojmovanja o neenakopravnosti žensk na tem področju. Prizadevati si moramo, da se bo ta zakonska norma hitreje in dosledno uveljavljala.

Opredeljena je tudi odgovornost vseh subjektov. Tako je za načrtne in učinkovite obrambne priprave temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti ter druge samoupravne organizacije in skupnosti odgovoren njen organ upravljanja, ki za neposredno izvrševanje nalog s področja ljudske obrambe ustanovi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

V krajevni skupnosti je za ljudsko obrambo odgovoren svet krajevne skupnosti, ki za izvajanje obrambnih priprav imenuje odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. V obrambnih pripravah krajevne skupnosti sodelujejo vse temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, druge samoupravne organizacije in skupnosti družbenopolitične in družbene organizacije iz njenega območja. Naloge s področja ljudske obrambe, ki so skupnega pomena, se določijo s samoupravnim sporazumom ali z drugim dogovorom med svetom krajevne skupnosti in organi upravljanja temeljnih in drugih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti iz njenega območja.

V občini, mestni oziroma regionalni družbenopolitični skupnosti je svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito tisti, ki vodi, usmerja in us-

klajuje priprave na ljudsko obrambo, skrbi za uresničevanje načel splošnega ljudskega odpora, predvsem pa skrbi, da se vsi organi, organizacije in skupnosti tekoče in v okviru svoje redne dejavnosti v miru pripravljajo na splošni ljudski odpor in ukrenejo, kar je potrebno za življenje in delo v vojnih razmerah.

Med vojno organizira in vodi splošni ljudski odpor na območju občine predsedstvo občinske skupščine.

V splošnem ljudskem odporu je oborožen boj, ki ga vodijo oborožene sile, odločilna oblika upiranja agresiji. Takšen boj vodi lahko uspešno samo idejno-politično zaveden človek. Zato je v zakonskem predlogu določeno, da štabi in poveljstva teritorialne obrambe, v povezavi z družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami, društvi in vzgojno-izobraževalnimi organizacijami, skrbijo za vzgojo kadrov ter za nenehno krepitev idejno-političnega dela v teritorialni obrambi.

Za moralno politično stanje v enotah teritorialne obrambe so odgovorni komandanti, idejno-politično delo pa vodijo politični komisarji.

Teritorialna obramba je opredeljena kot del ljudske obrambe v Socialistični republiki Sloveniji in oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije. Sestavljajo jo štabi, enote in zavodi. Ustanavljajo jih republika, občine ter mestne oziroma regionalne družbenopolitične skupnosti. Lahko pa jih ustanavljajo tudi krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije združenega dela — z odobritvijo sveta občinske skupščine za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, oziroma jih morajo ustanoviti, kadar je to določeno z obrambnim načrtom občine ali širše družbenopolitične skupnosti.

Družbenopolitične skupnosti morajo zagotoviti stalno bojno pripravljenost in neprekinjenost obveščanja o vseh, za obrambo pomembnih dogodkih na celotnem ozemlju Socialistične republike Slovenije. Hiter prenos sporočil in odločitev mora biti zagotovljen v vseh, tudi najtežjih pogojih vojne. Zato je potrebno zgraditi poseben in učinkovit sistem opazovanja, javljanja, obveščanja in alarmiranja ter prenašanja podatkov po sredstvih za zvezo, pri čemer je treba prenos zaupnih podatkov tudi ustrezno zavarovati. Služba za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje je urejeno v posebnem poglavju, obveznost izgradnje oziroma usposabljanja že obstoječih zvez pa tudi še v drugih določilih zakonskega predloga.

Družbenopolitične skupnosti morajo ustanoviti službo za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje, lahko pa jo ustanovijo tudi temeljne ali druge organizacije združenega dela in krajevne skupnosti.

Za organiziranje, pripravljanje in delovanje te službe so odgovorni sveti za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito oziroma odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Za delovanje te službe se ustanovijo centri za obveščanje in alarmiranje v republiki in občini, lahko pa tudi v temeljnih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih.

Ta celotna služba pa se aktivira z ukrepi za pripravljenost, ko jih odredi pristojni organ.

V posebnem poglavju je v zakonskem predlogu opredeljena tudi civilna zaščita. Civilna zaščita je del ljudske obrambe in družbene samozaščite in najširša oblika priprave in udeležbe delovnih ljudi in občanov za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v drugih izrednih razmerah. Za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin v prej navedenih situacijah so odgovorne družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije

združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti. V okviru civilne zaščite je izredno pomembna samozaščita, ki obsega ukrepe in postopke za neposredno osebno zaščito, za prvo pomoč in za vzajemno kolektivno zaščito ter za reševanje ljudi in imetja v družini, stavbi, krajevnih skupnosti, temeljni in drugi organizaciji združenega dela, v drugi samoupravni organizaciji in v državnem organu.

Zato morajo delovni ljudje in občani sami neposredno izvajati potrebne zaščitne in reševalne ukrepe ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v drugih izrednih razmerah. Pri tem se lahko samoorganizirajo v skupine. Po aktiviranju štabov in enot civilne zaščite pa nadaljujejo z izvajanjem zaščitnih in reševalnih ukrepov in akcij po navodilih štaba za civilno zaščito oziroma poveljnika enote civilne zaščite.

V zakonskem predlogu so razčlenjeni tudi ukrepi civilne zaščite. Civilna zaščita je v krajevni skupnosti organizirana kot enoten sistem in lahko štab za civilno zaščito krajevne skupnosti zahteva aktiviranje katerekoli enote civilne zaščite na območju krajevne skupnosti, vključno tudi enot, ki delujejo v organizacijah združenega dela. Takšna naravnanost civilne zaščite je tudi v skladu z razvojem koncepta o splošnem ljudskem odporu, ki ga zakonski predlog ne ureja samo kot vsebino in obliko vseljudske obrambe proti morebitnemu agresorju, temveč tudi kot dejavnost, s katero v miru varujemo pridobitve naše revolucije. Na ta način smo ob vsakem času pripravljeni, da zavrnemo in zlomimo kakršenkoli napad, ki bi bil usmerjen zoper te pridobitve in vrednote, bodisi na naših mejah ali v notranjosti države.

Tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavanju zakonskega predloga so bile na sejah odborov Skupščine SR Slovenije dane k zakonskemu predlogu nekatere vsebinske in redakcijske pripombe, pa tudi nekateri amandmaji. Sprejete pripombe je Izvršni svet kot predlagatelj na svoji 86. seji ponovno obravnaval in oblikoval amandmaje, ki ste jih prejeli neposredno pred sejo in so ustrezno obrazloženi. Popraviti moram edinole besedilo amandmaja k 222. členu predloga zakona. Drugi odstavek tega člena se namreč pravilno konča z besedo »namestnike« in ne »namestnika«, saj ima tožilec, ki sodeluje pri vsakem častnem sodišču, lahko več namestnikov.

Tovarišice in tovariši delegati! V uvodni besedi sem zajel predvsem normativno ureditev, ki je dana v zakonskem predlogu, in to predvsem tisti del, ki vam bo omogočil, da bi lažje ugotovili neposredne in dolgoročne naloge, ki nas čakajo pri delu v bodoče. Prizadevati si moramo, da bomo v prihodnje ne le dosegli, da bodo vsi subjekti seznanjeni s svojimi nalogami, ampak tudi, da jih bodo dosledno izvajali. Poleg podzakonskih predpisov, ki so v pripravi, bo potrebno, da tako organi kot tudi drugi subjekti storijo vse, da bodo usposobljeni sami izvrševati postavljene naloge, kot tudi, da bodo za to usposobili naše delovne ljudi in občane.

Prilagajati bo treba in nenehno usklajevati obrambne načrte in izvajati naloge, ki izhajajo iz načrtov razvoja. To predstavlja osnovo za uspešno delo na področju ljudske obrambe v prihodnje. Razumljivo je, da bo treba dopolniti tudi statute in druge samoupravne akte in jih uskladiti s tem zakonom ter takoj pristopiti k izvajanju nalog, ki so sedaj pred nami.

Iz navedenih razlogov predlagam temu zboru, da sprejme zakon o ljudski obrambi v predlaganem besedilu. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej dajem na glasovanje amandmaje Izvršnega sveta SR Slovenije, in sicer k naslovu zakona, k 4., 11., 18., 26., 29., 45., 56., 63., 115., 117., 118., 125., 132., 154., 190., 194., 212., 213., 214., 247., 248., 251., 252. in 222. členu. Le pri 222. členu prosim, da upoštevate to dodatno poročilo, ki smo ga dobili danes na klop. Tu je sprememba, ker je del besedila pri prepisovanju izpadel. Besedilo se pravilno glasi:

Častno sodišče ima predsednika, namestnika, podpredsednika in potrebno število sodnikov. Pri vsakem častnem sodišču deluje tožilec, ki ima lahko namestnike.

Zakonodajno-pravna komisija in odbor se z amandmaji strinjata. Ima kdo kakšno pripombo k amandmajem? (Ni pripomb.)

Potem dajem amandmaje Izvršnega sveta na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta soglasno sprejeti.

Zakonodajno-pravna komisija svoje amandmaje umika, ker so zajeti v amandmajih Izvršnega sveta. Drugih amandmajev ni. Ker ni več amandmajev dajem predlog zakona o ljudski obrambi v SR Sloveniji v celóti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (125 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ljudski obrambi v SR Sloveniji soglasno sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in mislim, da lahko sedaj končamo 3. točko dnevnega reda, to je oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije.

Prosim predstavnika Komisije, da poda poročilo oziroma predlog sklepov!

Jože Kert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Naša komisija je spremljala današnjo razpravo in je po eni uri in pol dolgem sestanku, na katerega smo povabili nekatere diskutante in se z njimi pogovorili o njihovih stališčih in predlogih, ugotovila naslednje:

Tovariš Tušek iz Celja je k prvi točki stališč predlagal, da se besedilo »elektroindustrija in bela tehnika« nadomesti z besedilom »tekstilna industrija in kompleksna kovinska predelava«. Naša komisija je menila, da je namen prve alinee prvega odstavka, po kateri naj se izdelajo analize o dohodkovnem položaju in dohodkovnih zvezah, v katere stopajo posamezne dejavnosti, predvsem ta, da bi koncentrirali analitske kapacitete predvsem na tistih področjih, ki so v žarišču pozornosti, to so elektrogospodarstvo, železniško gospodarstvo, elektroindustrija in bela tehnika, avtomobilska industrija, lesna industrija in turizem. Na podlagi vseh dosedanjih dokumentov in razprav v skupščinskih organih nismo mogli ugotoviti, da bi bili tekstilna industrija in kovinska predelovalna industrija v žarišču enake pozornosti. Zato menimo, da besedila ne bi spremenili. S spremembo bi porušili koncept Izvršnega sveta, ker bi tako elektroindustrijo izločili, belo tehniko pa povezali z ostalo kovinsko predelovalno industrijo. S tovarišem Tuškom smo se dogovorili, da bi njegov predlog upoštevali v resoluciji za leto 1977, in sicer v tistem njenem aktu, ki bo govoril o

pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja Socialistične republike Slovenije.

Tovariš Tušek se je s to rešitvijo strinjal.

Tovariš Kramer je predlagal spremembo zveznega zakona o zagotavljanju sredstev med organizacijami. Ugotovili smo, da je stališče Izvršnega sveta o tem znano. Nekateri predlogi so v postopku in jih podpirata tudi Gospodarska zbornica Slovenije in Izvršni svet, zato menimo, da ni potrebe, da tu še o tem kaj zapišemo.

Tovarišica Olga Šindič je predlagala, da naj bi se naredila konkretna analiza poslovanja tistih delovnih organizacij z gospodarskega ali z negospodarskega področja, ki so prekoračile dogovorjeno stopnjo zaposlovanja. Čeprav je res, da je v tem dokumentu morda premalo kritično ocenjeno izvajanje resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v prvem polletju 1976, pa moramo opozoriti, da je v 2. odstavku 3. točke na 5. strani besedilo: »Zaradi zaostrenega gospodarskega položaja se je število zaposlenih v gospodarstvu v osmih mesecih povečalo le za 2,4 %, v negospodarstvu pa rast števila zaposlenih presega z resolucijo opredeljene okvire. Stopnja rasti zaposlovanja je bila v tem obdobju v šolstvu 4,5 %, v znanosti, kulturi in prosveti 10,5 %, zdravstvu 3,6 %, socialnem varstvu 10,2 %, financah in zavarovanju 12,3 % in v upravi 5,7 %.« Ker smo ta dokument dobili šele po tem našem skupnem sestanku, je naša komisija predlagala, da Izvršni svet Socialistične republike Slovenije doda k 5. točki alineo, v kateri bo govora, da bo Izvršni svet Socialistične republike Slovenije do prihodnje ocene gibanja gospodarstva v letu 1976 napravil analizo in izčrpno informacijo o konkretnih primerih presežene stopnje rasti zaposlovanja v družbenih dejavnostih. Gre za to, da statistični podatki vsem delegatom niso dostopni, je pa tudi prav, da se obravnavajo vsi kritični primeri.

O predlogu tovariša Zelenška smo veliko razpravljali. Predlagal je, da bi se poglavje o ugotavljanju in delitvi dohodka dopolnilo z besedilom: »V zvezi s tem je potrebno s široko družbenopolitično akcijo zagotoviti realizacijo sklepov in predlogov, ki jih je sprejela za razrešitev gospodarskega položaja Železniško-transportnega podjetja Ljubljana Skupščina Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet Socialistične republike Slovenije dne 10. 9. 1976.

Naša komisija ni bila seznanjena s konkretnimi sklepi omenjene skupščine. Zato ne more dati nobenega konkretnega predloga. Sicer smo o tej problematiki doslej precej razpravljali, vendar naš zbor ne more naložiti družbenopolitičnim organizacijam naloge, da se zavzamejo za uresničitev sklepa neke samoupravne interesne skupnosti. Zato smo bili, glede na uvodni referat in pojasnila tovariša Zakonjška, iz katerih je bilo razvidno, da se Izvršni svet strinja s sklepi Skupščine Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet z 10. 9. 1976, mnenja, da si moramo vsi delegati v naši delegatski bazi prizadevati za uresničitev teh sklepov.

Dodatno k vsemu predloženemu predlagamo zborom naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v prvem polletju 1976, vključno z dopolnitvijo predlagane ocene in ekspozejem Izvršnega sveta, kot celovito in realno podobo gospodarskega stanja v republiki in v celoti podpira naloge in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v letu 1976, prav tako pa tudi stališča

in predloge Družbenopolitičnega zbora k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v prvem polletju 1976.

2. Zbor združenega dela meni, da celotno gradivo ter sprejeta stališča in predlogi dajejo trdno podlago za širšo družbenopolitično akcijo, da se v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in drugih sredinah čimbolj aktivno ocenijo lastni napori, ki so bili doseženi pri uresničevanju predvidenih nalog in usmeritvi družbenoekonomskega razvoja v letošnjem letu. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Želi kdo razpravljati o predloženem sklepu? Če ne želi nihče, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (121 delegatov glasuje za.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep, ki ga je predložila Komisija, soglasno sprejet.

S tem zaključujem 3. točko dnevnega reda in prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet SR Slovenije.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga Skupščini, da obravnava zakon v smislu 295. člena poslovnika SR Slovenije po hitrem postopku. Tak postopek Izvršni svet predlaga zato, da bi se takoj sprejele olajšave za organizacije združenega dela, ki opravljajo obnovitvena gradbena dela na potresnem območju v Posočju in se s tem zagotovila ustrezna stimulacija za čim hitrejše in čim učinkovitejše delo pri odpravljanju posledic elementarnih nesreč. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta še kaj dodati k temu? Prosim! Besedo ima tovariš Dragan Mozetič, namestnik republiškega sekretarja za finance!

Dragan Mozetič: Tovarišice in tovariši delegati! Potres v septembru, ki je prizadel območje Slovenije, zahteva hitro in učinkovito akcijo na vseh področjih. Zato Izvršni svet predlaga, da tudi z davčnimi instrumenti zagotovimo tako stimulacijo, da bo zagotovljen čimvečji interes gradbene operative za odpravljanje posledic potresa. Ker gre za ukrep, ki naj bi takoj pričel učinkovati, predlaga Izvršni svet, da se dopolnitev zakona sprejme po hitrem postopku.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne želi nihče, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za to, da se obravnava zakon po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog, da se zakon obravnava v zadnji fazi, to je kot predlog zakona, soglasno sprejet.

Predlog zakona sta obravnavali medodborska komisija in Zakonodajnopravna komisija. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Dajem na glasovanje predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976

na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (115 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 soglasno sprejet.

Zaključujem to točko in prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres, ki ga je predložil v obravnavo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in ki je za svojega predstavnika določil tovariša Borisa Mikoša, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za urbanizem.

Izvršni svet tudi za ta zakon predlaga, da ga obravnavamo v smislu 295. člena poslovnika, to je po hitrem postopku. Tak postopek Izvršni svet predlaga zato, ker je z zakonom potrebno takoj urediti vprašanja in postopke glede odpravljanja posledic, sanacije in obnove v potresu prizadetega območja v Posočju. Ali želi predstavnik Izvršnega sveta predlog še ustno obrazložiti? Prosim! Besedo ima tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši! Bom zelo kratek, kajti mislim, da zakon posebnih pojasnil ne potrebuje. Rad bi samo rekel, da je zakon sistemskega značaja, saj vsebuje določbe, ki jih bomo lahko uporabljali tudi v bodoče v primerih, če bi močnejši potresi prizadeli ožja ali širša področja Slovenije. Zakon predvsem predvideva skrajšanje upravnih postopkov, tako pri pridobivanju lokacij, pri gradnji objektov kot pri pridobivanju predvsem kmetijskih zemljišč za gradbene namene .Moram pa takoj poudariti ,da pri tem ostaja do sedaj veljavna zakonodaja neokrnjena, da vse bistvene pravice niso zmanjšane. Določbe zakona, torej skrajšani postopki, se nanašajo samo na tista dela, ki so zajeta s sanacijskimi programi v občinah, ki jih prizadene potres. Vsa ostala dela oz. vsa ostala dejavnost teče normalno po veljavni zakonodaji.

Na koncu bi rekel, da s tem zakonom posegamo po tistih ukrepih, ki so jih prizadete občine v majskem oziroma septembrskih potresih sprejele, da bi omogočile hitro sanacijo. S tem zakonom jih torej sankcioniramo, če so bili izvedeni po določilih tega zakona. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi kdo razpravljati o postopku. (Ne.) Če nihče, dajem na glasovanje predlog, da se zakon obravnava po hitrem postopku. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je soglasno sprejet predlog, da obravnavamo zakon v zadnji fazi, torej kot predlog zakona. Predlog zakona sta obravnavala medodborska komisija, ki smo jo imenovali na začetku, in Zakonodajno-pravna komisija. Komisiji sta dali poročili. Danes smo sprejeli na klop tudi amandmaje Izvršnega sveta. Ali želi kdo kaj ustno dodati? Prosim! Besedo ima predstavnik Zakonodajno-pravne komisije tovariš Stane Boštjančič!

Stane Boštjančič: Tovarišice in tovariši! Glede na to, da je Komisija šele danes obravnavala predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres, bom poročilo Komisije prebral.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 29. 9. 1976 obravnavala predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet. V načelni razpravi o predlogu zakona je Komisija ugotovila, da je zakon, ki se predlaga po hitrem postopku, sistemski zakon in se bo uporabljal za podobne primere, kot je naravna nesreča, ki je v letošnjem letu prizadela del občin Tolmin in Nova Gorica. Določba 10. člena predloga zakona pa se nanaša neposredno na prizadeto območje.

Komisija je bila mnenja, da je potrebno v bodoče v sistemskem zakonu, ki bo urejal vprašanje in postopke v zvezi s čimprejšnjo sanacijo in obnovo na prizadetih področjih, dokler se stanje ne normalizira, sistemsko opredeliti take hitrejše postopke v izrednih razmerah. Komisija hkrati predlaga, da bi se v takem bodočem zakonu, ki ga predlagatelj predvideva v obrazložitvi, določila objektivna merila, na podlagi katerih bi lahko pristojni organi ugotovili, da je v konkretnem primeru nastopilo stanje, ki zahteva izjemne ukrepe.

Hkrati pa bi bilo po mnenju komisije potrebno v zakonih o urbanističnem planiranju, o graditvi objektov, o kmetijskih zemljiščih in o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev, proučiti tudi nekatere komplicirane in dolgotrajne postopke, v primerih, ko gre za kompleksno graditev. Komisija soglaša s predloženim predlogom zakona, ki bo po mnenju komisije s hitrejšimi postopki pripomogel k odpravi posledic naravne nesreče v Posočju.

Pri obravnavi o podrobnostih je Komisija sprejela naslednja amandmaja:

K 7. členu: V prvem odstavku naj se v 3. vrsti na koncu prvega stavka za besedo »načrta« doda besedilo »oziroma skupinske lokacijske dokumentacije.« Ta dopolnitev je potrebna zaradi amandmaja v prvem odstavku 7. člena.

V drugem odstavku naj se črta besedilo »sanacijo, obnovo ali«. Ta sprememba je potrebna zaradi uskladitve z določbami 98. člena ustave SR Slovenije, ki določa, da preneha lastninska pravica samo na zemljiščih, namenjenih za stanovanjsko in drugačno kompleksno graditev. Pridobitev zemljišč, namenjenih za sanacijo in obnovo objektov, naj se ureja na podlagi pogodbenih razmerij. Z obema amandmajema soglaša tudi predlagatelj.

Komisija je soglašala z vsemi amandmaji predlagatelja k 3. členu, novemu 5. a in prvemu odstavku 7. člena. Nadalje se je komisija seznanila tudi z amandmajema skupine delegatov v Zboru združenega dela k 3. in prvemu odstavku 7. člena. Komisija je soglašala z amandmajem k 3. členu, da naj se črta drugi odstavek, ker je ta postopek tudi glede skupinske lokacijske dokumentacije že zajet v drugem odstavku prvega odstavka 7. člena. Amandma k prvemu odstavku 7. člena je identičen z amandmajem Komisije. Tako Komisija z njim soglaša. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Prosim! Besedo ima tovariš Vuga, kot predstavnik komisije!

Tomaž Vuga: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Glede na to, da je delovna komisija šele danes zjutraj obravnavala zakon in da ste tudi naše poročilo dobili šele danes na mizo, dovolite da iz poročila povzamem samo tisto, kar menim, da je najpomembnejše.

Delegati v skupini podpirajo sprejem tega zakona in se strinjajo s predlogom, da se zakon sprejme po hitrem postopku, kar ste tudi že potrdili. Kon-

kretno k posameznim členom pa predlagamo 2 amandmaja, in sicer k 3. členu, kjer naj se črta drugi odstavek 3. člena, in k 7. členu, kjer naj se v tretji vrsti prvega odstavka doda za besedilom »zazidalnega načrta« še besedilo »oziroma skupinska lokacijska dokumentacija«. Skupina je obravnavala tudi amandmaje, ki jih je predložil k temu zakonu Izvršni svet.

S predloženimi amandmaji se skupina strinja, meni pa, da je glede na amandmaje Izvršnega sveta k 7. členu potrebno črtanje drugega odstavka tretjega člena in redakcijska sprememba v prvem odstavku 7. člena.

Glede na to skupina predlaga zgoraj omenjena amandmaja. S tem je naš amandma že usklađen z amandmajem, ki ga je prebral predstavnik Zakonodajno-pravne komisije.

Skupina predlaga Zboru združenega dela, da sprejme zakon skupaj s predloženimi amandmaji. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? Lahko zaključim razpravo? (Da.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih.

Imamo amandmaje Izvršnega sveta, in sicer k 3., 5. a in 7. členu. Ali se Zakonodajno-pravna komisija strinja s temi amandmaji? (Da.) Zakonodajno-pravna se strinja. Dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za amandmaje k 3., 5. a in 7. členu, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandmaji Izvršnega sveta so soglasno sprejeti.

Zdaj prehajamo na glasovanje o amandmajih delovne skupine, ki se, nanašajo na 3. in 7. člen in ki jih je obrazložil tov. Vuga. Zakonodajno-pravna se strinja. Izvršni svet se strinja. Dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi ti amandmaji so soglasno sprejeti.

Imamo samo še amandma Zakonodajno-pravne komisije k 2. stavku 7. člena. Izvršni svet se strinja, delovna skupina se strinja. Dajem amandma Zakonodajno-pravne komisije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (116 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

S tem smo zaključili glasovanje o amandmajih. Sedaj dajem predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospeševanje sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih je prizadel potres, v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (117 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Marjana Orožna, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za notranje zadeve.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Prosim! Besedo ima tovariš Marjan Orožen, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za notranje zadeve!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Pri pripravi predloga zakona, ki vam je bil na podlagi sklepa zborov Skupščine SR Slovenije predložen v razpravo in odločitev, sta Republiški sekretariat in Izvršni svet upoštevala vse tiste predloge in razprave, ki prispevajo k čim večji čistosti in jasnosti ciljev, ki jih z dopolnitvijo tega zakona želimo doseči. Nekateri predlogi, dani v razpravi, zaradi svojega značaja ne spadajo v ta zakon, zato jih bodo vključili v podzakonske oziroma izvršilne predpise, dobili pa bodo ustrezno mesto tudi v razlagi zakona in še posebej v političnih pripravah ter dogovoru za njegovo izvajanje. Razprava o osnutku je bila kljub relativno kratkemu času zelo zavzeta, zlasti tam, kjer je potekala organizirano v Socialistični zvezi in družbenopolitičnih organizacijah v njenem okviru.

V razpravi je bila dana zelo močna podpora temu, da nam je takšen zakon potreben, kakor tudi sistemskim rešitvam, ki jih vnaša v proces podružabljanja skrbi in odgovornosti za varnost pred vsemi oblikami njenega izpodkopavanja ali ogrožanja na notranjem planu, pa tudi glede organizacij združenega dela za zavarovanje kot organizacij posebnega družbenega pomena.

Pri tem je bilo zlasti poudarjeno, da je stabilna notranja varnost element in sestavni del naše obrambne sposobnosti pred morebitnim agresorjem. Skupna razprava o tem zakonu in zakonu o ljudski obrambi je pripomogla k celovitejšemu spoznanju medsebojne tesne povezanosti teh dveh nalog in organiziranosti sicer specifičnih področjih našega družbenopolitičnega sistema.

Posebej je potrebno poudariti, da v javni razpravi ni bilo problemov oziroma dvomov glede realnosti in racionalnosti tistih zakonskih določil, ki dejansko pomenijo, da se nekatera področja varnosti, ki so bila do sedaj bolj ali manj skrb državnih organov ali pa prepuščena lastni iniciativi posameznikov, prenašajo na vse delovne ljudi in njihove samoupravne organizacije in organe. Ponekod so bila v razpravi izražena nekatera vprašanja glede termina narodna zaščita, vendar bolj z željo, da se tudi s terminom poudari specifična samozaščitna varnostna funkcija. Te ugotovitve v javni razpravi brez dvoma kažejo na pripravljenost delovnih ljudi in občanov, da sprejmejo in izvršujejo obveznosti, ki jim jih nalaga novi zakon.

To je pokazal tudi nedavni praktični preizkus, napravljen v Kranju in Velenju, ko so določene naloge dobro in s ponosom opravili delavci iz posameznih delovnih kolektivov.

Kljub temu pa menimo, tovarišice in tovariši delegati, da bo v nadaljni politični akciji za pravilno razumevanje in izvajanje zakona, pa tudi pri pripravi izvršilnih predpisov, potrebno posvetiti posebno pozornost naslednjim vprašanjem:

1. Koncepcija družbene samozaščite, ki temelji na odgovornosti vseh delovnih ljudi in občanov v vseh oblikah in na vseh ravneh njihovega samoupravnega združevanja in odločanja, se bo uspešno uresničevala, če bodo na čelu teh prizadevanj družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah, krajevnih skupnostih in občinah, posebej Zveza komunistov.

Družbena samozaščita je izraz uresničevanja in poglabljanja zgodovinskih interesov delavskega razreda in delovnih ljudi in ne sme biti v nobenem primeru izrabljena ali izkoriščena proti oziroma v nasprotju s temi interesi.

Smiselno je to vprašanje zajeto v 1. in 22. členu zakona, ki pravita, da delovni ljudje in občani uresničujejo družbeno samozaščito tudi v družbenopolitičnih organizacijah in da družbenopolitične organizacije uresničujejo družbeno samozaščito v okviru svoje dejavnosti.

Dejavnost družbenopolitičnih organizacij pa je predvsem razvijanje zavesti in skrb za pravilen razvoj vsebine in funkcioniranja celotnega našega socialističnega samoupravnega sistema, torej tudi družbene samozaščite kot njegovega sestavnega dela.

Na področju družbene samozaščite se bo ta vloga uresničevala v veliki meri prek sveta, odborov in komisij, katerih člani so oziroma bodo na vseh ravneh najodgovornejši predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

2. V sistemu družbene samozaščite predstavlja narodna samozaščita tisto specifično obliko združevanja vseh delovnih ljudi, razen izjem, ki jih določa zakon, prek katere temeljne organizacije in krajevne skupnosti neposredno izvajajo določene naloge zavarovanja samoupravnega reda, družbene lastnine in premoženja pred posameznimi ali skupinskimi nosilci ekscesov.

Smisel te rešitve je, da se eksces oziroma dejanje prepreči že znotraj skupnosti same z akcijo ljudi samih, še preden pride do posledic, ki zahtevajo poseg in intervencijo državnih, se pravi varnostnih organov ali v skrajnem primeru celo oboroženih sil.

To pomeni v bistvu uveljavljanje najširše preventive, ki mora nujno voditi k zmanjševanju konfliktnih situacij med posameznikom in družbo na eni strani in ki na drugi strani prispeva k še večji varnosti družbene lastnine, objektov in naprav posebnega pomena pred kakršnimikoli nakanami ali posegi, ki bi lahko povzročili škodo, zastoje v proizvodnji in podobno.

Narodna zaščita ne more biti podaljšana roka organov za notranje zadeve. Je inštrument temeljne organizacije oziroma krajevne skupnosti in je v bistvu delavska zaščita, delavska milica, ki deluje po programih in načrtih, ki ji jih je na podlagi zakona določil svet oziroma njegov odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Za njeno uspešno in pravilno delovanje pa bodo odločilnega pomena dosledna, pravilna in objektivna uporaba členov zakona, ki določajo pogoje oziroma izjeme glede vključevanja občanov in delavcev v enote narodne zaščite, upoštevanje posebnih kriterijev kadrovanja ljudi, ki bodo odgovarjali za enote narodne zaščite, vsestransko pretehtani in temeljito pripravljeni varnostni načrti oziroma načrti varnostnih ukrepov za resnične možne situacije, kot podlaga za delovanje narodne zaščite, ter pravilno razumevanje in razločevanje nalog narodne zaščite od nalog teritorialne obrambe kot dela oboroženih sil, zlasti glede na dejstvo, da v mirnem času, v normalnih razmerah sestavljajo narodno zaščito vsi delovni ljudje ne glede na vojaško obveznost oziroma vojaški razpored.

Tovarišice in tovariši delegati! Novosti, ki jih prinaša zakon o družbeni samozaščiti, varnosti, notranjih zadevah, predvsem pa čas in okoliščine, v katerem ga sprejemamo in uveljavljamo, bo zahteval mnogo naporov in organiziran pristop vseh njegovih nosilcev. Z uveljavljanjem zakona ne smemo odlagati ali kakorkoli oklevati. Republiški sekretariat bo skrbel v skladu z izdanimi pooblastili, da v najkrajšem roku pripravi potrebne izvedbene predpise in prouči ustrezne rešitve, ki izhajajo iz drugega odstavka 27. člena, upoštevajoč, da temeljnim organizacijam in krajevnim skupnostim ni mogoče nalagati materialnih obveznosti, ki bi bistveno presegale njihova dosedanja vlaganja za te namene.

Prav tako smo se s pristojnimi organi ZK in SZDL že dogovorili o pripravah za široko družbenopolitično akcijo, ki naj bi sledila sprejetju tega zakona s ciljem, da bi ga čimprej in čimbolj dosledno uveljavili v praksi, zavedajoč se pri tem seveda, da to ni in ne more biti enkratno dejanje, temveč postopen proces.

Amandmaje odborov in Zakonodajno-pravne komisije predlagatelj sprejema. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej dajem na glasovanje amandmaje Zakonodajno-pravne komisije z dodatnim popravkom. Amandmaji se nanašajo na 2., 6., 9. in 178. člen, popravek pa se nanaša na 9. člen. Izvršni svet se strinja. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju Odbora za družbenopolitični sistem, ki se nanaša na 27. člen, in sicer naj bi se ta člen dopolnil z drugim odstavkom, ki je pomotoma izpadel iz besedila tega člena, vseboval pa ga je že osnutek tega zakona. Amandma je naveden v poročilu Odbora za družbenopolitični sistem. Izvršni svet se strinja. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Sedaj dajem na glasovanje predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o geodetski službi, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil Borisa Mikoša, člana Izvršnega sveta in republiškega sekretarja za urbanizem.

Predlog zakona so obravnavali: Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja našega zbora, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja Zbora občin, ki sta dala skupno poročilo, ter Zakonodajno-pravna komisija, ki je prav tako dala poročilo. Vsa ta poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi amandma Zavoda SR Slovenije za statistiko in amandmaje skupine delegatov za gospodarsko področje 13. okoliša, Maribor.

Pričenjam razpravo. Prosim! Besedo ima tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši! Ta zakon je že bil predmet naše razprave, zato mi dovolite, da sem tudi tokrat kratek.

Rad bi podčrtal samo to, da je sprejem tega zakona posebnega pomena zlasti zaradi reševanja prostorske problematike v naši republiki. Vi veste, da je ta služba v zadnjih letih vedno močneje angažirana tudi pri prostorskem planiranju in pri urejanju in izrabi prostora nasploh. Vedno močneje pa vključujemo geodetsko dejavnost tudi v izgradnjo prostorsko-informativnega sistema.

Moramo reči, da se je tudi geodetska služba pokazala sposobna učinkovito reagirati v primerih, ko je šlo za naravne katastrofe, ki smo jim bili v zadnjih letih nekajkrat priča. V Skupščini smo že 1974. leta opredelili naloge in vlogo geodetske službe v Sloveniji, ko smo sprejeli republiške zakone o temeljni geodetski izmeri, zemljiškem katastru in katastru komunalnih naprav. Danes pa naj bi sprejeli zakon o geodetski službi. Zakon ureja sistem geodetske službe

v tem smislu, da postavlja sistem organov in organizacij, ki skrbijo za izvajanje družbenih nalog na tem področju.

Dovolite mi, da ne razlagam zakona, ampak da samo opozorim na najpomembnejšo razliko med osnutkom in predlogom zakona. Ta temeljna razlika obstaja pravzaprav samo v 13. členu: v osnutku zakona je bil izvajalec del iz republiške pristojnosti neposredno z zakonom določen, v predlogu zakona pa je vsem družbenopolitičnim skupnostim dana pravica, da ustanavljajo geodetske organizacije združenega dela in to brez strogih obveznosti glede neposrednega izvajanja posameznih del s strani upravnih organov. To pomeni, da se bodo geodetska dela pretežno opravljala enako kakor doslej, vendar pa bo večja možnost za oddajanje geodetskih del, kar naj bi po naši presoji onemogočalo negativne in morebitne monopolne situacije na tem delovnem področju.

O teh vprašanjih smo na široko razpravljali v Republiškem svetu za vprašanje družbene ureditve. Predlagani zakon vsebuje tam predložene rešitve. V Izvršnem svetu smo proučili amandmaje, ki so bili dani k predlogu zakona o geodetski službi. Izvršni svet sprejema amandmaje k 1., 8. in 17. členu tega zakona. To so amandmaji, za katere so se opredelili tudi matični odbori tega zbora in Zbora občin in Zakonodajno-pravna komisija Skupščine. Zavrnjeni pa so amandmaji k 10., 12. in 13. členu tega zakona, ki jih predlaga skupina delegatov 13. okoliša s področja gospodarstva. Izvršni svet amandmaje zavrača, ne zaradi vsebinskih pomislekov, temveč ker je mnenja, da je predloženi zakonski tekst širši, jasnejši in predvsem krajši in hkrati ne prejudicira rešitev s področij, ki bodo z zakoni šele urejena. To se zlasti nanaša na 13. člen. Zato bo mogoče to iniciativo upoštevati šele takrat, ko bomo po sprejemu zakona o združenem delu pristopili k novelizaciji že sprejetih zakonov tudi z geodetskega področja. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče več? Sprašujem delegate iz 13. okoliša, ali glede na to obrazložitev še vztrajajo pri amandmajih k 10., 12. in 13. členu! (Vztrajajo.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih, ki jih je predlagal Odbor za stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in ki se nanašajo na 1., 8. in 17. člen. Zakonodajno-pravna komisija se z amandmaji strinja. To je razvidno iz poročila. Izvršni svet se strinja.

Dajem amandmaje na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (109 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih skupine delegatov iz 13. okoliša, ki se nanašajo na 10., 12. in 13. člen. V uvodni obrazložitvi tovariša Borisa Mikoša ste slišali dovolj o tem. Izvršni svet ne podpira amandmajev, prav tako tudi ne odbor in Zakonodajno-pravna komisija. Dajem amandmaje na glasovanje. Najprej glasujmo o amandmaju k 10. členu. Kdor je za, naj prosim glasuje! (31 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (51 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (30 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma k 10. členu ni sprejet.

Sedaj prehajamo na amandma k 12. členu. Kdor je za, naj prosim glasuje! (14 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (67 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (24 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma k 12. členu ni sprejet.

Sedaj prehajamo na glasovanje o amandmaju k 13. členu. Kdor je za, naj prosim glasuje! (17 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (64 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (22 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Dajem na glasovanje predlog zakona o geodetski službi v celoti. Kdor je za, naj prosim glasuje! (111 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o geodetski službi z večino glasov sprejet.

Zaključujem to točko in prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ugotavljanju katasterskega dohodka, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka v našem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije, z osnutkom zakona.

Skupščini ga je predložil v obravnavo Izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Milana Baškoviča, sekretarja Sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlaga, da zakon obravnavamo v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, in sicer da se združita prva in druga faza, tako da se hkrati z zakonskim osnutkom obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona.

Ali ima kdo kakšno pripombo glede tega? (Ni pripomb.) Ugotavljam, da se zbor strinja s predlogom Izvršnega sveta in bomo hkrati obravnavali in sprejemali predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Zakon sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da Zbor sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem Skupščine SR Slovenije, z osnutkom, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (107 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona.

Skupščini SR Slovenije ga je predložil Izvršni svet. Za svojega predstavnika je določil tovariša Vlada Tanceta, namestnika republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Izvršni svet predlaga, da zakon obravnavamo v smislu 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije tako, da se združita prva in druga faza. Ali ima kdo kakšen predlog ali dopolnitev? (Nihče.) Če nima nihče, lahko ugotovim, da se strinjamo in bomo strnili prvo in drugo fazo.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš Vinko Šarabon, gospodarsko področje, 8. okoliš-Kranj!

Vinko Šarabon: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V Kranju smo sprejeli določene pripombe k osnutku zakona. Te pripombe vam bom posredoval.

1. V zakonu je potrebno bolj konkretno opredeliti vrednosti za najdene predmete. To je zlasti pomembno, kadar predmeti dalj časa ležijo v skladiščih za najdene predmete.

2. Najdene predmete iz 11. člena bi bilo potrebno takoj izročiti upravnemu organu občine, da določi njihovo nadaljnjo usodo. Tu gre predvsem za živila in hitro pokvarljivo blago. Trije dnevi oziroma osem so nesprejemljivi za živila in hitro pokvarljivo blago.

3. Vsi navedeni predmeti so pokvarljivi, tudi kolesa. Zato naj se rok ležanja čimbolj skrajša, in sicer za predmete večje vrednosti na šest mesecev, za predmete srednje vrednosti na 3 mesece in za predmete manjše vrednosti na 1 mesec. Kolikor tega predloga ni mogoče sprejeti, bi bilo potrebno predvideti stroške za vzdrževanje najdenih predmetov.

4. Zakon naj bi določil, kdaj preneha pravica za vrnitev nadomestila za najdeni predmet. Morda bi bil primeren enoletni rok. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Prosim! Besedo ima tovariš Bogo Hrovat, gospodarsko področje, Šiška, 32. okoliš!

Bogo Hrovat: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za gospodarsko področje 32. okoliša ima naslednje pripombe:

6. člen naj ostane v besedilu, v katerem je predložen. Varianta naj se črta.

V zvezi z 10. členom predlagamo, naj se črta prvi odstavek 10. člena ter upošteva varianta, ki se glasi: »Pristojni občinski upravni organ sprejme najdeno stvar v hrambo, in sicer za 6 mesecev, če je to stvar manjše vrednosti, za eno leto, če gre za stvar večje vrednosti in za dve leti, če gre za stvar velike vrednosti.«

Pripombo imamo tudi k 14. členu. Prvi odstavek naj se črta ter naj se upošteva variantni predlog, pri čemer naj se prizna najdenina v višini 10 %. Menimo, da 16. člen ni potreben in se lahko črta. Izraz »zaklad« se lahko upošteva za stvari večje vrednosti, katere so navedene v 14. členu.

Na koordinaciji ljubljanskih občin so bili ti predlogi potrjeni.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Tomaž Kavčič, gospodarsko področje, 9. okoliš!

Tomaž Kavčič: Skupina delegatov za gospodarsko področje 9. okoliša meni, da v tem zakonu manjkajo kazenske določbe, zlasti glede tega, če kdo

najdeno stvar utaji. Po sedanjem predlogu ne vidimo nobenih možnosti, da se uvede zoper utajitelja postopek.

Predsednik Štefan Nemec: Kdo še želi razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, lahko razpravo zaključim. Predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet. Pri pripravi predloga naj upošteva predloge dane v poročilih skupščinskih teles in drugih gradivih ter predloge, dane v današnji razpravi.

Ima kdo kakšno pripombo k predlaganemu sklepu? (Ne.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (108 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976.

Predlog zakona je predložil Skupščini v obravnavo Izvršni svet. Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Izvršni svet predlaga, da obravnavamo zakon v smislu 295. člena, to je po hitrem postopku. Tak postopek predlaga zato, ker bo s predlaganim zakonom omogočeno na osnovi spremenjene tehnike združevanja sredstev hitrejše in sprotnejše pritekanje sredstev, potrebnih za pokrivanje potreb samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti.

Ali želi predstavnik Izvršnega sveta besedo? Besedo ima tovariš Dragan Mozetič!

Dragan Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Sistem financiranja Izobraževalne skupnosti Slovenije, posebnih izobraževalnih skupnosti, Raziskovalne skupnosti ter Skupnosti starostnega zavarovanja kmetov za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov v tem zavarovanju ureja zakon o osnovah in načinih obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje družbenih dejavnosti v letih 75 in 76. Upoštevajoč določila tega zakona se akontacije prispevkov za omenjene skupnosti prilagajajo s periodičnimi obračuni ugotovljenim finančnim rezultatom. Vzporedno s tem pa se izvajajo tudi proračuni obveznosti za prejšnja obračunska obdobja. V prvem polletju letos so se finančni rezultati v temeljnih organizacijah predvsem zaradi tehnike ugotavljanja novega obračunskega sistema poslabšali, kar se je pokazalo v dotoku sredstev za financiranje dogovorjenih programov Republiške izobraževalne, Republiške raziskovalne ter Skupnosti starostnega zavarovanja kmetov. Predlagana sprememba zakona določa, da se v drugem polletju letos obračunava akontacija za omenjene skupnosti upoštevajoč prispevno osnovo, ugotovljeno po zaključnih računih temeljnih organizacij združenega dela za leto 75, in upoštevajoč stopnje, sprejete za leto 76. Ukinja proračun obveznosti s periodičnimi obračuni med letom, vključno s polletnim periodičnim obračunom. Opozoriti je treba, da to ne pomeni višanja sprejetih obveznosti temeljnih organizacij zdru-

ženega dela za leto 76, ker se dokončni obračun obveznosti oziroma prispevka ugotovi z zaključnimi računi temeljnih organizacij združenega dela za leto 76. Ocenjujemo, da bi realizacija predlagane spremembe zakona zagotovila le približno 90 % dogovorjenih sredstev za izvajanje sprejetih programov omenjenih skupnosti za leto 76. Zmanjšani dotok sredstev za financiranje teh skupnosti onemogoča izvajanje sprejetih programov na področju izobraževanja, raziskovanja ter starostnega zavarovanja kmetov, zato predlagamo, da se sprememba zakona sprejme po hitrem postopku. Kajti le hitro reševanje problematike bo omogočilo izvajanje najnujnejših nalog na področju teh treh družbenih dejavnosti. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali želi kdo razpravljati? (Ne.) Torej gremo lahko na glasovanje. Kdor je za to, da obravnavamo zakon po hitrem postopku, naj prosim glasuje! (96 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je z večino glasov določeno, da obravnavamo zakon po hitrem postopku, to je kot predlog zakona. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! Besedo ima tovariš dr. Oto Norčič, predstavnik Republiške izobraževalne skupnosti!

Dr. Oto Norčič: Tovariš predsednik, tovariši delegati! Izkoriščam to priložnost, da vas informiram o nekaterih podatkih, ki bodo prav gotovo prispevali k večji osvetlitvi postopka za izdajo tega zakona. Želel bi spregovoriti o finančnem položaju skupnosti. Pri tem bi izhajal iz nekaterih tekočih podatkov skupnosti za letos, na podlagi do sedaj veljavne zakonske osnove, na podlagi katere plačujejo tozdi in drugi zavezanci. Skupnost bi morala zbrati v tem letu 1,5 milijarde starih dinarjev, do konca avgusta pa je bilo zbranih približno 700 milijonov, kar znaša 44,4 % dogovorjenih sredstev, računano na razdobje januar-avgust.

Izpad je bil že v prvih mesecih, potem se je v maju in juniju stanje popravilo. Julija in avgusta pa je ponovno zdrknilo na 18,5 % oziroma na 1,5 % od predvidene realizacije. Finančni položaj se je hudo poslabšal in je bila Republiška izobraževalna skupnost pred tem, da ne bo mogla poravnati zavodom minimalnih obveznosti. Zato je najemala bančne kredite pri Ljubljanski banki v začetku po 11,8 % obrestni meri, v zadnjem času pa po 3 % obrestni meri. Zadolževanje skupnosti se je začelo že v februarju, ko smo najeli 15 milijonov, v marcu 25 milijonov, aprilu 30 milijonov, maju 40 milijonov, junija 40 milijonov, julija 100 milijonov in avgusta 140 milijonov novih dinarjev. Do meseca junija najete kredite smo vrnili banki, od takrat naprej pa Skupnost ni več zmožna vračati kreditov, tako da dolguje Ljubljanski banki 260 milijonov kreditov in pa seveda še tri milijone obresti za nazaj.

Kljub najetim kreditom je Republiška izobraževalna skupnost v prvem trimesečju zavodom izplačala le 90 % lanske akontacije. Tako dotekanje sredstev je težak materialni položaj usmerjenega izobraževanja še poslabšalo. Pokrivanje materialnih stroškov je na robu dopustnega, glede osebnih dohodkov delavcev v izobraževalnem sektorju pa lahko ponovno ugotovimo, da kljub besedam, ki so bile že neštetokrat izrečene, da naj se njihovi dohodki povečujejo skladno z dohodki v gospodarstvu, računajoč na pogojno nekvalificiranega delavca, kažejo ponovno neusklajenost in nazadovaje. Tako v letošnjem letu podatki Službe

družbenega knjigovodstva za prvih 7 mesecev kažejo, da so se razlike občutno povečale. Podatki za enako obdobje letos in lani kažejo, da so lani v osnovnem šolstvu dosegali 86 % osebnih dohodkov v gospodarstvu, letos le 81 %, v srednjih šolah lani 88 %, letos pa 87 % dohodkov v gospodarstvu, v visokem šolstvu lani 90 %, letos pa 87 %.

Sedaj bi rad dal še nekaj pripomb k predlogu zakona. Že ob sprejemanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju v SR Sloveniji je Skupščina Izobraževalne skupnosti SR Slovenije opozarja, da ima ta skupnost glede na poseben družbeni pomen premajhen delež pri razdelitvi družbenega produkta in da bodo nastopile težave pri realizaciji njenega programa. Danes lahko ponovno ugotovimo, da sistemska rešitev, ki financiranje te dejavnosti veže na ostanek dohodka, ni ustrezna, in sicer iz več razlogov. Na prvem mestu velja poudariti, da je osnova, na katero se nanaša prispevna stopnja, težko izračunljiva in težko predvidljiva, in drugič, ta osnova je zelo nestabilna. Materialna podlaga naše skupnosti je tako nezanesljiva in nezadostna, da povzroča ne samo težke probleme tekočega financiranja, marveč čedalje večje nezadovoljstvo perspektivnega kadra in njegov beg v druge dejavnosti, posebno iz osnovnega šolstva. V visokem šolstvu pa se to kaže v tem, da je izredno težko dobiti nove pedagoške kadre, predvsem asistente.

Po drugi strani pa je izobraževalni sektor tipični sektor, kjer se dejavnost zelo zanesljivo lahko planira in predvidi ter določijo družbeno verificirani programi. Pričakovati bi zato bilo, da se tej dejavnosti vsaj za njeno enostavno reprodukcijo ravno tako zagotovijo zanesljiva sredstva, ki niso podvržena takim oscilacijam, kot so na primer sedaj. Gre zato, da bi bilo v bodoče treba najti stabilnejšo osnovo za financiranje te dejavnosti in uskladiti mehanizem financiranja tudi po republikah.

To terjajo navsezadnje tudi enotnost jugoslovanskega ekonomskega prostora in skupna načela ekonomske politike, kajti to se kaže v splošni ekonomski politiki.

Predlog zakona o spremembi obstoječega zakona o financiranju te dejavnosti samo kratkoročno poskuša rešiti vprašanje, nosi pa za sabo vse slabosti prejšnje rešitve. Osnova financiranja ostaja v bistvu nespremenjena in dolgoročno ne zagotavlja stabilnejšega vira financiranja. Značaj sektorja, ki so mu sredstva namenjena, je pa kot rečeno tak, da bi zahteval za svoj program, ki se da skoraj v celoti vnaprej planirati, neprimerno bolj stabilen vir financiranja. Razen seveda, če menimo, da sta vzgoja in izobraževanje tak sektor, ki ga lahko prepustimo tržnim zakonitostim in konjukturnim ciklom, s čimer bomo seveda popolnoma negirali idejo svobodne menjave dela, kot jo pojmujemo iz literature. Svobodna menjava dela namreč v pogojih socializma ni tržna kategorija, marveč planska kategorija. Menimo, da ta rešitev ne bo zadovoljila delavcev v tem sektorju naše družbene celotne reprodukcije in bo gotovo zahtevala, da v najkrajšem času ponovno poiščemo ustreznejšo rešitev. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Ne želi nihče? Lahko zaključimo razpravo? Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o spremembi zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (86 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (5 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je predlog odloka o porabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je določil tovariša Dragana Mozetiča. Zakon sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila smo prejeli. Prejeli smo tudi amandma občine Sežana.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance k 1. členu. Ali se Zakonodajno-pravna komisija strinja s tem amandmajem? (Zakonodajno-pravna komisija se strinja.) Ali se Izvršni svet strinja? (Da.) Dajem amandma na glasovanje! Kdor je za, naj prosim glasuje! (95 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Dajem na glasovanje amandma Skupščine občine Sežana k 2. členu. Ali se Izvršni svet strinja s tem amandmajem? (Da.) Zakonodajno-pravna komisija se strinja? (Da.) Odbor soglaša. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.) Ugotavljam, da je amandma Skupščine občine Sežana z večino glasov sprejet.

Dajem na glasovanje predlog odloka o uporabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije, v celoti na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (99 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet z večino glasov.

Zaključujem to točko in prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 76 ter stališča in sklepe Republiškega komiteja za promet in zveze.

Gradivo je predložil Izvršni svet, ki je za svojega predstavnika določil tovariša Livia Jakomina, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Lahko zaključim razpravo? Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. in podpira stališča in sklepe Republiškega komiteja za promet in zveze, predlaga pa, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije v sodelovanju s Samoupravno interesno skupnostjo za železniški in luški promet pripravi podroben akcijski program in njegovo kvantifikacijo.

2. V zvezi s predvideno obravnavo problematike nadaljnjega razvoja prometa je potrebno posvetiti posebno pozornost vprašanjem varnosti prometa in ukrepom za zagotovitev njegove varnosti, kakor tudi vprašanju zaostritve odgovornosti za izvrševanje delovnih nalog.

Ima kdo kakšno pripombo k predloženemu sklepu? (Ni pripomb.) Dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (101 delegat glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo in soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose ter Zakonodajno-pravna komisija. Poročili smo prejeli. Prejeli smo tudi mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in pripombe in stališča Predsedstva in drugih organov Gospodarske zbornice Slovenije. Te pripombe je Gospodarska zbornica umaknila, kot je navedeno v dodatnem poročilu Odbora za družbenoekonomske odnose. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Ne želi nihče razpravljati? Lahko zaključim razpravo? (Da.)

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije.

2. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (99 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Sklep je soglasno sprejet.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu v obdobju od leta 1976 do leta 1980, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija. Izvršni svet je dal k osnutku zakona pozitivno mnenje.

Želi kdo razpravljati? Ne želi nihče? (Ne.) Lahko zaključimo razpravo?

Zaključujem razpravo in predlagam naslednji sklep:

1. Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku daje zbor pripombe, navedene v poročilih Odbora za finance in mnenju Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije in v skladu z njenimi pripombami soglasje k predlogu zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (98 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Zaključujem to točko in prehajam na 21. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju je predložila v obravnavo Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Za svojega predstavnika je določila tovarišico Šariko Ficko, članico Komisije. Izvršni svet je dal k predlogu odloka pozitivno mnenje.

Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Ne želi nihče razpravljati? Če ne želi nihče, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (94 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor združenega dela soglasno razrešil tovariša Marjana Beleta dolžnosti predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju in izvolil Franca Podržaja za predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

2. Predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru je prav tako predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve.

Izvršni svet je prav tako dal pozitivno mnenje. Kdo želi besedo? Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru. Kdor je za, naj prosim glasuje! (97 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je v našem zboru soglasno razrešen Rajko Kramberger in izvoljen Bogomir Vrečko.

Zaključujem to točko dnevnega reda in prehajam na 22. točko dnevnega reda, to je na vprašanja delegatov.

Na delegatsko vprašanje Edvarda Marčiča, delegata skupine delegatov za obrt in podobne dejavnosti 4. okoliša-Maribor, bo odgovorila tovarišica Danica Bresjanac, namestnica predsednika Republiškega komiteja za varstvo okolja!

Danica Bresjanac: V zvezi z vprašanjem, ki ga je postavil tovariš Marčič iz Maribora, delegat Zbora združenega dela, skupina delegatov za obrtne in podobne dejavnosti, v zvezi s problematiko varstva reke Drave in ukrepov proti povzročiteljem pomora rib in onesnaževanja, je Republiški komite za varstvo okolja v soglasju z Izvršnim svetom pripravil naslednji odgovor:

S svojim delegatskim vprašanjem o ukrepih v enem primeru zastrupitve Drave odpira tovariš Edvard Marčič iz Maribora vprašanje širšega pomena. Zastrupljanje voda je mnogo širši problem kot so pogini rib oziroma uničenje favne in flore v vodah, saj so tekoče vode vključene v kroženje vode na površju, pod površjem in v ozračju našega planeta. S tem se zastrupljene snovi prenašajo v talno vodo, v izvire pitne vode, v rastline in v živa bitja sploh. Snovi, zaradi katerih poginjajo ali obolijo ribe in drugi organizmi, ne morejo biti koristne ali nenevarne človeku. Pogini rib so predvsem opozorila, da gre za zastrupljanje človekovega okolja in ljudi. Z vso odgovornostjo je treba preprečevati tkšne nesreče in z vso strogostjo obravnavati vsak primer. S stališča varstva ljudi, varstva okolja so potrebni vsi ukrepi, tudi kazenski.

Večkrat po nezgodah in uničenju ekološkega ravnotežja težko ugotovimo povzročitelja in krivce. Prihaja tudi do pritiskov, naj krivcev ne bi kaznovali in naj bi sprejemali posebnih varstvenih ukrepov. Vse take neodgovorneže bi morali šteti kot soodgovorne dejavnike in jih obravnavati pri sprejemanju ukrepov varstva in kaznovanja krivcev. V tem pogledu so vsi organi za varstvo pravic delovnih ljudi, za zaščito družbene skupnosti in odnosov v njej ter dejavnosti za varstvo okolja dolžni odločno ukrepati, da bi se zastrupitve voda

ne ponavljale več in njihovi povzročitelji ustrezno obravnavali. Sodobna znanost in gospodarski dejavniki sedaj že lahko zagotovijo takšno tehnologijo in njeno obvladovanje, da bi lahko preprečili podobne pojave zaradi neodgovornosti, malomarnosti in neznanja. Marsikje bo treba spremeniti odnose do okolja in kaj več storiti tudi z vzgojo vseh odgovornih dejavnikov. V prenekateri organizaciji združenega dela bi lahko take in drugačne nezgode preprečili z boljšo organizacijo dela in z večjim redom oziroma disciplino, kar vse skupaj pomeni, da je potrebno okrepiti vlogo zavestnih dejavnikov in da zato večinoma niso potrebne nove materialne naložbe. Po podatkih je bilo od leta 1962 do leta 1975 registriranih 606 primerov večjih zastrupitev voda, s katerimi je bila povzročena škoda najmanj 11 milijonov dinarjev. Samo Zavod za ribištvo SR Slovenije je od leta 1973 pa do septembra letos pri 106 primerih poginov rib ugotavljal vzroke in delno obseg škode, ki je pri tem nastala. Največ zastrupitev je bilo v Savi, Sori, Mirni, Paki, Savinji, in Kamniški Bistrici. Savinja je taka, da ogroža delovanje zdravilišča v Laškem in zdravje ljudi. V večini primerov so ob zastrupitvah voda občinske in republiške inšpekcijske službe ukrepale po svoje. Glavni vzrok vseh teh pogojev je zanemarjanje obstoječe zakonodaje ter slabo delo odgovornih delavcev. Seveda v pogojih hitrega in dostikrat neskladnega industrijskega razvoja, ki ni sproti zagotavljal dovolj možnosti tudi za učinkovito varstvo okolja, ni prišlo do izvajanja vseh potrebnih ukrepov, včasih zaradi pomanjkanja sredstev, dostikrat pa tudi zaradi neznanja in slabo urejene dejavnosti, pri čemer mislimo tako na tehnologijo kot na organizacijo dela.

Ribiške organizacije skušajo s tožbami dobiti sredstva za obnovo favne in flore zastrupljenih voda. Znan je primer uničenja življenja v Savi od Most do Medvod, pred dvema letoma, pri čemer je nastala škoda samo na ribah v višini najmanj 6 milijonov dinarjev. Ribiška zveza Slovenije je vložila tožbo, ki še do danes ni rešena. Ribiška družina Kranj je za ponovno poribljanje voda vložila nad 700 tisoč dinarjev. Samo v Zbiljsko jezero so vložili 2,5 ton konzumnih postrvi, za kar so morali ribiči zbrati ustrezna sredstva, medtem ko povzročitelji nesreče še niso ničesar prispevali.

Pritožbe ribičev se potem razvrednotijo, celotna nesreča pa zbledi in navadno tudi postopek na sodišču ni dovolj učinkovit, o čemer priča ponavljanje primerov.

Vprašanje tovariša Marčiča se glasi: »Kaj misli storiti Skupščina SR Slovenije, da se preprečijo takšni primeri?« Vprašanje se nanaša na pogin rib v Dravi in na to, kako se bo ukrepalo proti povzročiteljem, v konkretnem primeru proti Organizaciji združenega dela TAM Maribor in odgovorni fizični osebi.

V zvezi s prvim delom vprašanja je treba ugotoviti, da je Skupščina SR Slovenije sprejela ustrezne predpise, predvsem zakon o vodah, ki določa vse vidike varstva voda. To pomeni, da do primerov zastrupitve voda in pogina rib v Dravi ne prihaja zaradi neurejene zakonodaje ali pomanjkanja predpisov, pač pa zaradi njihovega nespoštovanja v praksi. Vsekakor pa je potrebno zagotoviti kaznovalno politiko in povečati kazni, ki naj bodo ostrejše v primerih, ko povzročitelji otežujejo obnavljanje ekološkega ravnotežja.

Izkušnje kažejo, da je treba bolj usposobiti in uporabljati inšpekcijo kot družbeni nadzor in pomoč. Obenem želimo podčrtati, da vodni prispevki niso odškodnina za povzročeno škodo. Odškodnine, ki jih morajo prispevati povzro-

čitelji škode za zagotovitev ekološkega ravnotežja in zdravih pogojev za življenje ljudi, pa tudi ne smejo biti opravičilo za kaznivo dejanje. V tem pogledu se posvetujemo z ustreznimi organi, ki bodo že letos predlagali poostritev odgovornosti in kazni.

V zvezi z drugim delom vprašanja pa lahko delegate informiramo, da so ustrezni inšpekcijski organi ukrepali takoj, ko so bili obveščeni o poginu rib, da so opravili inšpekcijski ogled posledic in ugotovili stanje. Izdana je bila določba glede odvajanja odplak iz nove hale tovarne TAM, UJV Maribor je zaslišala v zvezi s poginom rib prizadete in celotno zadevo poslala javnemu tožilstvu za nadaljni postopek. Želimo, da bi reševanje tega primera že odsevalo večjo učinkovitost ustreznih organov. Hvala.

Predsednik Štefan Nemec: Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za gospodarsko področje 13. okoliša-Maribor bo odgovoril namestnik predsednika Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje tovariš Leopold Kejžar!

Leopold Kejžar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov 13. okoliša je postavila 4. delegatska vprašanja, ki se nanašajo na izvajanje štipendijske politike. Vprašanja ste prejeli. Odgovor pa je naslednji:

Po družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji in samoupravnih sporazumih o štipendiranju učencev in študentov gospodarijo z združenimi sredstvi za štipendije skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občinah ter zbor delegatov skupnih komisij v republiki. Skupne komisije v občinah so oblikovane na enak način kot zbori združenega dela občinskih skupščin. Njihove naloge, pristojnosti, pravice in obveznosti pa urejajo udeleženci samoupravnih sporazumov o štipendiranju s pravili.

V vse komisije izvolijo delegate tudi učenci in študenti. Po ugotovitvah skupnih komisij udeležencev v republiki pa delovanje teh organov ni povsod zadovoljivo. V mnogih občinah se skupne komisije udeležencev zelo redko sestajajo in o štipendiranju odločajo pretežno strokovne službe. Celo na seje skupne komisije v republiki pogosto prihajajo namesto delegatov samo delavci strokovnih služb. Povezava s samoupravnimi organi v delovnih organizacijah pa je marsikje slaba.

Zaradi nedoslednega uresničevanja sprejetih določil in tudi neažurnosti služb prihaja do motenj pri delovanju sistema, do zaostajanja pri izpolnjevanju solidarnostnih obveznosti ter zaradi tega do zaostajanja pri izplačevanju štipendij.

Posebno zaskrbljujoča pa je tendenca, da kadrovske štipendije po številu in po sredstvih relativno vse bolj zaostajajo, hkrati pa se povečuje pritisk na štipendije iz združenih sredstev, kar ni v skladu z družbenimi prizadevanji na tem področju. Po podatkih Zveze skupnosti za zaposlovanje v septembru 1976 za okoli 2000 razpisanih kadrovskih štipendij ni bilo interesentov, hkrati pa s sedanjim obsegom združenih sredstev ni več mogoče zagotavljati štipendij za učence in študente, ki pri skupnih komisijah v občinah prosijo za štipendije iz združenih sredstev.

Nemoteno delovanje dogovorjenega štipendijskega sistema je bistveno odvisno od doslednega uresničevanja dogovorjene politike v vsaki občini in vsaki organizaciji združenega dela. Udeleženci družbenega dogovora ugotavljajo, da je potrebno zlasti poostriti odgovornost skupnih komisij, preveriti sestavo in delavnost delegatov ter po potrebi izpopolniti organiziranost organov in služb.

Pomankljivosti pri uresničevanju dogovorjene politike pa naj ne izvirajo samo iz organizacije služb in nedoslednosti pri izvajanju dogovorjene politike v organizacijah združenega dela in skupnih komisij v občinah. Posamezni udeleženci in tudi skupne komisije v občinah so dale že številne predloge, da je potrebno tudi družbeni dogovor in samoupravne sporazume dopolniti tako, da bi lahko učinkoviteje usmerjali štipendiranje v skladu s potrebami združenega dela.

Že v začetku leta 1976 je skupna komisija v republiki pozvala vse udeležence dogovora in sporazumov, da pripravijo predloge za spremembo družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma. Te predloge in analizo trenutnega stanja bo komisija obravnavala na eni od prihodnjih sej.

Izvršni svet Skupščine se bo kot eden od podpisnikov dogovorov zavzemal, da bi s spremembami dogovora odpravili nekatere vzroke za neustrezno izvajanje dogovorjene politike.

Izvršni svet meni, da je zlasti potrebno tudi materialno vspodbujati tiste delovne organizacije in interesne skupnosti, ki nudijo več kadrovskih štipendij, ter omejiti štipendiranje iz združenih sredstev dejansko na prehodno, časovno omejeno obliko pomoči tisti mladini, ki zlasti ob prihodu iz osnovne v srednjo šolo še ni uspela dobiti ustrezne kadrovske štipendije. Tisti del mladine, ki si izbira smeri študija glede na izražene družbene interese in potrebe združenega dela in za te smeri študija ni ustreznih kadrovskih štipendij, pa ne bi mogel trajno dobivati družbene pomoči za študij.

Enako bi veljalo tudi za tiste, ki jim je bila kadrovska štipendija omogočena, pa je po lastni odločitvi niso sprejeli. To sicer ureja že sedanji dogovor, vendar udeleženci niso povsod zagotovili izvajanja tega določila.

Na vprašanje skupine delegatov daje Izvršni svet Skupščine naslednji odgovor:

1. Skupno komisijo udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju v republiki v skladu s samoupravnim sporazumom sestavljajo delegati skupnih komisij v občinah. Vsaka občinska skupna komisija ima en glas.

Glede na to, da so učenci in študenti zastopani v vseh občinskih komisijah, imajo možnost sodelovati pri odločitvah, ki jih skupna komisija v republiki sprejema po načelih delegatskega sistema.

Kolikor pa organizacije Zveze mladine na visokih šolah menijo, da niso ustrezno predstavljene, lahko prek svojih delegatov v odboru podpisnikov družbenega dogovora dajo pobudo za ustrezno dopolnitev samoupravnih sporazumov.

2. Skupna komisija udeležencev samoupravnega sporazuma v republiki in odbor podpisnikov družbenega dogovora pripravljata obravnavo predlogov udeležencev in analizo stanja.

Izvršni svet bo pri tem sodeloval in se zavzemal za izpolnitev dogovora in sporazumov v skladu s temi stališči.

3. Načrtovanje štipendiranja je predvsem sestavina načrtovanja razvoja v temeljnih organizacijah združenega dela in se izraža v ustreznem obsegu in strukturi kadrovskega štipendiranja ter usmerjanju porabe združenih sredstev.

V ta namen sta bila tudi sklenjena družbeni dogovor in samoupravni sporazum o štipendiranju, h katerima so pristopile vse delovne organizacije in skupnosti v Socialistični republiki Sloveniji. Le če bi prihajalo do bistvenih motenj pri uresničevanju družbenih ciljev na tem področju, bi bila dolžnost družbeno-političnih skupnosti, da dajo pobude in sprejmejo ukrepe za zagotovitev skladnosti štipendijske politike z razvojnimi prizadevanji.

4. Odnosi med štipendisti in štipenditorji so v vseh primerih urejeni s pogodbami. Štipendisti, ki izpolnjujejo svoje pogodbene obveznosti, imajo možnost, da v tem primeru kršitev s strani štipenditorja uveljavijo izpolnjevanje pogodb z vsemi pravnimi sredstvi.

Predsednik Štefan Nemec: Na delegatsko vprašanje skupine delegatov za prosvetno-kulturno področje 1. okoliša — Ljubljana-Vič-Rudik bo odgovoril tovariš Marjan Gogala, svetovalec v sekretariatu za informacije Skupščine SRS!

Marjan Gogala: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov s kulturno-prosvetnega področja 1. okoliša — Ljubljana-Vič-Rudnik je 30. 7. 1976 zastavila delegatsko vprašanje v zvezi z informacijo, objavljeno v Delu 13. 7. letos pod naslovom »Slovenska himna že bliže«. Skupina delegatov namreč meni, da informacija ne ustreza resnici, saj je v njej rečeno, da so s predlogom za izdajo in osnutkom zakona o slovenski himni soglašali vsi trije zbori. Znano je, da je Zbor združenega dela sprejel le predlog za izdajo tega zakona, ne pa tudi osnutka. Sekretariat za informacije Skupščine SR Slovenije je na to napako opozoril uredništvo Dela, ki je na osnovi tega opozorila sklenilo netočno informacijo popraviti tako, da je zaprosilo predsednika komisije, ki je pripravljala izbor himne za sejo Predsedstva SZDL Slovenije, tovariša Toneta Fajfarja za razgovor o tej tematiki. Zaradi bolezni in dopustov se je objava pogovora zavlekla vse do sobote 25. septembra, ko je bil pogovor objavljen, hkrati pa je bilo tudi povedano, da Zbor združenega dela osnutka zakona o slovenski himni ni sprejel. Uredništvo Dela meni, da je zavoljo tega sedaj javnost pravilno obveščena o sklepu Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Na delegatsko vprašanje, delegata Viktorja Hrastnika, ki je bilo danes razdeljeno, bo odgovoril tovariš Dragan Mozetič, namestnik sekretarja za finance.

Dragan Mozetič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vprašanje delegata iz Zbora občin in delegata iz Zbora združenega dela, postavljeno Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, se nanaša na sredstva iz primarne emisije, ki so bila v letošnjem letu dogovorjena v Jugoslaviji in od katerih ni bilo zagotovljenih sredstev za odpravo posledic potresa na Kozjanskem v občinah Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju.

Letošnja sredstva za odpravo posledic naravnih nesreč iz virov primarne emisije so namenjena odpravi teh posledic za naravne nesreče, kot so potresi, poplave, nastale v letošnjem letu. SR Slovenija je iz skupno odobrenih sredstev prejela 250 milijonov dinarjev za odpravo posledic potresa v Posočju. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predlagal združenju poslovnih bank, da vse

poslovne banke v območju SR Slovenije sklenejo dogovor o združevanju sredstev za dajanje potrošniških kreditov za odpravo posledic potresa v Posočju in na Kozjanskem, pod pogoji, določenimi z odlokom Zveznega izvršnega sveta o dajanju potrošniških posojil za odpravo posledic naravnih nesreč.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Na delegatsko vprašanje delegata 9. okoliša-Jesenice bo odgovoril tovariš Boris Mikoš, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovarišice in tovariši! Delegat Vlado Šanca z Jesenic je postavil delegatsko vprašanje v zvezi z gradnjo cestnega predora skozi Karavanke. Vprašanje je, v kateri fazi je sedaj izdelava strokovno-tehnične dokumentacije za ta objekt in kdaj se predvideva začetek gradnje karavanškega predora.

Vi vsi veste, da je cestni predor skozi Karavanke meddržavni objekt. Zato sodelujeta pri pripravah za izgradnjo tega predora obe sosednji državi, Jugoslavija in Avstrija. Ti dve državi sta pred tremi leti ustanovili posebno komisijo strokovnjakov, ki naj prouči projekt za ta cestni predor. Jugoslavija se je zavzemala za to, da bi bila oblikovana komisija strokovnjakov, ki bi pripravila celotno zasnovo izgradnje tega predora, vendar je avstrijska stran imenovala samo komisijo strokovnjakov za proučitev projekta. V tej komisiji, ki se je doslej enkrat sestala, je bil julija 74 dosežen dogovor o izločitvi vseh variant, ki jih je bilo veliko število, z izjemo odseka med Jesenicami in Mojstrano. To se pravi, da smo po 74. letu skupno proučevali potek trase bodočega predora samo še na odseku med Jesenicami in Mojstrano. Takrat smo oblikovali posebno podkomisijo in v tej je bil pripravljen predlog za definitivno traso predora pri Hrušici, o katerem bo novembra letos razpravljala jugoslovansko-avstrijska komisija. Moram reči, da je prav danes prispelo obvestilo vodje avstrijske delegacije, da se avstrijska stran strinja s sklicanjem komisije novembra letos na Bledu.

To, kar bomo letos na Bledu lahko storili, bo omogočilo sprostitev določenih urbanističnih rezervatov, namenjenih za cesto, zahodno od Jesenic do Rateč in Planice. Jugoslovanska stran, v njenem imenu Republiška skupnost za ceste, ves čas intenzivno pripravlja izdelavo idejnega projekta za ta predor. Ker pa na avstrijski strani še vedno ni rešeno vprašanje financiranja izdelave projekta, so priprave za hitrejše projektiranje v zaostanku.

Kot je znano je cestni predor skozi Karavanke zajet v 5-letnem planu našega cestnega gospodarstva, hkrati pa je vključen tudi v sporazumno dogovorjeni plan republiških cestnih prioritet v Jugoslaviji. Moramo reči, da v Jugoslaviji delamo številne korake, da se uredi financiranje tega projekta, ki je širšega evropskega pomena. Začetek same gradnje je neposredno odvisen od projektantskih del, ki pa so vezana na zelo obsežna pripravljalna dela, odvisen pa je tudi od pravočasne in gospodarsko sprejemljive rešitve financiranja gradnje. Po sedanjih ocenah namreč znašajo stroški gradnje okrog 2 milijardi novih dinarjev za obe strani. Mi pa vemo, da k projektiranju ni mogoče pristopiti ločeno samo v eni od obeh držav. Zato smo vselej vezani na soglasje sosednje strani. Z avstrijsko stranjo je, kot sem rekel doseženo, sedaj po daljšem času, načelno soglasje, da se jugoslovansko-avstrijska komisija strokovnjakov za proučitev projekta cestnega predora skozi Karavanke ponovno sestane novembra letos. Na tem zasedanju bomo obravnavali določitev dokonč-

nega poteka trase predora, podrobno opredelitev projektne naloge in pa predlog, da skupno izdelamo idejni projekt. Predložili bomo tudi modalitete financiranja gradnje poleg drugih vprašanj, ki jih moramo obravnavati na skupni komisiji.

Od dogovorov na novembrskem zasedanju in predvsem od pripravljenosti republike Avstrije, da da temu pomembnemu projektu, ki odpira nove možnosti v povezavi med velikimi tržišči Bližnjega vzhoda in industrijskimi predeli srednje in zahodne Evrope, v svojih razvojnih načrtih podobno mesto, kakor smo ga dali mi, je v tem trenutku zelo veliko odvisno, kdaj bomo pričeli z gradnjo predora skozi Karavanke. Mislim, da moramo reči, da predstavlja v tem trenutku napredek pripravljalnih del tudi enega od preizkusnih kamnov, ali republika Avstrija iskreno želi razvijati trajne gospodarske in druge odnose z našo deželo.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Kdo želi postaviti novo delegatsko vprašanje? Prosim, tovariš Hrovat, gospodarsko področje, Ljubljana-Šiška.

Bogomir Hrovat: Tovariš predsednik tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Ljubljana-Šiška je na 22. skupnem zasedanju obravnavala osnutek odloka o organizaciji občinskih upravnih organov. Ob razpravi o osnutku odloka o organizaciji občinskih upravnih organov je veliko število delegacij in konferenc delegacij dalo pripombe k sedanjemu delovnemu času občinskih upravnih organov z zahtevo, da Skupščina stori vse potrebno, da se delovni čas v občinskih upravnih organih prilagodi potrebam delovnih ljudi. Predlogi in zahteve delegacij in konferenc delegacij so bili, da bi bile uradne ure za stranke vsaj dvakrat tedensko v popoldanskem času.

Občinske skupščine lahko določijo delovni čas upravnih organov le v okviru republiškega zakona o petdnevnem delovnem tednu (Uradni list SRS št. 51/71).

Odlok Izvršnega sveta SR Slovenije o razporeditvi delovnega časa v okviru petdnevnega delovnega tedna se glasi: »Delovni čas v državnih organih in organizacijah v SR Sloveniji, ki opravljajo zadeve javnega pomena, traja v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 7. do 15. ure, v sredo od 7. do 17. ure. Izjemoma, če to terjajo posebne krajevne razmere ali potrebe, lahko občinska skupščina določi za svoje organe in organizacije, ki opravljajo zadeve javnega pomena, tudi drugačen razpored delovnega časa, vendar tako, da obvezno zajema čas med 7. in 14. uro, ob sredah pa čas med 7. in 16. uro. Dnevni delovni čas ne sme presegati 10 ur.«

Glede na zgoraj citirana predpisa lahko le Republiška skupščina oziroma Izvršni svet SR Slovenije izda nov predpis. Iz zgoraj navedenih razlogov je Skupščina na 22. skupnem zasedanju sprejela sklep, da delegacija 32. okoliša postavi naslednje delegatsko vprašanje:

Kaj namerava Izvršni svet ukreniti glede delovnega časa v občinskih, mestnih in republiških upravnih organih glede na zahteve delovnih ljudi in občanov oziroma delegacij krajevnih skupnosti in konference delegacij?

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Ali lahko predstavnik Izvršnega sveta takoj odgovori na to vprašanje? (Ne.) Hvala. Kdo še želi postaviti

delegatsko vprašanje? Prosim. Besedo ima tovariš Janko Muraus, gospodarsko področje, 13. okoliš — Maribor!

Janko Muraus: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V zagrebški izdaji dnevnika Borba je bil 27. 9. 1976 objavljen članek, ki napoveduje skorajšnje podpisovanje družbenega dogovora republik in pokrajin o izgradnji modernih prometnic v Jugoslaviji do leta 1980. Pod naslovom »900 kilometrov avtocest« je navedeno med drugim, da je z družbenim dogovorom predvideno, da bi se v Sloveniji do leta 1980 gradili naslednji odseki avtocest: Kranj-Ljubljana, Črnuče-Dolgi most-Škofljica, Sežana-Razdrto in da bo začeto prebijanje tunela čez Karavanke. V zvezi s to vestjo postavljam Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednja vprašanja:

1. Ali so podatki v navedenem članku točni in na kakšnih planskih dokumentih so osnovani?

2. Kolikor so v članku navedeni podatki točni, je vprašanje, zakaj so izpuščeni nekateri cestni odseki, ki jih vključuje podpisani dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Navedeni niso naslednji cestni odseki in objekti: rekonstrukcija obmejnega prehoda Šentilj, mestni del hitre ceste v Mariboru, začetek del na cestnem odseku Šentilj-Pesnica.

3. Ali bo SR Slovenija takšen družbeni dogovor republik in pokrajin o izgradnji cest v Jugoslaviji do leta 1980 podpisala?

4. Kako bo v naslednjih letih organiziran promet med Evropo in Bližnjim vzhodom prek Slovenije ter s kakšnimi ukrepi in kako hitro bodo, ob ugotovljeni rasti prometa, izboljšane prometne razmere na cestnem odseku Šentilj-Maribor z odsekom proti Zagrebu?

Iz podatkov v članku se da sklepati, da bo namenjenih izgradnji cest v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji več finančnih sredstev, zato je toliko bolj utemeljena vključitev cestnega odseka Šentilj-Pesnica v družbeni dogovor republik in pokrajin o izgradnji avtocest in sodobnih prometnic. Na ta cestni odsek se vežeta mednarodni cesti E 57 in E 59, od katerih ena napaja od Šentilja do Maribora Slovenijo, po drugi pa poteka večina tranzitnega prometa, zlasti tovornega, na relaciji Šentilj—Maribor—Zagreb in naprej na Balkan in Bližnji vzhod. Ob podatku iz omenjenega članka, da Karavanški predor ne bo dograjen do leta 1980, in upoštevajoč ugotovljeno 30 % letno naraščanje prometa na mejnem prehodu v Šentilju želimo, da se ta problematika obravnava skladno z določili podpisanega dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 tudi pri sklepanju in podpisu družbenega dogovora republik in pokrajin o izgradnji modernih prometnic v Jugoslaviji do leta 1980. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Prosim, besedo ima tovariš Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem!

Boris Mikoš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Vprašanje vsebuje pravzaprav več vprašanj. Da ne bi bilo kakršnegakoli dvoma o tem: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije na medrepubliški ravni podpisuje samo to, kar smo v republiki sprejeli v temeljih družbenega plana za razdobje 1976 do 1980. Predlagam, da se dogovorimo tako, da potem, ko se bo Izvršni svet podrobneje seznanil z vsebino tega članka v zagrebški Borbi in ko bomo ugotovi-

li, na čem slonijo trditve tega novinarja, odgovorimo v Skupščini s kompletnim odgovorom. Mislim s sistematičnim odgovorom na vsa vprašanja. Rad bi vam pa zagotovil, da gre verjetno za dogovor o prioritetah, za katere se je Slovenija potegovala in borila, ki pa vsebujejo vse cestne odseke, že sprejete v našem 5-letnem planu. Potegovali smo se tudi že za nadaljnje cestne odseke, ki naj bi jih sebi zagotovili v naslednjih petih letih. Celoten odgovor bomo dali, ko se seznanimo s člankom iz zagrebške Borbe. Hvala lepa.

Predsednik Štefan Nemec: Hvala lepa! Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.) Potem zaključujem današnjo sejo.

(Seja je bila končana ob 17. uri.)

zbor občin

32. seja

(12. julija 1976)

Predsedovala: M a r a Ž l e b n i k ,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.00.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 32. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 21. 6. 1976 sem vas obvestila, da bom dnevni red današnje seje razširila še z naslednjimi točkami:

— osnutek zakona o stalnih sredstvih sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,

— osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980,

— osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin,

— osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju od leta 1976 do leta 1980.

Tako torej predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. Izvolitev komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. odobritev zapisnika 31. seje zbora,
3. osnutek družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980,
4. predlog dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980 z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene ta dogovor,

5. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona,

6. predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona,

7. predlog zakona o državljanstvu, z osnutkom zakona,

8. osnutek zakona o samoupravnih sodiščih,

9. osnutek zakona o rednih sodiščih,

10. osnutek zakona o javnem tožilstvu,

11. predlog zakona o javnem pravobranilstvu,

12. predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju,

13. predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona,

14. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe,

15. predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev,

16. predlog zakona o prometu z nepremičninami,

17. predlog zakona o pravicah na delih stavb,

18. predlog zakona o republiških blagovnih rezervah,

19. osnutek zakona o skupnostih za ceste,

20. predlog odloka o najetju posojila Socialistične republike Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju,

21. predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije,

22. predlog razdelitve dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po finančnem planu za leto 1976, ki pripadajo organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije,

23. samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gaspodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo,

24. osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin,

25. osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,

26. osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju od leta 1976 do leta 1980,

27. osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980,

28. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977,

29. volitve in imenovanja,

30. predlogi in vprašanja delegatov.

Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Dva delegata.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora z večino glasov določen tak, kakor sem ga danes predlagala. Tak dnevni red smo vam predložili na klop.

Na današnjo sejo zbora so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije vabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, Javno pravobranilstvo Socialistične republike Slovenije, Vrhovno sodišče SRS, Sodišče združenega dela SRS, Inštitut za načrtovanje družine, Republiška skupnost za ceste Socialistične republike Slovenije, Loterijski zavod Slovenije, Izobraževalna skupnost za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo, Zdravstvena skupnost Slovenije, Izobraževalna skupnost Slovenije, Kulturna skupnost Slovenije, Skupnost socialnega varstva Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na predlog Izvršnega sveta na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali informacijo o najnovejših dogodkih v Avstriji v zvezi s slovensko in hrvaško manjšino, ki jo bo podal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Rudi Čačinovič, in ekspoze Izvršnega sveta k 3. in 4. točki dnevnega reda, to je k osnutku družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 in k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980, z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene ta dogovor, ki ga bo podal tovariš Andrej Marinc, predsednik Izvršnega sveta.

Skupno zasedanje bom po dogovoru med predsedniki zborov vodila jaz.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Izvoliti moramo predsednika in dva člana Komisije. Če mi dovolite, bi sama predlagala v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Jožico Heber, delegatko občine Dravograd, za predsednico, Viljema Podržaja, delegata občine Grosuplje ter Albina Pusta, delegata občine Hrastnik za člana.

Želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Ne.) Lahko preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 32. sejo Zbora občin z večino glasov izvoljeni: Jožica Heber za predsednico in Viljem Podržaj ter Albin Pust za člana.

Komisijo prosim, da se takoj sestane in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter da verificira pooblastila. Ostale delegate pa prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila svoje delo.

Če želi na današnji seji zbora kdo razpravljati v italijanščini ali v madžarščini, prosim, da se prijavi tovarišu sekretarju, da bi lahko zagotovili ustreznega prevajalca.

Tovarišice in tovariši delegati! S sklicem seje smo napovedali možnost, da bo seja zbora, glede na obsežen dnevni red, trajala dva dni. Ali se vam zdi, da bi bilo primerno, da se potrudimo in vztrajamo toliko časa, kolikor bo pač seja

traja? V tem primeru vas prosim, da seje ne zapuščate. Ali pa ste morda za to, da delamo do treh in tedaj ugotovimo, kako daleč smo prišli z dnevnim redom in se potem odločimo, ali bomo nadaljevali danes, ali pa prekinili in nadaljevali sejo zbora jutri?

Prosim, besedo ima Franc Svetelj!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! 30 točk dnevnega reda je težko temeljito obravnavati na eni seji. Ob tem pa imamo stališče Republiške konference Socialistične zveze in stališče Predsedstva naše skupščine, da naj bi bili dnevni redi krajši, vsebinsko bolj celoviti in povezani.

Vemo, kakšna je kvaliteta naših razprav v popoldanskem času, vemo, da gre za golo glasovanje, brez razprav, vemo tudi, da pomembni akti, ki jih sprejemamo v takem času, niso dobro proučeni. Mislim, da bi se bilo treba v bodoče res dogovarjati glede dnevnih redov, da ne bi bili tako obsežni, zlasti ne v tem obdobju. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Prosim predsednico Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja tovarišico Heberjevo, da poda poročilo zboru!

Jožica Heber: Poročilo o pregledu pooblastil za 32. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dan 12. julija 1976 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v Socialistični republiki Sloveniji, razen delegatov občin Gornja Radgona in Slovenske Konjice.

Od teh je odsotnost opravičil delegat občine Slovenske Konjice.

Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 32. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Heberjeva!

Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo.

Prehajamo na glasovanje o poročilu. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 32. sejo Zbora občin.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 31. seje zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom dne 1. 7. 1976. Ali predlaga kdo k zapisniku 31. seje kakšno pripombo ali popravek? (Ne.)

Odobritev zapisnika dajem na glasovanje! Kdor je za to, da se odobri zapisnik 31. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno odobril zapisnik 31. seje zbora.

Sedaj prosim delegate, da gredo v veliko dvorano v I. nadstropju, kjer bomo na skupnem zasedanju vseh treh zborov poslušali informacijo o najnovejših dogodkih v Avstriji v zvezi s slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji in ekspoze Izvršnega sveta k 3. in 4. točki dnevnega reda. Po skupnem zasedanju bomo takoj nadaljevali sejo našega zbora v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.15 in se je nadaljevala ob 10.50.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo našega zbora.

Prehajamo na 3. in 4. točko dnevnega reda, to je na osnutek družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 in pa na predlog dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976—1980, z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene ta dogovor.

Ker gre za medsebojno povezanost obeh točk dnevnega reda, predlagam, da razpravo o obeh aktih opravimo skupaj, saj osnutek družbenega plana v bistvu izhaja iz predloga dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za srednjeročno obdobje od leta 1976 do leta 1980. Vprašujem, tovarišice in tovariši delegati, ali se s tem mojim predlogom strinjate! (Da.)

Osnutek družbenega plana, predlog dogovora o temeljih družbenega plana in odlok o pooblastitvi Izvršnega sveta je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil direktorja Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje Zdravka Praznika.

Ekspoze Izvršnega sveta k obema točkama dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju.

Kot gradivo za ti dve točki dnevnega reda ste prejeli osnutek družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je bil objavljen v Poročevalcu št. 16, stališča Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Republiški konferenci SZDL Slovenije, predlog dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije, ki je bil objavljen v posebni prilogi Poročevalca, ter predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta, da sklene ta dogovor, ki ste ga prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976.

Vsa omenjena gradiva so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Odbor za finance, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Danes na klop pa smo vam predložili še predlog stališč Družbenopolitičnega zbora, ki osnutek družbenega plana obravnava v smislu 1. odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, dodatno poročilo Odbora za finance ter dopolnitev besedila dogovora o temeljih družbenega plana, ki ga je predložil Izvršni svet.

K obema točkama dnevnega reda so bili povabljeni tudi Zdravstvena skupnost Slovenije, Izobraževalna skupnost Slovenije, Kulturna skupnost Slovenije, Skupnost socialnega varstva Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije.

Na podlagi vseh predloženih gradiv pričenjam razpravo. K razpravi se je že prijavil tovariš Jože Slatinšek, delegat občine Velenje! Prosim!

Jože Slatinšek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! K osnutku plana dajem naslednje pripombe:

1. V II. delu osnutka v točki 1.3, »Naloge na področju družbenega standarda in usposabljanja delovnih ljudi za produktivno delo« predlagamo, da se za petim odstavkom točke 1.3.9 doda naslednji odstavek: »Poseben problem predstavlja zaposlovanje v rudarstvu, ker se mladi ljudje neradi odločajo za ta poklic. Zanimanje za rudarski poklic se lahko poveča le preko rudarske poklicne šole, ki bo nudila učencem rudarjem vse pogoje solidnega šolanja. Treba je zato posvetiti vso skrb izgradnji dijaških domov in poskrbeti za vse ostale pogoje izobraževanja«.

Zaradi narave dela je rudarski poklic zelo težak, zanj pa se odloča vse manj mladih ljudi. Zaradi beneficirane delovne dobe rudarji relativno hitro odhajajo v pokoj, poleg tega pa se pojavlja tudi visok odstotek invalidnosti rudarjev. Težavnost dela pa zahteva relativno daljše dopuste. Ugotavljamo, da se zelo malo učencev pripravlja za rudarski poklic, večina pa prihaja iz drugih socialističnih republik. Zato je nujno, da tistim, ki se odločijo za ta poklic, nudimo resnično vse ugodnosti pri njihovem izobraževanju.

2. K poglavju 1.7, »Temeljne naloge na področju urejanja prostora in varstva okolja« predlagamo, da se četrti odstavek dopolni z naslednjim besedilom: »Pod varstvo okolja se šteje tudi zavarovanje interesov območij in ljudi, ki so ogroženi zaradi eksploatacije premoga.«

Izkopavanje premoga povzroča v občini Velenje izredno težke in obsežne probleme. Z gradnjo četrte elektrarne v Šoštanju se bo proizvodnja premoga močno povečala, kar že vpliva in bo nedvomno tudi v bodoče vplivalo na spreminjanje pokrajine. Eksploatacijsko območje rudnika se namreč razširja pod zelo gosto naseljena območja naselij Družmirje, Gaber, Pesje in Škale ter mesta Šoštanj severno od reke Pake. Ti posegi so tako usodni, da bo prišlo do celotnega ali delnega ugrezanja omenjenih krajev, kar že sedaj povzroča velike gospodarske, finančne, socialne in tudi politične probleme, saj že nastajajo spori med prebivalstvom ogroženih območij ter občinsko skupščino, njenimi organi in Rudarsko-energetskim kombinatom. Prizadeti prebivalci se že selijo na druga območja. Prišlo pa bo tudi do rušenja številnih družbenih in zasebnih stanovanjskih in gospodarskih objektov ter komunikacijskih in komunalnih naprav. Posebej pa je treba poudariti, da v ogroženih naseljih že 10 let niso mogoče nikakršne gradnje in adaptacije objektov, kar pomeni absolutno stagnacijo omenjenih naselij. V zvezi s tem se pojavljajo problemi, ki občanov ne prizadenejo le materialno, temveč tudi psihično, ker morajo zapuščati domove in zemljo.

Po ocenah bo potrebno preseliti več kot 2 tisoč ljudi, ki pa v tem trenutku še ne vedo, kje bodo njihovi novi domovi in kmetije. Poudariti moramo, da v tem primeru ne prihaja samo do rušenja objektov, kot na primer pri potresu, temveč izginjajo tudi najlepši ravninski predeli zemlje, koder bi lahko še naprej intenzivno razvijali kmetijstvo. Že sedaj je preko 400 ha ugreznin, po končani eksploataciji pa jih bo približno 2000 ha.

Rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje se je že sedaj trudil, da bi uspešno reševal navedene probleme, očitno pa je, da so tako obsežni in težavni, da jih sam zadovoljivo ne more rešiti. Osnovni vzrok je v dejstvu, da so sredstva za nastale škode minimalna in torej nezadostna. Sedanja cena premoga namreč onemogoča izplačevanje dejansko ugotovljene škode. Zato je nujno, da se ta problem rešuje z ugodnimi dolgoročnimi krediti, cena premoga pa naj bi omogočala plačevanje anuitet. Tako bi bilo omogočeno dolgoročno reševanje nastale rudarske škode, ki znaša po ocenah preko 1 milijardo dinarjev.

Šoštanjske elektrarne proizvajajo sedaj več kot 41 % celotne električne energije v Sloveniji s premogom, ki ga pridobiva več kot 5 tisoč zaposlenih. Tako Skupščina občine Velenje kot tudi Rudarsko-elektro-energetski kombinat Velenje ne moreta sama reševati opisanih problemov, zato menimo, da je upravičena zahteva, da se morajo v reševanju tega velikega problema neposredno vključiti pristojne republiške institucije in organi. Tako se rešujejo podobni problemi tudi v drugih republikah, kjer se vključuje v delo federacija, kot je recimo primer v Tuzli.

3. V III. delu osnutka, »Smernice in okviri za ukrepanje Socialistične republike Slovenije« naj se v drugem odstavku točke 2.2 doda 8. alinea, ki naj se glasi: »Republike in občine se zavezujejo, da bodo najkasneje do konca novembra 1976 izdelale takšen sistem oblikovanja splošne porabe, ki bo temeljil na dogovorjenih osnovah. Hkrati s temi merili bodo občine sprejele tudi pogoje in postopke za solidarnostno združevanje sredstev za celo srednjeročno plansko obdobje«.

V skladu z ustavo in zakoni bodo občinske skupščine morale skrbeti za izvajanje nalog, ki jim jih nalagajo predpisi. V zvezi s temi nalogami pa se je potrebno dogovoriti za realno dogovorjeno dovoljeno proračunsko porabo občin, ki so se v preteklem obdobju hitreje razvijale, pri čemer pa so ostala proračunska sredstva limitirana. Gre konkretno za ustreznejše financiranje redne dejavnosti sodišča, tožilstva in pravobranilstva samoupravljanja, občinskih uprav ter regijskih obveznosti, splošnega ljudskega odpora in tako dalje, ko za te dejavnosti zmanjkuje finančnih sredstev, tako da sredstva za pokrivanje osebnih dohodkov ne rastejo skladno z rastjo osebnih dohodkov v gospodarstvu. Končno pa se je potrebno dogovoriti tudi za osnovna merila glede solidarnostne pomoči med občinami.

4. V II. delu osnutka 2, »Naloge in smernice za ukrepanje na področju skupne politike gospodarskega razvoja« naj se pod 2.4, »Energetika« besedilo razširi z naslednjim besedilom: »Da bi odpravili primanjkljaj, ki nastaja v elektrogospodarstvu, je treba določiti ekonomsko ceno električne energije, hkrati pa je potrebno s posebnim samoupravnim sporazumom določiti načela solidarnosti glede plačevanja električne energije posameznih porabnikov električne energije. V zvezi s tem pa je tudi nujno, da se uveljavi v teh dejavnostih dohodkovni princip poslovanja za razliko od sedanjega stroškovnega principa«.

K predlogu dogovora o temeljih je naša delegacija pripravila amandma, vendar smo videli, da je naš predlog v amandmajih Izvršnega sveta že delno upoštevan. Predlagamo le, da Izvršni svet v 25. členu, kjer pravi: »v tretji alinei v drugi vrsti se za besedilom »gradbenega materiala« vstavi »oziroma rudnin«, »oziroma« črta in namesto te besede vstavi »in«.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Slatinšek! Besedo ima Vlado Üllen, delegat občine Murska Sobota!

Vlado Üllen: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina za delegiranje delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Murska Sobota predlaga k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 naslednje predloge za spremembo oziroma dopolnitev:

1. V II. delu v točki 1.3.6 naj se besedilo v začetku petega odstavka na 10. strani, kjer je govor o nadaljnjem razvoju bolnišnic, spremeni tako, da se glasi: »Po dokončanju začetih gradenj iz preteklega srednjeročnega obdobja bolnišnice ne bodo povečale«. Ostali tekst ostane nespremenjen.

2. V II. delu v točki 1.6.2 na 13. strani, kjer je govor o solidarnostnem sofinanciranju zdravstva v manj razvitih območjih, naj se izpusti beseda »osnovne« in naj se tekst glasi: »prednostnih nalog zdravstvene službe na manj razvitih območjih«.

V predlogu dogovora o temeljih in v osnutku družbenega plana SR Slovenije je različen pristop k reševanju problemov razvoja zdravstvene službe na manj razvitih področjih, tako da se pospešuje samo razvoj osnovne zdravstvene službe, medtem ko se bolnišnična dejavnost ne pospešuje bolj kot v razvitih območjih. Regionalna bolnišnica v Murski Soboti zagotavlja hospitalno zdravstveno varstvo za okrog 130 000 prebivalcev, ki naravno gravitirajo k tej bolnišnici. Je pa to najbolj nerazvita regionalna bolnišnica in z obstoječimi prostorskimi kapacitetami ne more nuditi ustreznega zdravstvenega varstva. Zlasti kirurški oddelek je v težkem položaju, saj ima le 38 standardnih postelj. Naš srednjeročni program razvoja bolnišnice zato vsebuje izgradnjo kirurškega oddelka.

Na regionalnem referendumu za sprejem samoprispevka za izgradnjo kirurškega oddelka in drugih investicij v zdravstvu so občani z veliko udeležbo pokazali, kako čutijo ta problem in kako nujne so investicije na tem področju. Zato upravičeno pričakujemo solidarnostno udeležbo iz razvitejših območij SR Slovenije.

Nevzdržno je, da bi urgentne kirurške bolnike prevažali v oddaljenejše bolnišnice, saj bi bila taka rešitev v škodo bolnikov, pa tudi dražja. Podpiramo enoten koncept zdravstvene službe, ki se je realiziral na našem področju s tem, da se je zdravstvena služba enotno povezala v enotno delovno organizacijo. Podpiramo prioriteto osnovnega zdravstvenega varstva, pri čemer je potrebno upoštevati, da smo v primerjavi s stanjem v republiki v neenakem položaju glede razvoja bolnišnice. Pri izgradnji kirurškega oddelka se želimo držati republiških normativov glede posteljnih kapacitet, ob upoštevanju delitve dela med kirurškimi oddelki v Socialistični republiki Sloveniji. Pričakujemo, da bodo naše pripombe upoštevane.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Üllen! Besedo ima Milena Borovac, delegatka občine Ribnica!

Milena Borovac: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da obrazložim predlog Izobraževalne skupnosti Slovenije, da se sredstva za potrebe skupne porabe povečajo od 12,66 % na 13 % v družbenem proizvodu. Pripominjam, da je pozitivno stališče k omenjenemu predlogu sprejela tudi delegacija za delegiranje delegatov v Zbor občin naše skupščine in tudi naš družbenopolitični zbor.

Izobraževalna skupnost utemeljuje predlog za povečanje deleža sredstev za skupno porabo predvsem z obsegom nalog in s pomembnimi novimi nalogami

na vseh področjih družbenih dejavnosti, ki so po njenem mnenju objektiven odraz družbenega razvoja in dogovorjenih ter tudi uskladenih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov na področju kulture, telesne kulture, raziskovalne dejavnosti, zdravstva, socialnega skrbstva, otroškega varstva ter vzgoje in izobraževanja.

Nakopičene materialne težave teh dejavnosti v preteklih letih, predvsem zanemarjanje vprašanj enostavne in razširjene reprodukcije ter vpeljane razširitve dejavnosti v okviru enakih sredstev onemogočajo nadaljnjo kvalitetno preobrazbo teh dejavnosti, kar se predvsem vidi tudi na področju vzgoje in izobraževanja.

S sprejetimi dokumenti Zveze komunistov sta področju vzgoje in izobraževanja naloženi dve pomembni nalogi: uvajanje celodnevne osnovne šole in reforma usmerjenega izobraževanja. Teh nalog ni mogoče opraviti s formalnimi spremembami znotraj vzgoje in izobraževanja in v okviru enakih prostorskih, kadrovskih, materialnih in vsebinskih možnosti, ampak je bistveno izboljšanje teh možnosti. Gre za večje število in boljšo kvalifikacijsko strukturo pedagoškega kadra, večja vlaganja v razvojno-načrtovalne in vsebinske naloge, več razpoložljivih prostorskih kapacitet, boljšo opremljenost z učnimi sredstvi, več specialnih učilnic, več laboratorijskega in praktičnega pouka in tako dalje. Vse to je pogoj za dejansko preobrazbo vzgoje in izobraževanja v skladu z načeli naše samoupravne socialistične družbe in za bistveno večjo učinkovitost in kvaliteto vzgoje in izobraževanja.

Skrb za racionalizacijo dela, za skrbno in odgovorno ravnanje z razpoložljivimi sredstvi ter za večjo učinkovitost vzgoje in izobraževanja so bila poglavitna vodila področja vzgoje in izobraževanja tudi v preteklem obdobju, ko je na področje vzgoje in izobraževanja kljub relativnemu zaostajanju svoje materialne baze (padec deleža sredstev v družbenem proizvodu) doseglo naslednje pomembne rezultate: v vzgojnovarstveni dejavnosti se je povečalo število otrok od prejšnjih 25 tisoč na 40 tisoč, število otrok v mali šoli se je povečalo od 20 tisoč na 30 tisoč, pri čemer so imeli v letu 1975 vsi otroci najmanj 120 ur pouka v mali šoli, 10 tisoč pa je zajetih v celodnevno malo šolo.

Število otrok v osnovni šoli se ni bistveno spremenilo. Bistveno pa se je izboljšal učni uspeh in zmanjšal osip. Osip v osnovni šoli je še leta 1970 znašal več kot 40 %, na začetku tega planskega obdobja pa ne dosega niti polovice te vrednosti. V podaljšano bivanje je bilo na začetku prejšnjega obdobja vključenih okrog 10 tisoč osnovnošolcev, na začetku tega obdobja pa jih je v podaljšanem bivanju okrog 19 tisoč in v celodnevni osnovni šoli okrog 2 tisoč.

Število srednješolcev je poraslo od 61 tisoč učencev v šolskem letu 1969/70 na okrog 76 tisoč v šolskem letu 1974/75. Število diplomantov srednjih šol se je povečalo od 16 tisoč na 19 tisoč letno. Izboljšal pa se je tudi učni uspeh v teh šolah. Število višje in visokošolcev se je povečalo od 14 tisoč na 19 tisoč rednih študentov, število izrednih študentov pa od 6 tisoč na 9 tisoč. Čeprav se nasploh meni, da je učni uspeh na višjih in visokih šolah slab, pa je treba vedeti, da je v letu 1970 diplomiralo na I. in II. stopnji študija le 2600 študentov, leta 1975 pa že 4100 študentov, od tega 700 izrednih.

Tako pomembne rezultate je področje vzgoje in izobraževanja lahko doseglo s tem, da je izkoristilo svoje notranje rezerve, v zadnjih letih pa je moralo načeti tudi osnovno materialno substanco, saj v letih 1975 in 1976 pokrivamo komaj 50 % z zakonom predpisane amortizacije, osebni dohodki na pogojno ne-

kvalificiranega pa v osnovnem in srednjem šolstvu zaostajajo za 12 % za poprečjem v gospodarstvu, v visokem šolstvu pa za 5 %.

Izgradnjo novega šolskega prostora na področju osnovnega šolstva zagotavljajo, kot veste, delovni ljudje in občani ter organizacije združenega dela s samoprispevki. V okviru republike pa smo uspeli zagotoviti sredstva le za nekaj srednjih šol. Na področju visokega šolstva nismo zgradili niti objektov, za katere smo se dogovorili že pred letom 1970. To je Pedagoška akademija v Ljubljani in Biotehnična fakulteta v Ljubljani.

Tu navedeni nerešeni problemi iz preteklih let, ki so posledica upada sredstev za vzgojo in izobraževanje v družbenem proizvodu od 4,12 % na 4 %, medtem ko je v celoti porasla udeležba skupne porabe v družbenem proizvodu za več kot 2 % v lanskem obdobju, kar seveda tudi pomeni, da so nekatere družbene dejavnosti danes na mnogo boljših startnih pozicijah v boju za delež družbenega proizvoda kot vzgoja in izobraževanje, in obseg novih nalog tega področja, za katere smo se samoupravno dogovorili, opravičujejo predlog izobraževalnih skupnosti, da se v tem obdobju nameni vzgoji in izobraževanju večji delež v družbenem proizvodu.

Izobraževalna skupnost se zaveda pomembnosti in nujnosti rasti akumulativne sposobnosti združenega dela za hitrejši družbeni razvoj, zato predlaga, da se povečan delež sredstev za skupno porabo ne zagotovi na račun akumulativne sposobnosti gospodarstva, ampak da pride do prerazdelitve sredstev med skupno, splošno in osebno porabo.

Izobraževalna skupnost je naloge, navedene v osnutku družbenega plana, kvantificirala v skladu z dogovorjenimi izhodišči ob potrebni realnosti planiranja in ugotovila, da potrebuje za realizacijo zastavljenih nalog 2,36 % družbenega proizvoda, medtem ko ji osnutek družbenega plana zagotavlja le 2,01 %. Takšnega razkoraka med nalogami in razpoložljivimi sredstvi ni mogoče vnašati v planske dokumente. Zato se je Izobraževalna skupnost odločila predlagati večji delež za skupno porabo, saj bo sicer treba iz družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije črtati vrsto nalog oziroma njihovo realizacijo podaljšati ali odložiti.

Predvsem je treba povedati, da pomeni vsak manjši delež v družbenem proizvodu 2,36% zmanjšanje obsega in kvalitete nalog, odklanjanje reforme usmerjenega izobraževanja in vedno teže rešljive razmere glede modernizacije vzgojno-izobraževalnega procesa ter zlasti glede izgradnje novega šolskega prostora.

Okrnjena materialna baza vzgoje in izobraževanja pa seveda pomeni tudi počasnejše izenačevanje možnosti za izobraževanje na celotnem področju Slovenije, kjer smo v preteklem obdobju preko solidarnostnega sistema osnovnega šolstva ter policentričnega razvoja usmerjenega izobraževanja že dosegli pomembne rezultate. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Borovčeva! Iz vašega prispevka sem razumela, da ste hkrati govorili kot delegatka občine Ribnica in kot predstavnica Republiške izobraževalne skupnosti? (Da.)

Besedo ima Martin Andrejaš, delegat občine Celje!

Martin Andrejaš: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Osnutek srednjeročnega plana razvoja Socialistične republike Slovenije so obravnavali vsi trije zbori občinske skupščine Celje konec meseca junija in na predlog Izvršnega sveta skupščine, delegacij v zboru krajevnih skupnosti in Organizacije združenega dela Gozdno gospodarstvo Celje izoblikovali naslednje pripombe in stališča:

1. Ponovno izražamo naše nesoglasje glede predvidevanj o nadaljnji izgradnji skupnih transportnih terminalov, ker v teh predvidevanjih ni Celja, kljub temu, da so v tej smeri storjene že pomembne priprave.

2. Menimo, da v osnutku ni dovolj obdelan razvoj terciarnih dejavnosti, predvsem trgovine in turizma. Ta pripomba je zasnovana na številnih zahtevkih občanov glede razširitve oskrbovalnega omrežja. V zvezi s tem je potrebno urediti pogoje za povečanje reproduktivne sposobnosti te panoge.

3. Na območju komunalnega gospodarstva, kjer je še vedno precej nerešenih vprašanj sistemsko-ekonomske narave, bi bilo potrebno opredeliti najpomembnejše osnovne rešitve. Komunalna dejavnost se obravnava zelo skopo v II. poglavju pod točko 9, »Modernizacija gospodarstva in prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti«. Predlagamo, da se tekst vključi v isti del pod točko 1.4, ki obravnava stanovanjsko dejavnost. S tem v zvezi naj se naslov spremeni tako, da se glasi: »Stanovanjska in komunalna dejavnost«.

Predlagamo, da se v II. delu pod točko 2.9.4 črta tekst »s samoupravnimi sporazumi o ustanovitvi komunalnih interesnih skupnosti graditi ustrezen sistem financiranja«. To vprašanje naj se reši v III. delu v točki 7 z dodatnim odstavkom, ki naj se glasi: »Sekretariat za urbanizem izdela ob sodelovanju ustrezne institucije predlog enotnega sistema financiranja komunalnih interesnih skupnosti. Predlog sistema mora na ustrezen način vključiti mestno rento«.

4. Na področju družbenih dejavnosti je marsikaj izpuščenega in nedorečenega. Tako se na primer na področju socialnega varstva postavlja vprašanje, kako izvajati zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb. Iz osnutka ni nikjer razvidno, od kod sredstva za to in od kod sredstva za planiranje investicije na tem področju. Na celotnem področju družbenih dejavnosti bi bilo potrebno na podlagi temeljite selekcije predvideti tudi prioriteto predvidenih nalog.

5. Gozdarstvo je zajeto v poglavju o surovinskih osnovah, kjer je splošni pomen gozdov za okolje in življenje samo deklarativno nakazan. Nasprotno pa je gozdarstvu kot surovinskemu viru naložena zahtevna naloga povečanja etata za 2 %, s posebnim poudarkom, da to velja za zasebni sektor. V zasebnem sektorju naj bi takšne rezerve očitno tudi obstajale. Navedeno je, da je tako povečan etat možno pridobiti predvsem s povečanjem vlaganja v izgradnjo gozdnih prometnic in z ustrezno politiko cen. Povečano izkoriščanje etata v zasebnem sektorju v območju Celja je poleg izgradnje cest in stimulativne cene odvisno tudi od organizacijske možnosti izkoriščanja etata, kjer pa se srečujemo z razdrobljeno kmečko posestjo gozdov in privatnolastniško miselnostjo. Tudi realizacija predvidenega poseka lesa, glede na fizične zmogljivosti gozdov, postaja vse bolj problematična. Takšno stanje v veliki meri vpliva na gospodarjenje z gozdovi v zasebni lastnini in tudi na vlaganja, ki so v gozdarstvu odvisna od realiziranega etata. Določbe srednjeročnega plana tega ne upoštevajo niti ne nakazujejo rešitev. Menimo, da manjkajo konkretne navedbe potrebnih sredstev za vlaganja pri tako povečanem etatu in kakšen bo delež povečanja cen lesnim sortimentom. Poudariti je treba, da omenjeni problemi niso samo v območju Celja, ampak tudi drugod v Sloveniji. Naša delegacija meni, da je potrebno

naše stališče upoštevati v besedilu dokumenta, ki nam nalaga konkretne obveznosti.

V celjski občini pa je poleg navedenega še poseben problem pri gospodarjenju z gozdovi v ožjem delu celjske okolice zaradi poškodb od plinov. Na tako imenovanem plinskem območju je prizadet prirastek, zaradi česar se posredno zmanjšuje tudi lesna zaloga. Tako je problem škode od plina na vegetaciji posredno vezan tudi na možnosti zagotovitve etata, še posebno glede na povečane zahteve v srednjeročnem planu.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Andrejaš! Besedo ima Ilonka Novak, delegatka občine Maribor!

Ilonka Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Stališča, pripombe in predlogi k predlogu družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji v obdobju 1976—1980.

Po razpravah v samoupravnih organizacijah in skupnostih so delegati Skupščine občine Maribor oblikovali naslednji predlog:

V petem odstavku 14. člena družbenega dogovora naj se ob koncu stavka za besedami »Brezno-Remšnik« doda besedilo: »Republiška skupnost za ceste bo sofinancirala izgradnjo obmejne ceste Šentilj—Stara gora—Špičnik—Jurški vrh —Duh na Ostrem vrhu—Djakovo v skladu z 10. členom zakona o pospeševanju manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji«.

Za tretjim odstavkom 15. člena družbenega dogovora naj se doda nov odstavek, ki se glasi: »Zveza vodnih skupnosti Socialistične republike Slovenije bo sofinancirala izgradnjo slovenjegoriškega vodovoda Pesnica—Kungota—Šentilj —Jarenina—Jakob—Ceršak—Velka v skladu z 10. členom zakona o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji.

Po drugem odstavku citiranega člena v izjemnih in specifičnih primerih sodelujejo pri izvajanju nekaterih nalog za pospeševanje razvoja manj razvitih območij, ki so ob državni meji, tudi ustrezni samoupravni nosilci razvoja v Socialistični republiki Sloveniji. Opredelitev teh nalog in obseg se določi z družbenim dogovorom.

Krajevne skupnosti Ceršak, Jakobski dol, Jarenina, Kamnica, Silnica, Kungota, Pesnica, Sladki vrh, Zvečina, Šentilj in Zgornja Velka, v območju katerih je potrebna izgradnja vodovoda in obmejne ceste, so obmejne krajevne skupnosti in večina teh je po kriterijih republiškega zakona nerazvitih. V območju teh krajevnih skupnosti živi 28 628 prebivalcev v 84 naseljih. V 50 od teh naselij je v letih 1961—1971 število prebivalstva padlo do 25 %. Ob 53 km dolgi državni meji pokrivajo omenjene krajevne skupnosti 28 071 ha skupne površine z 978 km cest, od tega je 42 km ali 42 % republiških, 126 km ali 13 % občinskih in 810 km ali 83 % krajevnih oziroma nekategoriziranih cest.

Osnovni problemi v teh krajevnih skupnostih so: nerazvito kmetijstvo, padanje števila kmetij, oskrba z vodo in električno energijo, telefonske zveze med krajevnimi skupnostmi in centrom občine, nerazvitost trgovske mreže, modernizacija cest in cestne povezave med kmetijami tik ob državni meji, ki uporabljajo ceste za dohod na kmetije čez Avstrijo. Z izgradnjo okoli 30 km nove makadamske obmejne ceste Šentilj—Duh bi povezali naselja ob meji, omogočili večjo naseljenost ob tej cesti, rešili problem povezav med karavlami mej-

nih enot ter obmejne službe in zaključili prometno zvezo ob državni meji na relaciji Duh—Šentilj—Zgornja Velka—Radgona.

Oskrba z vodo na celotnem obmejnem območju je velik in težak problem za našo občino. V nekatere krajevne skupnosti, kot na primer Pesnica, Seržak, Jarenina in hribovite predele drugih obmejnih krajevnih skupnosti že več let vozimo pitno vodo. Izdelan je projekt gradnje slovenjegoriškega vodovoda. Realizacija tega problema pa zahteva velika finančna sredstva ter postopno gradnjo. Z izgradnjo tega vodovoda bi v nekaj letih rešili problem pitne vode na obmejnem območju. Če bi hoteli rešiti najnujnejše probleme modernizacije obstoječih in gradnjo novih cest ter oskrbo z vodo na obmejnem območju, bi bilo potrebno zagotoviti nazmanj 300 milijonov dinarjev sredstev. To pa pomeni veliko breme za našo občino, ki tako obsežnega programa kljub svoji razvitosti brez pomoči širše družbene skupnosti ne more realizirati.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Novakova! Besedo ima Jože Šeme, delegat občine Bežigrad.

Jože Šeme: Tovarišice in tovariši delegati, tovarišica predsednica! Skupina delegatov za Zbor združenega dela 29. okoliša z gospodarskega področja in skupina delegatov Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad za Zbor občin Skupščine SR Slovenije načeloma k osnutku plana nista imeli bistvenih pripomb. Kaže pa, da so nekateri kazalci in predvidevanja v osnutku neusklajeni in da bi lahko zategadelj prišlo do določenih težav v razvojnem procesu, ki ga obsega osnutek plana. Zato delegati menijo, da bi bilo potrebno, da v času, ko se bo pripravljal predlog plana, predlagatelj ponovno skrbno prouči medsebojno odvisne kazalce, da bi na ta način dosegli resnično skladen razvoj na vseh področjih.

Kot primer bi mogli navesti, da so predvidevanja med stopnjo zaposlovanja, ki jo bo zahteval razvoj gospodarstva in infrastrukture v Sloveniji v tem obdobju, in med predvidevanji o hitrosti stanovanjske graditve v tolikšnem razkoraku, da bi to plansko obdobje lahko zaključili z znižanjem stanovanjskega standarda. Prepričani pa smo, da to prav gotovo ni bil predlagateljev namen. Zato naj še enkrat ponovimo, da je potrebno ponovno proučiti tista področja, ki so medsebojno odvisna, in jim v teh planskih dokumentih zagotoviti primeren in skladen razvoj, ki ne bo slabši od obstoječih razmer. Pri tem bi bilo treba tudi razmišljati, da bi morali biti proporci in usmeritve zveznega plana ustrezno zastopane tudi v republiškem, kar pa ni tako. Zatorej predlagatelj pred predložitvijo predloga tudi ponovno prouči težnje zveznega plana in naj jih ustrezno vgradi v republiški plan.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Šeme! Nadaljuje Jakob Berič, delegat občine Novo mesto!

Jakob Berič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov občine Novo mesto bi spregovoril nekaj besed o predlogu dogovora o temeljih družbenega dogovora. Res je sicer, da smo danes v ekspozeju predsednika Izvršnega sveta tovariša Marinca slišali precej besed o tako imenovanih zasnovah policentričnega razvoja Socialistične republike Slovenije, vendar menim, da je koristno in potrebno dopolniti tudi 1. člen navedenega dogovora.

Predlagamo namreč, da se za četrto alineo prvega odstavka 1. člena doda 5., nova alinea, ki naj se glasi: »—zasnov policentričnega razvoja Socialistične republike Slovenije.«

V letih 1974 in 1975 smo se po široki javni razpravi o gradivu o zasnovi regionalnega razvoja opredelili za najprimernejšo prostorsko usmeritev bodočega razvoja Socialistične republike Slovenije. Tedaj smo tudi ugotovili izreden in daljnosežen pomen načrtnega regionalnega prostorskega razvoja, ki pa ga bomo lahko uresničili postopno, tako z opredelitvami v srednjeročnih načrtih kakor tudi s konkretnimi akcijami. Predlog družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji za obdobje 1976—1980 sicer obravnava nekatere elemente regionalnega prostorskega načrta, vendar z osnovnim namenom pospeševati razvoj manj razvitih območij v naši republiki.

Ne glede na določila v tem dogovoru pa menimo, da bi moral tudi osnovni dokument, to je dogovor o temeljih družbenega plana vsebovati ustrezno prostorsko usmeritev. Navedeni predlog je obravnavala tudi Skupščina skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje ter se z njim strinja. Hvala lepa!

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Berič! Nadaljuje Franc Štrakl, delegat iz Ljutomera!

Franc Štrakl: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Ljutomer je na seji vseh zborov dne 9. julija razpravljala o predlogu dogovora o temeljih družbenega plana, o predlogu družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega razvoja Slovenije in pa o osnutku družbenega plana.

V celoti je Skupščina sprejela stališča, ki jih je Izvršni svet občinske skupščine dal tudi pismeno republiškemu izvršnemu svetu in Republiškemu komiteju za družbeno planiranje. K tem pripombam, kakor tudi k pripombam, ki so bile predložene k osnutku teh dokumentov in k samoupravnim sporazumom samoupravnih interesnih skupnosti s področja gospodarstva, Izvršni svet Skupščine občine ni dobil povratne informacije, kar povzroča določene nejasnosti in ugibanja glede tistih pripomb, ki v predlogu niso bile upoštevane.

Ne glede na to pa je Skupščina občine po daljši obravnavi sprejela sklep o pristopu k družbenemu dogovoru o temeljih plana, kakor tudi sklep o pristopu k dogovoru o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja Slovenije in pooblastila tudi Izvršni svet, da ta dva dokumenta podpiše.

Iz današnjega predloga amandmajev republiškega izvršnega sveta pa sem ugotovil, da so nekatere pripombe v amandmajih upoštevane, zato tudi ne bo nobenih ovir za podpis teh dveh dokumentov.

Ob razpravi o osnutku družbenega plana Slovenije od leta 1976 do leta 1980 pa je občinska skupščina ugotovila, da so v dokumentu upoštevane nekatere temeljne pripombe, ki so bile predložene v naši razpravi na seji Zbora občin republiške skupščine dne 24. 9. 1975 kot skupna stališča vseh pomurskih občin. Osnutek plana ureja vsa bistvena vprašanja, ki so pomembna za nadaljnji razvoj republike kot celote in za planiranje lastnega razvoja vseh nosilcev v planskem obdobju od 1976 do 1980. Skupni interesi in cilji družbenega razvoja, kakor tudi temeljne naloge na posameznih področjih skupne politike, pa tudi konkretne naloge in smernice za uresničitev ciljev do leta 1980 so dobro zastavljene.

Na predlog Izvršnega sveta občinske skupščine pa so vsi zbori omenjenega dne sprejeli še nekatere dopolnitve k osnutku družbenega plana Slovenije:

Na strani 10, v točki 1.3.7 naj se v prvi vrsti zadnjega odstavka za besedami »Kulturna skupnost Slovenije bo« doda besedilo: »skupno z občinskimi kulturnimi skupnostmi pospeševala« in tako dalje.

Na strani 13 naj se na koncu šestega odstavka za besedami »izgradnja domov za učence in študente« doda naslednje besedilo: »Izobraževalna skupnost Slovenije naj določi tudi kriterije za ustvarjanje enakih pogojev, kar naj bi še posebej veljalo za nerazvita območja«.

Prav tako naj se na 13. strani na koncu osmega odstavka za besedami »Samoupravna interesna skupnost socialnega skrbstva« doda naslednje besedilo: »Izdelala in uporabljala bo merila za zbiranje in prelivanje solidarnostnih sredstev, ki bodo zagotavljala enako obremenitev dogovorjenih virov v območju Socialistične republike Slovenije«.

Na 15. strani naj se v četrti vrsti drugega odstavka prve alinee za besedami »in gospodarskih dogajanj« dodajo besede: »informacijski sistem znanstvenih raziskav«. Ostalo besedilo se nadaljuje.

Na strani 20 naj se v 11. vrsti črta besedilo »ter na postopno zmanjševanje deleža družinskih izdatkov za prehrano in izboljšanje kakovosti prehrane«. Predpostavljamo, da se hrana v tem obdobju ne bo pocenila in da kmetijstvo ne more biti tista panoga gospodarstva, ki naj bi v večji meri kot druge panoge prispevala k stabilizaciji gospodarstva in k povečanju življenjskega standarda.

Na strani 20 naj se v šesti vrsti predzadnjega odstavka doda stavek oziroma naj se ta stavek pravilno glasi: »Vinogradniška obnova bo potekala v skladu s programiranim razvojem vinogradništva«. Ostalo besedilo ostane.

Na 26. strani naj se v 11. vrsti pete alinee za besedami »pospeševanje izvajanja« doda besede »komasacij in melioracij«, kar utemeljujemo s tem, da predvidevamo, da bomo v severovzhodni Sloveniji komasirali in meliorirali približno 17 000 ha slabših kmetijskih zemljišč, ki bodo služila za večjo proizvodnjo hrane, posebej pa še za proizvodnjo sladkorne pese za novo tovarno sladkorja v Ormožu.

Na 26. strani naj se črta zadnji odstavek prve alinee in nadomesti s primernejšim besedilom, ker instrument prometnega davka ne more biti ukrep za doseganje ciljev socialne politike.

Ob tem vsem menimo, da bo potrebno sprejeto politiko skladnejšega regionalnega razvoja dosledno uresničevati tudi preko tega dokumenta, namreč preko družbenega plana. Tudi v tem dokumentu bi bilo potrebno čvrsteje opredeliti razvoj, ki ga bomo v tem obdobju dosegli na manj razvitih območjih, na primer: rast števila zaposlenh, družbenega proizvoda, narodnega dohodka in še nekatera druga merila s področja družbenih dejavnosti. Podobna merila so namreč sprejeta tudi v okviru Jugoslavije za pospešen razvoj manj razvitih pokrajin in republik. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala tovariš Štrakl! Nadaljuje Silvo Sorč, delegat iz Idrije!

Silvo Sorč: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi razprave v Zboru združenega dela Skupščine občine Idrija o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je skupina delegatov občine Idrija za Zbor občin Skupščine SR Slovenije, glede na družbeni

pomen rudnika živega srebra v Idriji in na njegovo težko ekonomsko situacijo zaradi nizkih cen živega srebra na trgu, izoblikovala stališče, da je treba v osnutku družbenega plana razvoja nakazati mesto in perspektivo rudnika v Idriji.

Rudnik živega srebra Idrija je edini tovrstni rudnik v Jugoslaviji. Njegova proizvodnja dosega 6 % svetovne proizvodnje te kovine. Na domačem trgu proda le 10 do 20 % svoje proizvodnje, zato je močno odvisen od nihanja svetovnih cen. V zadnjem petletnem obdobju so cene živega srebra padle, v letu 1975 zaradi padca potrošnje celo na polovico cen, doseženih v letu 1974. Zaradi tega je rudnik v letu 1975 posloval z izgubo in takšen rezultat pričakuje tudi v letu 1976. Glede na padec potrošnje živega srebra v svetu ni mogoče pričakovati v kratkem bistvenejšega povišanja cen. Rudnik živega srebra zaposluje preko 900 delavcev in je zaradi resnosti svoje ekonomske situacije pristopil k iskanju dolgoročnih in kratkoročnih rešitev. Z elaborati o rudarski dejavnosti je ugotovil, da zaradi specifičnosti rudišča ne more znižati svoje lastne cene na nivo svetovnih tržnih cen.

Delavci v združenem delu v idrijski občini ugotavljajo, da rešitev tega problema presega okvire občine in je zato potrebno definirati družbeno pomembnost te proizvodnje in zagotoviti normalno poslovanje te organizacije združenega dela.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Sorč! Nadaljuje Franc Krnel, delegat iz občine Nova Gorica!

Franc Krnel: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V razpravah, ki so potekale v območju občine Nova Gorica in ki jih je verificirala skupina delegatov za Zbor združenega dela in skupina delegatov za Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije iz območja Ajdovščine in Nove Gorice dne 8. 7. 1976 v Novi Gorici, so se izoblikovale naslednje pripombe:

Ugotavlja se, da je v vseh dosedanjih republiških dokumentih maloobmejni promet opredeljen zgolj deklarativno. Dejstvo je, da predstavlja maloobmejni promet visoko postavko deviznega priliva od turizma v Socialistični republiki Sloveniji. Glede na to bi bilo potrebno opredeliti in konkretizirati ukrepe za razvoj maloobmejnega prometa iz treh vidikov:

1. Trgovina kot nosilec maloobmejnega prometa je v dokaj neugodnem položaju že od leta 1972. Je praktično investicijsko nesposobna, po drugi strani pa ji primanjkuje trajnih obratnih sredstev. Če hočemo še v nadalje povečevati maloobmejni promet, bi bilo potrebno opredeliti konkretne instrumente za razvoj trgovine.

2. V okviru maloobmejnega prometa so tudi možnosti za sodelovanje in povezovanje gospodarstva v trajno gospodarsko sodelovanje in kooperacijo.

3. Za večanje maloobmejnega prometa bo potrebno razmisliti o reviziji tržaškega, videmskega in goriškega sporazuma.

Predloženi osnutek družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 premalo ali pa sploh ne upošteva nekaterih določil sporazuma z Italijo, ki je bil sklenjen leta 1975. Ob tej priložnosti moram opozoriti zlasti na naslednje:

1. V planu ima pomembno mesto energetika. Glede na do sedaj neizkoriščeni potencial reke Soče in na sporazum z Italijo je potrebno vnesti v repub-

liške planske dokumente hidroelektrarni Solkan in Kobarid ter ureditev pogojev za namakalni sistem v sosednji Italiji, kot to določa sporazum.

2. Posebno mesto v sporazumu zavzema prometna infrastruktura, kjer je zlasti poudarjeno, da bosta obe strani podpirali razvoj obmejnega prometa in boljše povezave italijanskega cestnega omrežja z omrežjem na območju Jugoslavije. Zato menimo, da bi morali ob obravnavanju navedenih dokumentov upoštevati tudi avtocesto Nova Gorica—Razdrto. Ob gradnji predvidenih prometnih povezav je že dalj časa v razpravi tudi gradnja skupnega transportnega terminala v Vrtojbi, ki bo služil ne samo območju Nova Gorica, marveč širši regiji in pospeševal tudi mednarodno izmenjavo.

3. Glede železniškega transporta za račun tretjih držav mora plan opredeliti naloge, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije ob obravnavi gospodarskega sodelovanja s sosednjimi državami.

4. Glede na potres, ki je zajel naše območje, bi po našem mišljenju moral srednjeročni plan razvoja Slovenije vsebovati tudi ukrepe za odpravo posledic na prizadetih področjih.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Krnel! Nadaljuje Maks Popelar, delegat občine Sevnica!

Maks Popelar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine občine Sevnica in vsi zbori Skupščine občine Sevnica so na sejah dne 30. 6. 1976 in pa 9. 7. 1976 razpravljali o predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 ter ugotovili, da je pripomba, predlagana k osnutku dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, da se v 15. členu le-tega vstavi med besede »ftal« in »janhidrid in umetne smole« »še »forforal, forforilni alkohol«, sicer upoštevana, hkrati pa se ugotavlja, da ta pripomba ni upoštevana v osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 v poglavju II v točki 2.8, »Surovinske osnove«.

Zato Izvršni svet Skupščine občine Sevnica, vsi zbori Skupščine občine Sevnica in skupina delegatov za Zbor občin SR Slovenije predlagajo, da se uskladi besedilo osnutka družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 s predlogom dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in se upošteva pod točko 2.8, »Surovinske osnove« ob izgradnji nekaterih najvažnejših proizvodnih zmogljivosti tudi področje forforala in pa forforilnega alkohola. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Nadaljuje Franc Svetelj, delegat občine Kamnik.

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tudi vsi trije zbori kamniške občinske skupščine so obravnavali predlog dogovora o temeljih srednjeročnega plana razvoja SR Slovenije do leta 1980. Prav tako je sedaj v razpravi osnutek plana in samoupravni sporazumi v gospodarski infrastrukturi, ki jih te dni podpisujejo delovni ljudje. Moram povedati, da naši delegati in delovni ljudje povsem podpirajo temeljna izhodišča srednjeročnega plana razvoja naše republike do leta 1980. V razpravah pa je bilo izrečenih precej pripomb o tem, da manjkajo posamezne bilance sredstev, stopnje oziroma delež dohodka delovne organizacije, ki bi bil namenjen za izgradnjo posamezne infrastrukture, na primer nafte, plina, PTT in tako dalje.

Posebno veliko pripomb pa je bilo k sporazumu o razvoju železniškega prometa v Sloveniji, saj je skoraj 6 tisoč delovnih ljudi, ki so doslej sprejemali te sporazume v naši občini izrazilo pripombe, da ta sporazum in seveda tudi osnutek srednjeročnega plana naše republike povsem izpušča ta problem lokalnih železniških prog na območju Slovenije. Menimo, da je treba ta problem bolj celovito obravnavati v okviru celotne prometne infrastrukture. V tem pogledu je bila tudi v ljubljanski regiji dana pobuda, da bi se formirala posebna skupnost za promet na tem področju. Predvsem pa je potrebno v srednjeročnem planu predvideti vključitev teh prog v javni promet oziroma zagotovitev normalnega poslovanja tudi na teh progah. Mislim, da je bil v tem smislu pred nedavnim dan tudi odgovor republiškega izvršnega sveta na delegatsko vprašanje.

Največ pripomb v sedanji javni razpravi pa je bilo danih glede zagotavljanja materialnih pogojev za razvoj usmerjenega izobraževanja. Izhajajoč iz dokumentov, kongresov Zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije menimo, da se to področje prepočasi razvija. Zlasti v zadnjem času ugotavljamo, da so nekatere pozitivne pobude in predlogi naleteli na določeno omejitev glede realizacije. Tako so bili recimo v nekaterih občinah ljubljanske regije, v Kamniku, Kočevju in drugje, speljani referendumi za gradnjo objektov za usmerjeno izobraževanje. To je, delovni ljudje so se zavestno s samoprispevkom odrekli dela svoje osebne porabe, kot je danes omenil v razpravi tovariš Marinc, in bodo to osebno porabo vložili v razvoj družbenega standarda. Samo naša naloga pa je, da s srednjeročnim planom omogočimo, da bodo te naloge tudi realizirane, ker bodo drugače delovni ljudje dolga leta zbirali ta sredstva, učinka pa ne bo.

Vemo, da je letošnji vpis v gimnazije presegel vsa predvidevanja oziroma da se razvija povsem v nasprotno smer, kot smo pričakovali. Konkretno v naši občini imamo sedaj največji vpis po vojni na gimnazijo, čeprav smo rekli, da gimnazija ne izobražuje naših ljudi za proizvodnjo, pač pa za nadaljnje šolanje. Če se bo to naslednja leta tako nadaljevalo, potem je jasno, da se povsem odmikamo od tiste smeri, ki smo jo politično zastavili na X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije in s podporo dokumentu o razvoju usmerjenega izobraževanja v naši republiki.

Zato podpiramo predlog Republiške izobraževalne skupnosti oziroma njene skupščine, da naj bi delež za družbene dejavnosti v družbenem proizvodu znašal okoli 13 %, kot je predlagala že tovarišica delegatka iz Ribnice, in da naj ima v tem okviru prioriteto usmerjeno izobraževanje oziroma zagotavljanje materialnih pogojev za razvoj usmerjenega izobraževanja. Prav tako predlagamo, da bi proučili možnost zagotavljanja kreditov za gradnjo kapacitet na tem področju. Samo na tak način bomo tista sredstva, ki jih občani in delovni ljudje že zbirajo za te namene, tudi učinkovito naložili, drugače pa bo nastala precejšnja materialna, pa tudi politična škoda. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Nadaljuje Slavko Kržan, delegat občine Trebnje, ki bo govoril še v imenu občin Črnomelj, Metlika in Novo mesto!

Slavko Kržan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V imenu skupine delegatov naše občine in pa v imenu Skupščine Skupnosti dolenjskih občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje predlagam amandma k 7. členu dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slove-

nije za obdobje 1976—1980. Besedilo 2. odstavka 7. člena se glasi: »Poleg tega pa bodo občine združevale dodatna sredstva na podlagi posebnih samoupravnih sporazumov v okviru samoupravne interesne skupnosti za ceste«. Menimo, da je ta stavek odveč in da je prav, da se črta.

V dosedanjih razpravah o srednjeročnem razvoju magistralnih in regionalnih cest je bila v naši občini, kakor tudi v dolenjski regiji, dana široka podpora planiranemu razvoju, kakor tudi finančnemu programu za uresničevanje tega razvoja. Vendar je bila v dosedanjih osnutkih dokumentov, to je v osnutku dogovora o temeljih plana in v planu razvoja magistralnih ter regionalnih cest dana tudi sprejemljiva finančna konstrukcija, in sicer so bila predvidena sredstva od zvišanja cene plinskega olja, od prerazdelitve prometnega davka od pogonskih goriv, od javnega posojila za ceste in od inozemskih kreditov. Tudi osnutek dogovora o temeljih plana Socialistične republike Slovenije ni predvideval drugačnih virov. Po predlogu dogovora pa naj bi občine poleg prej navedenih virov združevale še dodatna sredstva na podlagi posebnih samoupravnih sporazumov. Menimo, da je glede na potrebo po izgradnji lokalnih cest nemogoče združevati sredstva v ta namen, pač pa jih bo treba v vseh občinah — najbrž to ni primer samo v Trebnjem in ostalih občinah na Dolenjskem, ampak tudi drugod, zbirati za lokalne ceste. Zato naj bi se v 7. členu, ki govori o posebnem programu razvoja in modernizacije cest, ta odstavek črtal.

Predlagamo, da bi zbor o tem razpravljal! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kržan! K besedi se je javil še tovariš Ivo Miklavčič, predsednik Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja ter varstvo okolja.

Ivo Miklavčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja je razpravljal o osnutku družbenega plana razvoja Slovenije za obdobje 1976 do 1980 ter sprejel s svojega delovnega področja nekatera stališča, mnenja in pripombe, ki smo jih delegati prejeli kot gradivo za današnjo sejo. Glede na socialni in družbenoekonomski pomen stanovanjskega gospodarstva kot celote želim stališča Odbora v razpravi delno obrazložiti.

Hkrati ko se pripravljamo na sprejem družbenega plana razvoja Slovenije, se zaključuje tudi delo pri izdelavi srednjeročnega programa razvoja stanovanjsko-komunalnega gospodarstva Slovenije v okviru samoupravnih interesnih skupnosti. Kljub intenzivni stanovanjski gradnji v preteklem obdobju, še posebno od leta 1973 dalje, smo priča stalnemu pojavu novih stanovanjskih potreb, ki nastajajo zaradi naravnega in migracijskega prirasta prebivalstva in gospodinjstev, zaradi razdelitve večjih gospodinjstev v manjša, zaradi nadomestitve stanovanjskega sklada, rasti življenjskega standarda ter zaradi neenakomerne razporeditve obstoječih stanovanj v odnosu do velikosti in števila gospodinjstev. Večina potreb pa nastaja zaradi ekonomskega razvoja, zaposlovanja in urbanizacije.

Osnutek srednjeročnega plana postavlja v stanovanjski dejavnosti za poglavitno nalogo zmanjšati stanovanjski primankljaj, prilagoditi nadaljnjo gradnjo potrebam novih gospodinjstev in nadomeščanju ter izboljšanju kvalitete stanovanj. Na teh osnovah bodo samoupravne stanovanjske skupnosti združile sredstva za usmerjeno gradnjo najmanj 65 000 stanovanj.

Osnove za srednjeročni program samoupravnih stanovanjskih skupnosti v občinah pa so celo za 15 % višje od osnov, navedenih v družbenem planu Slovenije. Samoupravne stanovanjske skupnosti planirajo namreč več kot 75 000 stanovanj za srednjeročno obdobje.

Za uspešnost realizacije stanovanjske graditve v srednjeročnem obdobju so pomembna nadaljnja prizadevanja za racionalizacijo graditve, ki mora zagotoviti predvsem relativno znižanje cene. Zato bo potrebno podpirati in sprejemati tiste oblike racionalizacije, ki bodo zagotovile najbolj racionalno gradnjo in ustrezne učinke pri uporabi stanovanj. V tem smislu je že oblikovan amandma k dogovoru o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije, ki ga je predložil Izvršni svet na današnji seji.

Ko se odločamo za najmanj 65 000 stanovanj, se moramo zavedati, da so poleg sredstev za gradnjo stanovanj potrebna pomembna sredstva za izgradnjo komunalnih naprav ter spremljajočih objektov družbenega standarda, varstva, vzgoje, izobraževanja, drugih oblik socialnega varstva ter za objekte osnovne preskrbe.

Zaostajanje pri izgradnji komunalnih naprav in spremljajočih objektov nam povzroča velike probleme, zato moramo zagotoviti skladnost izgradnje stanovanjskih sosesk in naselij. Potrebna bodo prizadevanja, da bi zgradili čim več stanovanj, saj izgradnja 65 000 stanovanj pomeni zaostajanje rasti, ki naj bi bila višja od rasti družbenega proizvoda, pomeni nizko udeležbo naše republike v planu Jugoslavije, ki predvideva izgradnjo 820 000 stanovanj. 65 000 stanovanj pomeni 7,9 % delež v jugoslovanski planirani izgradnji, udeležba gospodarstva Slovenije v Jugoslaviji pa znaša okrog 10 %, zaposlenih 14 %, udeležba stanovanjskega sklada pa okoli 9 %.

Pospeševanje stanovanjske graditve ni le temeljni dejavnik socialno-ekonomske rasti in rasti življenjskega standarda, temveč pomemben dejavnik večje proizvodnje in zaposlovanja ne le v neposredni stanovanjski graditvi, temveč tudi v številnih drugih gospodarskih panogah. Pomembno je, da v stanovanjski graditvi uporabljamo predvsem domače surovine in proizvode, kar tudi vpliva na razvoj gospodarskih panog, ki proizvajajo izdelke trajne potrošnje. Povezanost stanovanjske graditve z ostalimi sektorji gospodarstva je torej izredno pomembna. Analize so pokazale, da je v enoti finalnega izdelka stanovanjske graditve, v enoti dinarja 0,62 dinarja ali 62,6 % vrednosti panog gospodarstva izven gradbeništva. Največji dobavitelji gradbeništva so industrija gradbenega materiala, lesna industrija, črna metalurgija, kovinska industrija, elektroindustrija in ostale industrije.

Vplivi stanovanjske graditve na proizvodnjo industrijskih proizvodov trajne porabe, ki se uporabljajo v gospodinjstvu so zelo pomembni za gibanje v gospodarstvu. V podatkih za leto 1974 ugotavljamo, da je stanovanjska graditev in opremljanje stanovanj z industrijskimi proizvodi trajne porabe v Sloveniji vplivala na skupno proizvodnjo v celotnem gospodarstvu v višini 11 230 milijonov dinarjev. Planirana izgradnja stanovanj v srednjeročnem obdobju bo letno inducirala skupno proizvodnjo v višini 12 970 milijonov dinarjev, ta proizvodnja pa bo zaposlovala v celotnem gospodarstvu okoli 87 000 delavcev. Poleg tega, da predstavlja stanovanje najpomembnejšo dobrino življenjskega standarda delovnih ljudi in občanov, moremo trditi, da tudi na ta način vpliva na življenjski standard. Ni realno, da bi sredstva za stanovanjsko graditev ocenjevali kot izdatek zaradi nekih potreb, temveč jih je treba ocenjevati kot pomemben vir ugodne ekonomske konjunkture. Realizacija predvidenih nalog v stanovanjski graditvi

pomeni tudi realizacijo ciljev, predvidenih v osnutku družbenega plana razvoja Slovenije glede nadaljnjega dinamičnega razvoja gospodarstva.

Za realizacijo planiranega razmerja 70 % : 30 % v korist družbene gradnje bo potrebno s samoupravnimi sporazumi zagotoviti čim večji vpliv delovnih ljudi, da bodo samoupravne stanovanjske skupnosti zagotovile tako usmeritev sredstev, da bomo lahko še naprej reševali stanovanjska vprašanja udeležencev narodnoosvobodilne borbe, delavcev z nizkimi dohodki, starejših in delovno nesposobnih občanov ter mladih družin. Upravičeno se pričakuje, da bodo tudi v bodoče zasebniki velik del svojih osebnih sredstev namenjali za stanovanjsko graditev in za reševanje svojih stanovanjskih vprašanj, tako z gradnjo stanovanj, individualnih hiš kot z nakupom stanovanj v etažni lastnini. Nakazana je oblika angažiranja zasebnih sredstev tudi pri pridobitvi družbenih najemnih stanovanj. S predlagano dopolnitvijo, da je potrebno zasebna sredstva angažirati tudi pri uporabi družbenih stanovanj, in seveda z realizacijo te določbe bi se približali zahtevi, da bi iz stanarin zagotovili enostavno reprodukcijo sklada hiš. Kljub temu, da se v posebni alinei navaja postopno uvajanje stroškovnih stanarin, je potrebno tudi pri oblikah angažiranja zasebnih sredstev nakazati možnost angažiranja zasebnih sredstev pri uporabi stanovanj.

Predlog Odbora, da se del sredstev za stanovanjsko graditev nameni za financiranje izgradnje komunalnih naprav in stanovanjskih naselij, izhaja iz ugotovitev, da je sistem financiranja komunalnih naprav neizdelan, da ceno stanovanj bremenijo stroški vseh vrst komunalnih naprav, od primarnih do naprav kolektivne komunalne potrošnje ter da bi s tem odpravili izredno različne načine financiranja tega področja. Mnenja o tem so še vedno različna. Predvsem da to ne bi smelo bremeniti planiranega prispevka 6 % od bruto osebnih dohodkov. Morali bi se dogovoriti za višjo stopnjo. Taka delna usmeritev stanovanjskih sredstev za financiranje komunalnih naprav pa bi delno razbremenila ceno stanovanj.

Odbor je predlagal nekatere pripombe še k poglavjem o temeljnih nalogah na področju urejanja prostora in varstva okolja, prometa, vodnega gospodarstva in modernizacije gospodarstva ter prestrukturiranja predelovalnih dejavnosti ter k tretjemu delu, »Smernice in okviri za ukrepanje Socialistične republike Slovenije«, v takem smislu, kot je predlagal delegat občine Celje.

Predlagamo, tako kot je že v poročilu zapisano, da zbor sprejme osnutek družbenega plana razvoja Slovenije za obdobje 1976 do 1980, prav tako tudi predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije, posebno še, ker je z dopolnitvami k 9. in 20. členu predloga dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije za obdobje 1976—1980 Izvršni svet v amandmajih, ki jih je predložil danes, upošteval sugestije Odbora. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Miklavčič! Nadaljuje tovariš Stanko Juršič, delegat občine Lendava!

Stanko Juršič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V amandmajih k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana razvoja SR Slovenije od 1976—1980 je Izvršni svet delno upošteval amandmaje, ki sta jih poslali skupini delegatov Zbora združenega dela in Zbora občin občinske skupščine Lendava. Ni pa dosežena popolna skladnost med dogovorom o temeljih in samoupravnim sporazumom Interesne skupnosti za nafto in plin. Če se bodo v Lendavi rafinerijske kapacitete do leta 1981 povečale na 1 200 000 ton,

potem ne bo možno v Lendavi leta 1980 proizvesti 840 000 ton derivatov za slovenski trg. To ostane odprto za razmišljanje.

K dogovoru o temeljih srednjeročnega plana razvoja naj povem kot poročevalec Odbora za finance Zbora občin, da Odbor predlaga amandma k predlogu odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980. V besedilu odloka naj se v tretji vrsti za letnico 1976—1980 postavi pika, ostalo besedilo pa črta. Odbora menita, da glede na pripombe, mnenja in stališča delovnih teles ter pripombe skupin delegatov in občinskih skupščin ni mogoče vztrajati pri nespremenjenem besedilu dogovora z dne 9. junija 1976, kot to piše v prvotnem aktu.

V osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 pa menim, da bi moral biti omenjen na strani 22 pod točko 2.8.3, v drugem odstavku poleg proizvodnje navedenih kemičnih surovin vsekakor tudi formalin, ker predstavlja s 125 000 tonami v republiki eno od najbistvenejših kemikalij za nadaljnji razvoj. Predvsem je to osnovna surovina za večino umetnih smol, ki so omenjene, medtem ko formalin kot bazna surovina ni omenjen.

V tabeli na strani 33 je prikazana proizvodnja važnejših industrijskih proizvodov. Če spadajo med kemične proizvode alkalije, umetne mase, kemična vlakna, spadata med te tri vsekakor kot bazni kemični surovini metanol s 165 000 tonami in formalin s 125 000 tonami. Obe snovi sta pogoj za to, da lahko realiziramo proizvodnjo umetnih mas v višini 60 000 ton.

V dogovoru o temeljih je rečeno, da bo Polikem povečal proizvodnjo smol za 60 000 ton. V 60 000 tonah pa je bilo dogovorjeno v Gospodarski zbornici, da je povečava vseh umetnih smol. Mednje spadajo tudi lepila, ki smo jih samo v Lendavi proizvedli več kot 26,8 tisoč ton v letu 1975. Ker se je samo teh umetnih smol v Lendavi toliko proizvedlo, je verjetno napaka v številki, kajti proizvedli smo še druge vrste umetnih smol, iplasa, donita itd. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljuje tovariš dr. Srečko Koren, predsednik Skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije!

Dr. Srečko Koren: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati občinskih zdravstvenih skupnosti so me na seji Skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije dne 9. 7. 1976 pooblastili in zadolžili, da na vaši današnji seji podam dodatno obrazložitev k našim predlogom za spremembo in dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije in k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

V organih zdravstvenih skupnosti sta bila oba dokumenta temeljito obravnavana in predlagani so bili spreminjevalni in dopolnilni predlogi v obliki amandmajev, ki so bili posredovani z obrazložitvijo tako Skupščini kakor tudi Izvršnemu svetu.

Pri tem je potrebno poudariti, da so se delegati zavedali svojih obveznosti in dolžnosti, ki jih imajo zdravstvene skupnosti v srednjeročnem obdobju pri povečanju produktivnosti skupnega družbenega dela, obrambne sposobnosti prebivalstva ter socialne varnosti in življenjske ravni delovnih ljudi.

K obema planskima dokumentoma podajam še naslednje dopolnitve obrazložitev predlaganih amandmajev Zdravstvene skupnosti Slovenije:

Predlog dogovora o temeljih družbenega plana družbenim dejavnostim ne daje zadostnih in konkretnih usmeritev v srednjeročnem obdobju, medtem ko

je taka usmeritev zelo konkretna za področje gospodarskih dejavnosti. S tem se ustvarja videz, kot da družbene dejavnosti za celotno družbeno reprodukcijo niso tako pomembne in da se jih obravnava še vedno kot obliko porabe, ki jo je potrebno uokviriti, ne glede na njihov prispevek k ustvarjanju materialnih dobrin.

Težko sprejemljivo je tudi določilo dogovora, po katerem je potrebno samoupravne sporazume o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti prilagoditi z družbenim planom dogovorjeni politiki, kar bi v bistvu pomenilo, da so samoupravni sporazumi izvedbeni akti, s katerimi je potrebno konkretizirati in realizirati z družbenim planom zastavljeno politiko.

Delegati Zdravstvene skupnosti Slovenije so mnenja, da bi bilo potrebno v dogovoru o temeljih plana, tako kot pove sam naslov tega dokumenta, določiti temeljna izhodišča ter vsebinsko usmeritev za izdelavo družbenih planov, pri tem pa upoštevati politiko, za katero so se delovni ljudje sporazumeli v svojih samoupravnih sporazumih.

Če bi sprejeli predlog v osnutku družbenega dogovora, bi to pomenilo podrejanje samoupravnih sporazumov družbenemu planu, kar pa vsekakor ne more biti postavljena kot zahteva, pač pa je lahko le v smislu usklajevanja v sistemu srečujočega planiranja. Tudi odločitev, da se samoupravni sporazumi za področje družbenih dejavnosti sklepajo šele po sprejetju družbenih planov, kaže na določeno tendenco podrejanja samoupravnih sporazumov že sprejetim odločitvam in politiki, začrtani v družbenih planih.

Besedilo 6. odstavka 22. člena dogovora po mnenju zdravstvenih skupnosti ne predstavlja materije, ki bi spadala v tako pomemben akt, ker gre pri tem za finančno metodologijo, ki pa je povsem proračunsko naravnana. Samoupravne interesne skupnosti se morajo v procesu svobodne menjave dela dogovoriti o financiranju programov in ne o posameznih kalkulativnih elementih, kot so osebni dohodki, materialni stroški, zakonske in druge obveznosti in tako dalje. Sprejem takega besedila vsekakor ne bi prispeval k spremembam na področju financiranja samoupravnih interesnih skupnosti, tako kot je to predvideno v ustavnih dokumentih, pa tudi v osnutku zakona o združenem delu. Naš amandma pomeni v bistvu kompromis med tekstom 22. člena predloga dogovora in že sprejetimi stališči, ki jih je sprejela Skupščina Zdravstvene skupnosti Slovenije na seji obeh zborov 12. maja tega leta, ki pa niso bila v celoti upoštevana. V razpravi so se namreč delegati zavzemali za konkretne usmeritve, ki bi jih moral ta dokument določiti posameznim družbenim dejavnostim, in ne za splošne usmeritve za vse družbene dejavnosti, kot je to primer v sedanjem tekstu amandmaja. Prav zaradi tega tudi ne vztrajamo pri sprejemu predlaganega besedila v celoti, pač pa le pri bistvenih in najpomembnejših določilih, ki so razvidna iz obrazložitev. Pri tem je bilo še posebej poudarjeno, da so podpisniki družbenega dogovora med seboj enakopravni in da je pristop k družbenemu dogovoru stvar svobodne in prostovoljne odločitve vsakega posameznega podpisnika.

Osnutek družbenega plana postavlja po mnenju delegatov zdravstvenih skupnosti pravilno izhodišče, da je potrebno v naslednjem srednjeročnem obdobju dati prednost predvsem tistim dejavnostim, ki v največji možni meri prispevajo k povečanju družbenega proizvoda celotnega gospodarstva in k produktivnosti celotnega družbenega dela. Konkretizacija tega načela pa ni povsem dosledna, ker področju zdravstva ne pripisuje izredno velikega pomena, ki ga

ima zdravstvo pri celotni družbeni reprodukciji, ker s svojo specifičnostjo ne prispeva samo k materialni, pač pa tudi k biološki reprodukciji.

Dejstvo, da zdravstveno varstvo, in v okviru njega niti preventivno niti osnovno zdravstveno varstvo, ni vključeno v prioritetne naloge, ki jih osnutek družbenega plana daje usmerjenemu izobraževanju, raziskovalni dejavnosti in nekaterim kulturnim dejavnostim, kaže na to, da predlagatelj ni upošteval, da sta predvsem preventivno in osnovno zdravstveno varstvo temeljna pogoja za zdravo življenje in okolje in da lahko bistveno prispevata k proizvodnji in k povečanju produktivnosti celotnega družbenega dela.

Zdravstvene skupnosti Slovenije se zavedajo temeljnih nalog na področju zdravstva in gospodarske stabilizacije. Prepričane pa so, da brez dobro organiziranega, racionalnega in uspešnega zdravstvenega varstva, zlasti aktivnih zavarovancev, tega ne bo mogoče doseči. Prav zaradi tega predlagamo, da bi morala sredstva za potrebe zdravstvenega varstva rasti vzporedno z rastjo družbenega proizvoda, čeprav rastejo potrebe zdravstvenega varstva praviloma hitreje, in to ne samo pri nas, ampak v vseh razvitejših državah.

Iz predloga samoupravnega sporazuma o temeljih planov zdravstvenih skupnosti, ki so jih v večji meri občinske zdravstvene skupnosti že sprejele, izhaja konkretna opredelitev, da bi bilo potrebno za zadovoljitev že sprejetih pravic, ki so si jih delovni ljudje na področju zdravstva samoupravno zagotovili, predvideti poprečno rast sredstev za področje zdravstva po stopnji 6,2 %, kar je nekoliko izpod planirane rasti družbenega proizvoda. Ocene sedanjega stanja o ravni zdravstvenega varstva, ki govorijo o tem, da so vsi prebivalci v SR Sloveniji zdravstveno zavarovani, kar naj bi bil dokaz velikih dosežkov na področju zdravstva, niso povsem točne. Pri tem gre namreč le za dosežene pravice, ki pa ne morejo biti povsem realizirane zaradi pomanjkanja zdravstvenih kadrov (v osnovni in preventivni zdravstveni službi manjka okoli 500 zdravnikov in 2500 medicinskih sester, zaradi neustreznih prostorov in opreme v osnovni in preventivni zdravstveni službi tudi za potrebe borcev NOV, zlasti v manj razvitih območjih in na podeželju, ter neustreznih prostorov Medicinske fakultete, ki pogojujejo stalno omejevanje vpisa. Gradnja fakultete je v zaostanku, celotno obveznost pa so prevzele zdravstvene skupnosti. Naslednji razlog so nedokončane investicije v regionalnih bolnišnicah Maribor, Nova Gorica in Koper, kar pogojuje pomanjkanje ustreznih bolniških postelj in odklanjanje pacientov. Vzroki pa so seveda tudi povečane zahteve celotnega prebivalstva, ki zahteva povečanje in izboljšanje zdravstvenih storitev, potrebe po večjih sredstvih za splošni ljudski odpor s področja zdravstva, samoupravno sprejete odločitve o obsegu in kvaliteti zdravstvenega varstva, določene s samoupravnim sporazumom in z odločitvijo o izenačitvi pravic iz zdravstvenega varstva delavcev in kmetov z referendumom iz leta 1972.

Dejstvo je, da se praviloma povečujejo zdravstvene storitve in denarna nadomestila v pogojih slabših gospodarskih rezultatov oziroma da se storitve ne oziraje se na gospodarsko situacijo povečujejo, da so zaradi stalnega povečevanja zdravstvenih storitev, povečanja porabe zdravil in zviševanja materialnih stroškov zdravstvene skupnosti ob limitiranih sredstvih dohodkov stalno na robu deficitarnega poslovanja in da se prav zaradi tega tudi osebni dohodki zdravstvenih delavcev ne povečujejo vzporedno z drugimi dejavnostmi, zlasti pa ne z gospodarstvom. Sedanje stanje kaže na zaostajanje v primerjavi z gospodarstvom za več kot 10 %. Če bodo sprejete končne odločitve, po katerih naj bi sredstva za zdravstveno varstvo naraščala za okoli 18 % izpod rasti družbenega

proizvoda, torej s porastom le za 5,2 % poprečno letno, bodo bistveno prizadete pravice s področja zdravstvenega varstva.

Za ohranitev sedanje ravni zdravstvenega varstva, ob upoštevanju stalnega porasta storitev, bi bilo potrebno odločneje ukrepati za racionalizacijo porabe v zdravstvu, boljšo organizacijo dela in za drugo, kar morajo opraviti zdravstvene organizacije tudi sicer. Zagotoviti je treba dopolnilna sredstva iz čistega dohodka organizacij združenega dela, povečati in spremeniti sistem prispevkov in participacije k posameznim storitvam in stroškom zdravstvenega varstva, kar pa pomeni zmanjšanje oziroma omejitev sistema solidarnosti, zmanjšati pravice, ki so jih delovni ljudje sprejeli s samoupravnimi odločitvami, kar bi prav gotovo negativno vplivalo na prispevek, ki naj bi ga zdravstvo dalo k naporom za gospodarsko in družbeno stabilizacijo. O vseh teh ukrepih pa morajo reči svojo besedo delovni ljudje sami, ker gre za pravice, ki niso zagotovljene in dane z zakonom, ampak so samoupravno sprejete, zaradi česar jih je potrebno upoštevati prav tako kot zakonske tudi v družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Koren! K besedi se je javil še Danilo Sbrizaj, delegat občine Ljubljana-Šiška!

Danilo Sbrizaj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Naša skupina delegatov za Zbor občin je sicer poslala pismene pripombe oziroma stališča. Razpravljal bom le v zvezi s predlogi glede sredstev za usmerjeno izobraževanje.

Tudi naša skupina se je strinjala s tem, da je treba bolj precizno določiti, kakšen naj bo delež skupne porabe. Strinjamo se s tem, kar je danes predlagano, da naj bo okoli 13 %, pri tem pa naj bo delež za izobraževanje 2,36 %. Predlagamo pa še, da naj se bolj precizno opredeli, kdaj se bo začela reforma, vsaj srednjega šolstva, v usmerjeno izobraževanje, ker se v planu samo megleno govori o reformi usmerjenega izobraževanja. Te reforme pa še nikjer ni. V jugoslovanskem merilu kasnimo, saj smo že med zadnjimi. Kot vemo, je zaenkrat izdelan samo model za reformo srednjih šol v usmerjeno izobraževanje. Menimo, da bi bilo treba v planu povedati, v katerem 5-letnem obdobju bomo s to reformo začeli, in seveda v zvezi s tem opredeliti tudi sredstva. Skratka, gre za 2,36% delež.

Izhajali smo poleg vsega tega, kar je bilo že danes povedano, še iz nekih posebnih razlogov, ki so morda v naši občini najbolj pereči. Lansko leto smo se v naši občini srečali z zelo ekstenzivnim zaposlovanjem. Stopnja zaposlovanja je presegla republiško stopnjo in je bila seveda tudi precej nad predvidevanji resolucije o družbenem razvoju. Pri tem se pojavlja značilnost, da imamo zaposlenih veliko delavcev iz drugih republik. Hitra rast prebivalstva zaradi novih stanovanjskih sosesk ustvarja velik delež mladine. Pred leti je bil pritisk le na otroške vrtce in na osnovne šole, danes pa je tudi že na srednje šole. Edine srednje šole, v katere se ta mladina vključuje, so zaenkrat samo gimnazije. To prihaja v čedalje večje neskladje s potrebami po najrazličnejših poklicih, za katere moramo uvažati ne samo delovno silo iz drugih republik, temveč tudi učence za poklicne šole iz drugih republik. Zaradi tega menimo, da je reforma srednjega šolstva nujna planska zahteva in bi bilo treba plan v tem smislu dopolniti.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Sbrizaj! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Želi besedo predstavnik predlagatelja? Prosim, tovariš Praznik!

Zdravko Praznik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Socialistične republike Slovenije je na sobotni seji sprejel med drugim tudi naloge glede nadaljnjega postopka pri pripravljanju oziroma finalizaciji teh planskih dokumentov. Med drugim je seveda sprejel tudi nalogo, da v naslednjih dveh dneh prouči vse pripombe, ki se nanašajo na osnutek plana, bodisi da se predlaga njegovo dopolnjevanje bodisi spremembe, in da poroča Skupščini tako o amandmajih, za katere predlaga, da se sprejmejo, kakor tudi o pripombah, ki jih glede na celovitost oziroma na uresničitev celovite družbene gospodarske politike ni moč sprejeti. Tako bodo do zasedanja skupščine vsi delegati informirani o teh predlogih.

Prav tako sem dolžan v skladu s sobotno sejo Izvršnega sveta na kratko informirati delegate o stanju, kakršno je v tej fazi pripravljanja predloga dogovora o temeljih plana.

Želim vas spomniti na karakter tega dogovora, ki je tak, da so v njem vključene vse tiste bistvene naloge družbenega in gospodarskega razvoja, ki so v tej fazi do take mere dozorele, da se lahko regulirajo po samoupravni poti in ki predstavljajo bistvene elemente v gospodarskem in družbenem razvoju republike in pri njenem učinkovitem vključevanju v širši družbeni in gospodarski razvoj.

Naj omenim, da se pri tistih nalogah, ki so bistvenega pomena za razvoj, niso pa še pripravljeni samoupravni sporazumi o temeljih planov, vključujejo v ta predlog organizacijske obveznosti oziroma kriteriji, in to zaradi tega, da bi v naslednji fazi dopolnjevanja tega predloga dogovora lahko pravočasno in vsebinsko ustrezno pripravili vse pogoje, ki bi zagotovili, da bi do naslednje faze, to se pravi do jeseni, lahko ta dogovor o temeljih dopolnili.

Moram vas spomniti na princip tako imenovanega nepretrganega planiranja, ki bo najprej, tako kaže, uveljavljen v primeru dogovora o temeljih plana in po katerem naj bi se po programu, ki ga predlaga Izvršni svet, v jesenskih mesecih zlasti razvila aktivnost na področju družbenih dejavnosti.

Prav zaradi tega, ker v tej fazi še ni samoupravnih sporazumov o temeljih planov na področju družbenih dejavnosti, seveda dogovor o temeljih, ki jih pravzaprav mora odražati, ne vsebuje nalog oziroma materialnih obveznosti s področja teh dejavnosti, ampak kot sem že prej omenil, vsebuje samo organizacijske obveznosti in pa kriterije razvoja.

Ob tej priložnosti sem dolžan dati tudi kratko informacijo o rezultatih izrekanja delavcev v zvezi s sprejemanjem materialnih obveznosti za obdobje petih let. Vsem je znano, da je bila v okviru organizacije sindikatov pravkar v teku široka družbena aktivnost, potekali so referendumi oziroma druge oblike izrekanja delavcev glede materialnih obveznosti za to 5-letno obdobje. Rezultati so do sedaj naslednji: za naloge na področju energetike se je izreklo 96 % temeljnih organizacij združenega dela, za naloge na področju premoga 89,4 %, za naloge na področju nafte in plina 88,2 %, za naloge na področju železnice 92,3 %, za naloge na področju cest 95,8 % luk 91,8 % in za PTT 94,2 %.

Iz teh rezultatov se lahko dosedanja aktivnost ugodno oceni, hkrati pa se da ugotoviti, da je delo v okviru samoupravnih sporazumov o temeljih planov in predloga dogovora o temeljih planov v republiki napredovalo tudi v kvalitetnem

smislu, da so se prav prek aktivnosti znotraj tega dogovora našle razne rešitve. Hkrati pa se ob pripravi oziroma sprejemanju dogovora o temeljih planov tudi vidi, da so prisotne še nekatere hipoteke iz preteklosti, da gre tu zlasti za nekatere razlike predvsem med producenti surovin in predelovalci, da gre za nekatere razlike, ki so posledica parcialnega obravnavanja posameznih dejavnosti itd.

Sedaj pa še nekaj besed k pripombam, ki so bile izrečene danes. Mnogi od predlogov kvalitetno dopolnjujejo osnutek tega dokumenta in jih bo, kot že rečeno, Izvršni svet prek svojih organov, prav tako pa tudi Koordinacijski odbor Sveta za družbenoekonomski razvoj in pa ekonomsko politiko, temeljito obravnaval in poročal Skupščini.

Moram pa pojasniti stališče predlagatelja zlasti k tistemu predlogu, ki je bil dan glede deleža družbenih dejavnosti v družbenem proizvodu. Moram reči, da je bilo glede tega problema mnogo razprav in dialogov. Pomembno je, da se tudi skupščinski organi o tem čimprej izrečejo, to pa zaradi tega, ker je po programu, ki je bil sprejet, neogibno, da se že v mesecu juliju sprejmejo odnosi posameznih družbenih dejavnosti do družbenega proizvoda. Opozoril bi na današnji ekspoze tovariša Marinca, iz katerega je jasno razvidno, da je delitev družbenega proizvoda, kot je navedena v osnutku planskega dokumenta, ena od predpostavk razvoja, to se pravi tako rasti gospodarstva, kakor tudi krepitve produktivnosti celotnega družbenega dela. Seveda pri krepitvi produktivnosti celotnega družbenega dela ni mišljena samo krepitev produktivnosti v materialnem smislu, ampak tudi v družbenem smislu.

Če se seveda ta predpostavka razvoja spremeni, potem je vprašljivo, če bi bilo možno startati s tem predlogom. Ena od predpostavk, kot je razvidno iz osnutka, je tudi, da se naj ne bi skupna poraba povečevala močneje od rasti družbenega proizvoda. Spričo pomembnosti posameznih nalog s področja skupne porabe za hitrejši razvoj produktivnosti celotnega družbenega dela in družbenega proizvoda pa je predlagano, da naj bi se zlasti na področju usmerjenega izobraževanja delež materialnih sredstev v družbenem proizvodu nekoliko povečal.

Če bi se sprejel predlog, da naj bi se delež družbenih dejavnosti v družbenem proizvodu povečala na 13 %, potem bi bila rast skupne porabe večja od družbenega proizvoda, to pomeni, rasla bi za okoli 7,5 % poprečno letno ob planski predpostavki rasti družbenega proizvoda za 6,4 %.

Drugo, na kar bi moral opozoriti, je to, da se po informacijah, s katerimi razpolagamo, v to usmeritev vključuje tudi večina skupščin občin s svojimi družbenimi plani in da je bila ena od predpostavk za razpravo in sprejemanje materialnih obveznosti gospodarstva v času izrekanja v preteklih dneh, da se delež družbenega proizvoda, ki bi bil namenjen za akumulacijo gospodarstva oziroma ki pomeni krepitev osnove združenega dela, poveča. Če bi krepili ostale oblike porabe, potem je razumljivo, da se ta planska predpostavka ne bi mogla realizirati.

Moram pojasniti, da gre tu za stalne prispevke, prek katerih bi se združevala sredstva znotraj samoupravnih interesnih skupnosti. Obstaja seveda tudi možnost, ne samo možnost, ampak tudi zaželeno je, da bi se čimbolj uveljavljal princip neposredne menjave dela in sredstev, to se pravi, da se v tistih primerih, kjer gre za specifične interese gospodarskih in drugih subjektov, partnerji med seboj dogovarjajo o kritju teh potreb izven teh stopenj. Znano je, da imajo nekatere gospodarske dejavnosti specifične potrebe po krepitvi usmerjenega

izobraževanja. Tu je logično, da obstajajo vsi pogoji in možnosti, da se pride do posameznih parcialnih dogovorov. Nekaj podobnega velja tudi za raziskovalno dejavnost, kjer naj bi bila prav tako uveljavljena tendenca, da se v čim večji meri doseže neposredna menjava dela in sredstev med temi organizacijami.

Če izhajamo iz teh predpostavk in nalog, ki iz teh predpostavk sledijo, potem je seveda vprašljivo, kako naloge uresničiti, če se te predpostavke spremenijo.

Glede pripomb, ki so bile predlagane k dogovoru o temeljih plana, so tudi tovariši delegati delno ugotovili, da jih amandmaji, ki jih je Izvršni svet dodatno predlagal, v glavnem vključujejo. Seveda pa se s temi amandmaji nikakor ne želi spreminjati karakter tega dokumenta. Gre za to, da ti amandmaji posegajo v tiste naloge, ki so skupnega interesa in bistvenega pomena za razvoj republike in njeno učinkovito vključevanje v Jugoslavijo, gre za to, da imajo ti amandmaji neposredna izhodišča v samoupravnih sporazumih in dogovorih, kar pomeni, da ne prejudicirajo eventualnih kasnejših samoupravnih sporazumov.

Tri pripombe, ki so bile predlagane v zvezi s tem dogovorom, mislim, da imajo svoje mesto v planu. Ena od teh pripomb se je nanašala na upoštevanje policentričnega razvoja. Opozoril bi na to, da je k prvemu členu predlagana dodatna peta alinea. Predlagatelj meni, da je s to dikcijo ustreženo predlogu, ki je bil dan v zvezi s policentričnim razvojem, oziroma da ta dikcija celo širše obravnava ta predlog.

Predložena je bila tudi pripomba za črtanje enega odstavka v 7. členu. Črtal naj bi se odstavek: »Poleg tega bodo občine združevale dodatna sredstva na podlagi posebnih samoupravnih sporazumov v okviru samoupravne interesne skupnosti za ceste«. Opozoril bi na to, da je ta obveznost fakultativnega značaja in vezana na sklepanje samoupravnih sporazumov. Marsikatera občina pa sklepa o dadatnih sredstvih v okviru svojih samoupravnih sporazumov. Zaradi tega črtanje tega odstavka pravzaprav ne bi ustrezalo dejanskemu stanju. Mogoče bi kazalo besedilo le dopolniti z besedico »nekatere«. Gotovo vse občine ne bodo, ampak nekatere občine pa bodo prav gotovo združevale dodatna sredstva. Zaradi tega bi se morda to besedilo glasilo tako: »Poleg tega bodo nekatere občine združevale dodatna sredstva na podlagi posebnih samoupravnih sporazumov v okviru samoupravne interesne skupnosti za ceste.«

Predlog glede rudnikov, mislim, da sodi v člen, ki obravnava varstvo okolja, in mislim, da je sprejemljivo, da se namesto »oziroma« vstavi »in«. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Praznik!

Tovarišice in tovariši delegati! V imenu predsedstva zbora moram pojasniti proceduro v zvezi z dogovorom o temeljih plana, da ne bi delegati mislili, da se bodo zbori že na današnji seji z glasovanjem izrekali o posameznih amandmajih.

Skupine delegatov so med razpravo pošiljale pripombe in tudi oblikovane amandmaje tako telesom Skupščine kot Izvršnemu svetu neposredno. Slišali ste, da je Izvršni svet že s svojimi dopolnitvami oziroma danes predloženimi amandmaji dopolnil predlog družbenega dogovora o temeljih. S tem je besedilo teh amandmajev oziroma dopolnitev postalo sestavni del predloga Izvršnega sveta. Pa tudi danes so bile nekatere pripombe predlagane kot pripombe, nekatere pa kot amandmaji. Značaj družbenega dogovora je v smislu ustave in v smislu zakona o družbenem planiranju tak, da ga skupščina družbenopolitične skupnosti obravnava, daje k njemu dopolnitve, predloge in pripombe,

pooblasti pa določen organ, v konkretnem primeru izvršni svet, da v njenem imenu sklene ta dogovor. Zato bomo mi glasovali pri tej točki dnevnega reda o odloku pooblastitve Izvršnega sveta, s tem, da mu posredujemo vse pripombe, predloge in tudi v obliki amandmajev formulirane pripombe. Mislim, da je oblika amandmajev tudi v tem primeru zelo primerna, ker vendarle preciznejše izraža tisto, kar predlagatelji teh amandmajev želijo vnesti v predlog dogovora. Vedeti pa moramo, da posamično ne bomo glasovali o teh amandmajih.

Ko bom predlagala konkretne sklepe v zvezi z dogovorom, bom predlagala tudi zadolžitev Izvršnemu svetu, da na seji 30. julija, ko bomo obravnavali predlog družbenega plana, poroča, kako je uskladil besedilo dogovora. Vedeti moramo namreč tudi to, da je nosilec družbenega dogovarjanja Izvršni svet, ki pa je samo en partner. Imamo tudi druge nosilce. Izvršni svet je seveda pri tem usklajevanju besedilo dolžan uskladiti tudi z drugimi nosilci dogovarjanja.

Predlagam, da prekinemo razpravo in odrejam 30-minutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 12.45 in se je nadaljevala ob 13.30.)

Predsednica Mara Žlebnik: Ker še nismo prejeli stališč Družbenopolitičnega zbora k 3. in 4. točki, v skladu s katerimi moramo potem določiti sklepe našega zbora, predlagam, da preidemo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Janeza Zemljariča, namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve, ki bo predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek ustno obrazložil. Besedo ima tovariš Janez Zemljarič!

Janez Zemljarič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlog za spremembo in dopolnitev zakona o notranjih zadevah, v skladu s splošnimi in posebnimi pogoji, ki vplivajo na varnostne razmere v naši republiki in v skladu z doseženimi spoznanji in stopnjo naše zavesti ter organiziranosti, konkretizira ustavna določila Socialistične republike Slovenije o družbeni samozavesti in pomeni pomemben korak k podružbljanju varnosti.

V dosedanjem zakonu o notranjih zadevah so bila glede tega opredeljena le osnovna izhodišča in načela. Sicer pa je zakon urejal s področja varnosti in zaščite le tisto, kar delovni ljudje in občani zagotavljajo prek državnih organov in njihovega delovanja. Z razvojem družbene samozaščite in njenim uveljavljanjem v samoupravni družbeni praksi, s široko politično akcijo Zveze komunistov in Socialistične zveze postajajo takšna razmerja presežena. Skrb za varnost ustavne ureditve in družbene lastnine, za varno počutje delovnih ljudi in občanov, za zavarovanje njihove lastnine pred vsemi oblikami zlorab in kršitev družbenih, zakonskih in moralno-etičnih norm postaja postopoma stvar odgovornosti vseh družbenih dejavnikov in vseh delovnih ljudi.

Podlaga temu so družbeni dogovori in samoupravni sporazumi med nosilci družbene samozaščite v občinah, v krajevnih in delovnih ter drugih skupnostih in organizacijah in njihovi samoupravni akti. Predlogi rešitev v novem zakonu naj bi vzpodbudili še širše medsebojno dogovarjanje in sporazumevanje o vsebinskih vprašanjih, o varnostnih problemih, o njihovem razreševanju v različnih

pogojih. Zakon predpostavlja sistem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja na tem področju kot nujen pogoj za nadaljnjo konkretno, praktično akcijo ter daje zato tudi potrebne pravne osnove ter okvire.

V naši republiki pri razvoju družbene samozaščite nismo postavljali nekih šablon vnaprej. To je omogočilo nastajanje množice oblik in mnogo ustvarjalnega razmišljanja v procesu iskanja praktičnih rešitev. S tem so nastale tudi možnosti, da se sedaj vsa ta prizadevanja povežejo v enoten sistem, da od temeljnih celic do republike v zakonu, ki bo celovit, ki naj zajame vse tisto, kar na področju varnosti urejajo delovni ljudje neposredno prek sistema družbene samozaščite, in tisto, kar urejajo prek upravnih organov, ki jih ustanavljajo za opravljanje teh nalog v okviru svojih družbenopolitičnih skupnosti, občine in republike.

Bo pa, razumljivo, potrebno določene rešitve, vsebovane v družbenih dogovorih in dosedanjih sporazumih, uskladiti. Razlogi, ki narekujejo izpopolnitev sedanjega zakona o notranjih zadevah oziroma njegovo preraščanje v zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, pa niso samo organizacijsko-pravne narave. Takšne rešitve narekujejo objektivni pogoji in tudi varnostne razmere, v katerih živimo. Socialistična Jugoslavija in z njo Slovenija je zaradi svoje lastne samoupravne poti, zaradi principialne politike neuvrščenosti v mednarodnih odnosih, zaradi vpliva, ki ga v svetu ima, in še iz drugih razlogov predmet stalnega interesa, tako naprednih kakor tudi reakcionarnih sil v svetu.

Sile, ki jim naš razvoj ni pri srcu, poizkušajo izvajati proti nam različne oblike pritiska, preračunanega na ustvarjanje notranjega nemira in širjenje nezaupanja v pravilnost naše poti. Pri tem uporabljajo različna sredstva, od najenostavnejše propagande do mednarodnega terorizma. Pa tudi sicer se moramo zavedati, da še zdaleč kot družba nismo osvobojeni določenih negativnih pojavov, od nespoštovanja samoupravnega reda, dogovorov in zakonov pa do različnih oblik kriminalitete in parazitizma, ki nastaja v naši lastni osnovi ali je ostanek stare družbe oziroma buržoazne in birokratske morale. Trdno smo odločeni, da se vsem tem pojavom, pa naj nastajajo znotraj ali prihajajo od zunaj, upremo.

Pri tem pa nam je na voljo, da organiziramo in usposobimo za to vse poštene delovne ljudi in občane ali pa gremo le po poti povečevanja profesionalnih varnostnih efektivov, ki bodo v imenu delovnih ljudi skrbeli za varnost sistema in njihovo varnost. Našemu sistemu ustreza ureditev, kakršno predlagamo v izpopolnjenem zakonu o notranjih zadevah, to je da maksimalno razvijamo sistem družbene samozaščite, naslonjen na delovne ljudi.

Z izpopolnjenim oziroma novim zakonom o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah se uvaja v naši republiki enotna organiziranost na področju družbene samozaščite od krajevne skupnosti, temeljne organizacije združenega dela do republike in se konkretneje opredeljujejo pravice in dolžnosti delovnih ljudi, občanov in njihovih organizacij in skupnosti.

Dovolite mi, da na kratko posebej opozorim na nekatere bistvene značilnosti oziroma posebnosti predlaganih rešitev. Te so:

1. Enotna in nedeljiva odgovornost za stanje na področju varnosti in ljudske obrambe na vseh ravneh ter enotno obravnavanje varnostnih in obrambnih vprašanj.

2. Odgovornost občine za stanje varnostnih razmer in družbene samozaščite v njenem območju in v družbi kot celoti se povečuje, dobiva konkretnejše oblike.

3. Oblikovanje narodne zaščite v delovni oziroma krajevni skupnosti za izvajanje določenih pravic in dolžnosti na tem področju daje našemu samozaščitnemu varnostnemu sistemu posebne značilnosti.

4. Predsedstvo, Izvršni svet in Republiški sekretariat za notranje zadeve dobivajo v primeru izrednih okoliščin za varstvo ustavne ureditve ter javnega reda in miru potrebna zakonska pooblastila v skladu z ustavo.

5. Ureja se položaj organizacij, ki izvajajo službo zavarovanja, kot organizacij posebnega družbenega pomena. Z enotnimi odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito v krajevnih skupnostih in temeljnih oziroma drugih organizacijah združenega dela ter svetih v občinskih skupščinah bodo problemi varnosti prav gotovo mnogo celoviteje obravnavani kot problemi občine, krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela. Skrb za varnost bo postala v še večji meri odgovornost vseh družbenih dejavnikov v občini, posebej Zveze komunistov.

Problematika javne in državne varnosti bo v okviru priprav za splošni ljudski odpor prišla bolj do izraza kot pomemben element odpora in boja proti zunanjim in notranjim nosilcem izpodkopavanja naše ustavne ureditve.

Na ravni občine doslej nismo imeli družbenega organa za področje varnosti in samozaščite niti se s temi vprašanji doslej ni nihče celovito ukvarjal znotraj politično-izvršnega organa v občini. Ta problematika se je v preteklosti preveč prepuščala le posameznim organom za notranje zadeve, pa tudi koordinacija njihovega dela je bila odvisna bolj od njih samih.

Posledica tega je bila, da tako pomembno področje v delu občinskih skupščin ni bilo dovolj ustrezno obravnavano, ne zato, ker ta ali oni ne bi hotel, ampak zaradi danih organizacijskih oziroma sistemskih rešitev.

Formiranje narodne zaščite je gotovo največja novost in specifikacija tega zakona. Zakon nalaga vsaki temeljni oziroma drugi organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti, da obvezno formira narodno zaščito kot samozaščitni instrument te skupnosti in delovnih ljudi v njej. Oni jo snujejo in zanjo odgovarjajo v političnem, organizacijskem, kadrovskem in materialnem pogledu.

Opravljanje nalog v okviru narodne zaščite je zakonska obveznost vseh in izhaja iz ustavnih pravic ter obveznosti, razen seveda tistih, ki tega ne morejo iz objektivnih razlogov ali pa jim je iz drugih razlogov onemogočeno, da jim pripada ta čast.

Ta dolžnost velja razumljivo tudi za vse vojne obveznike do njihovega vpoklica v enoto Jugoslovanske ljudske armade, teritorialne obrambe in civilne zaščite.

Z narodno zaščito, ki ima svoje korenine v narodnoosvobodilni borbi, dobiva naš varnostni sistem najširšo in množično osnovo. Bodo pa seveda potrebni veliki napori za njeno organizacijo in pravilen razvoj.

Prednost njenemu formiranju moramo dati na tistih področjih, ki so za nas varnostno najpomembnejša, to pa so gotovo področja ob meji in še nekatera druga.

Posebna pooblastila, ki jih vpeljuje ta zakon, predstavljajo izpopolnitev določene praznine v našem sistemu in prav gotovo niso neka novost ali posebnost naše družbe. Danes, ko imamo v svetu opravka z različnimi oblikami terorizma vse do direktne kršitve suverenosti držav, vmešavanja v notranje zadeve, postaja sprejemanje tovrstnih zakonskih norm praksa v mnogih državah. Tudi naša delegatska skupščina ne bo sprejemala teh določil zaradi tistih, ki jih predstavlja in zastopa, pač pa kot obrambni instrument socialistične samoupravne družbe

pred določenimi posamezniki oziroma s ciljem, da se posamezniki določenih sredin le v razmerah, ki bi zahtevale najvišjo stopnjo budnosti, na primeren način zaščitijo in zavarujejo, da ne bi bili izkoriščeni kot objekt oziroma kot sredstvo nam tujih in sovražnih sil za njihove cilje in načrte.

Še nekaj o organizacijah, ki se ukvarjajo z nudenjem varnostnih uslug temeljnim organizacijam združenega dela. Ta osnutek jih opredeljuje kot organizacije posebnega družbenega pomena. V skladu s sistemom družbene samozaščite je bilo načelo, da so tisti, ki se ukvarjajo z zavarovanjem delovne organizacije, tudi njeni člani in sestavni del kolektiva.

Odbori zborov Skupščine do predlaganih rešitev v osnutku niso imeli pripomb. Če bi se vendarle Skupščina odločila, da se dejavnost te organizacije posebnega pomena razširi še na opravljanje varnostnih uslug drugim organizacijam združenega dela, bo potrebno v predlogu nekatere formulacije spremeniti in še bolj poudariti pogoje, ki jih mora taka organizacija izpolnjevati, da bi lahko dobila tak status.

Menimo, da zaradi določenih neuskladenosti interesov, ki so na tem področju še prisotne, ne bi smeli odlagati sprejema teh določil glede teh organizacij. Odprta vprašanja pa bi morali še nadalje proučevati, posebej v luči delovanja narodne zaščite.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije meni, da so razlogi za sprejem tega zakona utemeljeni. Zato predlaga Skupščini, da ta zakon sprejme kot osnovo za pripravo končnega predloga, ki bi ga na osnovi razprave in pripomb predložili Skupščini oktobra tega leta. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zemljarič! Predlog za izdajo zakona z osnutkom ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976.

Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Želi o tem kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želijo morda predstavniki Odbora in Komisije poročilo še ustno dopolniti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta skep, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona, ki ga je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Andreja Ujčiča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za kulturo. Želite besedo? (Ne.)

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita predstavnika Odbora in Komisije poročilo še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Peter Novak, delegat občine Ljubljana-Center!

Peter Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je obravnavala zakon in je predlagala, da bi se ob sprejemanju zakona že tudi sprejemalo novo besedilo. Zavzema se za to, da se novo besedilo čimprej sprejme. Meni, da je potrebno priporočilo, ki je tu dano, spremeniti tako, da bi se predlagalo, da se čimprej razpiše natečaj za novo besedilo. Ob predlogu zakona naj bi se sprejelo tudi besedilo ali pa osnutek besedila.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Novak! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov in pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o državljanstvu, z osnutkom zakona, ki ju je predložil Skupščini v obravnavo Izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil tovariša Martina Goloba, pomočnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Želi predstavnik predlagatelja predlog še ustno obrazložiti? Prosim!

Martin Golob: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o državljanstvu SR Slovenije temelji na ustavnih določbah, po katerih je Slovenija država in socialistična samoupravna demokratična skupnost v sestavi SFRJ. Predloženi osnutek zakona o državljanstvu izhaja iz ustavnih določb, da je državljanstvo republike primarno. Zato osnutek zakona ureja vsa vprašanja v zvezi z državljanstvom v SR Sloveniji in to, kdo se šteje za njenega državljana, kako se njeno državljanstvo pridobi in kako izgubi.

Za državljana SR Slovenije se šteje občan, ki je to državljanstvo pridobil po do sedaj veljavnih predpisih. Od sedaj naprej pa se pridobi državljanstvo po rodu, z rojstvom v območju SR Slovenije sprejemamo državljane druge socialistične republike SFRJ v državljanstvo SR Slovenije, z naturalizacijo in po mednarodni pogodbi. Izgubi pa se s pridobitvijo državljanstva druge socialistične republike SFRJ, z odpustom, z odrekom, z odvzemom in po mednarodni pogodbi.

Zvezna ustava določa v 200. členu, da se le izjemoma sme odvzeti državljanstvo iz države odsotnemu državljanu, pogoje za ta odvzem pa določi zvezni zakon.

Predlagamo, da zbor predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona na teh temeljih sprejme. Predlagatelj pa bo ob pripravi predloga zakona upošteval vse dane pripombe v tem zboru in v telesih Skupščine.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Golob!

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Želijo predstavniki še ustno obrazložiti poročilo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo, kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o državljanstvu, z osnutkom zakona, se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samoupravnih sodiščih.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Alojza Domjana, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Želi besedo predstavnik Izvršnega sveta? Prosim, tovariš Domjan!

Alojz Domjan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Glede na to, da je bil že k predlogu za izdajo zakona o samoupravnih sodiščih priložen osnutek delovnih tez za izdelavo tega zakona in ker so bile te delovne teze obširno obrazložene tudi v uvodnem ekspozeju k vsem organizacijskim predpisom s področja pravosodja, bi tukaj le opozoril na nekatere razlike med predloženim osnutkom in delovnimi tezami.

Oblikovanje samoupravnega sodstva kot enakopravnega dela sodnega sistema v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi prehaja z zakonom o samoupravnih sodiščih v novo obdobje usklajevanja pravosodne funkcije s samoupravnimi odnosi, opredeljenimi z ustavo, ki narekujejo v skladu z ustavnimi opredelitvami sodne funkcije čimprejšnje oblikovanje in ustanovitev samoupravnih sodišč, ki bodo v okviru novega samoupravnega položaja delovnih ljudi, samoupravnih organizacij in skupnosti na samoupravno oblikovan način reševala spore iz samoupravnih razmerij, spore iz razmerij, ki jih samostojno urejajo, in spore iz pravic, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo.

Splošna sodišča združenega dela, oblikovana po določbah zveznega in republiškega zakona o sodiščih združenega dela, in posebna sodišča združenega dela, kot jih predvideva ustava, so del sistema samoupravnega sodstva, ki ga pa ne ureja ta osnutek. Osnutek navezuje določbe o postopku pred samoupravnimi sodišči, ki jih ureja, na določbe o postopku, urejene z zveznim zakonom o sodiščih združenega dela. Samoupravna sodišča, ki jih ureja osnutek, bodo vplivala na obseg in vsebino dela sodišč združenega dela splošne in posebne pristojnosti, saj je možno spore iz samoupravnih razmerij predložiti v reševanje posameznim vrstam samoupravnih sodišč, ki jih predvideva ta osnutek, kolikor ni podana izključna pristojnost sodišč združenega dela. Isto velja tudi za zadeve iz pristojnosti rednih sodišč.

Osnutek zakona poleg opredelitve samoupravnih in drugih sporov, ki jih rešujejo samoupravna sodišča, opredeljuje vrste in pristojnost samoupravnih sodišč. Pri tem je bilo upoštevano v razpravi o tezah izoblikovano stališče, da naj se s tem zakonom ne zapirajo možnosti pri ustanavljanju samoupravnih sodišč in pri določanju njihove stvarne pristojnosti.

Ustanovitelji morajo z aktom o ustanovitvi upoštevati le načela tega zakona o organiziranosti in sestavi samoupravnih sodišč glede na naravo sporov, ki naj jih ta sodišča rešujejo. Taka opredelitev seveda ni soglasna in je bila deležna pomislekov v razpravi v skupščinskih telesih ob obravnavi tega osnutka. Če ne gre za pravno redakcijske izboljšave, ki jih je seveda potrebno sprejeti, je v konceptu osnutka zakona na tem področju treba sprejeti politično rešitev, in sicer bodisi v smislu delovnih tez s popolno in čisto koncepcijo stvarne pristoj-

nosti ter organizacijskih oblik ter poslovanja posameznih vrst samoupravnih sodišč, na katero bi bili ustanovitelji vezani, bodisi s konceptom, predlaganim v tem osnutku, po katerem je ustanoviteljem v načelu tega zakona prepuščena tako določitev stvarne pristojnosti kot organizacijskih oblik in poslovanja posameznega samoupravnega sodišča.

Osnutek zakona je oblikovan kot sistemski zakon, ki naj zagotavlja načela za organizacijo, sestavo in pristojnost samoupravnih sodišč. Sestavljen je iz dveh delov, in sicer iz splošnih in skupnih določb in posebnih določb.

Splošne in skupne določbe se uporabljajo za vsa samoupravna sodišča, kolikor s tem ali z drugim zakonom za posamezne vrste samoupravnega sodstva ni drugače določeno. Drugi del zakona vsebuje določbe o arbitražah, razsodiščih in poravnalnih svetih. Med načeli postopka je treba opozoriti na načelo ustavnosti in zakonitosti, neposrednosti, ekonomičnosti, kontradiktornosti, pri čemer prinaša osnutek pooblastilo za uporabo procesnih določb iz zveznega zakona o sodiščih združenega dela za reševanje samoupravnih sporov in pooblastilo za uporabo procesnih določb iz zakona o pravdnem postopku za reševanje sporov in pravic, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo. Opozoriti je treba še, da so nekatere rešitve v tem osnutku vezane na ustrezne rešitve v zveznih procesnih zakonih, kolikor osnutek predvideva obvezen pristop stranke pri vložitvi tožbe oziroma drugega zahtevka v postopku pred rednim sodiščem za poskus poravnave pred samoupravnim sodiščem.

Za zagotovitev pravnega varstva udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči je kot pravilo predviden dvostopenjski postopek. Zoper pravnomočne odločbe samoupravnih sodišč pa je predvideno izredno pravno sredstvo, zahteva za varstvo zakonitosti.

Pravomočne odločbe samoupravnih sodišč se ne izvršijo, kolikor izvršilno sodišče ugotovi, da je odločba oziroma poravnava samoupravnega sodišča v nasprotju z zakonom.

V organizacijskem pogledu je treba opozoriti, da samoupravna sodišča odločajo zborno po načelu soglasja in le subsidiarno z večino glasov.

Sodniki samoupravnih sodišč se volijo in razrešujejo po načelih postopka, ki velja za volitve in za razrešitev sodnikov rednih sodišč, pri čemer pa se v tem zakonu ne predpisuje strokovnost, ampak se to prepušča ustanoviteljem. Določena je mandatna doba štiri leta in dopuščena ponovna izvolitev sodnikov le še za eno mandatno dobo. Pri tem se postavlja vprašanje udeležbe poklicnih sodnikov kot sodnikov samoupravnih sodišč. Menimo, da ne bi smelo biti ovire za izvolitev sodnikov rednih sodišč tudi za sodnike samoupravnih sodišč. Pri postopku za izvolitev in razrešitev sodnikov samoupravnih sodišč osnutek sicer zgolj na načelen način vključuje Socialistično zvezo delovnega ljudstva in sindikat, dane pa so pripombe za popolno izenačevanje tega postopka s postopkom, predpisanim v osnutku zakona o rednih sodiščih.

Predlagani zakon naj bi s svojimi določbami omogočil čimbolj pestre možnosti oblikovanja samoupravnih sodišč, kot jih bo narekovalo življenje, glede na samoupravno organizirano družbo, zato se izogibamo vsem togostim pri predpisovanju minimalnih zahtev za izvrševanje sodne funkcije z željo, da bi bilo pravno varstvo vseh udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči čimbolj učinkovito, tako pri izvrševanju samoupravnih pravic kot pri spoštovanju, zagotavljanju in izvajanju samoupravnih obveznosti.

Nekatera politična in tudi strokovna opozorila v razpravi o osnutku kažejo na nekoliko drugačen strokovno-politični pristop k reševanju posameznih vse-

binskih in organizacijskih vprašanj, vendar bistveno ne odstopajo niti od obstoječega osnutka niti od sprejetih izhodišč za reformo pravosodnega sistema in tez za reorganizacijo pravosodja. Zato jih je možno sprejeti kot podlago za izdelavo ustreznih rešitev v zakonskem predlogu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Domjan! K tej točki sta bila povabljena Vrhovno sodišče SRS in Sodišče združenega dela SRS.

Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 21. 6. 1976. Obravnavali pa so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli.

Želijo morda predstavniki Odbora in komisij poročila še ustno dopolniti? Besedo ima tovarišica Majda Kunej, predstavnica Komisije za pravosodje!

Majda Kunej: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kljub temu, da je Komisija za pravosodje Skupščine SR Slovenije že predložila vsem zborom Skupščine SR Slovenije dokaj obširna pismena poročila, menimo, da bi bilo koristno, za popolnejše razumevanje v zakonih nakazanih usmeritev in za vzpodbuditev razprave, dati tudi ustno obrazložitev.

Skupne ugotovitve za vse tri osnutke zakonov, o samoupravnih sodiščih, o rednih sodiščih in o javnem tožilstvu, ki so bile na seji Komisije za pravosodje posebej poudarjene, so naslednje:

Izvajamo nadaljnjo stopnjo graditve novega pravosodnega sistema v republiki, ki je uskladena z vsebino ustavno začrtanih samoupravnih odnosov in z doseženo stopnjo družbenega razvoja.

Področje pravosodja doživlja drugo obravnavo v Zboru združenega dela in v Zboru občin in tretjo v Družbenopolitičnem zboru.

Ob idejno-političnih izhodiščih in tezah je ustavno preobrazbo pravosodnega sistema v republiki, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel kot osnovo za preobrazbo po obširnih razpravah na prvih regionalnih posvetih z udeležbo delavcev iz pravosodja, družbenopolitičnih organizacij in občinskih skupščin, je ta zbor opozoril na povezanost zamisli v SR Sloveniji s procesnimi zakoni in pristojnosti federacije ter zadolžil predlagatelja, da se zavzame za odprte ureditve, ki bodo omogočale izvedbo sprejetih konceptov.

Posebej je poudaril povezavo med vsebinsko preosnovo pravosodja in kadrovskimi pogoji za njeno uresničevanje, pri čemer so bili omenjeni vplivi od študijskega programa na fakulteti do vrednotenja dela delavcev na sodiščih.

Družbenopolitični zbor je o tem sprejel znana stališča na svoji 23. seji 21. januarja 1976.

Ob predlogih za izdajo zakonov z delovnimi tezami smo slišali v ekspozeju odmev z drugih regionalnih posvetovanj, ki jih je organiziral Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun. Izhodišča in smer ustavne preobrazbe pravosodja so bili ponovno potrjeni.

Predlagane rešitve so bile poleg tega obravnavane tudi pri Komisiji Predsedstva CK ZKS za spremljanje uresničevanja ustave, nekatera vprašanja pa tudi na posebnem posvetovanju pri predsedstvu naše skupščine, pri Republiški konferenci SZDL Slovenije in na seji Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve.

Posebej velja omeniti, da je bilo kljub obilici priprav, razprav in posvetovanj v fazi predloga za izdajo teh zakonov in ob osnutku zakona o javnem pra-

vobranilstvu sorazmerno veliko vlog in opozoril naslovljenih Skupščini, skupno 18 v fazi predlogov za izdajo zakonov, ob sedanjih osnutkih pa do petka 9. tega meseca že osem, in sicer iz občin Trebnje, Škofja Loka, Vrhnika, Logatec, Ormož, Kamnik, Šmarje pri Jelšah in Murska Sobota. Te pripombe in predloge so pošiljale skupine delegatov posameznih okoliševskupščine občin, kolektivi sodišč, občinski in medobčinski organi Zveze komunistov in Socialistične zveze. Takšno število opozoril in predlogov opozarja zlasi na troje vprašanj:

1. V celoti niso dojeta izhodišča glede vsebine ustavne preosnove pravosodja, ki zlasti na raven temeljnega sodišča prenaša skoraj vse prvostopenjske pristojnosti. Usposobljenost temeljnega sodišča za opravljanje tako zamišljene funkcije in popolno nudenje sodnega varstva delovnim ljudem, občanom in samoupravnim organizacijam ter skupnostim je zato globalni objektivni kriterij za mrežo rednih sodišč. Kaže pa se tudi, da oddelek temeljnega sodišča ni ustrezno opredeljen in da osnovnemu namenu, to je krajevnemu približevanju sodstva občanom in organizacijam, ne zadovoljuje. Razrešitev te dileme v povezanosti z nastajajočim samoupravnim sodstvom in kadrovskimi vidiki, število manjkajočih sodnikov je okoli 100, in kombinirana izvolitev za dvoje ali več temeljnih sodišč bi lahko še bolj objektivizirala mrežo sodišč.

2. Dovolj se ne povezuje preosnova rednega s samoupravnim sodstvom, kar je izhodišče za vsebinske premike.

3. Niso dovolj globoko in celovito dojete in povzete zamisli o tem, kako se bo opravil postopen premik k podružabljanju sodne funkcije od pretežno državne k samoupravni usmeritvi, kar pa je rdeča nit idejno-političnih izhodišč za ustavno preobrazbo pravosodja.

Ob današnji obravnavi osnutka zakona s tega področja zato morda ni odveč, da obnovimo poglavitno nalogo in zadolžitev, ki je bila sicer že potrjena: zgraditi z ustavo notranje usklajen pravosodni sistem, ki bo bolj učinkovit in hitrejši, ki bo bolj vključen v tokove revolucionarne preobrazbe družbe v etapi popolnega uveljavljanja samoupravnega položaja in funkcije delavcev in vseh delovnih ljudi, vključno s prevzemanjem tudi sodne funkcije v svoje samoupravno izvajanje s pretežno preventivnim delovanjem.

Pri tem velja mobilizirati vse družbene sile in še prav posebej delavce v pravosodju za kritično soustvarjanje takega sistema. Ustvarjalnost naj bo usmerjena v boljše, racionalnejše, ljudem razumljivejše delovanje pravosodja, z vedno bolj poudarjeno vlogo pri gojitvi socialistične, samoupravne kulture odgovornosti pri ravnanju vseh in vsakogar, kar je tudi pot do spoštovanja ustavnosti in zakonitosti in do zavestno ustvarjenega samoupravnega reda in družbene discipline.

Komisija za pravosodje ocenjuje, da so osnutki vseh treh pravosodnih zakonov v skladu z dosedanjimi dognanji in spoznanji in usmerjeni k sprejetim izhodiščem, čeprav je razmeroma veliko pripomb k posameznim rešitvam. Tudi te so nastale z namenom, da se najdejo najboljše rešitve, saj gre za izvirno ustvarjanje novega pravosodnega sistema, za katerega, zlasti na področju samoupravnih sodišč, ni veliko vzrokov in še manj izkušenj. Prav to terja še dodatno prizadevanje vseh ustvarjalcev sistema in poglobljeno ter usmerjeno družbenopolitično zavzetost vseh družbenih dejavnikov.

K osnutku zakona o samoupravnih sodiščih dajemo še naslednje mnenje:

Obširna razprava v podrobnostih o osnutku zakona o samoupravnih sodiščih na seji Komisije za pravosodje je v svojem bistvu opozorila na težko razrešljivo dilemo, kako organizacijski predpis lahko da oziroma ustvari možnost za samoupravno razreševanje sporov med delovnimi ljudmi in občani ter samo-

upravnimi organizacijami in skupnostmi z nekaj modeli ali tipi samoupravnih sodišč. Ko razvrščanje zelo različnih sporov v vzorčne tipe sodišč ne more pokriti pestrega povezovanja ljudi in organizacij, ki po številčnosti povezav občutno presegajo možnosti tipizacije oziroma organizacijske modele samoupravnih sodišč. Dodatno težavo predstavlja dejstvo, da ni opredeljen samoupravni spor in da se v praksi zelo različno razlaga, od najožjega gledanja, na primer samo med tozdi znotraj delovne organizacije, do najširšega, na primer v poslovni skupnosti z eno od mnogih povezav tozdov navzven.

Konkretno se ta dilema pojavlja na primer v rešitvi, ki jo vsebujejo 32. in 33. člen ter 37. člen osnutka, ki ureja arbitriranje. V 32 in 33. členu se govori o sporih med družbeno pravnimi osebami, v 37. členu pa o sporih, ki nastajajo v odnosih v okviru organizacije združenega dela.

V vseh rešitvah se pojavljajo tudi samoupravne interesne skupnosti, kar je posebej vprašljivo, saj teh ne zajemajo niti primeri pod prvo niti pod drugo rešitvijo, če štejemo skupnost za organizem, prek in znotraj katerega je organizirana ustavno svobodna menjava dela.

Ta primer opozarja dovolj nazorno, da bo v začetnem obdobju nastajanja in delovanja samoupravnih sodišč še kako potrebna opora in pomoč samoupravnim sodiščem tudi z idejno-političnih osnov, s tesnim sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij pri tem.

Odprtost posameznih tipov samoupravnih sodišč s klavzulo »in druga samoupravna sodišča« mogoče predstavlja izhod v sili, ki pa samodejno ne bo prinesel novih rešitev, ki bi jih terjala praksa. Zato bo še pomembnejše v začetku delovanja samoupravnih sodišč pozorno sproti proučevati predlagane rešitve in spremljati nastajanje novih navad in kulture obravnave sporov iz temeljnih samoupravnih razmerij. Za začetek bi bilo verjetno realno podpreti in gojiti delovanje sedaj predlaganih tipov samoupravnih sodišč tudi z namenom, da bi se pridobile, zbrale in analizirale izkušnje teh, preden bi širili mrežo in ustanavljali nova sodišča.

Žal še vedno ne moremo prevzeti izkušenj pri delu z zakonom omogočenih posebnih sodišč združenega dela pri samoupravnih interesnih skupnostih, ker se še vedno niso ustanovila, so pa eno od samoupravnih sodišč.

Iz poročila Komisije za pravosodje želim opozoriti še na eno pripombo, in sicer k 57. členu osnutka, v katerem je predviden enoletni rok za uskladitev predpisov in samoupravnih splošnih aktov z zakonom. Menimo, da sega to določilo v nekaj tisoč tozdov in krajevnih skupnosti, katerih kadrovske in strokovne sile za tako zahtevo dopolnjevanje statutov in drugih samoupravnih aktov poznamo. Poleg tega pa je pred nami še nekaj podobnih zakonov, ki bodo tudi segli do temeljnih skupnosti, na primer zakon o združenem delu, in bi veljalo roke za usklajevanje samoupravne zakonodaje uskladiti in nuditi tudi organizirano strokovno pomoč temeljnim skupnostim pri tem delu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Ali želijo še ostali poročevalci dati ustno obrazložitev? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Franc Svetelj, delegat občine Kamnik!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Vsi zbori občinske skupščine Kamnik so na svojih sejah obravnavali osnutka zakonov o samoupravnih sodiščih in o rednih sodiščih in ju v načelu podpirajo. Podpirajo tudi družbenopolitična izhodišča, na katerih počivajo predlagana

določila zakonov, sprejeli pa so tudi nekatere predloge za dopolnitev oziroma spremembo 28. člena osnutka zakona o rednih sodiščih.

Skupščina je predlagala, da bi se za 4. točko tega člena dodala nova 5. točka, ki naj bi se glasila: »5. Temeljno sodišče v Kamniku za območje občine Kamnik«. Sedanja 5. točka naj postane 6. in tako dalje.

Svoje stališče občinska skupščina utemeljuje z naslednjim:

1. V občini je sedaj občinsko sodišče, ki vse svoje naloge opravlja v skladu s svojo funkcijo in v skladu z neposrednimi interesi občanov. Obseg nalog iz leta v leto narašča in bo še naraščal z naglim porastom števila prebivalstva v območju občine, s povečevanjem števila motornih vozil, s preusmeritvijo prometnih tokov po moderniziranih cestah prek območja občine in tako dalje.

2. Sodišče je doslej odigralo pomembno družbeno vlogo pri preprečevanju družbenonevarnih in škodljivih pojavov pri razvijanju poravnalnih svetov, dajanju pravne pomoči in tako dalje.

3. Skupščina meni, da v osnutku zakona predvideni oddelek temeljnega sodišča ne bo opravljal te funkcije, ker gre pri njem za opravljanje zadev, za katere je pristojen le sodnik posameznik, ne pa senat oziroma le-ta samo izjemoma. Tudi število sodnikov v občini se bo po tem predlogu zmanjšalo v primerjavi s sedanjim številom.

4. Tak predlog pomeni v vsakem primeru oddaljevanje sodne funkcije od občana, saj bo imel na primer občan s severne meje občine precej daljšo pot do sodišča in tudi družbeni vpliv sodišča bo, glede na tako veliko območje, manjši kot doslej.

5. Kriteriji, ki jih je predlagatelj navedel v obrazložitvi pri oblikovanju predloga mreže sodišč, niso dosledno upoštevani, namreč da so štirje sodniki in predsednik pogoj za ustanovitev temeljnega sodišča.

6. Za racionalnejše delovanje skupnih služb temeljnih sodišč naj se prouči možnost za skupno organiziranje nekaterih administrativnih, finančnih in drugih splošnih služb.

Na podlagi 19. člena osnutka zakona o rednih sodiščih je treba za ustanovitev, prenehanje in spremembo območij ter sedežev temeljnih in višjih sodišč predtem dobiti mnenje ustreznih občinskih skupščin, kar še posebej poudarja v svojem poročilu Komisija Skupščine SR Slovenije za pravosodje. Zato delegati Skupščine občine Kamnik predlagajo, da se stališče občinske skupščine upošteva pri oblikovanju predloga zakona o rednih sodiščih. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Vašo razpravo bomo šteli k naslednji točki dnevnega reda. Razprave namreč nismo združili, ker menimo, da je problematika posameznih osnutkov zakonov vendarle drugačna, in da je zato preglednejše, če razpravljamo ločeno.

Predstavnica Komisije za pravosodje je stališče te komisije podala celovito, to sicer ne moti, menim pa, da razprave ne bi kazalo združevati.

Želi k tej točki dnevnega reda, to je k osnutku zakona o samoupravnih sodiščih, še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Peter Novak, delegat občine Ljubljana-Center!

Peter Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V občini Ljubljana-Center je bila glede na pomembnost sodišč, ki so v našem območju, sklicana posebna tematska konferenca občinskih konferenc SZDL, na

kateri so bila sprejeta stališča do predloženih osnutkov zakonov. Integralno besedilo teh stališč bi potem dal na zapisnik, sedaj pa bi poudaril samo naslednje:

Menimo, da bi bilo dovolj, če bi imeli samo dvoje sodišč v Ljubljani. Nadalje menimo, da je treba omogočiti, kar je že predstavnik Izvršnega sveta povedal, sodelovanje sodnikov rednih sodišč s samoupravnimi sodišči, nadalje, da je potrebno glede na izredno kompliciran postopek pri izvolitvi sodnikov ta postopek v novi zakonodaji poenostaviti, in seveda, treba je zagotoviti, da bo mreža sodišč ekonomična, pa vendar kljub temu čim bližje občanu.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Novak! Še želi k tej točki dnevnega reda kdo razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o samoupravnih sodiščih se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov in pripombe, dane na današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Ker smo medtem prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora k 3. in 4. točki dnevnega reda, predlagam, da se vrnemo na ti dve točki.

Ker sem dobila obvestilo predsednika Družbenopolitičnega zbora, da je ta zbor zaključil razpravo o osnutku družbenega plana, vas seznanjam še s spremembami predloga njihovih stališč. Pismo predsednika Družbenopolitičnega zbora vam bom kar prebrala:

»Družbenopolitični zbor je na seji dne 12. 7. 1976 obravnaval osnutek družbenenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in sprejel stališča k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 z naslednjimi dopolnitvami:

3. točka stališč se spremeni tako, da se v celoti glasi: »Za takšen samoupravni sistem planiranja in uveljavljanje delavcev v združenem delu kot nosilcev upravljanja družbene reprodukcije moramo razviti učinkovit družbeni sistem informacij, ki bo zajemal vsa področja in dejavnosti. Z družbenim sistemom informacij moramo zagotoviti nosilcem planiranja vse informacije za pripravo, uresničevanje in dopolnjevanje razvojnih planov, kakor tudi za tekoče poslovanje. Za oblikovanje, uveljavljanje in učinkovito delovanje družbenega sistema informacij je potrebno čimprej povezati uporabnike in proizvajalce informacij v ustrezne samoupravne interesne skupnosti.«

V 7. točki stališč naj se v šesti vrsti črta beseda »drugimi«, za besedama »združenega dela« se črta pika in doda besedilo »v drugih dejavnostih«.

Točka 8. se spremeni tako, da se v celoti glasi: »V pripravi osnutka srednjeročnega plana razvoja SR Slovenije je bilo mnogo prizadevanj, da se v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih s področja družbenih dejavnosti uveljavijo ustavna načela o svobodni menjavi med delavci v materialni proizvodnji in delavci v družbenih dejavnostih in utrdi spoznanje, da so za skladen, na podlagi kakovostnih dejavnikov temelječ družbeni in ekonomski razvoj nujno potrebne ustrezno razvite družbene dejavnosti.

V dosedanjem delovanju samoupravnih interesnih skupnosti uporabniki storitev delavcev v družbenih dejavnostih še niso v celoti vplivali na programe dela in razvojne plane ter uspeli sproti usklajevati svoje potrebe in zahteve za financiranje programov dela in razvojnih planov za družbene dejavnosti glede na obseg dohodka, ki ga ustvarjajo. To se je še posebej pokazalo v primerih, ko stopnja rasti družbenega proizvoda zaostaja za planirano in ko višine prispevkov za družbene dejavnosti, ki dotekajo na podlagi sedanjih dogovorov in sporazumov, ne prilagajamo sproti stopnji rasti. Takšno soodvisnost je potrebno uveljaviti v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih za področje družbenih dejavnosti v naslednjih petih letih.

Za učinkovito uresničevanje srednjeročnega plana in družbenih dogovorov moramo čimprej sprejeti merila za opredelitev namena in obsega v družbenih dejavnostih, katere je potrebno financirati ne glede na stopnjo rasti družbenega proizvoda in tistih potreb delavcev v združenem delu, ki se bodo lahko zadovoljevale samo v odvisnosti od rasti družbenega proizvoda«.

10. točka stališč se spremeni tako, da se v celoti glasi: »Glede usmeritve v planu k skladnejšemu razvoju celotne republike je potrebno, da se bodo delavci v združenem delu sporazumeli in dogovarjali o najustreznejših načinih razvoja manj razvitih območij v republiki. V tem srednjeročnem obdobju bo zelo pomembno tudi uresničevanje obveznosti in ukrepov, ki so jih sprejele samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti v okviru republike.«

Doda se nova 11. točka, ki se glasi: »V družbenem planu SR Slovenije bi bilo potrebno opredeliti tudi naloge v zvezi z uresničevanjem ustavnega položaja narodnosti.

Doda se nova 12. točka, ki se glasi: »Za učinkovito uresničevanje razvojnih planov in družbenoekonomskih odnosov, kakor so opredeljeni v ustavi in v osnutku zakona o združenem delu, je izredno pomembna stalna aktivnost za pravočasno in ustrezno pripravo ter sprejemanje samoupravnih aktov in zakonov oziroma predpisov.«

Predlog stališč Družbenopolitičnega zbora z dne 12. 7. 1976 k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 so delegati dobili pred zasedanjem. S tem sem vam dala informacijo o dokončnem besedilu stališč Družbenopolitičnega zbora.

Glede na razpravo v zboru predlagam, da v zvezi z osnutkom družbenega plana SR Slovenije sprejmemo naslednji sklep.

1. Osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 se sprejme.

2. Predlog družbenega plana pripravi Izvršni svet.

3. Pri pripravi predloga plana naj izhaja s stališč Družbenopolitičnega zbora, ki jih je ta sprejel na 31. seji dne 12. junija 1976, in z načelnih stališč in predlogov Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin, ki so vsebovana v njegovem poročilu z dne 5. 6. 1976. Poleg tega naj upošteva predloge, mnenja in pripombe, dane v poročilih zborovskih in skupščinskih delovnih teles, pripombe občinskih skupščin, skupin delegatov in drugih zainteresiranih družbenih subjektov ter pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

V zvezi s 4. točko dnevnega reda, to je predlogom dogovora o temeljih družbenega plana in odlokom o pooblastilu Izvršnega sveta, moramo glasovati najprej o amandmaju našega odbora za finance k predlogu odloka. Ta amandma je v dodatnem poročilu Odbora, ki ste ga danes prejeli na klop, obrazložil pa ga je predsednik Odbora za finance tovariš Juršič. Prosim, da se o tem amandmaju izjavita še predstavnika Zakonodajno-pravne komisije in Izvršnega sveta! Izvršni svet soglaša, Zakonodajno-pravna komisija nima pripomb.

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za amandma Odbora za finance k predlogu odloka, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor amandma soglasno sprejel.

Kdor je za predlog odloka v celoti, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Glede na številne pripombe, predloge in mnenja, ki so bila izražena v zvezi s predlogom dogovora o temeljih družbenega plana, predlagam, da zbor sprejme še naslednji sklep:

1. Pri dogovarjanju in končnem oblikovanju besedila dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 z drugimi podpisniki je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije dolžan izhajati iz predloga dogovora o temeljih družbenega plana z dne 9. julija 1976 in dopolnitve besedila tega dogovora z dne 10. julija 1976 ter pri tem proučiti in upoštevati vse pripombe, predloge, stališča in mnenja, oblikovana v delovnih telesih Zbora občin in Skupščine, pripombe in predloge občinskih skupščin, skupin delegatov in drugih družbenih subjektov ter pripombe, izražene v obliki amandmajev ali v obliki predlogov na seji zbora.

2. O poteku usklajevanja besedila in o sklenitvi dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je Izvršni svet dolžan obvestiti Zbor občin na seji, ki je sklicana za 30. julij 1976.

3. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je dolžan do 1. 11. 1976 poročati Zboru občin o tem, kako so bili sklenjeni samoupravni sporazumi, na katerih temelji dogovor o temeljih družbenega plana za obdobje 1976—1980.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Nadaljujem z 9. točko dnevnega reda, to je z osnutkom zakona o rednih sodiščih.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Alojza Domjana, republiškega podsekretarja v Republiškem sekretariatu za prvosodje, organizacijo uprave in proračun. Želi predstavnik Izvršnega sveta dati še ustno obrazložitev? Prosim!

Alojz Domjan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Ker je bil predlog za izdajo zakona o rednih sodiščih, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela na zasedanju 31. marca tega leta, obravnavan skupno z delovnimi tezami, ki so bile obširno obrazložene in tudi temeljito obravnavane, in ker so v obrazložitvi osnutka zakona poudarjena nekatera pomembnejša vprašanja, je potrebno opozoriti samo na tista pomembnejša vprašanja in do-

ločbe osnutka zakona, ki jih ta ureja drugače, kot so bila urejena v delovnih tezah.

Čeprav so sprejeta idejno-politična izhodišča za preobrazbo pravosodnega sistema in teze za opredelitev pravosodnega sistema Socialistične republike Slovenije poudarile, da morajo v bodoče temeljna sodišča postati podlaga za graditev in razvoj celotnega rednega sodstva in naj bi zato praviloma reševala vse zadeve na prvi stopnji, to je tudi zadeve s področja sedanjega gospodarskega sodstva, so glede na določena stališča in mnenja o nadaljnji potrebnosti gospodarskega kot specializiranega sodstva predvidevale variantno možnost nadaljnjega obstoja okrožnih gospodarskih sodišč. Ker pa je bilo v obširni razpravi o tem vprašanju, tako v zborih in telesih te skupščine kot v Republiškem svetu za vprašanja družbene ureditve in v raznih drugih organih in družbenopolitičnih organizacijah sprejeto stališče, da je v skladu s prej navedenimi idejno-političnimi izhodišči in tezami treba v gospodarsko sodstvo vključiti le temeljna sodišča, je taka rešitev sprejeta tudi v osnutku zakona in tam tudi obrazložena.

Splošne določbe o organizaciji rednih sodišč se, razen določbe, da se temeljna sodišča ustanovijo za območje ene ali več občin, ne razlikujejo od določb delovnih tez, pač pa so pomembnejše spremembe glede mreže, to je sedežev in območij sodišč. V delovnih tezah je bilo predvideno 15 temeljnih sodišč s 26 zunanjimi oddelki, po variantni rešitvi pa 17 temeljnih sodišč s 24 oddelki. Kot je v obrazložitvi osnutka zakona navedeno, je bilo prav glede mreže sodišč, zlasti temeljnih, največ pripomb in predlogov, katerih bistvena vsebina je bila, da je ustavno načelo približevanja sodstva občanom premalo upoštevano, da pa se preveč poudarja specializacija sodnikov in s tem zvezana potrebnost velikih sodišč.

Kot je v obrazložitvi povedano, so bili nekateri predlogi utemeljeni in po skrbni proučitvi teh predlogov in na podlagi številnih podatkov o obsegu dela sedanjih občinskih sodišč ter glede na predvideno pristojnost novih temeljnih sodišč, glede na dejavnost bodočih samoupravnih sodišč, zlasti poravnalnih svetov, in glede na zahteve o potrebni specializaciji sodnikov je bil sprejet kriterij, da se ustanovi temeljno sodišče tam, kjer bi bilo dela najmanj za 5 sodnikov, vključno s predsednikom sodišča. Pri tem je bilo upoštevano tudi upravno delo predsedstva sodišča in razbremenitev sodišča z zadevami, ki jih bodo predvidoma reševali poravnalni sveti, kakor tudi družbena angažiranost sodnikov za preprečevanje družbeno negativnih pojavov in sodelovanje z organi in organizacijami, ki delujejo za iste cilje, ter angažiranost pri spremljanju pojavov, ki jih sodišča ugotavljajo pri svojem delu.

Pri nekaterih predvidenih temeljnih sodiščih, ki sicer glede obsega dela po navedenem kriteriju ne bi imela pogojev za ustanovitev, so bili upoštevani drugi pogoji, kot so velikost območja, prometne zveze, gostota prometa, razvojne perspektive območja, lega glede na bližino državne meje, dvojezičnost območja, kadrovski pogoji za obstoj in delo sodišč, pravno varstvo občanov v primeru, če ne bi bilo sodišča, stanovanjski pogoji, obstoj ustreznih sodnih zgradb in tako dalje. Pri tem so bili upoštevani tudi utemeljeni predlogi in stališča delegacij občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnosti na posameznih področjih, ki so bila predložena ozroma izražena med pripravljanjem osnutka zakona.

V vseh tistih občinah, kjer so sedaj občinska sodišča, pa ni pogojev za ustanovitev temeljnega sodišča, bodo ustanovljeni oddelki temeljnih sodišč. Ti bodo dejansko imeli takšno pristojnost kot sedanja občinska sodišča oziroma še večjo,

ker se bodo na oddelkih obravnavale tudi zadeve, ki so sedaj v pristojnosti okrožnega sodišča. Na teh oddelkih bodo stalni sodniki, tako da ustanovitev oddelka ne bo pomenila kadrovskega osiromašenja občine, kot je bilo v razpravah večkrat poudarjeno. Ob tem je treba še dodati, da se načelo približevanja sodstva občanov ne uresničuje samo z mrežo rednih sodišč, temveč tudi z znatno širšo pristojnostjo temeljnih sodišč, ki bodo dejansko odločala o vseh zadevah na prvi stopnji, razen glede najhujših kaznivih dejanj, za katere je zagrožena kazen strogega zapora nad 10 let ali smrtna kazen. Poleg tega je treba upoštevati tudi nova samoupravna sodišča, ki bodo na samoupraven način razreševala sporna razmerja med delovnimi ljudmi in občani in ki so enakovredna rednim sodiščem. Tako je mrežo sodišč potrebno ocenjevati tudi s tega vidika.

Potrebnost specializacije velja še bolj za višja sodišča, ki bodo morala še bolj kakovostno opravljati svoje naloge. To pa je mogoče doseči samo v primeru, če bo tako sodišče imelo zadostno število sodnikov, kar je odvisno od pripada zadev. Ena od bistvenih nalog višjih sodišč bo zlasti instančno sojenje, skrb za enotno sodno prakso in usklajevanje kaznovalne politike. Ob upoštevanju teh razlogov so v osnutku zakona predlagana samo štiri višja sodišča, glede na obseg dela in potrebno število sodnikov.

Glede na te kriterije, ki naj bi veljali za ustanovitev višjih sodišč, ni mogoče sprejeti predloga Medobčinskega sveta Zveze komunistov Slovenije za Pomurje, ki ga je sprejela tudi Komisija za narodnosti Skupščine Socialistične republike Slovenije, naj bi bilo višje sodišče tudi v Murski Soboti. Predvideni obseg dela za območje sedanjega Okrožnega sodišča v Murski Soboti je po novi pristojnosti 746 zadev, za kar bi bilo potrebno 5 sodnikov, in če upoštevamo še posle predsednika sodišča, bi bilo potrebno 6 sodnikov. Tak obseg dela pa nedvomno ne zadošča za nujno potrebno specializacijo sodnikov in ne zagotavlja kakovostnega dela, saj ne bi bilo mogoče sestaviti niti dveh specializiranih senatov. Mnenje, da bi se zaradi tega zmanjšale možnosti za uveljavitev ustavnih pravic pripadnikom madžarske narodnosti, ni utemeljena, kajti tudi bodoče višje sodišče v Mariboru bo skladno z 18. členom osnutka zakona moralo zagotoviti enakopravnost madžarskega jezika v postopku pred sodiščem.

Da bi mreža temeljnih sodišč omogočila že poudarjeno kakovost dela in učinkovitost sodišč, bo treba s skupnim sodelovanjem najti najustreznejše rešitve. Zato je bila vsem izvršnim svetom občinskih skupščin poslana informacija o predvideni mreži sodišč, da bi dali svoje predloge. Niso bili upoštevani nekateri dosedanji predlogi, ki potrebo po temeljnem sodišču utemeljujejo s tradicijo ali pa s povsem nenačelno zahtevo, da »če bo imela ta in ta občina temeljno sodišče, ga zahtevamo tudi mi, če pa bo tudi tam oddelek, se tudi mi strinjamo z oddelkom«, čeprav je sicer zahteva domnevno utemeljena s približno enakim obsegom predvidenega dela.

Razširitev predlagane mreže občinskih sodišč, ob upoštevanju vseh sedanjih predlogov, dejansko pomeni le status quo, to je, temeljna sodišča bi bila na sedežih vseh sedanjih občinskih sodišč, kar je nedvomno povsem v nasprotju s sprejetimi idejno-političnimi izhodišči in tezami. Pri tem je treba poudariti stališče, sprejeto na seji Komisije za pravosodje Skupščine SR Slovenije ob obravnavanju osnutka zakona, da predstavlja predlagano število sodišč, tako temeljnih kot višjih, skrajno mejo, do katere je bilo mogoče na podlagi objektivnih kriterijev postaviti mrežo temeljnih sodišč v SR Sloveniji.

Osnutek zakona povzema v idejno-političnih izhodiščih in tezah predlagana imena sodišč, kljub nekaterim nasprotnim predlogom, ker menimo, da ni razlogov za dosedanja neustrezna imena. Če gre namreč za temeljito vsebinsko preobrazbo pravosodnega sistema, naj bo ta izražena tudi v imenih sodišč. Zato morebitna primerjava z drugimi republikami, ki s svojimi že izdanimi zakoni samo delno izvajajo preobrazbo pravosodja, ne bi bila smotrna.

Stvarna pristojnost sodišč, glede na delovne teze, ni bistveno spremenjena. Ob upoštevanju pripomb in predlogov je dopolnjena pristojnost temeljnih sodišč za opravljanje preiskovalnih dejanj. Na izvenobravnavni senat osmih temeljnih sodišč, ki opravljajo preiskavo in mladinsko sodstvo, je preneseno reševanje zadev tistih temeljnih sodišč, ki ne morejo sestaviti svojih izvenobravnavnih senatov, in odločanje o pritožbah zoper sklepe preiskovalnega sodnika, kadar opravlja preiskavo iz pristojnosti temeljnega sodišča. Ohranila se je pristojnost višjega sodišča o podaljšanju pripora do treh mesecev, čeprav so bila glede tega izražena stališča, naj o tem odloča temeljno sodišče.

Pristojnost za reševanje upravnih in upravno-računskih sporov je dana Vrhovnemu sodišču SR Slovenije.

Poleg tega je bila po predlogu skupščinskih teles precizneje določena pristojnost zunanjega oddelka temeljnega sodišča v senatnih zadevah iz območja oddelka in ni prepuščena razporedu dela, kot je bilo v delovnih tezah. Ni pa mogoče sprejeti predloga, da bi zakon povsem določal pristojnost zunanjega oddelka, ker s tem ne bi bilo dovolj učinkovito izpeljano načelo smotrnosti in ekonomičnosti postopka in taka določba ne bi bila prilagojena sedanjim in prehodnim potrebam.

Zaradi možnosti kakovostnejšega in učinkovitejšega reševanja preiskav iz mladinskega sodstva ni mogoče sprejeti predloga, da bi tudi te zadeve reševala vsa temeljna sodišča ali vsaj večje število teh sodišč. Iz istih razlogov in zaradi potrebne specializacije je tudi gospodarsko sodstvo osredotočeno samo na štiri temeljna sodišča, vendar je še potrebno proučiti predlog, da naj bi gospodarske prestopke reševalo osem temeljnih sodišč.

Osnutek zakona sicer vsebuje določbe o sestavi sodišča, ker menimo, da je po ustavnih določbah, kljub nekaterim nasprotnim stališčem, sestava sodišča v pristojnosti republike, ker pa je po zavzetem stališču v organih federacije sestava sodišča stvar sodnih postopkov in predlagane spremembe procesnih zakonov, kar že vsebujejo ustrezne določbe, bodo te s tem zakonom verjetno odpadle.

Določbe o sodnikih in sodnikih porotnikih se v primerjavi z delovnimi tezami niso bistveno spremenile. Ob upoštevanju pripomb in predlogov vsebuje osnutek zakona v glavnem tele spremembe: Sodniku, ki ni ponovno izvoljen ali je zaradi ukinitve sodišča predčasno razrešen, je dolžna družbenopolitična skupnost, ki ga voli, preskrbeti drugo delo, ki ustreza njegovi strokovni sposobnosti. S tem so sodniki izenačeni z vodilnimi delavci po 12. členu zakona o medsebojnih razmerjih v združenem delu, s čimer je bolj zagotovljena njihova socialna varnost. Ob tem bo treba proučiti tudi vprašanje, če je v skladu z načeli osnutka zakona o združenem delu mogoče prenehanje dela sodnikov zaradi ukinitve sodišča.

Ob določbah o pravici dodelitve sodnika drugemu sodišču se pojavlja vprašanje, če je v skladu z volilnostjo sodnika, da je dodeljen k drugemu sodišču izven območja družbenopolitične skupnosti, katere skupščina ga voli. Pri volitvah sodnikov porotnikov je sprememba v tem, da so po določbi osnutka lahko

ponovno izvoljeni in ne samo dvakrat zaporedoma. Nasprotna rešitev namreč ne bi bila v skladu z ustavno določbo.

Pri določbah o sodnikih in sodnikih porotnikih bo glede na različne predloge nedvomno treba še proučiti vprašanje strokovnih pogojev in strokovnega izpopolnjevanja ter pogojev za izvolitev za posamezno vrsto sodišča, in sicer ne samo za sodnike, temveč bo ta vprašanja potrebno enako urediti za vse voljene in imenovane funkcionarje v pravosodju ter pogoje izenačiti, kar bo predmet posebnega zakona. Poleg tega pa bo verjetno potrebno izenačiti razloge za razrešitev sodnikov in sodnikov porotnikov.

Vprašanje jezika, v katerem poslujejo sodišča, ureja 18. člen osnutka. S tem so sprejeta stališča skupščinskih teles, da naj ne bi poseben zakon urejal dvojezičnega poslovanja vseh državnih organov, temveč naj ustrezne določbe vsebujejo vsi organizacijski pravosodni zakoni.

Prvotno rešitev, da se vodi postopek v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če stranka tako zahteva, glede na pripombe, zlasti Komisije za narodnosti, osnutek zakona spreminja tako, da sodišča v območju, kjer je določena enakopravna uporaba italijanskega oziroma madžarskega jezika, vodijo postopek tudi v teh jezikih, če stranka tak jezik uporablja. Tehnično izvedbo tega postopka, ki naj bo preprosta, bo podrobneje urejal sodni poslovnik.

Potrebno bo še proučiti predlog Komisije za narodnosti Skupščine SR Slovenije, da naj bi bila enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika še bolj poudarjena s tem, da bi se odstavek, ki vsebuje določbe o dvojezičnem poslovanju, pomaknil takoj za prvi odstavek 18. člena ali pa da bi bila ta določba vsebovana v posebnem členu.

Med drugimi splošnimi določbami osnutka zakona sta važnejši spremembi, da sodišče prekine postopek samo v primeru, če je predlagalo postopek za presojo ustavnosti zakona, ne pa tudi drugega predpisa oziroma samoupravnega splošnega akta, kar je bilo sprejeto glede na dane pripombe, in da ni opredeljen institut porote, čeprav so delovne teze, skladno z ustavo, ta institut vsebovale. Na tako rešitev je vplivalo dejstvo, da je to v našem pravnem sistemu nov institut in da vprašanje udeležbe porotnikov, pristojnosti, sestave, funkcije porotnikov in postopka v porotnih zadevah še ni proučeno ter da je to tudi vprašanje procesnih zakonov, za katere je pristojna federacija.

Osnutki sedanjih procesnih zakonov porote ne urejajo in smo na ureditev tega vprašanja tudi opozorili ustrezne zvezne organe.

V določbah o občni in skupni seji so bili upoštevani predlogi in je osnutek uvedel razširjeno skupno občno sejo ter skušal precizneje in v skladu z osnutkom zakona o samoupravnih sodiščih urediti sestavo skupne seje. Opustitev določbe o sprejemanju načelnih pravnih mnenj in načina glasovanja naj bi povzročila, da bi se skupna seja usmerjala na dogovarjanje, ne pa na glasovanje oziroma preglasovanje.

To so v glavnem vprašanja, ki jih je treba poudariti pred obravnavanjem osnutka zakona o rednih sodiščih, da bi z vsestranskim sodelovanjem mogli urediti tako, da bodo nova sodišča v novem pravosodnem sistemu sposobna opravljati svoje naloge tako, kot delovni ljudje in občani od njih pričakujejo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Domjan! K tej točki je bilo povabljeno Vrhovno sodišče SR Slovenije.

Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 21. 6. 1976. Obravnavali pa so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo mogoče predstavniki besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. K razpravi se je javil dr. Branko Berčič, delegat občine Škofja Loka!

Dr. Branko Berčič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V besedah zastopnika predlagatelja je bilo sicer nekaj utemeljitev, ki bodo govorile proti moji razpravi in proti mojemu predlogu. Vendar, ker nimam primerjalnega gradiva, kako so upoštevani normativi in kakšni so sploh bili pri določanju raznih vrst sodišč, mi oprostite in dovolite, da izpolnim svojo nalogo, ki mi jo je naložila občinska skupščina in da nastopim v današnji razpravi.

Skupščina občine Škofja Loka je na seji vseh treh zborov 30. 6. 1976 obravnavala osnutek zakona o rednih sodiščih. Občinska skupščina je ugotovila, da so predsedstvo občinske konference SZDL in ostale občinske družbenopolitične organizacije kakor tudi skupina delegatov za zbor občin in zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije soglašali s predlogom delovnega osnutka zakona o rednih sodiščih, po katerem je bilo predvideno za območje Gorenjske temeljno sodišče v Kranju z oddelkoma v Radovljici in Škofji Loki. Občinska skupščina je nadalje ugotovila, da je med delovnim osnutkom in osnutkom zakona bistvena razlika. Sedaj sta namreč poleg temeljnega sodišča v Kranju predvideni še temeljni sodišči na Jesenicah in v Radovljici (glej 28. člen osnutka zakona).

V zvezi s tema ugotovitvama je občinska skupščina po opravljeni obravnavi na seji 30. 6. 1976 sprejela naslednji sklep:

1. Od predlagatelja osnutka zakona o rednih sodiščih zahtevamo, da se tudi v občini Škofja Loka ustanovi temeljno sodišče, če bo na Gorenjskem ustanovljeno več kot eno temeljno sodišče.

2. Skupina delegatov občinske skupščine za Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SRS se obvesti o sklepu občinske skupščine in od njih se pričakuje, da bodo sprejeti sklep posredovali obema zboroma republiške skupščine in ga zastopali.

Dovolite mi, da ob tem, ko izpolnjujem pravkar navedeno nalogo, na kratko obrazložim in utemeljim sklep in zahtevo občinske skupščine.

V občini Škofja Loka je občinska konferenca SZDL organizirala več razprav o preobrazbi našega pravosodnega sistema v smislu ustavnih načel, po katerih se usmerja proces podružbljanja sodne funkcije v smeri samoupravnega sodstva. Poleg tega so se predstavniki občine udeleževali vseh razprav, ki jih je sklical svet SZDL za gorenjsko regijo. Na teh razpravah so se izoblikovale in bile sprejete naslednje ugotovitve in stališča k osnutku zakona o rednih sodiščih glede na ustavno preobrazbo pravosodnega sistema:

1. Osnutek zakona o rednih sodiščih predvideva 28 temeljnih sodišč v Sloveniji. Med njimi za območje občine Kranj, Škofja Loka in Tržič eno temeljno sodišče s sedežem v Kranju in z oddelkom v Škofji Loki za območje občine Škofja Loka.

Sodišča se morajo v smislu ustavnih načel čim bolj približati občanom in morajo tesno sodelovati z organizacijami združenega dela, z družbenopolitičnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami.

Sodišče lahko uspešno spremlja in proučuje družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njegove funkcije, le v primeru, če deluje kot temeljno sodišče za območje občine ter tako daje občinski skupščini, upravnim in samoupravnim organizacijam in skupnostim učinkovitejše predloge za preprečevanje nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti, družbene odgovornosti in socialistične morale ter tudi sicer lahko redneje obvešča občinsko skupščino o svojem delu in o vseh takšnih pojavih.

Vseh navedenih nalog pa oddelek temeljnega sodišča ne bi mogel tako uspešno opravljati kot popolno organizirano temeljno sodišče. Občanom in organizacijam združenega dela v občini bi temeljno sodišče sodstvo bolj približalo ter bi se v glavnem vse zadeve na prvi stopnji končale v temeljnem sodišču v občini.

2. Občina Škofja Loka ima nad 32 000 prebivalcev in je po številu prebivalcev, za občino Kranj, druga v gorenjski regiji. Ti prebivalci živijo v območju 21 krajevnih skupnosti na zelo razprostranjenem terenu, od Petrovega brda do Žirov na eni strani in do bližine Medvod in Žabnice na drugi strani. Občani izgubijo, zaradi znane konfiguracije terena, precej časa že s prihajanjem na sedež občine v Škofji Loki, še znatno več pa bi ga izgubili, če bi morali potovati v drug, bolj oddaljeni center.

Občina Škofja Loka predstavlja zaokroženo geografsko in gospodarsko celoto, za katero se predvideva, da se bo nadalje krepila, zlasti ko bo odprt rudnik urana in se bo tudi povečalo število prebivalstva. Tako je tudi v tem pogledu, v primerjavi z ostalimi občinami, utemeljeno, da se ustanovi temeljno sodišče v Škofji Loki za območje občine Škofja Loka.

3. Glede na predlagano novo pristojnost sodišč se bo povečal obseg dela temeljnih sodišč. Po opravljenem izračunu za območje sedanjega občinskega sodišča v Škofji Loki bi bilo v prihodnje dela za štiri in pol sodnikov. Število posameznih vrst zadev je tolikšno, da bo en sodnik lahko reševal le določeno vrsto zadev. Tako se bo na primer lahko ukvarjal ali samo s kazenskimi ali s civilnimi zadevami oziroma z nepravdnimi ali z izvršilnimi zadevami.

Po stališču, izraženem v obrazložitvi osnutka zakona o rednih sodiščih, se lahko ustanovi temeljno sodišče tam, kjer je dela za štiri sodnike in za predsednika sodišča. Ta pogoj je v občini Škofja Loka izpolnjen. Poleg tega zagotavlja že sedanja kadrovska zasedba občinskega sodišča v Škofji Loki hitro, uspešno in kakovostno reševanje vseh zadev. Sodniki bodo izpolnjevali tudi posebej poudarjeno družbeno angažirano vlogo sodišča, ki ni samo v sojenju, temveč zlasti v delovanju in preprečevanju družbi nevarnih in škodljivih pojavov in v sodelovanju z organi in organizacijami, ki delujejo za iste cilje. Tudi prostorski in ostali pogoji za delo temeljnega sodišča bodo zagotovljeni.

4. Še nekaj zgodovinskih podatkov. Od ustanovitve loškega gospostva kot fevdalne upravno-teritorialne enote konec 10. stoletja dalje je oskrbnik gospostva opravljal tudi sodno funkcijo nad podložniki gospostva. O organiziranosti in delovnem področju tedanjega sodstva pričajo dokumenti iz sredine 13. stoletja. Mestni sodnik je imel pristojnost nad meščani in tudi nad izvenmestnimi, kmečkimi prebivalci. Kot gospoščinski sodni upravni nameščenci so med podložniki delovali tako imenovani sodniki ali sodje. Loškemu oskrbniku so pripadale pravice deželnega sodstva tja do smrtne kazni in je bil prva prizivna instanca v sodnih zadevah. Druga prizivna apelacijska instanca je bil do konca 16. stoletja freisinški škof kot pravni lastnik gospodstva, pozneje pa deželna

sodna oblast Kranjske. Tako je potekalo sodstvo na škofjeloškem območju do začetka 19. stoletja.

V letih napoleonske oblasti je bil v Škofji Loki sedež kantona za območje 9 občin z vsemi pripadajočimi upravnimi in sodstvenimi pooblastili. Za časa avstro-ogrske monarhije je bil v Škofji Loki vseskozi sedež občine in občinskega sodišča. Takšno je bilo tudi stanje v stari Jugoslaviji do leta 1927 oziroma 1936, ko je bila tu organizirana ekspozitura sreza oziroma samostojen politični okraj in tudi sodišče takega ranga. Po zadnji vojni je bila v letu 1948 funkcija okrajnega sodišča priključena sodišču v Kranju. Leta 1954 pa je bilo v Škofji Loki ponovno ustanovljeno okrajno sodišče, ki se je po ukinitvi upravnih okrajev preimenovalo v občinsko sodišče in kot takšno deluje do današnjega dne.

Zgodovinski pregled kaže torej na globoke korenine in celovitost delovanja sodstva na škofjeloškem področju v preteklosti, kar je vsekakor tudi eden od argumentov za nadaljnji obstoj temeljnega sodišča v Škofji Loki za območje občine Škofja Loka.

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Menim, da navedena stališča in podatki dovolj nazorno utemeljujejo zahtevo Skupščine občine Škofja Loka po dopolnitvi osnutka zakona o rednih sodiščih v tem smislu, da se ustanovi temeljno sodišče tudi v Škofji Loki za območje občine Škofja Loka. Predlagatelj zakona naj to zahtevo prouči in upošteva pri pripravi besedila predloga zakona o rednih sodiščih! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Berčič! Ker je tretja ura, tovarišice in tovariši delegati, vas glede na naš jutranji dogovor vprašujem, ali sodite, da bi glede na to, do kjer smo prišli in kakšen dnevni red še imamo, lahko nadaljevali in končali delo danes ali pa bi nadaljevali delo do okoli pete ure, potem pa bi sejo prekinili in jo nadaljevali jutri. Osebno menim, da je kompleks pravosodnih zakonov nekoliko zahtevnejši in se bomo pri njem dalj zamudili, kasneje pa bo stvar stekla nekoliko hitreje.

Želi kdo o tem razpravljati ali pa se o tem izjavimo z glasovanjem? Kdor je za to, da sejo končamo danes, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Vidim, da je za to velika večina delegatov.

Sejo nadaljujemo, seveda pa ne na škodo vsebinske obravnave, na kar je opozoril tovariš Svetelj že dopoldne. Prosila bi tudi to, da ne odhajate in da zagotovite sklepčnost. Prosila bi tudi delegate, ki v kasnejših urah nimajo prevoza, da si v skupščinski recepciji zagotove rezervacijo prenočišča ali si kako drugače pomagajo.

Nadaljujem razpravo. Besedo ima Franc Fortuna, delegat občine Vrhnika!

Franc Fortuna: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ko smo pred dvema mesecema razpravljali o tezah zakona o rednih sodiščih, smo poleg neposredne podpore uresničevanju ustavne preobrazbe pravosodja, ki jo med drugim predstavlja tudi omenjeni zakon o rednih sodiščih, skušali opozoriti predvsem na praktične rešitve in konkretne oblike ustavne preobrazbe rednih sodišč. Skupine delegatov za Zbor občin in Zbor združenega dela iz občin Vrhnika in Logatec so že takrat oblikovale svoja stališča na podlagi razprave v zborih občinske skupščine, prav tako pa je bilo to obdobje izkoriščeno tudi za informacijo delegatom temeljnih delegacij oziroma delovnim ljudem in občanom o spremembah oziroma o bistvu ustavne preobrazbe pravosodnega sistema v celoti.

V takratni razpravi, v kateri so prispevala k oblikovanju stališč tudi občinska vodstva družbenopolitičnih organizacij, je bilo izoblikovano mnenje, da rešitve, ki jih ponuja omenjeni zakon glede ustanavljanja temeljnih sodišč, ne pomenijo približevanja sodstva delovnim ljudem in občanom. Oženje števila temeljnih sodišč bi namreč lahko povzročilo vrsto problemov, še zlasti tam, kjer je sedaj sodišče redne pristojnosti v celoti pokrivalo interese in potrebe delovnih ljudi in občanov.

Izoblikovano je bilo stališče, naj bi bilo vprašanje ustanavljanja oddelkov sodišč v pristojnosti občin in ne administrativna zakonska določba. Ker je bila v tezah dokaj nepopolna opredelitev funkcije in vloge temeljnih sodišč oziroma oddelkov, smo bili mnenja, da je do končne opredelitve o tem, kaj bi v primeru naše občine prišlo najbolj v poštev, nujno dobiti jasnejša pojasnila. Pri tem smo mislili na to, da naj do osnutka zakona o rednih sodiščih Republiški sekretariat za pravosodje, organizacijo uprave in proračun kot predlagatelj z vidika funkcionalnosti izdela kriterije o tem, kakšni pogoji morajo biti podani za ustanavljanje oziroma oblikovanje temeljnih sodišč in kakšni za oddelke. Izhajali smo iz tega, da morajo biti pri določanju mreže sodišč zasledovani predvsem cilji uresničevanja optimalnih strokovnih pogojev ter racionalnosti, specializacije in dostopnosti sodišč ter pri tem izhajati iz načela, da je potrebno sodišče približati občanom v največji možni meri.

Zavedali smo se, da zahteva določanje mreže sodišč dodatne napore pri iskanju boljših rešitev, pri čemer je potrebno ponovno pretresti vse strokovne in optimalne argumente, kakor tudi stališča, ki so se izoblikovala v javni razpravi, oziroma oboje soočati in zavzeti na podlagi načelnih kriterijev tudi ustrezno stališče. Kakršnakoli odločitev pa naj bi bila v skladu s sprejetimi idejno-političnimi izhodišči za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema SR Slovenije. To pomeni, da je treba največjo težo glede ustanavljanja temeljnih sodišč prisoditi aktivnim kriterijem, kot so nova pristojnost, obseg pripada zadev in njihova frekvenca, vrednotenje dela sodnikov po delu, prostorske in stanovanjske zmogljivosti, naseljenost prebivalcev, prometne zveze in razsežnost naselij, vloga sodnikov porotnikov, vloga oddelkov itd. Že iz doslej znanega pa lahko zaključimo, da so temeljna sodišča prvostopenjska sodišča samoupravnih in temeljnih družbenopolitičnih skupnosti, občin in ne združenih občin v regiji.

Po ponovni razpravi v obeh občinah na sejah vseh zborov občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij je bilo ocenjeno, da bi predlagana rešitev v osnutku zakona pomenila za obe občini odmik sodstva od delovnih ljudi in občanov. Prav tako bi s koncentracijo sodstva v Ljubljani prišlo do novih težav, prostorskih, kadrovskih in stanovanjskih, prišlo pa bi tudi do neustrezne ureditve odgovornosti temeljnega regijskega ljubljanskega sodstva devetim občinam in do podobnega. Zanimivo je tudi, da so predlagatelji zakona uporabili tokrat kriterije za redna sodišča, da pa tega ni bilo mogoče uresničiti za združevanje družbenih pravobranilcev samoupravljanja, za sodnike za prekrške, inšpekcijske službe in podobno.

Skratka, ustvarja se občutek, da načelnih kriterijev sploh ne potrebujemo, ker ravnamo od primera do primera, kot nam situacija kaže. Predvsem pa naj bi se krepil center sodišč redne pristojnosti ljubljanske regije na račun samo nekaterih občin, odvisno od tega, koliko je kdo bolj prepričljiv pri iskanju in utemeljitev za in proti, odpade pa naj zahteva tistega, ki je ob iskanju skupnih rešitev ostal pri zahtevi po enotnih načelnih izhodiščih in dejanskem

interesu za postavitev najboljšega, ustavi najbolj prilagojenega pravosodnega sistema, v interesu delovnega človeka in občana.

Občani v obeh občinah kriterijev, ki so bili vodilo za postavitev nove mreže temeljnih sodišč, niso mogli šteti za dovolj tehtne. Merilo 5 sodnikov in obseg dela je sicer eden od možnih kriterijev, res pa je tudi, da število sodnikov ne more biti zadosten razlog za ustanovitev temeljnega sodišča, podobno kot ni število delavcev pogoj za ustanovitev temeljne organizacije združenega dela. Če pa upoštevamo še druge kriterije, kot je na primer velikost območij občin, potem lahko rečemo, da jih ne moremo povsem zanemariti, saj ni vseeno, koliko daleč mora občan in delovni človek potovati, čeprav si še tako želi, da bi bilo teh zadev čim manj. A ker so, ne moremo mimo izgube časa, izpada proizvodnje, nujne odsotnosti z dela in podobnega.

Kljub temu, da je bilo v tezah zakona jasno poudarjeno, naj bo v prvi vrsti navzoča racionalizacija sodne mreže, smo vendarle prišli od prvotno predvidenih 15 na 28 temeljnih sodišč. Uvodno izražena bojazen, da je bilo merilo sestavljalcev osnutka predvsem glasnost zainteresiranih, tedaj ni bila povsem brez osnove, zato mi dovolite, da na zaključku, če je to edina pot dogovarjanja, postavim zahtevo, v imenu delovnih ljudi občin Vrhnika in Logatec, po temeljnem sodišču na Vrhniki. Menimo, da je tudi ta zahteva še vedno v mejah zahtev po jasni opredelitvi objektivnih kriterijev, ki naj bi bili enotni vsaj v regiji, če jih že ni mogoče uporabiti za celotno republiko, in ki naj ne bi izhajali zgolj iz trenutnega položaja zasedenosti oziroma kadrovskih in prostorskih pogojev, temveč predvsem iz interesa delovnega človeka in občana.

In ne nazadnje, če že racionaliziramo mrežo, potem storimo to tako, da bo dejansko prispevala tudi k čim manjšim ekonomskim obveznostim, ne pa da se na račun samo nekaterih občin v regiji odpirajo povsem nova vprašanja prostora, kadrov itd.

Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Prosim, da razpravo, ki sem jo posredoval v imenu skupine delegatov za Zbor občin iz občine Vrhnika, upoštevate kot ustvarjalni prispevek k našim skupnim prizadevanjem, da bi tudi na področju pravosodja čimprej zaživeli novi ustavni odnosi! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Besedo ima tovariš Slavko Kržan, delegat občine Trebnje, ki bo govoril tudi v imenu občin Črnomelj, Metlika in Novo mesto!

Slavko Kržan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z novo mrežo sodišč imamo naslednja stališča in pomisleke, pa tudi zahteve:

Čeprav prvi hip kaže, da je prenos pristojnosti sodišč pomembno približevanje sodstva občanu in bistven premik od sedanjega stanja, na to se sklicujejo vsi, ki predloženi zakon utemeljujejo, pa bo glede na predvideno mrežo temeljnih sodišč tako približevanje uresničeno le tam, kjer bo obstajalo temeljno sodišče, za občane vseh ostalih občin pa to dejansko ne bo pomenilo nobenega približevanja. Nasprotno, prenos vseh senatnih zadev, teh pa ni tako malo, po podatkih za leto 1975 je na občinsko sodišče Trebnje odpadlo 178 od 332 zadev ali kar 54 %, z 42 občinskih sodišč na 28 prav gotovo ne pomeni približevanja sodstva občanom, temveč nasprotno.

To kaže, da zaradi predvidene mreže sodišč, kljub prenosu večine zadev na prvostopenjska sodišča, od približevanja sodstva občanu v tistih občinah, kjer ne bi bilo temeljnih sodišč, ne bo ostalo veliko. To pa je povsod tam, kjer so bila doslej občinska sodišča, v bodoče pa naj bodo le oddelki temeljnih sodišč s pristojnostjo sodnika posameznika. Prav gotovo pa pri tem ni mišljeno neko abstraktno približevanje, temveč povsem konkretno, to je, kako daleč od občanov se nekaj dogaja, kako jim je omogočeno, da se neposredno, hitro in ekonomično v to vključijo.

Potrebna je tudi specializacija v pravosodju, vendar le tam, kjer jo narekujejo razlogi bolj strokovnega in učinkovitega razreševanja zadev. Glede na število zadev, obravnavano problematiko in možnosti za pritegnitev številnih strokovnjakov je vsekakor potrebna specializacija in zato tudi koncentracija mladinskega sodstva v nekaj večjih centrih v Sloveniji. Tudi preiskava zahteva specializacijo sodnikov za posamezna področja kriminala. Tehnični in prostorski pogoji, pa tudi določena koncentracija preiskovalne službe sodišč zahteva, da se za preiskavo pooblastijo z zakonom le temeljna sodišča v večjih centrih.

Idejno-politična izhodišča za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema ne izhajajo iz ocene, da dosedanji pravosodni sistem ni v danih razmerah izpolnil svoje naloge. Takšne ocene tudi ni v dokumentih Zveze komunistov, v skupščinskih resolucijah ter zaključkih skupščin družbenopolitičnih skupnosti, ki so razpravljale o sodiščih. Nobena analiza in ocena dosedanjega pravosodnega sistema tudi ni ugotovila, da bi manjša sodišča slabše izvrševala svoje naloge kot velika sodišča. Ugotovljena storilnost sodnikov in hitrost reševanja zadev na manjših sodiščih dokazujeta celo nasprotno. Povsod tam, kjer so na sodišču vsaj trije sodniki, je tudi že sedaj specializacija dela, saj dela vsak na enem oddelku oziroma na enem pravnem področju in se tudi ustrezno usposablja za to delo. V bodoče pa bo to še veliko lažje, ker bo cela vrsta zadev z rednih sodišč prešla v pristojnost samoupravnih sodišč.

V obrazložitvi osnutka zakona o rednih sodiščih ni na razpolago nobenih podatkov, ki bi utemeljevali v bodoči organizaciji rednega sodstva le 28 temeljnih sodišč. Danes smo v obrazložitvi slišali dopolnilne predloge in tudi obrazložene nekatere dodatne kriterije.

Osnutek zakona dopušča predsedniku temeljnega sodišča, da z razporedom dela določi, da se zaradi smotrnosti in ekonomičnosti na sedežu oddelka lahko opravljajo tudi določene zadeve iz pristojnosti senata. Vemo tudi, da bi bilo zaradi prostorskih problemov sodišč ter stanovanjskih, kadrovskih in drugih še dolgo potrebno soditi tudi senatne zadeve na oddelkih, na nekaterih celo trajno. Če upoštevamo, da je za občana smotrno in ekonomično, da lahko svoje zadeve rešuje bližje, hitreje in ceneje, in če kažejo podatki, da je iz dosedanje pristojnosti občinskega sodišča polovica ali več takšnih zadev, ki bi jih zaradi smotrnosti in ekonomičnosti predsednik temeljnega sodišča skoraj moral dati v obravnavanje na sedež oddelka, precej pa bo takšnih zadev tudi iz prenesene pristojnosti, potem predlagana mreža temeljnih sodišč, na katerih naj občan najde popolno zaščito svojih interesov, ne daje najbolj ustrezne rešitve idejnopolitičnega izhodišča preobrazbe pravosodnega sistema, to je da naj se sodstvo bolj kot doslej približa občanu.

Ob dejstvu, da so družbenopolitične skupnosti v zadnjih letih pokazale veliko ali večjo skrb za občinska sodišča, ki se je izražala v obravnavi problematike sodišč na skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, pa tudi v boljšem financiranju, razreševanju materialnih problemov, urejanju osebnih dohodkov in stano-

vanjskih vprašanj, bi bila dosti bolj ustrezna rešitev — tudi iz gradiva ni mogoče razbrati resnih argumentov, ki bi govorili proti temu, če bi bila temeljna sodišča brez mladoletniškega sodstva in preiskovalne službe povsod tam, kjer so po oceni družbenopolitičnih skupnosti in delegatske baze sedanja občinska sodišča sposobna izvrševati, tudi z razširjeno pristojnostjo, funkcijo temeljnega sodišča, in to bližje občanu kot po rešitvi, ki jo daje osnutek.

V prvem gradivu je predlagatelj po svojih pokazalcih izračunal, da bi bilo potrebno na nekaterih sodiščih naslednje število sodnikov: v Postojni 3, Tolminu 3, Jesenicah 4, Trbovljah 4,5, Ljutomeru 3, Slovenski Bistrici 4, Trebnjem 3,5, Črnomlju 4. Po zadnjih podatkih pa bi ta sodišča potrebovala naslednje število sodnikov: Postojna 5, Tolmin 4, Jesenice 5, Trbovlje 6, Ljutomer 4, Slovenska Bistrica 5, Trebnje 2, Črnomelj 5. Sprašujemo se, na podlagi kakšnih kriterijev je pri istih občinskih sodiščih zvišano število sodnikov, s čimer je izpolnjen eden izmed pogojev za temeljno sodišče, in je izjema v navedenih primerih storjena samo za Trebnje!

O predlogu za izdajo zakona o rednih sodiščih so razpravljali pri nas Komite Občinske konference ZKS, Predsedstvo Občinske konference SZDL in Skupščina občine na svoji seji 19. 6. 1976. Sprejete so bile ugotovitve, da so izpolnjeni pogoji za temeljno sodišče v Trebnjem. Zagotovljeni so prostori za normalno delo sodišča, tudi s povečanimi pristojnostmi. Sedanje občinsko sodišče v Trebnjem ima rešeno vprašanje pravniškega kadra, izpopolnjena so vsa tri sistemizirana delovna mesta, prav tako so ustrezno zasedena administrativno-tehnična mesta, za vse zaposlene pa je rešeno stanovanjsko vprašanje.

Občina je pripravljena zagotoviti vse potrebno tudi za ustrezno povečanje pravniškega in drugega kadra, ki bi bil potreben pri temeljnem sodišču v Trebnjem. Sedanji pripad zadev in prenos zadev iz pristojnosti okrožnega sodišča na temeljno sodišče tudi po obsegu upravičuje obstoj temeljnega sodišča. S temeljnim sodiščem v Trebnjem bo občanu resnično približano sodstvo, glede na to, da so naselja v občini z občinskim središčem slabo povezana, saj so posamezna naselja oddaljena od tega centra celo 30 km, pri tem pa nimajo javnega prevoza. V primeru da bi bilo temeljno sodišče v Novem mestu, bi se seveda oddaljenost občana od sodišča še bolj povečala.

Zato, na podlagi 19. člena osnutka zakona, ki je pred nami, Skupščina občine Trebnje in družbenopolitične organizacije občine predlagajo oziroma zahtevajo, da se v 28. členu zakona o rednih sodiščih določi tudi temeljno sodišče za območje občine Trebnje. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Besedo ima Jakob Berič, delegat občine Novo mesto!

Jakob Berič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predlagam spremembo 29. in 34. člena osnutka zakona o rednih sodiščih, in sicer:

29. člen naj se dopolni, tako, da bo višje sodišče tudi v Novem mestu, in sicer v območju temeljnih sodišč Brežice, Krško in Novo mesto;

34. člen naj se spremeni in dopolni tako, da imajo poleg pristojnosti iz 31. in 33. člena še pristojnosti iz 34. člena poleg temeljnih sodišč v Celju, Kopru, Ljubljani in Mariboru še temeljno sodišče v Kranju, Murski Soboti, Novi Gorici in Novem mestu, kot to določa 33. člen osnutka zakona.

Utemeljitev: Idejno-politična izhodišča za preobrazbo pravosodnega sistema zahtevajo takšno organizacijo in mrežo sodišč, ki bi omogočala njihovo opti-

malno organizacijo. To bi bilo nedvomno doseženo z ustanovitvijo višjega sodišča v Novem mestu. Novo mesto je in bo tudi v prihodnje ostalo, upoštevajoč republiška predvidevanja o policentričnem razvoju in sedanja dejstva, regionalni center.

V Novem mestu je že vseskozi organizirano okrožno sodišče. Sodišče ima primerne delovne pogoje in tako usposobljen pravni kader, da je in bo nedvomno tudi v prihodnje kos svojim nalogam. To trdim zato, ker je bilo dosedanje delo okrožnega sodišča vedno dobro ocenjeno. Višje sodišče v Novem mestu bi obravnavalo letno okoli 25 kazenskih zadev (gre za najtežja, najbolj komplicirana kazenska dejanja, 350 do 400 pritožbenih kazenskih zadev in 550 do 600 pritožbenih civilnih zadev. Takšen obseg dela bi zahteval za tekoče reševanje zadev najmanj 6 do 7 sodnikov, to pa je že tako visoko število kvalificiranega kadra, da poleg drugega upravičuje smotrnost obstoja te institucije.

Prav nerazumljiv in nesprejemljiv je 34. člen. Menimo, da je nujno treba vključiti gospodarsko sodstvo v vseh 8 temeljnih sodišč, ki so po 33. členu pooblaščena za preiskavo. Če bi ostalo pri predvidenem besedilu, potem trdimo, da je načelo približevanja sodstva občanom in delovnim ljudem premalo upoštevano in da predstavlja razdalja 70 km za 21 000 delavcev, zaposlenih v več kot 100 tozdih in ozdih (to je podatek samo za občino Novo mesto) izredno visoke stroške, predvsem pa veliko izgubo dragocenega časa. Za Belo krajino je zaradi večje oddaljenosti izguba toliko večja.

Že ta podatek govori o upravičenosti tega sodišča v Novem mestu. Prepričan sem, da bi bil v zadostni meri dan poudarek tudi specializaciji sodnikov, saj ni dvoma, da izmed 17 predvidenih sodnikov ne bi bilo nekaj specialistov tudi za gospodarsko sodstvo.

O zadevnem predlogu so razpravljali, in z njim soglašajo, vsi trije zbori Skupščine občine Novo mesto na svoji seji 24. in 25. junija 1976, Skupščina Skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje na seji 23. junija 1976, vse družbenopolitične organizacije dolenjske regije in vsi pravosodni organi iz območja okrožnega sodišča v Novem mestu. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Nadaljuje Silvo Sorč, delegat iz Idrije.

Silvo Sorč: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov iz občine Idrija za Zbor občin Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona o rednih sodiščih, ki je na dnevnem redu današnje seje. V zvezi s predvideno preosnovo sodnih organov, s katero se v Idriji odpravlja občinsko sodišče in namesto njega uvaja samo oddelek temeljnega sodišča v Tolminu, so bili delegati mnenja, da je takšna ureditev za Idrijo neprimerna in je zato nujno, da tudi v bodoče posluje temeljno sodišče s sedežem v Idriji. Poglavitni razlogi, zaradi katerih je delegacija zavzela takšno stališče, so naslednji:

S predvideno organizacijo rednih sodišč načelo približevanja sodstva delovnim ljudem in občanom kot eno izmed ustavnih načel ni dovolj upoštevano, temveč se od njega celo oddaljuje. S takšno organizacijo delovnim ljudem ne bo dana možnost, da bi lahko na čimbolj neposreden in enostaven način urejali svoje zadeve pri pravosodnih organih. To še posebej velja za občino Idrija, zaradi njene geografske lege.

S tem, da je predvideni sedež novega temeljnega sodišča v Tolminu, ki je od naše občine, če upoštevamo njeno obsežnost, močno oddaljen, bi bilo našim občanom bistveno oteženo iskanje ustrezne zaščite na sodišču. Pri tem je potrebno upoštevati neugodne avtobusne zveze, ki samo enkrat dnevno povezujejo obe navedeni občinski središči. Poudariti je potrebno, da v občini Idrija v vsem povojnem obdobju ni bilo nobenega odvetnika, zaradi česar je bližnja pravna pomoč na sodišču še toliko bolj nujna.

Občina Idrija si je v preteklih letih prizadevala zagotoviti potreben kader za potrebe sodišča. V kratkem bodo v občini na razpolago 4 diplomirani pravniki s pravosodnim izpitom, tako da bodo zagotovljeni vsi kadrovski in ustrezni prostorski pogoji za nemoteno delovanje sodišča.

Glede na navedene utemeljene razloge predlaga skupina delegatov občine Idrija za Zbor občin Skupščine SR Slovenije, da se 28. člen osnutka zakona o rednih sodiščih dopolni tako, da se določi, da tudi v občini Idrija posluje samostojno temeljno sodišče. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Sorč! Besedo ima tovariš Anton Kebe, delegat iz Cerknice.

Anton Kebe: Gre v bistvu za isto zadevo, ki so jo obravnavali že delegati iz Škofje Loke, Vrhnike in Trebnjega. Da ne bi delegatov preveč utrujal, bom svoj predlog predložil pismeno. Osrednje vprašanje predloga je, da občina Cerknica želi, podobno kot prej omenjene občine, da temeljno sodišče ostane v občini Cerknica, tako kot je bilo doslej.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kebe! Želi še kdo razpravljati? Besedo ima tovariš Domjan, predstavnik Izvršnega sveta!

Alojz Domjan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da na kratko pojasnim pristojnosti, ki naj bi jih imel zunanji oddelek temeljnega sodišča, ker vse kaže, da so se te določbe premalo proučile. Namreč, na oddelku temeljnega sodišča se bodo dejansko reševale vse tiste pravne zadeve, ki jih občani, da tako rečem, vsak dan rešujejo na sodišču. Zato ustanovitev oddelka ne pomeni odtegovanja sodstva občanom. Na oddelku se bodo opravljale vse zapuščinske zadeve, vse izvršilne zadeve, vse nepravdne zadeve, obvezno se bodo sodili vsi manjši civilni spori, obravnavale se bodo tudi vse manjše kazenske zadeve. Izjema so samo senatne zadeve, ki pri vsakem sodišču predstavljajo manj kot polovico recimo kazenskih ali pa civilnih zadev, če pa vzamemo celotno število zadev, pa predstavljajo senatne zadeve le majhen odstotek vseh zadev, ki se obravnavajo na sodišču. Le-te naj bi prišle v pristojnost temeljnega sodišča.

To dejansko pomeni, da bi na vsakem oddelku bila najmanj dva sodnika, kar pri vseh manjših občinskih sodiščih — skoraj v vseh teh mestih, iz katerih so se danes oglašali delegati, dejansko pomeni status quo. Vsa ta manjša sodišča imajo dejansko največ do 3 sodnike, ponekod mogoče sistemizirana mesta za 4, vendar vsa sodniška mesta niso zasedena.

Že iz tega razloga menim, da ni nobenega problema za občane. Občani bodo vse manjše zadeve lahko urejevali tam, kjer so jih tudi doslej, tam bodo tudi dobili pravno pomoč, kot so jo dobili doslej. To ne pomeni, da uporabim primer Idrije, če bo v Idriji oddelek, da bi sedaj morali občani te občine iskati pravne

nasvete pri temeljnem sodišču v Tolminu. V temeljnih sodiščih bi se v glavnem reševale samo kazenske zadeve.

Osnutek zakona predvideva, da se tudi senatne zadeve iz območja oddelka obravnavajo na oddelku. Nismo pa mogli sprejeti stališča, da se vse senatne zadeve obravnavajo tam. Na posameznih oddelkih je tako malo teh zadev, da bi, če bi hoteli, da pride senat in razpravlja en dan na enem oddelku, morali čakati in zbirati te zadeve po mesec dni in več, kar nedvomno pomeni zavlačevanje reševanja posameznih zadev. Prav zato smo predvideli, da se samo zaradi načela ekonomičnosti rešuje te zadeve na oddelku. Tiste nujne zadeve, ki bi jih bilo treba nemudoma rešiti, pa bi se reševale na temeljnem sodišču.

Poleg sedanjih zadev, ki se obravnavajo na občinskih sodiščih, se bodo na teh oddelkih obravnavale tudi zadeve, ki jih danes obravnavajo okrožna sodišča. To v bistvu pomeni veliko približevanje sodstva občanom.

Glede kakovosti dela na manjših sodiščih bi povedal, da so bile napravljene vse analize, vendar na žalost teh analiz nismo posredovali vsem občinskim skupščinam. Ugotovili smo, da sicer po številu zadev manjša sodišča v redu delujejo, veliko zadev rešijo, toda glede kakovosti pa je delo nekoliko slabše opravljeno. Namreč, več obravnavanih zadev je bilo v instanci razveljavljenih, kar pomeni, da so bile zadeve slabše rešene. Če bi na majhna sodišča prenesli težje zadeve, tako civilne kot kazenske, ki jih danes obravnavajo okrožna sodišča in ki se nanašajo na temeljna sodišča, bi to pomenilo, da bi se sodnik na majhnem sodišču, ki bo reševal predvsem lažje zadeve, od časa do časa moral ukvarjati tudi s takimi težjimi zadevami. Iz tega izhaja, da jih tudi ne bi mogli rešiti tako kakovostno, kot jih bodo rešili sodniki na temeljnih sodiščih, kjer bo sodnik dejansko imel opravka samo z določeno vrsto kazenskih oziroma civilnih zadev.

En delegat je v razpravi omenil, da smo dali različne podatke. V predlogu za izdajo zakona so bili navedeni podatki o številu sodnikov na sedanjih občinskih sodiščih, v osnutku zakona pa je dano število sodnikov za temeljna sodišča. Zato je jasno, da je razlika, saj je pri temeljnih že upoštevana nova pristojnost. Zaradi prenosa pristojnosti z okrožnega sodišča na temeljno sodišče se je število sodnikov povečalo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa. Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o rednih sodiščih se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles, pripombe skupin delegatov in drugih družbenih subjektov ter pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora. V zvezi z mrežo sodišč je Izvršni svet dolžan pri pripravi predloga zakona dobiti mnenje vseh zainteresiranih delovnih ljudi in občanov prizadetih občin ter z že sprejetimi stališči Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki jih je ta sprejel na svoji 23. seji dne 21. januarja 1976 ob obravnavi tez za opredelitev pravosodnega sistema v SR Sloveniji in idejno-političnih izhodišč za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani sklep z večino glasov.

Prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o javnem tožilstvu.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Alojza Domjana. Besedo ima tovariš Domjan!

Alojz Domjan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Predloženi osnutek zakona o javnem tožilstvu je zasnovan na načelih, izraženih v ustavi SFR Jugoslavije in ustavi SR Slovenije. Izdelan je skladno s tezami, ki so bile v tem zboru obravnavane na seji 31. marca tega leta. Upoštevani so tudi predlogi in pripombe, ki so bile dane v razpravi o predlogu za izdajo zakona o javnem tožilstvu. Glede na to, da so bila načela in posamezne rešitve, ki jih vsebuje predloženi osnutek, podrobno obrazložene v delovnih tezah in ker je obrazložen tudi osnutek zakona, bi opozoril samo na nekatera vprašanja, ki so sedaj drugače rešena.

Javna tožilstva poleg pregona storilcev kaznivih dejanj in drugih dejanj, ki so kazniva, in vlaganja pravnih sredstev v okviru svoje dejavnosti spremljajo in proučujejo družbene odnose in pojave, ki so pomembni za uresničevanje njihovih funkcij, ter dajejo predloge za preprečevanje družbi nevarnih in škodljivih pojavov in za utrjevanje zakonitosti družbene odgovornosti in socialistične morale.

V zvezi s to funkcijo javnih tožilstev je posebej poudarjeno, da takšne predloge dajejo tudi družbenopolitičnim organizacijam, ker si tudi te organizacije prizadevajo za iste cilje in ker so v širšem smislu tudi družbenopolitične organizacije odgovorne za stanje zakonitosti.

V predloženi osnutek je vnešena tudi določba, da javna tožilstva v območjih, za katera je z zakonom ali statutom družbenopolitične skupnosti določena enakopravna uporaba italijanskega oziroma madžarskega jezika, uporabljajo pri svojem poslovanju tudi madžarski oziroma italijanski jezik. Ta določba se razlikuje od določb, ki urejajo uporabo jezika narodnosti pri rednih in samoupravnih sodiščih. Razlika je zaradi tega, ker javna tožilstva glede na svojo funkcijo ne vodijo nobenega postopka. Njihovo občevanje s strankami je omejeno na sprejemanje ovadb, izjav in na obveščanje oškodovanca o zavrnitvi ovadbe. Ta določba zagotavlja, da bodo pripadniki narodnosti lahko dajali ovadbe v svojem jeziku in da jih bo javni tožilec tudi obveščal v njihovem jeziku.

Število in sedeži temeljnih javnih tožilstev so usklajeni s temeljnimi sodišči. Pri tem so bile upoštevane vse pripombe, ki so bile dane glede števila in sedeža temeljnih tožilstev.

Da bi se zagotovila socialna varnost delavcev, ki opravljajo javnotožilsko funkcijo, in da bi se v tem pogledu izenačili z ostalimi funkcionarji, osnutek določa, da je družbenopolitična skupnost dolžna javnemu tožilcu oziroma namestniku, ki ga ni ponovno imenovala, preskrbeti drugo delo, ki ustreza njegovim strokovnim sposobnostim.

Javnega tožilca ali njegovega namestnika je iz z zakonom določenih razlogov možno tudi odstraniti od opravljanja funkcije. O odstranitvi odloča višji javni tožilec. V delovnih tezah je bilo predvideno, da o odstranitvi javnega tožilca SR Slovenije odloča Komisija za administrativne zadeve, volitve in imenovanja pri Skupščini SR Slovenije. Ob danih pripombah, da ta komisija nima te pristojnosti, je ta določba v predloženem osnutku izpuščena. Predlagatelj meni, da v praksi do takšne situacije sploh ne bo prišlo, če pa bi že prišlo, jo bo

mogoče rešiti z drugimi sredstvi. Ista rešitev velja tudi za predsednika Vrhovnega sodišča SR Slovenije.

Osnutek predvideva, da z 31. decembrom 1978 prenehajo z delom sedanja javna tožilstva in da s 1. januarjem 1979 začnejo z delom javna tožilstva, ki bodo ustanovljena po obravnavanem zakonu. Da bi se nova javna tožilstva lahko ustanovila, je potrebno, da se do začetka dela določi začasna sistemizacija. Predloženi osnutek predvideva, da začasno sistemizacijo administrativnih in strokovnih delavcev določi javni tožilec SR Slovenije v soglasju z izvršnim svetom skupščine ustrezne družbenopolitične skupnosti. Takšna rešitev se predlaga zato, ker drugim javnim tožilcem preneha funkcija, javni tožilec SR Slovenije pa ostane na svojem položaju. Zoper to rešitev so dane pripombe, in sicer, da naj bi začasno sistemizacijo določili pristojni javni tožilci. Predlagatelj tega predloga ni mogel upoštevati, ker sedanji občinski javni tožilci ne morejo biti pristojni, da določajo sistemizacijo za bodoča temeljna javna tožilstva. Lahko sicer pripravijo predloge, ne morejo pa pravno veljavno odločati. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976, obravnavali pa so ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o javnem tožilstvu se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o javnem pravobranilstvu.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo Izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Alojza Domjana.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976, obravnavali pa so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za pravosodje, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Danes na klop ste prejeli tudi amandma Izvršnega sveta.

Želijo mogoče poročevalci Odbora in komisij še ustno obrazložiti svoja poročila? Besedo ima tovarišica Anica Popovič!

Anica Popovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija umika svoj amandma k 23. členu zakona, ker je vsebina tega amandmaja boljše oblikovana v amandmajih Komisije za pravosodje. Prav tako se naša komisija strinja z amandmajem Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala. Kdo še želi besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali

o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 17. in 27. členu predloga zakona, ki sta razvidna iz njenega poročila z dne 6. 7. 1976. S tema amandmajema soglaša predlagatelj. Vprašujem poročevalca Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem tovariša Podobnika, če soglaša z amandmajem! (Soglaša.)

Ker amandmaja bistveno ne posegata v vsebino zakona, predlagam, da o njiju glasujemo skupaj. Kdor je za amandmaja, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovali bomo o amandmajih Komisije za pravosodje k 17., 18., 23., 27. in 28. členu predloga zakona, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 30. 6. 1976 in s katerimi soglaša predlagatelj. Vprašujem Odbor in Komisiji, če se strinjajo z amandmaji! (Se strinjajo.)

Ker so amandmaji redakcijskega značaja in bistveno ne posegajo v vsebino zakona, predlagam, da o njih glasujemo skupaj. Se s tem strinjate? (Da.) Kdor je za amandmaje, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Komisije za pravosodje.

Sedaj glasujemo o amandmaju Izvršnega sveta k 19. členu, ki ste ga dobili danes na klop. Prosim, da se o tem amandmaju izjavijo poročevalci Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, Komisija za provosodje ter Zakonodajno-pravne komisije! Soglašajo vsi trije? (Da.) Hvala.

Kdor je za amandma Izvršnega sveta k 19. členu, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel amandma Izvršnega sveta k 19. členu z večino glasov.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Medtem je Družbenopolitični zbor izglasoval zakon in me je predsednik tega zbora obvestil, da je Družbenopolitični zbor poleg navedenih amandmajev na predlog Odbora Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem sprejel k 30. členu še en amandma: V drugi vrsti tega člena naj se besedilo »izpolnjuje pogoje za imenovanje po dosedanjih predpisih« nadomesti z besedilom »ima pravosodni izpit«.

Pričenjam razpravo o tem amandmaju. Želi kdo besedo?

T o n e J e r o v š e k (iz klopi): Tovarišica predsednica! Opozoril bi, da to ni sprememba dosedanje ureditve, ker je bil že sedaj po predpisih zahtevan pravosodni izpit. V bistvu gre za redakcijski amandma.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Ali to pomeni, da se Zakonodajno-pravna komisija strinja z amandmajem? (Da.) Komisija za pravosodje? (Soglaša.) Odbor? (Soglaša.) Predlagatelj? (Tudi.) Vsi soglašajo.

Želi kdo razpravljati? Če nihče, dajem amandma na glasovanje. Kdor je za predlagano spremembo 30. člena, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je amandma k 30. členu sprejet z večino glasov.

S tem je besedilo zakona usklađeno z besedilom, ki ga je sprejel Družbeno-politični zbor.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Petra Winklerja, pomočnika predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje. Tovariš Winkler, želite uvodno besedo? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976. Prav tako ste prejeli informacijo o stanju in problemih usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju v SR Sloveniji, ki jo je pripravil Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, in informacijo Skupnosti socialnega varstva SR Slovenije o družbeni skrbi za otroke in mladostnike z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita poročevalca Odbora in Komisije še ustno dopolniti poročili? Besedo ima tovarišica Anica Popovič!

Anica Popovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zakonodajno-pravna komisija dopolnjuje svoj amandma, ki ga je dala k drugemu odstavku 10. člena, in sicer tako, da ta amandma velja tudi za prvi odstavek tega člena. Ta predlog je redakcijske narave.

Predsednica Mara Žlebnik: Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 10. in 16. členu predloga zakona, ki sta razvidna iz njenega poročila z dne 7. 7. 1976, in o predlogu, ki ga je pravkar dala tovarišica Popovičeva. Vprašujem predstavnika predlagatelja in poročevalca Odbora, če z amandmaji soglašata? (Da.) Ker je en amandma redakcijskega značaja, drugi pa bistveno ne posega v vsebino zakona, predlagam zboru, da o njiju glasujemo skupaj.

Kdor je za amandmaja Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona, ki ju je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet.

Za svojega predstavnika je Izvršni svet določil Danijela Brezica, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Želi

predstavnik predlagatelja predlog zakona še ustno obrazložiti? Tovariš dr. Danijel Brezic ima besedo!

Dr. Danijel Brezic: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Pred slabimi tremi leti je bila javna razprava o resoluciji o načrtovanju družine in o zakonu o prekinitvi nosečnosti. Kot rezultat razprave je bila aprila 1974. leta sprejeta resolucija o načrtovanju družine in o družbenih prizadevanjih za njen nastanek in varnost.

Zakon o prekinitvi nosečnosti je bil tedaj odložen. V javni razpravi, ki je bila sočasno z ustavno razpravo, se je namreč izoblikovalo stališče, da je svobodno odločanje o rojstvu otrok ena temeljnih človekovih pravic, ki naj bo zapisana v ustavi. To pa je pomenilo tudi novo izhodišče za pripravo zakona. Osnutek zakona, ki je danes pred vami, je skladen z ustavo Socialistične republike Slovenije v celoti in z njenim 233. členom posebej. Ta se glasi: »Pravica človeka je, da svobodno odloča o rojstvih otrok. Ta pravica se lahko omeji samo iz zdravstvenih razlogov. V zvezi z uresničevanjem te pravice zagotavlja družbena skupnost potrebno izobrazbo ter ustrezno socialno varnost in zdravstveno pomoč v skladu z zakonom.«

Osnutek tega zakona je skladen tudi z resolucijo o načrtovanju družine in o družbenih prizadevanjih za njen nastanek in varnost. Z vsem tem se predlagani zakon vključuje v okvir prizadevanj za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov in za osvobajanje človeka in dela ter prispeva k preseganju protislovij med interesi posameznika in skupnosti, in to na področju najbolj zasebnega, ki pa je tudi za socialistično skupnost zelo bistveno, tako zaradi celovitosti novih medčloveških odnosov kot zaradi soodvisnosti med splošnimi družbenoekonomskimi razmerji in motiviranostjo ljudi, da postanejo starši.

Politični pomen daje temu zakonu najprej njegova vloga pri uresničevanju ustave v širšem pomenu, zato ga moramo obravnavati kot enega od zakonov, samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki jih v sedanjem času sprejemamo v okviru ustavnega preoblikovanja našega celotnega družbenopolitičnega sistema. Posebna funkcija, ki jo ima v tem širšem okviru predlagani zakon, je opredeljena v njegovem naslovu in vsebini. Vendar kljub tej svoji posebni funkciji zakon ne more postavljati zaprte meje med, na primer, zdravstvenimi, socialnimi in drugimi vidiki, ker take meje ni ne v življenjski praksi ljudi ne v strokovnem delu, saj tudi v zdravstvenem varstvu vedno bolj uporabljamo teamsko interdisciplinarno delo.

V predlaganem zakonu je zdravje pojmovano tako, kot je opredeljeno v svetovni zdravstveni organizaciji. To ni le odsotnost bolezni, temveč je popolno telesno, duševno in socialno blagostanje. In v našem primeru gre za takšno pojmovanje zdravja, ne samo za bodoče starše, temveč tudi za otroke.

Zaradi vsega tega se z določbami tega zakona samo delno konkretizira načelo iz 233. člena ustave SR Slovenije. Zakon ureja namreč le oblike in načine delovanja zdravstvenega varstva, ki ga mora družbena skupnost zagotoviti, človeku, da bi lahko svobodno uravnaval rojstvo otrok. Hkrati se določajo omejitve te pravice zaradi varovanja življenja in zdravja imetnika te pravice in otroka, ki naj bi se rodil.

Zakon o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja pri rojstvu otrok je pripravljen na podlagi ustavnih določil, novih

znanstvenih spoznanj na področju reprodukcije človeka ter naprednih gledanj na celovito varstvo zdravja. Pristop, ki je v obravnavanem vprašanju, je popolnoma nov. Zakon ne obravnava le vprašanja prekinjene nosečnosti, splava, temveč tudi vse ostale načine za uravnavanje rodnosti, kot so kontracepcija, sterilizacija in zdravljenje neplodnosti.

Za splošnimi določbami obravnava zakon najprej preprečevanje zanositve. Ta kategorija se izvirno pojavi v naši zakonodaji in uzakonja tako začasno kot stalno preprečevanje zanositve. Z mislijo, da je bolje preprečevati kot zdraviti, smo na čelo zakona postavili kontracepcijo. Zakon ne obravnava sredstev in načinov za začasno preprečevanje zanositve v podrobnosti in posamič. Kontracepcija je bila že doslej dostopna kot del zagotovljenega zdravstvenega varstva.

Sterilizacijo obravnava zakon temeljiteje. Prvič, sterilizacija je poseg, s katerim človek glede na sedanjo stopnjo medicinske znanosti za vedno izgubi svojo oploditveno sposobnost, drugič o tem zakonu doslej nismo imeli posebnih določb. V zakonu so zato postavljene omejitve do sterilizacije v primerih, ko človekova volja ni popolnoma svobodna ali pravno relevantna, in v primerih, ko gre za mladega človeka, ki bi bil spričo nepovratnosti posega kasneje nepopravljivo prizadet v svoji psihofizični integriteti.

Po novem zakonu bi lahko opravili sterilizacijo razsodni zdravi osebi, ženski ali moškemu, ki je stara več kot 35 let. Ugotavljamo, da v glavnem slovenska žena do 35. leta opravi približno 98 % rojstvene funkcije. Zato je postavljena meja 35 let pod pogojem, da s posegom ne ogrožamo življenja osebe, ki sterilizacijo zahteva. Zahteve po tem posegu bodo obravnavale komisije I. stopnje za umetno prekinitev nosečnosti. Komisija bo morala seznaniti tistega, ki bo sterilizacijo zahteval, z njenim pomenom in posledicami, predvsem dejstvom, da je sterilizirana oseba stalno nesposobna za oploditev. Ker je to nepovratni poseg, bi se lahko opravil šele po preteku 6 mesecev, razen v primerih, ko je sterilizacija potrebna iz zdravstvenih razlogov. V tem času bi oseba, ki zahteva sterilizacijo, lahko še enkrat pretehtala svojo odločitev. Za osebo, ki ni razsodna, lahko zahtevajo sterilizacijo starši ali skrbnik s soglasjem organa občinske skupnosti socialnega skrbstva, ne glede na to, ali je oseba, ki naj bi bila sterilizirana, že polnoletna ali ne.

V tretjem poglavju obravnava zakon umetno prekinitev nosečnosti in uvaja več novosti. Zakon priznava splav za enakopravno metodo uravnavanja rojstev. Omejuje pa ga z zdravstvenimi razlogi, med katerimi je najvažnejši trajanje nosečnosti. Ali drugače povedano: od dosedanjih predpisov v zvezi z umetno prekinitvijo nosečnosti, ki so določali pogoje, kdaj se ta sme opraviti, so v novem, poustavnem predlogu opredeljeni razlogi, zaradi katerih se splav ne sme opraviti. Zakon določa, da je umetna prekinitev nosečnosti medicinski poseg, ki se opravi na zahtevo nosečnice, če nosečnost ne traja več kot 10 tednov. V primerih, ko traja nosečnost več kot 10 tednov, pa se lahko opravi umetna prekinitev nosečnosti le, če je nevarnost posega za življenje in zdravje nosečnice ter za njena bodoča materinstva manjša od nevarnosti, ki grozi nosečnici ali otroku zaradi nadaljevanja nosečnosti in zaradi poroda. Zakon tedaj dovoljuje umetno prekinitev nosečnosti do 10. tedna nosečnosti brez zadržkov. Po 10. tednu pa določa v interesu zdravja postopek pri komisiji za umetno prekinitev nosečnosti.

V obsežnih raziskavah o posledicah umetne prekinitve nosečnosti v svetovnem merilu je bilo ugotovljeno, da je komplikacij po splavu tem manj, čim

krajša je nosečnost, ki jo prekinjamo. Umetna prekinitev nosečnosti je namreč bistveno drugačen poseg v prvih tednih nosečnosti kot kasneje.

Če nosečnost ne traja več kot 10 tednov, je postopek zelo enostaven: Nosečnica ima samo pogovor s socialnim delavcem, članom komisije, ki nosečnico z vso potrebno dokumentacijo napoti v ustrezno zdravstveno ustanovo za umetno prekinitev nosečnosti. Le v določenih primerih, ko gre za dvom glede prekinitve nosečnosti, bo socialni delavec svetoval nosečnici razgovor z zdravniki, člani komisije. V tem primeru komisija ne odloči o prekinitvi nosečnosti in nosečnica ni vezana na nasvet komisije.

Ženske, noseče več kot 10 tednov, pa bodo morale zaradi zdravja posredovati zahtevo o umetni prekinitvi nosečnosti komisiji prve stopnje. Komisija bo pretehtala, ali so razlogi za umetno prekinitev nosečnosti tehtnejši kot razlogi za ohranitev nosečnosti, in ustrezno temu odločala. V primeru zavrnitve zahteve se bo nosečnica lahko obrnila na komisijo II. stopnje, katere mnenje bo dokončno.

Umetno prekinitev nosečnosti lahko zahteva tudi mladoletna nosečnica sama, ne da bi jo zastopali starši oziroma skrbnik, le če je razsodna. Tudi nosečnica, ki ji je sicer odvzeta opravilna sposobnost, je pa razsodna, lahko sama zahteva prekinitev nosečnosti. Tako kot pri zahtevi za sterilizacijo je tudi pri zahtevi za umetno prekinitev nosečnosti šteti, da vsebuje zahteva za prekinitev tudi privolitev za poseg v smislu zakona o zdravstvenem varstvu.

V IV. poglavju obravnava zakon ugotavljanje, zdravljenje in zmanjšanje plodnosti. Zmanjšana plodnost se običajno obravnava kot individualen problem, čeprav to ni samo problem ljudi, ki ne morejo imeti svojih lastnih otrok. Ustava zagotavlja tudi temu ustrezno zdravstveno pomoč. Ženska in moški imata po tem zakonu pravico, da se ugotovijo vzroki njune zmanjšane plodnosti in da se skušajo odpraviti, kakor tudi pravico do zdravljenja s strokovnim svetovanjem, zdravili, kirurškimi posegi in umetno osemenitvijo.

Umetna osemenitev se lahko opravi samo ženski, ki je polnoletna, razsodna, zdrava in v takšni starostni dobi, ki je za rojevanje najbolj primerna. Umetna osemenitev se lahko izvede s semenom ženinega moža, homologna seminacija, s semenom drugega moža, heterologna ter s semenom moža in semenom drugega moškega, mešana seminacija.

Dajalec semena ne sme biti moški, ki ni telesno in duševno zdrav. Zahteva velja ne glede na to, ali je dajalec semena mož ženske, ki naj bi bila osemenjena, ali ne. Zakon zagotavlja anonimnost vseh oseb, ki so z umetno osemenitvijo prizadete, podatki so poklicna skrivnost. Umetno osemenitev bodo lahko opravljale samo zdravstvene institucije, ki jih bo določil Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo.

Zakon zavezuje vse zdravstvene, socialne in druge strokovne sodelavce, da seznanijo uporabnike zakona s postopkom, potekom in učinkom uporabe sodobnih načinov in sredstev za uravnavanje rodnosti.

Kot je uvodoma omenjeno, predstavlja zakon uresničevanje ustavne pravice o svobodnem odločanju o rojstvu otrok, družbeno potrditev zdravstvenih dognanj na področju reprodukcije človeka in prispevek k družbeni akciji za odpravljanje ovir, ki omejujejo ljudi pri uresničevanju želje po otrocih, za uveljavljanje svobodnega, odgovornega in družbeno aktivnega starševstva in za humanost odnosov med spoloma.

Predsednica Mara Žlebnik: K tej točki dnevnega reda je bil povabljen tudi Inštitut za načrtovanje družine.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Če nihče, predlagam, da o predlogu glasujemo! Kdor je za predlog Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta sprejet z večino glasov.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona, se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dane v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlagani sklep z večino glasov.

Prehajam na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem. Želi predstavnik predlagatelja še ustno obrazložiti predlog? Prosim!

Dr. Miro Saje: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Danes obravnavamo skupino zakonskih predlogov, s katerimi naj bi v bodoče urejali del zemljiške politike ter uredili nekatera doslej še odprta vprašanja v zvezi z lastnino na delih stavb. V predlogih zakonov smo upoštevali skoraj vse pripombe, ki smo jih prejeli v razpravi o osnutkih zakonov, s čimer smo na določen način vnesli v zakonska besedila več jasnosti in preciznosti. Izbrane so bile tudi variante, za katere so se delegati opredelili v dosedanji razpravi, prav tako pa so bile sprejete nekatere predlagane izboljšave.

Vse predloge, ki jih nismo mogli sprejeti iz kakršnihkoli razlogov, smo utemeljili v obrazložitvah k vsakemu posameznemu zakonu.

Da bi kompletirali zakonodajo s področja zemljiške politike, nam bo po sprejetju te skupine zakonov manjkal samo še zakon o gospodarjenju s stavbnimi zemljišči, za katerega pa so predloženi zakoni v enem delu tudi osnova. Zato bo po sprejetju predloženih zakonov, ki so danes predmet obravnave, mogoče končati tudi delo pri zakonu o gospodarjenju s stavbnim zemljiščem in ga predložiti Skupščini kot osnutek.

Predlagatelj je obravnaval tudi predlagane amandmaje k posameznim zakonom in se z njimi strinjal.

Predlagam, tovarišice in tovariši delegati, da predložene zakone, skupaj z amandmaji, sprejmete v predlaganem besedilu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Saje!

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora dne 11. 6. 1976. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo poročevalci poročila še ustno obrazložiti? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razglasitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Prehajam na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen Izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, ki je uvodno obrazložitev že dal.

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Jože Šeme, občina Ljubljana-Bežigrad!

Jože Šeme: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupini delegatov za Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Ljubljana-Bežigrad sta v obravnavi osnutka zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev, dali, na predlog Izvršnega sveta Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad, stališče, naj se 4. člen predlaganega osnutka zakona spremeni tako, da se glasi: »Za potrebe stanovanjske in drugačne kompleksne graditve lahko določi skupščina občine zemljišče v mestu in naselju mestnega značaja oziroma v drugem območju, ki je v urbanističnem programu določeno za stanovanjsko graditev ali drugačno kompleksno graditev, vzgojni in prosvetni objekti, zdravstveni objekti, kompleksna industrijska gradnja, rekreacijski objekti in podobno«.

To stališče v predlogu tega zakona ni upoštevano niti ni iz obrazložitve predloga zakona razvidno, zakaj predlagatelj tega stališča ni sprejel, kar pa bi moral storiti v smislu 267. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Glede na pomembnost predlagane spremembe vztrajamo pri predlagani spremembi 4. člena zakona iz razlogov, navedenih v razpravi o osnutku tega zakona. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Šeme! Naprej, prosim! Kdo še želi besedo? (Nihče.) Tovariš dr. Saje, ali lahko na razpravo tovariša Šemeta odgovorite? Prosim!

Dr. Miro Saje: Nisem povsem jasno razumel vašega besedila. Kolikor pa naš predlog zakona ni upošteval predloga vaše delegacije, se moram v imenu Izvršnega sveta opravičiti. Materialno predlog ni bil sprejet zato, ker je zazidalni načrt tista strokovno-tehnična podlaga, ki nam natanko pokaže tudi ekonomski učinek zazidalne zasnove oziroma zazidalne koncepcije. Urbanistični načrti se namreč izdelujejo v merilu 1 : 10 000, to je pravilo po vseh slovenskih občinah, zazidalni načrti za mesta pa se izdelujejo v merilu 1 : 1000 ali celo 1 : 500. Zato je zazidalni načrt dejansko tisti dokument, na podlagi katerega se lahko izvajajo vse lastniške operacije, kot so razlastitev, nacionalizacija, prenehanje lastninske pravice, kot tudi sama graditev, izdaja lokacijskih dovoljenj in podobno. To je bil razlog, da urbanistični načrt kot tak ni bil vključen v 4. člen. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Saje! Tovariš Šeme? Delno ste zadovoljni. Ker obravnavamo predlog zakona, bi se v vsaki drugi situaciji morali organizirati za morebitni amandma, kajti vaša pripomba k osnutku, kot ste rekli, v predlogu zakona ni bila upoštevana. Če prav razumem vaš odgovor, sedaj delno zadovoljuje in ne boste predlagali amandmaja.

Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem k 16. in 17. členu predloga zakona, ki sta razvidna iz njegovega poročila z dne 30. 6. 1976. Zakonodajno-pravna komisija in predstavnik predlagatelja z amandmajema soglašata. Ker sta amandmaja redakcijskega značaja, predlagam zboru, da o njiju glasuje skupaj. Kdor je za amandmaja, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja soglasno sprejeta.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog zakona z večino glasov.

Prehajam na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prometu z nepremičninami.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, ki je ustno obrazložitev že dal.

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želijo predstavniki besedo? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Jože Šeme, delegat občine Bežigrad!

Jože Šeme: Tovarišice in tovariši delegati. Podobna stvar je, kot pri prejšnjem zakonu. Delegaciji obeh zborov sta obravnavali osnutek zakona o prometu z nepremičninami in dali na predlog Izvršnega sveta Skupščine občine Ljubljana-Bežigrad predlog, naj se določbe 8., 10. in 19. člena osnutka zakona o prometu z nepremičninami uskladijo z določbami 2., 5., 6. in 9. člena zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini (Ur. l.

SRS, št. 13/74). V predlogu zakona to stališče ni upoštevano, zanimivo pa je, da je v obrazložitvi zakona o prenehanju lastninske pravice navedeno, da ni bilo upoštevano pri določanju predloga tega zakona stališče, da zakon o prenehanju lastninske pravice ni v skladu z določbami zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš. Tako stališče je popolnoma pravilno, ker med tema zakonoma ni nobene povezave. Ni pa v obrazložitvi zakona o prometu z nepremičninami sploh omenjena pripomba o neskladnosti tega zakona z zakonom o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

Zato moramo vsekakor ponovno posredovati tako stališče Skupščini SR Slovenije. Zahtevamo, da predlagatelj o tem zavzame svoje stališče, kar bi moral že storiti v smislu 267. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Zaradi morebitnih drugačnih stališč pri spodbijanju pogodb pri prodaji stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini je bilo namreč zaželeno, da se tako stališče zavzame že v obrazložitvi ob sprejemu zakona. Hvala!

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Besedo ima dr. Miro Saje!

Dr. Miro Saje: Tovariš delegat! Bržkone ne gre za formalno pomanjkljivost, ker je opuščena v obrazložitvi navedba tega načela, s katerim se v celoti strinjamo, in menim, da ga tudi vi sprejemate. Gre namreč za to, da štejemo zakon o prodaji stanovanjskih hiš v družbeni lastnini za lex specialis nasproti vsej drugi zakonski snovi, ki ureja pravni promet.

Vi veste, da so se, ko smo sprejemali zakon o prodaji stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini, pojavile številne špekulacije, in to je bil tudi povod, da smo tak zakon sploh sprejeli in uredili varnostno prodajo. Medtem pa, če rečemo, kot je izrecno tudi navedeno v 1. členu zakona v prometu z zemljišči, da velja ta zakon samo toliko, kolikor ni z drugim zakonom to določeno, menim, da je s tem povedano vse. To pomeni kadar bomo imeli pravni promet s stanovanjskimi hišami in stanovanji v družbeni lastnini, se bomo držali dosledno tega zakona o prodaji stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini, sicer pa bo veljal zakon o prometu z nepremičninami. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Saje! Tovariš Šeme, ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Želi še kdo besedo, prosim? Očitno nihče. Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Glasovali bomo najprej o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 9. členu predloga zakona, ki je razviden iz njenega poročila z dne 6. 7. 1976. Predlagatelj in Odbor se z amandmajem strinjata. Kdor je za, naj prosim glasuje (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet z večino glasov.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona soglasno sprejet.

Prehajam na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o pravicah na delih stavb.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta.

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki odborov in Komisije besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 19., 27. in 36. členu predloga zakona, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 7. 7. 1976.

Predlagatelj in odbora z amandmaji soglašajo. Ker je prvi amandma redakcijski, ostala dva pa bistveno ne posegata v vsebino zakona, predlagam zboru, da o amandmajih glasujemo skupaj. Ali kdo nasprotuje temu predlogu? (Ne.) Kdor je za amandmaje Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona soglasno sprejel.

Prehajam na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o republiških blagovnih rezervah.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Miloša Šulina, člana Izvršnega sveta. Tovariš Šulin, prosim za uvodno besedo!

Miloš Šulin: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Z zakonom, ki ga predlagamo, je uresničena določba 2. točke prvega odstavka 321. člena ustave SR Slovenije, ki pravi, da republika z zakonom ureja razmerja na področju republiških blagovnih rezerv, ki so skupnega pomena za delovne ljudi in občane. Po svoji vsebinski strani pa je zakon povezan tudi s 3. točko istega odstavka, ki se nanaša na urejanje razmerij na področju ljudske obrambe, ter z 20. točko istega odstavka, ki določa, da republika ureja z zakonom tudi področje varstva pred naravnimi nesrečami.

Tudi resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976 zahteva, da se letos začnejo oblikovati republiške in občinske blagovne rezerve, v skladu z dinamiko, predvideno v srednjeročnem programu oblikovanja blagovnih rezerv.

Gospodarska stabilnost in stopnja oskrbe tržišča je poleg splošne učinkovitosti gospodarjenja v veliki meri odvisna tudi od obsega zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov, s katerimi razpolaga gospodarstvo. Zato je zagotovitev potrebnih zalog surovin, reprodukcijskih materialov in končnih izdelkov v prvi vrsti stvar organizacij združenega dela, ki se ukvarjajo s proizvodnjo ali s prometom določenih izdelkov. Poleg tega pa je treba računati z motnjami širšega obsega, ki lahko prizadenejo družbo kot celoto ali njen večji ali manjši del. Te motnje so lahko posledica mednarodnih političnih kriz, nevarnosti napada na državo, elementarnih nesreč in podobnega

V takšnih primerih je širša družbena skupnost zainteresirana in dolžna, da si preskrbi ustrezna materialna sredstva kot svojo rezervo za nadaljevanje proizvodnje in preskrbe prebivalstva z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.

V naših pogojih, posebno pa v okviru koncepcije splošnega ljudskega odpora, dobiva sistem materialnih rezerv pomembno vlogo in nalogo, kajti materialne rezerve morajo ustrezati zahtevam takšne borbe. Toda računati je treba tudi z drugimi motnjami na trgu, ki lahko ogrozijo normalno, nepretrgano proizvodnjo ter povzročijo motnje v preskrbi, tako v gospodarstvu kot pri prebivalstvu.

Z blagovnimi rezervami v republiki in v občinah bi predvsem dosegli dvoje: možnost takojšnje preskrbe z osnovnimi proizvodi v primeru izrednih razmer ter možnost takojšnje intervencije na trgu osnovnih proizvodov, če bi na njem prišlo do večjih motenj ali pa bi takšne motnje utegnile nastopiti.

Oblikovanje republiških blagovnih rezerv bi hkrati omogočilo njihovo povezovanje z zveznimi blagovnimi rezervami, ki so v območju SR Slovenije, hkrati pa prispevalo tudi k usklajevanju politike oblikovanja porabe in hranjenja blaga na enotnem jugoslovanskem tržišču.

Republika bi po tej poti lahko tudi aktivneje vplivala na proizvodnjo in porabo proizvodov, ki so zajeti v blagovnih rezervah, na stabilnejši razvoj proizvodnje blaga, kakor tudi na njegov izvoz oziroma uvoz.

Zbor združenega dela in Zbor občin Skupščine SR Slovenije sta na svojih sejah 28. aprila obravnavala in sprejela predlog za izdajo zakona o republiških blagovnih rezervah, skupaj z osnutkom zakona. Na podlagi razprave na zborih ter predlogov, pripomb, mnenj in stališč skupščinskih teles je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravil ta predlog zakona.

Zakonski predlog, ki ga predlagamo v sprejem, se toliko razlikuje od osnutka, da je glede uporabe republiških stalnih blagovnih rezerv sprejeta ustreznejša rešitev, ki natančneje določa, da se rezerve lahko izjemoma uporabijo tudi za potrebe občin v primeru izrednih razmer, kolikor za odpravo motenj pri preskrbi z osnovnimi proizvodi občinske rezerve ne bi zadoščale. Možnost uporabe republiških blagovnih rezerv za potrebe občin ostaja torej v primeru vojne, naravnih nesreč ali večjih motenj na trgu blaga osnovne proizvodnje.

V predlogu zakona smo upoštevali v glavnem vse pripombe, dane v razpravi o osnutku zakona. Glede na to, da predstavljajo blagovne rezerve tudi pomembno komponento naše obrambne sposobnosti, je treba program republiških blagovnih rezerv šteti za sestavni del naših obrambnih priprav.

Predlagam zboru, da ta predlog zakona sprejme. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Tovariš Šulin je vršilec dolžnosti predsednika Republiškega komiteja za tržišče in cene.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976. Predlog zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki odborov in komisije dopolniti poročila? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nihče ne želi razpravljati, prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog zakona o republiških blagovnih rezervah. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o skupnostih za ceste.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovarišico Maro Fabjančičevo, pomočnico predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki želi uvodno besedo!

Mara Fabjančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Obstoječi republiški zakon o javnih cestah, ki obravnava tudi samoupravne interesne skupnosti za ceste, ni uskladen z ustavo SR Slovenije. Zato bo zahtevala uskladitev celotnega zakona daljši čas in razčiščevanje nekaterih odprtih vprašanj, ki jih bo v osnovi rešil temeljni zvezni zakon. Določbe temeljnega zakona o javnih cestah, ki so ostale v pristojnosti zveze, je treba prav tako uskladiti z ustavo SFRJ, v zvezi z zakonom o cestnih skupnostih pa urediti temelje za novo organiziranost samoupravnih interesnih skupnosti za ceste. Problematika samoupravnega urejanja zadev v cestnem gospodarstvu ter vloga, položaj in funkcije interesnih skupnosti za ceste so sicer tesno povezani s problematiko javnih cest, vendar se lahko uredijo s posebnim zakonom. Zakon o cestnih skupnostih bo pospešil oblikovanje in organiziranje interesnih skupnosti in uveljavitev novih družbenoekonomskih odnosov na tem področju in nove neposredne odnose med delavci v združenem delu in cestami kot objekti družbene reprodukcije. Na novo oblikovane interesne skupnosti za ceste v SR Sloveniji bodo omogočile svojim članom, delovnim ljudem in občanom, združenim v temeljne organizacije združenega dela in v krajevne skupnosti, da bodo v okviru interesnih skupnosti sprejemali plane in programe za delo in razvoj skupnosti, da bodo te plane in programe usklajevali med seboj in z družbenimi plani družbenopolitičnih skupnosti ter da bodo na tej podlagi zagotavljali usklajevanje odnosov v celotni družbeni reprodukciji in usmerjali celotni materialni in družbeni razvoj v skladu s skupnimi, na samoupravnih temeljih določenimi interesi in cilji. V teh novih interesnih skupnostih bodo imeli delovni ljudje in občani možnosti in pogoje za dosledno in kompleksno opravljanje svoje funkcije v procesu družbenega planiranja.

Glede na nova izhodišča in ustavne rešitve na področju samoupravnih interesnih skupnosti, ki so čistejše, jasnejše in popolnejše, kot so bile začrtane v ustavnih amandmajih leta 1971, je potrebna celovita preobrazba Republiške skupnosti za ceste. Tu ne gre le za usklajevanje z ustavo obstoječih skupnosti za ceste, marveč gre za novo organiziranje samoupravnih interesnih skupnosti za ceste z novo vsebino dela, notranjo organizacijo, članstvom in za vzpostavitev delegatskih odnosov. S stališči in sklepi 17. seje Predsedstva CK ZKS o nalogah Zveze komunistov in drugih subjektivnih sil pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije je poudarjeno, da je treba nadaljevati z ustanavljanjem samoupravnih interesnih skupnosti na vseh, v ustavi opredeljenih področjih združenega dela, okrepiti prizadevanja za ustavno preobrazbo že ustanovljenih interesnih skupnosti ter si prizadevati, da bodo v celoti čimprej zaživeli samoupravni družbeni odnosi med uporabniki in izvajalci posameznih dejavnosti.

Osnutek zakona izhaja iz ugotovitve, da je dejavnost skupnosti za ceste posebnega družbenega pomena. Takšna opredelitev upravičuje obveznost ustanovitve interesnih skupnosti na področju javnih cest. Osnutek zakona predvideva obvezno članstvo v interesnih skupnostih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela ter delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih, skupaj

z delavci temeljnih organizacij združenega dela, ki opravljajo dejavnosti na področju cestnega gospodarstva. Tako članstvo je predvideno glede na to, da je glede javnih cest resnično zainteresiran najširši krog delovnih ljudi in občanov ter skoraj celotno združeno delo. Osnutek zakona podrobno opredeljuje, katere dejavnosti v cestnem gospodarstvu in kateri delavci so na strani izvajalcev interesnih skupnosti za ceste. Nedvomno so to cestna podjetja, poleg njih pa naj bi bile med obveznimi člani interesnih skupnosti na strani izvajalcev tudi organizacije združenega dela, ki se kakorkoli občasno vključujejo v cestno gospodarstvo, projektantska, gradbena podjetja in podobno. Podrobneje bo problematiko članstva obdelal samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti za ceste. V skupnosti za ceste zadovoljujejo člani svoje osebne in skupne potrebe na področju javnih cest. Enakopravno in skupno oblikujejo politiko razvoja javnih cest in določajo programe razvoja, združujejo sredstva, določajo namen njihove uporabe ter uresničujejo druge skupne interese. Člani ustanovijo skupnost za ceste s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi. S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi in statutom skupnosti za ceste člani podrobneje uredijo delovno področje, organizacijo skupnosti, sestav, pooblastila in odgovornosti skupščine in drugih organov skupnosti, način odločanja v skupščini in njenih organih, način, kako člani nadzorujejo delo organov upravljanja in strokovnih služb, in druge zadeve skupnega pomena.

Z osnutkom zakona so predvidene območne skupnosti za ceste in Skupnost za ceste SR Slovenije. Območje območne skupnosti bodo člani določili s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi te skupnosti.

Osnovno vodilo za predlagano opredelitev samouprave na tem področju je bilo v tem, da naj uporabniki cest določijo, sklepajo, odločajo in ukrepajo v okviru svojih pravic in dolžnosti o vseh javnih cestah iz svojega območja. Uporabniki javnih cest morajo biti pri samoupravi na področju javnih cest zavestno angažirani, če hočemo doseči kvalitetne premike v tej smeri.

Zainteresiranost za ceste, ki je tako živa v večini krajevnih skupnosti na podeželju, mora najti prostor v vseh zainteresiranih skupnostih. Z zakonom bodo določena le načela za ustanovitev območnih skupnosti, in sicer glede na to, da naj bi bile območne skupnosti zaokroženi del cestnega omrežja, ki naj bi bil hkrati tudi funkcionalno in ekonomsko celovit. S samoupravnim sporazumom o ustanovitvi je skupnosti prepuščeno, da le-ta določi meje posamezne območne skupnosti. Nedvomno se bodo uporabniki in izvajalci na področju cest v posamezni občini samoupravno opredelili, kolikšno skupnost je smotrno in ekonomsko ustanoviti, da bo mogoče zagotavljati razvoj cestnega omrežja določenega območja, ki je dohodkovno že soodvisen oziroma bo tudi še med seboj solidarno povezan. Ker bo območje območne skupnosti praviloma obsegalo teritorij dveh občin, dejavnost cestnega gospodarstva v območu ene od občin pa zadeva neposredno interese uporabnikov samo te občine, se lahko tu ustanovi enota ali temeljna skupnost za vprašanja oziroma ceste občinskega pomena.

Dejavnost cestnega gospodarstva v območju ene občine je tesno povezana z dejavnostjo komunalnega gospodarstva, stanovanjskega gospodarstva, prometa in zvez ter drugih področij. Zato bi se lahko vprašanje s področja cest lokalnega pomena urejevalo tudi skupaj z naštetimi dejavnostmi v okviru občinskih komunalnih skupnosti. V skupščino območne skupnosti za ceste izvolijo delegate delavci temeljnih organizacij združenega dela s področja cestnega gospodarstva ter delovni ljudje v krajevni skupnosti v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi skupnosti. V Skupščino Skupnosti za ceste SR Slovenije

delegirajo delegate ustrezni zbori območnih skupnosti. Pristojnosti območnih skupnosti glede vseh cest v njihovem območju bodo izredno obsežne in zahtevne. Tako naj bi obsegale vse naloge od dolgoročnega, srednjeročnega in letnega planiranja razvoja in del na področju cestnega gospodarstva do izvajanja teh planov in zagotavljanja sredstev za njihovo realizacijo.

V Skupnosti za ceste SR Slovenije, ki bo predvsem mesto usklajevanja in dogovarjanja ter reševanja zadev republiškega pomena s področja cestnega gospodarstva, bodo člani uresničevali skupne interese tako, da bodo skrbeli za skladen razvoj cestnega omrežja glede na policentrični razvoj Slovenije, usklajevali in nato sprejemali dolgoročne in srednjeročne načrte razvoja cest v SR Sloveniji. Pri tem je potrebno poudariti, da bodo te programe razvoja območne skupnosti samostojno načrtovale, v Skupnosti za ceste SR Slovenije pa se bodo morali ti programi medsebojno uskladiti.

Pomembna vloga Skupnosti za ceste SR Slovenije bo v tem primeru tudi usklajevanje programov razvoja cest z realnimi možnostmi izvršitve teh programov. V Skupnosti za ceste SR Slovenije bodo njeni člani urejevali tudi zadeve v zvezi z gradnjo in rekonstrukcijo mednarodnih cest in tistih cest, ki so republiškega pomena. Katere so ceste republiškega pomena, bodo določili s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi te skupnosti.

Nadalje sodijo v pristojnost Skupnosti za ceste SR Slovenije še zadeve, ki se nanašajo na ceste obmejnih območij, in zadeve v zvezi z razvojem in vzdrževanjem cest v manj razvitih območjih republike. Iz tega je razvidno, da gre za zadeve, ki se niti smotrno niti učinkovito ne bi dale reševati v ožjem območju. Poleg tega pa to terja enotna in skladna politika razvoja cestnega omrežja v republiki, kot tudi zagotovitev določene kvalitete celotnega cestnega omrežja ne glede na sredstva, zbrana v območjih. Tu gre predvsem za solidarno združevanje za manj razvita in obmejna območja. Za opravljanje nalog bodo v okviru Skupnosti za ceste SR Slovenije območne skupnosti samoupravno združevale sredstva. Samoupravno se namreč sporazumevajo o višini in načinu združevanja potrebnih sredstev za uresničevanje omenjenih skupnih interesov. Zakon bo predvidel preobrazbo zbiranja sredstev za javne ceste. Samoupravno združevanje sredstev uporabnikov za vlaganje v javne ceste je pogoj za razvoj cestnega gospodarstva ter za lasten razvoj uporabnikov ceste ter njihova družbena obveznost. Uporabniki cest bodo sklepali v okviru interesnih skupnosti samoupravne sporazume o združevanju sredstev za zagotovitev dogovorjenega razvoja cestnega gospodarstva. Samoupravno združevanje sredstev, katerega obseg, kriteriji in pogoji za združevanje se bodo določili sporazumno v okviru Skupnosti za ceste SR Slovenije, bo postalo temeljni vir zbiranja sredstev za izvedbo osnovnih ciljev srednjeročnega razvoja javnih cest. Če pa sredstev vendarle ne bi bilo mogoče zagotoviti po poti samoupravnega sporazumevanja, bo zakon predvidel, da bo lahko Izvršni svet Skupščine SR Slovenije predlagal Skupščini SR Slovenije, da predpiše obvezno združevanje sredstev za izvedbo osnovnih ciljev, predvidenih s srednjeročnim načrtom. Kolikor sredstva, ki se bodo zbrala v območni skupnosti, ne bi zadoščala za realizacijo sprejetih programov, bo območna skupnost izdelala predlog o dodatnem združevanju. Območne skupnosti so v prvi vrsti dolžne zagotoviti sredstva za vzdrževanje javnih cest. Glede na to, da nekatere ne bodo zbrale dovolj sredstev, bo zakon predvidel posebno združevanje sredstev ostalih skupnosti za te potrebe. Ta določila zakona bo možno realizirati šele čez čas. Financiranje javnih cest je za zdaj še v celoti urejeno z zveznim temeljnim zakonom o javnih cestah, ki še ni usklađen z ustavo SFRJ. Zato ne

bo mogoče v celoti takoj preiti na samoupravno zbiranje sredstev, marveč bo potrebno v prehodnem obdobju ob novem sistemu zadržati še obstoječi sistem in vir financiranja. Vsi napori pristojnih dejavnikov morajo biti zato usmerjeni v to, da se čimprej izpelje v celoti tudi na področju cestnega gospodarstva načelo samoupravnega financiranja javnih cest. To pomeni prenos pristojnosti določanja virov, višine, načina zbiranja sredstev za ceste predvsem s federacije na interesno skupnost. Potrebno je doseči, da bodo delovni ljudje v skupnosti za ceste dejansko lahko vplivali na oblikovanje cen in sodelovali pri določanju politike cen goriv, ki se uporabljajo v cestnem prometu, da se te cene ne bodo določale administrativno ter neodvisno od uporabnikov. Dokler območne skupnosti ne bodo v okviru Skupnosti za ceste SR Slovenije sprejele samoupravnega sporazuma o virih, višini in načinu vzdrževanja sredstev za ceste, bodo ostali v veljavi dosedanji viri sredstev za ceste.

Spoštovani tovariši delegati! S predloženim osnutkom zakona naj bi se sistemsko uredilo področje samoupravne organiziranosti na področju javnih cest. Vsekakor pomeni ta zakon šele osnovo, na kateri naj bi slonela celotna izredno razgibana samoupravna organizacija cestnega gospodarstva v SR Sloveniji. Zato bo za realizacijo načel zakona potrebno veliko pomembnih določb v samoupravnih sporazumih o ustanavljanju interesnih skupnosti. Z ustanovitvijo interesnih skupnosti na področju cest bi zaključili prvo fazo samoupravnega organiziranja na področju prometne infrastrukture, saj bi se te skupnosti pridružile že ustanovljenim skupnostim na področju železniškega, luškega in PTT prometa. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Fabjančičeva. K tej točki dnevnega reda je bila povabljena Republiška skupnost za ceste Socialistične republike Slovenije.

Osnutek zakona ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976, obravnavala pa sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovarišica Ilona Novak, delegatka iz Maribora!

Ilona Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Samoupravni organi samoupravnih organizacij in skupnosti v občini Maribor, pristojni odbori zborov občinske skupščine, predsedstvo občinske skupščine in skupine delegatov za delegiranje v zbore republiške skupščine so razpravljali o predlogu za izdajo zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste in o osnutku zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste, ki je na dnevnem redu današnje seje.

Delegati občinske skupščine Maribor so že k predlogu za izdajo zakona dali pripombe in predloge na sejah zborov Skupščine SR Slovenije. Iz predloženega osnutka zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste ugotavljamo, da predlagatelj naših pripomb glede samoupravne organiziranosti cestnih samoupravnih interesnih skupnosti ni upošteval. V vseh teh razpravah v občini so bila izoblikovana enotna stališča in dane zahteve samoupravnih organizacij in skupnosti, da je treba kar najbolj dosledno in neposredno izpeljati načelo, da se v samoupravni interesni skupnosti delovni ljudje in občani kot uporabniki združujejo z delavci, ki opravljajo določeno dejavnost, da oboji združujejo sredstva, določajo namen njihove uporabe, opredeljujejo pogoje, sprejemajo in uresničujejo programe dela in razvoja, vplivajo na oblikovanje cen itd.

Izhajajoč iz razprav v občini Maribor na prej omenjenih izhodiščih smo v dosedanjih razpravah v samoupravnih interesnih skupnosti za ceste poudarjali predvsem naslednje: zakon naj opredeli temeljne interese, ki naj bodo podlaga za združevanje dela in sredstev na področju cestnega gospodarstva. Temeljna samoupravna interesna skupnost mora biti delegatska baza za republiško skupnost. Delegatska baza za temeljne skupnosti morajo biti posebne delegacije v krajevnih skupnostih in tozdih. Vse to pomeni graditev republiške samoupravne interesne skupnosti od baze navzgor oziroma temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti, ki povezujejo delovne ljudi in občane ene ali več občin v republiško cestno skupnost.

Zavzemali smo se torej za temeljno samoupravno interesno skupnost, ker bodo v tej lahko najbolj neposredno zastopani interesi delovnih ljudi in občanov, tozdov in krajevnih skupnosti. Protiustavno bi namreč bilo, če bi izvajali združevanje sredstev za izvedbo srednjeročnih in drugih programov in načrtov mimo njih. Predlagatelj v obrazložitvi pravilno ugotavlja, da je od rešitve tega osnovnega vprašanja odvisen ves koncept zakona, sam pa se je odločil, da ostanejo osnovna izhodišča tega osnutka nespremenjena od tistih, ki jih vsebuje predlog za izdajo zakona. Odločil se je torej za organizacijo samoupravnih interesnih skupnosti iz območnih, ki se povezujejo z republiško skupnostjo za ceste. Pretirano je poudarjena bojazen, da bi gospodarjenje s cestnim omrežjem razdelili na 60 občin, da ne bi bil zavarovan širši družbeni interes in da ne bi prišli do izraza avtentični interesi tega omrežja v SR Sloveniji.

Primeri in izkušnje iz SR Slovenije kažejo, zlasti tiste iz obdobja usklajevanja in sprejemanja srednjeročnega načrta Republiške cestne skupnosti, da usklajevanje programov in načrtov, od lokalnih do nacionalnih, ni iluzija, marveč ga je možno uresničiti z utemeljenimi predlogi in razpravami. Trdimo lahko, da sta bila pri delu lokalnih dejavnikov koordinativna vloga regionalne skupnosti in delovanje strokovne službe in organov Republiške skupnosti za ceste ob sestavljanju srednjeročnega načrta Republiške kupnosti za ceste po vsebini samoupravna.

Osnutek zakona, kot je predložen, bi pomenil v naši praksi in ob uvajanju sistema srednjeročnega planiranja družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja korak nazaj. Zagotovo ne bi bil v taki meri prisoten neposreden vpliv temeljne skupnosti delovnih ljudi in občanov, tozdov in krajevnih skupnosti in občine, če upoštevamo, da je cestna dejavnost v večin občin že samoupravno organizirana.

Ko govori predlagatelj o možnostih ustanavljanja temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti v občinah, ima pri tem pred očmi prenos skrbi za določene ceste lokalnega pomena na take skupnosti. Menimo, da taka stališča negirajo že obstoječe samoupravne oblike v občinah in niso v skladu z intencijami ustave o samoupravni organiziranosti tako pomembne dejavnosti, kot je cestno gospodarstvo.

Ob sestavljanju osnutka zakona bi morali biti predvsem pozorni, da ne ustvarimo možnosti za nastajanje novega odtujenega kapitala iz združenih sredstev. Združevanje sredstev, ki naj bi temeljilo na neposrednem odločanju o konkretnih programih in načrtih delegatske baze, na samoupravnem sporazumevanju in dogovarjanju znotraj občin, med občinami in širšo družbeno skupnostjo, bi dejansko pomenilo odtujevanje sredstev neposrednih proizvajalcev in uporabnikov in ustvarjanje novega odtujenega kapitala ter proračunski odnos. Delegati občine Maribor menimo, da mora osnutek zakona izhajati iz drugačnih

izhodišč o samoupravnem organiziranju cestnega gospodarstva in združevanju sredstev za realizacijo programov in drugih nalog. To pomeni, da lahko izhajajo vse nadaljnje samoupravne interesne skupnosti iz temeljne skupnosti. Pri tem nikakor ne bi smeli prilagajati organizacijskih oblik samoupravnega delovanja posameznim kategorijam oziroma vrstam cest, marveč nasprotno: ob dosledni izpeljavi sistema iz temeljne samoupravne interesne skupnosti diferencirati programe in načrte od lokalnih do vseh nadaljnjih programov in načrtov cestne dejavnosti.

V smislu obrazložitve osnutka zakona gre torej s strani predlagatelja za drug koncept zakona, ki onemogoča, da bi zakon izhajal iz temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti v občini ali v več občinah. Le tako bomo lahko zagotovili spremembe glede zagotavljanja temeljnih in drugih virov za financiranje cest, za katere se zavzema tudi predlagatelj. Ob koncu moram poudariti, da se delegati krajevnih skupnosti iz združenega dela v občini Maribor odločno zavzemajo za dosledno uveljavljanje samoupravnih odnosov na področju cestnega gospodarstva in vztrajajo, da naj predlog zakona in samoupravna organiziranost teh dejavnosti resnično omogočita odločanje, soodločanje in vpliv delovnih ljudi in občanov pri oblikovanju politike, združevanju sredstev, programiranju in uporabi sredstev na vseh nivojih cestnega gospodarstva. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Novakova! Besedo ima Franc Krnel, delegat občine Nova Gorica!

Franc Krnel: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija in Iniciativni odbor za ustanovitev območne samoupravne cestne skupnosti sta na seji dne 8. 7. 1976 v Novi Gorici razpravljala o osnutku zakona o skupnostih za ceste, ki ga je predlagal Izvršni svet SR Slovenije. Člani delegacije in Iniciativni odbor smo po daljši razpravi sprejeli naslednje zaključke: V načelu podpiramo osnutek zakona, ki je bil dan v razpravo, vendar imamo nekatere konkretne pripombe oziroma dopolnitve:

1. V 4. členu naj se pojmi »delavci«, »delovni ljudje«, »občani« uskladijo s predlogom določb zakona o združenem delu.

2. Določbe 12. člena osnutka zakona so v predloženi obliki nejasne. Pri tem je mišljeno zlasti določilo, ki pravi: »Četudi v usklajevalnem postopku ni doseženo soglasje oziroma če odločitev ni sprejeta z večino glasov vseh članov oziroma z drugačno večino, če tako določata samoupravni sporazum ali statut, lahko občinska skupščina iz območja območne skupnosti na predlog svojega izvršnega sveta začasno uredi to vprašanje.« Iniciativni odbor in člani delegacije menimo, da ne more občinska skupščina na predlog izvršnega sveta začasno urediti posamezna vprašanja, marveč lahko to opravijo le vse občinske skupščine na predlog svojih izvršnih svetov.

3. Ob razpravi o 14. členu ki obravnava pristojnosti Republiške skupnosti za ceste, menimo, da dajo predlagane formulacije Republiški skupnosti za ceste preveliko pristojnost. Ta pripomba izhaja iz dejstva, da so nekatera določila 14. člena nedorečena in obstaja nevarnost, da bo o bodočih cestah republiškega pomena odločala Republiška skupnost za ceste, kar dejansko pomeni, da predvidene območne skupnosti ne bodo dovolj vplivale na razvoj bodočih republiških cest. Kot smo slišali, enako ugotavljajo tudi delegati iz Maribora. Hvala lepa.

Predsednik Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Krnel! Besedo ima Vinko Jagodič, delegat iz Šentjurja pri Celju!

Vinko Jagodič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegacija Skupščine občine Šentjur pri Celju v Zboru občin Skupščine SR Slovenije je obravnavala osnutek zakona za ceste in imela naslednje tri pripombe:

1. Očitno je, da manjka spremljajoči predpis ali družbeni dogovor, samoupravni sporazum o kategorizaciji cest. Menimo, da moramo ugotoviti najbrž tri kategorije cest, ne glede na to, ali bomo ene imenovali magistralne ali republiške, druge območne ali regionalne in tretje nekategorizirane lokalne, morda tudi občinske ceste. Tako izvedena kategorizacija nam daje tudi orientacijo samoupravne organiziranosti skupnosti, ker v primeru lokalnih občinskih cest uporabniki cest v marsikaterem primeru nastopajo kot izvajalci. Ponovno kategorizacijo zahtevata tudi dosedanja modernizacija in gibanje prometnih tokov, ki bistveno spreminjata sedanjo kategorizacijo.

Cestno gospodarstvo je za hitrejši razvoj naše republike in najbrž tudi slehern občine toliko pomembno, da moramo ob sprejetju predpisov ali dogovorov puščati čim manj odprtega, nedorečenega. Predpostavljamo, da je skrb Skupnosti za ceste SR Slovenije poleg gospodarjenja in izgradnje magistralnih ali republiških cest tudi celotna raziskovalna, plansko usklajevalna vloga in tudi skladen razvoj cestne mreže v manj razvitih območjih oziroma obmejnih območjih, kar osnutek zakona pravilno ugotavlja.

Menimo, da je skrb območnih cestnih skupnosti lahko usmerjena k urejanju in gospodarjenju magistralnih, regionalnih ali območnih cest, ki se seveda ne končajo na mejah območij oziroma regije. Zato jih je treba usklajeno obravnavati s sosednjimi občinskimi skupnostmi. V tem mislim, da je 7. člen osnutka zakona pomanjkljivo definiran.

Lokalne ceste bodo najbolje urejali neposredni uporabniki v okviru že ustanovljenih komunalnih cestnih skupnosti ali drugih temeljnih skupnosti, kakor se bodo pač organizirali delovni ljudje ali posamezne družbenopolitične skupnosti.

Priti moramo torej do prekategorizacije sedanjih cest in tudi do kriterijev za kategorizacijo. Šele potem bomo najbrž glasovali za predvideni zakon.

2. V 15. členu osnutka zakona govorimo samo o postopku sprejema plana Skupnosti za ceste SR Slovenije. Menimo, da je po enakem postopku sprejet tudi plan območnih cestnih skupnosti, v soglasju z vsemi skupščinami družbenopolitičnih skupnosti posameznega območja.

3. Najbrž je primerneje, da k samoupravnim aktom temeljnih cestnih skupnosti dajejo soglasje skupščine družbenopolitičnih skupnosti, po predhodnih obravnavah na izvršnih svetih. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala. Prosim, tovariš Peter Novak, delegat občine Ljubljana-Center!

Peter Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Naša delegacija je razpravljala o zakonu o skupnostih za ceste in menila, da je to, o čemer so delegati že govorili, predvsem tovarišica iz Maribora, nujno potrebno tudi ustrezno spremeniti. Dalje menimo, da v zakonu o skupnostih za ceste ni nikjer omenjena obveznost koordinacije med drugimi dejavniki na pro-

metnem področju SR Slovenije. Vemo namreč, in tudi v plan razvoja republike smo jasno zapisali, da bomo skrbeli za usklajen razvoj celotne prometne infrastrukture. Zato menimo, da samoupravne interesne skupnosti ne morejo samo napisati, kot je v 5. členu navedeno, da uresničujejo druge skupne interese, ali pa v 9. členu, da se povezujejo z drugimi interesnimi skupnostmi in organizacijami.

Mislimo, da je treba jasno navesti, da bodo te samoupravne interesne skupnosti skrbele, in so dolžne skrbeti, za sodelovanje, za enakomeren razvoj prometne strukture v Sloveniji.

Zato bi morala tudi 14. člen in 13. člen zakona vsebovati med nalogami tudi obvezno koordinacijo z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi za pravilen razvoj integralnega prometa v republiki Sloveniji.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Novak!

Besedo ima predstavnik Iniciativnega odbora za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti za ceste!

Janko Kušar: Naš iniciativni odbor za formiranje samoupravne interesne skupnosti je razpravljal o osnutku zakona in ima naslednje pripombe:

Predlagamo, da bi se v 2. členu namesto »dejavnost skupnosti za ceste« glasilo: »dejavnost cestnega gospodarstva je posebnega družbenega pomena«. Sprememba je v tem, da ne bi bila skupnost dejavnost posebnega družbenega pomena, marveč cestno gospodarstvo.

V 4. členu predlagamo spremembo v predzadnji vrsti, in sicer naj bi se vnesla beseda »trajno«. Menimo, da bi morali biti v zbor izvajalcev vključeni predvsem tisti, ki trajno ali trajnejše opravljajo delo na cesti, ne pa kdorkoli.

Iniciativni odbor nadalje predlaga oziroma opozarja Zakonodajno-pravno komisijo na besedilo tega člena, ki pravi, »da se v skupnosti za ceste s samoupravnim sporazumom združujejo delavci temeljnih organizacij, ki so zavezanci davka iz dohodka temeljnih organizacij«. Iniciativni odbor predlaga, da bi morali biti obvezni člani samoupravne interesne skupnosti, kolikor je članstvo obvezno, tudi subjekti, ki niso plačevali davka iz dohodka.

K 7. členu imamo bolj ali manj formalno pripombo, in sicer: Ko govorimo o gospodarsko-ekonomski celoti, menimo, da bi se beseda »ekonomska« lahko črtala in bi ta celovitost območne samoupravne interesne skupnosti izhajala samo iz tega prvega dela.

V členu 9 v zadnji vrsti je vključiti še »avtonomne pokrajine«, tako da bi se ta člen glasil: »da sodeluje republiška samoupravna interesna skupnost z organizacijami drugih republik in avtonomnih pokrajin federacije«.

V členu 10, kjer se ponavlja tekst iz 4. člena, naj se vnese »trajno«.

Najbrž je tudi v 19. členu pomota v datumih. Predlagamo, da se morajo območne skupnosti za ceste ustanoviti najpozneje do 30. novembra. Skupnost za ceste SR Slovenije pa do 31. decembra 1976.

To so bistvene pripombe k predlogu tega zakonskega osnutka. Z vsemi ostalimi se Iniciativni odbor za formiranje samoupravne interesne skupnosti v celoti strinja.

Razprava je bila tudi o delu obrazložitve. Naše mnenje je, da je vrsta razlogov za to, da se formirajo območne samoupravne interesne skupnosti, da pa morda ta formulacija niti ni najbolj primerna. Hvala lepa!

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Želi še kdo besedo? Želite vi, tovarišica Fabjančičeva? Prosim!

Mara Fabjančič: Zadržala bi se malo dalj pri pripombi, ki jo je dala delegatka iz občine Maribor. Verjetno so imeli tudi drugi podobno vprašanje. Gre za vprašanje, kdaj se ustanovi območna interesna skupnost in kaj je to območna interesna skupnost. V osnutku zakona ne piše, kolikšna je ta območna interesna skupnost. Predlagatelj meni, da moramo to, kar snujemo na podlagi nove ustave in novih relacij — popolnoma samoupravne organizacije na področju javnih cest in cestnega gospodarstva, prepustiti uporabnikom in izvajalcem na teh področjih. In sicer tam, kjer se ustanovijo samoupravne interesne skupnosti, tam, kjer je za to iniciativa in določeni ekonomsko-prometni in drugi razlogi. Zelo težko in tudi nepravilno bi bilo z zakonom predpisovati, kolikšno je to območje. Zakon nikjer ne reče, ali se to pokriva z mejami družbenopolitične skupnosti, to je občine, ali ne. To bodo določili s samoupravnim sporazumom uporabniki in izvajalci.

Ko uporabljamo izraz »temeljna«, pri tem ni mišljena občinska. Na področju gospodarstva ne moremo uporabiti popolne analogije z interesnimi skupnostmi, kot tudi ne načel, ki veljajo na področju družbenih dejavnosti. Jasno je, da se tudi na področju gospodarstva formirajo samoupravne interesne skupnosti. Njihova baza je v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. To predvideva tudi osnutek zakona, in sicer da se združujejo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni ljudje v krajevnih skupnostih v območno skupnost s samoupravnim sporazumom, s katerim določijo, kakšna je območna skupnost. Če bi z zakonom predpisali kaj več, samoupravni sporazum verjetno ne bi bil potreben. Kaj je temeljna skupnost, določa ustava v 68. členu, ko pravi, da se temeljne skupnosti ustanavljajo že v neki ustanovljeni interesni skupnosti, in sicer takrat, kadar hočemo določena vprašanja oziroma določeno področje in njegovo problematiko čim bolj približati neposrednim uporabnikom tega področja.

Nedvomno je treba razlikovati, kje je iniciativa. Iniciativa je pri temeljnih organizacijah združenega dela in pri krajevnih skupnostih, seveda na nivoju občine. Zakon je samo rahlo nakazal, da je treba upoštevati pri tem ekonomičnost in promet, tiste prometne tokove določenega območja, ki so več ali manj zaokroženi. V celoti nikoli niso. Tudi Slovenija ni popolnoma zaokrožen prometni prostor niti ne sme biti, ker bi sicer bili popolnoma izolirani.

Omenili ste še vrsto problemov. Zahvaljujem se vam in upam, da boste tudi še do predloga zakona tudi pismeno posredovali nove ideje in stališča. Menim, da je to eden najbolj zahtevnih zakonov, vsebinsko tudi zaradi tega, ker zadeva vse nas. V imenu predlagatelja prosim, da posredujete še dodatne pismene pripombe. Kolikor bodo le-te zadevale celotno osnovo in kolikor se bodo vključevale v zamisli o interesnih skupnostih, jih bo predlagatelj nedvomno s hvaležnostjo v celoti upošteval.

Kar zadeva posamezne formulacije, morda le-te niso do konca dorečene, morda jih je tudi težko doreči. Zelo težko bi recimo do konca dorekli, kakšno bo nadaljnje sodelovanje in s kom vse bo sodelovala katerakoli samoupravna interesna skupnost za ceste. Bo morda sodelovala z vsemi samoupravnimi interesnimi skupnostmi? Karkoli naštevati pomeni določeno nevarnost kogarkoli izpustiti. To je samostojen, samoupravni organizem, ki lahko po potrebi sodeluje s komerkoli in kadarkoli začuti za to potrebo.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o skupnostih za ceste se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in pripombe, dane v današnji razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o najetju posojila Socialistične republike Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju.

Predlog odloka je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance. Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne želi.)

Predlog odloka ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želijo predstavniki besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Kdor je za predlog odloka o najetju posojila Socialistične republike Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani odlok.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, to je na predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil Loterijski zavod Slovenije.

Obveščam vas, da je o predlogu razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije razpravljal tudi Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri Republiški konferenci SZDL in da je soglašal z omenjenim predlogom. To mnenje ste prejeli z dopisom z dne 15. 6. 1976, s katerim ste prejeli tudi predlog razdelitve presežka dohodkov. Predlog razdelitve sta obravnavala Odbor za finance, ki je predložil predlog odloka, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo.

Predlog odloka in pismeno poročilo ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o razdelitvi presežka dohodkov po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, naj prosim glasuje! Kdo je za? (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajam na 22. točko dnevnega reda, to je na predlog razdelitve dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po finančnem planu za leto 1976, ki pripadajo organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, ki ga je Skupščini predložil Loterijski zavod Slovenije.

Obveščam vas, da je o predlogu razdelitve dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije razpravljal tudi Koordinacijski odbor za družbene organizacije in društva pri Republiški konferenci SZDL in da je soglašal z omenjenim predlogom.

To mnenje ste prejeli z dopisom z dne 21. 6. 1976, s katerim ste prejeli tudi predlog razdelitve dohodkov. Predlog razdelitve sta obravnavala Odbor za finance, ki je predložil predlog odloka, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo.

Predlog odloka in poročilo ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka o razdelitvi dohodka Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1976, ki pripadajo organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 23. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi Posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo.

Samoupravni sporazum je Skupščini predložila v potrditev Posebna izobraževalna skupnost za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo. Omenjena posebna izobraževalna skupnost je bila vabljena na današnjo sejo zbora.

Samoupravni sporazum ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 11. 6. 1976. Predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma ste prejeli z dopisom z dne 1. 7. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil predlog odloka, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Predlog odloka in poročilo ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma. Kdor je za ta predlog odloka, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog odloka soglasno sprejel.

Prehajamo na 24. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je Rudi Kropivnik, delegat v Zboru republik in pokrajin. Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš Andrej Briški.

Osnutek zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 21. 6. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Obravnavali so ga Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki še ustno kaj dodati? (Ne želijo.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in mnenja, ki jih predlagajo delovna telesa zbora v svojih poročilih.

3. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 25. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovariš Rudi Kropivnik. Predstavnik Izvršnega sveta je tovariš Andrej Briški.

Osnutek razprave ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 21. 6. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Obravnavali so ga Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki besedo? Tovariš Rudi Kropivnik!

Rudi Kropivnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi uvodno obrazložitev.

Delegacija je obravnavala zakone, ki so danes na dnevnem redu v zvezi s hitrejšim razvojem manj razvitih, in hkrati opravila tudi primerjavo z usklajenim družbenim planom Jugoslavije za obdobje 1976—1980. Pri tem je ugotovila določena neskladja med temi zakoni in usklajenim družbenim planom. Zaradi tega daje nekaj pripomb, ki so v bistvu v skladu s stališči in pripombami, ki jih je dala republiška skupščina k osnutku družbenega plana razvoja Jugoslavije za obdobje 1976—1980.

Ker je dosedanja praksa pokazala pri usklajevanju, da se lažje uveljavijo pripombe, če dajo republiške skupščine konkretne pripombe in predlagajo tudi postopek, predlagamo, da bi tisto splošno pripombo, da je treba te zakone uskladiti s srednjeročnim načrtom Jugoslavije, dopolnili z nekaj konkretnimi pripombami:

K 3. členu osnutka zakona predlagamo, da se pred številko v prvem in drugem odstavku doda, da se to nanaša na družbeni proizvod družbenega gospodarstva Jugoslavije.

K 5. odstavku 10. člena predlagamo, da se zadnji del stavka spremeni tako, da se glasi: »... bo urejen način obračunavanja teh sredstev po letu 1980«. To zato, ker se bo verjetno seznam manj razvitih republik po letu 1980 spremenil. Menim, da ta možnost obstaja.

V členu 16. podpiramo stališče Izvršnega sveta, ki ste ga danes dobili k temu zakonu, saj je to stališče v skladu s tistim, kar smo uskladili v družbenem planu. S tem, ko sprejemamo to stališče Izvršnega sveta, postane 3. odstavek 6. člena nepotreben oziroma je v neki meri v nasprotju s stališčem Izvršnega sveta.

V 21. členu piše, da se bo ta zakon uporabljal od 1. januarja. Ker pa to ni v skladu z ustavo, saj se zakoni ne morejo uveljavljati za nazaj, predlagamo, da se vprašanje formiranja stalnih sredstev Sklada za obdobje od 1. januarja do uveljavitve tega zakona uredi s prehodno določbo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kropivnik! Želi še kdo od predstavnikov besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin za obdobje 1976—1980.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in mnenja, ki jih predlagajo delovna telesa zbora v svojih poročilih in Izvršni svet v svojem mnenju in ki so bila dana v razpravi na današnji seji zbora.

3. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s pripombami in predlogi Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o stalnih sredstvih federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin v obdobju 1976—1980.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 26. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju 1976—1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnika naše delegacije in Izvršnega sveta sta ista. Osnutek zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 21. 6. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam Zboru, da sprejeme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SRS daje soglasje k osnutku zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju od leta 1976 do leta 1980.

2. Pooblašča se delegacija SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju od leta 1976 do leta 1980.

Kdor je za ta sklep, naj glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 27. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije je tovariš Rudi Kropivnik, predstavnik Izvršnega sveta pa je tovariš Andrej Briški. Osnutek zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 21. 6. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za finance, Odbor za družbeno-ekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Želijo predstavniki besedo? Besedo ima tovariš Rudi Kropivnik, predstavnik naše delegacije!

Rudi Kropivnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati. K temu zakonu imamo nekaj pripomb. Prva pripomba se nanaša na 6. člen, kjer v prvi vrstici na koncu piše: »ki zagotavlja republiki oziroma pokrajini«. Beseda »zagotavlja«, naj se zamenja z besedo »omogoča«.

V razpravi o družbenem planu je bilo namreč precej govora o tem, ali naj razvite republike in pokrajine zagotavljajo manj razvitim hitrejši razvoj. V razpravi smo se dogovorili, da ga bolj razvite lahko samo omogočajo, ali s prispevki ali z drugimi ukrepi, vendar morajo za svoj razvoj prevzeti odgovornost manj razvite republike in pokrajine same. Zaradi tega predlagamo zamenjavo teh besed.

Na koncu 8. člena predlagamo, da se črta »in Socialistični avtonomni pokrajini Vojvodini«, in sicer zaradi tega, ker je bilo dogovorjeno, da se razvoj družbenih in drugih dejavnosti v pokrajini Kosovo primerja z ravnijo razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik.

Dalje predlagamo, da se 11. člen črta, to je, da se ta zakon uporablja od 1. februarja, pri čemer se s predhodno določbo določi način formiranja sredstev in tudi razdelitev v skladu z dogovorjeno dinamiko na celotno srednjeročno obdobje za del sredstev, ki naj bi se formirala od 1. januarja do začetka veljave tega zakona. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in mnenja, ki jih predlagajo delovna telesa zbora v svojih poročilih, Izvršni svet v svojem mnenju in ki so bila izražena na današnji seji Zbora.

3. Pooblašča se delegacija SR Slovenije v zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 28. točko dnevnega reda, to je na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977.

Osnutek delovnega programa je Skupščini predložil v mnenje in pripombe Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin je tovariš Rudi Kropivnik. Osnutek delovnega programa ste prejeli skupaj z informacijo o delu za uresničevanje delovnega programa Zbora republik in pokrajin za obdobje od septembra 1975 do julija 1976 s sklicem seje Zbora z dne 11. 6. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za finance, Odbor za urbanizem, stanovanjska in komunalna vprašanja ter varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli.

Želijo predstavniki besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejme Zbor naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k tistemu delu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977, ki se nanaša na akte, ki se sprejemajo na podlagi soglasja skupščin republik in skupščin avtonomnih pokrajin.

2. Pooblašča se delegacija SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977.

Kdor je za ta sklep, naj glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 29. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov:

— predlog odloka o ustanovitvi, nalogah sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje;

— predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru;

— predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov.

Predstavnik komisije je Vili Belič, član Komisije. Tovariš Belič, želite uvodno besedo? (Ne.)

Prehajamo na predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker vidim, da nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem so bili v Odbor zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje izvoljeni: za

predsednika Boris Berce, za podpredsednika Lojze Cepuš, za člane pa Cvetka Erzetič, Martin Kajzer, Zdravko Kaltnekar, Mihaela Roth, Mladen Tancer, Mihaela Verbič, Vlado Vorih in Anita Žoher.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru. O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (43 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Branko Vezovišek ponovno izvoljen za predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov. O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Just Miklavc razrešen dolžnosti namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov.

Prehajam na 30. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanja lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kot tudi skupščini samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom. K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatska vprašanja naslednjih delegatov: Ivana Carla iz občine Idrija, skupine delegatov iz občine Domžale, skupine delegatov iz občine Ljubljana-Bežigrad, ki je zastavila dve vprašanji.

Na vprašanje delegata Miroslava Nakrsta iz občine Nova Gorica, ki ga je zastavil na 30. seji Zbora občin dne 26. 5. 1976, bo odgovoril dr. Miro Saje, pomočnik republiškega sekretarja za urbanizem. Odgovor na to vprašanje smo vam ostali dolžni na zadnji seji zbora. Prosim!

Dr. Miro Saje: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Savo Vuk, vodja delegacije za Zbor združenega dela s področja gospodarstva in tovariš Miroslav Nakrst, vodja delegacije za Zbor občin iz občine Nova Gorica sta skupno naslovila tole delegatsko vprašanje:

V Socialistični republiki Sloveniji imamo zakon o stanovanjskih zadrugah, ki je bil sprejet konec leta 1974, vendar pa stanovanjske zadruge, ki se ustanavljajo na osnovi tega zakona, ne delujejo, ker še niso sprejeti ustrezni zakoni v zvezi z gospodarjenjem in razpolaganjem s stavbnimi zemljišči v družbeni lastnini. Po veljavnem zakonu o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč in po občinskih odlokih, ki temeljijo na tem zakonu, stanovanjske zadruge kot družbeni pravni subjekti ne morejo pridobivati stavbnih zemljišč. Taka je tudi razlaga Sekretariata za zakonodajo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

V občini Nova Gorica smo že lani začeli z ustanavljanjem stanovanjskih zadrug, ker že nekaj let nimamo na razpolago komunalno urejenih stavbnih zemljišč za individualno stanovanjsko gradnjo. Doslej je ustanovljenih 7 stanovanjskih zadrug na stanovanjskih kompleksih, za katere je že sprejeta urbanistična dokumentacija, s približno 600 stavbnimi parcelami. Vendar te stanovanjske zadruge ne poslujejo, ker ne morejo pridobiti teh kompleksov, da bi jih začele komunalno opremljati. Člani so del sredstev že vplačali in so jih še pripravljeni vplačati, poleg tega pa imajo že odobrene stanovanjske kredite in privarčevana sredstva, ki jih ne morejo uporabiti. Problem se je v nekaterih primerih še bolj zaostril zaradi posledic nedavnega potresa, ker so nekateri zadružniki postavljeni pred dejstvo, ali sanirati obstoječa stanovanja oziroma stanovanjske hiše ali nameniti stanovanjska sredstva za pričakovano novo gradnjo.

Tudi nedavno končano mariborsko posvetovanje o angažiranju osebnih sredstev pri gradnji in uporabi stanovanj šteje stanovanjsko zadružništvo za eno od politično sprejemljivih oblik angažiranja osebnih sredstev v stanovanjski gradnji v srednjeročnem obdobju 1976—1980.

Glede na obrazloženo postavljamo Izvršnemu svetu Skupščine Socialistične republike Slovenije naslednje vprašanje:

Kakšno je stališče Izvršnega sveta in kakšne predloge in ukrepe namerava sprejeti ter do kdaj zato, da bi v Socialistični republiki Sloveniji začeli z uresničevanjem sklepov X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VIII. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, ki se nanašajo na angažiranje osebnih sredstev delovnih ljudi v stanovanjski izgradnji in za stanovanjsko zadružništvo in tudi na veljavni zakon o stanovanjskih zadrugah.

Odgovor Izvršnega sveta: Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije bo do konca julija tega leta predložil Skupščini Socialistične republike Slovenije predlog za izdajo zakona o gospodarjenju s stavbnim zemljiščem, z osnutkom zakona. V predlogu za izdajo zakona oziroma v osnutku zakona bo urejeno tudi oddajanje stavbnega zemljišča stanovanjskim zadrugam in določena bodo merila za davčne in druge olajšave za stanovanjske zadružnike v skladu z določbami 2. člena zakona o stanovanjskih zadrugah.

Izvršni svet bo tako uresničil tudi stališča, ki izhajajo iz splošnih določb citiranega zakona, da občani lahko po načelih vzajemnosti in enakopravnosti združujejo svoje delo in sredstva v stanovanjski zadrugi z namenom, da v njej organizirano uresničujejo svoje potrebe in interese pri gradnji stanovanj, ter da jim družba pri tem pomaga z določenimi ukrepi in posojili.

Odgovor na delegatsko vprašanje bo tudi pismeno predložen obema predlagateljema oziroma vodjema delegacij. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Saje! Na vprašanje delegata Ivana Carla iz občine Idrija bo odgovorila tovarišica Mara Fabjančič, pomočnica predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze!

Mara Fabjančič: Pismena vprašanja, ki jih je dne 23. junija 1976. leta postavil delegat iz občine Idrija tovariš Ivan Carl, se glasijo:

1. Kakšno je stališče Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o prerazporeditvi prometnega davka od prodaje pogonskih goriv?
2. V katerem času in po kakšni dinamiki bo prerazporeditev opravljena?
3. Zakaj se pristojni republiški organi hitreje ne prilagajajo vsesplošni potrebi po modernizaciji manj pomembnih cest po dolžini, temveč vztrajajo pri

rekonstrukcijah po elementih za novo gradnjo pomembnejših cest, kar zahteva znatno večja sredstva, kot smo jih sposobni vlagati?

Posredujemo vam naslednje odgovore, in sicer Republiškega sekretariata za finance na prvo in drugo vprašanje in Republiškega komiteja za promet in zveze na tretje vprašanje:

Možnost prerazporeditve prometnega davka od prodaje pogonskih goriv namensko za ceste je treba obravnavati povezano z reševanjem nadomestnih virov sredstev za proračunsko potrošnjo s posebnimi oziri na obveznosti do federacije. Ker so proračunska sredstva, katerih sestavni del je prometni davek od pogonskih goriv, za letošnje leto razporejena, v okviru obstoječih sredstev v letu 1976 ni možno opraviti prerazporeditve.

V obravnavi je bil predlog Slovenije za povečanje cen naftnih derivatov, po katerem naj bi se del povišanega zneska usmeril neposredno za gradnjo, rekonstrukcijo in vzdrževanje cestnega omrežja. Zvezni izvršni svet je na seji 29. junija 1976 po proučitvi te problematike ugotovil, da cen nafte in naftnih derivatov ne bi smeli zviševati, ker bi to zelo neugodno, neposredno in posredno, vplivalo na poslovanje gospodarstva in na standard občanov. S tem se torej možnost za tako rešitev za letošnje leto izključuje.

Odgovor na drugo vprašanje: Menimo, da je treba problem financiranja izgradnje, rekonstrukcije in vzdrževanja cest perspektivno reševati tudi s sredstvi iz prometnega davka od prodaje tekočih goriv, ni pa mogoče že sedaj napovedovati, v katerem času in po kakšni dinamiki bo prerazdelitev opravljena. Vsekakor bo po naši oceni možna le postopna prerazdelitev. Upoštevati je namreč treba, da vsako odstopanje prometnega davka od kateregakoli proizvoda pomeni, da je obenem treba tako zmanjšani ali za določene namene odstopljeni davek nadomestiti z drugim davkom, da se proračunske potrebe pokrivajo. V primeru davka od prometa s tekočimi gorivi gre za izredno velik obseg sredstev, s katerimi se sedaj pokrivajo obveznosti republike do zveznega proračuna, ki jih ne bo enostavno nadomestiti z davki bodisi na druge proizvode ali z davki na dohodke temeljnih organizacij združenega dela.

Odgovor na tretje vprašanje: Postopek pri rekonstrukciji gradbenih objektov, kamor sodijo tudi javne ceste, je predpisan z zakonom o graditvi objektov in z zakonom o javnih cestah.

Zakon o graditvi objektov v drugem členu določa, kaj je rekonstrukcija, v 3. členu pa, da je za rekonstrukcijo potrebno gradbeno dovoljenje, če z zakonom ni drugače določeno.

Zakon o javnih cestah v 53. členu precizira, da je modernizacija makadamskega cestišča rekonstrukcija.

Po 35. členu zakona o javnih cestah znaša predpisana širina za vozišče regionalnih cest 6 m za dvosmerni oziroma 3,5 m za enosmerni promet. Izjemoma so te širine lahko 5 m za dvosmerni oziroma 3,5 m za enosmerni promet, če zaradi terenskih ali drugih krajevnih razmer ne bi bilo gospodarno graditi širšega vozišča ali če zaradi predvidene manjše gostote in vrste prometa to ni potrebno ter če se hkrati na takšni cesti uvede poseben prometni režim in drugi prometni pogoji. V tem primeru je potrebno poleg gradbenega dovoljenja še posebno dovoljenje za tovrstno gradnjo in rekonstrukcijo.

Zaradi varnosti prometa se dovoljenje za širino vozišča pod 5 m oziroma 3,5 m ne bi moglo izdati v nobenem primeru, četudi bi šlo za lokalne ceste, ker so republiški upravni organi dolžni ravnati v skladu z veljavnimi predpisi.

Zgoraj citirani zakoni določajo, kaj je rekonstrukcija in kaj je vzdrževanje javnih cest. V pripravi je nov republiški zakon o javnih cestah, ki bo poleg uskladitve z ustavnimi načeli vseboval tudi nekatere korekture v zvezi z rekonstrukcijo in vzdrževanjem javnih cest. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Fabjančičeva! Imate še eno vprašanje in sicer od skupine delegatov iz občine Domžale.

Mara Fabjančič: Skupina delegatov je postavila naslednje vprašanje: Kdaj bo dokončno določena definitivna varianta in kdaj se bo širši rezervat zožil na dejansko potrebno širino za izvedbo avtoceste, ki naj bi potekala skozi občino Domžale?

Odgovor: Prva rezervata avtoceste v območju Skupščine občine Domžale od Lukovice do občinske meje s Skupščino občine Žalec sta bila določena že leta 1969, ko je bil študiran potek avtoceste na odseku Levec—Ločica po Savinjski dolini. Prva varianta avtoceste je bila projektirana na področju Zlatega polja, druga pa po dolini Črnega grabna. Obe varianti sta bili navezani na potek avtoceste po južnem robu Savinjske doline in sta bili gradbeno, tehnično in prometno dokaj neugodni.

S spremembo trase avtoceste v Savinjski dolini in njeno premaknitvijo na severni rob doline se je spremenil tudi potek variant avtoceste na odseku med Ločico in Lukovico. Izdelane idejne študije variant so tudi pokazale, da bo možna dokončna izbira variante le na podlagi izdelanega idejnega projekta in na podlagi dokaj podrobnih geoloških raziskav.

Izdelava idejnih projektov je tekla v letih 1974 in 1975 in bo končana letos. Dodatno je bila izdelana še varianta s približno 2 km dolgim barnim predorom, ki je po zadnjih izsledkih tudi najugodnejša. Idejni projekti bodo investitorju na voljo oktobra letos. Mesec dni po prejemu projektov bo opravljen strokovni pregled in ocena projektov, hkrati pa bo sprožen postopek družbene verifikacije izbrane variante pri Skupščini občine Domžale in Republiškem sekretariatu za urbanizem. Na podlagi tako sprejetih stališč bo mogoče ukiniti rezervate izločenih variant in zožiti rezervat sprejete variante avtoceste na odseku med Ločico in mejo občine Domžale.

Z odlokom Skupščine mesta Ljubljana, sprejetim v letu 1974, sta bila določena rezervata tako imenovane gameljske in mengeške variante, ki potekata tudi v območju občine Domžale. Potek obeh variant avtoceste je bil določen v sodelovanju s pristojno urbanistično službo Skupščine občine Domžale.

V začetku leta 1975 sta bili izdelani idejni študiji variant avtoceste v obeh rezervatih. Hkrati je bila naročena študija valorizacije prostora gameljske in mengeške variante avtoceste, ki naj bi služila kot podlaga za izbor ene od obeh variant in ukinitev rezervata izločene variante. Študija je bila izdelana januarja 1976.

Iz dosedaj izdelane gradbeno-tehnične projektne dokumentacije in prometne študije, ki je bila narejena v okviru izdelave idejnih projektov cest vsega ljubljanskega cestnega sistema, izhaja, da je iz gradbenih in prometnih ozirov ugodnejša gameljska varianta avtoceste. Ob družbeni in prostorski verifikaciji projektov pa so se pojavile težave, ker je Skupščina občine Šiška zavzela odklonilno stališče do poteka gameljske variante po trasi v območju Šentvida, Skupščina občine Vič pa odklonilno stališče do poteka mengeške variante v Kozarjah.

Iz navedenega izhaja, da rezervata ene ali druge variante avtoceste v območju občin Domžale ni mogoče ukiniti vse dotlej, dokler ne bo rešen potek avtoceste v območju občin Vič in Šiška.

Razgovori in dodatne študije so v teku, ni pa mogoče zatrdno zagotoviti datuma rešitve tega problema. Možna je zožitev rezervata obeh variant na najmanjšo možno mero. S tem delom bo strokovna služba Republiške skupnosti za ceste nemudoma začela. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Haval, tovarišica Fabjančičeva.

Na vprašanje vodje skupine delegatov Olge Sindič iz občine Ljubljana-Bežigrad v zvezi z delom prometne milice in ukrepi na področju varnosti v cestnem prometu bo odgovoril tovariš Ivan Winkler, republiški podsekretar v Republiškem sekretariatu za notranje zadeve.

Ivan Vinkler: Tovarišice in tovariši delegati! V Socialistični republiki Sloveniji imamo sistematiziranih 358 delovnih mest miličnikov prometnikov na postajah prometne milice. Od tega je zasedenih 224 mest. S tem številom miličnikov pokrivamo avtomobilsko cesto ter vse magistrale ter druge pomembnejše ceste. Nadzorujemo in urejamo promet v naseljih in izven naselij, obravnavamo prometne nesreče, spremljamo tovore čezmernih dimenzij, tovore nevarnih snovi, dajemo spremstvo osebam, ki jim je tako spremstvo odrejeno, dajemo zavarovanja pri športnih in drugih prireditvah na cestah, merimo CO v izpušnih plinih, ugotavljamo čezmerni hrup, ki ga povzročajo vozila na motorni pogon, tehtamo preobremenjenost vozil s tovorom, merimo osne pritiske in po zakonu (tretji odstavek 4. člena republiškega zakona o varnosti cestnega prometa) neposredno izvajamo nadzor nad vozniki in vozili ter opravljamo druge naloge iz 20. člena zakona o notranjih zadevah.

Zaradi tako obsežnih nalog, zaradi učinkovitosti in ne nazadnje zaradi nezasedenosti delovnih mest miličnikov prometnikov prehajamo pri organizaciji nadzora cestnega prometa, ki je na tem področju poleg urejanja naša primarna naloga po zakonu, od patrol posameznikov na skupinsko delo. To je oblika dela pri nadzorovanju cestnega prometa, ko več patrol miličnikov po enotnem načrtu in pod enotnim vodstvom nadzoruje na določenih relacijah cestni promet. Miličnik v skupinskem delu opravlja nadzor cestnega prometa zlasti na odsekih cest, kjer so prometne nesreče in kršitve prometnih predpisov pogoste ter zaradi njih prihaja do najhujših posledic. Pri takem delu stoji patrola ali miličnik pred ovinkom, v ovinku ali za ovinkom. Vendar je tisti, ki opravlja postopek z udeleženci v prometu, vedno na takem kraju, kjer je mogoče to opraviti izven vozišča. Seveda pa niso samo ovinki tisti deli cest, kjer se dogajajo najhujše prometne nesreče. Tudi popolnoma ravni in pregledni odseki cest so nevarna mesta. Na njih prihaja do hudih nesreč, tudi z več smrtnimi žrtvami. Vzroki prometnih nesreč so najrazličnejši. Še vedno pa so najčešči vzroki najhujših nesreč: nepravilna hitrost, nepravilno prehitevanje, prekratka varnostna razdalja, vinjenost in tako dalje. Delo in intenzivnost ukrepov se morata prilagajati tem ugotovitvam.

Prometna varnostna situacija je za prvo polletje 1976 zelo ugodna, še zlasti, če jo primerjamo z večletnim obdobjem, kar smo prikazali v prilogi. Zavedamo se, da ugodna varnostna slika v cestnem prometu za prvo polletje 1976, in tudi za leti 1975 in 1974, ni samo posledica dela, ki ga opravljajo delavci milice. Občani udeleženci v prometu se bolj samozaščitno obnašajo ter spoštujejo pro-

metne predpise in pravila. Vedno manj je takih udeležencev v prometu, zaradi katerih bi moral stati miličnik pri prometnem znaku za omejitev hitrosti, pri tabli kontrola hitrosti, pred začetkom nepretrgane bele črte v ovinku in drugje in jih dodatno opozarjati na nevarnost.

Republiški sekretariat za notranje zadeve si prizadeva za strokovno izobraževanje delavcev milice, še posebej za strokovno izpopolnjevanje mladih miličnikov. Poseben poudarek dajemo odnosu do udeležencev v prometu v širšem smislu. To med drugim pomeni, da se usmerja delo na tista področja, odseke ali mesta, kjer je največ kršitev, zaradi katerih prihaja do najhujših nesreč.

Prizadevanja za zmanjšanje števila prometnih nesreč in njihovih posledic v zadnjem času skoraj redno objavlja dnevno časopisje, posebno Delo. Novinarji, ki neposredno spremljajo delo prometne milice, objavljajo, kje so nevarna mesta, na katerih se dogaja največ nesreč, ter hkrati obveščajo javnost o ukrepih. Tudi v tem sodelovanju vidimo eno od pomembnih možnosti preventivnega delovanja. K temu pa prispeva tudi tesno sodelovanje z institucijami, katerih primarna naloga je preventivno delovanje v cestnem prometu. Naj bi k temu pismenemu dogovoru dodal samo še to, da smo recimo v Delu dne 5. junija v članku pod naslovom »Več solidarnosti na cestah« točno objavili, katere so tiste točke, denimo na magistralni dolenjski cesti med Ljubljano in Zagrebom, ki so do sedaj terjale največ človeških žrtev, in tudi povedali, na katerih mestih in na katerih točkah bomo postavljali v bodoče naše delavce za kontrolo prometa in kršitev prometa.

Naj omenim še to, da miličniki v bodoče ne bodo stali več za ovinkom. Glede tega moram reči, da to ni bila nikdar politika Republiškega sekretariata niti je v bodoče ne bo vodil, čeprav ne izključujemo možnosti, da se bo tudi jutri še kdo postavil za ovinek. Vendar to ne gre za neko politiko, ki bi jo vodili mi, namreč gre za posamezne primere, ki jih je seveda treba, če je pritožba konkretna, tudi obravnavati.

Na vprašanje, kakšna je politika Republiškega sekretariata za notranje zadeve, je najbolje odgovoriti z nekaterimi podatki, ki kažejo politiko do kršitev. Za vzorec smo vzeli Maribor, kjer gre za največ takih primerov. Opravili smo šestmesečno primerjavo med letom 1975 in letom 1976. Iz nje izhaja, da je bilo število prekrškov v lanskem letu 7358, v letošnjem letu pa za 217 manj. Izterjanih denarnih kazni je bilo lani 31 523, letos pa za 8088 manj. Število opozorjenih na splošno narašča. Od lanskoletnih 9285 je letos naraslo že na 15 902 ali za 6217 več opozoril, ki nimajo za posledico nikakršne kazni. V tem obdobju je bilo opravljenih tehničnih pregledov v letu 1975 7452, letos 9777 ali 2325 več. To je bilo storjeno z namenom, da se zmanjšajo nesreče na cestah zaradi tehnično pomanjkljivih vozil.

V območju ljubljanske uprave ugotavljamo naslednje stanje: Število prekrškov se je sicer od lanskoletnih 8422 povečalo za 2800, in sicer predvsem težjih kršitev cestnoprometnih predpisov. Število izterjanih denarnih kazni se je zmanjšalo od 34 000 na 29 000 ali za 5339. Opozorjenih je bilo lani 54 085, v letošnjem letu 55 000 ali 1231 več.

V območju ljubljanske uprave smo lani opravili 16 437 operativno-tehničnih pregledov, v letošnjem prvem polletju pa 20 806 ali 4369 več kot lani.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Vinkler! Delegat Stane Marolt iz občine Domžale me obvešča, da ni zadovoljen z odgovorom o rezervatih, ki ga je podala tovarišica Fabjančičeva. Prosim tovariša Marolta, če pove,

v čem ga odgovor ne zadovoljuje, da bi lahko Republiški sekretariat ali pa morda že kar njegova predstavnica dodatno odgovorila!

Stane Marolt: Zadovoljen nisem z odgovorom zaradi tega, ker Skupščina občine Domžale že dalj časa prosi za potrditev določitve rezervatov avtoceste skozi občino Domžale. V odgovoru sploh ni bil omenjen rezervat za obvoznico. Glede na tako stanje v naši občini ne moremo sprejeti ustreznega občinskega urbanističnega načrta.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišica Fabjančičeva, ali lahko takoj odgovorite ali pa menite, da bo treba pripraviti dopolnilni odgovor?

Mara Fabjančič (iz klopi): Verjetno bo treba pripraviti dopolnilni odgovor.

Predsednica Mara Žlebnik: To se pravi, da bo Komite do prihodnje seje zbora pripravil dopolnilni odgovor na to intervencijo.

Na vprašanje skupine delegatov iz občine Ljubljana-Bežigrad v zvezi s financiranjem energetskih objektov bo odgovoril Drago Petrovič, predsednik Republiškega komiteja za energetiko!

Drago Petrovič: Vprašanje, ki ga je postavila skupina delegatov, se glasi: Glede na številne spremembe financiranja energetskih objektov skupina delegatov prosi, naj predlagatelj zaradi boljšega planiranja posreduje vse dosedanje in sedanje obremenitve porabnikov električne energije. Tako bi prišli do številk, ki bi v celoti kazale razpoložljive materialne možnosti, in bi lahko ocenili, ali je združevanje sredstev in njihova poraba v skladu z doseženim razvojem Socialistične republike Slovenije.

Posredujem naslednji odgovor: V obdobju od leta 1966 do leta 1970 so se sredstva za financiranje energetskih objektov zbirala na podlagi zakona o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966 do 1970 in zakon o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov. Na podlagi teh zakonov je bilo v navedenem obdobju zbranih 711 milijonov dinarjev. Stopnje združevanja so znašale 2 %, 3 % in 5 % kot obvezni depozit od investicijskih vplačil v posameznih letih, se pravi od 1966. do 1970. leta.

V obdobju od leta 1971 do leta 1975 so porabniki električne energije združevali sredstva za financiranje elektroenergetskih objektov na podlagi štirih zakonov, ki še vedno veljajo, in sicer zakona o združevanju sredstev porabnikov družbenih sredstev za financiranje energetskih objektov (4,8 % od investicijskih vplačil, zakona o združevanju sredstev odjemalcev električne energije na visoki napetosti za financiranje energetskih objektov (24 % od zneska porabe električne energije), zakona o prispevku odjemalcev električne energije na nizki napetosti za financiranje energetskih objektov (48 do 60 % od fakturiranega zneska porabe) in zakona o obveznem združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela za pokritje manjkajočih sredstev pri izgradnji investicijskih objektov, v višini 3,5 % od davčne osnove.

V preteklem 5-letnem obdobju, to je od 1971. do 1975. leta so bila na podlagi teh zakonov zbrana za financiranje elektroenergetskih objektov naslednja sredstva: od izplačil za investicijska vlaganja 870 milijonov dinarjev (govorim vse

v novih milijonih), od osnove za davek od dohodka tozdov 92 milijonov dinarjev, od porabe električne energije na visoki napetosti 270 milijonov dinarjev in od porabe električne energije na nizki napetosti 697 milijonov dinarjev. Skupno je bilo torej zbranih v obdobju od 1971. do 1975. leta na podlagi navedenih zakonov 1929 milijonov dinarjev oziroma 200 S milijard dinarjev.

Za tekoče srednjeročno plansko obdobje od leta 1976 do leta 1980 predvidevamo, da bo zbrano z zakoni in samoupravnimi sporazumi 14 377 milijonov dinarjev. Za leto 1976, to je za prvo leto srednjeročnega planskega obdobja predvidevamo, da se bo pretežni del sredstev še vedno zbiral na podlagi zakonov, ki jim je Skupščina podaljšala veljavnost do konca leta 1976, medtem ko bodo sredstva v naslednjih letih zbrana predvsem s samoupravnimi sporazumi.

Tako predvidevamo, da bodo v obdobju 1976 do 1980 po posameznih virih zbrana naslednja sredstva: od izplačil za investicijska vlaganja 3787 milijonov dinarjev, od osnove za davek iz dohodka tozdov 3490 milijonov dinarjev, od porabe električne energije na visoki napetosti 1991 milijonov dinarjev, od porabe v elektrokemičnih in metalurških pečeh 360 milijonov dinarjev, od porabe električne energije v gospodinjstvih 3068 milijonov din in od ostale porabe električne energije na nizki napetosti 1681 milijonov dinarjev.

Zbrana sredstva za financiranje energetskih objektov so bila v družbenem proizvodu Slovenije udeležena v obdobju 1966—1970 in 1971—1975 z 0,8 do 0,9 %, medtem ko predvidevamo, da bo v srednjeročnem planskem obdobju 1976—1980 delež zbranih sredstev v družbenem produktu družbenega sektorja Socialistične republike Slovenije znašal 2,3 %

Ustrezno različnim obremenitvam se je spreminjal tudi obseg naložb v osnovna sredstva elektrogospodarstva in s tem njihov delež v skupnih gospodarskih investicijah. Tako so predstavljale naložbe v elektroenergetske objekte v obdobju 1966—1970 9,7 %, v obdobju 1971—1975 7 %, v planskem obdobju 1976—1980 pa predstavljajo 16 % skupnih gospodarskih investicij v Socialistični republiki Sloveniji.

Ob navedenih primerjavah finančnih obremenitev porabnikov električne energije je primerno, da prikažemo tudi, kakšen je bil porast elektroenergetskih kapacitet v posameznih obdobjih. Tako smo v Socialistični republiki Sloveniji v obdobju od 1966—1970 zgradili 333 megavatov novih elektroenergetskih kapacitet, v obdobju 1971—1975 237 megavatov, v obdobju 1976—1980 pa bo v skladu z dogovorom o temeljih plana Slovenija pridobila 990 megavatov novih elektroenergetskih kapacitet. S takšnim prirastom bo omogočeno pokriti predvideno potrošnjo električne energije v srednjeročnem planskem obdobju ter nadomestiti primanjkljaj pri elektroenergetskih kapacitetah, do katerega je prišlo v preteklih obdobjih zaradi zaostajanja naložb v to energetsko stroko.

S tem bo do 1980. leta odpravljeno eno najtežjih strukturnih neskladij, z naložbami v kontinuiteto, to je z začetkom izgradnje objektov, ki bodo šli v pogon po 1980. letu, pa je zagarantirano, da tudi po 1980. letu ne bomo več zašli v težave glede oskrbe z električno energijo.

Več natančnejših podatkov o naložbah v elektrogospodarstvo do 1980. leta nudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje graditve objektov po samoupravnem planu razvoja elektroenergetike za obdobje 1976 do 1980. Sporazum kot predlog je sprejela 11. maja letos Skupščina Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva in ga posredovala temeljnim organizacijam združenega dela gospodarstva v podpis. Akcija sprejemanja in podpisovanja je v teku ter je uskladena s sprejemanjem dogovora o temeljih družbe-

nega plana Socialistične republike Slovenije in družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Petrovič! Novo delegatsko vprašanje v pismeni obliki je postavil Stane Marolt, delegat občine Domžale. Na vprašanje bo odgovorjeno na naslednji seji zbora. Isti delegat je vložil tudi predlog za spremembo zakona o graditvi objektov v pismeni obliki.

Želi kdo od delegatov postaviti delegatsko vprašanje? Tovariš Danilo Sbrizaj, delegat iz občine Šiška!

Danilo Sbrizaj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši! Vprašanje postavljamo glede na situacijo, ki je nastala letos ob vpisu v srednje šole v Ljubljani. Gre namreč za to, da je bilo v Ljubljani nad 1000 učencem, ki so končali osnovno šolo, onemogočeno, da bi se vpisali v gimnazijo in v nekatere druge srednje šole. Na drugi strani pa ugotavljamo, da imajo nekatere druge srednje šole, zlasti poklicne šole, okrog 800 učnih mest nezasedenih.

V zvezi s tem so nastala nekatera vprašanja, in sicer bi iz teh izluščil kot prvo delegatsko vprašanje: Ali je res kršena tej mladini, ki se ni mogla vpisati letos v gimnazijo zaradi sklepa Izobraževalne skupnosti Slovenije, s katerim je omejila vpis v gimnazije, ustavna pravica do izobraževanja?

Drugo vprašanje: Kolikšno število mladine iz drugih republik se je šolalo v šolskem letu 1975/76 v naših srednjih šolah in koliko finančnih sredstev je za to dala Izobraževalna skupnost Slovenije?

Gre torej za problem, da ostajajo učna mesta v nekaterih srednjih šolah prazna, po drugi strani pa želi iti del mladine samo v nekatere srednje šole.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Sbrizaj! Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom ter tudi s Skupščino Izobraževalne skupnosti Slovenije, ki je dne 7. julija 1976 sprejela predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vam zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi, predvsem pa za potrpežljivost. Zaključujem 32. sejo Zbora občin.

(Seja je bila končana ob 18.10.)

33. seja

(30. julija 1976)

Predsedovala: M a r a Ž l e b n i k,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.

Predsednica M a r a Ž l e b n i k : Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 33. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi prvega odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 16. 7. 1976 sem vas obvestila, da umikam z dnevnega reda 9. točko, to je osnutek zakona o opravljanju gospodarskih dejavnosti v tujini, ker je po 73. členu poslovnika Skupščine SR Slovenije za obravnavo tega akta samostojno pristojen Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije.

Danes nam je Izvršni svet predložil v obravnavo še predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo, za katerega predlaga, da ga obravnavamo po hitrem postopku.

Tako predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. odobritev zapisnika 32. seje zbora,
3. predlog družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980,
4. uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih,
5. predlog ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini,
6. predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona,
7. predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo,

8. predlog zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975,
9. osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit,
10. samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije,
11. predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo,
12. predlog poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije,
13. volitve in imenovanja,
14. predlogi in vprašanja delegatov.

Želi morda kdo o predloženem dnevnem redu razpravljati? Prosim, tovariš Zvone Povirk!

Zvone Povirk: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred seboj imam predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo. Odbor za finance tega predloga ni obravnaval, zato predlagam, da v smislu 152. člena poslovnika zbor imenuje komisijo oziroma delovno skupino, ki bi predlog do obravnave proučila.

V to delovno skupino predlagam Mirka Grabnarja, delegata iz občine Dravograd, tovarišico Ljudmilo Jan, delegatko iz občine Šmarje in sebe, kot delegata občine Zagorje in hkrati poročevalca Odbora za finance za današnjo sejo. Prosim, da ta predlog zbor obravnava in o njem odloči.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa tovariš Povirk! Nadaljujemo razpravo o predlogu dnevnega reda. Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo.

Želi kdo razpravljati o predlogu tovariša Povirka za imenovanje delovne skupine? (Nihče.) Najprej dajem na glasovanje predlagani dnevni red. Kdor je za dnevni red, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo zbora z večino glasov določen tak, kot sem ga danes predlagala. Takšen dnevni red smo vam danes predložili na klop.

Dajem na glasovanje predlog predstavnika Odbora za finance, da se izvoli skupina treh delegatov v sestavi Mirko Grabner, Ljudmila Jan in Zvone Povirk. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v skupino izvoljeni delegati Mirko Grabner, Ljudmila Jan in Zvone Povirk, s predlogom, da skupino vodi tovariš Povirk kot predstavnik Odbora za finance.

Skupina bo dala zboru ustno poročilo.

Na današnjo sejo so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin, člani delegacije iz SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ ter Samoupravna interesna skupnost elek-

trogospodarstva Slovenije in Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet SR Slovenije.

Po dogovoru med predsedniki zborov bomo na skupnem zasedanju z zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali uvodno obrazložitev k predlogu družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki jo bo podal Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, in uvodno obrazložitev k uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki jo bo podal Ludvik Golob, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora.

Pred skupnim zasedanjem bomo opravili skupno sejo Zbora združenega dela, Družbenopolitičnega zbora in Zbora občin, na kateri bomo izvolili delegata za Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Po dogovoru med predsedniki bo skupno zasedanje vodil predsednik Zbora združenega dela tovariš Štefan Nemec.

Po končani seji zbora vas prosim, da se udeležite sprejema, ki ga prireja predsednik Skupščine SR Slovenije tovariš Marijan Brecelj v avli pred veliko dvorano.

Prehajam na 1. t o č k o d n e v n e g a r e d a, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Dovolite mi, da kar sama predlagam v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Marjana Čibeja, delegata iz Idrije, Ivana Siliča, delegata iz Izole ter Viljema Zrima, delegata iz Jesenic.

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Ne.) Lahko preidemo na glasovanje. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja za 33. sejo Zbora občin izvoljeni: Marjan Čibej za predsednika in Ivan Silič ter Viljem Zrim za člana.

Komisijo prosim, da se takoj sestane in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter verificira pooblastila. Ostale delegate pa prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo Komisija takoj opravila delo.

Tovarišice in tovariši delegati! Če bi želel na današnji seji zbora kdo razpravljati v madžarščini ali italijanščini, prosim, da to sporoči sekretarju zbora, da bomo lahko pravočasno zagotovili ustreznega prevajalca.

Prosim, da namesto tovariša Marjana Čibeja iz občine Idrija, ki še ni prispel, izvolimo delegata Vlada Zajca za predsednika Komisije. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje. (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je za predsednika komisije izvoljen tovariš Vlado Zajc.

Prosim predsednika Komisije, da poda zboru poročilo.

V l a d o Z a j c : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil za 33. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za dne 30. julija 1976 ob 9. uri v mali dvorani poslopja Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih

pooblastil in iz seznama delegatov ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen delegatov občin Ilirska Bistrica, Lenart, Krško, Murska Sobota, Ormož in Piran. Navzoča sta tudi delegata mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je Komisija ugotovila, da so vsa pooblastila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in s tem verificira pooblastila delegatov za današnjo 33. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je Zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zajc!

Prehajam na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Kdo želi besedo? Če nihče, prehajam na glasovanje. O poročilu bomo glasovali v celoti, ker ni nobeno pooblastilo sporno. Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z glasovanjem soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja in s tem verificiral pooblastila delegatov za 33. sejo Zbora občin.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 32. seje zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 23. 7. 1976. Ima kdo k zapisniku 32. seje Zbora kakšno pripombo? Prosim, tovariš Tone Polajnar, delegat iz Škofje Loke!

Tone Polajnar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Opozoril bi rad na majhno pomanjkljivost. Naš delegat za 32. sejo Zbora občin nas je opozoril, da na 10. strani osnutka zapisnika, ko je zbor razpravljal o osnutku zakona o rednih sodiščih, manjka med razpravljalci ime našega delegata.

Zato predlagam, da se zapisnik popravi takole: »V razpravi so sodelovali delegati: Franc Svetelj iz občine Kamnik, dr. Branko Berčič iz občine Škofja Loka ter Franc Fortuna iz občine Vrhnika.« Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Menim, da pripombo lahko sprejmemo. Opravičujemo se za napako. Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Kdor je za to, da se tako dopolnjen zapisnik 32. seje Zbora občin odobri, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno odobril zapisnik 32. seje zbora.

Sedaj prosim delegate, da gredo v veliko dvorano v prvo nadstropje, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom poslušali uvodno obrazložitev k 3. točki dnevnega reda, ki jo bo podal podpredsednik Izvršnega sveta Zvone Dragan, in uvodno obrazložitev k 4. točki dnevnega reda, ki jo bo podal Ludvik Golob, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 11.45.)

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišice in tovariši delegati! Nadaljujemo sejo.

Pred prehodom na 3. točko dnevnega reda bi vas obvestila, da so kasneje prišli še naslednji delegati: Franc Kozar, delegat občine Lenart, delegat Ivan Bažec iz občine Piran, Viktor Munda, delegat občine Ormož, Ernest Eöry, delegat občine Murska Sobota in Marijan Čibej, delegat občine Ilirska Bistrica. Predložili so pooblastila, ki so vsa nesporna.

Nadalje bi prosila delovno skupino, ki smo jo izvolili, pod vodstvom tovariša Zvoneta Povirka, da se sestane med našim delom, da bi obravnavala in pripravila poročilo k zakonu, ki smo ga vam danes predložili na klop.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980.

Predlog družbenega plana je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Zdravka Praznika, direktorja Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo slišali na skupnem zasedanju.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli: predlog družbenega plana Socialistične republike Slovenije, ki ste ga prejeli z dopisom z dne 20. 7. 1976, informacijo o sprejemanju samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980, ki jo je predložil Republiški komite za družbeno planiranje in informacijski sistem in ki ste jo prejeli z dopisom z dne 23. 7. 1976, predlog pripomb in predlogov Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje k osnutku družbenega plana, ki ste ga prejeli z dopisom z dne 23. 7. 1976, ter amandmaje Skupščine občine Kranj, Skupščine občine Kamnik in Kulturne skupnosti Slovenije k predlogu družbenega plana, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 27. 7. 1976.

Vsa omenjena gradiva so obravnavali Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Komisija za narodnosti in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prav tako prejeli.

Danes na klop smo vam predložili še stališča in sklepe Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije k predlogu družbenega plana, poročilo odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora, v katerem je vsebovan tudi predlog stališč, ki naj jih sprejme Družbenopolitični zbor, amandma Izvršnega sveta k I. delu, 2. stran, drugi stolpec in k II. delu, točka 1.3.6, 4. stran, četrti stolpec predloga družbenega plana ter obvestilo skupine delegatov iz občine Kranj, iz katerega je razvidno, da s predloženim amandmajem Skupščine občine Kranj soglaša, vendar ga redakcijsko dopolnjuje tako, da se amandma nanaša na šesti in ne na peti odstavek točke 2.9.

Obveščam vas tudi, da morajo morebitni predlagatelji amandmajev dobiti podporo še devetih delegatov. Ker na seji niso navzoči člani Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, predlagam, da izvolimo skupino treh delegatov, ki bo po razpravi proučila amandmaje in zavzela do njih stališča. V to skupino predlagam Mirka Koritnika, člana Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, Jožeta Dernovška, delegata iz občine Litija in Otona Poliča, delegata iz občine Ptuj.

Ima k temu predlogu kdo kakšno pripombo ali spreminjevalni predlog? (Ne.)

Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (38 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno izvolil v delovno skupino Mirka Koritnika, Jožeta Dernovška in Otona Poliča.

Komisijo oziroma skupino prosim, da spremlja razpravo, zlasti morebitne amandmaje in da poroča o svojih stališčih zboru. Kolikor so na seji zbora navzoči tudi drugi člani Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj našega zbora, bi prosila, da se tej skupini pridružijo in z njo sodelujejo.

Na podlagi vseh predloženih gradiv pričenjam razpravo.

Pred prehodom na razpravo pa vam bom prebrala pismo, ki mi ga je predložil predsednik Skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije dr. Srečko Koren danes pred sejo zbora.

»Sporočam vam, da je Zdravstvena skupnost Slovenije sklenila, da glede na predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za dopolnitev II. dela točke 1.3.6 predloga družbenega plana in glede na stališča 5. seje Republiške konference Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije z dne 27. 6. 1976 sama ne predloži amandmaja k predlogu družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je bil sprejet na seji Skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije 28. 7. 1976.

Prosim, da o tem obvestite delegate pred pričetkom razprave o predlogu družbenega plana.«

K besedi se je prijavila tovarišica Ivica Velikonja, predstavnica Skupnosti slovenskih občin!

Ivica Velikonja: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pospešen razvoj samoupravnih odnosov na področju komunalne in stanovanjske dejavnosti zadeva ob dokaj nerešena vprašanja virov financiranja. Eno od rešitev ponuja aktivizacija lastnih materialnih sredstev in možnosti komunalnega gospodarstva. Hkrati z razvojem urbanizacije naraščajo družbena vlaganja v pripravo in opremljanje stavbnih zemljišč, katerih uporabnost raste, veča pa se tudi materialna korist ob njihovi uporabi in prometu. Ta materialna korist, tako imenovana mestna renta, se še vedno pomanjkljivo ugotavlja in zajema le v manjši meri, neenotno in nenačrtno. Zato je del ostajal v rokah lastnika ali uporabnika zemljišča, bodisi v združenem delu bodisi v zasebnem sektorju.

Realizacija tega dohodka, ki se ne uporablja za nadaljnjo izgradnjo naselij, predstavlja enega od elementov socialne diferenciacije ali drugačne družbene deformacije. Zato je utemeljena zahteva po podružabljanju mestne rente in njeni vključitvi v skladen in zaključen sistem zbiranja in uporabe.

Menim, da je pomemben prispevek k razreševanju problematike dalo posvetovanje, ki so ga v juniju letos organizirali Skupnost slovenskih občin, Gospodarska zbornica SR Slovenije, Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije ter Republiški sekretariat za urbanizem.

Teoretične obravnave vprašanj mestne rente v vseh njenih pojavnih oblikah, ugotovitve in predlogi, ki so jih dale občine in drugi udeleženci na tem posvetovanju, ter poudarjen pomen tega sredstva kot elementa socialne in ekonomske politike, bodo ostali brez ustrezne odmevnosti in koristi za oblikovanje sistema financiranja, priprave in urejanja zemljišč za stanovanjsko gradnjo in strukturo v mestnih naseljih, če dosedanjih spoznanj ne bomo dopolnjevali, poglabljali, po potrebi pa tudi izpopolnjevali, predvsem pa uporabili pri oblikovanju rešitev v republiških in občinskih predpisih ter samoupravnih odločitvah.

Na podlagi ugotovitev in predlogov s tega posvetovanja menim, da bi bilo primerno v poglavje o smernicah in okvirih za ukrepanje SR Slovenije v druž-

benem planu razvoja za obdobje 1976—1980 vključiti tudi obveznost za pripravo sistemskih rešitev ugotavljanja in zajemanja mestne rente za financiranje potreb samoupravno organiziranih stanovanjskih in komunalnih skupnosti oziroma naj to postane sestavni del aktivnosti za usmeritev družbenega plana. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Velikonja! Nadaljujemo razpravo. Kdo se priglaša k besedi, prosim? Besedo ima delegat občine Sevnica tovariš Tone Rupar!

Tone Rupar: Tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov za Zbor občin Skupščine SR Slovenije iz občine Sevnica je na svoji seji dne 27. 7. 1976 razpravljala o predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Skupina predlaga naslednje dopolnitve družbenega plana:

1. V poglavju 2.8, »surovinska osnova«, naj se v 2. podpoglavju drugega odstavka točke 2.8.3 spremeni besedilo »persoli in furfurala« tako, da se novo besedilo glasi: »persoli, furfurala in furfuril alkohola«.

Obrazložitev: V dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je v šesti alinei 18. člena navedeno, da se bo zmogljivost furfurala in furfuril alkohola povečala na 3000 ton letno. Iz tega razloga je potrebno v predlogu družbenega plana poleg furfurala navesti tudi furfuril alkohol.

2. V poglavju 2.8, »surovinska osnova«, naj se v točko 2.8.5 vnese še naslednje besedilo: »zato bosta v letih 1978 in 1979 odprta peskokop in rudnik na območju Pokleka nad Blanco z letno zmogljivostjo 200 000 kubikov kremenčevega peska oziroma silikatnih surovin.«

Obrazložitev: Skupščina občine Sevnica je v letu 1975 naročila geološke raziskave kremenčevih peskov na območju Pokleka nad Blanco-Lončarjev dol. V to raziskovalno nalogo se je vključila tudi Raziskovalna skupnost Slovenije tako, da sta oba udeleženca sofinancirala te raziskave. Geološki zavod iz Ljubljane je 25. 6. 1976 predložil predhodno poročilo o raziskovalnem vrtanju na tem območju. Ugotovil je, da se na preiskanem terenu, po izvršenih 13 vrtinah v globini od 30 do 60 m, nahaja nad 26 milijonov ton kremenčevega peska, ki vsebuje od 97,20 do 97,42 % silicijevega oksida. Na podlagi geološke prospekcije se ocenjuje na celotnem območju v dolžini 8 km, to je Lončarjev dol-Poklek, zaloga teh peskov na okoli 60 milijonov ton. Ker je v družbenem planu poudarjeno, da bo treba pospeševati proizvodnjo kremenčevega peska, ni pa to konkretizirano tako, kot v drugih točkah tega poglavja, predlagamo, da se to konkretno opredeli z navedbo kraja, časa in proizvodnih zmogljivosti. Pripomnimo naj, da sodi to območje v smislu zakona o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja SR Slovenije med manj razvita območja.

Te predloge in dopolnila so podprli še delegati občin Cerknica, Slovenska Bistrica, Nova Gorica, Ljubljana-Vič-Rudnik, Maribor, Dravograd, Tolmin, Kamnik in Laško. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Naprej, prosim? Besedo ima tovariš Franc Svetelj, delegat občine Kamnik!

Franc Svetelj: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi nekaj dodatnih pojasnil k predloženemu amandmaju Skupščine občine Kamnik.

V predlogu srednjeročnega družbenega načrta razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 se zavzemamo za celovitejši razvoj prometa in bolj smotrno delitev dela med posameznimi področji po načelih družbene učinkovitosti. V predlogu dogovora o skupnih vprašanjih družbenega razvoja občin ljubljanske regije v obdobju 1976—1980 smo zapisali predlog, naj bi za celovitejše oblikovanje prometne politike v SR Sloveniji ustanovili enotno interesno skupnost za promet. Podobni predlogi so bili dani tudi v javni razpravi o osnutku zakona o samoupravnih interesnih skupnostih za ceste v območju ljubljanske regije.

Skratka, zavzemamo se za celovito obravnavanje prometa in prometne infrastrukture v naši republiki. Zato menimo, da je še toliko bolj potrebno, da celotni železniški promet Slovenije obravnavamo v okviru Skupnosti za železniški in luški promet, ne pa da železniške proge delimo na republiške in občinske. Gre za skupen interes na področju prometa in za celovito urejevanje problemov razvoja na tem področju.

Delovni ljudje v temeljnih organizacijah združenega dela kamniške občine so že ob razpravah o samoupravnem sporazumu o zagotovitvi dela sredstev za pokrivanje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu konec lanskega leta opozorili na nerešen problem gospodarjenja z železniško progo Ljubljana—Kamnik, saj se kljub visokim prispevkom kamniškega in domžalskega gospodarstva proga ne vzdržuje, čedalje višje tarife na tej progi pa povzročajo preusmerjanje tovornega prometa na že tako preobremenjene ceste. Ta odliv pa zopet relativno povečuje stroške poslovanja na železnici, in tako smo v začaranem krogu.

Poudariti moram, da so delovni ljudje v večini temeljnih organizacijah združenega dela kamniške občine, ko so julija letos razpravljali o samoupravnem sporazumu o temeljih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980, zahtevali, da se v ta plan vnese tudi uvedba javnega prometa na tej progi. S tem pogojem je 5500 delovnih ljudi naše občine tudi podpisalo ta sporazum. Na podlagi teh razprav je občinska skupščina Kamnik sprejela predloženi amandma k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Ta amandma podpira tudi Skupščina občine Domžale. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Svetelj! Naprej, prosim! Besedo ima tovariš Franc Lubšina, predstavnik Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet!

Franc Lubšina: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščini občin Kamnik in Domžale sta v decembru 1975 oziroma januarju 1976 naslovili na Izvršni svet SR Slovenije in SIS za železniški in luški promet vlogo za vzpostavitev javnega prometa na kamniški progi, ki je bil ukinjen 1. 2. 1968 in nadomeščen s pogodbenim prometom, 30. 6. 1968 pa je bil pogodbeni potniški promet na zahtevo obeh občinskih skupščin ukinjen.

V zvezi z navedeno vlogo je bila izdelana analiza pogojev poslovanja kamniške proge, iz katere izhaja, da obseg dela iz leta v leto pada, da dohodki ne pokrivajo stroškov in se negativna razlika veča ter da bi se z uvedbo javnega blagovnega in potniškega prometa primanjkljaj še znatno povečal in bi bilo za uvedbo javnega prometa potrebno zagotoviti najmanj 41 milijonov din za nove naložbe.

Omenjena analiza je bila obravnavana v Republiškem komiteju za promet in zveze, Predsedstvu Samoupravne interesne skupnosti in Skupščini Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet. Vsi navedeni organi so se strinjali z ugotovitvami in zaključki analize. Skupščina SIS pa je v zvezi s tem 26. 5. 1976 sprejela sklep, da je bodoči položaj kamniške proge stvar vseh prizadetih dejavnikov, od železnice, občanov in gospodarstva ob sami progi do skupščin občin in mesta Ljubljana. Ti interesi naj se povežejo in uskladijo v ožji samoupravni interesni skupnosti za kamniško progo, v kateri naj bi se tudi dogovorili o zagotovitvi oziroma združevanju potrebnih sredstev.

Iz odločitev Skupščine SIS za železniški in luški promet izhaja, da je kamniško progo in tudi druge pogodbene proge potrebno sporazumno reševati, skupno s prizadetim gospodarstvom in drugimi zainteresiranimi dejavniki na teh področjih v okviru temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti tako, kakor je to predvideno v samoupravnih aktih. S predlaganim amandmajem bi družbeni plan razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 posegal v pristojnost Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet in naložil njenim članom materialne obveznosti. To pa ni sprejemljivo tudi zaradi tega, ker v samoupravnem sporazumu o temeljih samoupravnega plana razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980 niso predvidena finančna sredstva za pogodbene proge. Zato menimo, da amandma Skupščine občine Kamnik, iz navedenih razlogov, ni sprejemljiv. Ne glede na to pa bo Skupščina Samoupravne interesne skupnosti v jeseni ponovno obravnavala vse pogodbene proge na podlagi kompleksnih analiz in zavzela stališča o tem. Toliko vam lahko povem v imenu Samoupravne interesne skupnosti.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Naprej, prosim! Želi še kdo razpravljati o predlogu plana? Kaže, da nihče. Zaključujem razpravo in prekinjam to točko dnevnega reda, ker moramo ugotoviti, kakšno stališče je zavzel Družbenopolitični zbor, ter omogočiti, da uvodoma imenovana delovna skupina prouči in zavzame stališče do amandmajev, ki so bili danes predloženi. Prosim člane skupine, in sicer tovariša Mirka Koritnika, Jožeta Dernovška in Otona Poliča, da se sestanejo in zavzamejo stališče do amandmajev. S to točko dnevnega reda bomo nadaljevali, ko bomo prejeli stališča Družbenopolitičnega zbora.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Gradivo je Skupščini v obravnavo predložil Odbor za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora in za svojega predstavnika določil tovarišico Ivico Žnidaršič, podpredsednico tega odbora.

Uvodno obrazložitev smo poslušali na skupnem zasedanju. Gradivo je bilo objavljeno v Poročevalcu št. 18. Obravnaval pa ga je Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, ki je predložil pismeno poročilo.

Želi morda poročevalec Odbora poročilo še ustno dopolniti? (Ne želi.)

Ker na seji zbora niso navzoči vsi člani Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, predvidevamo pa, da boste v razpravi predlagali tudi spreminjevalne predloge k zaključkom, predlagam, da izvolimo tudi pri tej točki skupino treh delegatov, ki bo po razpravi proučila predloge in zavzela do njih stališča. V to skupino predlagam Romana Florjančiča, predsednika Odbora za

družbenopolitični in komunalni sistem in delegata občine Koper, Mileno Borovac, delegatko iz občine Ribnica in Jurija Šumečnika, delegata iz občine Slovenj Gradec. So vsi trije delegati navzoči? (Da.) Hvala. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog z večino glasov sprejet. V skupino delegatov so izvoljeni Roman Florjančič, Milena Borovac in Jurij Šumečnik. Izvoljene delegate prosim, da spremljajo razpravo in ugotovijo, če je na podlagi razprave potrebno dopolniti predložene sklepe in priporočila.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim! K besedi se je javil Viljem Zrim, delegat občine Jesenice!

Viljem Zrim: Delegati volilnega območja št. 9 občine Jesenice smo obravnavali uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Pri tem smo bili seznanjeni z analizo, ki jo je pripravila Občinska konferenca SZDL v sodelovanju z vsemi delegacijami, kakor tudi z analizo, ki jo je pripravila občinska skupščina. V razpravah je bilo postavljenih vrsta vprašanj, pa tudi več predlogov in mnenj. Zato se je skupina delegatov odločila, da seznani Zbor občin predvsem z naslednjim:

Analiza in razprave v občini kažejo, da smo v praksi napravili šele prve korake pri uresničevanju ustavnih določil o izpeljavi delegatskih odnosov. Zato ponekod delegacije še niso postale temeljna oblika neposrednega vpliva delavskega razreda in delovnih ljudi na vsa dogajanja v naši družbi. V veliki meri se opaža ozkost povezovanja in zaprtost delegacij, ki tako brez prave povezave s svojo bazo ne morejo prenašati na širšo družbeno skupnost resničnih hotenj, interesov in potreb delovnih ljudi.

Delegati smo tudi ugotovili, da ni zadosti povratnih informacij od delegatov, ker se je nekako ustvarilo mnenje, da je delo delegatov končano po vrnitvi s skupščine družbenopolitične skupnosti ali samoupravnih interesnih skupnosti. Zato smo mnenja, da bi morali dati več poudarka temu, da je delegat, ki se je udeležil skupščine, tudi dolžan poročati delegaciji in drugim samoupravnim organom o svojem delu v skupščini.

Še posebej skrbno smo proučili predlagane zaključke predlagatelja, ki jih podpiramo. Vendar pri tem opozarjamo, da bi kazalo nekatere bolj konkretno obdelati.

V 6. točki menimo, da bi bilo potrebno konkretno povedati, da naj se v statutih in drugih splošnih aktih jasno zapiše organiziranost in delovanje samoupravnih organov ter potek informacij med zbori delavcev, samoupravnimi organi in delegacijami ter delovanje povratnih informacij. Pri tem je potrebno poudariti, da naj se samoupravni organi, predvsem pa zbori delavcev bolj zavzemajo za uresničevanje ustavne funkcije svojih delegatov in delegatskega sistema sploh, v splošnih aktih pa predpisati, da naj bi le-ti vsaj enkrat letno obravnavali delo delegacije in delegatov.

K 10. točki menimo, to je bilo poudarjeno tudi v razpravah v delegacijah, da bi bilo nujno potrebno izdelati čim boljše, pravočasno in učinkovito informiranje v vsaki organizaciji, hkrati s sistemom informiranja znotraj temeljne samoupravne organizacije in skupnosti.

Pri obravnavi dela konference delegacij so delegacije opozorile, da bi se bilo treba odločno zavzeti za to, da naj bi bila vsaka temeljna organizacija

združenega dela ali organizacija združenega dela, ki se združuje v konferenco, posebej odgovorna za delo svoje delegacije v konferenci, ker se pogosto ugotavlja, da nedelavnost posameznih delegacij v konferenci hromi delo konference, včasih celo onemogoča oblikovanje stališč konference delegacij. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zrim! Nadaljujemo razpravo. Kdo želi razpravljati?

Obvestila bi vas, da smo dobili od delegatov za Zbor občin iz občine Kranj pismene pripombe k tej točki dnevnega reda, ki jih bomo posredovali skupini, ki bo pripravila poročilo o morebitnih dopolnitvah sklepov in zaključkov.

Želi še kdo razpravljati? Če nihče, zaključujem razpravo in glede na predloge, dane v razpravi, prosim imenovano delovno skupino, da se sestane v sobi 84 ter prouči predloge in morebiti predlaga dopolnitev zaključkov.

Da bi smotrno iskoristili čas predlagam, da točko dnevnega reda prekinemo in da jo nadaljujemo po opravljenem delu delovne skupine.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na program ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini.

V zvezi s to točko dnevnega reda nam je Izvršni svet predložil v sprejem predlog sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v SR Sloveniji. Kot dopolnilno gradivo k predlogu sklepov in priporočil pa ste že prejeli poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini za leto 1975 in informacijo o izvajanju investicijskih in podobnih del v tujini in o izpolnjevanju pogojev, pod katerimi smejo organizacije združenega dela pošiljati delavce na delo v tujino. Danes na klop ste prejeli tudi amandmaje Izvršnega sveta.

Izvršni svet je za svojega predstavnika določil tovariša Franceta Presetnika, pomočnika republiškega sekretarja za delo, ki bo imel uvodno obrazložitev. Prosim, tovariš Presetnik!

Franc Presetnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Omejil bi se samo na nekatera vprašanja, ki so v zvezi s predlogom sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev.

Zvezni izvršni svet je v programu ukrepov in akcij za postopno vračanje naših delavcev z dela v tujini in njihovo delovno angažiranje v domovini, ki ga je potrdila tudi Skupščina SFRJ marca letos, priporočil socialističnim republikam in avtonomnim pokrajinam, da sprejmejo svoje programe ukrepov in akcij.

Ko je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije obravnaval celotno problematiko zaposlovanja in vračanja delavcev iz tujine, je ocenil, da tudi v naši republiki doslej nismo bili dovolj uspešni pri ustvarjanju pogojev za vračanje naših delavcev. Zaradi tega je imel za potrebno, da Skupščini SR Slovenije predlaga, da sprejme sklepe in priporočila, ki so predmet današnje razprave.

Poudariti moram, da predlagani sklepi in priporočila dopolnjujejo sklepe in priporočila za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev na delu v tujini, ki jih je ta skupščina sprejela novembra 1973, kot tudi sklepe in pri-

poročila za reševanje problematike na področju zaposlovanja v SR Sloveniji, ki jih je ta skupščina sprejela julija lani.

Predlog je usklađen tudi z drugimi, do sedaj sprejetimi akti, ki obravnavajo gibanja in problematiko na tem področju. Navedel bi samo nekatere najpomembnejše, ki so bili sprejeti v zadnjem času. To je predvsem družbeni dogovor o minimalnih standardih za kulturne in življenjske pogoje pri zaposlovanju delavcev, na podlagi katerega so v pripravi samoupravni sporazumi o teh standardih, ki naj bi jih v okviru občin sprejele na ravni občin organizacije združenega dela in vsi tisti, ki zaposlujejo delavce.

Zelo pomemben za reševanje te problematike je tudi družbeni dogovor o pospeševanju razvoja manj razvitih območij in manj razvitih obmejnih območij v SR Sloveniji v obdobju 1976—1980, saj je prav iz teh območij največ delavcev na delu v tujini, v glavnem zaradi tega, ker v teh območjih ni dovolj možnosti za zaposlitev in seveda tudi malo pogojev za njihovo vračanje.

Predlog sklepov in priporočil skuša prispevati k uresničevanju omenjenih dokumentov in tvori z njimi vsebinsko celoto. Osnovni namen predloženih sklepov in priporočil je zlasti v naslednjem:

1. V čimvečji meri je treba zagotoviti, da bo na vseh ravneh, zlasti v občinah in v vseh sredinah prišel bolj konkretno do izraza interes družbene skupnosti za vračanje naših delavcev z dela v tujini, zlasti pa ustvarjanje možnosti za njihovo vključevanje v zaposlitev.

V zvezi s tem velja opozoriti, da predlog družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je v obravnavi prav danes, predvideva 3 % letno stopnjo rasti zaposlovanja. Delovni priliv, če lahko tako rečem, bo predvidoma znašal v tem obdobju okoli 160 000 delavcev. V tem obdobju bodo po planskih predvidevanjih znašale skupne potrebe okoli 195 000 delavcev, in sicer 84 000 za nadomestitev odliva, tistih, ki bodo odšli v pokoj in podobno, in okoli 111 000 za pokritje novih delovnih mest.

Potemtakem bomo ob planirani 3% letni stopnji rasti zaposlovanja imeli določeln primanjkljaj, in sicer letno okoli 7000 delavcev. To pomeni tudi, da pri nas, v naši republiki glede na razmere, ki jih imamo na področju zaposlovanja, gledano v celoti, obstajajo realne možnosti za vračanje delavcev in za njihovo zaposlovanje.

2. Ugotoviti je treba vzroke nezadostnega izkoriščanja razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti. Potrebni so ukrepi za popolnejše izkoriščanje. S tem bodo dane tudi večje možnosti za zaposlovanje. Ustvariti je potrebno pogoje, ki bodo vzpodbujali hitrejši razvoj vseh oblik malega gospodarstva in gospodarjenja na podlagi osebnega dela, še več načrtnih prizadevanj pa bo treba, da se zboljša položaj kmetijstva, da bo kmečko prebivalstvo bolj zainteresirano za delo v kmetijstvu in podobno.

3. Čimprej je treba pravno urediti možnosti, da bodo organizacije združenega dela lahko angažirale sredstva občanov za razširitev gmotne osnove dela, ter določiti pravice, ki naj jih imajo občani na tej podlagi. Zadeva postaja vedno bolj aktualna in treba jo je čimprej urediti.

4. Proučiti je treba priznavanje strokovne izobrazbe in usposobljenosti, ki so jo naši delavci pridobili na delu v tujini, kakor tudi upoštevanje časa brezposelnosti v tujini, čas čakanja na zaposlitev v domovini, ali kako naj se doba, prebita v tujini, vpisuje v delovno knjižico in druga vprašanja, katerih ureditev bo prispevala k hitrejšemu postopnemu in organiziranemu vračanju naših delavcev. Ureditev teh vprašanj bo ustvarila ustrezne pogoje, da se bodo

lahko vračajoči se delavci enakopravno vključevali v naše organizacije združenega dela.

5. Posebno velja opozoriti na tisti del priporočil, ki se nanaša na občinske skupščine in na njihovo večje in bolj organizirano prizadevanje za ustvarjanje pogojev za vračanje delavcev iz tujine in za njihovo delo oziroma zaposlovanje doma. Na splošno lahko namreč ugotovimo, da potreba po hitrejšem in učinkovitejšem reševanju problematike še vedno ni dovolj prisotna.

Predlog sklepov in priporočil so med drugim obravnavali: Svet za družbenoekonomske odnose in Koordinacijski odbor za vprašanja delavcev v tujini pri Republiški konferenci SZDL, Predsedstvo Zveze sindikatov Slovenije, Komisija za aktivnost ZK v zvezi z odhodom na začasno delo naših delavcev v tujino pri predsedstvu CK ZKS, Gospodarska zbornica SR Slovenije in vsi dejavniki, razen občin, ki so v predlogih sklepov in priporočil nosilci posameznih nalog. Vsi navedeni dejavniki podpirajo ta predlog sklepov in priporočil. Ta predlog postaja toliko bolj pomemben, ker nekatere države, med njimi Nizozemska in Zvezna republika Nemčija, izražajo pripravljenost, da nam finančno pomagajo pri strokovnem usposabljanju in pri zagotavljanju večjih možnosti za zaposlovanje vračajočih se delavcev.

Glede na predlog Zakonodajno-pravne komisije, ki vam je bil predložen, bi vas želel obvestiti, da je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije obravnaval besedilo 6. in 11. točke sklepov in predlaga naslednja dva amandmaja:

V alinei 6. točke sklepov naj se črtata besedi »predlagal predpis« in nadomestita z besedilom: »pripravil predlog za pravno ureditev, s katero bodo določeni pogoji pod«.

V alinei 11. točke sklepov naj se črta beseda »rešil« in nadomesti z besedo »proučil«. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Gradivo ste prejeli z dopisom z dne 12. 7. 1976. Gradivo sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Želita poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno obrazložiti? Zakonodajno-pravna komisija? (Ne.) Odbor? (Tudi ne.)

Pričenjam razpravo. K razpravi se je prijavil tovariš Konrad Derlink, delegat občine Kranj. Prosim!

Konrad Derlink: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, ki delegira štiri delegate v Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije za območje gospodarstva in skupina delegatov, ki delegira enega delegata v Zbor občin Skupščine SR Slovenije, sta zasedali dne 26. julija 1976 v Kranju in obravnavali poročilo o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini za leto 1975. Hkrati sta obravnavali tudi sklepe in priporočila za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini.

Omenjeni skupini se z gradivom, ki ga predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, strinjata in ga sprejemata. Skupini pa predlagata naslednje predloge oziroma pripombe:

Skupščina SR Slovenije naj zadolži, zaradi pomanjkljivih evidenc o zaposlovanju in vračanju naših delavcev iz tujine, službo, ki je za to najbolj usposobljena, da izdela čimboljše evidence, ki bodo enotne, da bodo koristile vsem

dejavnikom, ki skrbijo za to, da bo zaposlovanje, predvsem pa vračanje, še bolj načrtno, kot je bilo do sedaj.

Predlagamo, da Skupščina SR Slovenije zadolži RTV Ljubljana, da pri svojih oddajah še bolj konkretno sodeluje s takimi prispevki, da bi delavci, zaposleni v tujini, lahko konkretno spoznali, kakšna delovna mesta so v posameznih regijah na razpolago, in sicer samo za delavce, ki se bodo vrnili iz tujine.

Skupini delegatov predlagata Skupščini, da priporoči Republiški konferenci SZDL, da še tesneje pomaga pri ustanavljanju novih društev in klubov tam, kjer so zaposleni naši delavci. Ob koncu bi še pripomnil to, da so bila ta stališča oziroma sklepi deloma že zajeti v resoluciji iz leta 1973.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš Derlink, ali predlagate, da se današnji sklepi v tem smislu dopolnijo?

Konrad Derlink: Predlagam da se dopolnijo, kolikor je to mogoče po poslovniku.

Predsednica Mara Žlebnik: Po poslovniku je to mogoče, vendar morate predložiti amandmaje s podpisi še 9. delegatov. Bomo pa sicer stvar razčistili.

Besedo ima tovariš Franc Presetnik!

Franc Presetnik: K vprašanjem, o katerih je razpravljal delegat iz Kranja, bi dal naslednja pojasnila:

Glede prvega vprašanja, ki se nanaša na zagotavljanje evidenc o naših delavcih v tujini, moram povedati, da je Skupščina SR Slovenije že novembra 1973 sprejela sklep, da naj Republiški sekretariat za delo sodeluje s pristojnimi zveznimi organi pri pripravi za sprejem predpisov o tistih evidencah s področja dela, ki se nanašajo na zaposlovanje naših delavcev v tujini, še posebej na evidenco o njihovih družinskih članih, ki ostajajo doma. Dejansko so te evidence problem, ki zahteva čimprejšnjo rešitev, moram pa vas obvestiti, da Zvezni komite za delo in zaposlovanje že nekaj časa pripravlja nov zakon o evidencah na področju dela, kjer je zajeto tudi to področje. Pri tem stalno sodeluje tudi naš predstavnik.

Drugo vprašanje je že zajeto v 16. točki sklepov, ki jih predlagamo danes. V tej točki je naloženo Sekretariatu Izvršnega sveta SR Slovenije, da v sodelovanju s sredstvi javnega obveščanja, seveda tudi RTV in drugimi, zagotovi informiranost naših delavcev v tujini o politiki zaposlovanja in teh sklepih in priporočilih. Ta sekretariat je s tem sklepom zavezan, da zagotovi, da bodo naši delavci v tujini še posebej seznanjeni z danimi možnostmi in pogoji za njihovo hitrejše vračanje.

Tretje vprašanje je prav tako že zajeto v omenjenih sklepih in priporočilih Skupščine SR Slovenije iz leta 1973. S temi sklepi namreč je Kulturni skupnosti Slovenije in Socialistični zvezi delovnega ljudstva priporočeno, da v sodelovanju z dejavniki, ki se neposredno ukvarjajo s to problematiko, proučujejo možnosti za smotrnejše izrabljanje prostega časa delavcev na delu v tujini, da vzpodbujajo njihov interes za kulturno dejavnost, da jim nudijo strokovno pomoč pri organiziranju, še posebej pomoč posameznim kulturnim skupinam, društvom in klubom v obliki nasvetov, pošiljanja strokovne literature in podobnega.

Skratka, lahko ugotovim, da so zadeve, na katere se nanašajo ta vprašanja, zelo aktualne, za njihovo ureditev pa so že sprejeti ustrezni sklepi, ki se izvajajo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Presetnik!

Tovariš Derlink, ste zadovoljni z odgovorom ali mislite predložiti amandma? Ste zadovoljni.

K razpravi se je prijavil tovariš Ernest Eöry, delegat občine Murska Sobota. Tovariš Eöry bo razpravljal v madžarščini.

Ernest Eöry (govori v madžarščini): Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Naše delegacije v občini Murska Sobota ter družbenopolitične organizacije so s posebnim zanimanjem proučile gradivo za današnjo sejo in predložene sklepe oziroma stališča. Kakor je razvidno iz gradiva in iz uvodnih besed predstavnika Izvršnega sveta, je največ delavcev v tujini iz območij, ki so gospodarsko manj razvita. Iz Pomurja dela v tujini več kot tisoč delavcev, večinoma v zahodnih državah. Zadnja leta vse več teh ljudi tam izgublja delo oziroma se vrača domov. Seveda je ta problem za nas tako gospodarski kot političen.

V prvi polovici leta 1975 se je vrnil iz tujine v Pomurje 201 delavec, od teh pa je dobilo zaposlitev doma le majhno število. V Pomurju trenutno išče zaposlitev 1876 ljudi, katerim seveda ne moremo zagotoviti ustreznega delovnega mesta oziroma zaposlitve. Posebej bi opozoril Zbor, da smo za leto 1976 načrtovali pri nas porast zaposlovanja za 6 oziroma 7 odstotkov. Žal smo morali 30. junija ugotoviti, da zaposlenost v soboški občini ni narasla, temveč da je upadla za 0,3 %, v celotnem Pomurju pa se je dvignila za 0,5 %. Seveda povzroča to pri nas gospodarske in politične probleme.

Odgovorni za reševanje teh vprašanj smo v okviru Združenega dela predvsem mi, seveda pa vsega ne moremo rešiti sami. Tovariš predstavnik Izvršnega sveta je omenil, kakšne bodo možnosti v okviru tega srednjeročnega programa oziroma kakšne bodo možnosti zaposlovanja do konca tega planskega obdobja. Zato bi radi opozorili dejavnike v republiki, da nam pomagajo pri razrešitvi tega vprašanja oziroma pri uresničitvi vseh sklepov in priporočil ter dokumentov, ki se nanašajo na razvoj manj razvitih obmejnih občin. S tem je tesno povezano tudi vprašanje vračanja naših delavcev z dela v tujini.

V okviru združenega dela bomo v Pomurju storili vse, da bi razvijali predvsem tiste panoge, ki bi lahko zaposlile čim večje število delavcev. Toda že izkoriščene možnosti ter možnosti, ki se nam odpirajo za bodočnost, kažejo na to, da tega sami ne bomo mogli v celoti uresničiti. Kot je tovariš Presetnik omenil, so v Sloveniji možnosti za zaposlovanje večjega števila delavcev, vendar bi bilo pri nas v Pomurju potrebno, da kapital pride k nam, kar bi omogočilo, da na gospodarski osnovi rešujemo probleme tako, kot smo že večkrat povedali in zapisali.

Kot vidimo, zadeva ni enostavna. Upamo pa, da bomo z vsestransko pomočjo širše družbene skupnosti do leta 1980 ta problem v glavnem rešili oziroma vsaj omilili, da ne bo tako pereč, kot je danes. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Eöry! Besedo ima tovariš Tibor Füle, delegat občine Lendava!

Tibor Füle: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Dovolite mi, da v imenu skupine delegatov iz Lendave spregovorim nekaj besed o odpravljanju vzrokov za utrjevanje in zagotavljanje pogojev za vračanje delavcev z dela v tujini.

Podpiramo predlog sklepov in priporočil, ki jih vsebuje gradivo. Sklepi in priporočila izhajajo iz politike naše družbe, da se postopno v skladu z dolgoročno politiko razvoja skrči število naših delavcev na začasnem delu v tujini ter predstavljajo realno usmeritev, da bi hitreje in učinkoviteje odpravljali temeljne vzroke, zaradi katerih se delavci zaposlujejo v tujini. Vendar menimo, da so nekatere formulacije presplošne, predstavljajo vizijo lepe bodočnosti, konkretno pa nikogar ne obvezujejo v slovenskem družbenoekonomskem prostoru.

Iz poročila izhaja, da je občina Lendava na četrtem mestu po številu zaposlenih v tujini, čeprav jo ostale tri občine po številu prebivalcev daleč prekašajo. To pomeni, da ima lendavska občina največji odstotek prebivalstva, zaposlenega v tujini, približno 14 %. Zaradi dejstva, da je v občini zaposlenih samo 18 % prebivalstva, niti v daljšem roku ni možnosti, da bi ti delavci ustvarili pogoje za zaposlitev delavcev, ki se vračajo z dela v tujini.

Zaradi tega posebej podpiramo tisti del poročila, ki se zavzema za ustanavljanje industrijskih obratov v območjih, od koder delavci odhajajo na delo v tujino, kajti močna migracija delovne sile v tujino in v druga območja iz naše občine je nastala prav zaradi prepočasnega odpiranja novih delovnih mest.

Ko podpiramo predlog sklepov in priporočil, ki jih vsebuje gradivo, menimo, da je potrebno zlasti poudariti naloge Gospodarske zbornice in drugih dejavnikov na ravni republike, ki usmerjajo sredstva združenega dela in bank v investicije v manj razvitih območjih. Razpoložljiva domicilna delovna sila bi morala predstavljati pri sprejemanju konkretnih odločitev o industrijskih naložbah enega od najpomembnejših pogojev, ki bi bil prevladujoč v vseh primerih, ko drugi pogoji ne bi bili izrazito v nasprotju s takšnim izhodiščem.

Delovne organizacije, ki so se do sedaj odločile za investicijske naložbe v naši občini, ugotavljajo, da proizvodni dosežki ustrezajo pričakovanjem pred začetkom izgradnje, ob dokaj nižjem angažiranju sredstev, saj pri investiranju ni tolikšnih potreb niti po gradnji stanovanj niti za ostale dejavnosti, ki so nujne pri zaposlovanju delovne sile izven domicilnega območja.

Menim, da je potrebno poudariti še to, da je razvoj malega gospodarstva v manj razvitih območjih lahko le dopolnilna, nikakor pa ne glavna oblika zaposlovanja zdomcev, saj je povpraševanje po njegovih storitvah odvisno od razvitosti ostalih dejavnosti. Zaradi tega je potrebno v prihodnje s konkretnimi akcijami zagotoviti uresničitev politike, ki jo vsebuje družbeni plan Slovenije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo razpravo. Besedo ima tovariš Žarko Žigon, delegat občine Radlje!

Žarko Žigon: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Moj prispevek v razpravi se ne bo konkretno nanašal na sklepe in priporočila, v zvezi pa je s poročilom o izvajanju sklepov in priporočil za reševanje problematike zaposlovanja naših delavcev v tujini, kjer na 11. in 12. strani Izvršni svet ugotavlja, da je Skupščina občine Radlje ob Dravi ustanovila tovarno hidravličnih naprav Hipos v Muti. V tem poročilu ste se lahko seznanili tudi s teža-

vami, s katerimi se je ta organizacija borila do danes, dve leti in pol od konstituiranja.

Najbolj žalostno dejstvo je, da se je 200 delavcev iz tujine ob sklepanju, da bi se takšna tovarna ustanovila, pred tremi leti zavzelo, da bo zapustilo svoje delo v tujini in prišlo v domovino, ko bo delovno mesto na razpolago. Investicijski program tovarne je to tudi predvideval, vendar danes dela v tovarni žal samo 200 delavcev. Če upoštevamo, da ima občina Radlje okoli 600 delavcev v tujini, je to 14 % vseh zaposlenih. Zato smo živo zainteresirani, da bi se podobne ideje še nadalje uresničevale.

Vendar, kakor je razpravljalec pred menoj že povedal, zaključke večkrat napišemo zelo lepo, v življenju pa naletimo na velike težave, predvsem na težave v odnosih do nekaterih forumov, ki bi morali stvari razreševati bolj življenjsko ali vsaj bolj hitro. Zato se je na včerajšnji skupščini občine Radlje, ko so zasedali vsi zbori in razpravljali med drugim tudi o konstituiranju Hiposa Muta, kot samostojne organizacije združenega dela, izoblikovala naslednja problematika. Delegati so jo sicer izoblikovali kot delegatsko vprašanje, s tovarišico predsednico pa sem govoril in je menila, da bi to vprašanje mogoče posredoval sedaj, ob obravnavi te točke dnevnega reda.

Na seji vseh zborov Skupščine občine Radlje ob Dravi dne 29. 7. 1976 so delegati hkrati s predlogom Izvršnega sveta Skupščine občine za dokončno konstituiranje OZD Hipos, Muta med drugim razpravljali tudi o problematiki izvajanja proizvodnega programa te delovne organizacije, ki je bil sprejet z investicijskim programom izgradnje te tovarne. Delegati so ugotovili naslednje:

Za rešitev vprašanja zaposlitve vračajočih se delavcev iz tujine je občina Radlje ob Dravi ustanovila OZD Hipos, Muta, podjetje za hidravliko in pnevmatiko. Pri izdelavi investicijskega programa za izgradnjo proizvodnega objekta in ustanovitev te delovne organizacije je bilo ugotovljeno, da je proizvodni program dobro načrtovan. To potrjuje dejstvo, da potrebe našega gospodarstva niso pokrite z domačimi proizvodi hidravlike in pnevmatike, temveč smo v veliki meri navezani na uvoz iz tujine. Isto je bilo ugotovljeno tudi ob obravnavi investicijskega programa pri Ljubljanski banki v Ljubljani v zvezi z odobritvijo posojila.

Hipos, Muta usmerja svoj program hidravlike in pnevmatike v veliki meri za avtomatizacijo proizvodnih procesov. Ta usmeritev je tudi dovolj jasno začrtana v dokumentaciji, priloženi k prošnji Zvezni gospodarski zbornici za izdajo mnenja o kooperacijskem odnosu s firmo »Aros hidraulik«. Prav usmeritev Hiposa v avtomatizacijo s pomočjo omenjenega programa narekuje poslovno-tehnično sodelovanje s tujino kot nujno.

Ta usmeritev zahteva širok program s področja hidravlike in pnevmatike, vendar v manjših serijah, česar domače tržišče še ne daje. V ta namen je OZD Hipos, Muta zaprosil Zvezno gospodarsko zbornico za soglasje k sklenitvi kooperacijske pogodbe z omenjeno tujo firmo. Zvezna gospodarska zbornica je zavzela odklonilno stališče, kar je razvidno iz priložene kopije. Odklonilno mnenje Zvezne gospodarske zbornice oziroma njena pripomba, da je to program Prve petoletke iz Trstenika, po našem mnenju ni primerno.

Iz prijavljenega in predloženega programa Zvezni gospodarski zbornici je po našem mnenju jasno razvidno, da Hipos po programu in obsegu ne ponavlja proizvodnega programa Prve petoletke, temveč ga v obliki malega gospodarstva oziroma njegovih potreb le dopolnjuje in s tem daje jugoslovanski industriji predvsem naprave, ki smo jih doslej uvažali.

V neposrednih razgovorih s predstavniki Prve petoletke je Hipos, Muta pred in po izgradnji svoje tovarne v tem smislu večkrat predlagal sodelovanje in predložil osnutek samoupravnega sporazuma, žal do sedaj brez konkretnih odgovorov.

Delegati menijo, da bodo napori Hiposa za dosego svojega proizvodnega programa s tem odklonilnim stališčem zelo omejeni. Ker je razvoj te delovne organizacije v neposredni zvezi z reševanjem zaposlovanja vračajočih se delavcev iz tujine, za kar se trudi Skupščina občine Radlje in nekateri republiški organi, s katerimi podjetje, tako kot občina, že od ustanavljanja OZD Hipos, Muta vseskozi sodeluje, je nerazumljivo dejstvo, da Zvezna gospodarska zbornica v svojem odgovoru upošteva le mnenje Prve petoletke in se brez temeljite strokovne analize enostavno pridružuje mnenju zgoraj omenjenega podjetja, to je, da se proizvodnja podvojuje.

Delegati Skupščine občine Radlje so poudarili, da bi zaradi hitrejšega vključevanja zdomcev v zaposlitev doma morali takšne zadeve bolj prožno in hitreje reševati. Delegati postavljajo Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje: »Ali je mogoče, da bi republiški organi, Gospodarska zbornica SR Slovenije oziroma ustrezni sekretariat sestavil strokovno telo, ki bi nemudoma proučilo, v kakšni meri se dejansko podvojujejo programi Hiposa, Muta in Prve petoletke iz Trstenika oziroma, ali je proizvodni program Hipos, Muta v skladu s potrebami našega gospodarstva, kot je to bilo ugotovljeno že v investicijskem programu?«

Zaradi izredne aktualnosti navedenega problema prosimo za takojšen odgovor direktno organizaciji Hipos in Skupščini občine Radlje. Priložene so kopije dopisov Privredne komore Jugoslavije.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Žigon! Tovariša predstavnika Izvršnega sveta bomo vprašali, če lahko na to konkretno vprašanje odgovori že danes ali pa šele na prihodnji seji zbora. To bo povedal tovariš Presetnik. Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Presetnik!

Franc Presetnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Moram povedati, da Republiški sekretariat za delo, in tudi drugi dejavniki, med njimi tudi Koordinacijski odbor za reševanje vprašanj delavcev na začasnem delu v tujini pri Republiški konferenci SZDL, nenehno spremlja razvoj tovarne Hipos, Muta. Moram povedati, da smo v podrobnosti seznanjeni z vsem, kar je povedal tovariš predsednik oziroma delegat Žarko Žigon. Moram povedati tudi, da vprašanje, ki ga je zastavil tovariš Žigon, zahteva širšo obravnavo in je v pristojnosti različnih organov v naši republiki, vezano pa je tudi na odločitve v federaciji. Zato predlagam, da se to vprašanje pošlje Izvršnemu svetu, ki naj odgovori v primernem času.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Tovariš Presetnik, kako pa je z amandmaji Izvršnega sveta? Bodo oblikovani? (Se že razmnožujejo.) Hvala lepa.

Ker tudi te točke dnevnega reda v tem trenutku ne moremo zaključiti, se vračam na 4. točko dnevnega reda, to je na uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Obveščena sem, da je delovna skupina končala z delom.

Prosila bi tovariša Romana Florjančiča, da poda zboru poročilo!

Roman Florjančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina se je sestala in obravnavala predloge ter prišla do naslednjih sklepov:

1. Da predloženi predlog sklepov na podlagi dosedanje prakse v bistvu dopolnjuje priporočila in sklepe o nadaljnjem razvoju in izvajanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov, ki so bili sprejeti 25. aprila 1975 na teh forumih.

2. Prispevka delegacij Jesenic in Kranja smo obravnavali in ugotovili, da sta konkretno in tudi smiselno v celoti zajeta v dokumentu, ki je še vedno aktualen, ali pa v tem dokumentu, ki ga danes obravnavamo in sprejemamo. Izvajanje sklepov, ki jih obravnavajo ti predlogi, pa je seveda odvisno od naše konkretne aktivnosti in seveda od aktivnosti družbenopolitičnih organizacij na vseh ravneh in v sami bazi. Zaradi tega skupina predlaga zboru, da podpre sklepe v celoti v besedilu, ki je bilo predloženo zboru. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Florjančič! Vprašala bi delegata z Jesenic tovariša Zrima in delegata iz Kranja tovariša Derlinka, če sta z odgovorom oziroma stališčem Komisije zadovoljna! (Sta.) Hvala.

Predlagam, da glede na dano poročilo ta zbor sprejme naslednji sklep:

Zbor občin Skupščine SR Slovenije sprejema analizo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, skupaj s sklepi kot sestavnim delom analize.

Kdor je za sklep, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Danijela Brezica, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo. Želi predstavnik predlagatelja zakon še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli s sklicem seje zbora dne 2. 7. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Glede na predlog Izvršnega sveta o postopku pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet. Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita poročevalca Odbora in Komisije besedo? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in pripombe skupin delegatov.

Kdor je za tak sklep, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Ker tovariša Petroviča ni, predlagam, da preskočimo 7. točko dnevnega reda in preidemo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze, ki bo podal ustno obrazložitev.

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V Samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet so na skupščini ugotovili, da so v letu 1975 znašali izpadli transportni dohodki 450 milijonov dinarjev. Zato so sklenili, da bodo izpadle transportne dohodke nadomestili solidarno vsi člani Samoupravne interesne skupnosti s podpisom posebnega samoupravnega sporazuma. Rezultati sporazumevanja so kljub podaljševanju rokov in podpori družbenopolitičnih organizacij neugodni, saj je do 27. julija samoupravni sporazum podpisalo le 1070 temeljnih organizacij združenega dela ter tako zagotovilo 139 milijonov dinarjev sredstev.

Izpad transportnih dohodkov v letu 1975 je povzročil, da so železniške transportne organizacije v velikih težavah ali celo pred ustavitvijo poslovanja. Sredstev ni niti za poravnavanje zakonskih obveznosti. Rezultati prvih letošnjih mesecev pa kažejo, da se lanski slabi položaj nadaljuje. Ker je normalno poslovanje in delovanje železniškega gospodarstva močno ogroženo, je Izvršni svet ocenil, da so dani razlogi za intervencijo družbenopolitične skupnosti v smislu 70. in 89. člena ustave Socialistične republike Slovenije. Pri tem je treba upoštevati tudi dejstvo, da je del razlogov za izpad transportnih dohodkov izven neposrednega vpliva interesne skupnosti, kot na primer: zagotovitev trajnih obratnih sredstev, reorganizacija osnovnih sredstev, družbena kontrola cen storitev, način zavarovanja plačil med uporabniki družbenih sredstev in podobno. Obenem potekajo veliki napori, da se večletni stabilizacijski program dosledno uresniči, pri čemer pa delovne organizacije v železniškem prometu zadevajo na vrsto problemov, kot na primer: velika fluktuacija delavcev, neustrezna kvalifikacijska struktura, izpolnjevanje mednarodnih pogodbenih obveznosti, obveznosti glede amortizacije, zastareli vozni park in podobno. Zakonska intervencija je torej nujna, da se zagotovi nemoteno poslovanje železniških transportnih organizacij in preprečijo motnje v gospodarstvu.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, sta dne 23. julija obravnavala Zbor občin in Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije ter sprejela sklep, da naj predlagatelj v smislu predlogov in pripomb na zborih in v skupščinskih telesih izdela predlog zakona.

Med razpravo na zborih in v skupščinskih telesih so bila dana različna stališča glede pristopa do tistih, ki niso podpisali samoupravnega sporazuma. V vseh razpravah pa je bilo poudarjeno, da naj zakon v načelu temelji na enakih prispevnih stopnjah kot samoupravni sporazum, vendar da tisti, ki samoupravnega sporazuma doslej niso podpisali, ne morejo biti na boljšem kot

tisti, ki so svoje obveznosti na samoupraven način in v duhu nove ustave v celoti poravnali. Zavzeto je bilo stališče, da povečanih stroškov zaradi nepravočasnega izpolnjevanja svojih obveznosti in najemanja premostitvenih kreditov ne krijejo podpisniki samoupravnega sporazuma.

Predlagatelj je proučil dane predloge ter meni, da jih v zakonu v celoti ne more zajeti. Predlog zakona spada namreč med intervencijske ukrepe družbenopolitičnih skupnosti, s katerim se zagotavlja izvršitev določenih nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo, ker s samoupravnim sporazumom v organizacijah združenega dela ni bilo mogoče zagotoviti sredstev za njihovo izvršitev. Namen zakona je torej zagotoviti pogoje za izvršitev nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo. Kljub temu pa imajo podpisniki samoupravnih sporazumov ugodnejši položaj, saj so jim v osnovo za plačilo prispevka upoštevane davčne olajšave.

Predlog zakona je sedaj spremenjen toliko, da se pri osnovi ne upoštevajo olajšave za plačevanje republiškega davka iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1975. Menimo namreč, da ni upravičenih razlogov, da se ne bi organizacije združenega dela, ki uživajo davčne olajšave, upoštevale enako kot ostali porabniki pri kritju primanjkljaja.

Zakon uvaja davčno osnovo le kot enega od kriterijev za višino prispevka, ne upošteva pa morebitnih olajšav, ki jih na to osnovo prizna davčna zakonodaja zaradi specifičnih ciljev davčne politike. V teh zakonih se tedaj davčna osnova jemlje le kot čisti kriterij izračuna prispevka. Le tak način zagotavlja enakopraven položaj vseh uporabnikov železniških storitev, ne glede na njihova morebitna specifična vlaganja ali izvozno realizacijo. Ne smemo namreč prezreti, da prispevek po teh zakonih predstavlja v bistvu del cene, to je tisti del, ki zaradi politike cen ni mogel biti uresničen preko tarife. Nepravilno bi bilo tedaj upoštevati v tem zakonu davčne olajšave, saj tudi zakon, ki uvaja te olajšave, ni imel namena stimulirati določena vlaganja oziroma izvoz preko nižje cene železniških storitev.

Tovarišice in tovariši delegati! Upoštevajoč vse pripombe, ki so bile dane v odborih, in dodatne obrazložitve, ki smo jih poslali skupaj s Komitejem za energetiko, menimo, da predstavlja predlagani zakon tudi uresničitev nalog, sprejetih z letošnjo resolucijo. Zato predlagam, da zakon sprejmete. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Korelič! K tej točki dnevnega reda je bila povabljena Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 12. 7. 1976. Prejeli ste tudi dodatek k obrazložitvi predloga zakona.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za finance k 2., 3. in 4. členu predloga zakona, ki so razvidni iz njegovega poročila z dne 21. 6. 1976. Z omenjenimi amandmaji soglašata tako predlagatelj kakor tudi Zakonodajno-pravna komisija. Ker sta dva amandmaja redakcijskega značaja, tretji pa bistveno ne posega v vsebino zakona, predlagam zboru, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo takemu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Dajem na glasovanje amandmaje Odbora k 2., 3. in 4. členu predloga zakona! Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji odbora k 2., 3. in 4. členu predloga zakona soglasno sprejeti.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Draga Petroviča, člana Izvršnega sveta in predsednika Republiškega komiteja za energetiko, da poda uvodno obrazložitev!

Drago Petrovič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo sta Zbor združenega dela in Zbor občin sprejela na svoji 31. seji dne 23. julija 1976. Takrat so bili delegati obeh zborov seznanjeni z dejanskim stanjem glede podpisovanja samoupravnega sporazuma o zagotavljanju sredstev za pokrivanje primanjkljaja v prometu z električno energijo. Soglašali so z mnenjem in stališčem Izvršnega sveta, da tako stanje narekuje sprejetje tega zakona kot intervencijskega ukrepa, ki naj zagotovi in omogoči izvršitev in izpolnjevanje določenih nalog, nujnih za družbeno reprodukcijo.

Samoupravni sporazum je od 3372 organizacij združenega dela podpisalo do 23. julija 1100 organizacij združenega dela, kar predstavlja 32,6 %. Zbranih pa je do sedaj 180 milijonov dinarjev, ki so že nakazani na žiro račun elektrogospodarstva Slovenije. To vse skupaj predstavlja le tretjino ugotovljenega primanjkljaja.

Ti podatki ponovno potrjujejo nujnost in utemeljenost sprejetja zakona, zaradi resne nevarnosti za prekinitev osnovnih tokov družbene reprodukcije, ki bi nedvomno predstavljala ustavitev normalnega in kontinuiranega delovanja elektroenergetskega sistema.

Če zakona ne bi sprejeli, ne bi pripomogli k ureditvi poslovanja elektrogospodarstva. K temu nas zavezuje tudi letošnja resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije.

Če pogledamo, v čem se razlikuje zakonski predlog od osnutka zakona, vidimo, da predlog ne podaljšuje roka za podpisovanje samoupravnega sporazuma, kar je v skladu s stališči, zavzetimi v razpravi ob osnutku, po kateri je vsebina osnutka doživela dovolj veliko publiciteto. S tem je bilo danih dovolj možnosti in časa vsem organizacijam združenega dela, da svoje obveznosti izpolnijo po samoupravni poti do sprejetja predloga. Hkrati bi podaljšanje roka samo še dodatno povečalo stroške elektrogospodarstva.

Posledica v razpravi ob osnutku zavzetih stališč je tudi za 1 % povišana prispevna stopnja od fakturiranega zneska za porabljeno električno energijo, kar naj bi delno pokrilo povečanje stroškov elektrogospodarstva po 20. maju 1976, ko je potekel rok za podpisovanje sporazumov. Do povečanja stroškov

je prišlo predvsem zaradi najetja premostitvenih kreditov, katerih najetje je bilo nujno. Elektrogospodarstvo je bilo zaradi neurejenosti upniško-dolžniških razmerij v težavah, vzrok za to pa je še nepokrit lanskoletni primanjkljaj.

Novost v primerjavi z osnutkom je tudi določilo, da se 3 % prispevna stopnja od davčne osnove, pri kateri se ne upoštevajo olajšave, ki jih pozna davčna zakonodaja. Zakaj tako? V podrobni analizi tega zakonskega predloga vidimo, da uvaja davčno osnovo le kot enega od kriterijev za izračun prispevka, ne upošteva pa morebitnih olajšav, ki jih pri tej osnovi pozna davčna zakonodaja zaradi specifičnih ciljev davčne in ekonomske politike.

V zakonu se sedaj davčna osnova jemlje le kot kriterij. Tako razumljena davčna osnova omogoča enakopraven položaj vseh porabnikov električne energije, ne glede na njihov specifičen položaj zavezanca za davek Ne smemo namreč prezreti dejstva, da prispevek po tem zakonu predstavlja v bistvu del cene, to je tisti del, ki zaradi politike cen ni bil realiziran preko tarife, ki pa je, kot vemo, za vse porabnike določene vrste enaka, ne glede na njihov položaj davčnih zavezancev. Nepravilno bi bilo tedaj v zakonu upoštevati davčne olajšave, saj tudi zakon, ki uvaja olajšave na davek temeljnih organizacij združenega dela, ni imel namena stimulirati zavezance k določenemu razvoju preko nižje cene električne energije. Davčna osnova po tem zakonu, torej brez odbitnih olajšav, pomeni le obračunsko kategorijo, ki naj enakomerneje porazdeli breme pokritja primanjkljaja v prometu z električno energijo med vse porabnike.

Ni dvoma, da narekuje stanje, kakršno je danes glede podpisovanja samoupravnega sporazuma, ko smo že v drugi polovici leta, pa lanskoletni primanjkljaj elektrogospodarstva še vedno ni pokrit v višini dveh tretjin, nemuden sprejem zakona kot ukrep, ki naj zagotovi pokritje celotnega primanjkljaja, s tem pa omogoči nemoteno delovanje in poslovanje elektrogospodarstva, hkrati pa tudi zmanjša tisti del letošnjih stroškov poslovanja, ki nastajajo zaradi najemanja kratkoročnih premostitvenih kreditov.

S tem bomo, tovarišice in tovariši delegati, tudi realizirali eno od nalog, ki nam jih nalaga letošnja resolucija o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Petrovič! K tej točki dnevnega reda je bila povabljena Samoupravna interesna skupnost elektrogospodarstva.

Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 12. 7. 1976. Prejeli ste tudi dodatek k obrazložitvi predloga zakona.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmaju Odbora za finance k 2. členu predloga zakona, ki je razviden iz njegovega poročila z dne 21. 7. 1976. Z amandmajem soglašata predlagatelj in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za amandma Odbora za finance k 2. členu, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandma k 2. členu predloga zakona.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Vrniti se moramo na 5. točko dnevnega reda, to je na program ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini.

Prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Presetnika, da obrazloži in formulira amandma Izvršnega sveta!

Franc Presetnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejema pripombe Zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k 6. in 11. točki sklepov. Zato predlaga naslednja amandmaja:

V 6. točki naj se besedilo spremeni tako, da se glasi: »na podlagi 28. člena ustave SFRJ oziroma 30. člena ustave SRS predlagal predlog za pravno ureditev, s katerim se bodo uredili pogoji, pod katerimi lahko organizacije združenega dela angažirajo sredstva občanov za razširitev materialne baze dela in ugodnosti, ki jih na tej podlagi ti občani imajo«.

11. točka pa naj se spremeni tako, da se glasi: »proučil reševanje vpisovanja dobe, prebite na delu v tujini, v delovno knjižico«.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Amandmaji se nanašajo na 6. in 11. točko predloženih sklepov.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k predlogu sklepov in priporočil, in sicer k 4., 5., 8. in 13. točki sklepov in k 5. točki priporočil. Amandmaji so razvidni iz poročila te komisije z dne 27. 7. 1976. S temi amandmaji soglaša tako predlagatelj kot tudi Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj.

Ker je večina amandmajev Komisije redakcijske narave, predlagam zboru, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.) Dajem na glasovanje amandmaje Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

Sedaj predlagam, da glasujemo o amandmajih Izvršnega sveta, ki jih je prebral tovariš Presetnik. Vprašujem Zakonodajno-pravno komisijo, če se s formulacijo amandmajev strinja! (Da.)

Glasujmo o amandmajih k 6. in 11. točki sklepov. Kdor je za amandmaje, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta k 6. in 11. točki z večino glasov sprejeti.

Glasovati moramo še o predlogu sklepov in priporočil v celoti. Kdor je za predlog sklepov in priporočil, naj prosim glasuje! (52 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog sklepov in priporočil za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v Socialistični republiki Sloveniji.

Ker sem obveščena, da je skupina, ki je bila zadolžena za spremljanje amandmajev k predlogu družbenega plana, končala svoje delo, predlagam, da se vrnemo na 3. točko dnevnega reda.

Obveščena sem tudi, da je Družbenopolitični zbor zaključil razpravo o predlogu družbenega plana in da je sprejel stališča, ki so vsebovana v poročilu Odbora za družbenoekonomske odnose Družbenopolitičnega zbora. Ker je tudi naša skupina delegatov končala z delom, nadaljujemo s to točko. Prosim poročevalca skupine tovariša Koritnika, da poda zboru poročilo!

Mirko Koritnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov je obravnavala amandmaje Izvršnega sveta, ki jih je ta predložil k predlogu družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, in se z njimi v celoti strinja.

Obravnavala je tudi amandmaje, ki jih je v svojem poročilu predlagala Komisija za narodnosti Skupščine Socialistične republike Slovenije. Skupina se strinja z Izvršnim svetom in predlaga zboru, da sprejme drugi in tretji amandma komisije za narodnosti.

Glede amandmaja Skupščine občine Kamnik, ki ga je v razpravi na zboru ponovno predložil delegat te občine, se skupina strinja z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je ta amandma zavrnil iz razlogov, ki so navedeni v poročilu tega odbora.

Skupina zavzema odklonilno stališče tudi do amandmajev občine Sevnica. O prvem amandmaju meni, da zadostuje, če je v planu omenjen furfurol kot osnovna surovina, medtem ko derivati posameznih surovin v planu tudi na drugih področjih niso vključeni.

Glede drugega amandmaja Skupščine občine Sevnica skupina ugotavlja, da je vsebinsko amandma obravnavan v dogovoru o temeljih družbenega plana, ne spada pa v kontekst družbenega plana. Skupina tudi meni, da v posameznih območjih obstajajo enake možnosti, da se take dejavnosti razvijajo v skladu s kriteriji, ki so v dogovoru o temeljih družbenega plana.

Dodatno smo mnenja, da ima Sevnica v posameznih krajevnih skupnostih, ki spadajo med manj razvita območja, še ugodnejše pogoje za razvoj, glede na beneficije, ki jih prinaša zakon o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja Socialistične republike Slovenije.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Koritnik! Glede na poročilo skupine delegatov bi najprej vprašala delegata občine Kranj tovariša Svetelja, ali vztraja pri predloženih amandmajih! (Da.) Vprašujem delegata iz Sevnice, ali vztraja pri predloženem amandmaju! (Da.)

Prehajamo na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki so razvidni iz njegovega poročila z dne 27. 7. 1976. Vprašujem predstavnika predlagatelja in Zakonodajno-pravne komisije, če se z amandmaji Odbora strinjata! (Da.) Ker je večina amandmajev redakcijske narave, drugi pa tudi bistveno ne posegajo v vsebino predloženega predloga plana, predlagam zboru, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Nihče.) Dajem na glasovanje amandmaje Odbora za družbeno-

ekonomske odnose in razvoj. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj.

Glasovati moramo o amandmajih Komisije za narodnosti, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 27. 7. 1976. Predstavnik predlagatelja nasprotuje prvemu amandmaju. Tudi tovariš Koritnik je v imenu skupine izjavil, da skupina ne soglaša s prvim amandmajem te komisije. Enakega mnenja je Zakonodajno-pravna komisija. Tako predlagatelj kakor tudi skupina soglašata z ostalimi amandmaji Komisije za narodnosti. Predlagam, da glasujemo najprej o prvem amandmaju, ki se nanaša na uvodni tekst družbenega plana. Kdor je za predlagani amandma, naj prosim glasuje! (42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (4 delegati.) Se je kdo vzdržal? (6 delegatov.)

Ugotavljam, da je prvi amandma Komisije za narodnosti sprejet z večino glasov.

Predlagam, da glasujemo o ostalih amandmajih Komisije za narodnosti skupaj, ker so amandmaji v bistvu identični, z njimi pa soglašajo tako predlagatelj kakor tudi Zakonodajno-pravna komisija in naša skupina delegatov. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Komisije za narodnosti.

Glasovati moramo o amandmajih Izvršnega sveta, ki ste jih danes prejeli na klop, in sicer k I. delu, druga stran, drugi stolpec in k II. delu, točka 1.3.6:4: stran 4, četrti stolpec predloga družbenega plana. Vprašujem predstavnike Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj, Komisije za narodnosti in Zakonodajno-pravne komisije, če z amandmaji soglašajo! (Da.) Mislim, da lahko o obeh amandmajih glasujemo skupaj. Kdor je za amandmaja Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Izvršnega sveta sprejeta.

Glasovati moramo o amandmajih Skupščine občine Kranj k 4., 5. in 11. odstavku 2.3 in k točki 2.9.2 predloga družbenega plana, ki so razvidni iz dopisa Skupščine občine Kranj z dne 19. 7. 1976, s popravkom, ki sta ga predložili skupini za delegiranje delegatov za Zbor združenega dela in za Zbor občin. Vprašujem predstavnika predlagatelja, ali se z amandmaji Skupščine občine Kranj strinja!

Zdravko Praznik: Predlagamo, da se vključijo v plan tisti amandmaji, o katerih se je pozitivno izrekel Odbor. Predlagatelj pa zavrača tisti amandma, ki ga je zavrnil tudi Odbor. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj soglaša z amandmaji k 4., 5. in 11. odstavku točke 2.3, z amandmajem k točki 2.9.2 pa ne soglaša.

Zakonodajno-pravna komisija se strinja z mnenjem Odbora.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Skupščine občine Kranj k četrtemu odstavku točke 2.3. Z njim torej soglašajo tako predlagatelj kakor obor in Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor ta amandma z večino glasov sprejel.

Glasovali bomo o amandmaju občinske skupščine Kranj k točki 2.3, k petemu odstavku. Z amandmajem soglašata Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija, prav tako pa tudi naš odbor. Kdor je za ta amandma, naj glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da je amandma k petemu odstavku točke 2.3 z večino glasov sprejet.

Glasovali bomo o amandmaju te občinske skupščine k 11. odstavku točke 2.3. Z amandmajem soglašajo predlagatelj, naš odbor in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (En delegat.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor ta amandma z večino glasov sprejel.

Glasovali bomo še o amandmaju te občinske skupščine k točki 2.9.2. S tem amandmajem ne soglašajo Odbor, Izvršni svet, prav tako tudi ne Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (13 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (18 delegatov.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (18 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma k točki 2.9.2 ni sprejet.

Glasovali bomo o amandmaju Skupščine občine Kamnik, ki je razviden iz dopisa te skupščine z dne 23. 7. 1976 in ki ga je ponovil delegat občine Kamnik na današnji seji zbora.

Z amandmajem ne soglašajo predlagatelj, Odbor in skupina, ki smo jo formirali danes, Zakonodajno-pravna komisija prav tako ne soglaša.

Kdor je za amandma Skupščine občine Kamnik, naj prosim glasuje! (17 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (21 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (18 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma občine Kamnik ni sprejet.

Delegate prosim, da vzamejo v roke amandmaje Kulturne skupnosti Slovenije, ki so razvidni iz njenega dopisa z dne 26. 7. 1976. Vprašujem predstavnika predlagatelja, če s temi amandmaji soglaša!

Zdravko Praznik: Zopet se sklicujem na dopis, ki je bil poslan tudi zboru in v katerem je sporočeno, da soglašamo z vsemi tistimi amandmaji, ki jih je sprejel tudi Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, oziroma ne soglaša s tistimi, ki jih je ta zavrnil. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj soglaša samo z amandmajem k prvi alinei točke 2.3, ostale amandmaje pa zavrača. To so amandmaji k 3. točki, drugi odstavek, druga stran, prvi stolpec k točki 1.3, sedmi odstavek, četrta stran, drugi stolpec, k točki 1.3, enajsti odstavek, četrta stran, tretji stolpec, k točki 2.3, tretja alinea, enajsta stran, četrti stolpec in k točki 8.1, drugi odstavek, 12. stran četrti stolpec.

Zakonodajno-pravna komisija je enakega mnenja.

Najprej bomo glasovali o amandmaju k tretji točki, drugi odstavek, druga stran, prvi stolpec. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (12

delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (22 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (16 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasovali bomo o amandmaju k točki 1.3, sedmi odstavek, četrta stran, drugi stolpec. Vsa navedena telesa s tem amandmajem ne soglašajo. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (5 delagatov glasuje za.) Je kdo proti? (25 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (14 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasovali bomo o amandmaju k točki 1.3, enajsti odstavek. Tudi s tem amandmajem naša telesa in predstavnik predlagatelja ne soglašajo Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (6 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (31 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (15 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasovali bomo o amandmaju k točki 2.3, prva alinea. S tem amandmajem soglašajo predlagatelj, Zakonodajno-pravna komisija in naš odbor. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (42 delagatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal? (8 delegatov.)

Ugotavljam, da je zbor amandma z večino glasov sprejel.

Glasovali bomo o amandmaju k točki 2.3, tretja alinea. S tem amandmajem naša telesa in predstavnik predlagatelja ne soglašajo. Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (5 delegatov.) Je kdo proti? (32 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (17 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasovati moramo še o amandmaju k točki 8.1, drugi odstavek. Tudi s tem amandmajem predlagatelj, Odbor in Zakonodajno-pravna komisija ne soglašajo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (8 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (37 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (10 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni sprejet.

Glasovati moramo še o amandmajih, ki jih je predložil delegat občine Sevnica ob podpori 9 delegatov. Slišali ste poročilo predstavnika naše skupine, ki z amandmaji ne soglaša. Predlagatelj odklanja amandmaje, Zakonodajno-pravna komisija prav tako.

Dajem na glasovanje amandmaje skupine delegatov, in sicer k poglavju 2.8, podpoglavje, drugi odstavek točke 2.8.3. Z amandmajem ne soglašajo naša telesa, prav tako ne predlagatelj niti ne Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (22 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? 20 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (10 delegatov.)

Amandma ni sprejet.

Dajem na glasovanje amandma k tistemu poglavju, 2.8, in sicer k točki 2.8.5. Z amandmajem naša skupina, Izvršni svet in Zakonodajno-pravna komisija ne soglašajo. Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (13 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (23 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (15 delegatov.)

Ugotavljam, da amandma ni dobil potrebne večine.

Končno moramo glasovati še o predlogu družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 v celoti.

Kdor je za predlog družbenega plana, naj prosim glasuje! (56 delegatov je za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog družbenega plana.

Tovarišice in tovariši delegati! Menim, da lahko ugotovimo, da pomeni sprejem družbenega plana Socialistične republike Slovenije dejansko izredno pomemben prvi korak v procesu uresničevanja novega sistema planiranja, da pomeni sklepno dejanje intenzivne samoupravne, politične in strokovne aktivnosti množice delovnih ljudi in občanov v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnostih, v delegatskih skupščinah in njihovih izvršilnih organih, v samoupravnih interesnih skupnostih in v družbenopolitičnih organizacijah. Mislim, da je plan resen in angažiran dogovor nas vseh, ki nas zavezuje in ki nam nalaga skupne odgovornosti za uspešno realizacijo.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Predstavnik naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ je tovariš Vili Merhar.

Osnutek zakona je bil poslan vodjem skupin z dopisom z dne 5. 7. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Obravnavala sta ga Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želi morda predstavnik Odbora in Komisije in pa delegat v Zboru republik in pokrajin poročila še ustno dopolniti? (Ne.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in mnenja, ki jih predlagajo delovna telesa Zbora v svojih poročilih in Izvršni svet v svojem mnenju.

3. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščine SR Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 10. točko dnevnega reda, to je na samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki ga je Skupščini predložila v potrditev ta skupnost.

Za svojega predstavnika je določila dr. Aleksandro Kornhauser, predsednico Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki želi uvodno besedo. Prosim!

Dr. Aleksandra Kornhauser: Zaradi pozne ure bo ta uvodna beseda zelo kratka.

Dokument, ki nam je predložen, je bil v obširni javni razpravi. Sprejele so ga vse področne raziskovalne skupnosti, skupaj 17. Od občinskih raziskovalnih skupnosti je ustanovljenih 59, ena, to je v Ajdovščini, je še v postopku ustanavljanja. Od teh je sprejelo sporazum 46 do včeraj, danes še 1, torej skupaj 47, kar je 80 %. Dve od preostalih sta predložili k sporazumu pripombe, ki jih bomo v postopku dopolnjevanja sporazuma seveda upoštevali. Ostale so dale

soglasje, vendar še niso podrobno obravnavale zadnje verzije sporazuma na svojih skupščinah. Dale pa so soglasje za ustanovitev Raziskovalne skupnosti Slovenije. Zato prosimo zbor za potrditev sporazuma, da bi bile tako dane vse potrebne osnove za zakonito poslovanje.

Pripombe odborov, ki so jih predložili, v celoti sprejemamo in bodo posredovane in upoštevane v postopku izpopolnjevanja samoupravnega sporazuma. Pripombe moramo namreč posredovati vsem članom podpisnikom tega sporazuma. Poleg tega bodo vse te pripombe vsebinsko vključene tudi v statut Raziskovalne skupnosti Slovenije, ki je pripravljen. Zdaj je prav v zadnji redakciji in bo te dni posredovan v javno razpravo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Kornhauserjeva!

Samoupravni sporazum ste prejeli z dopisom z dne 12. 7. 1976. Danes na klop smo vam predložili dve obvestili Raziskovalne skupnosti Slovenije, s katerima nas obvešča, da je k samoupravnemu sporazumu pristopilo 46 občinskih raziskovalnih skupnosti in vse področne raziskovalne skupnosti, in o spremembah samoupravnega sporazuma, ki jih predlaga sama Raziskovalna skupnost.

Samoupravni sporazum sta obravnavala Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki je predložil predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma, in Zakonodajno-pravna komisija, ki je predložila pismeno poročilo. Poročilo in predlog odloka ste prejeli.

Želita besedo predstavnika Odbora in Komisije? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Delegat občine Sevnica tovariš Rupar!

Tone Rupar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Pri obravnavi samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Raziskovalne skupnosti Slovenije je naša skupina delegatov ugotovila neskladje med 13. in 30. členom samoupravnega sporazuma, in sicer v tem, da Posavska regija v 30. členu ni upoštevana kot baza za določitev članov predsedstva Skupščine Raziskovalne skupnosti Slovenije. Prosim, če bi se ta redakcijska napaka popravila! Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Rupar! Tovarišica Kornhauserjeva, sprejemate pripombe?

Dr. Aleksandra Kornhauser (iz klopi): Da.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Še kdo želi razpravljati? (Ne.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Na glasovanje dajem predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog odloka o potrditvi samoupravnega sporazuma.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Dragana Mozetiča, namestnika republiškega sekretarja za finance, ki bo imel uvodno obrazložitev.

Dragan Mozetič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Določila dosedanjega zveznega zakona o sredstvih obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo, po katerem republike in avtonomni pokrajini zagotavljajo reden dotok sredstev Skladu za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo, povzema tudi nov zakon, ki ureja ta razmerja za obdobje 1976—1980 in je bil 20. 7. sprejet v zvezni skupščini.

Republikam in pokrajinama pa je prepuščeno, da se same odločajo o načinu zagotavljanja rednega dotoka sredstev. V SR Sloveniji imamo to urejeno s posebnim zakonom o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo. V 11. a členu tega zakona imamo določilo, po katerem se zavezancem za posojilo po tem zakonu, ki v zaključnem računu ali periodičnem obračunu izkazujejo izgubo, odloži vplačevanje mesečnih akontacij za tri mesece, to je do naslednjega periodičnega obračuna. V letošnjem letu so polletni obračuni, to so prvi obračuni po novih predpisih o ugotavljanju dohodka temeljnih organizacij združenega dela, pokazali izredno povečanje števila organizacij združenega dela, ki izkazujejo začasno izgubo, predvsem zaradi uveljavljanja principa plačane realizacije.

Zaradi takih, v času, ko je bil sprejet zakon o vplačevanju obveznega posojila, nepredvidenih oscilacij med letom ni več zagotovljena kontinuiteta vplačevanja posojil Skladu za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in pokrajine Kosovo.

Ker se posojila vplačujejo iz poslovnega sklada in vsebinsko niso povezana z gibanji v tekočem dohodku, kot jih kažejo preseki v periodičnih obračunih, ni razloga, da bi še vztrajali pri takih določilih zakona, ki so bila sprejeta v času, ko še nismo računali na sistem ugotavljanja dohodka, kot ga imamo sedaj.

Pri sedanjem sistemu obračunavanja in ugotavljanja dohodka ni zagotovljena kontinuiteta plačevanja tega posojila v skladu z obveznostjo, ki jo SR Slovenija ima do tega sklada. Zato predlagam spremembo zakona po hitrem postopku, da bi zagotovili tudi v tretjem kvartalu enakomeren priliv sredstev Skladu za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo in izvršili svojo obveznost.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Mozetič! Tovariš Povirk, ki je danes vodil skupino delegatov za proučitev tega zakona, bo podal poročilo!

Zvone Povirk: Delovna skupina, ki je obravnavala predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo in se strinja z razlogi, ki narekujejo sprejem zakona po hitrem postopku po 295. členu poslovnika, in z besedilom zakona, ki je predloženo in ki ga je obrazložil predstavnik predlagatelja.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Povirk! Predlog zakona ste prejeli danes na klop. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi.

O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le-ta tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo! Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo. Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (3 delegati.) Se je kdo vzdržal? (3 delegati.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Pričenjam razpravo o vsebini! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (1 delegat.) Se je kdo vzdržal? (7 delegatov.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona z večino glasov sprejel.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog poslovnika Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Predlog poslovnika je Skupščini predložila v obravnavo Komisija za pripravo poslovnika Zbora občin in za svojega predstavnika določila dr. Borisa Berceta, predsednika komisije, ki bo predlog poslovnika še ustno obrazložil. Prosim!

Dr. Boris Berce: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred seboj imate predlog poslovnika Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki izhaja iz naše delegatske prakse. Prav zaradi tega je že v svoji zasnovi in svojih začetkih, ko smo oblikovali osnutek, izhajal izključno iz tiste prakse, ki je nastajala pri našem delu. Prav tako pa smo skušali pri pripravi osnutka, kot tudi predloga, uskladiti izkušnje obeh ostalih zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije. Zaradi tega je pravzaprav poslovnik, kljub temu da odraža specifičnost našega zbora, v mnogočem tudi skupen s poslovnikoma obeh ostalih zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Osnutek so obravnavali vsi odbori zbora, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za narodnosti. Vse pripombe, ki smo jih dobili, spreminjevalne in dopolnilne predloge teh teles je naša komisija proučila in pri pripravi predloga poslovnika tudi upoštevala.

Zato smo na primer na predlog Zakonodajno-pravne komisije črtali določbe 27. člena in tretjega odstavka 49. člena osnutka. Na predlog Komisije za narodnosti smo dodali v poslovnik novo poglavje z naslovom »Zagotavljanje enakopravnosti jezikov pri delu zbora«, v katerem je določeno, da je delegatom, ki pri svojem delu v zboru uporabljajo jezike drugih jugoslovanskih narodov oziroma italijanski ali madžarski jezik, zagotovljen prevod v slovenščino. V skladu s to določbo smo tudi v 9. členu med druge naloge, ki jih opravlja predsednik zbora, dodali še nalogo, da skrbi za izvajanje pravice uporabe jezikov drugih jugoslovanskih narodov oziroma italijanskega in madžarskega jezika.

Komisija za pripravo poslovnika pri določitvi besedila predloga poslovnika ni mogla upoštevati mnenja, ki je bilo izraženo na seji Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, po katerem naj bi se ta odbor imenoval Odbor za varstvo okolja, prostorsko planiranje ter stanovanj-

sko-komunalna vprašanja. Menili smo namreč, da je sedanje poimenovanje, ki je razvidno tudi iz 39. člena predloga poslovnika, tisto, ki ustreza pristojnostim in nalogam tega odbora, in zato takšna sprememba ne bi bila potrebna.

V razpravi o osnutku poslovnika so na seji zbora 26. maja dali pripombe delegati občine Kamnik, Škofja Loka in Žalec. Te pripombe je Komisija obravnavala, vendar jih pri pripravi predloga poslovnika ni mogla upoštevati, ker so zadeve, na katere se te pripombe nanašajo, regulirane s poslovnikom Skupščine Socialistične republike Slovenije. V razpravi smo tudi ugotovili, da se pripombe v bistvu nanašajo na dosedanjo prakso pri delu zborov, ki bi jo želeli mi vsi kot delegati čimprej odpraviti.

Želel bi izkoristiti to priložnost in bi poudaril mnenje, ki je bilo izraženo tudi v razpravi v Komisiji, da imajo delegati že po poslovniku Skupščine Socialistične republike Slovenije vso možnost, da vplivajo na to, da se roki za pošiljanje gradiv upoštevajo, in da se na podlagi podrobne obrazložitve predlagatelja odločijo glede tega, ali bomo določeno zadevo obravnavali po hitrem postopku ali ne.

V imenu Komisije za pripravo poslovnika predlagam, da zbor sprejme predloženi predlog poslovnika Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije z amandmaji, ki smo jih danes prejeli na klop in ki jih je sprejela Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije, s katerimi se naša komisija v celoti strinja. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Berce! Predlog poslovnika ste prejeli z dopisom z dne 12. 7. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli.

Želijo morda predstavniki odborov besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 2., 3. in 6. členu predloga poslovnika, ki so razvidni iz poročila te komisije z dne 27. 2. 1976. Z amandmaji predlagatelj poslovnika soglaša. Ker so amandmaji pretežno redakcijskega značaja, mislim, da lahko o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Dajem na glasovanje amandmaje Zakonodajno-pravne komisije! Kdo je za amandmaje, naj glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejeti.

Glasovati moramo še o predlogu poslovnika v celoti. Kdor je za predlog poslovnika naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog poslovnika.

Tovarišice in tovariši delegati! Obveščam vas, da pri predlogu družbenega plana Slovenije za srednjeročno obdobje nismo popolnoma uskladeni z Zborom združenega dela.

Predsednik Zbora združenega dela me je obvestil, da je Zbor združenega dela sprejel vse amandmaje, tako kot mi, le prvega amandmaja Komisije za

narodnosti ni sprejel. Ta amandma se glasi: V uvodnem tekstu družbenega plana, I. Rezultati dosedanjega razvoja in težnje na prehodu v novo srednjeročno obdobje, se pravi stavek: »Delovni ljudje in občani . . .« dopolni s »slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti ter drugi občani v Socialistični republiki Sloveniji . . . so v preteklem petletnem obdobju . . .«

S tem amandmajem ne soglaša Izvršni svet, prav tako ne soglaša Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj oziroma naša skupina delegatov, ki smo jo izvolili danes, pa tudi ne Zakonodajno-pravna komisija. Ali želi o tem amandmaju kdo razpravljati? Prosim, tovariš Praznik!

Zdravko Praznik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet tega amandmaja ni sprejel zaradi tega, ker meni, da je v besedilu »delovni ljudje in občani SR Slovenije« povsem enakopravno obravnavana vsaka narodnost posebej. Zato ni nujno, da se v uvodnem delu plana, to je v tistem delu, ki obravnava dosedanji razvoj, še posebej naglasi »slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti«. Uvodni del je samo preambulskega značaja in ni sestavni del plana. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Praznik! Bi želel o tem kdo razpravljati? (Ne.) Tovariši delegati, prosim, da se o tem še enkrat izrečete. Kdor je za to, da se ta amandma Komisije za narodnosti sprejme, naj prosim glasuje! (5 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (43 delegatov.) Se je kdo vzdržal? (5 delegatov.)

Ugotavljam, da prvi amandma Komisije za narodnosti ni sprejet.

Tako smo glede predloga družbenega plana za srednjeročno obdobje usklađeni z Zborom združenega dela.

Prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem naslednje predloge odlokov:

— predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije,

— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije,

— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani,

— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju.

Predstavnica komisije je tovarišica Mihaela Verbič, članica Komisije. Želite tovarišica Verbičeva morda besedo? (Ne.)

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Sveto Kobal razrešen dolžnosti guvernerja Narodne banke Slovenije.

Prehajamo na predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil dr. Božidar Linhart, generalni direktor Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino, Beograd, imenovan za guvernerja Narodne banke Slovenije.

Prehajamo na predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (51 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bila za sodnico Okrožnega sodišča v Celju izvoljena Tatjana Perčič, za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani pa Marija Humer.

Prehajamo na predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo! Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje! Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem so bili za sodnike porotnike Okrožnega sodišča v Celju izvoljeni kandidati, navedeni v tem predlogu odloka.

Ker smo danes sprejeli poslovnik našega zbora in ker smo pred novim poslovnim letom, bo treba izdelati do jeseni tega leta program dela zbora. Po 29. členu poslovnika pripravi delovni program delovno telo zbora, zbor pa lahko za pripravo delovnega programa ustanovi posebno delovno telo.

Predlagam, da za pripravo delovnega programa imenujemo skupino delegatov, ki bo v skladu s pristojnostmi zbora, upoštevajoč iniciative, oblikovane na sejah zborov in na sejah delovnih teles, ter predloge v dokumentih družbenopolitičnih organizacij pripravila delovni program, ki ga bomo v jeseni sprejeli v skladu z določbami poslovnika zbora. V to skupino predlagam dr. Borisa Berceta za predsedujočega in Avgusta Jeriho, Romana Florjančiča, Stanka Juršiča in Iva Miklavčiča za člane. Ali želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Predlagam, da o tem predlogu glasujemo! Kdor je za, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 delegata.)

Ugotavljam, da smo v skupino delegatov za pripravo delovnega programa zbora za obdobje od jeseni 1976 do julija 1977 imenovali dr. Borisa Berceta, Avgusta Jeriho, Romana Florjančiča, Stanka Juršiča in Iva Miklavčiča.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vprašanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine SR Slovenije, pred-

sedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kakor tudi Skupščini Samoupravne interesne skupnosti za območje republike, kadar ta enakopravno odloča s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatsko vprašanje Danila Sbrizaja, delegata iz občine Ljubljana-Šiška, in delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Domžale ter dopolnilno vprašanje delegata Staneta Marolta iz občine Domžale, ki z odgovorom predstavnika Izvršnega sveta na delegatsko vprašanje skupine delegatov iz občine Domžale v zvezi z rezervati avtocest, ki potekajo skozi občino Domžale, ki ga je skupina zastavila na 31. seji zbora, ni bil zadovoljen.

Na vprašanje delegata Danila Sbrizaja iz občine Ljubljana-Šiška bo odgovorila tovarišica Ela Ulrih, članica Izvršnega sveta in predsednica Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje. Prosim, tovarišica Ulrihova!

Ela Ulrih: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati.

Opravičujem se, moj odgovor bo nekoliko daljši, glede na to, da je Izvršni svet menil, da je vprašanje, ki ga postavlja delegat, trenutno eno od osrednjih vprašanj v naši javnosti. Zato prosim za razumevanje!

Mislim, da sem dolžna vprašanje ponoviti, ali pa vam je znano?

Predsednica Mara Žlebnik: Znano je, ker smo ga poslali vsem delegatom.

Ela Ulrih: Potem lahko takoj odgovorim. Statistični podatki nam kažejo, da število učencev v srednjih šolah iz leta v leto narašča. V zadnjih 5 letih se je število učencev v srednjih šolah povečalo za okoli 10 000. Glede na to, da se zaradi intenzivnejšega pedagoškega dela v osnovnih šolah manjša osip in da vse bolj prodira spoznanje o potrebnosti poklicne izobrazbe, pa lahko pričakujemo, da bo pritisk mladine v srednje šole tudi v prihodnje zelo velik oziroma še večji.

Ob stalnem naraščanju števila srednješolcev pa ugotavljamo tudi večanje neskladja med poklicnimi interesi mladine in potrebami združenega dela po kadrih. Vsako leto se srečujemo z velikim pritiskom na nekatere vrste 4-letnih srednjih šol, medtem ko nekatere vrste poklicnih šol nimajo zasedenih vseh prostih mest. Za nekatere poklice med učenci slovenskih šol skoraj ni več kandidatov, tako da organizacije združenega dela, ki potrebujejo kvalificirane delavce v teh panogah, pridobivajo učence iz drugih republik. To so predvsem rudarji, gumarji, železarji, gostinci in tako naprej.

Eden izmed pomembnih usmerjevalcev mladine je služba za poklicno usmerjanje pri Skupnosti za zaposlovanje, ki skupaj z osnovnimi šolami skrbi za usmerjanje mladine v poklicne šole. Delo službe za poklicno usmerjanje poteka v več smereh: s publikacijami, predavanji, filmi, s televizijskimi oddajami, ki seznanjajo mladino z možnostmi za izobraževanje, z zahtevami posameznih poklicev in z družbenimi potrebami po delavcih posameznih profilov.

Učenci osmih razredov osnovnih šol so bili med letom testirani že več let nazaj. Na podlagi testa in ankete jim svetovalci svetujejo izbiro poklica. Službe za zaposlovanje pripravljajo skupaj s šolami predavanja in druge oblike informiranja staršev ter jih seznanijo z možnostmi za šolanje in za zaposlitev njihovih otrok. Vendar pa so vsa ta prizadevanja le eden izmed elementov, ki določa o poklicni orientaciji mladih. Poklicni interesi mladine in želje njihovih staršev

se v veliki meri oblikujejo po tradiciji in na podlagi družbenega vrednotenja posameznih poklicev, ki ni vedno v skladu s pomembnostjo in zahtevnostjo dela, ki ga delavci v teh poklicih opravljajo.

Pritisk na štiriletne srednje šole je bolj razumljiv ob dejstvu, da je absolventom srednjih šol — razen gimnazijcem — neposredno odprta pot v poklic, prav vsem pa tudi za nadaljnje izobraževanje, medtem ko se učenec, ki je končal poklicno šolo, lahko vpiše na visokošolske organizacije le, če opravi poseben izpit.

Zato smo kljub oblikam poklicnega usmerjanja, ki naj bi zagotovilo pokrivanje družbenih potreb po strokovno izobraženih delavcih, priča vedno večjemu pritisku mladine v štiriletne srednje šole in zmanjševanju interesa za vpis v poklicne šole, še posebej proizvodnih smeri.

Seveda pa imajo tudi poklicne šole svoje velike prednosti, predvsem hitrejšo pot do kruha in zagotovljeno delovno mesto. Z zakonom o visokem šolstvu je že dana možnost vpisa na visokošolski študij tudi absolvetom teh šol. S skupnim prizadevanjem teh šol, delavskih univerz in organizacij združenega dela, kjer ti absolventi delajo, pa moramo ustvariti možnosti, da bodo najboljši delavci ob pomoči vseh naštetih dejavnikov lahko ob delu dosegli pogoje za vpis na visokošolski študij, da jih bodo organizacije združenega dela za tak študij kadrovale in jim zagotovile materialne, delovne in druge olajšave za uspešen študij.

To omogoča že sedanji šolski sistem. S preobrazbo srednjega šolstva, ki jo načrtujemo v tem srednjeročnem obdobju, pa bodo vse formalne ovire odpadle.

Zaradi naštetih neskladnosti in trendov pri poklicnem odločanju mladine je Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije letos sprejela sklep, da bo prek financiranja podprla povečan vpis v srednje šole, ki izobražujejo za proizvodne, pedagoške in zdravstvene poklice, število oddelkov v gimnazijah pa naj se letos ne poveča. Gimnazije naj bi vpisale le toliko oddelkov prvega razreda, kolikor je bilo oddelkov zaključnih razredov. O tem sklepu Izobraževalne skupnosti Slovenije je razpravljal Republiški komite za vzgojo in izobraževanje na 8. seji marca 1976 in ga sprejel kot eno izmed nalog pri izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije ter neposrednih nalogah v letu 1976. Ta sklep Izobraževalne skupnosti Slovenije je izrecno podprl tudi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Odločitev o omejitvi vpisa na gimnazije sloni na spoznanju, da so gimnazije kot splošno izobraževalna pripravljalnica za visoke šole, ki ne daje niti poklica niti pomembnejše poklicne usmeritve kot samostojna šola, preživela oblika.

Po zasnovi preobrazbe srednjega šolstva, ki je bila v javni razpravi že sprejeta, gimnazij ne bo več. Dokler pa preobrazbe srednjega šolstva še nimamo, naj bi gimnazije delovale kot priprava, kot prva stopnja izobraževanja za tiste poklice, ki jih ne izobražujemo fazno iz nižjih poklicev in ki jih izobražujemo samo na visokošolski ravni.

Od tod pa tudi zahteva po takih kriterijih za izbor, ki naj najbolj zanesljivo zagotovijo, da bo učenec ne le uspešno končal gimnazijo, marveč da bo uspešno končal tudi visokošolski študij in si pridobil poklic. Gimnazije bi ob odločitvah za sprejem učencev morale najbolj odgovorno ravnati in poleg spričevala osnovne šole upoštevati še druge metode preverjanja znanja in sposobnosti učencev. Tudi one so odgovorne, da bo učenec uspešno končal gimnazijo.

Po podatkih, ki jih ima na razpolago Republiški komite za vzgojo in izobraževanje, je v šolskem letu 1975/76 obiskovalo srednje šole v Sloveniji okrog 4000 učencev iz drugih republik. Med njimi je bilo nad 3000 takih, ki imajo učne ali štipendijske pogodbe z organizacijami združenega dela iz Socialistične republike Slovenije in izobraževanje v enem izmed deficitarnih poklicev. Večinoma obiskujejo poklicne gradbene, rudarske, gumarske, železarske in gostinske šole. Izobraževalna skupnost financira program srednjih šol po enotnih merilih v okviru dogovorjenih kapacitet in sredstva, ki jih prejemajo te šole, so namenjena šolanju stvarnega deleža učencev, stroški izobraževanja pa se ne evidentirajo po narodnosti učencev.

Šole, ki so odklanjale učence, so v skladu s 27. členom zakona o srednjem šolstvu in s svojimi statuti v razpisih za vpis določile število prostih mest in podrobneje opredelile še druge vpisne pogoje. Izbor učencev so izvedle večinoma na podlagi doseženega učnega uspeha v osnovni šoli, ki je gotovo eno najzanesljivejših dokazil o znanju in sposobnosti učenca, v nekaterih primerih pa so izvedle tudi preizkus znanja. Menimo, da s tem ni bila kršena ustavna pravica, da so vsakomur pod enakimi pogoji dostopne vse vrste in stopnje izobraževanja.

Vprašanje ustavnosti se namreč v naši javnosti postavlja najpogosteje povezano z omejitvijo vpisa na gimnazije, čeprav to niti po pomenu niti po številu odklonjenih ni največji problem, saj je bilo v celoti odklonjenih na 4-letnih srednjih šolah 2500 učencev, največ zaradi premajhnih zmogljivosti teh šol, od tega pa le 285 na gimnazijah. Delež gimnazijcev v strukturi vseh srednješolcev štiriletnih srednjih šol pa je bil 25 %.

Za celo vrsto poklicev pa je v srednjih šolah, 4-letnih, 2- in 3-letnih, še 4000 prostih mest. Glede ustavne pravice o svobodni izbiri poklica in zaposlitve meni Izvršni svet, da ta s tem, ko usmerjajo mladino in odrasle na tiste šole, ki izobražujejo za deficitarne poklice, ni kršena. Uspešnost usmerjanja pa je poleg drugega pogojena tudi s hkratno omejitvijo vpisa na tiste šole, ki ne izobražujejo za najbolj deficitarne poklice. Usmerjanje in omejevanje vpisa sta torej najtesneje povezani funkciji.

Usmerjanje in omejevanje vpisa naj bi zato potekalo ob optimalni uskladitvi družbenih potreb, osebnega interesa, nagnjenj in sposobnosti ter družbenih možnosti.

V tem okviru realnih odnosov, ki jih ustvarjajo delovni ljudje v skladu s politiko, kakršno so začrtali v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih skupnostih, se ustvarjajo pogoji za uresničevanje svobodne izbire poklica, zaposlitve in dela.

Dovolite, da na koncu rečem še tole: Pravkar sprejeti srednjeročni družbeni plan Socialistične republike Slovenije izrecno določa, da ima usmerjeno izobraževanje v okviru skupne porabe prednost. Ta prednost je pogojena s tem, da je poklicno izobraževanje spoznano za neposredni produkcijski faktor. Zato družbeni plan določa, da moramo zagotoviti poklicno izobrazbo vsem, ki so za to sposobni in to želijo. V ta namen moramo zagotoviti izgradnjo novih srednješolskih zmogljivosti, izgradnjo dijaških domov, razvijati štipendijski sistem in zagotoviti njegovo učinkovitost v skladu z interesi in potrebami združenega dela. Da bi te cilje dosegli, moramo zagotoviti tudi pospešeno šolanje za pedagoške poklice. Nov sistem družbenega planiranja daje tako največje jamstvo, da bodo začrtane naloge izpolnjene. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovarišica Ulrih! Prosim, če kar nadaljujete z odgovorom na vprašanje skupine delegatov iz občine Domžale!

Ela Ulrih: Odgovor se glasi: Prostori ukinjene Višje gospodinjske šole na Rodici pri Domžalah so bili po njeni ukinitvi dani v uporabo Biotehniški fakulteti v Ljubljani z odločbo Izvršnega sveta. Zaradi opozoril, da prostori niso niti namensko niti racionalno izkoriščeni, je takrat republiška sekretarka za prosveto in kulturo imenovala komisijo, ki naj bi ugotovila, kako se uporabljajo poslopja, inventar in drugo premoženje ukinjene Višje gospodinjske šole na Rodici pri Domžalah. Komisija je med drugim ugotovila, da prostori niso racionalno zasedeni in popolnoma izkoriščeni, ker se je spremenila njihova namembnost, pri čemer so se predvsem zmanjšale internatske zmogljivosti v prid stanovanjskim površinam. Hkrati pa stalno naraščajo zahteve po novih gradnjah za potrebe visokega šolstva, Biotehniške fakultete, Pedagoške akademije, Visoke šole za organizacijo dela in drugih vzgojno-izobraževalnih organizacij.

Za eno od najbolj perečih potreb je bila spoznana potreba po izgradnji tretjega zavoda za usposabljanje duševno prizadetih otrok v SR Sloveniji. Zveza društev za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam, ki opravlja del družbene skrbi za duševno prizadete osebe v Socialistični republiki Sloveniji, je vsestransko utemeljila to potrebo in priglasila interes za dodelitev objekta na Rodici za te namene.

Povzemam nekaj utemeljitev predloga: V socialistični republiki Sloveniji, delujeta samo dva zavoda za usposabljanje zmerno in težje duševno prizadete mladine, in sicer Zavod za varstvo in delovno usposabljanje dr. Marjana Borštnarja v Dornavi pri Ptuju in Zavod za delovno usposabljanje v Črni na Koroškem.

Zavod v Dornavi ima danes prek 190 zavrnjenih prošenj za sprejem akutnih primerov, v Črni pa prek 60 takih prošenj. Teh otrok zaradi stopnje prizadetosti ni mogoče vključiti niti v posebno osnovno šolo niti v bolnišnico. Navedena zavoda ležita na severnem in severovzhodnem delu Slovenije, medtem ko osrednji, južni in zahodni predeli Slovenije nimajo ustreznih kapacitet za to populacijo.

Posebna skupina je s strokovnega in urbanega vidika utemeljila primernost prostorov na Rodici in sicer: skupina poslopij na Rodici predstavlja tudi z ožjega lokacijskega vidika funkcionalno zaključeno celoto ob industrijskem središču Domžal in je v neposredni bližini Ljubljane, kjer delujejo tudi znanstvene, strokovne in pedagoške ustanove za duševno prizadete osebe. Zavod bi tako služil kadrovskim šolam kot hospitacijska in eksperimentalna organizacija. Razporeditev poslopij je glede na različno stopnjo prizadetosti varovancev, med katerimi so eni pokretni, drugi nepokretni, primerna. Visoka je tudi primernost za delovno usposabljanje. In ne nazadnje pomeni za tak zavod vsak kvadratni meter zelenih površin, ki jih ta objekt ima, park, nasadi, gredice, že vzgojno-izobraževalni objekt za to mladino.

Pobudo Zveze društev za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam sta zato podprla tudi Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo in Republiški komite za vzgojo in izobraževanje. Prostore na Rodici bo mogoče sprostiti, ko bo končno zgrajena nova Biotehnična fakulteta na Viču pod Rožnikom.

Izobraževalna skupnost Slovenije je to naložbo vnesla v predlog srednjeročnega načrta razvoja vzgoje in izobraževanja, v dogovoru z Biotehniško fa-

kulteto in z drugimi zainteresiranimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Prva faza investicijske izgradnje je zaključena. Izobraževalna skupnost Slovenije rešuje na ta način dva pereča problema: Dograditev začete Biotehniške fakultete, katere gradnja je bila zaradi pomanjkanja sredstev ustavljena pred 10. leti. Tako se na nedokončanem objektu dela škoda, ko hkrati fakulteta nujno potrebuje svoje prostore. Na drugi strani pa si Izobraževalna skupnost Slovenije prizadeva zagotoviti pogoje za usposabljanje duševno prizadetih otrok.

Izobraževalna skupnost Slovenije je načrtovala za obdobje 1976—1980 drugo in tretjo fazo investicijske izgradnje Biotehniške fakultete. Za dokončno ureditev prostorskih problemov si prizadeva tudi sama Biotehniška fakulteta in v ta namen zbira tudi lastna sredstva. Po končani izgradnji na Viču pa je pripravljena odstopiti navedene prostore na Rodici drugemu uporabniku. To je sporočila s pismom Republiškemu komiteju za vzgojo in izobraževanje pred enim letom.

Za ustanovitev navedenega zavoda so se sporazumele odgovorne samoupravne interesne skupnosti, to je Skupnost socialnega skrbstva Slovenije, Skupnost zdravstvenega varstva Slovenije, Izobraževalna skupnost Slovenije, Skupnost društev za pomoč duševno prizadetim osebam. Za koordinirano delo so samoupravne interesne skupnosti ustanovile iniciativni odbor za ustanovitev navedenega zavoda, ki je že začel z delom.

Skupnost socialnega skrbstva Slovenije pa je dogovorno kot odgovorni nosilec naloge planirala potrebna sredstva za ustanovitev, to je za izgradnjo oziroma adaptacijo tretjega zavoda za usposabljanje duševno prizadetih otrok v Socialistični republiki Sloveniji v srednjeročnem planu 1976—1980.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Ulrihova! Na dopolnilno vprašanje delegata Staneta Marolta iz občine Domžale pa bo odgovoril Bruno Korelič, pomočnik predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze!

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na dopolnilno vprašanje tovariša Staneta Marolta posredujemo dopolnitev odgovora, ki je bil pripravljen skupaj z Republiškim sekretariatom za urbanizem.

Z odlokom Skupščine mesta Ljubljana o razglasitvi splošne prepovedi prometa z zemljišči in prepovedi parcelacije zemljišč na graditveno zavarovanih trasah predvidenih avtocest, regionalnih in primarnih cest v območju mesta Ljubljana (Uradni list 17/74) je razglašena splošna prepoved prometa z zemljišči, prepoved parcelacije in gradnje z namenom, da se zagotovi smotrna izraba prostora in zavarujejo potrebne površine za bodoče avtoceste, regionalne, mestne ceste v območju mesta Ljubljana ter tako omogoči izdelava projektne dokumentacije ter novelacija urbanističnega načrta mesta Ljubljana.

Med zavarovanimi zemljišči sta po tem odloku tudi trasi avtoceste, tako imenovani gameljska in mengeška varianta obvoznice, ki deloma potekata tudi po območju občine Domžale. Širina teh rezervatov znaša po omenjenem odloku 250 m, podrobnosti pa so razvidne iz dokumentacije, ki je sestavni del odloka.

Trasa gameljske oziroma mengeške variante je vnesena v urbanistični program občine Domžale, katerega sprejetje je v zaključni fazi. Čeprav te variante formalno še niso sprejete, jih občina Domžale v svoji urbanistični politiki upošteva. V zvezi s potekom avtoceste in priključki na obvoznico v območju

Ljubljane so v teku še dodatne študije, ki bi lahko vplivale na definitivni izbor rezervata poteka avtoceste. Te študije še niso bile sprejete in ne zavezujejo izvajalce urbanističnega programa občine Domžale, da jih upoštevajo.

Glede na to, da gre za odlok Skupščine mesta Ljubljana, je le-ta v sodelovanju z Republiško in Mestno skupnostjo za ceste in s prizadetimi občinskimi skupščinami dolžna čimprej opredeliti definitivni potek izbrane variante bodoče avtoceste in s tem odpraviti nepotrebne rezervate.

Po posvetu s predstavniki Izvršnega sveta Skupščine mesta Ljubljana in Republiške skupnosti za ceste naj bi bila dokončna odločitev sprejeta do konca oktobra letos. Republiško skupnost za ceste smo opozorili na problem širokih rezervatov za avtocesto pri Črnem grabnu oziroma v Tuhinjski dolini, z namenom, da se tudi pri teh variantah izbere definitivna trasa in da se zanjo izdela idejni projekt, kar bi omogočilo zožitev rezervata na primerno širino.

Položaj občine Domžale je glede na sedanji in perspektivni potek longitudinalne infrastrukture ob vstopu v ljubljansko vozlišče zares težaven. Zato menimo, da je delegatsko vprašanje utemeljeno. Da bi se obravnavana problematika reševala skladno s potrebami občine Domžale in širšega območja, bi bilo prav in potrebno, da se delegati iz območja občine Domžale tudi v Republiški skupnosti za ceste in v Skupnosti občin ljubljanske regije zavzamejo za to, da se ta odprta vprašanja čimbolj sistematično rešujejo in čimprej rešijo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Tovariš Marolt, ali ste z dopolnilnim odgovorom zadovoljni?

Stane Marolt: Spoštovana tovarišica predsednica, spoštovani delegati! Kot delegat Skupščine občine Domžale, skupaj z delegatom Skupščine občine Kamnik, nisem zadovoljen z odgovorom, ker ni konkreten. Občani obeh občin zahtevajo od delegatov, da se čimprej določi dokončna trasa avtoceste in obvoznice, da se lahko sprejmejo občinski urbanistični programi. Na skupni slavnostni seji dne 24. 7. 1976 v Kamniku so se delegati sporazumeli, da bodo Skupščini SR Slovenije predlagali, da obravnava omenjeni problem kot posebno točko na eni od prihodnjih zasedanj. Zavedamo se, da mora potekati avtocesta čez naše območje, želimo pa vedeti, kje. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Marolt! Vaš predlog bom posredovala Predsestvu Skupščine, da o njem odloči.

Novi delegatski vprašanji mi je pismeno predložil delegat Robert Koše iz občine Slovenske Konjice. Želi še kdo postaviti vprašanje? Prosim, tovariš Zrim!

Viljem Zrim: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegati skupine delegatov, ki delegira delegata v Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, smo po razpravah v temelnjih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih o problematiki cestnega prometa obravnavali tudi pomen karavanškega cestnega predora, ki bo neposredno omogočil povezavo prometnih tokov in s tem normalni cestni promet po Gorenjski, v Sloveniji in Jugoslaviji. Obenem bo objekt pomemben obmejni prehod, povezava Jugoslavije s srednjo in severno Evropo, iz teh dežel bo možno hitreje priti v Slovenijo in Jugoslavijo. Delegati smo seznanjeni s prizadevanji repub-

liških in zveznih organov, da se gradnja predora in cestne povezave s predorom čimprej začne, kar je še posebej poudarjeno v pomembnih planskih dokumentih, kot sta program izgradnje cest Socialistične republike Slovenije in srednjeročni plan.

Zaradi pomembnosti izgradnje omenjenega objekta postavljamo, ob upoštevanju prizadevanj organov, pristojnih za realizacijo planirane naloge, Izvršnemu svetu republiške skupščine naslednje vprašanje: V kateri fazi je izdelava strokovno-tehnične dokumentacije za navedeni objekt in za kdaj je predviden začetek gradnje karavanškega predora?

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Zrim! Prijavila se je tovarišica Milena Borovac, delegatka iz občine Ribnica.

Milena Borovac: Tovarišica predsednica! Današnja seja je bila razširjena z dodatno točko dnevnega reda, s katero smo razreševali problem, ki je nastal v zvezi z gospodarskimi gibanji in z našimi obveznostmi do nerazvitih republik. Dokazali smo tudi, da smo razumeli nujnost hitrega reševanja in sprejemanja zakona po hitrem postopku.

Iz ekspozeja Izvršnega sveta smo danes zjutraj, iz uvodnega dela, lahko razbrali, da imajo nekatere skupnosti zaradi nastalih razmer v gospodarstvu izgubo, kajti združujejo sredstva, ki se napajajo iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela. V posebej težki situaciji je Izobraževalna skupnost Socialistične republike Slovenije, ki iz sredstev dohodka temeljnih organizacij pokriva vse potrebe celotnega srednjega, višjega in visokega šolstva.

Naj vam povem, da je bil po včerajšnji skupščini sklic Izvršnega odbora, kjer smo bili seznanjeni, da so sredstva povsem izčrpana in da ni dotoka sredstev, da bi nakazali prepotrebne dvanajstine institucijam, ki jih financiramo. Razumljivo, da smo ob taki situaciji morali pristopiti k najemanju kreditov in v zvezi s tem seveda pristati na obresti. Bojimo pa se, v kolikor bo dinamika dotoka ponovno takšna, kako bo to vplivalo na celotno izvajanje finančnega načrta, ki je bil za leto 1976 tudi skrajno napet. Veste da smo v letu 1975 zniževali stopnjo, da smo končno pristali na manjši realizaciji kot 100 % in da so sredstva rezerve porabljena. Zatorej predlagam, da bi ob podrobnih ugotovitvah hitro in konkretno reševali situacije tudi v lastni republiki. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Borovac! Želi še kdo postaviti delegatsko vprašanje? (Ne.)

Zaključujem to točko dnevnega reda.

Obveščam vas, da smo pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela in Družbenopolitičnim zborom. Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vsem delegatom zahvaljujem za udeležbo in sodelovanje v razpravi in zaključujem 33. sejo Zbora občin.

Tovarišice in tovariši delegati! Želim vam prijeten dopust! Prosim, da odidete sedaj na sprejem v avlo v prvem nadstropju, kjer nas drugi zbori, ki so prej končali, že nestrpno čakajo.

(Seja je bila končana ob 14.45.)

34. seja

(29. septembra 1976)

Predsedovala: Mara Žlebnik,
predsednica Zbora občin in

dr. Boris Berce,
podpredsednik Zbora občin

Začetek seje ob 9.

Predsednica Mara Žlebnik: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam 34. sejo Zbora občin Skupščine Socialistične republike Slovenije, ki sem jo sklicala na podlagi 1. odstavka 97. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije.

Z dopisom z dne 14. 9. 1976 in z dne 24. 9. 1976 sem vas obvestila, da razširjam dnevni red še z naslednjimi točkami: s predlogom zakona o spremembi zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976, s predlogom odloka o uporabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije, s poročilom o solidarnosti in aktivnosti pri odstranjevanju posledic potresov v Posočju, z informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976, s stališči in sklepi, s predlogom zakona o izjemnih ukrepih za pospeševanje sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadane potres, in s predlogom zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Z dopisom z dne 20. 9. 1976 pa sem vas obvestila, da zaradi obširnosti dnevnega reda umikam 5. točko, in sicer obvestilo Ustavnega sodišča Socialistične republike Slovenije o nekaterih pojavih in problemih uresničevanja ustavnosti in zakonitosti. To točko bomo vključili na dnevni red 35. seje Zbora občin, ki je sklicana za 20. oktober 1976. Tako torej predlagam za današnji dnevni red:

1. izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije,
2. odobritev zapisnika 33. seje zbora,
3. ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije,
4. poročilo o solidarnosti in aktivnosti pri odstranjevanju posledic potresa v Posočju,
5. informacija o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976, s stališči in sklepi,
6. osnutek zakona o združenem delu,
7. predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji,
8. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah,
9. predlog zakona o državljanstvu Socialistične republike Slovenije,
10. predlog zakona o geodetski službi,
11. predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka,
12. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona,
13. predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona,
14. predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na področjih, ki jih prizadene potres,
15. predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976,
16. predlog zakona o spremembi zakona o osnovah in načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976,
17. predlog odloka o uporabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije,
18. osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980,
19. volitve in imenovanja,
20. predlogi in vprašanja delegatov.

Ali želi morda kdo o predlaganem dnevnem redu razpravljati? (Nihče ne želi razpravljati.) Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim glasuje! (53 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red za današnjo sejo Zbora soglasno sprejet tak, kot sem ga danes predlagala. Tak dnevni red smo vam danes predložili tudi na klop.

Na današnjo sejo so bili poleg predstavnikov Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije povabljeni še: Centralni komite Zveze komunistov Slovenije, Republiška konferenca SZDL Slovenije, Zveza sindikatov Slovenije, Skupnost slovenskih občin in člani delegacije Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, Geodetski zavod Socialistične republike Slovenije, in Ustavno sodišče Socialistične republike Slovenije ter člani delegacije Socialistične republike Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ.

Preden preidemo na obravnavo posameznih točk dnevnega reda, vas obveščam, da bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela na predlog Izvršnega sveta poslušali ekspoze Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije k 3. točki dnevnega reda, in sicer k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije, ki ga bo podal Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Uvodno obrazložitev k 4. točki dnevnega reda, in sicer k poročilu o solidarnosti in aktivnosti pri odstranjevanju posledic potresa v Posočju bo imel Marjan Orožen, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za notranje zadeve. Uvodno obrazložitev k 5. točki dnevnega reda, in sicer k informaciji o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976 bo imel Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze.

Skupno zasedanje bom po dogovoru vodila jaz.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije.

Izvoliti moramo predsednika in dva člana Komisije. Dovolite mi, da kar sama predlagam v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja po abecednem redu občin naslednje delegate: Ivana Motnikarja iz občine Kamnik za predsednika, Sava Volka iz občine Kočevje ter Romana Florjančiča iz občine Koper za člana.

So vsi trije predlagani tovariši navzoči? (Da.)

Ali želi morda o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Kdo je za predlog naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na podlagi glasovanja ugotavljam, da so bili v Komisijo za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja izvoljeni naslednji člani: Ivan Motnikar za predsednika, Savo Vovk in Roman Florjančič za člana.

Komisijo prosim, da se takoj sestane in ugotovi navzočnost delegatov na seji ter verificira pooblastila. Ostale delegate pa prosim, da ostanejo na svojih mestih, ker bo komisija z delom kmalu končala.

(Seja je bila prekinjena za nekaj minut.)

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. Prosim predsednika Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja tovariša Motnikarja, da poda poročilo Zboru. Prosim!

Ivan Motnikar: Poročilo o pregledu pooblastil za 34. sejo Zbora občin, ki je bila sklicana za 29. 9. 1976 ob 9. uri v mali dvorani Skupščine SR Slovenije.

Zbor občin Skupščine SR Slovenije ima 62 delegatskih mest. Komisija za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja Zbora občin je iz predloženih pooblastil in seznama lahko ugotovila, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen delegatov iz občin Ormož in Piran.

Navzoča sta tudi delegata iz mesta Ljubljana in Obalne skupnosti občin.

Ob pregledu dokumentacije je komisija ugotovila, da so vsa obvestila, ki so jih delegati predložili, neoporečna. Zato predlaga, da zbor poročilo sprejme in verificira pooblastila delegatov za današnjo 34. sejo.

Komisija tudi ugotavlja, da je Zbor sklepčen in da lahko pravno veljavno razpravlja in sklepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Motnikar! Prehajamo na razpravo o poročilu, ki ste ga pravkar slišali. Želi kdo besedo? (Nihče.) Kdor je za to, da se sprejme poročilo, naj prosim glasuje! (59 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno potrdil poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter s tem verificiral pooblastila delegatov za 34. sejo Zbora občin.

Ker sem dnevni red današnje seje razširila s predlogom zakona o izjemnih ukrepih za pospeševanje sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres, in s predlogom zakona o dopolnitvah zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976, o katerih pristojna delovna telesa niso zavzela svojih stališč, kajti oba zakona sta bila predložena po hitrem postopku po sejah odborov, predlagam, da izvolimo petčlansko skupino delegatov, ki bo oba predloga zakonov proučila in zboru posredovala svoja mnenja in predloge.

Predlagam, da v to skupino imenujemo Stanka Juršiča, predsednika Odbora za finance, za predsedujočega te skupine ter Ahmeta Kalača, predstavnika Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, Zvoneta Nastrana, delegata iz občine Postojna, Mileno Borovac, delegatko iz občine Ribnica ter Bojka Čertaliča, delegata iz Maribora.

Želi kdo o tem predlogu razpravljati? (Nihče.) Tedaj prosim, da glasujete! Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor v skupino za proučitev omenjenih dveh predlogov zakonov imenoval Stanka Juršiča za predsedujočega ter za člane: Ahmeta Kalača, Zvoneta Nastrana, Mileno Borovac in Bojka Čertaliča.

Člane skupine prosim, da se po skupnem zasedanju sestanejo, da proučijo oba predloga zakonov ter pripravijo poročilo zboru.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 33. seje Zbora.

Osnutek zapisnika ste prejeli z dopisom z dne 14. 9. 1976. Ali predlaga morda kdo k zapisniku 33. seje Zbora kakšno pripombo ali popravek? (Nihče.) Če nihče ne, dajem odobritev zapisnika na glasovanje! Kdor je za to, da se odobri zapisnik 33. seje Zbora občin, naj prosim glasuje! (60 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor soglasno odobril zapisnik 33. seje Zbora občin.

Sedaj prosim delegate, da gredo v veliko dvorano v prvem nadstropju, kjer bomo na skupnem zasedanju z Zborom združenega dela poslušali ekspoze Izvršnega sveta k 3. točki dnevnega reda in uvodni obrazložitvi k 4. in 5. točki dnevnega reda. Po skupnem zasedanju bomo nadaljevali sejo našega zbora v tej dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 11.)

Predsednica Mara Žlebnik: Predlagam, da nadaljujemo sejo našega zbora.

Obveščam vas, da sta prispela tudi delegata iz občin Ormož in Piran in da sta predložila pooblastila.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije.

Oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Zdravka Praznika, direktorja Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo slišali na skupnem zasedanju. H gradivu za to točko dnevnega reda ste prejeli oceno izvajanja resolucije, ki je bila objavljena v Poročevalcu št. 20, dopolnitve Zavoda Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje k oceni izvajanja resolucije, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 21. 9. 1976, ter predlog nalog in stališč Izvršnega sveta o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v prvih 8 mesecih leta 1976, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 24. 9. 1976.

Vsa omenjena gradiva sta obravnavala Odbor za finance in Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, ki sta predložila skupno poročilo. Želita poročevalca obeh odborov skupno poročilo še ustno dopolniti? (Ne.)

Danes na klop ste prejeli še stališča Družbenopolitičnega zbora, ki je oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije obravnaval v smislu 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije na seji dne 27. 9. 1976.

Predlagam, da izvolimo skupino delegatov, ki bo spremljala razpravo delegatov na zboru in proučila predloge in mnenja ter morebiti predlagala dopolnitev predloga nalog in stališč Izvršnega sveta.

V to skupino predlagam Karla Sukiča, člana Odbora za družbenoekonomske odnose, za predsedujočega, Stanka Juršiča, predsednika Odbora za finance ter Jurija Šumečnika, delegata občine Slovenj Gradec, za člana.

Ali želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Prosim, da o predlogu glasujete! Kdor je za, naj prosim glasuje! (55 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno izvolil v skupino za predsedujočega Karla Sukiča, za člana pa Stanka Juršiča in Jurija Šumečnika. Te delegate prosim, da spremljajo razpravo in da se po njej sestanejo ter da zavzamejo stališča do predlogov, ki bodo izraženi v razpravi.

Na podlagi vseh predloženih gradiv pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? K besedi se javlja Stane Polajnar, delegat občine Celje!

Stane Polajnar: Naša delegacija predlaga pripombo k predlogu nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v letu 1976. Nanaša se na I. poglavje »Ugotavljanje in delitev dohodka«, in sicer na prvo alineo, v kateri Izvršni svet omenja, da bo zadolžil vrsto republiških institucij, da pripravijo analitični separat o dohodkovnem položaju in dohodkovnih zvezah, v katere vstopajo posamezne dejavnosti, predvsem tiste, ki so v žarišču pozornosti. Te dejavnosti so elektrogospodarstvo, železniško gospodarstvo, elektroindustrija, bela tehnika itd. Po našem mnenju gre v prvih treh

primerih le za 4 organizacije združenega dela, ki so po stopnji organiziranosti in po kadrovskem potencialu sposobne tovrstne analitične separate pripraviti same. Zato predlagamo, da se namesto elektroindustrije in bele tehnike v te analitične separate vključita tekstilna industrija in celotni kovinsko predelovalni kompleks. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Polajnar! K besedi se je prijavil tovariš Vladimir Logar, podpredsednik Skupščine in predstavnik Družbenopolitičnega zbora!

Vladimir Logar: Tovarišice in tovariši delegati! Družbenopolitični zbor je na svoji seji v ponedeljek obravnaval oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju letošnjega leta in na osnovi razprave tudi sprejel stališča in naloge, ki smo vam jih predložili:

1. V sedanjem trenutku je izredno pomembna realna ocena gospodarskega položaja v republiki, ki je nujen pogoj za sprejem ustreznih in učinkovitih ukrepov, ki bodo prispevali k uresničevanju ciljev in nalog iz resolucije o družbenoekonomski politiki do konca letošnjega leta.

2. Realna ocena družbenoekonomskega položaja je pomembna zlasti glede uveljavljanja novega sistema ugotavljanja rezultatov poslovanja in neto dohodka, ki je bil uveden v začetku letošnjega leta. Statistični, pa tudi drugi podatki za prvih osem mesecev letošnjega leta nama kažejo, da je dala uvedba novega sistema obračunavanja in delitve dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela vrsto pozitivnih rezultatov, ki se predvsem kažejo v večji urejenosti upniško-dolžniških in denarno-blagovnih odnosov. Močno se je izboljšala likvidnost gospodarstva, in zmanjšala investicijska poraba brez kritja. Zato naš zbor podpira nov način obračunavanja dohodka, ki temelji na plačani realizaciji.

Nekateri ukrepi ekonomske politike v novem sistemu obračunavanja dohodka pa so povzročili stanje, ki trenutno ne daje povsem jasne slike odnosov v gospodarstvu. To pa ima lahko negativne posledice glede zavzetosti in naravnanosti subjektivnih sil v gospodarstvu za uresničevanje postavljenih ciljev v letošnjem letu. To je vsekakor v nasprotju z intencijami zakonodajalca ob sprejemu novega sistema.

Zaradi prehoda na nov način obračunavanja celotnega dohodka ob revalorizaciji osnovnih sredstev ter zaradi prepoznega sprejema nekaterih spremljajočih zakonskih in podzakonskih aktov je velik del organizacij v naši republiki pri polletnih obračunih izkazal izgubo. V takšnem položaju je mogoče, da si samoupravni, poslovni in družbenopolitični dejavniki premalo prizadevajo, da bi z analizo notranjih odnosov, s prestrukturiranjem proizvodnje, z racionalizacijo, uvajanjem nove tehnologije in inovacij ter večjo delovno disciplino in storilnostjo poiskali izhod iz nastalega položaja in da iščejo vzrok izgub predvsem v ukrepih ekonomske politike. To jih navaja k temu, da vidijo rešitev predvsem v spremembi predpisov in v ukrepih organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti. Takšno stanje ima lahko zelo negativne posledice za uveljavljanje socialističnih samoupravnih odnosov in pri razvoju učinkovitosti proizvajalnih sil. K dokaj lagodnim odnosom lahko prispeva tudi relativno ugodno finančno stanje na žiro računih, ki pa ni v tolikšni meri posledica boljšega gospodarjenja v tem letu, ampak je predvsem rezultat urejanja

finančnih odnosov med organizacijami združenega dela in večje finančne discipline.

Zaskrbljenost ob rezultatih polletnih obračunov je toliko večja zaradi vpliva, ki ga omenjene izgube lahko imajo na gospodarska gibanja do konca leta, na tok družbene reprodukcije in na razvoj socialnega področja, če bi se ne glede na vzroke v polletju izkazanih izgub izvajali zakonski ukrepi, ki so predvideni za uporabnike družbenih sredstev v takšnih primerih, kot so sanacija, prisilna poravnava in v skrajnem primeru tudi stečaj.

O tem, ko se delegati zbora zavzemajo za nadaljne uveljavljanje načina obračunavanja celotnega dohodka na podlagi plačane realizacije, poudarjajo kot pomembno, da se čimprej sprejmejo vse dopolnitve tega sistema, ki so nujno potrebne za odpravo tistih vplivov, ki izkrivljajo realne odnose na gospodarskem in socialnem področju.

Družbenopolitični zbor podpira rešitve, ki jih v zvezi s tem predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije zveznim organom, pri čemer ostaja težišče prizadevanj vendarle na delavcih v temeljnih organizacijah združenega dela za učinkovito gospodarjenje in uveljavljanje kvalitetnih faktorjev, zlasti družbene produktivnosti dela in novih odnosov v družbeni reprodukciji.

3. V prvih osmih mesecih uresničevanja resolucije ter neposrednih nalog v letu 1976 so bili doseženi pomembni pozitivni premiki na gospodarskem in socialnem področju. Povečala se je splošna stabilnost gospodarstva, ki se kaže v relativno stabilni rasti cen in življenjskih stroškov, čeprav so slednji v veliki meri tudi rezultat restriktivnih administrativnih ukrepov na tem področju. Pojavili so se tudi nekateri drugi kvalitetni premiki pri gospodarjenju, ki se kažejo predvsem v boljšem prilagajanju proizvodnje potrebam trga. Izvoz se je povečal, uvoz pa močno zmanjšal, kar še nadalje izboljšuje razmerja v plačilni bilanci Jugoslavije, čeprav še niso doseženi vsi ustrezni premiki v regionalni strukturi ekonomskih odnosov naše republike s tujino.

Ob vseh teh ugotovitvah pa zaskrbljuje dejstvo, da se ne uresničujejo nekateri temeljni cilji iz resolucije. Predvsem bodo nižje od predvidenih stopenj rasti proizvodnje, produktivnost dela in družbenega dohodka, kar bo seveda nujno imelo posledice tudi pri zadovoljevanju potreb splošne in skupne porabe. Ugotovljena nižja rast investicijskih naložb od v resoluciji predvidene je med drugim tudi izraz upadanja reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva in slabitve realnih možnosti, da bi bile pri nadaljnjem uresničevanju srednjeročnega razvoja izpolnjene nekatere bistvene naloge iz 5-letnega plana razvoja. Ena od najpomembnejših nalog je sprememba strukture gospodarstva v korist prioritetnih dejavnosti, da bi bila s tem dosežena osnova za rast družbenega proizvoda, načrtovanega v srednjeročnem planu naše republike.

Pri ocenjevanju gospodarskih gibanj v prvih osmih mesecih je posebej pomembno vprašanje, kako se uveljavljajo v resoluciji predvideni kvalitetni faktorji kot osnovni pogoj za hitrejši družbenoekonomski razvoj. Dejstvo je namreč, da je produktivnost nizka, da stroški proizvodnje naraščajo hitreje kot cene proizvajalcev, zmanjšuje se tudi reproduktivna sposobnost ter sposobnost investiranja za modernizacijo in prestrukturiranje gospodarstva. To pa so nekateri znaki, ki kažejo, da se še prepočasi uveljavljajo kvalitetni premiki v našem gospodarstvu. Pri proučevanju delitve celotnega dohodka pa je posebno pomembno vprašanje oblikovanja osebnih dohodkov, za katere mora zaradi ugotavljanja stanja še prav posebej veljati njihova povezanost z rezultati dela in poslovanja.

4. Predvidevanja razvoja do konca leta, ki kažejo, da bo proizvodnja porasla le za okoli 2 % in da tudi nekatere druge naloge iz resolucije ne bodo uresničene, zahtevajo pravočasno proučitev odnosov v vseh oblikah potrošnje na vseh ravneh. Predvidena gospodarska gibanja do konca letošnjega leta zahtevajo varčevanje tako na gospodarskem področju kot na področju skupne in splošne porabe. Na takšen odnos do varčevanja s sredstvi oziroma pri oblikovanju celotne družbene potrošnje opozarja dejstvo, da se sredstva za skupno porabo sicer gibljejo v globalu na predvideni ravni, zaradi višje, ekstenzivne stopnje zaposlovanja pa obstaja nevarnost pritiskov na povečanje sredstev za te oblike porabe. Na to opozarja tudi dejstvo, da programi družbenih dejavnosti in njihovo financiranje ob sprejemu resolucije niso bili povsem uskladeni. Slabosti v razmerju med dejavnostjo družbenih služb in njihovem financiranjem izvirajo tudi iz prepočasnega uresničevanja ustavnega koncepta svobodne menjave dela, kar pomeni, da naj bi se prek družbenega dogovarjanja usklajevali interesi, potrebe in možnosti obsega dela in financiranja družbenih dejavnosti.

5. Družbenopolitični zbor podpira predloge ukrepov, ki jih je pripravil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije za uresničevanje resolucije v letošnjem letu, in pri tem opozarja zlasti še na naslednje probleme in naloge:

1. Potrebni so napori za nadaljnje uveljavljanje kvalitetnih dejavnikov v celotnem družbenem razvoju, kot so večja produktivnost dela, kvalitetna proizvodnja ob zmanjševanju proizvodnih stroškov, boljša organizacija dela in boljše izkoriščanje kapacitet, večja uporaba znanstvenih dosežkov in inovacij, boljša kadrovska zasedba in tako dalje. V zvezi s tem naj Izvršni svet SR Slovenije pripravi posebno analizo uresničevanja kvalitetnih faktorjev razvoja in pripravi oziroma dopolni svoje predloge, kako le-te čimbolj učinkovito uresničiti. Takšna analiza bo omogočila tudi družbenopolitičnim organizacijam stalno spremljanje in analiziranje uresničevanja razvojnih programov in aktivnosti pri uresničevanju družbenorazvojnih ciljev.

2. Na področju menjave blaga in storitev s tujino Družbenopolitični zbor podpira začete akcije za pripravo in uresničevanje zakonov in drugih ukrepov, ki naj pospešijo prilagajanje zakonodaje, ukrepov ekonomske politike in odločanja v organizacijah združenega dela na tem področju ustavi in usmeritvam za graditev novega mednarodnega ekonomskega sistema.

3. Zaradi predvidevanj, da do konca letošnjega leta ne bosta ustvarjena planirani družbeni produkt in dohodek zaradi sedanjega stanja likvidnosti, so potrebni ukrepi, da se vse oblike potrošnje na vseh ravneh uskladijo z realnimi možnostmi. To zahteva organizirano varčevanje na vseh področjih. Na ta način je možno doseči, da bodo ustvarjena predvidena sredstva za razširjeno reprodukcijo, modernizacijo ter za načrtno uveljavljanje še drugih kvalitetnih dejavnikov našega razvoja.

To so stališča in predlogi Družbenopolitičnega zbora, katera vam predlagamo v razpravo in sprejem.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Logar! Besedo ima Karel Sukič, predstavnik odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj!

Karel Sukič: Tovarišice in tovariši! Odbor za finance in Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora občin sta na svoji zadnji seji temeljito

obravnavala poročilo o gospodarskih gibanjih v letošnjem letu in oceno ter stališča Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Poročilo k oceni o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki, ki sta ga omenjena odbora pripravila, smo delegati sprejeli. Želim poudariti, da smo v letošnjem letu, četudi je bilo težavno in bo naporno vse do konca, delovni ljudje v Sloveniji dosegli pomembne rezultate v družbenoekonomskem in socialističnem samoupravnem razvoju. Poročila, pripravljena za današnjo sejo Skupščine, to nedvomno potrjujejo. Mimo teh rezultatov ne moremo, ne smemo jih spregledati, kajti v njih in na osnovi njih moramo graditi optimizem in samozaupanje, ki nam bo pri uresničevanju ciljev ter nalog do konca leta in v naslednjih obdobjih še kako potrebno.

Zaustavil pa se bom nekaj več ob vprašanjih produktivnosti, zaposlovanja, nagrajevanja, investicijske dejavnosti in razvoja v manj razvitih območjih.

Vemo, da na produktivnost vpliva cela vrsta različnih dejavnikov. Padanje, stagnacija ali prepočasna rast produktivnosti nedvomno ni le posledica dela pri stroju, na polju ali kjerkoli že. Toda je tudi to. Zato menim, da bi v stališča o tem, kaj nam je storiti, da bi se čimbolj približali v resoluciji zapisanim ciljem glede rasti produktivnosti, morali zapisati, da moremo več in bolje delati vsi in vsepovsod. Priprava dela, organiziranje dela, modernizacija delovnih in tehnoloških postopkov, zapravljanje delovnega časa v neproduktivne namene, pa naj bo to na odvečnih, slabo pripravljenih sestankih, pri čakanju v čakalnicah v zdravstvenih ustanovah ali pa pri okencih kakršnihkoli uradov, ki žal praviloma uradujejo le takrat, ko bi delovni ljudje morali ustvarjati na svojih delovnih mestih, pa še marsikaj drugega botruje gibanju produktivnosti, kakršnemu smo priča že drugo leto zapored.

Osebna, kolektivna in družbena produktivnost, kakršno resnici na ljubo v največji meri ustvarjamo sami, zasluži posebno proučitev. Ocena govori o tem. Žal pa je tudi res, da smo spet povečali zaposlenost na neproduktivnih delovnih mestih, tako v gospodarstvu kot na področjih skupne in splošne porabe. Težko bi verjel, da so ti trendi izven moči našega vplivanja. So pa še področja dela, tudi skupne in splošne porabe, kjer imamo premalo zaposlenih ljudi. Toda analiza bo verjetno pokazala, da smo recimo v izobraževalni sferi, kjer nam primanjkuje učiteljev od srednje šole do univerze, bolj zaposlovali administratorje. V zdravstvu je verjetno več novih delavcev dobilo mesto v pisarnah kot v ambulantah. Podobno je bilo odprtih več novih delovnih mest v gospodarstvu v administrativnih oddelkih kot v razvojnih oddelkih in v neposredni proizvodnji.

V tem času poteka dogovarjanje o sistemizaciji delovnih mest v občinskih upravah. To področje je siromašno s kadri. Pomanjkanja sposobnih strokovnih kadrov ni moč rešiti samo s kvantiteto novih zaposlitev. Prav gotovo se ne bi bilo odveč ob dogovarjanju o sistemizaciji dogovoriti o modernizaciji poslovanja, predvsem pa postaviti ustrezne ljudi na delovna mesta, ki jim gredo po njihovi sposobnosti.

Tako si mimogrede povedano menjavo dela v družbenih dejavnostih marsikje predstavljamo le kot kopičenje administrativnega osebja. Temeljne izobraževalne skupnosti imajo za takšno ravnanje v občini neredko podporo v že preveč razvejanem aparatu nekaterih republiških interesnih skupnosti.

Že nekaj let bijemo plat zvona zaradi pomanjkanja učiteljev. Kot družba smo se tega problema lotili odgovorno, s kadrovsko in ustrezno štipendijsko politiko, z izgradnjo študentskih in dijaških domov in tako dalje. Toda kaj se

dogaja. Vsako leto se nam toliko in toliko prosvetnih delavcev, recimo učiteljev, preseli za bančna okenca, v administrativni aparat državnih organov, samoupravnih interesnih skupnosti in drugam. Preostane nam torej, da za te spet odmerimo potrebna sredstva za njihovo prekvalifikacijo. Ne vem za vse razloge, prepričan pa sem, da glavni ni v želji po zamenjavi odgovornega izobraževalno-vzgojnega dela za bolj lagodno uradniško življenje. Dokler bo učitelj na, svojim sposobnostim in znanju neustreznem delovnem mestu v katerikoli pisarni bolje nagrajevan kot za odgovorno delo v vzgojno-izobraževalnem procesu, bo motiviran za beg iz šole. Še več razlogov je. Spoznati jih moramo in odpravljati. Družbeno in dolgoročno gledano se nam bo takšna pot bolj izplačala.

Iz ocen o izvajanju resolucije se vsiljuje samo po sebi vprašanje, kakšna je povezanost sedanjega sistema nagrajevanja z dinamiko produktivnosti. Sedanji samoupravni sporazumi pomenijo korak naprej, toda s tem, ko so se ustavili v branžnih okvirih, in ob nespornem pomanjkanju pripravljenosti nas vseh, da bi nagrajevali po delovnih rezultatih, nismo priča le uravnilovskim težnjam, ampak absurdom, ki razvrednotijo resnične delovne rezultate in ustvarjalnost pa zato tudi ne motivirajo k prizadevanju za večje in kvalitetnejše delovne dosežke.

Prepoceni bi plačali naša ravnanja v okoljih, kjer se s takšnimi pojavi srečujemo in jih soustvarjamo, če bi pristali le na kritiko sedanjega samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Ta sistem ni popoln. Vendar ga zato ni potrebno spremeniti v celoti, kar pa ne pomeni, da moramo vedno čakati, da pride leto naokoli, da bi se šele tedaj lotili odpravljanja slabosti, ali pa da se moramo po dveh letih začeti pogovarjati o tem, ali bomo sankcije iz teh sporazumov sploh izvajali. Nikakršni samoupravni sporazumi ne bodo rešili problemov brez doslednega nagrajevanja po rezultatih dela.

Predvidevanja glede zaposlenosti se ne uresničujejo, kar je delno tudi razumljivo, saj drugi kvalitetni ekonomski kazalci ne rastejo, kot smo pričakovali. Zaposlovalna problematika je najaktualnejša v manj razvitih območjih. Raste število nezaposlenih, zdomci se vračajo. O zaposlovanju imamo stališča in resolucije. Toda manjka nam novih delovnih mest. Žal gospodarstvo v manj razvitih območjih ni v boljšem položaju, kot je nasploh, zato tudi samo ne odpira novih možnosti za zaposlovanje. Verjetno ni potrebno poudarjati, da se taki, pa tudi drugačni problemi, v manj razvitih območjih kažejo še v ostrejši obliki.

Investicijska dejavnost lahko vpliva na reševanje tega problema v manj razvitih območjih, toda gospodarska struktura v manj razvitih območjih je omejena s pomanjkanjem kadrov in s premajhno razvojno-investicijsko dejavnostjo. Morda bi lahko dodali vzrokom za to, da ne dosegamo predvidene investicijske dejavnosti, splošno pomanjkanje razvojnih programov, ne samo v manj razvitih območjih, pač pa tudi v Sloveniji. V mnogih primerih, ko so programi, jih pa zaradi lokalističnih, podjetniških in drugih interesov ni mogoče prenesti v okolja, kjer so resnične komparativne prednosti za njihovo uresničevanje.

Tovarišice in tovariši! Danes bomo sprejeli stališča in ukrepe, ki jih predlaga Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Če bo odgovornost za njihovo uresničevanje ostala le na Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, ne pa na vseh

samoupravnih, družbenih in družbenopolitičnih nosilcih družbenega razvoja, potem rezultatov ne bo. Do rezultatov se pride samo z delom.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Sukič! Mislim, da se je javil tovariš Janez Šilc, delegat občine Ljubljana-Bežigrad. Razpravljal bo v imenu vseh petih ljubljanskih občin.

Janez Šilc: V imenu skupine delegatov vseh petih ljubljanskih občin in koordinacijske skupine posredujem naslednje stališče k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije.

Iz ocene izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije je razvidno, da se organizacije združenega dela s področja gospodarstva prilagajajo zahtevam glede zaposlovanja tudi z racionalnejšo politiko zaposlovanja. Stopnja zaposlovanja v neposredni proizvodnji upada, v družbenih dejavnostih in v skupnih službah ter v administraciji v gospodarstvu pa zaposlenost še nadalje narašča. Člani skupin delegatov menijo, da je treba resolucijo izvajati, zato naj Izvršni svet sprejme take ukrepe, ki bodo zagotavljali izvajanje resolucije. Če organizacije združenega dela z gospodarskega področja upoštevajo dogovorjeno stopnjo rasti zaposlovanja, morajo to upoštevati tudi organizacije združenega dela s področja družbenih dejavnosti. Zato naj Izvršni svet ugotovi, katere organizacije združenega dela so prekoračile dogovorjeno stopnjo zaposlovanja in zakaj. Ugotovitve pa naj bodo pri naslednji oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije tudi navedene. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Šilc! Razpravljal bo Božo Tuš, delegat občine Lenart!

Božo Tuš: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V občini Lenart smo temeljito razpravljali o izvajanju republiške resolucije v prvih osmih mesecih tega leta, in to v povezavi z izvajanjem resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju občine Lenart.

Izhajamo iz gradiva, ki ga je pred sejo Skupščine pripravil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, in ugotavljamo, da so dane dokaj konkretne ocene dosedanjih in nadaljnjih gibanj in odstopanj od začrtane resolucije, da pa niso nakazani ukrepi, ki bi jih bilo potrebno sprejeti, da bi se dosegla večja skladnost pri razvoju in rasti posameznih kategorij, področij in območij, čeprav sicer na nižji ravni, kot je z resolucijo predvideno.

Dejstvo je namreč, da ob nižji gospodarski rasti prihaja tudi do nekaterih neskladnosti v razvojnih gibanjih. Predvsem bi opozoril na ugotovitve, ki delno izhajajo tudi iz predloženega materiala, in sicer da se manjša gospodarska aktivnost in počasnejša gospodarska rast močneje kažeta v manj razvitih območjih kot v celotni družbenoekonomski aktivnosti republike.

Najbolj očitno je to odstopanje pri stopnji rasti zaposlenosti, ki se v celotni republiki giblje skladno z resolucijo, medtem ko v manj razvitih območjih bistveno odstopa.

V materialu omenja, da se interes organizacij združenega dela za odpiranje novih delovnih mest v teh območjih nadaljuje, vendar izhaja takšna ocena zgolj iz porabe sredstev za beneficirane obrestne mere v prvem polletju. Na podlagi poznavanja dejstev pa je možno presoditi, da je šlo pri porabi teh

sredstev v glavnem za projekte, ki so bili delno izvedeni oziroma vsaj pripravljeni v prejšnjih letih. Interes organizacij združenega dela za nove investicije, ki so načrtovane z letnimi resolucijami v manj razvitih območjih, pa občutno pojema, tako da večina teh naložb v tem letu ne bo realiziranih niti ne bodo pripravljeni dokončni investicijski programi, ki bi omogočili investicije v prihodnjem letu. Tako lahko ocenimo, da bo dosedanji zastoj v gospodarski aktivnosti vplival dolgoročneje na manjšo možnost uresničevanja pospešenega razvoja manj razvitih območij in obmejnih območij, zlasti pa na zaposlovanje nove delovne sile ter seveda na počasnejšo rast družbenega proizvoda.

Nakazana odstopanja od uresničevanja skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji imajo prav gotovo vzročno zvezo s splošnim gospodarskim stanjem in aktivnostjo ter novim načinom obračunavanja in ugotavljanja celotnega dohodka ter zavarovanja plačil, hkrati pa tudi s prehodom na spremenjen sistem spodbujanja investicijskih vlaganj v manj razvitih območjih. Dejavniki, ki so po zakonu in družbenem dogovoru v resoluciji zavezani, da se vključijo v skladnejši regionalni razvoj, to je večje organizacije združenega dela, poslovne banke, pa tudi Gospodarska zbornica, niso storili, kar bi bilo potrebno, da bi se novi instrumenti začeli uveljavljati.

Kolikor se to stanje ne bo v naslednjih mesecih bistveno spremenilo, bo potrebno proučiti tudi možnost sprejema izrednih ukrepov republiške skupščine, ki jih predvidevata zakon in družbeni dogovor.

Ko ugotavljamo zaostajanje pri uresničevanju politike skladnejšega regionalnega razvoja na področju gospodarstva, hkrati zaznavamo tudi, da se ne uresničuje predvideni razvoj gospodarske, zlasti pa negospodarske infrastrukture in da se izredno počasi pripravljajo in sprejemajo instrumenti za zagotavljanje enakomernejšega razvoja družbenih dejavnosti.

Pri pripravi teh instrumentov, zlasti minimalnih standardov, se predlogi iz manj razvitih območij mnogokrat ne obravnavajo dovolj pozorno. Še posebej zaskrbljujoča je neenakomerna obremenitev gospodarstva za financiranje družbenih dejavnosti v letu 1976, saj je znano, da so obremenitve v manj razvitih območjih v glavnem večje, kljub temu, da družbene dejavnosti delujejo v slabših materialnih možnostih. Pri tem moramo ugotoviti, da so manj razvite občine enotno nastopile in opozorile na neskladnosti pri obremenjevanju, vendar niso bile deležne ustrezne podpore. Kolikor ne bodo spremenjeni odnosi pri pripravi minimalnih standardov za solidarnostno financiranje programov ter nekatera, v tej zvezi pripravljena izhodišča za financiranje družbenih dejavnosti v letu 1977, bo tudi v naslednjem letu obremenitev gospodarstva v manj razvitih območjih večja kot v ostali Sloveniji. Če upoštevamo, da so tudi obremenitve, ki jih sprejemajo občine, zaradi pomanjkanja namenskih sredstev za manj razvita območja, večje, vse to še zmanjšuje interes gospodarstva za vlaganja v manj razvitih območjih, zmanjšuje pa tudi reproduktivno sposobnost že obstoječega gospodarstva v teh območjih. Počasnejši gospodarski razvoj pa spet povratno vpliva na slabše možnosti razvoja družbenih dejavnosti in infrastrukture v manj razvitih območjih, zato je, kolikor se bodo takšne tendence nadaljevale, ogroženo izvajanje resolucijskih in s srednjeročnim programom načrtovanih usmeritev, tako na gospodarskem kot na socialnem področju v manj razvitih predelih Slovenije.

Na podlagi navedenih dejstev predlagam, da zbor sprejme stališča o nujnosti izvajanja z resolucijo predvidenih ukrepov glede pospešenega in skladnejšega regionalnega razvoja manj razvitih in obmejnih območij in pozove vse

dejavnike, ki so opredeljeni kot nosilci skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji, to je večje organizacije združenega dela, še posebej v gospodarskih središčih, poslovne banke, Gospodarsko zbornico ter republiške regionalne samoupravne interesne skupnosti, da se z večjo odgovornostjo vključijo v izvajanje sprejete politike in uveljavljanje dogovorjenega sistema spodbujanja gospodarskih vlaganj in enakomernejšega razvoja družbenih dejavnosti tako v letu 1976 kot v celotnem srednjeročnem obdobju. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Tuš! K besedi se je javil Karel Kač, delegat občine Žalec!

Karel Kač: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V analizi izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije je za prvo polletje tudi navedeno, da zaradi neugodnih vremenskih prilik ne bo mogoče v kmetijstvu doseči programirane proizvodnje. Čeprav se stanje v proizvodnji krme nekoliko popravlja, pa vendarle negativni trendi še naprej obstajajo in vplivajo zlasti na stanje v živinoreji. Menimo zato, da mora rizični sklad živinorejske poslovne skupnosti v teh trenutkih, ko gre za ohranitev staleža živine, še bolj pa za pokritje potreb in izvoza v prihodnjih letih, delovati naprej, in to vse dokler se ne doseže uskladitev že močno problematičnih zaščitnih cen.

Drugo je problematika hmelja. Kljub velikim naporom proizvajalcev je suša napravila svoje v teh nasadih. Da bi bila mera polna, se je izpadu 700 ton pridelka zaradi suše priključila še negativna posledica devalvacije nekaterih zahodnih valut, tako da se je planirana proizvodna cena dvignila na 57 din za kilogram, prodajna cena na inozemskem trgu pa je dosežena le v višini 49 dinarjev za kilogram. Seveda pa je treba poudariti, da se izvaža okoli 80 % tega pridelka. Negativna razlika znaša torej okrog 8 dinarjev pri kg ali v Sloveniji blizu 35 milijonov dinarjev. V okviru zvezne grupacije za hmelj, ki vključuje vse proizvajalce in hmeljsko trgovino v Sloveniji in Vojvodini, obstaja rizični sklad, ki zaradi začetnega poslovanja ni sposoben brez dodatnega priliva pokriti večjih izpadov. Tako je fond iskal pri Zveznem izvršnem svetu pomoč v višini okoli 24 milijonov dinarjev. Del teh sredstev je fond prejel, razlika v višini nekaj čez 17 milijonov pa žal kljub obljubam ni rešena. Povedati je treba, da znaša rizičnemu fondu odobren znesek le 7,90 % od planiranega deviznega priliva. Ta odstotek znaša pri izvozu živine in živalskih proizvodov 10,70 %, pri izvozu rib kar 31,73 %, pri izvozu vina 26,90 % in tako dalje.

Naša tehnologija proizvodnje je na evropski, če že ne celo na svetovni ravni. Zaradi stalnega povečevanja proizvodnih stroškov in hiperprodukcije v svetu prihajajo naši hmeljarji redno v takšno situacijo, da ne morejo pokrivati niti proizvodnih stroškov, kaj šele razširjene reprodukcije. Močan rizični fond bi te probleme ob takšnih situacijah gotovo docela obvladal. Vendar bo, dokler hmeljarji ne bodo mogli za te namene združevati večjih sredstev, nujna družbena pomoč.

V imenu proizvajalcev apeliram na vse dejavnike, zlasti na Sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, kateremu je celotna problematika docela znana, da tako kot doslej, za kar mu gre izredna zahvala, tudi v prihodnje pomaga zlasti, da se omenjeni del dodatka na izvoz hmelja letnika 1976 čimprej ugodno reši. Tako bo mogoče ohraniti nasade. Le tako bo

mogoče skladno s srednjeročnim programom doseči razvoj, v Sloveniji pa ohraniti hmelj kot pomemben izvozni pridelek. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kač! K besedi se je prijavila Judita Rakovec, delegatka občine Kranj!

Judita Rakovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976 je obravnavala tudi Skupščina občine Kranj na sejah vseh treh zborov dne 27. 9. in menila, da je treba opozoriti na naslednje:

Zbori ugotavljajo, da rezultati, ki so bili doseženi v prvem polletju, niso v skladu s predvidevanji o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije. Kljub temu, da ocena vsebuje podrobno analizo vseh pomembnejših kazalcev gospodarjenja, niso dane tudi konkretne možnosti in ukrepi, ki bi v trenutni situaciji neposredno učinkovali na izboljšanje trendov osnovnih kazalcev gospodarjenja. Že pri oceni gospodarskih gibanj v prvem trimesečju so bili predloženi nekateri ukrepi za poživitev proizvodnje, vendar pri polletni oceni niso bili analizirani njihovi učinki niti ni bila izdelana podrobnejša analiza vzrokov, ki neposredno pogojujejo sedanjo situacijo.

Zaradi tega naša skupščina meni, da je predvsem nujno analizirati rezultate uredbe Zveznega izvršnega sveta o obračunavanju vrednosti nedovršene proizvodnje določenih proizvodov in storitev in o ugotavljanju terjatev zunanjih dolžnikov, vsebovanih v instrumentih za zavarovanje plačil, ter na osnovi teh pravočasno sprejeti ukrepe, da bo omogočeno temeljnim organizacijam združenega dela izdelati realne devetmesečne obračune.

Skupščina meni, da mobilizacija sredstev tistih samoupravnih interesnih skupnosti, ki so s svojo prispevno stopnjo vezane na gibanje osebnih dohodkov zaposlenih, ob tem, da v tem času ni bila realizirana revalorizacija dohodkov samoupravnih interesnih skupnosti, ni sprejemljiva. Delovanje samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti v veliki meri tudi vpliva na produktivnost in tehnološko disciplino, zato vsako administrativno urejanje teh področij negativno vpliva na rezultate dela.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Rakovčeva! K besedi se javlja tovariš Edvard Pajek, delegat občine Ormož!

Edvard Pajek: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V naši občini smo obravnavali ekonomski položaj organizacij združenega dela. Da bi lažje razumeli, zakaj predlagamo dva praktična ukrepa, bi povedal, da je v naši občini od 13 organizacij združenega dela, ki so predložile periodični obračun, 8 organizacij izkazalo izgubo. Izguba znaša 91,9 % njihovega skupno ustvarjenega dohodka. Te organizacije zaposlujejo 38 % vseh zaposlenih v občini Ormož. Izguba znaša 39 milijonov, celotni dohodek pa je 254, indeks rasti je 121. To smo obravnavali na več forumih in ugotovili, da 64 % vseh izgub odpade na nezavarovane terjatve domačih kupcev za zadnjih 15 dni obračunske dobe, 26 % odpade na stroške, ki se nanašajo na zaloge, in 10 % na povečano amortizacijo.

Podpiramo napore za stabilizacijo. Smo v smislu določil za oba sprejeta zakona in sicer o zavarovanju plačil in o ugotavljanju celotnega dohodka. Pri tem pa predlagamo naslednje pripombe:

Zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela (Uradni list SFRJ 60/75) določa, kaj se šteje za plačano realicazijo in dopušča poravnavo obveznosti iz dolžniško-upniških razmerij v 15-dnevnem roku, ne da bi moral dolžnik plačilo ustrezno zavarovati.

Predlagamo, da se za plačano realizacijo v smislu tega določila štejejo vplačila oziroma primerna zavarovanja plačil tudi za odprt 15-dnevni rok ob zaključku obračunskega obdobja, če je plačilo oziroma zavarovanje opravljeno do 20 dni po izteku roka, za katerega predlagamo periodični obračun oziroma zaključni račun. Na primer: 29. septembra vplačilo, s 1. oktobrom recimo periodični obračun, do 20. oktobra, kar pride, ni izguba.

K 23. členu zakona o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka v temeljnih organizacijah združenega dela, ki določa, da se popravki finančnega rezultata iz prejšnjih obračunskih obdobij knjižijo neposredno v poslovni sklad, smo mnenja, da je odločanje o deležu dohodka neodtujljiva pravica delavcev in da je treba brezpogojno to priznati kot dohodek temeljne organizacije združenega dela v ustreznem obdobju.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Pajek! Besedo ima Milena Borovac, delegatka občine Ribnica!

Milena Borovac: Spoštovana tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Govorim kot delegatka občine Ribnica, hkrati pa želim tudi v imenu Izobraževalne skupnosti Socialistične republike Slovenije prikazati problematiko uresničevanja vzgojno-izobraževalnih dejavnosti oziroma tega programa v letu 1976.

Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je sprejela program dela vzgojno-izobraževalnih dejavnosti na področju usmerjenega izobraževanja v Socialistični republiki Sloveniji za leto 1976 na seji, ki je bila 25. februarja tega leta. Programirane naloge so ovrednotene v skupnem znesku 1 563 400 000. Finančna sredstva v tej višini so dogovorjena z družbenim dogovorom o razporejanju dohodka v letu 1976 (Ur. list SRS št. 6). Za uresničevanje programa plačujejo delavci v organizacijah združenega dela, ki so zavezane za davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, in občani, ki so zavezanci za davek iz osebnega dohodka iz gospodarskih in negospodarskih dejavnosti in se jim ugotavlja dohodek v skladu s sklepom Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije z dne 27. maja 1976, prispevek po stopnji 10,2 % od osnove in na način, ki ga določa zakon.

Izobraževalne skupnosti za usmerjeno izobraževanje bi morale zbrati po predvideni dinamiki mesečno 130 283 000 dinarjev. Dejanski priliv dogovorjenih prispevkov za leto 1976 pa je znašal le 693 794 000 ali 44,4 % od dogovorjenih sredstev za leto 1976 v obdobju januar-avgust. Ne bi vas zadrževala z navajanjem preciznejših podatkov o dinamiki dotoka sredstev v posameznih mesecih tega obdobja. Vendar vsi ti podatki kažejo, da so imele izobraževalne skupnosti večji izpad dohodkov že v prvih mesecih leta 1976, na kar so vplivala slabša gospodarska gibanja od predvidenih za leto 1976. Da bi se skupnostim zagotovil dotok sredstev, predvidenih z družbenim dogovorom, je Skupščina SR Slovenije sprejela 31. marca tega leta spremebo zakona, po

katerem so delavci v temeljnih organizacijah plačevali v aprilu, maju in juniju po eno osmino namesto eno dvajsetino obveznosti, izračunane za preteklo leto.

S to spremembo zakona se je finančni položaj skupnosti nekoliko izboljšal, vendar le do obračuna poslovnega uspeha temeljnih organizacij za prvo polletje 1976. Na novo določena osnova za prispevek usmerjenemu izobraževanju v letošnjem letu je na podlagi polletnega obračuna gospodarstva znatno manjša od one, ki je bila sprva ocenjena ob sprejemanju družbenega dogovora.

Finančni položaj na področju usmerjenega izobraževanja se je zaradi tega poslabšal tako, da Izobraževalna skupnost Slovenije ne more pokrivati svojih minimalnih obveznosti oziroma ne more sproti vračati najetih bančnih premostitvenih kreditov.

Glede na priliv sredstev med letom je Izobraževalna skupnost Slovenije namreč morala poravnati minimalne obveznosti do vzgojno-izobraževalnih organizacij na osnovi pogodb po opravljenem delu. Zato je bila prisiljena najemati premostitveni kredit pri Ljubljanski banki, ki je znašal februarja 15 milijonov 600 000 din, marca 25 milijonov, aprila 30 milijonov, maja 40 milijonov, julija 100 milijonov in avgusta 140 milijonov. Najeti krediti do meseca junija so bili vrnjeni banki iz tekočega priliva sredstev. Kasneje se je priliv zmanjšal, tako da Skupnost ni več sposobna vračati kreditnih sredstev in dolguje Ljubljanski banki že 260 milijonov dinarjev.

Obresti za najete kredite znašajo do danes 2 950 000 din. Kljub najetim premostitvenim kreditom so vzgojno-izobraževalne organizacije prejemale za prve tri mesece leta le 90 % akontacijo iz leta 1975. Če upoštevamo, da predstavljajo osebni dohodki v strukturi razporeditve celotnega dohodka vzgojno-izobraževalnih organizacij kar 85 % in le 15 % v poprečju materialni izdatki, plačila za opravljeno delo ni bilo mogoče še bolj omejevati.

Dovolite mi, da na kratko predočim tudi problematiko zaostajanja osebnih dohodkov. Izobraževalne skupnosti so že ob sprejemanju programov za to leto, predvsem pa ob finančnih kvantifikacijah opozarjale, da bodo osebni dohodki v šolstvu zopet začeli zaostajati za poprečnimi. Analiza gibanja osebnih dohodkov po podatkih Službe družbenega knjigovotstva za prvih 7 mesecev letošnjega leta kaže, da so se razlike občutno povečale.

Medtem ko so se poprečni mesečni osebni dohodki skupaj v gospodarstvu in družbenih dejavnostih povečali v prvih 7 mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lanskega leta za 20 %, so se v osnovnem šolstvu za 14 %, v srednjem za 19 % in visokem šolstvu za 15 %. Podatki na pogojno nekvalificiranega delavca za enako obdobje pa kažejo, da so v osnovnem šolstvu lani dosegli 86 % od osebnih dohodkov v gospodarstvu, letos pa le 81 %, v srednjih šolah lani 88 %, letos 87 % in v visokem šolstvu lani 90 %, letos 87 %.

O težki finančni situaciji na področju usmerjenega izobraževanja so bili obveščeni Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in vse družbenopolitične organizacije v republiki. Republiški sekretariat za finance je ponovno pripravil tudi predlog zakona o spremembi zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti, o čemer bomo odločali pri 16. točki današnjega dnevnega reda.

Po predlogu za spremembo zakona bi od 1. julija do 31. decembra tekočega leta mesečne akontacije prispevkov obračunavali na podlagi prispevne osnove, ugotovljene za preteklo leto. Po tej prispevni osnovi in doslej veljavni

stopnji bi izobraževalne skupnosti sicer združevale mesečno nekaj več sredstev, še vedno pa bi bilo do konca leta zbranih le 1 407 440 000 din, kar je 89,7 % realizacija dogovorjenih sredstev za izvajanje programa. Iz navedenih podatkov lahko vidite, da je močan odmik od predvidevanj in dogovarjanja. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovarišica Borovčeva! Besedo ima tovariš Stojan Makovec, član naše delegacije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ!

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Strinjam se s prizadevanji Izvršnega sveta pri ocenjevanju gospodarskih gibanj v prvem polletju.

Veliko je govora o produktivnosti dela in vsi vemo, kaj izhaja iz produktivnosti dela. Celotni sistem gospodarstva je odvisen od tega, kakšna bo raven produktivnosti. Ko smo sprejemali srednjeročni plan razvoja Slovenije in Jugoslavije, smo ugotavljali, da je produktivnost dela zelo nizka in da je tudi v prvem polletju 1976 produktivnost še padla. Nismo pa dognali, zakaj. Iz prakse bi omenil, da ni samo tisti delavec, ki dela pri stroju ali na polju ali v gradbeništvu, kriv, da je produktivnost nizka. Menim, da je predvsem kriva organizacija dela. Če strokovnjaka, ki je zadolžen za organizacijo, ni na delovnem mestu, je jasno, da tudi delavec ne bo delal.

Delavci se mnogokrat srečujejo s težavami. V enem ali drugem kolektivu je preveč režijskih stroškov in preveč sestankovanja med delovnim časom. Mnoge zadeve pa bi se lahko uredile izven delovnega časa.

Menim, da bi morali raziskati vzroke in napraviti analizo o tem, zakaj je produktivnost tako nizka, kajti vemo, da ne bomo dosegli tudi vseh drugih ciljev, če ne bomo uresničili programirane stopnje produktivnosti.

Delegat iz Žalca je omenil vprašanje živinoreje, ki je omenjeno tudi v gradivu. Živinoreja je razvita na področjih, ki so relativno hribovita. V lanskem letu smo ugotavljali, da imamo visok stalež, smo pa že takrat opozarjali, da to verjetno ni realno. Danes ugotavljamo, da moramo meso uvažati. Menim, da to ni prav, ker imamo pogoje doma. Ne bi hotel tu omenjati sedaj enega ali drugega sektorja. V preteklih dneh sem bil v več obratih, ki se ukvarjajo s prirejo pitancev in krav mlekaric. Živinorejski obrati, ki se ukvarjajo s pitanci, poslujejo na meji rentabilnosti ali pa pod njo. Družbeni obrat, če gre v pasivo, ne more naprej. Te probleme rešujemo s premijami. Ampak premija ni sistemska rešitev. Moramo pa doseči sistemsko rešitev. V obratih, kjer se ukvarjajo z rejo pitancev, imajo delavci pod 2000 din osebnih prejemkov. Vprašati se moramo, kako pa ti živijo. Če ne bomo teh ljudi stimulirali, bo proizvodnja v tej panogi padla. Prav na tem področju menim, da bomo morali resno ukrepati. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Besedo ima Franc Dejak, delegat občine Ljubljana-Šiška!

Franc Dejak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delavci v združenem delu in vsi drugi dejavniki v občini Ljubljana-Šiška so se lani aktivno vključili v splošna prizadevanja za gospodarsko stabilizacijo. Na podlagi vsestranske analize in zaključnih računov za leto 1975 smo ugotovili, da je bila ta naša akcija uspešna in da smo dosegli sorazmerno dobre re-

zultate. Že lani, še posebej pa letos, smo se posebej angažirali na področju samoupravnega planiranja kot bistveni sestavini samoupravnih socialističnih družbenoekonomskih odnosov. Ob sprejemanju teh planov smo hkrati tudi dopolnili naše akcijske in stabilizacijske načrte in ukrepe za njihovo uresničevanje. Ob sprejemanju planov smo tudi opozarjali na nove sistemske ukrepe, kot sta zakon o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev in zakon o ugotavljanju celotnega dohodka. Vendar ugotavljamo, da so subjekti planiranja v občini vse premalo upoštevali ta priporočila delegatske skupščine, delno tudi zato, ker je bila metodologija planiranja premalo naravnana k prej omenjenim sistemskim ukrepom.

Analizo letošnjih polletnih rezultatov naše občine smo vsestransko obravnavali v organizacijah združenega dela in sprejeli oziroma dopolnili ukrepe za hitrejše premagovanje spremljajočih negativnih gibanj. Skupščina občine sicer ocenjuje, da so bili v prvem polletju letošnjega leta doseženi glede na širšo družbenopolitično skupnost relativno boljši rezultati, saj na primer produktivnost dela v gospodarstvu občine ni nižja kot lani v istem obdobju glede na fakturirano realizacijo. Tudi doseženi dohodek je višji kot v Socialistični republiki Sloveniji, razdeljeni dohodek pa je kar za 8,6 indeksnih točk nižji kot v Socialistični republiki Sloveniji.

Analize in sprejeti ukrepi v organizacijah združenega dela v okviru občine in tudi ukrepi širše družbenopolitične skupnosti zagotavljajo, da bodo v gospodarstvu Šiške od 179 temeljnih organizacij združenega dela ali delovnih organizacij v vsem letu 1976 poslovale z izgubo največ tri temeljne organizacije. Vse ostale od 42, ki so poslovale z izgubo v prvem polletju, pa pričakujejo pozitivne rezultate, tudi če ne bo štela 15-dnevna fakturirana realizacija v celotni dohodek.

Skupščina občine v celoti podpira stališča in ukrepe Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ki so bili predloženi, kakor tudi današnji ekspoze, pri tem pa posebej poudarja:

1. Nadaljevanje trenda povečanja denarne mase s takim tempom, kot je bil dosežen v prvih letošnjih mesecih, ne more prispevati k povečanju produktivnosti dela oziroma neposredno pospešuje razdeljevanje dohodka mimo rezultatov dela, hkrati pa pospešuje razvrednotenje rezultatov dela, do katerega bi prišlo, kakor hitro bi bili razrahljani administrativni ukrepi na področju cen. V današnjem ekspozeju je bilo to bolje ocenjeno kot v prvotnih gradivih.

2. Nadaljevanje restrikcij pri uvozu reprodukcijskega materiala, ki ga kvalitetnega ni dovolj ali ga sploh ni na domačem trgu, neposredno onemogoča doseganje še boljših izvoznih rezultatov, pa tudi neposredno spodbuja pritiske za uvoz tiste investicijske opreme, ki bi jo lahko izdelala domača industrija. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Dejak! Še želi kdo razpravljati? Prosim, tovariš Filip Beškovnik, delegat občine Slovenske Konjice!

Filip Beškovnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Strinjamo se s prizadevanji, ki so bila nakazana v gradivu v zvezi z izvajanjem resolucije in v današnjem ekspozeju. Vendar pa menim, da bi bilo potrebno zaradi prikazovanja dohodka v posameznih obračunskih obdobjih reševati v prihodnje tudi naslednje probleme:

Zaradi izvoza nastaja dvakrat prikazana izguba: zaradi plačil direktno pri delovni organizaciji, ki izvaža, in pri posredniku, prek katerega delovna organizacija izvaža.

Najbrž bi bilo prav, da bi se v plačano realizacijo vštel znesek že takrat, ko delovna organizacija pripravi vso dokumentacijo oziroma predloži vso dokumentacijo banki za regres, ne pa da se čaka, kdaj bo to izpolnjeno in plačano in šele nato šteje v plačano realizacijo.

Ne le jaz, temveč mnogi v Sloveniji se mnogokrat ne strinjamo s pavšalnimi ocenami porasta režije v družbenih službah. Najbrž bi morali tisti, ki s temi podatki razpolagajo, povedati, v katerih strukturah, v katerih vrstah šol, kje je tista režija, ki nastaja. Naj povem, da prihaja v obdobju, ko v občinskih upravnih organih na novo sprejemajo sistemizacijo delovnih mest, v 9 občinah s približno enakim številom prebivalstva do takih razlik, da je v oddelkih za narodno obrambo sistemiziranih 6 do 10 delovnih mest. Tisti, ki jih imajo 10, sicer pravijo, da v oddelku ne rabijo več delovnih mest, drugi pa bi vsi radi prišli do deset. Kaj je realno? Ali šest ljudi opravlja delo za deset, torej imajo veliko preveč dela, ali pa ga imajo oni drugi premalo.

Najbrž manjka tega, da bi ovrednotili delo oziroma ocenili, koliko ljudi lahko opravi neko določeno delo. Najbrž se taka neplanska režija zelo bohoti tudi v skupnih službah delovnih organizacij. Potem pa enostransko prikazujemo stanje v družbenih službah.

Danes je bilo v ekspozeju rečeno, da naj bi Izobraževalna skupnost, Raziskovalna skupnost in še nekatere druge s krediti pod posebnimi pogoji pokrile izpad sredstev za tekoče leto in naj bi se stopnja ne spremenila. Morda je tako prav. Ne razpolagam s podatki, vendar menim, da če bo morala Izobraževalna skupnost pokriti skoraj petino sredstev s kreditom, bomo morali v naslednjem letu izredno povečati stopnjo za šolstvo.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Beškovnik! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.)

Vprašujem predstavnika Zavoda za družbeno planiranje, če želi besedo! (Ne želi.)

Zaključujem razpravo in prosim člane skupine, ki smo jo prej imenovali, da se sestanejo in proučijo razpravo ter eventualno predložijo zboru predloge za spremembe in dopolnitve stališč.

Prekinjam to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na poročilo o solidarnosti in aktivnosti pri odstranjevanju posledic potresov v Posočju.

Poročilo je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Vinka Gobca, vodjo Republiškega operativnega štaba za civilno zaščito Socialistične republike Slovenije.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo slišali na skupnem zasedanju. Poročilo in dopolnitev tega poročila ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 25. 9. 1976.

Obveščam vas, da je delegat občine Idrija tovariš Franc Sever že predložil pismeno razpravo.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? K besedi se je javil tovariš Anton Ladava, delegat občine Tolmin!

Anton Ladava: Tovarišice in tovariši delegati! Prepričan sem, da so občani iz dnevnih informacijskih sredstev, ki spremljajo dogajanje in potek akcije v Posočju, dobro informirani tako o situaciji kot o ukrepih, ki so bili sprejeti v Posočju, zlasti po 15. septembru. Povedati je treba, da smo zaradi novih močnih potresnih sunkov v septembru morali v celoti spremeniti koncept obnove oziroma sanacije objektov v Posočju. Do takratnih sunkov smo imeli v celoti prezimitveni načrt in akcija je potekala. Delno tega nismo imeli urejenega le za Kobarid in Breginj, ker je potres 6. maja izredno prizadel ta dva kraja. Zato je bila razumljivo akcija po 15. septembru predvsem usmerjena k temu, da bi v tem kratkem obdobju, zlasti če upoštevamo, da je tu jesen, razrešili osnovne probleme življenja ljudi. Na osnovi tega smo se tako v Medobčinskem odboru kot v občinskih odborih in Republiškem štabu odločili, da takoj pristopimo k izgradnji, kot je bilo že v poročilu navedeno, trajnih stanovanjskih objektov, to je montažnih objektov. Teh bomo morali samo v naši občini zgraditi 444. Pretežno gre za naselja na levem bregu Soče, za Kobarid in Breginjski kot, kot za krajevni skupnosti Srpenica in Žaga, kjer so posebno 6. maja imeli ogromno škodo.

Škode, ki jo je prizadel ta potres, še nimamo ocenjene. To je razumljivo, saj je pri oceni škode 6. maja sodelovalo prek 100 strokovnjakov in so škodo ocenjevali en mesec. Spričo akcije in nalog, ki so pred nami, bi to nalogo težko izvedli. Zaradi tega postopoma pristopamo k oceni škode in soglašamo s predlogom, ki je bil dan uvodoma. Vendar se bo treba po celoviti oceni razmer in stanja ponovno vračati na ukrepe, ki jih bo treba sprejeti za sanacijo v prizadetih krajih. Že po dosedanjih podatkih, ko smo pristopili v glavnem k oceni tistih objektov, ki jih je treba rušiti, to je 3. kategorije, bo samo v naši občini potrebno rušiti okrog 1000 stanovanjskih objektov, v primerjavi s 400 stanovanjskimi objekti, ki so bili določeni za rušenje po potresu maja meseca.

Seveda se v imenu naših občanov zahvaljujem za izredno učinkovito solidarnostno akcijo, v kateri so udeleženi vsi delovni ljudje in občani Slovenije.

Celotna gradbena operativa in proizvajalci montažnih objektov so se z vso vnemo lotili izgradnje montažnih objektov in računamo, da bomo v kolikor ne bi ponovno vplivala višja sila, 10. novembra že dali 300 montažnih objektov občanom. Razumljivo je, da bomo to akcijo potem tudi nadaljevali in da prav ta izredno učinkovita akcija dviga moralo ljudem. Stanje se iz dneva v dan bolj normalizira, kljub temu, da se občani srečujejo s številnimi problemi, na primer kam s kmetijskimi pridelki, zlasti v tistih vaseh, kjer se pretežni del ali večina objektov ruši. Glede na stanje moramo namreč zgraditi 6 novih vasi. To so v glavnem vasi v Breginjskem kotu, precejšen del pa je v dolini, to je na levem bregu Soče, Srpenica in Žaga.

Kot sem že uvodoma rekel, smo do septembra že sanirali 444 objektov in na več kot 1000 objektih je že potekala sanacija. Razumljivo je, da je ta dodatna škoda še bolj prizadela ljudi, ki so del sredstev že vložili. Zaradi tega smo sprejeli nekatere dodatne ukrepe za olajšavo bremen, ki jih imajo ti ljudje. Prepričani smo, da bo načrtna in izredno intenzivna akcija uspela ob razumevanju vseh tistih delovnih organizacij, ki danes sodelujejo v Posočju, kljub številnim težavam, ki bodo nastale.

Ta akcija pa ni pomembna le zaradi odpravljanja posledic potresa. Mislim, da ima izredno široke dimenzije, saj bomo dokazali, da je samoupravna socialistična družba in sistem, ki ga gradimo, sposoben hitro in učinkovito reševati probleme, ki nastajajo ob takih nesrečah. Zlasti je to pomembno tudi za reše-

vanje problematike Slovencev v Beneški Sloveniji, s katerimi se seveda ne ravna tako in so v še težji situaciji.

Zaradi tega smo prepričani, da se bo potrebno ob ocenah, zlasti pa še pri sprejemanju ukrepov za trajno saniranje nekaterih problemov, tako v infrastrukturi kot v družbenih dejavnostih in na področju gospodarstva, še vračati k tem problemom in jih obravnavati, zaradi tega, da bo škoda, ki je tu nastala, čim manj boleča.

Zlasti seveda bo to pomembno za nadaljnjo krepitev gospodarske rasti prostora ob meji, saj je marsikaj odvisno od tega, kako bomo lahko sami ob gospodarski aktivnosti reševali nekatere druge zadeve. Povedati hočem, da bo poleg same škode, ki so jo utrpele nekatere delovne organizacije, prav gotovo v tem letu ali pa tudi v naslednjem letu, dokler ne bodo prizadeti občani rešili svojih problemov, to močno vplivalo na gibanje produktivnosti dela v teh delovnih organizacijah. Razumljivo je, da se delavci v tem trenutku bolj ukvarjajo sami s seboj kot pa s problemi, ki nastajajo v proizvodnji.

Še enkrat se prek vas, tovariši delegati, zahvaljujem vsem delovnim ljudem Slovenije za učinkovito solidarnostno pomoč, ki v tem trenutku prihaja v Posočje! Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima tovariš Stojan Makovec, delegat v Zboru republik in pokrajin Zvezne skupščine.

Stojan Makovec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ob najhujšem sunku sem bil od nekaterih delegatov Zbora republik in pokrajin pooblaščen, da obiščem Breginjski kot, zato lahko rečem, da tisti, ki ni tega doživel, skoraj ne more verjeti, kaj se je tam dogajalo. Breginjski kot je popolnoma zrušen. Prav tako je obupno stanje v vaseh okrog Kobarida. Občani so res sprejeli pomoč zelo pozitivno in so hvaležni, ko občutijo solidarnost slovenskega naroda. Prav je, da smo vsi solidarni, ker smo pomagali že marsikje. Menim pa, da Slovenija sama v tem trenutku verjetno ni zmožna, da bi hitro in učinkovito rešila vse probleme. Če smo bili solidarni za Bosansko krajino, pa za Skopje, bi bilo verjetno tudi prav, da bi nekje razpravljali in ocenili, ali ni potrebna solidarnost celotne jugoslovanske družbe. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Makovec! Želi še kdo besedo? Besedo ima Darko Markočič, delegat občine Nova Gorica!

Darko Markočič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z današnjo razpravo o aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju želimo opozoriti na nekatere probleme, ki jih je povzročil majski in še povečal septembrski potres v naši občini. Potresna škoda je nastala predvsem v obmejnih in hribovitih predelih občine, ki so nerazviti, hkrati pa je potres prizadel socialno najšibkejši del prebivalstva, ki v preteklosti ni mogel obnavljati svojih domov. Poleg škode na stanovanjskih hišah in gospodarskih poslopjih zasebnega sektorja je ugotovljeno veliko poškodb in škode na šolskih zgradbah, otroških vrtcih, kulturnih objektih, trgovskih lokalih in na industrijskih objektih, med katerimi je obrat Šampionka v Vrtojbi neuporaben od maja dalje.

Povečane potresne škode zaradi novega potresa v septembru nismo utegnili popisati. Gradbeni strokovnjaki ocenjujejo na osnovi doseđanjih pregledov, da je v občini Nova Gorica škoda na stanovanjskih objektih ter družbenih objektih v povprečju večja za 25—30 %. Občutno se je povečala škoda na vseh poškodovanih šolskih, vzgojno-varstvenih in kulturnih objektih. Poleg posebne osnovne šole, ki jo je že majski potres toliko poškodoval, da pouk v njej ni mogoč, so sedaj zaprte osnovne šole v Biljah, Dornbergu, Medani, Opatjem selu, Ročinju in Braniku. Učence teh šol vozimo k pouku v sosednje nepoškodovane šole. Zaprta je tudi glasbena šola v Novi Gorici.

Pri odpravljanju škode se krajevne skupnosti in občinski odbori srečujejo z nerešljivim problemom obnove stanovanjskih hiš lastnikov, ki živijo v inozemstvu. Predlagamo, da Sekretariat za urbanizem skupaj z Medobčinskim odborom za odpravo posledic potresa posebej prouči to vprašanje, ker bodo sicer ostale te hiše neobnovljene. V občini vlagajo največje napore v obnovo stanovanjskih zgradb ter šolskih in vzgojno-varstvenih objektov, da bi jih čimprej usposobili za varno bivanje in uporabo. Vse napore usmerjamo v to, da bi občani obnavljali domove tam, kjer sedaj bivajo, ker se zavedamo, kakšnega pomena je ohranjevati prizadeta območja živa, z narodnostnega in obrambnega vidika. Želimo, da bi bila naša meja zrcalo, po katerem bi se urejal položaj tudi za zamejske Slovence. Pri tem se srečujemo s problemom, da so občani kreditno manj sposobni ali celo nesposobni ali pa da težijo k preseljevanju v večja občinska središča. Slednje je pogojeno z dejstvom, da prizadeta območja nimajo urejenih ustreznih prometnih povezav, cest, telefonov niti urejenega okolja, ki bi zagotovilo današnji stopnji razvoja primerne osnovne pogoje za življenje in delo občana na vasi (vodovodi, kanalizacija, trgovine, otroško varstvo in tako dalje). Zato menimo, da je treba k obnovi vasi pristopiti kompleksno ter sočasno z obnovo domov urejati gospodarsko in negospodarsko infrastrukturo. Pomembno je, da občani vidijo perspektivo vasi, v kateri naj bi obnavljali svoj dom. Ob tem težimo, da bi zgradili manjše industrijske obrate v dveh manj razvitih območjih in sicer na Ligu in na Banjščicah, ter sanirali obstoječo gostinsko-turistično dejavnost na Lokvah. Tem nalogam v občini nismo kos brez solidarnostne podpore širše družbenopolitične skupnosti. Predlagamo, da sprejmete vse predloge, ki jih je pripravil v svojem poročilu Medobčinski odbor za odpravo posledic potresa v Posočju, ker bodo omogočili popolno odpravo posledic potresa in ureditev vseh nakazanih problemov. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Markočič! Želi še kdo razpravljati? Prosim. Besedo ima Vinko Gobec vodja Republiškega štaba za civilno zaščito!

Vinko Gobec: Tovarišice in tovariši! Mislim, da je treba danes zlasti poudariti nov pristop, k reševanju problemov v prizadetem območju. V javnosti se pogosto sliši, da smo od maja pa do septembra zelo zavlačevali akcijo, da nismo bili učinkoviti pri organizaciji in tako dalje. Tovariš Ladava je že povedal, in mislim, da je treba to posebej poudariti, da je bilo to objektivno pogojeno. Majski potres je povzročil veliko materialno škodo, pa vendarle je izgledalo, da bodo z dobro organizirano akcijo v krajevnih skupnostih in občini z obnovitvenimi deli in z novimi gradnjami zadeve normalno rešene in da bo prebivalstvo prezimilo v normalnih prostorih. Toda potres 11. in 15.

septembra je vse to postavil na glavo. Zato smo tokrat energično pristopili k postavitvi montažnih stavb, o katerih je že govoril tovariš Ladava. Kajti sedaj res ni več časa, da bi z obnovitvenimi deli na stavbah II. in I. kategorije razrešili problematiko, ki je nastala na tem področju.

Socialistično republiko Slovenijo je v zadnjih dveh letih prizadelo nekaj elementarnih nesreč: Kozjansko, žled v Idriji; Kanižarica, nesreča pri železniškem prometu, avionska nesreča, Posočje in tako dalje. Tako velike katastrofe v kapitalističnih sistemih rušijo njihove ekonomske temelje. Tam je profit glavna gonilna sila, pri nas pa vendarle normalno delamo. Napori celotne družbe za odpravljanje teh posledic so veliki. Namesto da bi hitreje napredovali, moramo nadomeščati tisto, kar smo že imeli, toda brez velike revščine, brez pretresov, ker smo vendarle samoupravno organizirana družba in ker je naš osnovni motiv skrb za človeka.

Mislim, da je treba posebej poudariti, da smo ob takih nesrečah pravzaprav vsi čustveni in emotivni. Za reševanje posledic pa se moramo maksimalno racionalno obnašati, maksimalno organizirati vse sile. V občinskih merilih se je ponovno pokazalo, da se vprašujemo, kdo je odgovoren za to, da bomo programe, ki so zastavljeni tudi izpolnili. Odgovor pa je povsem jasen: ves socialistični sistem in tudi sistem samozaščite in civilne zaščite v naši družbi izhaja iz posameznika, ki se združuje v krajevni skupnosti in združuje delo v temeljni organizaciji združenega dela. Tako tudi organizacija in odgovornost poteka iz teh dveh temeljnih osnov našega samoupravnega socialističnega sistema.

Na potresnem področju je bila izvedena izredno hitra akcija: urejena je bila prehrana prebivalcev, namestitev v prikolice in tako dalje. Velika pozornost je bila posvečena informiranju občanov prek informacijskih biltenov, ki so jih izdajali v Tolminu, v raznih razgovorih na sestankih z občani in pa tudi seveda prek glasil Socialistične republike Slovenije in tudi Jugoslavije. Tako je bila o katastrofi, ki nas je prizadela, širša javnost zelo dobro in sprotno informirana, seveda tudi z določenimi deviacijami, tudi morda s kakšno informacijo, ki je bolj čustvena kot pa dejanska.

Mislim, da je za organiziranost tudi pogoj, da bo gradbena operativa, če bi se vreme poslabšalo, te programe vendarle uresničila. Ekipe sedaj ugotavljajo škodo. Pomembnejše pa je, da ekipe tehnično ugotovijo, ali je stavba primerna za obnovo ali za rušenje. Od tega je odvisen program sanacije in prezimovanja. Mislim, da je to trenutno bistveno. Pomembna pa je seveda tudi ocena škode, ki je po majskih potresih znašala 1540 lilijonov dinarjev. Od ocene je odvisno, kako se bo federacija vključevala v reševanje teh problemov.

Bili bi zelo enostranski, če bi rekli, da smo osamljeni. Na nivoju federacije je Zvezni izvršni svet o tej problematiki razpravljal, o tem je razpravljala Socialistična zveza. Menimo pa, da teh problemov ne gre reševati z ustvarjanjem novih fondov na nivoju federacije, temveč da je te stvari treba reševati z družbenimi dogovori.

Zvezna konferenca Socialistične zveze je dala v javno razpravo družbeni dogovor, kako bi v primerih, ko presega škoda določen znesek družbenega proizvoda, republike oziroma pokrajine to skupaj reševale na nivoju federacije. Mislim pa, da moramo v skladu z našo ustavno koncepcijo odločno odkloniti idejo, da bi na nivoju federacije ustvarjali neke nove fonde za to.

Republike in pokrajine so se vključile v reševanje problemov na tem področju. Od vseh republik in avtonomnih pokrajin, razen od Kosmeta, ima-

mo načelne pristanke o gradnji objektov, pri čemer je vse urejeno, da bo Socialistična republika Hrvatska gradila v višini 20 milijonov dinarjev šolo v Bovcu, da bo Socialistična republika Makedonija gradila štirirazredno šolo v Breginju, kolikor bo stala, in da bo Bosna in Hercegovina v višini 22 milijonov dinarjev gradila pomožno šolo v Novi Gorici. Te stvari so dogovorjene, o drugih se že dogovarjamo. Vendar pa ni nobenega vprašanja, kar zadeva sodelovanje pri tej akciji. Načrtujemo, da bo ta skupni znesek približno 98 milijonov dinarjev. Ali je to v odnosu na škodo veliko ali malo, to je drugo vprašanje. Vendar pa mislim, da je za nas bistveno to, da kažemo enotnost in bratstvo ter skrb za ta najbolj revni del Slovenije.

Nedvomno je, da je naša skupna naloga, da usmerimo prizadevanje v dve smeri. Prva naloga je skrb za ljudi, kasneje pa bomo morali poskrbeti za osnovo gospodarskega razvoja z maksimalnim angažiranjem lastnih sil. Za prvo je poskrbljeno v načrtu prezimovanja. Za osnovo gospodarskega razvoja pa je treba čimprej pripraviti ekonomske programe in potem bo sledila akcija. Banke so zelo hitro reagirale. Ljubljanska banka je zagotovila 10 milijard starih din kreditov. Federacija je zagotovila 250 milijonov dinarjev sredstev za potrošniške kredite iz emisije, ki so bili takoj na razpolago.

Opažamo, da se gospodarske interesne skupnosti v republiškem merilu intenzivneje vključujejo v reševanje teh problemov, zlasti ker predvidevajo za to območje v višini 1467 milijonov dinarjev investicij. To je znatno več, kot je bilo kdajkoli investirano v to področje, to je za Tolmin, Idrijo in Novo Gorico.

Ob tem pa bi bilo v manj razvita in obmejna območja vloženo 517 milijonov dinarjev.

Mislim, da je prav, da se na osnovi izhodišč Socialistične zveze vse prizadete občine: Radovljica, Jesenice, Škofja Loka, Novo mesto in druge, obravnavajo kot enotno potresno področje, pri čemer naj se vendarle oceni, kdo in koliko posledic je sposoben odpraviti z lastnimi silami. Zato je tudi dogovorjeno, da na primer občine Radovljica, Škofja Loka in Jesenice participirajo pri kreditnih sredstvih za stanovanjsko izgradnjo, pri sredstvih bančnih kreditov za gospodarsko sanacijo, ne pa seveda pri solidarnostnih sredstvih. Ta se bodo razdelila med občinami: Tolmin 60 %, Nova Gorica 20 %, in pa Idrija 20 odstotkov.

Obnova Posočja bo trajala dalj časa, da bo lahko življenje na tem področju na novo zaživelo. Bodo pa vsa prizadevanja dokaz, kako v samoupravnem socializmu rešujemo posledice elementarnih katastrof, ker smo enotni, ker smo solidarni in vse kar delamo, delamo zase, za soljudi, za človeka današnjega in jutrišnjega dne. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Gobec! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije sprejema na znanje poročilo o stanju, solidarnostni aktivnosti ter odstranjevanju posledic potresa v Posočju in dopolnitev tega poročila glede na situacijo po potresu dne 11. in 15. septembra 1976. Odobrava dosedanje delo Izvršnega sveta in drugih organov, ki so udeleženi v teh aktivnostih, ter podpira predloge Izvršnega sveta, ki izhajajo iz obeh poročil ter iz poročila, danega, na današnjem skupnem zasedanju Zbora združenega dela in Zbora občin.

Pri nadaljnjih aktivnostih je treba proučiti in upoštevati še vse tiste dodatne sugestije, ki izhajajo iz razprave na današnji seji zbora.

2. Zbor občin Skupčine SR Slovenije poziva vse delovne ljudi in občane, temeljne organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti, da se v največji možni meri vključijo v nadaljnjo solidarnostno aktivnost za čimprejšnjo odstranitev posledic potresa v Posočju.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zbor občin soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976.

Informacijo je skupaj s stališči in sklepi Republiškega komiteja za promet in zveze predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Bruna Koreliča, pomočnika predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze.

Uvodno obrazložitev k tej točki dnevnega reda smo poslušali na skupnem zasedanju. Informacijo ste skupaj s stališči in sklepi Republiškega komiteja za promet in zveze sprejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 24. 9. 1976.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje informacijo o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976 ter podpira stališča in sklepe Republiškega komiteja za promet in zveze.

2. V zvezi s predvideno obravnavo problematike kompleksnega razvoja prometa v SR Sloveniji je potrebno posebno pozornost posvetiti vprašanju varnosti prometa in ukrepom za zagotovitev te varnosti.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (58 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o združenem delu.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v obravnavo Zvezni zbor Skupščine SFR Jugoslavije.

Kot gradivo za to točko ste prejeli: osnutek zakona, ki ste ga prejeli z dopisom z dne 8. 4. 1976, nadalje pripombe in predloge Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve k osnutku zakona, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 23. 9. 1976, ter stališča Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem k osnutku zakona, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 24. 9. 1976.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem, Odbor za finance, Komisija za pravosodje in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila, odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in za družbenopolitični in komunalni sistem pa tudi dodatni poročili. Vsa poročila ste prejeli.

Ker na seji niso navzoči člani Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj in Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem, predvidevamo pa, da boste v razpravi predlagali tudi morebitne spremljevalne predloge k predlogu stališč obeh odborov, predlagam, da izvolimo skupino treh delegatov, ki bo

spremljala razpravo in po razpravi proučila morebitne predloge ter zavzela do njih stališča. Če dovolite, predlagam v to skupino Romana Florjančiča, predsednika Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem za predsedujočega, za člana pa Marka Podobnika, člana Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem ter Judito Rakovec, delegatko iz občine Kranj. Ima kdo drugačen predlog? (Ne.) Kdor je za predlog, naj prosim glasuje! (56 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet in da so v skupino delegatov izvoljeni Roman Florjančič ter Marko Podobnik in Judita Rakovec.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? K besedi se priglaša Roman Florjančič, predsednik odbora za družbenopolitični in komunalni sistem!

Roman Florjančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem je osnutek zakona o združenem delu obravnaval na dveh sejah, in sicer prvič v juniju in drugič v tem mesecu. S tem se je tudi naš odbor vključil v javno razpravo o tem zakonu kot najširšo družbeno akcijo, ki je potekala v vseh sredinah in družbenopolitičnih organizacijah.

Na prvi obravnavi, ki jo je imel Odbor skupaj z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj, je bilo kot bistveno ugotovljeno, da je ta zakon, poleg ustave, najpomembnejši akt, s katerim se ureja sistem socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov. S tem zakonom se razčlenjujejo in natančneje opredeljujejo ustavna načela, ki revolucionarno spreminjajo družbenoekonomske odnose v naši družbeni stvarnosti. Šele z njegovim sprejetjem bo omogočena v družbeni praksi dosledna uveljavitev in konkretizacija tistega dela ustave, ki določa družbenoekonomsko ureditev v naši družbi. V mejah pristojnosti, ki so z ustavo dane federaciji, je ta zakon tudi dovolj konkreten, tako da je uporaben tudi v samoupravni praksi, saj dokaj natančno opredeljuje odnose samoupravnih subjektov in njihovih asociacij, hkrati pa onemogoča negativne vplive in poskuse oviranja hotenja delovnih ljudi pri utrjevanju samoupravnih odnosov.

Posebej bi rad poudaril, da so bile v obeh razpravah v Odboru bistvene rešitve in idejno-politična izhodišča ter načela, ki jih zakon opredeljuje, v celoti sprejeta. Pripombe in predlogi Odbora se nanašajo predvsem na jasnost in enotnost besedila osnutka zakona in ne na družbenopolitična izhodišča, na katerih temelji. Pripombe in predlogi Odbora so razvidni iz poročila Odbora z dne 17. 6. 1976 in jih ne bi na tem mestu ponavljal. Prav tako ne bi razlagal stališč, ki jih je Odbor pripravil skupaj z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj in jih predložil zboru v sprejetje.

Vendar bi želel ob tej priložnosti omeniti nekatera vprašanja, ki so se odpirala na zborih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela ter v krajevnih skupnostih, in so po mnenju občanov ali neposrednih proizvajalcev premalo konkretizirana v zakonu. Med drugim naj omenim, da je to želja po dograditvi zadev v zakonu o združenem delu, kot so na primer vprašanje upokojitve delavcev, pogoji in varstvo pri delu, saj je težišče odgovornosti le na kolektivu, kjer je delavec zaposlen, ne pa na povzročitelju nesreče. Nadaljnje vprašanje je dohodek, ki je rezultat posebnih ugodnosti, vprašanje vračanja vloženih sredstev v drug tozd po 65. členu osnutka zakona, saj obstaja bojazen, da temeljne organizacije namenoma ne bi vračale sredstev pravočasno, ter

vprašanje, ali je primerno, da je disciplinska komisija sestavljena iz delavcev temeljnih organizacij in družbenopolitičnih skupnosti.

Ta vprašanja in še nekatera druga so bila pismeno posredovana ustreznim družbenopolitičnim organom, ki so bili organizatorji razprave o osnutku zakona o združenem delu.

Nadalje bi še enkrat opozoril na nekatere pripombe, ki so bile v razpravi še posebej poudarjene. Tako je bila na primer v Odboru sprejeta pripomba glede opredelitve krajevne skupnosti v zakonu o združenem delu. Iz pregleda pripomb, danih v javni razpravi, je mogoče ugotoviti, da krajevni skupnosti kot sestavnemu delu združenega dela oziroma njeni opredelitvi v tem zakonu v javni razpravi ni bila dana dovolj velika pozornost. Za to je najbrž krivo dejstvo, da javna razprava, ki naj bi se razvijala po krajevnih skupnostih, ni bila najboljše organizirana oziroma je časovno zaostajala za razpravami v organizacijah združenega dela. Na podlagi novega družbenoekonomskega in družbenopolitičnega položaja, ki je bil z ustavo dan krajevni skupnosti, se krajevne skupnosti pri nas razvijajo in vedno bolj postajajo temeljne življenjske skupnosti, v katerih delovni ljudje živijo in uresničujejo skupne interese in potrebe z drugimi delovnimi ljudmi in občani. V skladu s to novo ustavno koncepcijo krajevne skupnosti kot družbenoekonomskega odnosa bi bilo treba krajevno skupnost v zakonu o združenem delu bolj opredeliti, povezati in vključiti v sistem združenega dela in delegatskega razmerja.

Čeprav gre za zvezni zakon, menim, da ne bi bilo napak, če se posamezna določila dopolnijo in vanje vnesejo tudi ustrezni vidiki samoupravnega položaja, vloge in dela delavcev ter drugih delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti. Ob tem se seveda zavedamo, da ta določila ne bi smela biti prepodrobna, tako da bi onemogočila že obstoječe posebnosti v posameznih republikah in pokrajinah, ki so v skladu z enotnimi temelji družbenoekonomskega in političnega sistema v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji.

Zakon o združenem delu bi moral bolj opredeliti povezovanje in sodelovanje delavcev v združenem delu ter delovnih ljudi in občanov krajevne skupnosti pri uresničevanju njihovih skupnih interesov in potreb. Še zlasti bi bilo potrebno, v poglavju o odnosih pri delitvi in razporejanju dohodka, ustrezno upoštevati ustavno določilo o združevanju sredstev za skupne potrebe, ki se uresničujejo v krajevni skupnosti.

Na tem mestu bi rad še enkrat poudaril in s tem opozoril predlagatelja oziroma pripravljalca zakona, da stopnja razvoja samouprave pri krajevni skupnosti v naši republiki in zlasti še vedno nerazčiščena vprašanja financiranja dejavnosti krajevne skupnosti zahtevajo jasnejšo opredelitev položaja krajevnih skupnosti v sistemu združevanja dela in sredstev.

Novo kakovost predstavljajo zlasti natančno opredeljeni samoupravni odnosi, od temeljnih organizacij združenega dela do njihovih asociacij ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti. S tem bodo delovni ljudje in občani dobili vse možnosti za neposreden vpliv na odločitve, tako v svoji temeljni organizaciji in krajevni skupnosti kot tudi v delegatsko oblikovanih skupščinah družbenopolitičnih skupnosti od občine do federacije ter v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti s področja materialne proizvodnje in s področja družbenih dejavnosti. Tako postaja delovni človek in občan dejansko subjekt odločanja v vseh procesih družbene preobrazbe in socialističnega samoupravnega razvoja. V tem vidim poglabljanje plebiscitarno sprejetih ustavnih rešitev, ko smo spodbudili samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovar-

janje o teh vprašanjih kot bistvena elementa enakopravnosti in dejavnika samoupravnega odločanja.

Na koncu bi rad opozoril še na dejstvo, na katerega so delegati v razpravi v Odboru nenehno opozarjali. Iz samega zakona, kot tudi iz nekaterih njegovih določb, jasno izhaja, da bodo številna vprašanja še podrobneje urejena z novimi ali s spremembami in dopolnitvami starih zakonov. Zato je nujno potrebno, da sd takoj pripravijo in pravočasno sprejmejo tudi ti spremljajoči zakoni in drugi predpisi. Pred nami je veliko delo, ki ga bomo oziroma ga bodo družbenopolitične skupnosti morale opraviti, kajti le tako bo omogočena dosledna in takojšnja uveljavitev tega zakona. Vsi družbeni dejavniki, še zlasti pa družbenopolitične organizacije, se morajo zavedati, da je njihova dolžnost, da ukrenejo vse, kar je potrebno za to, da bo akcija za dosledno uveljavitev določb tega zakona in spremljajočih zakonov ter drugih predpisov izpeljana takoj po uveljavitvi.

Novi samoupravni socialistični odnosi, ki jih na podlagi dosedanje samoupravne prakse določa osnutek zakona, omogočajo delavcem celovito samoupravno in politično oblast nad vsemi plodovi njihovega dela. Kako se bodo razvijali družbenoekonomski položaj delavca in celotni družbenoekonomski in politični odnosi med ljudmi v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in skupnostih, pa je predvsem odvisno od politične odločnosti in pripravljenosti subjektivnih sil v teh organizacijah in skupnostih.

V imenu Odbora predlagam Zboru občin, da sprejme stališča, ki smo jih pripravili skupaj z Odborom za družbenoekonomske odnose in razvoj, in jih skupaj s pripombami in predlogi delovnih teles našega zbora in pripombami in predlogi, danimi v današnji razpravi, predloži Zveznemu zboru Skupščine SFR Jugoslavije oziroma posreduje predlagatelju zakona.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Florjančič! Zaradi koordinacije z Zborom združenega dela odrejam 30 minut odmora. Tovariša Grčarja, pa bi prosila, da takoj po odmoru, ker se je že prijavil k razpravi, prevzame besedo.

(Seja je bila prekinjena ob 13. in se je nadaljevala ob 13.35).

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo sejo. K besedi se je priglasil tovariš Slavko Grčar, predstavnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije!

Slavko Grčar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Kot vam je vsekakor znano, smo na konferenci Zveze sindikatov Slovenije 20. septembra letos ocenili potek in strnili rezultate množične javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, dogovorili pa smo se tudi za najnujnejše nadaljnje naloge.

Sklepna ocena in razprava na konferenci je bila toliko tehtnejša, ker smo na njej lahko povzeli tudi ocene s seje Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ta je bila nekaj dni pred konferenco, in rezultate konference Zveze sindikatov, ki so bile v vseh občinah, pa tudi rezultate plenarnih sej republiških odborov vseh sindikatov Slovenije.

Na vseh sindikalnih konferencah, tako v občini kot v republiki so razen sindikalnih delegatov sodelovali tudi predstavniki vodstev drugih družbenopolitičnih organizacij Skupščine in drugih organov.

Na konferenci smo ugotovili, da je javna razprava, po zanimanju delovnih ljudi in po množičnosti, presegla tudi najbolj optimistična pričakovanja. To med drugim dokazujejo podatki, da je v raznih oblikah javne razprave sodelovalo okoli 80 % vseh zaposlenih delavcev, da je bilo zbranih v republiki nad 1200 pripomb in predlogov ter nekaj stotin raznih vprašanj ter da so v večini organizacij združenega dela povezali razpravo, kar je zlasti pomembno, z analiziranjem svojih samoupravnih razmer in z dogovori za ukrepe za spreminjanje teh razmer, to je za odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti.

Javna razprava o osnutku zakona je bila enotna in skupna akcija vseh organiziranih socialističnih sil v republiki pod vodstvom Zveze komunistov. Njen temeljni nosilec in organizator v združenem delu so bile sindikalne organizacije, v krajevnih skupnostih, društvih itd. pa organizacije Socialistične zveze.

Javno razpravo smo vodili ne kot izolirano razpravo o zakonu, kot klasično javno razpravo, temveč kot akcijo za spreminjanje samoupravnih razmer in za napredek samoupravljanja, tesno pa smo jo povezovali tudi z drugimi nalogami, zlasti z uresničevanjem novega sistema samoupravnega planiranja družbenega razvoja, z nalogami v zvezi z novim plačilnim sistemom in drugimi stabilizacijskimi prizadevanji, z nalogami v zvezi z učinkovitejšim reševanjem kadrovskih problemov itd. Na konferenci Zveze sindikatov Slovenije smo lahko brez kakršnihkoli pomislekov ugotovili, da so delavci in drugi delovni ljudje dali množično podporo osnutku zakona o združenem delu. Pripombe in predlogi namreč niso bili usmerjeni v spremembo zasnove zakona, temveč v to, da bi bile posamezne določbe čimbolj popolne in razumljive. V javni razpravi je bilo več kot očitno, da osnutek zakona o združenem delu izraža realna hotenja delavskega razreda in da ga delavci jemljejo kot pripomoček, kot sredstvo in kot usmeritev v bitki za nadaljnjo revolucionarno preobrazbo združenega dela in drugih družbenoekonomskih odnosov. Enaka usmeritev, kot ste obveščeni, je prevladovala tudi v organih te skupščine, ko je v njih tekla razprava o osnutku zakona o združenem delu. Takšna pa je bila usmeritev tudi večine razprav v drugih socialističnih republikah in pokrajinah v Jugoslaviji.

V skupni oceni opravljene javne razprave o osnutku zakona, ki je, vzeta v celoti, zelo pozitivna, je treba kritično ugotoviti tudi mnoge slabosti. Po kakovosti razprav, glede na to, koliko so bile te razprave povezane z analiziranjem samoupravnih razmer in spreminjanjem ugotovljenih pomanjkljivosti, kot tudi glede na množični odziv delavcev in drugih delovnih ljudi, bi lahko razdelili organizacije združenega dela in druge udeležence v javni razpravi nekako v tri večje skupine.

V največjem delu organizacij združenega dela in drugih organizacij, ki so organizirale javno razpravo, je bila ta po vseh vidikih zelo dobro pripravljena, se pravi kot javna razprava sama in kot poglabljanje v lastne razmere ter v načrtovanje akcij za spreminjanje razmer.

V določenem delu organizacij združenega dela in drugih organizacij je bila javna razprava sicer s formalnega vidika dobro opravljena, vendar pa bi glede na globino razprave in glede na poseganje v lastne razmere lahko ocenili, da razprave niso bile na dovolj visoki ravni. V mnogih primerih so to

že popravljali z dodatnimi posegi in ukrepi, v posameznih okoljih pa bodo to še storili.

V manjšem delu, nekaj 100 organizacij združenega dela, pa tudi v delu drugih organizacij lahko ocenimo javno razpravo glede na kakovost kot neustrezno, kot premalo zavzeto, premalo poglobljeno. To je sicer dejanska manjšina, pretežno so to manjši kolektivi, v katerih ponekod tudi zaradi kadrovskih težav navadno zaostajajo v družbenih akcijah, ne samo v tej, temveč tudi v drugih. Med temi organizacijami pa je na žalost tudi nekaj večjih kolektivov, predvsem takih, kjer je tudi sicer samoupravljanje prešibko razvito, delovanje družbenopolitičnih organizacij pa premalo učinkovito. Javna razprava je po množičnosti, marsikje pa tudi vsebinsko zaostajala za združenim delom tudi v nekaterih krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih.

Na konferenci Zveze sindikatov in ob drugih priložnostih so bile seveda ocene o opravljenih javnih razpravah bolj podrobne, analizirane pa so bile tudi okoliščine, v katerih so se razvijale, pa tudi odpori, ki so se tu in tam pojavljali, v zvezi s tem pa tudi primeri, ko so nekateri nosilci tehnokratskih in drugih antisamoupravnih teženj poskusili izkoristiti tudi to priložnost za uveljavitev svojih ciljev. Kakorkoli so te pomanjkljivosti vredne vse pozornosti, je treba za nadaljnjo akcijo storiti, kar je največ mogoče, da bi se njihovi negativni učinki izničili ali pa vsaj bistveno omejili. Kljub vsem pomanjkljivostim se vrednost celotne akcije ne zmanjšuje, saj je bila, vzeta v celoti, zelo uspešna, po nekaterih ocenah tudi najbolj uspešna množična akcija po sprejemu ustave.

Pri ugotavljanju stanja na področju samoupravljanja so bile na teh konferencah sprejete tudi pripombe in predlogi, ki so bili oblikovani na podlagi množice predlogov in pripomb iz javne razprave. Tako se je konferenca Zveze sindikatov Slovenije opredelila tudi do predlogov, ki so pred vami in ki jih je predložil Republiški svet za vprašanje družbene ureditve.

Ti predlogi so nastali po tehtnem premisleku in razmotritvi slehernega predloga, ki je bil dan v javni razpravi. Predlogi so bili oblikovani s skupnimi prizadevanji Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve in Odbora Zveze sindikatov Slovenije za samoupravljanje ter vseh drugih sindikalnih teles, ki so bila oblikovana z namenom, da se pripombe proučijo in da se do njih zavzame določeno stališče. Pri tem je bilo ugotovljeno, da veliko pripomb ne zadeva neposredno zakona o združenem delu, saj v zakonu ni mogoče zajeti vsega, koristile pa bodo pri pripravljanju ustreznih republiških zakonov. Mnoge pripombe pa so tudi take narave, da jih bo treba upoštevati pri urejanju zadev na drugih ravneh, predvsem pri pripravljanju samoupravnih sporazumov, statutov in drugih samoupravnih aktov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela.

Sicer pa so na konferenci Zveze sindikatov Slovenije kot tudi na občinskih konferencah pri ocenah javne razprave prevladovala vsebinska vprašanja uresničevanja samoupravljanja, zlasti še problematike dohodkovnih odnosov, ki je v javni razpravi o zakonu o združenem delu še prav posebej, če lahko rečem, izbila na dan. Navzoča je bila tudi problematika združevanja dela in sredstev, problematika svobodne menjave dela, zlasti problematika delitve po delu, ki postaja vse bolj pomembna v celotnem sistemu dohodkovnih odnosov.

Večina teh vsebinskih vprašanj je bila objavljena v Delavski enotnosti, v znatnem delu pa tudi v Dnevniku, Delu in v drugih dnevnih informativnih sredstvih. Te dni, kot ste lahko videli, Delo objavlja v nadaljevanjih tudi razpravo, ki jo je na tej konferenci imel tovariš Sergej Kraigher in ki jo je konferenca seveda v celoti sprejela kot usmeritev za nadaljnjo aktivnost v naši republiki.

Na podlagi vseh ugotovitev in razprav so bile sprejete tudi usmeritve za nadaljnje naloge. Na tej podlagi so se pričele priprave na vseh ravneh sindikalne organiziranosti, podobno pa bo treba storiti tudi v drugih sredinah. Pripravljajo in sprejemajo se podrobnejši operativni načrti, kajti s tem, da smo razpravo o zakonu o združenem delu v večini končali, se naloge dejansko šele začenjajo. V teh operativnih načrtih zlasti prevladujejo vprašanja, ki so bila v javni razpravi še posebej izpostavljena kot dvorezna ali pa kot izredno pomembna. Tu gre za celoten sklop dohodkovnih odnosov, zlasti v vseh vidikih povezovanja dela in sredstev. Gre za zelo poudarjeno potrebo po veliko bolj odločnih ukrepih na področju uresničevanja sistema delitve po rezultatih dela. Veliko bolj je poudarjena zahteva po opredelitvah tistega dela medsebojnih dohodkovnih odnosov, ki imajo naslov minulo delo. Potem gre za poseben poudarek, da moramo bistveno izpolniti sedanji sistem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja tudi na področju ustvarjanja, razporejanja in delitve dohodka in drugih sredstev. Nadalje je precej nalog pri doslednejšem uveljavljanu svobodne menjave dela, saj smo z uresničevanjem ustave šele pričeli. Tu je izredno veliko nalog pri pripravljanju republiške zakonodaje, ki se navezuje na zakon o združenem delu. in na druge sistemske zakone. Izjemno veliko nalog je pri spreminjanju in dopolnjevanju samoupravne zakonodaje v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v drugih delovnih skupnostih, pa tudi v drugih organizacijah in skupnostih. Izpopolnjevanje te zakonodaje si moramo najbrž zastaviti tako, da skoraj noben samoupravni akt ne bo mogel ostati takšen, kot je bil doslej. Pri tem ne bomo smeli zapostaviti tudi nadaljnjih nalog pri izpopolnjevanju samoupravne organiziranosti združenega dela, čeprav je ob tem seveda treba povedati, da ni v ospredju naše pozornosti organiziranost. Gre za vsebinska vprašanja, za spreminjanje razmerij v dohodkovnih in drugih odnosih. To so samo nekatere od nalog, ki so sedaj v središču pozornosti in ki jih bodo vse sindikalne organizacije imele pred očmi, verjamem pa, da tudi mnoge druge organizacije in skupnosti.

Uspešno opravljene akcije v zvezi z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu so prav gotovo zelo dobra podlaga za aktivnost, ki je sedaj pred nami, in vsi se zavedamo, da bo za uresničevanje zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov na liniji uresničevanja ustave potrebno vložiti veliko organiziranih naporov, izbojevati še mnogo bitk in zagotoviti ustvarjalno in odgovorno obnašanje vseh nas skupaj in vsakega posameznika med nami. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Grčar! Besedo ima tovariš Karel Sukič, poročevalec Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj!

Karel Sukič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Med najpomembnejše dokumente po novi ustavi moramo vsekakor šteti pred-

loženi osnutek zakona o združenem delu. V delovnih telesih tega zbora smo se v javno razpravo vključili že v maju mesecu. V Odboru za družbenoekonomske odnose in razvoj smo največjo pozornost posvetili obsežnim poglavjem o družbenoekonomskem položaju delavcev, to je delovnih ljudi in občanov v temeljnih organizacijah združenega dela, družbenih službah in krajevnih skupnostih, kar je omogočilo, da je bil osnutek obarvan kot sestavni del konkretnih samoupravnih in družbenoekonomskih razprav pri nas.

V razpravi smo izhajali iz dejstva, da ima osnutek zakona izreden pomen za uresničevanje ustave in sklepov X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije o nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih odnosov.

Osnutek zakona konkretizira ustavne določbe ter pomeni bistveni korak naprej pri graditvi celotnega sistema samoupravnega združenega dela in pri urejanju družbenoekonomskega položaja delavcev v združenem delu ter v družbi. Zato smo poudarili, da zakon, na podlagi ustave in 25-letnih izkušenj na področju uveljavljanja in izvajanja socialističnih samoupravnih odnosov v združenem delu, nedvomno predstavlja revolucionarno preobrazbo vsebine samoupravnih družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov ter omogoča delovnim ljudem celovito samoupravno in politično oblast nad vsemi pogoji in plodovi njihovega dela.

Osnutek tega, po ustavi najpomembnejšega sistemskega zakona je tudi izredno pomemben prispevek k izdelavi novega sistema odnosov, pravic, obveznosti in odgovornosti med delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, v organizacijah združenega dela, kakor tudi v okviru družbenopolitičnih skupnosti.

Vprašanja družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, zlasti kategorija dohodka, ki ga v družbenem smislu opredeljuje splet samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter kot tak izraža vrsto zvez med delavcem in dohodkom, so bila v ospredju razprave. Podprli smo opredelitev, da je dohodek družbena lastnina, ki se vedno pridobiva v temeljnih organizacijah združenega dela, ne glede na to, v kakšni obliki združevanja dela in sredstev nastaja.

V osnutku zakona so navedene tudi druge opredelitve dohodka. Zlasti je pomembna njegova opredelitev kot merila dela, kot merila uspešnosti ter kot osnove družbenega planiranja. Vse te opredelitve so dosledno izpeljane v celotnem besedilu zakona. V določenih smereh bodočega razvoja delavci dobivajo ključni položaj v družbi, kar poenostavljeno pomeni, da gre za tako razpolaganje z družbenimi sredstvi, da pripadajo vsem delavcem. Od tod pa izvira tudi dolžnost vsakega delavca, da ta sredstva obnavlja in jih povečuje v svojem osebnem interesu ter v interesu družbe kot celote.

Izhajajoč iz navedenih opredelitev se je v razpravi izoblikovalo mnenje, da se v osnutku zakona preveč poudarja delitev, vprašanje ustvarjanja in oblikovanja dohodka, ki je brez dvoma bistvenega pomena, pa ni dovolj poudarjeno. Pri tem bi bilo potrebno še posebej poudariti odgovornost združenega dela za ustvarjanje dohodka. Vsa podpora gre tistim določbam zakona, ki konkretizirajo ustavno določeni družbeni položaj delavcev in zagotavljajo uresničevanje neodtujljive pravice delovnih ljudi, da odločajo o pogojih in rezultatih dela. Samo tako se lahko prepreči, da se odločanje o dohodku prenese na druge ravni ter tako odtuji od delavcev, ki so ga ustvarili.

Zelo podrobno smo obdelali vprašanje pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka, saj je temu vprašanju tudi v osnutku zakona dana posebna pozornost.

V razpravi smo podprli celotni sistem novih dohodkovnih odnosov in idejnopolitične osnove tega sistema ter posebej poudarili, da nove rešitve, ki jih v zvezi s tem ponuja osnutek zakona, pomenijo pomemben korak naprej pri opredeljevanju družbenoekonomskih odnosov, ki ob tem nastajajo. Zlasti pomembno je, da se predvideva sklepanje družbenih dogovorov o temeljnih načelih s področja dohodkovnih odnosov.

Poudarili smo, da združevanje dela in sredstev, vključno s svobodno menjavo dela izhaja iz nujnosti proizvodnega povezovanja združenega dela, in sicer ne le zaradi udeležbe pri skupnem dohodku, temveč predvsem zaradi pridobivanja oziroma ustvarjanja skupnega dohodka. Zavrniti je treba vse tiste težnje, ki združevanje združenega dela gledajo le skozi prizmo čim večjih finančnih koristi.

Glede na to, da osnutek poizkuša pojasniti družbenoekonomsko vlogo minulega dela ter prinaša konkretne rešitve v tej kategoriji, pa le-te vendarle izhajajo iz dosedanjih izkušenj. Zato smo menili, da bi bilo treba te rešitve preizkusiti s konkretnimi številčnimi ekonomskimi primeri oziroma po potrebi še konkretneje razčleniti.

V okviru teh vprašanj želim posebej poudariti vlogo in mesto temeljnih organizacij združenega dela. Te organizacije kot temeljni element družbene reprodukcije zagotavljajo ekonomsko uspešno opravljanje dela in upravljanje sredstev ter rezultatov dela v obveznem povezovanju z drugimi delavci v celoten proces družbene reprodukcije. Delavci v temeljnih in drugih organizacijah in skupnostih pri tem vstopajo v vrsto družbenoekonomskih razmerij, kar je temeljni pogoj za svobodno gospodarstvo, uspešno delujejo v različnih programskih, tehnoloških, delovnih in dohodkovnih razmerjih in soodvisnostih.

O vprašanjih, ki sem jih navedel, smo delegati na sejah Odbora izoblikovali podrobna mnenja in pripombe, ki so vse izhajale iz enotnih idejnopolitičnih stališč, z željo, da tudi s tem pripomoremo h konkretizaciji ustave in v osnutku zakona navedenih rešitev.

Tovarišice in tovariši delegati! S tem kratkim prikazom poteka dosedanje razprave v našem odboru sem želel opozoriti na nekatera bistvena vsebinska izhodišča, ki jih prinaša osnutek zakona, obenem pa tudi spodbuditi razpravo na današnji seji. Hkrati predlagam v imenu Odbora, da sprejmete predložena stališča, ki povzemajo bistvo razprav v delovnih telesih zbora in pomenijo splošno podporo predlaganim rešitvam ter prispevek zbora k oblikovanju besedila predloga zakona o združenem delu.

Podpredsednik dr. Boris Berce: Hvala, tovariš Sukič! Besedo ima tovarišica Mara Žlebnik, predsednica Zbora občin Skupščine SR Slovenije. Prosim!

Mara Žlebnik: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! V razpravo o osnutku zakona o združenem delu bi se želela vključiti ne z namenom, da bi dajala konkretne pripombe k besedilu zakona, saj je vsa dosedanja razprava dobila zaokroženo in celovito podobo na zadnji konferenci Zveze sindikatov Slovenije, temveč bolj zaradi tega, da bi opozorila na nekatere vidike pomena razprave v naši republiški skupščini in morda dala tudi nekaj poudarka tistemu, kar po moji oceni v javni razpravi ni bilo zadosti prisotno, pa je vendarle zelo ozko povezano z nadaljnjim delom v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti.

Ker sodi sprejetje zakona o združenem delu v pristojnost Zveznega zbora, se naša skupščina in njena telesa ne vključujejo v razpravo v smislu dajanja soglasja, kot je to praksa pri sprejemanju zakonov, ki so v pristojnosti Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Ker gre za pomemben sistemski zakon, ga naša skupščina, v smislu poslovnika Zveznega zbora in tudi našega zbora in naše skupščine obravnava tako, da o njem sprejemajo stališča tako telesa zborov kot tudi sama Skupščina. V tej funkciji menim, da je treba obravnavati in podpreti tako pripombe, ki so jih dali posamezni naši odbori in komisije, prav tako pa tudi prek skupnih stališč zavzeti odnos do zakona v celoti. S tem je pravzaprav izpolnjena naša dvojna naloga, in sicer vključitev Skupščine in njenih teles, prek njih pa tudi celotne delegatske baze v aktivno sodelovanje v javni razpravi, na drugi strani pa je zadoščeno tudi delegatskim razmerjem občinskih skupščin in republiške skupščine do Zveznega zbora. To je ena stvar.

Druga stvar, ki bi jo želela poudariti, zajema celoto tistih določil v osnutku zakona, ki se nanašajo na položaj in vlogo družbenopolitičnih skupnosti v sistemu odnosov v združenem delu. Pri tem gre, in to je po mojem mnenju zelo pomembno, za družbenoekonomsko in politično identiteto združenega dela v smislu najširše povezanosti, soodvisnosti in soodgovornosti, tako v materialni bazi kot v družbeni nadgradnji. Zato ni slučaj, da zakon obravnava te odnose, mogoče nekje bolj nekje manj dosledno, pa vendarle tako, da iz intencij zakona jasno izhaja pojmovanje združenega dela v najširšem smislu, izhajajoč seveda iz družbenoekonomskega položaja delavca v temeljni organizaciji združenega dela in njegove vloge kot nosilca urejevanja odnosov na vseh ravneh družbene organiziranosti, tedaj seveda tudi v družbenopolitičnih skupnostih. Zaradi tega seveda tudi zakon obravnava celoten delegatski sistem kot univerzalno načelo za vse ravni družbenega dela.

Zakon nadalje na mnogih mestih opredeljuje funkcije družbenopolitičnih skupnosti, zlasti na področju planiranja in usklajevanja razvoja, na področju normativne dejavnosti in na področju varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine, še posebej pa glede močnejšega angažiranja in večje odgovornosti družbenopolitičnih skupnosti v raznih z zakonom predvidenih situacijah, pa naj si gre za njihove obveznosti in odgovornosti pri pridobivanju, delitvi in razporejanju dohodka, pri ukrepih v zvezi z obveznim združevanjem sredstev, pri intervencijah v primeru izjemnih ekonomskih težav, v katere zaidejo temeljne organizacije združenega dela, pri ukrepih glede varstva samoupravnih pravic, pri njihovi vlogi v samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju. To poudarjam zato, ker je potrebno vedeti, da čakajo družbenopolitične skupnosti, tako republiško skupščino in v znatni meri tudi občinske skupščine, po sprejetju zakona izredno pomembne naloge. Prav je zato, da se vsi, tako republiška skupščina kot tudi občinske skupščine, programsko in vsebinsko pripravimo na to delo, da so te naloge navzoče pri sestavi programov našega dela, poleg tega pa da pričnemo posamezna področja, ki jih je potrebno urediti, že intenzivneje pripravljati.

Teh področij je prav gotovo veliko. Naj omenim, le vprašanje svobodne menjave dela med tako imenovanimi družbenimi dejavnostmi in uporabniki njihovih storitev. V javni razpravi smo ugotovili, da razprave glede tega niso bile tako dobro in široko zastavljene, niti ne v samoupravnih interesnih skupnostih pa tudi ne v temeljnih organizacijah združenega dela, ter da nekatere samoupravne interesne skupnosti, in teh ni malo, razprav doslej sploh niso imele. Vemo tudi, da bi bilo možno z večjo in ustvarjalno udeležbo nosilcev

teh področij če že ne predlagati dopolnitev zakona pa se vsaj bolj poglobiti v stanje in probleme, ki so trenutno navzoči, v probleme samoupravne organiziranosti teh področij in funkcioniranje teh novih organizmov. Hkrati pa bi mogoče dobili tudi več pobud in predlogov za nadaljnjo izpeljavo načela svobodne menjave dela.

Tovarišice in tovariši! Vemo, kakšne so še trenutne slabosti na teh področjih, vemo, da delegatski sistem v samoupravnih interesnih skupnostih povsod ni dovolj zaživel, vemo, da je velik razkorak med programi in realizacijo, vemo, da dogovarjanje in sporazumevanje ni dobilo na teh področjih resnične, prave demokratične vsebine, vemo, da nam izpeljava svobodne menjave dela, tudi če jo razumemo, vendarle še ni dala dovolj oprijemljivih osnov za njeno konkretizacijo, da nimamo zadostnih objektivnih kriterijev za pristop in tako dalje. Vse to so prav gotovo izredno težavne in izredno pomembne naloge, ki bi jih ob mnogo večji aktivnosti v tej razpravi mogoče spravili za korak naprej. Zato je po mojem škoda, da so ta področja v tem smislu bila nekoliko premalo aktivna.

Tovariš Florjančič je že govoril o stališčih zborovskih teles glede krajevnih skupnosti in glede njihove navzočnosti v konkretnih formulacijah osnutka zakona o združenem delu. Ocenjujemo, da v krajevnih skupnostih razprava niti po udeležbi sodelujočih niti po vsebini ni bila tako zavzeta kot v temeljnih organizacijah združenega dela. Izhajajoč iz načela, da so krajevne skupnosti osnovne celice in konstitutivni element v celotnem našem samoupravnem sistemu in da so integralni del družbenoekonomskih odnosov, bi bolj organizirane in poglobljene razprave z občani morale ne le pokazati na morebitne potrebne dopolnitve v samem zakonu, temveč tudi odkriti druge potrebne naloge, ki se nanašajo na kakovostnejši razvoj samoupravne organiziranosti in dela na vseh toriščih skupnega interesa. Te razprave bi tudi pokazale, kakšne dopolnitve in rešitve so s tem v zvezi potrebne v ostali zakonodaji, pa tudi v statutih krajevnih skupnosti, v statutih občin, v samoupravnih aktih temeljnih organizacij združenega dela, statutih samoupravnih interesnih skupnosti in tako dalje. Teh povezav v praksi še ni zadosti in tudi niso dovolj prisotne oziroma urejene v splošnih aktih. Pri tem moramo delati naprej, da bi bili medsebojni odnosi čimbolj jasni, ne glede na to, koliko je krajevna skupnost omenjena v samem zakonu, čeprav se s pripombami, ki so jih dala naša telesa v celoti strinjam. Prav zaradi tega sem menila, da današnja razprava, zlasti na našem zboru, ne bi smela iti mimo vprašanj in nalog, ki sem jih seveda le bežno omenila. Hvala lepa.

Podpredsednik Boris Berce: Hvala lepa, tovarišica Žlebnikova! Veseli me, da vam lahko vrnem vlogo, ki ste mi jo odstopili za ta čas.

Predsednica Mara Žlebnik: Nadaljujemo razpravo. Pismeno razpravo je oddala tovarišica Marija Lončarič, delegatka iz Slovenske Bistrice, ki je predložila stališča svoje skupine delegatov.

Glede na predloge, dane v razpravi, prosim uvodoma imenovano skupino delegatov, da se sestane in ugotovi, ali je iz razprave mogoče izluščiti kakšen konkreten predlog, ki bi ga bilo potrebno vključiti v predložena stališča. Prosim tovariše delegate, ki smo jih izvolili, to je Romana Florjančiča, Marka Podobnika in Judito Rakovec, da se sestanejo in da potem dajo poročilo zboru.

Menim, da se lahko povrnemo na 3. točko dnevnega reda, na poročilo o uresničevanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju, ker sem obveščena, da je skupina delegatov končala z delom.

Prosim tovariša Karla Sukiča, da poda poročilo!

Karel Sukič: Skupina delegatov, ki jo je imenoval Zbor občin, je proučila mnenja, stališča in predloge iz današnje razprave k oceni gospodarskih gibanj in uresničevanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976 in k nalogam in stališčem Izvršnega sveta o izvajanju te resolucije ter ugotovila:

1. V razpravi so bila izražena številna mnenja, stališča in predlogi. Skupina meni, da je Izvršni svet na največji del teh že odgovoril v svojem ekspozeju, zlasti kar zadeva ugotavljanje dohodka, in da so v nalogah in stališčih Izvršnega sveta vsebovane bistvene pripombe, ki so jih dali delegati v delovnih telesih zbora.

2. Skupina predlaga, da zbor zadolži Izvršni svet, da prouči vse konkretne pripombe in predloge iz današnje razprave ter jih vključi v naloge v zvezi z uresničevanjem letošnje resolucije.

3. O uresničevanju teh ukrepov naj Izvršni svet poroča ob predložitvi izhodišč za oblikovanje družbenoekonomske politike v letu 1976 in ob analizi uresničevanja srednjeročnega plana razvoja SR Slovenije. Delovna skupina meni, da zbor lahko podpre prizadevanja Izvršnega sveta in hkrati sprejme na znanje oceno o uresničevanju letošnje resolucije. Prav tako naj zbor v celoti podpre stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora z dne 27. 9. 1976.

4. Delovna skupina predlaga, da zbor pozove vse delegate, da spodbude v svojih temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih razpravo in ukrepanje za dosledno izpolnjevanje resolucije in planov teh organizacij in skupnosti, zlasti z vidika večje produktivnosti, uresničevanja drugih kakovostnih elementov gospodarjenja in discipline pri delitvi sredstev za osebne dohodke.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Sukič! Želi o predlogu skupine delegatov kdo razpravljati? Če nihče, predlagam glede na poročilo skupine, da sprejme zbor naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine SR Slovenije sprejema na znanje oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976 kot celovito in realno podobo gospodarskega stanja v republiki ter v celoti podpira naloge in stališča Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v letu 1976 kot trdno podlago za najširšo družbenopolitično akcijo, ki bi morala biti usmerjena v to, da se v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih čimbolj objektivno ocenijo lastni napori, ki so bili vloženi pri uresničevanju predvidenih nalog in usmeritvi družbenoekonomskega razvoja v letošnjem letu.

2. Zbor občin podpira stališča in predloge Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, ki je ocenil izvajanje resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976 na svoji seji dne 27. 9. 1976.

3. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj prouči vse konkretne predloge in stališča, ki so jih dali delegati na seji zbora, ter o možnostih in načinu njihovega uresničevanja poroča Skupščini SR Slovenije hkrati z analizo uresni-

čevanja družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in z izhodišči družbenoekonomske politike za prihodnje leto.

4. Zbor občin poziva vse člane temeljnih delegacij, da podbude v svojih temeljnih organizacijah in skupnostih razpravo in ukrepanje za dosledno izpolnjevanje resolucije in planov teh organizacij in skupnosti, zlasti z vidika večje produktivnosti, uresničevanja drugih kakovostnih elementov gospodarjenja in discipline pri delitvi sredstev za osebne dohodke.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (52 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Ugotavljam tudi, da je ta sklep sprejet v skladu s stališči Družbenopolitičnega zbora. O tem bom predsednika tega zbora posebej obvestila.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Staneta Kotnika, namestnika republiškega sekretarja za ljudsko obrambo. Želi predstavnik predlagatelja zakonski predlog še ustno obrazložiti? Prosim, tovariš Stane Kotnik!

Stane Kotnik: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine SR Slovenije so dne 8. 10. 1975 obravnavali predlog za izdajo zakona o ljudski obrambi, z osnutkom in ju sprejeli. K zakonskemu osnutku je bilo danih 338 predlogov, stališč, pripomb in mnenj te skupščine in drugih družbenih subjektov, od katerih je bila velika večina posredovana predlagatelju prek koordinacijskih odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito pri občinskih konferencah Socialistične zveze delovnega ljudstva. Vse to dokazuje, da so delovni ljudje in občani v veliki meri aktivno prispevali k boljši in popolnejši ureditvi področja ljudske obrambe.

Predlagatelj je upošteval veliko večino danih predlogov, stališč, pripomb in mnenj. Predlogi, ki jih ni mogel upoštevati, so zbrani v prilogi k obrazložitvi zakonskega predloga, stališča predlagatelja do njih pa so obrazložena.

Predlagani zakon o ljudski obrambi izraža odločenost delovnih ljudi in občanov slovenskega naroda ter italijanske in madžarske narodnosti, da skupno z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije branijo z vsemi silami in sredstvi pridobitve narodnoosvobodilnega boja, svojo svobodo, neodvisnost, suverenost, ozemeljsko neokrnjenost in samoupravno socialistično ureditev.

V vsako določilo zakonskega predloga je vgrajena zasnova splošnega ljudskega odpora, ki so jo sprejeli vsi delovni ljudje in občani, kar pomeni, da predlagana zakonska določila temeljijo na tej zasnovi, ki jo kot družbeno funkcijo vsakodnevno izvršujejo delovni ljudje in občani kot posamezniki ter v oboroženih silah, civilni zaščiti, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih in družbenih organizacijah, v društvih ter v družbenopolitičnih skupnostih. Celotna družba se potemtakem v miru nenehno in načrtno pripravlja na obrambo, katere temeljna oblika je oborožen boj, podprt z vsemi oblikami odpora ljudstva, kot tudi na zaščito prebivalstva in materialnih dobrin ter na izvrševanje drugih dejavnosti in nalog, ki prispevajo k zavrnitvi napadalca oziroma zlomu agresije.

Naša obramba mora biti tako organizirana, da bo omogočila v miru potrebne in gospodarne obrambne priprave, ob morebitnem napadu na Jugoslavijo, pa kar največjo pobudo in iznajdljivost posameznika, uveljavitev njegovih duhovnih in telesnih sposobnosti ter vojaških in drugih strokovnih sposobnosti, s tem pa tudi učinkovito in organizirano obrambo.

Vse strukture ljudske obrambe pa morajo biti pripravljene tudi za delovanje v miru, v primeru naravnih in drugih hudih nesreč, kakor tudi za primer kakršnihkoli drugih izrednih razmer, v katerih bi bila ogrožena neodvisnost države, njena politična ureditev ali naš samoupravni socialistični družbeni sistem.

Ta načela so izražena v temeljnih določbah zakonskega predloga in nato razčlenjena ter izpeljana tudi pri ureditvi vseh obrambnih struktur oziroma komponent ljudske obrambe v preostalem delu zakona. Zakonski predlog zato predstavlja kompleksno in dolgoročno normativno ureditev področja ljudske obrambe, v skladu z najnovejšimi dognanji in spoznanji ter vsebuje zato tudi več temeljnih določb, kot jih je vseboval zakonski osnutek. Te temeljne določbe izražajo koncept obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora in dajejo osnovo za njegov nadaljnji razvoj.

V predlogu zakona o ljudski obrambi je urejena tudi družbena samozaščita kot najširši sistem za preprečevanje vseh oblik delovanja, usmerjenega na izpodkopavanje ustavne ureditve in temeljnih vrednot samoupravnega socializma.

V skladu z odločitvami političnega vodstva, pa tudi po mnogih predlogih iz baze, v praksi že povezujejo, sedaj pa tudi v samem zakonu opredeljujemo področje ljudske obrambe skupaj z dejavnostjo družbene samozaščite. Seveda ureja družbeno samozaščito predlog zakona o ljudski obrambi le v obsegu, ki je nujen, da bi se izrazila povezanost obeh teh dejavnosti, sicer pa bo to področje v celoti urejal zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah ter drugi akti.

Povezanost obeh področij je izražena, med drugim, v skupnih družbenih organih. To so odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki se namesto dosedanjih odborov za ljudsko obrambo ustanovijo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, pa tudi v samoupravnih interesnih skupnostih ter v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, kjer so za to dani pogoji. V občini je takšen skupni organ svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, ki ga ustanovi občinska skupščina in je njej tudi odgovoren za izvajanje nalog s področja obeh dejavnosti.

Po zakonskem predlogu je pravica in dolžnost vseh subjektov naše družbe, da nenehno, trajno in sprotno skrbijo za svoje obrambne priprave in načrte, ter načrte razvoja obrambnih priprav in so odgovorni za njihovo uresničenje. To pomeni, da so obrambni načrti eden izmed pomembnih kazalcev o tem, kako so organizirani in pripravljeni posamezni družbeni subjekti in družba kot celota za delovanje v vojni, kakor tudi za delovanje ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v izrednih razmerah. To predstavlja tudi novo kakovost in širšo ureditev področja ljudske obrambe.

Predlagano rešitev je narekovalo življenje, saj se je izkazalo, da so naravne in druge hude nesreče pogoste in da lahko vplivajo tudi na obrambno sposobnost naše družbe. Zato se moramo odločno zavzemati in skrbeti, da bodo obrambne naprave in načrti vsakodnevna skrb vseh delovnih ljudi in občanov ter njihovih temeljnih in drugih organizacij in skupnosti.

V zakonskem predlogu je predvideno, da se delovni ljudje in občani organizirajo tako, da si zagotovijo najboljše možnosti za izvrševanje svojih pravic in dolžnosti na področju ljudske obrambe. Pri tem pa jim morajo pristojni organi delovnih organizacij in skupnosti dajati ustrezno strokovno in drugo pomoč.

Zakonski predlog določa, za razliko od osnutka, da se v ljudsko obrambo vključijo ženske enakopravno z moškimi in imajo na celotnem tem področju enake pravice in dolžnosti. Proces njihovega vključevanja v ljudsko obrambo je še vedno prepočasen. Temu so v nekaterih sredinah ovira tudi stara, preživela, socialističnim odnosom tuja pojmovanja o neenakopravnosti žensk nasploh in na tem področju še posebej. Prizadevati si moramo, da se bo to zakonsko določilo hitreje in dosledneje uveljavljalo kot doslej.

Za načrtne in učinkovite obrambne priprave temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti ter druge samoupravne organizacije in skupnosti je odgovoren njen organ upravljanja, ki za neposredno izvrševanje nalog s področja ljudske obrambe ustanovi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

V krajevni skupnosti je za ljudsko obrambo odgovoren svet krajevne skupnosti, ki za izvajanje obrambnih priprav imenuje odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Pri obrambnih pripravah krajevne skupnosti sodelujejo vse temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti ter druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije z njenega območja. Naloge s področja ljudske obrambe, ki so skupnega pomena, se določijo s samoupravnim sporazumom ali z drugim dogovorom med svetom krajevne skupnosti in organi upravljanja temeljnih in drugih organizacij ter samoupravnih interesnih skupnosti z njenega območja.

V občini, mestni oziroma regionalni družbenopolitični skupnosti se ustanovi svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, ki vodi, usmerja in usklajuje priprave za ljudsko obrambo, skrbi za uresničevanje načel splošnega ljudskega odpora, predvsem pa, da se vsi organi in organizacije in skupnosti tekoče in v okviru svoje redne dejavnosti v miru pripravljajo na splošni ljudski odpor in ukrepajo, kar je potrebno za življenje in delo v vojnih razmerah. Med vojno organizira in vodi splošni ljudski odpor na območju občine predsedstvo občinske skupščine.

Teritorialna obramba je opredeljena kot del ljudske obrambe v Socialistični republiki Sloveniji in del oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije. Sestavljajo jo štabi, enote in zavodi. Ustanavljajo jih republika, občine ter mestne in regionalne družbenopolitične skupnosti. Lahko pa jih ustanavljajo tudi krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije združenega dela, z odobritvijo sveta občinske skupščine za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, oziroma jih morajo ustanoviti, kadar je to določeno z obrambnim načrtom občine.

V splošnem ljudskem odporu je oborožen boj, ki ga vodijo oborožene sile, odločilna oblika upiranja agresiji. Takšen boj lahko vodi uspešno samo idejno in politično zaveden človek. Zato je v zakonskem predlogu določeno, da štabi teritorialne obrambe, v zvezi z družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami, društvi in vzgojno-izobraževalnimi organizacijami, skrbijo za vzgojo kadrov ter za nenehno krepitev idejno-političnega dela v teritorialni obrambi. Za moralno-politično stanje v enotah so odgovorni komandanti, idejno-politično delo pa vodijo politični komisarji.

Družbenopolitične skupnosti morajo zagotoviti stalno bojno pripravljenost in neprekinjenost obveščanja o vseh za obrambo pomembnih dogodkih na celotnem ozemlju Socialistične republike Slovenije. Hiter prenos sporočil in odločitev mora biti zagotovljen v vseh, tudi najtežjih pogojih vojne. Zato je potrebno zgraditi poseben in učinkovit sistem opazovanja, javljanja, obveščanja in alarmiranja ter prenašanja podatkov po sredstvih za zvezo, pri čemer je treba prenos zaupnih podatkov tudi ustrezno zavarovati. Služba za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje je urejena v posebnem poglavju, obveznost izgradnje oziroma usposabljanja že obstoječih zvez pa tudi v drugih določbah zakonskega predloga.

Družbenopolitične skupnosti morajo ustanoviti službo za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje. Za organiziranje in pripravljanje te službe pa so odgovorni sveti za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito oziroma odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Za dobro delovanje te službe se ustanovijo centri za obveščanje in alarmiranje v republiki in občini, lahko pa tudi v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Celotna ta služba se aktivira ob izvajanju ukrepov za pripravljenost, ki jih odredi pristojni organ, lahko pa tudi v primeru naravnih in drugih hudih nesreč.

V posebnem poglavju je v zakonskem predlogu opredeljena tudi civilna zaščita. Civilna zaščita je del ljudske obrambe in družbene samozaščite in najširša oblika priprave in udeležbe delovnih ljudi in občanov za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah ter v drugih izrednih razmerah. Za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin v prej navedenih situacijah so odgovorne družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge samoupravne organizacije in skupnosti. Civilna zaščita temelji na samozaščiti, ki obsega ukrepe in postopke za neposredno osebno zaščito, za prvo pomoč in za vzajemno kolektivno zaščito ter za reševanje ljudi in imetja v družini, stavbi, krajevni skupnosti, temeljni in drugi organizaciji združenega dela, v drugi samoupravni organizaciji in državnem organu. Zato morajo delovni ljudje in občani sami neposredno izvajati potrebne zaščitne in reševalne ukrepe takoj ob vojnih akcijah ter ob nastopu naravnih in drugih hudih nesreč. Po aktiviranju štabov za civilno zaščito pa nadaljujejo izvajanje zaščitnih in reševalnih ukrepov in akcij po navodilih štaba za civilno zaščito. V zakonskem predlogu so razčlenjeni tudi ukrepi civilne zaščite.

Civilna zaščita se v krajevni skupnosti organizira kot enoten sistem, in štab za civilno zaščito krajevne skupnosti lahko zahteva aktiviranje katerekoli enote civilne zaščite z območja krajevne skupnosti, vključno tudi enote, ki delujejo v organizacijah združenega dela. Takšna naravnanost civilne zaščite je v skladu z razvojem koncepta o splošnem ljudskem odporu, ki ga zakonski predlog ne ureja samo kot vsebino in obliko vseljudske obrambe proti morebitnemu agresorju, temveč tudi kot dejavnost, s katero v miru varujemo pridobitve naše revolucije. Na ta način smo ob vsakem času pripravljeni, da zavrnemo in zlomimo kakršenkoli napad, ki bi bil usmerjen zoper te pridobitve in vrednote, bodisi na naših mejah ali v notranjosti države.

Tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavanju zakonskega predloga na sejah odborov Skupščine SR Slovenije so bile dane nekatere vsebinske in redakcijske pripombe, pa tudi nekateri amandmaji. Vse te pripombe je Izvrš-

ni svet kot predlagatelj obravnaval na svoji 86. seji in oblikoval v amandmaje, ki ste jih prejeli neposredno pred zasedanjem in so ustrezno obrazloženi. Moramo le popraviti besedilo amandmaja k 222. členu, ki ste ga dodatno sprejeli. Namreč drugi odstavek tega člena se pravilno konča z besedo »namestnike« in ne »namestnika«, saj ima tožilec pri častnih sodiščih lahko tudi več svojih namestnikov.

Dodatno smo prejeli še amandma skupine delegatov iz občine Radlje ob Dravi, katerega smisel je, da bi se v šestem odstavku 242. člena predloga zakona določilo, da republika predpiše merila za financiranje minimalnih potreb ljudske obrambe v krajevnih skupnostih. To naj bi bilo zlasti pomembno za tiste krajevne skupnosti, ki na svojem območju nimajo ali imajo malo organizacij združenega dela in se bodo morale njihove potrebe v večji meri financirati iz občinskih proračunov. Mnenja smo, da naj se amandma ne sprejme.

Ljudska obramba se v delu, ki se financira iz občinskih proračunov, financira po načelih in v skladu z medobčinskimi dogovori o splošni porabi, v kateri so zajete tudi potrebe ljudske obrambe. Te pa se določijo na podlagi družbeno potrjenih programov. V predloženem sistemu financiranja ljudske obrambe, ki je usklađen s sistemom financiranja splošnih družbenih potreb zato ni mogoče z zakonom določiti in dati v pristojnost republike, da predpiše predlagana ali podobna merila, ker je to stvar dogovora med občinami, seveda ob sodelovanju republike.

Tovarišice in tovariši delegati! V uvodni besedi sem zajel predvsem normativno ureditev, ki je dana v zakonskem predlogu, in to predvsem tisti del, ki nam bo omogočil, da bomo lažje ugotovili neposredne in dolgoročne naloge, ki nas čakajo pri delu v bodoče. Prizadevati si moramo, da bomo v prihodnje dosegli, da bodo vsi subjekti seznanjeni s svojimi nalogami, pa tudi in predvsem, da jih bodo dosledno izvajali. Poleg podzakonskih predpisov, ki so v pripravi, bo potrebno, da tako organi kot drugi subjekti storijo vse, da bodo usposobljeni sami izvrševati posamezne naloge in da bodo za to usposobili tudi naše delovne ljudi in občane. Prilagajati in nenehno bo treba zato usklajevati obrambne načrte in izvajati naloge, ki izhajajo iz načrtov razvoja, kar predstavlja osnovo za uspešno delo na področju ljudske obrambe v prihodnje. Razumljivo je tudi, da bo treba dopolniti statute in druge samoupravne akte in jih uskladiti s tem zakonom ter se takoj lotiti izvajanja nalog, ki so sedaj pred nami.

Iz navedenih razlogov predlagam temu zboru, da sprejme predlog zakona o ljudski obrambi v predloženem besedilu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Kotnik! Predlog zakona ste prejeli z dopisom z dne 16. 8. 1976, obravnavala pa sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Danes na klop ste prejeli tudi dodatno poročilo Zakonodajno-pravne komisije. Prejeli ste tudi amandmaje Izvršnega sveta in popravek teh amandmajev. Želita poročevalca Odbora in Komisije poročila še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Peter Novak, delegat občine Ljubljana-Center!

Peter Novak: Pri predlogu amandmajev Izvršnega sveta je naveden tudi 222. člen, ki je pomotoma izpadel pri prepisovanju. Pri pregledovanju tematike, ki jo ta obravnava, pa zgleda, da je prišlo do različnega oštevilčenja posameznih členov, saj bi 22. člen prišel v področje, ki obravnava častna razsodišča. Menim, da smiselno to ni v redu in da bi moral biti ta člen po zaporedju 232. To je sicer redakcijska zadeva, vendar bi jo kazalo popraviti.

Predsednica Mara Žlebnik: Ugotovili smo le, da manjka. Tovariš Kotnik, lahko pojasnite?

Stane Kotnik: Tovarišica predsednica, tovariši delegati! Pri prepisovanju predloga zakona, ki je bil poslan Skupščini, je bil 222. člen izpuščen, in ne samo to. Ko smo to opazili in predlagali Izvršnemu svetu, da pošlje dopolnilo, je bilo poslano napačno dopolnilo. Zaradi tega je bil potem poslan Skupščini ponovno amandma k 222. členu, v popravljenem in dopolnjenem besedilu, ki sodi v področje, ki je navedeno. Ta amandma je bil poslan tudi vam osebno. Že v uvodni razpravi pa sem omenil, da imam k temu dodatnemu amandmaju samo pripombo, da se na koncu stavka beseda »namestnika« spremeni v »namestnike«, torej v množino. S tem menim, da je zadeva pojasnjena.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa, tovariš Kotnik! Tovariš Novak, je zadeva jasna? (Da.)
Besedo ima tovariš Bojko Čertalič, delegat občine Maribor!

Bojko Čertalič- Tovarišica predsednica, tovariši delegati! Imel bi le vprašanje v zvezi z 242. členom, ki govori o povračilu ob vpoklicu v teritorialne enote. To poročilo izplačuje organizacija združenega dela, nikjer pa ni napisano, kdo povrne stroške, če gre za kmete, saj se bo pogosto zgodilo, da bo v teritorialno obrambo prišel na vajo tudi kmet, samostojni obrtnik, ali kakšen drug svobodni poklic. Postavlja se vprašanje, iz katerih sredstev se bodo povrnili stroški v takšnih primerih. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš Čertalič, hvala! Nadaljujemo razpravo. Če bodo še kakšna vprašanja, bomo prosili predstavnika Izvršnega sveta, da na njih odgovori skupaj. Želi kdo besedo? (Ne.)
Tovariš Žigon, kot delegata občine Radlje bi vas vprašala, ali boste glede na pojasnilo, ki ga je v uvodni obrazložitvi dal predstavnik Izvršnega sveta, predložili amandma ali ne. Ne boste. Hvala lepa.
Tovariš Kotnik, bi odgovorili tovarišu Čertaliču, prosim!

Stane Kotnik: Področje financiranja ljudske obrambe je posebej pojasnjeno v obrazložitvi zakona. Čeprav o tem v uvodni besedi nisem posebej govoril, je to vsekakor izredno kompleksno in zahtevno vprašanje, pri katerem smo se vsi dejavniki v republiki, pa tudi v najvišjih vodstvenih in političnih organih veliko zadržali in skušali najti ustrezne rešitve. Če ste pozorno spremljali pripravo osnutka zakona in potem obravnavo predloga zakona, ste lahko videli, da je celotno 10. poglavje, ki ureja področje financiranja, spremenjeno glede na osnutek, in sicer v tem smislu, da bi se financiranje

čimbolj približalo načelom financiranja ostalih splošnih družbenih potreb. Med vprašanji, ki so že urejena v zakonu, pa je vsekakor še precej takšnih, za katera bo treba šele v praksi najti in oblikovati mehanizme, ki bodo ustrezali v zakonu predloženim rešitvam.

Eden od takšnih mehanizmov je povrnitev stroškov zaradi refundacij, ki so se do sedaj financirale iz proračunov. Po dosedanjih predpisih je namreč vsak obveznik, ki je bil poklican na vojaško vajo, imel pravico do povračila stroškov za čas odsotnosti z dela, in sicer je to bremenilo občinski proračun. Po sprejetih političnih stališčih v republiki pa smo v zakon vnesli določbo, da gredo ti stroški v breme organizacij združenega dela oziroma vseh občanov iz lastnih sredstev, če se ukvarjajo z zasebno obrtno ali kakšno drugo dejavnostjo.

Seveda bo treba v praksi najti ustrezen mehanizem, da ne bodo prizadete tiste organizacije, ki na vojaške vaje pošiljajo veliko obveznikov in imajo sicer med svojimi delavci veliko moških. Druge organizacije bi bile lahko v nekoliko priviligiranem položaju, če zaposlujejo samo žensko delovno silo. Zaradi tega menim, je to eno od vprašanj, ki ga bo treba v praksi tako urediti z dogovori in sporazumi, da bo prišlo do prelivanja sredstev v samih občinah. To bo sicer zelo težko, vendar je načelna rešitev takšna in jo v celoti podpiramo. Najti pa bo treba tudi druge mehanizme, ki bi pripomogli, da bo financiranje ljudske obrambe v prihodnje v celoti steklo. Pri tem seveda ni izključeno da bo praksa pokazala, ne le na tem področju, temveč tudi na drugih, nove rešitve, ki jih bomo vsekakor morali upoštevati.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kotnik! Tovariš Čertalič, ste zadovoljni z odgovorom?

Bojko Čertalič (iz klopi): Ne, ker delavec dobi denar, ki ga je izgubil, nazaj, kmet, ki je izgubil recimo tri dni dela na polju, pa po tej razlagi ni upravičen do povračila izgubljenega zaslužka.

Mogoče nisem bil dovolj jasen: Gre za to, da teritorialna obramba ni sestavljena samo iz članov, ki so zaposleni v organizacijah združenega dela. Pri teh je zadeva jasna, saj združeno delo povrne izgubo zaslužka. Vprašanje je, kako je s kmetom, ki je odvisen izključno od svojega dela, pa mora iti za dva ali tri dni na vojaške vaje v teritorialno obrambo. Kdo bo njemu nadomestil izgubljeni čas oziroma izgubljeni zaslužek?

Enako je s svobodnimi poklici, obrtniki in podobnimi. Če je tako, kot je sedaj povedal tovariš Kotnik, to je, da bodo zasebni obrtniki sami nosili te stroške, ali niso potem delavci v združenem delu vendarle priviligirani? Kje je potem pri tem dejanska solidarnost?

Predsednica Mara Žlebnik: Besedo ima tovariš Stane Kotnik! Vendar če je mogoče, na kratko!

Stane Kotnik: O tem vprašanju lahko na dolgo razpravljamo. To, kar delavci dobijo, pomeni po drugi strani izgubo za delovno organizacijo in za združeno delo. To je prispevek organizacij združenega dela in gre v breme vseh ostalih delavcev, ki so zaposleni v tej organizaciji.

Glede solidarnostnega prelivanja sredstev, o tem sem že govoril, pa bomo v praksi morali najti mehanizme, ki bodo obremenitve enakomerno porazdelili. Drugega odgovora ne bi imel. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Želi še kdo razpravljati? Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Izvršnega sveta, ki ste jih prejeli z dopisom z dne 24. 9. 1976, in sicer k naslovu predloga zakona, k 4., 11., 18., 26., 29., 45., 56., 63., 75., 115., 117., 118., 125., 132., 154., 190., 194., 212., 213., 214., 222., 247., 248., 249., 251. in 252. členu predloga zakona. Ti amandmaji so razvidni iz dopisa Izvršnega sveta z dne 23. 9. 1976 in popravka z dne 27. 9. 1976, o katerem smo prej govorili.

Vprašanjem poročevalca Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravne komisije če se z amandmaji Izvršnega sveta strinjata? Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem? (Se strinja.)

Glede na to, da delovna telesa zbora in Skupščine soglašajo s predlaganimi amandmaji, predlagam zboru, da o njih glasujemo hkrati. Se s predlogom strinjate? (Da.)

Na glasovanje dajem amandmaje Izvršnega sveta. Kdor je za, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal, (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Izvršnega sveta.

O amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 21. 9. 1976, ne bomo glasovali, ker jih je Komisija z dodatnim poročilom umaknila.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (57 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En delegat.)

Ugotavljam, da je zbor predlog zakona z večino glasov sprejel.

Povrniti se moramo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o združenem delu. Ker sem obveščena, da je skupina končala z delom, prosim tovariša Romana Florjančiča, da poda poročilo!

Roman Florjančič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina delegatov, ki jo je imenoval Zbor občin se je sestala in proučila mnenja, stališča in predloge iz današnje razprave ter ugotovila, da so predlogi iz današnje razprave vsebinsko že zajeti v predlogu stališč odborov. Glede predlogov in mnenj, ki so bila izražena v zvezi z vlogo krajevnih skupnosti, ki so prav gotovo izredno pomembna, meni, da so tudi glede njih stališča v 4. in 5. točki v načelu v zadostni meri opredeljena ter da dovolj poudarjajo njihovo vlogo v sistemu združevanja dela in sredstev. Poudarjam, v načelu.

Nadalje skupina meni, da bi bilo treba iz redakcijskih razlogov dopolniti 7. točko predlogov in stališč tako, da se v drugi vrsti za besedo »zbora« vstavi besedilo »in Skupščina SR Slovenije« in v peti vrsti za besedilom »razprava« besedilo »kot tudi pripombe in predlogi Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve«. Tako bi se 7. točka v celoti glasila: »Zbor občin ocenjuje, da ta delegatsko oblikovana stališča ter pripombe, predlogi in mnenja, ki so jih izrazila delovna telesa zbora in Skupščine SR Slovenije, ko so se vključila v javno razpravo, kot tudi pripombe in predlogi Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve odražajo težnje delovnih ljudi in občanov SR Slovenije, in predlaga Zveznemu zboru, to je predlagatelju osnutka zakona o združenem

delu, da jih skrbno prouči in upošteva pri oblikovanju besedila predloga zakona«.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Florjančič! Želi kdo razpravljati o predlogu skupine delegatov? (Ne.) Če ne želi nihče, dajem tako dopolnjen predlog stališč na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (54 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog stališč soglasno sprejel.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Janeza Zemljariča, namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Tovariš Zemljarič, želite uvodno besedo? Prosim!

Janez Zemljarič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi sklepov zborov Skupščine SR Slovenije vam je bil predložen v razpravo in v odločitev dokončni predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah. Pri pripravi predloga sta Republiški sekretariat za notranje zadeve in Izvršni svet upoštevala vse tiste predloge iz razprave, ki prispevajo k še večji jasnosti besedila in smotrov, ki jih zasledujejo predlagane dopolnitve zakona. Nekateri predlogi, dani v razpravi, po svojem značaju ne sodijo v besedilo zakona, zato bodo vključeni v podzakonske oziroma izvršilne predpise. Dobili pa bodo ustrezno mesto tudi v obrazložitvi zakona, še posebej pa v političnih pripravah ter dogovorih za njegovo izvajanje.

Razprava o osnutku zakona je bila kljub razmeroma kratkemu času zavzeta, zlasti tam, kjer je bila organizirana v okviru Socialistične zveze in družbenopolitičnih organizacij v njenem okviru. V razpravi je bila dana zelo močna podpora tako oceni, da nam je zakon potreben, kot tudi mnogim sistemskim rešitvam, ki jih ta zakon prinaša v procesu podružbljanja skrbi in odgovornosti za varnost delovnih ljudi, občanov in družbe v celoti pred vsemi oblikami njenega izpodkopavanja ali ogrožanja, pa tudi glede organizacij združenega dela za zavarovanje kot organizacij posebnega družbenega pomena.

Pri tem je bilo zlasti poudarjeno, da je stabilna notranja varnost pomemben element in sestavni del naše obrambne sposobnosti pred morebitnim zunanjim agresorjem. Skupna razprava o tem zakonu in o zakonu o ljudski obrambi je pripomogla k celovitejšemu spoznavanju medsebojne tesne povezanosti teh dveh po nalogah in organiziranosti sicer specifičnih področij našega družbenopolitičnega sistema. Posebej je potrebno poudariti, da v javni razpravi ni bilo dilem oziroma dvomov glede realnosti in smotrnosti tistih zakonskih določil, ki dejansko pomenijo, da se nekatera področja varnosti, ki so bila do sedaj več ali manj na skrbi državnih organov ali pa prepuščena lastni iniciativi posameznikov, prenašajo na vse delovne ljudi in njihove samoupravne organizacije in organe.

Ponekod so bila v razpravi izražena nekatera vprašanja glede izraza narodna zaščita. Vendar bolj z željo, da se tudi z izrazom poudari posebnost samoupravne varnostne funkcije. Te ugotovitve o javni razpravi nedvomno kažejo na pripravljenost delovnih ljudi in občanov, da sprejmejo in izvajajo obveznosti, ki jim jih nalaga novi zakon. To je pokazal tudi navedeni poskus, na-

pravljen v Kranju in Velenju, ko so določene naloge milice prevzeli in dobro in s ponosom opravili delavci iz posameznih delovnih organizacij sami.

Kljub temu menimo, tovarišice in tovariši delegati, da bo v nadaljnji politični akciji za pravilno razumevanje in izvajanje zakona, pa tudi pri pripravi izvršilnih in podzakonskih predpisov, potrebno posvetiti posebno pozornost naslednjim vprašanjem:

1. Koncepcija družbene samozaščite, ki temelji na odgovornosti vseh delovnih ljudi in občanov v vseh oblikah in na vseh ravneh njihovega samoupravnega združevanja in odločanja, se bo uspešno in pravilno uresničevala, če bodo na čelu teh prizadevanj družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in občinah, posebej Zveza komunistov.

Družbena samozaščita je izraz uresničevanja in poglabljanja zgodovinskih interesov delavskega razreda in delovnih ljudi in ne sme biti v nobenem primeru izrabljena ali izkoriščena proti oziroma v nasprotju s temi interesi. Smiselno je to vprašanje zajeto v 1. in 22. členu zakona, kjer je rečeno, da delovni ljudje in občani uresničujejo družbeno samozaščito v družbenopolitičnih organizacijah, da družbenopolitične organizacije uresničujejo družbeno samozaščito v okviru svoje dejavnosti in podobno. V tem smislu opredeljena dejavnost družbenopolitičnih organizacij pa je predvsem razvijanje zavesti in skrbi za pravilen razvoj, vsebino in funkcioniranje celotnega našega socialističnega samoupravnega sistema, tudi družbene samozaščite kot njegovega sestavnega dela.

Na področju družbene samozaščite se bo ta vloga uresničevala v veliki meri prek svetov, odborov in komisij za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, katerih člani so oziroma bodo na vseh ravneh najodgovornejši predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

2. V okviru sistema družbene samozaščite predstavlja narodna zaščita tisto organizirano obliko združevanja vseh delovnih ljudi, razen izjem, ki jih določa zakon, prek katere temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti neposredno izvajajo določene naloge za zavarovanje delovnega okolja in sredstev za delo, samoupravnega reda, družbene lastnine in premoženja pred posameznimi ali skupinskimi nosilci ekscesov. Smisel te določitve je, da se ekscesi oziroma dejanje prepreči znotraj skupnosti same, z akcijo ljudi samih, še preden pride do posledic, ki bi zahtevale poseg in intervencijo državnih varnostnih organov ali v skrajnem primeru celo oboroženih sil. To pomeni v bistvu uveljavljanje najširše družbene preventive, ki mora nujno voditi k zmanjševanju konfliktnih situacij med posamezniki in družbo in prispevati k večji varnosti družbene lastnine, objektov in naprav posebnega pomena pred kakršnimikoli nakanami, ki bi lahko povzročile škodo, zastoje proizvodnje in podobno.

Narodna zaščita tedaj ni in ne more biti podaljšana roka organov za notranje zadeve. Je instrument temeljnih organizacij združenega dela oziroma krajevnih skupnosti, v bistvu delavska zaščita, delavska milica, ki deluje po programih in načrtih, ki jih na podlagi zakona določijo sveti oziroma njegovi odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Za njeno uspešno in pravilno delovanje bodo odločilnega pomena dosledna, pravilna in do kraja objektivna uporaba členov zakona, ki določajo pogoje oziroma izjeme glede vključevanja občanov v enote narodne zaščite, dosledno upoštevanje posebnih kriterijev za kadrovanje ljudi, ki bodo odgovarjali za enote narodne zaščite, vsestransko pretehtani in temeljito pripravljeni varnostni načrti oziroma načrti varnostnih ukrepov za različne situacije, ki jih morajo pripraviti temeljne organizacije združenega dela in krajevne skupnosti in ki bodo podlaga za

delovanje enot narodne zaščite, in končno, pravilno razumevanje in razločevanje nalog narodne zaščite od nalog teritorialne obrambe kot dela oboroženih sil, zlasti glede na dejstvo, da v mirnem času tvorijo narodno zaščito vsi delovni ljudje, ne glede na njihove vojaške obveznosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Novosti, ki jih prinaša zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, predvsem pa čas in okoliščine, v katerem ga sprejemamo in uveljavljamo, bo zahteval mnogo naporov in organizirano delo vseh njegovih nosilcev. Z izvajanjem zakona ne smemo odlašati ali kakorkoli omahovati. Republiški sekretariat za notranje zadeve bo skrbel v skladu z danimi pooblastili za to, da bo v najkrajšem času pripravil potrebne izvedbene predpise in proučil ustrezne rešitve, ki izhajajo iz drugega odstavka 27. člena. Pri tem bo upošteval dejstvo, da temeljnim organizacijam združenega dela in krajevnim skupnostim ni mogoče nalagati materialnih obveznosti, ki bi bistveno presegale njihove dosedanje napore oziroma vlaganja v te namene. Prav tako smo se s pristojnimi organi Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva že dogovorili o pripravah za široko družbenopolitično akcijo, ki naj bi sledila sprejetju tega zakona, z namenom, da bi ga čimprej in čimbolj dosledno uveljavili v praksi, zavedajoč se pri tem da to ni in ne more biti enkratno dejanje, marveč je lahko le proces.

Amandmaje odborov in Zakonodajno-pravne komisije predlagatelj sprejema, vključno s predlogom, da se v 27. člen zakona vključi drugi odstavek, ki je bil v osnutku sprejet, je pa pri prepisovanju pomotoma izpadel.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Zemljarič!

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976. Obravnavala sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Prejeli ste tudi popravek poročila Zakonodajno-pravne komisije z dne 23. 9. 1976. Želita poročevalca besedo? (Ne želita.) Pričenjam razpravo. K razpravi se je priglasil Janez Venko, delegat občine Hrastnik!

Janez Venko: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

V ponovni razpravi o predlogu zakona o notranjih zadevah, ki je bila v občini Hrastnik in katere so se udeležili člani koordinacijskih odborov za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito iz krajevnih skupnosti ter temeljnih in drugih organizacij združenega dela, člani Sveta za ljudsko obrambo Skupščine občine Hrastnik, predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter člani skupin delegatov za delegiranje delegatov v zbore Skupščine SR Slovenije, je bilo danih več pripomb k posameznim členom predlaganega zakona.

Ob tej priložnosti je bilo dogovorjeno, da se zadolži delegat v Zboru občin Skupščine SR Slovenije iz občine Hrastnik, da opozori na neustrezno formulacijo drugega odstavka 6. člena predloga zakona o notranjih zadevah, ki se glasi: »Za izvajanje nalog s področja družbene samozaščite, ki so določene v aktih iz prejšnjega odstavka, skrbi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki ga ustanovi svet krajevne skupnosti oziroma drug ustrezen organ krajevne skupnosti.

Navzoči so bili mnenja, da je glede na večje število krajevnih skupnosti v občini takšna določba v praksi neizvedljiva, kajti imamo krajevne skupnosti s

70 do 170 občani, ki ob obveznostih na vseh drugih področjih ne bodo imeli možnosti kadrovsko izpopolniti vseh predvidenih organov.

Zaradi tega predlagamo, da se pred sprejetjem zakona razmisli o oblikovanju besedila drugega odstavka 6. člena v tem smislu, kot je to storjeno v predlogu zakona o ljudski obrambi. Ali drugače rečeno, drugi odstavek 6. člena naj bi se glasil takole: »V okviru občine se lahko občani manjših krajevnih skupnosti dogovorijo za ustanovitev skupnega odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito«. Pri upoštevanju te spremembe pa bi bilo potrebno uskladiti še nekatere druge člene predloga zakona o notranjih zadevah, predvsem 8. in 33. člen.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Venko! Moram vas, tovariš Venko opozoriti, da danes obravnavamo zakon v zadnji fazi, kar pomeni, da kolikor imajo delegati ali skupine delegatov ali občinske skupščine h konkretnemu besedilu spreminjevalne predloge, lahko nastopijo samo z amandmaji. Če pri pripombah vztrajate, potem se morate ustrezno organizirati in predložiti amandma.

Janez Venko: Ne vztrajamo, če pa so še občine, ki bi imele podobna vprašanja, pa bi se lahko dogovorili tudi za predložitev amandmaja.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš Zemljarič, mogoče bi bila za razjasnitev situacije glede pripombe potrebna krajša obrazložitev?

Janez Zemljarič: Tovariši delegati! Najprej moram povedati, da je bilo besedilo obeh zakonov ves čas usklajevano in da je tudi glede drugega odstavka 6. člena besedilo uskladeno. To pomeni, da zakon o ljudski obrambi ni več v dokončnem besedilu predloga oziroma sedaj verjetno že besedila zakona takšen, kot je navedeno, in da ne daje možnosti, da bi več krajevnih skupnosti oblikovalo skupen organ za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Sodimo, da bi bilo potrebno, glede na funkcijo in značaj krajevnih skupnosti, ostati pri predloženem besedilu. Povedal sem pa že, da je tudi proces uveljavljanja družbene samozaščite postopen, zato predlagam, da ostanemo pri predloženem besedilu, v praksi pa da s pomočjo družbenopolitičnih organizacij vendarle najdemo rešitve, ki sicer ne bodo v nasprotju z zakonom, bodo pa korak naprej pri uresničevanju družbene samozaščite v sleherni krajevni skupnosti.

Predsednica Mara Žlebnik: Tovariš Venko, ste zadovoljni s pojasnilom? (Da.) Hvala. Kdo še želi razpravljati? (Nihče.)

Če nihče, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 2., 6., 9. in 178. členu predloga zakona, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 21. 9. 1976 in popravka tega poročila z dne 23. 9. 1976. Predstavnik predlagatelja je amandmaje Zakonodajno-pravne komisije sprejel. Vprašujem poročevalca Odbora tovariša Florjančiča, če Odbor soglaša z amandmaji? (Soglaša.)

Ker amandmaji bistveno ne posegajo v vsebino zakona, predlagam, da o njih glasujemo skupaj! Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.)

Kdor je za amandmaje Zakonodajno-pravne komisije, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije.

Glasovati moramo še o amandmaju Odbora za družbenopolitični in komunalni sistem k 27. členu predloga zakona, ki je razviden iz poročila tega odbora z dne 20. 9. 1976. S tem amandmajem soglašata tako predlagatelj kot Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (50 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma k 27. členu.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o državljanstvu Socialistične republike Slovenije.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Janeza Zemljariča, namestnika republiškega sekretarja za notranje zadeve. Ali želite uvodno besedo? (Ne želi.)

Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976, obravnavala pa sta ga Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Prejeli ste tudi amandmaje Izvršnega sveta.

Želita poročevalca poročili še ustno obrazložiti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Če nihče, prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 1., 12., 14., in 18. členu predloga zakona, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 21. 9. 1976. S temi amandmaji soglašata predlagatelj in pristojni odbor. Ker so amandmaji redakcijskega značaja, predlagam, da o njih glasujemo skupaj. Ali kdo temu predlogu nasprotuje? (Ne.) Kdor je za amandmaje, naj prosim glasuje (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejeti.

Glasovati moramo še o amandmajih Izvršnega sveta, ki so razvidni iz njegovega dopisa z dne 24. 9. 1976, in sicer k 18. in 32. členu. Zakonodajno-pravna komisija z amandmaji soglaša, pristojni odbor tudi soglaša. Ker sta amandmaja redakcijskega značaja in bistveno ne posegata v vsebino zakona, predlagam, da glasujemo o njih hkrati. Kdor je za amandmaja Izvršnega sveta, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja Izvršnega sveta soglasno sprejeta.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o geodetski službi.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Miroslava Černivca, direktorja geodetske uprave SR Slovenije. Želite uvodno obrazložitev? Tovariš Černivec!

Miroslav Černivec: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! S sprejetjem zakona o geodetski službi je za reševanje prostorske problematike v SR Sloveniji izredno pomembno, saj je ta služba v zadnjih letih čedalje bolj angažirana pri prostorskem planiranju in urejanju, pri izgradnji prostorsko-informativnega sistema, pri komunalnem opremljanju naselij, varstvu okolja, ljudski obrambi in pri zagotovitvi osnovnih podatkov za številne druge družbene naloge. Obenem je geodetska služba danes usposobljena učinkovito ukrepati v primerih naravnih nesreč, kar se je posebej izkazalo letos na potresnih območjih.

Naloge geodetske službe so bile opredeljene leta 1974, ko je Skupščina SR Slovenije sprejela zakon o temeljni geodetski izmeri, zakon o zemljiškem katastru in zakon o katastru komunalnih naprav.

Danes sprejemamo zakon o geodetski službi, ki ureja sistem geodetske službe, to je sistem organov in organizacij, ki skrbijo za izvajanje družbenih nalog s tega področja.

V zakonu so najpomembnejša tista določila, ki opredeljujejo zadeve geodetske službe kot zadeve splošnega pomena za republiko in v skladu s tem nalagajo občinskim upravnim organom za geodetske zadeve ter Republiški geodetski upravi podrobnejše naloge in pristojnosti.

Enako pomembna so določila glede geodetskih organizacij, ki opravljajo zadeve posebnega družbenega pomena. Glede tega obstaja v 13. členu zakona največja razlika med osnutkom in predlogom. V osnutku zakona je bil namreč izvajalec del iz republiške pristojnosti neposredno določen, sedaj pa je vsem družbenopolitičnim skupnostim dana pravica ustanavljati geodetske organizacije združenega dela, brez stroge obveznosti glede neposrednega poverjanja posameznih del s strani upravnih organov. To pomeni, da se bodo sicer pretežno opravljala geodetska dela enako kot doslej, možno pa bo bolj fleksibilno oddajanje del, kar bo onemogočilo negativne monopolne situacije. Te rešitve je nakazal Republiški svet za vprašanja družbene ureditve, ki je o zadevi podrobneje razpravljal.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je proučil amandmaje, ki so bili predlagani k zakonu o geodetski službi. Izvršni svet se strinja z amandmaji k 1., 8. in 17. členu tega zakona, ki jih predlaga pristojni odbor tega zbora, ker ti amandmaji prispevajo k boljši in učinkovitejši ureditvi službe.

Izvršni svet zavrača amandmaje k 10., 12. in 13. členu tega zakona, ki jih predlaga skupina delegatov 13. okoliša s področja gospodarstva za Zbor združenega dela, ker meni, da je predloženo zakonsko besedilo širše, bolj jasno in krajše ter ne prejudicira rešitev s področij, ki bodo z zakoni urejena šele v prihodnosti.

Amandma k 13. členu zavračamo predvsem zato, ker zadeva ne sodi v ta zakon, temveč v prej omenjene in že sprejete zakone, mogoče pa ga bo upoštevati pri njihovem usklajevanju z zakonom o združenem delu.

Izvršni svet se v celoti strinja z razlogi pristojnega odbora tega zbora, ki je prav tako soglasno zavrnil amandmaje k 10., 12. in 13. členu. Enakega mnenja je bila tudi Zakonodajno-pravna komisija. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja in Zakonodajno-pravna komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli.

Prejeli ste tudi amandma direktorja Zavoda Socialistične republike Slovenije za statistiko. Želijo morda poročevalci odborov in Komisije poročila še ustno obrazložiti? (Ne.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmajih Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja k 8. in 17. členu predloga zakona, ki sta razvidna iz njegovega poročila z dne 21. 9. 1976. Z amandmajema soglašata Zakonodajno-pravna komisija in predlagatelj. Ker sta amandmaja redakcijskega značaja in bistveno ne posegata v vsebino zakona, predlagam, da o njih glasujemo skupaj, kolikor nima kdo kakšnega drugega predloga! (Nima.) Kdor je za, amandmaja Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da sta amandmaja soglasno sprejeta. Ker sta amandmaja Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj k 8. in 17. členu predloga zakona istovetna z izglasovanima amandmajema Odbora za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, o njih ni potreba posebej glasovati.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju direktorja Zavoda Socialistične republike Slovenije za statistiko k 1. členu.

S tem amandmajem soglašata predlagatelj in Odbor za urbanizem, stanodopolnitev tega amandmaja. Zakonodajno-pravna komisija z amandmajem soglaša. Kdor je za amandma direktorja Zavoda Socialistične republike Slovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, ki pa predlaga redakcijsko venije za statistiko k 1. členu, z redakcijsko dopolnitvijo, ki jo predlaga Odbor za urbanizem, stanovanjsko-komunalna vprašanja in varstvo okolja, naj prosim glasuje! (42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma k 1. členu soglasno sprejet.

Amandmaji k 10., 12., in 13. členu, o katerih je govoril tovariš Černivec, v našem zboru niso bili predloženi. Zato seveda o njih ne bomo glasovali.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajam, na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka.

Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovarišico Maro Rovan, republiško podsekretarko v Republiškem sekretariatu za finance. Ali želite, tovarišica Rovanova, še ustno obrazložiti predlog zakona? (Ne.) Predlog zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976. Obravnavali so ga: Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj, Odbor za finance in Zakonodajno-pravna

komisija, ki so predložili pismena poročila. Poročila ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona je z osnutkom zakona predložil Skupščini v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Slavka Kocjana, pomočnika sekretarja Izvršnega sveta za zakonodajo. Tovariš Kocjan, želite uvodno besedo? (Ne.) K tej točki je bilo povabljeno tudi Ustavno sodišče Socialističe republike Slovenije.

Predlog za izdajo zakona, z osnutkom zakona, ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976. Izvršni svet predlaga, da se v smislu 2. odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, tako da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. Glede na ta predlog Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati o postopku? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Prejeli ste tudi stališče Družbenopolitičnega zbora. Želijo poročevalci besedo? (Ne želijo.) Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Ugotavljam tudi, da je zbor izglasoval sklep v skladu s stališčem Družbenopolitičnega zbora, ki je ta akt obravnaval v smislu 2. odstavka 72 člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije. O tem bom predsednika tega zbora posebej obvestila.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Alojza Domjana, podsekretarja v Republiškem sekretariatu za pravosodje, organizacijo uprave in proračun.

Želi predstavnik predlagatelja predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona še ustno obrazložiti? (Ne želi.) Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona ste prejeli z dopisom z dne 16. 8. 1976.

Izvršni svet predlaga, da se v smislu drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije prva in druga faza zakonodajnega postopka združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. O tem predlogu Izvršnega sveta pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam, da o tem predlogu glasujemo. Kdor je za predlog Izvršnega sveta, da se prva in druga faza zakonodajnega postopka združita, naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični in komunalni sistem in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Tovarišica Judita Rakovec bo oddala pismene pripombe. Pismene pripombe je predložila tudi skupina delegatov občine Kranj. Kdo želi razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona, se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj upošteva vse pripombe, predloge in mnenja, dana v poročilih skupščinskih teles in pripomb skupin delegatov.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres.

Predlog tega zakona je eden od ukrepov za odpravo posledic potresa v Posočju. Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Mira Sajeta, pomočnika republiškega sekretarja za urbanizem. Želi predstavnik predlagatelja predlog še ustno obrazložiti? (Ne želi.)

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 24. 9. 1976. Izvršni svet predlaga da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je le ta tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet.

Prosim tovariša Stanka Juršiča, da poda zboru poročilo uvodoma imenovane skupine delegatov, ki je predlog tega zakona proučila, glede na to, da se pristojna delovna telesa zbora niso mogla sestati. Besedo ima tovariš Juršič!

Stanko Juršič: Skupina delegatov, imenovana v skladu s 47. členom poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije na 34. seji zbora, je na seji 29. 9. 1976 obravnavala predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres. Predlog zakona je predložil v obravnavo Skupščini SR Slovenije njen izvršni svet.

V načelni razpravi delegati podpirajo sprejem tega zakona in se strinjajo s predlogom, da se zakon sprejme po hitrem postopku. Skupina se tudi strinja z amandmajema, ki jih je 28. 9. 1976 predložil Izvršni svet k 3. členu, da se za 5. členom doda novi 5. a člen, ter k 7. členu. Skupina se tudi strinja z amandmajem, ki ga je k 7. členu predložila Zakonodajno-pravna komisija, kar je razvidno iz njenega poročila z dne 29. 9. 1976.

K predlogu zakona predlaga skupina naslednji amandma, in sicer k 3. členu: Črta naj se drugi odstavek tretjega člena. Glede na to, da predlaga skupina sprejem amandmajev Izvršnega sveta, je potrebno črtati drugi odstavek 3. člena, ker bi se sicer ista določila ponavljala še v 7. členu. Skupina predlaga Zboru občin, da sprejme predlog zakona s predloženimi amandmaji.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Juršič! Na podlagi vseh gradiv pričenjam razpravo. Prosim, besedo ima tovariš Anton Ladava delegat občine Tolmin!

Anton Ladava: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Po mojem mnenju ne bi kazalo črtati drugega odstavka 3. člena, in sicer zaradi tega ne, ker 3. člen posebej določa pristojnost Izvršnega sveta, ko gre za skupinske lokacije. Kolikor ta odstavek 3. člena črtamo, potem ni opredeljena pristojnost za odločanje.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Predstavnica Zakonodajno-pravne komisije, tovarišica Popovičeva!

Anica Popovič: Tovarišica predsednica, tovariši in tovarišice! Ker je poročilo Zakonodajno-pravne komisije prišlo danes na klop, dovolite, da ga preberem, kajti želimo, da ne bi šlo mimo.

»Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 29. septembra 1976 obravnavala predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacij in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres. Predlog zakona je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo Izvršni svet.

V načelni razpravi o predlogu zakona je Komisija ugotovila, da je zakon, ki se predlaga po hitrem postopku, sistemski zakon trajne narave in se bo uporabljal za podobne primere, kot so naravne nesreče, ki so prizadele v letošnjem letu občine Tolmin, Idrijo in Novo Gorico.

Določba 10. člena predloga zakona ta predpis neposredno uveljavlja za prizadeto območje. Komisija je bila mnenja, da je potrebno v bodočem sistemskem zakonu, ki bo urejal vprašanja in postopke v zvezi s čimprejšnjo sanacijo in obnovo na prizadetih območjih, dokler se stanje ne normalizira, sistemsko opredeliti take hitrejše postopke v izrednih razmerah. Komisija hkrati predlaga, da bi se v takem bodočem zakonu, ki ga predlagatelj predvideva v obrazložitvi, določila objektivna merila, na podlagi katerih bi lahko pristojni organi ugotovili, kdaj je v konkretnem primeru nastopilo stanje, ki zahteva izjemne ukrepe.

Hkrati bi bilo po mnenju Komisije potrebno v zakonih o urbanističnem planiranju, o graditvi objektov, o kmetijskih zemljiščih in o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev, proučiti tudi nekatere kompliciranе in dolgotrajne postopke v teh zakonih, v primerih, ko gre za kompleksno graditev.

Komisija soglaša s predloženim predlogom zakona, ki bo po njenem mnenju s hitrejšimi postopki pripomogel k odpravi posledic naravnih nesreč v Posočju.

Komisija predlaga dva amandmaja k 7. členu, in sicer:

V prvem odstavku naj se v 3. vrsti na koncu prvega stavka za besedo »načrta« doda besedilo: »oziroma skupinske lokacijske dokumentacije«. Ta dopolnitev je potrebna zaradi amandmaja predlagatelja k prvemu odstavku 7. člen. V drugem odstavku naj se črta besedilo: »sanacijo, obnovo ali.«

Ta sprememba je potrebna zaradi uskladitve z določbami 98. člena ustave SR Slovenije, ki določa, da preneha lastninska pravica samo na zemljiščih, namenjenih za stanovanjsko in drugačno kompleksno graditev. Pridobitev zemljišč, namenjenih za sanacijo in obnovo objektov, naj se ureja na podlagi pogodbenih razmerij. Z obema amandmajema je soglašal tudi na seji navzoči predstavnik predlagatelja.

Nadalje je Komisija soglašala z vsemi amandmaji predlagatelja k 3., k novemu 5. a členu in k prvemu odstavku 7. člena.

Komisija je bila seznanjena tudi z amandmajema skupine delegatov v Zboru združenega dela k 3. in prvemu odstavku 7. člena. Komisija je soglašala z amandmajem k 3. členu, da se črta drugi odstavek, ker je ta postopek tudi glede skupinske lokacijske dokumentacije že zajet v drugem odstavku prvega odstavka 7. člena.

Komisija je amandma k prvemu odstavku 7. člena modificirala in je sprejela svoj amandma, ki dopolnjuje amandma skupine. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš dr. Saje!

Dr. Miro Saje: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Pred glasovanjem o zakonskem predlogu mi dovolite kratko informacijo na intervencijo predsednika občinske skupščine Tolmin.

Spričo tega, da smo prejeli več nasprotujočih si amandmajev, bi zakonskemu predlogu dejansko nasprotovala drugi odstavek 3. člena in drugi odstavek 7. člena. Potrebno je torej, da ob dopolnitvi prvega odstavka 7. člena črtamo drugi odstavek tretjega člena predlaganega zakona. Opozoril bi pri tem na materialne posledice. Zagotoviti skušamo komplekse, ki so potrebni za takojšnjo gradnjo, ki bi pomerila dokončno rešitev, za kar se kot vemo, prizadeti zelo trudijo, hkrati ob solidarnostni pomoči vse slovenske družbe. Če hočemo pridobiti zemljišča na podlagi določb 7. člena, za kar uvajamo poleg zazidalnega načrta poseben strokovni dokument, tako imenovano skupinsko lokacijsko dokumentacijo, in če je potrebno bodisi za zazidalni načrt ali za skupinsko lokacijsko dokumentacijo sodelovanje krajevne skupnosti in zemljiške kmetijske skupnosti v razpravi o odločanju glede prenehanja lastninske pravice na takih kompleksnih zemljiščih, potem je zares utemeljeno, da Izvršni svet s sklepom sprejema odločitve o prenehanju lastninske pravice, da pa tudi istočasno odloča o skupinski lokacijski dokumentaciji. Spričo tega in

ker si prizadevamo za poenostavitev določenih sicer normalnih a žal tudi dolgotrajnih postopkov, bi prosil tovariša delegata oziroma predsednika občinske skupščine, da se zadovolji s to obrazložitvijo. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa. Tovariš Ladava, ali ste zadovoljni z obrazložitvijo? (Da.) Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Če ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Najprej bomo glasovali o amandmajih Izvršnega sveta k 3., k novemu 5. a členu in k prvemu odstavku 7. člena. S temi amandmaji soglašata Zakonodajno-pravna komisija in skupina delegatov, ki je danes predlog proučila. Mislim, da lahko o vseh teh treh amandmajih glasujemo skupaj. Kdo temu nasprotuje? (Nihče.) Tedaj prosim, da glasujete. Kdor je za, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Izvršnega sveta soglasno sprejeti.

Glasovati moramo o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 7. členu, in sicer k 1. odstavku in k 2. odstavku. Z amandmaji soglašata predlagatelj in naša skupina delegatov. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji Zakonodajno-pravne komisije k 7. členu in sicer k 1. odstavku in k 2. odstavku, soglasno sprejeti.

Glasovati moramo o amandmaju skupine delegatov k 3. členu. Z amandmajem soglašata predstavnik predlagatelja in Zakonodajno-pravna komisija. Kdor je za amandma, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo amandma skupine delegatov k 3. členu soglasno sprejeli.

Glasovati moramo še o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (47 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil Maro Rovan, podsekretarko v Republiškem sekretariatu za finance.

Tovarišica Rovanova, želite uvodno obrazložitev? (Ne.)

Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 24. 9. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. Želi o tem predlogu kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo. Predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo. Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta soglasno sprejet. Tovariš Juršič, ali boste v imenu skupine delegatov posredovali stališče skupine?

Stanko Juršič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupina je obravnavala predlog omenjenega zakona in se strinja s hitrim postopkom. Skupina k predlogu zakona ni imela pripomb ali spreminjevalnih predlogov in predlaga zboru, da sprejme predlog zakona v predloženem besedilu.

Predsednica Mara Žlebnik: Danes ste na klop prejeli poročilo Zakonodajno-pravne komisije. Na podlagi vseh gradiv pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.)

Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona naj prosim glasuje! (45 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembi zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975—1976.

Predlog zakona je Skupščini predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovariša Zvonka Drakslerja. Želite ustno obrazložitev? Prosim!

Zvonko Draksler: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Sistem financiranja Izobraževalne skupnosti Slovenije, posebnih izobraževalnih skupnosti, Raziskovalne skupnosti in skupnosti starostnega zavarovanja kmetov za solidarnostno udeležbo pri pokrivanju izdatkov v tem zavarovanju ureja obstoječi zakon o osnovah in načinu obračunavanja prispevkov za financiranje teh dejavnosti v letih 1975 in 1976.

Upoštevajoč določbe tega zakona se akontacije za vse navedene skupnosti prilagajajo tekočim, s periodičnimi obračuni ugotovljenim finančnim rezultatom. Vzporedno s tem se izvajajo tudi poračuni obveznosti za prejšnja obračunska obdobja. V prvem polletju letos so se finančni rezultati v temeljnih organizacijah združenega dela, predvsem zaradi tehnike uveljavljanja novega obračunskega sistema, poslabšali kar se je pokazalo tudi v dotoku sredstev za financiranje dogovorjenih programov navedenih skupnosti.

Predlagana sprememba zakona določa, da se v drugem polletju letos obračunavajo akontacije za omenjene skupnosti upoštevajoč prispevno osnovo, ugotovljeno v zaključnih računih tozdov za leto 1975, in prispevne stopnje, sprejete za letošnje leto, to sel pravi za leto 1976.

S tem se ukinja poračun obveznosti s periodičnimi obračuni med letom, vključno s polletnim periodičnim obračunom letos. Zmanjšan dotok sredstev za financiranje teh skupnosti onemogoča izvajanje sprejetih programov na področju izobraževanja, raziskovanja in starostnega zavarovanja kmetov. Zato predlagamo, da se sprejme zakon po hitrem postopku, ker se bo le s takim reševanjem te problematike omogočilo izvajanje najnujnejših nalog na področju navedenih skupnosti.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Draksler! Predlog zakona ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 14. 9. 1976. Izvršni svet predlaga, da ga obravnavamo v smislu drugega odstavka 295. člena poslovnika

Skupščine SR Slovenije po hitrem postopku, to je v zadnji fazi. O tem predlogu Izvršnega sveta, ki ga je ta tudi posebej obrazložil, pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da o predlogu Izvršnega sveta, da se obravnava zakon po hitrem postopku, glasujemo. Kdor je za, naj prosim glasuje! (42 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je predlog Izvršnega sveta z večino glasov sprejet.

Predlog zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Peter Novak, delegat občine Ljubljana-Center!

Peter Novak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Ko je naša delegacija razpravljala o tej točki dnevnega reda, smo v povezavi s 3. točko dnevnega reda, v kateri smo slišali, v kakšni situaciji so te skupnosti, ugotovili naslednje:

Menimo, da je glede na težak gospodarski položaj in glede na to, da želimo povečati produktivnost, inventivnost in inovacije v gospodarstvu, situacija zelo neugodna. Prav za ti dve dejavnosti, se pravi za izobraževanje, v srednjem in visokem šolstvu, in znanstveno-raziskovalno delo, nimamo dovolj sredstev, da bi v tem kritičnem trenutku lahko čimveč prispevali k višji produktivnosti našega gospodarstva.

Ob tem smo tudi ugotovili, da od 12 takih skupnosti samo dve neposredno dobivata sredstva v neposredni odvisnosti od uspehov gospodarstva, in sicer tisti dve, ki bi morali največ prispevati k večjim uspehom. Kakor se to sliši prav, menimo, da bi bilo potrebno v bodočih razpravah o financiranju tudi teh dveh oziroma treh interesnih skupnosti postopati tako, da bi osnovno dejavnost vseh skupnosti, ki jih imamo, financirali enotno. Razširjeno dejavnost vseh teh interesnih skupnosti pa naj bi financirali glede na uspeh gospodarstva. S tem bi bila zajamčena osnovna dejavnost in osnovna kontinuiteta dela, medtem ko bi razširjeno dejavnost lahko financirali glede na uspehe gospodarstva, ki so neposredno odvisni tudi od celotnega dela teh interesnih skupnosti. Zato menimo, da bi bilo treba v bodoče sistem financiranja nujno spremeniti.

Dalje nas zanima tudi tole: Iz poročila Odbora za finance je razvidno, da je bil ta odbor odločno proti takemu načinu financiranja v času, ko so se pripravljali družbeni dogovori. Zanima nas, kdo je pravzaprav bil tisti, ki je nasprotoval rešitvi, kakršno imamo danes in ki je nasprotoval predlogom Odbora za finance, kar le-ta navaja v svojem poročilu. Hvala lepa.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Želi še kdo razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim glasuje! (41 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel predlog zakona.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o uporabi sredstev vplačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v negospodarske in neproizvodne investicije.

Predlog odloka je Skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo njen izvršni svet in za svojega predstavnika določil tovarišico Maro Rovan, podsekretarko v Republiškem sekretariatu za finance. Želi predstavnica predlagatelja uvodno besedo? (Ne želi.)

Predlog odloka ste prejeli z razširitvijo dnevnega reda z dne 14. 9. 1976. Danes na klop ste prejeli amandma skupine delegatov iz občine Sežana. Predlog odloka sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita morda poročevalca Odbora in Komisije poročili še ustno dopolniti? (Ne želita.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Če nel želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju skupine delegatov iz občine Sežana k 2. členu predloga odloka, ki ga je skupina delegatov, kot lahko iz besedila amandmaja vidite, dopolnila. Prosila bi tovariša Podobnika, da glede na to, da so delegati ta amandma dobili danes na klop, na kratko pove, za kaj gre!

Marko Podobnik: K prvotnemu besedilu amandmaja k 1. členu smo kot dopolnilo dodali samo to: V 1. členu naj se doda nova alinea, in sicer »za proizvodnjo in zalogo trajnih suhomesnatih izdelkov«, kot je že bilo prvotno, dodajamo pa še »in mlečnih izdelkov, katerih proizvodni proces traja dlje kot 6 mesecev.«

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Podobnik! Vprašujem predstavnika predlagatelja tovariša Drakslerja, ali se Izvršni svet s tem amandmajem strinja. (Da.) Odbor ga sprejema in Zakonodajno-pravna komisija tudi. To se pravi, da ga sprejemajo tako predstavnik predlagatelja kot naš odbor ter Zakonodajno-pravna komisija.

Kdor je za ta amandma, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor z večino glasov sprejel amandma skupine delegatov iz občine Sežana.

Glasovati moramo še o predlogu odloka v celoti. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (49 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek zakona je Skupščini predložil v soglasje Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije. Je predstavnik naše delegacije navzoč? (Ni.)

Osnutek zakona ste prejeli s sklicem seje zbora z dne 5. 8. 1976. Prejeli ste tudi mnenje Izvršnega sveta. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor za finance in Zakonodajno-pravna komisija, ki sta predložila pismeni poročili. Poročili ste prejeli. Želita morda poročevalca Odbora in Komisije še besedo? (Ne želita.) Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Zbor občin Skupščine Socialistične republike Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980.

2. K osnutku zakona se dajejo pripombe, predlogi in mnenja, ki jih predlagajo delovna telesa zbora v svojih poročilih.

3. Pooblašča se delegacija Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ, da da v skladu s predlogi in pripombami Skupščine Socialistične republike Slovenije in v njenem imenu soglasje k predlogu zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 leta do leta 1980.

Kdor je za ta sklep, naj prosim glasuje! (48 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine Socialistične republike Slovenije je predložila v obravnavo in sprejem predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju in predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru. Predstavnik komisije je Vili Belič, član Komisije.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Marjan Bele razrešen dolžnosti predsednika Okrožnega sodišča v Celju, Franc Poderžaj, sodnik tega sodišča, pa izvoljen za predsednika tega sodišča.

Prehajamo na predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

O tem predlogu odloka pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje. Kdor je za predlog odloka, naj prosim glasuje! (46 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka. S tem je bil Bogomir Brečko razrešen dolžnosti predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru, Rajko Kramberger, jugoslovanski konzul v Gradcu, pa izvoljen za predsednika tega sodišča.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Po prvem odstavku 40. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije ima delegat v zboru pravico postaviti Izvršnemu svetu ali republiškim funkcionarjem, ki vodijo delo republiških upravnih organov, vprašanja, ki se nanašajo na njihovo delo ali na zadeve iz njihove pristojnosti. Vpra-

šanje lahko postavi delegat v zboru tudi predsedniku Skupščine Socialistične republike Slovenije, predsedniku zbora ali tudi predsednikom delovnih teles, kot tudi samoupravnim interesnim skupnostim za območje republike, kadar te enakopravno odločajo s pristojnim zborom.

K tej točki dnevnega reda smo vam poslali delegatska vprašanja naslednjih delegatov: delegata Žarka Žigona iz občine Radlje ob Dravi, delegata Vilijema Zrima iz občine Jesenice in delegatski vprašanji skupine delegatov iz občine Slovenske Konjice.

Na vprašanje Žarka Žigona, delegata iz občine Radlje ob Dravi, bo odgovoril Aleš Lapajne, svetovalec v Republiškem sekretariatu za industrijo. Prosim, tovariš Lapajne!

Aleš Lapajne: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V zvezi z delegatskim vprašanjem odgovarjamo delegatu Skupščine občine Radlje ob Dravi naslednje:

Organizacija združenega dela HIPOS, podjetje za proizvodnjo hidravlike in pnevmatike, je zaprosila Gospodarsko zbornico Jugoslavije za izdajo soglasja k dogovoru o dolgoročni proizvodni kooperaciji s firmo »Hydraulik—Menningen«, ki bi zagotovila kontinuirano proizvodnjo širokega programa komponent s področja hidravlike in pnevmatike v majhnih serijah.

Gospodarska zbornica Jugoslavije je 16. 7. letos soglasje zavrnila z utemeljitvijo, da se proizvodni program prekriva s programom »Prve petletke«, Trstenik in bi bile s tem kapacitete v Jugoslaviji podvojene. Po posredovanju Republiškega sekretariata za industrijo in Gospodarske zbornice Slovenije je Gospodarska zbornica Jugoslavije ponovno proučila zadevo in na podlagi dogovora s »Prvo petletko« 1. 9. 1976 ugodila zahtevi HIPOS-a in izdala zaprošeno soglasje. Na tej osnovi je Zvezni komite za energetiko in industrijo 21. 9. 1976 izdal odločbo, s katero se HIPOS-u dovoljuje skleniti pogodbo o dolgoročni proizvodni kooperaciji s firmo Hydraulik-Menningen«.

Ob tej priliki moramo ugotoviti, da pri izvajanju predpisa o kooperaciji s tujimi firmami prihaja do primerov, kot pri HIPOS-u, da nekatere večje organizacije zavirajo kooperacijo pri manjših organizacijah.

Taki primeri ne morejo vplivati na razvojni program velikih tovarn, čeprav gre sicer za isto področje proizvodnje. Pri taki proizvodnji gre za dopolnjevanje proizvodnega programa velikih tovarn, pri čemer pa te nimajo razumevanja za razvoj majhnih zmogljivosti, čeprav majhne tovarne ponujajo sodelovanje na podlagi nakupa nekaterih gotovih delov ter s proizvodnjo v majhnih serijah širijo asortiment proizvodnje in zmanjšujejo uvoz.

Primer HIPOS-a je pri tem še posebno kritičen, saj gre za zagotovitev delovnih mest za zdomce, ki pri tem sodelujejo s svojimi sredstvi, poleg tega pa tako lahko izkoristijo svoje kvalifikacije, ki so si jih pridobili v tujini.

Zato bo treba vprašanje takih kooperacij v bodoče elastičnejše obravnavati in s točnejšo opredelitvijo izvajanja predpisov zagotoviti, da se taki primeri ne bodo ponavljali.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Lapajne! Na vprašanje Viljema Zrima, delegata iz občine Jesenice, bo odgovoril Bruno Korelič pomočnik predsednika Republiškega komiteja za promet in zveze. Tovariš Korelič, prosim!

Bruno Korelič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Delegata tovariša Vlado Šanca in Viljem Zrim sta postavila v zvezi z gradnjo cestnega predora skozi Karavanke naslednje vprašanje: V kateri fazi je izdelava strokovno-tehnične dokumentacije za navedeni objekt in kdaj se predvideva začetek gradnje karavanškega predora?

Cestni predor skozi Karavanke je meddržavni objekt. Zato sodelujeta pri pripravah za izgradnjo tega predora Jugoslavija in Avstrija, ki sta pred tremi leti ustanovili posebno komisijo strokovnjakov za proučitev projekta za ta cestni predor.

V tej komisiji je bil doslej dosežen dogovor o izločitvi vseh variant za predor, z izjemo odseka med Jesenicami in Mojstrano. V posebni podkomisiji je bil pripravljen predlog za definitivno traso predora, o katerem bo predvidoma novembra letos razpravljala jugoslovansko-avstrijska komisija.

To bo omogočilo sprostitev določenih urbanističnih rezervatov, namenjenih za cesto zahodno od Jesenic proti Ratečam. Jugoslovanska stran, v njenem imenu Republiška skupnost za ceste, intenzivno pripravlja razpis izdelave idejnega projekta. Ker pa na avstrijski strani še ni rešeno vprašanje financiranja izdelave projekta, so priprave za hitrejše projektiranje v zaostanku glede na naše načrte.

Kot je znano je cestni predor skozi Karavanke zajet v petletnem planu našega cestnega gospodarstva, vključen pa je tudi v sporazumno dogovorjeni plan republiških cestnih prioritet v Jugoslaviji.

V Jugoslaviji delamo tudi mnoge korake, da bi se uredilo financiranje tega velikega projekta, ki je širšega evropskega pomena.

Začetek gradnje je neposredno odvisen od napredka projektantskih del, ki so vezana na obsežna pripravljalna dela, in od pravočasne in gospodarsko sprejemljive rešitve financiranja in gradnje. K projektiranju ni mogoče pristopiti ločeno, samo ena od obeh držav. Z avstrijsko stranjo je doseženo načelno soglasje, da se bo jugoslovansko-avstrijska komisija strokovnjakov za proučitev projekta cestnega predora skozi Karavanke ponovno sestala po več kot dveletnem premoru v novembru tega leta. Na tem zasedanju bomo predložili v obravnavo določitev dokončnega poteka trase predora, podrobno opredelili projektne naloge in predlog za izdelavo idejnega projekta in modalitete financiranja glede gradnje, seveda še poleg drugih vprašanj, ki jih moramo obravnavati v skupni komisiji.

Od dogovora na tem zasedanju in pripravljenosti republike Avstrije, da temu pomembnemu projektu, ki odpira nove možnosti pri povezavi med velikim tržišči Bližnjega vzhoda in industrijskih predelov Zahodne Evrope, damo v razvojnih načrtih pomembnejšo mesto, je v tem trenutku zelo veliko odvisno, kdaj bomo začeli gradnjo predora skozi Karavanke. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Korelič!

Če dovolite tovarišice in tovariši delegati, bi za trenutek prekinili to točko in se vrnili na 17. točko dnevnega reda, na predlog odloka o uporabi sredstev, vplačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove neproizvodne in negospodarske investicije.

Obveščena sem namreč, da je bil v Zboru združenega dela poleg amandmaja skupine delegatov iz občine Sežana vložen še amandma njihovega odbora za finance, in sicer, da naj se k prvemu členu v prvem odstavku pred prvo

alineo za besedami »v Socialistični republiki Sloveniji« vstavi naslednje besedilo: »ki so podpisniki samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana razvoja kmetijstva in živilstva za obdobje 1976 do 1980«. Ta amandma, ki je bil predložen samo Zboru združenega dela, je bil v Zboru združenega dela sprejet.

Vprašala bi predstavnika Odbora za finance, ali se s takim amandmajem strinja?

Stanko Juršič: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! V poročilu Odbora za finance Zbora občine ste zasledili, da je ta odbor razpravljal o tem in zavzel stališče, da naj bi se tudi to dopolnilo. Konkretnega amandmaja nismo predlagali. Ker pa smo zavzeli popolnoma enotno stališče, podpiramo ta amandma in predlagamo, da se sprejme.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala! Vprašujem predstavnika Izvršnega sveta, ali soglaša z amandmajem! (Soglaša.) Zakonodajno-pravna komisija? Hvala lepa!

Pričenjam razpravo o tem amandmaju. Želi kdo razpravljati? Če nihče, predlagam, da se z glasovanjem izrečete tudi o tem amandmaju. Kdor je za amandma k 1. členu odloka, naj prosim dvigne roko! (44 delegatov glasuje za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.) Hvala.

Nadaljujemo z 20. točko dnevnega reda. Na vprašanje skupine delegatov iz občine Slovenske Konjice v zvezi z nakazovanjem štipendij bo odgovoril Leopold Kejžar, namestnik predsednice Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje!

Leopold Kejžar: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Filip Beškovnik, vodja skupine delegatov za Zbor občin iz občine Slovenske Konjice je postavil delegatsko vprašanje, ki ste ga prejeli.

Odgovor: Po družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike v Socialistični republiki Sloveniji in samoupravnih sporazumih o štipendiranju učencev in študentov gospodarijo z združenimi sredstvi za štipendije skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občinah ter zbor delegatov skupnih komisij v republiki.

Skupne komisije v občinah so oblikovane na enak način kot zbori združenega dela občinskih skupščin. Njihove naloge, pristojnosti, pravice in obveznosti pa urejajo udeleženci samoupravnih sporazumov o štipendiranju s pravili. Vse komisije izvolijo tudi svoje delegate, tako tudi učenci in študenti.

Po ugotovitvah skupnih komisij udeležencev v republiki delovanje teh organov v praksi ni povsod zadovoljivo. V mnogih občinah se skupne komisije udeležencev zelo redko sestajajo in o štipendiranju odločajo v večini primerov strokovne službe.

Celo na seje skupne komisije v republiki pogosto prihajajo namesto delegatov samo delavci strokovnih služb. Povezava s samoupravnimi organi v delovnih organizacijah je marsikje slaba. Zaradi nedoslednega uresničevanja sprejetih določil in tudi neažurnosti služb prihaja do motenj pri delovanju sistema, zaostankov pri izpolnjevanju solidarnostnih obveznosti ter zaradi tega do zaostankov pri izplačevanju štipendij.

Posebno zaskrbljujoča je tendenca, da kadrovske štipendije po številu in sredstvih relativno vse bolj zaostajajo, hkrati pa se povečuje pritisk na štipendije iz združenih sredstev, kar ni v skladu z družbenimi prizadevanji na tem področju.

Po podatkih Zveze skupnosti za zaposlovanje septembra 1976 še za približno 2000 razpisanih kadrovskih štipendij ni bilo interesentov. Hkrati pa sedanji obseg združenih sredstev ne more več zagotavljati štipendij za učence in študente, ki pri skupnih komisijah v občinah prosijo za štipendije iz združenih sredstev.

Nemoteno delovanje dogovorjenega štipendijskega sistema je bistveno odvisno od doslednega uresničevanja dogovorjene politike v vsaki občini, v vsaki organizaciji združenega dela. Udeleženci družbenega dogovora ugotavljajo, da je potrebno zlasti zaostriti odgovornost skupnih komisij, preveriti sestavo in delavnost delegatov ter po potrebi tudi izpopolniti organiziranost organov in služb.

Pomanjkljivosti pri uresničevanju dogovorjene politike ne izvirajo samo iz organizacije služb in nedoslednosti pri izvajanju dogovorjene politike v organizaciji združenega dela in skupnih komisijah v občinah.

Posamezni udeleženci in tudi skupne komisije v občinah so dale že mnoge predloge, naj bi tudi družbeni dogovor in samoupravne sporazume dopolnili tako, da bi lahko učinkoviteje usmerjale štipendiranje v skladu s potrebami združenega dela.

V začetku dela, leta 1976, je skupna komisija v republiki pozvala vse udeležence dogovora in sporazumov, da pripravijo predloge za spremembo družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov. Te predloge in analizo trenutnega stanja bo komisija obravnavala na eni od prvih prihodnjih sej.

Izvršni svet se bo kot eden od podpisnikov družbenega dogovora zavzemal, da bi s spremembami v dogovoru odpravili nekatere vzroke za neustrezno izvajanje dogovorjene politike.

Izvršni svet Skupščine meni, da je predvsem potrebno tudi materialno spodbujati tiste delovne organizacije in interesne skupnosti, ki nudijo več kadrovskih štipendij, ter omejiti štipendiranje iz združenih sredstev dejansko na prehodno, časovno omejeno obliko pomoči tisti mladini, ki predvsem ob prihodu iz osnovne v srednje šole še ni uspela dobiti ustrezne kadrovske štipendije.

Tisti del mladine, ki si izbira smeri študija ne glede na izražene družbene interese in potrebe združenega dela in zato za te smeri študija ni ustreznih kadrovskih štipendij, ne bi mogel trajno prejemati družbene pomoči za študij. Enako naj bi veljalo tudi za tiste, ki jim je bila kadrovska štipendija omogočena, pa je po lastni odločitvi niso sprejeli. To sicer ureja že sedanji dogovor, vendar udeleženci niso povsod zagotovili izvajanja tega določila.

Na vprašanje delegata pa daje Izvršni svet Skupščine naslednji odgovor:

Glede na motnje, do katerih prihaja pri uresničevanju solidarnostnega zagotavljanja sredstev za štipendije, pri katerih so prizadete predvsem nekatere manj razvite občine, menimo, da morajo njihove skupne komisije udeležencev samoupravnega sporazuma o štipendiranju pri skupni komisiji udeležencev v republiki sprožiti postopek za ustrezno izpopolnitev meril o načinu in pogojih združevanja sredstev in za zagotavljanje solidarnostnega prelivanja združenih sredstev oziroma uveljavitev drugih ukrepov v skladu s 5. členom pravil o delu skupnih komisij.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Kejžar! Na drugo vprašanje iste skupine delegatov v zvezi z zvišanjem stopenj občinskega prometnega davka na naravne žgane pijače bo odgovorila tovarišica Rovanova, podsekretarka v Republiškem sekretariatu za finance!

Mara Rovan: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Tovariš Filip Beškovnik, vodja skupine delegatov za Zbor občin iz občine Slovenske Konjice je postavil vprašanje v zvezi z zvišanjem stopenj občinskega davka od prometa z žganimi pijačami. Delegat opozarja, da se SR Slovenija postavlja v tem pogledu v neenak položaj z drugimi republikami in pokrajinama in s tem ruši enotnost jugoslovanskega tržišča, saj bodo naravne žgane pijače v SR Sloveniji dražje kot v ostalih republikah in avtonomnih pokrajinah, ki tega zvišanja prometnega davka niso izpeljale.

Odgovor se glasi: Povečane potrebe na področju splošne porabe so narekovale iskanje novih virov dohodkov. Za rešitev tega problema se je uvedel razpis akontacij davka iz skupnega dohodka občanov v letu 1976, ki naj se po prvotni zasnovi ne bi pobirale, in povišanje stopenj posebnega občinskega davka od prometa z naravnim žganjem in vinjakom v obsegu, kolikor je bil znižan temeljni davek od prometa teh pijač. Ne gre zanikati trditve tovariša delegata, da se SR Slovenija v tem pogledu postavlja v neenak položaj z drugimi republikami in pokrajinama. Ob tem želimo le poudariti, da je politika obdavčevanja alkoholnih pijač med republikami in pokrajinama v SFRJ nasploh zelo različna in odvisna od vrste dejavnikov, ki jih pač posamezne republike pri vodenju te politike upoštevajo, od hotenj proizvajalcev do interesov turistične dejavnosti, zdravstvene politike in drugega. Prav zaradi utemeljenosti takih različnih pristopov tudi osnutek medrepubliškega dogovora o usklajevanju temeljev politike posebnega davka od prometa proizvodov v letu 1970 izrecno določa, da se določbe dogovora o usklajevanju ne nanašajo na posebni davek od prometa alkoholnih pijač. Torej predpostavlja in dopušča sprejemanje različnih odločitev. Naj še pripomnimo, da je veljavni sistem obdavčevanja alkoholnih pijač v SR Sloveniji rezultat širših konzultacij vseh zainteresiranih dejavnikov. Zato ocenjujemo, da je glede na sedanje okoliščine ustrezen. Hvala.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala lepa! Vprašujem navzoča delegata, tovariša Žigona iz občine Jesenice ter delegata iz občine Slovenske Konjice, če imata morda k odgovorom kakšne pripombe? (Ne.)

Prehajamo na drugi del te točke, to je na nova delegatska vprašanja. Obveščam vas, da sta pismeno delegatsko vprašanje že postavila tovariš Bojko Čertalič, delegat iz Maribora ter Viktor Hrastnik iz občine Šmarje pri Jelšah. Kdo želi postaviti novo delegatsko vprašanje? Prosim, tovariš Dejak!

Franc Dejak: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Skupščina občine Ljubljana-Šiška je na 22. skupnem zasedanju z ločenim glasovanjem Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Družbenopolitičnega zbora dne 23. 9. 1976 obravnavala osnutek odloka o organizaciji občinskih upravnih organov.

Ob razpravi o osnutku odloka o organizaciji upravnih organov je veliko število delegacij in konferenc delegacij dalo pripombe k sedanjemu delovnemu času občinskih upravnih organov z zahtevo, da Skupščina stori vse potrebno,

da se delovni čas v občinskih upravnih organih prilagodi potrebam delovnih ljudi.

Predlogi in zahteve delegacij in konferenc delegacij so bili, da bi bile uradne ure za stranke vsaj dvakrat tedensko v popoldanskem času. Občinske skupščine lahko določijo delovni čas upravnih organov le v okviru republiškega zakona ob 5-dnevnem delovniku in odloka Izvršnega sveta o razporeditvi delovnega časa v okviru 5-dnevnega delovnika.

Odlok Izvršnega sveta se glasi: Delovni čas v državnih organih v SRS, kjer se opravljajo zadeve javnega pomena, traja v ponedeljek torek, četrtek in petek od 7. do 15. ure, v sredo od 7. do 17. ure.

Izjemoma, če to terjajo posebne krajevne razmere, se lahko to delno spremeni. Glede na zgoraj citirana predpisa lahko le republiška skupščina oziroma Izvršni svet Skupščine SR Slovenije izda novi zadevni predpis.

Iz zgoraj navedenih razlogov je občinska skupščina na že omenjenem zasedanju sprejela naslednji sklep: Delegatom za Zbor občin Skupščine SR Slovenije se nalaga, da postavijo vprašanje ureditve delovnega časa v občinskih, mestnih in republiških upravnih organih, glede na zahteve delovnih ljudi in občanov oziroma delegatov krajevnih skupnosti in konferenc delegacij občine Ljubljana-Šiška, da bi bile uradne ure za stranke vsaj dvakrat na teden v popoldanskem času.

Predsednica Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Dejak! Kdo še želi postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.)

Zaključujem to točko dnevnega reda ter vas obveščam, da smo bili pri vseh točkah dnevnega reda, kjer smo sprejemali končne odločitve, uskladeni z Zborom združenega dela in tudi z Družbenopolitičnim zborom.

Ker je s tem dnevni red današnje seje izčrpan, se vam zahvaljujem za udeležbo in za sodelovanje v razpravi. Zaključujem 34. sejo Zbora občin.

(Seja je bila končana ob 16.30.)

družbenopolitični zbor

29. seja

(12. julija 1976)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora in

Jože Božič,
podpredsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam 29. sejo Družbenopolitičnega zbora. Svojo odsotnost so opravičili: Janez Japelj, stane Gavez in Zdenko Mali.

Z dopisom z dne 21. 6. 1976 sem razširil dnevni red 29. seje z naslednjimi točkami:

1. osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v obdobju od leta 1976 do leta 1980,
2. osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,
3. osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980 in
4. osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Glede na to predlagam zboru naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 28. seje zbora,
2. osnutek družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980,
3. predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona,
4. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona,
5. osnutek zakona o samoupravnih sodiščih,
6. osnutek zakona o rednih sodiščih,

7. osnutek zakona o javnem tožilstvu,
8. predlog zakona o javnem pravobranilstvu,
9. osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam za obdobje od leta 1976 do leta 1980,
10. osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,
11. osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980,
12. osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin,
13. osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije za obdobje od septembra 1976 do julija 1977,
14. volitve in imenovanja,
15. predlogi in vprašanja delegatov.

Kot je razvidno iz sklica, daje Družbenopolitični zbor v skladu s 345. členom ustave Socialistične republike Slovenije in 72. členom poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije stališča k osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Predlaga kdo kako dopolnitev ali spremembo današnjega dnevnega reda? (Nihče.) Se s predlaganim dnevnim redom strinjate? (Da.) Ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 28. seje zbora.

Osnutek zapisnika 28. seje zbora ste prejeli. Predlaga kdo kakšno dopolnitev ali spremembo zapisnika? (Nihče.)

Dajem osnutek zapisnika na glasovanje. Glasovali bomo javno, z dviganjem rok. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno odobril zapisnik 28. seje zbora.

Preden nadaljujemo z delom, vas obveščam, da smo se na podlagi 85. člena poslovnika Skupščine Socialistične republike Slovenije predstavniki zborov sporazumeli, da bomo na skupnem zasedanju Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora na predlog Izvršnega sveta poslušali informacijo o najnovejših dogodkih v Avstriji v zvezi s položajem slovenske manjšine v Avstriji, ki jo bo dal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Rudi Čačinovič, in sprejeli skupno izjavo. Nato bomo poslušali ekspoze predsednika Izvršnega sveta tovariša Andreja Marinca k osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Prekinjam sejo Družbenopolitičnega zbora in vabim delegate v veliko dvorano republiške skupščine.

(Seja je bila prekinjena ob 9.10 in se je nadaljevala ob 11.)

Predsednik Stane Markič: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na osnutek družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980.

Osnutek družbenega plana je predložil Izvršni svet. Kot gradivo k osnutku plana, ki je bil objavljen v Poročevalcu, ste prejeli še predlog »Dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije za obdobje 1976—1980«, ki je bil objavljen v posebni prilogi Poročevalca, in predlog odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980, ki vam je bil poslan 15. junija 1976. Prejeli ste tudi stališča Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Republiški konferenci Socialistične zveze Slovenije.

K obravnavi te točke smo povabili Zavod Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje, Izobraževalno skupnost Slovenije, Raziskovalno skupnost Slovenije, Kulturno skupnost Slovenije, Zdravstveno skupnost Slovenije in Skupnost socialnega varstva Slovenije.

Osnutek družbenega plana so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Zakonodajno-pravna komisija in komisija za narodnosti. Poročila ste prejeli. Z dopisom z dne 8. julija 1976 ste prejeli predlog stališča Družbenopolitičnega zbora k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki je izdelan na podlagi poročila Odbora ter stališč Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri Republiški konferenci Socialistične zveze Slovenije.

Ker bodo morda v razpravi predlagane spremembe ali dopolnitve predlaganih stališč, predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi pripravila dokončno besedilo teh stališč. V skupino predlagam tovariše: Vlada Logarja, Srečka Mlinariča in Danico Jurkovič. Se strinjate s tem predlogom? (Da.) Ima kdo kakšne pomisleke? Je kdo proti? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet. Želi poročevalec Odbora še kaj pripomniti? (Ne želi.) Želi predlagatelj Izvršnega sveta še kaj dodati? Prosim, tovariš Mejak!

Miran Mejak: Tovariši! V Izvršnem svetu je dogovorjeno, da se dajo na zborih še nekatere dopolnilne informacije in podatki, ki utegnejo biti zanimivi in lahko pomagajo pri razpravi.

Po podatkih operativno-političnega štaba Republiškega komiteja za planiranje in informacijski sistem, ki jih je zbral do danes, 12. julija 1976, je postopek sprejemanja sporazumov in dogovorov potekal zadovoljivo. Če v strnjeni obliki analiziramo vsa sprejeta poročila, lahko ugotovimo, da ni sprejel in podprl predlogov samoupravnih sporazumov naslednji odstotek temeljnih organizacij združenega dela, in sicer: za energetiko 4 % tozdov, za sporazum o premogu 10,6 %, za nafto in plin 11,8 %, za železnice 7,7 %, za ceste 4,2 %, za luške investicije 8,2 % in za PTT 5,8 %. Ta podatek se bo v naslednjih dneh verjetno še nekoliko spremenil, vendar pa se že postavlja naloga, da skrbno analiziramo potek sprejemanja samoupravnih sporazumov in vzroke, ki so pripeljali posamezne tozde, da so zavrnili sprejem samoupravnih sporazumov. Pristojni resorji bodo pripravili predloge za stališča do teh vzrokov skupaj s potrebnimi kriteriji za obravnavanje položaja tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki se niso strinjale z materialnimi

obveznostmi, ki izhajajo iz sprejema samoupravnih sporazumov in družbenega dogovora o temeljih družbenega plana.

Ker bo potekalo podpisovanje dogovora o temeljih družbenega plana še nekaj dni, republiški izvršni svet misli, da bi od danes naprej morali veljati določeni kriteriji glede dopolnitve, ki bi jih posamezni partnerji pri sprejemanju tega dogovora lahko še vnašali. In scer bi bilo možno v teh dneh še spremeniti v dogovoru vse tisto, kar vpliva na izboljšavo samega teksta, kar pa bistveno ne spreminja predloga, kar pojasnjuje naše obveznosti do federacije, in vse tisto, kar je in kar bo sklenjeno še kasneje med posameznimi podpisniki dogovora, če to ne sega izven območja njihovega medsebojnega sporazumevanja.

Ne bi bilo več možno sprejeti dodatkov v tekst dogovora glede tistega, kar sega v pravice in dolžnosti ostalih, če se ti s tem ne bi strinjali. To bi ustvarilo prejudice za tisto, kar se bo kasneje obravnavalo, in tisto, kar ni v sporazumih že sprejeto in v planih že obdelano. V jeseni bo potrebno za nekatere udeležence družbenega dogovora ponoviti postopek za vse tisto, česar nismo uspeli uskladiti doslej, pri čemer bo potrebno upoštevati, da naj bi takoj v septembru opredelili minimalne standarde za družbene službe kot podlago za učinkovito sporazumevanje in intervencije.

Tovariš predsednik je v svojem ekspozeju govoril tudi o tekočih gospodarskih gibanjih. Kolikor bodo tovariši delegati zahtevali kakšno dodatno informacijo ali pojasnilo glede le-teh, me, tovariš predsednik, prosim, pozovi!

Predsednik Stane Markič: Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Ima mogoče kdo k predlogu stališč kakšno pripombo? Prosim, tovariš Kropivnik!

Rudi Kropivnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

K predlogu stališč bi rad dal dva predloga za dopolnitev besedila:

Že nekajkrat smo v našem zboru razpravljali o pomenu informiranja. Pri tem smo ugotovili, da je sedanji sistem informiranja neadakvaten, tako s stališča družbeno-ekonomskih odnosov pri nas kot s stališča potreb združenega dela, kjer se danes sprejemajo vse pomembnejše odločitve. Prav zaradi tega predlagam, da bi formulacijo v 3. točki predloga stališč dopolnili oziroma spremenili, in sicer tako, da bi za besedo »informacij« vstavili novo besedilo: »ki bo ne le pri sestavljanju plana razvoja, ampak tudi med njigovim uresničevanjem omogočil pravočasno sprejemanje tistih dodatnih odločitev na vseh ravneh planiranja, ki bodo zagotovila dosledno izvajanje ciljev, smernic in nalog družbenega plana oziroma realizacijo načela kontinuiranega planiranja. Takšen sistem informiranja pa naj se oblikuje in uveljavlja v samoupravni interesni povezanosti vseh nosilcev planiranja«.

Poleg tega bi v točki 8, kjer se govori o uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih v družbenih dejavnostih, predlagal, da proučimo, ali smo dejansko zajeli problem vpliva uporabnikov storitev v celoti. Mislim, da ne gre samo za problem usklajevanja potreb, ki jih imajo uporabniki storitev z obsegom dohodka, ampak da obstaja tudi problem usklajevanja potreb z zmogljivostmi v družbenih dejavnostih, saj le-te v veliki meri vnaprej določajo tako način porabe finančnih sredstev

kot tudi njihovo višino. Zato predlagam, da bi dopolnili besedilo prvega stavka v drugem odstavku tako, da bi se ta glasil takole:

»Kljub temu nismo uspeli v celoti uveljaviti vpliva uporabnikov storitev delavcev v družbenih dejavnostih na programe dela in razvojne plane, da bi uskladili svoje potrebe po teh storitvah z zmogljivostmi in obsegom dohodka, ki ga ustvarjajo.«

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Oglasil bi se bil že prej, pa sem mislil, da bo veliko razpravljalcev. Kot vidim, pa ni pretirane vneme.

Rad bi rekel nekaj splošnega o razpravi o osnutku plana, pa tudi v zvezi s tem, kar je napisano v samem osnutku, in v zvezi z vsem, kar smo o tem brali in kar smo mogli ugotoviti, ko smo spremljali priprave za zvezni in republiški plan.

Gotovo je treba priznati, da je bilo doslej opravljeno veliko delo, ki je potekalo v družbenih razmerah, ki jih označujejo prizadevanja za nove prvine pri oblikovanju družbe in družbene politike, in sicer v tistih trenutkih prizadevanj, ko se staro ne pusti kar tako pokopati, novo pa se ne more uveljaviti kar čez noč: odvisno je pač od razmer v materialnih temeljih družbe in od splošne družbene zavesti o tem, kaj pravzaprav hočemo.

Oba osnutka označuje prehajanje od enega k drugemu, o čemer je danes govoril predsednik Izvršnega sveta. Osnutka sama naj bi bila nosilca novega. To novo pa nosita v sebi približno toliko, kolikor je to že uveljavljeno v celotni družbi in v celotnem združenem delu. Prvine starega pa imata morebiti v nekoliko večji meri, kot bi to bilo še nujno. Spreminjanje temeljnih družbeno-ekonomskih razmerij je, kot vemo, težavno opravilo, zlasti v razmerah, v kakršnih si je treba prizadevati tudi za stabilizacijo gospodarskih gibanj, za preusmerjanje nekaterih gospodarskih značilnosti in seveda zelo močnega vpliva vodilnih struktur v podjetjih in ustanovah.

Iz vseh priprav za plan je razvidno, koliko je in kako je združeno delo organizirano, koliko je tudi strokovno, intelektualno in družbeno v smislu nove ustave pripravljeno, da se spopade s to nelahko nalogo planirati drugače, po eni plati s poudarkom na delavcu in njegovi temeljni skupnosti, na drugi pa na združenem delu, kar pomeni na vseh prvinah materialne in intelektualne proizvodnje, organsko povezanih pri oblikovanju celotne družbene in razvojne politike.

Kot ob vseh drugih ustavnih preobrazbah je tudi iz osnutka slovenskega plana razvidno, kje temeljne skupnosti že delujejo po novem, kje še po starem in kje pravzaprav še nikakor. Kjer ne delujejo tudi po novem, je prav gotovo tako, da so razvojni plani delavcem predvsem ponujeni, ne da bi bili že njihova dejanska last, ne da bi že odražali njihovo lastno prepričanje in celotno vednost o njihovih dejanskih načrtih in seveda tudi možnostih.

Ker precejšnji del gospodarskih organizacij, kot beremo v podatkih, še nima svojih razvojnih načrtov, je gotovo, da se je to moralo pokazati pri vseh drugih skupnostih, krajevnih in interesnih. Očitno je, da ni mogoče narediti dobrega razvojnega načrta na ugotovljenih možnostih in potrebah, če ne delujejo, bi rekel, vsi vzvodi, ki so za to potrebni, oziroma da se potem

plani pripravljajo enostransko po svoji planski vsebini in po svoji socialni naravnanosti.

V gradivu za 7. sejo Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije, ki je bilo posvečeno uveljavljanju samoupravnega družbenega načrtovanja, je bilo med drugim zapisano: »V TOZD-ih je premalo spoznana in uveljavljena ustavna pravica in dolžnost delavcev, da načrtujejo svoj razvoj v vseh njihovih razsežnostih. To pa obsega tudi zadovoljevanje skupnih potreb preko svobodne menjave dela z delavci v družbenih dejavnostih — neposredno že v samem TOZD-u ali preko samoupravne interesne skupnosti. Tako večina temeljnih in drugih organizacij združenega dela v svojih načrtih nima elementov za oblikovanje sporazumov o temeljih načrtov samoupravnih interesnih skupnosti«.

Ni mogoče pripovedovati vsega, kar si je človek ob vsem tem planskem prizadevanju zapomnil ali zapisal. Zato bodo nadaljnje pripombe veljale samo nekaterim značilnostim osnutka.

Tehnološki vrstni red planiranja se nam je sprevrgel: sporazumi kot temelj bodo v marsikateri dejavnosti prišli na dnevni red nazadnje, medtem ko bi morali biti temelj temeljev in vsi skupaj temelj plana. Družbene dejavnosti bodo na ta način potisnjene v prostor, ki bo že v veliki meri določen s planom samim, pri čemer ni čudno, da si to ljudje pogosto razlagajo kot očitno zapostavljanje. Od tod tudi obotavljanje v nekaterih samoupravnih interesnih skupnostih, ali naj se podpiše družbeni dogovor o temeljih plana.

Gotovo je namreč eno: ne bo mogoče izdelati dobrih planov oziroma sporazumov za družbene dejavnosti, če ne bodo kolikor toliko delovali, kot že rečeno, vsi vzvodi, ki so potrebni, oziroma bo to mogoče narediti le tako, kot je bilo to narejeno za nekatere močnejše gospodarske organizacije, kjer so se angažirale tudi ali celo predvsem vodilne strukture. Te pa so ponekod tudi strokovno, materialno, kadrovsko in podobno dobro opremljene za to.

Ob tem velja opozoriti, da bi bilo potrebno, da bi se ravno z razvojnimi načrti teh dejavnosti bolj ukvarjale občinske in republiške strokovne in upravne službe, v obliki pomoči seveda, vsaj približno tako, kot so se z nekaterimi gospodarskimi. Marksistično spoznanje o primarnosti materialnega vendar ni tako preprosto, da bi bilo mogoče družbeno delo mehanično razdeliti na dva dela, in sicer brez škode za samo materialno proizvodnjo oziroma brez škode za bistveno socialistično usmeritev celotne družbe.

Družbene dejavnosti še zmeraj v tem osnutku in ob njem niso namreč združeno delo oziroma organski del združenega dela. Še zmeraj so postavljene nekako nasproti združenemu delu, enako pa tudi samoupravne interesne skupnosti kot mehanizmi, ki izražajo samo posamezne interese posamičnih dejavnosti, ne pa celotnega združenega dela, kolikor je pač ta trenutek že navzoče v njihovih dvodomnih skupščinah.

Zanimivo je dejstvo, da ni nikjer opaziti misli o tem, da bi tudi družbene dejavnosti, če hočejo opraviti svoje delo v združenem delu, morale biti približno enako opremljene kot druge dejavnosti. Popolnoma jasno je, da osiromašene ali utesnjene v kake umetne okvire ne bodo mogle biti kakovosten dejavnik pri samem gospodarjenju v gospodarstvu, kaj šele v njegovi delovni produktivnosti.

Vse to, kar govorim, pomeni samo to, da gre seveda pri teh dejavnostih za podrejanje dejanskemu dohodku, za mejo, ki jo postavlja gospodarska rast, ne pa kakšna izmišljena poraba, ki je še zmeraj najbolj značilna za po-

trebe proračunov, kar pomeni za notranje ustavno preobraževanje, tudi za racionalizacijo dela in dejavnosti. Obenem gre za potrebo po notranji povezanosti vseh dejavnosti, kakršno mehanično ločevanje med njimi samo preprečuje ali zavira. Če se ne bo spodbujalo intelektualno delo vsepovsod, kjer kaj počnemo, je popolnoma jasno, da ne bomo prišli daleč ne z načrti ne s produktivnostjo in tudi ne s harmonično rastjo gospodarstva in celotne družbe. Tisti, ki recimo ne berejo knjig — s tem odgovarjam na razne pripombe, ki sem jih slišal — bodo pač zmeraj trdili, da se tiska preveč knjig. Treba je samo bliže pogledati njihovo družbeno in delovno storilnost, pa bo hitro jasno, v katerem grmu tiči ta naš starokopitni zajec, znan še iz Bleiweisovih časov.

Kulturna politika družbe v tem osnutku še ni prisotna kot zamisel, ki naj temelji na vsem človekovem delu in ustvarjanju. Zato pa je, kako bi rekel, resorsko še zmeraj razdeljena, ločena, osamosvojena do tiste mere, da utegne podaljševati prvine starega v novih razmerah. Tako razmejevanje, zlasti če je še materialno utesnjeno z zelo voluntaristično oceno neznanega subjekta o tem, kaj je mogoče in kaj ne, seveda lahko podre marsikaj novega, kar se je že uveljavilo v poustavnih prizadevanjih, in potisne družbene dejavnosti nazaj na stare poti, utrjujoč seveda predvsem proračunsko miselnost, okrašeno samo z nekaterimi samoupravnimi okraski. Kot poraba je še zmeraj pojmovano vse zapovrstjo, tisto, kar naj bi zares odpravili kot nepotrebno porabo in resnično obremenjevanje gospodarstva, in seveda ne samo gospodarstva, ampak celotne družbe, kot tisto, kar naj bi pospešeno razvijali, med drugim tudi v vsesplošno korist delovnega človeka.

Ponekod je v osnutku med vrsticami razbrati, da je naše gospodarstvo ogroženo predvsem od nekaterih takih dejavnosti, ki vsaka zase morebiti ne pomenijo veliko v materialnem smislu, zato pa zelo veliko, če ne bodo obravnavane enakopravno, kot sestavni del združenega dela, kajti potem lahko postanejo, in to že po malem čutimo, tiste vrste puntar, ki se upira na ta način, da dela samo tisto, kar je predpisano in dovoljeno, kar pomeni premalo ali celo napačno.

Ne smemo pozabiti na to, da so družbene reforme, ki smo jih po vojni uveljavili v družbenih dejavnostih, ostajale na sredi pota predvsem zato, ker jih je pustila na cedilu druga stran fronte. Mislim predvsem na gospodarstvo z vsem, kar premore. A ne predvsem zato, ker bi to hotelo, ampak zato, ker tega kratko in malo ni zmoglo, in sicer ni zmoglo ne socialno in tudi ne intelektualno. Zdaj bo seveda moralo biti drugače, če bodo besedo dobili tisti, ki jim je z ustavo dana, ne pa predvsem tisti, ki naj bi bili posredniki med njimi in med družbo kot celoto.

Glede vsega tega je namreč še mogoče marsikaj narediti do sprejetja plana in seveda do samoupravnih sporazumov, kakor so z datumi določeni v »Temeljih«, predvsem pa s tisto značilnostjo plana, ki ji pravimo odprtost, gibčnost, kar pomeni sposobnost, da se prilagodi danim razmeram in potrebam, ne da bi dovoljeval kakršnokoli samovoljo, zlasti ne samovoljo enega na račun drugih. To pa pomeni, da je treba prisluhniti sporazumom, ki jih sklepajo interesne skupnosti na področju družbenih dejavnosti, ne samo kot nekakšne republiške ali občinske ustanove, ampak kot sestavni del združenega dela, kjer tudi neposredni proizvajalci izražajo svoje interese, in sicer interese, ki jih kot ljudje in občani občutijo za svoje in, kar je še boljše, ki jih občutijo kot uresničljive.

Pri Republiški konferenci SZDL bo razprava o vsem tem malo pred sejo naše skupščine, na kateri bomo plan obravnavali kot predlog. V organih Republiške konference je bilo nekaj razprav o planu, vendar so do nas prišla samo stališča Sveta za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko. Ta svet ima svoje mnenje o osnutku plana, ki ga poznate. Vendar pa jaz oporekam tistemu delu, kjer je rečeno, da je upošteval mnenja tudi drugih svetov. Ko bi bilo to res, potem o družbenih dejavnostih ne bi zapisal, kar je zapisano v 6. točki teh sklepov. To lahko ilustriram z dejavnostjo enega izmed svetov, v katerem, sam delam in za katerega vem, ko je šlo za kulturo, da je sam izdelal mnenje k osnutku plana in tudi predloge za dopolnitev posameznih določil. Mislim, da to ni prav in da bi bilo potrebno ravnati drugače. Vsem, ki se ta trenutek ukvarjajo s tem planom, bi bilo treba posredovati vsa mnenja in stališča oziroma predloge. Seveda se bomo o tem, o čemer govorim, morali pogovoriti na Republiški konferenci. Vendar ni to nič drugega kot svojevrstna senca starih razmerij, o katerih sem že tudi tukaj dostikrat govoril. Gre za pojmovanje tega, kaj je danes še materialna proizvodnja in kaj je vse tisto, kar naj jo v obliki drugih dejavnosti napaja s produktivno močjo.

Glede na vse to, kar sem rekel, bi dal še nekaj predlogov k predlogu stališč našega zbora. Predlagam, da bi razmislili o teh dopolnitvah:

Drugi odstavek točke 2: Tekst ni jasen in po mojem tudi ne resničen, saj obrnjeni vrstni red pri pripravah plana — kar je posledica težav pri prehajanju iz starega na novo planiranje — uveljavlja kot pravilo ali pa bi se to vsaj tako lahko razumelo. Mislim, da je treba kratko in malo ugotoviti in zapisati, da gre postopek, ki je zaradi nepravilnosti nekaterih nosilcev plana drugačen, kot bi bil zaželen, da pa ga je treba kljub temu spoštovati. To pomeni spoštovati plan, ko bo sprejet, vendar plan, ki ima vse značilnosti, kot sem rekel, dokumenta, sposobnega, da se prilagodi tekočim razmeram in potrebam. Mislim, da je to tudi v skladu s tem, kar je danes predsednik Izvršnega sveta rekel v začetku svojega ekspozeja.

Drugi odstavek točke 5: Kar se tiče povezanosti ali nepovezanosti delovnih organizacij, mislim, da gre za vse dejavnosti. Ne vem, zakaj »zlasti v materialni proizvodnji«. Ta problem je prisoten vsepovsod in ne nazadnje v družbenih dejavnostih.

Prvi odstavek točke 8: Mislim, da bi tu morali omeniti tudi ustavno načelo o enakopravnosti delavcev v različnih dejavnostih, ko že omenjamo svobodno menjavo dela.

Drugi odstavek točke 8: Ugotovitev, ki je tukaj zapisana, je po mojem enostranska. Najprej zato, ker se zdi, da delavci v različnih, ne samo gospodarskih dejavnostih, kot uporabniki niso uveljavili svojega vpliva samo na programe družbenih dejavnosti. Res je, da ga marsikje niso uveljavili niti glede svojih lastnih razvojnih planov. Kot smo videli iz citata Centralnega komiteja in kot vidimo iz podatkov, precejšnje število gospodarskih organizacij razvojnih planov sploh še nima. In drugič zato, ker vlada splošno prepričanje, da so nekateri programi družbenih dejavnosti pretirani zaradi tega, ker nanje niso vplivali uporabniki. To je lahko res, res pa je lahko tudi popolnoma narobe, da so ravno zaradi tega pretirani, in to pretirani glede na okvire, ki jih pogosto vsiljuje nekdo drug. Namreč, marsikje so pretirani samo zaradi dolgoletnega zaostajanja kake dejavnosti, torej predvsem zaradi potreb, ki so daleč prerasle njihove zmogljivosti. O tem govori celo osnutek plana v svojem uvodu. Ugotovitev, ki je tukaj zapisana, je preveč enostranska. Zato

bi jo bilo treba preformulirati in se zavzeti za realne programe, podprte z ugotovljenimi potrebami izvajalcev in uporabnikov — razumeti moramo, da smo vsi eno in drugo — obenem pa soočene z možnostmi, kakršne bodo dejansko ustvarjene. Notranjo selekcijo med dejavnostmi, ki naj se v okviru gospodarske rasti razvijajo hitreje ali počasneje, mora uveljaviti celotno združeno delo, prisotno seveda tudi v samoupravnih interesnih skupnostih, če kolikor toliko funkcionirajo kot samoupravne interesne skupnosti, ne pa nekdo drug, ki mu gre za neke druge interese in varuje samo le-te. V tem pogledu naše planske in upravne službe ter izvršni organi — o tem sem slišal veliko pripomb — niso pokazali kakšne pretirane občutljivosti za vse družbene dejavnosti enako — za gospodarske ali negospodarske — ampak so se pogosto opredeljevali enostransko in potiskali družbene dejavnosti v prostor ostankov: kar bo pač ostalo, bo zanje.

No, to pa je tudi vse, kar sem nameraval povedati k predlogu stališč našega zbora. Prosim komisijo, če lahko o tem trezno razmisli.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Jože Deberšek, predstavnik Republiške izobraževalne skupnosti!

Jože Deberšek: Tovarišice in tovariši delegati! Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije je na seji obeh zborov obravnavala planske dokumente in dala soglasje k podpisu »Dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije«, z določenimi pridržki, medtem ko je Skupščini SR Slovenije in predlagatelju poslala predlog, ki naj bi spremenil orientacijo za družbene dejavnosti. Seveda moram povedati, da je na žalost tudi ugotovila, da so družbene dejavnosti s postopkom in načinom kako se bodo pojavile pred združenim delom, potisnjene na konec. Tovariš Beno Zupančič mi je prihranil, da bi o tem posebej govoril. Na seji naše skupščine so bile izražene iste misli, kot jih je on povzel.

Zato bom ostal le pri predlogu, ki ga je dala Skupščina Izobraževalne skupnosti. In sicer Skupščina Izobraževalne skupnosti Slovenije predlaga Skupščini socialistične republike Slovenije, naj zaradi velikih potreb na področju družbenih dejavnosti in zaradi realizacije prioritet na tem področju poveča del družbenega proizvoda, ki je namenjen za področje družbenih dejavnosti in določen med 12 in 13 odstotki, na okoli 13 odstotkov. Naj ta naš predlog v kratkih besedah utemeljim:

Izobraževalna skupnost utemeljuje predlog za povečanje deleža sredstev za skupno porabo predvsem z obsegom in pomembnostjo novih nalog na vseh področjih družbenih dejavnosti. ki so po njenem mnenju objektivni odraz družbenega razvoja ter dogovorjenih in uskladenih interesov in potreb delovnih ljudi in občanov na področju kulture, telesne kulture, raziskovalne dejavnosti, zdravstva, socialnega skrbstva, otroškega varstva ter vzgoje in izobraževanja. Nakopičene materialne težave teh dejavnosti v preteklih letih, predvsem zanemarjanje vprašanj enostavne in razširjene reprodukcije ter vpeljane razširitve dejavnosti v okviru enakih sredstev, onemogočajo nadaljnjo kvalitetno preobrazbo teh dejavnosti, kar se predvsem vidi na področju vzgoje in izobraževanja.

S sprejetimi dokumenti Zveze komunistov sta področju vzgoje in izobraževanja naloženi dve pomembni nalogi: uvajanje celodnevne osnovne šole in reforma usmerjenega izobraževanja. Teh dveh nalog ni mogoče opraviti s formalnimi spremembami znotraj vzgoje in izobraževanja in v okviru enakih

prostorskih, kadrovskih, materialnih in vsebinskih možnosti. Bistveno izboljšanje teh možnosti, večje število in boljša kvalifikacijska struktura pedagoškega kadra, večja vlaganja v razvoj in načrtovanje vsebinskih nalog, več razpoložljivih prostorskih kapacitet, boljša opremljenost z učnimi sredstvi, več specialnih učilnic, več laboratorijskega in praktičnega pouka so pogoji za dejansko preobrazbo vzgoje in izobraževanja v skladu z načeli naše samoupravne socialistične družbe in za bistveno večjo učinkovitost in kvaliteto vzgoje in izobraževanja ter njuno uskladitev s potrebami združenega dela.

Skrb za racionalizacijo dela, za skrbno in odgovorno ravnanje z razpoložljivimi sredstvi ter za večjo učinkovitost vzgoje in izobraževanja so bila poglavitna vodila področja vzgoje in izobraževanja tudi v preteklem obdobju, ko je to področje kljub relativnemu zaostajanju svoje materialne baze, namreč v preteklem petletnem obdobju je delež vzgoje in izobraževanja v družbenem produktu padel od 4,12 % na 4 %, povečalo število otrok v vzgojnovarstvenih dejavnostih od prejšnjih 25 000 na 40 000.

Število otrok v mali šoli se je povečalo od 20 000 na 30 tisoč pri čemer so v letu 1975 vsi otroci imeli najmanj 120 ur pouka v mali šoli, 10 000 pa je zajetih v celodnevno malo šolo.

Število otrok v osnovni šoli se ni bistveno spremenilo, bistveno pa se je izboljšal učni uspeh in zmanjšal osip. Osip v osnovni šoli je še leta 1970 znašal več kot 40 %, na začetku tega planskega obdobja pa ne dosega niti polovice te vrednosti.

V podaljšano bivanje je bilo v začetku prejšnjega obdobja vključenih 10 000 osnovnošolcev, na začetku tega obdobja pa jih je v podaljšanem bivanju okrog 19 000 in v celodnevni osnovni šoli okrog 2000.

Število srednješolcev je poraslo od 61 000 v šolskem letu 1969—1970 na okrog 76 000 v šolskem letu 1974—1975. Število diplomantov srednjih šol se je povečalo od 16 000 na 19 000 letno, izboljšal se je tudi učni uspeh v teh šolah.

Število višje in visokošolcev se je povečalo od 14 000 na 19 000, število izrednih študentov pa od 6000 na 9000. Čeprav se splošno meni, da je učni uspeh na višjih in visokih šolah slab, pa je treba vedeti, da je v letu 1970 diplomiralo na prvi in drugi stopnji študija le 2600 študentov, leta 1975 pa že 4100 študentov, od tega 700 izrednih ali študentov ob delu.

Tako pomembne rezultate je področje vzgoje in izobraževanja lahko doseglo s tem, da je izkoristilo svoje notranje rezerve. V zadnjih letih pa je moralo načeti tudi osnovno materialno substanco, saj v letih 1975 in 1976 pokrivalo komaj 50 % z zakonom predpisane amortizacije, osebni dohodki delavcev na tem področju pa dosegajo na nekaterih področjih komaj 88 % od na pogojno nekvalificiranega delavca.

Izgradnjo novega prostora na področju osnovnega šolstva zagotavljajo delovni ljudje in občani ter organizacije združenega dela s samoprispevki, v okviru republike pa smo uspeli v preteklem srednjeročnem obdobju zagotoviti sredstva le za nekaj srednjih šol, točnje za 1500 mest. Na področju visokega šolstva nismo zgradili niti objektov, za katere smo se dogovorili že pred letom 1970. To sta Pedagoška fakulteta v Ljubljani.

Tu navedeni nerešeni problemi iz preteklih let, ki se kopičijo in ki so posledica padanja sredstev za vzgojo in izobraževanje v družbenem proizvodu od 4,12 % na 4 %, pomenijo seveda, da se bodo problemi v naslednjem srednjeročnem obdobju, kolikor se seveda v združenem delu ne dogovorimo dru-

gače, še kopičili. Zato je v tem trenutku treba, da se v celoti dogovorimo, ali naj od nekaterih, že dogovorjenih nalog odstopimo, ker jih ne bo mogoče izvesti s tako orientacijo, kot je dana. Ker pa se zavedamo, da ni mogoče v nedogled rušiti materialne osnove združenega dela, predlagamo, da se za naslednje srednjeročno obdobje razmisli o prerazdelitvi med skupno, splošno in osebno porabo v korist skupne porabe.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Geza Bačič!

Geza Bačič: V naši delegatski bazi smo z razumljivo pozornostjo obravnavali osnutek plana. Moram reči, da smo dali podporo temeljnim usmeritvam tega osnutka. Razumljivo pa je, da smo glede na stopnjo naše ekonomske razvitosti še s posebno občutljivostjo in odgovornostjo pretresali tisti del osnutka, ki opredeljuje politiko skladnejšega regionalnega razvoja, politiko zaposlovanja in kmetijstvo s posebno zahtevo, da se dogovori in predvsem samoupravni sporazumi dosledno uresničujejo. Naj to ilustriram z dvema podatkoma, da ne bi izgledalo, da gre za ponovno načelno razpravo o vprašanjih, ki so že davno razčiščena:

V Pomurski regiji smo v letošnjem letu, gre za prvih pet mesecev, na novo zaposlili le 186 delavcev ali 0,6 %. Naj pri tem povem, da smo planirali in zapisali v slovenski resoluciji 6 %. Ugotavljamo pa, da v različnih predelih Slovenije prekoračujemo število zaposlenih, o katerem smo se dogovorili.

Ali pa drug podatek: Na regionalni skupnosti za zaposlovanje je prijavljenih še vedno prek 2000 delavcev brez zaposlitve to je 7 % glede na število sedaj zaposlenih v regiji.

Prav iz teh dveh osnovnih razlogov želim predlagati dopolnitev predloga stališč zbora, in sicer točke 10. V celoti se strinjamo, kar je napisano, menimo le, da ne bi bilo dovolj, da bi ostali samo pri prevzemu odgovornosti delavcev v združenem delu za reševanje te situacije, ampak da bi morali v nadaljevanju stavka napisati da se s tem odgovorni dejavniki v republiki ne morejo otresti skrbi za skladnejši razvoj celotne republike. Gre namreč za nekatere nujno potrebne intervencije, za katere pa ne vemo, kako bo z njimi v naslednjih štirih ali petih letih.

Druga dopolnitev se nanaša na področje zdravstva. Na 10. strani besedila plana je med drugim zapisano, da pri nadaljnjem razvoju bolnišnice ne bodo povečevale obstoječega števila postelj. Mi se s tem sicer strinjamo, rad pa bi opozoril, da je bolnica v Murski Soboti zaenkrat edina v celotnem nerazvitem območju, ki je ostala iz srednjeročnega plana 1971—1975 nedokončana. Zato predlagamo dopolnitev tega teksta, ki naj bi se glasil približno takole: Po dokončanju začetih gradenj iz preteklega srednjeročnega obdobja bolnice ne bodo povečevale kapacitet in obstoječega števila postelj.

Mislimo, da je to zelo pomembno tudi zaradi tega, ker sicer pridemo v čudno situacijo, ki bi jo na kratko obrazložili približno takole:

V osnutku plana obstaja različen pristop k reševanju razvoja zdravstvene službe v manj razvitih območjih, tako da se pospešuje samo razvoj osnovne zdravstvene službe, medtem ko se bolnišnične dejavnosti ne pospešujejo hitreje kot v razvitih območjih. To je sicer razumljivo, ker najbrž vsega naenkrat ne bomo mogli rešiti in ker je bila večina pomembnejših prioritetnih bolnic v preteklem srednjeročnem obdobju končana. Žal pa to, kot sem že rekel, ne

velja za bolnišnico v Murski Soboti, ki je bila sprejeta leta 1973 v republiški plan, pa njena izgradnja še ni končana.

Mislim, da v glavnem vsi poznate to regionalno bolnišnico, ki danes zagotavlja hospitalno zdravstveno varstvo za okrog 130 000 prebivalcev, ki povsem naravno gravitirajo k njej. Njen kirurški oddelek, na primer, ima le 38 standardnih postelj. Razumljivo, da se na tej osnovi da ugotoviti, da je takšno stanje nevzdržno. Zato smo se v regiji lotili pomembne akcije in začeli uresničevati tisto določbo resolucije, ki govori, da se je predvsem z lastnimi silami in lastnimi možnostmi treba angažirati za svoj razvoj. Uspeli smo z znanim referendumom letos januarja in z njim izbrali za potrebe zdravstva okrog 4 stare milijarde dinarjev. Seveda moram reči, da sami nismo pripravljeni prevzeti odgovornosti, če referendumski program, ki ga je izglasovalo 80 % Pomurcev, ne bo uresničen.

Naše zdravstvo danes še vedno močno zaostaja — kar 30 % za republiškim poprečjem, predvsem iz treh osnovnih razlogov: zaradi izredno visokega deleža kmečkega prebivalstva, zaradi izredno slabih prostorov in zaradi materialnih pogojev. Iz vseh teh razlogov se zato zavzemam, da bi plan v predlaganem smislu dopolnili.

Končno bi rad izrazil presenečenje, ker seje naše komisije za narodnosti sploh niso omenjene. Dejstvo pa je, da v Socialistični republiki Sloveniji živijo pripadniki italijanske in madžarske narodnosti, do katerih imamo nekatere ustavne obveznosti. Razen v enem oklepaju, to je v tistem delu, ki govori o izobraževanju in vzgoji, o tem ni govora. Poročilo Komisije za narodnosti je predloženo, zato ne bom posebej komentiral pripomb, ki so zapisane v njem.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Cepuš!

Lojze Cepuš: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Na strani 23, kjer je govora o gradbeništvu in gradnji stanovanj, je omenjena serijska proizvodnja celičnih stanovanj. Predlagam, da napišemo: Industrializacijo stanovanjske izgradnje bo pospešilo uvajanje novih oblik tipiziranih načinov industrijske gradnje stanovanj.« Namreč ne moremo uveljavljati samo ene oblike stanovanjske izgradnje, ampak le vse oblike. Zato mislim. da niti ni nujno, da se v družbenem planu govori o celični izgradnji, pri kateri niti ne vemo, koliko stane en kvadratni meter gradnje.

Na strani 21 naj se doda nova alinea: »— sklenitev dolgoročnih pogodb z gradbenimi proizvajalci, da se tako omogoči normalen tehnološki razvoj in organizacija gradnje.«

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovarišica Terezija Štefančič!

Terezija Štefančič: Tovariši in tovarišice! opravičujem se, da nimam konkretnih pripomb k osnutku družbenega plana, želela pa bi dodati nekaj misli, ki so bile izoblikovane na eni od sej komisije, ko smo proučevali odnose z zasebnim kmetijstvom, in na sestanku podpisnikov konzorcija za izgradnjo sladkorne tovarne.

Sprememba odnosov pri združevanju dela in sredstev in s tem seveda tudi zemlje v zasebnem in družbenem kmetijskem sektorju gotovo ne bo enostavna, zato bi bilo zelo dobro, če bi poskušali vzporedno z javno razpravo o zakonu o združenem delu obravnavati tudi dopolnitve zakona o združevanju

kmetov. Pri tem naj bi resnično poskušali konkretneje izoblikovati izhodišča in na njihovi podlagi dopolniti zakon o združevanju kmetov.

Morali bi tudi omogočiti, da se nakup zemlje ne podvrže enakim kriterijem, kot veljajo za ostale investicije, ker se nam dostikrat zgodi, da ni na razpolago obratnih sredstev. Potem pa vsa zemlja, ki bi sicer lahko stekla v fond kmetijskih delovnih organizacij, ponovno ostane izven, kar gotovo ni v našem interesu oziroma v interesu nadaljnjega širjenja kmetijskih površin v družbenem sektorju.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Pavel Pečar, predstavnik Zdravstvene skupnosti Slovenije!

Pavel Pečar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V organih zdravstvenih skupnosti, nazadnje v skupščini, sta bila oba dokumenta temeljito obravnavana in predlagani so bili tudi spreminjevalni in dopolnilni predlogi. Ti so bili posredovani Izvršnemu svetu ii Skupščini. Pri tem bi rad poudaril, da so se delegati zavedali obveznosti in dolžnosti, ki jih imajo zdravstvene skupnosti v srednjeročnem obdobju pri stabilizaciji in pri povečanju produktivnosti skupnega družbenega dela, pri povečanju obrambne sposobnosti prebivalstva, socialne varnosti in življenjske ravni delovnih ljudi.

K obema dokumentoma samo nekaj konkretnih utemeljitev: ocenjujemo da je zelo pozitivno, da daje predlog dogovora o temeljih družbenega plana zelo konkretno usmeritev za gospodarski razvoj. Žal pa ne daje osnovnih usmeritev družbenim dejavnostim. S tem se hote ali nehote ustvarja videz, ko da družbene dejavnosti za celotno družbeno reprodukcijo niso tako pomembne in da se obravnavajo še vedno predvsem kot oblika porabe, ki jo je potrebno uokviriti ne glede na njen prispevek v materialni proizvodnji.

Po določbah predloga dogovora so samoupravni sporazumi o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti v bistvu le izvedbeni akti, s katerimi je potrebno konkretizirati in realizirati z družbenim planom zastavljeno politiko. Delegati zdravstvenih skupnosti so mnenja, da bi bilo potrebno v dogovoru o temeljih plana, tako kot pove sam naslov, določiti temeljna izhodišča ter vsebinsko usmeritev za izdelavo družbenih planov, pri tem pa upoštevati tudi politiko, za katero so se delovni ljudje odločili v svojih samoupravnih sporazumih. Če bi sprejeli predlog dogovora, bi to pomenilo podrejanje samoupravnih sporazumov družbenemu planu, kar pa ne more biti postavljeno kot zahteva, pač pa je lahko le v smislu usklajevanja v sistemu srečujočega planiranja.

Konkretne pripombe imamo k šestemu odstavku 22. člena, zlasti v tem smislu, da je preveč proračunsko naravnan in da to pomeni oviro za uveljavljanje svobodne menjave dela, kajti v ospredje postavlja dogovarjanje delovnih ljudi o programih ne pa o posameznih postavkah. Naš predloženi amandma pomeni v bistvu kompromis med tekstom 22. člena predloga in stališči, ki jih je Skupščina Zdravstvene skupnosti sprejela že 12. maja. Žal ta niso bila upoštevana.

K osnutku družbenega plana pa naslednje: Osnutek po mnenju delegatov postavlja pravilno izhodišče, da je potrebno v naslednjem obdobju dati prednost predvsem tistim dejavnostim, ki v največji možni meri prispevajo k povečanju družbenega proizvoda celotnega gospodarstva in k produktivnosti celotnega družbenega dela. Konkretizacija tega načela pa ni dosledna, če se

na primer zdravstvu ne pripisuje tisti pomen, ki ga ima pri celotni družbeni reprodukciji, ne samo materialni, ampak tudi biološki. Dejstvo, da zdravstveno varstvo in v okviru njega niti preventivno niti osnovno zdravstveno varstvo niso uvrščeni med prioritetne naloge, kaže na to, da predlagatelj ni upošteval, da sta predvsem osnovno in preventivno zdravstveno varstvo temeljna pogoja za zdravo življenje in razvoj in da lahko bistveno prispevata k povečanju proizvodnje in produktivnosti.

Zdravstvene skupnosti se zavedajo temeljnih nalog na področju gospodarstva in gospodarske stabilizacije, prepričane pa so, da brez dobro organiziranega, racionalnega in učinkovitega zdravstvenega varstva, zlasti aktivnega prebivalstva, tega ne bo moč doseči. Prav zaradi tega predlagamo, da bi morala sredstva za zdravstveno varstvo rasti vzporedno z rastjo družbenega proizvoda, čeprav rastejo potrebe zdravstvenega vastva praviloma hitreje, in to ne samo pri nas, ampak v vseh deželah na svetu. Taka usmeritev izhaja tudi iz dosedanjih razprav v združenem delu, in na teh temelje predlogi samoupravnih sporazumov o temeljih planov zdravstvenih skupnosti.

V osnutku plana so ocene sedanjega stanja o ravni zdravstvenega varstva, ki govorijo o tem, da so vsi prebivalci v Sloveniji zdravstveno zavarovani, kar naj bi bil osnovni dokaz velikih dosežkov na področju zdravstva. Po našem mnenju te ocene niso povsem točne. Gre namreč le za dosežene pravice, ki pa niso realizirane iz naslednjih razlogov: pomanjkanje zdravstvenih kadrov, zlasti v osnovni in preventivni zdravstveni službi manjka okoli 500 zdravnikov in 2500 medicinskih sester), neustrezna opremljenost zlasti osnovne in preventivne zdravstvene službe, posebej še v manj razvitih območjih in na podeželju, neustrezni prostori medicinske fakultete, zaradi česar je gradnja v zaostanku in vpis omejen, nedokončane investicije v nekaterih regijah, tudi v bolnišnični službi, kot so Nova Gorica, Maribor, Koper, Murska Sobota in tako naprej.

Priča smo povečanim zahtevam prebivalstva. Zaradi stalnega povečanja zdravstvenih storitev, povečevanja porabe zdravil in zviševanja delovne organizacije in zdravstvene skupnosti ob limitiranih sredstvih materialnih stroškov, kot je hrana, energija itd., so zdravstvene delovne organizacije in zdravstvene skupnosti ob limitiranih sredstvih dohodkov stalno na robu deficitarnega poslovanja in se seveda tudi zaradi tega osebni dohodki zdravstvenih delavcev ne povečujejo vzporedno z drugimi dejavnostmi, zlasti pa ne z gospodarstvom. Sedanje stanje kaže na zaostajanje v primerjavi z gospodarstvom, preračunano na pogojno nekvalificiranega delavca, za več kot 10 %.

Če bi bile sprejete končne odločitve, po katerih naj bi sredstva za zdravstveno varstvo naraščala za 18 % pod rastjo družbenega proizvoda, kot je navedeno v prilogi tega dokumenta, torej s porastom 5,2 % poprečno na leto, bi bile bistveno prizadete pravice iz zdravstvenega varstva. Bojimo se zlasti posledic na kadrovskem področju, posebej še v osnovnem zdravstvenem varstvu Naj povem, da v osnovni zdravstveni službi dela trenutno 50 % zdravnikov splošne medicine iz drugih republik, predvsem iz Hrvaške. Dotoka teh kadrov pa ni več, nasprotno, priča smo vsakodnevnemu odhajanju in s tem siromašenju osnovne zdravstvene službe.

Vsi se zavedamo, da so za ohranitev sedanje ravni zdravstvenega varstva potrebni odločni ukrepi za racionalizacijo porabe v zdravstvu, za boljšo organizacijo dela, za odpravo čakalne dobe itd., vendar brez ustrezne materialne osnove in brez ustrezne zagotovitve položaja zdravstvenega varstva tega ne bo

mogoče izpeljati. Investicije bomo morali tako ali tako prolongirati, če se pa uresniči ta usmeritev, ki je dana k dokumentu, pa ukiniti. Naj povem, da gre tu za Medicinsko fakulteto — prej sem že omenil da smo zaradi tega že vrsto let priča omejenemu vpisu, »Onkološki inštitut in za dokončanje nekaterih osnovnih bolnišnic na terenu, pa seveda tudi za osnovno zdravstveno službo.

Naj omenim, da zasluži podporo tudi predlog, ki ga je dal tovariš iz Pomurja glede usmeritve na področju bolnišničnega zdravstvenega varstva. Predvsem mislimo, da bi morali o teh ukrepih reči svojo besedo delovni ljudje sami, ker gre za pravice, ki niso zagotovljene in dane z zakonom, ampak so bile samoupravno že sprejete in jih je zato potrebno prav tako kot zakonske tudi v družbenih planih družbenopolitičnih skupnosti upoštevati.

Predsednik Stane Markič: Janko Česnik ima besedo!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši! Nedvomno je deležna splošne podpore ugotovitev v planu in v današnjem referatu, da je nadaljnji razvoj samoupravljanja bistvenega pomena za hitrejši razvoj celotne naše družbene skupnosti, tako v materialnem oziru kot tudi v razvojnem družbenopolitičnem in družbenoekonomskem. Zato je verjetno prav, da se presodi predlog, da bi v nekatere postavke nadaljnjega razvoja samoupravljanja, ki je opisano v planu, vpisali tudi nekatere zakonske akte, ki jih bo nujno potrebno sprejeti v tem planskem obdobju, če naj realiziramo sprejeto politiko in če naj se dogovorimo za nekatere ukrepe za hitrejši razvoj. Gre za to, da sprejemamo zakon o združenem delu in da bo nujno potrebno po njegovem sprejemu prilagoditi celo vrsto zakonov temu temeljnemu aktu in na podlagi tega seveda tudi spremeniti samoupravno zakonodajo.

Zdi se mi, da bi v naše sklepe zato morali zapisati, da je potrebno storiti vse, da bi hitrejše prilagodili zakonodajo tako zakonu o združenem delu, kakor tudi sprejetim planskim dokumentom, zlasti še, ker imamo v planu vpisane nekatere druge zakone, ki niso tako zelo prioritetni.

To je prvo vprašanje, o katerem sem hotel govoriti. Drugo, ki je neposredno s tem povezano, pa je prilagoditev samoupravne zakonodaje. Seveda se že sedaj pripravljamo na prilagojevanje oziroma na dopolnitev samoupravnih aktov organizacij združenega dela, ki jih bo potrebno prilagoditi. S tem v zvezi me zato moti 9. točka predloga stališč, ki pravi, da je kar najhitreje potrebno prilagoditi samoupravne sporazume o pridobivanju in razporejanju dohodka in osebnih dohodkov osnutku zakona o združenem delu. Zdi se mi, da je tole naročilo nekoliko preuranjeno, kajti jasno je, da bomo morali prej sprejeti tudi republiški zakon o samoupravnem sporazumevanju na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov. V izdelavi imamo še celo vrsto drugih predpisov, ki ravno tako naročajo organizacijam združenega dela, naj prilagodijo svoje samoupravne akte.

Iz poročila družbenega pravobranilca samoupravljanja smo izvedeli na eni prejšnjih sej, da je stanje samoupravne zakonodaje precej slabo, da manjka ne samo nekaj kadrov na teh področjih, predvsem pravnikov, ampak da organizacije združenega dela tudi ne posvečajo dovolj pozornosti temu problemu in delajo še zmeraj na zastareli zakonodaji, med drugim celo na podlagi starih pravilnikov in neuskladenih samoupravnih aktov.

Ker je to delo izredno obsežno in izredno zahtevno, bo najbrž potrebno, vsaj meni se zdi, da bi se v našem zboru dogovorili za skupno akcijo v na-

slednjem obdobju, da bi te samoupravne sporazume in pravilnike, ki bodo sledili, uskladili z obstoječo zakonodajo, seveda ko bi se predhodno dogovorili za sprejem republiških in zveznih aktov. Če se v tem ne bomo dogovorili, mislim, da bomo še kar naprej ugotavljali slabosti take zakonodaje, netekoče usklajevanje oziroma pomankljivo urejanje teh zadev. Vsi pa seveda vemo, da je predvsem od aktualnosti in urejenosti te zakonodaje odvisen tudi samoupraven položaj delovnega človeka.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ne mislim razpravljati o planu, ker se mi zdi, da je dolgotrajna razprava vendarle dala dokument, pri katerem lahko samo še dobri poznavalci posameznih področij oziroma dejavnosti ugotavljajo upravičenost oziroma neupravičenost nekaterih rešitev. Želel bi posredovati samo nekaj opozoril v zvezi s predlogom stališč.

Prva pripomba sodi k točki 2. Točno je, da sta dogovor o temeljih družbenega plana in samoupravno sporazumevanje osnova za vsak plan. Zato se mi zdi, da bi morali že v samem začetku te točke ugotoviti, da samoupravni sporazumi ne delujejo samo v eni smeri, temveč tako, kot je v tej točki tudi pravilno rečeno. Namreč ti samoupravni sporazumi so osnova za plane na vseh nivojih.

Če lahko sugeriram, bi kot delovno besedilo predlagal takle prvi stavek točke 2: »Osnova vsega planiranja so razvojni plani temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, ki na temelju samoupravnih sporazumov razrešujejo osnovne odnose v njih in te odnose tudi vgrajujejo v skupne družbene razvojne plane.«

Pri točki 10 opozarjam, da bi bilo dobro razmisliti, ali je lahko neka pravica deljena. Zdi se mi, da določa že sama ustava, še temeljiteje smo in bomo to obdelali v zakonu o združenem delu, da je vsa oblast, da tako rečem, v rokah delavcev v združenem delu. Zato mi to »postopno prevzemanje« ni jasno. Od koga naj delavci v združenem delu prevzemajo določene dolžnosti? Kajti če jih delijo z nekim organom oziroma organizmom, je to tudi organ in organizem, ki raste iz principov oziroma na osnovi združenega dela, se pravi neposredno iz vrst delavcev v združenem delu. Zato bi spet sugeriral, da bi se tekst 10. točke glasil takole: »Glede usmeritve planov k skladnejšemu razvoju celotne republike je potrebno, da bodo delavci v združenem delu čimprej prevzeli vso skrb, da bi na osnovi sporazumevanja in dogovarjanja uveljavili najustreznejše oblike in načine razvoja manj razvitih območij v republiki.«

In še tretja pripomba: To o čemer je tovariš Česnik govoril, bi bilo prav omeniti v stališčih, v samostojni točki, kjer bi rekli, da je izvršitev plana oziroma sploh izvrševanja vseh planskih in drugih nalog resnično mogoče samo, če bomo vzporedno oziroma najhitreje zgradili ves zakonodajni mehanizem. Zato je treba pospešiti delo pri zakonih, ki jih sprejemata zvezna in republiška skupščina, pa tudi odlokih in drugih aktih, ki jih sprejemajo drugi organi oziroma organizacije. Celotna zakonodajna dejavnost naj bi bila v stališčih podčrtana kot nujen prispevek za uspešno izvrševanje planskih nalog.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Pavel Mermolja!

Pavel Mermolja: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Povedal bi rad nekaj stvari, ki motijo pri obravnavah posameznih stvari pri gospodarskem načrtovanju. Omenjeno je namreč bilo, da je krivda tudi pri vodstvenih strukturah v temeljnih organizacijah združenega dela za zakasnelo sprejemanje posameznih dogovorov in samoupravnih sporazumov. Ker izhajam iz ene takih temeljnih organizacij združenega dela, naj povem, kako te stvari delamo, kajti mislim, da je avditorij danes tak, da je prav, da to sliši.

V vsaki temeljni organizaciji je edino informacijsko sredstvo, ki potuje med samoupravnimi interesnimi skupnostmi oziroma predlagatelji posameznih sporazumov, pismeno gradivo, ki prihaja od vrha navzdol v temeljne organizacije združenega dela, in to v kilogramih, in ki je naslovljeno na posamezne temeljne organizacije ali na skupne službe teh organizacij. Te nato delijo to gradivo in na osnovi tega se pripravijo posamezni predavatelji iz omenjene vodstvene strukture. Namesto da bi se ta ukvarjala s proizvodnjo, študira posamezne sporazume, da jih lahko na zborih delavcev tolmači, ker drugih ljudi v temeljnih organizacijah ni, ki bi to delali. Nisem še zasledil, da bi kdo od predstavnikov samoupravnih interesnih skupnosti prišel v temeljno organizacijo in strokovno, kot predlagatelj razlagal vsebino sporazumov. Tako pa je vodstvena struktura tista, ki se pripravi za predavanja delavcem in ki od teh istih delavcev tudi sliši, kako je vse to narobe glede dajatev, posojil itd.

To sem hotel povedati zato, da bi bilo malo bolj jasno, kako te stvari v temeljnih organizacijah potekajo in kako je z odgovornostjo in krivdo pri sprejemanju posameznih dogovorov, sporazumov itd. Poleg tega mislim, da je v tem tudi precejšen vzrok za padec produktivnosti v našem gospodarstvu. Strokovna vodstvena struktura se mora ukvarjati pretežno z usklajevanjem aktov, namesto z gospodarjenjem, precejšnje pa je tudi število izgubljenih delovnih ur, saj so zbori delavcev večinoma med delovnim časom.

Zato pozivam tiste tovariše, ki so predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti, da gredo na zbore delavcev, ne pa da se izgovarjajo na delegate v samoupravnih interesnih skupnostih.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Prosim, tovariš Miran Mejak!

Miran Mejak: Ker obravnavamo osnutek plana, verjetno v tej fazi ni potrebno, pa tudi ne bi bilo mogoče, da bi se kot predstavnik Izvršnega sveta opredelil do vseh predlogov, ki se nanašajo na osnutek plana.

Prevzamem pa seveda nalogo, da bom na sejah Izvršnega sveta tolmačil predloge in pripombe, ki ste jih v razpravi posredovali k določilom osnutka plana.

Nam v Izvršnem svetu je vedno na nek način neprijetno, kadar se poskuša na tak ali drugačen način očitati, da neustrezno, nesistemsko ali celo v nasprotju z našo idejo obravnavamo družbene dejavnosti. Res je to, kar je rekel tovariš Beno Zupančič, namreč, da smo v položaju, ko vsi sporazumi še niso usklajeni. In res je zelo nerodno, da ravno sporazumi s področja družbenih dejavnosti niso sklenjeni oziroma da se bodo sklepali šele v jeseni.

Druga stvar, ki ni dobra in ki dejansko otežuje situacijo, je to, da še nimamo dogovorjenih minimalnih kazalcev. Niti samoupravne interesne skup-

nosti same še nimajo točne definicije, kaj se pod minimalnim kazalcem da razumeti. Zaradi tega bi bilo zaželeno, da bi tudi samoupravne interesne skupnosti pomagale pri iskanju najustreznejših minimalnih kazalcev.

Rad bi še pojasnil stališče Izvršnega sveta glede 12—13 %. Mislimo, da realne možnosti, ki izhajajo iz predvidene stopnje razvoja, omogočajo delež le do 13 %. O tem smo ponovno razpravljali. Izvršni svet misli, da je mogoča formulacija le do 13 %. Na podlagi tega je pripravljena tudi vsa dokumentacija.

Tako je sedaj končno mnenje Izvršnega sveta.

Glede pripombe, da je 6. odstavek 22. člena proračunski, prosim delegate da ga ponovno pogledajo in povedo, kakšen je greh v tem 6. odstavku. Mi ničesar takega ne vidimo, kar naj bi izsiljevalo neko proračunsko logiko. Razen tega, da je za vsako stvar treba imeti predračun izdatkov. To pa je verjetno razumljivo in potrebno. Zato se nam 6. odstavek zdi povsem sprejemljiv.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Marjan Šiftar!

Marjan Šiftar: Tovariš predsednik, tovarišice delegati! Želel bi opozoriti na manjšo neusklajenost med planom in dogovorom. V planu se omenja, da bo zgrajenih v srednjeročnem planskem obdobju 7500 ležišč v študentskih in dijaških domovih, v 20. členu dogovora pa se omenja 8780 ležišč. Mislim, da je to verjetno redakcijska neusklajenost, vendar pa taka, da zahteva nujno uskladitev.

Ob tem samo še druga neusklajenost: V 20. členu že citiranega dogovora je izpuščena Gospodarska zbornica kot sonosilec celotne aktivnosti pri izgradnji študentskih in dijaških domov. Omenjena pa je v 1. točki plana.

To je vse. Želel pa bi še izraziti svoje soglasje z razpravo tovariša Bena Zupančiča, predvsem s tistim delom njegovega razmišljanja, ki se je nanašalo na tisto točko naših stališč, ki opredeljujejo aktivnost v zvezi s sprejemanjem samoupravnih sporazumov na področju družbenih dejavnosti.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Tovarišica Krpanova prosim!

Teodora Krpan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Mislim, da je prav, da povemo tudi to, da se je Zveza sindikatov v razpravo o osnutku družbenega plana zelo na široko vključila in da je bil plan obravnavan od osnovnih sindikalnih organizacij do občinskih in republiških odborov, povzetek pripomb pa je bil izdelan v petek na seji Republiškega sveta.

Stališča, ki so bila tedaj sprejeta, je prav, da pridejo v poštev tudi pri zaključnem dokumentu, ko se bo oblikoval predlog družbenega plana, kajti izrečene so bile tudi nekatere konkretne pripombe. Ker mislim, da je baza, ki je sodelovala pri oblikovanju teh stališč, zelo široka, je prav, da so upoštevana.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo?
Besedo ima tovariš Tomaž Banovec!

Tomaž Banovec: Tovarišice in tovariši delegati! Dejansko sta neuskladeni dve številki o dijaških domovih. Pravilna številka je 7500 in ne 8300,

kot je navedena v osnutku plana. Ker je bil predlog dogovora prej tiskan kot osnutek plana in ker sta se ta dva dokumenta usklajevala ter predlog dogovora navaja številko 7505, kar je zaokroženo 7500, bomo omenjeno številko v osnutku plana popravili.

Predsednik Stane Markič: Zaključujem razpravo o 2. točki dnevnega reda. Prosim skupino, ki jo je zbor imenoval ob začetku te točke dnevnega reda, naj se sestane in pripravi spremembe in dopolnitve predloga stališč zbora.

Prosim skupino, če bi se sestala čimprej, po možnosti pred dopoldanskim odmorom, tako da bi lahko stališča zbora sporočili drugim zborom.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o himni SR Slovenije, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet je na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predlagal, da se prva in druga faza združita tako, da se hkrati obravnava in sprejema predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Ima kdo kakšno pripombo v zvezi s tem predlogom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije? (Ne.) Ugotavljam, da je ta predlog sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Prejeli ste predlog za izdajo zakona z osnutkom. Ali želi besedo kdo od poročevalcev odbora ali predstavnik predlagatelja? (Ne.) Začenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona in osnutek zakona o himni SR Slovenije se sprejmeta.

2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet upošteva mnenja in pripombe, dane v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za ta predlog, naj prosim glasuje! (Večina delegatov dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (1 delegat.)

Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog tega sklepa z večino glasov.

Prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Izvršni svet je na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine predlagal, da se prva in druga faza združita, tako da se hkrati obravnavata in sprejemata predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek.

Ali se zbor strinja s predlogom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije? Ima kdo kakšno pripombo k temu, da združimo obe fazi? (Ne.) Ugotavljam, da je ta predlog sprejet.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili ste prejeli, prav tako tudi predlog za izdajo in osnutek zakona.

K obravnavi te točke je bil povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za notranje zadeve. Besedo ima republiški sekretar za notranje zadeve tovariš Marjan Orožen!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah je v skladu s splošnimi in posebnimi pogoji, ki vplivajo na varnostne razmere v naši republiki, v skladu z doseženimi spoznanji in stopnjo naše zavesti ter organiziranosti konkretiziral določbe ustave Socialistične republike Slovenije o družbeni samozaščiti in pomeni pomemben nadaljnji korak k podružbljanju varnosti.

V dosedanjem zakonu o notranjih zadevah so bila glede tega opredeljena le temeljna izhodišča in načela, sicer pa je zakon urejal s področja varnosti in zaščite le tisto, kar delovni ljudje in občani zagotavljajo prek državnih organov in njihovega delovanja.

Z razvojem družbene samozaščite in njenim uveljavljanjem v samoupravni družbeni praksi, s široko akcijo Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva se takšna razmerja presegajo.

Skrb za varnost ustavne ureditve in družbene lastnine, za varno počutje delovnega človeka in občana, za varstvo njegove lastnine pred vsemi oblikami zlorab in kršitev družbenih zakonskih in moralno-etičnih norm postaja postopoma vprašanje odgovornosti vseh družbenih dejavnikov in vseh delovnih ljudi.

Podlaga temu so družbeni dogovori in samoupravni sporazumi med nosilci družbene samozaščite v občinah, krajevnih, delovnih, ter drugih skupnostih in organizacijah in njihovi samoupravni akti.

Predlogi rešitev v predlogu za izdajo tega zakona naj bi spodbudili še širše medsebojno dogovarjanje in sporazumevanje o vsebinskih vprašanjih, o varnostnih problemih, o njihovem reševanju v različnih pogojih. Zakon opredeljuje sistem družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja kot nujen pogoj za nadaljnjo konkretno akcijo ter daje za to potrebne pravne osnove ter ustrezen okvir.

V naši republiki pri razvoju družbene samozaščite nismo postavili nekih šablon. To je omogočilo nastajanje številnih oblik in široko ustvarjalno razmišljanje v procesu iskanja praktičnih rešitev v bazi.

S tem pa so nastopili tudi pogoji, da se vsa ta prizadevanja na nek način povežejo v enoten sistem od temeljnih celic do republike. Zakon, ki bo celovit, naj zajame vse tisto, kar na področju varnosti urejajo delovni ljudje neposredno v sistemu družbene samozaščite, in tisto, kar urejajo prek upravnih organov, ki jih ustanavljajo za opravljanje teh nalog občine in republika. Bo pa, razumljivo, treba določene rešitve, vsebovane v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih, uskladiti.

Razlogi, ki narekujejo izpopolnitev sedanjega zakona oziroma njegovo preraščanje v zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, pa niso samo organizacijsko-pravne narave. Takšne rešitve narekujejo varnostne razmere, in objektivni pogoji v katerih živimo.

Socialistična Jugoslavija in z njo Slovenija sta zaradi svoje lastne samoupravne poti, zaradi načelne politike neuvrščenosti v mednarodnih odnosih, zaradi vpliva, ki ga imata v svetu predmet interesa tako naprednih kot tudi reakcionarnih sil v svetu.

Sile, ki jim naš razvoj ni pri srcu, poskušajo izvajati proti nam različne oblike pritiska, preračunanega na ustvarjanje notranjega nemira in širjenje nezaupanja v pravilnost naše politike in naše poti. Uporabljajo različna sredstva, od propagande do mednarodnega terorizma.

Pa tudi sicer se zavedamo, da še zdaleč kot družba nismo osvobojeni določenih negativnih pojavov, od nespoštovanja samoupravnega reda, dogovorov in zakonov pa do različnih oblik kriminala in parazitizma, ki nastajajo v naši lastni sredi ali pa se pojavljajo kot ostanek stare družbe oziroma buržoazne in birokratske morale.

Trdno smo odločeni, da se vsem tem pojavom, pa naj nastajajo znotraj ali prihajajo od zunaj, upremo. Pri tem pa nam je na voljo, da organiziramo in usposobimo za to vse poštene delovne ljudi in občane ali pa da gremo le po poti povečanja profesionalnih varnostnih efektivov, ki bodo v imenu delovnih ljudi skrbeli za varnost sistema in njihovo varnost.

Našemu sistemu prav gotovo ustreza prvo in temu naj služi tudi izpopolnjeni zakon o notranjih zadevah.

Z izpopolnjenim oziroma novim zakonom o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah se uvaja enotna organiziranost na področju družbene samozaščite od krajevne skupnosti in temeljne organizacije do republike in konkretneje opredeljujejo pravice in dolžnosti delovnih ljudi, občanov in njihovih organizacij ter skupnosti.

Dovolite, da posebej opozorim na nekatere bistvene značilnosti predlaganih rešitev:

1. Enotna in nedeljiva odgovornost za stanje na področju varnosti in ljudske obrambe na vseh ravneh in enotno obravnavanje varnostnih in obrambnih vprašanj.

2. Odgovornost občine za stanje varnostnih razmer in družbene samozaščite na svojem območju in v družbi kot celoti se povečuje in dobiva konkretnejše oblike.

3. Oblikovanje narodne zaščite v delovni oziroma krajevni skupnosti za izvajanje določenih pravic in dolžnosti na tem področju daje našemu samozaščitnemu varnostnemu sistemu posebne značilnosti.

4. Organi Socialistične republike Slovenije: Predsedstvo republike, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in Republiški sekretar za notranje zadeve v primeru izrednih okoliščin za varstvo ustavne ureditve ter javnega reda in miru dobivajo potrebna zakonska pooblastila v skladu z ustavo.

5. Ureja se položaj organizacij, ki izvajajo službo zavarovanja, kot organizacij posebnega družbenega pomena.

Z enotnimi odbori v krajevnih skupnostih in temeljnih oziroma drugih organizacijah združenega dela ter sveti pri občinskih skupščinah bodo prav gotovo problemi varnosti celoviteje obravnavani kot problemi občine, krajevne skupnosti in temeljne organizacije združenega dela. Skrb za varnost bo postala še v večji meri stvar odgovornosti vseh družbenih dejavnikov v občini, posebej Zveze komunistov. Problematika javne in državne varnosti bo v okviru priprav za splošni ljudski odpor prišla bolj do izraza kot pomemben element odpora in boja zoper zunanje in notranje nosilce izpodkopavanja naše ustavne ureditve.

Na ravni občine do sedaj nismo imeli družbenega organa za področje varnosti in samozaščite niti se s temi vprašanji ni nihče celovito ukvarjal znotraj izvršilnega organa. Ta problematika se je v preteklosti preveč pre-

puščala le posameznim organom za notranje zadeve, pa tudi koordinacija njihovega dela v občini je bila odvisna bolj od njih samih. To je imelo za posledico, da to tako pomembno področje v delu občinskih skupščin ni bilo dovolj prisotno, ne zato, ker ta ali oni tega ne bi hotel, ampak zaradi danih organizacijskih oziroma sistemskih rešitev.

Oblikovanje narodne zaščite je gotovo največja novost in posebnost tega zakona. Zakon nalaga vsaki temeljni oziroma drugi organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti, da obvezno oblikuje narodno zaščito kot samozaščitni instrument te skupnosti in delovnih ljudi v njej. Oni jo snujejo in zanjo odgovarjajo v političnem, organizacijskem, kadrovskem in materialnem pogledu.

Opravljanje nalog v okviru narodne zaščite je zakonska obveznost vseh in izhaja iz ustavnih pravic ter obveznosti, razen za tiste, ki tega iz objektivnih razlogov ne morejo opravljati ali pa jim iz drugih razlogov ta čast ne more pripasti. To razumljivo velja za vse vojne obveznike do njihovega vpoklica v enoto Jugoslovanske ljudske armade, teritorialno obrambo oziroma civilno zaščito. Z narodno zaščito, ki ima svoje korenine v narodnoosvobodilnem boju, dobiva naš varnostni sistem najširšo in množično osnovo. Bodo pa seveda potrebni veliki napori pri njeni organizaciji in pravilnem razvoju. Prednost moramo dati njenemu oblikovanju na tistih področjih, ki so za nas varnostno najpomembnejša. To so prav gotovo področja ob meji in še nekatera.

Posebna pooblastila, ki jih vpeljuje ta zakon, pomenijo izpopolnitev določene praznine v našem sistemu. Prav gotovo niso neka novost ali posebnost le naše družbe. Danes, ko imamo v svetu opravka z raznimi oblikami terorizma, vse do neposredne kršitve suverenosti držav, ko vmešavanje v notranje zadeve postaja praksa, sprejemajo takšne zakonske norme v mnogih državah. Tudi naša delegatska skupščina ne sprejema teh določb zaradi tistih, ki jih predstavlja in zastopa, pač pa kot obrambni instrument socialistične samoupravne družbe pred določenimi posamezniki oziroma s ciljem, da se posamezniki v določenih razmerah, ki bi terjale najvišjo stopnjo budnosti, na primeren način zavarujejo, da ne bi bili izkoriščeni kot sredstvo nam tujih in sovražnih sil za njihove cilje in načrte.

V zakonskem osnutku se organizacije, ki se poslovno ukvarjajo z nudenjem varnostnih storitev, opredeljujejo kot organizacije posebnega družbenega pomena. V skladu s sistemom družbene samozaščite bi bilo načelno prav, da so tisti, ki se ukvarjajo z varovanjem delovne organizacije, tudi njeni člani oziroma sestavni del delovne skupnosti.

Odbori zborov Skupščine SR Slovenije k predlaganim rešitvam niso imeli pripomb. Če pa bi se skupščina odločila, da se dejavnost organizacije posebnega družbenega pomena razširi še na neposredno opravljanje varnostnih storitev drugim organizacijam, bo potrebno nekatere formulacije spremeniti in še bolj poudariti pogoje, ki jih mora takšna organizacija izpolnjevati, da bi imela status organizacije posebnega družbenega pomena. Menim pa, da zaradi določene neusklajenosti v zvezi s tem vprašanjem, ki je še prisotna, ne bi kazalo odlagati sprejema določb novega zakona v celoti. Odprta vprašanja bi bilo verjetno potrebno še naprej proučevati, še posebej glede funkcioniranja narodne zaščite.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije meni, da so razlogi za sprejem tega zakona utemeljeni. Zato predlaga Skupščini, da ta

predlog sprejme kot osnovo za pripravo končnega predloga, ki bi ga na osnovi razprave in pripomb predložili Skupščini oktobra tega leta.

Predsednik Stane Markič: Ali želi poročevalec Odbora še kaj dodati? (Ne.) Začenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ne mislim razpravljati o vsebini tega zakona, dajem le sugestijo Zakonodajno-pravni komisiji. Pri pripravljanju besedil zakonov se vedno zavzemamo, da bi že sam naslov zakona povedal v osnovi, kaj je temeljna vsebina zakonskega besedila. Če pogledamo nov naslov predloga za izdajo zakona, lahko ugotovimo, da se je sedaj problematika na področju notranjih zadev temeljiteje usmerila k reševanju problema varnosti, ampak da ločujemo, da je na eni strani družbena samozaščita in varnost, na drugi strani pa so notranje zadeve. To je v nasprotju s tem, za kar si prizadevamo: da so notranje zadeve celota, da jih podružbljamo in da delovni ljudje čim več teh funkcij prevzemajo nase.

Iz sedanjega naslova izhaja, kot da hočemo ti dve področji ločiti. Zato predlagam, kot sem že rekel, Zakonodajno-pravni komisiji, da prouči skupaj s predlagateljem, ali je morda primernejši naslov: »zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in drugih notranjih zadevah«, ali pa morda kakšen drug naslov.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Avgust Vrtar!

Avgust Vrtar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, o katerem danes razpravljamo, ureja nekatere zadeve drugače, kakor jih je urejal osnutek zakona o ljudski obrambi, o katerem smo pred kratkim razpravljali.

Obveščen sem, da je pripravljeno novo, popravljeno in uskladeno besedilo zakona o ljudski obrambi, vendar tega besedila še nisem videl. V zvezi z določbami zakona o notranjih zadevah, pa vprašujem naslednje: V stvarnem življenju se funkcije ljudske obrambe in varnosti oziroma družbene samozaščite prepletajo. Vemo, da je ljudska obramba predvsem obrnjena k tako imenovani zunanji varnosti, družbena samozaščita, javna in državna varnost pa k notranji. Vse pa tvorijo dialektično celoto, ker so integralni del samoupravnih funkcij in funkcij oblasti subjektov naše družbe.

Vendar pa zaradi učinkovitosti ene in druge opravljajo naloge za to posebej določeni ter tudi ločeni organi, kar seveda še ne pomeni, da številnih nalog ne morejo opravljati skupni organi.

Po osnutku tega zakona za izvajanje nalog s področja družbene samozaščite v temeljni organizaciji združenega dela ter krajevni skupnosti skrbi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki ga ustanovi delavski svet oziroma svet krajevne skupnosti oziroma drug ustrezni organ.

Verjetno je predlagana rešitev najbolj racionalna. Pomeni pa določeno posebnost glede na rešitve drugod.

V občini za te zadeve skrbi svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito. V svetu so poleg članov, ki jih določa zakon o ljudski obrambi, po 14. členu še člani izvršnega sveta občinske skupščine, odgovorni za področje družbene samozaščite, varnosti in notranjih zadev, komandir postaje milice,

pooblaščeni delavec službe državne varnosti in predstojnik občinskega upravnega organa, pristojnega za notranje zadeve.

Vprašujem, kakšen je položaj teh članov, ki jih en zakon predvideva, drugi pa ne. Ali so enakopravni tudi pri obravnavanju vprašanj o ljudski obrambi ali pa le vprašanj o družbeni samozaščiti? Ali je to število primerno ne glede na funkcijo in število preostalih članov sveta po položaju?

V republiki ostaneta, kot vemo, Republiški svet za ljudsko obrambo ter Republiški svet za varstvo ustavne ureditve. Prav je, da se pojasni, zakaj je taka različna ureditev na različnih ravneh.

Narodna zaščita se ureja v zakonu o notranjih zadevah. Urejal pa jo je že osnutek zakona o ljudski obrambi. Verjetno je to glede na nalogo notranjih zadev oziroma družbene samozaščite najboljša možna rešitev. Prav zato bi bilo prav, da se to utemelji. Tega predlagatelj namreč ni pojasnil v obrazložitvi.

Morda bi se tudi kaj povedalo o odnosih med narodno zaščito in teritorialno obrambo. Zakonsko besedilo namreč tega dovolj ne ureja.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? Besedo ima tovarišica Terezija Štefančič!

Terezija Štefančič (iz klopi): Zakon bi bilo treba dopolniti z določbami o kadrovski politiki pri izbiri ljudi za enote narodne zaščite in pa tudi s tem, kdo ne more opravljati nalog v teh enotah, ker nima ustreznih pogojev za to.

Predsednik Stane Markič: Predlagatelj naj to pripombo prouči.

Želi še kdo besedo? So še kakšne sugestije? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, naj sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah se sprejme.

2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije upošteva mnenja, predloge in stališča, dana v poročilih skupščinskih teles in v razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Odrejam odmor do 13.30.

(Seja je bila prekinjena ob 12.50 in se je nadaljevala ob 13.45.)

Začeli bi, ker zadnje vrste prepisujejo, z razpravo o predlogu o osnutku družbenega plana in bi nadaljevali z razpravo o pravosodnih zakonih.

Predlagam, da nadaljujemo sejo z 2. točko dnevnega reda.

Prosim tov. Srečka Mlinariča, da pove spremembe, ki jih predlaga skupina.

Srečko Mlinarič: Tovarišice in tovariši delegati!

V široki in bogati razpravi je skupina skušala upoštevati najbolj bistvene pripombe. Seveda bo vse to proučil predlagatelj, ker so to le predlogi za dopolnitev predloga družbenega plana.

3. točka predloga naj se spremeni tako, da se v celoti glasi: »Za takšen samoupravni sistem planiranja in uveljavljanja delavcev v združenem delu kot nosilcev upravljanja družbene reprodukcije moramo razviti učinkovit družbeni sistem informacij, ki bo zajemal vsa področja in dejavnosti. Z družbenim sistemom informacij moramo zagotoviti nosilcem planiranja vse informacije za pripravo, uresničevanje in dopolnjevanje razvojnih planov, kot tudi za tekoče poslovanje.

Za izoblikovanje, uveljavljanje in učinkovito delovanje družbenega sistema informacij je potrebno čimprej povezati uporabnike in dajalce informacij v ustrezne samoupravne interesne skupnosti«.

Na koncu 7. točke predloga stališč naj se za besedo »zadrugah« doda besedilo: »organizacijami združenega dela v drugih dejavnostih«.

Drugi in tretji odstavek 8. točke naj se spremenita in se glasita: »V dosedanjem delovanju samoupravnih interesnih skupnosti uporabniki storitev delavcev v družbenih dejavnostih še niso v celoti vplivali na programe dela in razvojne plane ter uspeli sproti usklajevati svoje potrebe in zahteve za financiranje programov dela in razvojnih planov za družbene dejavnosti v odnosu na obseg dohodka, ki ga ustvarijo. To se je še posebej pokazalo v primerih, ko stopnja rasti družbenega proizvoda zaostaja za planirano in ko višino prispevkov za družbene dejavnosti, ki dotekajo na osnovi sedanjih dogovorov in sporazumov, ne prilagajamo sproti stopnji rasti. Takšno soodvisnost je treba uveljaviti v družbenih dogovorih in samoupravnih sporazumih za področja družbenih dejavnosti v naslednjih petih letih.

Za učinkovito uresničevanje srednjeročnega plana in družbenih dogovorov moramo čimprej sprejeti merila za opredelitev namena in obsega storitev v družbenih dejavnostih, katere je potrebno financirati ne glede na stopnjo rasti družbenega proizvoda, in za opredelitev tistih potreb delavcev v združenem delu, ki se bodo lahko zadovoljevale samo v odvisnosti od rasti družbenega proizvoda.«

10. točka naj se spremeni tako, da se v celoti glasi: »Glede usmeritve v planu k stalnejšemu razvoju celotne republike je potrebno, da se bodo delavci v združenem delu sporazumevali in dogovarjali o najustreznejših načrtih razvoja manj razvitih območij v republiki. V tem srednjeročnem obdobju bo še zelo pomembno tudi uresničevanje obveznosti in ukrepov, ki so jih sprejele samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti v okviru republike.« Dodasta naj se 11. in 12. točka predloga stališč:

11. »V družbenem planu Slovenije je bilo treba opredeliti tudi naloge v zvezi z uresničevanjem ustavnega položaja narodnosti.« To je predlog Komisije za narodnosti, ki ste ga prejeli.

12. »Za učinkovito uresničevanje razvojnih planov in družbenoekonomskih odnosov, kot so opredeljeni v ustavi in v osnutku zakona v združenem delu, je izredno pomembna stalna aktivnost za pravočasno in ustrezno pripravo ter sprejemanje samoupravnih aktov in zakonov oziroma predpisov.«

Pripomba je bila tudi k 6. točki. Dal jo je tovariš Cepuš. Skupina je ni upoštevala, ker so v osnutku zveznega plana te dejavnosti opredeljene. Zato navedba gradbeništva ni upoštevana v osnutku slovenskega plana.

Predsednik Stane Markič: Ali kdo želi razpravljati o spremembah oziroma predlogih skupine? (Nihče.) Dajem predlog stališč s popravki, ki jih

predlaga skupina, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k osnutku družbenega plana SR Slovenije.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o samoupravnih sodiščih.

Osnutek zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K obravnavi te točke dnevnega reda so bili povabljeni predstavniki Sodišča združenega dela SR Slovenije, Družbenega pravobranilstva samoupravljanja SR Slovenije in Odvetniške zbornice Slovenije. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem tega zbora, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za pravosodje in Komisija za narodnosti, ki je predložila skupno poročilo k vsem pravosodnim zakonom.

Poročila ste prejeli. Prav tako ste prejeli osnutek zakona. Ali želi kdo od poročevalcev še dopolniti poročila? (Ne.) Želi morda kdo drug besedo? Besedo ima tovariš Vladimir Tance, namestnik republiškega sekretarja za pravosodje, organizacijo uprave in proračun!

Vladimir Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Predloženi osnutek zakona o samoupravnih sodiščih je izdelan ob upoštevanju stališč in pripomb k delovnim tezam, ki so bile predložene k predlogu za izdajo tega zakona.

V obrazložitvi osnutka tega zakona je zaradi izognitve ponavljanju vsebine obširne obrazložitve delovnih tez in uvodnega poročila k predlogu za izdajo tega zakona nakazanih le nekaj bistvenih rešitev, ki so bile vključene v osnutek zakona in se razlikujejo od delovnih tez.

Tudi sedaj ni razlogov za obširno ponavljanje splošno znanih političnih izhodišč o reformi pravosodnega sistema in o postopku za uskladitev z novo ustavo. Zato vas bom na kratko seznanil s temeljnimi razlogi za predlagane rešitve.

Oblikovanje samoupravnega sodstva kot enakopravnega dela sodnega sistema v enotnem sistemu oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi prehaja z zakonom o samoupravnih sodiščih v novo obdobje usklajevanja pravosodne funkcije z ustavno opredeljenimi samoupravnimi odnosi, ki narekujejo v skladu z ustavnimi opredelitvami sodne funkcije čimprejšnje oblikovanje in ustanovitev samoupravnih sodišč, ki bodo v okviru novega samoupravnega položaja delovnih ljudi, samoupravnih organizacij in skupnosti za samoupravno oblikovan način reševala spore iz samoupravnih razmerij, spore iz razmerij, ki jih delovni ljudje in občani samostojno urejajo, in spore o pravicah, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo.

Splošna sodišča združenega dela, oblikovana po določbah zveznega in republiškega zakona o sodiščih združenega dela, in posebna sodišča združenega dela, kot jih predvideva ustava, so del sistema samoupravnega sodstva, ki pa ga ta osnutek ne ureja, ampak navezuje določbe o postopku pred samoupravnimi sodišči, ki jih ureja, na določbe o postopku, urejenem z zveznim zakonom o sodiščih združenega dela.

Samoupravna sodišča, ki jih ureja ta osnutek, bodo vplivala na obseg in vsebino dela sodišč združenega dela splošne in posebne pristojnosti, saj je možno spore iz samoupravnih razmerij predložiti v reševanje posameznim

vrstam samoupravnih sodišč, ki jih predvideva ta osnutek, kolikor ni dana izključna pristojnost sodišč združenega dela. Isto velja tudi za zadeve iz pristojnosti rednih sodišč.

Osnutek tega zakona poleg opredelitve samoupravnih in drugih sporov, ki jih rešujejo samoupravna sodišča, opredeljuje vrste in pristojnost samoupravnih sodišč. Pri tem je bilo upoštevano v razpravi o delovnih tezah izoblikovano stališče, naj se z zakonom ne zapirajo možnosti pri ustanavljanju samoupravnih sodišč in določanju njihove stvarne pristojnosti.

Ustanovitelji morajo z aktom o ustanovitvi upoštevati le načela tega zakona o organiziranosti in sestavi samoupravnih sodišč glede na naravo sporov, ki naj jih ta sodišča rešujejo.

Taka opredelitev seveda ni bila soglasno sprejeta in je bila deležna pomislekov v razpravi v skupščinskih telesih ob obravnavi tega osnutka. Kolikor ne gre za pravno-redakcijske izboljšave, ki jih je seveda treba sprejeti, je v zvezi s konceptom osnutka tega zakona na tem področju treba sprejeti rešitev, in sicer bodisi v smislu delovnih tez s popolno opredelitvijo stvarne pristojnosti, organizacijskih oblik in poslovanja posameznih vrst samoupravnih sodišč, na katero bi bili ustanovitelji vezani, bodisi s konceptom, predlaganim v tem osnutku, po katerem je ustanoviteljem v okviru načel tega zakona prepuščena določitev tako stvarne pristojnosti kot tudi organizacijskih oblik in poslovanja posameznega samoupravnega sodišča.

Osnutek zakona je oblikovan kot sistemski zakon, ki naj zagotavlja načela za organizacijo, sestavo in pristojnost samoupravnih sodišč.

Sestavljen je iz dveh delov, in sicer iz splošnih in skupnih določb ter posebnih določb. Splošne in skupne določbe se uporabljajo za vsa samoupravna sodišča, kolikor s tem ali drugim zakonom za posamezno vrsto samoupravnega sodišča in drugače določeno. Drugi del zakona vsebuje določbe o arbitražah, razsodiščih in poravnalnih svetih.

Med načeli postopka naj opozorim na načela ustavnosti in zakonitosti, neposrednosti, ustnosti, ekonomičnosti, kontradiktornosti, pri čemer prenaša osnutek pooblastilo za uporabo procesnih določb iz zveznega zakona o sodiščih združenega dela za reševanje samoupravnih sporov in pooblastilo za poravnavo pravnih določb iz zakona o pravdnem postopku za reševanje sporov o pravicah, s katerimi delovni ljudje in občani prosto razpolagajo.

Opozorim naj še, da so nekatere rešitve v tem osnutku vezane na ustrezne rešitve v zveznih procesnih zakonih, kolikor osnutek predvideva obvezen pristop strank pred vložitvijo tožbe oziroma drugega zahtevka v postopku pred rednim sodiščem za poskus poravnave pred samoupravnim sodiščem.

Za zagotovitev pravnega varstva udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči je kot pravilo predviden dvostopenjski postopek.

Zoper pravnomočne odločbe samoupravnih sodišč pa je predvideno izredno pravno sredstvo: predlog za preizkus zakonitosti. Pravnomočne odločbe samoupravnih sodišč se ne izvršijo, kolikor izvršilno sodišče ugotovi, da je odločba samoupravnega sodišča oziroma poravnava pred samoupravnim sodiščem v nasprotju z zakonom.

V organizacijskem pogledu naj opozorim, da samoupravna sodišča odločajo zborno po načelih soglasja in subsidiarno s preglasovanjem.

Sodniki samoupravnih sodišč se volijo in razrešujejo po načelih postopka, ki velja za volitve in razrešitve sodnikov rednih sodišč, s tem da ta osnutek ne

predpisuje pogojev glede strokovnosti, ampak to prepušča ustanoviteljem. Določena je krajša mandatna doba štirih let in dopuščena ponovna izvolitev sodnikov le še za eno mandatno obdobje.

Pri tem se postavlja vprašanje udeležbe poklicnih sodnikov kot sodnikov samoupravnih sodišč. Menimo, da ne bi smele biti ovire pri izvolitvi sodnikov rednih sodišč tudi za sodnike samoupravnih sodišč.

V postopek za izvolitev in razrešitev sodnikov samoupravnih sodišč osnutek sicer načeloma vključuje Socialistično zvezo delovnega ljudstva in Zvezo sindikatov. Pripombe v zvezi s tem pa se nanašajo na popolno izenačevanje tega postopka s postopkom, predpisanim v osnutku zakona o rednih sodiščih.

Predlagani zakon naj bi s svojimi določbami omogočil čimbolj pestre možnosti oblikovanja samoupravnih sodišč, kot jih bo narekovalo življenje glede na samoupravno organiziranost družbe. Zato so se sestavljalci tega osnutka izogibali vsem togostim pri predpisovanju minimalnih zahtev za izvrševanje sodne funkcije z željo, da bi bilo pravno varstvo vseh udeležencev v postopku pred samoupravnimi sodišči čim bolj učinkovito, tako pri izvrševanju samoupravnih pravic kot tudi pri spoštovanju in zagotavljanju izvajanja samoupravno sprejetih obveznosti.

Nekatera politična in tudi strokovna opozorila v razpravi o osnutku kažejo na nekoliko drugačen strokovno-politični pristop k reševanju posameznih vsebinskih in organizacijskih vprašanj, vendar bistveno ne odstopajo niti od obstoječega osnutka niti od sprejetih izhodišč za reformo pravosodnega sistema in tez za reorganizacijo pravosodja. Zato jih je možno sprejeti kot podlago za izdelavo ustreznih rešitev v zakonskem predlogu.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Vladimir Gošnik!

Vladimir Gošnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Kljub temu, da je Komisija Skupščine SR Slovenije za pravosodje že predložila vsem zborom dokaj obširna pismena poročila, smo na seji Komisije menili, da bi bilo koristno za popolnejše razumevanje v osnutku zakona nakazanih usmeritev in za spodbuditev razprave dati tudi dodatno ustno poročilo o nekaterih posebnih problemih.

Moja razprava se nanaša na dvoje vprašanj:

Posredoval bom nekaj skupnih ugotovitev v zvezi z obravnavo vseh treh zakonov, posebej pa v zvezi z osnutkom zakona o samoupravnih sodiščih.

Skupne ugotovitve za vse tri osnutke zakona, ki so bile poudarjene na seji Komisije za pravosodje, so naslednje:

1. Gradimo nov pravosodni sistem v republiki, ki bo usklađen z vsebino v ustavi začrtanih samoupravnih odnosov in z doseženo stopnjo družbenega razvoja.

2. Področje pravosodja doživlja drugo obravnavo v Zboru združenega dela in Zboru občin in tretjo obravnavo v tem zboru. Idejnopolitična izhodišča in teze za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema v republiki je Družbenopolitični zbor sprejel kot osnovo za preobrazbo po obširnih razpravah na prvih regionalnih posvetih z udeležbo delavcev iz pravosodja, družbenopolitičnih organizacij in občinskih skupščin. Ta zbor je opozoril na povezanost zamisli v obravnavanih pravosodnih zakonih v Socialistični republiki Sloveniji s pro-

cesnimi zakoni iz pristojnosti federacije ter zadolžil predlagatelja, da se pri tem zavzema za tako odprte ureditve, ki bodo omogočale izvedbo teh konceptov v naši republiki, in posebej poudaril povezavo med vsebinsko preosnovo pravosodja in kadrovskimi pogoji za njeno uresničitev, pri čemer so bila omenjena vprašanja v zvezi s študijskim programom na fakulteti in vrednotenjem dela delavcev na sodiščih.

Družbenopolitični zbor je o tem sprejel znana stališča na svoji 23. seji 21. januarja tega leta. Ob predlogih za izdajo zakonov z delovnimi tezami smo slišali, v ekspozeju, odmev z drugih regionalnih posvetovanj, ki jih je organiziral Republiški sekretariat. Izhodišča in smer ustavne preobrazbe pravosodja so bili takrat ponovno poudarjeni. Predlagane rešitve so bile obravnavane tudi v Komisiji Predsedstva Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije za spremljanje in uresničevanje ustave, nekatera vprašanja pa tudi na posebnem posvetovanju pri Predsedstvu Skupščine SR Slovenije, na seji sveta Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva in na seji Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve.

Posebej velja omeniti, da je bilo kljub obilici priprav, razprav in posvetovanj v fazi predlogov za izdajo teh zakonov in osnutka zakona o javnem pravobranilstvu sorazmerno veliko vlog in opozoril, naslovljenih na Skupščino SR Slovenije. Skupno jih je bilo 18 v fazi predlogov za izdajo zakonov, ob sedanjih osnutkih zakonov pa do danes zjutraj pa kar novih 8, ki so jih posredovale skupščine občin Trebnje, Škofja Loka, Vrhnika, Logatec, Ormož, Kamnik, Šmarje pri Jelšah in Murska Sobota. Pošiljale so jih skupine delegatov posameznih okolišev, skupščine občin, kolektivi sodišč, občinski in medobčinski organi Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Takšno število opozoril in zahtev opozarja po našem mnenju zlasti na troje vprašanj:

1. V celoti niso razumljena izhodišča in teze glede vsebine ustavne preosnove pravosodja, ki zlasti na raven temeljnega sodišča prenaša skoraj vse prvostopenjske pristojnosti.

Usposobljenost temeljnega sodišča za popolno opravljanje tako zamišljene funkcije in popolno nudenje sodnega varstva delovnim ljudem, občanom in samoupravnim organizacijam ter skupnostim je zato globalni objektivni kriterij za mrežo rednih sodišč. Kaže pa se tudi, da oddelek temeljnega sodišča ni ustrezno definiran in da temeljnemu namenu, to je krajevnemu približevanju sodstva občanom in organizacijam, takšen, kot je, ne ustreza. Rešitev te dileme v povezanosti z nastajajočim samoupravnim sodstvom in kadrovskimi vidiki — naj omenim, da je število manjkajočih sodnikov trenutno okoli 100 — in kombinirana izvolitev za dvoje ali več temeljnih sodišč bi lahko še bolj objektivizirala mrežo sodišč.

2. Časovno se ne povezuje dovolj preosnova rednega s samoupravnim sodstvom, kar je izhodišče za vsebinske premike. To je bilo že nekajkrat poudarjeno v razpravi.

3. Niso dovolj globoko in celovito razumljene in povzete zamisli o tem, kako se bo opravil postopen premik k podružbljanju sodne funkcije od pretežno državne k samoupravnim sferam, kar je rdeča nit idejno-političnih izhodišč za ustavno preobrazbo pravosodja v celoti.

Ob današnji obravnavi osnutkov zakonov s tega področja zato morda ni odveč, da obnovimo generalno nalogo in zadolžitev, ki je bila sicer že potrjena in posebej sprejeta v tem zboru, da zgradimo z ustavo skladen in notranje

usklađen pravosodni sistem, ki bo učinkovitejši in ekspeditivnejši, ki bo bolj vključen v vse tokove revolucionarne preobrazbe družbe in v tokove popolnega uveljavljanja samoupravnega položaja in funkcij delavcev in vseh delovnih ljudi, vključno s prevzemanjem tudi sodne funkcije v svoje samoupravno izvajanje s pretežno preventivnim delovanjem. Pri tem velja mobilizirati vse družbene sile in še prav posebej delavce v pravosodju za kritično in ustvarjalno soustvarjanje takšnega sistema. Ustvarjalnost naj bo usmerjena v boljše, racionalnejše, ljudem razumljivejše delovanje pravosodja, v vedno bolj poudarjeno vlogo pri gojitvi socialistične samoupravne kulture odgovornosti pri ravnanju vseh in vsakogar, kar je tudi pot do spoštovanja ustavnosti, zakonitosti in do spoštovanja zavestno ustvarjenega samoupravnega reda in družbene discipline.

Komisija za pravosodje ocenjuje, da so osnutki vseh treh pravosodnih zakonov v skladu z dosedanjimi dognanji in spoznanji v smeri izhodišč, čeprav ima relativno veliko pripomb k posameznim rešitvam. Tudi te pripombe so nastale z namenom, da se pripomore h kar najboljšim rešitvam, saj gre vendar za izvirno ustvarjanje novega pravosodnega sistema, za katerega, zlasti na področju samoupravnih sodišč, ni veliko vzorov in še manj izkušenj. Prav to pa terja še dodatno angažiranje vseh ustvarjalcev sistema in poglobljeno ter usmerjeno družbenopolitično zavzetost vseh družbenih dejavnikov.

Tovarišice in tovariši delegati! K osnutku zakona o samoupravnih sodiščih posredujem še nekaj naslednjih mnenj:

Obširna razprava o osnutku zakona o samoupravnih sodiščih na seji Komisije za pravosodje v posameznostih je po svojem bistvu in kot seštevek opozorila na težko rešljivo dilemo. Dilema je v tem, kako naj organizacijski predpis razgrne možnost samoupravnega reševanja sporov med delovnimi ljudmi in občani ter samoupravnimi organizacijami in skupnostmi z nekaj modeli ali tipi samoupravnih sodišč, ko pa razvrščanje zelo različnih sporov v vzorčne tipe sodišč ne more pokriti pestrega povezovanja ljudi in organizacij, oziroma organizacijskega modela samoupravnih sodišč.

Dodatno težavo pomeni dejstvo, da ni definiran samoupravni spor in se v praksi zelo različno razlaga, od najožje razlage, na primer spor med temeljnimi organizacijami znotraj delovne organizacije, do najširše razlage, na primer v poslovni skupnosti z eno od mnogih povezav temeljne organizacije navzven.

Konkreten izraz te dileme se na primer pojavlja v rešitvi, ki jo vsebujejo 32., 33. in 37. člen osnutka, ki urejajo arbitriranje. Tako na primer 32. in 33. člen navajata spore med družbenimi pravnimi osebami, 37. člen pa navaja spore, ki nastajajo v okviru delovne organizacije.

V obeh rešitvah se pojavljajo tudi samoupravne interesne skupnosti, kar je posebej vprašljivo, saj se niti prva niti druga rešitev ne nanašata na samoupravne interesne skupnosti, če jih imamo za skupnosti, pred in znotraj katerih se izvaja v ustavi opredeljena svobodna menjava dela.

Ta primer dovolj nazorno opozarja, da bo v začetnem obdobju nastajanja in delovanja samoupravnih sodišč še kako potrebna temeljita opora in pomoč samoupravnim sodiščem tudi z idejno-političnih osnov in s sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij pri tem.

Poudarjanje odprtosti posameznih tipov samoupravnih sodišč s klavzulo »in druga samoupravna sodišča« morda pomeni izhod v sili, ki pa samodejno ne bo prinašal novih rešitev, ki jih bo terjala praksa. Zato bo še pomembnejše v začetni fazi delovanja samoupravnih sodišč pozorno in sproti proučevati

predlagane rešitve in spremljati tudi nastajanje novih navad in kulture obravnave sporov iz temeljnih samoupravnih razmerij.

Za začetek bi bilo verjetno realno podpreti in gojiti delovanje sedaj predlaganih tipov samoupravnih sodišč tudi z namenom, da bi se pridobile, zbrale in analizirale izkušnje teh, predno bi širili mrežo in nastajanje novih, sedaj še nedefiniranih.

Žal še vedno ne moremo povzeti izkušenj pri delu z zakonom že omogočenih posebnih sodišč združenega dela pri samoupravnih interesnih skupnostih, ker se ta še vedno niso ustanovila, so pa ena izmed oblik samoupravnih sodišč.

V zvezi s poročilom Komisije za pravosodje opozarjam še na pripombo k 57. členu osnutka, o čemer je danes pri prejšnji točki dnevnega reda že govoril tovariš Janko Česnik. V tem členu je namreč predviden enoletni rok za uskladitev predpisov in samoupravnih splošnih aktov s tem zakonom. Menimo, da ta določba posega v nekaj tisoč temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, katerih kadrovske in strokovne sile za tako zahtevno dopolnjevanje statutov in drugih splošnih samoupravnih aktov poznamo.

Poleg tega bomo obravnavali še nekaj podobnih zakonov, ki bodo tudi povzročili delo v temeljnih skupnostih — naj omenim le zakon o združenem delu. Zato naj bi se roki za usklajevanje samoupravne zakonodaje uskladili in hkrati nudila tudi organizirana strokovna ter družbena pomoč temeljnim samoupravnim skupnostim pri tem delu.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima tovariš Jože Bogovič!

Jože Bogovič: Tovarišice in tovariši delegati!

Medobčinski svet Socialistične zveze delovnega ljudstva Posavja in Komisija za spremljanje reorganizacije pravosodja sta v preteklem tednu obširno razpravljala o predlaganih osnutkih zakonov in sta glede osnutka zakona o samoupravnih sodiščih izoblikovala dva predloga, in sicer:

V zvezi s 47. členom je bil sprejet sklep, da variantni predlog ne pride v poštev. Sodniki, ki imajo lastnost delavcev v združenem delu v sodišču, ne morejo hkrati opravljati funkcije člana poravnalnega sveta.

Ista pripomba velja tudi k 52. členu. Odpade naj variantni predlog. Stranke imajo pravico do pravne pomoči ves čas postopka. Torej ni razloga, da bi stranki lahko to pravno pomoč v postopku pred poravnalnim svetom okrnili.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo. Predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o samoupravnih zakonih se sprejme.
2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije upošteva mnenja, predloge in stališča, dana v poročilih skupščinskih teles in v razpravi na seji zbora.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o rednih sodiščih.

Osnutek zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K obravnavi te točke dnevnega reda sta bila povabljena predstavnika Vrhovnega sodišča SR Slovenije in Odvetniške zbornice Slovenije. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za pravosodje in Komisija za narodnosti. Njihova poročila ste prejeli. Osnutek zakona ste prav tako prejeli. Z dopisom z dne 8. 7. tega leta ste prejeli sklep Skupščine občine Škofja Loka. Danes ste prejeli še stališče Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Škofja Loka in stališča Skupščine občine Vrhnika, Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Vrhnika, Skupščine občine Logatec in Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Logatec.

Želijo poročevalci še kaj dodati k poročilom? (Ne.) Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Vladimir Tance!

Vladimir Tance: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ker je bil predlog za izdajo zakona o rednih sodiščih, ki ga je Skupščina SR Slovenije sprejela na sejah zborov ob koncu marca tega leta, obravnavan skupaj z delovnimi tezami, ki so bile obširno obrazložene in tudi temeljito obravnavane, v obrazložitvi osnutka zakona pa so poudarjena le nekatera pomembnejša vprašanja, naj še posebej opozorim na tista vprašanja in določbe osnutka zakona, ki jih ta ureja drugače, kot so bile urejene v delovnih tezah, in ki so bile spremenjene glede na dane pripombe in mnenja, ter vprašanja, glede katerih osnutek pripomb in predlogov ni upošteval.

Delovne teze zakona so kot variantno rešitev še predvidevale možnost nadaljnjega obstoja okrožnih gospodarskih sodišč. Ker pa je bilo v obširni razpravi o tem vprašanju tako v zborih in telesih skupščine kot tudi Republiškem svetu za vprašanja družbene ureditve in v raznih drugih organih in družbenopolitičnih organizacijah sprejeto stališče, da je v skladu z idejno-političnimi izhodišči in tezami za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema treba gospodarsko sodstvo vključiti v temeljna sodišča, je taka rešitev sprejeta tudi v osnutek zakona in v njem obrazložena.

Splošne določbe o organizaciji rednih sodišč se, razen določbe, da se temeljna sodišča ustanovijo za območje ene ali več občin, ne razlikujejo od določb delovnih tez. Pač pa so pomembnejše spremembe glede mreže, to je sedežev in območij sodišč. Po delovnih tezah je bilo predvidenih 15 temeljnih sodišč s 26 zunanjimi oddelki, po takratni variantni rešitvi pa 17 temeljnih sodišč s 124 oddelki. Kot je v obrazložitvi osnutka zakona navedeno, je bilo prav glede mreže sodišč, zlasti temeljnih, največ pripomb in predlogov, katerih bistvena vsebina je bila, da je ustavno načelo približevanja sodstva občanom premalo upoštevano, da pa se preveč poudarja specializacija sodnikov in s tem povezana potreba po velikih sodiščih.

Kot sem že omenil, so bili nekateri predlogi utemeljeni in po skrbni proučitvi teh predlogov in na podlagi številnih podatkov o obsegu dela sedanjih občinskih sodišč glede na predvideno pristojnost novih temeljnih sodišč, glede na dejavnost prihodnjih samoupravnih sodišč, zlasti poravnalnih svetov, in glede na zahteve potrebne specializacije sodnikov je bil sprejet kriterij, da se ustanovi temeljno sodišče tam, kjer bi bilo dela za najmanj 5 sodnikov, vključno s predsednikom sodišča. Pri tem je upoštevano tudi upravno delo predsednika sodišča in razbremenitev sodišča opravljanja zadev, ki jih bodo predvidoma reševali poravnalni sveti, ter družbena angažiranost sodnikov pri pre-

prečevanju družbeno negativnih pojavov in pri sodelovanju z organi in organizacijami, ki delujejo za iste cilje, ter angažiranje pri spremljanju pojavov, ki jih sodišča ugotavljajo pri svojem delu.

Pri nekaterih predvidenih temeljnih sodiščih, ki sicer glede obsega dela po navedenem kriteriju ne bi imela pogojev za ustanovitev, so bili upoštevani drugi specifični pogoji, kot so: velikost območja, prometne zveze, gostota prometa, razvojne perspektive območja, lega ob državni meji, dvojezičnost območja, kadrovski pogoji za obstoj in delo sodišča, pravno varstvo občanov v primeru, če ne bi bilo sodišča, stanovanjski pogoji, obstoj ustreznih sodnih zgradb itd., pri čemer so bili upoštevani utemeljeni predlogi in stališča delegacij, občinskih skupščin, družbenopolitičnih organizacij in drugih dejavnikov s posameznih območij, ki so bili predloženi oziroma izraženi med pripravljanjem osnutka zakona.

V vseh tistih občinah, kjer so sedaj občinska sodišča, pa ni pogojev za ustanovitev temeljnega sodišča, bodo ustanovljeni oddelki temeljnih sodišč. Ti bodo praktično imeli tako pristojnost kot sedanja občinska sodišča oziroma še večjo, ker se bodo na oddelkih obravnavale tudi zadeve, ki so sedaj v pristojnosti okrožnega sodišča. Na teh oddelkih bodo stalni sodniki tako, da ustanovitev oddelka ne bo pomenila kadrovskega osiromašenja občine, kot je bilo v razpravah večkrat poudarjeno.

Ob tem je treba še dodati, da se načela približevanja sodstva občanom ne uresničujejo le z mrežo rednih sodišč, ampak tudi z znatno širšo pristojnostjo temeljnih sodišč, ki bodo dejansko odločala o vseh zadevah na prvi stopnji, razen glede najhujših kaznivih dejanj, za katere je predpisana smrtna kazen ali kazen strogega zapora nad deset let.

Poleg tega je treba upoštevati nova samoupravna sodišča, ki bodo na samoupraven način reševala sporna razmerja med delovnimi ljudmi in občani in ki so enakovredna rednim sodiščem. Mrežo sodišč bo treba torej ocenjevati tudi s tega vidika.

Potrebnost specializacije velja še bolj za višja sodišča, ki bodo morala še kakovostneje opravljati svoje naloge. To pa bo mogoče doseči samo v primeru, če bo táko sodišče imelo zadostno število sodnikov, kar je odvisno od pripada zadev. Ena od bistvenih nalog višjih sodišč bo zlasti instančno sojenje, skrb za enotno sodno prakso in usklajevanje kaznovalne politike. Ob upoštevanju teh razlogov so v osnutku zakona predlagana le štiri višja sodišča, glede na obseg dela in potrebno število sodnikov.

Glede na kriterije, ki naj bi veljali za ustanovitev višjih sodišč, ni mogoče sprejeti predloga Medobčinskega sveta Zveze komunistov Slovenije za Pomurje, ki ga je podprla tudi Komisija Skupščine SR Slovenije za narodnosti, naj bi bilo višje sodišče tudi v Murski Soboti. Predvideni obseg dela za območje sedanjega Okrožnega sodišča v Murski Soboti po novi pristojnosti je 746 zadev, za kar bi bil potreben 5,1 sodnik. Če upoštevamo še posle predsednika sodišča, bi bilo potrebnih 5,9 sodnikov oziroma zaokroženo 6 sodnikov. Tak obseg dela pa nedvomno ne zadošča za nujno potrebno specializacijo sodnikov in torej ne zagotavlja kakovostnega dela, saj ne bi bilo mogoče v tem sodišču sestaviti niti dveh specializiranih senatov. Mnenje, da bi se zaradi tega zmanjšale možnosti za uveljavljanje ustavnih pravic pripadnikov madžarske narodnosti, ni utemeljeno, kajti tudi prihodnje višje sodišče v Mariboru bo v skladu z 18. členom osnutka zakona moralo zagotoviti enakopravnost madžarskega jezika v postopku pred tem sodiščem.

Da bi mreža temeljnih sodišč omogočila že poudarjeno kakovost dela in učinkovitost sodišč, bo treba s skupnim sodelovanjem najti najustreznejše rešitve. Zato je bila vsem izvršnim svetom občinskih skupščin poslana informacija o predvideni mreži sodišč, da bi dali svoje predloge. Niso bili upoštevani nekateri predlogi, ki potrebo po temeljnem sodišču argumentirajo s tradicijo ali pa s povsem nenačelno zahtevo, da »če bi imela ta in ta občina temeljno sodišče, ga zahtevamo tudi mi, če pa bo tudi tam oddelek, se tudi mi strinjamo z oddelkom«, čeprav je sicer ta zahteva domnevno argumentirana s približno enakim obsegom predvidenega dela.

Razširitev predlagane mreže občinskih sodišč, ob upoštevanju vseh sedanjih predlogov, bi dejansko pomenila status quo, to je, temeljna sodišča bi bila na sedežih vseh sedanjih občinskih sodišč, kar je nedvomno povsem v nasprotju s sprejetimi idejno-političnimi izhodišči in tezami. Pri tem je treba poudariti stališče, sprejeto na seji Komisije Skupščine SR Slovenije za pravosodje ob obravnavi osnutka tega zakona, da pomeni predlagano število sodišč, tako temeljnih kot tudi višjih, skrajno mejo, do katere je bilo mogoče na podlagi objektivnih kriterijev postaviti mrežo temeljnih sodišč v SR Sloveniji.

Osnutek zakona povzema v idejno-političnih izhodiščih in tezah predlagana imena sodišč, kljub nekaterim nasprotnim predlogom, kajti menimo, da ni razlogov za dosedanja neustrezna imena. Če gre namreč za temeljito vsebinsko preobrazbo pravosodnega sistema, naj bo ta izražena tudi v imenih sodišč in mordbitno zgledovanje po drugih republikah, ki s svojimi že izdelanimi zakoni le delno izvajajo preobrazbo pravosodja, ne bi bilo smotrno.

Stvarna pristojnost sodišč glede na delovne teze ni bistveno spremenjena. Ob upoštevanju pripomb in predlogov je dopolnjena pristojnost temeljnih sodišč za opravljanje preiskovalnih dejanj. V pristojnosti izvenobravnavnega senata osmih temeljnih sodišč, ki opravljajo preiskavo in mladinsko sodstvo, je preneseno reševanje zadev tistih temeljnih sodišč, ki ne morejo sestaviti svojih izvenobravnavnih senatov, in odločanje o pritožbah zoper sklepe preiskovalnega sodnika, kadar opravlja preiskavo iz pristojnosti temeljnega sodišča.

Določena je pristojnost višjega sodišča o podaljšanju pripora do treh mesecev, čeprav so bila glede tega izražena stališča, naj bi o tem odločalo temeljno sodišče. Pristojnost za reševanje upravnih in upravno-računskih sporov je dana Vrhovnemu sodišču SR Slovenije. Poleg tega je bila po predlogu skupščinskih teles precizneje določena pristojnost zunanjega oddelka temeljnega sodišča v senatnih zadevah iz območja oddelka in ni prepuščena razporedu dela, kot je bilo to navedeno v delovnih tezah. Ni pa mogoče sprejeti predloga, naj bi zakon v celoti določal pristojnost zunanjega oddelka, ker s tem ne bi bilo dovolj učinkovito izpeljano načelo smotrnosti in ekonomičnosti postopka in taka določba ne bi bila prilagojena sedanjim in prihodnjim potrebam.

Zaradi možnosti kakovostnejšega in učinkovitejšega reševanja preiskav in mladinskega sodstva ni mogoče sprejeti predloga, da bi tudi te zadeve reševala vsa temeljna sodišča ali vsaj večje število teh sodišč. Iz istih razlogov in zaradi potrebe specializacije je bilo tudi gospodarsko sodstvo skoncentrirano le na štiri temeljna sodišča, vendar bo treba še proučiti predlog, naj bi gospodarske prestopke reševalo osem temeljnih sodišč.

Osnutek zakona sicer vsebuje določbe o sestavi sodišča, ker menimo, da je po ustavnih določbah, kljub nekaterim nasprotnim stališčem, sestava sodišča v pristojnosti republike. Ker pa je po sprejetem stališču v nekaterih višjih organih federacije sestava sodišča stvar sodnih postopkov in ker predlagane

spremembe procesnih zakonov že vsebujejo ustrezne določbe o tem, bodo določbe o sestavi v tem zakonu v tem primeru izpadle.

Določbe o sodnikih in sodnikih porotnikih so v primerjavi z delovnimi tezami le nebistveno spremenjene. Ob upoštevanju pripomb in predlogov vsebuje osnutek zakona v glavnem tele spremembe:

Sodniku, ki ni ponovno izvoljen ali je bil zaradi odprave sodišča predčasno razrešen, je dolžna družbenopolitična skupnost, ki ga voli, preskrbeti drugo delo, ki ustreza njegovi strokovni sposobnosti. S tem so sodniki izenačeni z vodilnimi delavci po 12. členu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, s čimer je bolj zagotovljena njihova socialna varnost. O tem je treba proučiti tudi vprašanje, če je v skladu z načeli osnutka o združenem delu mogoče prenehanje dela sodniku zaradi odprave sodišča.

Ob določbah o pravici dodelitve sodnika k drugemu sodišču se pojavlja vprašanje, če je v skladu z volilnostjo sodnika, da je lahko dodeljen sodišču izven območja družbenopolitične skupnosti, katere skupščina ga izvoli.

Pri volitvah sodnikov porotnikov je sprememba v tem, da so po določbi osnutka lahko ponovno izvoljeni in ne le dvakrat zaporedoma. Nasprotna rešitev namreč ne bi bila v skladu z ustavno določbo.

Pri določbah o sodnikih in sodnikih porotnikih bo treba glede na različne predloge nedvomno še proučiti vprašanje strokovnih pogojev in strokovnega izpopolnjevanja ter pogojev za izvolitev v posamezno vrsto sodišča, in sicer ne le za sodnike, ampak tudi za vse voljene in imenovane funkcionarje v pravosodju, in vse pogoje izenačiti, kar bo predmet posebnega zakona. Poleg tega pa bi verjetno bilo treba izenačiti razloge za razrešitev sodnikov in sodnikov porotnikov.

Vprašanje jezika, v katerem posluje sodišče, ureja 18. člen osnutka. S tem so sprejeta stališča skupščinskih teles, naj ne bi poseben zakon urejal dvojezičnega poslovanja vseh državnih organov, ampak naj ustrezne določbe vsebujejo vsi organizacijski pravosodni zakoni.

Prvotno rešitev, da se vodi postopek v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če stranka to zahteva, glede na pripombe, zlasti Komisije Skupščine SR Slovenije za narodnosti, osnutek zakona spreminja tako, da sodišča v območju, kjer je določena enakopravna uporaba italijanskega oziroma madžarskega jezika, vodijo postopek tudi v tem jeziku, če stranka ta jezik uporablja.

Tehnično izvedbo tega postopka, ki ne bo preprosta, bo podrobneje urejal sodni poslovnik. Potrebno bo še proučiti predlog Komisije Skupščine SR Slovenije za narodnosti, naj bi bila enakopravnost italijanskega oziroma madžarskega jezika še bolj poudarjena s tem, da bi se odstavek, ki vsebuje določbe o dvojezičnem poslovanju, pomaknil takoj za prvi odstavek 18. člena, ali pa da bi bila ta določba vsebovana v posebnem členu.

Med drugimi splošnimi določbami osnutka zakona sta pomembnejši spremembi, da sodišče prekine postopek le v primeru, če je predlagalo postopek za presojo ustavnosti zakona, ne pa tudi drugega predpisa oziroma samoupravnega splošnega akta, kar je bilo sprejeto glede na dane pripombe, in da ni opredeljen institut porote, čeprav so delovne teze v skladu z ustavo ta institut vsebovale. Na tako rešitev je vplivalo dejstvo, da je to v našem pravnem sistemu nov institut in da vprašanje udeležbe porotnikov, pristojnosti, sestave, funkcije porotnikov in postopka v porotnih zadevah še ni proučeno ter da je to tudi vprašanje procesnih zakonov, za katere je pristojna federacija. Osnutki sedanjih

procesnih zakonov porote ne urejajo. Na ureditev tega vprašanja smo ponovno opozorili zvezne organe.

Pri določbah o obči in skupni seji so bili upoštevani predlogi in je osnutek uvedel razširjeno skupno občo sejo, pri čemer je skušal precizneje, v skladu z osnutkom zakona o samoupravnih sodiščih, urediti sestavo skupne seje. Opustitev določbe o sprejemanju načelnih pravnih mnenj in o načinu glasovanja naj bi povzročila, da bi se skupna seja usmerila na dogovarjanje, ne pa na glasovanje oziroma preglasovanje.

To so v glavnem vprašanja, ki jih je bilo treba poudariti pred obravnavanjem osnutka zakona o rednih sodiščih, da bi jih z vsestranskim sodelovanjem mogli rešiti tako, da bodo nova sodišča v novem pravosodnem sistemu sposobna opravljati svoje naloge tako, kot delovni ljudje in občani od njih pričakujejo.

Predsednik Stane Mrkič: Začenjam razpravo. Besedo ima tovariš Aleksander Varga!

Aleksander Varga: Spoštovani tovariš predsednik, tovariši delegati!

Kot je razvidno iz poročila Komisije Skupščine SR Slovenije za narodnosti, je Komisija razpravljala o vseh predloženih osnutkih zakonov. Seveda je Komisija predvsem razpravlja o tistih vprašanjih, ki se nanašajo na uresničitev pravic narodnosti. Ugotovili smo, da ti predlogi vsebujejo vse tiste elemente v zvezi z uveljavitvijo pravic narodnosti, ki so bili vsebovani v prejšnjih predpisih. Poleg tega je Komisija dala predloge glede enakopravne uporabe jezika, česar ne bi navajal, saj je to razvidno iz tega poročila. Prva naša naloga bo, da si prizadevamo v čim večji meri uresničiti enakopravnost jezika oziroma uveljavitev narodnostnih pravic Italijanov in Madžarov v sodnem postopku. V zvezi s tem imam naslednjo pripombo. Sicer ne gre za mojo osebno pripombo, ampak za pripombo predstavnikov madžarske narodnosti v Pomurju.

V zvezi z višjimi sodišči pripomba tovariša, ki je prej govoril o Višjem sodišču v Murski Soboti, za madžarsko narodnost ni najbolj sprejemljiva. Ne bi navajal statistične številke. Nas seveda zanima in težimo za tem, da bi se pravice narodnosti oziroma uporaba jezika narodnosti na sodiščih čim bolj neposredno uveljavila. Tovariš, ki je poprej govoril o Višjem sodišču v Murski Soboti, nas ni prepričal, da ima prav. Izhajamo iz tega da je v Murski Soboti prej bilo Okrožno sodišče, sedaj pa Višjega sodišča v Murski Soboti ne bo. Kljub temu, da je v Okrožnem sodišču v Murski Soboti bilo nekaj sodnikov, ki so obvladali do določene stopnje madžarski jezik, s tem nismo bili zadovoljni in so bile pomanjkljivosti pri uveljavljanju dvojezičnega poslovanja tega sodišča. Kako si predstavljamo to poslovanje v takem sodišču, v katerem, kot vem, ni nobenega sodnika, ki bi bil za to sposoben? Prav zaradi tega pripombe tovariša, ki je prej govoril, kot pripadnik narodnosti ne bi mogel sprejeti. Zato predlagam v imenu madžarske narodnosti v Prekmurju in v imenu Komisije Skupščine SR Slovenije za narodnosti, naj se zopet prouči 29. člen osnutka zakona in se upošteva pripomba o Višjem sodišču v Murski Soboti. Ta problem naj se reši v duhu ustave SR Slovenije. Ugotovim lahko, da tudi v Murski Soboti glede tega stanje ni sedaj idealno. V danih možnostih pa bi bilo precej boljše, da bi to sodišče ostalo v Murski Soboti, kot če bi ga premestili v Maribor.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Vladimir Gošnik, kot poročevalec Komisije Skupščine SR Slovenije za pravosodje!

Vladimir Gošnik: Kot sem že napovedal, bi k osnutku zakona o rednih sodiščih navedel še nekaj pripomb Komisije za pravosodje. Predvsem bi se osredotočil na večino doslej znanih pripomb, ki so bile dane k mreži temeljnih in višjih sodišč, to je k 28. in 29. členu osnutka tega zakona.

Komisija za pravosodje je že v delovnih tezah zakona vztrajala pri stališču, da morajo odločilno vlogo pri razgrnitvi mreže odigrati objektivni kriteriji, ter v svojem poročilu takrat ponudila, da se upoštevajo zlasti: nova pristojnost posameznih sodišč, stalnost dela, obseg pripada zadev in njihova frekvenca z napovedjo, kaj bodo postopoma prevzemala nase samoupravna sodišča, ter z oceno približno pričakovane uspešnosti dela samoupravnih sodišč, na primer arbitraž, poravnalnih svetov in podobno, potrebni kadrovski potenciali, novo vrednotenje dela sodnikov po delu, prostorske in stanovanjske kapacitete, naseljenost prebivalstva, obseg območja, ki naj bi ga zajelo sodišče, vloga oddelkov, vloga sodnikov porotnikov itd.

V obrazložitvi k osnutku zakona lahko sicer preberemo, da so ti kriteriji upoštevani v 28. členu osnutka tega zakona v skrajni možni meri in da je seštevek vseh teh kriterijev izražen v merilu, da so za temeljno sodišče potrebni štirje sodniki in predsednik. Vpliv teh kriterijev skupaj se morda res izraža v tem sintetičnem kriteriju, vendar ti doslej niso bili razgrnjeni. Iz poročila tovariša Tanceta smo sicer slišali, da jih od sedaj naprej izvršni sveti občinskih skupščin poznajo. Domnevamo pa zlasti, da ti kriteriji niso znani družbenopolitičnim organizacijam in drugim, ki so se vključevali v to akcijo za izpopolnjevanje mreže temeljnih in višjih sodišč, in da je v osnovnih stikih in v vsakodnevni skrbi za sodno varstvo občanov in organizacij del našega aktiva vendar prepričan, da mreža sodišč ni popolna. Del zamere občin gre najbrž tudi na račun izjem od pravila, ki uveljavlja ta generalni kriterij. V sami tabeli lahko ugotovimo dve takšni izjemi. Vsebina pripomb enega dela občin pa izrecno kaže na to, da funkcija oddelka temeljnega sodišča bodisi ni prav opredeljena bodisi ni razumljena, kot je bila zamišljena in postavljena v tezah in idejno-političnih izhodiščih.

Gre namreč po eni strani za že izraženo zahtevo Komisije za pravosodje, da se najde pravo sorazmerje med načeli približevanja sodstva občanom, ki se uresničuje po eni strani z vsebinskim prenosom pristojnosti na temeljna sodišča, po drugi strani pa z upoštevanjem krajevnih elementov, kar se poskuša zagotoviti tudi z oddelki temeljnih sodišč ter z načeli specializacije, ki zajemajo tudi večjo kakovost in s tem večjo učinkovitost, ker izhaja iz obrazložitve samega osnutka na 1. strani. Razmišljanja o središču dileme v zvezi z oddelkom najbrž opozarjajo, da bo potrebna njegova podrobnejša ureditev. Sedaj je ta ureditev predvidena v 32. členu osnutka.

Na takšno razmišljanje še posebej sili podatek, povzet po prilogi obrazložitve, da terja uresničitev sedaj predloženega modela oddelkov temeljnih in višjih sodišč z oddelki skupno 481 sodnikov, medtem ko je bilo ob koncu 1975. leta po sodni statistiki, brez Vrhovnega sodišča SR Slovenije, zaposlenih okroglo 380 sodnikov. Primanjkljaj 100 sodnikov v SR Sloveniji za temeljna in višja sodišča, torej brez Vrhovnega sodišča SR Slovenije, pa je eden izmed objektivnih podatkov, ki bo terjal nadaljnje napore tudi ob načrtovanju realne mreže sodišč.

Ponuja se zamisel, da bi v volilni postopek vključili posamezne sodnike za območje dveh ali več temeljnih sodišč in njihovih oddelkov, da bi lahko tako popolnoma legalno sodili tudi v temeljnih sodiščih in oddelkih, kjer ni zadostnega števila sodnikov, in seveda prevzeli tudi vso odgovornost pred ustrezno skupščino za takšno sojenje.

Večja gibljivost v tej smeri bi, če se točneje in širše opredeli tudi pristojnost oddelka, lahko spodbudila celo postopno ustvarjanje pogojev za nove oddelke v občinah, kjer ti sedaj niso predvideni. Pregled, koliko občin pokrije posamezno temeljno sodišče, kaže namreč na nekoliko nenormalno razporeditev. Povzemam po 28. členu osnutka: 10 temeljnih sodišč zajema po eno občino, 13 sodišč po dve, 2 sodišči po tri, eno sodišče imamo za štiri, eno za pet in eno kar za devet občin. To je seveda Ljubljana. Skupno je predvidenih 14 oddelkov.

Morda prav teh nekaj podatkov, povzetih iz samega osnutka zakona, opozarja na potrebo po podrobnejšem proučevanju predloga mreže sodišč in nas lahko celo prepriča, da je morda primerno razmisliti celo o nekakšni prehodni ureditvi za čas, ko bo izpolnjenih več objektivnih pogojev, med njimi na prvem mestu kadrovski, za postavitev bolj jasne sheme mreže sodišč v republiki.

Druga opozorila in povezave glede enotnosti ureditev, na primer kadrovanja, razrešitev, nazivov, dvojezičnosti, porote itd., v tem in drugih osnutkih zakonov so navedene v poročilu Komisije za pravosodje ter poročilih drugih delovnih teles in jih po mojem mnenju, na tem mestu ni potrebno ločeno navajati.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovariš Jože Bogovič!

Jože Bogovič: Tovarišice in tovariši delegati! Tudi te pripombe posredujem s seje Medobčinskega sveta Socialistične zveze delovnega ljudstva Posavja, ki meni:

1. Podpre naj se organiziranost in ureditev mreže višjih sodišč, kot je predvidena v osnutku tega zakona, ker je pristojnost višjih sodišč vsekakor takšna, da za območje Socialistične republike Slovenije zadostuje mreža štirih višjih sodišč, poleg tega pa je tudi za Posavje sprejemljivo, da se vključuje v celjsko območje, h kateremu tudi teži.

2. V celoti ta organ podpira tudi predlog za ureditev mreže temeljnih sodišč s poudarkom, da ta mreža nikakor ni preširoko zastavljena. Po njegovem mnenju celo preozko. Takšno stališče utemeljujejo razlogi, ki so bili že večkrat poudarjeni, zlasti ekspeditivnost in kakovost dela dosedanjih občinskih sodišč, kot tudi razlog približevanja sodstva občanom.

Moje osebno mnenje je, da ne kaže sedaj razpravljati o tem, ali je ta mreža preozka ali preširoka. Po mojem osebnem prepričanju je bolj široka kakor ozka. Vendar pa v določenem smislu moti to, da je ta mreža — pridružujem se mnenju tovariša Gošnika — zelo neenakomerno razporejena. Zaradi tega tudi številne pripombe na terenu, da je precej nelogična, verjetno tudi iz istih razlogov, ki so bili danes in tudi že v preteklosti večkrat pojasnjeni. Seveda, nismo bili vsi dovolj seznanjeni s kriteriji v zvezi s to mrežo. Upoštevati bi bilo treba napotke, ki smo jih dali ob obravnavi delovnih tez, ko smo rekli: »Postavimo jasno izhodišče in kriterije in bomo v nadaljnjem delu imeli precej lažji pristop«. Sedaj pa se vračamo k obravnavi teh vprašanj in moramo naknadno nekatera vprašanja tudi pojasnjevati. Mislim pa, da je treba še

nadalje opozarjati na dejstvo, da gre dejansko za preobrazbo pravosodnega sistema. Osebno imam občutek — sodeloval sem na več razpravah — da ljudje že dojemajo smisel večine sprememb na tem področju. Zato ni treba več licitirati teh vprašanj, predvsem zato ne, ker bi na ta način dejansko lahko prizadeli širši družbeni interes in tudi večjo kakovost, ki jo hočemo tudi doseči s preobrazbo pravosodja.

3. Soglasno je bil sprejet sklep, da je treba z zakonom nujno določiti pristojnost oddelka ali pa ga vsaj bolj približati delovnim ljudem in občanom, kot je do sedaj in da je nesprejemljiva formulacija v osnutku zakona v 2. točki 32. člena, da o pristojnosti oddelka odloča po svoji uvidevnosti predsednik temeljnega sodišča.

4. Iz razlogov smotrnosti, ekonomičnosti, zlasti še hitrosti postopka vsekakor ne ustreza pristojnost v zvezi z odpravo preiskave, kot je navedena v 33. členu, in bi bilo treba proučiti vprašanje, če ne bi preiskavo opravljali v vseh temeljnih sodiščih.

Predsednik Stane Markič: Besedo ima tovarišica Terezija Štefančič!

Terezija Štefančič: Tovariši in tovarišice delegati! Kljub uvodni razpravi, da je mreža temeljnih in višjih sodišč izpopolnjena oziroma da je ne bi kazalo glede na kakovost kaj dosti spreminjati, posredujem pripombo Skupščine občine Ormož:

Že k prvemu osnutku tega zakona smo imeli pripombo, da bi tudi v Ormožu bilo temeljno sodišče. Seveda, druga pripomba, ki je bila sedaj posredovana, je bila verjetno ozko postavljena: »Češ, če imajo drugi to sodišče, zakaj ga ne bi imeli mi« oziroma »Kako so bila upoštevana izhodišča in kriteriji tudi za sosednjo občino?« V drugem osnutku je bila postavljena nova mreža temeljnih sodišč, ki pa ne upošteva Ormoža. Morda je Skupščina občine Ormož ta predlog premalo utemeljila ali kakorkoli že drugače, torej v tem osnutku temeljno sodišče v Ormožu ni predvideno. Vendar so vsi trije zbori Skupščine občine Ormož in Predsedstvo Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva vztrajali pri tem predlogu. Upošteva naj se, kar je tudi prej predlagal tovariš Gošnik, vsaj določena prehodna oblika mreže teh sodišč, dokler se to končno ne izoblikuje. Morda pa niso v celoti dojeta vsa ta izhodišča, glede česar tudi dvomim.

Glede na številne kriterije menim, da so prav tako v Ormožu, in ne samo v Ljutomeru, pogoji za ustanovitev temeljnega sodišča. Pri tem ne izhajam iz tega, da ni prav, da je temeljno sodišče v Ljutomeru in me ne smete tako razumeti.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o rednih sodiščih se sprejme.

2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine v celoti upošteva sklep o stališčih k idejno-političnim izhodiščem za ustavno preobrazbo pravosodnega sistema in tezam za opredelitev pravosodnega sistema v SR Sloveniji, ki ga je Družbenopolitični zbor sprejel na svoji 23. seji 21. januarja 1976. leta. Zlasti naj se posvetuje z občinami v SR Sloveniji glede mreže so-

dišč. Upošteva naj tudi mnenja, predloge in stališča, dana v poročilih skupščinskih teles in v današnji razpravi na seji zbora.

Prehajam na glasovanje. Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 7. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o javnem tožilstvu.

Osnutek zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K obravnavi te točke sta bila povabljena predstavnika Javnega tožilstva SR Slovenije in Odvetniške zbornice Slovenije. Osnutek zakona so obravnavali: Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za pravosodje in komisija za narodnosti. Poročilo ste prejeli. Osnutek zakona ste prav tako prejeli. Ali želi poročevalec Odbora še dodatno obrazložiti poročilo? (Da.) Besedo ima tovarišica Ivica Žnidaršič!

Ivica Žnidaršič: Spoštovani tovariš predsednik! Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem je na seji dne 30. junija tega leta obravnaval osnutek zakona o javnem tožilstvu. Odbor predlaga, naj Družbenopolitični zbor sprejme osnutek zakona o javnem tožilstvu s predlogi, ki ste jih prejeli. Ob tem naj opozorim predlagatelja zakona, da je treba uskladiti 53. člen osnutka tega zakona z osnutkom zakona o združenem delu. Določbe o prenehanju delovnega razmerja, kot jih predvideva 190. člen osnutka zakona o združenem delu, se namreč nanašajo tudi na delavce v javnem tožilstvu.

Predsednik Stane Markič: Želi še kateri od poročevalcev besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi razpravljati? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, naj sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o javnem tožilstvu se sprejme.
2. Predlog zakona naj pripravi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.
3. Pri pripravi predloga zakona naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije upošteva mnenja, predloge in stališča, dana v poročilih skupščinskih teles.

Kdor je za predlog sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o javnem pravobranilstvu.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K obravnavi te točke je bil povabljen predstavnik Republiškega javnega pravobranilstva. Predlog zakona so obravnavali: Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem, Zakonodajno-pravna komisija, Komisija za pravosodje in Komisija za narodnosti.

Poročila ste prejeli. Prejeli ste tudi predlog zakona. Danes ste prejeli še amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 19. členu. Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem je predlagal amandma k 30. členu. Komisija za pravosodje je predložila redakcijske amandmaje k 17., 18., 23., 27. in 28 členu, Zakonodajno-pravna komisija pa je predložila amandmaje k 17., 23. in 27. členu in ni imela pripomb k amandmaju odbora. Z vsemi amandmaji predlagatelj soglaša.

Želi poročevalec Odbora še ustno dopolniti poročilo? (Ne.) Želi predstavnik predlagatelja besedo? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovarišice in tovariši delegati!

Zaradi uskladitve amandmajev se Zakonodajno-pravna komisija strinja z amandmajem Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in z amandmaji Komisije za pravosodje kot tudi z njenim amandmajem k 23. členu. Zaradi tega umika svoj amandma k 23. členu.

Predsednik Stane Markič: Ali želi še kdo razpravljati? (Ne.) Predlagam, da preidemo h glasovanju o amandmajih.

Najprej bomo glasovali o amandmaju Izvršnega sveta k 19. členu. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Glasovali bomo o amandmaju Odbora tega zbora za družbenopolitični sistem k 30. členu. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta amandma.

Glasovali bomo o amandmajih Komisije za pravosodje k 17., 18., 23., 27. in 28. členu. Kdor je za te amandmaje, naj prosim glasuje! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje Komisije za pravosodje.

Glasovali bomo o dveh amandmajih Zakonodajno-pravne komisije, k 17. in 27. členu. Kdor je za ta amandmaja, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaja Zakonodajno-pravne komisije.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o javnem pravobranilstvu v celoti. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog zakona o javnem pravobranilstvu skupaj s predloženimi amandmaji.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama v obdobju od 1976. do 1980. leta.

Osnutek zakona je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za družbeno-ekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili ste prejeli. Osnutek zakona vam je bil poslan. Danes ste prejeli še mnenje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Ali želi poročevalec Odbora dopolniti poročilo? (Da.) Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar!

Lojzka Čotar: Tovarišice in tovariši delegati! Odbor za družbeno-ekomske odnose tega zbora k osnutku tega zakona ni imel pripomb. Zato predlaga Družbenopolitičnemu zboru, da da soglasje k osnutku tega zakona

in pooblasti delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona. Enako stališče je imel Odbor tudi k 10., 11., 12. in 13. točki današnjega dnevnega reda.

Predsednik Stane Markič: Ali še kdo želi besedo? (Da.) Besedo ima tovariš Marko Bulc!

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V delegaciji Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije smo primerjali osnutke teh zakonov s stališči v zadnjih dneh uskladenem srednjeročnem planu Jugoslavije za obdobje 1976—1978, ki se nanašajo na razvoj manj razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo. Ugotovili smo, da je nekaj bistvenih razlik med osnutki teh zakonov in tem planom. Zato smo sprejeli pripombe, ki jih bomo dali v vseh treh zborih Skupščine SR Slovenije. Te pripombe so v skladu s sprejetimi stališči SR Slovenije, ki jih je dala k planu v postopku usklajevanja. Menimo, da je bistvenega pomena načelna pripomba Odbora tega zbora za družbenoekonomske odnose, da je treba osnutke teh zakonov uskladiti s srednjeročnim planom. Vendar ta Odbor takrat, ko je sprejel to pripombo, ni vedel za pripombe delegacije, zaradi tega tudi ni mogel konkretizirati te pripombe. Menimo pa, da bi bilo zaradi lažjega dela pri usklajevanju in sprejetju teh štirih zakonov pomembno, če bi te pripombe tudi konkretno oblikovali.

V zvezi z osnutkom tega zakona je pripomba Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 8. členu, da je treba besedo »zagotavljajo« nadomestiti z besedo »omogočajo«. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije to utemeljuje s tem, da se z zakonom zagotavljajo sredstva za hitrejši razvoj in merila za delitev, ne pa tudi, da se zagotavlja zmanjševanje razlik. Mislim, da je ta pripomba zelo točna in bistvenega pomena, ker je zagotavljanje zmanjševanja razlik odvisno tudi od sredstev, ki jih oblikujejo sama manj razvita območja, od stopnje združevanja dela in sredstev v teh območjih in seveda tudi od namenov, za katere se ta sredstva uporabljajo, kot tudi od učinkovitosti uporabe teh sredstev.

Zato to pripombo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije podpiramo. Mislimo pa, da je to pripombo treba upoštevati tudi v 6. členu in sicer, naj se beseda »zagotavljajo« nadomesti z besedo »omogočajo«.

V 8. členu naj se v zadnjem stavku po besedi »republikah« postavi pika in črta nadaljnje besedilo »Socialistična avtonomna pokrajina Vojvodina«. Gre za to, da se zaradi primerjave razvitosti avtonomne pokrajine Kosovo kot merilo za dopolnilna sredstva uporabljajo nerazvite republike, ne pa tudi avtonomna pokrajina Vojvodina, ki je razvita. Sicer bi se ta raven zvišala. V planu je namreč napisano: »merilo je raven v nerazvitih republikah«.

Omenil bom še eno pripombo, in sicer naj se črta 11. člen. 11. člen namreč določa, naj bi ta zakon veljal od 1. 1. 1976. Gre za retroaktivno določbo, ki je protiustavna. Dejstvo pa je, da smo se v zvezi s planom sporazumeli, ker je to prvo leto izvajanja plana, da je treba ta sredstva vendar zagotoviti, ker bi bila sicer z delitvijo v tem letu avtonomna pokrajina Kosovo zelo prizadeta. Zaradi tega predlagamo, naj bi se črtal 11. člen, pač pa naj bi se v prehodnih določbah s posebnim členom zagotovilo, da se ta sredstva zberejo in na podlagi dogovorjene dinamike za obdobje srednjeročnega plana tudi razdelijo.

Na ta način bi bila odpravljena protiustavna določba, namen tega zakona pa bi bil kljub temu dosežen.

Pripombe ima delegacija tudi k preostalim osnutkom zakonov.

Podpredsednik Jože Božič: Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama v obdobju od 1976. do 1980. leta.

2. Predlagatelj naj pri predlogu zakona upošteva pripombe Izvršnega sveta SR Slovenije in pa pripombe, predloge in mnenja, izražena na seji Družbenopolitičnega zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlagani sklep.

Prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976. do 1980. leta.

Osnutek zakona je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili ste prejeli. Osnutek zakona vam je bil poslan 21. 6. 1976. Ali želi besedo poročevalec Odbora? (Ne.)

Začenjam razpravo. Besedo ima tovariš Marko Bulc!

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Iz istih razlogov imamo tudi pripombe k osnutku tega zakona, in sicer k 3. členu. Eden izmed bistvenih kriterijev je, da se v številkah navede družbeni proizvod družbenega gospodarstva, ker je to kriterij, ki opredeljuje raven teh številk, da ne bi kdo mislil, da gre za odstotek.

Druga pripomba se nanaša na peti odstavek 10. člena. Ta peti odstavek namreč določa, da kolikor bi neka organizacija združenega dela, ki bi združevala sredstva z organizacijo združenega dela iz manj razvitih pokrajin, združila več sredstev, kot bi bila zavezana v obdobju srednjeročnega plana, bi se ji po 1980. letu priznal ta znesek v obveznosti do gospodarsko manj razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo. Menimo, da bomo po 1980. letu na podlagi kriterijev, ki jih bomo morali sprejeti 1978. leta, v skladu z določili srednjeročnega plana, določiti na novo, kdo je razvit in kdo ni razvit. Zaradi tega menimo, da je neustrezno že v naprej reči, da bodo vsa sredstva, ki bodo morda presegla določeno višino, morala biti namenjena za razvoj nerazvitih. Menim, da je bolj ustrezno, če to pustimo odprto in enostavno zapišemo: Če bodo organizacije združenega dela vložile po drugem odstavku 1. člena osnutka tega zakona več sredstev, kot so dolžne vplačati za obvezno posojilo za obdobje od 1976 do 1980. leta, bo zvezni zakon uredil način poračunavanja teh sredstev po 1980.

letu. Ta sredstva bodo šla bodisi za nerazvite republike bodisi bodo vrnjena, kar bi bilo ustrezneje, in sicer po 1980. letu ali pa celo v drugem roku.

Menimo, da je treba podpreti pripombo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k 16. členu, ki naj se dopolni. Kot logična posledica te pripombe naj se črta tretji odstavek 16. člena. Zavzemamo se namreč za to, da se lahko organizacije združenega dela ali izvršni sveti skupščin republik in avtonomnih pokrajin dogovorijo tudi za bolj ugodne pogoje, kot jih določa osnutek zakona o Skladu, kadar OZD iz razvitejših republik in SAP Vojvodine, ko združujejo sredstva z organizacijami združenega dela v nerazvitih republikah. Če so ti pogoji bolj ugodni, ni potrebna določba tretjega odstavka tega člena.

Podpredsednik Jože Božič: Še želi kdo besedo? (Nihče.) Ker nel želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976. do 1980. leta.

2. Predlagatelj naj pri predlogu zakona upošteva pripombe Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in pripombe, predloge in mnenja, izražena v razpravi na seji Družbenopolitičnega zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajam na 11. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976. do 1980. leta.

Osnutek zakona je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili ste prejeli. Osnutek zakona vam je bil poslan 21. 6. 1976.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Marko Bulc.

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši!

Pojasnil sem že predlog delegacije v zvezi z retroaktivno uporabo zakona. Enaka pripomba velja tudi k 2. členu osnutka tega zakona.

Podpredsednik Jože Božič: Še kdo želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od 1976. do 1980. leta.

2. Predlagatelj naj pri predlogu zakona upošteva pripombe, predloge in mnenja, izražena v razpravi na seji Družbenopolitičnega zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajam na 12. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

Osnutek zakona je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek zakona sta obravnavala Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročili ste prejeli. Osnutek zakona vam je bil poslan 21. 6. 1976. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Marko Bulc!

Marko Bulc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Predlagam naslednje spremembe oziroma dopolnitve v osnutku tega zakona:

V prvem stavku 1. člena je treba izrecno navesti Socialistično avtonomno pokrajino Kosovo in ne avtonomni pokrajini. V nadaljevanju sta navedeni tudi avtonomni pokrajini, ker se podaljšuje prejšni zakon. Sedaj pa je jasno, da je nerazvita le avtonomna pokrajina Kosovo in ne avtonomna pokrajina Vojvodina. To besedilo naj bi se torej glasilo: »Za spodbujanje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in Socialistične avtonomne pokrajine Kosovo.« Nadaljnje besedilo naj ostane tako, kot je.

Druga bistvena pripomba se nanaša na 7. člen. Že po dosedanjem sistemu imajo republike in avtonomni pokrajini možnost, da s svojimi predpisi organizacijam združenega dela ne naložijo plačila prispevka v sklad za nerazvite ali pa ga zmanjšajo s tem, da uredijo, da se ta prispevek odplačuje na drug način. To je v tem členu izpadlo, čeprav je bilo dogovorjeno, da ostane. Zaradi tega menimo, naj se drugi odstavek 7. člena, ki se glasi: »Stalna sredstva Sklada se oblikujejo iz obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin, ki ga vplačujejo temeljne organizacije združenega dela gospodarskih dejavnosti« dopolnil z besedilom: »na način, ki ga določijo posamezne socialistične republike oziroma socialistični avtonomni pokrajini«. To je bilo dogovorjeno, je pa verjetno pomotoma izpadlo.

Naslednja pripomba se nanaša na 11. člen. Med pripombami Skupščine SR Slovenije k planu SFR Jugoslavije je bila dana pripomba, ki je bila v nadaljevanju razprave o planu upoštevana tako, da bodo rešitve v zvezi z zagotavljanjem deviz za Sklad uskladene z rešitvami v novem sistemu ekonomskih odnosov s tujino oziroma v deviznem zakonu. Zaradi tega predlagamo, naj bi se sedanje besedilo 11. člena nadomestilo z besedilom: »Devizna sredstva za potrebe sklada se bodo zagotovila v skladu z zveznimi zakoni«, ki so v zakonodajnem postopku. Ta rešitev je sprejemljiva, ne pa ta ki je sedaj napisana v tem členu, da bo to še vedno funkcija federacije in da bo devize zagotavljal Zvezni izvršni svet. To še posebej ker je ena izmed možnosti, kot je bilo poudarjeno v razpravi, da bodo devizna sredstva sklada sestavni del tako imenovane plačilno bilančne pozicije republike oziroma avtonomne pokrajine.

Posredujem tudi pripombo k 30. členu v zvezi z retroaktivnostjo, kar sem že obrazložil.

Predsednik Stane Markič: Kdo še želi besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in predlagam zboru da sprejme naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor Skupščine SR Slovenije daje soglasje k osnutku zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin.

2. Predlagatelj naj pri predlogu zakona upošteva pripombe, predloge in mnenja, izrečena v razpravi na seji Družbenopolitičnega zbora.

3. Pooblašča se delegacija Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije, da da v imenu Skupščine SR Slovenije soglasje k predlogu tega zakona.

Kdor je za predlog tega sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor predlagani sklep soglasno sprejel.

Prehajam na 13. točko dnevnega reda, to je na osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije za obdobje od septembra 1976. do julija 1977. leta.

Osnutek delovnega programa je predložil Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Osnutek delovnega programa so obravnavali: Odbor tega zbora za družbenopolitični sistem, Odbor tega zbora za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli. Z dopisom z dne 7. 7. 1976 ste prejeli še pismo predsednika Zbora republik in pokrajin v zvezi z osnutkom delovnega programa. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Predlagam naslednji sklep:

Družbenopolitični zbor Skupščine Socialistične republike Slovenije je razpravljal o predloženem delovnem programu Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije in nima k temu programu pripomb.

Kdor se strinja s predlogom tega sklepa, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Menim, da ni treba v tej fazi pooblaščati delegacije, kajti delovni program sodi med njene naloge.

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor predlog sklepa soglasno sprejel.

Prehajam na 14. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

1. Predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom odloka strinja.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Glasovali bomo o predlogu odloka o ustanovitvi, nalogah sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor predlog tega odloka soglasno sprejel.

S tem so bili v Družbenopolitičnem zboru soglasno izvoljeni v Odbor zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje naslednji tovariši in tovarišice: za predsednika Boris Berce, za podpredsednika Lojze Cepuš, za člane pa Cvetka Erzetič, Martin Kajzer, Zdravko Kaltnekar, Mihaela Roth, Mladen Tancer, Mihaela Verbič, Vlado Vorih in Anita Žoher.

2. Predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor, s predlogom tega odloka soglasno izvolil za predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru tovariša Branka Vezoviška.

3. Predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Z njim se strinja tudi Izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Dajem predlog tega odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka, s katerim razrešuje namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov tovariša Justa Miklavca.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na 28. seji Družbenopolitičnega zbora ni bilo postavljeno nobeno delegatsko vprašanje. Želi kdo postaviti danes kakšno vprašanje? Prosim, besedo ima tovariš Jože Bogovič!

Jože Bogovič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Že več let se srečujemo z nenehnim pomanjkanjem uspešnih in primernih vodilnih in vodstvenih kadrov. Vedno ugotavljamo, da je od njih odvisna tudi izvedba številnih programov, ki jih tekoče sprejemamo. V sobotni prilogi »Dela« ocenjuje to problematiko namestnik sekretarja Izvršnega komiteja Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije tovariš Janžič.

Mnenja sem, da so razmere glede števila in tudi kakovosti kadrov še bolj kritične, kot to izkazujejo nekatere statistike. Gre le za nekatere statistike, ker je teh statistik več.

Zanima me, kako ocenjuje stanje kadrov Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in kaj namerava storiti za izboljšanje položaja na tem področju.

Imam namreč občutek, da se reelekcija kadrov v gospodarstvu in tudi v družbenih službah izvaja nedosledno in zelo formalno. Nekateri namreč zamenjujejo položaj s poklicem. To ima tudi za posledico, da mlajši in dostikrat tudi drugi ustrezni kadri težko pridejo na vodilna in vodstvena delovna mesta.

Vprašujem: Ali je v skladu z zakonom in z našimi hotenji, da pri številnih razpisih delovnih mest vodilnih in vodstvenih kadrov običajno zasledimo navedbo v oklepaju ali pa brez oklepaja, da je reelekcija oziroma da ni reelekcije? Namreč, mnogi zaradi tega menijo, če gre za reelekcijo, da to pomeni, da je delovno mesto že zasedeno.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo postaviti kakšno delegatsko vprašanje ali dati kakšen drug predlog? (Ne.)

Preden bom zaključil današnjo sejo, vas prosim, da se zagotovo udeležite seje Družbenopolitičnega zbora 30. julija t. l. Ta seja je zadnja pred skupščinskimi počitnicami in vas prosim, da si uredite dopuste tako, da se boste te seje udeležili in s tem zagotovili, da bo seja zbora sklepčna. S tem je izčrpan dnevni red današnje seje, ki jo zaključujem.

(Seja je bila končana ob 15.20.)

30. seja

(30. julija 1976)

Predsedoval: Stane Markič,
predsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Stane Markič: Pričenjam sejo Družbenopolitičnega zbora. Svojo odsotnost so opravičili delegati: Stanislava Dežman, Stane Gavez, Janez Japelj, Vera Jukič, Danilo Kralj, Teodora Krpan, Pavel Mermolja, Terezija Štefančič, Anita Žohar in Srečko Mlinarič.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Zboru predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 29. seje zbora;
2. predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980;
3. Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih;
4. predlog poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije;
5. volitve in imenovanja;
6. predlogi in vprašanja delegatov.

Iz sklica je razvidno, da daje zbor v skladu s 345. členom ustave Socialistične republike Slovenije in prvim odstavkom 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije stališča k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980. Ali kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.) Se torej strinjate s tem dnevnim redom? (Da.) Ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, na odobritev zapisnika 29. seje zbora.

Osnutek zapisnika 29. seje zbora ste prejeli. Predlaga kdo kakšno dopolnitev ali spremembo osnutka zapisnika? (Nihče.) Če nihče, dajem zapisnik na glasovanje. Prosim, da glasujemo javno, z dvigom rok. Kdor je za, naj prosim

dvigne roko! (Vsi delegati glasujejo za.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo zapisnik 29. seje Družbenopolitičnega zbora soglasno potrdili.

Preden nadaljujemo z delom, vas obveščam, da bo zdaj 3. skupna seja vseh zborov, na kateri bomo izvolili delegata v Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije. Danes ste prejeli na klop gradivo za to sejo in prosim, da ga vzamete s seboj. Po končanem glasovanju bo skupna seja prekinjena in se bo začelo skupno zasedanje vseh zborov republiške skupščine. Na tem skupnem zasedanju bomo poslušali ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, katerega bo podal Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta, in uvodno obrazložitev k uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, ki jo bo podal tovariš Ludvik Golob, predsednik Odbora Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem.

Po končanem skupnem zasedanju bo predsednik Skupščine na skupni seji razglasil rezultate glasovanja, nato bodo zbori nadaljevali delo na ločenih sejah. Po končanih sejah bo predsednik Skupščine SR Slovenije priredil za vse delegate sprejem in v njegovem imenu vabim, da se sprejema udeležite. Sprejem bo v avli velike dvorane, v prvem nadstropju. Prekinjam sejo Družbenopolitičnega zbora in vas vabim, da gremo v skupščinsko stavbo.

(Seja je bila prekinjena ob 9.10. in se je nadaljevala ob 11.15.)

Predsednik Stane Markič: Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na predlog družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980.

Predlog družbenega plana je predložil Izvršni svet. K predlogu družbenega plana je Izvršni svet predložil še informacijo o sprejemanju samoupravnih sporazumov iz dogovora o temeljih družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga je izdal operativno-politični štab pri Republiškem komiteju za družbeno planiranje in informacijski sistem, ter pregled pripomb in predlogov k osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga je prispeval Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje. Na skupnem zasedanju smo poslušali ekspoze: tovariša Zvoneta Dragana. K obravnavi te točke sta bila posebej povabljena predstavnika Gospodarske zbornice SR Slovenije in Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

Predlog družbenega plana so obravnavali: Odbor za družbenoekonomske odnose, Zakonodajnopravna komisija in Komisija za narodnosti. Gradivo ste prejeli. Danes ste dobili še amandma Skupščine občine Kranj, stališča in sklepe Republiške konference SZDL, predlog stališč, ki jih je Odbor predložil v poročilu z dne 27. 7. 1976, redakcijske popravke gradiva, ki jih je poslal Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, in amandmaje Izvršnega sveta.

Preden preidemo na razpravo, predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi dopolnila predlog stališč s predlogi in pripombami iz današnje razprave. V skupino predlagam Vladimirja Logarja, Danico Jurkovič in Henrika Peternelja. Se strinjate s tem predlogom? (Da.) Ima kdo kakšen drug predlog? (Ne.) Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Želi kdo od poročevalcev besedo? (Nihče.) Začenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? (Nihče.) To pomeni, da smo se izčrpali že v razpravi o osnutku srednjeročnega plana ter da se po vsej verjetnosti strinjamo s predlogom stališč.

Predlagam, da glasujemo o predloženih stališčih. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel stališča v zvezi z družbenim planom razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, na uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Analizo je predložil Odbor Družbenopolitičnega zbora za družbenopolitični sistem oziroma njegova delovna skupina za spremljanje in izvajanje delegatskega sistema. Analiza je bila objavljena v Poročevalcu. Uvodno obrazložitev tovariša Ludvika Goloba smo že slišali. Želi predstavnik Odbora še kaj reči? (Ne.) Potem začenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Jože Božič!

Jože Božič: Čisto na kratko bi, tovarišice in tovariši delegati, rad rekel tole:

S to analizo je Odbor za družbenopolitični sistem opravil zelo pomembno delo. Mislim, da je posebna vrednost te analize v tem, da ni nastala v pisarni ampak da je nastala na osnovi razgovorov okoli 1000 delegatov in družbenopolitičnih delavcev v organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih in v občinah. Analiza je življenjski odraz uresničevanja delegatskega sistema v temeljnih samoupravnih delegacijah in skupnostih. Potrjujejo tudi razprave, ki so bile v sekcijah Kluba delegatov zborov Skupščine SR Slovenije v Ljubljani, Kopru, Novi Gorici, Kranju, Kočevju in Lendavi. Delegati so v tej novi obliki neobveznega družbenega srečanja med seboj, skupaj z odgovornimi družbenopolitičnimi delavci v občinah, prispevali k poglobljeni oceni uresničevanja vloge in dela predvsem temeljnih delegacij. To je bil tudi namen razprav v klubih, namreč izboljšanje dela delegatov in dlegacij v svojih sredinah. Moram reči, da so bile te razprave v sekcijah zelo žive, izražen je bil interes za pogostejša sestajanja delegatov, kadar se razpravlja o osnovnih vprašanjih delovanja delegacij in pogojev delovanja.

Kar je pa še posebej pomembno, pa je to, da so se vseh razprav v omenjenih občinah udeležili delegati našega Družbenopolitičnega zbora. Mislim, da je na ta način tudi Družbenopolitični zbor dal svoj konkreten prispevek k obravnavanju te tematike na terenu. V bodoče bi lahko naš zbor še bolj izkoristil te oblike dela in prispeval k delovanju v klubih glede takih in podobnih vprašanj, ko ne gre za zakonske zadeve, ampak za vprašanja, ki pomenijo graditev našega delegatskega sistema in vseh nalog v zvezi s tem.

Razprave so obsegale vrsto vprašanj. V podkrepitev analize bi omenil, da so bila v ospredju predvsem tista ključna vprašanja, ki jih je tudi tovariš Golob v svojem referatu poudaril in ki pogojujejo delo v temeljnih delegacijah. Pri tem ni šlo za čisto strokovno-organizacijska in kadrovska vprašanja, čeprav so bila tudi ta prisotna, temveč za vsebinska vprašanja, predvsem kako zainteresirati delavce za delo delegacij in kakšen je položaj temeljne delegacije v celotni samoupravni aktivnosti v organizacijah združenega dela.

Razne ankete v občinah o analiziranju uresničevanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov konkretizirajo omenjena vsebinska vprašanja. Kjer je položaj delegacij urejen in kjer so vodilni ljudje in družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela dojeli nove kvalitete delegatskega sistema, je aktivnost delegatov precejšnja. Kjer pa ti pogoji niso uresničeni, pa ostajajo temeljne organizacije in delegati v izredno težki situaciji. Opraviti morajo ogromno delo, prek katerega se izraža odločanje delovnih ljudi na vseh nivojih družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Razprave o osnutku zakona o združenem delu so precej prispevale k osveščanju delavcev za poglabljanje samoupravljanja prek delegatov v temeljnih organizacijah za odločanje v družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih. Vendar razprave ne spreminjajo stanja. To se lahko spremeni le z vsakodnevnim političnim delom. Tako pri pripravi te analize kot v razgovorih z delegati smo lahko ugotovili, da sistematične družbenopolitične aktivnosti znotraj združenega dela, včasih pa tudi v mnogih krajevnih skupnostih, ni. Zaradi pomanjkanja te aktivnosti so v mnogih sredinah razprave v tem smislu, da bo uresničevanje delegatskega sistema zelo dolgotrajen proces, podobno kot je sicer dolgotrajen proces uresničevanje delavskega in družbenega samoupravnega delovanja pri nas.

Menim, da ne moremo pristajati na take vrste razprav. Uresničevanje delegatskega sistema ni nekaj posebnega: to je del uresničevanja samoupravljanja, v katerem živimo že 25 let. Ta sistem je trdno zasidran v zavesti in praksi neposrednih proizvajalcev in vseh delovnih ljudi pri uresničevanju vladajočega delavčevega položaja v združenem delu in v družbi. Razprave o »dolgotrajnem procesu«, ki je pred nami za uresničevanje delegatskega sistema, prihajajo večinoma od vodilnih delavcev v organizacijah združenega dela. Mislim, da se v resnici za tem skriva oportunizem vodilnih struktur.

Eden od skepov bi zato lahko bilo priporočilo, da naj jeseni vsaka delovna organizacija analizira dvoletne izkušnje dela temeljnih delegacij in sprejme ustrezne konkretne zaključke. Posloviti se moramo od splošnih analiz in začeti bitko za kvaliteto. Ne gre samo za analiziranje. Jeseni namreč začnemo evidentiranje kandidatov za člane temeljnih delegacij za naslednje mandatno obdobje. Delovni ljudje morajo s tem prvim obračunom delovanja delegatskega sistema oceniti, kaj je bilo dobrega in kaj slabega, ter sprožiti širok kadrovski proces za okrepitev delegacij in za izbiro najbolj sposobnih ljudi za delo v temeljnih delegacijah. Vsak drugačen kadrovski pristop, brez analiz, ne bo dal zaželenih kadrovskih rešitev.

Mislim, da bi bilo nadalje treba iz naše analize programsko opredeliti tiste naloge, ki zadevajo delovanje temeljnih delegacij, pa so odvisne od različnih družbenih subjektov izven organizacij združenega dela. Namreč, tako v analizi kot v vseh razpravah je močno poudarjena enakopravnost oblikovanja stališč in odločanja ne glede na to, na katerem nivoju družbenopolitičnih skupnosti se odločitve sprejemajo. Ko smo pripravljali to analizo v začetku leta, pa tudi sedaj, ko smo v klubih delegatov in tudi v drugih oblikah o njej razpravljali smo ugotovili, da skoraj 99 % temeljnih delegacij dela za občinske skupščine. Delegati so sami pripovedovali, da za branje gradiva za sejo občinske skupščine potrebujejo približno 6 ur, toliko tudi za poročevalca, kar pa je mesečno že kar močna obremenitev. Zato bi se vse skupščine družbenopolitičnih skupnosti na vseh nivojih morale dogovoriti, da se racionalizira

vsebina gradiva, da se poenoti podajanje gradiv in da se časovno uskladi pošiljanje gradiv.

To so vprašanja, ki so vseskozi odprta. Poseben problem pa so še samoupravne interesne skupnosti, ki imajo v občinah že tako neusklađen odnos do delegacij. To so vprašanja, ki ne zadevajo samo subjektivnih sil in samoupravnih organizmov znotraj organizacij združenega dela, ampak tudi nas, v Skupščini in v izvršilnih in upravnih organih.

Predsednik Stane Markič: Prosim, kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Brecelj!

Marijan Brecelj: Že v prejšnjih analizah v zvezi z uresničevanjem našega delegatskega sistema smo ugotavljali in tudi v tej analizi ugotavljamo potrebo po večji skrbi in večji varnosti, ki jo morajo dajati temeljne organizacije združenega dela in vse druge samoupravne organizacije skupaj s krajevnimi skupnostmi svojim delegacijam in delegatom, ki jih pošiljajo v skupščine družbenopolitičnih skupnosti. V predlogu sklepov je to poudarjeno, ko se priporoča, da je treba zagotoviti ustrezne materialne in tehnične pogoje za kvalitetno delo delegatov in delegacij.

Že v prvih analizah, ki smo jih napravili, smo se ukvarjali z mislijo, ali ne bi bilo prav, da položaj delegatov zagotovimo z ustreznim samoupravnim ali celo zakonskim aktom. Kajti gotovo je treba, da imajo delegati, ki prihajajo v skupščine, za uveljavljanje sistema, ki ga hočemo z delegatskimi odnosi uresničiti, močnejši družbeni položaj, kot ga imajo danes.

V prejšnjih skupščinskih sistemih, ko smo imeli poslance, smo jim dovolj močno, tako materialno kot sicer zagotovili položaj v družbi. Tega danes ni. Res je sicer, da so mnoge organizacije s svojimi statuti uredile ta vprašanja, nikakor pa ne vse. Tako na primer ponekod še danes niso urejena vprašanja, kdo pokriva stroške za sestanke skupin delegatov ali konference delegacij.

Mislim, da je treba zagotoviti enoten sistem v odnosu do delegatov in delegacij, in to v vsakem pogledu, družbeni in materialni položaj. Tisti, ki je izvoljen za delegata, v ničemer ne sme trpeti glede delovnega razmerja, ki ga ima v svoji delovni organizaciji, niti glede položaja v njej. Za izvrševanje svoje delegatske dolžnosti mora dobiti povrnjene vse stroške, ki jih pri izvrševanju te funkcije ima.

Pravilno bi bilo, da bi še enkrat razmislili, ali ne bi bilo ustreznejše, predvsem pa uspešnejše z nekim skupnim samoupravnim aktom v republiki ali celo z ustreznim zakonom tak položaj zagotoviti. Zato predlagam, da bi sklepe dopolnili s tem, da naj se to vprašanje posebej prouči.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo razpravljati? Prosim tovariš Božič!

Jože Božič: K temu, kar je povedal tovariš predsednik, bi rad nekaj dodal: Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve je pred dvema mesecema poslala vsem občinam pismo z vrsto vprašanj, da bi nam odgovorili, kako je v njihovem območju urejen materialni položaj delegatov. Po dveh mesecih in številnih urgencah smo dobili le 36 odgovorov. Ostale občine se ne oglašajo. To zgovorno kaže, da pogoji niso povsod urejeni saj se niti odgovorne družbene službe sploh niso potrudile, da bi analizirale položaj in nam to analizo poslale.

Upam, da bomo do srede septembra dobili podatke iz vseh občin, da bi potem lahko pripravili informacijo in predlagali zborom, da z zakonom ali s sporazumom uredimo to vprašanje.

Predsednik Stane Markič: Tovariš Ludvik Golob ima besedo!

Ludvik Golob: Tovariši! Zelo podpiram iniciativo tovariša Breclja. Resnično nas vse razprave na terenu stalno opozarjajo, da bi kazalo enotno urediti odnose in položaj delegacij in delegatov. Pri tem moram reči, da nam je razprava o osnutku zakona o združenem delu odprla še eno dimenzijo, o kateri bi kazalo razmisliti: ker je osnutek zakona glede urejanja delegatskih razmerij usmerjen predvsem na statut, bi verjetno kljub temu kazalo za razvoj delegatskih razmerij angažirati tudi republiško zakonodajo. Ker Izvršni svet snuje svoj program zakonodajne dejavnosti, bi lahko v tem sklopu proučili tudi to dimenzijo.

Predsednik Stane Markič: Želi še kdo besedo? (Nihče.) Če nihče, predlagam zboru v sprejem naslednji sklep:

1. Družbenopolitični zbor sprejema analizo o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, skupaj s sklepi kot sestavnim delom analize.

2. Družbenopolitični zbor meni, da bi bilo zaradi hitrejšega uresničevanja delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, zaradi uresničevanja zakona o združenem delu in zaradi priprav na prihodnje volitve potrebno v vseh temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih analizirati delovanje delegacij in delegatov za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

3. Družbenopolitični zbor meni, da je potrebno proučiti pravno ureditev družbenega položaja članov delegacij, delegacij in delegatov, ki jih pošiljajo na zbore, njihovih pravic in dolžnosti, njihovega enakopravnega položaja ter zagotovitve pogojev za njihovo delo.

Ali ima kdo k predloženemu sklepu kakšne pripombe? Če nihče, dajem sklep na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo sklep soglasno sprejeli.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na predlog poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Predlog poslovnika je predložila Komisija za pripravo poslovnika Družbenopolitičnega zbora. Obravnavali so ga: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose in Zakonodajno-pravna komisija. Poročila ste prejeli. Kot ste lahko ugotovili, predlaga Zakonodajno-pravna komisija amandma k 54. členu, Komisija za pripravo poslovnika pa amandmaje k 2., 4., 9., 26., in 57. členu poslovnika. Predlagatelj se strinja z amandmajem Zakonodajno-pravne komisije.

Želi kdo besedo? (Nihče.) Preidemo lahko na glasovanje o amandmajih. Najprej glasujmo o amandmajih k 2., 4., 9., 26. in 57. členu. Prosim, kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji soglasno sprejeti.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju Zakonodajno-pravne komisije k 54. členu. Kdor je za, naj glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo ta amandma soglasno sprejeli.

Prehajamo na glasovanje o predlogu poslovnika Družbenopolitičnega zbora v celoti, skupaj s sprejetimi amandmaji.

Prosim, kdor je za, naj glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel svoj poslovnik, skupaj s predloženimi amandmaji.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, na volitve in imenovanja.

1. Predlagam, da zbor imenuje skupino delegatov za pripravo programa dela Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije. V to skupino predlagam naslednje delegate: za vodjo skupine Staneta Markiča, za člane skupine: Ludvika Goloba, Viktorja Avblja, Jožeta Božiča, Janka Česnika, Zdenka Malija in Srečka Mlinariča.

Menili smo, da bi bilo prav, da sestavimo, tako kot smo v preteklosti, skupino, ki bi pripravila osnutek programa dela Družbenopolitičnega zbora. V tej skupini naj bi bili predsedniki odborov in predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, ki so v Družbenopolitičnem zboru.

Ima kdo k predlogu kakšen spreminjevalni ali dopolnilni predlog? (Ne.) Če nihče, dajem predlog na glasovanje. Kdor je za, naj glasuje. (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno izvolil skupino za pripravo delovnega programa zbora.

2. Predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se s predlogom strinja. Prosim, želi kdo razpravljati? (Nihče.) Potem dajem predlog na glasovanje. Kdor je za, naj glasuje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi guvernerja narodne banke Slovenije. S tem je bil v Družbenopolitičnem zboru Cveto Kobal razrešen dolžnosti guvernerja Narodne banke.

3. Predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije.

Predlog odloka je predložila Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se s predlogom strinja. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Potem dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije. S tem je bil za guvernerja Narodne banke Slovenije imenovan dr. Božidar Linhart, dosedanji generalni direktor Jugoslovanske banke za zunanjo trgovino.

4. Predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani.

Predlog odloka je predložila naša komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se s predlogom strinja. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Dajem predlog odloka na glasovanje. Kdor je za, naj prosim gla-

suje! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani. S tem odlokom sta bili v Družbenopolitičnem zboru izvoljeni: za sodnico Okrožnega sodišča v Celju Tatjana Perčič, namestnica občinskega javnega pravobranilca v Celju in za sodnico Okrožnega sodišča v Ljubljani Marija Humer, sodnica Občinskega sodišča I v Ljubljani.

5. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju.

Tudi ta predlog je predložila naša komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Izvršni svet se s predlogom strinja. Želi kdo razpravljati? (Ne.) Potem predlagam, da glasujemo. Kdor je za, naj dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju. S tem je bilo v Družbenopolitičnem zboru izvoljenih 165 sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, na predloge in vprašanja delegatov.

Na vprašanje delegata Jožeta Bogoviča, ki ga je postavil na 29. seji Zbora, bo odgovoril tovariš Marjan Lenarčič, član Izvršnega sveta in predsednik Komisije Izvršnega sveta za kadrovska vprašanja!

Marjan Lenarčič: Tovariš predsednik, tovarišiče in tovariši delegati! Na vprašanje Jožeta Bogoviča, delegata Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije, kako ocenjuje Izvršni svet Skupščine SR Slovenije stanje kadrov v SR Sloveniji, je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije več ali manj odgovoril že januarja tega leta, ko je podal svoja stališča k poročilu podpisnikov družbenega dogovora o kadrovski politiki, o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji in k predlogu ukrepov podpisnikov tega družbenega dogovora, ki so ga sprejeli zbori Skupščine SRS skupaj s poročilom Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije ter uvodno besedo njenega predsednika tovariša Jožeta Božiča.

Tedaj so zbori Skupščine SR Slovenije sprejeli tudi vrsto predlogov ukrepov, ki so jih predlagali podpisniki družbenega dogovora, Izvršni svet in Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve Skupščine SR Slovenije. Na osnovi teh stališč in sklepov so dolžni uresničevati te sklepe nosilci kadrovske politike, to je delovni ljudje in občani v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, v samoupravnih interesnih skupnostih, v družbenopolitičnih skupnostih, v družbenopolitičnih organizacijah in drugih organih in organizacijah ter skupnostih.

Načela in merila družbeno dogovorjene kadrovske politike se morajo konkretizirati v splošnih samoupravnih aktih temeljnih organizacij združenega dela in drugih organizacijah združenega dela, organov in organizacij ter skupnosti v vseh dejavnostih združenega dela, kajti sprejti sklepi Skupščine SR Slovenije obvezujejo delovne ljudi in občane, da na teh osnovah vsak na svojem delovnem področju samoupravno načrtuje programe razvoja kadrov, ugotavlja potrebe, zagotavlja ustrezen izbor, skrbi za njihovo vzgojo in izo-

braževanje ter usposabljanje za delo ob delu in na delu, spremlja njihov razvoj, sporoča svoje potrebe po kadrih pristojnim izobraževalnim, zlasti posebnim izobraževalnim skupnostim in samoupravnim organizacijam na področju vzgoje in izobraževanja, da bi na tej osnovi uveljavili tudi reformo visokega šolstva in srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje ter predlagano osnovo usmerjenega izobraževanja sploh. Na ta način naj vsakdo prispeva svoj delež k skupnim naporom za hitrejše reševanje aktualnih nalog na področju kadrovske politike.

Točna je ugotovitev tovariša Jožeta Bogoviča, da se večkrat srečujemo s pomanjkanjem uspešnih in primernih vodstvenih kadrov, od katerih je odvisno bolj ali manj uspešno izvrševanje programov, ki jih sprejemajo delovni ljudje in občani. Podrobnosti o stanju kadrov na raznih področjih, ki ni ugodno, so razvidne iz že omenjenih gradiv, ki so jih obravnavali skupščinski zbori. V njih so navedeni tudi številni predlogi ukrepov z navedbo posameznih nosilcev in rokov. Zato ne kaže ponavljati teh vprašanj.

Sekretariat za kadrovska vprašanja pri Izvršnem svetu te dni obdeluje zbrane podatke o sedanjem stanju individualnih poslovodnih organov in predsednikov kolegijskih poslovodnih organov v združenem delu. Ti podatki bodo obdelani do jeseni, ko bomo z ugotovitvami, stališči in predlogi seznanili tudi Skupščino SR Slovenije.

Deloma pa je odgovoril na vprašanje tovariša Bogoviča tudi Vlado Janžič, namestnik sekretarja Izvršnega komiteja Predsestva CK ZK Slovenije v intervjuju, ki je bil objavljen v sobotni prilogi Dela dne 10. 7. 1976.

Na vprašanje Jožeta Bogoviča, ali je v skladu z zakonom in našimi hotenji, da pri številnih razpisih delovnih mest vodilnih in vodstvenih kadrov zasledimo pripis »je relekcija, ni relekcija«, pa pripominjamo, da so ti razpisi neprimerni. Razpisna vsebina je z zakonom in s samoupravnimi akti vnaprej predvidena. Zato je omenjeni dodatek odveč, še zlasti zato, ker utegne morebitne interesente odvračati od udeležbe v razpisnem postopku. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo v skladu z nalogami, ki mu jih nalagajo resolucija SR Slovenije o osnovah kadrovske politike v SRS ter stališča in sklepi skupščinskih zborov z dne 21. 1. 1976, nadaljeval z akcijo za uresničevanje sprejetih stališč in sklepov ter konec leta seznanil Skupščino SR Slovenije z uresničevanjem sprejetih ukrepov v tem letu in z nalogami na tem področju v prihodnje.

Predsednik Stane Markič: Si, tovariš Bogovič, s tem odgovorom zadovoljen? (Da.)

Ima kdo od delegatov kakšno delegatsko vprašanje? (Ne.) S tem smo potem izčrpali dnevni red. Zaključujem 30. sejo Družbenopolitičnega zbora.

Kot sem vas obvestil na začetku, bo po zaključku sej vseh zborov sprejem, ki ga prireja tovariš predsednik Skupščine SR Slovenije. Vsem vam pa želim prijetne počitnice!

(Seja je bila končana ob 12.45.)

31. seja

(27. septembra 1976)

Predsedoval: Jože Božič,
podpredsednik Družbenopolitičnega zbora

Začetek seje ob 10.10.

Podpredsednik Jože Božič: Tovarišice in tovariši delegati!

Kot vidite, bom danes jaz vodil sejo, ker ima predsednik našega zbora že približno mesec dni ishias. Mislim, da mu vsi skupaj želimo, da čimprej okreva in zopet vodi Družbenopolitični zbor.

Pričenjam 31. sejo Družbenopolitičnega zbora. Odsotnost so opravičili: Marko Bulc, Janez Japelj, Danilo Kralj, Stane Markič, Zdenko Mali, Franc Mrcina, Pavel Mermolja, Aleksander Varga, Avgust Vrtar in Srečko Vrbinc.

Preden nadaljujemo z delom, predlagam, da zbor izvoli delegata, ki bo predsedujočemu pomagal pri vodenju seje. Predlagam delegata Mira Gošnika. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno izvolil tovariša Gošnika Mira za pomoč predsedujočemu pri vodenju seje.

Z dopisom z dne 17. 9. 1976 sem umaknil z dnevnega reda obvestilo Ustavnega sodišča SR Slovenije o nekaterih pojavih in problemih uresničevanja ustavnosti in zakonitosti. Glede na to predlagam zboru naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 30. seje zbora;
2. ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije;
3. osnutek zakona o združenem delu;
4. predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji;
5. predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah;
6. predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem republike Slovenije, z osnutkom zakona;

7. volitve in imenovanja;
8. predlogi in vprašanja delegatov.

Kot je razvidno iz sklica, daje Družbenopolitični zbor v skladu s 345. členom ustave SR Slovenije in drugim odstavkom 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije stališča k 6. točki dnevnega reda.

Po določbah 344. in 345. člena ustave SR Slovenije in 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije naš zbor ni pristojen za obravnavo in sklepanje o 2. točki dnevnega reda, to je o oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije. Ker pa gre za vprašanja, ki imajo poseben pomen za izvrševanje nalog Družbenopolitičnega zbora, predlagam, da o tej točki dnevnega reda razpravljamo v smislu 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije kot zainteresiran zbor.

Predlagam, da zbor na podlagi prvega odstavka 90. člena poslovnika Skupščine z glasovanjem odloči, ali bo to točko dnevnega reda obravnaval v smislu 88. člena poslovnika skupščine. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor odločil, da bo oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije obravnaval v smislu 88. člena poslovnika Skupščine.

Ali kdo predlaga kakšno spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Ne.) Se s predlogom dnevnega reda strinjate? (Da.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da je predlog dnevnega reda sprejet.

Na podlagi prvega odstavka 22. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora obveščam delegate, da sta pristojna zbora, to je Zbor združenega dela in Zbor občin, na sejah dne 30. julija 1976 sprejela predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 v skladu s stališči, ki jih je Družbenopolitični zbor sprejel na seji dne 30. julija 1976.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 30. seje zbora.

Osnutek zapisnika 30. seje zbora ste prejeli. Ali kdo predlaga kakšen popravek oziroma spremembo ali dopolnitev zapisnika? (Ne.) Če ne, dajem odobritev zapisnika na glasovanje. Glasujemo javno, z dviganjem rok. Kdor je za odobritev zapisnika 30. seje zbora, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno odobril zapisnik 30. seje zbora.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije.

Oceno je predložil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje. Ocena izvajanja resolucije je bila objavljena v Poročevalcu, št. 20, z dne 12. 8. 1976. Prejeli ste tudi dopolnitve k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976, prečiščen tekst, ki jih je poslal Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje. Danes ste prejeli na klop še predlog nalog in stališč Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije o izvajanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvih osmih mesecih leta 1976 ter predlog stališč in predlogov zbora k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976.

Predlog stališč in predlogov zbora k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976, ki ste ga danes dobili na klop in ki naj bi ga zbor sprejel na podlagi 88. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije, je vsebinsko identičen stališčem, ocenam in predlogom, navedenim v poročilu Odbora za družbenoekonomske odnose z dne 21. 9. 1976. Gre le za formalno obliko akta in za nekatere redakcijske spremembe in dopolnitve.

K obravnavi te točke sta bila še posebej povabljena predstavnika Gospodarske zbornice SR Slovenije in Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje.

Oceno je obravnaval Odbor za družbenoekonomske odnose. Poročilo Odbora ste prejeli.

Uvodno obrazložitev bo dal tovariš Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem. Prosim, tovariš Zakonjšek!

Jože Zakonjšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Izvršni svet je že v ekspozeju na julijskem zasedanju Skupščine ob sprejemanju srednjeročnega družbenega plana opozoril Skupščino na nekatere kvantitativne in kvalitativne ocene polletnega izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za letošnje leto, predvsem zaradi aktualnosti celotne problematike z vidika obvladovanja tekočih gospodarskih gibanj in vpliva teh gibanj na uresničevanje srednjeročnega plana v tem in v naslednjih letih. Pri tem je ocenil, da moramo prve ocene in ugotovitve čimprej nadomestiti s celovitejšimi in konkretnejšimi analizami, s prikazi vzrokov za neugodne finančne rezultate in z ustreznim ukrepanjem v vsaki temeljni organizaciji, v vsaki dejavnosti, v občini in republiki in zagotoviti usklajeno akcijo vseh samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organov in organizacij.

Ugotovitve in spoznanja, do katerih smo prišli na podlagi dodatnih strokovnih in političnih ocen ter razprav v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih, Gospodarski zbornici, Sindikatih, v Izvršnem svetu in njegovih organih, v Republiškem svetu za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in v delovnih telesih družbenopolitičnih organizacij in Skupščine, nam danes kljub ugotovljenim nepopolnostim v informacijski, obračunski in analitični osnovi omogočajo, da celoviteje ocenimo ekonomska in družbena dogajanja z vidika izvajanja temeljnih ciljev in nalog družbenega plana in resolucije v letu 1976 in pogojev za uveljavljanje stabilnejših in skladnejših odnosov v naslednjem obdobju.

Leto 1976 je obdobje intenzivne družbene aktivnosti pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v samoupravnih interesnih in drugih skupnostih. Razprava o osnutku zakona o združenem delu je utrdila spoznanje, da so delovne organizacije, sestavljene organizacije in druge oblike povezovanja dela in sredstev sestavina družbenoekonomskega položaja delavcev v tozdu in oblika njegove samoupravne organiziranosti, in hkrati opozorila na pomanjkljivosti in slabosti pri uresničevanju samoupravnih dohodkovnih odnosov znotraj temeljnih in drugih organizacij združenega dela in pri uveljavljanju integracijskih procesov in drugih oblik združevanja in dela in sredstev za zagotavljanje skupnih interesov in ciljev. Odkrila pa je tudi nove probleme na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov in stimulativne delitve po delu,

opozorila na nedograjenost sistema svobodne menjave dela ter tako opredelila tudi konkretno aktivnost samoupravljalcev pri ustvarjanju in izpopolnjevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na ustavnih temeljih.

Letos smo sprejeli tudi nov srednjeročni plan Slovenije in Jugoslavije. S tem je bilo zaključeno obsežno in zahtevno delo, ki smo ga zastavili že v letu 1974 in kljub mnogim težavam in problemom poleti privedli do uresničitve. Samoupravno družbeno planiranje se postopoma uveljavlja kot nov družbenoekonomski odnos in kot oblika samoupravnega zagotavljanja skupnih interesov temeljnih subjektov združenega dela. Res je, da smo pri uveljavljanju sistema samoupravnega družbenega planiranja naredili šele prvi korak. Ne gre pa prezreti, da je bilo v oblikovanje samoupravnih planov in dogovorov o temeljih planov vključenih nekaj tisoč subjektov samoupravnega družbenega planiranja in da se je novi družbeni plan, bolj kot kdaj koli doslej, oblikoval tudi v samoupravni bazi. Interesi združenega dela in drugih samoupravnih in družbenih subjektov so bistveno prispevali k oblikovanju skupne ekonomske in razvojne politike.

Zelo intenzivno in lahko rečemo tudi uspešno smo v federaciji sodelovali pri koncipiranju nekaterih osnovnih sistemskih rešitev, zlasti na onih področjih, kjer naj bi organizirano združeno delo postopoma prevzelo posamezne ekonomske funkcije in regulativo, ki je bila doslej v izključni ali v pretežni kompetenci državnih organov. S sistemskimi spremembami, med katerimi sta zlasti pomembna zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka in zakon o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, smo ustvarili pravno osnovo za takšne odnose med subjekti združenega dela, v katerih bodo onemogočene podjetniško-lastninske manipulacije pri pridobivanju dohodka in administrativno urejanje odnosov v procesu družbene reprodukcije. Tudi v republiki je bila zakonodajna aktivnost intenzivna. Ostaja pa nam še precej dela pri realizaciji ustavnega zakona in obveznosti, ki jih imamo do leta 1977.

Pomemben dejavnik razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je bilo tudi uveljavljanje celotnega političnega sistema, zlasti delegatskega sistema in razmerij, ne le znotraj skupščinskega sistema, temveč v vseh oblikah samoupravne organiziranosti združenega dela. Prav gotovo se delegatska razmerja prebijajo kot najširša oblika organiziranosti delovanja delavcev v samoupravno združenem delu, z namenom, da bi zagotovili svoje in skupne razvojne interese in cilje in bili vse bolj pomemben dejavnik pri dograjevanju samoupravnega sistema in odnosov.

Družbenoekonomski razvoj v tem letu je nedvomno pod vplivom globokih sprememb, ki se odigravajo pri samoupravnem organiziranju gospodarstva in drugih družbenih dejavnosti, zaostritev v pogojih poslovanja in dela, ki subjekte gospodarjenja usmerjajo na racionalnejše gospodarjenje in preudarnost pri razpolaganju z dohodkom, ter usmeritev, ki so bile sprejete s samoupravnimi sporazumi, dogovori in družbenimi plani zaradi zagotavljanja materialnih, kadrovskih in drugih pogojev za skladnejši in stabilnejši razvoj v daljšem obdobju.

Vsi ti dejavniki delujejo v posameznih organizacijah združenega dela in na posameznih področjih in v območjih z različno intenzivnostjo in dajejo tudi različne učinke. Njihov skupni učinek pa je nedvomno uveljavljanje novih kvalitet pri gospodarjenju, ki so deloma že prišle do izraza v tem letu, še v večji meri pa bodo morale opredeljevati usmeritve poslovne politike v na-

slednjih letih. Toliko pomembnejši so zato organizirani napori za dograditev družbenoekonomskega sistema in njegovo dosledno uveljavljanje v vsakodnevnem življenju in delu, saj so v praksi mnoge odločitve še vedno obremenjene s starimi lastniško-podjetniškimi in birokratskimi odnosi. Z ukrepi ekonomske politike še pogosto s pozicij starega sistema posegamo tudi v odnose na področjih, kjer so oblikovane ustrezne samoupravne institucije in organizacije, nemalokrat z utemeljitvijo, da združeno delo še ni dovolj organizirano za reševanje določenih skupnih nalog in za prevzemanje skupnih odgovornosti.

Gospodarska gibanja v osmih mesecih kažejo na nekatere spodbudne rezultate pri povečevanju splošne stabilnosti, zlasti ker smo tudi v planu računali, da bodo zaostrene gospodarske razmere na prehodu v novo petletno obdobje še imele močnejši vpliv, posebej v prvih letih tega obdobja.

Dovolite mi, da na kratko orišem nekatere pojave in tendence v gospodarskih gibanjih, ki so značilne za sedanje obdobje in ki so po naši oceni tudi osnova za sprejem ustreznih ukrepov, da bi se približali uresničevanju ciljev in nalog družbenega plana in resolucije o družbenoekonomski politiki v letošnjem letu:

1. V relativno kratkem času so bile bistveno zmanjšane inflacijske tendence. Letna stopnja rasti cen v industriji je trikrat manjša kot v prejšnjem letu, rast cen kmetijskih proizvodov je približno na lanskoletni ravni, rast življenjskih stroškov pa je za polovico nižja. Stopnja inflacije v našem gospodarstvu se je tako približno izenačila s stopnjo rasti inflacije v razvitih zahodnoevropskih državah.

Vendar je umiritev cen v večji meri posledica zoževanja realnega povpraševanja, kopičenja zalog in restriktivne politike na področju cen, manj pa odraz uskladdnih blagovno-denarnih odnosov, vzpostavljanja skladnejšega odnosa med akumulacijo in porabo ter povečane produktivnosti dela in zniževanja stroškov. Zaradi tega so v gospodarstvu zaznavne tendence po povečanju cen, ki so glede na neenakopravne pogoje za pridobivanje dohodka najbolj očitne pri nekaterih kmetijskih proizvodih, nekaterih storitvah in pri cenah nekaterih industrijskih proizvodov. Zaskrbljujoče je še vedno stanje na področju preskrbe prebivalstva s kmetijsko-živilskimi proizvodi. Očitno je, da so se organizacije združenega dela s področja trgovine in agroindustrijskega kompleksa ter organi družbenopolitičnih skupnosti premalo odločno lotili nalog v zvezi s preskrbo prebivalstva z živilskimi proizvodi.

2. Rezultati zunanjetrgovinske menjave kažejo, da gospodarstvo zagotavlja temeljne naloge na področju ekonomskih odnosov s tujino, zlasti hitrejše naraščanje skupnega realnega obsega izvoza od rasti proizvodnje in počasnejšo rast uvoza z usmeritvijo na večjo uporabo domačih surovin, reprodukcijskih materialov in opreme.

Zmanjšano domače povpraševanje, relativno ugodna zunanja konjunktura in sistem ukrepov so omogočali še večje povečanje izvoza, kot smo pričakovali, pa tudi izvoz je znatno izpod predvidevanj. V osmih mesecih letos je bil izvoz večji za 19 % v primerjavi z istim obdobjem lani, uvoz pa je bil manjši prav tako za 19 %.

Delež pokrivanja uvoza z izvozom znatno presega razmerje, predvideno s srednjeročnim planom. Pomembno je zmanjšan deficit v blagovni menjavi z zahodnimi državami, medtem ko je bil dosežen suficit z deželami v razvoju, predvsem zaradi močno povečanega izvoza, prav tako pa tudi suficit s socialističnimi državami, predvsem na račun manjšega uvoza.

Ugodne so tudi spremembe v strukturi izvoza, saj se hitreje povečuje izvoz industrijskih finalnih proizvodov, pri tem zlasti opreme in živinorejskih proizvodov, ob relativno manjšem izvozu reprodukcijskih materialov. Niso pa dosežena pričakovanja v neblagovni menjavi s tujino, kjer devizni priliv stagnira.

Podobne tendence izkazujejo gibanja v zunanjetrgovinski menjavi v Jugoslaviji. V relativno kratkem času se je bistveno zmanjšal deficit v zunanjetrgovinski menjavi, kar je ob sicer nekoliko manj ugodnih rezultatih v neblagovni menjavi omogočilo ustvariti suficit v plačilni bilanci in močno povečati devizne rezerve. Očitno je, da so v takšnih razmerah možne določene korekcije in racionalne sprostitve pri uvozu reprodukcijskega materiala in opreme, za katere se zavzema tudi Izvršni svet, predvsem zato, da bo omogočeno zadovoljevanje potreb proizvodnje tudi ob dinamičnejši proizvodnji in povečanih investicijah v modernizacijo in prestrukturiranje gospodarstva. Ob tem velja opozoriti, da odnosi plačilne bilance, ki niso bili predvideni pri sprejemanju srednjeročnega družbenega plana, otežujejo uresničitev nekaterih nalog, začrtanih z razvojnimi plani na vseh ravneh, s svojim učinkom na obseg emisije, ki ga z drugimi ukrepi nismo uspeli eliminirati, pa vnašajo neskladnost v finančne in kreditne tokove.

3. Potrjujejo se predvidevanja, da bo ob sicer prisotnih tendencah oživljanja gospodarska rast bistveno nižja od predvidene, prav tako pa tudi produktivnost dela in dohodek. Razlog za takšna gibanja vidimo predvsem v neprilagojenosti strukture proizvodnje spremenjenim pogojem realizacije na domačem in tujih tržiščih. To potrjujejo tudi zaloge izgotovljenih izdelkov, ki se sicer od julija dalje znižujejo, so pa še vedno visoke, zlasti v črni metalurgiji, nekovinah, kovinski industriji in nekaterih grupacijah elektroindustrije, v proizvodnji gradbenega materiala, tekstilni in gumarski industriji. Skozi vse leto 1975 in v letošnjem letu so v izrazitem porastu zaloge delovnih sredstev.

Po naši oceni je oživljanje proizvodnje, do katere je prišlo v drugi polovici tega leta, predvsem posledica spodbud s strani domačega povpraševanja, kateremu se proizvodnja vse bolj prilagaja, tako po obsegu, strukturi in kvaliteti. Potrebni pa bodo še veliki napori, da se bo struktura naše proizvodnje prilagodila globokim spremembam in vse bolj zaostrenim pogojem, ki nastajajo pri povpraševanju na domačem in predvsem tujih tržiščih.

Ob tem, da je nizka raven proizvodnje neposredno vplivala na porast proizvodnih stroškov, zniževanje produktivnosti dela, porast izgub in druge pojave ekstenzivnega gospodarjenja, ne gre prezreti dejstva, da se prepočasi uveljavljajo kvalitetni premiki v našem gospodarstvu, da stroški v celoti hitreje naraščajo kot cene in dohodek in da je produktivnost celotnega družbenega dela relativno nizka. Obračun dohodka, ki temelji na plačani realizaciji, je zato lahko le finančno odrazil materialne in družbenoekonomske odnose pri ustvarjanju vrednosti v vsaki temeljni organizaciji združenega dela.

Izvršni svet ugotavlja, da je uvedba novega sistema obračunavanja in razporejanja dohodka že dala vrsto rezultatov, ki se kažejo zlasti v večji urejenosti upniško-dolžniških razmerij, izboljšanju likvidnosti gospodarstva, zmanjšani porabi brez kritja, in da je tako omogočila stvarnejši vpogled v poslovne rezultate v vsaki organizaciji združenega dela in realnejšo oceno usposobljenosti gospodarstva za uresničevanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog.

Zato si bo prizadeval za dosledno uveljavljanje sistema obračunavanja dohodka na podlagi plačane realizacije in vztrajal pri vseh tistih dopolnitvah sistema, s katerimi bodo eliminirane možnosti za prikazovanje fiktivnega do-

hodka in ki bodo omogočile vpogled v realne odnose na gospodarskem in socialnem področju. Na tako izpopolnjenih osnovah morajo biti že sestavljeni periodični obračuni v mesecu oktobru in seveda zaključni računi za leto 1976, da bi bili ustrezna podlaga za analize notranjih odnosov in za analizo izpolnjevanja planskih nalog, hkrati pa tudi osnova za izdelavo konkretnih programov aktivnosti samoupravnih in poslovodnih organov, ki jih morajo ob vsakem obračunu pripraviti temeljne in druge organizacije združenega dela.

Izvršni svet zato predlaga, da se še povečajo napori v združenem delu, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela, pri razčlenjevanju polletnih periodičnih obračunov, ob aktivni pomoči družbenopolitičnih skupnosti, Gospodarske zbornice Slovenije, Republiškega sveta Zveze sindikatov, Službe družbenega knjigovodstva in strokovnih služb v poslovnih bankah. Čeprav je poudarek vsekakor na tistih temeljnih organizacijah združenega dela, kjer se izgube pojavljajo že dalj časa, pa je zato lahko temelj za njihov učinkovit sanacijski program le podrobna posamična analiza izgub, je vendar nujno, da v vsaki temeljni organizaciji združenega dela razčlenijo dohodkovni in finančni položaj, v katerem so se znašli ob periodičnem obračunu v prvem polletju.

V tej družbeni akciji je torej v žarišču pozornosti vsaka temeljna organizacija združenega dela, pri čemer pa je temelj za učinkovite sanacijske programe lahko le natančna analiza vseh dohodkovnih povezav v celotni reprodukcijski verigi, v katero stopajo temeljne celice združenega dela. Izvršni svet, družbenopolitične skupnosti in poslovne banke bodo vztrajali, ko bodo predlagali ukrepe na posameznih točkah družbene reprodukcije, predvsem na dohodkovnih povezavah na načelih samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, da bi zagotovili višjo stopnjo integriranosti slovenskega gospodarstva, kajti sedanja stopnja organiziranosti je že postala zavora hitrejšega razvoja in napredka.

Že dalj časa se v nekaterih dejavnostih srečujemo s povečanimi težavami pri njihovem poslovanju in delu in s problemi izpolnjevanja planiranih ciljev in nalog. Zato bo Izvršni svet zadolžil svoje organe, da v okviru analize izvajanja družbenega plana in resolucije o družbenoekonomskem razvoju v letu 1976, ob sodelovanju Gospodarske zbornice, Narodne banke, Službe družbenega knjigovodstva in statistike, podrobneje analizirajo dohodkovni položaj in dohodkovne odnose v nekaterih dejavnostih, kot so elektrogospodarstvo, železniško gospodarstvo, elektroindustrija, avtomobilska industrija, turizem in še nekatere, predvsem z vidika njihove tehnološke, poslovne in razvojne usmerjenosti, ravni produktivnosti dela, plačilno-bilančnih odnosov, strukture in kvalitete finančnih virov ter njihovih širših poslovnih in dohodkovnih povezav in odnosov.

V skladu s takšno naravnanostjo in nalogami, sprejetimi v dogovoru o temeljih družbenega plana, bodo združena elektrogospodarska podjetja Slovenije in Železniško gospodarstvo Ljubljana pripravili program racionalizacije in zmanjšanja stroškov poslovanja, ki bo najprej verificiran v okviru ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti, hkrati pa bo tudi podlaga za razreševanje problematike v elektrogospodarstvu in železniškem gospodarstvu. Na podlagi programa in na osnovi dogovorjene politike cen bo zagotovljeno lastno pokrivanje stroškov enostavne reprodukcije, medtem ko je financiranje razširjene reprodukcije zagotovljeno s sprejetimi samoupravnimi sporazumi o temeljih

planov Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva oziroma Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet.

4. Zmanjšana gospodarska aktivnost, povečani materialni in drugi stroški, rast cen, sistemske spremembe v načinu obračunavanja dohodka in povečana amortizacija zaradi valorizacije osnovnih sredstev so bistveno vplivali na dohodek, ki je bil v Sloveniji dosežen z indeksom 81,8 v preteklem letu, v Jugoslaviji pa z indeksom 89. v Sloveniji je izkazalo izgubo 47 % vseh organizacij združenega dela, ki so predložile periodične obračune, v Jugoslaviji pa 43 % organizacij združenega dela. Čeprav je velik del izkazanih izgub rezultat tehnike obračunavanja po novih predpisih in bo finančni rezultat po 9-mesečnih periodičnih obračunih in po zaključnih računih ugodnejši, ne gre prezreti, da so izgube po tako imenovanih primerljivih osnovah v letošnjem letu skoraj petkrat večje kot v letu 1975.

Dober del izgub izkazujejo tiste organizacije združenega dela, ki so tudi doslej imele negativne finančne rezultate. Zato morajo samoupravni in poslovodni organi, zlasti v teh organizacijah, posvetiti posebno pozornost analizi izgub in omogočiti delavcem, da rezultate svojega poslovanja primerjajo z rezultati poslovanja sorodnih organizacij, ki imajo pozitivne finančne učinke. Gospodarska zbornica in pristojni republiški upravni organi bodo z organizacijami, v katerih se že dalj časa pojavljajo izgube, skupno pripravili ustrezne predloge za njihovo sanacijo.

5. Problemi, s katerimi se organizacije združenega dela danes srečujejo, opozarjajo, da so potrebne mnogo bolj poglobljene analize materialnih in finančnih dohodkovnih tokov in odnosov v celokupni sferi družbene reprodukcije, da bi ugotovili že dalj časa prisotne rezerve pri izkoriščanju proizvodnih faktorjev in delovnega časa, organizaciji in tehnologiji dela, možnostih za substitucijo in prihranke pri surovinah in drugih reprodukcijskih materialih, izrabi odpadkov, racionalnejši porabi finančnih sredstev, delovni disciplini in drugo. Očitno so v tem še vedno naše največje rezerve in tudi največje možnosti za uspešnejše uveljavljanje novih prioritet v gospodarjenju.

Zaradi vse bolj poostrenih pogojev na domačem in tujih tržiščih bo moralo gospodarstvo skrajno preudarno izkoriščati sredstva domače in tuje akumulacije, z večjim izkoriščanjem obstoječih kapacitet in z boljšo organizacijo dela zmanjševati delež materialnih in drugih stroškov, v sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov vgrajevati učinkovite spodbude za racionalizacijo, inventivnosti in inovatorstvo, za varčevanje na vseh področjih, racionalno uporabo materiala, za zmanjševanje izmečkov in defektov v proizvodnji, boljšo izrabo delovnega časa in tako dalje, uvajati ostrejšo kontrolo zalog, zlasti nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ter povečati skrb za kvaliteto izdelkov in dati več pozornosti pogojem plasmaja blaga in storitev doma in na tujem.

Samoupravni in poslovodni organi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela so še vse premalo nosilci iniciative za učinkovitejše reševanje problemov poslovanja in dela v širših, poslovno in dohodkovno soodvisnih interesnih skupnostih. Le redki so tisti, ki so pripravljeni pustiti svojo lastno neracionalno proizvodnjo oziroma dejavnost in s skupnimi programi prek združevanja dela in sredstev zagotoviti učinkovitejše možnosti poslovanja in dela v svojem in skupnem interesu. Takšnih naporov je vse premalo ali pa jih sploh ni, tudi v velikih in sestavljenih organizacijah združenega dela. Redki so tudi

v vseh drugih sferah poslovnega delovanja, na področju družbenih dejavnosti, v finančnih in drugih organizacijah in ne nazadnje v upravi.

Takšno stanje se odraža tudi v ekstenzivnem in neracionalnem zaposlovanju na nižje kvalificiranih in administrativnih delovnih mestih v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih in na ostalih področjih, medtem ko so potrebe po strokovno usposobljenih kadrih vsepovsod še občutne. Trajnejši ukrepi za povečevanje produktivnosti dela bodo možni le z nenehnim izboljševanjem kvalifikacijske strukture zaposlenih in s povečevanjem števila, kvalitete in znanja strokovnih in znanstvenih kadrov in z njihovo usmeritvijo za razreševanje konkretnih problemov proizvodnje in razvoja. Naloge, ki jih imajo na tem področju institucije strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalna dejavnost, se niti po kvantiteti še ne uresničujejo z zadostno odločnostjo.

Vse ocene in analize opozarjajo, da v sisteme nagrajevanja po delu niso vgrajene rešitve, ki bi v zadostni meri spodbujale proizvajalce k povečanju individualne in splošne produktivnosti dela, stimulirale ustvarjalno in razvojno delo, odgovornost, racionalno izrabo delovnega časa, varčevanje itd. Nadaljujejo se tendence po izenačevanju osebnih dohodkov, tako imenovana uravnilovka, plačevanju za prisotnost na delu, neustreznem vrednotenju stvarnih delovnih rezultatov in podobnem. S tem pa se izgubljajo kriteriji za učinkovitejšo politiko socialne diferenciacije.

Samoupravni sporazumi s področja razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke tudi ne vsebujejo določil, s katerimi se delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela zagotavlja odločilen vpliv na ustvarjalni dohodek v celoti, ne glede na to, ali ta nastaja in se uporablja v okviru njihove temeljne organizacije ali zunaj nje, v delovni ali sestavljeni organizaciji združenega dela, v banki, zavarovalnici in drugih finančnih institucijah, npr. skladih, ki naj zagotovijo, da bo njegov osebni dohodek tudi vse bolj odvisen od bolj ali manj učinkovite uporabe dohodka, ki pa ga je ustvaril s svojim minulim delom. Uveljavljanje teh kvalitet in odnosov v sistemu razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke je po mnenju Izvršnega sveta odločilnega pomena za uveljavljanje ustavnega položaja delavca v združenem delu na področju razširjene reprodukcije, za stabilnejši razvoj na kvalitetnih osnovah, za skladnejše odnose v obsegu in strukturi proizvodnje in porabe ter za učinkovito izvršitev tistih skupnih nalog, ki so temeljnega pomena za dinamičen in stabilnejši razvoj v republiki.

Zato bodo poleg neposrednih ukrepov, ki jih je Skupščini predložil Izvršni svet, potrebni intenzivni, organizirani napori vseh samoupravnih in političnih organizacij in institucij, zlasti sindikatov ter odgovornih upravnih organov, da zagotovimo kvalitetne spremembe na tem področju, oprte tudi na strokovne in znanstvene izsledke, za kar se moramo v republiki ustrezno organizirati.

6. Vpogled v gibanja denarnih in realnih ekonomskih kategorij odkriva nekatera protislovja v procesu družbene reprodukcije, ki zaslužijo posebno in poglobljeno analizo. Z razvojem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in s preobrazbo temeljnih odnosov v strukturi in organizaciji samoupravno združenega dela in ob spremenjeni vlogi družbenopolitičnih skupnosti, posebno republik in pokrajin, postaja vse bolj očitno, da nekatera temeljna sistemska vprašanja preobrazbe odnosov na področju denarja še niso rešena in da subjekti združenega dela objektivno še niso v takem položaju, da bi ob-

vladali denar kot integralni del dohodka v tokovih in odnosih družbene reprodukcije.

Kot je znano, se na žiro računih gospodarskih organizacij in bank zadržujejo visoka likvidna sredstva, mnoge organizacije združenega dela pa imajo težave z izplačili osebnih dohodkov, s plačevanjem prispevkov za interesne skupnosti, z izplačili za investicije in podobno, torej s tistimi izplačili, ki jim je osnova ustvarjeni dohodek. Ob nizkem porastu celotnega dohodka in ob visokih izgubah so se zaradi prenosa naknadno ugotovljenega dohodka iz leta 1975 viri lastnih obratnih sredstev organizacij združenega dela povečali za 60 %, sredstva amortizacije so porasla za 37,6 %, pogodbene obveznosti za 25,2 %, obresti za kredite za 26 %, provizije bankam za 23 %, zavarovalne premije za 29,4 %, prispevki in članarine zbornicam in združenjem za 36 %.

Takšno stanje in odnosi pri razpolaganju z družbenim kapitalom neposredno vplivajo na sposobnost temeljnih organizacij združenega dela, da izpolnijo svoje samoupravno dogovorjene obveznosti, tako na področju splošne porabe kot tudi pri zagotavljanju sredstev za skupne naložbe, za katere so se s samoupravnimi sporazumi dogovorile. Iz ankete, ki jo je opravil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje v 32 objektih, ki po predračunski vrednosti zajemajo okoli 43 % vseh predvidenih gospodarskih investicij v osnovna sredstva v letih 1976—1980, je razvidno, da je v večini primerov vzrok za krajše ali daljše zastoje pri izgradnji investicijskih objektov pomanjkanje finančnih sredstev oziroma nezagotovljena sredstva v smislu zakona o zagotavljanju plačil za investicije.

Organizacije združenega dela navajajo med vzroki za pomanjkanje finančnih sredstev predvsem manjši porast proizvodnje in dohodka, probleme pri zagotavljanju trajnih obratnih sredstev, izgubo in sanacijske postopke. visoke oziroma povečane dajatve pri uvozu opreme, težave pri pridobivanju dolgoročnih kreditov po primerni obrestni meri in podobno. Investicije v modernizacijo, ki so praviloma manjše, pa v precejšnji meri ovirajo tudi restrikcije pri uvozu opreme

Dosedanje analize niso dale zadovoljivega odgovora na vprašanje, kakšni so kvalitativni premiki v politiki investicij v osnovna sredstva, kako se izvajajo investicije na prioritetnih področjih in kakšna je glede na opredelitev in kriterije v dogovoru o temeljih družbenega plana usmeritev pri investicijah v predelovalni industriji. Podatki o investicijskih izplačilih so dokaj nezanesljiv indikator, saj so vplivale na visoka investicijska izplačila v prvih mesecih tega leta v veliki meri poravnave obveznosti investitorjev iz preteklega leta. Vzrok za določeno zadržanost investitorjev je tudi v tem, da so v mnogih temeljnih organizacijah združenega dela samoupravni sporazumi o temeljih njihovih planov šele v razpravi, da še ni prišlo do sporazumov o skupnih naložbah, kjer pa so ti doseženi, pogosto še niso zaključene finančne konstrukcije in niso opravljena vsa pripravljalna dela, ki so pogoj za začetek investiranja. Odločitve o začetku investicij pri nekaterih večjih objektih zadržujejo tudi neusklajeni dogovori o razvoju dejavnosti skupnega pomena, ki so opredeljene v družbenem planu Jugoslavije.

S samoupravnimi sporazumi o temeljih razvoja na področju infrastrukture, podpisanimi v juliju letos, je zagotovljeno samoupravno združevanje sredstev za financiranje razvoja na področju energetike, železniškega prometa in Luke Koper, cestne infrastrukture in PTT prometa. Ti samoupravni sporazumi vključujejo tudi obveznosti glede razvoja teh dejavnosti v manj

razvitih in obmejnih območjih. Samoupravne interesne skupnosti so že pristopile k izvajanju teh sporazumov, zagotoviti pa bodo morale, da bodo podpisniki redno izpolnjevali svoje obveznosti, ki so jih s sporazumi prevzeli. Po podatkih s katerimi razpolagamo, se investicijska aktivnost na področju energetike intenzivno nadaljuje, železnica je glede na program znižala obseg investicijskih del, program izgradnje Luke Koper se po etapah prilagaja razpoložljivim sredstvom, v manjšem obsegu, kot je bilo predvideno, pa se izvajajo investicije v cestni infrastrukturi in PTT prometu.

Na področju surovinskih dejavnosti je v izgradnji vrsta pomembnih kapacitet v črni in barvasti metalurgiji ter v cementni in kemični industriji. V pripravi so projekti za začetek rekonstrukcije izgradnje proizvodnje primarnega aluminija, za povečanje vrste obratov v kemični industriji, ki jih ne bi tu našteval, kar vse kaže, da se na tem področju bodisi izvajajo večja vlaganja v nekatere surovinske dejavnosti oziroma da so večji projekti v pripravi.

V elektroniki so v realizaciji investicije na področju mikroelektronike, v teku je projekt za optoelektroniko, medtem ko se na področju računalništva zaključujejo razgovori s poslovnimi partnerji. Pripravlja se tudi več aranžmajev za specializirane kompleksne sisteme.

Na področju kmetijstva se nadaljujejo priprave za izgradnjo sladkorne tovarne, zgrajene oziroma v gradnji ali rekonstrukciji so nekatere hladilniške in klavniške kapacitete, v celoti pa obseg investicij zaostaja za predvidevanji. Vzrok je poslabšanje ekonomskega položaja kmetijskih organizacij, prepočasno sprejemanje samoupravnih sporazumov z upravljalci bank o skupnih naložbah in zakasnitev pri sprejemanju medrepubliškega dogovora o razvoju agroživilskega kompleksa.

Na področju vodnega gospodarstva je v izdelavi osnutek projekta za lendavsko-pomurski kompleks in Polskavo, ki predstavlja skoraj celoten program melioracij za petletno obdobje.

V predelovalni industriji so, sodeč po pripravljenih investicijah, v teku manjše rekonstrukcije, modernizacije in dopolnitve, vendar tudi te glede na razpoložljiva sredstva v omenjenem obsegu. V zaostanku so tudi večji programi rekonstrukcij v avtomobilski, kovinski, lesni in tekstilni industriji. Mnoge organizacije združenega dela preverjajo svoje investicijske namere glede na spremenjene pogoje in možnosti zagotovitve plasmaja na domačem in tujih tržiščih.

Ugotoviti pa moramo, da je proces prestrukturiranja slovenske predelovalne industrije glede na kriterije, dogovorjene v srednjeročnem planu, šele v začetku. Samoupravni in poslovodni organi bodo zato morali ob sodelovanju in pomoči Gospodarske zbornice in ustreznih republiških organov pospešiti priprave za sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov, zlasti za tiste komplekse, ki bodo predstavljali trajnejšo osnovo za modernizacijo strukture slovenske predelovalne industrije in utrdili njen položaj v mednarodni delitvi dela. Izvršni svet je zadolžil svoje upravne organe in Zavod za družbeno planiranje, da v skladu z načelom kontinuiranega planiranja neposredno sodelujejo z ustreznimi samoupravnimi in poslovodnimi organi, samoupravnimi interesnimi skupnostmi in Gospodarsko zbornico Slovenije pri pripravi in izvajanju večjih investicijskih del na tistih področjih, ki so po določilih dogovora o temeljih družbenega plana ključna za spremembo in posodobitev slovenskega gospodarstva.

Gibanjem in ukrepom na področju usklajevanja proizvodnje in menjave, spremembam v tokovih zunanjetrgovinske menjave in posledicam prehoda na nov obračun celotnega dohodka se kreditno-monetarna politika, kot ugotavlja Narodna banka Slovenije, ni uspela prilagajati. Ob že znanih problemih njene neustrelzne fleksibilnosti ob večjih spremembah avtonomnih tokov, ki oblikujejo denarno maso, imamo opravka z neučinkovitostjo tistih kanalov emisije, s katerimi se kompenzirajo učinki avtonomnih tokov pri oblikovanju denarne mase. Ob letošnji kreditno-monetarni politiki, ki ni upoštevala suficita tekoče devizne plačilne bilance, so njeni tekoči ukrepi v večini primerov vplivali na povečanje likvidnosti v gospodarstvu in drugod. Na to sta vplivala zlasti še neugotovljen učinek prehoda na nov plačilni sistem in nezaupanje v učinkovitost menice kot instrumenta plačilnega sistema, saj se vedno bolj vračamo na plačila s čekom in virmanom, to je več ali manj z gotovino. Ta možnost je nastopila tudi zaradi močne dodatne emisije denarja in tudi manjše gospodarske aktivnosti.

Očitno je torej, da je celotna sfera finančnih odnosov še vedno najšibkejši člen v preobrazbi družbenoekonomskih odnosov in da funkcija in praksa institucij finančnega sistema še nista dovolj prilagojeni temeljnim načelom zakona o združenem delu in zakona o temeljih sistema družbenega planiranja. Izvršni svet se bo zato pri sprejemanju novih zakonov s področja kreditno-monetarnega sistema, zlasti zakona o temeljih deharnega sistema, zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema in zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin, dosledno zavzemal za takšne rešitve, da bodo v finančnih združenjih samoupravni subjekti združenega dela, ki so delovno, proizvodno in poslovno povezani, združevali sredstva za skupne, s samoupravnimi sporazumi in dogovori opredeljene cilje in naloge in opravljali tiste skupne denarne posle, za katere se bodo samoupravno sporazumeli s tem, da bo primarni interes za združevanje sredstev razreševanje problemov, za katere so vitalno zainteresirani. Z novimi predpisi morajo biti vzpostavljeni tudi takšni temelji sistema emisije denarja, da bo eliminirana praksa emisije fiktivnega družbenega kapitala. Ne gre torej le za izpopolnjevanje tehnike in instrumentov kreditno-monetarnega sistema, temveč za postopno vsebinsko preobrazbo sistema, v katerem bodo blagovni deharni tokovi med samoupravnimi subjekti združenega dela osnovni element kreiranja in emisije denarja.

7. Že ob sprejemanju srednjeročnega družbenega plana smo poudarili, da je s sprejemanjem dogovorov o temeljih družbenih planov in družbenih planov samih narejen šele prvi korak pri uveljavljanju sistema samoupravnega družbenega planiranja in da v roku, ki je bil predviden za sprejem planov, ni bilo mogoče dosledno, v skladu z novim sistemom in z opredeljenimi interesi delavcev oblikovati vseh medsebojnih odnosov in uskladenih ciljev. Aktivnost samoupravnih in družbenih nosilcev planiranja mora biti zato v naslednjem obdobju usmerjena predvsem na dosledno izvrševanje sprejetih samoupravnih sporazumov, dogovorov in planov in sprotno preverjanje njihovega uresničevanja, sporazumevanja in dogovarjanja o novih nalogah ter na prilagajanje sporazumov, dogovorov in planov novim spoznanjem in spremenjenim okoliščinam.

To so stalne družbene naloge, katerih izpopolnjevanje bo povezano s poglabljanjem samoupravljanja ter bo ob reševanju tekočih gospodarskih vprašanj zagotovilo nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v skladu z ustavo ter usklađen, stabilen in dinamičen gospodarski in družbeni razvoj.

Izvršni svet bo v skladu z zakonom in dogovorjenim programom dela v novembru predložil analizo izvajanja družbenega plana Socialistične republike Slovenije v letih 1976 in 1977 ter resolucijo o politiki uresničevanja plana v letu 1977. Tako v analizi kot v resoluciji bodo posebej izpostavljena tista področja in problemi, ki bodo pomembni za uresničevanje sprejete politike. Težišče bo torej na odkrivanju pogojev, v katerih se uresničujeta dogovor in družbeni plan, na oceni delovanja sprejetih ukrepov in predlaganju novih ukrepov za doseganje ciljev srednjeročnega plana v tem letu.

V oktobru in novembru bo intenzivna tudi akcija za sprejem samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih planov družbenih dejavnosti, ki morajo biti konec oktobra sprejeti v samoupravni bazi. Pri tem odgovornem delu so se in se bodo z vso zavzetostjo angažirale predvsem samoupravne interesne skupnosti in ustrezni upravni organi ter politični operativni štabi v občinah, ob neposrednem sodelovanju in pomoči Sindikatov in Socialistične zveze. Prav tako je potrebno dopolniti dogovor o temeljih družbenega plana s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana na nekaterih področjih, ki so bistvenega pomena za razvoj v republiki, na katerih pa v julijskem roku niso bili doseženi sporazumi med zainteresiranimi nosilci. Izvršni svet predlaga, da predloge dogovorov o temeljih plana družbenih skupnosti ocenijo tudi zbori združenega dela občinskih in republiške skupščine. V oktobru bodo predloženi Skupščini tudi uskladeni dogovori o razvoju dejavnosti skupnega interesa, kot jih opredeljuje družbeni plan Jugoslavije.

Nujnost sprotnih analiz pri ocenjevanju gospodarskih gibanj in sistem kontinuiranega planiranja postavljajo pred Zavod za družbeno planiranje in druge republiške institucije nove, zelo zahtevne naloge. Ocene in analize gospodarskih in družbenih gibanj bodo morale izhajati iz znanstvenih osnov marksistične teorije in prakse ter iz razvoja in prakse samoupravljanja in predvsem zaznavati kvalitetne premike v razvoju proizvajalnih sil in družbenoekonomskih odnosov. Sprotno bo treba preverjati tudi odprta vprašanja pri graditvi gospodarskega sistema ter oblikovati nove rešitve in predloge. Takšen pristop terja kadrovsko, organizacijsko in tehnično izpopolnjevanje Zavoda za planiranje in drugih upravnih organov v republiki, da bi bili sposobni posredovati kvalitetne informacije, analize in predloge ustreznim nosilcem ekonomske politike, zlasti pa Izvršnemu svetu in Skupščini.

Na področju družbenih dejavnosti v skladu s programom, ki ga je v juliju sprejel Izvršni svet, poteka, kot sem že dejal, pospešena aktivnost za dograjevanje dogovora o temeljih družbenega plana. Do konca oktobra oziroma novembra morajo biti sprejeti samoupravni sporazumi. Obenem je nujno, da napravimo tudi bistven premik pri izgrajevanju novega družbenoekonomskega sistema na področju svobodne menjave dela, vključno z opredelitvijo minimalnih standardov, da bi lahko že v letu 1977 uveljavili takšen sistem in metode sporazumevanja in dogovarjanja o programih razvoja družbenih dejavnosti, ki bo združeval interese uporabnikov in izvajalcev storitev pri oblikovanju integralnih razvojnih programov v samoupravnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih. Očitno bodo s sprejetjem samoupravnih sporazumov o programih razvoja družbenih dejavnosti v temeljnih organizacijah združenega dela vzpostavljeni kvalitetno novi odnosi v razvoju teh dejavnosti, in to za daljše obdobje, v skladu s temeljnimi usmeritvami družbenega plana pa bodo opredeljene tudi smeri, kvaliteta in dinamika razvoja, pri čemer bodo

minimalni standardi zagotavljali tisto raven in kvaliteto storitev, ki jo bomo solidarno in po potrebi zagotavljali tudi z ukrepi.

To je vsekakor tudi podlaga za stališče Izvršnega sveta, da zaradi tekočih gospodarskih gibanj ni potrebno spremeniti prispevnih stopenj za posamezne družbene dejavnosti za leto 1976, temveč priporoča bankam, da odobre Izobraževalni skupnosti Slovenije, Raziskovalni skupnosti Slovenije in Skupnosti za starostno zavarovanje kmetov premostitvene kredite pod izjemnimi pogoji, s katerimi bodo zagotovljena nujna sredstva za njhovo nemoteno poslovanje. Obenem pa ponovno poudarja, da so republiške in občinske interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti dolžne dosledno uresničevati določila družbenega dogovora o razporejanju dohodka, ki se nanašajo na okvire sredstev, dogovorjene z resolucijo o družbenoekonomskem razvoju v letu 1976.

9. Problemi pospeševanja skladnejšega regionalnega razvoja, še posebej hitrejšega razvoja manj razvitih in obmejnih območij zahtevajo, da se takoj uveljavijo vsi ukrepi, ki so jih sprejele samoupravne interesne skupnosti in drugi podpisniki družbenega dogovora o skladnejšem regionalnem razvoju Slovenije, še posebej, ker se nekateri razvojni problemi, zlasti problemi zaposlovanja v pogojih relativno nizke gospodarske rasti v nekaterih območjih zaostrujejo. Do 15. oktobra se bo konstituiral odbor udeležencev dogovora, ki bo skrbel za izvajanje nalog, spremljal uresničevanje politike, začrtane z dogovorom o temeljih družbenega plana in družbenih planov, ter Izvršnemu svetu in Skupščini predlagal ukrepe za uresničevanje sprejete politike. Gospodarska zbornica Slovenije in upravljalci v poslovnih bankah bodo organizirano sodelovali pri iniciranju projektov in samoupravnem združevanju sredstov za naložbe v manj razvitih in obmejnih območjih, pri čemer naj bi upravljalci v poslovnih bankah dosledno uveljavljali predvidene stimulativne ukrepe in hkrati omogočili odobravanje kreditov ob nižji lastni udeležbi investitorjev na teh območjih.

10. Izvršni svet je na svoji 86. seji obravnaval in sprejel poročilo in predloge Operativnega štaba pri Republiškem štabu civilne zaščite in Medobčinskega odbora za odpravo posledic potresa v Posočju o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa. Ugotovil je, da je potres povzročil ogromno materialno škodo in da posledice potresa nedvomno močno vplivajo na realizacijo začrtanih programov in planov razvoja tega območja. Zato se je opredelil za takšen pristop, ki bo zagotovil hitro odpravo posledic potresa in prispeval k hitrejšemu razvoju manj razvitih in obmejnih območij, kar vse je z narodno-gospodarskega in obrambnega vidika neprecenljive vrednosti. V ta namen je Skupščini tudi predlagal, da naj po hitrem postopku sprejme predpise za izredno ukrepanje pri odpravljanju posledic potresa v Posočju.

Izvršni svet bo delegate skupščine posebej seznanil s celotno aktivnostjo in organiziranostjo po potresu, z možnostmi za odpravljanje posledic potresa in možnostmi za hitrejši gospodarski in socialni razvoj prizadetega območja. Zato se v tem svojem poročilu omejuje le na to informacijo.

Prosim delegate, da predloge ukrepov, ki jih je dal Izvršni svet, in ostala gradiva upoštevate pri obravnavanju kot podlago za ukrepe gospodarske politike in seveda tudi kot izhodišče za določanje politike za naslednje leto.

Podpredsednik Jože Božič: Slišali smo obrazložitev člana Izvršnega sveta tovariša Jožeta Zakonjška. Ali želi poročevalec Odbora tovariš Cveto Majdič dopolniti pismeno poročilo Odbora? (Da.) Prosim, tovariš Majdič!

Cveto Majdič: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši delegati! Tako obširni uvodni besedi tovariša Zakonjška ne mislim dodajati svojega poročila. Želel pa bi podati stališča Odbora k poročilu, ki ga je pripravil. Predvsem je Odbor menil, da je potrebno vsa poročila, stališča in naloge Izvršnega sveta, ki so bila podana, kritično oceniti in poudariti tiste najvažnejše zadeve, za katere mislimo, da so v tej fazi vredne večje pozornosti kot ostale.

Osnovna vsebina razprave je bila predvsem, kako kritično je prikazano stanje gospodarjenja v šestih oziroma v osmih mesecih. Pri tem pa ta kritičnost v svoji oceni vsebuje tudi nekatere pozitivne lastnosti. Osnovno vprašanje je prehod na nov sistem obračunavanja, ki je po mnenju Odbora nujno potreben, čeprav je način obračunavanja navrgel visoko število organizacij združenega dela, ki poslujejo z izgubo. Pri tem je treba upoštevati, da niso prikazani vsi dejavniki, ki vplivajo na to. Dana je bila ocena, da bi se lahko, če bi številčno ocenili izgube, najmanj za eno tretjino ali celo več te izgube zmanjšale samo z nekoliko drugačnim prikazom. Pri tem sta v tej množici organizacij, ki poslujejo z izgubo, dve vrsti: take, ki bodo ob koncu leta brez dvoma imele pozitiven uspeh poslovanja, in take, ki bi pri vsakem načinu obračunavanja ob koncu leta pokazale negativen rezultat poslovanja. Nevarnost je v tem, da se slednje premalo zavedajo svojih lastnih slabosti. Zato smo ta problem posebej podčrtali.

Ena od zadev, ki naj jih v imenu Odbora omenim, je vprašanje investicij. Tovariš Zakonjšek je precej obširno govoril o tem, kje so vzroki za zaostajanje investicij. Odbor je ocenil, da je eden od razlogov za zastoje na področju investiranja lahko tudi ta, da je osnova za investiranje trenutno finančno stanje organizacije, ne pa celoten rezultat poslovanja.

Padanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva je Odbor ocenil kot enega najbolj resnih problemov, ki ga je potrebno v stališčih poudariti.

Podpredsednik Jože Božič: Predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi dopolnila predlog stališč s predlogi, pripombami in mnenji iz današnje razprave. V skupino predlagam delegate Vladimirja Logarja, Rudija Kropivnika in Cveta Majdiča.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Logar!

Vladimir Logar: Tovarišice in tovariši! Na osnovi gradiva in ostalih informacij, ki smo jih prejeli, izhaja, da smo dosegli na nekaterih področjih zelo pomembne rezultate, na drugih področjih pa so ti še zelo daleč od ciljev, ki smo jih postavili v naši resoluciji in srednjeročnem planu.

Kar zadeva pozitivne rezultate, so ti v plačilni bilanci prav gotovo zelo veliki, saj imamo danes okrog 3 milijarde dolarjev deviznih rezerv. To je gotovo zelo pomemben uspeh našega gospodarstva, zlasti če upoštevamo permanenten deficit v preteklih letih. Mislim, da je na ta uspeh gotovo vplivala v določeni meri tudi družbenopolitična akcija v preteklem letu, ko je Socialistična zveza razvila široko razpravo v vseh sredinah, da bi ustvarila pozitivno klimo za večji izvoz in za uravnoteženje plačilne bilance. Seveda so bili v letošnjem letu sprejeti tudi administrativni ukrepi. Tudi glede relativne stabilnosti cen lahko

ugotovimo pozitivne rezultate. Povečala se je tudi likvidnost gospodarstva, kot izhaja iz podatkov.

Vendarle pa iz gradiva ne izhaja, da nekatere temeljne postavke resolucije, pa tudi srednjeročnega plana, ne bodo uresničene niti jih ne uresničujemo. Predvsem mislim na rast industrijske proizvodnje, ker le-ta predstavlja v našem gospodarstvu bi rekel njegov glavni del. Ugotovljeno je, da bo vrednost industrijske proizvodnje približno za 2 % večja od lanskega leta, medtem ko resolucija postavlja cilj 6 %. Čeprav nekateri podatki kažejo, da se situacija glede industrijske proizvodnje v mesecu avgustu in deloma v septembru nekoliko zboljšuje, pa vendar postavljenih ciljev ne bomo mogli realizirati do konca leta.

Po drugi strani pa ugotavljamo, da je zaposlovanje v okviru letošnje resolucije. Iz tega jasno izhaja, da je produktivnost dela pod lanskim nivojem in da ne bo dosežena tista rast, ki je bila predvidena v resoluciji, to je 3 %.

Nizka rast proizvodnje in padec produktivnosti dela, ne samo v industriji, ampak v celotni družbeni produktivnosti dela, ima ta prav gotovo zelo težke posledice. Na osnovi tega ugotavljamo, da je tudi to eden od razlogov, da so finančni rezultati v naših organizacijah združenega dela tako nizki. Poleg uvajanja novega sistema pri obračunavanju dohodka tudi to vpliva na nižje poslovne rezultate.

Pri nas v Sloveniji ugotavljamo zelo visoko izgubo, blizu 9 milijard novih dinarjev. Analize kažejo, da je vpliv uvajanja novega sistema obračunavanja le 2/3. To pomeni, da ena tretjina izgub le izhaja iz poslovanja, kar je tudi negativen rezultat.

Mislim, da vse organizacije podpirajo uvajanje novega sistema in da menijo, da je to edini realen ukrep za stabilizacijo gospodarstva. Vendar pa je po drugi strani ta uvedba dejansko zameglila vzrok nastanka izgub. In če o tem razpravljamo z organizacijami združenega dela, vidimo zelo indolenten odnos, ki ga kažejo tako poslovodni kod samoupravni organi, pa tudi družbenopolitične organizacije. Mislim, da je zato pravilno stališče, da se vsa družbenopolitična akcija dejansko usmeri za odpravo tega stanja.

Po drugi strani pa nastaja precejšnja politična škoda tudi z delovanjem sredstev informacij, časopisov, ki spravljajo vse naše napore v neko čudno luč. Iz komentarjev namreč izhaja, da je naš družbenopolitični in samoupravni sistem poslovno neučinkovit. Res pa je, da je združeno delo premalo prisotno pri kreiranju ekonomske politike, da je premalo subjekt ekonomske politike in da se preobrazba, ki izhaja iz ustavnih načel, prepočasi realizira. Združeno delo ima zelo minimalen vpliv na politiko cen, na politiko zunanjetrgovinskega režima. Še vedno imajo upravni organi izredno moč v rokah.

Zaradi nizke akumulativne sposobnosti se tudi investicije ne realizirajo v takem obsegu, kot so bile predvidene. Ni sredstev za modernizacijo in rekonstrukcijo tehnologije. Postavlja se tudi vprašanje, kako se bodo združevala sredstva za dejavnosti skupnega pomena, če ne bo akumulacije, če ne bo dohodka v delovnih organizacijah. Res je, kar je tovariš Zakonjšek rekel, da določeni podatki kažejo, da je struktura investicij realizirala v korist nekaterih dejavnosti skupnega pomena, predvsem energetike. Delež vseh investicij v Sloveniji je na račun energetike približno 30 %, prejšnja leta pa je bil komaj 20 %. Tu je realizacija investicij na realnih tleh: realizira se samo tista investicija, ki ima denarno kritje. Torej ni anticipiranih investicij. To pa so prav gotovo kvalitetni premiki.

Glede zaposlovanja se v glavnem držimo ciljev, postavljenih v resoluciji, vendar iz nekaterih podatkov izhaja, da je stopnja zaposlovanja v družbenih službah neprimerno višja kot v gospodarskih organizacijah. Če se ne motim, je ta indeks 6,6 v primerjavi z lanskim letom. To še ne bi bilo tako kritično, če bi v družbenih službah res zaposlovali deficitne poklice, recimo zdravnike in učitelje. Toda iz podatkov izhaja, da zaposlujemo administracijo, in ne samo v družbenih službah, ampak tudi v gospodarstvu.

Naj končam! Mislim, da bi kazalo vse naše napore v vseh naših sredinah usmeriti na kvalitetne faktorje, na večjo produktivnost dela, na uvajanje moderne tehnologije, racionalnejšo organizacijo v vseh delovnih organizacijah, na borbo za ustvarjanje čim večjega dohodka. Le na ta način bomo lahko pokrili vse potrebe v družbenih službah, v rasti osebnih dohodkov in investicij. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Kdo še želi razpravljati? Tovarišica Jurkovič Danica, prosim!

Danica Jurkovič: Tovarišice in tovariši! Podpiram usmeritve stališč, ki jih je pripravil Odbor za družbenoekonomske odnose, in na osnovi tega seveda tudi stališča našega zbora, ker menim, da je osnovna naravnanost pravilna. Imam pa nekaj dodatnih misli, za katere menim, da bi jih bilo dobro vključiti v razpravo.

V začetku pa bi se še opredelila v zvezi s predlogi Izvršnega sveta. Predlagam, da bi v stališča našega zbora vnesli tudi tiste misli v zvezi s kreditno-monetarno politiko, ki jih je tovariš Zakonjšek povedal v uvodnih besedah.

Na drugi strani naših stališč imamo izraženo misel, da je sedanja usmeritev mnogih nosilcev odločanja v organizacijah združenega dela takšna, da sprevračajo sedanjo situacijo na predpise ali na nujno spreminjanje predpisov. Menim, da bi bila misel v četrti vrsti pravilneje izoblikovana takole: »To jih navaja k temu, da vidijo rešitev predvsem v spremembi predpisov in ukrepov organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti.«

V stavku, da k dokaj lagodnim odnosom lahko prispeva tudi relativno ugodno finančno stanje na žiro računih, ki pa ni vedno posledica boljšega gospodarjenja, menim, da bi bila čistejša misel, če bi rekli, da to ni toliko posledica boljšega gospodarjenja v tem letu, ampak je v večji meri rezultat urejanja odnosov med organizacijami združenega dela in večje finančne discipline. Če bi bil rezultat minulega dela, bi bilo to nekaj zelo kvalitetnega. Verjetno pa tega še ne moremo tako pozitivno oceniti.

Glede na to usmeritev razprave, ki je bila do sedaj v okviru Družbenopolitičnega zbora, menim, da je v drugem odstavku izpuščeno ravno tisto, kar smo hoteli povedati, namreč da bi se ne glede na vzroke v polletju izkazanih izgub izvajali zakonski ukrepi, ki so predvideni za uporabnike družbenih sredstev.

V zvezi s tem bi predlagala, da zadnji odstavek v točki 2 ne zaključimo s piko, ampak da dodamo: »pri čemer ostaja težišče prizadevanj za učinkovitejše gospodarjenje, uveljavljanje kvalitetnih faktorjev rasti družbene reproduktivnosti dela in novih odnosov v družbeni reprodukciji na delavcih v tozdih.«

V tretji točki govorimo v prvem odstavku o izboljšanju položaja republike v plačilni bilanci. Jaz bi tu predlagala zamenjavo besed, ker bi bila to pravil-

nejša dikcija. Čeprav je tovariš Zakonjšek govoril, o kritični situaciji, ki je le navidezno izvajanje naše resolucije, ne sme izzveneti, da so se zaradi tega, ker se je izvoz povečal, uvoz pa zelo zmanjšal, izboljšala razmerja naše republike v plačilni bilanci. Regionalne usmeritve našega izvoza nimamo niti z besedo omenjene niti ocenjene. Vendar pa je treba povedati, da smo se izredno usmerili samo na EGS in da je stopnja vezanosti, republike Slovenije na EGS večja od povezanosti teh držav med seboj.

O investicijah je bilo že dodanih nekaj misli. V naših organizacijah izgleda, da se poslovodni pa tudi strokovni delavci premalo usmerjajo v izrabo oziroma spoštovanje novih ukrepov, predpisov in smeri, in to ne samo razvojnih, kar je rečeno, ampak sploh možnosti, ki jih daje novi sistem, ki ga Slovenija najbolj podpira. To se pravi, da materialna proizvodnja pri investicijskih odločitvah ne sledi sistemu, ki ga gradimo. To bo verjetno eden izmed resnejših vzrokov — in je že sedaj, za izpad nadaljnjih investicijskih naložb. Poleg tega pa je v vsej investicijski miselnosti premalo prisotna izraba faktorjev družbene produktivnosti.

Glede ekonomskih odnosov s tujino bi na strani 3 v zadnji alinei predlagala takole dopolnitev besedila: »Na področju menjave blaga in storitev s tujino Družbenopolitični zbor podpira začete akcije za pripravo in uresničevanje zakonskih in drugih ukrepov, ki naj uveljavijo prožnejše prilagajanje zakonodaje, ukrepov ekonomske politike in odločanja v organizacijah združenega dela sistemskim zakonom, zakonu o združenem delu ter usmeritvam in stališčem Jugoslavije pri graditvi novega svetovnega ekonomskega sistema na tem področju.« Menimo da moramo poudariti naše obveznosti v zvezi z novim svetovnim ekonomskim sistemom. Do letošnje pomladi smo kritizirali, da so samo Zvezni izvršni svet in minimalno morda tudi republike in pokrajine odgovorni za izvajanje mednarodnih pogodb in sporazumov Jugoslavije in da to ne predstavlja nikakršnega podružbljanja zunanje politike, če ne najdemo nosilcev tudi v organizacijah združenega dela. Zato predlagam omenjeno dopolnitev, kajti menim da je to zelo pomembno. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Prosim, tovariš Rudi Kropivnik.

Rudi Kropivnik: Tovarišice in tovariši delegati! Iz predloženega gradiva za današnjo sejo, pa tudi iz uvodne besede tovariša Zakonjška se vidi, da je gospodarska situacija pri nas precej kompliciran pa tudi resna. Ob takih prilikah se mi vedno postavi vprašanje kako mobilizirati vse, da tako rečem, subjektivne sile, da bi čimbolj uspešno začeli to razreševati. Spomnimo se na lansko leto, ko je Socialistična zveza skupaj z drugimi družbenopolitičnimi dejavniki mobilizirala te subjektivne sile in ko je bila to res organizirana akcija za razreševanje mnogih problemov. Tedaj smo dosegli tudi precejšnje uspehe. Zato v letošnjem letu tako organizirano dejavnost, lahko rečem, nekoliko pogrešamo. Tako lahko tudi pride do ocene, da se ponekod v združenem delu bolj ozirajo k spremembi predpisov, skratka da iščejo krivce za stanje bolj izven sebe, kot pa da bi možnosti za razreševanje problemov iskali pri sebi. Mislim, da je ta ocena precej točna in da je tudi stavek, da takšno stanje povečuje kritičen odnos do nosilcev ekonomske politike in družbe nasploh, precej točen. Vendar pa se pri tem postavlja vprašanje kdo so nosilci ekonomske politike. Kajti če dobro razumemo ustavo, je združeno delo osnovni nosilec

ekonomske politike. Iz tega se vidi nek določen konflikt oziroma neko določeno nerazumevanje, ki šel vedno vlada v združenem delu.

Jaz sicer sem za spremembo, ki jo je predlagala tovarišica Jurkovičeva, vendar pa mislim, da glede na težo problema in glede na osnovno funkcijo Družbenopolitičnega zbora, ki naj spremlja uveljavljanje ustave, ne bi mogli tako enostavno mimo tega, ampak bi bilo potrebno oceniti, kakšne dejanske družbenoekonomske odnose postavljamo v naši družbi z ukrepi tekoče ekonomske politike in koliko ti ukrepi dejansko prispevajo k samoupravnemu organiziranju gospodarstva. Mislim, da je tu najbrž določena pomankljivost. Žal nam predloženo gradivo ne nudi potrebnih podatkov, na podlagi katerih bi dobili zanesljivo oceno, kakšni odnosi se dejansko ustvarjajo. Tako lahko le iz poznavanja posameznih primerov sklepamo, da se zaradi potrebnih, včasih pa preostrih in pretogih administrativnih ukrepih vzpostavljajo neustrezni odnosi. Ti ukrepi pa postavljajo del družbenih subjektov v takšen položaj, v katerem imajo premalo možnosti in spodbud za prepotrebno samoupravno povezovanje in delovanje, predvsem v smeri vzpostavljanja kvalitetnih elementov gospodarjenja. Mislim, da si v takšnem stanju po nepotrebnem nalagajo preveliko odgovornost izvršni organi družbenopolitičnih skupnosti. Tu mislim v prvi vrsti na federacijo, pa tudi na ostale ravni.

Neko tako analizo bi bilo dejansko potrebno napraviti, ker vedno zadevamo ob ta problem ob razpravi o gospodarskih gibanjih. Zato bi predlagal delovni skupini, ki pripravlja program dela zborov republiške skupščine, da prouči možnosti, da bi tako temo sprejeli v program dela.

Prav tako predlagam, s stališča možnosti spodbujanja vseh delavcev za iskanje boljših metod pri delu, za razreševanje raznih problemov, ki se pojavljajo v temeljnih organizacijah združenega dela in na drugih ravneh gospodarstva, da bi besedilo v četrti točki, v drugem odstavku, kjer govorimo o delitvi celotnega dohodka, premestili v neko drugo poglavje. In sicer prvič zaradi tega, ker se mi zdi, da moramo pri delitvi dohodka v večji meri dati poudarek tistemu, kar je tovariš Zakonjšek govoril, namreč da mora stimulativna delitev spodbujati racionalnejše gospodarjenje, drugič pa zato, ker morda ne bi bilo odveč, da povemo, kakšno razmerje naj bo med delitvijo osebnega dohodka in življenjskimi stroški, ker se nekako uveljavlja pravilo, da morajo osebni dohodki rasti skladno z življenjskimi stroški, če le dohodek to dopušča. Takšno mesto, kot ga ima sedaj vprašanje delitve dohodka, pa kaže na to, da je to predvsem vprašanje varčevanja, kajti v točki 4 govorimo o oblikah varčevanja. Če bi to besedilo tukaj ostalo, mislim, da bi dejansko spodbujali določene negativne pojave, ko v marsikateri temeljni organizaciji ne vpeljejo stimulativne delitve osebnih dohodkov zaradi tega, ker pravijo, da imajo premalo sredstev, da bi uveljavili stimulativne oblike, da ne morejo izplačevati nagrad racionalizatorjem in inovatorjem itd. Iz teh razlogov predlagam, da bi ta odstavek premestili v točko 3 in ga dopolnili s tem, da bi poudarili stimulativno delitev osebnih dohodkov kot pomemben instrument spodbujanja za kvalitetnejše gospodarjenje. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Besedo ima tovarišica Tina Tomlje!

Tina Tomlje: Na koncu drugega odstavka na prvi strani je sicer zapisano, da se v principu strinjamo z novim načinom obračuna, vsi nadaljnji odstavki, ki obravnavajo in ilustrirajo ta problem, pa vendarle dajo slutiti,

da je nekaj kritičnih odnosov, ki govorijo za to, da se spremenijo ali dopolnijo nekateri predpisi ali pa da jih celo opustimo. Glede na to smo v začetku politične akcije dali temu velik poudarek, kajti že takrat smo vedeli, da bo to povzročalo za organizacije združenega dela precejšnje težave. Tudi v spomladanskih razpravah smo to pogosto slišali.

Zato mislim, da bi morali biti kritičnejši in izpustiti neke detajlne ilustracije iz besedila, kot je na primer: »Obseg in alokacija izgub in njihova struktura zamegljujejo razmerje med izgubo, ki je nastala zaradi novega načina obračunavanja dohodka, in izgubo, ki je slej ko prej rezultat slabega gospodarjenja.« Že tovariš Kropivnik je rekel, da imajo naša stališča določen vpliv na stališča ostalih zborov. Zato se splača še nekoliko o tem pogovoriti. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Besedo ima tovariš Srečko Mlinarič!

Srečko Mlinarič: Tovarišice in tovariši delegati! Moram reči, da sem istega mnenja s tovarišem Kropivnikom, ko postavlja zahtevo po mobiliziranju vseh družbenopolitičnih dejavnikov. V Socialistični zvezi smo sprejeli program dela in aktivnosti za obravnavanje zaključnih računov v lanskem letu. Mislim, da je akcija zelo uspešna. Zato bi bilo prav, da se na podoben način tudi sedaj organiziramo.

Moram reči, da je v posameznih delovnih organizacijah v sedanjem položaju precejšnja apatija in da se vodilne strukture, pa tudi politične organizacije premalo brigajo za to, kako bodo razrešili kritičen položaj. Tolažijo se s tem, da to ni nobena tragika. Zato podpiram stališča na tretji strani, da se morajo družbenopolitične organizacije še bolj aktivno udejstvovati pri reševanju teh problemov. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Ne mislim se spuščati v analizo, ker se mi zdi, da so materiali, ki smo jih prejeli, dobro ugotovili stanje in tudi dali predloge, kako uresničiti naloge, ki so pred nami. Vendar bi rad v zvezi s stališči, ki naj jih naš zbor sprejme, predlagal dve spremembi, ki sta v skladu s tem, kar je že bil predmet današnje razprave.

Najprej predlagam, da se opredelimo glede izgub. Če bi ostal sedanji tekst, potem bi se lahko tudi tisti, ki niso povsem sigurni, kako je prišlo do izgub, ali zaradi slabega gospodarjenja ali pa zaradi računskih rezultatov, sklicevali na to. Zato moramo jasno reči, da računsko izguba ne more in ne sme nastati. To se pravi, da to, kar je računsko pokazano, ni izguba. Izguba je samo tisto, kar je dejansko nastalo s slabim in nepravilnim gospodarjenjem. Zato predlagam, da bi stavek, za katerega je tovarišica Tomlje predlagala, da ga črtamo, spremenimo tako, da se bo glasil: »Obseg in dejanska alokacija izgub po izvršenem obračunu in njihovo sktrukturo zamegljuje razmerje med izgubo, ki se je pokazala samo kot trenutna posledica novega načina obračunavanja dohodka, in izgubo, ki je slej ko prej rezultat slabega gospodarjenja, včasih pa tudi posledica neurejenih razmer na trgu.« In potem bi morali nadaljevati ta stavek takole: »Nerazčiščen stvarni obseg in razporeditev izgub, če ne bi ugotovili stvarnega stanja, bi lahko omogočila, da se prikrijejo resnične sla-

bosti tistih organizacij združenega dela, ki s svojim celotnim poslovanjem ne morejo zagotoviti niti enostavne reprodukcije.

V zvezi s tem bi bilo prav tudi na prvi strani, kjer govorimo o izkrivljenih rezultatih, reči: »ki trenutno ne daje povsem jasne slike dejanskih odnosov v gospodarstvu.« To je zame povsem nekaj drugega, kot pa izkrivljanje dejanskega stanja.

In druga pripomba: Zdi se mi, da ne bi bilo prav, če kot zbor pozivamo družbenopolitične organizacije, ker smo izbrani z njihove strani. Bolje bo, če napišemo: »Neobhodno bi bilo, da Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi posebno analizo, da bi lahko tudi družbenopolitične organizacije stalno spremljale uresničevanja kvalitetnih faktorjev.« Sledi naj tekst, kot je bil že prej predložen. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Kdo želi še besedo? Tovariš Beno Zupančič, prosim!

Beno Zupančič: Tovarišice in tovariši! Glede druge točke predloga stališč se strinjam s splošno ugotovitvijo, da je treba celotno besedilo te točke temeljito skrajšati in mnoge stvari, ki niso jasno dognane, tako formulirati, da ne bodo motile tistih, ki utegnejo ta stališča brati.

Podobne razprave, kot je današnja, sem se udeležil v predsedstvu Mestne konference Socialistične zveze, kjer so bili prisotni ljubljanski gospodarski dejavniki. Ti so poudarjali približno ista vprašanja in naloge, kot mi tukaj. Ob tem pa se mi zdi, da bi bilo treba v družbenopolitičnih organizacijah, zlasti tistih, ki bodo še razpravljale o teh vprašanjih, posvetiti vso pozornost eni stvari, ki jo zanemarjamo, namreč, ves čas imamo pred očmi predvsem ekonomske in tehnične analize celotnih procesov v letošnjem letu, pozabljamo pa na to, da nimamo socialne analize vseh dogajanj.

Ves čas pa trdimo, da gre v celotni transformaciji družbe, torej tudi v samem gospodarstvu, za elemente socialne revolucije, za razredne elemente, vendar tega nikoli ne upoštevamo. Nikoli ne skušamo tega dognati na tak način, da bi lahko tudi iz tega sklepali o nekaterih dogodkih, nekaterih težnjah in težavah, ki nastajajo v našem gospodarskem življenju.

V zvezi s tem, kar je tovariš Polič predlagal, pa bi rekel tole: Njegova logika mi je razumljiva. Pripelje do nekega sklepa, namreč do tega, da sistem ni dober. Sistem, ki umetno ustvarja izgube, ne more biti dober in je tu nekaj narobe. In to moramo povedati. Tehnika, ki izkrivlja dejansko stanje, ni dobra.

Tudi v ljubljanski Socialistični zvezi je bila dana ocena, da je razlika med tako imenovano prikazano izgubo in dejansko izgubo ljubljanskega gospodarstva okoli 200 milijard. Seveda je to le približna ocena, ki zlasti človeka, ki ni ekonomist, ki ni strokovnjak za gospodarstvo, ne prepriča, ker se zdi, kot da je to stanje na pamet ocenjeno. Od tod tudi to, na kar je tovariš Mlinarič opozoril, namreč da se ponekod na videz lahkomiselno vedejo do tega, zlasti če so resnično prepričani, da so to umetni rezultati, umetno povzročena podoba stanja. Ker če je res tako, potem seveda tudi jaz in še kdo drug najbrž ne bi bil zaskrbljen, saj je potem treba popraviti samo tehniko in bo stvar postala nekoliko bolj resnična ali pa celo boljša. Hvala lepa.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Besedo ima tovariš Jože Zakonjšek!

Jože Zakonjšek : Opozoril bi na tri vprašanja.

Prvo vprašanje, o katerem je precej razprav, je vprašanje izgub in obračunu v skladu z novim sistemom. Stališča, ki sem jih navedel v poročilu, so dokaj jasna. Gre za to, da se v praksi dejansko uveljavi obračun po plačani realizaciji in da se iz obračuna dohodka izločijo vsi elementi, ki omogočajo nastajanje in uporaba fiktivnega dohodka v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in v vseh tistih skupnostih, ki se na takšen ali drugačen način napajajo z dohodka, ki nastaja v materialni proizvodnji v temeljnih organizacijah. Menim, da je to stališče jasno. Poudarili smo tudi in terjamo, da bi bili obračuni za devet mesecev, že sestavljeni v tej smeri. Seveda je bistveno, da je zaključni račun dejansko dokončni obračun gospodarjenja v določenem letu in ima vse potrebne elemente bilance. Periodični obračun je namreč še vedno nek vmesen obračun. Predvsem tisti, ki so se bolj ukvarjali s knjigovodskimi problemi, vedo, kaj se da vse narediti v periodičnih obračunih.

Ne glede nato pa so nam ti obračuni pokazali, kot sem že omenil, da imamo v Sloveniji 47 % temeljnih organizacij združenega dela, ki imajo izgubo, v Jugoslaviji pa 43 %. Za Jugoslavijo to pomeni milijon in 900 tisoč zaposlenih v teh temeljnih organizacijah združenega dela, za Slovenijo pa okoli 300 tisoč zaposlenih v teh temeljnih organizacijah združenega dela. Očitno je da prek noči enostavno ni moglo priti do takšnega poslabšanja položaja v gospodarstvu, kot ga izkazujejo polletni obračuni. Vse kasnejše ugotovitve kažejo, da pomanjklivosti dejansko niso v sistemu, ampak v tehniki izvajanja tega sistema. Reakcije, ki so bile julija tega leta, so bile marsikje v gospodarstvu take, da so govorili: »Če je vse tako, se bomo pač umaknili. Izguba je tako absurdna, da nimamo kaj početi.« Ne glede na to, da takšna reakcija ni v redu, menim, da kakorkoli se izguba pokaže v poslovanju, so poslovodni organi dolžni, da jo analizirajo skupaj z drugimi strukturami.

Zato, da se te pomanjkljivosti odpravijo, so bili sprejeti predpisi. Očitno je da je bil del vrednosti, ki ni bil obračunan, ki pa je bil ustvarjen in ki se je v obračunu »izgubil« oziroma je bil v obtoku, pokrit z visokimi likvidnimi sredstvi prek emisije in drugih oblik ustvarjanja denarja in ni šel neposredno v obračunu. Sedanji dopolnjeni predpisi morajo to pomanjkljivost popraviti in prenesti v razpolaganje tisto, kar je dejansko ustvarjeno. Predvsem to velja na področju izvoza v zvezi s plačevanjem tistih obveznosti, ki jih imajo družbenopolitične skupnosti do temeljnih organizacij. Naše stališče je, da ne bi bilo koristno in dobro, da se pri tem zadovoljimo z nekakšnim potrdilom, pač pa da dejansko tudi na tem področju uvedemo plačilni instrument, kot je menica, in da ga tudi na ta način reafirmiramo oziroma sploh uvedemo v poslovanje. Ko bodo odpravljene tudi delne pomanjkljivosti v zvezi s 15-dnevnim rokom glede na obračun in razmejitev stroškov, bo očitno slika drugačna, sedaj ob koncu devetih mesecev in seveda tudi ob zaključnem računu.

Ne glede na vse to pa je dejstvo, da so po ocenah, vendar izgube visoke in se pojavljajo ponovno tam, kjer so bile že nekaj let nazaj in sicer tako v izpadlem dohodku na železnicah, kot tudi v elektrogospodarstvu in še v nekaterih sektorjih. Zato predlagamo, da se v vsaki organizaciji temeljito analizirajo razmere, tudi v razmerju do podobnih organizacij. So namreč primeri, da iste ali podobne organizacije bodisi delajo z izgubo bodisi imajo visok dohodek. Skratka gre očitno za defekte v produktivnosti, v programu, v plasmaju in podobnem. Širši nosilci politike, Izvršni svet, Gospodarska zbornica, Sindikati in drugi, naj se usmerijo na tista žarišča, ki so že nekaj časa prisotna. Pri tem naj

poiščejo učinkovite prijeme, da bi izgube dejansko odpravili. Stalno pojavljanje izgub na železnici namreč zelo otežuje racionalno razvojno politiko, pritiska tudi na nujne družbene potrebe, kot so varčevanje, produktivnost in na vse drugo, kar je sestavni del gospodarjenja v takšnih kompleksih, kot so železnica, elektrogospodarstvo in nekatere druge dejavnosti.

Spregovoril bom še nekaj besed v zvezi s strukturo investicij in njihovo dinamiko. V zvezi z ocenami, o tem je govorila že tovarišica Jurkovičeva, da je dinamika investicij nekoliko nižja, da niha in da je treba iskati spodbude za to, da bi bile tudi investicije dinamične, menim, da je vendar pomembnejše, kakšna je kakovost politike pri investiranju. Po naši oceni, ki še ne more biti dokončna, ki pa prav gotovo nakazuje smeri razmišljanja, gre za pojav, ki ga lahko ocenimo kot pozitiven. Temeljne organizacije združenega dela se ne spuščajo v kakršnekoli investicije. Že razmišljamo o dosedanji investicijski politiki, v zvezi z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem v okviru kompleksov, v katere sodijo in v katerih se dogovarjajo o skupni politiki, iščejo skupne rešitve o možnosti skupnih naložb za reševanje skupnih problemov in podobno. Če je to razlog za delni zastoj ali za zniževanje dinamike investicij, je to po naši oceni lahko samo pozitivno. Prav gotovo nima smisla investirati v karkoli in kakorkoli, ne da bi imeli pred seboj širši skupni interes in pa seveda tudi metode, ki pomenije v bistvu združevanje sredstev za uresničitev skupnih nalog, ob upoštevanju vseh problemov v zvezi s sodelovanjem bank in drugih institucij, ki prav gotovo v našem sistemu še niso rešeni .

S tega vidika je treba ocenjevati napore za dinamiko rasti investicij. Smo za dinamičen razvoj, vendar ne za vsako dinamiko. Zaloge so namreč še vedno na nekaterih sektorjih zelo visoke. To nas opozarja, da še ni zadosti intenzivnih premikov na tistih področjih, ki bodo dolgoročnejše zagotavljala plasma, bodisi doma bodisi v tujini. Proizvodnja, ki bi bila dinamična in hkrati pomenila kopičenje zalog in s tem ustvarjanje še večjih težav, pa prav gotovo ne more biti zaželena. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Želi še kdo razpravljati? Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo, Prekinjam 2. točko dnevnega reda, in prosim skupino delegatov, da pripravi poročilo. Moramo se dogovoriti, ali nadaljujemo sejo, ali naredimo odmor. Odrejam pol urni odmor in prekinjam sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 12.15 in se je nadaljevala ob 12.45.)

Podpredsednik Jože Božič: Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o združenem delu.

Osnutek zakona o združenem delu obravnava zbor na podlagi 196. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije. Osnutek zakona ste prejeli. Prav tako ste prejeli pripombe in predloge Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve k osnutku zakona. Danes ste prejeli še predlog stališč zbora k osnutku zakona o združenem delu.

Osnutek zakona so obravnavali: Odbor za družbenopolitični sistem, Odbor za družbenoekonomske odnose, Zakonodajno-pravna komisija in Komisija za pravosodje. Poročila odborov in komisij ste prejeli. Prejeli ste tudi skupno

poročilo odborov za družbenopolitični sistem in za družbenoekonomske odnose. Ali želijo morda poročevalci delovnih teles dopolniti pismena poročila? Prosim, besedo ima tovarišica Ivica Žnidaršič!

Ivica Žnidaršič: Tovariš podpredsednik, tovariši delegati!

Odbor za družbenopolitični sistem se je aktivno vključil v javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Pri tem je upošteval splošne politične dogovore družbenopolitičnih organizacij v republiki in načine obravnave osnutka. Na sejah 9. junija, 15. junija, 21. julija in 15. septembra 1976. leta je Odbor temeljito obravnaval osnutek zakona o združenem delu, ki ga je dal v razpravo Zvezni zbor Skupščine SFR Jugoslavije. Odbor je podprl celovit sistem urejanja družbenoekonomskih odnosov delavcev v združenem delu, ki izhajajo iz temeljnih določb osnutka zakona kot nadaljnja razčlenitev in uresničevanje ustavnih določb. Razpravljalci so se v celoti zavedali velikega pomena zakona o združenem delu, ki ureja družbenoekonomske in dohodkovne odnose v smislu ustavnih določb, saj pomeni revolucionaren ter razredno pomemben prispevek k nadaljnjemu dograjevanju dohodkovnih odnosov v združenem delu na podlagi družbene lastnine, svobodnega združevanja delavčevega dela ter zavesti, socialistične solidarnosti in soodvisnosti vseh delov združenega dela, svobodne menjave dela in pravice do rezultatov živega in minulega dela. To pa terja zaostreno odgovornost za gospodarjenje s sredstvi v družbeni lastnini.

Delegati ste prejeli podrobno poročilo, mnenja, stališča in predloge Odbora za družbenopolitični sistem, katerih namen je prispevati k njegovi izboljšavi, hkrati pa tudi skupno poročilo obeh odborov.

Kot ste lahko razbrali iz poročil, se Odbor za družbenopolitični sistem zavzema, da bi bil zakon sprejet še v tem letu in da bi bili čimprej sprejeti tudi tisti republiški predpisi, ki so nujni za uresničevanje zakona o združenem delu, da bi ga lahko čimprej uresničili v praksi. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Preden preidemo na razpravo, predlagam, da imenujemo skupino delegatov, ki bo po potrebi dopolnila predlog stališč s predlogi, mnenji in pripombami iz današnje razprave. V skupino predlagam naslednje delegate: tovarišico Ivico Žnidaršič, Terezijo Štefančič in tovariša Ivana Žagarja.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel ta predlog.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Ivan Kukovec, predstavnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije!

Ivan Kukovec: Tovariš podpredsednik, spoštovane tovarišice in spoštovani tovariši!

Dovolite mi, da vas v imenu sekretariata za organizacijo javne razprave, ki nadaljuje svoje delo po konferenci v strnjeni obliki, seznanim z družbenopolitičnimi in drugimi aktivnostmi v dosedanji javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, o oceni skupnih rezultatov, kot se je o njih izrekla konferenca Zveze sindikatov Slovenije 20. septembra tega leta, in o tem, kako se nadaljujejo aktivnosti za spreminjanje in poglabljanje samoupravnih razmer v združenem delu.

Mimogrede povedano, gradivo konference je v celoti objavljeno v zadnji številki Delavske enotnosti. Navedel bom nekatera vprašanja, ki so jih že slišali tovariši, ki so sodelovali na konferenci. Zato prosim, da tisti, ki ste se že udeležili konference, nekoliko potrpite.

Ne da bi se spuščali v podrobnosti pri ocenjevanju javne razprave v predloženem osnutku lahko ugotovimo, da so po zanimanju in množičnosti razprav bila presežena tudi najbolj optimistična pričakovanja. Glede tega lahko na splošno rečemo, da so bili v javni razpravi najuspešnejši delavci v organizacijah združenega dela, saj lahko preštejemo na prste tiste, v katerih se do danes o tem osnutku niso niti pogovarjali.

Rezultata razprave seveda ne moremo ocenjevati le po zbranih mnenjih in predlogih za dopolnitev osnutka, čeprav jih je okoli 1200, saj to niso vsi, ker so ustrezno sintezo opravili že v občinah. Rezultat javne razprave je bolj razviden v velikem delu samoupravnih okolij, kjer so izdelali zelo dobre, pa tudi manj, vendarle uspešne in pretehtane zasnove dograjevanja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. O tem smo lahko veliko brali in tudi slišali v sredstvih javnega obveščanja.

Poglavitni dosežek po sprejemu ustave, še posebej pa v dosedanji razpravi, je nedvomno ta, da je bilo veliko storjenega ali vsaj zastavljenega za preobrazbo miselnosti. Delavski razred je ne le prek javne razprave, ampak s kritičnimi ocenami razmer in s programi akcij za preobrazbo odnosov potrdil, da sprejema ključne rešitve zakona o združenem delu ter da terja odločno akcijo za njegovo uresničevanje.

Podatki, da je v razpravah sodelovalo skoraj 80 % slovenskih delavcev, nam kažejo, da v Sloveniji praktično ni delavca, ki ne bi nič vedel o tem zakonu. Bili pa bi seveda neobjektivni, če bi trdili, da so ob tej stopnji vednosti tudi že usposobljeni za uresničevanje vseh določb zakona v vseh samoupravnih okoljih. Seveda je stopnja vednosti različna, vendar nekaj je in na tem nekaj moramo graditi dalje.

Izjemnega pomena je tudi, da so delavci danes mnogo bolj oboroženi za boj za razvoj samoupravnih odnosov v svojem konkretnem okolju. Oboroženi z osnutkom zakona so vse bolj sposobni razčlenjevati in samoupravno oblikovati objektivne vezi v dohodkovnih odnosih in na tej osnovi graditi samoupravno združevanje in povezovanje temeljnih organizacij združenega dela. Po podatkih, ki jih imamo, so v velikem delu organizacij združenega dela oblikovali teme, ki so združili politične in strokovne sile za izvedbo in uresničevanje zakona. Tega je še premalo, vendar se aktivnosti nadaljujejo.

Nadaljnji pomemben dosežek v razpravi je, da uspešno presegamo zavest o družbenoekonomskem položaju delavca kot položaju, ki je zaprt v delovno organizacijo, kjer se samoupravljanje konča pri tovarniških ograjah. Namesto nje vse bolj prodira spoznanje o celovitosti delavčevega samoupravnega in družbenega položaja v družbeni reprodukciji in družbi. Delavci v temeljnih organizacijah začenjajo vse bolj spoznavati, da so delovna organizacija in druge oblike povezovanja sestavine njihovega lastnega družbenoekonomskega položaja in njihove samoupravne organiziranosti. To se prav tako kaže v tem, da vse bolj prodira spoznanje, da so samoupravne interesne skupnosti nepogrešljiva sestavina združenega dela in družbenoekonomskih odnosov. Krepi se spoznanje o potrebi po poglabljanju družbenoekonomskih odnosov v krajevnih skupnostih, pa tudi spoznanje o položaju in vlogi samoupravno organiziranih delavcev v družbenopolitičnih skupnostih, od občine do federacije.

V tem se kaže kakovostno nova osnova za graditev in uresničitev samoupravnega združenega dela, v katerem ne bo podlaga združevanja zgolj kakšen samoupravni sporazum, pač pa predvsem dohodkovni odnosi, ki temeljijo na družbeni lastnini sredstev za proizvodnjo ter na samoupravljanju delavcev v združenem delu, torej odnosi medsebojne odvisnosti, medsebojne odgovornosti in tudi solidarnosti, v kateri bo delavčev položaj vse močnejši pri upravljanju celote odnosov v družbeni reprodukciji. Da je res tako, dokazuje dejstvo, da delavci v temeljnih organizacijah niso razpravljali le o vprašanjih, ki so povezana z njihovo samoupravno organiziranostjo v delovni organizaciji oziroma širše v organizacijah združenega dela, ampak so kritično analizirali tudi odnose, ki jih vzpostavljajo z delavci v drugih organizacijah združenega dela. V številnih temeljnih organizacijah so v razpravi o osnutku zakona analizirali razmere v samoupravnih interesnih skupnostih in krajevnih skupnostih, čeprav boste pozneje slišali, da je tega bilo premalo.

Kritično so ocenjevali tudi vrzeli v obstoječih delegatskih odnosih v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. V javni razpravi je bil v glavnem presežen necelovit pristop k pogojem za samoupravno organiziranje delavcev. Vse bolj namreč prevladuje spoznanje, da samoupravna organiziranost ni okvir, ki ga je treba napolniti z vsebino, ampak obratno. V naših samoupravnih razmerah postane vsaka oblika organizacije nasprotna samoupravljanju in je ovira hitrejšemu razvoju, če ni grajena na dejanskih odnosih sil in njihovi preobrazbi v samoupravne dohodkovne odnose. To pa ne velja le za organizacije združenega dela, ampak tudi za samoupravne interesne skupnosti in krajevne skupnosti.

Že samo število pripomb, ne da bi se spuščali v njihovo podrobnejšo ocenjevanje, kaže, da je slovenski delavski razred izpričal svoj odnos in veliko odgovornost do tega dokumenta, ki razčlenjuje bistvo naše nove ustave.

Pozitivni poudarki, ki jih ugotavljamo v tej fazi ocenjevanja opravljenega dela in sprejemanja zakona, ne pomenijo, da se ne zavedamo slabosti oziroma da ob javni razpravi nismo naleteli in globje spoznali šibkih mest v naši samoupravni praksi. Nasprotno. Ravno konfrontacija mnenj in soočenje s ponujenimi rešitvami v zakonu opredeljenih odnosov sta pokazala in odkrila, da smo na nekaterih področjih samoupravnih odnosov bili premalo dosledni, da smo bili premalo vztrajni, pa tudi premalo odločni.

Naj opozorim le na nekatera vprašanja.

Medtem, ko smo v začetku razprave pogosto slišali ugotovitve, da za naše delovno okolje rešitve v zakonu o združenem delu niso nič novega, češ »saj pri nas že delamo tako«, je razmah razprav in medsebojna obveščenost v razpravah terjala spremembo takšnega obnašanja. Tu in tam so prihajale na dan razne pristranske tendence varovati in upravičevati stanje v organizacijah združenega dela z aktualnostjo gospodarske problematike, s trditvami, da ni dobro prehitevati dogodkov, da so predpisi nedorečni, da so delavci zadovoljni itd. Ponekod so skušali kot argument za lastno neustvarjalnost izkoristiti celo skupne naložbe s tujimi partnerji, češ da »ta pogodba ne dovoljuje samoupravnih sprememb«, ker bi to bojda zmanjšalo zaupanje tuje stranke v varnost skupnih naložb itd.

Analiza rezultatov kaže, da so z dosedanjimi rezultati aktivnosti zadovoljni v približno tretjini temeljnih in drugih organizacij združenega dela, drugje pa sicer manj, vendar so nadaljnje aktivnosti dovolj trdno zastavljene in bodo šele doseženi zaželeni uspehi.

Ugotovljeno pa je tudi to, da v nekaj sto temeljnih in drugih organizacij, torej v izrazito manjšem delu, ni bilo doseženo veliko ali pa skoraj nič, predvsem zaradi subjektivnih slabosti. To so pretežno manjši, vase zaprti kolektivi, ki sicer tudi v drugih družbenih akcijah zaostajajo, predvsem zaradi slabosti v kadrovski politiki. So pa med njimi tudi večji kolektivi, v katerih nas morajo samoupravne razmere še bolj skrbeti. Slabše je akcija do konference uspela v krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih.

Poleg organizacijsko-akcijskih slabosti nosilcev javne razprave v teh skupnostih je bilo na konferenci, predvsem še v razpravi tovariša Kraigherja, opozorjeno na to, da je bilo odnosom v teh skupnostih posvečeno daleč premalo pozornosti v javni razpravi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela tako v materialni kot tudi v drugi družbeni proizvodnji. Boj za razvite odnose v svobodni menjavi dela, za usklađen razvoj celotne družbene reprodukcije bo izbojevan v temeljnih samoupravnih okoljih in v razvitih samoupravnih odnosih, predvsem z večjo produktivnostjo dela in s kakovostnim združevanjem dela in sredstev za uresničevanje skupnih in splošnih interesov na podlagi čimbolj racionalne in vse bolj razvite delitve dela. Šele na tej podlagi bodo delovni ljudje prek svojih delegatov v samoupravnih interesnih skupnostih, v krajevnih skupnostih kot tudi v drugih skupnostih sposobni obvladati in usklajevati družbena in druga protislovja, ki nas še tarejo.

Podrobnejšo analizo razmer so v tem času opravili na problemskih konferencah Zveze sindikatov v vseh občinah oziroma tudi v vseh republiških odborih sindikatov. Tovariš Kraigher je svojo razpravo na konferenci še posebej opozoril, da pri tem ne gre za nek samodejen proces, pač pa da gre za razredni boj, kako se čimprej znebiti hipotek iz preteklosti, ki vlečejo nazaj. Revolucionarne spremembe, predvsem v dohodkovnih odnosih, moramo doseči čimprej, ker sicer v praksi samo reproduciramo družbena protislovja na starih, preživelih odnosih. Ta pa porajajo in odražajo privilegirane položaje posameznih struktur, ki pa sel same plodovom dela drugih, kot kaže, ne bodo odpovedale. Politično aktivnost v tej smeri je torej treba bistveno okrepiti. To so samo nekatere njegove misli. Druge pa lahko preberemo v sredstvih javnega obveščanja, ker so bile v celoti sprejete kot napotilo za nadaljnje delo.

V zvezi z nalogami pri uveljavljanju dohodkovnih odnosov tovariš Babovič v svojem referatu poudarja naslednje: Enak odnos je bil v razpravah izražen tudi glede rešitev v osnutku zakona, ki zadevajo odgovornost za izvajanje samoupravnih sporazumov. To se je še zlasti izražalo glede samoupravnih sporazumov o merilih za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Naše ugotovitve, da je dohodkovna soodvisnost in družbena narava dohodka dobila domovinsko pravico med delavci v združenem delu, so s tem potrjene. Še pred leti malikovana dohodkovna avtonomija se ruši pod samoupravno kritiko, ki temelji na zahtevi po doslednem izvajanju samoupravnih norm. Lahko bi celo dejali, da smo v sindikatih in seveda tudi drugje premalo ostri in dosledni, kajti mi smo že nekdaj bolj prisluhnili temu problemu in z avtoriteto razredne organizacije razkrivali ozko podjetniške in skupinsko lastniške pojave pri razpolaganju z družbenimi sredstvi.

To se med drugim kaže pri nekaterih podpisnikih samoupravnih sporazumov, ki ne spoštujejo lastnih in samoupravno sprejetih obveznosti, ali pa poskušajo v samoupravne sporazume vključevati družbeno neracionalne in nesprejemljive instrumente delitve dohodka in osebnih dohodkov.

V isto kategorijo slabosti sodi pasivnost pri razvijanju sistemov delitve rezultatov dela, ki je že precej dolgo predmet kritike. Brez namena, da z velikimi besedami opozarjamo na ta problem, naj poudarim vsaj dve spoznanji:

1. Gre za to, da je delitev po delu tisti odločilni člen, ki združuje delo delavcev v celotno združeno delo, in če ne bomo uveljavili takšne delitve osebnih dohodkov, ni mogoče govoriti o celovitih rešitvah združevanja dela in sredstev.

2. Gre za to, da vsi napori družbenopolitičnih organizacij ne bodo dovolj uspešni, če ne bodo vsi poslovni organi spoznali družbenoekonomske nuje, da prek delitve povežemo osebne dohodke in delo.

Nadaljnjim aktivnostim za samoupravno združevanje dela in sredstev je bila v razpravi posvečena posebna pozornost. Dejansko so naše gospodarske in druge družbene dejavnosti podjetniško ali zavodsko še zelo razdrobljene in zaprte v svoje okolje. Spričo tega je še pristojna miselnost o kolektivni lastnini družbenih sredstev, pa tudi mezdna miselnost kot posledica tega. Tržna stihija še ni obvladana. Sedanja strukturalna neskladja obvladujemo prepočasi, čeprav so vzrok za slabše gospodarske in druge rezultate v tem letu glede na planske postavke in kljub objektivnim možnostim.

Ko je bilo govora o celovitih rezultatih javne razprave, je bilo posebej poudarjeno naslednje:

Rezultatov, ki smo jih dosegli, ni mogoče ocenjevati le po zbranih pripombah in dopolnitvah k osnutku zakona. Iz njih bi namreč izhajal napačen sklep, da so se delavci opredeljevali le za tiste določbe in jih dograjevali, ki se nanašajo na samoupravno organiziranost združenega dela. Iz aktivne udeležbe v razpravi pa vemo, da so delavci največ vprašanj in zahtev po podrobnejših pojasnilih terjali prav glede rešitev v dohodkovnih odnosih. To dejstvo in poudarek na nalogah glede razvoja dohodkovnih odnosov v akcijskih programih organizacij združenega dela zagotavlja, da so prizadevanja zastavljena v pravi smeri.

Vsa pretekla in sedanja aktivnost kaže tudi na to, da vse bolj prodira spoznanje, da samoupravnih splošnih aktov, od samoupravnih sporazumov pa vse do pravilnikov v organizacijah združenega dela, ni mogoče graditi na posplošenih vzorcih in modelih. Njihova vsebina lahko na temelju ustave in rešitev osnutka zakona o združenem delu raste le iz objektivnih razmer in interesov delavcev v organizacijah združenega dela. Le redke organizacije združenega dela so zaključile javno razpravo o osnutku zakona, ne da bi si zastavile nove naloge prav v tej smeri. Moramo tudi ugotoviti, da vsi rezultati pretekle akcije še niso vidni.

Toda akcija številnih organizacij združenega dela teče naprej, in to s precej povečano odgovornostjo.

K obrazložitvi pripomb in predlogov iz javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, ki jo je dal tovariš Šinkovec, naj omenim to, da je nastala na podlagi res skrbnega proučevanja vseh zbranih pripomb in predlogov iz javne razprave do same konference, vemo pa, da javna razprava še traja.

To delo sta skupaj opravila Odbor sindikatov Slovenije za samoupravljanje in Republiški svet za vprašanja družbene ureditve, da bi bila dana enotna obrazložitev na konferenci. Ta obrazložitev je bila v celoti sprejeta. Iz te obrazložitve naj omenim naslednje:

Poudariti je treba, da so delavci in delovni ljudje v javni razpravi sprejeli vsebino, osnovno zgradbo in predlagane rešitve osnutka zakona o združenem delu.

Posredovana mnenja in pripombe so le deloma izraz celotne aktivnosti, ker so v organizacijah združenega dela v skladu z idejnimi izhodišči Zveze komunistov tudi reševali lastno samoupravno prakso in jo prilagajali rešitvam, ki so dane v samem osnutku zakona.

Več kot očitno je, da osnutek zakona o združenem delu izraža realno hotenje delavskega razreda. Zato tudi predlogi dopolnitev in sprememb, ki so jih sprejeli, ne spreminjajo predlagane zasnove družbenoekonomskih odnosov, ampak težijo k temu, da bi bile posamezne določbe čimbolj jasne in razumljive. Če so bili izraženi pomisleki in vprašanja k temeljnim kategorijam osnutka, je bila to v večji meri posledica zahtevnosti gradiva in dejstva, da presegamo nekatere tradicionalne pravne institute lastnine in sploh dohodkovnih odnosov in tudi spreminjamo družbeno zavest. To pa ni kratkotrajen proces.

Ta ugotovitev nalaga vsem organiziranim subjektivnim silam, da ob uveljavljanju zapisanih družbenoekonomskih odnosov storijo vse, da zakon ne bo le gola pravna norma, ampak da bo zaživel v praksi.

Vrsta predlogov in pripomb je bila usmerjena v zahtevo, da bi zakon reševal številna vprašanja mnogo podrobneje, kar kaže na nerazumevanje ustavnega položaja republik. Tako je treba upoštevati zakonodajne pristojnosti republike in ne težiti k temu, da bi zvezni zakon operacionaliziral posamezne institute.

Mnogo večjo težo so imeli predlogi in pripombe, ki so poudarjali, da osnutek sistemskega zakona nekatera vprašanja ureja zelo podrobno. V sklop vprašanj, ki sodijo v republiško zakonodajo, sodijo predlogi in pripombe, ki se nanašajo na problematiko organizacij združenega dela, ki so posebnega družbenega pomena — prav pa je, da v temeljnih določbah enotno opredelimo vprašanja v zvezi z njihovim upravljanjem — na urejanje delovnih razmerij, razen v temeljnih načelih, podrobnejše urejanje krajevne skupnosti, organizacije kmetijskih zadrug in obrtništva.

Nekateri predlogi so segali tako daleč, da naj bi se zakonsko uredila vprašanja, ki sodijo v samoupravne splošne akte. Očitno je ustavna težnja, da bi se čim več družbenih odnosov, zlasti pa njihovo operacionalizacijo in konkretizacijo, urejali s samoupravnim pravom. Samoupravno pravo, ki je doslej mnogokrat le ponavljalo zakonske norme ali jih skromno dopolnjevalo, dobiva nove razsežnosti, ker se elementi državne oblasti zmanjšujejo v korist samoupravljanja.

Tak je tudi koncept obravnavanega osnutka zakona. Nekateri razpravljalci so spregledali, da gre za sistemski zakon o združenem delu ter da bodo mnoga vprašanja urejali posebni zvezni zakoni, kot na primer o obligacijah, o bankah, o zavarovalnicah, o prometu blaga, o izvršbi ali pa celo podzakonski predpisi, kot na primer uredba o registru.

Zato bodo predlogi, ki se nanašajo na ta vprašanja, posredovani pristojnim organom. Tudi na tem področju so bili dani nekateri predlogi za urejanje razmerij, ki jih je treba prepustiti družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom.

V pripombah in predlogih za dopolnitve oziroma spremembe osnutka zakona nismo naleteli na stališča, ki bi nasprotovala idejnim zasnovam samega zakona. Zanimivo pa je, da smo ob razpravah o uresničitvi določb osnutka v

samoupravni praksi naleteli na nerazumevanje novih institutov, ker še vedno obstajajo sicer osamljena mnenja, da se lahko novi odnosi uveljavljajo s klasičnim instrumentarijem pogodbenega prava.

Glede nadaljnjih nalog po konferenci ugotavljamo, da so najpomembnejše naslednje:

1. Na osnovi analiz, ki so bile sprejete v občinskih konferencah in na sejah republiških odborov sindikatov, moramo zahtevati izoblikovanje kakovostnih ocen in programov, kjer tega še niso zadovoljivo naredili.

2. V sindikatih se moramo jasno dogovoriti, da so za nas sprejemljivi le tisti akcijski programi, ki so usmerjeni k uresničevanju samoupravnih dohodkovnih odnosov. Le tako bomo uspešno uresničevali prave delavske interese v združenem delu.

3. Svojo dosedanjo aktivnost pri spodbujanju integracijskih procesov moramo še bolj okrepiti in opreti na opredeljene skupne interese v tekočem delu in razvoju, kot so operacionalizirani v srednjeročnih načrtih.

4. Združevanja dela in sredstev ne bomo uspešno speljali, če vzporedno ne bomo dosegli preobrazbe odnosov pri gospodarjenju z denarjem.

To pa zahteva hitrejšo preobrazbo bančništva in drugih denarnih institucij, ki so pogoj za vzpostavitev in razvoj samoupravnih dohodkovnih odnosov.

5. Naslednji poudarek velja problematiki samoupravnega sporazumevanja nasploh. Učinkoviteje moramo reševati odprta vprašanja, tako glede vsebine kot tudi postopkov sprejemanja, izvajanja in odgovornosti za sprejete obveznosti. Če ne bomo resnično uspeli v relativno kratkem času afirmirati samoupravnega sporazumevanja kot načina in sredstva konfrontacije in usklajevanja včasih preveč različnih interesov znotraj združenega dela, začenši od problemov cen, dohodka, osebnih dohodkov pa do najširše reprodukcije, se bodo nekatera protislovja in disproporci poglabljali. Vsi namreč vemo, da z administrativnimi ukrepi zaradi njihove objektivne neselektivnosti ni možno reševati. V sindikatih pa moramo povečati napore za konkretne akcije pri reševanju odprtih vprašanj ustvarjanja in razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke.

Dograditi moramo sistem samoupravnega sporazumevanja na tem področju.

6. Eno izmed bistvenih vprašanj, ki je povezano s problemom delitve dohodka in osebnih dohodkov, je vprašanje stimulativne delitve po delu, s čimer je najtesneje povezana produktivnost dela in večja produkcijska sposobnost združenega dela, hkrati pa tudi urejen ekonomski in socialni položaj.

Veliko zahtevnih nalog nas čaka tudi pri doslednejšem uveljavljanju svobodne menjave dela. Vse ocene nas opozarjajo, da pri graditvi odnosov v samoupravnih interesnih skupnostih nismo dosegli dovolj. Akcijo za razvoj teh odnosov moramo v prihodnje snovati v sleherni temeljni organizaciji združenega dela. Le tako bodo lahko nastajala nova samoupravna razmerja, v katerih bo zagotovljen enakopraven položaj vseh delavcev v združenem delu, ne glede na to, na katerem področju delajo.

Podobno velja tudi za našo aktivnost, ki mora biti močneje usmerjena v razvoj samoupravnih odnosov v krajevnih skupnostih kot podlagi za razvite samoupravne dohodkovne odnose v samoupravnih interesnih skupnostih.

Bogastvo dogajanja ob celotni akciji, ki je bila in se še nadaljuje v zvezi z razpravo o osnutku zakona o združenem delu, nas utemeljeno utrjuje v prepričanju, da stopamo v še bolj intenzivno obdobje uveljavljanja resničnih samoupravnih odnosov. S tem bomo dajali nadaljnji prispevek tudi v zakladnico

svetovnega gibanja delavskega razreda in vseh delovnih ljudi za uresničevanje njihove oblasti nad plodovi dela. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Kdo že želi razpravljati? Prosim, besedo ima tovarišica Terezija Štefančič!

Terezija Štefančič: Tovarišice in tovariši! Opravičujem se, ker še nastopam kot poročevalka Odbora za družbenoekonomske odnose našega zbora. Vendar se mi zdi osnutek zakona o združenem delu tako pomemben, da še želim poudariti nekatera vprašanja, ki izhajajo iz poročila Odbora zboru, kljub temu, da ste ga prejeli.

Odbor Družbenopolitičnega zbora za družbenoekonomske odnose se je vključil v javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu skladno s splošnimi dogovori družbenopolitičnih organizacij v republiki o načinu in vsebini obravnave osnutka. Odbor je imel več sej. Neposredno je na aktivnost Odbora vplival tudi dogovor, sprejet v Predsedstvu skupščine SR Slovenije o načinu vključevanja delegatske skupščine v javno razpravo.

Predsedstvo je sklenilo, naj se delegati vključijo v javno razpravo v svoji delegatski bazi, torej v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih. Celotna delegatska struktura se je vključila v javno razpravo, ki so jo organizirale sindikalne organizacije in pa Socialistična zveza delovnega ljudstva. V sami Skupščini so osnutek zakona obravnavale komisije Skupščine in odbori zborov. Razprava na sejah odbora je izhajala iz spoznanja, da pomeni vsebina osnutka zakona konkretizacijo in uresničevanje ustavnih načel in preverjanje samoupravne prakse, pa tudi nadaljnjo preobrazbo socialističnih samoupravnih odnosov, kot je bilo to sprejeto na X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije.

Razprava v odborih Družbenopolitičnega zbora je bila usklajena z dejavnostjo vseh organiziranih družbenih sil na podlagi usmeritev, ki so bile sprejete na III. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in VI. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. Glavni nosilci javne razprave so organizacije sindikatov in Socialistične zveze delovnega ljudstva ter Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije kot glavni usklajevalec akcije in telo, pri katerem so se zbirale in urejale dopolnitve, pripombe in vprašanja v zvezi z osnutkom zakona. Pomembno vlogo je odigral Republiški svet za vprašanja družbene ureditve, ki je, poleg sodelovanja pri pripravah besedila osnutka zakona, posredovala urejene pripombe pristojni zvezni komisiji.

Skupščina SR Slovenije se je s svojo delegatsko bazo neposredno vključila v javno razpravo in z mobilizacijo in usposabljanjem delegatov prispevala k njeni obogatitvi.

Sodelovanje skupščinskih teles v javni razpravi, zlasti pa neposredna udeležba delegatov sta prispevala ne le k boljšemu poznavanju zakonskih določb in organski povezanosti razprav z dejanskim položajem v družbeni praksi, ampak tudi k enotnosti pogledov, ocen in stališč v zvezi s sedanjim razvojem socialističnih samoupravnih odnosov in njihovi nadaljnji krepitvi. Tako sta pomembno prispevala k široki in trdni podpori, ki jo je dobil osnutek zakona v javni razpravi in k trdi odločenosti, da njegove opredelitve izpeljemo v samoupravni družbeni praksi. Na seji Odbora je tekla razprava o posameznih najpomembnejših določbah osnutka zakona. Dane so bile tudi številne kon-

kretne pripombe in predlogi, ki naj služijo pri nadaljnjem oblikovanju besedila zakona o združenem delu.

Vse te pripombe, predlogi in ocene nekaterih določb pa se ne razhajajo s temeljno idejno-politično zasnovo osnutka zakona, ampak je njihov namen prispevati k njegovi izboljšavi. V razpravi so člani Odbora najbolj poudarjali družbenoekonomske odnose delavcev v združenem delu in njihovo prvenstveno vlogo v temeljni organizaciji združenega dela, pri pridobivanju, delitvi in razporejanju dohodkov. Pri tem je bistveno temeljne organizacije združenega dela še naprej organizacijsko in kadrovsko dograjevati, utrjevati in jim hitreje zagotavljati družbenoekonomsko vsebino in osnovo odnosov kot tudi zagotavljati povezovanje temeljnih organizacij združenega dela v delovne in sestavljene organizacije ter druge oblike združevanja in povezovanja. Poudarjeno je bilo tudi vprašanje uresničevanja samoupravljanja delavcev v združenem delu v zvezi z vsebino in oblikami neposrednega odločanja delavcev, kot tudi pogoj, v katerih naj se v smislu zakona uresničuje odgovornost za opravljanje samoupravljalskih funkcij, nekaterimi pomembnimi vprašanji glede upravljanja in razpolaganja z družbenimi sredstvi, varstvom pravic delavcev, medsebojnimi razmerji delavcev v združenem delu, odgovornostjo delavcev za izpolnjevanje delovnih obveznosti, organi upravljanja v temeljni in delovni organizaciji združenega dela, odnosi, ki naj bi bolj kot do sedaj spodbujali ustvarjalne prispevke delavcev z iznajdbami, racionalizacijami, inovacijami in drugimi.

V razpravi so bile dane tudi nekatere pripombe, ki se nanašajo na formulacije ter jasnost in enotnost besedila osnutka zakona. Pripombe so bile posredovane ustrezni komisiji Republiškega sveta za vprašanja družbene ureditve.

S sprejetjem zakona bodo dani pogoji za ureditev odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v katerih se še vedno pojavljajo negotovosti, ki nastajajo zaradi nerazčiščenih in različno tolmačenih določb pozitivne zakonodaje.

Člani Odbora zato podpirajo kot posebno pomemben dogovor, da se zakon sprejme v novembru tega leta. Odbor se v zvezi z razpravo v osnutku zakona prav tako pridružuje dogovoru oziroma sklepu, da je treba čimprej in pravočasno sprejeti tiste republiške zakone in druge predpise, ki jih terja uresničevanje zakona o združnem delu oziroma so nujni za urejanje vseh tistih nalog in razmerij, ki so v pristojnosti republike.

Menim, da je treba tudi danes jasno poudariti, da je urejanje samoupravnih odnosov stvar delavcev, samoupravnih organov in strokovnih delavcev, vendar pa je tudi nujna prisotnost delegatske baze, delegatov in pa vseh družbenopolitičnih organizacij pri nadaljnjem uveljavljanju zakona v praksi. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala lepa! Še kdo želi razpravljati? Besedo ima tovariš Jože Globačnik!

Jože Globačnik: Tovarišice in tovariši delegati! Danes smo od dveh referentov že slišali ugotovitev in v nekem smislu kritiko o tem, kako ne moremo biti zadovoljni z družbenoekonomskimi odnosi, ki veljajo na področju razporejanja dohodka in osebnih dohodkov. O tem je precej časa govoril tovariš Zakonjšek in nekoliko prej tovariš Kukovec. Najbrž pa še najbolj jasno kritiko tega stanja izraža Ustavno sodišče SR Slovenije — o tem bomo pozneje razpravljali — ki zelo jasno in nedvoumno ugotavlja, da so na

tem področju največkrat prisotni le elementi za vrednotenje delovnega mesta kot edina osnova in merilo za delitev osebnih dohodkov in da je enostransko poudarjen kriterij izobrazbe kot osnova za delitev osebnih dohodkov.

Prav tako je v tem gradivu Ustavnega sodišča SR Slovenije izražena kritika, da se kot kriterij za nagrajevanje po minulem delu uporablja izključno delovna doba. Ne bi sedaj govoril o tem, ali so te kritike točne ali ne. Hotel bi le ugotoviti, da niso nove. O njih govorimo že precej časa. O tem je bilo govora že na mnogih sejah družbenopolitičnih organizacij v naši republiki, pa tudi sicer, morda nekoliko manj v zadnjih razpravah o osnutku zakona o združenem delu. Ob tem, ko se te kritične pripombe večkrat ponavljajo sem sam sebi postavil vprašanje, kje so vzroki za to. Seveda ni mogoče v kratki razpravi odgovoriti v celoti na dokaj zapleteno vprašanje. Vendar dovolite mi, da kljub temu posredujem nekatera svoja mnenja o tem vprašanju.

Ugotavljam, da je krivda, če ni vse tako urejeno, kot bi želeli, prav gotovo ni le pri delavcih v temeljnih organizacijah združenega dela, ampak se mi zdi, da je treba odgovor vsaj poskušati iskati v sistemu, v katerem živimo in ki tudi na določen način postavlja delavce temeljnih organizacij združenega dela v tako družbeno stanje, ko so pravzaprav omejeni pri razmišljanju o tem, kako in na kakšen način spremeniti to, kar je.

Naj zato najprej ugotovim, da smo vs skupaj v pomanjkanju boljših rešitev in spoznanj na začetku uveljavljanja sistema samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov tudi pod pritiskom družbeno nekontroliranih socialnih razlik pristali na tri značilne elemente takratnih samoupravnih sporazumov. To so bili tako imenovani kalkulativni osebni dohodki — znano je, da je njihovo izhodišče bila izobrazba — faktor stimulacije in pa tako imenovane konstante, ki so se pojavljale v znanih obrazcih za izračun stimulacije za nagrajevanja iz celotnega dohodka. V praksi so se kalkulativni osebni dohodki, temelječi na izobrazbi, kmalu tako daleč poistovetili z izobrazbo, da se je to sprevrglo v nagrajevanje po izobrazbi. Poleg tega pa so bile v sistem vgrajene bolj ali manj ohlapne konstante, ki so postale sredstvo za doseganje družbeno upravičenega dohodka, namenjena skladom osebnih dohodkov. V osnovi je sistem spodbujal nosilce sporazumevanja za delitev dohodka za osebne dohodke pod čim ugodnejšimi pogoji in v tem smislu spodbujal tudi mezdno miselnost. Pri tem seveda ne gre prezreti, da je sistem, tak kot je bil, vendar pomenil premagovanje lastniškega odnosa do družbenega dohodka in imel vsaj v začetku tudi vrsto drugih pozitivnih socialno-političnih posledic.

Po oceni negativnih pojavov omenjenega sistema je prišlo pri nas do sprememb v zakonski ureditvi, bistveno pa se je spremenila vsebina samoupravnih sporazumov, panog in dejavnosti.

Težko bi bilo spraviti vse sedanje sporazume na enoten imenovalec, vendar sodim, da je njihove skupne značilnosti mogoče označiti.

V sedanjih samoupravnih sporazumih so navedena in indeksno ovrednotena tipična delovna mesta, ki naj med drugim pomenijo zanikanje kalkulativnega osebnega dohodka, opredeljnega po izobrazbi.

V praksi pa so tipična delovna mesta razlog za nadaljnje razvrščanje delavcev po izobrazbi ali hiearhiji delovnih mest brez kriterijev za uspešnost dela. Ta ugotovitev še posebej velja za samoupravne sporazume družbenih dejavnosti, v katerih se določbe o tipičnih delovnih mestih tudi neposredno prenašajo v splošne akte temeljnih organizacij združenega dela.

Sestavni del samoupravnih sporazumov so elementi za izračun normalnega poslovnega uspeha podpisnikov samoupravnega sporazuma panoge ali dejavnosti. Podrobnejša analiza vsakega od samoupravnih sporazumov bi lahko dala odgovor na vprašanje, koliko posamezen sporazum zaradi ohlapnih elementov za izračunavanje normalnega poslovnega uspeha še nadalje ne spodbuja k delitveni miselnosti na tem »makro nivoju«, ko se pogovarjamo o osnovah za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Sindikalna lista je bila v svojem začetku, ko so v delitvelnih odnosih vladali zakoni dobička izredno pomembna, terja pa v sedanjih pogojih resno prevrednotenje. Vse, kar je v njej zapisano, se jemlje kot dano oziroma kot podarjena pravica in o kvantumih v listi se vedno znova razgrevajo razprave, do vključno teženj širjenja pravic iz sindikalne liste. Del določb iz sindikalne liste gotovo sodi v domeno tudi zakonskega urejanja, del določb pa neposredno v samoupravne sporazume združenega dela. Pri tem poudarjam, da je najpomembneje, da urejanje zadev, ki jih danes ureja sindikalna lista, ne ostane na področju, kjer bi ga družbeno več ne obvladovali. Torej, gre za to, da tega področja ne prepustimo stihiji.

Če iz povedanega naredim zaključek, menim, da je obstoječi sistem samoupravnega sporazumevanja o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov najmanj polenil družbene dejavnike v organizacijah združenega dela pri dograjevanju notranjih sistemov delitve dohodka in osebnih dohodkov.

S svojimi ekonomskimi kriteriji, ki so seveda temeljnega pomena za sleherni sedanji samoupravni sporazum panoge ali dejavnosti, je sedanji sistem prišel v navzkrižje z ustavo in osnutkom zakona o združenem delu. Navzkrižje je v tem, da se v nobenem izmed samoupravnih sporazumov niti ne poskuša potegniti meje med dohodkom, ki je rezultat tekočega dela, in dohodkom, ki je rezultat minulega dela oziroma ki je rezultat gospodarjenja. Rezultati gospodarjenja z minulim delom ostajajo delavcem prikriti in zato niso dejavnik večje socialne in ekonomske varnosti delavcev. Še več. Funkcija gospodarjenja z družbeno lastnino in spodbuda za gospodarjenje z minulim delom nista naslovljeni na delavce. Ostajata jim prikriti. Brez uveljavljanja minulega dela, ali drugače povedano, spodbude za smotrno gospodarjenje z minulim delom se bomo vedno vrteli v krogu in bolj delili, kot pa gospodarili. S tem pa bomo v bistvu ohranjali mezdne odnose, ki se izražajo tudi v »mikro delitvi«.

Predlagam, na podlagi informacij, ki smo jih slišali danes, zlasti pa tistega, o čemer bomo razpravljali v poznejši točki družbenega reda in kar je registriralo tudi Ustavno sodišče SR Slovenije, da se v Družbenopolitičnem zboru dogovorimo o naslednjem:

Pripraviti bi bilo treba tehtno politično ekonomsko analizo obstoječega sistema samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja na tem področju.

Na podlagi analize stanja bi pripravili predlog izhodišč za sistem in odnose, ki bodo skladni z ustavo in zakonom o združenem delu.

Ob tem bi tudi opredelili naloge, ki naj bi veljale v prihodnjem obdobju, in seveda tudi čas, ko bomo sedanji sistem še lahko krpali. Vendar pa se je treba dogovoriti, kdaj bomo dejansko spremenili obstoječe odnose in jih uskladili s tistim, kar je zapisano v ustavi in zlasti v sedanjem osnutku zakona o združenem delu.

Gre le za sugestijo s tem, da bi se podpredsednik tega zbora dogovoril s Predsedstvom Skupščine SR Slovenije o tem, kdo naj bi bil nosilec vseh teh

nalog in v katerem času naj bi bile uresničene. Sodim pa, da je to vprašanje toliko pomembno, da bi se ta zbor moral izreči o tem konceptu, preden bi bil dokončno sprejet. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Besedo ima tovarišica Danica Jurkovič!

Danica Jurkovič: Glede na trenutni čas in značaj razprave v tem zboru bi spregovorila o nekaterih vprašanjih, ne da bi kakorkoli dopolnjevala razpravo, ki pomeni dejansko usmeritev za naprej, o čemer je že govoril tovariš Kukovec.

Menim, da pomeni zakon o združenem delu veliko obveznost, ki je bila doslej bolj ali manj izražena kot priporočilo družbenopolitičnih organizacij, ki je imelo pa malo odmeva v praksi. Gre za neposredno, a trdno in neločljivo povezovanje ustvarjanja dohodka z razporejanjem dohodka in z delitvijo sredstev za osebne dohodke. Na to trdno vez kar naprej pozabljamo skoraj pri vsakem ukrepu oziroma pri analizi tekočih ekonomskih gibanj. Zakon obvezuje ne le, da se bodo delavci v tozdih pogovarjali, koliko je katera skupina prispevala k ustvarjanju skupnega prihodka, ampak tudi kako skupina tozdov v organizaciji združenega dela dobiva v celotnem procesu družbene reprodukcije potrjen rezultat svojega živega in minulega dela. To pomeni, da zakon obvezuje na izjemno dejavnost v sistemu cen, kar je v bistvu medsebojno priznavanje rezultatov dela.

V oceni javne razprave je zapisano vprašanje, ali so organizacije že začele uveljavljati izhodišča osnutka zakona o združenem delu in kdaj in ali čakajo ali ne čakajo na njegovo izvajanje. Menim, da niso le organizacije združenega dela tiste, ki morajo uveljavljati ta izhodišča, ampak vsi organi in organizacije v družbi, in sicer vse tiste, ki imajo kakršenkoli vpliv ali kakorkoli odločajo in so vključene v proces družbene reprodukcije.

Povedala bom konkreten primer: Ko je sprejeta kakšna uredba ali je sprejet kakšen zvezni ali republiški zakon ali pa predpis občine, dolgo časa čakamo, da bi se to — ponavljam brez udeležbe nosilca — začelo uveljavljati.

Čakamo, da bodo sprejeti podzakonski akti in vsi mogoči spremljajoči predpisi. Tisti pa, ki izrecno nočejo uveljavljati novih ukrepov, pravijo, da jim obstoječi predpisi to prepovedujejo in da bi šli pred sodišče in inšpekcije, če ne bi izvajali obstoječih predpisov.

Tudi to je prisotno pri uveljavljanju izhodišč osnutka zakona o združenem delu, kot tudi cele vrste drugih sistemskih zakonov, ki so v pripravi ali pred sprejemom.

Kot primer navajam uredbo Zveznega izvršnega sveta v zvezi s skupnimi vlaganji s tujimi poslovnimi partnerji. V Sloveniji so se v okviru le enega izmed sindikatov in pa Gospodarske zbornice Slovenije pripravljali na izvajanje te uredbe z vidika uveljavljanja samoupravnih odnosov. Stališča, ki so jih sprejeli, so bila ne glede na to, da so bila skromna, vseeno pa pomembna zaradi skupne akcije, dokaj neresno sprejeta, češ da so sprejeta prekmalu in zakaj so se vmešali nepravi naslovniki.

Ali bomo tudi pri zakonu o združenem delu spraševali, kdo je pravi naslovnik za njegovo izvajanje, ali bomo to terjali le od organizacij združenega dela, ali bomo pa terjali tudi od vseh organov, da se tako obnašajo in da sprejeto

majo uredbe ali druge akte v duhu zakonov, in to pravočasno, ne prekmalu, ne prepozno?

Navajam tudi drug primer: Osnutek zakona o združenem delu je načeloma opredelil položaj delavcev v združenem delu, njihovo samoupravno odgovornost, predvsem pa njihovo medsebojno odvisnost in povezanost v delovnem procesu v manjših skupinah ali v družbeni reprodukciji. Vendar v osnutku zakona ni glede tega dokončno izoblikovanih členov. Tega tudi ni v dokumentih tega zbora kot tudi drugih organov.

Globlje smo proučevali vprašanja v zvezi s položajem skupnih služb v organizacijah združenega dela in v določenih dejavnostih posebnega družbenega pomena in tudi strokovnjakov, raziskovalcev in ustvarjalcev.

Seznanjeni smo s političnim bojem poslovodnih delavcev za oblast v proizvodnji v organizacijah združenega dela in z njihovo negativno opredelitvijo in položajem pri izkoriščanju oblasti. To želimo omejevati. Ker teh členov nismo precizirali in se o njih sploh ni veliko razpravljalo, lahko ugotovimo, da imajo te službe še zmeraj določen priviligiran položaj, ki ga moramo omejevati, da ni velike odgovornosti delavcev v teh službah in da so nerazčiščeni odnosi v delovnih organizacijah med temi službami. Ne bom podrobneje navajala primerov, ker gre le za konkretizacijo zakona. Osnutek zakona vsebuje temeljno smer, ki jo vsi podpiramo. V nekatere člene pa še zmeraj zaradi nezadostnega poglabljanja v odnose v samem procesu proizvodnje, predvsem v proizvodnji, ki so analogni tudi na vseh drugih področjih, nismo vključili ustreznih rešitev. Gre za člene, ki se nanašajo na administrativne oziroma skupne službe. Z vidika proizvodnje sploh ne omenjamo nekaterih služb, ki so pa bistvene za odnose med ljudmi in za doseganje rezultatov dela.

Gre namreč za zahteve po izpopolnitvi nekaterih členov oziroma za konkretne amandmaje, predvsem iz Slovenije, kot tudi iz drugih republik, da o inovacijah, racionalizatorstvu, o ustvarjalnosti dela napišemo čim boljše člene, in sicer o tem, ali so strokovnjaki delavci, ki opravljajo rutinska dela, ali pa so strokovnjaki delavci, ki opravljajo dela na podlagi strokovnosti, iniciative in ustvarjalnosti. Teh vprašanj nismo povsem rešili. Tudi z amandmaji ponujamo le polovične rešitve.

Bojim se, da ne bomo tudi, ko bomo uveljavljali zakon o združenem delu glede njegove temeljne usmeritve, strokovnjakom dajali enakega mesta v zvezi z njihovo samoupravno odgovornostjo v skupnem procesu dela. Tudi v glavah strokovnjakov se pojavlja čudna miselnost. Dvakrat v istem dnevu me je zbodel v oči članek v Delu, ki ga sicer nihče ni citiral. Gre pa po mojem mnenju za izredno politično vprašanje. Strokovnjaki terjajo, naj jim organizirajo delo tako, da bodo lahko ustvarjali. Kdo naj jim delo organizira tako? To je nesprejemljiv pristop, saj se morajo strokovnjaki sami organizirati. Dejstvo je, da o vseh dejavnostih skupnega pomena, o vsej politiki in izvajanju politike odločajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela, strokovnjaki pa jim strokovno pomagajo v vseh možnih službah. V okviru javne razprave in tudi v referatu tovariša Barboriča na konferenci Zveze sindikatov Slovenije je bilo govora o strokovnjakih, o raziskovalcih in o tistih, ki naj bi izvajali naš sistem od ustave pa do zakona o združenem delu, in sistemskih zakonov, ki mu bodo sledili.

V javni razpravi je bilo med drugim ugotovljeno, da žal strokovnjaki, predvsem tehnični in vsi tisti, ki jih v organizacijah združenega dela ni, pa bi jih morali imeti, to je še ekonomisti, pravniki, sociologi, psihologi in socialni de-

lavci, niso usmeritev iz zakona o združenem delu sprejeli za svoje, da bi v skladu s temi usmeritvami, ki bodo opredeljene v zakonu, ki bo vse obvezoval, delali in uveljavljali svoj strokovni sloves. Ta kritika je bila izrečena v javni razpravi kot pomanjkljivost osnutka zakona. Zaradi tega se verjetno v nekaterih členih tudi pozna, da ni opredelitev o strokovni ali raziskovalni zagnanosti. Menim, da z določenimi členi, ki so še v osnutku zakona tako formulirani in k njim ni bilo posebnih pripomb, lahko povzročimo še naprej nezanimanje tistih, ki morajo strokovno pomagati delavcem v združenem delu, da bodo uveljavili usmeritve tega zakona. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Tovarišice in tovariši! Bil sem v dvomu, ali naj se oglasim ali ne, ker ne mislim razpravljati o samem zakonu. Ob bogastvu idej in problemov, ki jih odpira osnutek tega zakona in ki jih je dala sama javna razprava, je morda res nepomembno razpravljati o stališčih, ki jih naj sprejme ta zbor. Ko sem malo razmišljal in poslušal razpravljalce, se mi vendar zdi, da bi bilo prav, da proučimo ta stališča. Po eni strani smo jih lahko le na hitro prebrali, po drugi strani pa se bojim, da so se tudi tovariši, ki so sestavljali ta stališča, dokaj na hitro opredelili. Nekoliko težko bi izzvenela ugotovitev, da pomeni vsebina osnutka zakona uresničevanje in konkretizacijo ustavnih načel, ker bi to pomenilo, da ni mogoče glede vsebine ničesar več spremeniti.

Prav tako se mi zdi, da ni točno, če v 1. točki ugotavljamo, da bodo šele s tem, ko bomo sprejeli ta zakon, začele ustavne določbe revolucionarno učinkovati. Če kaj pomeni revolucionaren prispevek, je to ta zakon, medtem ko je ustava že sama po sebi tudi revolucionaren prispevek in je bila ob svojem času revolucionaren prispevek. Zato predlagam, da bi se v 1. točki na splošno opredelili do tega zakona in ne bi govorili niti o osnutku niti o začetku dela, ampak o zakonu kot takem, kaj pomeni, in bi šele v 2. točki prevzeli tako imenovani terminus tehnikus in govorili o osnutku zakona, ker je ta osnutek v obravnavi. Prav tako se mi seveda zdi, da ni povsem točno, če v 2. točki ugotavljamo le to, da so vse pripombe v skladu z idejnopolitičnimi izhodišči in načeli osnutka tega zakona. Kaj pa, če ta načela niso povsem prava in točna? Kajti nad vsem tem stoji še vedno ustava in je najbrž treba ugotoviti skladnost teh izhodišč s samo ustavo. Predlagam tudi, da se 3. in 4. točka povežeta, ker se mi zdi, da bi bilo to nekoliko spodbudnejše.

Če bi sprejeli v 1. točki tako splošno opredelitev, pripombo glede skladnosti 2. točke, bi se stališča glasila nekako takole:

1. točka: Zakon o združenem delu pomeni uresničevanje in konkretizacijo ustavnih načel in bo omogočil pospešen nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov. Pomen zakona o združenem delu je v urejanju družbenoekonomskih odnosov v smislu ustavnih določb in v tem smislu pomeni revolucionaren prispevek nadaljnjemu dograjevanju dohodkovnih odnosov v združenem delu na podlagi družbene lastnine, svobodnega združevanja delavčevega dela in na podlagi zavesti o socialistični solidarnosti in soodvisnosti vseh delov združenega dela, svobodne menjave dela in pravice do rezultatov živega in minulega dela ob zaostreni odgovornosti za gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

2. točka: Družbenopolitični zbor ocenjuje, da pripombe in predlogi, ki jih je kot rezultat javne razprave o osnutku zakona predložil Republiški svet za

vprašanja družbene ureditve, in pripombe in predlogi delovnih teles zbora izražajo realna hotenja delovnih ljudi in občanov SR Slovenije in so v osnovi v skladu s temeljnimi idejnopolitičnimi izhodišči in načeli zakona, kot jih opredeljuje ustava. Zato zbor predlaga, da jih predlagatelj zakona skrbno proči in upošteva pri oblikovanju končnega besedila.

3. točka: Javna razprava o osnutku zakona je že spodbudila akcijo za urejanje družbenoekonomskih odnosov v združenem delu na ustavni podlagi in tako prispevala k izpopolnjevanju sistema odnosov, pravic, obveznosti in odgovornosti med delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, kot tudi v okviru družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Nujno pa je, da bo s pravočasnim sprejemom zakona omogočeno še hitrejše urejevanje odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, posebno pa v tistih, kjer so še vedno nekatera nerazčiščena vprašanja, ki nastajajo zaradi možnosti različnih tolmačenj določb obstoječe zakonodaje na tem področju. Zato je izredno pomembno, da bo zakon o združenem delu sprejet v dogovorjenem roku.

Držal sem se predloženega besedila. Najbrž bi, če bi se vsedli in se začeli pogovarjati, morda prišli tudi do drugačnih zaključkov. Predlagam nekatere spremembe, ker se mi zdi, da stališč v obliki, kot so sedaj predložena, zbor ne bi smel potrditi. Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Hvala! Prosim, besedo ima tovariš Vlado Klemenčič!

Vlado Klemenčič: V zvezi s predlogom, ki ga je dal tovariš Globačnik o pripravi analize obstoječega sistema samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o razporejanju dohodka in delitvi osebnih dohodkov, bi se dogovorili, ali bi bilo treba to sprejeti kot načrt, zavedajoč se, da ga je treba le še precizirati kot nalogo, ali pa se moramo že sedaj dogovoriti o konkretizaciji te naloge. Naloga, kot je sedaj zastavljena, je zastavljena izredno široko.

Ne vem, če je imel to predlagatelj v mislih. Tako, kot je zapisana, posega na vsa področja razporejanja dohodka in delitve osebnih dohodkov, ki se urejajo s sporazumi in dogovori, oziroma na sistem sporazumov in dogovorov na tem področju. To pa so sporazumi o osebnih dohodkih, o skupnih merilih in osnovah razporejanja dohodka, kot jih predvideva osnutek zakona o združenem delu, o problematiki svobodne menjave dela, sporazumi, ki se nanašajo na vprašanja skupnega prihodka med temeljnimi organizacijami združenega dela, na problematiko pokojninskega sistema, ki je tudi povezana z uporabo dohodka, itd. Gre za veliko število vprašanj, tako da bi bilo treba proučiti, ali bi to postavili za nalogo. Pri tem je velika nevarnost, da se bo to izredno zavleklo. Ali pa se misli na to, da se to omeji na sporazume o razporejanju dohodka in na sporazume o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov.

Skratka, danes bi se morali bodisi precizneje dogovoriti o tej nalogi in kaj pomeni bodisi bi jo postavili okvirno, kot to predlaga predlagatelj in kasneje konkretneje opredelili, kdo bo to opravil.

Zoran Polič (iz klopi): Imam predlog. Ali bi bilo prav, če bi ta zbor naložil Odboru, da skupno z Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije ugo-

tovi okvirne naloge in na prihodnji seji poroča o vključitvi te naloge v delovni program zbora?

Podpredsednik Jože Božič: Na zadnji seji tega zbora smo izvolili skupino za pripravo programa dela zbora. Predlagam, da bi to pobudo sprejeli in jo posredovali tej skupini, hkrati pa o tem obvestili tudi Predsedstvo Skupščine SR Slovenije. Ta skupina bi proučila to pobudo skupaj s predlagateljem v tem smislu, kot je o tem govoril tovariš Klemenčič, in bi vas na naslednji seji zbora obvestila o postopku s to pobudo.

Jože Globačnik: V celoti sprejemam pripombo, ki jo je dal tovariš Klemenčič, ker se mi zdi, da bi bilo slabo zagrabiti stvari na široki fronti, potem pa počasi napredovati. Zato sem predlagal, da bi se Predsedstvo Skupščine SR Slovenije skupaj z drugimi subjekti, ki bodo prevzemali kakršnekoli zadolžitve v zvezi s to nalogo, dogovorilo, kaj se lahko pripravi takoj — očitno gre pri tem za to ožje področje, preostalo pa je že tako, kolikor vem, tudi v programu dela zbora, kot je na primer svobodna menjava dela in drugo. Gre za posebne točke.

Tak pristop, ki bi z neposrednim dogovorom zagotavljal, da bomo vsaj na nekaterih ključnih točkah čimprej začeli delati in spreminjati odnose, sprejemam.

Podpredsednik Jože Božič: Besedo ima tovariš Beno Zupančič!

Beno Zupančič: Predlagam variantni predlog. Dajmo tole, kar je predlagal tovariš Globačnik, priključiti sklepom k 1. točki dnevnega reda. Pri tem zadolžimo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da s svojimi strokovnimi organi razmisli o tem, kako bi čimprej prišli do takega vpogleda v celotno problematiko. Ne verjamem, da ima predsedstvo Skupščine SR Slovenije posebne pristojnosti, da razpravlja o tem, razen če bi to vključili v program dela zbora. Kakor hitro bi to vključili v program dela zbora, bi moral zopet pri tem sodelovati Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. V razpravah o izvajanju resolucije v zvezi s trenutnim gospodarskim položajem, v katerih sem sodeloval, so bili ti problemi neprenehoma obravnavani. Zato to povezujem s 1. točko dnevnega reda. Menim, da bi se to dalo v ustrezni obliki, kot je to predlagal tovariš Globačnik, tudi priključiti k sklepom in k 1. točki dnevnega reda.

Podpredsednik Jože Božič: Besedo ima tovariš Zoran Polič!

Zoran Polič: Prav je, če ta skupina, za katero nisem vedel, s sodelovanjem tovariša Globačnika, če ni član skupine, ker je dal idejo, skupaj z Izvršnim svetom Skupščine SR Slovenije dejansko opredeli naloge. Sicer bo prišlo do tega, da bomo nekaj zahtevali, Izvršni svet pa bo rekel: »Oprostite niti nismo sposobni niti nimamo kapacitet in ljudi, da bi nalogo opravili«. Če pa to nalogo skupaj opredelimo in jasno postavimo, kaj bi želeli, Izvršni svet pa ugotovi, do kdaj je sposoben to nalogo v programskem letu izvršiti, lahko res v program vključimo nalogo, ki jo bomo tudi izvršili, ne pa le napisali naslov v programu.

Podpredsednik Jože Božič: Besedo ima tovariš Vlado Klemenčič!

Vlado Klemenčič: Povem naj še to! Če to nalogo izvršimo v širšem okviru, kot je bila postavljena na začetku, menim, da se mora v njeno izvršitev prav gotovo vključiti tudi sindikat kot eden izmed nosilcev celotne javne razprave.

Predlagam, da se tudi sindikat povabi k izvršitvi te naloge in da se kasneje opredeli, kdo bo za kaj zadolžen pri tej nalogi.

Predsednik Jože Božič: Imamo več predlogov. Ob zaključku 1. točke dnevnega reda bi se pozneje, ko se bomo vrnili nanjo, opredelili do tega vprašanja, morda s sprejemom samostojnega sklepa, ker to vprašanje ni zajeto v programu dela zbora.

Želi še kdo razpravljati? (Ne,)

Ugotavljam, da sprejemate pobudo, ki jo je dal predlagatelj z dodatnimi pripombami, pri čemer v Skupščini SR Slovenije z zainteresiranimi partnerji opredelimo to nalogo in se dogovorimo za izvršitev te pobude in nalogo vključimo v program dela tega zbora.

Skupina delegatov pa naj pripravi poročilo na podlagi pripomb, ki so bile dane k predlogu stališč k osnutku zakona o združenem delu. Člani skupine so: tovarišici Ivica Žnidaršič in Terezija Štefančič in tovariš Ivan Žagar.

Prekinjam 3. točko dnevnega reda in prehajam na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. K obravnavi te točke je bil povabljen predstavnik Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem tega zbora in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog zakona in poročili ste prejeli.

Zakonodajno-pravna komisija predlaga v svojem poročilu amandmaje k naslovu zakona, 118. členu in 194. členu. Danes ste prejeli na klopi še amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k naslovu predloga zakona, 4., 11., 18., 26., 29., 45., 56., 63., 75., 115., 117., 118., 125., 132., 154., 190., 194., 212., 213., 214., 247., 248., 249., 251., 252. členu in izpuščeni 222. člen.

Prejeli ste tudi dodatno poročilo Zakonodajno-pravne komisije, s katerim ta komisija umika svoje amandmaje k naslovu predloga zakona, k 118. in k 194. členu predloga zakona, ker so zajeti v amandmajih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije. Prejeli ste tudi popravek Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k besedilu 222. člena.

Uvodno obrazložitev k predlogu zakona bo podal tovariš Mihael Butara, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiški sekretar za ljudsko obrambo!

Mihael Butara: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši delegati! Zbori Skupščine SR Slovenije so dne 8. 10. 1975. leta obravnavali predlog za izdajo z osnutkom zakona o ljudski obrambi in ju sprejeli. K zakonskemu osnutku je bilo danih 338 predlogov, stališč, pripomb in mnenj te skupščine in drugih subjektov, od katerih je bila velika večina posredovana predlagatelju prek koordinacijskih odborov za ljudsko obrambo občinskih konferenc Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Vse to dokazuje, da so delovni ljudje in občani v veliki meri aktivno prispevali k boljši in popolnejši ureditvi področja ljudske obrambe. Predlagatelj je veliko večino danih predlogov, stališč, pripomb in mnenj upošteval. Tista, ki jih ni mogel upoštevati, so zbrana v prilogi k obrazložitvi zakonskega predloga in so stališča predlagatelja do le-teh obrazložena.

S predlaganim zakonom o ljudski obrambi ugotavljamo izrazito odločenost delovnih ljudi in občanov slovenskega naroda in italijanske in madžarske narodnosti, da skupaj z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije branimo z vsemi silami in sredstvi pridobitve narodnoosvobodilnega boja, svojo svobodo, neodvisnost, suverenost, ozemeljsko neokrnjenost in samoupravno socialistično ureditev. V vsako normo zakonskega predloga je ograjena zasnova splošnega ljudskega odpora, ki so jo sprejeli vsi delovni ljudje in občani, kar pomeni, da predlagane zakonske norme temelje na tej osnovi, ki jo kot družbeno funkcijo vsakodnevno izvršujejo delovni ljudje in občani kot posamezniki in v oboroženih silah, civilni zaščiti, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, družbenopolitičnih in drugih organizacijah, v društvih in v družbenopolitičnih skupnostih.

Vsa družba se potemtakem v miru nenehno in načrtno pripravlja na obrambo, katere temeljna oblika je oborožen boj, podprt z vsemi oblikami odpora ljudstva, na zaščito prebivalstva in materialnih dobrin in na izvrševanje drugih dejavnosti in nalog, ki prispevajo k zavrnitvi napadalca oziroma zlomu agresije.

Naša obramba mora biti tako organizirana, da bo omogočila v miru potrebne in gospodarne obrambne priprave, ob morebitnem napadu na Jugoslavijo pa kar največjo pobudo in iznajdljivost posameznika, uveljavitev njegovih duhovnih in telesnih sposobnosti ter vojaške in druge strokovne usposobljenosti, s tem pa učinkovito in organizirano obrambo.

Vse strukture ljudske obrambe pa morajo biti pripravljene tudi na delovanje v miru v primeru naravnih in drugih hudih nesreč, kot tudi za primer kakršnihkoli izrednih situacij, v katerih bi bila ogrožena neodvisnost države ali njena politična ureditev ali naš samoupravni socialistični družbeni sistem.

Ta načela so izražena v temeljnih določbah zakonskega predloga in nato razčlenjena in speljana tudi pri ureditvi vseh obrambnih struktur oziroma sestavin ljudske obrambe v preostalem delu zakona.

Zakonski predlog pomeni zato kompletnejšo in dolgoročnejšo normativno ureditev področja ljudske obrambe v skladu z najnovejšimi dognanji in spoznanji in vsebuje zato tudi več temeljnih določb, kot jih je vseboval zakonski osnutek. Te temeljne določbe izražajo koncept obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora in dajejo tudi osnovo za njegov nadaljnji razvoj.

V predlogu zakona o ljudski obrambi je normirana tudi družbena samozaščita kot najširši sistem za preprečevanje vseh oblik delovanja, usmerjenega na izpodkopavanje ustavne ureditve in temeljnih vrednot samoupravnega socializma, varstva in zaščite materialnih dobrin in družbene lastnine.

V skladu z odločitvami političnega vodstva, pa tudi po mnogih predlogih iz baze, v praksi že povezujemo, sedaj pa tudi v samem zakonu opredeljujemo področje ljudske obrambe skupaj z dejavnostjo družbene samozaščite.

Seveda ureja družbeno samozaščito predlog zakona o ljudski obrambi le v obsegu, ki je nujen, da bi se izrazila ta povezanost obeh dejavnosti. Sicer pa bodo to področje v celoti urejali zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah in drugi akti.

Povezanost obeh področij je izražena med drugim tudi v skupnih organih, to so odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, ki se ustanovijo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih skupnostih, pa tudi v samoupravnih interesnih skupnostih in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, v katerih so za to dani pogoji.

V občini je takšen skupni organ svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito, ki ga ustanovi občinska skupščina in je njej tudi odgovoren za izvajanje nalog s področja obeh dejavnosti.

Po zakonskem predlogu je pravica in dolžnost vseh subjektov naše družbe, da nenehno, trajno in tekoče skrbijo za svoje obrambne priprave in načrte razvoja obrambnih priprav in da so odgovorni za njihovo uresničitev.

To pomeni, da so obrambni načrti eden izmed pomembnih kazalcev o tem, kako so organizirani in pripravljeni posamezni družbeni subjekti in družba kot celota za delovanje v vojni ali ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v drugih izrednih razmerah.

Tudi to pomeni novo kakovost in širšo ureditev področja ljudske obrambe. Predlagano rešitev je narekovalo življenje, saj se je izkazalo, da so naravne in druge hude nesreče pogoste in lahko vplivajo tudi na obrambno sposobnost naše družbe.

Zato se moramo odločno zavzemati in skrbeti, da bodo obrambne priprave in načrti vsakodnevna skrb vseh delovnih ljudi in občanov in njihovih temeljnih in drugih organizacij in skupnosti.

V zakonskem predlogu je predvideno, da se delovni ljudje in občani organizirajo tako, da si zagotovijo boljše možnosti za izvrševanje svojih pravic in dolžnosti na področju ljudske obrambe. Pri tem pa jim morajo pristojni organi navedenih organizacij in skupnosti dajati ustrezno strokovno in drugo pomoč.

Zakonski predlog določa, da se v ljudsko obrambo vključujejo ženske enakopravno z moškimi in imajo na tem celotnem področju enake pravice in dolžnosti. Proces njihovega vključevanja v ljudsko obrambo je še vedno prepočasen. Ovira temu so v nekaterih okoljih tudi stara, preživela in socialističnim odnosom tuja pojmovanja o neenakopravnosti žensk na tem področju. Prizadevati si moramo, da se bo ta zakonska norma hitreje in dosledno uveljavljala.

Opredeljena je tudi odgovornost vseh subjektov. Tako je za načrtne in učinkovite obrambne priprave temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti odgovoren njen organ upravljanja, ki za neposredno izvrševanje nalog s tega področja ljudske obrambe ustanovi odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

V krajevni skupnosti je za ljudsko obrambo odgovoren svet krajevne skupnosti, ki za izvajanje obrambnih priprav imenuje odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Pri obrambnih pripravah krajevne skupnosti sodelujejo vse temeljne in druge organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, druge samoupravne organizacije in skupnosti, družbenopolitične in družbene organizacije iz njenega območja.

Naloge s področja ljudske obrambe, ki so skupnega pomena, se določijo s samoupravnim sporazumom ali z drugim dogovorom med svetom krajevne skupnosti in organi upravljanja temeljnih in drugih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti iz njenega območja.

V občini, mestni oziroma regionalni družbenopolitični skupnosti je svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito tisti, ki vodi, usmerja in

usklajuje priprave na ljudsko obrambo, skrbi za uresničevanje načel splošnega ljudskega odpora, predvsem pa, da se vsi organi, organizacije in skupnosti tekoče in v okviru svoje redne dejavnosti v miru pripravljajo na splošni ljudski odpor in ukrepajo, kar je potrebno za življenje in delo v vojnih razmerah.

Med vojno organizira in vodi splošni ljudski odpor v območju občine predsedstvo občinske skupščine.

V splošnem ljudskem odporu je oborožen boj, ki ga vodijo oborožene sile, odločilna oblika upiranja agresiji. Takšen boj vodi lahko uspešno le idejnopolitično zaveden človek. Zato je v zakonskem predlogu določeno, da štabi in poveljstva teritorialne obrambe v povezavi z družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami, društvi in vzgojno-izobraževalnimi organizacijami skrbijo za vzgojo kadrov in za nenehno krepitev idejno-političnega dela v teritorialni obrambi. Za moralnopolitično stanje v enotah teritorialne obrambe so odgovorni komandanti: idejnopolitično delo pa vodijo politični komisarji.

Teritorialna obramba je opredeljena kot del ljudske obrambe v Socialistični republiki Sloveniji in oboroženih sil Socialistične federativne republike Jugoslavije. Sestavljajo jo štabi, enote in zavodi. Ustanavljajo jih republika, občina in mestne oziroma regionalne družbenopolitične skupnosti. Lahko pa jih ustanavljajo tudi krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije združenega dela z odobritvijo sveta občinske skupščine za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito oziroma jih morajo ustanoviti, kadar je to določeno z obrambnim načrtom občine ali širše družbenopolitične skupnosti.

Družbenopolitične skupnosti morajo zagotoviti stalno bojno pripravljenost in neprekinjenost obveščanja o vseh, za obrambo pomembnih dogodkih na celotnem ozemlju Socialistične republike Slovenije. Hiter prenos poročil in odločitev mora biti zagotovljen v vseh, tudi najtežjih pogojih vojne. Zato je potrebno zgraditi poseben in učinkovit sistem opazovanja, javljanja, obveščanja in alarmiranja in prenašanja podatkov po sredstvih za zvezo, pri čemer je treba prenos zaupnih podatkov tudi ustrezno zavarovati. Služba za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje je urejena v posebnem poglavju, obveznosti graditve oziroma usposabljanja že obstoječih zvez pa tudi še v drugih določbah zakonskega predloga. Družbenopolitične skupnosti morajo ustanoviti službo za opazovanje, javljanje, obveščanje in alarmiranje, lahko pa jo ustanovijo tudi temeljne in druge organizacije združenega dela in krajevne skupnosti. Za organiziranje, pripravljanje in delovanje te službe so odgovorni sveti za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozaščito oziroma odbori za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Za delovanje te službe se ustanovijo centri za obveščanje in alarmiranje v republiki in občini, lahko pa tudi v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Ta celotna služba pa se aktivira z ukrepi za pripravljenost, ki jih odredi pristojni organ.

V posebnem poglavju je v zakonskem predlogu opredeljena tudi civilna zaščita. Civilna zaščita je del ljudske obrambe in družbene samozaščite in najširša oblika priprave in udeležbe delovnih ljudi in občanov za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih hudih nesrečah in v drugih izrednih razmerah. Za zaščito in reševanje prebivalstva in materialnih dobrin v prej navedenih situacijah so odgovorne družbenopolitične skupnosti, krajevne skupnosti, temeljne in druge organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije in skupnosti.

V okviru civilne zaščite je izredno pomembna samozaščita, ki obsega ukrepe in postopke za neposredno osebno zaščito, za prvo pomoč in za vzajemno kolektivno zaščito ter za reševanje ljudi in imetja v družini, stavbi, krajevni skupnosti, temeljni in drugi organizaciji združenega dela, v drugi samoupravni organizaciji in v državnem organu. Zato morajo delovni ljudje in občani sami neposredno izvajati potrebne zaščitne in reševalne ukrepe ob vojnih akcijah, ob naravnih in drugih nesrečah in v drugih izrednih razmerah. Pri tem se lahko sami organizirajo v skupine. Po aktiviranju štabov in enot civilne zaščite pa nadaljujejo z izvajanjem zaščitnih in reševalnih ukrepov in akcij po navodilih štaba za civilno zaščito oziroma poveljnika enote civilne zaščite.

V zakonskem predlogu so razčlenjeni tudi ukrepi civilne zaščite. Civilna zaščita je v krajevni skupnosti organizirana kot enoten sistem in lahko štab za civilno zaščito krajevne skupnosti zahteva aktiviranje katerekoli enote civilne zaščite v območju krajevne skupnosti, vključno tudi enot, ki delujejo v organizacijah združenega dela. Takšna naravnanost civilne zaščite je tudi v skladu z razvojem koncepta o splošnem ljudskem odporu, ki ga zakonski predlog ne ureja le kot vsebino in obliko vseljudske obrambe proti morebitnemu agresorju, ampak tudi kot je dejavnost, s katero v miru varujemo pridobitve naše revolucije. Na ta način smo ob vsakem času pripravljeni, da zavrnemo in zlomimo kakršenkoli napad, ki bi bil usmerjen zoper te pridobitve in vrednote, bodisi na naših mejah ali v notranjosti države.

Tovarišice in tovariši delegati! Ob obravnavanju zakonskega predloga na sejah odborov Skupščine SR Slovenije so bile dane nekatere vsebinske in redakcijske pripombe k zakonskemu predlogu. Sprejete pripombe je Izvršni svet Skupščine SR Slovenije kot predlagatelj oblikoval v amandmaje, ki ste jih prejeli neposredno pred sejo tega zbora. Seznanil vas bom le z nekaterimi najpomembnejšimi amandmaji, ki jih daje predlagatelj v zvezi s sklepom svoje 86. seje.

V amandmaju k 56. členu je predlagana dopolnitev sicer pomotoma izpuščene določbe, da je član predsedstva občinske skupščine, ki med vojno vodi splošni ljudski odpor, po položaju tudi predsednik občinskega odbora Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne.

V amandmaju k 194. členu je dopuščena možnost, da lahko izvršni svet občinske skupščine oziroma Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odredi, da lahko organizacije in skupnosti, ki obvezno sodelujejo pri odpravljanju posledic vojne akcije, naravne ali druge hude nesreče in drugih izrednih razmer, v ceno svojih storitev vračunajo v skladu z osnovami, določenimi v sistemu oblikovanja cen, le del dohodka, namenjenega za izdatke za osebno porabo in zadovoljevanje skupnih potreb delavcev in dejanske materialne stroške. S tem amandmajem se torej uvaja izjemno pooblastilo izvršnim svetom občinskih skupščin oziroma Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, da lahko v navedenih izjemnih razmerah v splošnem interesu na poseben način uredijo vprašanje oblikovanja cen storitev temeljnih in drugih organizacij oziroma skupnosti.

Novi 247. člen določa, da stori kaznivo dejanje odgovorna oseba v temeljni ali drugi organizaciji združenega dela, samoupravni interesni skupnosti, drugi samoupravni organizaciji ali skupnosti in družbeni organizaciji, ki ne ravna po odredbi pristojnega organa o obveznem sodelovanju pri zaščiti, reševanju in odpravljanju hudih posledic vojne akcije, naravne ali druge hude nesreče ali drugih hudih razmer z reševalnimi enotami, z delavci, strokovnjaki,

z opremo in drugimi sredstvi, s katerimi razpolaga organizacija oziroma skupnost. Glede na težo in družbeno nevarnost opustitve dolžnosti odgovorne osebe v primeru mobilizacije po 190. členu zakonskega predloga se tako ravnanje odgovorne osebe sankcionira kot odgovornost za kaznivo dejanje in ne le za prekršek.

Končno bi v zvezi z besedilom 222. člena, ki je bil v predlogu zakona pomotoma izpuščeno, pripomnil le to, da se v drugem odstavku namesto »namestnika« besedilo pravilno glasi »namestnike«. Tožilec pri častnem sodišču za rezervne vojaške starešine ima lahko namreč več namestnikov.

Tovarišice in tovariši delegati!

V uvodu svoje razprave sem zajel predvsem normativno ureditev, ki je dana v zakonskem predlogu, in to predvsem tisti del, ki vam bo omogočil, da bi lažje ugotovili neposredne in dolgoročne naloge, ki nas čakajo pri delu v prihodnje. Prizadevati si moramo, da bomo v prihodnje ne le dosegli, da bodo vsi subjekti seznanjeni s svojimi nalogami, ampak tudi da jih bodo dosledno izvajali.

Poleg izvajanja podzakonskih predpisov, ki so v pripravi, bo treba, da se subjekti tako organizirajo, kot tudi da drugi subjekti storijo vse, da bodo usposobljeni sami izvrševati postavljene naloge ter da bodo za to usposobili naše delovne ljudi in občane. Prilagajati in nenehno bo treba usklajevati obrambne načrte in izvajati naloge, ki izhajajo iz načrtov razvoja, kar pomeni osnovo za uspešno delo na področju ljudske obrambe v prihodnje.

Razumljivo je, da bo treba tudi dopolniti statute in druge samoupravne splošne akte in jih uskladiti s tem zakonom in takoj pristopiti k izvajanju nalog, ki so še sedaj pred nami.

Iz navedenih razlogov predlagam temu zboru, da sprejme predlog zakona o ljudski obrambi v predlaganem besedilu.

Podpredsednik Jože Božič: Ali želita poročevalec Odbora ali predstavnik Zakonodajno-pravne komisije dopolniti pismeni poročili? Besedo ima tovariš Janko Česnik!

Janko Česnik: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Zakon je bil dejansko dalj časa v skrbni pripravi ob neštetih predlogih, pobudah in mnenjih delovnih ljudi, ki so sodelovali v razpravi o osnutku zakona in kasneje pri pripravi predloga zakona. Kljub temu se seveda ni bilo mogoče izogniti temu, da nekatere spremembe ne bi bile predložene v zadnjem trenutku, glede na izkušnje, ki smo jih doživeli v zadnjem času. Gre predvsem za dopolnitev glede mobilizacije ljudi in delovnih sredstev in nekatere druge dopolnitve in seveda za razne napake, ki se zgodijo pri prepisovanju tako dolgega besedila predloga zakona.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je predložil amandmaje, ki jih je že navedel podpredsednik tega zbora, tovariš republiški sekretar za ljudsko obrambo pa je tudi našel nekatere pomembne amandmaje, ki tudi vsebinsko spreminjajo predloženi predlog zakona. Zakonodajno-pravna komisija je na današnji seji, ki zaradi pomanjkanja časa ni bila s polnoštevilno udeležbo, predlagala amandmaje Izvršnega sveta in ugotovila, da gre v večini primerov za amandmaje, ki jih je v prejšni razpravi Komisija bodisi predlagala bodisi že sprejela. Predlagatelj je kasneje nekatere amandmaje Komisije izboljšal oziroma dodatno spremenil tako, da se Komisija z njimi v celoti strinja.

Gre tudi za amandmaje, ki so bili predloženi po ponovni razpravi v Izvršnem svetu in Republiškem sekretariatu za ljudsko obrambo in glede katerih je tudi dana družbena potreba, da se odnosi na tem področju tako uredijo, da je treba dejansko spremeniti predlog zakona.

Zakonodajno-pravna komisija je pregledala vse amandmaje, in kot je razvidno iz njenega poročila, Komisija soglaša z vsemi amandmaji, vključno tudi z besedilom 222. člena, ki je bil dodatno predložen, v prvotnem besedilu pa je bil uvrščen le med redakcijske popravke.

Ugotavljam, da je besedilo predloga zakona usklađeno med predlagateljem in Zakonodajno-pravno komisijo in predlagam, da ga delegati v tem zboru sprejmejo.

Podpredsednik Jože Božič: Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima tovarišica Lojzka Čotar!

Lojzka Čotar: Tovariš podpredsednik, tovarišice in tovariši delegati! Posebej naj poudarim, da slovenski zakon o ljudski obrambi prinaša nekatere novosti, ki jih lahko le pozdravimo.

Konkretno mislim na drugi odstavek 9. člena predloga zakona, ki govori o enakih pravicah in dolžnostih vseh državljanov pri ljudski obrambi, ne glede na spol.

Ženske so tako v narodnoosvobodilnem boju kot tudi v povojni graditvi s svojim delom dokazale, da ni razlogov za posebno obravnavo glede udeležbe v ljudski obrambi.

Iz tega izhaja, da je treba ženske še bolj in v večji meri vključevati v vse oblike ljudske obrambe in družbene samozaščite, saj so primeri, ko ponekod še sploh niso vključene.

Sicer že teče proces vključevanja mladink v enote civilne zaščite in teritorialne obrambe, vendar še ne dovolj učinkovito.

Menim torej, da moramo tudi v tem smislu zastaviti vse napore za čimprejšnje uresničevanje predloženega zakona.

Podpredsednik Jože Božič: Ali želi še kdo razpravljati? (Ne.) Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Glasovali bomo o amandmajih Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k naslovu predloga zakona, k 4., 11., 18., 26., 29., 45., 56., 63., 75., 115., 117., 118., 125., 132., 154., 190., 194., 212., 213., 214., novemu 247., 248., 249., 251., 252. členu in o izpuščenem 222. členu s popravkom. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel amandmaje Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji, skupaj s sprejetimi amandmaji. Kdor je za predlog tega zakona, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji, skupaj z amandmaji.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah.

Predlog zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Predlog zakona sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog zakona in poročili ste prejeli. Prejeli ste tudi popravek poročila Zakonodajno-pravne komisije k predlogu zakona. Zakonodajno-pravna komisija predlaga v svojem poročilu amandmaje k 2., 6., 9, in 178. členu.

Uvodno obrazložitev k predlogu zakona bo dal tovariš Marjan Orožen, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiški sekretar za notranje zadeve. Prosim, besedo ima tovariš Marjan Orožen!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi sklepa zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije vam je bil predložen v razpravo in sklepanje končni predlog zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah. Pri pripravi predloga sta Republiški sekretariat za notranje zadeve in Izvršni svet Skupščine SR Slovenije upoštevala vse tiste pobude iz razprave, ki prispevajo k še večji čistosti in jasnosti smotrov, za katere si zakon prizadeva. Nekateri predlogi zaradi svojega značaja ne sodijo v besedilo zakona, zato bodo vključeni v podzakonske oziroma izvršilne predpise, dano pa jim bo tudi ustrezno mesto v razlagi zakona in še posebej v političnih pripravah in dogovorih za njegovo uresničitev.

Razprava o osnutku zakona je bila, kljub relativno kratkemu času, zavzeta, zlasti tam, kjer je potekala organizirano, v Socialistični zvezi delovnega ljudstva in v družbenopolitičnih organizacijah v njenem okviru. V razpravi je bila precej podprta tako ocena, da nam je takšen zakon potreben, kot tudi nove sistemske rešitve, ki jih zakon prinaša v procesu podružbljanja, skrbi in odgovornosti za varnost delovnih ljudi, občanov ter družbe kot celote pred vsemi oblikami izpodkopavanja ali ogrožanja na področju notranjih zadev, pa tudi glede organizacij združenega dela za zavarovanje kot organizacij posebnega družbenega pomena. Pri tem je bilo zlasti poudarjeno, da je stabilna notranja varnost pomemben element in sestavni del naše obrambne sposobnosti pred morebitnim zunanjim agresorjem. Skupna razprava o tem zakonu in zakonu o ljudski obrambi je pripomogla k celovitejšemu spoznavanju o medsebojni tesni povezanosti teh dveh, po nalogah in organiziranosti sicer specifičnih področij našega družbenopolitičnega sistema.

Posebej je treba na tem mestu poudariti, da v razpravi ni bilo dilem oziroma dvomov glede realnosti in racionalnosti tistih zakonskih rešitev, ki dejansko pomenijo, da se določena področja varnosti, ki so bila doslej bolj ali manj le domena državnih organov ali pa prepuščena lastni pobudi posameznikov, prenašajo na vse delovne ljudi in njihove samoupravne organizacije in organe.

Ponekod so bila izražena nekatera vprašanja glede izraza narodna zaščita, vendar bolj z željo, da se tudi s tem izrazom poudari specifična samozaščitna varnostna funkcija.

Te ugotovitve brez dvoma kažejo na pripravljenost delovnih ljudi in občanov, sprejemajo in izvršujejo obveznosti, ki jim jih nalaga novi zakon. To je pokazal tudi nedavni praktični poizkus v Kranju in Velenju, ko so določene naloge milice prevzeli in dobro in s ponosom opravili delavci iz posameznih delovnih kolektivov sami. Kljub temu pa menimo, da bo v nadalj-

nji politični akciji za pravilno razumevanje in uresničitev tega zakona pa tudi v pripravi izvršilnih in drugih podzakonskih predpisov potrebno posvetiti posebno pozornost naslednjim vprašanjem:

1. Koncept družbene samozaščite kot vprašanje odgovornosti vseh delovnih ljudi in občanov v vseh oblikah in na vseh ravneh njihovega samoupravnega združevanja in odločanja se bo uspešno in pravilno uresničeval, kolikor bodo stale na čelu teh prizadevanj družbenopolitične organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, in občinah, posebej Zveza komunistov.

Družbena samozaščita je izraz poglabljanja zgodovinskih interesov delavskega razreda in delovnih ljudi in ne sme biti v nobenem primeru izrabljena v nasprotju s temi interesi. Smiselno je to vprašanje zajeto v 1. in 22. členu predloga zakona, v katerih je navedeno, da »delovni ljudje in občani uresničujejo družbeno samozaščito ... v družbenopolitičnih organizacijah. Družbenopolitične organizacije ... uresničujejo družbeno samozaščito v okviru svoje dejavnosti ...« Dejavnost družbenopolitičnih organizacij pa je predvsem razvijanje zavesti in skrb za pravilen razvoj, vsebino in funkcioniranje celotnega našega socialističnega samoupravnega sistema, torej tudi družbene samozaščite kot njegovega sestavnega dela. Na področju družbene samozaščite se bo ta vloga uresničevala v veliki meri prek svetov, odborov in komisij za ljudsko obrambo, družbeno samozaščito in varnost, katerih člani bodo na vseh ravneh tudi najodgovornejši predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

2. V okviru sistema družbene samozaščite pomeni narodna zaščita tisto specifično organizirano obliko združevanja vseh delovnih ljudi, razen izjem, ki jih določa zakon, prek katere temeljne organizacije in krajevne skupnosti neposredno izvajajo določene naloge zavarovanja pogojev dela, samoupravnega reda, družbene lastnine in premoženja pred posameznimi ali skupinskimi nosilci ekscesov. Smisel te rešitve je, da se eksces oziroma dejanje prepreči znotraj skupnosti same z akcijo ljudi samih, še preden pride do posledic, ki bi zahtevale poseg državnih varnostnih organov ali v skrajnem primeru celo oboroženih sil. To pomeni v bistvu uveljavljanje najširše družbene preventive, ki mora nujno pripeljati k zmanjševanju konfliktnih situacij med posamezniki in družbo po eni strani in po drugi strani prispevati k večji varnosti družbene lastnine, objektov in naprav posebnega pomena pred kakršnimikoli nakanami, ki bi lahko povzročile škodo, zastoje v proizvodnji in tako dalje. Narodna zaščita torej ni in ne more biti podaljšana roka organov za notranje zadeve. Je inštrument temeljne organizacije združenega dela oziroma krajevne skupnosti. V bistvu je to delavska zaščita, delavska milica, ki deluje po programih in načrtih, ki ji jih na podlagi zakona določi svet oziroma njegov odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Za njeno uspešno in pravilno delovanje bodo odločilnega pomena dosledna, pravilna in do konca objektivna uporaba členov zakona, ki določajo pogoje oziroma izjeme glede vključevanja občanov v enote narodne zaščite, upoštevanje posebnih kriterijev kadrovanja ljudi, ki bodo odgovarjali za dejavnost enot narodne zaščite, vsestransko pretehtani in temeljito pripravljeni varnostni načrti oziroma načrti varnostnih ukrepov za različne možne situacije kot podlaga za delovanje enot narodne zaščite, pravilno razumevanje in razločevanje nalog narodne zaščite od nalog teritorialne obrambe kot dela oboroženih sil, zlasti glede na dejstvo, da v mirnem času sestavljajo narodno zaščito vsi delovni ljudje ne glede na vojaško obveznost.

Tovarišice in tovariši delegati! Novosti, ki jih prinaša zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, predvsem pa čas in okoliščine, v katerem ga sprejemamo in uveljavljamo, bodo zahtevale mnogo naporov in organiziran pristop vseh njegovih nosilcev. Uveljavljanja zakona ne smemo odlagati ali kakorkoli oklevati pri njegovem uveljavljanju. Republiški sekretariat za notranje zadeve bo skrbel v skladu z danimi pooblastili za to, da bo v najkrajšem času pripravil potrebne izvedbene predpise in proučil ustrezne rešitve, ki izhajajo iz drugega odstavka 27. člena predloga zakona, upoštevajoč dejstvo, da temeljnim organizacijam in krajevnim skupnostim ni mogoče nalagati materialnih obveznosti, ki bi bistveno presegale njihova dosedanja vlaganja v te namene.

Prav tako smo se s pristojnimi organi Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije že dogovarjali o pripravah za široko družbenopolitično akcijo, ki naj bi sledila sprejetju tega zakona z namenom, da bi bil zakon čimprej in čim dosledneje uveljavljen v praksi, zavedajoč se pri tem seveda, da to ni in ne more biti enkratno dejanje, ampak je lahko le proces.

Z amandmaji odborov in Zakonodajno-pravne komisije predlagatelj soglaša, vključno s predlogom, da se v 27. člen vključi drugi odstavek, ki je bil v osnutku sprejet, je pa pri prepisovanju v predlogu zakona izpadel. Gre za odstavek, ki določa položaj delovnih ljudi, kadar opravljajo naloge narodne zaščite, kakšne oznake nosijo oziroma kakšne so njihove pravice. Hvala lepa.

Podpredsednik Jože Božič: Ali želita poročevalca Odbora za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravne komisije dopolniti pismeni poročili? (Ne želita.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in prehajam na glasovanje.

Najprej bom prebral amandma, ki ga je tovariš republiški sekretar Marjan Orožen predlagal na koncu svojega uvodnega govora. Za prvim odstavkom 27. člena naj se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Pri opravljanju nalog narodne zaščite nosijo pripadniki enote narodne zaščite posebno oznako. Pri opravljanju določenih nalog narodne zaščite so lahko oboroženi in uporabijo orožje, če ne morejo z drugim manj nevarnim prisilnim sredstvom odvrniti neposrednega napada, s katerim je ogroženo njihovo življenje, ali neposrednega napada na objekt, ki ga varujejo«. Sedanji drugi odstavek postane tretji odstavek tega člena.

Najprej bomo glasovali o tem amandmaju. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandma k 27. členu. Prehajam na glasovanje o amandmajih Zakonodajno-pravne komisije k 2., 6., 9. in 178. členu. Predstavnik predlagatelja je v svojem uvodnem govoru navedel, da soglaša z amandmaji Zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k 2., 6., 9. in 178. členu, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel amandmaje Zakonodajno-pravne komisije k 2., 6., 9. in 178. členu.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, skupaj s sprejetimi amandmaji. Kdor je za, naj

prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, skupaj s sprejetimi amandmaji.

Prehajam na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije, z osnutkom zakona.

Predlog za izdajo zakona z osnutkom zakona je predložil Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, ki predlaga, da se na podlagi drugega odstavka 250. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije prva in druga faza združita tako, da se hkrati obravnava predlog za izdajo zakona in zakonski osnutek. K obravnavi te točke dnevnega reda je bil povabljen predstavnik Ustavnega sodišča SR Slovenije.

Ali ima kdo kakšno pripombo v zvezi s predlogom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije? (Ni pripomb.) Ugotavljam, da je zbor sprejel predlog Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predlog za izdajo z osnutkom sta obravnavala Odbor za družbenopolitični sistem in Zakonodajno-pravna komisija. Predlog za izdajo zakona z osnutkom ste prejeli. Prejeli ste tudi poročili Odbora in Komisije.

Odbor za družbenopolitični sistem je predlagal v svojem poročilu stališča, ki naj jih Družbenopolitični zbor sprejme v smislu 345. člena ustave SR Slovenije, drugega odstavka 72. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije in prvega odstavka 19. člena poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Ali želi poročevalec Odbora tovarišica Teodora Krpanova pismeno poročilo še dodatno obrazložiti? (Ne želi.)

Ali želi besedo predstavnik Zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Ali želi besedo predstavnik Ustavnega sodišča SR Slovenije? (Ne želi.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker nihče ne želi razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog stališč na glasovanje.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k predlogu za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije, z osnutkom zakona, v besedilu, ki je bilo predlagano v poročilu Odbora za družbenopolitični sistem, številka 011-36/76 z dne 17. 9. 1976.

Nadaljujem z 2. točko dnevnega reda, z oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije.

Ker je skupina končala z delom, prosim poročevalca skupine, da poroča zboru in predlaga morebitne spremembe in dopolnitve predloga stališč in predlogov! Besedo ima tovariš Vladimir Logar!

Vladimir Logar: Prebral bom spremembe in dopolnitve po krajši varianti.

Komisija predlaga naslednje spremembe:

Dopolnjeni in spremenjeni prvi stavek drugega odstavka 2. točke naj bi se glasil: »Nekateri ukrepi ekonomske politike v novem sistemu obračunavanja dohodka so povzročali stanje, ki trenutno ne daje povsem jasne slike odnosov v gospodarstvu«.

Prvi stavek na 2. strani naj se dopolni tako, da se glasi: »To jih navaja k temu, da vidijo rešitev predvsem v spremembi predpisov in v ukrepih organov in organizacij družbenopolitičnih skupnosti«.

V naslednjem stavku naj se črta besedilo: »povečuje kritični odnos do nosilcev ekonomske politike in družbe nasploh«.

Naslednji stavek naj se v celoti glasi: »K dokaj lagodnim odnosom lahko prispeva tudi relativno ugodno finančno stanje na žiro računih, ki pa ni toliko posledica boljšega gospodarjenja v tem letu, ampak je v veliki meri rezultat urejanja finančnih odnosov med organizacijami združenega dela in večje finančne discipline«.

Zadnja odstavka naj se črtata.

V drugem odstavku na 2. strani naj se v tretji vrsti namesto besede »dosledno« vstavi besedilo: »ne glede na vzroke v polletju izkazanih izgub«.

V zadnjem odstavku 2. točke naj se za besedo »organom« črta pika ter doda besedilo: »pri čemer ostaja težišče prizadevanj na delavcih v temeljnih organizacijah združenega dela za učinkovito gospodarjenje, uveljavljanje kvalitetnih faktorjev, zlasti družbene produktivnosti dela in novih odnosov v družbeni reprodukciji.«

Zadnja dva stavka prvega odstavka 3. točke naj se črtata in nadomestita z naslednjim besedilom:

»Pojavili so se tudi nekateri drugi kvalitetni premiki v gospodarjenju, ki se kažejo predvsem v boljšem prilagajanju proizvodnje zahtevam tržišča. Izvoz se je povečal, uvoz pa močno zmanjšal, kar še nadalje zboljšuje razmerja v plačilni bilanci Jugoslavije, čeprav še niso doseženi ustrezni premiki v regionalni strukturi ekonomskih odnosov naše republike s tujino.«

Tretji stavek drugega odstavka 3. točke, ki se začne v peti vrsti, naj se dopolni tako, da se glasi:

»Ugotovljena nižja rast investicijskih naložb od v resoluciji predvidene je med drugim tudi izraz upadanja reproduktivne in akumulativne sposobnosti gospodarstva . . .« Konec stavka ostane nespremenjen.

V prvem odstavku na 3. strani naj se črta zadnji stavek; v 3. točki naj se doda kot nov odstavek drugi odstavek 4. točke. Gre le za premike v besedilu.

V prvi alinei 5. točke naj se za prvim stavkom besedilo nadaljuje: »V zvezi s tem naj Izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravi posebno analizo uresničevanja kvalitetnih faktorjev razvoja in pripravi oziroma dopolni svoje predloge, kako le-te čimbolj učinkovito uresničevati. Takšna analiza bo omogočila tudi družbenopolitičnim organizacijam stalno spremljanje in analiziranje uresničevanja razvojnih programov in aktivnosti pri uresničevanju družbeno-razvojnih ciljev.«

Druga alinea 5. točke naj bi se glasila:

»Na področju menjave blaga in storitev s tujino Družbenopolitični zbor podpira začete akcije za pripravo in uresničevanje zakonov in drugih ukrepov, ki naj uveljavijo prilagajanje zakonodaje ukrepom ekonomske politike in odločanje v organizacijah združenega dela na tem področju«, doda naj se: »in usmeritvam za graditev novega mednarodnega ekonomskega sistema«.

To so spremembe in dopolnitve, ki jih predlaga komisija. Komisija je skušala preformulirati določene predloge in seveda maksimalno upoštevati tudi predloge, ki so jih dali delegati.

Podpredsednik Jože Božič: Ali želi kdo razpravljati v zvezi s predlogom teh sprememb in dopolnitev? (Ne.) Ker ne želi nihče razpravljati, dajem predlog sprememb in dopolnitev predloga stališč in predlogov na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel spremembe in dopolnitve predloga stališč in predlogov.

Dajem na glasovanje predlog stališč in predlogov k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976, skupaj s sprejetimi spremembami in dopolnitvami. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč in predlogov k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije v prvem polletju 1976, skupaj s sprejetimi spremembami in dopolnitvami.

V skladu z določbami drugega odstavka 90. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije bom sprejeta stališča in predloge poslal v razpravo Zboru združenega dela in Zboru občin. V skladu z 91. členom poslovnika Skupščine SR Slovenije predlagam, da zbor določi dva predstavnika, ki bosta na seji Zbora združenega dela in Zbora občin po potrebi obrazložila stališča in predloge tega zbora. Za Zbor združenega dela predlagam tovariša Rudija Kropivnika, za Zbor občin pa predlagam tovariša Vladimirja Logarja. Ali se zbor s tem predlogom strinja? (Da.)

Zaključujem 2. točko in nadaljujemo s 3. točko dnevnega reda. Prosim poročevalca skupine delegatov, da dá poročilo! Besedo ima tovarišica Ivica Žnidaršič!

Ivica Žnidaršič: Tovariš podpredsednik!

Na podlagi razprave in predlogov za dopolnitev stališč k osnutku zakona o združenem delu je skupina delegatov upoštevala vse dane pripombe in pripravila naslednje novo besedilo:

»Družbenopolitični zbor je na seji 27. septembra 1976 obravnaval osnutek zakona o združenem delu in na podlagi 196. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije sprejel naslednja stališča:

‚1. Zakon o združenem delu pomeni uresničevanje in konkretizacijo ustavnih načel in bo omogočal pospešen nadaljnji razvoj socialističnih samoupravnih odnosov. Pomen zakona o združenem delu je v urejanju družbenoekonomskih odnosov v smislu ustavnih določb in v tem smislu pomeni revolucionaren prispevek k nadaljnjemu dograjevanju dohodkovnih odnosov v združenem delu na podlagi družbene lastnine...‘ Preostalo besedilo te točke ostane nespremenjeno. 2. točka pa bi se glasila:

‚2. Družbenopolitični zbor ocenjuje, da pripombe in predlogi, ki jih je kot rezultat javne razprave o osnutku zakona predložil Republiški svet za vprašanja družbene ureditve, in pripombe in predlogi delovnih teles zbora izražajo

realno hotenje delovnih ljudi in občanov SR Slovenije in so v osnovi v skladu s temeljnimi idejno-političnimi izhodišči in načeli osnutka zakona, kot jih opredeljuje ustava.' Preostalo besedilo ostane nespremenjeno.

Združita se 3. in 4. točka in se 3. točka glasi takole:

‚3. Javna razprava o osnutku zakona je že spodbudila akcijo za urejanje družbenoekonomskih odnosov v združenem delu na ustavni podlagi in tako prispevala k izpolnjevanju sistema, odnosov, pravic, obveznosti in odgovornosti med delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, kot tudi v okviru družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. S pravočasnim sprejemom zakona bo omogočeno še hitrejše urejanje odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, posebno v tistih, v katerih so še vedno nekatera nerazčiščena vprašanja, ki nastajajo zaradi možnosti različnih tolmačenj določb obstoječe zakonodaje na tem področju. Zato je izredno pomembno, da bo zakon o združenem delu sprejet v dogovorjenem roku. Pravočasno pa je treba sprejeti tudi zakone in druge predpise, ki jih terja uresničevanje zakona o združenem delu.'« Hvala.

Podpredsednik Jože Božič: Želi kdo razpravljati o predlogu skupine delegatov? (Nihče.) Ker nihče ne želi razpravljati, prehajam na glasovanje o prečiščenem besedilu predloga stališč k osnutku zakona o združenem delu.

Kdor je za predlog stališč k osnutku zakona o združenem delu, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Družbenopolitični zbor soglasno sprejel predlog stališč k osnutku zakona o združenem delu, skupaj s sprejetimi spremembami in dopolnitvami.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na volitve in imenovanja.

Predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se s predlogom odloka strinja. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.)

Ker ne želi nihče besedo, bomo glasovali o predlogu odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju. S tem je bil v Družbenopolitičnem zboru Marjan Bele razrešen dolžnosti predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, Franc Poderžaj, sodnik Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju, pa izvoljen za predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju.

Prehajam na predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

Predlog odloka je predložila Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve. Predlog odloka ste prejeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije se strinja s predlogom odloka.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ker ne želi nihče razpravljati, bomo glasovali o predlogu odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru. Kdor je za, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

S tem je bil v Družbenopolitičnem zboru Bogomir Brečko razrešen dolžnosti predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru, Rajko Kramberger, diplomirani pravnik, jugoslovanski konzul v Gradcu, pa izvoljen za predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru.

Prehajam na 8. točko dnevnega reda, to je na predloge in vprašanja delegatov.

Na 30. seji zbora ni bilo postavljeno nobeno delegatsko vprašanje. Ali želi kdo postaviti delegatsko vprašanje? Besedo ima tovariš Jože Pratengrazer!

Jože Pratengrazer: Tovarišice in tovariši delegati!

Želim postaviti dvoje delegatskih vprašanj. Ker vem, da vsi komaj čakamo, da se seja konča, bom skušal biti čimbolj kratek.

Prvo vprašanje: Zvezni sekretariat za finance je na podlagi zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu 1972. leta izdal pravilnik o uporabi davčnih stopenj ter o načinu evidence, obračunavanju in plačevanju davkov od prometa proizvodov in storitev. V tem pravilniku je med drugim natančneje opredeljeno, kateri kmetijski stroji in orodja so oproščeni plačila prometnega davka na podlagi omenjenega zakona.

Že ob sami uveljavitvi pravilnika v 1972. letu pa so nastale nejasnosti glede plačevanja prometnega davka za kosilnice. Zvezni sekretariat za finance je namreč izdal pojasnila, v katerih tolmači, da so predmet oprostitve le tiste kosilnice, katerih delovna širina znaša 1,5 metra in več. Skratka, za manjše samovozne kosilnice, katerih delovna širina je pod 1,5 metra, bi se moral plačati prometni davek, kadar jih uvažajo oziroma nabavljajo občani in civilne pravne osebe.

Kasneje je v 1972. letu Zvezni sekretariat za finance spremenil svoje prvotno stališče s posebnim pojasnilom, ki se opira na mnenje Zveznega sekretariata za kmetijstvo, češ da je treba tudi motorne kosilnice, katerih delovna širina je pod 1,5 metra, oprostiti plačila prometnega davka, ker imajo v bistvu enak značaj kot druge večje kosilnice.

Na podlagi tega pojasnila se pri uvozu oziroma pri nabavi kosilnic ni plačeval prometni davek, ne glede na njihovo delovno širino.

V tem letu pa je uveljavljen nov pravilnik o spremembah in dopolnitvah prejšnjega pravilnika o uporabi davčnih stopenj, na podlagi katerega se za kosilnice z delovno širino pod 1,5 metra zopet plačuje prometni davek, kar je v nasprotju s prejšnjim pojasnilom Zveznega sekretariata za finance. Ta je namreč dal novo pojasnilo, v katerem navaja, da so samovozne kosilnice z delovno širino manj kot 1,5 metra, ki jih uvažajo občani in civilne pravne osebe, zavezane plačilu prometnega davka.

Iz povedanega je torej razvidno, da obstajajo glede samovoznih kosilnic različna stališča Zveznega sekretariata za finance z vidika opredelitve njihovih osnovnih značilnosti in uporabnosti v kmetijski proizvodnji.

Ponovno obračunavanje prometnega davka za te kosilnice z delovno širino pod 1,5 metra — skoraj tri leta so bile namreč oproščene plačila prometnega davka — bo prav gotovo negativno vplivalo na opremljanje kmetij z mehanizacijo in na njihov socialno-ekonomski položaj. Menim, da to zlasti velja za Slovenijo, kjer je pretežna večina hribovitih kmetij, na katerih pridejo v poštev majhni kmetijski stroji.

Zato postavljam Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje: Ali lahko pričakujemo spremembo stališča Zveznega sekretariata za finance, tako da bi bili majhni kmetijski stroji oproščeni prometnega davka?

Drugo vprašanje pa je naslednje: Kolikor vem, lahko naš občan uvozi iz tujine določeno blago v višini do 80 000 starih dinarjev. Ker je bila ta gornja dovoljena višina sprejeta pred več leti, menim, da danes glede na izredno skokovito rast cen, zlasti kmetijske mehanizacije, ne ustreza več.

Zato postavljam Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje vprašanje: Ali lahko pričakujemo oprostitev tega neustreznega carinskega limita glede na sedanje cene?

Podpredsednik Jože Božič: Ali še kdo želi postaviti delegatsko vprašanje? (Nihče.)

Ker je s tem dnevni red 31. seje Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije izčrpan, zaključujem sejo zbora in se vam zahvaljujem za udeležbo.

(Seja je bila končana ob 15.10.)

skupna seja vseh zborov skupščine sr slovenije

3. seja

(30. julija 1976)

Predsedoval: Marijan Brecelj,
predsednik Skupščine SR Slovenije

Začetek seje ob 9.30.

Predsednik Marijan Brecelj: Tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi 364. člena ustave Socialistične republike Slovenije in na podlagi 130. člena poslovnika naše skupščine pričenjam 3. skupno sejo vseh zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Ugotavljam, da so bila na ločenih sejah zborov verificirana pooblastila 146 delegatom Zbora združenega dela in 61 delegatom Zbora občin ter da je navzočih 37 delegatov Družbenopolitičnega zbora. Glede na to ugotavljam, da je navzoča večina delegatov vsakega zbora in da je skupna seja v smislu 3. odstavka 357. člena ustave in 131. člena poslovnika sklepčna.

Delegate obveščam, da naši seji prisostvujejo tudi predstavniki Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

Prejeli ste predlog dnevnega reda, in sicer:

1. odobritev zapisnika 1. in 2. skupne seje naših zborov,

2. izvolitev delegata za Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Prosim vas, da se izrečete, ali se strinjate s predlaganim dnevnim redom! (Delegati se strinjajo.) Ugotavljam, da je s tem dnevni red sprejet.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnikov 1. in 2. skupne seje naših zborov.

Opozarjam, da se je v zapisniku 2. seje pritaknila pomota pri prepisovanju. V prvem odstavku ne gre za 57 ampak za 37 delegatov Družbenopolitičnega zbora. Prosim, da to ugotovitev sprejmete na znanje. Ima kdo, prosim, kako pri-

pombo ali dopolnitev k obema zapisnikoma? (Ne.) Če nihče, sta s tem oba zapisnika odobrena in ju bomo podpisali.

2. točka dnevnega reda je izvolitev delegata za Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Po 292. členu ustave Socialistične federativne republike Jugoslavije sestavlja Zbor republik in pokrajin po 12 delegatov iz skupščine vsake republike in 8. delegatov iz skupščin avtonomnih pokrajin.

Delegacija skupščine naše republike v Zboru republik in pokrajin ne šteje več 12 delegatov, ker je članu te delegacije tovarišu Janezu Kučanu prenehal mandat. Delegat Janez Kučan je bil namreč 31. marca letos izvoljen za predsednika Izvršnega sveta Skupščine občine Murska Sobota. Ker določajo ustrezni členi ustave in poslovnika, da je treba v takem primeru pristopiti k nadomestnim volitvam za izpolnitev izpraznjenega mesta v naši delegaciji, pristopamo k volitvam za izvolitev delegata v Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Kandidacijski postopek za kandidiranje delegata v delegacijo Skupščine SR Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ predpisuje republiški zakon o volitvah in o odpoklicu delegatov za Zbor republik in pokrajin Skupščine SFRJ.

Po določbah tega zakona določi listo kandidatov za delegate v Zboru republik in pokrajin kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, potem ko dobi mnenje o možnih kandidatih od vseh občinskih konferenc Socialistične zveze. Lista kandidatov za delegate v Zbor republik in pokrajin mora imeti najmanj toliko kandidatov, kot jih je treba izvoliti.

Kandidacijska konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je predložila skupščini naše republike obrazložen predlog liste kandidatov za kandidata v Zboru republik in pokrajin. Predlog liste kandidatov je Skupščina prejela 27. julija letos, po končani kandidacijski konferenci, zato vam ga nismo mogli poslati vnaprej, ampak je danes razdeljen in ste ga prejeli na klop. Pred tem pa ste že prejeli informacijo Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve, ki vas je obvestila o tem, zakaj je treba opraviti nadomestne volitve in izpopolniti našo delegacijo v zvezni skupščini, in vas tako tudi obvestila o tem, kdo je možen kandidat za člana naše delegacije.

V skladu z drugim odstavkom 7. člena zakona o volitvah in odpoklicu delegatov za Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije ter 352. členom poslovnika naše skupščine prosim predstavnika kandidacijske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva, da obrazloži listo kandidatov in da navede razloge, ki so vplivali na izbiro kandidata. Besedo ima tovariš Miro Gošnik!

Miro Gošnik: Tovarišice in tovariši delegati! Na osnovi sklepa republiške kandidacijske konference z dne 27. t. m. in v skladu s 352. členom poslovnika naše skupščine dajem kratko obrazložitev k listi kandidatov za nadomestne volitve za izpraznjeno delegatsko mesto v delegaciji Socialistične republike Slovenije za Zbor republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

Po 292. členu zvezne ustave ima Slovenija 12 delegatov v Zboru republik in pokrajin. S prenehanjem mandata enemu članu delegacije je nastala potreba po nadomestnih volitvah.

V Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije je bil v skladu z volilnim pravilnikom in ustreznimi volilnimi zakoni opravljen postopek evidentiranja in predlaganja možnih kandidatov. Občinske, Obalna in Mestna kandidacijska konferenca Socialistične zveze so soglasno potrdile kandidaturo, Predsedstvo Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pa jo je predložilo v razpravo in sprejem na 5. seji Republiške kandidacijske konference, ki je bila 27. t. m. zaradi določitve kandidatne listine.

Na 5. seji Republiške kandidacijske konference je bila določena kandidatna lista za nadomestne volitve za izpraznjeno delegatsko mesto v delegaciji Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije. Na listi je tovariš Ludvik Cipot, rojen 1924. leta, iz Murske Sobote, Cvetkova 10, politolog, zaposlen v poslovalnici Zavarovalnice Sava v Murski Soboti, udeleženec narodnoosvobodilnega boja od leta 1943 in član Zveze komunistov od leta 1946.

Enotne podpore vseh občinskih, Obalne in Mestne kandidacijske konference in Republiške kandidacijske konference Socialistične zveze je bil tovariš Cipot deležen zlasti zaradi svojega dosedanjega dela in družbenopolitične aktivnosti, kar je podrobnejše razvidno iz obvestila Komisije za volitve, imenovanja in administrativne zadeve naše skupščine z dne 14. 7., ki ste ga vsi delegati prejeli za današnjo skupno sejo vseh zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Menim, da izrečeno soglasje pri opravljenih postopkih v Socialistični zvezi in dosedanja aktivnost kandidata utemeljujeta njegovo kandidaturo za člana delegacije iz Socialistične republike Slovenije v Zboru republik in pokrajin Skupščine SFRJ. Hvala lepa.

Predsednik Marijan Brecelj: Hvala! Na osnovi ustreznih določb zakona o volitvah in odpoklicu in našega poslovnika je postopek volitev takle:

Delegate v Zboru republik in pokrajin volijo vsi zbori skupščine republike oziroma skupščine avtonomne pokrajine na skupni seji s tajnim glasovanjem. Glasuje se tajno z glasovnicami, na katerih sta vpisana ime in priimek kandidata, pred imenom kandidata pa je zaporedna številka. Delegati glasujejo tako, da obkrožijo številko pred imenom kandidata, za katerega želijo glasovati. Glasovnica, iz katere se ne da ugotoviti, za katerega delegata je dan glas, je neveljavna. Za delegata v Zboru republik in pokrajin je izvoljen delegat, za katerega je glasovala večina delegatov vseh zborov Skupščine.

Prehajamo na volitve. Predlagam, da mi pri volitvah poleg generalnega sekretarja pomagata še delegata Janko Česnik in Roman Florjančič. Prosim imenovana delegata, da prideta k predsedniški mizi.

Za izvedbo volitev je pripravljeno vse potrebno, zato prosim, da ostanete na mestih, da prinesejo glasovnice in volilne spiske. Lahko kar sedaj obvestim, da naj delegati vsakega zbora brez poimenskega pozivanja pridejo vsak k tisti mizi tu spredaj, ki je označena z naslovom njihovega zbora, in prevzamejo glasovnico. Glede na večje število delegatov Zbora združenega dela bodo ti delegati dobili glasovnice pri dveh mizah, in sicer pri prvi delegati z gospodarskega področja, pri drugi mizi pa delegati z ostalih področij združenega dela. Ko bo delegat glasovnico izpolnil, naj jo odda v eno od volilnih skrinjic, ki so tu v dvorani.

Še enkrat opozarjam, da se glasuje z obkrožitvijo zaporedne številke pred imenom delegata.

(Delegati pristopijo h glasovanju.)

Ali morda kdo od navzočih delegatov še ni glasoval? Če kdo še ni glasoval, naj prosim pristopi h glasovanju! (Nihče se ne javi.) S tem smo zaključili glasovanje in prekinjam našo skupno sejo, da bi lahko ugotovili volilni rezultat. Takoj pa bomo nadaljevali s skupnim zasedanjem vseh zborov. Po končanem skupnem zasedanju vseh zborov bomo nadaljevali našo skupno sejo.

(Seja je bila prekinjena ob 9.55 in se je nadaljevala ob 11.30.)

Predsednik Marijan Brecelj: Nadaljujemo skupno sejo vseh zborov Skupščine Socialistične republike Slovenije.

Sporočam izid glasovanja. Glasovanja se je udeležilo 243 delegatov. Oddanih je bilo 243 glasovnic. Neveljavnih glasovnic ni bilo. Za kandidata Ludvika Cipota je bilo oddanih 243 glasov.

Na podlagi tega volilnega izida ugotavljam, da je skupščina naše republike na skupni seji vseh zborov izvolila Ludvika Cipota za delegata v Zboru republik in pokrajin Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije.

O izidu glasovanja bom takoj obvestil Skupščino Socialistične federativne republike Jugoslavije.

S tem je dnevni red naše skupne seje izčrpan in sejo zaključujem.

Obveščam, da boste nadaljevali svoje delo vsak v svojem zboru po 15-minutnem odmoru.

(Seja je bila končana ob 11.35.)

skupno zasedanje zbora združenega dela, zbora občin in družbenopolitičnega zbora

12. julija 1976

Predsedovala: M a r a Ž l e b n i k,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.25.

Predsedujoča M a r a Ž l e b n i k: Tovarišice in tovariši delegati! Pričenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora, na katerem bomo najprej poslušali informacijo o najnovejših dogodkih v Avstriji v zvezi s slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji, ki jo bo podal podpredsednik Izvršnega sveta tovariš Rudi Čačinovič, nato pa ekspoze Izvršnega sveta k osnutku družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 in k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene ta dogovor, ki ga bo podal tovariš Andrej Marinc, predsednik Izvršnega sveta.

Besedo ima tovariš Rudi Čačinovič, podpredsednik Izvršnega sveta!

R u d i Č a č i n o v i č: Tovarišice in tovariši delegati! Pred nekaj več kot letom dni smo prav v tej skupščini razpravljali in opozorili na kršitve mednarodnopravnih obveznosti Avstrije, ki izhajajo iz pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije. Gre za obveznosti, za katere smo mi v SR Slovenije in SFR Jugoslaviji direktno in življenjsko zainteresirani, kot sopodpisniki državne pogodbe, kot neposredni sosedje in še posebej, ker gre za pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, delov naših narodov, za katere nas glede zaščite njihovih pravic obvezuje tudi naša ustava.

Vprašanje, o katerem smo prisiljeni danes ponovno govoriti, ni novo, saj je bilo prisotno v jugoslovansko-avstrijskih odnosih vseh preteklih 21 let po podpisu državne pogodbe, glede na to, da Avstrija v tem pogledu vse do danes ni uresničila svojih obveznosti, ki so glede manjšin, še posebej v členu 7, precizno in jasno določene.

Danes se znova soočamo s tem vprašanjem zaradi zadnjih ukrepov avstrijske vlade in parlamenta, ki je sprejel 7. julija t. l. zakonske ukrepe, ki bistveno zadevajo položaj manjšin in uresničevanje obveznosti, ki jih vsebuje državna pogodba, s tem pa tudi jugoslovansko-avstrijske odnose. Vsebina teh zakonov je naši javnosti znana, na njo je bila večkrat opozorjena.

Iz različnih poročil o zasedanju avstrijskega parlamenta je bilo čutiti, da je bilo zaradi njihove vsebine nekoliko nerodno celo sicer marsičesa navajenim novinarskim poročevalcem. Kot piše npr. dunajski dnevnik Die Presse, so razpravljali o manjšinskih zakonih »stvarno, brez emocij, da skoraj podhlajeno«, pri čemer je avstrijski parlament, zastražen kot še nikoli — tako poročajo — demonstriral popolno soglasje tam zastopanih treh strank. Kot je razvidno iz poročil, so hoteli iz svojega parlamentarnega akta narediti tako rekoč »državni akt«, kar so poskušali podčrtati tudi šefi vseh parlamentarnih strank, ki so se predhodno obvezale za popolno soglasje. Predsednik parlamenta Benya je še malo pred sejo izjavil, da je njegovo lastno mnenje, da je tak odnos do manjšin za Avstrijo sramoten in da ne more biti do koroških Slovencev drugačnega odnosa kot ga zavzema Avstrija do Južne Tirolske. Vendar pa je celotno zasedanje parlamenta potrdilo, da se v Avstriji meri z dvojnimi merili. Ali ni ravno primerjava z Južno Tirolsko najbolj zgovoren opomin, da se je v sosednji državi povampirila nekdanja praksa in miselnost politike »Herrenmenscha«, to je, hočejo dokazati, da so nemško govoreči državljani povsem nekaj drugega, kot »manjvredne« nacionalne manjšine«!

Zvezni kancler, ki je govoril prvi, kar doslej ni bila praksa predsednika vlade, si je kljub temu drznil izjaviti, da so dali manjšinam take koncesije, ki »jih v taki obliki ni dala še nobena država v Evropi« — kar bo mogoče res, saj je oblika res neverjetna, vsebina pa prav svojevrstna. Avstrijski tisk se hvali, da je bila doslej prav redkokdaj dosežena taka principialna vzajemost avstrijskega parlamenta, zvezni kancler pa se hvali, da tako intenzivno še nikoli niso razpravljali o manjšinskem vprašanju, kot je bilo to v času priprav na to razpravo — seveda v glavnem brez manjšine. Samo tako je bilo mogoče — po Kreiskem — da bodo lahko izpolnili »dobesedno in v duhu državne pogodbe« člen 7. Čeprav je tekla vsa debata soglasno, se je šef opozicijske ljudske stranke še pohvalil s pluralističnim sistemom Avstrije. Zakaj pa gre v resnici pri vseh teh avstrijskih parlamentarnih »ekstravagancah«? Gre za dogovorjeni diktat vseh treh, v avstrijskem parlamentu zastopanih strank, ki si uzurpirajo za svojo pravico nekaj, kar je mednarodno uzakonjeno v avstrijski državni pogodbi, to je v aktu, na katerem temelji avstrijska državnost in neodvisnost. S svojo »soglasnostjo« in ceremonialom tako imenovanega »državnega akta« hočejo izvršiti očitno kršitev državne pogodbe in preslepiti vse podpisnice le-te ter mednarodno javnost, da gre le za navadno notranje vprašanje Avstrije in da izraža povrhu še nekakšno dobrohotnost avstrijskih strank. Ali bo torej tako tudi z vsemi drugimi določbami državne pogodbe in ali sedanja enotnost avstrijskih parlamentarnih strank ne pomeni tudi začetka poskusa revizije državne pogodbe postopno tudi v njenih drugih določilih?

Sedaj vladajoči so očitno mnenja, da je po 21 letih neizpolnjevanja prišel čas, ko bi lahko s takim poskusom začeli. Avstrija je sicer že poskušala nekaj podobnega na drugi strani — s pristopom k skupnemu evropskemu trgu, je pa naletela na odpor enega velikih, s katerim si ni mogla dovoliti direktne konfrontacije. Zdaj pa je mnenja, da lahko izkoristi ugodne vetrove, ki prihajajo iz nekaterih reakcionarnih mednarodnih lukenj, da bi lahko zajadrala v

sicer nelegalne, prepovedane vode, si pa ustvarila vendarle precedens za kasnejše poskuse v drugi smeri, kakor bodo pač čas in razmere dopuščale. Po tej logiki bo prav tako notranje avstrijsko vprašanje, če jutri npr. proglasijo atomsko oborožitev, pristop k temu ali onemu vojaškemu paktu itd., samo da se sporazumejo med seboj trije glavarji treh parlamentarnih strank gospodje Kreisky, Peter in Taus?

Vsekakor gre za poskus Avstrije, da bi realizirala revizijo pogodbe, na kateri slonita mir in varnost v tem delu Evrope. To je tudi prvi, za sedaj edini tak poskus po helsinški konferenci. Je pa tudi v popolnem nasprotju s prvim, uspešnim reševanjem spornih problemov v duhu Helsinkov, kot sta ga izpričali s svojimi pogodbami in sporazumi Jugoslavija in Italija.

Pri vseh teh poskusih in izjavah Avstrijcev gre za posebno dvoličnost, ko nas te dni zvezni kancler in njegov zunanji minister skušata prepričati, da gre pri oktroiranem štetju le za »orientacijo« vlade pri izvedbi avstrijske državne pogodbe. V resnici pa so na drugih straneh priznavali, da so štetje in njegovi rezultati prvi pogoj za izvajanje njihove takoimenovane manjšinske politike. To dokazujejo tudi v parlamentu sprejeti teksti.

Mi, Jugoslovani smo bili nedvomno potrpežljivi in čakali 21 let, da bi Avstrija končno le pristopila k uresničitvi pogodbe, na kateri slonita njen obstoj in neodvisnost. Vse pa kaže, da je Avstrija ta čas le čakala, da bi prišel pravi trenutek — osaj po njenem mnenju — za njeno revizijo. Taki poskusi so bili že prej s strani obeh sedanjih opozicijskih strank, vendar so se celo njihovi predstavniki raje vedno prej premislili. To nalogo je prevzela nase sedanja ambiciozna vlada.

Jugoslavija je že velikokrat jasno in glasno poudarila, da gre pri poskusih preštevanja za kršitve mednarodnih pogodbenih obveznosti in da so veljavna in temeljna samo določila, ki so v avstrijski državni pogodbi. To so za Avstrijo njene ustavne obveznosti. Avstrijske stranke se lahko dogovorijo, tudi soglasno, da jih bodo izvršile, ne morejo jih pa s kakršnokoli parlamentarno krinko revidirati in poteptati. To smo soglasno potrdili že tudi v tej hiši na skupnih zasedanjih vseh treh zborov. Pri tem ne gre za merila, ki so si jih izbrali. 25 % pomeni le olajšanje statističnega genocida, kakršnega si je zamislil koroški Heimatdienst. Je pa prav tako kršitev in poskus revizije kakršnokoli preštevanje, tudi če bi proglasili le 5 % ali le 1 %.

Različne dvolične in licemerske izjave pa tudi ne morejo prikriti dejstva, na katerega smo opozorili prav tako v ekspozeju v tej hiši. Priča smo nadaljevanju neonacističnih provokacij, od katerih imajo nekatere direkten značaj teritorialnih zahtev (npr. spominska plošča v Gradcu), dalje zborovanjem in manifestacijam bivših esesovcev, ki jim prisostvujejo tudi predstavniki avstrijske vojske, žaljivim geslom za našo državo in za manjšino na zborih koroškega Heimatdienst, demonstrativnemu nošenju nacističnih odlikovanja itd. Celo najvišji predstavniki Avstrije hočejo umetno vzdrževati nekakšen »prastrah« med Koroški, kot da ne bi bili Slovenci tisočletja orgoženi od nemško govorečih gospodarjev, kot da ne bi težnje po gospodovanju nad vsemi Slovenci in drugimi Jugoslovani prihajale s severne strani, kot da ne bi hotele take temne sile ne le s statističnim genocidom, temveč s fizičnim uničenjem Slovencev Koroško — in ne le Koroško — popolnoma ponemčiti in pofašistiti.

Tovarišice in tovariši delegati!

Zaključni dokument helsinške konference govori o enakopravnosti narodov in o upoštevanju človeških pravic. Avstrijski parlament, parlament

države članice OZN in podpisnice helsinških dokumentov, je ne le poteptal načela OZN, duha in črke helsinških sklepov, temveč je Avstrija prva evropska država, ki ima izrecne mednarodne obveznosti in jih hoče prav sedaj po tej konferenci revidirati in poteptati. Ali je to poseben način, kako bi hotel g. Kreisky uvesti Avstrijo v vlogo nekakega arbitra in pofrednika med evropskimi razvitimi deželami in deželami v razvoju?

Ščuvanja in neonacistične manifestacije ob naši meji so kršitve obveznosti iz 9. in 10. člena avstrijske državne pogodbe, so pa tudi kršitve in razbijanje duha Helsinkov. Med avstrijsko pripravo sedaj v parlamentu sprejetih aktov, še posebej glede nameravanega preštevanja, je jugoslovanska stran avstrijsko vlado in njene vodilne predstavnike stalno opozarjala tudi na posledice, ki bi jih izzvali poskusi njihovega oktroiranja. To je bilo storjeno med drugim z izjavo Predsedstva SR Slovenije 1. marca, z izjavo predstvanika Zveznega srekretariata za zunanje zadeve 17. junija, z odgovori podpredsednika ZIS in zveznega sekretarja za zunanje zadeve tovariša Minića v Zvezni skupščini 30. junija in z »aide mémorie« jugoslovanske vlade 1. julija. Vse to je avstrijska vlada očitno ignorirala ali pa dajala dvolične izjave. Zdaj trdi celo njihov zunanji minister, da se Avstrija posledic vsega tega ne boji. Jugoslavija je izrazla svojo jasno odločenost, da ne bo dovolila enostranske kršitve mednarodnopravnih obveznosti Avstrije iz avstrijske državne pogodbe, katere sopodpisnica je. Naša država je povsem jasno izrazila svoje namene, da bo sprejela vse potrebne ukrepe za zaščito pravic in tudi obveznosti, ki jih ima po avstrijski državni pogodbi. Mi smo vedno poudarjali, da so manjšine v Avstriji same politični subjekt in da se mora vsakdo, ki hoče v Avstriji reševati manjšinsko vprašanje, sporazumevati s samimi manjšinami. Poudarjali smo, da je to, kar je sprejemljivo za manjšine, sprejemljivo, tudi za nas. In obe manjšini vsako preštevanje odločno odklanjata in izjavljata, da bosta naredili vse, da se le-to ne bo moglo koristiti. Zato tem bolj čudno zvenijo izjave avstrijskega zveznega kanclerja, da so s pravkar sprejetimi zakonskimi ukrepi v celoti in dokončno izpolnjene obveznosti določil člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Jugoslavija je podpisala avstrijsko državno pogodbo pod posebnimi pogoji, med katerimi so tudi avstrijske obveznosti do manjšine. Avstrija je bila dolžna ne le da omogoča ohranitev manjšin in njihovega stanja, kakršno je bilo ob podpisu pogodbe, nasprotno, Avstrija je bila obvezana, da s pospeševalnimi ukrepi vsaj deloma odpravi posledice prejšnjih pritiskov in genocida nad našo manjšino. Sedanji enostranski predpisi pa dejansko še poslabšujejo sedanje stanje. Stranke si jemljejo celo pravico, da se lahko sprotno medsebojno dogovarjajo za nove posege, ki bi jim jih omogočale nadaljnje statistične in administrativne manipulacije.

Tovarišice in tovariši delegati! Zaradi vsega povedanega je razumljivo, da ogorčenje nad novimi kršitvami avstrijske državne pogodbe ne izražajo le slovenske delovne množice;svojo ogorčenost izražajo prav tako državljani ostalih republik in pokrajin.

Vso podporo SFR Jugoslavije in SR Slovenije pravičnemu boju manjšin za njihove pravice in obstoj so izrazili najvišji predstavniki, posebej še predsednik Tito. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije skrbno spremlja vsa ta dogajanja v našem sosedstvu. Pri tem je v stalnih stikih z ustreznimi zveznimi organi, ki so prav tako izrazili polno pripravljenost storiti vse potrebne ukrepe za zagotovitev spoštovanja in uresničevanja obveznosti avstrijske državne pogodbe. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo še naprej občasno in po potrebi

obveščal delegate Skupščine SR Slovenije tako o ukrepih jugoslovanske strani kot tudi o položaju manjšin in o razvoju jugoslovansko-avstrijskih odnosov.

Ob izražanju popolne podpore obema manjšinama v Avstriji in pravičnemu boju za njihov obstoj pa opozarjamo ponovno na posledice, ki jih izziva sedanji enostranski diktat avstrijskega parlamenta, tako za odnose med obema državama kot tudi za varnost in mir v tem delu Evrope. (Dolgotrajno in navdušeno ploskanje in odobravanje.)

Predsedujoča Mara Žlebnik: Tovarišu Rudiju Čačinoviču se zahvaljujem za informacijo. Glede na to informacijo predlagam, da vsi trije zbori na predlog naše komisije za mednarodne odnose sprejmejo v zvezi s položajem slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji naslednja stališča Skupščine Socialistične republike Slovenije do enostranskega poskusa revizije državne pogodbe o vzpostavitvi demokratične in neodvisne Avstrije in položaja slovenske in hrvaške manjšine po v parlamentu Republike Avstrije sprejeti noveli zakona o popisu prebivalstva in zakona o narodnostnih skupinah:

Zbori Skupščine Socialistične republike Slovenije, zbrani na skupnem zasedanju dne 12. julija 1976, so se seznanili s stanjem jugoslovansko-avstrijskih odnosov in s položajem slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji glede na uresničevanje obveznosti Avstrije iz državne pogodbe o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. maja 1955 in v avstrijskem parlamentu sprejete novele zakona o popisu prebivalstva in zakona o narodnostnih skupinah. Ob tem so ugotovili:

1. da se je Jugoslavija ves čas po podpisu državne pogodbe tvorno zavzemala za razvoj dobrih sosedskih odnosov med obema državama na načelih sodelovanja, miroljubne koeksistence, enakopravnosti, spoštovanja suverenosti, nedotakljivosti meja in konstruktivnega reševanja odprtih vprašanj. Temelj, na osnovi katerega si je Jugoslavija prizadevala uresničevati ta načela v odnosih do Avstrije, je državna pogodba o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije;

2. da je manjšinsko vprašanje tudi po zaključkih Konference o evropski varnosti in sodelovanju sestavni del graditve novih odnosov med državami v Evropi, kateri naj temeljijo na načelih sodelovanja, sporazumevanja in spoštovanja mednarodnih obveznosti ter človekovih pravic!

da republika Avstrija, ki je te obveznosti sprejela, v nasprotju s temi načeli in s 7. členom državne pogodbe zožuje in omejuje pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, kar je predvsem prišlo do izraza s sprejetjem novele zakona o popisu prebivalstva in zakona o narodnostnih skupinah;

da urejanje takšnih odnosov med evropskimi državami, zlasti med Jugoslavijo in Avstrijo ni pogodu velikonemškim nacionalističnim, šovinističnim in nacističnim silam v Avstriji, ki s tem izpodkopavajo temelje, na katerih je obnovljena Republika Avstrija;

da se je Avstrija z državno pogodbo obvezala razvijati demokratično družbeno ureditev, v kateri bo v skladu s členom 9 državne pogodbe prepovedala dejavnosti teh sil in odstranila vse sledove nacizma;

3. da je Republika Avstrija kot članica Organizacije združenih narodov sprejela glede narodnih manjšin druge mednarodnopravne obveznosti, ki izhajajo iz ustanovne listine OZN, splošne deklaracije o pravicah človeka, konvencije o preprečevanju vseh oblik rasne diskriminacije in drugih splošnih pogodb o pravicah človeka, ki jih je po veljavnih načelih mednarodnega prava in

v skladu z zaključki Konference o evropski varnosti in sodelovanju dolžna izvrševati v dobri veri v celoti in brez odlaganja;

4. da je republika Avstrija po Konferenci o evropski varnosti in sodelovanju pokazala večjo pripravljenost za urejanje odprtih vprašanj z Jugoslavijo na nekaterih področjih, vendar ne glede uresničevanja 7. člena državne pogodbe;

da sta slovenska in hrvaška manjšina v preteklem obdobju dokazali pripravljenost najti v enakopravnem dialogu z avstrijsko vlado za obe strani sprejemljive rešitve, ki bi ustrezale črki in duhu državne pogodbe;

da je avstrijska vlada ta dialog pod pritiskom velikonemških sil v Avstriji enostransko prekinila in diktira manjšini nesprejemljive rešitve;

5. da ima SFR Jugoslavija kot sopodpisnica državne pogodbe, kot članica OZN in podpisnica ustreznih mednarodnih konvencij in matična država manjšin, katerih položaj ureja državna pogodba, pravico in obveznost zahtevati uresničevanje te pogodbe.

Na osnovi ugotovljenih dejstev je Skupščina SR Slovenije na skupnem zasedanju vseh zborov sprejela naslednja stališča:

1. Sprejetje novele zakona o popisu prebivalstva in zakona o narodnostnih skupinah je neposredna kršitev državne pogodbe in poskus, da se enostransko revidira glede bistvenih določil, ki se nanašajo na pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. Z uzakonjenjem štetja se zakonsko sankcionirajo nadaljnji raznarodovalni ukrepi zoper manjšini in omogoča statistični etnocid. Povezovanje uveljavljanja manjšinskih pravic s preštevanjem je v popolnem nasprotju s členom 7 državne pogodbe in vodi k omejevanju pravic, ki jih slovenski in hrvaški manjšini zagotavlja državna pogodba.

2. Državna pogodba je sprejeta mednarodna obveznost Republike Avstrija, ki je zanjo ustavnega karakterja ter na njen značaj ne morejo vplivati dogovori in konsenzi parlamentarnih strank niti sprejeti zakonski ukrepi v avstrijskem parlamentu.

3. Zakona, ki ju je predložila avstrijska vlada, sta bila uzakonjena kljub nasprotovanju slovenske in hrvaške manjšine, ne da bi upoštevali njune zahteve in predloge, zaradi česar predstavljata diktat in nasilje nad manjšinama.

4. Sprejetje teh zakonov je posledica ozračja nacionalne nestrpnosti ter rastočega pritiska na manjšini in kljub jasnim odredbam člena 9 državne pogodbe svobodnega delovanja, zlasti na Koroškem, velikonemških šovinističnih sil, med njimi neonacističnih, ki imajo, kot to kaže uzakonjenje sedanjih ukrepov, odločilno vlogo v celotni politiki Avstrije do manjšin. Nedavna zgodovina vsebuje dovolj jasen pouk, kako usodnega pomena je popuščanje tem silam, katerih delovanje ni usmerjeno samo proti manjšinam in dobrim sosedskim odnosom s SFR Jugoslavijo, temveč ogroža obstoj demokratične Avstrije ter mir in stabilnost v tem delu Evrope.

5. Poskus revizije členov 7 in 9 ter ostalih določil državne pogodbe pomeni poskus neupoštevanja sistema, na katerem temeljijo odnosi med državami v Evropi, s čimer Avstrija nasprotuje bistvu zaključkov Konference o evropski varnosti in sodelovanju.

6. Takšni postopki Avstrije niso v skladu z izjavami njenih najodgovornejših državnikov o skupnih mednarodnih interesih obeh držav, o interesu za izboljšanje odnosov s SFRJ in čim tesnejše sodelovanje pri razreševanju mnogih mednarodnih vprašanj in vprašanj v zvezi z razvojem obeh držav.

Jugoslavija podpira politiko dobrih sosedskih odnosov, vendar zadnji ukrepi Avstrije, ki zadevajo narodne manjšine, zaostrujejo in ogrožajo odnose med obema državama. Za takšno politiko in njene posledice prevzema izključno odgovornost Republika Avstrija.

7. Skupščina Socialistične republike Slovenije pozdravlja odločnost slovenske in hrvaške manjšine, da vztrajata pri svojih pravicah in izraža vso podporo in solidarnost z njunim narodnostnim bojem.

Skupščina SR Slovenije se zavezuje, da bo Socialistična republika Slovenija še naprej izpolnjevala ustavno obveznost dolžne skrbi za zamejske Slovence in da si bo v smislu zaključkov Konference o evropski varnosti in sodelovanju prizadevala in podpirala napore demokratičnih sil v Evropi za uresničitev pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji.

Samoupravna socialistična Jugoslavija bo storila v prihodnje vse potrebne korake za to, da bi Avstrija uresničevala obveznosti iz državne pogodbe.

8. Skupščina SR Slovenije se pridružuje narodom in narodnostim SFR Jugoslavije, delovnim ljudem in družbenopolitičnim organizacijam v Sloveniji in Jugoslaviji pri njihovi podpori slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji.

Skupščina SR Slovenije podpira sedanje in prihodnje ukrepe Skupščine SFR Jugoslavije, Zveznega izvršnega sveta in njunih organov za urejanje odnosov z Avstrijo.

Skupščina SR Slovenije pa še posebej pozdravlja podporo predsednika republike tovariša Josipa Broza Tita pravičnemu boju slovenske in hrvaške manjšine in njegove napore za urejanje odprtih vprašanj v jugoslovansko-avstrijskih odnosih. (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje.)

Tovarišice in tovariši delegati! Mislim, da iz vašega spontanega odobravanja lahko zaključim, da so stališča v vseh treh zborih sprejeta.

Sedaj prosim tovariša Andreja Marinca, predsednika Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da poda ekspoze Izvršnega sveta k osnutku družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 in k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976—1980, z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta, da sklene ta dogovor. Prosim!

Andrej Marinc: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Z današnjo razpravo o predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 bo v Skupščini SR Slovenije zaključena prva etapa sprejemanja materialnih obveznosti v okviru srednjeročnih planov na ravni republike. Hkrati pa je na dnevnem redu tudi osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980, ki bo vseboval temeljne razvojne usmeritve in politiko razvoja, skupaj z ukrepi oziroma smermi ukrepov republike kot družbenopolitične skupnosti. V najširši delegatski razpravi sta torej dva planska dokumenta, ki bosta začrtala razvojne usmeritve SR Slovenije v naslednjem srednjeročnem obdobju. Povsem očitno je, da so temeljne strateške usmeritve doživele podporo že v dosedanji javni razpravi. Ta je zajela širok krog delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, ki so temeljni nosilci družbenega planiranja. To je rezultat široke družbene akcije zavestnih socialističnih sil, organiziranih v SZDL kot fronti, ki je bila spodbujena še posebej po 7. seji CK ZKS.

Družbeni plan razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 je naš peti petletni plan. Posebej velja poudariti, da smo v SR Sloveniji tokrat že v naj-

večji možni meri upoštevali vsebinske usmeritve zakona o družbenem planiranju in osnutku zakona o združenem delu. V želji, da bi bili družbeni plani realni, smo težili k realnemu predvidevanju dohodka, jasnim usmeritvam pri razporejanju dohodka za razširjeno reprodukcijo, osebne, skupne in splošne družbene potrebe, kot tudi k večji poslovni in dohodkovni povezanosti med temeljnimi organizacijami združenega dela in drugimi soodvisnimi subjekti v procesu družbene reprodukcije. Osnutek družbenega plana naj bi sintetično odražal samoupravne sporazume in družbene dogovore, ki predstavljajo skupaj z dogovorom o temeljih družbenega plana SR Slovenije integralno celoto.

Za nami je skoraj dveletno delo, ne le pri pripravi plana, temveč tudi pri uveljavljanju reforme sistema družbenega planiranja kot procesa usklajevanja stališč in interesov z namenom, da bi ustvarili družbene in materialne pogoje za skladnejši in intenzivnejši razvoj proizvajalnih sil in socialističnih samoupravnih družbenih odnosov. Dejavnost, ki pomeni kakovosten napredek na področju družbenega planiranja, pa s tem ni končana. Nasprotno, pozitivni proces, ki je vendarle zastavljen v vsej svoji razsežnosti, kljub mnogim usedlinam starega sistema planiranja, kolebanjem in organizacijskim pomanjkljivostim šele odpira pota k nadaljnji uveljavitvi samoupravnega družbenega planiranja kot sredstva v rokah delavcev za obvladovanje celotnega procesa družbene reprodukcije. Družbeno planiranje je torej trajen proces.

Čeprav je res, da smo v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 konkretizirali materialne in finančne obveznosti in jih uskladili z realnimi možnostmi, pa je vendarle treba ugotoviti, da smo to storili za tiste gospodarske dejavnosti, ki so po naši oceni odločilne za uresničitev ciljev in nalog družbenega plana SR Slovenije in za katere je bilo ocenjeno, da bodo v temeljnih organizacijah združenega dela podpisali samoupravne sporazume. Za ostali gospodarski in družbeni razvoj in za razvoj družbenih dejavnosti pa smo vgradili v dogovor o temeljih le osnovne kriterije in organizacijska napotila, ki so jih dolžni spoštovati vsi, ki bodo podpisali dogovor o temeljih.

Naloge s področja družbenih dejavnosti so v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije opredeljene le globalno. To smo morali predlagati, ker nekatere samoupravne interesne skupnosti niso pravočasno pripravile samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov. To zahteva, da bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela o programih za družbene dejavnosti in kvantificiranih samoupravnih sporazumih odločali jeseni, sprejete sporazume pa kasneje vgrajevali v dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije.

Res je tudi, da sprejemamo nov družbeni plan v pogojih, ko se samoupravni odnosi na novih ustavnih temeljih šele oblikujejo in uveljavljajo. Veliko je še usedlin starih družbenih odnosov in tudi v gospodarskem sistemu se pojavlja nekakšen vmesni prostor med novim in starim. Mnogo je še prvin, ki izražajo prehodnost. Vse to pa je razumljivo, saj družbeni razvoj ni idiličen in enakomeren, temveč izraža številna protislovja, ki jih moramo uspešno premagati, zlasti s preobrazbo družbenoekonomskih odnosov v smislu nove ustave in sistema družbenega planiranja. Pomanjkljivosti bomo morali sproti preverjati in analizirati ter na tej podlagi dograjevati in uresničevati planske naloge. Vendar pa osnutek družbenega plana SR Slovenije že izraža rezultate in zavestne napore celotne družbe, ki je pri graditvi socialističnih samoupravnih proizvodnih odnosov zabeležila v zadnjih letih očiten kvaliteten napredek, in

predstavlja najširši družbeni dogovor o skupnih ciljih, nalogah in obveznostih v prihodnjih letih.

Družbeni plan razvoja SR Slovenije potemtakem ne bo samo dokument, ki opredeljuje ukrepe in smeri bodočega materialnega razvoja naše skupnosti, ampak bo tudi družbeno angažiran dokument, tako po krogu sodelujočih pri njegovi pripravi kot po nosilcih njegovega uresničevanja ter glede poti in smotrov, s katerimi bomo zagotovili nadaljnji socialistični razvoj.

Storili smo torej to, kar smo bili objektivno sposobni storiti v časovni stiski, pri čemer mislim predvsem na zadnjo fazo usklajevanja, in glede na stanje pri izdelavi planov in sporazumov pri temeljnih nosilcih planiranja. Vendar ne bomo neskromni, če poudarimo, da pomeni to, kar je pripravljeno v dogovoru o temeljih in bo podpisano pred sprejemom družbenega plana SR Slovenije, bistveno novo kvaliteto in je odločilno za učinkovitost družbenega planiranja. Naj posebej poudarim, da tokrat prvič pristopamo k pripravi planskih dokumentov tako:

— da hkrati planiramo na vseh ravneh in področjih družbene reprodukcije,

— da se delavci osebno izrekajo o svojih, skupnih in splošnih družbenih ciljih in tako,

— da se soočajo s celoto pravic in obveznosti.

V predlog družbenega plana SR Slovenije, ki naj bi ga na predlog Predsedstva skupščine SR Slovenije sprejeli ob koncu tega meseca, bomo v kar največji meri vgradili usmeritve, ki jih poleg nove ustavne ureditve prinašajo mnogi dokumenti, predvsem tudi Zveze komunistov in drugih organiziranih subjektivnih sil. Lahko rečemo, da se predloženi koncept razvoja gradi že od 21. seje Predsedstva ZKJ in 29. seje CK ZKS, tako na političnem kot tudi na ekonomskem področju. Tedaj smo se spopadli s političnim in ekonomskim liberalizmom, ki je zanikal potrebo po družbenem planiranju in učinkovitem usmerjanju ter obvladovanju protislovij družbenega razvoja na samoupravni osnovi. Obsodili smo podcenjevanje proizvodnega dela, fetišiziranje trga in dobička, enostransko terciarizacijo in usmeritev k doseganju kratkoročnih učinkov za vsako ceno. Analizirali smo konceptualna razhajanja v pogledih na razvoj SR Slovenije in Jugoslavije ter se usmeril k odpravi nakopičenih strukturnih problemov.

Če bi poskušal že na uvodu opredeliti okvire, v katerih bo SR Slovenija uresničevala razvojne usmeritve v obdobju 1976—1980, potem je povsem očitno, da bo mednarodni ekonomski in politični položaj močno vplival na gospodarska gibanja. Svet pretresa globoka kriza, ki ni le gospodarska v ožjem pomenu, temveč gre za krizo celotnega svetovnega gospodarskega sistema in na njem zasnovanih odnosov. Če izvzamemo drugo svetovno vojno, je to najgloblja kriza po letu 1930. Pojavne oblike nakopičenih protislovij v svetovnem gospodarstvu izvirajo iz neenakopravnih odnosov in neenake razdelitve bogastva, predvsem pa iz naraščanja razlik med razvitim in nerazvitim svetom. Na takšne razmere vplivajo strukturalna neskladja ki jih je dolgo prikrivala politika neskladnosti v cenah in na njih zasnovano izkoriščanje svetovnih monopolov.

Jugoslavija se že vseskozi bori za spremembo svetovnega ekonomskega sistema in za pravičnejše mednarodne gospodarske odnose. Skupno z ostalimi neuvrščenimi državami smo na konferenci voditeljev držav v Alžiru sprejeli program in na njegovi osnovi organizirano nastopili na svetovnih gospodar-

skih konferencah v Limi, New Yorku, Parizu in Nairobiju. Na bližnji konferenci v Colombu pa pričakujemo, da bo ponovno jasno izražena in oblikovana usmeritev v radikalnejše spremembe svetovnih političnih in gospodarskih odnosov.

Letošnja oživitev gospodarstva v nekaterih razvitih državah je očitno le prehoden pojav, kajti poglavitna žarišča nestabilnosti v svetovnem gospodarstvu so ostala v veliki meri še nespremenjena.

Te krize ne smemo podcenjevati, ko načrtujemo naš razvoj. Prav tako pa bi bilo zmotno, če ne bi uveljavili vseh možnosti, ki jih dajejo socialistična samoupravna ureditev in naš mednarodni položaj ter politika neuvrščenosti. Zato ni razlogov, da bi se sprijaznili s stagnacijo, ko imamo veliko možnosti, da na osnovi dogovorjene politike in boljše organiziranosti uveljavimo naše možnosti in interese za skladnejši, stabilnejši in dinamičen družbeni razvoj.

Nekateri temeljni cilji in naloge razvoja. 1) Med temeljnimi smotri in cilji razvoja, ki si jih Socialistična republika Slovenija zastavlja v okviru jugoslovanske skupnosti narodov in narodnosti z družbenim planom za naslednje petletno obdobje, je treba predvsem poudariti potrebo po učinkovitem nadaljnjem uveljavljanju socialističnega samoupravljanja. V tem obdobju bo treba dosledneje uveljaviti in utrditi ustavni položaj delavca v združenem delu kot odločilnega dejavnika razširjene reprodukcije in dinamičnega družbenoekonomskega razvoja.

Temeljna organizacija združenega dela je delavčeva temeljna skupnost, v kateri dela ter skupaj z drugimi delavci gospodari in ustvarja dohodek, s katerim na osnovi nove ustave suvereno razpolaga. V temeljnih organizacijah združenega dela se oblikujejo delegatska razmerja in odnosi v različnih samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih, v katerih delavec s svojimi političnimi pravicami in materialnimi odločitvami uresničuje oblast delavskega razreda in uravnava celoten proces družbene reprodukcije. Zato pripisujemo temeljnim organizacijam združenega dela tolikšen pomen tudi pri načrtovanem razvoju.

Da bi dosegli skladen razvoj, bo potrebno pospeševati — na osnovi družbenega značaja dohodka — svobodno menjavo dela med delavci v materialni proizvodnji in delavci, ki delajo v skupnostih in dejavnostih skupnega in splošnega pomena. Le-ti s svojim delom prav tako enakopravno vplivajo na individualno in splošno družbeno produktivnost dela ter na potrebe varnega socialnega in kulturnega razvoja ter družbenega razvoja nasploh.

Da bi dejansko okrepili odločujočo vlogo delavca kot nosilca ekonomske in politične oblasti, bo treba uspešneje uveljavljati pridobivanje in delitev dohodka po delu ter združevanje dela in sredstev na podlagi skupnih interesov v družbeni reprodukciji in razvoju. Potrebne bodo odločne spodbude, da bodo delovne, proizvodne in poslovne povezave prerasle tudi v dohodkovne povezave, da bomo razvijali sistem kontinuiranega in srečevalnega planiranja ter vzpostavljali takšne odnose, ki bodo delavce na podlagi dohodka, ki ga ustvarjajo, na osnovi skupnih vlaganj hitreje in uspešneje vključevali v celoten sistem družbene reprodukcije.

Hkrati bo treba kot sestavni del družbenoekonomskih odnosov še naprej razvijati samoupravne interesne skupnosti. Delegati združenega dela morajo v njih prevzeti vso materialno odgovornost za razvoj področij in nalog, za katere so ustanovljene. Krajevne skupnosti pa bodo morale na osnovi bogatih izkušenj, ki jih že imajo, učinkoviteje zagotavljati takšne pogoje, v katerih

bodo lahko delovni ljudje in občani tam, kjer živijo, zares ustvarjalno vplivali na uresničevanje svojih in skupnih interesov, predvsem na osnovi rezultatov lastnega dela, pa tudi na osnovi vzajemnega in solidarnostnega zadovoljevanja skupnih potreb.

2) Da bi lahko živeli in delali v miru ter uresničevali cilje socialističnega samoupravnega razvoja, je potrebno skladno z razvojem družbenoekonomskih odnosov in razvojem proizvajalnih sil skrbeti za našo varnost. V ta namen je v okviru družbenega plana izoblikovan program splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite. Na osnovi naše zasnove splošnega ljudskega odpora in novega sistema planiranja letos prvič javno načrtujemo naloge na tem področju.

Obramba in samozaščita sta postali sestavni del redne dejavnosti. Zato morajo vsi nosilci razvoja načrtovati potrebe in obveznosti splošnega ljudskega odpora skladno s programi, ki morajo biti uskladeni z duhom novega zakona o splošni ljudski obrambi in programi družbenopolitičnih skupnosti. V okviru splošne porabe bomo morali zagotoviti tisti del sredstev, ki so potrebna za uresničitev nalog iz pristojnosti družbenopolitičnih skupnosti. V skladu s takšnimi izhodišči bomo zagotavljali prednost potrebnemu opremljanju, vzgoji in urjenju, da bi lahko delovni ljudje učinkovito branili pridobitve socialističnega razvoja in neodvisnost.

3) Socialistični značaj naše ureditve narekuje načrtovanje takšnega razvoja, ki bo zagotavljal stabilen gospodarski, socialni in kulturni napredek. Doseči ga bo mogoče z dobrim gospodarjenjem, ki bo omogočilo zadovoljevanje osnovnih potreb in interesov delovnih ljudi.

Kvalitetnejši družbenoekonomski razvoj, h kateremu težimo, bo mogoče doseči z doslednejšim uveljavljanjem prvin, ki bodo prispevale k stabilni in dinamični gospodarski rasti ter k prestrukturiranju gospodarstva in družbenih dejavnosti. Pogoj za tak razvoj bo gotovo učinkovitejše gospodarjenje na podlagi stalnega povečevanja deleža produktivnosti dela v rasti družbenega proizvoda. Predvidevamo, da naj bi delež produktivnosti dela v rasti družbenega proizvoda dosegel 57 odstotkov, za razliko od preteklega srednjeročnega plana, ko je znašal 34 odstotkov. Povečati moramo ekonomičnost in racionalnost dela, bolje izrabljati zmogljivosti ter med drugim tako izbirati porabo, da bo zagotavljala prednost tistim oblikam, ki večstransko učinkujejo na pospeševanje planiranega gospodarskega in družbenega razvoja in produktivnost celotnega družbenega dela. Takšen pristop je nujen in ne pomeni privilegija za nekatere dejavnosti ali območja na račun drugih, ampak zavzemanje za dejavnosti ali območja ki lahko v skupnem interesu največ prispevajo k razvoju.

V razvojnih prizadevanjih bo treba tudi v prihodnjih petih letih odločno vztrajati pri nadaljnjem zmanjševanju različnih neuskladenosti gospodarske in družbene strukture. Zato bo treba v razvojni in tekoči ekonomski politiki zagotoviti večje razvojne možnosti proizvodnji, ki trajno povečuje izvoz in nadomešča uvoz, proizvodnji, ki pospešuje domačo konjunkturo in ne poslabšuje plačilne bilance. Nadalje velja to za proizvodnjo, ki na osnovi novih naložb in z racionalnim in učinkovitim izkoriščanjem obstoječih kapacitet prispeva k odpravljanju neskladij v materialni proizvodnji, zlasti s povečevanjem proizvodnje reprodukcijskega materiala, polizdelkov, strojev in naprav, med drugim pa tudi proizvodnji, namenjeni strateško-obrambnim zahtevam. Tem kriterijem bodo v celoti podrejene tudi dejavnosti, ki so skupnega pomena za realizacijo

dogovorjene politike skupnega razvoja in ki so opredeljene v družbenem planu Socialistične federativne republike Jugoslavije. Te dejavnosti pa so:

1. energetika,
2. agroindustrijski kompleks,
3. surovinske dejavnosti, katerih proizvodi se pretežno izvažajo ali pomembneje prispevajo k nadomeščanju uvoza,
4. strojegradnja in ladjedelništvo,
5. magistralni promet,
6. tujski turizem.

4) Družbeni plan predvideva 6-odstotno povečanje celotnega družbenega proizvoda. Če želimo uresničiti takšne materialne okvire družbenega razvoja, bodo morali delavci v združenem delu maksimalno izrabiti vse kvalitetne dejavnike razvoja v celotni družbeni reprodukciji, obenem pa pri samoupravnih odločitvah o delitvi dohodka in razporejanju čistega dohodka upoštevati naslednje usmeritve (citat iz osnutka družbenega plana):

— sredstva za razširitev materialne osnove združenega dela bodo rasla hitreje od rasti dohodka. To naj omogoči predvidene spremembe v strukturi proizvodnje in vlaganj ter je med osnovnimi predpostavkami planirane gospodarske rasti in zaposlovanja;

— sredstva za zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih potreb bodo rasla v prvih dveh letih počasneje od rasti dohodka;

— sredstva rezerv bodo oblikovana najmanj v višini, določeni z zakonom, za ohranitev poslovne stabilnosti, materialne in socialne varnosti delavcev in za kritje škode, ki bi nastala ob naravnih nesrečah.

5) Eden izmed ključnih globalnih ciljev novega srednjeročnega obdobja bo izboljšanje pogojev dela in zagotovitev stabilne rasti življenjske ravni delovnih ljudi in občanov. Ta cilj ne predstavlja samo enega izmed trajnih ciljev razvoja samoupravne socialistične družbe, pač pa je obenem tudi osnovni ekonomski motiv za ustvarjalno in produktivno delo ter za učinkovito gospodarjenje z družbenimi sredstvi. V prihodnjem obdobju bo namreč treba dosledneje uveljaviti načelo delitve dohodka in osebnih dohodkov po rezultatih tekočega in minulega dela. To bo eden izmed bistvenih pogojev za zmanjševanje razlik pri dohodkih in življenjskem standardu v primerjavi z razvitejšimi gospodarstvi, kakor tudi za zmanjšanje migracije ter za postopno vračanje naših delavcev iz tujine.

Razumljivo je, da bo treba izboljševanje življenjskih in delovnih pogojev odločneje povezovati tudi z nadaljnjo krepitvijo socialističnih vrednot, odpravljanjem vzrokov in posledic socialnih razlik, ki ne izvirajo iz dela, in s krepitvijo socialne varnosti delovnih ljudi.

Načrtovano povečanje realnega dohodka in družbenega proizvoda omogoča politiko delitve, ki zagotavlja 5 do 6-odstotno rast življenjskega standarda. V teh okvirih bo mogoče nadaljevati politiko polne zaposlitve kot okvirnega cilja družbenega razvoja, ob znatno nižji stopnji rasti zaposlovanja. Takšno usmeritev zahteva načrtovani intenzivnejši razvoj, ki upošteva večje zaposlovanje na kmetijsko prenaseljenih območjih. V okviru politike rasti življenjskega standarda se s predloženim planom, tako kot doslej, odločamo za hitrejšo rast družbenega standarda, ki obsega skupno porabo in stanovanjsko izgradnjo.

Politika osebnih dohodkov je prilagojena realnim možnostim. Za celotno petletno obdobje načrtujemo rast realnih osebnih dohodkov na zaposlenega za 16 odstotkov. To pomeni, da načrtujemo skupaj s pospešeno rastjo druž-

benega standarda takšno povečanje, ki bo dovolj stimulativno in bo omogočalo umirjeno rast in napredek. Rast je bistveno večja od dosežene v preteklem srednjeročnem obdobju, vendar je uskladena z materialnimi možnostmi in potrebami po prestrukturiranju dela dohodka v korist dejavnosti, ki bodo imele prednost. Pri tem pa načrtujemo, da se bo del tako povečane osebne porabe usmeril na podlagi neposrednih interesov v razvoj družbenega standarda (na primer samoprispevki, cestno posojilo, stanovanjska gradnja, ipd.).

6) Razvoj družbenih dejavnosti je pomemben zaradi zadovoljevanja skupnih potreb delovnih ljudi, pa tudi zaradi potreb gospodarskega in družbenega razvoja in splošne družbene produktivnosti dela. Tudi na tem področju je potrebna, enako kot v gospodarstvu, skladna usmeritev v nadaljnjem razvoju, saj imamo tudi tu opraviti z nekaterimi pomembnimi neskladji. Po eni strani ni dovolj hiter proces reforme in bolj racionalnega, gospodarnejšega opravljanja teh dejavnosti, po drugi strani pa razvoj in izvajanje teh dejavnosti še vedno nista dovolj prilagojena dejanskim potrebam uporabnikov. Zato bi morali najhitreje razvijati tiste dejavnosti, ki lahko največ prispevajo k pospešitvi družbenega razvoja v zastavljenih smereh. Ta smoter bomo dosegli z uveljavljanjem svobodne menjave dela, z neposrednim soočanjem izvajalcev in uporabnikov ter z iskanjem in oblikovanjem skupnih interesov, bodisi neposredno bodisi v okviru oziroma preko samoupravnih interesnih skupnosti.

V osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije smo globalno opredelili politiko prioritet v družbenih dejavnostih, ki so odločilnega pomena za skladen razvoj in za uresničevanje splošnih družbenih ciljev. Samoupravne interesne skupnosti pa bodo morale na tej osnovi izoblikovati jasne kriterije za programiranje razvoja sleherne družbene dejavnosti, saj je nemogoče sprejeti predloge, da bi se še nadalje linearno razvijale; takšna praksa je preživeta tudi že v gospodarstvu.

Združeno delo naj bi se v okviru samoupravnih interesnih skupnosti samoupravno dogovorilo, kolikšen obseg, kakovost in vrsto storitev oziroma pravic bo zagotavljalo v prihodnjem planskem obdobju. Tak dogovor bo predstavljal tudi stabilno podlago za nadaljnji razvoj sistema solidarnosti in vzajemnosti v posameznih dejavnostih ter za izračun potrebnega obsega solidarnostnih sredstev. Sodimo, da institut solidarnosti ne sme biti več odvisen od improviziranih rešitev in sprotnih izračunov. Hkrati pa se solidarnost tudi ne sme spremeniti v uravnilovko. Dogovorjeni enotni minimalni standardi naj postanejo konkretni odraz dogovorjene politike, ki bo skladna z realnimi možnostmi; solidarnostna sredstva pa se bodo uporabila tam, kjer trenutne dohodkovne možnosti ne bodo omogočale realizacije dogovorjene politike. Zato je nujno, da pridemo čimprej do družbeno dogovorjenih minimalnih standardov, vezanih na srednjeročno obdobje, ki bodo podlaga za oblikovanje osnovnih programov. Uresničevanje tega dela programov tudi ne bi smelo biti odvisno od tekočih gospodarskih rezultatov v kratkih obdobjih.

V predloženi politiki se zavzemamo za selektivnost, racionalnost in intenzivnost razvoja, hkrati pa tudi za skladnost z globalnimi materialnimi možnostmi. Celotna skupna poraba naj bi znašala 12 do 13 odstotkov družbenega proizvoda. Prednost dajemo usmerjenemu izobraževanju oziroma izobraževanju ob delu, in sicer tako, da predvidevamo zanj hitrejše naraščanje sredstev od rasti družbenega proizvoda. Zaradi pomena znanosti in nekaterih kulturnih dejavnosti pa naj bi se obseg sredstev zanje — odvisno od programov — gibal v skladu z rastjo družbenega proizvoda. In končno, prednost predlagamo pro-

gramu za izgradnjo dijaških in študentskih domov, ki že vrsto let predstavljajo črno točko v našem družbenem razvoju.

V načrtovanem razvoju moramo zagotoviti na osnovi samoupravnih in družbenih dogovorov ter načel, ki so bila poudarjena, ustrezen napredek in skladen razvoj na vseh ostalih področjih skupne porabe — od pokojninsko-invalidskega do starostnega zavarovanja kmetov, zdravstvenega varstva, otroškega varstva, socialnega skrbstva in telesne kulture.

Vse omenjene dejavnosti imajo programiran razvoj na višji stopnji, kar pomeni, da bodo v absolutnem znesku povečale sredstva, odvisno od programov in omejenih možnosti. Zato ni sprejemljiva kritika, ki negira takšno objektivno stanje. Ko sprejemamo plan in imamo pred seboj celotno nalogo pač moramo ugotoviti, da vseh programov hkrati ni mogoče uresničiti. Uveljavimo jih lahko v določenem daljšem obdobju oziroma ob morebitni višji stopnji gospodarske rasti.

Stvar delavcev v organizacijah združenega dela pa je, da se ob družbeno organizirani aktivnosti opredelijo, katerim programom in dejavnostim bodo dali prioriteto, pri čemer morajo upoštevati prednosti, ki jih bodo v družbenem planu razvoja Socialistične republike Slovenije opredelili kot pogoj za skladnejši razvoj.

7) Tudi stanovanjska politika živo zadeva interese delovnih ljudi, zato smo se odločili za bistveno zmanjšanje stanovanjskega primanjkljaja, ob tem pa bosta še naprej veljali posebna skrb občanom z nižjimi dohodki in prednost za borce, mlade družine in invalide. Zato bi kazalo šele na takšnih izhodiščih in predpostavkah podpirati politiko izboljševanja kvalitete stanovanj, za kar pa bo moral bistveno prispevati vsak posameznik.

Na teh osnovah bodo samoupravne stanovanjske skupnosti do leta 1980 združile sredstva in usmerjale izgradnjo za najmanj 65 000 stanovanj; od tega bo približno 70 odstotkov stanovanj zgrajenih v družbeni gradnji in okoli 30 odstotkov v zasebni režiji.

8) V družbenem planu Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 smo pri uveljavljanju politike skladnega razvoja zadržali načelo policentričnega razvoja in ustrezno politiko skladnejšega regionalnega razvoja. Pod skladnejšim razvojem v širšem smislu ne razumemo samo odnosa med materialnim in socialnim razvojem. Gre za veliko širše razumevanje, ki vključuje tudi politiko in naloge na področju ravnanja s prostorom, urbanizacijo kompleksno varstvo okolja in odnos med manj in bolj razvitimi območji naše republike.

Prostorsko planiranje je še vedno premalo razvito in na osnovi dosedanjih spoznanj le delno vpliva na politiko razvoja. Prav gotovo pa je že široko prodrla zavest in spoznanje o nujnosti, da moramo skrajno preudarno ravnati s prostorom in ga ohranjati za poznejše rodove, za proizvodnjo hrane in surovin, za ustrezno komunalno in urbano ureditev, za rekreacijo in druge splošne namene. V srednjeročnem obdobju moramo temeljito oceniti vso dosedanjo zakonodajo in politiko ter preprečiti neodgovorno in nenačrtno ali samovoljno urbanizacijo ter nesmotrno rabo prostora in okolja.

To bomo najučinkoviteje uveljavljali preko poslovne in investicijske politike, ki bo uskladena z družbenimi cilji, torej preverjena tudi z vidika prostora in okolja, če bo potrebno pa tudi z zakonsko regulativo.

Osnutek družbenega plana močno poudarja skladnejši regionalni razvoj, pri čemer izhaja iz boljše in enakomernejše izrabe razvojnih možnosti v posameznih območjih, hkrati pa teži k zmanjševanju razlik v socialnem in go-

spodarskem razvoju med posameznimi območji. Skladnejši regionalni razvoj opredeljuje osnutek družbenega plana kot enega izmed temeljnih razvojnih ciljev, ki je v ekonomskem in socialnem interesu celotne Socialistične republike Slovenije. V tem okviru je obravnavano tudi pospeševanje razvoja manj razvitih in obmejnih območij, ki temelji predvsem na boljši ekonomski izrabi njihovih razvojnih pogojev, zlasti tudi na možnosti nadaljnjega zaposlovanja, razvoja sodobne kmetijske proizvodnje, nekaterih industrijskih dejavnosti, kot tudi razvoja turizma. Pri obmejnih območjih pa bomo še posebej upoštevali potrebo, da ostanejo naseljena, poleg tega pa še narodnoobrambne interese in interese manjšin.

Sistem in politika pospeševanja skladnejšega regionalnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji prinašata ob upoštevanju že sprejetega zakona pomembne kvalitetne spremembe, ki temeljijo predvsem na interesih organizacij združenega dela iz teh in drugih območij in njihovem samoupravnem povezovanju ter združevanju dela in sredstev, nadalje na nalogah samoupravnih interesnih skupnosti, na ekonomski in poslovni politiki bank in na pospeševalni vlogi družbenopolitičnih skupnosti.

9) Prestrukturiranje slovenske predelovalne industrije oziroma proces, ki ga začenjamo, je ena najzahtevnejših nalog tega srednjeročnega obdobja. Očitno bo treba pospeševati razvoj nekaterih predelovalnih industrijskih dejavnosti, za katere imamo večino surovin doma, pa tudi solidne tehnološke izkušnje in sposobne kadre. Gre za tiste dejavnosti, ki zahtevajo visoko stopnjo znanja in visoko kvaliteto, omogočajo izvajanje raznih finančnih uslug, inženiringov za izboljšanje prodaje in kompletnih servisov, saj se bo v prihodnje, ne le v svetu, ampak tudi znotraj Jugoslavije lahko uspešno uveljavljala le tista predelovalna industrija, ki bo nadpovprečno produktivna, kvalitetna in poslovno solidna. Pri tem so v ospredju zlasti nekatere predelovalne zmogljivosti, kot na primer strojegradnja, ki naj se usmeri v izdelavo in gradnjo kompletnih objektov ali sklopov za domači in tuji trg, nadalje elektroindustrija, še posebej profesionalna elektronika, glede na vlogo, ki jo ima pri posodabljanju proizvodnje in širjenju avtomatizacije, pa tudi del kemične predelovalne industrije, skupaj s farmacevtsko industrijo, nadalje živilsko-predelovalna industrija in predelava lesa.

Razvoj ostalih predelovalnih vej pa bo odvisen predvsem od njihove izvozne sposobnosti in konkurenčnosti na zunanjih tržiščih, od zagotovljene dolgoročne in ekonomske racionalne reprodukcijske baze in od inventivnosti proizvajalcev, da se bodo nenehno pojavljali na domačih in tujih trgih z novimi proizvodi in proizvodnimi programi, ki bodo po obsegu in kakovosti uskladeni s potrebami tržišča. Omeniti velja tudi pomen gradbeništva ob vedno večji stopnji industrializacije gradenj in njenem vplivu na dinamiko rasti posameznih industrijskih in obrtnih dejavnosti.

Proces prestrukturiranja slovenske industrije bo torej moral biti v skladu s potrebami in zahtevami tržišča, hkrati pa bo moral sloneti na naslednjih temeljnih družbeno dogovorjenih kriterijih:

1. na plačilno-bilančnem kriteriju, ki zahteva sposobnost stalnega povečevanja izvoza blaga in storitev ter racionalno nadomeščanje uvoza;

2. na kriteriju zagotovljenosti energetske in surovinske osnove, ki zahteva dolgoročno zagotovitev domačih surovin in reprodukcijskih materialov, pa tudi tujih reprodukcijskih virov tam, kjer ni racionalno zagotavljati domačih kakovostnih in ekonomičnih virov;

3. na kriteriju kvalitetnih faktorjev razvoja, hitrejšega naraščanja produktivnosti dela, boljšega gospodarjenja z rezultati živega in minulega dela ter povečevanja deleža proizvodov z višjo stopnjo predelave.

V Sloveniji bodo morale dobiti v razvoju predelovalne industrije večjo družbeno podporo tako imenovane intenzivne naložbe, ki zagotavljajo večjo rast družbenega proizvoda, tako na osnovi večje stopnje predelave in večje kvalitete, modernizacije in avtomatizacije proizvodnje kot tudi višje ravni tehnologije, višje produktivnosti dela in rentabilnosti poslovanja. Izjema bodo naložbe v posameznih regijah, ki so še vedno kmetijsko prenaseljene.

Prizadevanje za postopno preobrazbo slovenske predelovalne industrije zatorej ne bo nič lažje kot bitka za izboljšanje energetske in prehrambene bilance ali bitka za odpravljanje ozkih grl v prometni infrastrukturi. V določenem smislu bo še težje, dolgotrajnejše in trdovratnejše, kajti spopadali se bomo z inercijo starega, s samozadovoljstvom, z razdrobljenostjo, programsko ozkostjo, pa tudi z različnimi lokalizmi in cehovstvom, hkrati pa tudi s težnjami po administrativni zaščiti pridobljenega položaja. Vendar objektivno ne moremo ponuditi druge alternative kot razvojno usmeritev, ki vodi k sodobnejši ekonomiki, skladnejšim in stabilnejšim odnosom, ne le v gospodarstvu samem, temveč v celotni družbeni reprodukciji.

Tovarišice in tovariši! To je le nekaj najpomembnejših nalog, ki sem jih posebej izpostavil. Čas mi ne omogoča, da bi razčlenil številne druge naloge, ki jih predlagamo v družbenem planu in v dogovoru o temeljih plana. Posebej želim opozoriti, da nisem obravnaval nalog na infrastrukturnem področju, saj smo o tem v tej skupščini že razpravljali in sprejeli programe, ki so sredi uresničevanja.

Nekaj o pogojih uresničevanja predlagane politike:

Pri obravnavanju pogojev uresničevanja predlagane politike želim posebej poudariti:

a) da tvorita družbena preobrazba in učinkovito gospodarjenje dialektično neločljivo celoto ter med seboj povezani in odvisni sestavini;

b) da je družbena in ekonomska spodbuda delavca v združenem delu za uspešno gospodarjenje strateška naloga v razvoju družbenih odnosov in uspešnega gospodarjenja;

c) da so »notranje rezerve« ogromen, neizkoriščen rezervoar. Ob aktiviranju teh rezerv bo možno uspešno uresničevati predvidene naloge. Borba za odkrivanje notranjih rezerv pa hkrati pomeni tudi premagovanje neustrezne organizacije dela, razdrobljenosti v proizvodnji, neracionalnosti, spopad z neustreznim znanjem itd.

Nadaljevati pa moramo tudi odločnejšo akcijo na področju materialnih stroškov v gospodarstvu in družbenih dejavnostih, kjer se skrivajo notranje rezerve za hitrejši družbeni razvoj. Če bi natančneje analizirali strukturo celotnega dohodka v gospodarstvu na eni strani in strukturo družbenega proizvoda na drugi strani, potem je povsem jasno, da moramo v prihodnjih letih posvetiti problematiki materialnih stroškov enako pozornost kot problematiki strukturnih neskladij med posameznimi gospodarskimi dejavnostmi, še posebej pa problematiki strukturnih neskladij znotraj industrije. To pa je predvsem naloga delavcev in poslovodnih ljudi v organizacijah združenega dela.

Ko ocenjujemo pogoje uresničevanja predlagane politike, je nesporno, da bo uresničevanje skupno dogovorjenih prednostnih nalog zahtevalo v tekočem petletnem obdobju znatno preusmeritev investicijskih sredstev na podlagi sa-

moupravnega združevanja sredstev. Povečane potrebe po vlaganjih v gospodarsko infrastrukturo naj bi zahtevale kar 34,3 odstotka vseh investicijskih sredstev, medtem ko smo jih v letih 1971—1975 investirali za te namene samo 18,1 odstotka. V novem srednjeročnem obdobju naj bi se nadalje močneje povečal tudi delež vlaganj v proizvodnjo hrane, in sicer od dosedanjih 6 na 8,8 odstotka, delež vlaganj v povečanje proizvodnje surovin in reprodukcijskega materiala pa od 6,4 na 9,4 odstotka. To pomeni v prihodnjem petletnem obdobju bistveno preusmeritev investicij v razvoj dejavnosti, ki so posebnega pomena za uresničevanje dogovorjene politike. V zadnjih petih letih smo namreč vanje vložili slabo tretjino skupnih investicij v osnovna sredstva, v novem srednjeročnem obdobju pa predvidevamo za te dejavnosti nad polovico vseh investicijskih sredstev v gospodarstvu. Vsekakor je investicijska bilanca izredno napeta. Prav zato pa bo potrebno racionalno uporabiti vsak investicijski dinar v gospodarstvu ali družbenih dejavnostih. Nujno bo tudi zaostriti odgovornost vseh investitorjev, zlasti pa odgovornost pri izgradnji velikih nacionalnih objektov.

Uresničevanje globalnih družbenoekonomskih ciljev bo v tekočem srednjeročnem obdobju, glede na naravo problemov, s katerimi se bomo srečevali, gotovo zelo težavno in zapleteno. Toda že na osnovi dosedanjih spodbudnih začetnih rezultatov pri prestrukturiranju slovenskega gospodarstva je očitno, da bomo zastavljenim nalogam lahko kos, če se jih bomo lotili organizirano, disciplinirano in načrtno. Pri tem je zlasti pomembno, da so delovni ljudje že uresničili enega izmed temeljnih pogojev za stabilnejši družbenoekonomski razvoj, ne le s tem, da so sprejeli novo ustavno ureditev in začeli preusmerjati del akumulacije v razvoj prednostnih nalog, ampak tudi s tem, da so z dokajšnjim naporom odločno razgalili in spoznali pota, kamor bi nas pehal ekonomski liberalizem.

To je potrebno poudariti zlasti zato, ker se je naša ekonomska politika v preteklosti dlje časa in z relativno skromnimi uspehi ubadala predvsem s sanacijo posledic nestabilnosti. Zaradi tega, razumljivo, nismo mogli doseči niti po številu niti po kakovosti vseh tistih rezultatov, ki smo jih načrtovali v prejšnjih srednjeročnih planih. Ob startu v novo srednjeročno obdobje pa ob poglobljeni analizi dosedanjega razvoja natančno vemo, kako z dogovorjenimi in sprejetimi kriteriji ekonomske stabilizacije zagotoviti stabilnejši razvoj.

Gospodarska gibanja v prvih petih mesecih leta 1976 vsekakor potrjujejo, da je začetna osnova za tekoče srednjeročno obdobje slabša kot v prejšnjem srednjeročnem obdobju. Tako se je industrijska proizvodnja, ki je od januarja dalje upadala, v maju zopet dvignila, vendar je v obdobju petih mesecev še vedno nižja kot v istem obdobju lani. Nadaljuje se intenzivno povečevanje izvoza in zmanjševanje uvoza. Izplačila za investicije v osnovna sredstva, ki so v začetku še zelo naraščala, so ponovno upadla, oziroma se umirjajo.

V oceni gospodarskih gibanj in uresničevanja dogovorjenih nalog pa je potrebno izhajati iz globlje, predvsem vsebinske analize razvoja v prvem polletju. Takšna ocena pa kaže, da se v razvoju pojavljajo nekateri kakovostni premiki, ki kljub trenutno težjemu gospodarskemu položaju pomenijo pomemben pozitiven dejavnik za dolgoročnejši gospodarski razvoj:

— v poostrenih pogojih gospodarjenja in v neugodnih konjunkturnih razmerah se organizacije združenega dela obračajo navznoter, analizirajo lastne probleme in možnosti razvoja ter same iščejo izhod iz težav. Tako organizacije

združenega dela usmerjajo svoje napore v povečevanje izvoza, hkrati pa iščejo tudi notranje rezerve, da bi obdržale svoj položaj na tržišču;

— novi predpisi o pogojih poslovanja med uporabniki družbenih sredstev so sicer trenutno vplivali še dodatno na zadržanost v gospodarskih dejavnostih, vendar ugotavljamo, da so finančni tokovi stekli, da hkrati onemogočajo nakup in porabo brez kritja in tako pomembno prispevajo k stabilizaciji;

— zaradi manjših možnosti za prodajo na tržišču, predvsem domačem, so proizvajalci pri svojih kratkoročnih proizvodnih načrtih dovzetnejši za zahteve tržišča, kar tudi pomeni eno izmed oblik spreminjanja strukture proizvodnje;

— organizacije združenega dela s področja gospodarstva se prilagajajo zaostrenim pogojem poslovanja tudi z racionalnejšo politiko zaposlovanja. Stopnja zaposlovanja v neposredni proizvodnji trenutno celo upada;

— spremembe v strukturi investicij potrjujejo, da se uresničujejo nekatere izmed usmeritev letošnje resolucije (predvsem na področju energetike in stanovanjske gradnje), medtem ko investicije v kmetijstvu, prometu in gozdarstvu zaostajajo.

Ob teh kakovostnih premikih, ki se kažejo v letošnjih gospodarskih gibanjih, pa se srečujemo v blagovno-denarnih odnosih v našem gospodarstvu z nekaterimi perečimi problemi, ki vplivajo na letošnjo celotno gospodarsko aktivnost in jih bo potrebno sproti odpravljati. Naj omenim le administrativno zadrževanje cen, ki ob naraščajočih proizvodnih stroških že vpliva na zmanjševanje proizvodnje in opuščanje nekaterih proizvodnih programov ter na poslabšanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva.

Očitno je torej, da bomo morali dobršen del srednjeročnega obdobja nameniti sanaciji razmer, odpravljanju vzrokov nestabilnosti in ustvarjanju pogojev za skladnejši družbenoekonomski razvoj naše republike.

Takšna politika je v skladu s sprejeto politiko Zveze komunistov ter najširšimi interesi delovnih ljudi, občanov in združenega dela samega. V našem razvoju smo se namreč znašli na točki, ko moramo nekatere razvojne trende zavestno preusmeriti, kar v prispodobi povedano pomeni, da so začeli prihajati računi za plačilo nestabilnih, neuskladenih in inflacijskih gibanj iz preteklih let, torej iz obdobja, ko hiter razvoj našega osebnega in družbenega blagostanja ni bil v celoti odraz naše produktivnosti dela in dosežene stopnje razvoja.

Pri oblikovanju in sprejemanju ukrepov republike za usmerjanje družbenoekonomskega razvoja bomo upoštevali predvsem temeljno načelo, da je razen na področjih gospodarskega sistema, ki spadajo v pristojnost republike kot družbenopolitične skupnosti, republika v skladu s 25. in 89. členom ustave SR Slovenije dolžna zakonsko ukrepati le v izjemnih razmerah, kadar glede strateških področij, ciljev, smernic in nalog skupnega interesa ni dosežen samoupravni sporazum oziroma dogovor in je izvršitev teh nalog nujna za uskladenost tokov družbene reprodukcije; seveda šele potem, ko bi ustrezne organizacije izčrpale že vse možnosti za izvršitev teh nalog.

V skladu s povečano odgovornostjo republik in pokrajin za položaj Jugoslavije v mednarodni menjavi kot tudi za stanje devizne in plačilne bilance Jugoslavije in njeno zunanjo likvidnost bo Izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejemal v okviru svojih pristojnosti ukrepe za realizacijo predvidenih odnosov v plačilnobilančnem in deviznem položaju republike na podlagi kriterijev, dogovorjenih med republikami in pokrajinama. Zato si bo SR Slovenija prizadevala za sodelovanje in odločanje republik in pokrajin pri urejanju ekonomskih odnosov s tujino, zlasti za njihov odločilen vpliv na politiko plačilne

bilance, na režim uvoza in izvoza blaga in storitev, na instrumente plačilnobilančnih omejitev, mehanizma pospeševanja izvoza, zadolževanja v tujini, carinsko politiko in politiko tečaja dinarja.

SR Slovenija bo skupno z občinami zagotovila pogoje za realizacijo nalog, ki bodo na podlagi dogovora republik in pokrajin o temeljih družbenega plana Jugoslavije za področje agroindustrijskega kompleksa za obdobje 1976—1980 opredeljene kot odgovornost družbenopolitičnih skupnosti za zagotavljanje zadostnih količin hrane in surovin iz kmetijstva za domače potrebe in racionalen izvoz.

Občine bodo z ukrepi davčne politike, s sofinanciranjem nalog pri pospeševanju kmetijstva, ki so opredeljene v družbenih dogovorih, in z ukrepi kmetijske zemljiške politike ter skladno s kmetijskimi prostorskimi plani in družbenimi plani podprle izvajanje planov razvoja v občinah. Za oskrbo večjih središč z živili, predvsem s kmetijskimi izdelki, bodo občinske skupščine oziroma Skupščina mesta Ljubljana in Skupščina Obalne skupnosti poskrbele za organiziranje poslovnih skupnosti kmetijskih, živilsko-predelovalnih in trgovinskih organizacij ter v ta namen v okviru svojih pristojnosti z ukrepi podprle ustrezne programe organizacij združenega dela.

Skupščina SR Slovenije bo na osnovi svojih ustavnih pooblastil in na osnovi nedavnega dogovora predstavnikov vseh republiških skupščin v jeseni posebej razpravljala in odločala o medrepubliških dogovorih, s katerimi se prevzemajo materialne obveznosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Dovolite, da končam z mislijo, da imamo za uresničitev začrtanega razvoja, kljub težavam, ki jih po splošni oceni predvidevamo, realne materialne in druge pogoje. To pa ne pomeni, da na poti uresničevanja ni nešteto čeri in ovir. Pri vsakem planu in družbenih ciljih, ki si jih zastavljamo, je odločilna subjektivna pripravljenost in organiziranost. Če bi ob pogojih za realizacijo nalog in ciljev ocenili razmere s tega vidika, potem lahko odločno zatrdimo, da so subjektivni pogoji dobri. Takšna optimistična ocena je zasnovana na splošnem družbenem in političnem vzdušju in pripravljenosti, da uresničimo temeljne postavke ustave, zakona o združenem delu in zakona o samoupravnem družbenem planiranju:

— ker je že sprejeta vrsta zakonov ali pa so doseženi politični dogovori o najpomembnejših sestavinah ekonomskega sistema, zasnovanega na novih družbenoekonomskih odnosih;

— ker so doseženi najpomembnejši sporazumi med republikami in avtonomnima pokrajinama ter federacijo o dejavnostih skupnega pomena;

— ker je o temeljnih in strateških vprašanjih v SR Sloveniji dosežena popolna politična enotnost in

— ker je zaostren odnos do lokalizma, podjetniško lastniškega partikularizma, neracionalnosti in do slabosti glede programske in organizacijske usmeritve v organizacijah združenega dela, tako v materialni proizvodnji kot v družbenih dejavnostih in v družbi nasploh.

Končno smo sredi uresničevanja programov številnih dejavnosti, katerih rezultati, kljub zaostrenemu mednarodnemu in notranjemu gospodarskemu položaju, vlivajo optimizem in pogum. Vsi napori, ki jih vlagajo delovni ljudje v načrtovani razvoj, pa so namenjeni skladnemu razvoju in trdni materialni osnovi socialističnega samoupravnega razvoja naše skupnosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet Skupščine SR Slovenije bo na podlagi današnje razprave v skupščinskih zborih in dosedanje javne razprave o osnutku družbenega plana v delegatski bazi in političnih organizacijah pripravil v naslednjih dneh predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije in ga posredoval delegatom Skupščine SR Slovenije za sejo zborov 30. julija v sklepno obravnavo, dopolnitev in sprejem.

Predsedujoča Mara Žlebnik: Tovarišu Marincu se zahvaljujem za ekspoze. S tem zaključujem skupno zasedanje vseh treh zborov. Delegate Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora prosim, da gredo v dvorane, kjer so začeli z delom, delegati Zbora združenega dela pa ostanejo v tej dvorani.

(Zasedanje je bilo končano ob 10.45.)

30. julija 1976

Predsedoval: Štefan Nemec,
predsednik Zbora združenega dela

Začetek zasedanja ob 10.

Predsedujoči Štefan Nemec: Začenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora.

Poslušali bomo ekspoze Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije k predlogu družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga bo podal tovariš Zvone Dragan, podpredsednik Izvršnega sveta Skupščine Socialistične republike Slovenije. Prosim tovariša Zvoneta Dragana, da poda ekspoze!

Zvone Dragan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati!

Z današnjo razpravo o predlogu družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 in njegovim sprejemom, kot tudi s celotno družbeno aktivnostjo pri pripravi novih planskih dokumentov na vseh ravneh je zaključeno obsežno in zahtevno delo. Družbeni plan, s katerim opredeljujemo razvoj proizvajalnih sil in socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter smernice in okvire za ukrepanje Socialistične republike Slovenije, vsekakor predstavlja izjemen dokument, tako po svoji vsebini kot tudi po uveljavljenem postopku. Je rezultat široke razprave v delegatski bazi in pri nosilcih na vseh ravneh planiranja, ki je v najbolj strnjeni obliki prišla do izraza na zasedanju Skupščine Socialistične republike Slovenije 12. julija.

Razvojna usmeritev, ki jo vsebuje družbeni plan, je dobila tudi vso politično podporo na 7. seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije in 5. seji Republiške konference Socialistične zveze, ki je v imenu fronte organiziranih socialističnih sil podprla razvojno usmeritev in v posebnem dokumentu pokazala tudi na pomanjkljivosti in naloge, ki jih bomo morali upoštevati pri uresničevanju sprejete politike. Izvršni svet pa je tudi analiziral vse pripombe

in predloge, ki so jih posredovali Republiški konferenci Socialistične zveze njeni delegati. To pomeni, da so bile poleg političnega soglasja sprejete tudi mnoge obveznosti, ne le za dosledno uresničevanje začrtane politike razvoja, temveč tudi za pospešeno in celovito uveljavljanje novega sistema samoupravnega družbenega planiranja v naslednjih letih. Zato pomeni današnji sprejem družbenega plana Slovenije sklepno dejanje intenzivne in raznovrstne aktivnosti samoupravnih, političnih, upravnih in strokovnih dejavnikov.

Pri oblikovanju družbenega plana Slovenije smo upoštevali tudi vsebino tistih samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov organizacij združenega dela in samoupravnih interesnih skupnosti, ki so bili pravočasno sklenjeni. Najbolj čvrsto oporo pa predstavlja družbenemu planu sam dogovor o njegovih temeljih, ki je bil podpisan pred štirimi dnevi.

Vanj je bilo vključeno le tisto, kar je bilo uskladeno do podpisovanja, pri čemer smo upoštevali kriterije, ki so bili sprejeti na zborih Skupščine 12. julija. Takrat smo se dogovorili, da bomo v jeseni opravili dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana na podlagi samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov samoupravnih interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti, ki jih moramo sprejeti do 31. oktobra, pa tudi na podlagi nadaljnjega usklajevanja še nekaterih vprašanj s področja gospodarskih dejavnosti, ki jih nismo uspeli doslej uskladiti, pa so takšne narave, da sodijo v dogovor o temeljih družbenega plana.

Tako bodo v dogovoru našle svoje mesto tudi konkretno opredeljene naloge in materialne obveznosti v razvoju družbenih dejavnosti, ki jih doslej še nismo v enotnem pregledu, skupaj z gospodarskimi, posredovali v presojo in sprejem delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela. Izvršni svet meni, da bi morale samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti v občinah in v republiki osnovne usmeritve v samoupravnih sporazumih o temeljih srednjeročnih planov, še posebej pa neusklajena vprašanja, predložiti v obravnavo zborom združenega dela v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti. Šele po razpravi v okviru zborov združenega dela bi vse samoupravne sporazume, skupaj z aneksom k dogovoru o temeljih družbenega plana razvoja Slovenije, predložili temeljnim organizacijam združenega dela, kjer bi se delavci z osebnim izrekanjem odločali o lastnih in o skupnih družbenih potrebah. Časa ni veliko, zato je treba pospešiti delo zlasti v tistih samoupravnih interesnih skupnostih, ki zaostajajo s pripravami svojih samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov. Izvršni svet je na zadnji seji obravnaval in sprejel program aktivnosti za usklajevanje in sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov s področja družbenih dejavnosti, ki ga je pripravil operativno-politični štab pri Republiškem komiteju za družbeno planiranje in informacijski sistem.

Po sejah zborov republiške skupščine 12. julija so bile opravljene nekatere spremembe in dopolnitve v dogovoru o temeljih družbenega plana Slovenije, dane na sejah zborov in tudi v poznejših aktivnostih: v 7. členu je program izgradnje cest usklajen z že sprejetim samoupravnim sporazumom o srednjeročnem planu vzdrževanja, rekonstrukcije, modernizacije in gradnje magistralnih in regionalnih cest v Sloveniji, v 12. člen so vključene nekatere dopolnitve pri kemični industriji osnovnih surovin, v 18. členu je sprejeta dopolnitev glede izgradnje obrata žveplene kisline, v 19. členu je predvidena dodatna obveznost glede proizvodnje gospodarskih vozil, v 20. členu je natančneje opredeljena industrijska gradnja stanovanj, z opredelitvijo konkretnega nosilca za

del industrijske gradnje, v 25. členu je natančneje opredeljeno izkoriščanje naravnih virov, v 31. členu je opredeljen postopek v zvezi z morebitnimi spori pri uresničevanju tega dogovora.

Ko bo opravljeno že prej omenjeno naknadno usklajevanje in dopolnjevanje dogovora po postopku, kakršnega smo izvedli v začetku julija, bomo dobili še bolj celovit in še bolj konkreten planski dokument, ki bo tako vseboval vse najpomembnejše materialne in organizacijske obveznosti za uresničitev razvojnih usmeritev, opredeljenih v družbenem planu Slovenije. Posebej pa je treba poudariti, da že danes dogovor neposredno zavezuje podpisnike za izpolnjevanje vseh materialnih in organizacijskih obveznosti, ki so že vključene vanj in tako sprejete.

Izvršni svet hkrati tudi poudarja, da je sprejemanje dogovora o temeljih družbenega plana Slovenije in samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov v mesecu juliju pokazalo, da so delavci v temeljnih organizacijah z osebnim izrekanjem sprejeli začrtano razvojno usmeritev, v veliki večini pa tudi konkretne materialne obveznosti, ki izhajajo iz 7 samoupravnih sporazumov na ravni republike. Tako so v občinah Gornja Radgona, Hrastnik, Idrija, Ilirska Bistrica, Krško, Lenart, Logatec, Mozirje, Šmarje pri Jelšah in Velenje prav v vseh temeljnih organizacijah sprejeli omenjene sporazume, medtem ko je poprečni odstotek temeljnih organizacij združenega dela, ki so se izrekle za samoupravne sporazume, 93,3 %. Po posameznih samoupravnih sporazumih pa se giblje takole: elektroenergetika 96,4 %, premog 90,7 %, nafta in plin 89,7 %, železniške zmogljivosti 93 %, magistralne in regionalne ceste 97 %, PTT promet 94,3 % in luške zmogljivosti 92,1 %.

Prav je, da ponovno opozorimo na veliko odgovornost delegatov temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti kot temeljnih celic družbenega planiranja za odločitve, sprejete na vseh ravneh usklajevanja planskih dokumentov. Dejstvo je namreč, da prevzemajo delegati temeljnih organizacij in krajevnih skupnosti v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti vso odgovornost za sprejemanje programov, ki se potem uresničujejo s samoupravno združenimi sredstvi. Samoupravni sporazumi in dogovori o temeljih srednjeročnih planov za posamezne dejavnosti, poslovne in samoupravne interesne skupnosti ter za republiko kot celoto so bili tudi podlaga za stališča predstavnikov Socialistične republike Slovenije v medrepubliškem usklajevanju pri oblikovanju družbenega plana Jugoslavije in zlasti medrepubliških dogovorov o nalogah in dejavnostih, ki so posebnega pomena za realizacijo skupne razvojne politike v Jugoslaviji.

Kot je znano je 11 medrepubliških dogovorov že usklajenih, ostali trije (za energetiko, črno metalurgijo in sistemski del agroindustrijskega kompleksa) pa bodo v naslednjih mesecih. To je nedvomno velik uspeh, ki govori o tem, da v Jugoslaviji uspešno uresničujemo novo ustavo in sklepe X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, kar utrjuje našo skupno ekonomsko in politično stabilnost, v notranjem razvoju in tudi v mednarodnem merilu.

Tovarišice in tovariši delegati! Z gradivi za današnjo sejo ste prejeli tudi širši pregled številnih pripomb in predlogov k osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, ki ga je pripravil Zavod Socialistične republike Slovenije za družbeno planiranje. Izvršni svet se je v vlogi predlagatelja družbenega plana opredeljeval do posameznih pripomb na podlagi kriterijev, skupno oblikovanih v dosedanjih razpravah o značaju posameznih planskih dokumentov. Tako je številne pripombe sprejel v

celoti, delno ali smiselno. Izvršni svet pa, na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za družbeno planiranje, tudi ni sprejel marsikatero pripombo ali predlog, če je ugotovil, da je v veliki meri že upoštevan v tekstu, ali pa je menil, da je predmet drugih planskih aktov, predvsem dogovora o temeljih družbenega plana ali pa samoupravnih sporazumov o temeljih srednjeročnih planov organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, poslovnih bank in drugih nosilcev planiranja. Nekatere izmed teh pripomb pa smo morali tudi zavrniti, ker niso v skladu s celotno koncepcijo razvojne politike in realnimi pogoji njenega uresničevanja.

Pri selekciji pripomb in predlogov k osnutku družbenega plana je Izvršni svet upošteval predvsem dve temeljni izhodišči:

1. Medtem ko vsebuje dogovor o temeljih družbenega plana konkretne obveznosti, ki jih sprejemajo posamezni podpisniki, pa vsebuje družbeni plan, ki ga sprejema Skupščina, temeljne razvojne usmeritve in politiko razvoja, ki obvezuje vse nosilce razvoja, ter smernice in okvire za ukrepe republike kot družbenopolitične skupnosti. V skladu s takim izhodiščem bo Izvršni svet predložil Skupščini tudi morebitne dopolnitve družbenega plana Slovenije v poglavju o ukrepih, če nekatere konkretne obveznosti ne bodo samoupravno dogovorjene in na tej podlagi vključene v dogovor o temeljih družbenega plana Slovenije.

2. Zaradi konsistentnosti družbenega plana Izvršni svet ni mogel sprejeti nekaterih predlogov, ki ne ustrezajo kriterijem za sestavo skladnega plana, z uravnoteženim vrednotenjem posameznih dejavnosti in razvojnih nalog, z upoštevanjem temeljnih skupnih ciljev razvoja in globalnih materialno-bilančnih predpostavk. Zato tudi nismo mogli sprejeti tistih predlogov, ki bi bistveno spremenili predložene kriterije optimalne politike delitve družbenega proizvoda, ki so v funkciji začrtane razvojne politike. Prav tako nismo mogli upoštevati tistih predlogov, ki bi zahtevali naknadno spremembo že sprejetih odločitev, v dogovoru o temeljih družbnega plana in v samoupravnih sporazumih o temeljih srednjeročnih planov.

Dejstvo je namreč, da je bilo v javni razpravi danih več predlogov, ki niso upoštevali že opravljene faze pri izdelavi srednjeročnega plana razvoja SR Slovenije, torej odločitev, ki so bile sprejete z osebnim izrekanjem na zborih delovnih ljudi, pa tudi obveznosti republike kot družbenopolitične skupnosti, sprejete v fazi usklajevanja družbenega plana razvoja Jugoslavije za obdobje 1976—1980. Povsem jasno pa je, da tudi s tem družbenim planom razvoja Slovenije ne bomo zakovali razvojne politike, temveč bomo na podlagi kontinuiranega planiranja, v intenzivnem procesu stalnega preverjanja v praksi, skladno z jasno opredeljenimi temeljnimi razvojnimi usmeritvami, dopolnjevali planske dokumente glede na stvarne razmere, nove potrebe, seveda pa tudi realne materialne možnosti.

V ekspozeju želimo opozoriti predvsem na naslednje pomembnejše novosti, dopolnitve in spremembe besedila družbenega plana:

Že v izhodišču prvega dela družbenega plana, v poglavju o skupnih interesih in ciljih družbenega razvoja, smo izraziteje poudarili, da so interesi delavcev v združenem delu ter drugih delovnih ljudi in občanov temeljno izhodišče pri načrtovanju družbenoekonomskega razvoja. V družbenem planu smo zapisali, da lahko cilje družbenega razvoja dosežemo samo z utrjevanjem dosežkov socialistične skupnosti na osnovah samoupravljanja, bogatitve osebnosti slehernega delavca — samoupravljalca, boljše usposobljenosti za delo in višje

kulturne ravni dela in življenja, s čimer se delavci usposabljajo za opravljanje svojih nalog v združenem delu, v krajevnih skupnostih in v občinah, v samoupravnih interesnih skupnostih in v celotnem družbenopolitičnem življenju.

Ker je delovni človek nosilec reprodukcije proizvajalnih sil in družbeno-ekonomskih odnosov, smo v smislu zahteve po vsestranskem napredku položaja delavca v združenem delu sprejeli tudi predlog, da se med temeljne cilje družbenega razvoja vključi tudi uresničevanje družbeno dogovorjene kadrovske politike, temelječe na kvalitetnejših osnovah, ter razvijanje celovitega poklicnega usmerjanja in štipendiranja, uveljavljanje življenjskih in kulturnih standardov pri zaposlovanju ter dograjevanje sistema nagrajevanja delavcev po delu.

V prvem poglavju drugega dela plana, v poglavju z naslovom »Pogoji življenja in dela delovnih ljudi«, smo na več mestih opozorili na reševanje problematike, ki zadeva pogoje pridobivanja dohodka v organizacijah združenega dela s pretežnim deležem zaposlenih žensk. Temu problemu bo treba v prihodnje posvetiti vso pozornost in pripraviti tudi ustrezne sistemske rešitve, s katerimi bi tem organizacijam združenega dela izenačili pogoje za pridobivanje dohodka. V istem delu besedila, ki govori o usmerjenem izobraževanju ter izobraževanju ob delu, pa smo še posebej opozorili tudi na nujnost, da se zaposlene ženske v večji meri vključujejo v ustrezne oblike izobraževanja, kajti za mnoge organizacije združenega dela s pretežnim deležem zaposlenih žensk je značilen tudi razmeroma nizek kvalifikacijski sestav zaposlenih.

Znatne spremembe je doživel tudi tisti del planskega besedila, ki daje okvirno, temeljno usmeritev družbenih dejavnosti. Sedaj je v besedilu jasneje in določneje izražena medsebojna vzročna povezanost razvoja materialne proizvodnje ter razvoja družbenih dejavnosti, ki pa je seveda opredeljena z realnimi gmotnimi možnostmi prihodnjega srednjeročnega obdobja in potrebami ter splošnimi pogoji v okviru družbene reprodukcije in razvoja družbe ter zadovoljevanja družbenih potreb. Prav zato morajo biti vse družbene dejavnosti še intenzivneje vključene v funkcijo povečevanja produktivnosti celotnega družbenega dela. V družbenem planu pa je sedaj tudi izrecno poudarjeno, da morajo družbene dejavnosti skrbeti za večanje svoje učinkovitosti s pospeševanjem ustreznih raziskav, pa tudi z racionalnim gospodarjenjem s sredstvi.

Da bi zagotovili uspešno izvajanje prioritetnih nalog na področju osnovnega in preventivnega zdravstvenega varstva, smo točko 1.3.6 razširili z dopolnilom, po katerem naj bi v okviru razpoložljivih sredstev in po samoupravnem sporazumu o temeljih plana zdravstvenega varstva rasla sredstva za osnovno in preventivno zdravstveno varstvo vzporedno z družbenim proizvodom. To je planska usmeritev, ki jo bodo konkretno uresničevale skupnosti zdravstvenega varstva. Pri tem pa bodo morale upoštevati v družbenem planu jasno opredeljena merila globalne delitve družbenega proizvoda, po katerih naj bi bila stopnja rasti celotnih sredstev za zdravstveno varstvo nekoliko izpod stopnje rasti družbenega proizvoda. To je torej globalni materialni okvir, v katerem bodo zdravstvene skupnosti na samoupraven način zagotavljale notranjo selekcijo v razvoju posameznih oblik zdravstvenega varstva.

Točka 1.3.9, ki opredeljuje temeljno usmeritev srednjeročnega obdobja na področju kulture, je v celoti spremenjena. Upoštevali smo pripombe in predloge Kulturne skupnosti Slovenije in drugih predlagateljev, predvsem z namenom, da bi bile naloge in usmeritve na področju kulture čim ustreznejše opredeljene in bi s tem dobile kulturne dejavnosti v planskem besedilu bolj izrazit poudarek.

Vrsto pripomb, ki so se nanašale na obveznosti Socialistične republike Slovenije in samoupravnih interesnih skupnosti do občanov italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji, smo upoštevali s tem, da smo vnesli ustrezno formulacijo že v uvodni del besedila v poglavju 1.3 družbenega plana.

Zaradi celovitejšega prikaza družbenega standarda v prihodnjem obdobju smo v plan vnesli novo točko 1.3.8, ki opredeljuje razvoj rekreacijske dejavnosti delovnih ljudi in občanov, zlasti še delavcev v združenem delu. Družbeni plan sedaj predvideva, da bodo delovni ljudje za uresničevanje tovrstnih interesov ustanavljali samoupravne skupnosti za oddih ter v njih združevali del sredstev skladov skupne porabe ter osebnih dohodkov, da bi na ta način zagotavljali smotrnejšo in aktivnejšo izrabo prostega časa. V poglavju o družbeni prehrani pa je poudarjena tudi prehrana v šolah, vzgojno-varstvenih ustanovah, kakor tudi v domovih za ostarele in v samskih domovih.

Razširjeno je tudi poglavje o stanovanjski dejavnosti, s tem, da smo vanj prenesli tudi problematiko s področja komunalnega gospodarstva. Predvideno je, da bodo delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela tudi v prihodnje namensko izločali v sklad skupne porabe sredstva v višini 6 % od bruto osebnih dohodkov. Vendar smo namen uporabe teh sredstev nekoliko razširili. Prvotno usmeritev v družbenem planu, da bomo del teh sredstev združevali za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu, del za kreditiranje gradnje ali nakup stanovanj ter del za gradnjo dijaških in študentskih domov, smo namreč razširili s tem, da predvidevamo delno uporabo teh sredstev tudi za izgradnjo komunalnih naprav v stanovanjskih naseljih. To nalogo naj bi prevzele samoupravne komunalne skupnosti, ki naj bi jih ustanovili še do konca letošnjega leta. Taka usmeritev glede združevanja sredstev za stanovanjske in komunalne potrebe predstavlja podlago za sklepanje novih samoupravnih sporazumov, kajti stari sporazumi, kot vemo, bodo potekli letos oziroma nekateri prihodnje leto. Poglavje o stanovanjskih dejavnostih je dopolnjeno tudi s tem, da predvidevamo v prihodnje večjo udeležbo zasebnih sredstev občanov ne samo pri stanovanjski gradnji, temveč tudi pri tako imenovanem investicijskem vzdrževanju družbenega stanovanjskega fonda, s čimer se določneje usmerjamo k postopni uvedbi stroškovnih stanarin.

V točki 1.10, ki obravnava izgradnjo družbenega informacijskega sistema in nadaljnji razvoj informacijskih sredstev, so konkretneje opredeljene osnovne naloge centrov za shranjevanje in posredovanje informacij v delegatskem sistemu, imenovanih INDOK centri. Dopolnjeno besedilo pa vsebuje tudi zahtevo po ustvarjanju ustreznih možnosti, da bodo informacijska sredstva lahko s svojim delovanjem prispevala k čim boljši obveščenosti javnosti, posebej delegatske baze in delegacij. Širok splet informacij, ki jih bodo ti centri in sredstva javnega obveščanja nudila vsakemu udeležencu v delegatskem sistemu odločanja, bo predstavljal enega pomembnih elementov pri učinkovitejšem uveljavljanju samoupravnega delegatskega sistema.

Glede na strateški pomen proizvodnje hrane, predvsem zaradi izrazitega deficita v delu prehranske bilance SR Slovenije, in glede na realne možnosti, da z večjim izvozom živine izboljšamo plačilno bilanco, je hitrejši razvoj agroživilskega kompleksa ena od temeljnih prioritetnih nalog v tem srednjeročnem obdobju. Takšna usmeritev pa seveda zahteva, da odločneje presežemo obstoječo razdrobljenost v kmetijstvu na osnovi večjega združevanja dela in sredstev tako v zasebnem kot v družbenem sektorju kmetijstva, pa tudi med kmetijstvom, živilsko industrijo in trgovino. Poleg tega smo v predlogu plana v

poglavju 2.6, ki obravnava razvoj kmetijstva in živilstva, tudi jasneje opredelili nujnost nadaljnjega procesa pospešene modernizacije, izgradnje in usmerjanja kmetij v prihodnjem obdobju, predvsem v kmetijsko nerazvitih in hribovitih območjih, ki pa se morajo na dohodkovni osnovi močneje povezovati med seboj in tudi seveda z organizacijami združenega dela. Hhkrati pa smo določneje opredelili tudi obveznost, da bomo z razvitejšimi oblikami vključevanja in združevanja zemljišč povečali obdelovalne površine v družbeno organizirani proizvodnji.

V okviru poglavja 2.8, ki opredeljuje razvoj surovinske osnove v prihodnjem obdobju, je dogovorjeni razvoj barvaste metalurgije opredeljen predvsem z nadaljnjo modernizacijo proizvodnje, večjo kvaliteto in povečanjem deleža proizvodov višje stopnje predelave. V ta okvir sodi tudi proizvodnja živega srebra v Idriji, ki pa se bo morala zaradi negotovosti na mednarodnem trgu v prihodnjem obdobju prilagoditi tržnim možnostim. Izvršni svet je problematiko perspektive Rudnika živega srebra v Idriji ponovno proučil in v predlogu družbenega plana Slovenije določneje opredelil, da bo Rudnik živega srebra v Idriji ob pomoči Skupščine občine Idrija ter Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in drugih institucij izdelal sanacijski program za zavarovanje minimalnega obratovanja rudnika in za socialno varnost zaposlenih delavcev v rudniku, skladno s programom preusmeritve dela zaposlenih, ki jih ne bo moč še naprej racionalno zaposlovati v rudniku.

Racionalizaciji stanovanjske gradnje kot pomembnemu elementu za hitrejše zmanjševanje stanovanjskega primanjkljaja in za učinkovitejše prilagajanje nadaljnje gradnje potrebam novih gospodinjstev je dana v družbenem planu posebna pozornost. Zato smo v točki 2.9.3, ki nakazuje razvoj gradbeništva v prihodnjem obdobju, jasneje in natančneje oblikovali tekst o industrijski stanovanjski gradnji. Planirana tako imenovana celična gradnja stanovanj je seveda samo ena od oblik racionalizacije gradnje stanovanjskih, industrijskih in drugih objektov. Da bi uresničili izredno napet program gradnje industrijskih, stanovanjskih in drugih objektov, moramo zagotoviti še večjo stopnjo programske usklajenosti med vsemi nosilci dela na tem področju, od industrijskih organizacij združenega dela, gradbene operative in samoupravnih stanovanjskih skupnosti do urbanističnih in projektantskih institucij. Tak način gradnje bo zahteval tudi spremembe v dosedanji politiki urejanja stavbnih zemljišč.

V tretjem delu družbenega plana, ki opredeljuje smernice in okvire za ukrepanje Socialistične republike Slovenije za uresničitev skupno dogovorjenih razvojnih usmeritev, so v ospredju družbenega plana dopolnjena tista pomembna razvojna področja, na katerih bo republika intervenirala v primerih, če ne bodo sprejeti ustrezni samoupravni sporazumi oziroma družbeni dogovori in je izvršitev nalog nujna za usklajenost tokov družbene reprodukcije. Poleg področij, ki so bila opredeljena že v osnutku družbenega plana, so v predlogu kot strateška razvojna področja opredeljena še: zagotavljanje gozdne reprodukcije in proizvodnje gozdnih sortimentov, na področju železniškega prometa le osnovna infrastruktura ter zagotavljanje z zakoni določenih pogojev na področju varstva okolja in usmerjanja urbanizacije, s čimer je dana tudi osnova za reševanje problemov, ki nastajajo kot posledica večjih posegov v prostor in človekovo okolje (na primer: pri izgradnji energetskih in drugih podobnih velikih objektov).

V predlogu družbenega plana je v točki 2.2 v tretjem delu plana tudi podrobneje opredeljena intervencijska funkcija republike v gospodarstvu, kjer so konkretneje navedena področja, na katerih bo republika lahko v okviru intervencij v gospodarstvu skladno s svojimi pooblastili in pristojnostmi zagotavljala določena sredstva oziroma podpirala njihov razvoj. V tem okviru je zlasti pomembno področje kmetijstva, kjer bo tudi v prihodnjem planskem obdobju potrebno zadržati sistem intervencij, tako zaradi položaja kmetijstva v celotni reprodukciji kot tudi glede na obveznosti, ki smo jih oziroma jih bomo sprejeli z medrepubliškim dogovorom o razvoju agroindustrijskega kompleksa, vendar pod pogojem, da se bo kmetijsko-živilsko gospodarstvo ustrezno samoupravno organiziralo in povezovalo v celotni vertikali tako, da bodo intervencije nadomestile le skupno izpadli dohodek v celotni dohodkovni verigi.

V zaključnem delu predloga družbenega plana so v posebni točki opredeljena tudi področja, na katerih so predvidene spremembe in dopolnitve obstoječih ter priprava novih zakonskih predpisov, ki so povezani z uresničevanjem zakona o združenem delu. Uskladitev republiške zakonodaje z usmeritvami zakona o združenem delu je izrednega pomena ne le za čimprejšnje uveljavljanje in konkretizacijo usmeritev tega zakona na posameznih področjih, temveč tudi za uspešno realizacijo razvojnih usmeritev družbenega plana Slovenije.

Kot smo že omenili, so se v široki javni razpravi o osnutku družbenega plana oblikovala tudi posamezna stališča, pripombe in dvomi v nekatere planske usmeritve, ki pa jih Izvršni svet ni mogel sprejeti, ker bodisi niso bili skladni s celotno razvojno politiko in dogovorjenimi usmeritvami bodisi zahtevajo prevelike podrobnosti glede razvoja na posameznih področjih, ki niso predmet družbenega plana republike, pač pa so oziroma morajo biti vsebinsko zajete v ustreznih družbenih dogovorih oziroma samoupravnih sporazumih.

Na tem mestu bi se ustavili le pri dveh najpomembnejših sklopih pripomb oziroma kritičnih stališč, ki so bila predložena v javni razpravi, vendar jih Izvršni svet v predlogu družbenega plana ni mogel sprejeti.

Del pripomb in dvomov zadeva realnost predvidevanj o krepitvi materialne osnove združenega dela in planske investicijske bilance, češ da gre za preostro preumeritev sredstev v korist energetike, prometne infrastrukture in agroindustrijskega kompleksa, ki jim dajemo prednosti ne le zato, ker so v ospredju družbenega plana Jugoslavije, marveč predvsem zato, ker ima Slovenija na teh področjih, kot vemo in kot smo že velikokrat poudarili, velik deficit in razvojna ozka grla. Na teh področjih le nadaljujemo razvojne usmeritve zadnjih let. Točno pa je, da se položaj objektivno zaostruje še zavoljo tega, ker bomo morali v naslednjih letih opraviti tudi obsežna prestrukturiranja v predelovalni industriji, v katero bo vloženih še vedno blizu 50 % vseh sredstev za gospodarske investicije, skladno seveda z zahtevami domačega in tujih tržišč in na podlagi čvrsto dogovorjenih družbenih meril. O tem je bilo izčrpno govora že na zadnjem zasedanju skupščinskih zborov. Kdor se bo razvijal skladno s temi kriteriji, bo imel prednost tudi pri investicijah v modernizacijo obstoječih in izgradnjo novih kapacitet v predelovalni industriji. Zato Izvršni svet ponovno poudarja, da bo mogoče uresničiti planirano investicijsko politiko le, če bomo zagotovili gospodarsko rast na kvalitetnih osnovah, racionalno porabo vseh investicijskih sredstev, planirani pritok investicijskih sredstev iz vseh domačih in tujih virov, maksimalno aktiviranje notranjih rezerv, dinamično kroženje in ekonomsko smotrno združevanje sredstev na samoupravni podlagi, racionalna načela pri delitvi ustvarjenega družbenega proizvoda in če bodo vse oblike po-

rabe čimbolj usklajene z realnimi materialnimi možnostmi in v funkciji povečevanja produktivnosti celotnega družbenega dela. To pa so hkrati tudi bistvene predpostavke celotne razvojne politike. Če tega ne bomo uspešno uresničili potem ne bo ogrožena le izvedba predvidene investicijske bilance, marveč tudi vrsta drugih nalog, ki si jih zastavljamo v tem srednjeročnem obdobju, od prestruktuiranja gospodarstva do predvidene rasti osebnega in družbenega standarda.

Eno izmed najbolj zahtevnih vprašanj pri oblikovanju predloga družbenega plana je bilo opredeljevanje materialnih okvirov in možnosti za razvoj družbenih dejavnosti. Iz predloženega besedila je razvidno, da je Izvršni svet v veliki meri upošteval predloge o nalogah in usmeritvah družbenih dejavnosti, pri čemer pa je seveda moral izhajati iz sprejete načelne usmeritve, da bo skupna poraba v naslednjih letih, glede na realne materialne možnosti, lahko rasla največ po enaki stopnji kot družbeni proizvod. Zato tudi ni bilo mogoče sprejeti predloga Izobraževalne skupnosti Slovenije, naj bi se udeležba družbenih dejavnosti v delitvi družbenega proizvoda povečala na okoli 13 %. Iz istih razlogov ni bilo mogoče sprejeti oziroma upoštevati predlogov Kulturne skupnosti Slovenije, naj bi celotna kulturna dejavnost rasla vzporedno z družbenim proizvodom. Če bi te predloge sprejeli, ne bi mogli zagotoviti dogovorjenih globalnih razmerij v delitvi družbenega proizvoda, temveč bi sredstva za skupno porabo naraščala hitreje od rasti družbenega proizvoda družbenega gospodarstva. Predvidevamo na primer, da bo družbeni proizvod družbenega gospodarstva rastel po stopnji okoli 6,4 %, skupna poraba pa bi v tem primeru rastla po stopnji okoli 7,5 % letno. Tudi zaostreni gospodarski položaj v letu 1976 kot prvem letu srednjeročnega plana potrjuje naše prepričanje, da ne bi bilo moč spreminjati planskih razmerij glede delitve družbenega proizvoda.

To pa seveda ne pomeni, da samoupravne interesne skupnosti, vsaka v svojem okviru, ne bi mogle selekcionirano razvijati posameznih nalog in aktivnosti nekoliko hitreje; razumljivo pa je, da bodo morale v takem primeru uresničevati druge svoje naloge nekoliko počasneje. Nakazana politika družbenega razvoja, opredeljena z družbenim planom, predvideva, da bodo rasla sredstva za usmerjeno izobraževanje hitreje od družbenega proizvoda, sredstva za raziskovalno dejavnost ter sredstva za nekatere kulturne dejavnosti, kot so knjižničarstvo in založništvo, gledališča in varstvo kulturne dediščine, pa vzporedno z družbenim proizvodom.

Hkrati pa bodo morale vse družbene dejavnosti v predvidenem roku določiti minimalne standarde razvoja za svoje področje, saj je povsem jasno, da brez minimalnih standardov ni mogoče opredeliti obsega soldarnosti pri uresničevanju najosnovnejših nalog na področju družbenih dejavnosti, prav tako pa tudi ni merila za selekcijo sredstev za družbene dejavnosti na tisti del, ki ga moramo zagotoviti v daljšem obdobju, ne glede na ciklična gibanja v gospodarstvu, in na tisti del, katerega obseg mora biti soodvisen s temi gibanji.

V tem ekspozeju smo se omejili le na nekatera najpomembnejša pojasnila k predlogu družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980, kajti na zasedanju vseh zborov Skupščine 12. julija letos sta Izvršni svet in njegov predsednik obširneje predstavila bistvene sestavine razvojne politike za to srednjeročno obdobje. V imenu Izvršnega sveta predlagam, da presodite, ali se je Izvršni svet ustrezno opredeljeval do posameznih pripomb in predlogov k osnutku družbenega plana, in da predlog družbenega

plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 z morebitnimi dopolnili tudi sprejmete.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet pa hkrati meni, da je nujno ob sklepu ekspozeja k predlogu družbenega plana posebej opozoriti vsaj na nekatere kvantitativne in kvalitativne ocene polletnega izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Slovenije za letošnje leto, predvsem iz dveh razlogov.

— prvič, zaradi aktualnosti celotne problematike z vidika obvladovanja tekočih gospodarskih gibanj in

— drugič, ker je letošnje leto izhodiščno leto srednjeročnega plana in bi bistvena odstopanja od letošnje resolucije lahko imela negativne posledice tudi za uresničevanje srednjeročnega plana v naslednjih letih.

Izvršni svet je na svoji seji v sredo 28. julija obravnaval »Oceno izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije v prvem polletju letošnjega leta«, ki jo bomo že v naslednjih dneh predložili Skupščini za razpravo na septembrskem zasedanju zborov.

Gospodarska gibanja v prvem polletju kažejo v Sloveniji in v celotni Jugoslaviji podobne značilnosti. Pri oceni gospodarskih gibanj smo izhajali iz globalne analize razvoja v prvem polletju, ki temelji tudi na nekaterih predhodnih podatkih in informacijah. Analiza kaže, da se v razvoju sicer pojavljajo nekateri kvalitativni premiki, ki pomenijo kljub trenutno težjemu gospodarskemu položaju pomemben pozitivni faktor za dolgoročnejši gospodarski razvoj, vendar pa so se v blagovno-denarnih odnosih v našem gospodarstvu zaostrili nekateri pereči problemi, ki vplivajo na zaostajanje celotne gospodarske aktivnosti v letošnjem letu. Izvršni svet zato opozarja predvsem na naslednje značilnosti polletnih gibanj:

Industrijska proizvodnja, ki je od januarja dalje upadala, se je v maju in juniju ponovno dvignila, vendar je v obdobju šestih mesecev v Sloveniji še vedno za 1,1 odstotka nižja kot v istem obdobju lanskega leta. Zaradi manjših možnosti za prodajo na domačem tržišču so proizvajalci v svojih kratkoročnih proizvodnih načrtih dovzetnejši za zahteve tržišča, kar pomeni eno izmed pozitivnih oblik spreminjanja strukture proizvodnje.

Zaloge končnih izdelkov, ki so v prvih mesecih še intenzivno naraščale, se v maju in juniju niso nadalje povečevale; veliko administrativno in premalo selektivno omejevanje uvoza surovin, reprodukcijskega materiala; in nadomestnih delov je povzročalo nekatere resne probleme pri normalni oskrbi proizvodnje, vključno s tisto, ki je v pretežni meri usmerjena v izvoz. Ostro omejevanje uvoza opreme pa dokaj zavira hitrejšo modernizacijo zlasti izvozno usmerjene proizvodnje.

Rast zaposlenosti v gospodarstvu je še nadalje v postopnem upadanju, zlasti v neposredni proizvodnji, v družbenih dejavnostih in skupnih službah, kot tudi v administraciji gospodarstva pa v naraščanju, kar terja podrobnejšo analizo. Že po obstoječih podatkih pa je razvidno, da je znotraj družbenih dejavnosti zelo diferencirana slika. Organizacije združenega dela s področja gospodarstva se torej prilagajajo zaostrenim pogojem poslovanja tudi z racionalnejšo politiko zaposlovanja.

Intenzivnost povečevanja izvoza in zmanjševanja uvoza se še nadalje krepi: tako je bil v prvem polletju izvoz blaga za 21 % večji kot v istem obdobju leta 1975, uvoz blaga pa je bil kljub delni sprostitvi v mesecu juniju še vedno za 19 % manjši kot v istem obdobju lanskega leta. V poostrenih pogojih gospodar-

jenja ob neugodnih konjukturnih trendih se organizacije združenega dela intenzivneje obračajo navznoter, analizirajo lastne probleme in možnosti razvoja in vedno bolj iščejo izhod iz težav z lastnimi silami. Tako mnoge organizacije združenega dela usmerjajo svoje napore v povečevanje izvoza, hkrati pa iščejo tudi notranje rezerve, da bi zmanjšale stroške in zadržale svoj položaj na tržišču.

Izplačila za investicije v osnovna sredstva so v začetku leta hitro naraščala, v maju pa močno upadla, tako da so v petih mesecih za 24,2 % višja kot v istem obdobju lanskega leta, medtem ko so bila v štirih mesecih še za 38 % višja. Spremembe v strukturi investicij potrjujejo, da se uresničujejo nekatere od usmeritev letošnje resolucije, predvsem na področju energetike in stanovanjske gradnje, medtem ko investicije v kmetijstvo, promet in gozdarstvo zaostajajo.

Stopnje rasti prejemkov prebivalstva so v postopnem upadanju, povečujejo pa se stopnje rasti izdatkov prebivalstva, zlasti izdatkov za blago. Nagnjenost prebivalstva k trošenju se je torej povečala, kar pomeni preobrat od dosedanjih tendenc.

Skupna poraba je bila v globalu v okviru planiranih sredstev, pri čemer pa samoupravne interesne skupnosti, ki združujejo sredstva na osnovi bruto osebnih dohodkov, izkazujejo presežke dohodkov, medtem ko Izobraževalna in Raziskovalna skupnost Slovenije, ki združujeta sredstva s prispevki iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela, izkazujeta velik primanjkljaj dohodkov. Vendar v tem trenutku ne moremo dati ocene o gibanju sredstev za skupno porabo glede na razmerja, opredeljena z resolucijo, ampak lahko samo glede na razmerja, ki smo jih predvideli s plani interesnih skupnosti. To bo mogoče storiti šele potem, ko bodo znani dokončni rezultati periodičnih obračunov za prvo polletje. Že zdaj pa je potrebno opozoriti, da zaposlenost na področju družbenih dejavnosti raste znatno hitreje od predvidevanj in da obstaja potencialna nevarnost, da bo to v škodo programov razvoja družbenih dejavnosti ali pa bo pomenilo dodaten pritisk na povečevanje prispevkov.

Priliv sredstev za splošno porabo, posebej še v republiški proračun, znatno zaostaja za planiranim, zato se zaostrujejo problemi, kako pokriti sprejete obveznosti.

Rast cen je umirjena, kar je predvsem posledica restriktivne politike na tem področju, s čimer pa se le začasno odlaga reševanje nakopičenih problemov. Administrativno zadrževanje cen ob naraščanju proizvodnih stroškov že vpliva na zmanjševanje proizvodnje, opuščanje nekaterih proizvodnih programov in poslabševanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva.

Likvidnost gospodarstva in poslovnih bank se še nadalje povečuje, kar pa ni posledica povečane akumulativnosti gospodarstva, temveč rezultat visokega povečanja denarne mase ob manjši gospodarski aktivnosti in spremenjenega ravnanja organizacij združenega dela, ki zaradi novih predpisov o poslovanju med uporabniki družbenih sredstev zadržujejo večja likvidnostna sredstva na svojih žiro računih.

Kljub visoki likvidnosti bančnega sistema ostajajo znatna finančna sredstva, sposobna za investiranje, neaktivirana; visoko povečana denarna masa v zadnjih mesecih preteklega leta in v prvih mesecih letos pa se predolgo zadržuje izven obtoka, kar se kaže v zmanjševanju njene učinkovitosti na eni strani in v zadržanosti gospodarstva v poslovni aktivnosti na drugi strani.

Glede na zastoj v industrijski proizvodnji, neugodno konjunkturo in administrativno zadrževanje cen, kot tudi glede na vse spremembe v zvezi z novim načinom obračunavanja celotnega dohodka in dohodka, vključno z obračunom amortizacije in višjimi obveznostmi organizacij združenega dela za razvoj nekaterih prioritetnih dejavnosti, je bilo v letošnjem letu pričakovati slabše finančne rezultate gospodarstva kot v letu 1975, vendar kažejo doslej razpoložljivi podatki in prve ocene rezultatov periodičnih obračunov za prvo polletje letošnjega leta, ki so bili prvič izdelani po novem sistemu ugotavljanja in obračunavanja dohodka, da je finančni položaj organizacij združenega dela s področja gospodarstva bolj zaskrbljujoč, kot smo pričakovali.

Izvršni svet je ocenil poglavitne vzroke za nastalo stanje in je sprejel naslednja stališča in usmeritve za takojšnjo akcijo:

1. Slabši finančni rezultati so le delno odraz gospodarskih gibanj v prvem polletju, za katera so nasploh značilni izpad v industrijski proizvodnji, povečevanje zalog, neugodna konjunktura in restriktivna politika cen, zlasti industrijskih, povečevanje izvoza nekaterih organizacij združenega dela tudi za ceno slabših finančnih učinkov in drugi neugodni trendi v gospodarstvu, o katerih smo prej govorili.

2. Na zmanjšanje obsega izkazanega dohodka so vplivali tudi pozitivni procesi razčiščevanja dolžniško-upniških razmerij in uveljavljanja novega načina obračunavanja celotnega dohodka in dohodka, pri čemer je res, da so nekatere organizacije združenega dela uporabile pri dosedanjem odpisovanju terjatev zelo ostra merila. K temu je treba dodati tudi dejstvo, da se je v letošnjem letu zaradi revalorizacije osnovnih sredstev kar za 80 % povečala zakonska amortizacija, kar je v neposredni povezavi z zmanjševanjem dohodka oziroma z ugotavljanjem finančnega rezultata.

3. Izvršni svet ugotavlja, da je del rezultatov, prikazanih v periodičnih obračunih, nepopoln in nerealen zaradi prehodnih težav pri uveljavitvi novega obračunskega sistema in zaradi pomanjkljivosti pri uvajanju nekaterih instrumentov novega sistema, kar vse skupaj v precejšnji meri tudi zamegljuje vpogled v obseg tako imenovanih stvarnih izgub.

4. Izvršni svet je seznanil Zvezni izvršni svet z nastalim položajem in mu predlagal, da se pristojni zvezni organi takoj vključijo v reševanje teh problemov, ki gotovo niso specifični le za Socialistično republiko Slovenijo.

5. Zaradi težkega položaja, v katerem sta se znašli Raziskovalna in Izobraževalna skupnost Slovenije, kot tudi Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, smo predlagali skupnostim in poslovnim bankam, da nadomestijo izpadle dohodke s krediti pod ugodnejšimi pogoji, kar mora biti izrazito začasen ukrep.

Medtem moramo proučiti možnosti za prelivanje sredstev med posameznimi skupnostmi v okviru celotne skupne porabe, torej med tistimi, ki imajo imobilizirane presežke, in tistimi, kjer prihaja do večjih izpadov planiranega priliva sredstev kot posledica neugodnega finančnega položaja v gospodarstvu. Poleg tega pa bomo vzporedno delali tudi za trajnejše sistemske rešitve v skladu s koncepcijo zakona o združenem delu in družbeno razvojno politiko.

6. Že iz vsega doslej povedanega izhaja, da moramo te prve ocene in ugotovitve čimprej nadomestiti s celovitejšimi in konkretnejšimi analizami, s podrobnimi prikazi vzrokov za neugodne finančne rezultate in z ustreznim ukrepanjem v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, ki se je znašla v takšnem položaju, v okviru vsake dejavnosti, občine in republike kot celote.

Poslovodni organi morajo obvestiti delavce o polletnih gospodarskih rezultatih in o vzrokih zanje. Zagotoviti je treba tudi uskladeno akcijo vseh samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet sodi, da ni potrebno na današnjem zasedanju Skupščine sprejemati nobenih novih stališč in ukrepov, saj v celoti veljajo usmeritve za uresničevanje letošnje resolucije, ki jih je Skupščina SR Slovenije potrdila na zasedanju 29. maja.

Izvršni svet pa bo posredoval Skupščini za septembrsko zasedanje zborov še: analizo rezultatov periodičnih obračunov za prvo polletje 1976, dopolnitev k polletni oceni gospodarskih gibanj na osnovi podatkov za julij in avgust, predlog stališč in nalog ter morebitnih dodatnih ukrepov za uresničevanje resolucije v zadnjih mesecih letošnjega leta in tudi že prva izhodišča za pripravo resolucije o izvajanju družbenega plana ravoja Socialistične republike Slovenije v letu 1977.

Vse to bo podlaga za temeljitejšo oceno in odločitve, zato smo vas danes obvestili le o nekaterih najnovejših gospodarskih tokovih in problemih. Hvala lepa.

Predsedujoči Štefan Nemec: Hvala lepa! Uvodno obrazložitev k uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih bo podal tovariš Ludvik Golob, predsednik Odbora za družbenopolitični sistem Družbenopolitičnega zbora.

Prosim tovariša Goloba, da poda uvodno obrazložitev!

Ludvik Golob: Tovarišice, tovariši — delegatke, delegati!

Naša samoupravna pot, ki smo jo začeli in izborili v narodnoosvobodilnem boju, je dolga že več kot tri desetletja. Na njo smo stopili, ker smo želeli odpreti nove smeri družbenoekonomskega, demokratičnega in humanističnega razvoja socialistične družbe, ki bi na podlagi družbene lastnine proizvajalnih sredstev združila delovnega človeka s pogoji, sredstvi in rezultati njegovega dela.

S sprejetjem nove ustave in z uvedbo delegatskega sistema smo v tej smeri vsekakor storili zelo pomemben korak naprej. Delegatska razmerja so postala temeljna osnova samoupravnega in političnega odločanja v naši družbi. S tem smo vse oblike odločanja, usklajevanja, dogovarjanja in sporazumevanja, ki so imele do tedaj posreden značaj, oprli na princip delegatskega neposrednega odločanja. Vendar pa delegatski princip ni sam sebi cilj, temveč temelji in izhaja iz narave in vsebine družbenih odnosov, ki jih v naši družbi razvijamo. Delegatski sistem je odraz in projekcija novih proizvodnih in družbenih odnosov, vendar pa ima z združevanjem funkcij dela in upravljanja, zasnovanih na demokraciji samoupravno združenega dela, tudi zelo pomembno povratno vlogo in učinek na razvoj proizvodnih in družbenih odnosov v celoti. Zato ni moč ocenjevati uresničevanje delegatskega sistema izven procesa podružbljanja dela in rezultatov dela in neodvisno od sprememb, ki jih uveljavljamo v združenem delu in celotni družbi izhajajoč iz temeljnih samoupravnih skupnosti. To spoznanje in takšen pristop k razvijanju in poglabljanju delegatskih odnosov vseh organiziranih socialističnih sil, delovnih ljudi in občanov in njihova nenehna aktivnost vsekakor potrjujejo dosežene rezultate, obenem pa zagotavljajo, da bomo s tako vpetostjo delegatskih odnosov v vse družbene tokove in prizadevanja nenehno bogatili njihovo vsebino in s tem gradili takšen demokratičen

samoupravni sistem, ki zagotavlja delovnim ljudem in občanom najširše demokratične svoboščine in resnično oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. To pa pomeni, da zagotavlja nesporno vodilno družbeno vlogo zgodovinskih interesov delavskega razreda.

Dosedanja bogata samoupravna praksa uresničevanja delegatskega sistema kaže, da smo z uveljavljanjem delegatskih razmerij dosegli pomembne rezultate. V relativno kratkem času smo z delegatskimi razmerji bistveno razvili in dogradili samoupravno funkcijo osnovnih in drugih organizacij združenega dela, krajevnih skupnosti, skupščin družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti. Z razvijanjem delegatskih razmerij in utrjevanjem vloge delegacij v tozdih, uveljavljanjem sistema samoupravnega planiranja, z dogovarjanjem in sporazumevanjem o temeljnih skupnih razvojnih usmeritvah, razvijanjem novih družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov smo storili pomemben korak pri utrjevanju položaja in vloge združenega dela pri družbenoekonomskem in političnem odločanju. Na zborih delovnih ljudi, v samoupravnih organih in ostalih družbenih strukturah je čutiti vse večji interes tako za uresničevanje idejne osnove in vsebine delegatskih odnosov kot tudi za konkretno aktivnost vsakega delegata in delegacije. Prav tako je porasel interes delegacij za obravnavanje pomembnejših vprašanj iz življenja delovnih ljudi in občanov, za ocenjevanje in razpravljanje o konkretnih problemih organizacij združenega dela in skupnosti ter za razpravljanje o gospodarskih in političnih vprašanjih širšega družbenega pomena.

Delegatski sistem postaja vse bolj temeljno mesto dogovora in usmeritev pri uresničevanju vseh pomembnih družbenih nalog, kar potrjuje njegovo vpetost v celotne družbene odnose in življenje v temeljnih samoupravnih skupnostih. S tem pa postaja delegatski sistem osnovna oblika samoupravne integracije, družbe, ki temelji na družbeni lastnini proizvajalnih sredstev in samoupravnem položaju delavca v združenem delu. Uresničevanje integralnih ciljev družbe skozi delegatski sistem je odvisno od širšega uveljavljanja novih družbenih odnosov, od funkcioniranja vseh elementov družbene organiziranosti, zlasti pa še od razvoja samoupravnih družbenih odnosov v temeljnih samoupravnih skupnostih, kar zahteva, da opredelimo nekatere pomembne družbene naloge in spremembe, ki jih uresničujemo ob uveljavljanju delegatskega sistema in ki pogojujejo oziroma so odvisne od razvoja delegatskega sistema.

Temeljni pogoj za uresničevanje delegatskega sistema v praksi je uresničevanje novega sistema samoupravnega planiranja. Ni moč uresničevati vsebine delegatskega in skupščinskega sistema, ne da bi bili delovni ljudje in občani, organizirani v tozdih, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih, temeljni nosilci planiranja in skupnega programiranja svojih neposrednih in širših družbenih interesov, potreb in možnosti.

Uveljavljanje delegatskih razmerij je tudi odvisno od razvoja sistema samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja na vseh ravneh in področjih družbenega življenja, kajti samoupravno sporazumevanje in usklajevanje interesov kot temeljni način delovanja vseh samoupravnih organov, vključno delegatskih skupščin, je edina osnova za preseganje predstavniškega in posredniškega pristopa k odločanju o skupnih in širših družbenih vprašanjih, ki so izrecno v rokah posamičnega odločanja delovnih ljudi in občanov. Uveljavljanje delegatskih razmerij pomeni tudi močno politično sredstvo za preseganje objektivno obstoječih protislovnih interesov in potreb v združenem delu, tako na področju materialne proizvodnje kot tudi na širšem področju

uveljavljanja združenega dela v družbi. Delegatski sistem je močno sredstvo pospeševanja samoupravnega združevanja dela in sredstev in trdna opora splošnim in dolgoročnim interesom združenega dela, saj omogoča demokratično konfrontacijo in potiska vstran ozke, kratkoročne in parcialne interese nosilcev skupinsko-lastninske in državno-lastninske miselnosti.

Pomembna predpostavka uresničevanja delegatskega skupščinskega sistema je tudi razvijanje sistema družbene in druge odgovornosti vseh nosilcev javnih in samoupravnih funkcij in pooblastil, družbenega nadzora in kontrole dela skupščin in njihovih organov.

Samoupravna povezanost in integriranost teh dejavnikov delegatskega sistema, ki zahtevata dosledno uresničevanje medsebojnih odgovornosti in obvez, pomenita močno oviro parcialnemu in zaprtemu načinu odločanja. Krepitev odgovornosti skupščin uresničujemo predvsem z doslednim uveljavljanjem delegatskih odnosov. Pri tem pa ima samoupravna delegatska baza z angažiranim in kontinuiranim spremljanjem dela in funkcioniranja skupščin in njihovih delegacij v njih pomembno vlogo. Takšna vloga in pomen delegatskega sistema zahtevata pri dograjevanju in razvijanju delegatskih razmerij stalno in neposredno prisotnost vseh organiziranih socialističnih sil. Zveze komunistov, Socialistične zveze in sindikatov ter drugih družbenopolitičnih in družbenih organizacij, pa tudi znanstveno-strokovnih institucij, strokovnih služb in državnih ter upravnih organov. To je razumljivo, saj se ne more vsebina delegatskih razmerij uveljavljati sama po sebi. Aktivnost organiziranih socialističnih sil je pomembna tudi zato, ker je le s široko in organizirano družbenopolitično aktivnostjo pri uresničevanju idejnopolitičnih stališč Zveze komunistov in razrednih interesov delavskega razreda in samoupravne družbe moč dograjevati vsebino delegatskih razmerij in se upirati vsem odklonom in idejno negativnim tendencam, ki se lahko pojavljajo tudi v razvoju delegatskih odnosov.

Tovarišice delegatke, tovariši delegati! Omenjene ugotovitve vsekakor usmerjajo tudi današnjo razpravo v Skupščini, ko ocenjujemo dosežene rezultate pri uveljavljanju delegatskih odnosov, obenem pa tudi opozarjamo, kje so težave pri delovanju delegatskega sistema, kje so njihovi vzroki in kako organizirati in usmeriti našo aktivnost za njihovo odpravljanje. Pogojenost in odvisnost razvoja delegatskega sistema od uveljavljanja širših družbenih sprememb in novih odnosov narekuje, da stalno in sproti ocenjujemo uveljavljanje delegatskega sistema v tesni povezanosti s spreminjanjem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Zato ni slučajno, da ocenjujemo uveljavljanje delegatskih razmerij v času, ko sprejemamo družbeni plan razvoja SR Slovenije, ko smo sprožili intenzivno in široko družbenopolitično akcijo za dograjevanje družbenoekonomskih odnosov in utrjevanje združenega dela z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu, ko gradimo nov sistem izobraževanja, ko uresničujemo ustavno preobrazbo pravosodnih organov in druge aktualne naloge, saj pomeni uresničevanje teh nalog obenem tudi uresničevanje delegatskega sistema in nasprotno, z utrjevanjem delegatskega sistema nenehno širimo in utrjujemo urejanje vseh družbenih odnosov na samoupravni socialistični osnovi.

Ključno vprašanje uresničevanja delegatskih odnosov so vsekakor odnosi v temeljnih organizacijah združenega dela, krajevnih in samoupravnih interesnih skupnosti oziroma takšna samoupravna organiziranost delavcev in delovnih ljudi, ki omogoča takšen razvoj delegatskih odnosov, v katerih se delavec lahko dejansko opredeljuje in odloča o lastnih skupnostih in splošnih

interesih ter z usklajevanjem stališč in opredeljevanjem smernic neposredno odloča o vseh družbenih vprašanjih. To pa je osnova celotnega sistema naše samoupravne demokracije.

Oblikovanje delegacij v organizacijah združenega dela smo uresničevali sočasno z njihovim konstituiranjem na novih ustavnih osnovah. Prav zato ugotavljamo, da je delo delegacij toliko uspešnejše, kolikor je uspešnejše uresničeno ustavno konstituiranje organizacij združenega dela oziroma kolikor bolj so vsebinsko razviti in razvejani samoupravni odnosi. Pomembna je ugotovitev, da delegacije že postajajo sestavni del samoupravljanja v organizacijah združenega dela, da vse bolj postajajo predstavniki interesov in potreb svojih organizacij v odnosih do interesov drugih organizacij združenega dela oziroma v odnosu do širših družbenih interesov. Zelo pomembno je tudi dejstvo, da se velik del delegacij skozi svoje delovanje vključuje v dogajanja v svoji občini, regiji, republiki in federaciji, da vse bolj spremljajo stanje, gibanje in razvoj tako lastne kot ostalih organizacij združenega dela. Pozitivni rezultati pri razvoju delegatskih odnosov so zlasti vidni v tistih temeljnih organizacijah združenega dela, kjer so samoupravni odnosi bolj razviti oziroma kjer o dohodku in drugih bistvenih vprašanjih medsebojnih odnosov odločajo vsi delavci, kjer se dosegajo dobri rezultati v proizvodnji in produktivnosti dela in kjer so družbenopolitične organizacije, zlasti še Zveza komunistov in sindikat, aktivni ustvarjalci samoupravnih odnosov.

Temeljne ovire in težave, ki se pojavljajo pri delovanju delegacij v tozdih, so zlasti v ponekod še preslabi povezanosti delegacij z interesi in problemi delavcev in delovnih ljudi, kar je posledica premajhnega sodelovanja delavcev na zborih delovnih ljudi, pri oblikovanju smernic za delo delegacij, pa tudi ponekod zaprtega in formalnega oblikovanja stališč le v okviru delegacij.

Povezanost in sodelovanje delegacij s samoupravnimi organi sta ključno vprašanje in pogoj za uresničevanje delegatskih odnosov v združenem delu. Programirano skupno delovanje in sodelovanje med samoupravnimi organi in delegacijami in s tem vzpodbujanje aktivnosti delegacije je vsekakor sestavni del samoupravljanja v organizaciji združenega dela in njenega vključevanja v družbenopolitično skupnost.

Potrebno je opozoriti tudi na vlogo strokovnih služb in poslovodnih organov v odnosu do delegacij, zlasti še na njihovo dolžnost, da sproti in stalno seznanjajo delegacije s problemi gospodarjenja in tudi uveljavljanja samoupravnih odnosov, zlasti pa še da razlagajo in dajejo podatke, ki so osnova delovnim ljudem za oblikovanje smernic in delegacijam za oblikovanje stališč. Takšna vloga in zavzetost strokovnih služb za delo delegacij v marsikateri sredini še ni dovolj razvita. Želim tudi opozoriti na nevarnost stapljanja delegacij s poslovodnimi strukturami in strokovnimi službami. Tu mislim predvsem na tisto stapljanje, ki ima obliko vpliva poslovodnih struktur na določanje prek delegacij.

Povezanost delegacij v konference delegacij je še najbolj nerazvita oblika usklajevanja interesov in zastopanja teh interesov v delegatski skupščini. Vsekakor so tudi objektivni vzroki, da konference delegacij še niso zaživele. Le-ti se kažejo v tem, da v te konference delegacij združujemo predvsem manjše organizacije združenega dela, kjer pa v veliki večini primerov še ni prodrla zavest o njihovi družbeni vlogi in še ne vidijo dovolj povezanosti in soodvisnosti lastnih interesov od širših družbenih.

Podobne težave so tudi pri združevanju delegacij v okviru sestavljenih in delovnih organizacij združenega dela. Tu so se sicer razvile nekatere nove oblike povezovanja interesov in koordiniranja dela, vendar pa v celoti še nismo uspeli utrditi zavesti in potrebe delegacij po skupnem dogovarjanju in usklajevanju interesov združenega dela kot celote, zaključene v reprodukcijskem in institucionalnem smislu. Zato bomo pri nadaljnji aktivnosti za utrjevanje delegatskih odnosov, pri povezovanju in usklajevanju interesov v konferencah delegacij, kakor tudi pri občasnem povezovanju in dogovarjanju ob določenih skupnih problemih in interesih posameznih sestavin združenega dela tem področjem oziroma delovanju delegacij in konferenc delegacij v teh sredinah morali posvetiti več pozornosti.

Tovarišice in tovariši! Uveljavljanje delegatskih odnosov v združenem delu dobiva z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu in spreminjanjem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov močno osnovo tudi za svojo institucionalno in normativno ureditev skozi dopolnjevanje vsebine samoupravnih aktov. Zato je potrebno opozoriti, da v tozdih in ob oceni uveljavljanja delegatskih odnosov vsekakor upoštevamo nujnost primernega normativnega urejanja delegatskih razmerij, s tem pa tudi zagotavljamo samoupravno-pravne osnove za uresničevanje delegatskih odnosov.

Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij v krajevnih skupnostih je v najtesnejši zvezi s procesom njihove ustavne preobrazbe in uresničevanjem drugih sprejetih družbenih dokumentov o vlogi in položaju krajevne skupnosti. Pomembne spremembe pri delovanju in vlogi krajevne skupnosti omogočajo, da ob zahtevah in nalogah, ki so pred delovnimi ljudmi in občani v krajevnih skupnostih, in njihovem uspešnem razreševanju z uveljavljanjem delegatskih razmerij v krajevni skupnosti in v širšem družbenem prostoru in ob institucionalnem in vsebinskem dograjevanju delovanja krajevne skupnosti stalno širimo krog samoupravno in družbenopolitično aktivnih ljudi ter tako zagotovimo osnovo za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov v krajevni skupnosti. Saj delegatski sistem tako v krajevni skupnosti kot izven nje ne more uspešno delovati, če so spremembe samoupravnih odnosov v krajevnih skupnostih zgolj formalne oziroma če se ohranjajo stari odnosi in stare metode dela. Kajti družbeno bistvo delegatskega sistema se dejansko uresničuje le tam, kjer se proces celotne samoupravne preobrazbe krajevne skupnosti uspešno uresničuje in izhaja iz življenja in potreb delovnih ljudi in občanov v njej. Realni programi dela in samoupravnega razvoja krajevne skupnosti, najtesnejša povezanost z združenim delom, ustrezno samoupravno organiziranje delovnih ljudi in občanov kot odraz njihovih potreb in interesov in aktivnost družbenopolitičnih organizacij vsekakor vplivajo na razvoj delegatskega sistema v in izven krajevne skupnosti.

Ključna vprašanja delovanja delegacij krajevnih skupnosti so podobna vprašanja, ki se pojavljajo v združenem delu. Tudi v krajevnih skupnostih je osrednja težava povezanost delegacij oziroma njihov odnos do delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti. Pri tem kaže zlasti opozoriti na vlogo in delovanje zborov občanov.

V številnih krajevnih skupnostih, zlasti na podeželju in tam, kjer so se oblikovale v dejanske življenjske skupnosti delovnih ljudi in občanov, so se zbori občanov kot najširša oblika samoupravljanja in podlaga vsakršnemu delegatskemu odločanju v celoti uveljavili. Zato je izredno pomembno nadaljnje dograjevanje delovanja krajevnih skupnosti, v katere moramo vgraditi tak

sistem družbenoekonomskih odnosov, ki bo zagotavljal, da bomo v aktivnosti delovnih ljudi in občanov presegli sedanje stanje, ko v glavnem v krajevni skupnosti odločajo le o vprašanjih organizacijske in potrošniške narave. Z uveljavljanjem odločanja o vseh pomembnih vprašanjih družbenoekonomskih odnosov moramo nadaljevati in ga dograjevati tudi zato, ker je takšno uveljavljanje vloge in položaja delovnega človeka in občana v krajevni skupnosti pogoj za uspešno uveljavljanje samoupravne funkcije občin in republike, pa tudi širšega uveljavljanja in vključevanja združenega dela v reševanje problemov krajevne skupnosti. Pri tem imajo pomembno vlogo tudi zbori delegatov v krajevni skupnosti, kjer se soočajo interesi delavcev prek delegatov iz naselij in njihovih delov, delovnih ljudi prek delegatov združenega dela in delegatov družbenopolitičnih organizacij. Vendar pa z delom teh organov ne moremo biti zadovoljni, zlasti je premalo prisotna njihova integrativna vloga, ki jo bomo vsekakor z bolj organiziranim vključevanjem predstavnikov hišnih svetov, društev, združenj in drugih oblik organiziranega interesnega združevanja ljudi ter večjo povezanostjo z delegati združenega dela lahko okrepili.

Želim opozoriti tudi na vlogo svetov krajevnih skupnosti v odnosu do dela delegacij. Nimam namena širše analizirati dela svetov krajevnih skupnosti in ocenjevati njihov vpliv na delo delegacij. Opozoril pa bi na soodvisnost in povezanost dela svetov krajevnih skupnosti z delom delegacij, saj je v tistih sredinah, kjer sveti pri svojem delovanju presegajo svoje pristojnosti in obseg odločanja, opaziti tudi večjo zaprtost delegacij oziroma njihovo povezanost le s sveti krajevnih skupnosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Nimam namena ocenjevati uveljavljanje delegatskega sistema v samoupravnih interesnih skupnostih, saj je ta del delegatskega sistema celovito ocenila Republiška konferenca SZDL na svoji seji v maju. Opozoril bi le na nekatere kritične ugotovitve te seje. Zlasti želim opozoriti na neustrezen sestav tèh, v veliki večini temeljnih samoupravnih skupnosti splošnih delegacij, neupoštevanje fleksibilnega mandata, največkrat neustrezen sestav skupščin samoupravnih interesnih skupnosti, kar večkrat pogojuje le enostransko opredeljevanje interesa izvajalcev. Zato bi morali začeti presegati prakso enotnih delegacij oziroma oblikovati posebne delegacije za samoupravne interesne skupnosti, kot jih predvidevajo sklepi Republiške konference SZDL.

Ne bom se spuščal v podrobnejše obravnavanje delegatskih razmerij v samoupravnih interesnih skupnostih gospodarskih dejavnosti, saj bo o uresničevanju ustavne vloge samoupravnih interesnih skupnosti s področja gospodarskih dejavnosti govor na posebni seji Republiške konference SZDL. Želim le opozoriti, da z dosedanjim razvojem delegatskih razmerij v teh samoupravnih interesnih skupnostih ne moremo biti zadovoljni. Vendar pa pomeni uveljavljanje skupnega načrtovanja dolgoročnega razvoja dejavnosti, za katere so oblikovane samoupravne interesne skupnosti, trdno osnovo za podružbljanje, demokratizacijo in humanizacijo odnosov v teh dejavnostih.

Pri delovanju zborov skupščin družbenopolitičnih skupnosti ter oceni vpliva in pristojnosti delegatske baze pri odločitvah v teh skupščinah je osrednjega pomena vprašanje pobude v procesu delegatskega odločanja. Dosedanje izkušnje kažejo, da večino predlogov aktov, pa tudi problemskih sklopov, ki se obravnavajo in sprejemajo v skupščinah družbenopolitičnih skupnosti, predlagajo izvršni sveti, le redko pa delegati. Pri tem je potrebno poudariti, da je pobud v delegatski bazi veliko, toda le-te se kasneje čestokrat izgube ali pa med potjo

do mesta odločanja izgube svoj prvotni, izvirni pomen oziroma namen. Čestokrat se ne prenašajo v ustrezne delegatske strukture, večkrat pa se koristne rešitve izgube, ker nismo uspeli dovolj razviti sistema medsebojnega dogovarjanja, kar je posledica nepovezanosti delegacij krajevnih skupnosti in tozdov ter samoupravnih interesnih skupnosti. Zato prihaja do drobitve problemov ter do parcialnega reševanja istih zadev na več mestih. Dogaja se tudi, da do pobud za reševanje nekaterih zadev sploh ne pride, ker nekateri poslovni organi temeljnih organizacij združenega dela presegajo vsebino svoje izvršilne funkcije z reševanjem vrste zadev neposredno z izvršnimi sveti oziroma upravnimi organi občinske skupščine, mimo delegacij.

Ugotovitev, da so iniciative delegatov in delegacij oziroma delovnih ljudi in občanov pri delu skupščin družbenopolitičnih skupnosti, zlasti še republiške in zvezne, preslabe, vsekakor potrjuje oceno, da delavci in delovni ljudje še niso v celoti spoznali, da je dajanje pobud in s tem neposredno vplivanje na oblikovanje dnevnih redov sej skupščin njihova pravica in dolžnost.

V novi delegatski skupščini se je zelo razvil institut delegatskih vprašanj, ki bi jih bilo potrebno v prihodnje obravnavati celoviteje in bolj organizirano kot doslej ter v njih poiskati tiste pobude in probleme, ki jih je potrebno obravnavati širše in jih postaviti na dnevne rede skupščin. Pri programiranju dela skupščin je bilo v preteklem obdobju čutiti določeno zaprtost, kar je zmanjševalo možnost za široko demokratično razpravo o programih skupščin v temeljnih samoupravnih skupnostih in s tem zmanjševalo vlogo delegacij pri pobudah za oblikovanje programov od zvezne do republiške in občinskih skupščin. Zlasti bi rad opozoril na pomen programiranega dela zvezne skupščine in s tem usklajevanja programov v republiki in občinah, s čimer bomo presegli sedanji položaj delegatov Zveznega zbora iz naše republike, ki so največkrat imeli težave pri iskanju mesta oblikovanja smernic za njihovo delovanje ter približali delovanje Zveznega zbora temeljnim delegacijam.

Želim tudi opozoriti, da smo v preteklem času dosegli pomemben premik v delovanju delegacije v Zboru republik in pokrajin, ki se je povezala z bazo v republiki in resnično delegatsko zaživela.

Zaradi pomena programiranja za razvoj delegatskih razmerij velja še posebej pozdraviti prizadevanje občinskih skupščin, ki v zadnjem času svoje delo programirajo in svoje delovne programe usklajujejo s programi republiške skupščine. Pri tem pa še vedno kažejo premalo iniciative, da bi svoje programe uredile predvsem na pobudah temeljnih samoupravnih skupnosti in da bi s takimi pobudami vplivale na oblikovanje delovnih programov zborov Skupščine SR Slovenije.

Samoupravne organizacije in skupnosti naj razvijajo tako načrtovanje svojega dela, v katero bodo zajele vse aktualne probleme svojega okolja in se dogovorile, kateri izmed njih so tisti, ki jih je potrebno reševati skupno ter jih vključiti v programe družbenopolitičnih skupnosti. Od tu dalje se začno obveznosti upravnih organov. Le-ti se morajo že pri pripravi osnutka v večji meri nasloniti na delegatsko bazo, ob jasno izpostavljenem osnovnem problemu, variantnih predlogih, vključno s posledicami, ki slede določeni rešitvi, in tako omogočiti delovnim ljudem in občanom, da se opredelijo do določenih rešitev in na podlagi njih dajo smernice za oblikovanje temeljnih stališč delegatov.

Dosedanje izkušnje pri delovanju delegatskega sistema in delegatskih skupščin bi morali vgraditi in razviti v občinskih statutih in poslovnikih občinskih skupščin. To normativno urejanje delegatskih odnosov je vsekakor osnova za še

večje uveljavljanje interesov temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti pri delovanju skupščin. V teh aktih mora biti posebna pozornost posvečena vprašanju pristojnosti zborov in zlasti razrešitvi vprašanj, v katerih primerih skupščine samoupravnih interesnih skupnosti enakopravno odločajo z zbori občinskih skupščin. Dosedanje izkušnje pri delovanju skupščin družbenopolitičnih skupnosti namreč kažejo, da je sodelovanje skupščin samoupravnih interesnih skupnosti še vse premalo del skupščinskega odločanja. Zato bo vsekakor potrebno doseči večjo koordinacijo pri delu občinskih skupščin in skupščin samoupravnih interesnih skupnosti ter ustreznejše metode dela predsedstev občinskih skupščin.

Tovarišice in tovariši delegati! Želel sem opozoriti le na nekatera osrednja vprašanja delovanja delegatskega sistema ter spodbuditi razpravo in razmišljanja za iskanje novih rešitev in odpravljanje dilem, ki se pojavljajo v samoupravni praksi uresničevanja delegatskega sistema, ter s tem opredeliti izhodišča za spodbujanje nadaljnje aktivnosti vseh organiziranih socialističnih sil, delovnih ljudi in občanov za odpravljanje ugotovljenih pomanjkljivosti in dograjevanje vsebine delegatskih razmerij.

Predlagani sklepi, kot ste to lahko sami ugotovili, odražajo hotenja, da damo z uveljavitvijo le-teh v praksi novo pobudo in dobre osnove za še hitrejši razvoj delegatskega sistema. Zato naj bo naša pozornost v razpravi na današnji seji usmerjena predvsem k vsebinskemu dopolnjevanju sklepov. Hvala.

Predsedujoči Štefan Nemec: Hvala lepa! S tem zaključujem skupno zasedanje Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora.

Prosim, da ostanete v dvorani, ker bomo nadaljevali s 3. skupno sejo vseh zborov.

(Skupno zasedanje je bilo končano ob 11.30.)

skupno zasedanje zbora združenega dela in zbora občin

29. septembra 1976

Predsedovala M a r a Ž l e b n i k ,
predsednica Zbora občin

Začetek seje ob 9.25.

Predsedujoča M a r a Ž l e b n i k : Tovarišice in tovariši delegati. Pričenjam skupno zasedanje Zbora združenega dela in Zbora občin, na katerem bomo poslušali ekspoze Izvršnega sveta k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije, ki ga bo podal Jože Zakonjšek, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za družbeno planiranje in informacijski sistem, nadalje uvodno obrazložitev k poročilu o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju, ki jo bo imel Marjan Orožen, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za notranje zadeve, ter uvodno obrazložitev k informaciji o železniški nesreči na železniški postaji Preserje, ki jo bo imel Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze.

Besedo ima tovariš Zakonjšek!

J o ž e Z a k o n j š e k : Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Izvršni svet je že v ekspozeju na julijskem zasedanju vseh zborov ob sprejemanju srednjeročnega družbenega plana opozoril Skupščino na nekatere kvantitativne in kvalitativne ocene polletnega izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije za letošnje leto, predvsem zaradi aktualnosti celotne problematike z vidika obvladovanja tekočih gospodarskih gibanj in njihovega vpliva na uresničevanje srednjeročnega plana v tem in naslednjih letih. Pri tem je ocenil, da moramo prve ocene in ugotovitve čimprej nadomestiti s celovitejšimi in konkretnejšimi analizami, s prikazi vzrokov za neugodne finančne rezultate in z ustreznim ukrepanjem v vsaki temeljni organizaciji združenega dela, v vsaki dejavnosti, v vsaki občini in v republiki in

zagotoviti usklajeno akcijo vseh samoupravnih organov, družbenopolitičnih skupnosti in organizacij.

Spoznanja, do katerih smo prišli na podlagi dodatnih strokovnih in političnih ocen ter razprav v organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, Gospodarski zbornici, Izvršnemu svetu in njegovih organih, Republiškemu svetu za gospodarski razvoj in ekonomsko politiko in delovnih telesnih družbenopolitičnih organizacij in Skupščine, nam danes kljub ugotovljenim nepopolnostim v informacijski, obračunski in analitski osnovi vendarle omogočajo, da celoviteje ocenimo ekonomska in družbena dogajanja z vidika izvajanja temeljnih ciljev in nalog družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju v letu 1976, kot tudi z vidika ustvarjanja pogojev za uveljavljanje stabilnejših in skladnejših odnosov v naslednjem obdobju.

Za leto 1976 je značilna intenzivna družbena aktivnost pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih in drugih skupnostih. Razprava o osnutku zakona o združenem delu je utrdila spoznanje, da so delovne organizacije, SOZD in druge oblike povezovanja dela in sredstev sestavina družbenoekonomskega položaja delavcev v tozdih in oblika njegove samoupravne organiziranosti, vendar je hkrati opozorila na pomanjkljivosti in slabosti pri uresničevanju samoupravnih dohodkovnih odnosov znotraj temeljnih in drugih organizacij združenega dela, uveljavljanju integracijskih procesov in drugih oblik združevanja dela in sredstev za zagotavljanje skupnih interesov in ciljev, odkrila pa je tudi mnoge probleme. Na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov nismo v zadostni meri uveljavili stimulativne delitve po delu. Nedograjenost sistema svobodne menjave dela se že pojavlja kot ovira hitrejšega razvoja. Razprava o osnutku zakona o združenem delu je močneje kot kdajkoli doslej spodbudila konkretno aktivnost upravljalcev pri utrjevanju in izpopolnjevanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na ustavnih temeljih in odkrila posebno tam, kjer je bila konkretna, mnoge probleme pri poslovanju in delu temeljnih in drugih organizacij združenega dela.

Letos smo sprejeli tudi nov srednjeročni družbeni plan SR Slovenije in SFR Jugoslavije. S tem je bilo zaključeno obsežno in zahtevno delo, ki smo ga zastavili že v letu 1974 in kljub mnogim težavam in problemom poleti privedli do uresničitve. Samoupravno družbeno planiranje se postopoma uveljavlja kot nov družbenoekonomski odnos in oblika samoupravnega zagotavljanja skupnih interesov temeljnih subjektov združenega dela. Res je, da smo pri uveljavljanju sistema samoupravnega družbenega planiranja naredili šele prvi korak, ne gre pa prezreti, da je bilo v oblikovanje samoupravnih planov in dogovorov o temeljih planov vključenih nekaj tisoč subjektov samoupravnega družbenega planiranja. Novi družbeni plan se je tako bolj kot kdajkoli doslej oblikoval tudi v samoupravni bazi. Interesi združenega dela, pa tudi drugih samoupravnih in družbenih subjektov so bistveno prispevali k oblikovanju skupne ekonomske in razvojne politike.

V federaciji smo zelo intenzivno in lahko rečem tudi uspešno sodelovali pri oblikovanju nekaterih temelnih sistemskih rešitev, zlasti na tistih področjih, kjer naj bi organizirano združeno delo postopoma prevzelo posamezne ekonomske funkcije in regulativo, ki je bila doslej v izključni ali pretežni kompetenci državnih organov. S sistemskimi spremembami, med katerimi sta zlasti pomembna zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka in zakon

o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, smo ustvarili pravno osnovo za takšne odnose med subjekti združenega dela, v katerih bodo onemogočene podjetniško-lastninske manipulacije pri pridobivanju dohodka in administrativno urejanje odnosov v procesu družbene reprodukcije. Zakonodajna aktivnost je bila tudi v republiki intenzivna, preostaja pa nam še precej dela pri realizaciji ustavnega zakona in obveznosti.

Pomemben dejavnik razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je bilo tudi uveljavljanje celotnega političnega sistema, zlasti delegatskega sistema in razmerij, ne le znotraj skupščinskega sistema, temveč v vseh oblikah samoupravne organiziranosti združenega dela. Prav gotovo se delegatska razmerja prebijajo kot najširša oblika organiziranega delovanja delavcev v samoupravno združenem delu, z namenom zagotavljati njihove in skupne razvojne interese in cilje, in postajajo vse bolj pomemben dejavnik pri dogovarjanju samoupravnega sistema in odnosov.

Družbenoekonomski razvoj v tem letu je nedvomno pod vplivom globokih sprememb, ki se odigravajo v procesu samoupravnega organiziranja gospodarstva in družbenih dejavnosti, in zaostritev v pogojih poslovanja in dela, ki subjekte gospodarjenja usmerjajo na racionalnejše gospodarjenje in preudarnost pri razpolaganju z dohodkom. Usmeritve, ki so bile sprejete s samoupravnimi sporazumi, dogovori in družbenimi plani, težijo k zagotavljanju materialnih, kadrovskih in drugih pogojev za skladnejši in stabilnejši razvoj v daljšem obdobju.

Čeprav je učinek sprememb v posameznih organizacijah združenega dela, pa tudi na posameznih področjih in območjih, različno intenziven, je njihov skupni učinek pri uveljavljanju novih kvalitet v gospodarjenju nesporen. V še večji meri pa bodo kvalitativni elementi gospodarjenja morali opredeljevati usmeritve poslovne politike v naslednjih letih. Toliko pomembnejši so zato organizirani napori za dograditev družbenoekonomskega sistema in njegovo dosledno uveljavljanje v vsakodnevnem življenju in delu, saj so v praksi mnoge odločitve še vedno obremenjene s starimi lastninsko-podjetniškimi in birokratskimi odnosi, z ukrepi ekonomske politike pa še pogosto s pozicij starega sistema posegamo v odnose tudi na področjih, kjer so oblikovane ustrezne samoupravne institucije in organizacije, nemalokrat z »utemeljitvijo«, da združeno delo ni dovolj organizirano za izvrševanje določenih skupnih nalog in za prevzemanje skupnih odgovornosti. Nadaljevati je treba z začeto akcijo za pripravo in uresničevanje zakonov in drugih ukrepov in vse sistemske rešitve povezovati z neposrednim reševanjem vprašanj, nalog in interesov delavcev in občanov v samoupravnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih ter odločanje v organizacijah združenega dela, ukrepe ekonomske politike in zakonodajo na tem področju prilagoditi ustreznim usmeritvam v izgradnji samoupravnega družbenega sistema.

Gospodarska gibanja v osmih mesecih kažejo na nekatere vzpodbudne rezultate, v smeri povečevanja splošne stabilnosti, zlasti če vemo, da smo v družbenem planu načrtovali zaostrene gospodarske razmere na prehodu v novo petletno obdobje, posebej v prvih letih tekočega planskega obdobja. Dovolite mi, da na kratko orišem nekatere pojave in tendence v gospodarskih gibanjih, ki so značilne za sedanje obdobje in so tudi osnova za sprejem ustreznih ukrepov, da bi se približali uresničevanju ciljev in nalog družbenega plana in resolucije o družbenoekonomski politiki v letošnjem letu.

1. Inflacijske tendence so bile bistveno zaustavljene v relativno kratkem roku: letna stopnja rasti cen v industriji je trikrat manjša kot v preteklem letu, rast cen kmetijskih proizvodov je približno na lanskoletni ravni, medtem ko je rast življenjskih stroškov za polovico nižja. V letošnjem letu v razdobju od decembra do avgusta so življenjski stroški porasli za 3,9 %. Stopnja inflacije v našem gospodarstvu se je tako približno izenačila s stopnjo rasti inflacije v razvitih zahodnoevropskih državah. Umiritev cen je vendar v večji meri posledica zoževanja realnega povpraševanja, kopičenja zalog in restriktivne politike na področju cen, manj pa odraz usklajenih blagovno-denarnih odnosov na trgu, vzpostavljanja skladnejših odnosov med akumulacijo in porabo, povečane produktivnosti dela in zniževanja stroškov. Administrativno omejevanje cen je na nekaterih področjih, kjer so nesorazmerja v cenah že dalj časa prisotna, privedlo tudi do omejevanja oziroma opuščanja proizvodnje in prodaje. V nekaterih dejavnostih pa je zaradi povečanih stroškov, ki jih niso uspele v kratkem času nadomestiti z aktiviranjem notranjih rezerv, povzročilo zmanjševanje dohodka in povečanje izgub, pa tudi probleme pri izpolnjevanju sporazumov, dogovorov in obveznosti pri zagotavljanju sredstev za investicijsko, osebno, skupno in splošno porabo.

V gospodarstvu so zato zaznavne tendence po povečanju cen, ki so glede na neenakopravne pogoje za pridobivanje dohodka najbolj očitne pri nekaterih kmetijskih proizvodih, nekaterih storitvah in nekaterih industrijskih proizvodih. Zaskrbljujoče je še vedno tudi stanje na področju preskrbe prebivalstva s kmetijsko-živilskimi proizvodi. Očitno je torej, da so se organizacije združenega dela s področja trgovine in agroindustrijskega kompleksa ter organi družbenopolitičnih skupnosti premalo odločno lotili nalog v zvezi s preskrbo prebivalstva z živilskimi proizvodi.

2. Rezultati zunanjetrgovinske menjave kažejo, da gospodarstvo zagotavlja temeljne naloge na področju ekonomskih odnosov s tujino, zlasti hitrejše naraščanje skupnega realnega obsega izvoza od rasti proizvodnje in počasnejšo rast uvoza z usmeritvijo na večjo uporabo domačih surovin, reprodukcijskega materiala in opreme, čeprav še niso doseženi večji premiki v regionalni strukturi ekonomskih odnosov naše republike s tujino. Zmanjšano domače povpraševanje, relativno ugodna zunanja konjunktura in sistem ukrepov so omogočali še večje povečanje izvoza, kot smo pričakovali, pa tudi uvoz je znatno izpod predvidevanj. V osmih mesecih letos je bil izvoz večji za 19 % v primerjavi z istim obdobjem lani, uvoz pa manjši prav tako za 19 %. Delež pokrivanja uvoza z izvozom znatno presega razmerje, predvideno s srednjeročnim družbenim planom. Pomembno je zmanjšan deficit v blagovni menjavi z zahodnimi državami, medtem ko je bil dosežen suficit z deželami v razvoju, predvsem zaradi močno povečanega izvoza, prav tako pa tudi suficit s socialističnimi državami, predvsem na račun manjšega uvoza. Prav tako so ugodne tudi spremembe v strukturi izvoza, saj se hitreje povečuje izvoz industrijskih finalnih proizvodov, zlasti opreme in živinorejskih proizvodov, ob relativno manjšem izvozu reprodukcijskih materialov. V istem obdobju pa niso bila dosežena pričakovanja v neblagovni menjavi s tujino, kjer je devizni priliv stagniral.

Podobne tendence izkazujejo tudi gibanja v zunanjetrgovinski menjavi v Jugoslaviji: v relativno kratkem času se je bistveno zmanjšal deficit v zunanjetrgovinski menjavi, kar je omogočilo ob nekoliko slabših rezultatih v neblagovni menjavi suficit v plačilni bilanci in močno povečanje deviznih rezerv. Očitno je, da so v takšnih razmerah možne in tudi potrebne določene korek-

cije in racionalne sprostitve pri uvozu reprodukcijskega materiala in opreme, za katere se zavzema tudi Izvršni svet, predvsem zato, da bo omogočeno ustrezno preskrbovanje proizvodnje tudi ob dinamičnejši proizvodnji in povečanih investicijah v modernizacijo in prestrukturiranje gospodarstva. Ob tem pa vendarle kaže opozoriti, da takšni preobrati v plačilni bilanci niso bili predvideni ob sprejemanju družbenega plana; zato otežujejo izvršitev nekaterih nalog, začrtanih z razvojnimi plani na vseh ravneh, s svojim učinkom na obseg emisije denarja, ki ih z drugimi ukrepi nismo uspeli eleminirati, pa vnašajo neskladnost v finančne in kreditne tokove.

3. Kljub prisotnim tendencam oživljanja se v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu potrjujejo predvidevanja, da bo gospodarska rast bistveno nižja od predvidene, prav tako pa tudi produktivnost dela in dohodek. Razlog za takšna gibanja vidimo predvsem v neprilagojenosti proizvodne strukture spremenjenim pogojem realizacije na domačem in tujih tržiščih. Zaloge izgotovljenih izdelkov, ki se sicer od julija dalje znižujejo, so še vedno visoke in vežejo velika obratna sredstva, zlasti v črni metalurgiji, kovinski industriji, nekaterih grupacijah elektroindustrije, proizvodnji gradbenega materiala, tekstilni in gumarski industriji. Skozi vse leto 1975 in tudi v letošnjem letu so v izrazitem porastu zaloge delovnih sredstev.

Osnovni podatki o junijski in julijski gospodarski aktivnosti po panogah in dejavnostih, pa tudi po namenskih skupinah industrijske proizvodnje, kažejo na postopno oživljanje gospodarske aktivnosti, čeprav je res, da je opaziti precejšnje razlike v intenzivnosti v posameznih trendih. Ob vsem tem pa podatki o tendencah in smereh strukturnih sprememb še ne dajejo osnove za neko definitivnejšo analizo sprememb v strukturi same proizvodnje.

Slovensko gospodarstvo je vsekakor že na pragu ponovnega povečanja rasti. Če bo prebivalstvo prevzelo vlogo, ki mu jo sedaj s sprejetimi ukrepi namenja ekonomska politika, bo prišlo do izrazitejših premikov v proizvodnji potrošnih dobrin, kar bo seveda potegnilo za seboj tudi druge namenske vrste proizvodnje. Vsekakor je že precej indikatorjev, da prebivalstvo postaja s svojimi gotovinskimi nakupi, kot tudi s povečanim zanimanjem za potrošniške kredite, pospeševalec gospodarske aktivnosti.

Če je v nekaterih industrijskih panogah, ki imajo pomembno vlogo v gospodarskem razvoju SR Slovenije, kot so lesna industrija, elektroindustrija in proizvodnja premoga in še nekatere druge, že opaziti vidne impulze v gospodarski rasti, pa je vendar precej zaskrbljujoče stanje v gradbeništvu, ki naj bi vidno prispevalo k gospodarski rasti v skladu z usmeritvami, začrtanimi v letošnji resoluciji, in v črni metalurgiji, čeprav je tudi v teh dejavnostih opaziti preobrat pri dosedanjih negativnih trendih.

Zato se je Izvršni svet poleg drugega v svojih stališčih opredelil, naj občinske skupščine ob sodelovanju pristojnih organov pospešijo odobravanje lokacijskih in gradbenih dovoljenj za stanovanjsko izgradnjo, da urejanje investicijsko-tehnične dokumentacije ne bo oviralo popolnejšega izkoriščanja zmogljivosti izvajalcev gradbenih del.

Pri pripravi predlogov za hitrejši odkup zemljišč za stanovanjsko izgradnjo, kakor tudi pri proučevanju ustrezne višine nadomestil za komunalno ureditev zemljišč bodo sodelovale samoupravne interesne skupnosti za stanovanjsko gospodarstvo in pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti.

4. Dosedanje analize niso dale zadovoljivega odgovora na vprašanje, kakšni so kvalitetni premiki v politiki investicij v osnovna sredstva, kako se izvajajo

investicije na prioritetnih področjih in kakšna je, glede na opredelitev in kriterije v dogovoru o temeljih družbenega plana, usmeritev pri investicijah v predelovalni industriji. Podatki o investicijskih izplačilih so dokaj nezanesljiv indikator, saj so vplivale na visoka investicijska izplačila v prvih mesecih tega leta v veliki meri poravnave obveznosti investitorjev iz preteklega leta. Vzrok za določeno zadržanost investitorjev je tudi v tem, da so v mnogih temeljnih organizacijah združenega dela samoupravni sporazumi o temeljih njihovih planov šele v razpravi, da še ni prišlo do sporazumov o skupnih naložbah, kjer pa so takšni sporazumi doseženi, pogosto še niso zaključene finančne konstrukcije in niso opravljena vsa pripravljalna dela, ki so pogoj za začetek investiranja. Odločitve o začetku investicij pri nekaterih večjih objektih zadržujejo tudi neuskladeni dogovori o razvoju dejavnosti skupnega pomena, ki so opredeljene v družbenem planu Jugoslavije.

Iz ankete, ki jo je opravil Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje pri 32 objektih, ki zajemajo po predračunski vrednosti okoli 43 % vseh predvidenih gospodarskih investicij v osnovna sredstva v letih 1976—1980, je razvidno, da je vzrok za krajše ali daljše zastoje pri izgradnji investicijskih objektov v večini primerov pomanjkanje finančnih sredstev, oziroma nezagotovljena sredstva v smislu zakona o zagotavlanju plačil za investicije. Organizacije združenega dela navajajo med vzroki za pomanjkanje finančnih sredstev predvsem manjši porast proizvodnje in dohodka, probleme pri zagotavljanju trajnih obratnih sredstev, izgube in sanacijske postopke, visoke oziroma povečane dajatve pri uvozu opreme, težave pri pridobivanju dolgoročnih kreditov po primerni obrestni meri itd. Investicije v modernizacijo, ki so tako in tako praviloma manjše, v precejšnji meri ovirajo tudi restrikcije pri uvozu opreme.

S samoupravnimi sporazumi o temeljih razvoja na področju infrastrukture, podpisanimi v juliju letos, je zagotovljeno samoupravno združevanje sredstev za financiranje razvoja na področju energetike, železniškega prometa in Luke Koper, cestne infrastrukture in PTT prometa. Ti samoupravni sporazumi vključujejo tudi obveznosti glede razvoja teh dejavnosti v manj razvitih in obmejnih območjih. Samoupravne interesne skupnosti, ki so že pristopile k izvajanju teh sporazumov, bodo morale zagotoviti, da bodo podpisniki redno izpolnjevali obveznosti, ki so jih prevzeli s sporazumi. Po podatkih, s katerimi razpolagamo, se investicijska aktivnost na področju energetike intenzivno nadaljuje, železnica je glede na program znižala obseg investicijskih del, program izgradnje Luke Koper se po etapah prilagaja razpoložljivim sredstvom, v manjšem obsegu, kot je bilo predvideno, pa se izvajajo investicije v cestni infrastrukturi in PTT prometu.

Na področju surovinskih dejavnosti je v izgradnji ali pa v pripravi vrsta pomembnih kapacitet v črni in barvasti metalurgiji, proizvodnji cementa, kemični industriji, proizvodnji celuloze, papirni industriji, surovinskem delu lesne industrije itd.

V elektroniki so v realizaciji investicije na področju mikroelektronike, v teku je projekt za optoelektroniko, medtem ko se na področju računalništva zaključujejo dogovori s poslovnimi partnerji. V teku je tudi več aranžmajev za specializirane kompleksne sisteme.

V kmetijstvu se nadaljujejo priprave za gradnjo sladkorne tovarne, zgrajene oziroma v gradnji ali rekonstrukciji so nekatere hladilniške in klavniške kapacitete, vendar v celoti obseg investicij zaostaja za predvidevanji. Vzrok je v poslabšanju ekonomskega položaja v nekaterih kmetijskih dejavnostih in v

prepočasnem sprejemanju samoupravnih sporazumov z upravljalci bank o skupnih naložbah. Na področju vodnega gospodarstva je v izdelavi osnutek projekta za lendavsko-pomurski kompleks in Polskavo, ki predstavlja skoraj celoten program melioracij za obdobje 1976—1980.

V predelovalni industriji so, sodeč po prijavljenih investicijah, v teku manjše rekonstrukcije, modernizacije in dopolnitve, vendar v omejenem obsegu glede na razpoložljiva finančna sredstva. V zaostanku so tudi večji programi rekonstrukcij v avtomobilski, kovinski, lesni in tekstilni industriji. Mnoge organizacije združenega dela preverjajo svoje investicijske namere glede na spremenjene pogoje in možnosti zagotovitve plasmaja na domačem in tujih tržiščih.

Ugotoviti pa moramo, da je ob vseh teh programih in namerah proces prestrukturiranja slovenske predelovalne industrije glede na kriterije, dogovorjene v srednjeročnem planu, šele v začetku. Samoupravni in poslovodni organi bodo zato morali ob sodelovanju in pomoči Gospodarske zbornice in ustreznih republiških organov pospešiti priprave za sprejemanje samoupravnih sporazumov o temeljih planov, zlasti za tiste komplekse, ki bodo zagotavljali sodobnejšo strukturo slovenske predelovalne industrije in utrdili njen položaj v mednarodni delitvi dela. Da bi pospešili priprave za izvajanje in pravočasno preprečevali zastoje pri gradnji večjih industrijskih objektov je Izvršni svet zadolžil svoje upravne organe in Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje, da v skladu z načelom kontinuiranega planiranja neposredneje sodelujejo z ustreznimi samoupravnimi, poslovnimi in strokovnimi organi, samoupravnimi interesnimi skupnostmi, poslovnimi bankami in Gospodarsko zbornico Slovenije pri urejanju tehničnih, organizacijskih, finančnih, kadrovskih in drugih problemov, ki nastajajo med pripravami in pri gradnji večjih projektov in objektov.

5. Oživljanje proizvodnje, do katere prihaja v drugi polovici leta, je po naši oceni predvsem posledica spodbud na strani domačega povpraševanja, kateremu se proizvodnja vse bolj prilagaja po obsegu, strukturi in kvaliteti. Veliki napori bodo še nujni, da se bo struktura naše proizvodnje prilagodila spremembam in vse bolj zaostrenim pogojem, ki nastajajo pri povpraševanju na domačem in tujih tržiščih. Ob tem, da je nizka raven proizvodnje neposredno vplivala na porast proizvodnih stroškov, zniževanja produktivnosti dela, porast izgub in druge pojave ekstenzivnega gospodarjenja, ne gre prezreti dejstva, da se prepočasi uveljavljajo kvalitetni premiki v našem gospodarstvu, da proizvodni stroški v celoti hitreje naraščajo kot cene in dohodek, da je produktivnost celotnega družbenega dela relativno nizka.

Obračun dohodka, ki temelji na plačani realizaciji, je zato finančno odrazil le materialne in družbenoekonomske odnose pri ustvarjanju vrednosti v vsaki temeljni organizaciji združenega dela. Izvršni svet ugotavlja, da je uvedba novega sistema obračunavanja in razporejanja dohodka že dala vrsto rezultatov, ki se kažejo zlasti v večji urejenosti upniško-dolžniških razmerij, izboljšanju likvidnosti gospodarstva in zmanjšani porabi brez kritja, da je tako omogočila stvarnejši vpogled v poslovne rezultate v vsaki organizaciji združenega dela in realnejšo oceno sposobnosti gospodarstva za uresničevanje skupno dogovorjenih ciljev in nalog.

Zato si bo Izvršni svet prizadeval za dosledno uveljavljanje sistema obračunavanja dohodka na podlagi plačane realizacije in vztrajal pri vseh tistih dopolnitvah sistema, ki bodo eliminirale možnosti prikazovanja fiktivnega dohod-

ka in omogočile vpogled v realne odnose na gospodarskem in socialnem področju. Na tako izpopolnjenih osnovah morajo biti sestavljeni tudi že periodični obračuni za devetmesečno obdobje in seveda zaključni računi za leto 1976, da bi bili ustrezna podlaga za analize notranjih odnosov in analizo izpolnjevanja planskih nalog, hkrati pa tudi osnova za izdelavo konkretnih programov aktivnosti samoupravnih in poslovodnih organov, ki jih morajo ob vsakem obračunu pripraviti temeljne in druge organizacije združenega dela.

Izvršni svet zato predlaga, da se še bolj intenzivirajo napori v združenem delu, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela, delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela, pri razčlenjevanju polletnih periodičnih obračunov, ob aktivni pomoči družbenopolitičnih skupnosti, Gospodarske zbornice Slovenije, Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije, Službe družbenega knjigovodstva in strokovnih služb v poslovnih bankah. Čeprav je poudarek vsekakor na tistih temeljnih organizacijah združenega dela, kjer se izgube pojavljajo že dalj časa, pa je zato lahko temelj za njihov učinkovit sanacijski program le podrobna posamična analiza izgub, je vendarle nujno, da v vsaki temeljni organizaciji združenega dela razčlenijo dohodkovni in finančni položaj, v katerem so se znašli ob periodičnem obračunu v prvem polletju 1976.

V tej družbeni akciji je torej v žarišču pozornosti vsaka temeljna organizacija združenega dela, pri čemer pa je temelj za učinkovite sanacijske programe lahko le natančna analiza vseh dohodkovnih povezav v celotni reprodukcijski verigi, v katero stopajo temeljne celice združenega dela. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije, družbenopolitične skupnosti in poslovne banke bodo vztrajali, ko bodo predlagali ukrepe na posameznih točkah družbene reprodukcije, predvsem pri dohodkovnih povezavah na načelih samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja, da bi zagotovili višjo stopnjo samoupravne in poslovne integriranosti slovenskega gospodarstva, kajti sedanja stopnja organiziranosti je že postala zavora za hitrejši razvoj in napredek.

V nekaterih dejavnostih se že dalj časa srečujemo s povečanimi težavami pri njihovem poslovanju in delu in s problemi izpolnjevanja planiranih ciljev in nalog. Zato bo Izvršni svet zadolžil svoje organe, da v okviru analize izvajanja družbenega plana in resolucije o družbenoekonomskem razvoju v letu 1976, ob sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije, Narodne banke Slovenije, Službe družbenega knjigovodstva in statistike, podrobneje analizirajo dohodkovni položaj in dohodkovne odnose v nekaterih dejavnostih, kot so na primer elektrogospodarstvo, železniško gospodarstvo, elektroindustrija, avtomobilska industrija, kmetijstvo, turizem in še nekatere, z vidika njihove tehnološke, poslovne in razvojne usmerjenosti, ravni produktivnosti dela, plačilno-bilančnih odnosov, strukture in kvalitete finančnih virov ter njihovih širših, poslovnih in dohodkovnih povezav in odnosov.

V skladu s takšno naravnanostjo in nalogami, sprejetimi v dogovoru o temeljih družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980, bodo Združena elektrogospodarska podjetja Slovenije in Železniško gospodarstvo Ljubljana pripravila program racionalizacije in zmanjšanja stroškov poslovanja, ki bo najprej verificiran v okviru ustreznih samoupravnih interesnih skupnosti, hkrati pa bo tudi podlaga za razreševanje problematike izgube v elektrogospodarstvu in železniškem gospodarstvu, kjer je v pripravi tudi ustrezen medrepubliški dogovor o ureditvi pogojev poslovanja v železniškem gospodarstvu. Na podlagi programa in na osnovi dogovorjene politike cen bo zagotovljeno

lastno pokrivanje stroškov enostavne reprodukcije, medtem ko je financiranje razširjene reprodukcije zagotovleno s sprejetimi samoupravnimi sporazumi o temeljih planov Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije oziroma Samoupravne interesne skupnosti za železniški in luški promet.

Zmanjšana gospodarska aktivnost, povečani materialni in drugi proizvodni stroški, rast cen, spremembe v načinu obračunavanja dohodka in povečana amortizacija zaradi revalorizacije osnovnih sredstev so bistveno vplivali na izkazani dohodek, ki je bil v Sloveniji dosežen z indeksom 81,8 v preteklem letu, v Jugoslaviji pa z indeksom 89. V Sloveniji je izkazalo izgubo 47 % vseh organizacij združenega dela, ki so predložile periodične obračune, v Jugoslaviji pa 43 % organizacij združenega dela. Čeprav je velik del izkazanih izgub rezultat tehnike obračunavanja po novih predpisih in bo finančni rezultat po devetmesečnih periodičnih obračunih in zaključnih računih ugodnejši, ne gre prezreti, da so izgube tudi, če jih ugotavljamo tako, kot smo jih ugotavljali v prvem polletju lani, skoraj petkrat večje nasproti temu obdobju.

Dober del izgub izkazujejo organizacije združenega dela, ki so tudi doslej imele negativne finančne rezultate. Zato morajo samoupravni in poslovodni organi, zlasti v teh organizacijah, posvetiti posebno pozornost analizi izgub in omogočiti delavcem, da rezultate svojega poslovanja primerjajo z rezultati poslovanja sorodnih organizacij, ki imajo pozitivne finančne rezultate. V organizacijah, v katerih se že dalj časa pojavljajo izgube, pa bodo ti organi pripravili še posebne analize pogojev poslovanja in skupno z Gospodarsko zbornico Slovenije, poslovnimi bankami in republiškimi upravnimi organi pripravili ustrezne predloge za njihovo sanacijo.

6. Problemi, s katerimi se organizacije združenega dela danes srečujejo, opozarjajo, da so potrebne mnogo bolj poglobljene analize materialnih in finančnih tokov in odnosov v celotni sferi družbene reprodukcije, da bi izkoristili rezerve v izrabi proizvodnih dejavnikov in delovnega časa, organizaciji in tehnologiji dela, možnostih za substitucijo in prihranke pri surovinah in drugih reprodukcijskih materialih, izrabi odpadkov, racionalnejši uporabi finančnih sredstev, delovni disciplini itd. Največje možnosti po naši oceni, za uspešnejše uveljavljanje novih kvalitet v gospodarstvu so v notranjih rezervah.

Zaradi vse bolj poostrenih pogojev na domačem in na tujih tržiščih bo moralo gospodarstvo skrajno preudarno izkoriščati sredstva domače in tuje akumulacije, z večjim izkoriščanjem obstoječih kapacitet in boljšo organizacijo dela zmanjšati delež materialnih in drugih stroškov, v sistem delitve dohodka in osebnih dohodkov vgrajevati učinkovite spodbude za racionalizacijo, inventivnost in novatorstvo, za varčevanje na vseh področjih, racionalno uporabo materiala, zmanjševanje izmečkov in defektov v proizvodnji, boljšo izrabo delovnega časa, večjo delovno disciplino, uvajati ostrejšo kontrolo zalog, zlasti nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov, ter posvečati mnogo večjo skrb kvaliteti izdelkov in pogojem plasmaja blaga in storitev, doma in v tujini.

Samoupravni in poslovodni organi v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela so še vedno v premajhni meri nosilci spodbud za učinkovitejše reševanje problemov poslovanja in dela v širših, poslovno in dohodkovno soodvisnih interesnih skupnostih. Le redki so tisti, ki so pripravljeni opustiti lastno neracionalno proizvodnjo in s skupnimi programi združevanja dela in sredstev zagotoviti učinkovitejše možnosti poslovanja in dela v svojem in skupnem interesu. Takšnih naporov je vse premalo ali pa jih sploh ni, tudi v velikih in sestavljenih organizacijah združenega dela, v vseh drugih sferah poslovnega

delovanja, na področju družbenih dejavnosti, v finančnih in drugih organizacijah in ne nazadnje v upravi.

Takšno stanje se odraža tudi v ekstenzivnem in neracionalnem zaposlovanju na nižje kvalificiranih in administrativnih delovnih mestih v gospodarstvu, v družbenih dejavnostih in na ostalih področjih, medtem ko so potrebe po strokovno usposobljenih kadrih povsod še občutne. Trajnejši preobrat v smeri povečevanja produktivnosti dela bo možen le z nenehnim izboljševanjem kvalifikacijske strukture zaposlenih in s povečevanjem števila, kvalitete in znanja strokovnih in znanstvenih kadrov ter njihovo usmeritvijo na razreševanje konkretnih problemov proizvodnje in razvoja. Naloge, ki jih imajo na tem področju institucije strokovnega izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalna dejavnost, se niti po kvaliteti niti po kvantiteti še ne uresničujejo z zadostno odločnostjo.

Vse ocene in analize opozarjajo, da v sisteme nagrajevanja po delu v organizacijah združenega dela niso vgrajene rešitve in določila, ki bi v zadostni meri spodbujala proizvajalce k povečevanju individualne in splošne produktivnosti dela, stimulirale ustvarjalno in razvojno delo, odgovornost pri delu, racionalno izrabo delovnega časa in varčevanje. Tendenca po izenačevanju osebnih dohodkov, tako imenovana uravnilovka, plačevanje za prisotnost na delu, neustrezno vrednotenje stvarnih delovnih rezultatov in podobne težnje se nadaljujejo, s tem pa se izgubljajo tudi kriteriji za učinkovitejšo politiko socialne diferenciacije, ki se v takih pogojih pretvarja v politiko socialnega izenačevanja. Tem elementom sistema nagrajevanja po delu, ki naj spodbujajo k racionalnosti in ekonomičnosti v poslovanju in pri delu, morajo dati samoupravni, poslovodni in strokovni organi v organizacijah združenega dela, sindikati in upravni organi v občinah pri dograjevanju sistema posebno mesto in vlogo.

Samoupravni sporazumi s področja razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke tudi ne vsebujejo določil, s katerimi se delavcem v temeljnih organizacijah združenega dela zagotavlja odločilen vpliv na ustvarjeni dohodek v celoti, ne glede na to, ali ta nastaja in se uporablja v okviru njihove temeljne organizacije ali zunaj nje, v delovni ali sestavljeni organizaciji združenega dela, v banki, zavarovalnici ali v drugih finančnih institucijah kot so na primer skladi, in torej tudi ne zagotavljajo, da bo njegov osebni dohodek tudi vse bolj odvisen od bolj ali manj učinkovite uporabe dohodka, ki ga je ustvaril s svojim minulim delom. Uveljavljanje teh kvalitet in odnosov v sistemu razporejanja dohodka in sredstev za osebne dohodke je po mnenju Izvršnega sveta odločilnega pomena za uveljavljanje ustavnega položaja delavca v združenem delu na področju razširjene reprodukcije, za stabilnejši razvoj na kvalitetnih osnovah, za skladnejše odnose v obsegu in strukturi proizvodnje in porabe ter za učinkovito izvršitev tistih skupnih nalog, ki so temeljnega pomena za dinamičen in stabilnejši razvoj v naši republiki. Zato bodo poleg neposrednih ukrepov, ki jih je Skupščini predložil Izvršni svet, potrebni intenzivni, organizirani napori vseh samoupravnih in političnih organizacij in institucij, zlasti sindikatov in odgovornih upravnih organov, da zagotovimo kvalitetne spremembe na tem področju, ki bodo oprte tudi na strokovne in znanstvene izsledke, za kar se moramo v republiki ustrezno organizirati.

7. Vpogled v gibanja denarnih in realnih ekonomskih kategorij odkriva nekatera protislovja v tokovih družbene reprodukcije, ki bi zaslužila posebno in poglobljeno analizo. Z razvojem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov

in s preobrazbo temeljnih odnosov v strukturi in organizaciji samoupravno združenega dela, ob spremenjeni vlogi družbenopolitičnih skupnosti, posebno republik in pokrajin, postaja vse bolj očitno, da nekatera temeljna sistemska vprašanja preobrazbe odnosov na področju denarja še niso rešena, zato subjekti združenega dela objektivno še niso v položaju, da bi obvladovali denar kot integralni del dohodka v tokovih in odnosih družbene reprodukcije.

Samo nekaj ilustracij. Ob nizkem prirastu celotnega dohodka in ob visokih izgubah so se viri lastnih obratnih sredstev gospodarskih organizacij povečali za 60 %, sredstva amortizacije so porastla za 37,6 %, pogodbene obveznosti za 25,2 %, obresti za kredite za 26 %, provizije bankam za 23 %, zavarovalne premije za 29,4 %, prispevki in članarine zbornicam in združenjem za 36 %. Denarna masa je naraščala po približni stopnji 4,8 %, medtem ko je bilo z resolucijo predvideno 1,5 % povprečno mesečno povečanje, kar je omogočilo izredno povečanje likvidnih sredstev na žiro računih. Takšno stanje in odnosi pri razpolaganju z družbenim kapitalom so povzročili, da so temeljne organizacije združenega dela s težavo izpolnjevale svoje samoupravno dogovorjene obveznosti, tako na področju splošne porabe kot pri zagotavljanju sredstev za skupne naložbe, za katere so se s samoupravnimi sporazumi dogovorile, kljub visokim sredstvom, s katerimi so razpolagale na žiro računih.

Kreditno-monetarni politiki se, kot ugotavlja Narodna banka Slovenije, s svojimi instrumenti ni uspelo prilagoditi gibanjem in ukrepom na področju usklajevanja proizvodnje in menjave, spremembam v tokovih zunanjetrgovinske menjave in posledicam prehoda na nov obračun celotnega dohodka. Ob že znanih problemih njene neustrezne fleksibilnosti ob večjih spremembah avtonomnih tokov, ki oblikujejo denarno maso, imamo opravka tudi z neučinkovitostjo tistih kanalov emisije, s katerimi se kompenzirajo učinki avtonomnih tokov pri oblikovanju denarne mase. Ob letošnji kreditno-monetarni politiki, ki ni upoštevala suficita tekoče devizne bilance, so njeni tekoči ukrepi, zlasti krediti iz primarne emisije, v večini primerov še dodatno vplivali na povečanje likvidnosti v gospodarstvu in drugod. Na to je vplival zlasti še neugotovljen učinek prehoda na nov plačilni sistem in pa še neuveljavljen sistem plačevanja prek menice kot instrumenta tega plačilnega sistema, saj se vedno bolj vračamo na plačila s čekom in virmanom. Ta možnost je nastopila zaradi močne dodatne emisije denarja in tudi manjše gospodarske aktivnosti. Prek sistema reguliranja denarja v obtoku, ki sloni na odvzemanju kreditnega potenciala prek obvezne rezerve in drugih oblik imobilizacije kreditnega potenciala bank, prihaja danes že do bistvene prerazdelitve kreditov in dohodka na administrativnih osnovah, kar zožuje možnosti za združevanje dela in sredstev na ekonomskih osnovah.

Očitno je, da je celotna sfera finančnih odnosov še vedno najšibkejši člen v preobrazbi družbenoekonomskih odnosov in da funkcija in praksa institucij finančnega sistema še nista dovolj prilagojeni temeljnim načelom zakona o združenem delu in zakona o temeljih sistema družbenega planiranja. Izvršni svet se bo zato pri sprejemanju novih zakonov s področja kreditno-monetarnega sistema, zlasti zakona o temeljih denarnega sistema, zakona o temeljih kreditnega in bančnega sistema in zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in avtonomnih pokrajin, dosledno zavzemal za takšne rešitve, da bodo samoupravni subjekti združenega dela, ki so delovno, proizvodno in poslovno povezani, v bankah in drugih finančnih organizacijah in institucijah združevali sredstva za skupne, s samo-

upravnimi sporazumi in dogovori opredeljene cilje in naloge in opravljali tiste skupne denarne posle, za katere se bodo samoupravno sporazumeli, s tem da bo njihov primarni motiv za združevanje sredstev, razreševanje tistih problemov, za katere so vitalno zainteresirani. Z novimi predpisi morajo biti vzpostavljeni tudi takšni temelji sistema emisije denarja, da bo eliminirana praksa emisije fiktivnega družbenega kapitala. Ne gre torej le za izpopolnjevanje tehnike in instrumentov kreditno-monetarnega sistema, temveč za postopno vsebinsko preobrazbo sistema, v katerem bodo blagovni denarni tokovi med samoupravnimi subjekti združenega dela osnovni element kreiranja in emisije denarja.

8. Že ob sprejemanju srednjeročnega družbenega plana smo poudarili, da je s sprejemanjem dogovorov o temeljih družbenih planov in o družbenih planih narejen šele prvi korak pri uveljavljanju sistema samoupravnega družbenega planiranja in da v roku, ki je bil predviden za sprejem planov, ni bilo mogoče dosledno v skladu z novim sistemom in z opredeljenimi interesi delavcev oblikovati vseh medsebojnih odnosov in uskladiti ciljev. Aktivnost samoupravnih in družbenih nosilcev planiranja mora biti zato v naslednjem obdobju usmerjena na:

1. izgrajevanje sistema samoupravnega družbenega planiranja v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih, samoupravnih interesnih in družbenopolitičnih skupnostih;

2. dosledno izvrševanje sprejetih samoupravnih sporazumov, dogovorov in družbenih planov;

3. sprotno preverjanje njihovega uresničevanja sporazumevanje in dogovarjanje o novih nalogah ter prilagajanje sporazumov, dogovorov in planov novim spoznanjem in spremenjenim okoliščinam.

To so stalne družbene naloge, katerih izpolnjevanje bo zagotovilo nadaljnji razvoj družbenoekonomskih odnosov v skladu z ustavo ter usklađen, stabilen in dinamičen gospodarski in družbeni razvoj. V republiškem zakonu o družbenem planiranju mora biti dograjen sistem planiranja glede na ustavna pooblastila republike in specifičnosti v planiranju na ravni republike; občine in samoupravne organizacije pa morajo vnesti ustrezne določbe o planiranju v svoje statute in druge samoupravne akte.

Izvršni svet bo v skladu z dogovorjenim programom dela v oktobru predložil analizo izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letih 1976 in 1977 ter resolucijo o politiki uresničevanja plana v letu 1977. Tako v analizi kot v resoluciji bodo posebej izpostavljena tista področja in problemi, ki bodo pomembni za uresničevanje sprejetih obveznosti v dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije in politike družbenega plana. Težišče bo na analizi pogojev, v katerih se uresničujeta dogovor in družbeni plan, na oceni delovanja sprejetih sporazumov, dogovorov in ukrepov in predlaganju novih nalog in ukrepov za doseganje skupno dogovorjenih ciljev in nalog srednjeročnega plana.

Samoupravni sporazumi o temeljih planov družbenih dejavnosti, ki bodo osnova za dopolnitev dogovora o temeljih družbenega plana, morajo biti do konca oktobra sprejeti v temeljnih organizacijah združenega dela. Pri tem odgovornem delu se morajo z vso zavzetostjo angažirati predvsem samoupravne interesne skupnosti in ustrezni upravni organi ter politično-operativni štabi v občinah in v republiki, ob neposrednem sodelovanju in pomoči sindikatov in Socialistične zveze. Izvršni svet predlaga, da predloge dogovorov o temeljih

plana družbenih dejavnosti ocenijo tudi zbori združenega dela občinskih in republiške skupščine. Prav tako je potrebno dopolniti dogovor o temeljih družbenega plana s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana na nekaterih področjih, ki so bistvenega pomena za razvoj v republiki, o katerih pa v julijskem roku niso bili doseženi sporazumi med zainteresiranimi nosilci. V oktobru bodo predloženi Skupščini tudi uskladelni dogovori o razvoju dejavnosti skupnega interesa, ki jih opredeljuje družbeni plan Jugoslavije.

Nujnost sprotnih analiz pri ocenjevanju gospodarskih gibanj in sistem kontinuiranega planiranja postavljajo pred Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje in druge republiške institucije nove, zelo zahtevne naloge. Ocene in analize gospodarskih tokov in družbenih gibanj bodo morale izhajati iz znanstvenih osnov marksistične teorije in prakse ter iz razvoja in prakse samoupravljanja in predvsem zaznavati kvalitetne premike v razvoju proizvajalnih sil in družbenoekonomskih odnosov.

Izgraditi moramo tudi novo metodologijo planiranja, ki bo izhajala iz naših družbenih potreb in prakse. Sprotno bo treba preverjati tudi odprta vprašanja pri izgradnji gospodarskega sistema ter oblikovati nove rešitve in predloge. Takšen pristop terja kadrovsko, organizacijsko in tehnično izpopolnjevanje Zavoda in drugih upravnih organov v republiki, da bi bili sposobni posredovati kvalitetne informacije, analize in predloge ustreznim samoupravnim in družbenim nosilcem ekonomske politike, zlasti Izvršnemu svetu in Skupščini.

9. Na področju družbenih dejavnosti je v skladu s programom, ki ga je v juliju sprejel Izvršni svet, v teku pospešena aktivnost pri pripravi samoupravnih sporazumov o temeljih planov samoupravnih interesnih skupnosti. Obenem je nujno, da napravimo bistven premik v izgrajevanju novega družbenoekonomskega sistema na področju svobodne menjave dela, vključno z opredelitvijo minimalnih standardov, da bi lahko že v letu 1977 uveljavili takšen sistem in metode sporazumevanja in dogovarjanja o programih razvoja družbenih dejavnosti, ki bodo združevale interese uporabnikov in izvajalcev storitev pri oblikovanju integralnih razvojnih programov v samoupravnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih. Očitno bodo s sprejetjem samoupravnih sporazumov o programih razvoja družbenih dejavnosti v temeljnih organizacijah združenega dela vzpostavljeni kvalitetno novi odnosi v razvoju teh dejavnosti in za daljše obdobje, v skladu s temeljnimi usmeritvami družbenega plana, opredeljene smeri, kvaliteta in dinamika razvoja, pri čemer bodo minimalni standardi zagotavljali tisto raven in kvaliteto storitev, ki jo bomo solidarno in po potrebi tudi z ukrepi zagotavljali.

To je vsekakor tudi podlaga za stališče Izvršnega sveta, da zaradi tekočih gospodarskih gibanj ni potrebno spremeniti prispevnih stopenj za posamezne družbene dejavnosti za leto 1976, temveč priporoča bankam, da odobre Izobraževalni skupnosti Slovenije, Raziskovalni skupnosti Slovenije in Skupnosti za starostno zavarovanje kmetov premostitvene kredite pod izjemnimi pogoji, s katerimi bodo zagotovljena nujna sredstva za njihovo nemoteno poslovanje. Kolikor omenjene skupnosti po obračunu za leto 1976 ne bi zbrale potrebnih sredstev za vrnitev kreditov oziroma pokritje dogovorjenih programov iz sredstev po dogovoru za leto 1976, bodo s samoupravnimi sporazumi o programih za leto 1977 upoštevale izpad dohodkov v letu 1976 in v tem letu zagotovile sredstva za pokritje primanjkljaja. Obenem pa Izvršni svet ponovno poudarja, da so republiške in občinske interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti dolžne dosledno uresničevati določila družbenega dogovora o razpore-

janju dohodka, ki se nanašajo na okvire sredstev, dogovorjene z resolucijo o družbenoekonomskem razvoju za leto 1976.

10. Temeljne usmeritve o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji se v osnovi izvajajo, vendar z manjšo intenzivnostjo od predvidene. Interes gospodarstva za vlaganja v manj razvitih in obmejnih območjih je še nadalje prisoten, vendar splošne gospodarske razmere otežujejo bolj intenzivno reševanje problemov v nekaterih manj razvitih in obmejnih območjih, zlasti reševanje vprašanja zaposlenosti. Zato se v nekaterih manj razvitih območjih še nadalje zaostruje problem zaposlovanja razpoložljivih delavcev. Tudi zaostajanje v razvoju družbenih dejavnosti v nekaterih manj razvitih in obmejnih območjih otežuje izboljševanje življenjskih in delovnih razmer delovnih ljudi v teh območjih.

Vse to zahteva, da se dosledno izvajajo ukrepi, ki so jih sprejele samoupravne interesne skupnosti in drugi podpisniki družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji.

Do 15. oktobra se bo konstituiral odbor udeležencev dogovora, ki bo skrbel za izvajanje nalog in spremljal uresničevanje družbenih planov in politike, začrtane z dogovorom o temeljih družbenega plana in Izvršnemu svetu in Skupščini predlagal ukrepe za uresničevanje sprejete politike. Gospodarska zbornica Slovenije in upravljalci v poslovnih bankah bodo organizirano sodelovali pri iniciranju projektov in samoupravnem združevanju sredstev za naložbe v manj razvitih in obmejnih območjih, pri čemer naj bi upravljalci v poslovnih bankah dosledno uveljavili predvidene stimulativne ukrepe in hkrati omogočili odobravanje kreditov ob nižji lastni udeležbi investitorjev v teh območjih. Samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti pa naj zagotovijo, da bodo samoupravni sporazumi o temeljih planov teh dejavnosti, ki so v pripravi, zagotavljali večja solidarnostna sredstva kot v preteklih letih.

11. Izvršni svet je na svoji 86. seji obravnaval in sprejel poročilo in predloge Operativnega štaba pri Republiškem štabu civilne zaščite in Medobčinskega odbora za odpravo posledic potresa v Posočju o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa. Ugotovil je, da je potres povzročil ogromno materialno škodo in da posledice potresa nedvomno močno vplivajo na realizacijo začrtanih programov in planov razvoja tega območja. Zato se je opredelil za takšen pristop, ki bo zagotovil hitro odpravo posledic potresa in prispeval k hitrejšemu razvoju manj razvitih in obmejnih območij na tem področju, kar je z narodnogospodarskega in obrambnega vidika neprecenljive vrednosti. V ta namen je Skupščini predlagal, da po hitrem postopku sprejme tudi predpise za izredno ukrepanje pri odpravljanju posledic potresa v Posočju.

Izvršni svet bo delegate Skupščine posebej seznanil s celotno aktivnostjo in organiziranostjo po potresu. Prosim delegate, da sprejmejo ocene, stališča in predloge ukrepov, ki jih je Skupščini predložil Izvršni svet. Hvala lepa.

Predsedujoča Mara Žlebnik: Tovarišu Zakonjšku se zahvaljujem za ekspoze. Prehajamo na drugo točko skupnega zasedanja, pri kateri nam bo tovariš Marjan Orožen, član Izvršnega sveta in republiški sekretar za notranje zadeve podal uvodno obrazložitev k poročilu o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju.

Marjan Orožen: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati! Izvršni svet je predložil Skupščini SR Slovenije obširno poročilo o obsegu

in posledicah potresa v Posočju s pregledom ukrepov, ki so bili do sedaj sprejeti. Hkrati je predložil spremembe nekaterih zakonskih rešitev, upoštevajoč izredne razmere, kar poenostavlja določene postopke, ki so potrebni, da v najkrajšem času odpravimo posledice na prizadetem področju.

Organi, zadolženi za odpravo posledic, so se odločili za rešitve trajnejšega značaja. Takšno odločitev je pogojila situacija po potresu 11. in 15. septembra, ko so bile zgradbe na najbolj prizadetih področjih docela onesposobljene za sanacijo.

Aktivnost občinskih, Medobčinskega in Republiškega štaba, ob močni aktivnosti političnih organov in drugih organizacij, je bila v celotnem obdobju usmerjena:

1. na reševanje pogojev za bivanje in življenje ljudi v prizadetih območjih. V ta namen je bilo iz solidarnostnih sredstev nabavljenih 252 avtomobilskih prikolic, 125 šotorov, prek 1000 odej itd. Delovni kolektivi in organizacije so prizadetim posodile 578 prikolic.

2. Na odpravljanje posledic potresa z močnim angažiranjem strokovnjakov, gradbene operative in materialnih sredstev, na podlagi operativnega načrta, ki ga je sporazumno z občinami sprejel medobčinski odbor. Težišče načrta je obnova stanovanjskih objektov in izgradnja prek 300 montažnih hiš do 10. novembra, hkrati pa izgradnja oziroma ponovna usposobitev objektov za skupne namene.

Ob maksimalnem angažiranju lastnih sil in sredstev prizadetega območja predstavlja materialno podlago za odpravo posledic solidarnostna akcija širše skupnosti, ki se izvaja:

— na osnovi zakona o prispevku za odpravo posledic potresa na Kozjanskem in v Posočju, ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije;

— na osnovi sredstev solidarnosti, zbranih v letu 1975;

— na osnovi solidarnostne akcije Zveze sindikatov Slovenije za prispevek v višini enodnevnega zaslužka, ki se bo, kakor smo obveščeni, še enkrat ponovila;

— na osnovi prispevkov v sredstvih in materialu posameznih občanov oziroma posameznih OZD neposredno oziroma prek Rdečega križa Slovenije;

— na osnovi kreditnih sredstev, ki jih je zagotovil ZIS oziroma premostitvenih sredstev Ljubljanske banke za Posočje in Kozjansko;

— na osnovi nekaterih solidarnostno prevzetih obveznosti socialističnih republik in pokrajin.

Funkcija kredita, ki ga je omogočila Ljubljanska banka oziroma združenje bank Slovenije po posebnih pogojih, je časovna premostitev med dotokom in tekočo porabo sredstev.

Do sedaj je bilo v vseh oblikah zbranih:

— na osnovi zakona	56,41 mio din
— prispevek v obliki enodnevnega zaslužka	60,51 mio din
— od naših ljudi v tujini	0,44 mio din
— 20 % sredstev solidarnosti, zbranih v 1975. letu (od 51,49 mio din) Posočju	30,87 mio din
— druga sredstva	10,91 mio din
— Skupaj	159,14 mio din

Vse te številke seveda niso in ne morejo biti dokončne in docela točne, ker obstaja med solidarnostno akcijo in denarnimi tokovi določena časovna distanca. Cenimo, da je dejansko zbranih več sredstev.

Po sporazumu med občinami se zbrana sredstva delijo v odnosu 60 : 20 : 20 — Tolmin, Nova Gorica, Idrija, ter poravnavajo neposredne izdatke za intervencije Republiškega štaba.

Poraba sredstev je določena s pravilnikom, ki ga je pripravil Medobčinski odbor in ga sprejela skupščina vseh treh občin. Zaradi izključitve kakršne koli možnosti neupravičene udeležbe pri solidarnostnih sredstvih je po pravilnikih uveljavljeno načelo dodeljevanja sredstev v obliki kreditov.

Institucija kredita za prizadete v Posočju je v javnosti vzbudila različne pripombe in komentarje, češ da se solidarno zbrana sredstva dodeljujejo po bančnih principih. Zato je treba pojasniti, da določa glede vračanja dodeljenega »kredita« pravilnik rešitve glede na socialnoekonomski položaj prizadetega:

— povračilo sredstev oziroma minimalni odpis v primerih, kjer to dovoljuje ekonomski položaj oziroma kjer se je potrebno zavarovati za primer, da bi obnovljeni domovi prišli s časom v druge ali tretje roke;

— odplačilo le dela kredita, ostalo se odpiše, s čimer se želi stimulirati zlasti tiste, ki živijo v manj razvitem in obmejnem območju;

— odpis celotnih sredstev v primerih, ko gre za socialno ogrožene, s tem da se novo zgrajeni objekti zavarujejo pred odtujitvijo.

Posebej želim opozoriti na posamezne govorice, da se zbrana solidarnostna sredstva uporabljajo za druge namene. To nezaupanje lahko izhaja iz premajhne obveščenosti, obstaja pa tudi možnost, da se take govorice razširjajo iz določenih nagibov.

Napori vse družbe bodo morali biti izredni, da posledice obeh katastrofalnih potresov odstranimo.

Pogoj za hitro in učinkovito odstranjevanje posledic potresa je, da vsi organi v največji možni meri usklajujejo svoje delo. V tem smislu je postavljena celotna organizacija akcije, ki jo vodi Medobčinski odbor ob pomoči skupine strokovnjakov Republiškega operativnega štaba, ki je na terenu.

Mladinska delovna brigada je uspešno opravila svoje delo. Gradbena operativa pospešeno dela pri rušenju, gradnji in obnovi, saj je v Posočju nad 3000 delavcev, ki opravljajo sanacijo in pripravljalna dela za montažne objekte v proizvodnji Jelovice in Marlesa.

S spremembami nekaterih zakonov, ki so danes na dnevnem redu, bomo samo še povečali učinkovitost in našo organiziranost pri reševanju elementarnih katastrof sploh.

Tudi Beneški Sloveniji Socialistična republika Slovenija pomaga v skladu z našimi možnostmi. Pomoč poteka preko SKGZ v Trstu in je uskladena z italijanskimi oblastmi. O stanju v Beneški Sloveniji je obveščen tudi Zvezni izvršni svet, ki je sprejel določene obveznosti.

Tovarišice in tovariši delegati! Brez dvoma je nadaljnja solidarnostna akcija še potrebna in nujna. Nanjo so naši delovni ljudje tudi pripravljeni. To dokazujejo na različne načine.

Zato Izvršni svet predlaga Skupščini:

1. da se zavzame in podpre napore za nadaljnjo solidarnostno akcijo,

2. da odobri dosedanje delo in v poročilih predlagane ukrepe, razen predloga pod prvo alineo na strani 25, kjer se sugerira podaljšanje veljavnosti zakona.

Izvršni svet namreč meni, da moramo za sedaj glede tega vprašanja ostati v okviru izhodišč, ki sta jih sprejeli Republiška konferenca SZDL in republiška skupščina. Mislimo, da bi bila v tem trenutku, ko dejanski obseg potrebnih sredstev za odpravo posledic še ni docela jasen, takšna odločitev preuranjena oziroma bi predstavljala prejudic za eventualne bodoče odločitve te skupščine oziroma za bodoče oblike solidarnosti, ki so lahko različne. Argument za to je zlasti akcija Zveze sindikatov Slovenije. Končno je to stvar ustrezne argumentacije in procedure, ki pa Izvršnemu svetu in s tem tudi Skupščini še ni bila predložena. Mnenja pa smo, da bi bilo v tej alinei potrebno pustiti predlog o nujnosti zagotavljanja dinamike dotekanja sredstev, da obnova ne bi bila ovirana oziroma ogrožena.

Na koncu imam za potrebno obvestiti oba zbora, da je Republiški štab civilne zaščite včeraj organiziral posvetovanje občinskih štabov civilne zaščite o pripravljenosti v občinah na lokalne oziroma širše elementarne in druge nesreče. Posvetovanje, na katerem so sodelovali predstavniki vseh občin razen ene, je pokazalo, da obstaja v občinah zavzetost, vendar pa se civilni zaščiti oziroma njeni usposobljenosti za učinkovito ukrepanje za primer elementarnih ali drugih nesreč še ne daje dovolj materialne in družbene podpore. Hvala.

Predsedujoča Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Orožen! Besedo ima Livio Jakomin, član Izvršnega sveta in predsednik Republiškega komiteja za promet in zveze!

Livio Jakomin: Tovarišica predsednica, tovarišice in tovariši delegati!

Številne elementarne in prometne nesreče, ki se v letošnjem letu vrstijo po vseh kontinentih, so prizadele tudi našo republiko. V tem mesecu smo bili priča trem železniškim nesrečam. Dne 17. 9. ob 3. uri 30 minut je na postaji Verd mednarodni brzi vlak naletel na tovorni vlak, ki je stal na IV. tiru. Pri tej nesreči je bilo ranjenih šest potnikov. Do nesreče je prišlo zaradi vožnje brzega vlaka mimo uvoznega signala, ki je kazal signalni znak »stoj«. Dne 20. 9. 1976 sta ob 5. uri in 51 minut na postaji Preserje trčila motorni potniški vlak, ki vozi na relaciji Sežana—Ljubljana, in mednarodni ekspresni vlak, ki vozi iz Aten in Istanbula za Pariz.

Potniški vlak je s postaje Preserje odpeljal ob 5. uri in 50 minut, ob 5. uri 51 minut pa je na kretnici št. II v njega čelno trčil ekspresni vlak, ki bi moral počakati pred uvoznim signalom, ki je kazal signalni znak »stoj«.

Pri tej nesreči je bilo smrtno ponesrečenih 13 potnikov ter štirje železniški delavci, 85 potnikov pa je bilo ranjenih. Od tega je bilo zadržanih v bolnici 15 oseb, ostali pa so bili po nudenju zdravniške pomoči napoteni v domačo oskrbo.

Materialna škoda, ki je nastala pri tej nesreči, znaša na železniških vozilih in progi približno 10 565 000 din, ni pa še ocenjena škoda, ki je nastala zaradi prekinjenega prometa, reševalnih del ter še vseh ostalih stroškov, ki so že oziroma bodo še nastali v zvezi z nesrečo.

Promet je bil popolnoma prekinjen devet ur, 24 minut, oviran pa je bil zaradi enotirnega prometa nadaljnjih 22 ur in 5 minut.

Strojevodja in vlakovodja ekspresnega vlaka iz neznanega vzroka nista upoštevala predpisov pri predsignalu signalnega znaka »pričakuj stoj«, ko pa je vlak po 1300 m vožnje z nezmanjšano hitrostjo pripeljal do uvoznega signala,

je strojevodja začel zavirati ter je po izvršeni analizi brzinomernega traku do trenutka trčenja na razdalji približno 400 m zmanjšal hitrost s 100 km/h na 47 km/h. Komisijsko je bilo ugotovljeno, da so signalno-varnostne naprave na postaji Preserje delovale brezhibno.

Dne 25. 9. 1976 je ob 4. uri in 15 minut med postajama Rimske toplice in Zidani most motorni vlak naletel na skalo, težko 3 do 4 tone, ki se je odtrgala s pobočja in padla na desni tir, po katerem je vozil omenjeni vlak. Vlak je iztiril. Nekaj minut po tem iztirjenju je po sosednjem tiru privozil tovorni vlak, ki je trčil v iztirjeni potniški vlak. Pri tej nesreči se je smrtno ponesrečil en potnik. Materialna škoda je ocenjena približno na 10 milijonov dinarjev.

Tovarišice in tovariši delegati! Omenjene nesreče pomenijo poleg velikih človeških in materialnih izgub ponovno opozorilo, da nismo napravili vsega, kar bi morali za zagotovitev učinkovitega in varnega prometa. Na te nesreče, kot tudi na večino drugih izrednih dogodkov v letu 1976, je v veliki meri vplival človeški faktor, ki je odvisen od marsičesa, na primer od pogojev dela, fizične in psihične pripravljenosti oziroma počitka, urejenosti socialnega stanja, delovne discipline, strokovne usposobljenosti in ne nazadnje tudi od vzgoje kadrov.

Pri tem je največkrat vzrok nesreče hkratno delovanje različnih faktorjev, kot so tehnični, psihofizični in organizacijski. Poleg tega ne smemo mimo dejstva, da je tehnična zaostalost železnice tudi delni vzrok železniškim nesrečam.

Pri analizi vzrokov letošnjih izrednih dogodkov na železnici ugotavljamo, da je nastalo veliko nesreč zaradi malomarnosti, nediscipline, neupoštevanja predpisov, preutrujenosti, obolelosti in drugih vzrokov, kar pri tako pomembni dejavnosti ne bi smelo biti opravičilo.

Na naši samoupravni ureditvi gradimo novo disciplino samoupravljalcev, ki naj bo kakovostno višja od discipline hierarhične podrejenosti. Ravno pri nesrečah, o katerih je govora, pa moramo žal ugotoviti, da disciplina še ni dosegla primerne ravni. Pri tem ne gre le za zavestno odgovornost in disciplino izvršilnega osebja, temveč v precejšnji meri za nevestnost in neodgovornost organizacijskih, tehničnih vodilnih delavcev, ki so po zakonu in notranjih aktih še posebej odgovorni za varnost prometa.

O vsem tem tečejo razprave na različnih nivojih, velikokrat tudi enostranske, zato je prav, da pri sprejemanju ocen in sklepov osvetlimo kompletno problematiko ter da sprejmemo jasne sklepe in zahtevamo njihovo dosledno izvajanje.

Nakopičeni in nerazčiščeni ekonomski pogoji poslovanja, prepočasna modernizacija, neutrjena organiziranost, kadrovske težave in podobno vplivajo na poslovanje in varnost prometa na železnici. V letošnjem letu so se problemi začeli reševati, žal pa se situacija vsebinsko prepočasi spreminja. To je tudi razumljivo, saj vsak ukrep ne more biti za vsakogar enako dober. Težnja po strukturalni spremembi prometa za ponovno uveljavitev železnice je pogojena z njeno usposobitvijo ter ureditvijo odnosov z ostalimi prometnimi panogami, zlasti s cestnim transportom.

Lahko rečem, da smo v zaključni fazi sprejetja družbenega dogovora o prometni politiki v Jugoslaviji in Sloveniji. Tudi dogovor o pogojih za zagotovitev normalnega poslovanja na železnici je pripravljen. Kljub temu pa nas čaka še veliko dela pri urejanju nadaljnjih odnosov, pri odstranjevanju pomanjkljivosti, zlasti pa za zagotovitev večje propustnosti in varnosti prometa.

Vse naloge smo v Republiškem komiteju razdelili na dolgoročne in kratkoročne. Menimo, da je potrebno v obeh smereh vzporedno delati, vendar bomo trenutno zahtevali prioritetno izvajanje tistih nalog, ki bodo v najkrajšem možnem času zagotovile varnost v železniškem prometu. Zato menimo, da je potrebno proučiti notranjo organiziranost železnice, zlasti organiziranost in delovanje notranje kontrole, saj je učinkovito delovanje le-te osnovni pogoj za zagotovitev izvajanja vseh predpisov s področja varnosti.

V ta namen je že imenovana posebna delovna skupina, ki mora pripraviti tudi konkretne predloge rešitev za izboljšanje organizacije in varnost železniškega prometa.

Poleg sklepov in stališč, ki ste jih dobili v gradivu, mi dovolite, da omenim še eno nalogo, ki je izrednega pomena za razreševanje železniške problematike v najširšem pomenu. Gre za odstranitev tistih vzrokov, ki železnico postavljajo v neenakopraven položaj z ostalimi delovnimi organizacijami. To bo mogoče rešiti tedaj, ko bomo v celoti izpolnili obveznosti, ki jih je na zadnji skupščini sprejela Samoupravna interesna skupnost za železniški in luški promet. Zato apeliram na delegate, da v svojih sredinah vplivajo na objektivno presojo pri odločanju o nadaljnjem pomenu poslovanja in razvoja železnice.

Delavci v železniškem prometu pa morajo vložiti maksimalne napore za večjo varnost prometa, za učinkovitejše gospodarjenje, zlasti z boljšo organizacijo dela, večjo produktivnostjo in racionalnostjo. Pri tem je pomembno, da železnica spremeni zastarelo miselnost in odnos do uporabnikov prevoznih storitev ter da se v prvi vrsti sama močneje angažira pri pridobivanju dodatnih količin blaga in potnikov. Hvala.

Predsedujoča Mara Žlebnik: Hvala, tovariš Jakomin! S tem zaključujem skupno zasedanje Zbora združenega dela in Zbora občin. Delegate obveščam, da bomo z ločenimi sejami nadaljevali po 15-minutnem odmoru, kar pomeni 10 minut pred enajsto.

(Zasedanje je bilo končano ob 10.35.)

skupščina
izobraževalne skupnosti
slovenije

10. seja

(5. julija 1976)

Predsedoval: Franc Braniselj,
predsednik Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije

Začetek seje ob 9.15.

Predsednik Franc Braniselj: Pričenjam 10. sejo Skupščine Izobraževalne skupnosti Slovenije.

Predlagam nekaj sprememb v dnevnem redu, ki ste ga dobili z vabilom, in sicer da bi kot 11. točko dodali predlog sklepa o ureditvi prostorov Izobraževalne skupnosti Slovenije. S tem bi sedanja 11. točka postala 12. točka dnevnega reda. Nadalje predlagam, da naj bi 5. točko, to je predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju obravnavali kot 2. točko. To pa zaradi tega, da ne bi predstavnikov predlagatelja, ki so navzoči na današnji seji, zadrževali tu toliko časa, da bi prišla ta točka na dnevni red.

Ima kdo kakšno pripombo k tako spremenjenemu dnevnemu redu za današnjo sejo? (Nihče.)

Če nihče, potem predlagam za današnjo sejo naslednji dnevni red:

1. izvolitev Verifikacijske komisije;
2. predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;
3. predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980;
4. osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980;
5. predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana Izobraževalne skupnosti Slovenije za obdobje 1976—1980;
6. predlog družbenega dogovora o inovacijah;
7. predlog družbenega dogovora o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji v obdobju 1976—1980;

8. izhodišča za načrtovanje in izvajanje vzgojno-varstvenih dejavnosti za predšolske otroke;

9. predlog sklepa o kriterijih za uporabo sredstev amortizacije v letu 1976, ki jih vzgojno-izobraževalne temeljne organizacije združenega dela združujejo pri Izobraževalni skupnosti Slovenije;

10. predlog sklepa o odpoklicu in o delegiranju delegata Izobraževalne skupnosti Slovenije v Svet Filozofske fakultete v Ljubljani;

11. predlog sklepa o ureditvi prostorov Izobraževalne skupnosti Slovenije;

12. odgovori na delegatska vprašanja in nova vprašanja delegatov.

Dajem predlagani dnevni red na glasovanje. Glasujemo skupno. Kdor je za predlagani dnevni red, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red soglasno sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na izvolitev Verifikacijske komisije.

Za člane Verifikacijske komisije predlagam Vladimirja Modica, delegata iz Šmarja pri Jelšah, Staneta Košnika, delegata iz Kranja in Hermino Simončič, delegatko iz Sevnice. Ima morda kdo kak drug predlog? (Ne.)

Dajem predlog na glasovanje. Kdor je za predlagani sestav Verifikacijske komisije, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog sprejet. Prosim člane Verifikacijske komisije, da opravijo verifikacijo pooblastil.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.

Želi predstavnik predlagatelja dati uvodno obrazložitev? Prosim!

Peter Winkler: Tovariš predsednik, tovariši delegati! Skupščina SR Slovenije je na sejah svojih zborov 31. marca obravnavala osnutek zakona o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju in ga sprejela ter naložila Izvršnemu svetu, da pripravi predlog zakona. V tej fazi se zakon obravnava skupaj z Izobraževalno skupnostjo Slovenije kot enakopravnim zborom.

Ker je bila podrobna obrazložitev zakona že posredovana skupaj z zakonom, bi rad opozoril samo na bistvene spremembe, ki so nastale od osnutka, ki ga je obravnavala tudi Izobraževalna skupnost, do predloga zakona. Prva taka sprememba je že v naslovu zakona. Po razpravah v skupščinskih organih smo naslov zakona uskladili z določbami 207. člena ustave, tako da se sedaj glasi: »Zakon o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov«. Gre za formalno uskladitev, ki koncepta zakona v ničemer ne spreminja, le bolj poudarja izobraževalni moment.

Nadalje je pomemben sedanji 8. člen zakona, ki govori o nalogah samoupravnih interesnih skupnosti na področju usposabljanja otrok in mladostnikov z motnjami. Predlagatelj se je zavedal, da gre tu za izredno delikatno materijo, zato je že v osnutku zakona pripravil besedilo tega člena v dveh variantah.

Po prvi varianti je bila skrb za usposabljanje otrok z motnjami enakovredno naložena vsem samoupravnim interesnim skupnostim s področja družbenih dejavnosti. Po drugi varianti pa je bila izpostavljena le izobraževalna skupnost kot temeljni nosilec te skrbi. Hkrati je bila postavljena zahteva, da Izobraževalna skupnost usklajuje delo z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi in združuje seveda tudi sredstva.

V razpravah v Skupščini je bila prva varianta odklonjena in poudarjena primarna vloga Izobraževalne skupnosti Slovenije. Zato se je predlagatelj po sklepu Skupščine odločil, da se sedanji 8. člen formulira tako, da je temeljni nosilec skrbi za usposabljanje Izobraževalna skupnost Slovenije. Hkrati pa zakon jasno zavezuje tudi vse druge samoupravne interesne skupnosti s področja družbenih dejavnosti, da v okviru svojih delovnih področij prispevajo sredstva in koordinirano vodijo politiko na tem področju.

Da pa ne bi prišlo do nesporazumov in zlasti da bi bila politika usklajena, predvideva zakon dva zaščitna mehanizma. Prvi tak mehanizem je obvezna sklenitev samoupravnega sporazuma med prizadetimi skupnostmi, v katerem je treba jasno opredeliti naloge in odgovornosti posamezne skupnosti. Drugi, ustanoviti je treba skupni organ vseh prizadetih interesnih skupnosti, ki bo operativno skrbel za izvajanje te politike. Menili smo, da bi bila taka dikcija zakona ustrezna. Tako dikcijo so sprejeli tudi odbori Skupščine SR Slovenije.

Dalje predstavlja novost v zakonu zlasti sprememba v 18. členu zakona. V javni razpravi o zakonu je bila povsod soglasno izražena zahteva, da je treba črtati izraz »poseben« v smislu posebna šola. Predlagatelj je ta problem znova proučil in smo se nazadnje določili, da ta izraz črtamo, kar ima tudi določene konsekvence za dikcijo v nekaterih drugih členih. Tako je povsod črtan izraz »poseben« v smislu posebna šola.

V vseh drugih primerih gre za manjše korekture in dopolnitve, predvsem pri določbah, ki govorijo o upravljanju organizacij za usposabljanje. Te so sedaj v celoti uskladene z zakonom o osnovni šoli in z zakonom o srednjem šolstvu. Gre pa še tudi za nekatere druge manjše redakcijske popravke, ki so nastali v javni razpravi. Tu smo upoštevali pripombe predlagateljev v skupščinskih organih in drugih udeležencev javne razprave.

To so bistvene novosti, ki jih zakon prinaša. Če bo potrebno, sem seveda še na razpolago za podrobnejšo interpretacijo navedenih novosti.

Predsednik Franc Braniselj: Besedo ima tovarišica Milenka Černec, predsednica Komisije za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami!

Milenka Černec: Tovarišice in tovariši delegati!

Skupščina Izobraževalne skupnosti se je na seji dne 29. aprila 1976 pri obravnavi osnutka zakona o usposabljanju otrok opredelila za prvo varianto 7. člena, ki enakopravno obravnava vse interesne skupnosti.

Skladno s tako opredelitvijo Skupščine je Izvršni odbor na predzadnji seji sklenil predlagati tako besedilo kot amandma k predlogu zakona, ki ga ta skupščina obravnava danes.

Amandma k 8. členu predloga zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, sprejet 8. junija letos, se glasi: Predlagamo novo besedilo 8. člena, in sicer: »Samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje, otroško varstvo, socialno skrbstvo, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstvo, zaposlo-

vanje in telesno kulturo oblikujejo politiko in sprejemajo programe razvoja organizacij za usposabljanje otrok ter na svojem področju zagotavljajo možnosti za delo organizacij za usposabljanje.

Za uresničitev nalog iz prejšnjega odstavka sklepajo skupnosti samoupravne sporazume, s katerimi opredelijo naloge in obveznosti posameznih skupnosti in ustanavljajo skupne organe.«

Obrazložitev k amandmaju: Usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju kot eno svojih temeljnih nalog ne postavljajo le izobraževalne skupnosti, temveč tudi druge interesne skupnosti, vsaka za svoje delovno področje. Te naloge se ne odražajo le pri programiranju in oblikovanju politike usposabljanja, temveč tudi konkretno pri zagotavljanju možnosti za njihovo delovanje, to je financiranje posameznih dejavnosti. Zato po mnenju Izobraževalne skupnosti Slovenije ni sprejemljiva delitev nosilcev skrbi za usposabljanje prizadetih otrok na primarnega in najbolj odgovornega, to je Izobraževalno skupnost, ter na sekundarne, druge interesne skupnosti, temveč naj bi bila vsaka interesna skupnost nosilec skrbi za usposabljanje prizadetih otrok na svojem delovnem področju. Medsebojne odnose pa bi urejali s samoupravnim sporazumom in skupnimi organi.

Tovariš predsednik, če dovolite, bi prebrala še poročilo Odbora za družbenoekonomske odnose Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Franc Braniselj: Prosim, če ga preberete. Slišali ste že, da Odbor za družbenoekonomske odnose Zbora občin Skupščine SR Slovenije ne podpira amandmaja našega izvršnega odbora. Ker pa z gradivom tega poročila niste dobili, je prav, da ga tu preberemo, da bi bili tako dobro poučeni o razlogih, zakaj Odbor amandmaja našega izvršnega odbora ne podpira.

Milenka Černec: Poročilo k predlogu zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin Skupščine SR Slovenije je na svoji 39. seji dne 1. julija 1976 obravnaval predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen izvršni svet.

V razpravi so člani Odbora v celoti podprli predlog zakona. Obravnavali so tudi predlog amandmaja k 8. členu, ki ga je poslala Skupščini SR Slovenije Izobraževalna skupnost Slovenije dne 29. junija 1976.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da se je Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin Skupščine SR Slovenije že v razpravah ob osnutku predloženega zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju odločno zavzel za trdnejšo opredelitev nosilca nalog s področja uresničevanja načel zakona, to je za to, da naj bi bila pristojna izobraževalna skupnost nosilka skrbi za usposabljanje in za ustvarjanje pogojev za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, ostale samoupravne interesne skupnosti pa mora zakon zavezati, da bodo z odgovornostjo in v okviru svojih delovnih nalog skrbele za uresničevanje celovite družbene politike na tem področju.

Takšno stališče je opredelil tudi osnutek družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 v temeljnih nalogah na področju skupne politike razvoja.

Odbor za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin Skupščine SR Slovenije zato predlaga zboru, da predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju sprejme v predloženem besedilu.

Odbor je za svojega poročevalca določil tovarišico Zalko Kocjan.

Predsednik Franc Braniselj: Hvala lepa! Slišali ste stališče Izvršnega odbora in vsebino njegovega amandmaja — ta amndma smo delegati prejeli z vabilom, in k temu amandmaju danes tudi stališče Odbora za družbenoekonomske odnose in razvoj Zbora občin Skupščine SR Slovenije.

Slišali ste tudi utemeljitev, zakaj Odbor ne more podpreti amandmaja našega izvršnega odbora. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Ta zakon sprejemamo skupno in ga moramo sprejeti v enotnem besedilu. Če bo prišlo do različnega besedila, bo potrebno poskrbeti za usklajevanje. Želi kdo besedo? Prosim!

Peter Winkler: Tovariš predsednik, morda za pojasnilo delegatom samo še nekaj informacij.

Predvsem je treba ugotoviti, da se besedili razhajata pravzaprav samo v eni točki, in sicer gre za to, da so v predlogu zakona izpostavljene izobraževalne skupnosti, se pravi občinske in republiška, kot primarni nosilec. Kaj to pomeni? Ta določba izhaja namreč iz zakona o izobraževalnih skupnostih, ki nalaga izobraževalnim skupnostim kot temeljno nalogo skrb za izobraževanje otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V tem besedilu je torej povzeto določilo zakona o izobraževalnih skupnostih. Razlika je seveda v tem, da ni mogoče zanikati dejstva, da izobraževalne skupnosti razpolagajo z večjim delom sredstev, ki se namenjajo za usposabljanje otrok z motnjami. Gre torej za celotno šolsko sfero, za celotni izobraževalni del, kar predstavlja večino sredstev. Sporen ostaja na tem področju pravzaprav edino problem oskrbnega dne. Upravičeno razumemo bojazen Izobraževalne skupnosti, da ne bi prišlo do sporazuma med prizadetimi skupnostmi in da bi tu prišlo morda do izigravanja. Vendar pa obstajajo regulativi, ki to lahko preprečijo. Prvi je — preko postopka za sklenitev sporazuma — politična akcija. Če pa ta ne uspe, daje ustava Socialistične republike Slovenije možnost, da se z zakonom intervenira tam, kjer sporazumevanje ne uspeva. Obstaja torej realna možnost, če v bližnji prihodnosti do takega sporazuma ne pride, da je sprožena pobuda za zakonsko ureditev tega problema. Zakon bo moral v tem primeru jasno razdeliti obveznosti posameznim udeležencem.

Tako je skrb, da bi bila ta odgovornost zaradi take dikcije v celoti naložena le izobraževalni skupnosti, po mojem povsem neupravičena.

Predsednik Franc Braniselj: Slišali smo dodatno obrazložitev v korist prvotnemu besedilu zakona. Ugotoviti pa moram, da se ni zaenkrat nihče od naših delegatov, pa tudi ne predstavnik Izvršnega odbora, na novo oglasil, da bi branil svoj amandma. Želi morda vendarle še kdo besedo? (Nihče.)

Potem bo potrebno najprej glasovati o amandmaju Izvršnega odbora. Glasovala bosta oba zbora skupaj. Kdor je za amandma Izvršnega odbora, naj prosim dvigne roko! (15 delegatov dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina delegatov dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov zavrnjen.

Glasujmo o zakonu v celoti, in to v prvotno predloženem besedilu zakona. Glasujeta oba zbora skupaj. Kdor je za sprejem tega zakona v celoti, naj prosim dvigne roko! (Vsi delegati dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon soglasno sprejet.

S tem je postopek enakopravne obravnave in sklepanja skupaj z drugimi zbori Skupščine SR Slovenije o zakonu o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju opravljen.

SEZNAM GOVORNIKOV

Zbor združenega dela

Ambrožič Marija 17
Benčina Drago 25
Boštjančič Stane 170
Bresjanac Danica 184
Butara Mihael 162
Čok Vojko 38, 135
Dovečar Dore 34
Dragan Zvone 31
Erlih Franc 24
Fazarinc Anton 64, 82
Gantar Pavle 97, 99, 101, 156
Gogala Marjan 188
Heber Franc 30
Herman Srečko 29
Hrček Lojze 40
Hrovat Bogo 178, 190
Hunjadi Aleksander 30
Hvala Franc 53
Ilič Aleksander 28
Jakomin Livio 71, 76, 83, 110
Jermol Andrej 159
Jurše Adolf 41, 46
Kavčič Ciril 123
Kavčič Ivica 13
Kavčič Tomaž 154, 178
Kejžar Leopold 186
Kek Drago 20
Kert Jože 91, 103, 125, 167
Kirn Vida 51
Kocjan Marko 118
Kosmačin Danilo 161
Kramar Martin 137
Kropivnik Rudi 125
Kučan Janez 78, 79, 80
Kukec Miroslav 68
Kukovec Ivan 147
Kuzman Andrej 16
Lampelj Franjo 74
Lazarević Nemanja 48
Luzar Saša 107
Maček Aleš 49
Mali Franc 85
Marn Milan 54
Mikoš Boris 170, 175, 189, 191
Močnik Metka 93
Mozetič Dragan 144, 169, 179, 188
Mratinkovič Zvone 15
Muraus Janko 191
Naglav Oskar 114
Naglič Eva 44, 54, 60
Nemec Štefan 153
Norčič Oto 180
Orožen Marjan 162, 173
Ozbič Milica 112
Pajntar Ivan 19, 160
Petrovič Drago 84, 108
Ponikvar Igor 106
Rahten Erno 19
Rebolj Alojz 159
Rutar Franc 50
Saje Miro 67, 68
Silian Gianfranco 18
Somrak Marjan 16
Stajnko Franc 10
Šanca Vlado 87, 96, 113, 118
Šarabon Vinko 178
Ščuka Neda 6
Šibila Stojan 22
Šindič Olga 127
Šinkovec Marjan 52
Šivic Peter 18
Škerbic Majda 132
Šlaher Marija 137
Štibelj Donat 99, 102
Šulin Miloš 70
Turnšek Jože 137
Ulrih Ela 62
Umek Ciril 136
Uršič Slavko 146
Veter Igor 29
Vivod Iztok 22
Vizovišek Gojmir 117, 128, 136
Volfand Zvonimir 141
Vošnjak Slavko 131
Vrabič Erna 89
Vuga Tomaž 171
Vuk Savo 52
Zadravec Andrej 100
Zakonjšek Jože 9, 138
Zelenšek Ivan 133, 161
Žibrat Vladimir 59, 63
Žumer Franc 95

Zbor občin

Andrejaš Martin 202
Berce Boris 318
Berčič Branko 240
Berič Jakob 205, 246
Beškovnik Filip 346
Borovac Milena 200, 328, 343
Brezic Danijel 254
Černivec Miroslav 378

Čertalič Bojko 370, 371
Dejak Franc 345, 393
Derlink Konrad 299, 300
Domjan Alojz 227, 235, 248, 250
Draksler Zvonko 385
Eöry Ernest 301
Fabjanič Mara 263, 271, 279, 281, 284
Florjančič Roman 305, 354, 372
Fortuna Franc 242
Fülle Tibor 302
Gobec Vinko 350
Golob Martin 226
Grčar Slavko 356
Heber Jožica 196
Jagodič Vinko 269
Jerovšek Tone 252
Juršič Stanko 213, 382, 385, 391
Kač Karel 341
Kebe Anton 248
Kejžar Leopold 391
Korelič Bruno 306, 326, 390
Koren Srečko 214
Koritnik Mirko 311
Kornhauser Aleksandra 315, 316
Kotnik Stane 365, 370, 371
Krnel Franc 208, 268
Kropivnik Rudi 274, 276
Kržan Slavko 210, 244
Kunej Majda 229
Kušar Janko 270
Ladava Anton 348, 382
Lapajne Aleš 389
Logar Vladimir 334
Lubšina Franc 294
Makovec Stojan 345, 349
Markočič Darko 349
Marolt Stane 284, 327
Miklavčič Ivo 211
Motnikar Ivan 331
Mozetič Dragan 317
Novak Ilonka 204, 266
Novak Peter 225, 232, 269, 370, 386
Pajek Edvard 342
Petrovič Drago 284, 308
Podobnik Marko 387
Polajnar Stane 333
Polajnar Tone 290
Popelar Maks 209
Popovič Anica 251, 253, 382
Povirk Zvone 288, 317
Praznik Zdravko 218, 312, 313, 320
Presetnik Franc 297, 300, 304, 310
Rakovec Judita 342
Rovan Mara 393
Rupar Tone 293, 316
Saje Miro 257, 259, 260, 278, 383
Sbrizaj Danilo 217, 286
Slatinšek Jože 198
Sorč Silvo 207, 247
Sukič Karel 336, 359, 364
Svetelj Franc 196, 209, 231 293
Šeme Jože 205, 258, 259
Šilc Janez 339
Štrakl Franc 206
Šulin Miloš 261
Tuš Božo 339
Üllen Vlado 200
Ulrih Ela 322, 325
Velikonja Ivica 292
Venko Janez 375, 376
Vinkler Ivan 282
Zajc Vlado 289
Zemljarič Janez 221, 373, 376
Zrim Viljem 296, 327
Žigon Žarko 302
Žlebnik Mara 361

Družbenopolitični zbor

Bačič Geza 405
Banovec Tomaž 412
Bogovič Jože 425, 432, 441
Božič Jože 445, 447
Brecelj Marijan 447
Bulc Marko 436, 437, 438, 439
Butara Mihael 491
Cepuš Lojze 406
Česnik Janko 409, 435, 496
Čotar Lojzka 435, 497
Deberšek Jože 403
Globačnik Jože 483, 490
Golob Ludvik 448
Gošnik Vladimir 422, 431
Jurkovič Danica 468, 486
Klemenčič Vlado 489, 491
Kropivnik Rudi 398, 469
Krpan Teodora 412
Kukovec Ivan 475
Lenarčič Marjan 450
Logar Vladimir 466, 501
Majdič Cveto 466
Mejak Miran 397, 411
Mermolja Pavel 411
Mlinarič Srečko 418, 471
Orožen Marjan 414, 498
Pečar Pavel 407
Polič Zoran 410, 417, 471, 488, 489, 490
Pratengrazer Jože 505
Šiftar Marjan 412
Štefančič Terezija 406, 418, 433, 482
Tance Vladimir 420, 426
Tomlje Tina 470
Varga Aleksander 430
Vrtar Avgust 417
Zakonjšek Jože 454, 473
Zupančič Beno 399, 472, 490
Žnidaršič Ivica 434, 475, 503

Skupno zasedanje
Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Čačinovič Rudi 511
Dragan Zvone 531
Golob Ludvik 543
Marinc Andrej 517
Jakomin Livio 567
Orožen Marjan 564
Zakonjšek Jože 551
Žlebnik Mara 515

Skupna seja
vseh zborov Skupščine SR Slovenije

Gošnik Vladimir 508

Skupščina
Izobraževalne skupnosti Slovenije

Črnec Milenka 572, 573
Winkler Peter 571, 574

Skupščina SRS
dokumentacija

VSEBINA

Zbor združenega dela

33. seja — 12. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 3

2. Določitev dnevnega reda 3

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter nekatera obvestila 5

2. Odobritev zapisnika 31. in 32. seje Zbora združenega dela 6

3. Poročilo komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja . . 6

Govornik:

Neda Ščuka 6

4. Predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 in osnutek družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 7

Govorniki:

Jože Zakonjšek 9
Franc Stanjko 10
Ivica Kavčič 13
Zvone Martinkovič 15
Marjan Somrak 16
Andrej Kuzman 16
Marija Ambrožič 17
Peter Šivic 18
Gianfranco Silian 18
Erno Rahten 19
Ivan Pajntar 19
Drago Kek 20
Stojan Šibila 22
Iztok Vivod 22
Franc Erlih 24
Drago Benčina 25
Aleksander Ilič 28
Dr. Igor Veter 29
Srečko Herman 29
Dr. Franc Heber 30
Aleksander Hunjadi 30
Zvone Dragan 31

5. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona 34

Govornik:

Dore Dovečar 34

6. Nadaljevanje razprave o osnutku družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 38

Govornik:

Vojko Čok 38

7. Predlog za izdajo zakona o himni SR Slovenije, z osnutkom zakona . . 40

Govornik:

Dr. Lojze Hrček 40

8. Osnutek zakona o samoupravnih sodiščih 41

Govornika:

Adolf Jurše 41
Eva Naglič 44

9. Osnutek zakona o rednih sodiščih 46

Govorniki:

Adolf Jurše 46
Nemanja Lazarević 48
Aleš Maček 49
Franc Rutar 50
Vida Kirn 51
Savo Vuk 52
Marjan Šinkovec 52
Franc Hvala 53
Milan Marn 54
Eva Naglič 54

10. Predlog zakona o javnem pravobranilstvu 59

Govornik:

Vladimir Žibrat 59

11. Osnutek zakona o javnem tožilstvu 60

Govornik:

Eva Naglič 60

12. Predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju 61

Govornika:

Ela Ulrih 62
Vladimir Žibrat 63

13. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona . . 63

Govornik:

Dr. Anton Fazarinc 64

14. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe 67

Govornik:

Dr. Miro Saje 67

15. Predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev 67

Govornika:

Miroslav Kukec 68
Dr. Miro Saje 68

16. Predlog zakona o prometu z nepremičninami 69

17. Predlog zakona o pravicah na delih stavb 69

18. Predlog zakona o republiških blagovnih rezervah 70

Govornik:

Miloš Šulin 70

19. Osnutek zakona o skupnostih za ceste 71

Govorniki:

Livio Jakomin 71
Franjo Lampelj 74
Livio Jakomin 76

20. Samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo 76

21. Predlog odloka o najetju posojila SR Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju 77

22. Predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije 77

23. Predlog o razdelitvi dela dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije v letu 1976, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije 77

24. Osnutek zakona o stalnih sredstvih sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980 77

Govornik:

Janez Kučan 78

25. Osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnim pokrajinam v dobi od leta 1976 do leta 1980 79

Govornik:

Janez Kučan 79

26. Osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 80

Govornik:

Janez Kučan 80

27. Osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980 80

28. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977 81

29. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika in članov Odbora Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje 81
— predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru 82
— predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov 82

30. Vprašanja delegatov 82

Govorniki:

Dr. Anton Fazarinc 82
Livio Jakomin 83
Drago Petrovič 84
Franc Mali 85

34. seja — 30. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 86

2. Določitev dnevnega reda 87

Govornik:

Vlado Šanca 87

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 88

Govornik:

Erna Vrabič 89

2. Odobritev zapisnika 33. seje Zbora združenega dela 89

3. Predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 90

Govornika:

Jože Kert 91
Metka Močnik 93

4. Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 94

Govornika:

Franc Žumer 95
Vlado Šanca 96

5. Program ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini 97

Govorniki:

Pavle Gantar 97
Donat Štibelj 99
Pavle Gantar 99
Andrej Zadravec 100
Pavle Gantar 101
Donat Štibelj 102

6. Nadaljevanje obravnave k predlogu družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 103

Govornik:

Jože Kert 103

7. Nadaljevanje razprave o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 106

Govornik:

Igor Ponikvar 106

8. Predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona 107

Govornik:

Dr. Saša Luzar 107

9. Predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo 108

Govornik:

Drago Petrovič 108

10. Predlog zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975 109

Govornika:

Livio Jakomin 110

11. Predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo 111

Govornik:

Milica Ozbič 112
Vlado Šanca 113

12. Osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit 113

13. Samoupravni sporazum o ustanovitvi Raziskovalne skupnosti Slovenije 113

14. Predlog poslovnika Zbora združenega dela Skupščine SR Slovenije . . 114

Govornik:

Oskar Naglav 114

15. Volitve in imenovanja:
— imenovanje skupine za pripravo programa dela Zbora združenega dela in pripravo periodičnih programov Zbora združenega dela . . . 115
— predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije . . 115
— predlog o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije 116
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani 116
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju 116

16. Vprašanja delegatov

Govorniki:

Gojmir Vizovišek 117
Vlado Šanca 118
Marko Kocjan 118

35. seja — 29. septembra 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 120

2. Določitev dnevnega reda 121

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja . . 122

2. Odobritev zapisnika 34. seje Zbora združenega dela 123

3. Poročilo Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja . . 123

Govornik:

Ciril Kavčič 123

4. Ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije 124

Govorniki:

Jože Kert 125
Rudi Kropivnik 125
Olga Šindič 127
Gojmir Vizovišek 128
Slavko Vošnjak 131
Majda Škerbic 132
Ivan Zelenšek 133
Vojko Čok 135
Ciril Umek 136
Gojmir Vizovišek 136
Jože Turnšek 137
Marija Šlaher 137
Martin Kramar 137
Jože Zakonjšek 138

5. Osnutek zakona o temeljih denarnega sistema 141

Govornika:

Zvonimir Volfand 141
Dragan Mozetič 144

6. Osnutek zakona o Narodni banki Jugoslavije in enotnem monetarnem poslovanju narodnih bank republik in narodnih bank avtonomnih pokrajin 145

7. Osnutek zakona o združenem delu 145

Govorniki:

Slavko Uršič 146
Ivan Kukovec 147
Štefan Nemec 153
Tomaž Kavčič 154
Pavle Gantar 156

8. Poročilo o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju 158

Govorniki:

Andrej Jermol 159
Alojz Rebolj 159
Ivan Pajntar 160
Danilo Kosmačin 161
Ivan Zelenšek 161
Marjan Orožen 162

9. Predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji . . 162

Govornik:

Mihael Butara 162

10. Nadaljevanje razprave o oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije 167

Govornik:

Jože Kert 167

11. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 169

Govornik:

Dragan Mozetič 169

12. Predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres 170

Govorniki:

Boris Mikoš 170
Stane Boštjančič 170
Tomaž Vuga 171

13. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah 172

Govornik:

Marjan Orožen 173

14. Predlog zakona o geodetski službi 175
Govornik:
Boris Mikoš 175

15. Predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka 177

16. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije 177

17. Predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona 177
Govorniki:
Vinko Šarabon 178
Bogo Hrovat 178
Tomaž Kavčič 178

18. Predlog zakona o spremembah zakona o osnovah ter načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976 179
Govornika:
Dragan Mozetič 179
Dr. Oto Norčič 180

19. Predlog odloka o uporabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije . . 182

20. Informacija o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976, s stališči in sklepi 182

21. Osnutek zakona o združevanju organizacij združenega dela v splošna združenja in Gospodarsko zbornico Jugoslavije 183

22. Osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev projektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 do leta 1980 183

23. Volitve in imenovanja:
— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju 183
— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru 184

24. Vprašanja delegatov 184
Govorniki:
Danica Bresjanac 184
Leopold Kejžar 186
Marjan Gogala 188
Dragan Mozetič 188
Boris Mikoš 189
Bogomir Hrovat 190
Janko Muraus 191
Boris Mikoš 191

32. seja — 12. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 193

2. Določitev dnevnega reda 193

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 195

Govornika:

Franc Svetelj 196
Jožica Heber 196

2. Odobritev zapisnika 31. seje Zbora občin 196

3. Osnutek družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 in predlog dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980, z odlokom o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene ta dogovor 197

Govorniki:

Jože Slatinšek 198
Vlado Ullen 200
Milena Borovac 200
Martin Andrejaš 202
Ilonka Novak 204
Jože Šeme 205
Jakob Berič 205
Franc Štrakl 206
Sivo Sorč 207
Franc Krnel 208
Maks Popelar 209
Franc Svetelj 209
Slavko Kržan 210
Ivo Miklavčič 211
Stanko Juršič 213
Dr. Srečko Koren 214
Danilo Szbrizaj 217
Zdravko Praznik 218

4. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona 221

Govornik:

Janez Zemljarič 221

5. Predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona 225

Govornik:

Peter Novak 225

6. Predlog za izdajo zakona o državljanstvu, z osnutkom zakona 226

Govornik:

Martin Golob 226

7. Osnutek zakona o samoupravnih sodiščih 227

Govorniki:

Alojz Domjan 227
Majda Kunej 229
Franc Svetelj 231
Peter Novak 232

8. Nadaljevanje razprave o osnutku družbenega plana in predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od leta 1976 do leta 1980 233

9. Osnutek zakona o rednih sodiščih 235

Govorniki:

Alojz Domjan 235
Dr. Branko Berčič 240
Franc Fortuna 242
Slavko Kržan 244
Jakob Berič 246
Silvo Sorč 247
Anton Kebe 248
Alojz Domjan 248

10. Osnutek zakona o javnem tožilstvu 250

Govornik:

Alojz Domjan 250

11. Predlog zakona o javnem pravobranilstvu 251

Govornika:

Anica Popovič 251
Tone Jerovšek 252

12. Predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju 253

Govornik:

Anica Popovič 253

13. Predlog za izdajo zakona o zdravstvenih ukrepih pri uresničevanju pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok, z osnutkom zakona 253

Govornik:

Dr. Danijel Brezic 254

14. Predlog zakona o spremembi in dopolnitvah zakona o razlastitvi in prisilnem prenosu pravice uporabe 257

Govornik:

Dr. Miro Saje 257

15. Predlog zakona o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na zemljiščih, namenjenih za kompleksno graditev 258

Govornika:

Jože Šeme 258
Dr. Miro Saje 259

16. Predlog zakona o prometu z nepremičninami 259

Govornika:

Jože Šeme 259
Dr. Miro Saje 260

17. Predlog zakona o pravicah na delih stavb 260

18. Predlog zakona o republiških blagovnih rezervah 261

Govornik:

Miloš Šulin 261

19. Osnutek zakona o skupnostih za ceste 263

Govorniki:

Mara Fabjančič 263
Ilonka Novak 266
Franc Krnel 268
Vinko Jagodič 269
Peter Novak 269
Janko Kušar 270
Mara Fabjančič 271

20. Predlog odloka o najetju posojila Socialistične republike Slovenije pri Narodni banki Jugoslavije za zagotovitev dodatnih sredstev Skladu solidarnosti z neuvrščenimi državami in državami v razvoju 272

21. Predlog razdelitve presežka dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po zaključnem računu za leto 1975, ki pripada organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije 272

22. Predlog razdelitve dohodkov Loterijskega zavoda Slovenije po finančnem planu za leto 1976, ki pripadajo organizacijam iz 15. člena zakona o Loterijskem zavodu Slovenije 273

23. Samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne Izobraževalne skupnosti za pomorsko gospodarstvo in gospodarstvo, ki ima v svoji dejavnosti pomorski transport in špedicijo 273

24. Osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 273

25. Osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju od leta 1976 do leta 1980 274

Govornik:

Rudi Kropivnik 274

26. Osnutek zakona o delitvi sredstev Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v razdobju od leta 1976 od leta 1980 275

27. Osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama za obdobje od leta 1976 do leta 1980 276

Govornik:

Rudi Kropivnik 276

28. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFRJ za obdobje od septembra 1976 do julija 1977 277

29. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje 277
— predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru 278
— predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanja borcev NOV in vojaških invalidov 278

30. Predlogi in vprašanja delegatov 278

Govorniki:

Dr. Miro Saje 278
Mara Fabjančič 279
Ivan Vinkler 282
Stane Marolt 284
Mara Fabjančič 284
Drago Petrovič 284
Danilo Szbrizaj 286

33. seja — 30. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 287

2. Določitev dnevnega reda 287

Govornik:

Zvone Povirk 288

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 289

Govornik:

Vlado Zajc 289

2. Odobritev zapisnika 32. seje Zbora občin 290

Govornik:

Tone Polajnar 290

3. Predlog družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 291

Govorniki:

Ivica Velikonja 292
Tone Rupar 293
Franc Svetelj 293
Franc Lubšina 294

4. Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 295

Govornik:

Viljem Zrim 296

5. Predlog ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini 297

Govorniki:

Franc Presetnik 297
Konrad Derlink 299
Franc Presetnik 300
Ernest Eöry 301
Tibor Füle 302
Žarko Žigon 302
Franc Presetnik 304

6. Nadaljevanje razprave o uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 304

Govornik:

Roman Florjančič 305

7. Predlog za izdajo zakona o varstvu prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi, z osnutkom zakona 305

8. Predlog zakona o zagotovitvi dela sredstev za pokritje izpada transportnih dohodkov v železniškem prometu v letu 1975 306

Govornik:

Bruno Korelič 306

9. Predlog zakona o prispevku za zagotovitev dela sredstev za pokritje primanjkljaja v prometu z električno energijo 308

Govornik:

Drago Petrovič 308

10. Nadaljevanje razprave o programu ukrepov in akcij za postopno vračanje delavcev z dela v tujini in za njihovo ponovno vključevanje v zaposlitev v domovini 310

Govornik:

Franc Presetnik 310

11. Nadaljevanje razprave o predlogu družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 311

Govornika:

Mirko Koritnik 311
Zdravko Praznik 312

12. Osnutek zakona o spremembi kratkoročnih kreditov, danih Jugoslovanski kmetijski banki, v dolgoročni kredit 315

13. Samoupravni sporazum o ustanovitvi in delovanju Raziskovalne skupnosti Slovenije 315

Govornika:

Dr. Aleksandra Kornhauser 315
Tone Rupar 316
Dr. Aleksandra Kornhauser 316

14. Predlog zakona o spremembi zakona o vplačevanju obveznega posojila za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko nezadostno razvitih republik in avtonomne pokrajine Kosovo 316

Govornika:

Dragan Mozetič 317
Zvone Povirk 317

15. Predlog poslovnika Zbora občin Skupščine SR Slovenije 318

Govornik:

Dr. Boris Berce 318

16. Usklajevanje besedila predloga družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 319

Govornik:

Zdravko Praznik 320

17. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije . . 320
— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije 320
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani 321
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju 321

18. Predlogi in vprašanja delegatov 321

Govorniki:

Ela Ulrih 322
Bruno Korelič 326
Stane Marolt 327
Viljem Zrim 327
Milena Borovac 328

34. seja — 29. septembra 1976

Pred dnevnim redom:

1. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 329

2. Določitev dnevnega reda 330

Dnevni red:

1. Izvolitev Komisije za verifikacijo pooblastil in imunitetna vprašanja ter poročilo te komisije 331

Govornik:

Ivan Motnikar 331

2. Odobritev zapisnika 33. seje Zbora občin 332

3. Ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije 333

Govorniki:

Stane Polajnar 333
Vladimir Logar 334
Karel Sukič 336
Janez Šilc 339
Božo Tuš 339
Karel Kač 341
Judita Rakovec 342
Edvard Pajek 342
Milena Borovac 343
Stojan Makovec 345
Franc Dejak 345
Filip Beškovnik 346

4. Poročilo o solidarnosti in aktivnosti pri odstranjevanju posledic potresa v Posočju 347

Govorniki:

Anton Ladava 348
Stojan Makovec 349
Darko Markočič 349
Vinko Gobec 350

5. Informacija o železniški nesreči na železniški postaji Preserje dne 20. 9. 1976 353

6. Osnutek zakona o združenem delu 353

Govorniki:

Roman Florjančič 354
Slavko Grčar 356
Karel Sukič 359
Mara Žlebnik 361

7. Nadaljevanje razprave o poročilu o uresničevanju resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju 364

Govornik:

Karel Sukič 364

8. Predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji 365

Govorniki:

Stane Kotnik 365
Peter Novak 370
Stane Kotnik 370
Bojko Čertalič 370
Stane Kotnik 370
Bojko Čertalič 371
Stane Kotnik 371

9. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o združenem delu 372

Govornik:

Roman Florjančič 372

10. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah 373

Govornika:

Janez Zemljarič 373
Janez Venko 375
Janez Zemljarič 376

11. Predlog zakona o državljanstvu Socialistične republike Slovenije . . . 377

12. Predlog zakona o geodetski službi 377

Govornik:

Miroslav Črnivec 378

13. Predlog zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka 379

14. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije, z osnutkom zakona . . . 380

15. Predlog za izdajo zakona o postopku z najdenimi stvarmi, z osnutkom zakona 380

16. Predlog zakona o izjemnih ukrepih za pospešitev sanacije in obnove objektov na območjih, ki jih prizadene potres 381

Govorniki:

Stanko Juršič 382
Anton Ladava 382
Anica Popovič 382
Dr. Miro Saje 383

17. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o določitvi stopenj, odbitnih postavk in olajšav za republiški davek iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela v letu 1976 384

Govornik:

Stanko Juršič 385

18. Predlog zakona o spremembi zakona o osnovah in načinu obračunavanja in plačevanja prispevkov za financiranje samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti v letih 1975 in 1976 . . 385

Govornika:

Zvonko Draksler 385
Peter Novak 386

19. Predlog odloka o porabi sredstev, plačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove negospodarske in neproizvodne investicije . . . 386

Govornik:

Marko Podobnik 387

20. Osnutek zakona o določitvi celotnega zneska sredstev za financiranje programa investicijskih vlaganj v graditev objektov za tuja diplomatska in konzularna predstavništva v Beogradu od leta 1976 od leta 1980 . 387

21. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika okrožnega gospodarskega sodišča v Celju 388
— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru 388

22. Predlogi in vprašanja delegatov 388

Govornika:

Aleš Lapajne 389
Bruno Korelič 390

23. Nadaljevanje razprave o predlogu odloka o uporabi sredstev, vplačanih kot depozit pri investicijskih vlaganjih v nove neproizvodne in negospodarske investicije 390

Govornik:

Stanko Juršič 391

24. Nadaljevanje predlogov in vprašanj delegatov 391

Govorniki:

Leopold Kejžar 391
Mara Rovan 393
Franc Dejak 393

Družbenopolitični zbor

29. seja — 12. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov 395
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda 395
3. Določitev dnevnega reda 395

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 28. seje Družbenopolitičnega zbora 396
2. Osnutek družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 397

Govorniki:

Miran Mejak 397
Rudi Kropivnik 398
Beno Zupančič 399
Jože Deberšek 403
Geza Bačič 405
Lojze Cepuš 406
Terezija Štefančič 406
Pavel Pečar 407
Janko Česnik 409
Zoran Polič 410
Pavel Mermolja 411
Miran Mejak 411
Marjan Šiftar 412
Teodora Krpan 412
Tomaž Banovec 412

3. Predlog za izdajo zakona o himni Socialistične republike Slovenije, z osnutkom zakona 413
4. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah, z osnutkom zakona 413

Govorniki:

Marjan Orožen 414
Zoran Polič 417
Avgust Vrtar 417
Terezija Štefančič 418

5. Nadaljevanje razprave o osnutku družbenega plana razvoja Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976—1980 418

Govornik:

Srečko Mlinarič 418

6. Osnutek zakona o samoupravnih sodiščih 420

Govorniki:

Vladimir Tance 420
Vladimir Gošnik 422
Jože Bogovič 425

7. Osnutek zakona o rednih sodiščih 425

Govorniki:

Vladimir Tance 426
Aleksander Varga 430
Vladimir Gošnik 431
Jože Bogovič 432
Terezija Štefančič 433

8. Osnutek zakona o javnem tožilstvu 434

Govornik:

Ivica Žnidaršič 434

9. Predlog zakona o javnem pravobranilstvu 434

Govornik:

Janko Česnik 435

10. Osnutek zakona o dopolnilnih sredstvih republikam in avtonomnima pokrajinama v obdobju 1976—1980 leta 435

Govornika:

Lojzka Čotar 435
Marko Bulc 436

11. Osnutek zakona o stalnih sredstvih Sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980 437

Govornik:

Marko Bulc 437

12. Osnutek zakona o delitvi sredstev sklada federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin v obdobju 1976—1980 438

Govornik:

Marko Bulc 438

13. Osnutek zakona o Skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja gospodarsko manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin 439

Govornik:

Marko Bulc 439

14. Osnutek delovnega programa Zbora republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije za obdobje od septembra 1976. do julija 1977. leta . . . 440

15. Volitve in imenovanja:
— predlog odloka o ustanovitvi, nalogah, sestavi in izvolitvi predsednika, podpredsednika in članov Odbora zborov Skupščine SR Slovenije za usmerjeno izobraževanje 440
— predlog odloka o izvolitvi predsednika Okrožnega sodišča v Mariboru 441
— predlog odloka o razrešitvi namestnika predsednika Republiškega komiteja za vprašanje borcev NOV in vojaških invalidov 441

16. Predlogi in vprašanja delegatov 441

Govornik:

Jože Bogovič 441

30. seja — 30. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov 443

2. Določitev dnevnega reda 443

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 29. seje Družbenopolitičnega zbora 443

2. Predlog družbenega plana razvoja SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 444

3. Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 445

Govorniki:

Jože Božič 445
Marijan Brecelj 447
Jože Božič 447
Ludvik Golob 448

4. Predlog poslovnika Družbenopolitičnega zbora Skupščine SR Slovenije 448

5. Volitve in imenovanja:
— imenovanje skupine delegatov za pripravo programa dela Družbenopolitičnega zbora 449
— predlog odloka o razrešitvi guvernerja Narodne banke Slovenije . . 449
— predlog odloka o imenovanju guvernerja Narodne banke Slovenije 449
— predlog odloka o izvolitvi sodnikov Okrožnega sodišča v Celju in Okrožnega sodišča v Ljubljani 449
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov Okrožnega sodišča v Celju 450

6. Predlogi in vprašanja delegatov 450

Govornik:

Marjan Lenarčič 450

31. seja — 27. septembra 1976

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost delegatov 452

2. Določitev dnevnega reda 452

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 30. seje Družbenopolitičnega zbora 453

2. Ocena izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije 453

Govorniki:

Jože Zakonjšek 454
Cveto Majdič 466
Vladimir Logar 466
Danica Jurkovič 468
Rudi Kropivnik 469
Tina Tomlje 470
Srečko Mlinarič 471
Zoran Polič 471
Beno Zupančič 472
Jože Zakonjšek 473

3. Osnutek zakona o združenem delu 474

Govorniki:

Ivica Žnidaršič 475
Ivan Kukovec 475
Terezija Štefančič 482
Jože Globačnik 483
Danica Jurkovič 486
Zoran Polič 488
Vlado Klemenčič 489
Zoran Polič 489
Jože Globačnik 490
Beno Zupančič 490
Zoran Polič 490
Vlado Klemenčič 491

4. Predlog zakona o ljudski obrambi v Socialistični republiki Sloveniji . . 491

Govorniki:

Mihael Butara 491
Janko Česnik 496
Lojzka Čotar 497

5. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o notranjih zadevah 498

Govornik:

Marjan Orožen 498

6. Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o postopku pred Ustavnim sodiščem SR Slovenije, z osnutkom zakona . . . 501

7. Nadaljevanje razprave o oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije 501

Govornik:

Vladimir Logar 501

8. Nadaljevanje razprave o osnutku zakona o združenem delu 503

Govornik:

Ivica Žnidaršič 503

9. Volitve in imenovanja
— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Celju 504

— predlog odloka o razrešitvi in izvolitvi predsednika Okrožnega gospodarskega sodišča v Mariboru 504

10. Predlogi in vprašanja delegatov 505

Govornik:

Jože Pratengrazer 505

Skupna seja vseh zborov Skupščine SR Slovenije

3. seja — 30. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Ugotovitev navzočnosti delegatov 507

2. Določitev dnevnega reda 507

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 1. in 2. skupne seje vseh zborov Skupščine SR Slovenije 507

2. Izvolitev delegata za Zbor republik in pokrajin Skupščine SFR Jugoslavije 508

Govornik:

Miro Gošnik 508

Skupno zasedanje
Zbora združenega dela, Zbora občin in Družbenopolitičnega zbora

Zasedanje — 12. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 511

Dnevni red:

1. Informacija o najvažnejših dogodkih v Avstriji v zvezi s slovensko in hrvaško manjšino v Avstriji 511

Govornik:

Rudi Čačinovič 511

2. Stališča Skupščine SR Slovenije do enostranskega poskusa revizije državne pogodbe o vzpostavitvi demokratične in neodvisne Avstrije in položaja slovenske in hrvaške manjšine 515

Govornik:

Mara Žlebnik 515

3. Ekspoze Izvršnega sveta k osnutku družbenega plana Socialistične republike Slovenije za obdobje 1976 do 1980 in k predlogu dogovora o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje od 1976 do 1980 . . 517

Govornik:

Andrej Marinc 517

Zasedanje — 30. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 531

Dnevni red:

1. Ekspoze Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije k predlogu družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976—1980 531

Govornik:

Zvone Dragan 531

2. Uvodna obrazložitev k uresničevanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih 543

Govornik:

Ludvik Golob 543

Zasedanje — 29. septembra 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 551

Dnevni red:

1. Ekspoze Izvršnega sveta k oceni izvajanja resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Socialistične republike Slovenije 551

Govornik:

Jože Zakonjšek 551

2. Uvodna obrazložitev k poročilu o solidarnostni aktivnosti in odstranjevanju posledic potresa v Posočju 564

Govornik:

Marjan Orožen 564

3. Uvodna obrazložitev k informaciji o železniški nesreči na železniški postaji Preserje 567

Govornik:

Livio Jakomin 567

Skupščina
Izobraževalne skupnosti Slovenije

10. seja — 5. julija 1976

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda 570

Dnevni red:

1. Izvolitev verifikacijske komisije 571

2. Predlog zakona o izobraževanju in usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju 571

Govorniki:

Peter Winkler 571
Milenka Černec 572
Peter Winkler 574

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
Tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

junija 1977

v 350 izvodih

Obseg 604 strani

Z odločbo republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije, št. 421-2/72, z dne 28. 9. 1972, je edicija oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA
St-S: 19/11